

Euskal Autonomia Erkidegoa
MEMORIA
Sozioekonomikoa 2019

Consejo Económico
y Social Vasco
Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Garaiaren amaiera ezustean

2020ko ekainaren 29an, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak aho batez onetsi zuen 2019ko Memoria Sozioekonomikoa. Hala, arautzen duen legearen agindua bete zuen, adierazten duena funtzioen artean dagoela egoera ekonomiko eta sozialari buruzko gogoetak azaltzeko memoria bat egin behar dela. Galderaz betetako garai baten ari naiz aurkezpen hau idazten, “normaltasun berria” estreinatu berritan. Bada, susmoa dut ez duela normaltasunetik asko izango, eta digeritzeko zaila izango den abiaduran inposatuko dizkigula aldaketak. Ezerk ez zigun pentsarazi, 2019ko azaroaren 13an memoria honen lanekin hasi ginenean, aro baten amaieran geundenik; hain zuzen, iragarri, igarri eta -ikusitakoak ikusita- desio gabeko amaiera.

Beraz, memoria honek jasotzen dituen gogetak 2019. urtera mugatzen dira, SARS-CoV-2 koronabirusak eragindako mundu mailako pandemia baino lehenagoko garaietara. Egoera aldatu da orduz geroztik. Parentesi larri eta kezagarria ireki du pandemiak, eta ez dakigu noiz itxi ahal izango den behin betiko. Edonola ere, argi dago inflexio puntua izango dela planeta osoan, eta badirudi 2008ko krisialdi ekonomikoak eragindakoa baino handiagoa izango dela arrakala. Hala ere, eta horrenbeste zalantzaren ondorioz, hain zuzen, ziurtasunak azpimarratzeko garaia da, baliatu dezakegun gida bakarra baitira. Eta memoria sozioekonomikoak igaro beharko ditugun garai ilunetarako orientazio gisa balia daitezkeen batzuk jasotzen ditu.

Hori dela eta, memoria honetan jasotako datuek garrantzi berezia daukate. Horietan sakonduz, ikus daiteke Euskadin ekonomia geldotzen ari zela, munduko ekonomiaren ildotik. Ekoizpena areagotu arren gertatu zen hori. Hain zuzen, ekoizpena eurogunekoa eta Espainiako batez bestekoa baino handiagoa izan zen. 2019an finantza publikoen susperraldiak ere aurrera jarraitu zuen, eta enplegua 2008aren aurreko okupazio mailatik gertu egon zen (ez ahaztu 2009aren eta 2013aren artean 100.000 enplegu galdu zirela, hamarretik bat).

Modu berean, 2019an eboluzio positiboa izan zuten gure autonomia erkidegoko ongizate sozialaren maila ebaluatzen duten adierazlerik garrantzitsuenetan. 2008ko krisiaren aurrekoetatik oso gertu zeuden zifrak, nahiz eta hobekuntza hori ez zen homogeneoki gertatzen ari. Horri buruz ohartarazten du memoria honek. Gizarte desorekak zuzentzeko ohar horren zentzua lehentasunezkoa izan behar da beti; izan ere, gizarte batean babestu beharreko ondasun nagusia hori osatzen duten pertsonak dira. Uste dugu premisa horrek gidatu behar dituela politika publikoak, eta kontsulta organo gisa horiek artikulatzeko egiten dugun ekarpenak garrantzi hori azpimarratu behar du.

Ez nuke aurkezpen labur hau amaitu nahi EGABen Memoria Sozioekonomikorako Batzordea osatzen duten kide guztiei eta kontseiluko langileei eskerrak eman gabe. Ez soilik egindako lan bikainagatik, baita ere 2020ko lehenengo seihilekoan izandako inguruabar zailetan egin izanagatik. Memoria hau denboran eta forman amaitzea da normaltasuna -gaur-gaurkoz urrun dagoela dirudiena- berreskuratzeke gure ekarpen umila.

Emilia M. Málaga Pérez
Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Batzordeko Presidentea

AURKIBIDEA MSE 2019

I. KAPITULUA DEMOGRAFIA EAEN 3

1. OINARRIZKO ADIERZALE DEMOGRAFIKOEN BILAKAERA	
1.1. BIZTANLERIAREN BEREZKO MUGIMENDUA	4
1.1.1. Jaiotzak	
1.1.2. Heriotzak	
1.2. MIGRAZIO MUGIMENDUAK	7
1.2.1. Migrazio mungimenduen estadistika	
1.3. EZKONTZAK	10
1.3.1. Ezkontzak	
1.3.2. Ezkontzak desagiteak	
2. IMMIGRAZIOA EAEN	13
2.1. TESTUINGURUA: IMMIGRAZIOA EUOPAR BATASUNEAN	13
2.2. IMMIGRAZIOAK EAE-KO DINAMIKA DEMOGRAFIKOAN DUEN ERAGINA	15
2.3. GIZARTEAREN IMMIGRAZIOARI BURUZKO IRITZIA	19
3. DEMOGRAFIA EAE-N: ITURRIAK	22
4. LABURPENA ETA ONDORIOAK	24

II. KAPITULUA EAEKO EKONOMIA

27

1. KANPOKO INGURU EKONOMIKO	29
1.1. FAKTORE EKONOMIKO NAGUSIAK	29
1.2. EUROPAR BATASUNA. EUROGUNEAK	31
1.3. ESPAINAKO EKONOMIA	34
1.1.1. Espainakko ekonomia	
1.1.2. Autonomia erkidegoak	
2. EAE-KO EGOERA EKONOMIKOA	40
2.1. BILAKERA OROKORRA	40
2.2. BARNE ESKARIKO AGREGATUAK	43
2.3. KANPO ESKARIA	45
2.4. ATZERRIKO INBERTSIOAK	48
2.4.1. EAE-n egindako atzerriko inbertsioak	
2.4.2. EAE-k atzerrian egindako inbertsioak	
2.5. PREZIOAK, KOSTUAK ETA ERRENTAK	54
2.5.1. Kontsumo prezioak	
2.5.2. Errentaren, lan kostuen eta produktibitatearen banaketa funtzionala	
2.5.3. Errenta pertsonala, sexuaren eta errenta segmentuen arabera. 2017ko datuak	
3. EKOIZPEN SEKTOREAK	62
3.1. ENPRESEN EGITURA ETA DEMOGRAFIA	62
3.1.1. Enpresen egitura	
3.1.2. EAEko enpresa demografia	
3.2. BEGd-ren banaketa sektoreka EAEn	68
3.3. BEGD-REN BANAKETA SEKTOREKA EAEN	69
3.4. INDUSTRIA	69
3.4.1. Industria sektorearen bilakaera orokorra	
3.4.2. Estatistika industrialak. 2018ko datuak	
3.4.3. Ekoizpen industrialeko adierazlea eta Prezio industrialen adierazlea 2019	
3.5. ERAIKUNTZA	76
3.5.1. Eraikuntza sektorearen bilakaera	
3.5.2. Eraikuntzaren koiuntura adierazlea eta Eraikuntza kostuen adierazlea	
3.6. ZERBITZUAK	78
3.6.1. Zerbitzuen sektorearen bilakaera orokorra	
3.6.2. EAEko zerbitzu sektoreko adar nagusiak	
3.6.3. Merkataritza	
3.6.4. Ostalaritza eta turismoa	
3.6.5. Finantza sektorea	
4. SEKTORE PUBLIKOA	89
4.1. DIRU-SARRERAK	89
4.2. GASTUAK	93
4.3. AURREKONTU SALDOA	95
4.4. SEKTORE PUBLIKOAREN ZORPETZEA	96
4.5. ERAKUNDEEN TRANSFERENTZIAK	97
4.6. ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAKO ENPLEGUA	100

5. EKOIZPEN AZPIEGITURAK	103
5.1. GARRAIOA: AZPIEGITURAK ETA TRAFIKOA	103
5.1.1. Estatuko erakunde publikoek ingeniaritza zibilean egindako adjudikazioak	
5.1.2. Errepideko garraioa	
5.1.3. Trenbide bidezko garraioa	
5.1.4. Aireko trafikoa	
5.1.5. Portuetako trafikoa	
5.1.6. EAE-ko plataforma logistikoak	
5.2. ENERGIA: EKOIZPENA ETA KONTSUMOA	116
6. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA	118
6.1. I+G+B JARDUERAK	
6.1.1. Euskal I+G+b Sistemaren adierazle nagusiak	
6.1.2. I+G Jarduerak	
6.1.3. Berrikuntza jarduerak	
6.1.4. Europako Berrikuntza adierazleen taula- European Innovation Scoreboard (EIS), 2019	
6.1.5. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren jarraipena (ZTBP) 2014-2020	
6.2. INFORMAZIO ETA KOMUNIKAZIO TEKNOLOGIAK	134
6.2.1. EAE-ko enpresen eraldaketa digitala: 4.0 industria	
6.2.2. EAEko enpresetako webguneetan ematen diren prestazioak	
6.2.3. Merkataritza elektronikoa EAEn	
6.2.4. Administrazio elektronikoa EAEn	
7. EKONOMIA EAEN: LABURPENA ETA GOGOETAK	143

III. KAPITULUA EAEKO LAN MERKATUA 157

1. JARDUERAREN, OKUPAZIOAREN ETA LANGABEZIAREN BILAKAERA	160
1.1. JARDUERA	160
1.2. OKUPAZIOA	162
1.2.1. Okupazioaren datuak	
1.2.2. Gizarte Segurantzako afiliazioa	
1.3. LANGABEZIA	167
1.3.1. Langabeziaren datuak	
1.3.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzua: Langabezia eta enplegu-eskatzaileak	
2. KONTRATAZIOEN BILAKAERA, ALDI BATERAKO KONTRATUEN AMAIERA ETA ERAIZPENAK	176
2.1. KONTRATAZIOAREN EGOERA	176
2.2. KALERATZEEN ETA ERREGULAZIO ESPEDIENTEEN BILAKAERA	184
2.2.1. Kaleratxeak	
2.2.2. Enplegua erregulatzeko espedienteak	
2.2.3. Iraizpenen bilakaera agregatua	
3. LAN HARREMANAK	188
3.1. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA: SOLDATA IGOERA, LANALDIA ETA LAN ETA FAMILIA BIZITZA BATERAGARRI EGITEA	188
3.2. LAN GATAZKAK	190
3.3. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA	191
4. SOLDATAK EAE-N	195
4.1. SOLDATA EGITURARI BURUZKO 2017KO INKESTAREN EMAITZAK	195
4.2. LAN KOSTUARI BURUZKO INKESTEN EMAITZAK	197
4.2.1. Lan-kostuei buruzko urteko inkesta, 2018. urtean	
4.2.2. Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. 2019. urtea	
4.3. LANEKO PREZIOEN INDIZEAREN EMAITZAK (LPI) 2017	199
4.4. SOLDATEN BANAKETA: 2018KO EPA-REN EMAITZAK	200
5. ENPLEGU POLITIKAK	203
5.1. ENPLEGU POLITIKA AKTIBOAK	203
5.1.1. 2020 Enplegurako Euskal Estrategia.	
5.1.2. 2017-2020 Enplegu Plana. 2018ko jarraipen-txostena	
5.1.3. LANBIDEren jardura	
5.1.4. Enplegurako prestakuntza, landunei lehentasunez zuzendutakoa	
5.2. ENPLEGU POLITIKA PASIBOAK	213
5.2.1. Langabeziako estaldura eta prestazioen jasotzaileak	
5.2.2. Langabeziaren babeseko gastua eta diru-sarrera	
5.3. DESGAITUEN ETA BAZTERTZEKO ARRISKUA DUTEN PERTSONEN ENPLEGAGARRITASUNERAKO ETA GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK	217
5.3.1. Ezinduen enplegu arrunta	
5.3.2. Enplegurako zentro bereziak	
5.3.3. Laneratze enpresak	
6. LANEKO OSASUNA	222
7. LAN MERKATUA EAE-N: LABURPENA ETA ONDORIOAK	225

IV. KAPITULUA BIZI BALDINTZAK ETA GIZARTE BABESA EAEN 236

1. BIZI-BALDINTZAK	237
1.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK EUROPAKO TESTUINGURUAN: "AROE" TASA	238
1.1.1. Txirotasun-atalasearen azpiko biztanleria	
1.1.2. Gabetasun material larria	
1.1.3. Lan-intentsitate oso txikiko biztanleria	
1.2. BIZI-BALDINTZEI BURUZKO 2018ko INKESTAREN EMAITZAK	242
1.2.1. Errenta	
1.2.2. Gabetasun materiala	
1.3. TXIROTASUNARI ETA GIZARTE-DESBERDINTASUNARI BURUZKO 2018ko INKESTA (TGDI): EMAITZA NAGUSIAK	245
1.4. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIA: ETXERIK GABEKO PERTSONAK	254
1.4.1. Etxerik gabeko pertsonen egoera eta beharrianak Euskadin	
1.4.2. EAEko Etxerik gabeko pertsonentzako 2018-2021 estrategia	
1.5. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA	260
1.5.1. Bateratzeko premiak	
1.5.2. Familiei laguntzeko politika publikoak	
1.6. EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA EAE-N: GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA 2018	270
2. GIZARTE BABESA	275
2.1. GIZARTE BABESAREN KONTUA	275
2.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PRESTAZIOAK	277
2.2.1. Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak	
2.2.2. Kudeaketa transferituko prestazioak: kotizaziorik gabeko prestazioak	
2.3. POBREZIAREN ETA GIZARTE BAZTERKERIAREN AURKAKO NEURRIAK EAE-N	281
2.3.1. Gizarteratze Plana 2017-2021	
2.3.2. Sarrerak Bermatzeko Sistemaren prestazioak	
2.3.3. Gizarteratzea errazteko programak: Gizarte esku-hartzearen arloan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko diru-laguntzak	
2.4. GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMA	289
2.4.1. EUSTATen Gizarte Zerbitzuen Estatistikaren emaitzak	
2.4.2. 39/2006 Legeko Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren (MAS) emaitzak	
2.5. GIZARTE AURREIKUSPENENKO SISTEMA OSAGARRIAK EAE-N	296
2.5.1. Magnitude nagusiak	
2.5.2. Zerga araubidea	
3. BIZI BALDINTZAK ETA GIZARTE BABESA: LABURPENA ETA ONDORIOAK	301

1. HEZKUNTZA ETA KULTURA	315
1.1. UNIBERTSITATETIK KANPOKO IRAKASKUNTZAK	315
1.1.1. Araubide orokorreko irakaskuntzetan matrikulatutako ikasleak	
1.1.2. Batxilergoa: modalitateen arabera matrikulatutako ikasleak	
1.1.3. Formación Erdi mailako eta goi mailako Lanbide Heziketa: adar profesionalen arabera matrikulatutako ikasleak	
1.2. UNIBERTSITATEKO IRAKASKUNTZAK	322
1.2.1. Unibertsitateko matrikulazioa	
1.2.2. Unibertsitateko tituluak lortzea	
1.3. HEZKUNTZA ADIERAZLEAK	325
1.3.1. Eskolaratze eta hezkuntza ingurune adierazleak	
1.3.2. Hezkuntza finantzaketaren adierazleak	
1.3.3. Hezkuntza emaitzen adierazleak	
1.3.4. Unibertsitate adierazleak	
1.4. KULTURA	344
1.4.1. Kultura ohiturak eta praktikak	
1.4.2. Kultura enpresak eta enplegua	
1.4.3. Kulturako gastu publikoa	
1.4.4. Familien gastua kulturaren kontsumoan	
2. EAEKO NATUR INGURUNEAREN EGOERA	349
2.1. SARRERA EKONOMIA LINEALETIK EKONOMIA ZIRKULARRERA	349
2.2. AIREAREN KALITATEA	350
2.3. KLIMA ALDAKETA. BEROTEGI EFEKTUKO GAS EMISIOAK	354
2.4. UR GEZA JASOTZEA ETA KONTSUMITZEA	357
2.5. HONDAKINAK SORTZEA ETA KUDEATZEA	358
2.5.1. Arriskutsuak ez diren hondakinen kudeaketa	
2.5.2. Hiri hondakinen kudeaketa	
2.5.3. Hondakin arriskutsuen kudeaketa	
2.6. INGURUMEN BABESA ETA MANUFATURA INDUSTRIA	364
3. OSASUNA ETA OSASUN SISTEMA	367
3.1. OSASUN EGOERA	368
3.1.1. Bizi itxaropena (BI) eta Desgaitasunik gabeko bizi itxaropena (DGBI)	
3.1.2. Hilkortasuna	
3.1.3. Osasun mentala: antsietatearen eta depresioen prebalentzia	
3.1.4. Desgaitasuna	
3.2. OSASUNAREN ZEHAZTAILE EZ MEDIKOAK	375
3.2.1. Tabako kontsumoa	
3.2.2. Alkohol kontsumoa	
3.3. OSAKIDETZAREN LAGUNTZA JARDUERA	376
3.3.1. Baliabideak erabiltzea: Batez besteko egonaldia eta txandakatze-indizea	

3.3.2.	Itxarote zerrendak kanpoko kontsultetan eta kirurgia programatuan	
3.4.	OSASUN ARRETA PRIBATUAREN ESTATISTIKA: ASEGURU LIBREKO ENTITATEAK	380
3.5.	OSASUN SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA	381
3.5.1	Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailaren gastua	
3.5.2	Osakidetzaren gastua	
3.6.	EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020-RAKO OSASUN PLANAREN EBALUAZIOA	383
4.	ETXEBIZITZA	392
4.1.	ETXEBIZITZA ESKAINTZA	392
4.1.1.	Salgai eta alokairuan dauden etxebizitzaren eskaintza eta prezioak: Eusko Jaurlaritzako Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika	
4.1.2.	Alokairu araubidea: Eusko Jaurlaritzako Alokairu Libreko Estatistika Berria (ALE)	
4.1.3.	EAEko erabilera turistikorako eta egoitzazko erabilerarako etxebizitzaren azterketa	
4.1.4.	Etxebizitzaren salerosketa prezioen erkaketa, autonomia erkidegoen arabera (INE)	
4.1.5.	Egoitzazko alokairuko errenten konparaketa, autonomia erkidegoen arabera (Sustapen Ministerioa)	
4.2.	ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA	402
4.3.	ETXEBIZITZEN ESKARIA	404
4.3.1.	Etxebizitza beharrak eta eskaria	
4.3.2.	Familien finantza ahalegina	
4.3.3.	Etxebiden, Euskal Etxebizitza Zerbitzuan, erregistratutako etxebizitza babestuen eskaria	
4.4.	HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERA: ETXEBIZITZEN SALEROSKETAK	410
4.5.	KRISIAREN INPAKTUA: HIPOTEKA EGIKARITZEAK, BOTATZEAK ETA KALERATZEAK	411
4.5.1.	Hipoteka egikaritzeak	
4.5.2.	Botatzeak eta kaleratzeak	
4.6.	ETXEBIZITZA POLITIKA	414
4.6.1.	Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza politika	
4.6.2.	Foru Aldundien Etxebizitza Politika	
5.	BIZI BAILDINTZAK: LABURPENA ETA ONDORIOAK	425

VI. KAPITULUA. EAEKO ARAUBIDE JARDUERA

445

DEFINIZIOEN GLOSARIOA

453

I. KAPITULUA

Demografia EAEn

Kapitulu honek, lehenik eta behin, biztanleriaren berezko mugimenduari (jaiotzak eta heriotzak), migrazio-mugimenduei eta ezkontzei (ezkontzak eta desagiteak) buruzko oinarrizko adierazle demografikoen datu nagusiak ematen ditu, betiere Estatuan eta Europar Batasunean izandakoarekin erkatuta. Ondoren, Euskadiko atzerriarren azken zifrak emango dira (demografikoak, bizikidetzak eta ongizatekoak eta inpaktu ekonomikokoak).

Nazio Batuen datuen arabera, 2019an munduan 7.700 milioi biztanle baino gehiago (+% 1,3 2018aren aldean). Bestalde, EUROSTATEk kalkulatu du 513,5 milioi lagun bizi direla Europar Batasunean, 2019ko urtarrileko erreferentzia hartuta, urtebete lehenago baino 1,1 milioi gehiago.

Milako 2,1eko hazkunde horri esker –aurreko urteko tasa berdina- eutsi zaio 1960az geroztik gertatu den etengabeko goranzko joerari. Orduan Batasuneko biztanleak 400 milioi ziren. Bilakaera positibo hori berriro ere immigrazioaren portaeraren ondorioa izan da; izan ere, berezko hazkundera (jaiotza eta heriotzen arteko alde positiboa) zerokoa izan da, Europar Batasunean lehen aldiz 2015ean gertatu zena.

EAEn, Biztanleen Udal Erroldak¹ emandako 2019ko urtarrileko azken datuen arabera, EAEko biztanleriak pixka bat gora egin zuen azken urtean, % 0,3 (7.180 biztanle gehiago), eta 2.198,657 biztanle zituen. Lurralde historikoei dagozkien datuek erakusten dutenez, biztanleria bereziki Araban handitu da (+% 0,6, 2.025 biztanle), eta neurri txikiagoan Bizkaian (+% 0,2, 2.418 biztanle gehiago) eta Gipuzkoan, (+% 0,4, 2.737 biztanle).

I.0.1. KOADROA. EAEko BIZTANLERIAREN EGUNGO BILAKAERA 2016-2019.						
	2016	2017	2018	2019	18-19 ald.	% 18/19
ARABA	321.804	323.812	325.739	327.764	+2.025	0,6
BIZKAIA	1.134.370	1.134.491	1.134.848	1.137.266	+2.418	0,2
GIPUZKOA	707.892	708.979	710.281	713.018	+2.737	0,4
EAE	2.164.066	2.167.282	2.170.868	2.178.048	+7.180	0,3
<i>Iturria: EIN. Biztanleen Udal Errolda. Zifra ofizialak.</i>						

Datozen urteetarako eginiko aurreikuspenen arabera, EAEk ere Estatu osoan biztanleriaren hazkunderako joera orokorra izango du, baina motelago. EINren 2018-2033 aldirako biztanleria-proiekzioen arabera, erreferentziako datan gure erkidegoan % 1 haziko da biztanleria, estatu osoan batez beste +% 5,1 igoko den bitartean².

2019ko biztanleriaren kopuruarekin batera, geroago ikusiko denez, EAEn bizi diren atzerriar jatorriko biztanleen % 10 dugu. 2018ko urtarilaren 1ean, berriz, % 9,4 ziren. Era berean, atzerriarren pisuak berriz ere egin du gora Estatu osoan, % 14,3raino, lau urtez ez aurrera ez atzera egon ondoren, edo atzerakada txikian izanda. Hala ere, EAEko datua orain ere oso urruti dago Espainiako batez bestekotik –erroldaren azken eguneratzearen arabera, atzerriarrak 6 milioi baino gehiago dira-.

¹ Udal errolda administrazio-erregistro bat da eta horren eraketa, mantentzea eta kudeaketa Espainian dauden 8.000 udal baino gehiagori dagokio. Datuen bidez frogatzen da herritarra benetan udalerrian bizi dela eta aipatu erroldako egiaztapenek izaera publikoa eta fede-emailea dute administrazioaren ondorio guztietarako.

² Proiekzio horiei buruzko informazio gehiagorako, berariazko atal bat dago 2018ko Memoria sozioekonomikoan.

1 OINARRIZKO ADIERAZLE DEMOGRAFIKOEN BILAKAERA**1.1 BIZTANLERIAREN BEREZKO MUGIMENDUA**

Euskal Autonomia Erkidegoan 2018ko behin-behineko datuek hazkunde begetatibo negatiboa erakusten dute (jaiotza eta heriotzen arteko aldea) seigarren urtez jarraian, saldo positiboak izandako 9 urteren ondoren: urte horretan 16.090 jaiotza gertatu ziren, aurreko urtean baino % 5,8 gutxiago, eta 21.745 heriotza, 2017an baino % 0,5 gehiago. Horren ondorioz, berezko hazkundera -5.655koa izan da, hots, milako -2,6koa. 2018ko saldo negatiboa, beraz, 2017koa baino handiagoa da, bai jaiotzen jaitsieragatik, bai heriotzen kopurua pixka bat handitu izanagatik.

Ohikoa denez, joera desberdina da lurraldeak aintzakotzat hartuz gero: Bizkaiak, 2017. urtean 3.291 biztanle galdu zituenak, 2018an berriro ere galdu ditu 4.040 biztanle, behin-behineko datuen arabera. Bestalde, Arabak, 2017an 148 pertsona gehiago izan ondoren, 80 galdu ditu 2018an, eta Gipuzkoak, berriz, 1.565eko saldo negatiboa dauka (-1.413 2017an).

1.1.1 Jaiotzak

Jaiotzetan jaitsierak ageri dira hiru lurraldeetan: 2018an, EAEko jaiotzen batez besteko jaitsiera % 5,8 izan zen. Araban 2.683 haur jaio ziren (-% 9,4 2017koaren aldean). Bizkaian, berriz, 7.940 jaiotza izan ziren (-% 6,8), eta Gipuzkoan, azkenik, 5.467 jaiotza (-% 2,3).

Emaizta horiek, EAE osorako, milako 7,4ko jaiotza-tasa adierazten dute (7,8 2017an). 1975ean ratio hori milako 19,1 zen eta estatuko batez bestekoaren gainera zegoen. Gaur egun, EAEk estatuko eta EBko batez bestekoak (milako 7,9 eta 9,7 EBn) baino txikiagoak dauzka. Lurraldez lurralde, Arabak milako 8,2ko jaiotza-tasa du –hiru lurraldeetatik handiena-, Bizkaiak milako 7koa –txikiena- eta Gipuzkoak milako 7,6koa.

Bestalde, EUROSTATen datuek erakusten dutenez, guztira 5,1 milioi jaiotza izan ziren 2018an EBn (mila biztanleko 9,7), aurreko lau urteen antzera. Jaiotza-tasarik handienak Irlandan (milako 12,5), Suedian (milako 11,4) eta Frantzian (milako 11,3) gertatzen dira, eta txikiak, aldiz, Italian (milako 7,3), Espainian (milako 7,9) eta Grezian (milako 8,1).

I.1.1. KOADROA. EAE-KO BIZTANLERIAREN BEREZKO MUGIMENDUA

	BIZIRIK JAIOTZAK	TASA	HERIOTZAK	TASA	HAZKUNDE BEGETATIBOA	TASA
2011	21.180	9,7	19.832	9,1	1.348	0,6
2012	20.533	9,4	20.281	9,3	252	0,1
2013	19.118	8,8	19.692	9,0	-574	-0,2
2014	19.378	8,9	20.157	9,3	-779	-0,4
2015	18.851	8,7	21.509	9,9	-2.658	-1,2
2016	18.240	8,4	21.223	9,8	-2.983	-1,4
2017	17.076	7,8	21.632	9,9	-4.556	-2,1
2018*	16.090	7,4	21.745	10,0	-5.655	-2,6

(*) Behin-behineko datuak. Mila biztanleko tasak.

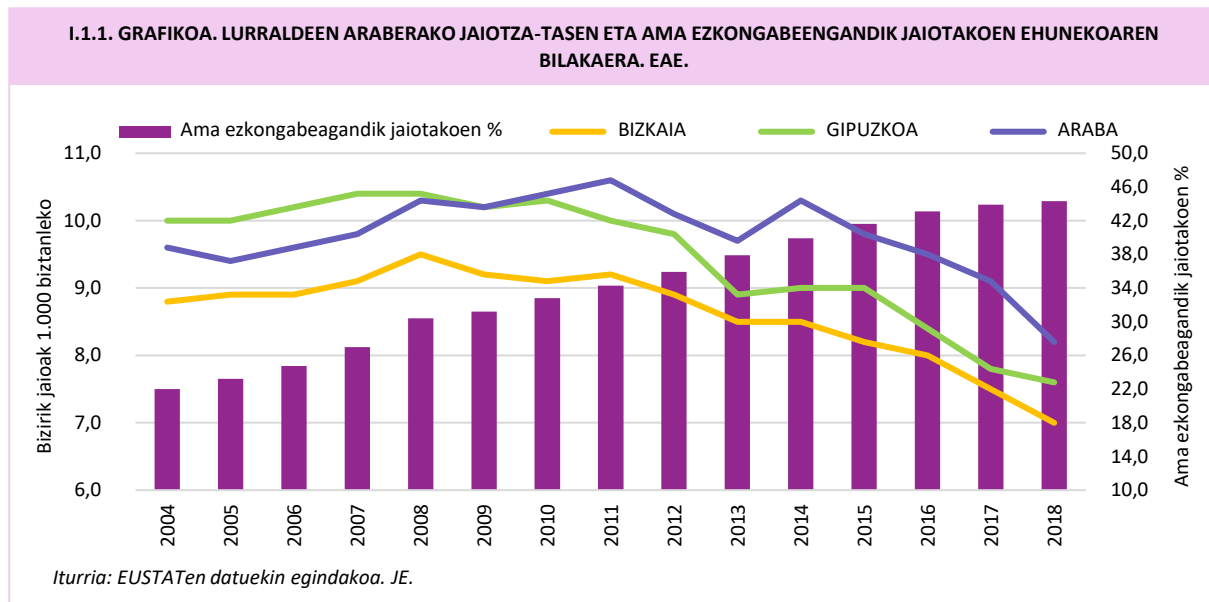
Iturria: EUSTAT. Jaiotzen eta Heriotzen Estatistika eta testuaren egileak egindakoa.

I.1.2. KOADROA. JAIOTZAK ETA HERIOTZAK EBn MILA BIZTANLEKO 1975AREN ETA 2018AREN ARTEKO ERKAKETA

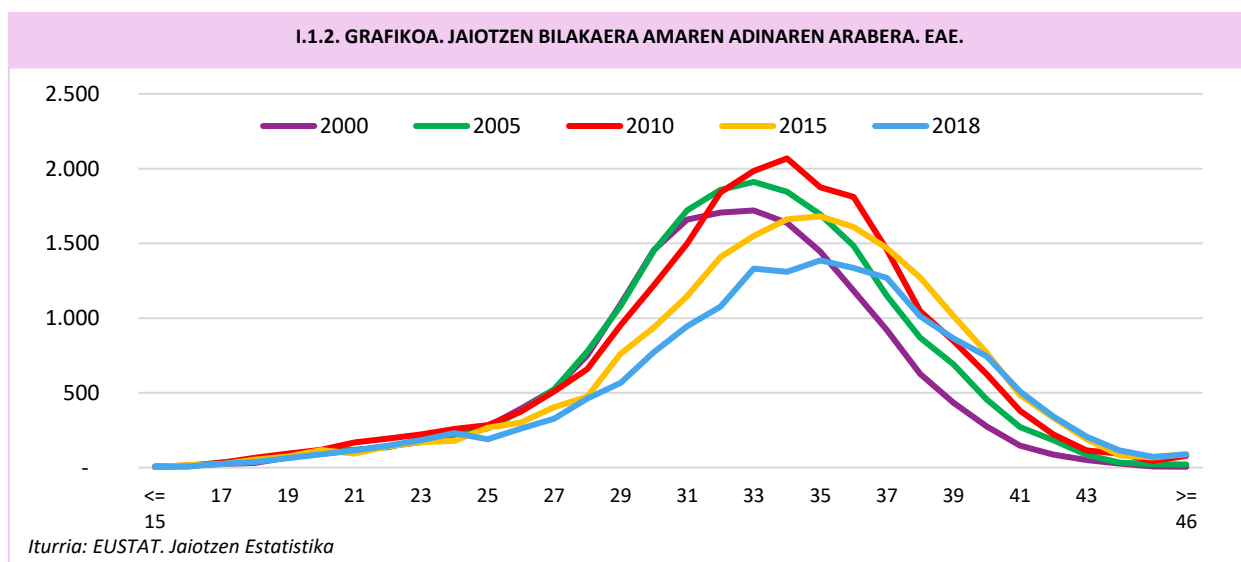
	JAIOTZAK		HERIOTZAK	
	1975	2018	1975	2018
EB 28	14,7	9,7	10,7	10,4
ALEMANIA	9,9	9,5	12,6	11,5
AUSTRIA	12,4	9,7	12,7	9,5
BELGIKA	12,2	10,3	12,2	9,7
BULGARIA	16,6	8,9	10,3	15,4
ZIPRE	16,3	10,7	9,8	6,6
DANIMARKA	14,2	10,6	10,1	9,5
ESLOVAKIA	20,6	10,6	9,5	10,0
ESLOVENIA	16,6	9,4	10,1	9,9
ESPAINIA	18,8	7,9	8,4	9,1
ESTONIA	14,9	10,9	11,6	11,9
FINLANDIA	13,9	8,6	9,3	9,9
FRANTZIA	14,1	11,3	10,6	9,2
KROAZIA	:	9,0	:	12,9
GREZIA	15,7	8,1	8,9	11,2
HERBEHEREAK	13,0	9,7	8,3	8,9
HUNGARIA	18,4	9,6	12,4	13,4
IRLANDA	21,1	12,5	10,4	6,4
ITALIA	14,9	7,3	10,0	10,5
LETONIA	14,2	10,0	12,2	15,0
LITUANIA	15,7	10,0	9,5	14,1
LUXENBURGO	11,1	10,3	12,2	7,1
MALTA	18,8	9,2	9,5	7,6
POLONIA	19,0	10,2	8,7	10,9
PORTUGAL	19,8	8,5	10,8	11,0
ERRESUMA BATUA	12,4	11,0	11,8	9,3
TXEKIAR ERREP.	19,1	10,7	12,4	10,6
ERRUMANIA	19,6	9,6	9,3	13,5
SUEDIA	12,6	11,4	10,8	9,1
EAE	19,1	7,4	7,1	10,0

Fuentes: EUROSTAT eta EUSTAT.

Bestalde, jaiotzak bilakaera desberdina du amaren herritartasuna kontuan hartzen bada. Espainiako nazionalitatea duten amen artean, jaiotza kopurua % 9,5 jaitsi zen 2018an Euskadin. Atzerritarren artean, berriz, % 7,1eko igoera gertatu zen. 2018. urtean bizirik jaio ziren 16.090 haurretatik 4.079k ama atzerritarra dute, alegia, jaiotakoen % 25,4k (% 22,3 2017an), herritartasun atzerritarra duten biztanleen proportzioa nahikoa txikiagoa denean, dagoeneko ikusi den moduan. Jatorriko herrialderik ohikoenak Maroko (760 ama), Errumania (300) eta Kolonbia (257) dira.

Beste urte batez, azpimarratu behar da ama ezkongabeengandik jaiotakoen portzentajea gero eta handiagoa dela³. 2018an ezkontzatik kanpoko 7.135 jaiotza egon ziren, guztien % 44,3 (% 43,9 aurreko urtean) eta 2017an baino % 4,8 gutxiago. Oraingo datua duela hamar urtekoarekin erkatuta (% 30,4 2008an), ama ezkongabeengandik jaiotako umeen ratioa nabarmen igo dela ikusten da.

³ Ama ezkongabeengandik / ezkontzatik kanpoko amengandik izandako jaiotzek ez dakarte, ezinbestean, bikoterik eza, zeren eta ezkontzarik izan gabe eta ezkontzatik kanpora izan baitaiteke bikotea.

Herrien arabera, ama ezkongabeengandik jaiotako umeen EBko ehunekoak (2017ko datuak) Bulgariako eta Frantziako (% 60 inguru) mailen eta Grezia(% 10,3) edo Kroaziako (% 19,9) artean mugitzen dira, baina kontuan hartu behar da ez daudela estatu kide guztietako datuak. EBko batez bestekoa 2014an (dagoen azken batez bestekoa) % 42 zen, eta handik kanpora, Islandiako proportzio handia nabarmentzen da, non ama ezkongabeengandik jaio zirenak % 71,2 izan baitziren 2017an. Espainian, 2017an, tasa % 46,8 zen.

Azken urteetan jaiotza-tasa jaisteari mesede egin dion faktoreetako bat, jakina den bezala, amatasuna pixkanaka atzeratu izana da. 2018an joera bera egon da, eta gure erkidegoan haurrak izan zituzten emakumeen % 80,8k 30 urte edo gehiago zituzten. Talderik jendetsuena 30 eta 34 urte bitarteko emakumeena da, jaiotza guztien % 35,4 hartzen baitu.

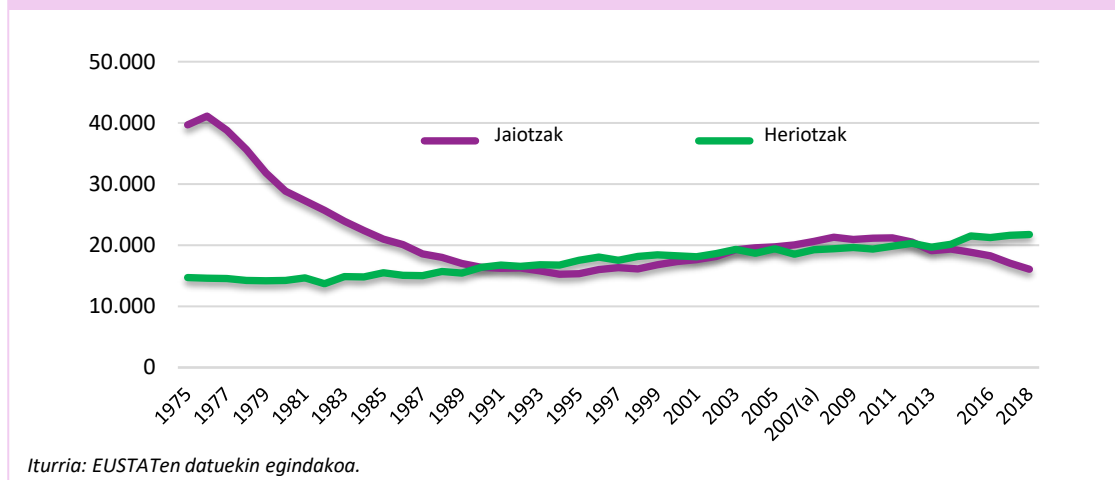
Ondoren, 35-39 urteko amek izandako haurren jaiotza kopurua dator (% 34,8), eta 25 eta 29 urte arteko taldea (% 13,1) nabarmen gainditzen du. Ama nerabeak guztizkoaren % 1,1 dira. Espainiar nazionalitateko amen batez besteko adina 34,4 urtekoa izan zen. Ama atzerritarrena, berriz, 30,9 urtekoa (33,5 emakume guztiak hartuta). Halaber, lehen haurra izan duten amen batez besteko adina, 2018an, 32,5 urtekoa da.

Jaiotzetatik 8.055 (% 50,1) lehen seme-alabak izan ziren, 6.114 (% 38) aurretik beste seme-alaba zegoeneko familietara iritsi ziren eta hirugarren seme-alabak eta ondorengoak 1.921 izan ziren (guztien % 11).

1.1.2 Heriotzak

Heriotzei dagokienez, 2018an 21.745 lagun zendu ziren EAEn, aurreko urtean baino % 0,5 gehiago; haietatik, % 50 gizonak eta % 50 emakumeak (10.879 gizon eta 10.866 emakume).. 2018n zendutakoen % 29,2 tumoreengatik hil ziren. Haien atzean, zirkulazio sistemaren gaitzak datoz, % 26,6, eta hirugarren tokian, urrunago, arnas eritasunak, % 10,7⁴. Lurraldeen arabera, Araban 2.763 pertsona hil ziren (-% 1,8 2017aren aldean), 11.950 Bizkaian (+% 1,2) eta 7.032 Gipuzkoan (+% 0,4 aurreko urtearen aldean).

I.1.3. GRAFIKOA. JAIOTZEN ETA HERIOTZEN BILAKAERA EAEN.

Europar Batasuneko kopuruak direla eta, 2018an 5,31 milioi heriotza izan ziren, hots, aurreko urtean baino 46.000 lagun gehiago (milako 10,4ko heriotza-tasaren ondorioz). Horrenbestez, berezko hazkundera (jaiotzak ken heriotzak) negatiboa izan zen Europar Batasunean (-354.000 lagun inguru, milako -0,7).

⁴ Memoria honetako "Osasuna eta osasun sistema" deritzon V.3. kapituluari zehatz aztertzen dira euskal biztanleriaren heriotzaren kausak.

Bestalde, EUSTATen Heriotzen estatistikak erakusten du EAEn heriotza-tasa, 2018an, milako 10 zela (9,9 2017an). 2018an hildakoen batez besteko adina 80,5 urtekoa da gure erkidegoan, 77,4 gizonentzat eta 83,6 emakumeentzat, gehiago bizi direla. Hala, azken hamarkadan gure autonomiako bizi-esperantza gizonentzat 3,7 urte handitu da eta emakumeentzat, berriz, 2,3. Gainera, 2018an EAEn hildako pertsonen 362k 100 urte edo gehiago zituzten (2017an baino 17 gehiago), eta horietatik % 86 emakumezkoak ziren. 100 urte beteta hiltzen diren pertsonen ehunekoa, % 1,7, bikoiztu egin da azken hamarkadan.

1.2 MIGRAZIO-MUGIMENDUAK

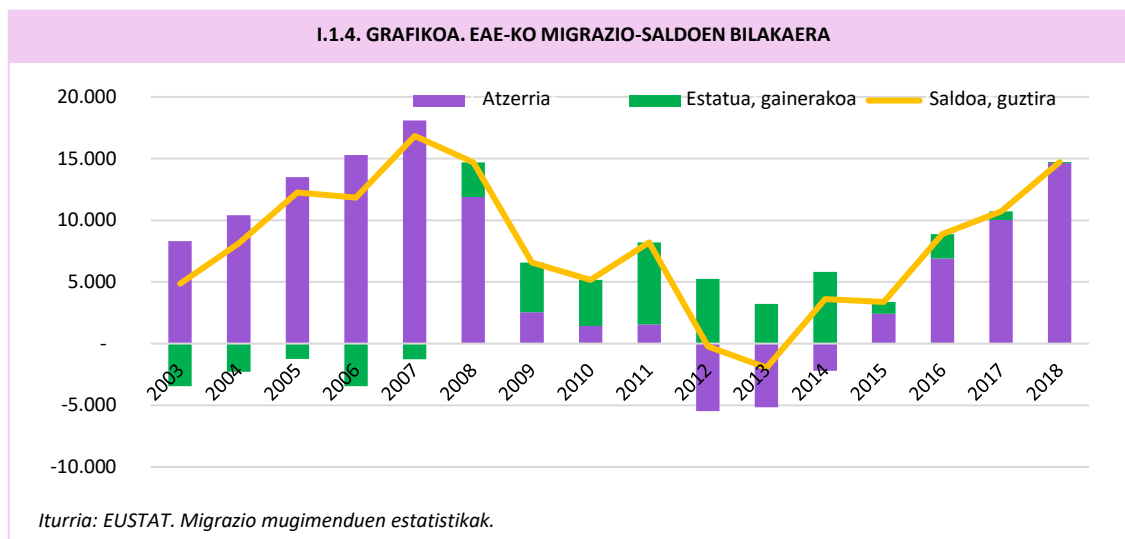
1.2.1 Migrazio-mugimenduen estatistika

EUSTATen “Migrazio-mugimenduen Estatistikak” zenbatu duenez, 14.724 pertsona gehitu ziren gure Erkidegoan 2018an (2017an baino gehiago, urte horretan 10.72 pertsona gehiago izan baitziren). Lurraldeen arabera, Bizkaiak 7.019 lagun gehiago ditu, Arabak 2.870 eta Gipuzkoak 4.835.

I.1.3. KOADROA. MIGRAZIO-SALDOEN BILAKAERA EAE-N						
	ATZERRIA REKIKO	ESTATUKO GAINERAKO LURRAL- DEEKIKO	MIGRAZIO-SALDOA*			
			EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
2012	-5.468	5.241	-227	-1.714	-935	2.422
2013	-5.176	3.220	-1.956	82	-3.426	1.388
2014	-2.207	5.809	3.602	1.326	81	2.195
2015	2.415	947	3.362	555	970	1.837
2016	6.897	1.974	8.871	1.474	4.320	3.077
2017	10.005	720	10.725	2.349	5.461	2.915
2018	14.642	82	14.724	2.870	7.019	4.835

(*) Estatuarekiko eta atzerriko herrialdeekiko migrazio-saldoarekin batuketa.
Iturria: EUSTAT. “Migrazio Mugimenduen Estatistika”.

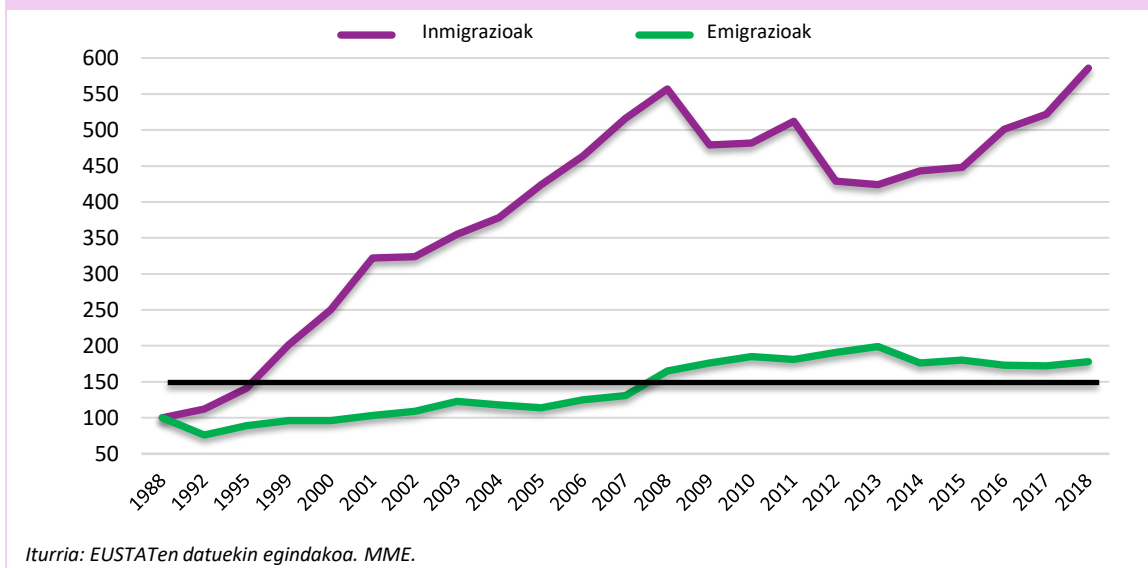
EAEn eta gainerako autonomia-erkidegoen artean izandako mugimenduei dagokienez, 2018. urtean 82 pertsonako saldo positiboa izan zen, hau da, immigrazioak gehiago izan ziren emigrazioak baino, baina saldo hori aurreko urtean baino % 88,6 txikiagoa da. Bestalde, atzerriko herrialdeekiko saldoa positiboa da (+14.642 lagun); 2017an, ordea, 10.005 izan ziren (+% 46,3).

EAEn eta gainerako autonomia-erkidegoen artean izandako mugimenduei dagokienez, EUSTATen datuek erakusten dute, 90eko hamarkadan jaitsiera handia izan ondoren, nazioarteko migrazio-fluxuen saldo positiboa EBn datu positiboan egonkortu zela 2003tik hona, finkaturiko datuen arabera.

Bestalde, 2018an migrazio saldoa 1,46 milioi lagunekoa (+1,20 milioi aurreko urtean) izan da; migrazio-tasa gordina milako 2,8koa izan da 28ko EBrako eta milako 3,1ekoa eurogunerako. Saldo positiboaren % 27,1 Alemaniari dagokio, % 22,8 Espainiari eta % 17,7 Erresuma Batuari. Bestalde, Batasuneko sei herrik (Bulgaria, Frantzia, Kroazia, Lituania, Letonia eta Errumania) migrazio-saldo negatiboak dauzkate.

I.1.5. GRAFIKOA. EAE-KO IMMIGRAZIOEN ETA EMIGRAZIOEN BILAKAERA INDIZE ZENBAKITAN. OINARRI URTEA, 1988: 100

Bestalde, 2018. urtean, 232.894 lagunek - aurreko urteko datu bertsua- bizileku aldaketaren bat egin zuten EAEn (EAEko biztanleen % 10,7k); aipaturiko mugikortasun horren %43,6 udal beraren barruan izan zen (101.438 joan-etorri guztira). Erkidego barneko mugikortasunak (jatorria eta helmuga EAEko udalerrien artean) 52.216 mugimendu gehiago dakartza. Gainontzekoetan, 46.982 mugimendu kanpoko immigrazioari dagozkio (jatorria erkidegotik kanpo eta helmuga EAEn, horietatik 26.099 atzerrikoak dira) eta 32.258 kanpoko emigrazioari (jatorria EAEn eta helmuga hortik kanpora), eta haietatik 11.457 helmuga atzerrian dute (-% 3,5 2017aren aldean).

2018an EAEko mila biztanletik 36ri eragin zien kanpoko edo erkidegoaz kanpoko mugikortasun geografikoak (Arabaren milako 41,5i, Bizkaian milako 35,4ri eta Gipuzkoan milako 35,3ri). Tasa horiek baxu samarrak dira gainerako autonomia erkidegoekin alderatuz gero, batez beste mila biztanleko 40 ingurukoak baitira. Autonomia-erkidegoekiko migrazio-mugimenduak kontuan hartzen baditugu, ikusiko dugu haien erdiekin EAEk migrazio-saldo negatiboa izan zuela eta positiboa beste erdiekin. Euskadiri etorkin gehien eman zioten erkidegoak, beheranzko hurrenkeran, Andaluzia, Murtzia, Gaztela Mantxa, Extremadura, Asturias, Ceuta eta Melilla eta Valentziako Erkidegoa izan ziren. Andaluziak ematen du migrazio-saldorik handiena, 352 lagun. EAErentzat erakarpen-poloa diren erkidegoak, handienetik txikienera, Madril, Katalunia, Balear Uharteak eta Errioxak izan ziren. Lauren artean gure erkidegoa beste batzuetara joateko utzi zuten pertsonen bi herenak baino gehiago jaso zituzten, baina saldoak ez dira ezein kasutan 200 lagunetik gorakoak.

Atzeritarren immigrazioak, berriz, 2018an 29.159 lagunena izan ziren, 2017an baino 4.862 gehiago, guztien bi herena. Haietatik, 6.517 beste erkidego batzuetatik iritsi dira eta 22.642 atzerritik datoz zuzenean. Atzeritarren emigrazioak, berriz, 2018an 13.472 lagunena izan ziren, 2017an baino 193 gutxiago.

Azkenik, Migrazio Mugimenduen Estatistikak agerian uzten duenez, etorkinen eta migratzaileen batez besteko adina desberdina da (32,8 eta 36,4 urte hurrenez hurren), baina kasu bietan 21-39 urtekoek migrazioen erdia egiten dute, eta mugimenduak egiten dituzten biztanleen generoa kontuan hartuz gero, etorkinen %52 gizonezkoak dira (%48 emakumezkoak). Emigrazioetan, berriz, % 53 gizonezkoak eta % 47 emakumezkoak.

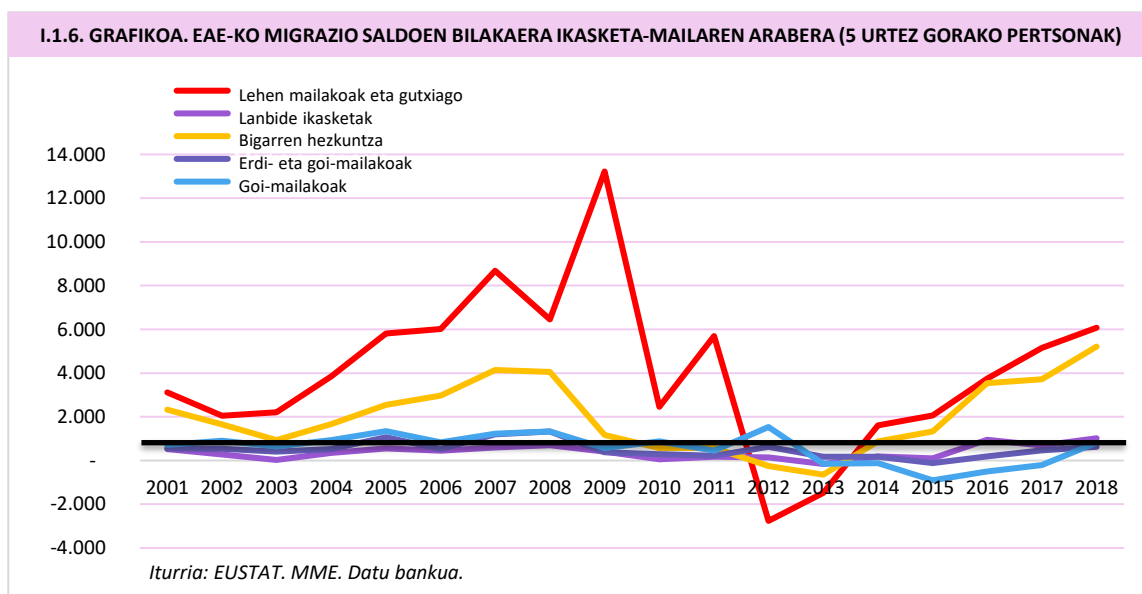
Migratzaileen titulazioari dagokionez, EUSTATen estatistikak erakusten du 2018an EAEko migrazio-saldoa positiboa dela (gure erkidegorako etorkin gehiago erregistratu dira aldi horretan emigratuak baino) ikasketa-maila guztietan, hori goi-mailako titulazioetan (graduak, lizentziaturak, graduondoak, masterrak, doktoretzak eta espezializazioa) ere lehen aldiz bost urtez (2013tik 2017ra) balioa negatiboa izan ondoren.

I.1.6. grafikoan agerienez, migrazio-mugimenduen zati handi bat, kontsideraturiko seriean, oinarritzko ikasketak dituzten pertsonen dagokien nagusiki (beteak edo bete gabeak) eta, gainera, bilakaera markatzen duen lerroa oso aldakorra izan, ziklo ekonomikoaren arabera (saldo positibo handiak krisiaren aurreko urteetan eta jaitsiera handiak gure ekonomiaren daturik okerrenak izan ziren urteetan). Saldo positiboetara itzuli da azken bost urtean, migrazio-mugimenduen joera orokorrarekin bat, migrazioen multzorako emaitzetan ageri den legez. 2018an, migrazio-saldoaren % 44,1 dira. Eta, bigarren mailako ikasketak dauzkaten pertsonekin batera, kolektiboaren % 82 lirakeke.

I.1.4. TAULA. GOI-MAILAKO TITULAZIOA DUTEN PERTSONEN MIGRAZIO-MUGIMENDUEN BILAKAERA ETA 5 URTETIK GORAKO BIZTANLERIA OSOAREKIN ALDERATZEA. EAE.						
	GOI-MAILAKO IKASKETAK DITUZTEN HERRITARRAK			5 URTEZ GORAKOAK GUZTIRA		
	IMMIGRA-ZIOA	IMMIGRAZIOA	IMMIGRA-ZIOA	IMMI-GRAZIOA	IMMIGRA-ZIOA	IMMI-GRAZIOA
2008	3.498	2.163	1.335	42.317	28.456	13.861
2009	2.817	2.249	568	36.221	30.482	5.739
2010	2.814	1.963	851	36.345	32.091	4.254
2011	1.655	1.211	444	38.513	31.405	7.108
2012	5.463	3.930	1.533	32.358	33.080	-722
2013	3.736	3.886	-150	31.765	34.031	-2.266
2014	4.086	4.213	-127	33.101	30.384	2.717
2015	3.772	4.677	-905	33.655	31.178	2.477
2016	3.793	4.288	-495	37.650	29.722	7.928
2017	4.223	4.428	-205	39.490	29.686	9.804
2018	5.351	4.532	819	44.377	30.628	13.749
2008-18	41.208	37.540	3.668	405.792	341.143	64.649
2013-18	24.961	26.024	-1.065	220.038	185.629	34.409

Iturria: EUSTAT. "Migrazio Mugimenduen Estatistika". Guk geuk egin dugu 0}

Datu absolutuetan, 5 urtetik gorako pertsonen migrazio-saldoa +13.749 lagunekoa da, eta horietatik 6.067k oinarritzko ikasketak zituzten (osatuta zein osatu gabe), 5.211k bigarren mailakoak, 1.019k lanbide ikasketak, 633k erdi- eta goi-mailakoak.

mailako ikasketak eta 819k unibertsitateko titulazioak zituzten (aurreko urtean, aldiz, -205ek).

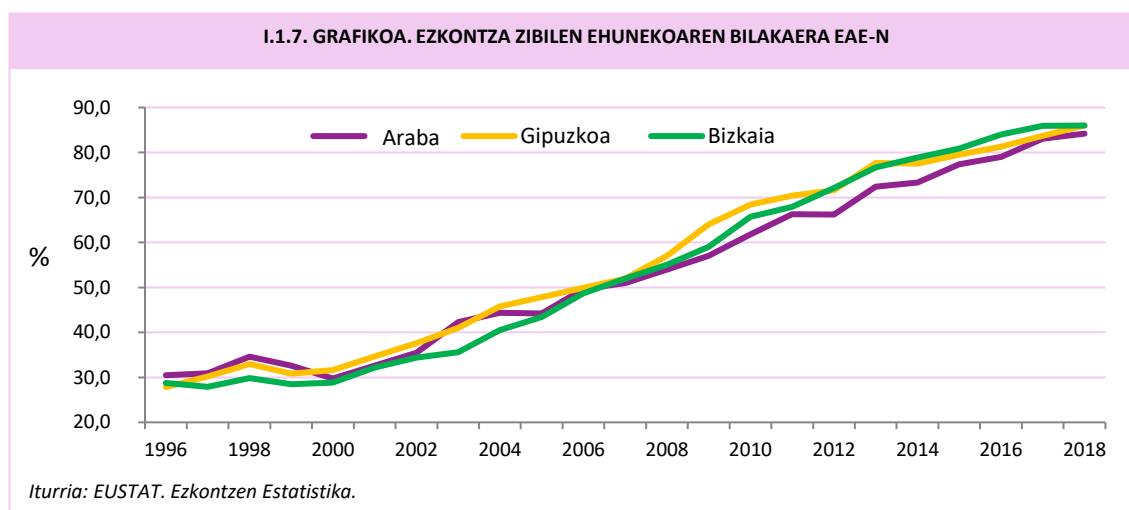
Azken urtean, goi-mailako titulazioa dutenen 4.532 emigratio izan ziren (5 urtetik gorako emigratioen % 14,8) eta 5.351 immigrazio (guztizkoaren % 12,1). Hortaz, +819 lagunekin saldoa dago, migratio-saldo osoaren % 6.

Goi-mailako titulazioetan saldo positiboak zeuzkaten betidanik, baina beste ikasketa mailak baino txikiagoak dira. Hala ere, esan denez, bost urtez jarraian datu negatiboak izan zituzten (irteera gehiago sarrerak baino), halako moldez non 2013-2017 aldian, EAEk goi-mailako ikasketak dituzten 1.882 pertsona galdu baititu. Azken urteko suspertzeak 1.065 lagunera murriztu du galera hori (2013tik egun arte). 2008-2018 aldia kontsideratuz gero, +3.668ko saldo metatua da, migratioaren guztizko igoeraren % 5,7.

1.3 EZKONTZAK

1.3.1 Ezkontzak

“Ezkontzen Estatistika”, Jaiotzenarekin eta Heriotzenarekin batera, Biztanleriaren Berezko Mugimendua da. EUSTATen arabera, 2018. urtean EAEn 7.758 ezkontza izan ziren, 2017an baino % 3,8 gutxiago. Haien artetik 7.550 sexu banako pertsonen artean izan ziren (311 ezkontza gutxiago eta % 4ko jaitsiera) eta 208 sexu bereko pertsonen artean (+% 4,5); haietatik, 119 emakumeen artekoak izan ziren eta 89 gizonen artean.

Bestalde, azken urteetan sexu banako pertsonen arteko ezkontza zibiletan izandako igoera handia nabarmendu behar da; izan ere, 1990ean % 23 izatetik 2018an % 85 izatera igaro da. Lurraldez lurralde, Bizkaian eta Gipuzkoan izan zuten ezkontza zibilek pisurik handiena (% 86 kasu bietan), ondoren Araban (% 84,2). Guztira, EAEn 2018an 6.419 elkartze zibil egon dira, 1.109 ezkontza katolikoen eta beste erlijio batzuetako 22en aurrean.

Gainera, nabarmentzekoa da ezkontzeko adina atzeratzeko joerak dirauela. Izan ere, erreferentziako urtean, ezkondu ziren gizonen batez besteko adina 37,2 urte zen, eta emakumeen batez besteko adina, berriz, 35,1. Azken 25 urteotan, ezkontzaren batez besteko adinak 7,6 urte egin du gora, eta egonkor iraun du bien arteko urte biko aldeak. Eta, ezkontza aurretiko egoera zibila kontuan izanik, gizonen batez besteko adina % 85,4 izan ziren, eta emakumeen batez besteko adina % 85.

EAEko ezkontzen tasa, 2018an, 3,3koa da 1.000 biztanleko (3,4 2017an), Estatukoa baino txikiagoa (3,5 2018an), eta Europar Batasuneko batez bestekoa baino txikiagoa; izan ere, milako 4,4koa zen 2016an. Hona hemen ezkontza tasa handiena duten Europako herrialdeak, 2017rako: Lituania (7,5) eta Errumania (7,3). Ratorik txikieneak, berriz, hauek: Eslovenia (3,1 ezkontza 1.000 biztanleko) eta Italia eta Luxenburgoko (3,2 1.000 biztanleko biek).

Ezkundu ondoren euren bizilekua EAetik kanpo finkatzen duten 39 bikoteek nahiago dituzten helmugak Madril, Nafarroa eta Kantabria dira. Arabakoak batez ere Madril eta Burgosa doaz, Bizkaikoak Madril eta Kantabriara eta Gipuzkoakoak Nafarroa eta Frantziara.

1.3.2 Ezkontza desagiteak

EINren “*Banatzeen, Dibortzioen eta Baliogabetzeen Estatistika*”⁵ dibortzioen eta banantzeen kopuruaren igoera erakusten du gure erkidegoan azken urtean, estatu osoan gertatutakoaren kontra. 2018an, guztira, 3.882 dibortzio eta 129 banantze izan ziren EAEn. Baliogabetzeen urteko kopurua 5 ingurukoa zen batez beste informazioa dugunetik, eta 4 izan da 2018an.

Guztira, erreferentziako urtean 4.015 ezkontza desegin ziren, 2017an baino % 2,2 gehiago (estatuan % 2,8ko jaitsiera izan da), hots, 1,8 desagite mila biztanleko. Estatuko batez bestekoa, berriz, 2,1 da milako. Desagite tasarik handiena izan duten autonomia erkidegoak Ceuta, Valentziako Erkidegoa eta Katalunia (2,4 milako hiruretan) eta Kanariari Uharteak (2,3 milako) dira. Haustura tasarik txikienak, berriz, Gaztela eta Leonen, Extremaduran eta EAEn daude (1,8 desagite mila biztanleko).

Nazioarteko erkaketei dagokienez, dibortzioen tasa gordina, azken urteotan, milako 2ren ingurukoa da Europar Batasun osorako (1,9 milako 2015ean, azken batez besteko ofizialean), Maltako milako 0,7tik, Letoniako milako 3,1eraino (EUROSTATen 2017ko datuak).

I.1.5. KOADROA. EUOPAR BATASUNeko EZKONTZAK. ADIERAZLE NAGUSIAK.						
	EZKONTZAK 1.000 BIZTANLEKO		DIBORTZIOAK 1.000 BIZTANLEKO		DIBORTZIOAK / 100 EZKONTZA	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
EB	4,4	:	1,9*	:	:	:
ALEMANIA	5,0	4,9	2,0	1,9	39,6	37,7
AUSTRIA	5,1	5,1	1,8	1,8	35,5	36,0
BELGIKA	3,9	3,9	2,1	2,0	52,7	52,0
BULGARIA	3,8	4,0	1,5	1,5	39,6	36,4
ZIPRE	7,5	6,8	2,3	2,2	30,6	32,8
DANIMARKA	5,4	5,5	3,0	2,6	56,0	48,0
ESLOVAKIA	5,5	5,8	1,7	1,8	31,1	30,7
ESLOVENIA	3,2	3,1	1,2	1,2	38,0	36,8
ESPAINIA	3,7	3,7	2,1	2,1	56,0	57,2
ESTONIA	4,8	4,9	2,5	2,5	51,3	51,5
FINLANDIA	4,5	4,8	2,5	2,4	55,4	50,8
FRANTZIA	3,5	3,5	1,9	:	55,0	:
GREZIA	4,6	4,7	1,0	1,8	22,2	38,3
KROAZIA	4,9	4,9	1,7	1,5	34,4	30,8
HERBEHEREAK	3,8	3,8	2,0	1,9	51,2	50,9
HUNGARIA	5,3	5,2	2,0	1,9	37,7	36,6
IRLANDA	4,8	4,6	:	:	:	:
ITALIA	3,4	3,2	1,6	1,5	48,7	47,9
LETONIA	6,6	6,8	3,1	3,1	46,6	45,2
LITUANIA	7,4	7,5	3,1	3,0	41,6	40,2
LUXENBURGO	3,2	3,2	2,1	2,0	65,9	62,5
MALTA	6,7	6,3	0,8	0,7	12,2	10,6
POLONIA	5,1	5,1	1,7	1,7	32,8	33,9
PORTUGAL	3,1	3,3	2,2	2,1	69,0	64,2
ERRESUMA BATUA	4,4	:	1,8	:	41,2	:
TXEKIAR ERREP.	4,8	5,0	2,4	2,4	49,2	49,0
ERRUMANIA	6,8	7,3	1,5	1,6	22,9	21,8
SUEDIA	5,4	5,2	2,4	2,4	45,1	46,1
EAE	3,4	3,4	1,9	1,8	48,1	48,0

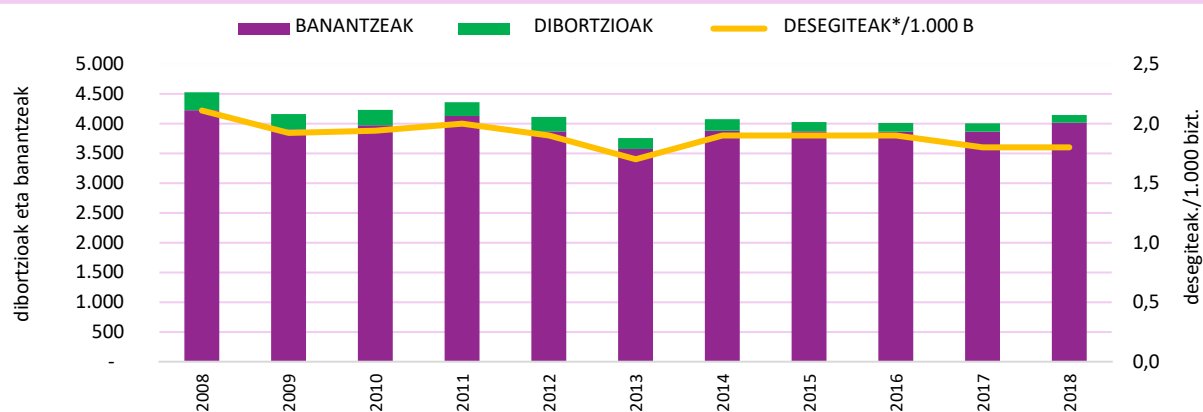
Fuentes: EUROSTAT, EUSTAT eta EIN. Guk geuk egin dugu.
*2015eko datua.

Datu horiek, beraz, agerian uzten dute EAEk, Europako batez bestekotik oso hurbil dagoen datuarekin, toki apala daukala estatuko dibortzioen rankingean; izan ere, bere biztanleria bolumenaren aldean, erregistro gutxien daukan hirugarren erkidegoa da.

⁵ “*Banatzeen, Dibortzioen eta Baliogabetzeen Estatistika*” lehen auzialdiko, instrukzioko eta Emakumeen aurkako Indarkeriaren epaitegiek emandako informazioaren bidez egiten da; informazio hori ezkontza bidezko loturaren baliogabetze-prozesuari buruzkoa da.

EAEn banantzen edo dibortziazten diren pertsonen profilari dagokionez, EINen datuek erakusten dute gehienak 40 eta 49 urte bitartekoak direla gizonezkoetan eta 30 eta 39 urte artekoa emakumezkoetan, eta emakumeen batez besteko adina 45,4 urtekoa izan zen. Gizonena, berriz, 46,8 urtekoa. Gainera, desegindako ezkontzen batez besteko iraupena 16,8 urtekoa da, eta kasuen % 56,7an seme-alabak dituzte ezkontideek, % 45,1 adingabeak.

I.1.8. GRAFIKOA. EZKUNTZEN DESEGITEAK EAE-N: BANANTZEEN ETA DIBORTZIOEN BILAKAERA

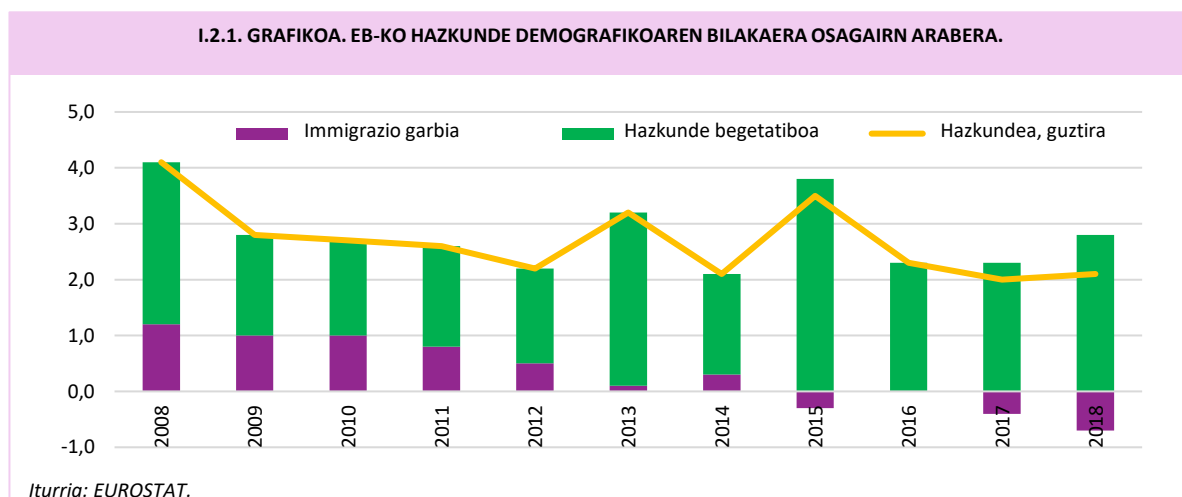
Iturria: EIN. Deuseztasunen, banantzeen eta dibortzioen estatistika.

(*) Desegiteen guztizkoan elizako deuseztasunak sartzen dira.

2 IMMIGRAZIOA EAE-N

2.1 TESTUINGURUA: IMMIGRAZIOA EUOPAR BATASUNEAN

Nazioarteko migrazioak, denbora laburrean, nazioarteko agenda politikoaren eta garapenaren funtsezko gaietako bat bihurtu da; izan ere, gizarte eta ekonomia globalen egungo berezitasunetako bat da.

Aurreko atalean ikusi denez, Europar Batasuneko biztanleria etengabe haziz doa azken urteetan (+1,1 milioi 2018an, milako 2,1), immigrazioagatik, zeren eta azken urteko berezko hazkundera (jaiotzak ken heriotzak) negatiboa izan baita (milako -0,7), eta migrazio saldoa positiboa (+2,8 milako). Migrazio-saldoa, berriz, positiboa izan da (milako +2,5). Hala, migrazio-mugimenduen arabera dira, beste urte batez, EBko herrialdeetako dinamika demografikoak.

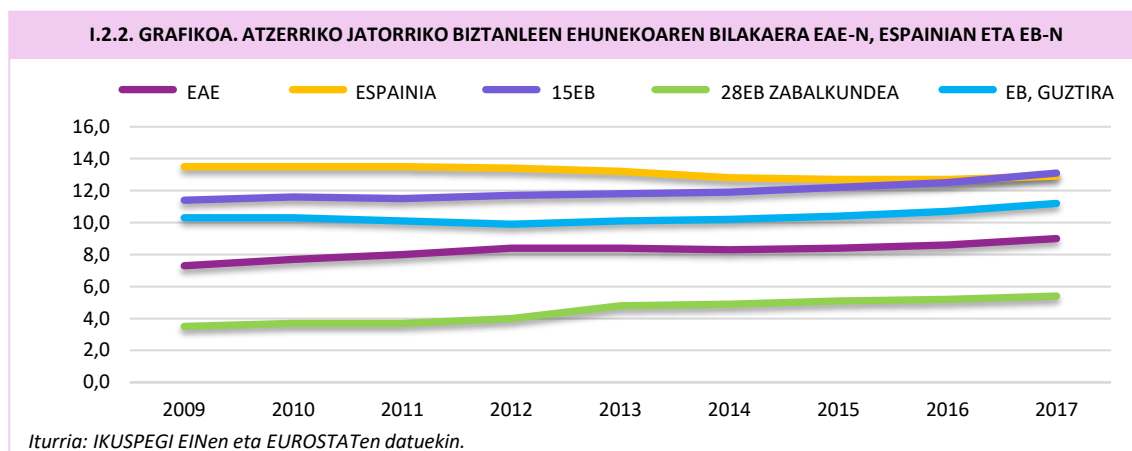
Eusko Jaurlaritzako Immigrazioaren Euskal Behatokiak (IKUSPEGI) 2018ko abuztuko buletinean, 70. zenbakian, agerian utzi zuen 2017an EBn bizi diren atzerritar jatorriko biztanleak (atzerritar jaiotakoak) 57,3 milioi zirela, biztanle guztien % 11,2. Lurraldeen arabera, Luxenburgok zeukan atzerritarren tasarik handiena (% 45,7), ondoren Ziprek (% 20,3) eta Austriak (% 18,8). Nolanahi ere, nabarmentzekoa da ezen, hiru herrialdeetako tasa handiak gorabehera, atzerritar guztien batura EB bizi diren atzerritarren % 3,7 besterik ez zela. Bestalde, Polonia, Errumania eta Bulgaria ziren atzerritarren proportziorik txikiena dutenak, % 2 inguru hain zuzen ere. Herrialde horietan, oso desberdina zen bertako herritarren eta atzerritarren banaketa: guztizko populazio handia dute, kopuru absolutuetan, eta immigrazio txikia.

EBn, atzerritar jatorriko pertsonen % 73 bost herrialdetan bizi ziren 2017an: Alemanian, Erresuma Batuan, Frantzia, Espainian eta Italian. Izan ere, Alemanian bizi ziren EBko atzerritar jatorriko pertsonen % 20tik gora. 5 herrialde horiek EBko biztanle autoktonoen % 62 daukate; beraz, dimentsio handiagoarekin batera, atzerritarrak erakartzeko gune ere badira —ekonomia eta merkatu zabalagoak—.

2009 eta 2017 artean, nabarmen hazi zen EBko atzerritarren kopurua, hain zuzen 47,6 milioitik 57,3 milioira (+% 20,4). Kopuru horiek biztanleria osoarekin erlazionatuta, igoera izan zen, % 10,3tik % 11,2ra hain zuzen. Alabaina, hazkundera ez zen modu berean gertatu EBn, zeren eta ildo desberdinak ezar baitaitezke Europar desberdinetan: alde batetik, 28ko EB handituko herrialdeek, 2009tik eta gaur egunera arte, atzerritarren tasa txikiagoak izan dituzte EB osokoek baino: 2009ko % 3,5etik 2017ko % 5,4ra. Bestalde, 15eko EBk atzerritarren tasa handiagoak izan ditu, hain zuzen ere % 11,4tik % 13,1era aldi berean.

Espainiako tasak, aldi horretan, behera egin zuen 2009tik 2017ra, % 13,5etik % 12,9ra. Izan ere, 2012tik hasita beherakada izan zen tasa horretan krisi ekonomikoaren eragin handiagatik. Era berean, EAE, I.2.3. grafikoan ageri denez,

ildo desberdinetik joan da: 15eko EBren antz handiagoa du, baina tasa txikiagoekin, Europako batez bestekoen azpitik betiere.

2019ko azaroaren 30ean Lehendakariak “Migraziorako Euskal Itun Soziala” aurkeztu zuen. Ituna euskal administrazio guztiek eta migrazio gertakariari lotuta diharduten gizarte erakunde gehienek sinatu zuten, adostasun eta batasuneko irudia emateko, mezu xenofoboak agertu diren testuinguru batean. Onartzen da, ordea, Euskadik, orain arte, elkartasunez eta batasunez erantzun duela beti migrazioaren erronkak izan dituen adierazpen guztien aurrean. Itun horrek “*Jaso nahiko genukeena eskaintzea*” du izenburu, onartuta edozein pertsona egon daitekeela migratzera behartuta eta migratzaile bagina jaso nahi genituzkeen duintasun baldintza unibertsal batzuk definitu behar direla, orain behar dutenei gauza bera eskaintzeko. Itunak hiru abiapuntu dauzka, zeharkako bederatzi aukera eta berariazko hamar konpromiso, I.2.1 koadroan jaso direnak⁶.

I.2.1. TAULA. MIGRAZIORAKO EUSKAL ITUN SOZIALA. ALDERDI NAGUSIAK (2019KO AZAROA)

ABIAPUNTUAK

- A. PREMISA POLITIKOA: PLURALISMOA
- B. PREMISA ETIKOA: ELKARTASUNA
- C. PREMISA PRAGMATIKOA: BEHARRIZANA

ZEHARKAKO AUKERAK

- I. BIZIKIDETZA
- II. GIZA ESKUBIDEAK
- III. ZEHARKAKOTASUNA
- IV. KOHESIOA
- V. HEZKUNTZA
- VI. TOKIKO EREMUA
- VII. BERDINTASUNA
- VIII. HIZKUNTZAK
- IX. LANKIDETZA

BERARIAZKO KONPROMISOAK

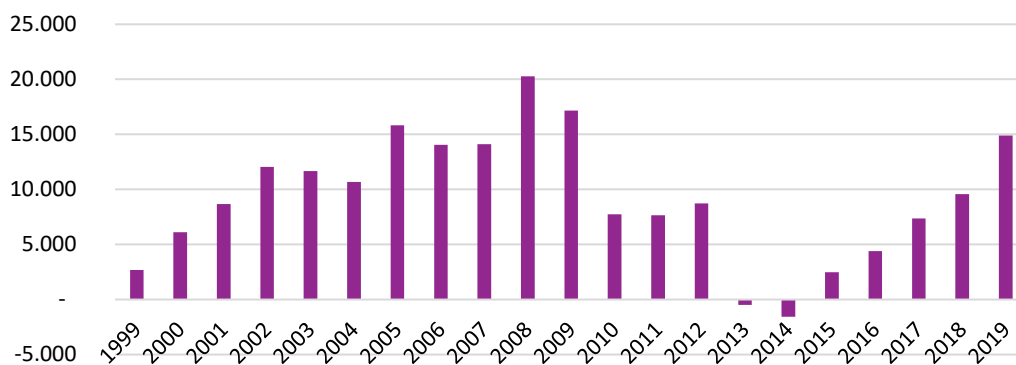
- 1. ERANTZUNKIDETASUNA
- 2. IRMOTASUNA
- 3. IMMIGRAZIO ERREGULARIZATUA
- 4. ASILO ESKATZAILEAK ETA ERREFUXIATUAK
- 5. KALTEBERATASUN EGOERAKO MIGRATZAILEAK
- 6. ERREGULARIZATU GABEKO EGOERAKO MIGRATZAILEAK
- 7. BIDAIDERIK GABEKO ADINGABE ATZERRITARRAK (BGAA) ETA BIDAIDERIK GABEKO GAZTE ATZERRITARRAK (BGGA)
- 8. ESKU-HARTZE HUMANITARIOA
- 9. PREBENTZIOKO ESKU-HARTZEA
- 10. BIZIKIDETZAKO KULTURA

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Lehendakaritza.

⁶ Informazio gehiagorako: https://bideoak2.euskadi.eus/2019/11/30/news_58860/Anexo_1_PACTO_ITUNA.PDF

2.2 IMMIGRAZIOAK EAE-KO DINAMIKA DEMOGRAFIKOAN DUEN ERAGINA

I.2.3. GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIKO BIZTANLERIAREN URTETIK URTERAKO GEHIKUNTZA ABSOLUTUA EAE-N.

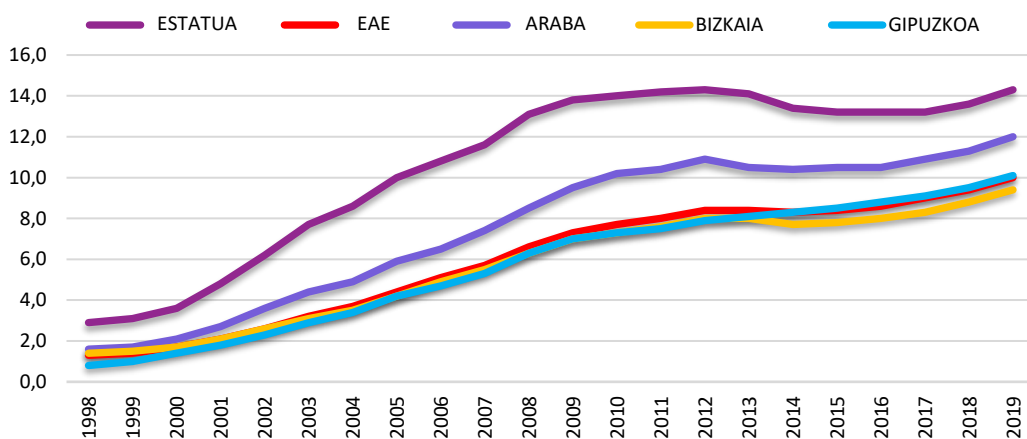

Iturria: IKUSPEGI EInen datuen bidez.

Udal Erroldaren arabera, 2018. urtean 221.418 atzerritar bizi ziren EAEn. Bost urtez jarraian hazi da, 14.888 pertsona gehiago (+% 7,2), 2013-2014 biurtekoan jaitsiera txikia izan ondoren eta 90eko hamarkadaren amaieran hasitako igoera nabarmeneko aldia igarota.

Bizkaian bizi dira atzerritar gehien (108.307, guztizkoaren % 48,9), 2018an baino %7,6 gehiago, eta ondoren Gipuzkoa dator 73.321 erroldaturekin (+% 7) eta Araban 39.790 (+% 6,4). Hortaz, atzerriko jatorriko biztanleen igoera gertatu da hiru lurraldeetan.

I.2.4. GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIKO BIZTANLEEN EHUNENKOAAREN BILAKAERA ESTATUAN ETA EAE-N

Iturria: IKUSPEGI EInen datuen bidez.

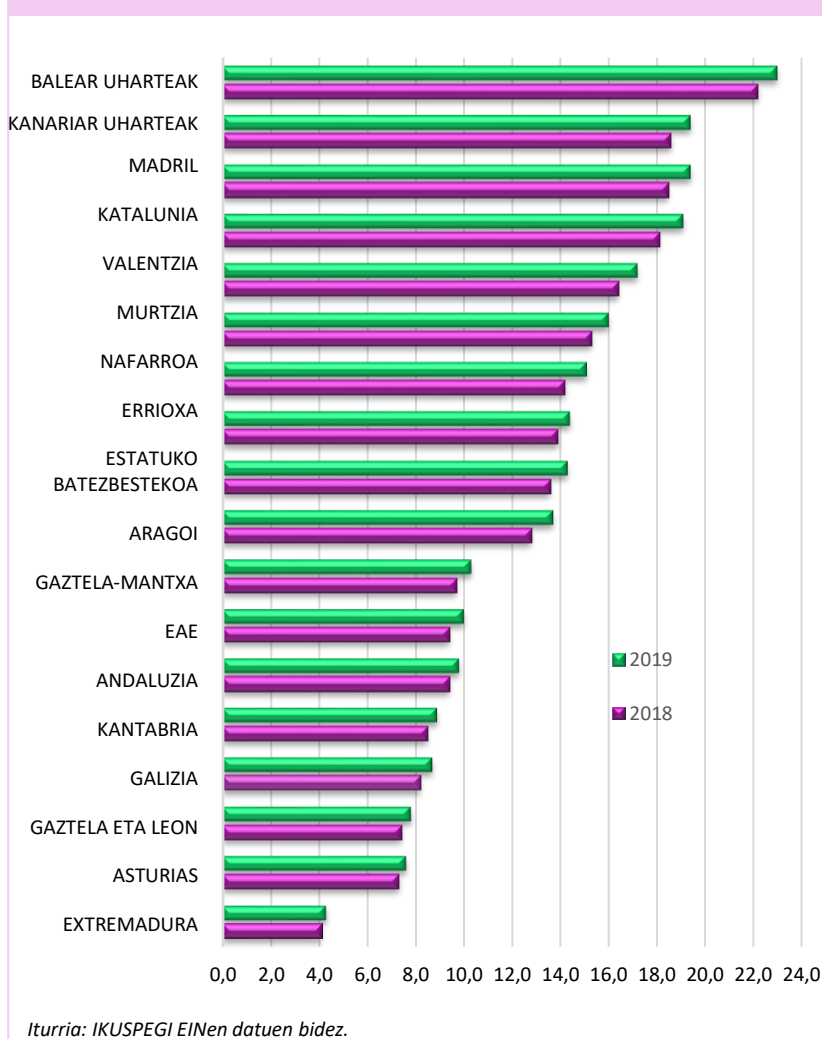
2019ko urtarrilean erroldatutako atzerriko jatorriko 221.418 lagunak, esan dugunez, biztanleen % 10 dira, 2018an baino 6 hamarren gehiago; estatuan, aldiz, 2019ko ratioa % 14,3koa da, 7 hamarren egin du gora, bigarren urtez, 3 urtez hazkunderik ez izan ondoren (2015tik 2017ra bitartean).

Eusko Jaurlaritzaren Immigrazioaren Euskal Behatokiak (IKUSPEGI) 2019ko maiatzeko buletinean, 73. zenbakian, egindako erroldako datuen aurrerapenari buruz egiten duen analisiaren arabera, 2019an Euskadin hazi da gehien atzerriko jatorriko biztanleria, Katalunia eta Madrilen aurretik.

Immigrazioak gure erkidegoko dinamika demografikoan duen eragina ere aintzat hartu beharrekoa da: 2009 eta 2019 artean, EAEk 34.790 biztanle berri irabazi ditu; hazkunde hori atzerriko biztanleak iritsi direlako gertatu da; izan ere, aldi horretan, erroldatutako atzerriko biztanleak 159.637 izatetik 221.418 izatera pasa dira (+61.781). Aitzitik, aldi horretan biztanleria autoktonoak 26.991 lagun galdu ditu. Hortaz, Euskadin izandako biztanleriaren galerako dinamika iraultzea lortu du atzerritar jatorriko biztanleriak. *dinámica de pérdida de población que ha experimentado Euskadi.*

EAEko atzerritarrak ia erdi bana daude banatuta sexuaren arabera: % 47,4 gizonezkoak dira eta % 52,6 emakumezkoak, baina aldeak daude lurraldeen artean: Bizkaian emakume gehiago dira (% 53,3). Araban, aldiz, oreka dago bi sexuen artean, % 50 bakoitzean. Alde hori gertatu da Bizkaian Latinoamerikako biztanle gehiago direlako (emakumeek pisu handiagoa dute), eta Araban afrikarrak dira nagusi: horietan gizonak dira nagusi.

I.2.5. GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIKO BIZTANLEEN EHUNEKOA BIZTANLE GUZTIETATIK, AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ARABERA

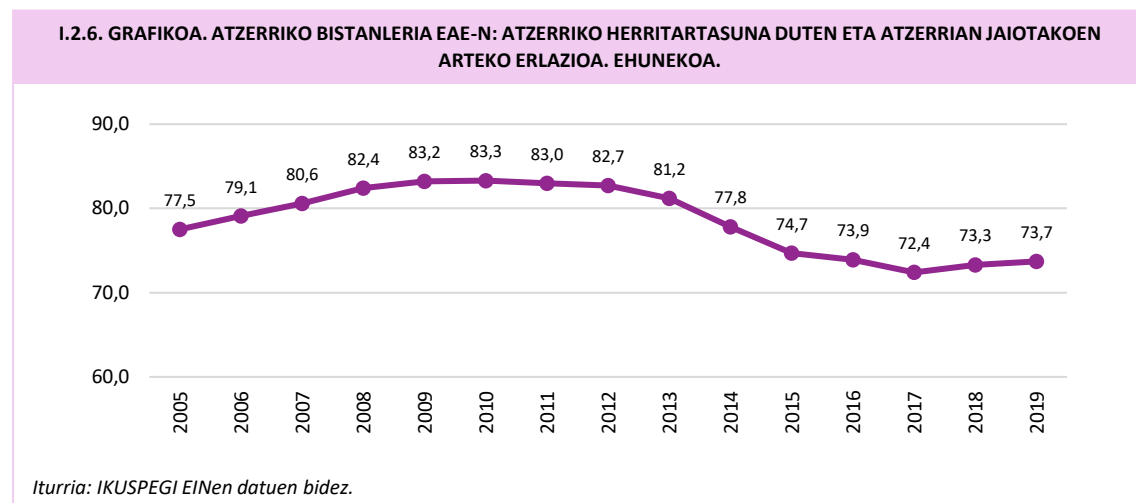
I.2.1. TAULA. BIZTANLERIAREN BILAKAERA EAE-N 2009-2019: BIZTANLERIA AUTOKTONOA ETA ATZERITARRA. URTEKO ALDAKUNTZA TASAK.

	BIZGTANLERIA GUZTIRA	BIZT. AUTOKTONOA		ATZERRIKO BIZTANLERIA		
		GUZT.	% ALDAK.	GUZT.	% ALDAK.	% BIZTAN.GUZT
2009	2.172.175	2.012.538	-0,1	159.637	12,0	7,3
2010	2.178.339	2.010.957	-0,1	167.382	4,9	7,7
2011	2.184.606	2.009.567	-0,1	175.039	4,6	8,0
2012	2.193.093	2.009.321	0,0	183.772	5,0	8,4
2013	2.191.682	2.008.399	0,0	183.283	-0,3	8,4
2014	2.188.985	2.007.268	-0,1	181.717	-0,9	8,3
2015	2.189.257	2.005.060	-0,1	184.197	1,4	8,4
2016	2.189.534	2.000.938	-0,2	188.596	2,4	8,6
2017	2.194.158	1.997.567	-0,2	196.589	4,2	9,0
2018	2.199.088	1.992.558	-0,3	206.530	5,1	9,4
2019*	2.206.965	1.985.547	-0,4	221.418	7,2	10,0

IKUSPEGI EInen datuen bidez.

* Behin-behineko datuak

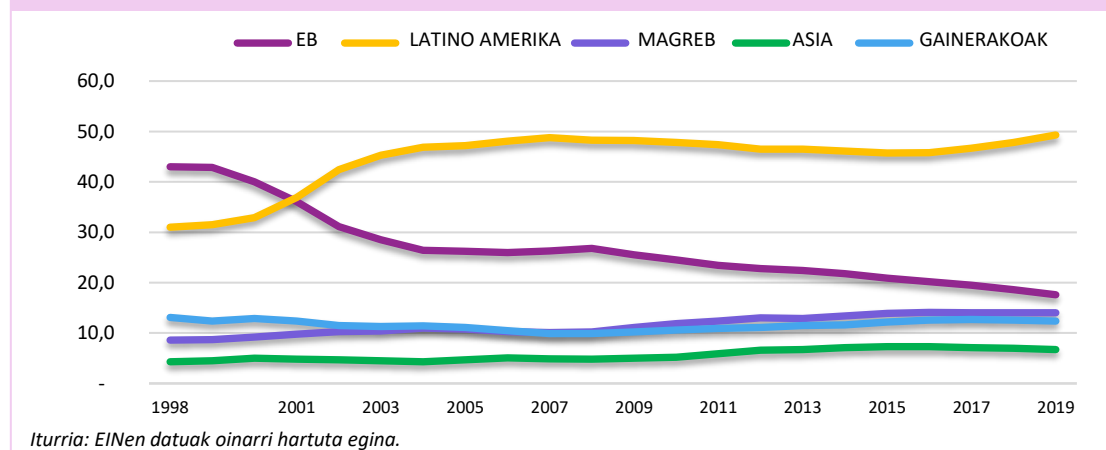
Atzerriko jatorriko biztanleak eta atzerriar nazionalitatekoak erkatuta ikusten denez, atzerriar nazionalitatekoa atzerrian jaiotakoak baino gutxiago dira eta, neurri handi batean, azken urteetan izandako nazionalitateengatik gertatu da. Gaur egun, 58.000 lagunetik gorakoa da bien arteko diferentzia. Hala, atzerriar nazionalitatekoak 163.185 ziren 2019ko urtarrilean, atzerriar jatorrikoen % 73,7 hain zuzen.

Ildo horretan, IKUSPEGIk 2018ko azaroko bere “Panoramika 71” delakoan nabarmendu zuenez (izenburua: “*Nazionalizazioen prozesuaren bilakaera EAEn*”), 2003 eta 2017 bitartean 44.000 nazionalizazio baino gehiago izan ziren EAEn, eta arrazoi nagusia etengabe bi urtez bizitzea izan da aldi osoan. Aitzitik, 2010etik hasita, eta migrazio-prozesua finkatu izanaren ondorioz, arrazoi hori pisua galtzen hasi eta beste batzuk agertzen hasi dira hala nola hamar urteko bizilekua izatea (ohikoa afrikarren artean) edo Espainian jaio izana⁷. 2017an (informazioa dugun azken urtea), nazionalitateen % 61,9 bi urteko bizilekuari zegokion, % 19 hamar urteko bizilekuari, % 10,9 Espainian jaio izanagatik eta % 6,8 espainiar batekin ezkondu izanagatik. Gainerakoak (% 1,4) jatorri espainoleko pertsonen alabak edo bilobak ziren gehien bat.

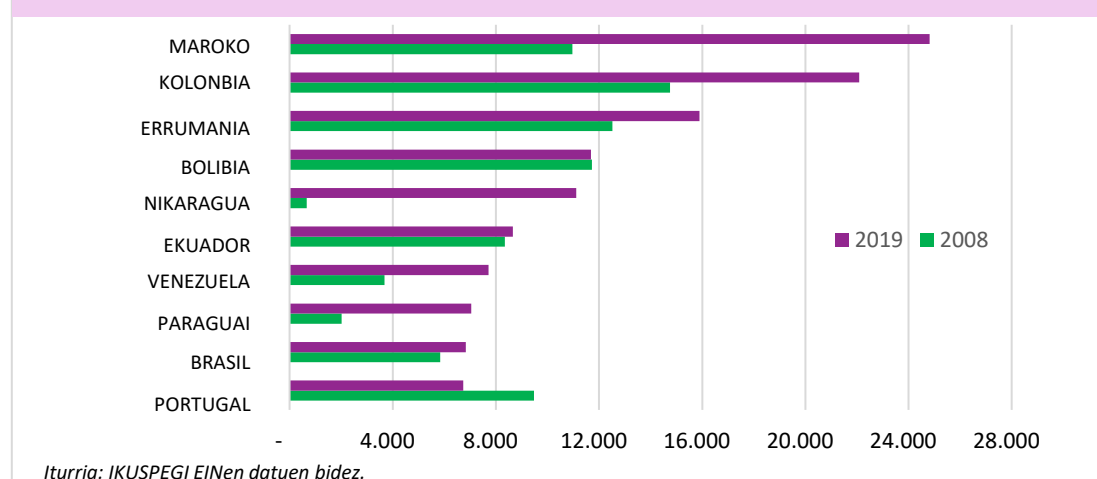
Bestalde, etorkinen jatorriko eskualdearen eta nazionalitatearen bilakaeraren azterketak erakusten duenez, horien osaera aldatuz joan da, baina ildo argiari eusten dio: gehienak orain ere Latinoamerikakoak dira (% 49,3), eta ondoren EBko beste herrialde batzuetakoak (%17,6), pisua galduz joan direnak hain zuzen ere. Bestalde, jatorri afrikarren presentziak gora egin du 2003tik hona; hala, Magrebeko kasua nabarmentzen da (gaur egun % 14). Asiar jatorriko biztanleei dagokienez, presentzia txikia bada ere, gora egin du pixka bat.

⁷ Oro har, legez 10 urtez bizi beharra dago nazionalitatea eskatzeko, eta errefuxiatu estatusa duten pertsonak badira, 5 urtez. Bestalde, Latinoamerikako nazionalitate gehienek eta Andorra, Filipinak, Ekuatoreko Gineak, Portugalek edo sefardien komunitateko pertsonak nazionalitatea eskura dezakete etengabeko 2 urteko bizilekua izanez gero. Azkenik, Espainian jaiotako espainiarren zuzeneko ondorengoak direnak ere nazionalitatea eska dezakete urtebetez Espainian bizi ondoren.

I.2.7. GRAFIKOA. ATZERRIKO JATORRIKO BIZTANLEEN JATORRI EREMU NAGUSIEN PISUAREN BILAKAERA, EHUNEKOAN, EAE-N

Interesgarria da ikustea zelako bilakaera izan den hamar nazionalitatetarik garrantzitsuenen presentzia 2008 eta 2019 bitartean EAEn: epealdi horretan gehien hazi diren jatorriak latinoamerikarrak izan dira –Nikaragua eta Paraguai- eta afrikar bat –Maroko-. Portugalek eta Boliviak, berriz, biztanleak galdu dituzte aztertutako aldian. Krisialdian (2009tik hasita), bereziki nabarmentzekoa da Nikaraguako jatorriko biztanleen igoera, eta 10 horietatik 8 emakumezkoak dira.

Nazionalitateen arabera, 2019an, lehenengo hamar garrantzitsuenen artean sei Latinoamerikakoak dira (Kolonbia, Bolivia, Ekuador, Nikaragua, Brasil, Paraguai eta Venezuela), bi EBkoak (Errumania eta Portugal) eta bat afrikarra (Maroko). Hamar jatorri horien batura atzeritar jatorriko biztanleriaren % 55,4 bada ere, 2008ra atzera eginez gero, pilaketa hori handiagoa zela ikusiko dugu, eta horrek jatorriko herrialde desberdinen presentzia handiagoa eta dibertsifikazioa erakusten ditu, gaur egun, EAEn bizi diren atzerriko jatorriko taldeen osieran.

I.2.8. GRAFIKOA. EAE-N BIZI DEN ATZERRIKO BIZTANLEEN JATORRIZKO HAMAR HERRIALDE NAGUSIEN ALDAKUNTZA

Gaur egun, eta 2014. urteaz gero, marokoarra da atzerriko nazionalitate nagusia EAEn, 24.822 errolatu 2017an, hots, atzerriko jatorriko pertsona guztien % 11,2 EAEn. Bigarren tokian kolonbiarrak daude, guztizkoaren % 10.

I.2.3. TAULA. EAE-KO ATZERRIKO JATORRIKO BIZTANLEEN JATORRIZKO HERRIALDE NAGUSIAK. DATUAK LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA. 2019.

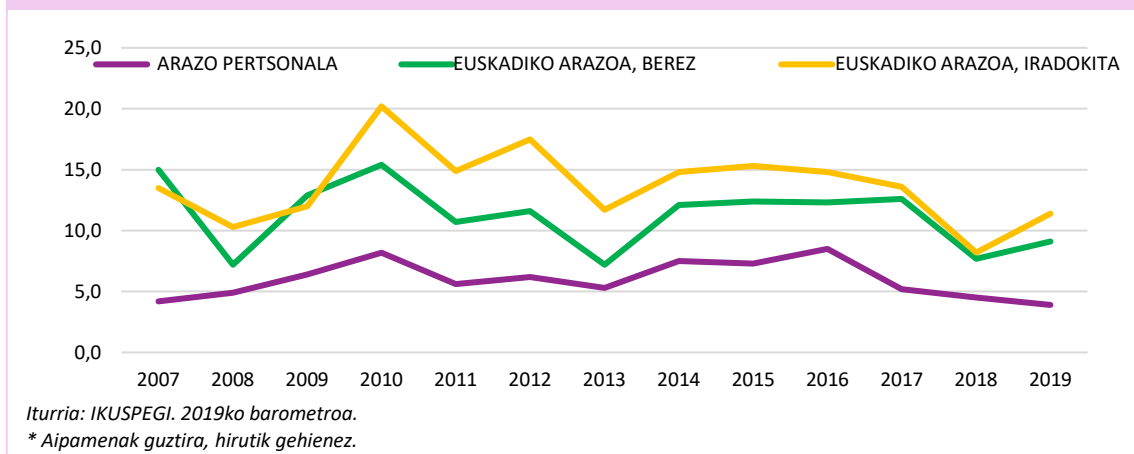
EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	KOP.	%		KOP.	%		KOP.	%		KOP.	%
1. MAROKO	24.822	11,2	1. MAROKO	6.245	15,7	1. KOLONBIA	11.818	10,9	1. MAROKO	8.339	11,4
2. KOLONBIA	22.088	10,0	2. KOLONBIA	5.371	13,5	2. MAROKO	10.238	9,5	2. NIKARAGUA	5.989	8,2
3. ERRUMANIA	15.899	7,2	3. ALJERIA	2.174	5,5	3. ERRUMANIA	9.467	8,7	3. ERRUMANIA	4.951	6,8
4. BOLIVIA	11.688	5,3	4. EKUADOR	1.490	3,7	4. BOLIVIA	9.407	8,7	4. KOLONBIA	4.899	6,7
5. NIKARAGUA	11.118	5,0	5. ERRUMANIA	1.481	3,7	5. PARAGUAI	5.243	4,8	5. HONDURAS	4.271	5,8
6. EKUADOR	8.654	3,9	6. PAKISTAN	1.471	3,7	6. NIKARAGUA	4.805	4,4	6. EKUADOR	3.448	4,7
7. VENEZUELA	7.720	3,5	7. BRASIL	1.434	3,6	7. VENEZUELA	4.749	4,4	7. PORTUGAL	3.334	4,5
8. PARAGUAI	7.044	3,2	8. NIGERIA	1.397	3,5	8. EKUADOR	3.716	3,4	8. FRANTZIA	2.730	3,7
9. BRASIL	6.833	3,1	9. PORTUGAL	1.361	3,4	9. BRASIL	3.499	3,2	9. ARGENTINA	2.524	3,4
10. PORTUGAL	6.737	3,0	10. PARAGUAI	1.351	3,4	10. TXINA	3.411	3,1	10. PAKISTAN	2.168	3,0
10. GUZTIRA	122.603	55,4	10. GUZTIRA	23.775	59,8	10. GUZTIRA	66.353	61,3	10. GUZTIRA	42.653	58,2
GAINERAKOAK	98.815	44,6	GAINERAKOAK	16.015	40,2	GAINERAKOAK	41.954	38,7	GAINERAKOAK	30.668	41,8
GUZTIRA	221.418	100,0	GUZTIRA	39.790	100,0	GUZTIRA	108.307	100,0	GUZTIRA	73.321	100,0

Iturria: IKUSPEGI EInen datuen bidez.

2.3 GIZARTEAREN IMMIGRAZIOARI BURUZKO IRITZIA

Ikuspegiren 2019ko urriko Barometroaren arabera, euskaldunentzat immigrazioa ez da arazo. % 2,4k baino ez dio aurretiaz galdetu gabe EAEko arazo nagusia dela (% 1,3k zioen 2018an), eta aipamenak guztira % 9,1 dira (% 7,7 2018an), gehienez hiru erantzunekin. Iradokiz gero, halaxe dela aipatzen du elkarrizketaturikoen % 11,4k. 2018an, berriz, % 8,2k. Norberari dagokionez, gehien aipatzen diren gaiak langabezia (% 35,3) eta ekonomiaren ingurukoak dira (% 26,4), eta immigrazioa elkarrizketaturiko pertsonen % 1,6rentzat baino ez da arazo pertsonal nagusia (% 3,9rentzat aipamen guztiak aintzat hartuz gero).

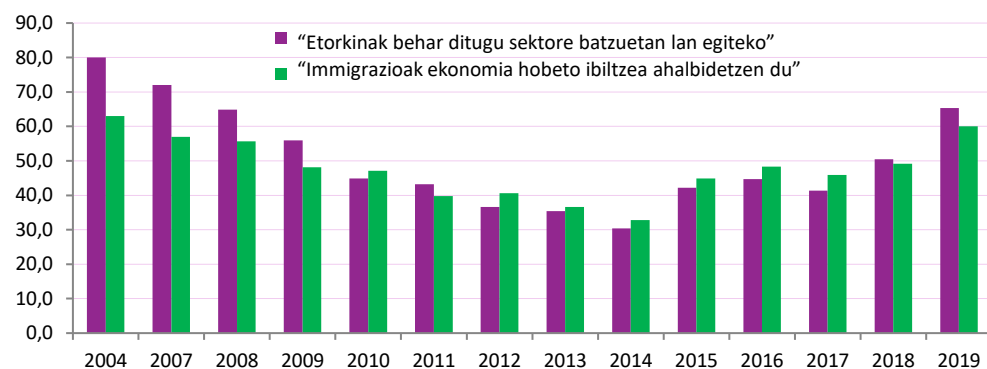
I.2.9. GRAFIKOA. NORBERAREN EDO EUSKADIKO ARAZOA DUEN IMMIGRAZIOAREN BILAKAERA. BAIEZKO ERANTZUNAREN EHUNEKOA*. EAE.

Enpleguari dagokionez, immigrazioak lan-merkatuan duen ikuspegi funtzionalak nabarmen egin du okerrera krisiaren ondorioz: 2014an % 80k uste zuten atzerritarrek behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko. 2014an, berriz, % 30,4 ziren. Gorabehera batzuekin, 2015az geroztik, ordea, berriro hazi da ikuspegi utilitarista, 2019an % 65,3raino iritsi arte (+14,8 puntu 2018aren aldean).

Antzeko zerbait gertatu da beste baieztapen batekin ere, hain zuzen etorkinek bertakoek nahi ez dituzten lanpostuak hartzen dituztela. 2014an, % 32,8 zeuden ados adierazpen horrekin (aztertutako sail osoko ratorik txikiena) eta, berriro, gorabehera batzuekin, 2019an % 60raino iritsi da (+10,8 puntu 2018aren aldean); datu biek erakusten dute immigrazioari buruzko iritzia nolabait positiboa ziklo ekonomikoari lotuta dagoela.

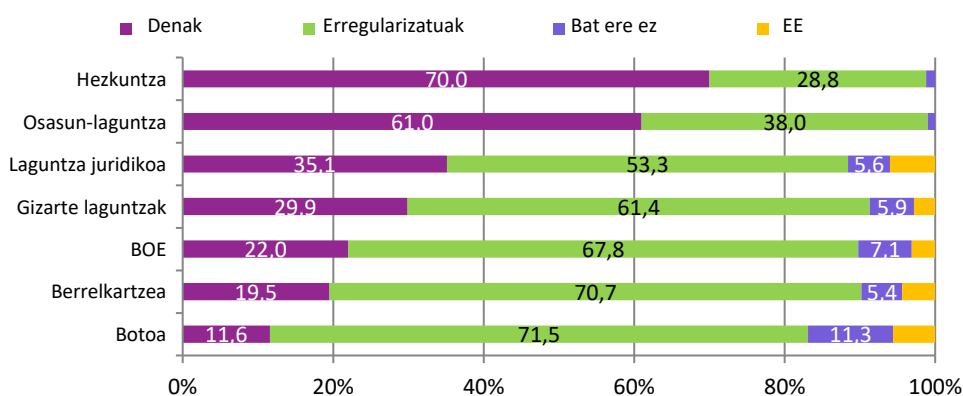
I.2.10. GRAFIKOA. IMMIGRAZIOAREN IKUSPEGIA EAE-N: PERTSONEN EHUNEKOA ADIERAZITAKO ADIERAZPENEN ARABERA

Iturria: IKUSPEGI. 2019ko barometroa.

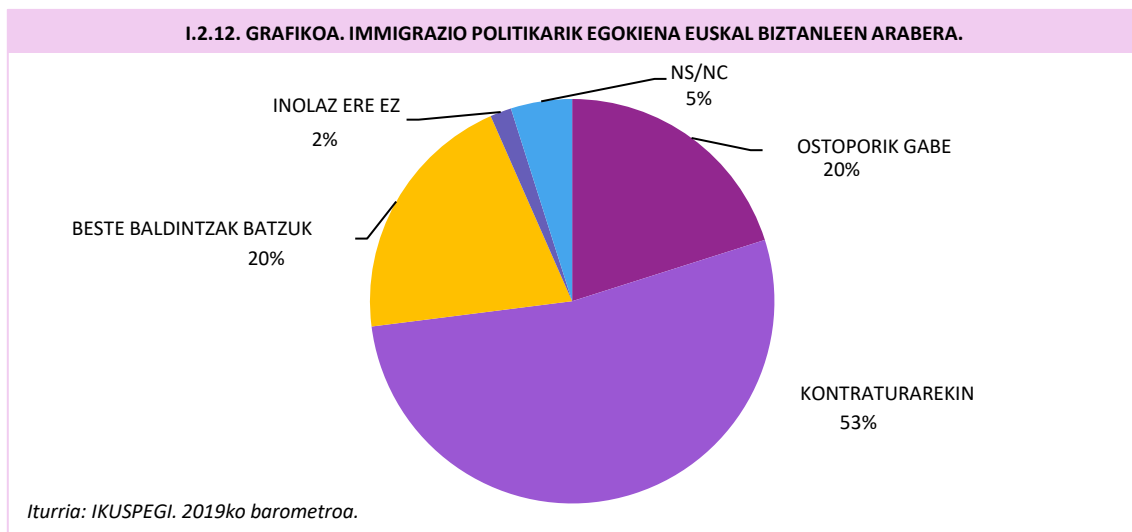
Bestalde, biztanleria autoktonoak eskubide eta zerbitzu jakin batzuk etorkinen eskura egoteari buruz duen iritzia eskubide edo zerbitzu motaren arabera aldatzen da. Euskal gizartearen gehiengoak jotzen ditu eskubide unibertsaltzat hezkuntza (% 70,0) eta osasunak (% 61,0) eta, ondorioz, eskubide horiek eskuratzeko etorkin guztientzat egon behar luke zabalik, egoera irregularrean egon zein ez. Egia da, ordea, ratio biak nabarmen murriztu direla azken urtean: 2018ko zifrak % 81,7 eta % 71,5 ziren, hurrenez hurren. Beste eskubide batzuez ari garenean (laguntza juridikoa, gizarte laguntzak, berrelkartzea, BOE edo bozkatzeko eskubidea), euskal biztanle gehienak murriztearen eta egoera administratibo erregularrean dauden pertsonen baina ezin eskuratzearen alde daude, I.2.11. grafikoan ikusten denez.

I.2.11. GRAFIKOA. ZER ETORKINEK IZAN BEHAR LUKETE ESKUBIDE HAUEK ESKUATZEKO AUKERA? EAE, 2019

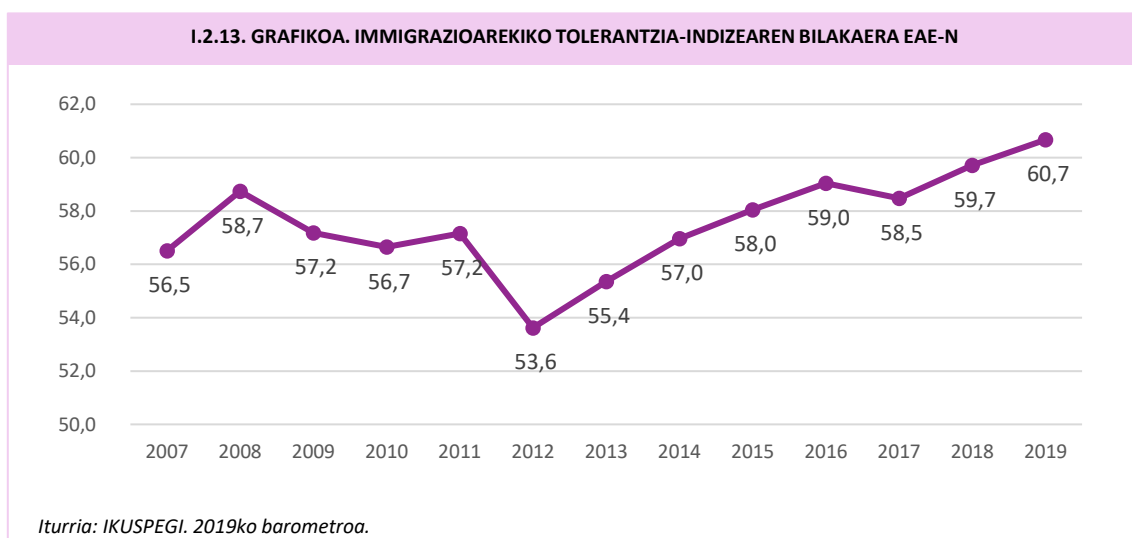

Iturria: 2019ko Ikuspegi barometroa.

Immigrazio-politikei dagokienez, 2019an euskal biztanleen % 20,1 etorkinak sartzeari legezko oztoporik ez jartzearen daude (% 18 2018an), eta % 1,7, bestalde, kosta ahala kosta galaraztearen alde daude (% 1,8 2018an). Biztanle asko, % 52,9, lan-kontratua edukitzearen truke sartzan uztearen aldekoak dira (nabarmen handitu da proportzioa 2018ko % 35,8en aldean), eta % 20,4, aldiz, legezko baldintza guztiak (berrelektzea, ikasleak, errefuxiatuak...) betetzen badira uztearen alde daude (% 34,5 2018an).

Azkenik, urteko inkestan bildutako datuak oinarri hartuta euskal biztanleriak immigrazioarekiko duen “*tolerantzia-indizea*” lantzen du, IKUSPEGIk. 2019ko Barometroak 2018koak baino indize handiagoa ematen du (60,67 puntu, aurreko urtean 59,71 puntu), azken urteetan konfiantza berreskuratu izanaren ildotik (serie historikoko handiena da).

3 DEMOGRAFIA EAE-N: ITURRIAK

1. **EUROSTAT (2019):** Estatistika demografikoak, 2018
2. **EUSTAT (2019):** Heriotzen Estatistika (HE), 2018
3. **EUSTAT (2019):** Ezkontzen estatistika (EE), 2018
4. **EUSTAT (2019):** Migrazio-mugimenduen estatistika (MME), 2018
5. **EUSTAT (2019):** Jaiotzen Estatistika (JE), 2018
6. **EUSKO JAURLARITZA. LEHENDAKARITZA (2019):** Migraziorako Euskal Itun Soziala
7. **IKUSPEGI (2019):** Atzerriko biztanleriari buruzko azterketa. EINren mikrodatuekin eginikoa, 2019
8. **IKUSPEGI (2019):** 2019ko Barometroa. Geuk eginiko inkesta.
9. **IKUSPEGI (2018):** Atzerriko jatorriko biztanleak Europar Batasunean. 2017ko datuak. (70 panoramika, 2018ko abuztua)
10. **ENI (2019):** Ezkontzen, banantzeen eta dibortzioen estatistika, 2018
11. **ENI (2019):** Biztanleen Udal Errolda. 2019ko urtarrileko datuak

4 LABURPENA ETA ONDORIOAK

4.1 LABURPENA

EAEn, Biztanleen Udal Erroldak emandako 2019ko urtarrilari buruzko azken datuen arabera, EAEko biztanle kopurua zertxobait handitu da azken urtean, % 0,3 (7.180 biztanle gehiago) eta 2.178.048 biztanle ditu. Lurralde historikoei dagozkien datuek erakusten dutenez, biztanleria bereziki Araban handitu da (+% 0,6), 2.025 biztanle), eta neurri txikiagoan Bizkaian (+% 0,2, 2.418 biztanle gehiago) eta Gipuzkoan, (+% 0,4, 2.737 biztanle).

Bestalde, EUROSTATEk, 2009ko urtarrila erreferentzia gisa hartuta, Europar Batasunean 513,5 milioi biztanle kalkulatu zituen, 2019ko urtarrilean baino 1,1 milioi gehiago. Milako 2,1eko hazkunde horri esker –aurreko urteko tasa bera– beste urte batez eutsi zaio 1960az geroztik gertatu den etengabeko goranzko joerari. Orduan Batasuneko biztanleak 400 milioi ziren. Bilakaera positibo hori berriro ere immigrazioaren portaeraren ondorioa izan da; izan ere, berezko hazkundera (jaiotza eta heriotzen arteko alde positiboa) zerokoa izan da, Europar Batasunean lehen aldiz 2015ean gertatu zena.

EAEn 2018ko behin-behineko datuek berezko hazkunde negatiboa erakusten dute berriz ere seigarren urtez jarraian (jaiotza eta heriotzen arteko aldea), saldo positiboak izandako 9 urteren ondoren: urte horretan 16.090 jaiotza gertatu ziren, aurreko urtean baino % 5,8 gutxiago, eta 21.745 heriotza, 2017an baino % 0,5 gehiago. Horren ondorioz, berezko hazkundera -5.655ekoa izan da, hots, milako -2,6koa. 2018ko saldo negatiboa, beraz, 2017koa baino txikiagoa da, bai jaiotzen jaitsieragatik, bai heriotzen kopurua pixka bat handitu izanagatik.

Bestalde, EUSTATen 2018ko "Migrazio-mugimenduen estatistika"ren arabera, 14.724 pertsona gehiago dago gure erkidegoan urte horretan (2017an baino % 37,3 gehiago. Urte horretan, 10.725 gehitu ziren). Lurraldeen arabera, Bizkaian 7.019 lagun gehiago ditu, Arabak 2.870 eta Gipuzkoak 4.835. Migratzaileen tituluari dagokionez, 2018ko saldoa positiboa da (gure erkidegora immigratzaile gehiago etorri dira, emigratzen duten pertsonak baino gehiago aldi horretan), ikasketamaila guztietan, lehen aldiz, aurreko bost urteetan negatiboa izan delako (2013tik 2017ra bitartean), goi-mailako titulazioetan (graduak, lizentziaturak, graduondokoak, masterrak, doktoregoak eta espezializazioak).

Migrazio-mugimenduen zati handi bat, kontsideraturiko seriean, oinarritzko ikasketak (beteak edo bete gabeak) dituzten pertsonen dagokie nagusiki eta, gainera, bilakaera markatzen duen lerroa oso aldakorra da, ziklo ekonomikoaren arabera. 2018an, aldeko migrazio-saldoaren % 44,1 dira. Eta bigarren mailako ikasketekin batera, taldearen % 82 izango lirateke. Datu absolutuetan, 5 urtetik gorako pertsonen migrazio-saldoa +13.749 lagunekoa da, eta horietatik 6.067k oinarritzko ikasketak zituzten (amaituta edo amaitu gabe), 5.211k bigarren mailakoak, 1019k lanbide ikasketak, 633k goi mailako ikasketak eta 819k unibertsitateko titulazioak zituzten (-205 aurreko urtearen aldean).

Azken urtean, goi-mailako titulazioa dutenen 4.532 emigrazio izan ziren (5 urtetik gorako emigrazioen %14,8) eta 5.351 immigrazio (guztizkoaren % 12,1). Hortaz, +819 laguneko saldoa dago; migrazio-saldo guztiaren % 6a. Goi mailako titulazioetan saldo positiboak izan dituzte betidanik, baina beste ikasketa mailak baino txikiagoak dira. Hala ere, bost urtez jarraian datu negatiboak izan dituzte (irteera gehiago sarrerak baino), halako moldez non 2013-2017 aldian gure Erkidegoak goi-mailako ikasketak dituzten 1.882 pertsona galdu baititu. Azken urtean izandako igoerak galera hori murriztu du, 1.065 pertsonetara (2013tik gaur egun arte). 2008-2018 aldia kontsideratuz gero, aldiz, +3.668ko saldo metatua da, guztizko igoeraren % 5,7.

Immigrazioari dagokionez, Udal Erroldaren arabera, 2018. urtean 221.418 atzerritar bizi ziren EAEn. Lau urtez jarraian hazi da immigrazio, 14.888 pertsona gehiago (+% 7,2), 2013-2014 biurtekoan jaitsiera txikia izan ondoren eta 90eko hamarkadaren amaieran hasitako igoera nabarmeneko aldia igarota. 2019ko urtarrilaren erroldaturiko 221.418 atzerritarrek biztanleriaren % 10 dira, 2018an baino sei hamarren gehiago. Estatuko 2019ko ratioa, berriz, 7 hamarren hazi da bigarren urtez, hiru urtean zero hazkundera izan ondoren (2015. eta 2017. urteen artean). Bestalde, 2017an (azken datu ofiziala) atzerrian jaio ondoren EB bizi ziren 57,3 milioi lagun, biztanle guztien % 11,2 hain zuzen ere.

EAEn, herrialdeka, 2019an, lehenengo hamar garrantzitsuenen artean sei Latinoamerikakoak dira (Kolonbia, Bolivia, Ekuador, Nikaragua, Brasil, Paraguai eta Venezuela), bi komunitarioak (Errumania eta Portugal) eta bat afrikarra (Maroko). Gaur egun, eta 2014. urteaz gero, marokoarra da atzerriko nazionalitate nagusia EAEn, 24.822 errolatu 2019an, hots, atzerriko jatorriko pertsona guztien % 11,2 EAEn. Bigarren tokian kolonbiarrak daude, guztizkoaren % 10.

Herritarrek immigrazioari buruz duten iritziari dagokionez, euskaldunentzat immigrazioa ez da arazo. % 2,4k soilik dio aurretiaz galdetu gabe EAEko arazo nagusia dela (% 1,3ak zioen 2018an), eta aipamenak guztira % 9,1 dira (% 7,7 2018an), gehienez hiru erantzunekin. Hala iradokitzen du elkarriketaturikoen % 11,4. 2018an, berriz, % 8,2k. Enpleguari dagokionez, immigrazioak lan-merkatuan duen ikuspegi funtzionalak nabarmen egin du okerrera krisiaren ondorioz: 2014an % 80k uste zuen atzerritarrak behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko. 2014an, berriz, % 30,4 ziren. Hala ere, gorabehera arinekin, 2015. urtetik aurrera, ikuspegi utilitarista hori berriro handitu da. Horrela, 2019an % 65,3an kokatu da (14,8 puntu 2018. urtearen aldean). Antzeko zerbait gertatu da beste baieztapen batekin ere, hain zuzen etorkinek bertakoek nahi ez dituzten lanpostuak hartzen dituztela. 2014. urtean, % 32,8 ados zegoen horrekin (kontuan hartutako saileko ratorik baxuena), eta berriro ere, zenbait gorabeherekin, 2019an % 60a lortu da (+10,8 puntu 2018. urtearen aldean). Bi datu horiek argi erakusten dute immigrazioaren gutxi gorabeherako iritzi positiboa ziklo ekonomikoarekin lotuta dagoela.

Zentzu horretan, euskal administrazioek eta migrazio-fenomenoekin loturiko gizarte-erakunde gehienek 2019an sinatutako "Migraziorako Euskal Itun Sozialak", adostasuna eta batasuna lortzeko helburua du, mezu xenofobo batzuen premiazkotasuna nagusi den testuinguruan. Horrela, Euskadik, migrazio-erronkari modu solidario batean erantzun diola beti nabarmendu da. Horren erakusgarria dugu euskal biztanleek immigrazioarekiko duten "tolerantzia-indizea". 2019ko Barometroak 2018koa baino indize handiagoa ematen du 60,67 puntu, aurreko urtean 59,71 puntu), azken urteetan konfiantza berreskuratu izanaren ildotik (serie historikoko handiena da).

4.2 ONDORIOAK

Beste urte batez, migrazio-saldo positiboari esker, berezko hazkunde negatiboa (jaiotzak ken heriotzak) konpentsatu eta biztanleriari eusteko modua izan da, bai gure Erkidegoan, bai EB osoan.

Gure erkidegoan jaiotze-tasa murriztuak izan baziren ere, biziraupen handiari eta migrazio-saldo positiboari esker, biztanleen hazkundeari eutsi ahal izan zaio.

Euskadiko biztanleriari buruz eginiko aurreikuspenek erakusten dutenez, gainera, denbora luzean izango da joera hori. Beste herrialdeetako biztanleen ekarpenek jarraituko dute aurrerantzean ere, eta egoki kudeatuz gero, ekonomiak eta gizarteak oro har beren ekoizpen, ongizate eta aberastasun maileri eutsi ahal izango diete. Hortaz, migrazio prozesuen kudeaketa eta jarraipen egokiak egin behar dira (besteak beste, lan-esku gaituenarena), zeren eta, ekonomian eragina izateaz gain, biztanleriaren egituraren osaera kualitatiboari eta gure gizartearen eremu guztiei eragiten baitiete.

Alabaina, immigrazioak kopuruen aldetik eragin positiboa badu ere, gure Erkidegoak orain ere erronka demografiko handia du berezko hazkunde negatiboarekin, jaiotzen eta heriotzen arteko diferentziagatik: urtetik urtera handituz doa eta 2019an areagotu da.

Eta migrazio-mugimenduei dagokionez, beraz, arlo ekonomiko, demografiko eta kulturaletan egindako ekarpena baloratu behar da. Zentzu horretan, azpimarratu nahi dugu migrazio-erronkari aurre egitean, gure gizarterako hazkunde eta aurrerapen prozesu gisa hartu behar dugula, eta kultura-aniztasuna integratu eta aprobetxatu jakin izan duten herrialdeak, gaur egun, oparoenak direla, "Immigraziorako itun sozialak" nabarmen duen moduan. Horrekin guztiz ados gaude. Eta erronka demografiko horrek argi uzten du familiari, bateratzeari eta haurtzaroi laguntzeko zeharkako politikoak iraunkortasunez babestu behar ditugula, familiek nahi dituzten seme-alabak eduki ditzaten ere laguntzeko.

Bestalde, migrazio-mugimenduekin jarraituz, 2019. urte honetan, gelditu egin da goi-mailako titulazioa duten pertsonen galera garbia (sarrera eta irteeren arteko aldeak, 5 urtetan negatiboa izan ondoren, +819 saldoa erakusten

du). Hala ere, hurrengo urteetan zifra horien jarraipena egin beharko litzateke, horren inguruko ondorioak atera ditzagun. Horrekin guztiarekin badirudi ezinbestekoa dela lankidetzak publiko eta pribatua, eta talentua berreskuratzeko programak indartu behar ditugula EAEko ekonomia eta ikerketa jardueretarako.

Hori dela-eta, Batzorde honek EAerako demografia eta migrazio eredu orokorra eskatzen du, horri buruzko politika publikoak bideratu ahal izateko, halako moldez non zeharkakoagoak eta koordinatuagoak izango baitira, funtsezkoak direlako garapen sozialerako eta ekonomikorako.

II. KAPITULUA

Ekonomia EAEn

1. KANPOKO INGURU EKONOMIKOA

“EAEko ekonomia” II. kapitulu honetako lehen atala hiru epigrafeetan banatuta dago. Lehenik eta behin, mundu mailako ekonomiaren egoera azaltzen duten faktore ekonomiko nagusiak aztertu dira, arlo ekonomiko nagusien arteko ezberdintasunak kontuan hartuz. Bigarrenik, Eurogunearen egoera aztertu da, baita EB28koa eta estatu kide bakoitzarena ere (per capita BPGd, BPGd-aren hazkunde erreala, langabezia tasak, ekoizpenak, inflazioa eta finantza publikoak). Azkenik, hirugarren epigrafean, alde batetik, estatuko egoera ekonomikoa aztertzen da (egoera makroekonomikoa, ordainketen balantza, eragile publikoen gastua, zerga bilketa eta estatuak aintzatetsitako betebeharrak), eta, bestetik, autonomia erkidegoetan BPGd-aren eta langabezia tasen inguruan gertatutakoa azaltzeki erakusten da.

1.1. FAKTORE EKONOMIKO NAGUSIAK¹

Mundu mailako hedakuntza ekonomikoa moteldu egin zen 2018ko bigarren seihilekoan, dezelerazio zantzuak agertu zirelarik, eta eremu geografikoen artean urruntze jokaerak egon zirelarik. 2019an, produktuaren aurrerapena moteldu egin zen, eta nazioarteko merkataritzaren eta ekoizpen industrialaren ahultasuna gehitu zen.

Hazkundearen ahultasunaren ezaugarri komun bat izan da nabarmenki moteldu dela ekoizpen industrial, elkarrekin lotura zuten hainbat faktoreren ondorioz, besteak beste, hauek: automobilgintzako ekoizpena eta salmentak nabarmenki dezeleratzea, Brexit-a, AEB eta Txinaren artean nazioarteko merkataritzaren eta teknologiararen alorretan gehitzen ari diren gatazkak direla-eta enpresen konfiantza gutxitzea eta Txinaren eskaria murriztea.

NDFren kalkuluen arabera, 2019ko BPGd-aren hazkunde erreala % 2,9koa izan zen, 2018koa baino 7 hamarren gutxiagokoa, hain zuzen ere.

Urte arteko eta bolumen terminoetan, ekonomia aurreratuak % 1,7ko erritmoan hazi ziren, eta aurreko urtean, aldiz, % 2,2koan. Horrez gain, Euroguneko BPGd-a % 1,2 gehitu zen (2018an baino 7 hamarren gutxiago) eta Japoniakoa % 0,7 (2018an baino 4 hamarren gehiago). AEBetakoa % 2,3 gehitu zen (2018an baino ehuneko 6 hamarren gutxiago).

Sortzen eta garatzen ari diren merkatuetako ekonomien hazkundea 2018koarekin alderatuz ehuneko 8 hamarren baxuagoa izan da (% 4,5etik % 3,7ra). Europan sortzen ari diren ekonomiak % 2,1 hazi ziren (2018ko hazkundea baino

II.1.1 TAULA. ALDAGAI EKONOMIKO NAGUSIEN LABURPENA		
	2018	2019
BPGd (urteko ehuneko aldakuntza)		
Mundukoa	3,6	2,9
Ekonomia aurreratuak (1)		
AEB	2,9	2,3
Japonia	0,3	0,7
Eurogunea	1,9	1,2
Beste ekonomia aurreratu batzuk	2,6	1,7
Sortzen eta garatzen ari diren ekonomiak		
Europar sortzen eta garatzen ari diren ekonomiak	3,2	2,1
Asian sortzen eta garatzen ari diren ekonomiak	6,3	5,5
Txina	6,7	6,1
India	6,1	4,1
Errusia	2,5	1,3
Latinoamerika eta Karibea	1,1	0,1
Brasil	1,3	1,1
Mexiko	2,1	-0,1
Ekialde Ertaina, Afrika Iparraldea, Afganistan eta Pakistan	1,9	1,2
Saharaz hegoaldeko Afrika	0,8	0,2
Ondasunen eta zerbitzuen mundu mailako merkataritza (Ondasunen eta zerbitzuen mundu mailako esportazioen eta inportazioen urteko aldakuntzaren batez bestekoa -%-)	3,8	0,9
Kontsumitzaileentzako prezioak		
Ekonomia aurreratuak	2,0	1,4
Sortzen eta garatzen ari diren ekonomiak	4,8	5,0
Lehengaien prezioak (\$)(abendua-abendua aldak.)		
Elikagaiak	-1,8	-2,3
Produktu industrialak	5,4	-9,3
Produktu industrialak (ez-metalak)	0,1	-13,6
Produktu industrialak (metalak)	7,7	-8,0
North Sea Brent petrolioaren prezioa (\$/upela, Abe.-abe.aldak.)	-	22,8
(1) Ekonomia aurreratuak: AEB, Kanada, Japonia, Eurogunea, Erresuma Batua, Danimarka, Suedia, Norvegia, Zipre, orain dela gutxi industrializatutako ekonomia asiarrak, Israel, Islandia, Australia eta Zeelanda Berria. Orain dela gutxi industrializatutako ekonomia asiarrak: Hego Korea, Taiwan, Hong-Kong, Singapur.		
(2) Bermerik gabeko maileguen egun bateko interes tasak.		
Iturria: NDF "Munduko ekonomiaren ikuspuntuak" (2020ko apirila) eta Ekonomia eta Enpresa Ministerioa "Ekonomia adierazleen laburpena. Taulak eta grafikoak. 2020ko otsaila"		

¹ Epigrafe honetan azaltzen den informazioa askotariko iturrietatik lortu da, besteak beste, hauek: Nazioarteko Diru Funtsa, Europako Banku Zentrala, Espainiako Bankua eta Ekonomia eta Enpresa Ministerioa.

1,1 puntu gutxiago), Asiakoak % 5,5 (2018an, % 6,3) eta Latinoamerika eta Karibekoak % 0,1 (2018an, % 1,1). Errusiak, % 1,3ko gehikuntza izan zuen (2018an baino ehuneko 1,2 puntu gutxiago).

Industria ekoizpena moteldu egin zenez, nazioarteko merkataritzaren hazkundea ia hutsala da, 2019ko hazkunde errealearen tasa % 0,9koa izan zelarik (2018an, % 3,8koa).

Prezioei dagokienez, herrialde aurreratueta inflazio orokorra % 1,4koa izan zen urte arteko terminoetan. Hazkunde horren arrazoi nagusia, urte bukaeran petrolio upelaren prezioa gehitu izana izan zen. Bestalde, azpiko inflazioa (energia eta elikagaiak salbuetsita), munduko ekonomia ahultzen joan zen heinean, sortzen eta garatzen ari diren merkatuetako ekonomia ugariatuko batez bestekoaren maila historikoen azpitik jaitzi da.

Zehazki, Brent upelaren prezioa 2018ko abenduaren eta 2019ko abenduaren artean % 22,8 gehitu zen. Izan ere, abenduan (maiatzetik aurrera zenbatzen hasita, balio altuenak izan zituen), kotizazioek upel bakoitzeko 70 \$ gainditu zuten hilabetearen zati handi batean, Estatu Batuen eta Iranen arteko gerra gatazkaren ondorioz. Elikagaien prezioak % 2,3 jaitzi ziren, metalikoak ez diren produktu industrialenak % 13,6, eta produktu industrial metalikoenak, % 8 (datu horiek guztiak dolarretan neurtuta).

2018rekin alderatuz, nazioarteko finantza merkatuetan tentsio gutxiago egon zen, eta sortzen eta garatzen ari diren ekonomia gehienetan ez zen aldaketa nabarmenik egon.

2019an zehar, Europako Banku Zentralak ez zuen Euroguneko egun bateko kontu-hartzailetza tasa aldatu, urte guztian zehar % 0,00n mantendu zuelarik. Japoniako Bankuak ere 2019 osoa 2018 itxi bezala mantendu zuen, hau da, -0,10ean. Eta AEBko Erreserba Federalak hiru aldiz gutxitu zuen, ekainean % 2,25, uztailan % 2, irailean % 2,00 eta urrian % 1,75.

Euroguneko moneta merkatuko interes tasei dagokienez (gordailuak), negatiboak dira berriz ere urteko batez bestekoan eta epe guztietan. 2019ko lehenengo eta azken hiruhilekoen arteko aldakuntza hau da: hilabete baterako Euriborra -% 0,37tik -% 0,45era; 3 hilabeterako Euriborra -% 0,31tik -% 0,39ra; sei hilabeterako Euriborra -% 0,24tik -% 0,34ra; eta urtebeterako Euriborra -% 0,12tik -% 0,26ra.

Bestalde, Euroguneko finantza erakundeek EDBko etxeei ematen dien interes tasa, Espainiako Bankuko “Estatistika Aldizkariaren” arabera, 2018 eta 2019 artean gehitu egin zen kontsumo kredituaren kasuan (% 6,21etik % 6,22ra) eta gutxitu egin zen etxebizitzetarako kredituetan (% 2,12tik % 1,91ra).

Dibisen merkatuan, euroak balioa galdu zuen dolar estatubatuarren, libera esterlinaren eta yen japoniarraren aurrean, eta balio galera hori bereziki nabarmena izan zen azken biei dagokienez.

Zehazki, dolarraren aldaketa erreal eraginkorraren tasa 1,111 \$/€-koa izan zen 2019ko abenduan (2018ko abenduan 1,138 \$/€-koa), eta, horrek esan nahi du, euroak dolarrarekiko % 2,4ko balio galera izan zuela.

II.1.2 TAULA. FINANTZA ETA MONETA BALDINTZAK

	2018	2019
Kontu-hartzailetzako interes tasa (aldiaren bukaeran)		
EDB	0,00	0,00
AEB – funts federalen helburu tasa	2,50	1,75
Japonia – Call Money (1)	-0,10	-0,10
Erresuma Batua	0,50	0,50
Euroaren truke tasa (EUROaren balio irabaztearen (+) edo balio galeraren (-) %, abendua-abendua)		
Dolarrak, euro bakoitzeko	-3,8	-2,4
Libera esterlinak, euro bakoitzeko	1,7	-5,6
Yen japoniarrak, euro bakoitzeko	-4,3	-5,2
Burtsa: kotizazio adierazlea (ehuneko aldak. abendua-abendua)		
Dow Jones (New York)	-5,6	18,2
Nikkei	-12,1	22,3
Euro Stoxx zabala	-14,8	23,0
Ibex 35	-15,0	11,8
Iturria: Ekonomia eta Enpresa Ministerioa “Ekonomia adierazleen laburpena. Taulak eta grafikoak. 2020ko otsaila”		
(1) Japoniako kontu-hartzailetza tasa.		

Mundu mailako burtsetan, IBEX35-ek, Dow Jones-ek, Nikkei-k eta Euro Stoxx zabalak aurrera egin zuten 2018ko abenduaren eta 2019ko abenduaren artean. Zehazki, IBEX 35-ek +% 11,8, Euro Stoxx-ek +% 23, NIKKEI-k +% 22,3 eta Dow Jones-ek +% 18,2.

1.2. EUOPAR BATASUNA. EUROGUNEA

Eskuragarri dagoen informazioaren arabera (NDF, Europako Banku Zentralaren urteko txostena eta aldizkari ekonomikoa eta Espainiako Bankuaren aldizkari ekonomikoa), 2018ko balio galeran ez bezala (horren arrazoiak kanpoko eta barneko eskariaren aurrerapen baxuagoa izan zelarik), 2019ko moteltzearen arrazoi nagusia nazioarteko merkataritzaren ahultasun nabaria izan zen, mundu-mailan ziurgabetasun egoera luzea egon baitzen.

Gainera, euroaren eremuan bereziki nabarmenak izan ziren automobilgintzaren sektorean gertatutako arazo espezifikoak. Jardueraren sustapen galera nabarmenagoa izan zen manufaktura adarretan zerbitzuen sektorean baino, lehenengoek merkataritza trukeekiko menpekotasun gehiago dutelarik, eta zerbitzuen sektoreak barneko eskariarekin lotura gehiago duelarik. Zerbitzuen sektorearen jarduera adierazleak ere nolabait hondatu egin ziren, eta, adarren arabera, nabarmenagoa izan da manufaktura jarduerarekin lotura gehiago dutenetan.

Era berean, Eurogunearen zabalkundea babestu zuten aldeko finantzazio baldintzek, enpleguaren hobekuntza osagarriek, Euroguneko politika fiskaleko norabide arin hedatzaileak eta jarduera orokorraren hazkunde jarraituak (nahiz eta motelagoa izan).

Hala, Euroguneko BPGd errearen urte arteko hazkundeak moteltzen jarraitu zuen 2019an eta % 1,2an kokatu zen (aurreko urtean, % 1,9).

II.1.3. TAULA. EUROAREN EREMUKO ADIERAZLE EKONOMIKO NAGUSIAK. (Urteko aldakuntza tasak)							
	2017	2018	2019	2019			
				I	II	III	IV
Merkatu prezioetako BPGd-a	2,7	1,9	-	1,4	1,2	1,2	-
BARNEKO ESKARIA							
Azken kontsumo pribatuko gastua	1,8	1,4	-	1,1	1,1	1,6	-
Azken kontsumo publikoko gastua	1,3	1,1	-	1,4	1,5	1,7	-
KFEGd-a (Aktibo finko materialak, etxebizitzak eta bestelako eraikin eta eraikuntzak; makinak, ekipo ondasunak eta armamentu sistemak; eta jabetza intelektualeko produktuak)	3,7	2,4	-	4,1	8,8	8,1	-
KANPO ESKARIA							
BPGd-aren aldakuntza tasari egindako ekarpena	0,5	0,4	-	-0,1	1,2	1,0	-
Esportazioak	5,8	3,3	-	3,9	2,3	2,4	-
Inportazioak	5,2	2,7	.	3,6	5,3	5,0	---
BEG ERREALA							
Nekazaritza	0,7	1,3	-	-0,6	-1,4	-0,2	-
Industria	3,7	1,8	-	-0,4	-1,1	-1,3	-
Eraikuntza	2,7	3,3	.	4,9	3,4	3,2	.
Merkatu zerbitzuak	2,5	1,9	-	1,7	1,7	1,7	-
Enplegua, guztira (urte arteko aldakuntza tasa)	1,6	1,5	-	1,4	1,2	1,0	-
Langabezia tasa (biztanleria aktiboarekiko %)	9,1	8,2	.	7,7	7,6	7,6	.
<i>Iturria: Espainiako Bankua, Adierazleen Laburpena. 2020ko maiatzaren 19koa.</i>							

EBko herrialdeei dagokienez, EUROSTATen arabera, hauxe izan da egoera.

Per capita BPGd-a, EP-n neurtuta². Azterketa mailakatze-terminoetan egin da, ez bilakaera-terminoetan, EB27ko batez bestekoa kontuan hartuz; EB27 (2020tik aurrera) =100. Hauek dira 2018an Euroguneko batez bestekoaren (107) balio berdina edo gehiagokoa izan zuten herrialdeak³ : Luxenburgo (263), Irlanda (191), Herbehereak (130), Danimarka (129), Austria (128), Alemania (123), Suedia (121), Belgika (118) eta Finlandia (112).

Euroguneko batez bestekoaren azpitik baina % 100en gainetik: Frantzia (104).

90 eta 100 artean, Malta (99), Italia (97), Txekiar Errepublika eta Espainia (biek dute 91).

BPGd-aren aldakuntza tasa, termino errealean. 2019ko hazkundera % 1,5ekoa izan zen EB28n eta % 1,2koa Eurogunean, ratio horiek, 2018an EB28n eta Eurogunean erregistratutakoak baino baxuagoak izan zirelarik.

Hazkunde tasa altuenak (% 3 baino gehiagokoak), Irlandan (% 5,5), Hungarian (% 4,9), Maltan (% 4,4), Estonian (% 4,3), Polonian eta Errumanian (bietan % 4,1), Lituania (% 3,9), Bulgarian (% 3,4) eta Zipren (% 3,2) egon ziren.

Espainia (% 2) EB28ren batez bestekoaren (% 1,5) eta Euroguneko batez bestekoaren (% 1,2) gainetik dago.

Estatu kide gehienetan moteldu egin da hazkundera. Salbuespenak Bulgarian, Kroazian, Lituania eta Erresuma Batuan izan dira, hazi egin direlarik; eta Danimarkan eta Grezian, hazkundera hutsala izan da.

Langabezia tasa. 2019an, EB28n % 6,3koa izan zen, eta Eurogunean, % 7,5ekoa. Tasa baxuenak, Txekiar Errepublikan (% 2), Alemanian (% 3,2), Portugalen (% 3,3), Maltan, Herbehereetan eta Austrian (hiruretan % 3,4) eta Eslovenian (% 3,9) egon ziren. EB28ko altuenak, Grezian (% 17,3), Espainian (% 14,1), Zipren (% 10), Frantzian (% 8,5) eta Kroazian (% 8,2) egon ziren.

Kontsumo Harmonizatuko Prezioen Adierazlea (KHPA)⁴. Eurogunean adierazi den moduan, KHPA % 1,3 gehitu zen 2018ko abenduaren eta 2019ko abenduaren artean. Espainiako estatuak % 0,8ko gehikuntza izan zuen. Zehatzago aztertzeke, kapitulu honetako atal hau irakur daiteke: “II.2. Egoera ekonomikoa”.

Lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea. Lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea kalkulatzeko, eskulan unitatearen ekoizpena kontuan hartzen da (lan egindako ordu guztiak kontuan hartuz neurtutakoa). Lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea neurtzean, ekonomia ekoizpenaren bilakaeraren irudi hobe lortzen da langile bakoitzeko ekoizpena neurtzean baino, izan ere, herrialde eta urte ezberdinetan kendu egiten ditu lanaldi osoko/partzialeko lan indarraren eraketaren ezberdintasunak.

Hurrengo azterketa mailakatze-terminoetan egin da, ez bilakaera-terminoetan, EB28ko batez bestekoa kontuan hartuz; EB28 =100. 2018an, eskuragarri dauden datuen arabera, Eurogunea19ko batez bestekoa 106,4koa izan zen, 100 oinarri hartuz. Hauek izan ziren ekoizpen altuenak izan zituzten estatuak: Irlanda (193,7), Luxenburgo (164,9), Belgika (129,2), Austria (116,8), Danimarka (116,6), Frantzia (115,5), Suedia (112), Herbehereak (110,4) eta Finlandia (108,1).

Euroguneko batez bestekoaren azpitik baina EB28ko batez bestekoaren gainetik daude Alemania eta Erresuma Batua, eta EB28ko batez bestekoren ondoren dago Espainia (99,7).

² EP: Eros-ahalmenaren parekotasuna

³ Eurogunea19: Alemania, Austria, Belgika, Zipre, Eslovakia, Eslovenia, Espainia, Estonia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Irlanda, Italia, Lituania, Letonia, Luxenburgo, Malta, Herbehereak eta Portugal.

⁴ Kontsumo Harmonizatuko Prezioen Adierazlea (KHPA) Europar Batasuneko inflazioaren batez besteko komuna eskaintzen du. Konparaketa homogeneo horiek lortzeko, zenbait kontsumo partida salbuetsi dira (KPI-n jaso direnak eta horren % 5 inguru direnak). Hala, adibidez, KHPA-tik salbuetsi dira zerbitzu medikoak, irakaskuntza arautua, dirulaguntzak jasotzen dituzten medikamentuak eta produktuak, eta abar).

II.1.4. TAULA. EUOPAR BATASUNAREN BILAKAERA EKONOMIKOA											
	Per capita BPGd-a (1)		BPGd errearen hazkundera		Langabezia tasa		Enplegu tasa (20-64 urte)		Inflazioa (HICP) (aldak. abendua- abendua)	Lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea (2)	
	2017	2018	2018	2019	2018	2019	219	Helburua	2019	2017	2018
EB27 (2020tik)	100	100	2,1	1,5	7,2	6,7	73,1	:	1,6	100	100
EB28	101	101	2	1,5	6,8	6,3	73,9	75	1,6	100,2	100
EUROGUNEA (19)	107	107	1,9	1,2	8,1	7,5	72,7	:	1,3	106,9	106,4
BELGIKA	119	118	1,5	1,4	6	5,4	70,5	73,2	0,9	129,7	129,2
BULGARIA	50	51	3,1	3,4	5,2	4,2	75	76	3,1	46	47,1
TXEK.ERRE.	90	91	2,8	2,6	2,2	2	80,3	75	3,2	81,4	82,6
DANIMARKA	129	129	2,4	2,4	5,1	5	78,3	80	0,8	116	116,6
ALEMANIA	124	123	1,5	0,6	3,4	3,2	80,6	77	1,5	105,7	104,9
ESTONIA	79	82	4,8	4,3	5,4	4,4	80,2	76	1,8	74,2	77,1
IRLANDA	183	191	8,2	5,5	5,8	5	75,1	69	1,1	187	193,7
GREZIA	68	69	1,9	1,9	19,3	17,3	61,2	70	1,1	80,6	80,5
ESPAINIA	93	91	2,4	2	15,3	14,1	68	74	0,8	101,5	99,7
FRANTZIA	104	104	1,7	1,3	9	8,5	71,6	75	1,6	114,8	115,4
KROAZIA	62	63	2,7	2,9	8,7	8,2	66,7	62,9	1,3	71,9	72
ITALIA	98	97	0,8	0,3	8,5	6,6	63,5	67	0,5	107,4	106,4
ZIPRE	89	90	4,1	3,2	10,6	10	75,7	75	0,7	85,5	85,4
LETONIA	67	69	4,3	2,2	8,4	7,1	77,4	73	2,1	66,7	68,4
LITUANIA	79	81	3,6	3,9	7,4	6,3	78,2	72,8	2,7	75	75,8
LUXENBURG O	264	263	3,1	2,3	6,2	6,3	72,8	73	1,8	166	164,9
HUNGARIA	69	71	5,1	4,9	5,6	5,6	75,3	75	4,1	67,7	69
MALTA	98	99	7,3	4,4	3,7	3,4	77,2	70	1,3	93,8	93,7
HERBEHEREA K	129	130	2,6	1,8	3,7	3,4	80,1	80	2,8	110,7	110,4
AUSTRIA	128	128	2,4	1,6	3,8	3,4	76,8	77	1,8	116,3	116,8
POLONIA	70	71	5,3	4,1	4,9	4,5	73	71	3,0	74,9	76,8
PORTUGAL	77	77	2,6	2,2	3,9	3,3	76,1	75	0,4	75,8	74,9
ERRUMANIA	64	66	4,4	4,1	7,1	6,5	70,9	70	4,0	66,1	68,8
ESLOVENIA	86	88	4,1	2,4	4,2	3,9	76,4	75	2,0	81,7	82,1
ESLOVAKIA	72	74	3,9	2,4	5,1	4,5	73,4	72	3,2	75,7	76,4
FINLANDIA	111	112	1,6	1	6,5	5,8	77,2	78	1,1	109	108,1
SUEDIA	123	121	2,2	1,2	7,4	6,7	82,1	80	1,7	112,8	112
ERRESUMA BATUA	108	106	1,3	1,4	6,4	6,8	79,3	:	1,3	101,1	100,3
(1) EP-n. EB27=100 (2) EP-n. EB28= 100 Iturria: EUROSTAT											

Finantza publikoak: Egonkortasun eta Hazkunde Hitzarmenaren xedapenaren arabera, estatu kideak bi balio hauen azpitik mantenduko dira: % 3ko defizit/BPGd ratioa eta % 60ko zorra/BPGd ratioa. Hitzarmenaren arlo zuzentzaileak arautzen du gehiegizko defizitaren protokoloa. Hala, gehiegi igo diren defizit publikoak edo gehiegi igotako zor publikoa berehala zuzendu beharra zehazten du.

Euroguneko administrazio publikoetako zorra berriz ere murriztu zen 2019an ia estatu kide guztietan, Estonian, Frantzia eta Italian (mantendu egin zen) eta Lituania eta Luxenburgo (igo egin zen) salbu.

EUROSTATen datuen arabera, 2019an, Eurogunea 19 eremuan, BPGd-aren gaineko zor publikoa % 84,1koa izan zen (2018an, % 85,8koa).

% 60ko muga gainditu zen Portugalen (% 117,7), Belgikan (% 98,6), Frantzia (% 98,1), Espainian eta Zipren (bietan % 95,5), Erresuma Batuan (% 85,4), Kroazian (% 73,2), Austrian (% 70,4), Hungaria (% 66,3) eta Eslovenian (% 66,1).

Defizitari dagokionez, Eurogunea19n, defizit publikoa BPGd-aren % 0,6ko maila baliokidean kokatu zen, aurreko urtean baino hamarren bat gehiago, hain zuzen ere.

Bakarrik Errumaniak (-% 4,3) gainditu zuen BPGd-aren % 3ko muga. % 0 eta -% 3 artean daude Frantzia, Espainia, Erresuma Batua, Hungaria, Belgika, Italia, Eslovakia, Finlandia, Polonia, Estonia eta Letonia. Gainerakoek, superabita izan zuten.

II.1.5. TAULA. EB-KO FINANTZA PUBLIKOAK				
	% Gobernuak BPGd-n duen zor publikoa		% (-) defizita/ (+) BPGd-aren gaineko superabit publikoa (moneta nazionala)	
	2018	2019	2018	2019
EB28	80,4	79,3	-0,7	-0,8
Eurogunea (19)	85,8	84,1	-0,5	-0,6
Belgika	99,8	98,6	-0,8	-1,9
Bulgaria	22,3	20,4	2	2,1
Txek.Erre.	32,6	30,8	0,9	0,3
Danimarka	33,9	33,2	0,7	3,7
Alemania	61,9	59,8	1,9	1,4
Estonia	8,4	8,4	-0,6	-0,3
Irlanda	63,5	58,8	0,1	0,4
Grezia	181,2	176,6	1	1,5
Espainia	97,6	95,5	-2,5	-2,8
Frantzia	98,1	98,1	-2,3	-3
Kroazia	74,7	73,2	0,2	0,4
Italia	134,8	134,8	-2,2	-1,6
Zipre	100,6	95,5	-3,7	1,7
Letonia	37,2	36,9	-0,8	-0,2
Lituania	33,8	36,3	0,6	0,3
Luxenburgo	21	22,1	3,1	2,2
Hungaria	70,2	66,3	-2,1	-2
Malta	45,6	43,1	1,9	0,5
Herbehereak	52,4	48,6	1,4	1,7
Austria	74	70,4	0,2	0,7
Polonia	48,8	46	-0,2	-0,7
Portugal	122	117,7	-0,4	0,2
Errumania	34,7	35,2	-2,9	-4,3
Eslovenia	70,4	66,1	0,7	0,5
Eslovakia	49,4	48	-1	-1,3
Finlandia	59,6	59,4	-0,9	-1,1
Suedia	38,8	35,1	0,8	0,5
Erresuma Batua	85,7	85,4	-2,2	-2,1

Iturria: EUROSTAT

1.3. ESPAINIAKO EKONOMIA

1.3.1. Espainiako ekonomia

Eskuragarri dagoen informazioarekin bat eginez (besteak beste, INEren hiruhileko kontabilitate nazionala eta Espainiako Bankuko ekonomia aldzakaria), Espainiako ekonomiaren aurrerapen erritmoan ere kalteak sortu ziren kanpoko testuinguruaren ondorioz, baina urtearen azken tartean, egoera egonkortu egin zen.

Euroaren eremuan bezala, ezegonkortasuna gehitzean eta mundu mailako eskaria moteltzean, bereziki kaltetu zen manufaktura adarren bilakaera, hala, produktuaren dezelerazioa sustatu zelarik. Zerbitzuen adarrari dagokionez, nahiz eta horietan ere nabaria izan zen manufaktura adarren kontrako bilakaera, horienganako inpaktua ez da hain larria izan, eta, beraz, zati batean, helburutzat manufaktura industria duen zerbitzuen sektorearen fakturazioaren gutxiagoko pisua islatzen du.

2019an estatuaren jardura moteldu izana zati batean barne eskariaren dinamismoa galdu delako gertatu da. Berreskuratzearen hasierako faseetan, barne gastuko osagarri ezberdinetan gorakada nabarmenak egon ziren. Bereziki, etapa horretan, krisiarekin atzeratu ziren hainbat erabaki hartu zituzten ondasun iraunkorren kontsumoari eta enpresa

eta egoitza inbertsioari dagokienez. Eguneratze prozesu horren zati nagusia bukatuta dago, eta, hala, ziurgabetasun handiagoaren inpaktuarekin batera, barne eskariaren dezelerazioa azaltzen da.

II.1.6. TAULA. ESTATUAREN EGOERA MAKROEKONOMIKOA.										
Urte arteko aldakuntza tasak. Lotutako bolumena. Urtaro eta egutegi ondorioen zuzendutako datuak.										
	2018	2019	2018				2019			
			I. H	II. H	III. H	IV. H	I. H	II. H	III. H	IV. H
ESKARI NAZIONALA (*)	2,6	1,5	2,8	3,1	2,5	2,0	2,1	1,1	1,5	1,3
Azken kontsumoko gastua	1,9	1,4	2,3	2,0	1,7	1,4	1,5	1,1	1,5	1,5
Familien azken kontsumoaren gastua	1,8	1,1	2,5	2,1	1,6	1,2	1,3	0,7	1,3	1,2
Administrazio publikoen azken kontsumoaren gastua	1,9	2,3	1,6	1,7	1,9	2,2	2,3	2,3	2,2	2,4
Kapitalaren eraketa gordina	6,1	2,0	5,7	8,4	6,1	4,4	4,6	1,1	1,7	0,6
Kapital finkoaren eraketa gordina	5,3	1,8	4,5	7,9	5,3	3,5	4,8	0,5	1,4	0,6
Aktibo finko materialak	6,2	1,7	5,1	9,5	6,3	4,0	5,8	0,2	1,1	-0,1
Etxebizitzak eta beste eraikin eta eraikuntza batzuk	6,6	0,8	7,1	7,5	6,1	5,7	4,0	1,7	0,0	-2,2
Makinak, ekipa ondasunak eta armamentu sistemak	5,7	2,6	2,3	12,5	6,8	1,4	8,3	-2,5	2,4	2,6
Landutako baliabide biologikoak	5,0	13,1	6,2	4,5	5,1	4,3	11,0	14,1	13,6	13,6
Jabetza intelektualaren produktuak	1,1	2,2	1,5	1,1	0,7	1,0	0,4	1,9	2,6	4,0
KANPO ESKARIA (*)	-0,3	0,5	-0,1	-0,9	-0,2	0,1	0,1	1,0	0,4	0,5
Ondasun eta zerbitzuen esportazioak	2,1	1,0	3,9	3,8	1,9	-1,0	-1,8	1,8	2,1	2,0
Ondasunen esportazioak	2,3	6,0	4,1	1,7	1,0	2,7	6,6	4,2	6,9	6,0
Zerbitzu esportazioak	1,7	3,1	4,6	0,8	-2,2	4,0	4,5	2,5	4,1	1,2
Ondasun eta zerbitzuen inportazioak	3,3	1,2	4,7	6,3	2,5	-0,3	0,4	-0,2	2,7	2,1
Ondasunen inportazioak	1,9	-0,1	3,1	5,9	0,9	-2,0	-0,8	-2,2	1,7	0,9
Zerbitzu inportazioak	9,8	7,3	12,5	8,5	10,3	7,9	5,9	8,9	7,3	7,0
BARNE PRODUKTU GORDINA, merkatu prezioetan	2,4	2,0	2,8	2,3	2,2	2,1	2,2	2,0	1,9	1,8
Nekazaritza, abeltzaintza, basogintza eta arrantza	5,9	-2,6	5,9	7,8	3,0	6,9	-0,1	-4,5	0,0	-5,4
Industria	-0,4	0,6	0,4	-0,3	-0,2	-1,5	-0,4	0,5	1,0	1,2
- Manufaktura industria	0,7	0,4	1,7	1,2	0,2	-0,3	0,1	0,0	0,7	0,7
Eraikuntza	5,7	3,5	5,0	5,5	6,2	5,9	6,3	4,5	2,5	0,9
Zerbitzuak	2,7	2,6	3,0	2,5	2,6	2,7	2,9	2,8	2,4	2,4
- Merkataritza, garraioa eta ostalaritza	2,4	2,7	2,5	2,1	2,2	2,5	3,2	2,7	2,6	2,3
- Informazioa eta komunikazioa	5,0	1,0	6,7	6,3	3,9	3,3	2,3	0,2	0,5	1,1
- Finantza eta aseguru jarduerak	6,7	7,5	7,3	8,1	5,7	5,8	6,3	7,5	7,5	8,6
- Higiezen jarduerak	2,3	2,1	2,3	2,1	2,4	2,5	2,3	2,2	2,0	2,1
- Jarduera profesionalak	4,9	3,7	5,5	4,3	5,2	4,8	4,3	4,2	3,1	3,0
- Administrazio publikoa, osasungintza eta hezkuntza	1,7	2,0	1,9	1,2	1,8	2,0	2,2	2,4	1,9	1,7
- Jarduera artistikoak, jolasekoak eta beste zerbitzu batzuk	0,0	0,8	1,2	-0,9	0,1	-0,2	0,4	1,7	0,4	0,8
Produktuen gaineko zerga garbiak	1,2	-0,1	2,4	1,5	0,8	0,0	-0,5	-0,7	0,1	0,9
Lan merkatua										
Lanaldi osoko enplegu baliokidea										
Landunak	2,5	2,3	2,6	2,4	2,5	2,7	2,7	2,5	1,8	2,0
Soldatadunak	3,0	2,7	3,0	2,9	3,0	3,1	3,1	2,7	2,3	2,5
16 urte eta gehiagokoen langabezia tasa (BAI)	15,25	14,10	16,74	15,28	14,55	14,45	14,70	14,02	13,92	13,78
(*) BPGd-aren hazkundeari egindako ekarpena, merkatu prezioetan.										
Iturria: INE (Hiruhileko kontabilitatea eta BAI) eta Espainiako Bankua. Espainia. Adierazle ekonomiko orokorrak										

Horren ondorioz, INEren datuetan ikus daitekeen moduan, 2019ko BPGd-aren urte arteko hazkunde errealaren batez bestekoa % 2koa izan zen, 2018koa baino 4 hamarren gutxiagokoa, baina, Euroguneko batez bestekoa baino 8 hamarren gehiagokoa (% 1,2).

Eskari nazionalak 2019ko BPGd-aren hazkundean 1,5 puntu eman zituen, aurreko urtean baino 1,1 puntu gutxiago. Bestalde, barne eskariak 0,5 puntuko ekarpena egin zuen, 2018an baino zortzi hamarren gehiago.

Inflazioari dagokionez, maila txikietan mantendu zen. KPIren urteko aldakuntza % 0,8koa izan zen 2019ko abenduan (2018ko abenduan % 1,2koa izan zen).

Kontabilitate Nazionalaren arabera, LOBen dagoen biztanleriaren batez besteko hazkundea, % 2,3koa izan zen 2019an, hau da, 2018an baino ehuneko 2 hamarren gutxiago. Soldatapeko biztanleriaren aurrerakuntza % 2,7koa izan zen, 2018an baino 3 hamarren gutxiago.

Bere aldetik, INEren Biztanleria Aktiboaren Inkestak (BAI) azaltzen du langabezia tasa % 14,1 jaitsi zela (16 urte baino gehiagokoak) urtean zehar joera beherakorra izan zuelarik: lehenengo hiruhilekoaren hasieran % 14,7 zuen, eta laugarrena bukatzean, % 13,78.

Ordainketen balantzari dagokionez, 2019an, Espainiako ekonomiak finantzazio gaitasuna erregistratu zuen⁵. Ekonomiaren finantzazio gaitasuna (superabita) 29.227 milioi eurokoa izan zen, hau da, BPGd-aren % 2,3, aurreko aldian baino hamarren bat gutxiago.

Horrekin guztiarekin, munduko gainerako lekuekin alderatuz, zazpi urtez jarraian finantzazio gaitasuna egon da, azken bostetan, horrekin batera, eskari nazionalen tasak nabarmenki hazi direlarik (kontsumo publikoa, pribatua eta inbertsioak).

Estatuko administrazio publikoek, 2019 bukatzean, defizita zuten Kontabilitate Nazionala kontuan hartuz neurtuta. Hala, defizit hori 35.195 milioi eurokoa izan zen (behin-behineko datuak), eta, ondorioz, 2018 eta 2019 artean, BPGd-aren ratioak % 2,5etik % 2,8ra igaro ziren.

Bananduta, administrazio zentralak, autonomia erkidegoek eta Gizarte Segurantzak, beren kontuak defizitarekin itxi zituzten, hurrenez hurren, % 1,3koa, % 0,5ekoa eta % 1,3koa. Alderantziz, tokiko korporazioek superabita erregistratu zuten ekitaldi honetan, hain zuzen ere, % 0,3koa.

II.1.7. TAULA. ESPAINIAKO EKONOMIAREN ORDAINKETEN BALANTZA (Milioi eurotan)			
	2017 b-b	2018 b-b	2019 b-b
BPGd (mp)	1.161.878	1.202.193	1.245.331
Finantzazio gaitasuna/beharra	33.929	29.051	29.227
BPGd-aren gainean (%)	2,9	2,4	2,3
Kontu arruntaren eta kapitalaren saldoa	33.929	29.052	28.971
Kontu arrunta	31.086	23.284	24.899
Ondasunak eta zerbitzuak	41.584	32.622	35.155
Errentak	-10.498	-9.338	-10.256
Kapital kontua	2.843	5.768	4.072
Finantza saldoa	32.679	31.286	33.834
Guztira, Espainiako Bankua salbuetsiz	65.308	45.535	19.020
Inbertsio zuzena	11.988	-15.187	10.478
Zorro inbertsioa	25.078	12.991	-50.405
Beste inbertsio batzuk	20.764	46.148	67.121
Finantza deribatu garbiak	7.477	1.583	-8.174
Espainiako Bankua	-32.628	-14.249	14.814
Erreserbak	3.667	2.182	675
EBren kokapen garbia Eurosistemaren aurrean	31.266	-9.487	20.533
Beste EB batzuk	-5.029	-6.945	-6.394

b-b: behin-behinekoa

Iturria: Espainiako Bankua. "Adierazle ekonomikoak"

II.1.8. TAULA. ERAGILEEN ARABERAKO SALDO PUBLIKOA (milioi eurotan)								
	Milioi eurotan				% BPGd-a			
	2016 b-b	2017 b-b	2018 b-b	2019 b-b	2016 b-b	2017 b-b	2018 b-b	2019 b-b
Administrazio publikoak. Finantzak. Gaitasu. (+) /Beharra (-), CNEren arabera.	-47.953	-35.138	-30.495	-35.195	-4,3	-3,0	-2,5	-2,8
Administrazio zentrala	-28.047	-21.066	-15.920	-16.187	-2,5	-1,8	-1,3	-1,3
Autonomia erkidegoak	-9.491	-4.165	-3.326	-6.795	-0,9	-0,4	-0,3	-0,5
Tokiko korporazioak	6.986	6.868	6.120	3.839	0,6	0,6	0,5	0,3
Gizarte Segurantzako administrazioak	-17.401	-16.775	-17.369	-16.052	-1,6	-1,4	-1,4	-1,3

b-b: behin-behinekoa

Iturria: Espainiako Bankua. "Aldizkari estatistikoa".

Diru-sarrerei dagokienez, zerga nagusien diru-bilketa, autonomia erkidegoen eta tokiko korporazioen partaidetzak barne, gehitu egin da berriz ere (+% 1,9). Gehikuntza horren arrazoia, zerga zuzenen (% 1,4) eta zeharkakoen (% 2,5) diru-bilketaren hazkundera izan da. Baina, bakoitza aztertuz ikusi da zerga zuzenen kasuan, PFEZren diru-bilketa gehitu egin dela (% 4,9), beste bi zergena jaitsi den heinean. Bere aldetik, zeharkako zergen kasuan, diru-bilketa gehitu egin da kasu guztietan: BEZarena, % 1,9, bereziena, % 4,2, eta "beste batzuk" partidarena, % 2,8.

⁵ Hori gertatzen da ekonomiaren sektoreek sortutako aurrezpena, egindako inbertsioari aurre egiteko nahikoa denean, eta, berau kalkulatzeko, Kontu Arrunteko Balantzaren, Kapital kontuaren eta kanpoan bizi diren egoiliarren inbertsioen saldoak kalkulatzeko.

Estatuak aintzatetsitako betebeharrak % 2,3 hazi ziren langileen (% 4,7), ondasun eta zerbitzuen erosketaren (% 16,5) eta transferentzia arrunten (% 4,7) kapituluak gehitu egin zirelako, eta, alderantziz, jaitsierak egon ziren kapital transferentzietan (-% 9,2), inbertsioetan (-% 3,9) eta interesetan (-% 3,3).

II.1.9. TAULA. ESTATUAREN ZERGA DIRU-BILKETA (Autonomia erkidegoek eta tokiko korporazioek PFEZn, BEZeetan eta zerga berezietan duten partaidetza barne) (milioi eurotan)											
	Zerga zuzenak				Zeharkako zergak				Guztira		
	Guztira	PFEZ	Sozietateak	Beste batzuk	Guztira	BEZ	Bereziak	Beste batzuk	Estatua	Autonomia erkidegoak eta tokiko korporazioak	Guztira
2014	95.571	72.655	18.694	4.221	78.225	56.166	19.104	2.956	101.933	71.863	173.796
2015	97.789	72.346	20.649	4.795	82.726	60.305	19.147	3.275	107.354	73.161	180.516
2016	98.854	72.416	21.678	4.760	86.122	62.845	19.866	3.410	104.915	80.061	184.976
2017	105.402	77.038	23.143	5.221	87.518	63.647	20.308	3.563	104.541	88.379	192.920
2018	113.363	82.859	24.838	5.667	94.278	70.177	20.528	3.573	115.287	92.354	207.641
2019	114.948	86.892	23.733	4.323	96.590	71.538	21.380	3.672	115.630	95.909	211.539
Ald. 17-18	7,6	7,6	7,3	8,5	7,7	10,3	1,1	0,3	10,3	4,5	7,6
Ald. 18-19	1,4	4,9	-4,4	-23,7	2,5	1,9	4,2	2,8	0,3	3,8	1,9

Iturria: Gai ekonomikoaren eta eraldaketa digitalaren Ministerioa. Adierazle ekonomikoaren laburpena. 2020ko otsaila.

II.1.10. TAULA. AURREKONTU EGIKARITZEA: ESTATUAK AINTZATETSITAKO BETEBEHARRAK (milioi eurotan)							
	Langileak*	Ondasun eta zerbitzuen erosketak	Interesak	Transferentzia arruntak*	Kapital transferentziak	Inbertsioak	Guztira
2014	15.640	3.307	31.818	95.367	8.630	5.161	159.922
2015	16.088	3.511	31.745	91.291	9.730	5.281	157.645
2016	16.205	3.286	32.063	87.005	7.843	3.932	150.333
2017	15.966	3.472	30.325	85.379	8.241	5.603	148.987
2018	16.527	3.452	30.047	88.341	8.413	5.962	152.742
2019	17.301	4.020	29.055	92.481	7.642	5.732	156.231
Ald. 17-18	3,5	-0,6	-0,9	3,5	2,1	6,4	2,5
Ald. 18-19	4,7	16,5	-3,3	4,7	-9,2	-3,9	2,3

() 2014an ezarritako aldaketarekin homogeneizatutako datuak, estatuak ordaindutako pentsioen tratamendukoak.*
Iturria: Gai ekonomikoaren eta eraldaketa digitalaren Ministerioa. Adierazle ekonomikoaren laburpena. 2020ko otsaila.

1.3.2. Autonomia erkidegoak

BAIren datuen arabera, estatuko 2019ko langabezia tasa (16-64 urte artekoak) % 14,2koa izan zen (2018an baino 1,2 puntu gutxiago). 2018 eta 2019 artean, langabezia tasa berriz ere jaitsi zen autonomia erkidego guztietan, Asturiasen, Balear Uharteetan, Kanariar Uharteetan eta Melillan salbu. Tasa baxuenak erregistratu dituztenak EAE, Nafarroa, Errioxa, Aragoi, Kantabria eta Madril izan dira.

Bestalde, INEren autonomia erkidegoetako kontabilitateko datuen arabera, Madrilgo autonomia erkidegoak, 2018an, biztanle bakoitzeko izendun BPGd altuena izan zuen, 35.041 eurokoa, hain zuzen ere. Ondoren, EAE (33.223 euro), Nafarroa (31.389 euro) eta Katalunia (30.426 euro) daude. Estatuko batez bestekoa 25.727 eurokoa izan zen.

II.1.11. TAULA. AUTONOMIA ERKIDEGOEN BPGd-aren, ENPLEGUAREN ETA LANGABEZIA TASEN HAZKUNDEA							
	LANGABEZIA TASA (16-64 URTE)		BOLUMENAR EN ALDAKUNTZA REN BPGd-a		PER CAPITA BPGd-a		
					2019KO ESTATISTIKA BERRIKUSPENA		
	2018	2019	2017 b-b	2018 A	2017 b-b	2018 A	
					ESTATUA = 100	ESTATUA = 100	PER CAPITA €
GUZTIRA	15,4	14,2	2,9	2,4	100	100	25.727
ANDALUZIA	23,1	21,3	2,7	2,2	74,1	74,3	19.107
ARAGOI	10,7	10,1	2,6	3,0	108,6	109,4	28.151
ASTURIAS	13,8	14,4	2,2	1,9	88,0	88,6	22.789
BALEAR UHARTEAK	11,6	11,9	3,1	2,4	108,7	107,6	27.682
KANARIAR UHARTEAK	20,2	20,6	3,6	2,4	81,9	81,2	20.892
KANTABRIA	10,8	10,4	2,8	2,8	91,2	92,3	23.757
GAZTELA ETA LEON	12,2	11,7	1,2	2,0	92,8	93,4	24.031
GAZTELA-MANTXA	18,3	16,3	1,9	2,5	78,6	79,2	20.363
KATALUNIA	11,6	11,1	2,5	2,2	119,0	118,3	30.426
VALENTZIAKO ERKIDEGOIA	15,7	14,2	3,4	1,9	87,5	87,2	22.426
EXTREMADURA	23,8	21,7	3,7	1,9	72,8	73,0	18.769
GALIZIA	13,5	11,9	2,7	2,2	89,8	90,1	23.183
MADRIL	12,3	10,7	3,9	3,1	136,3	136,2	35.041
MURTZIA	16,9	14,8	3,1	1,0	83,2	82,7	21.269
NAFARROA	10,1	8,3	3,6	2,6	122,2	122,0	31.389
EAE	10,1	9,2	2,4	2,0	128,8	129,1	33.223
ERRIOXA	10,5	10,0	0,5	1,5	106,2	105,8	27.225
CEUTA	29,2	26,0	2,3	1,3	78,2	78,2	20.120
MELILLA	26,1	27,1	2,1	1,6	71,8	72,0	18.533
b-b: behin-behinekoa. A: aurrerakuntza.							
Iturria: INE. Lurralde kontabilitatea eta BAI							

b-b: behin-behinekoa. A: aurrerakuntza.

Iturria: INE. Lurralde kontabilitatea eta BAI

Bolumenean, 2018an, BPGd-aren hazkunde tasa altuenak erregistratu zituzten autonomia erkidegoak Madril (% 3,1), Aragoi (% 3), Kantabria (% 2,8), Nafarroa (% 2,6) eta Gaztela-Mantxa (% 2,5) izan ziren. Guztietan, BPGd-aren hazkunde tasa errealak estatuko batez bestekoa (% 2,4) baino altuagoak izan ziren. EAEren hazkunde tasa % 2koa izan zen (estatuko batez bestekoa baino baxuagoa), eta, hala, hazkunde rankingeko tarteko eremuan kokatu zen.

ITURRIAK

1. **NDF:** Munduko ekonomiaren aurreikuspenak. 2020ko apirila. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
2. **EKONOMIA GAIEN ETA ERALDAKETA DIGITALAREN MINISTERIOA:**
Adierazle ekonomikoen laburpena. 2020ko otsaila. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
Adierazle ekonomikoen laburpena. Taulak eta grafikoak. 2020ko otsaila. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
3. **ESPAINIAKO BANKUA:**
Estatistikak. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
Aldizkari estatistikoa. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
Adierazle ekonomikoak 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
4. **EUROSTAT: Datu-basea. 2019. Urterokoa. Koiunturala**
5. **EUROPAKO BANKU ZENTRALA:**
Urteroko txostena. 2020ko apirila. Urterokoa. Koiunturala
Aldizkari ekonomikoa. 2020ko maiatza. Hilerokoa. Koiunturala
6. **INE:** Kontabilitate nazionala. 2019. Urterokoa. Koiunturala
7. **INE:** Autonomia erkidegoetako kontabilitatea. 2018. Urterokoa. Koiunturala
8. **INE:** BAI. 2019. Urterokoa. Koiunturala

2. EAE-KO EGOERA EKONOMIKOA

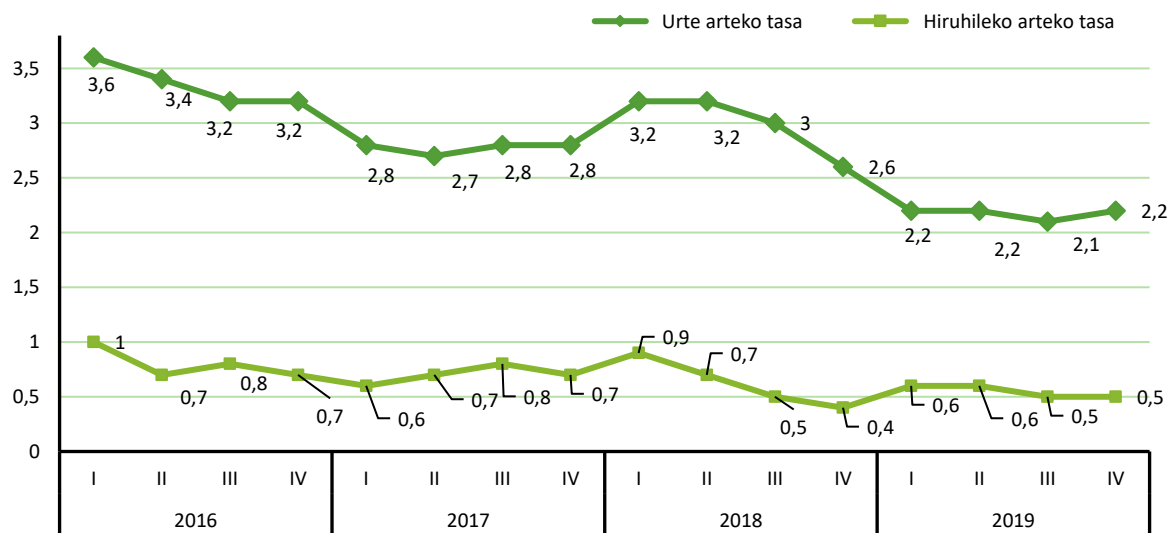
Epigrafe honetan, EAEko egoera ekonomikoa aztertuko da. Lehenik eta behin, adierazle koiuntural nagusiak aztertuko dira, horien bilakaera azalduz. Ondoren, eskariaren bilakaera modu xehatuan aztertuko da, barneko eskariarena eta kanpokoarena, hain zuzen ere. Laugarren atala atzerriko inbertsioei buruzkoa da, bai atzerriko herrialdeek gure autonomia erkidegoan egiten dituztenak, bai EAEk atzerrian egiten dituenak. Bosgarren atalean kontsumorako prezioak, errentaren banaketa funtzionala, lan kostuak eta produktibitatea aztertzen dira. Eta azken puntuan, errenta pertsonalaren banaketa aztertzen da, sexuaren eta errenta segmentuen arabera.

2.1. BILAKAERA OROKORRA

EUSTAT-en “*Hiruhileko kontu ekonomikoak*” 2020ko martxoan argitaratu ziren, eta horien arabera, 2019an, EAEko ekonomiak, 2018. urtearekin alderatuz, % 2,2ko hazkunde erreala erregistratu zuen (aurreko urtean baino 8 hamarren gutxiago); eta BPGd-a, termino arruntetan, 79.272 milioi eurokoa izan zen.

Beraz, bosgarren urtez jarraian, hazkunde tasak % 2 baino altuagoak izan dira. Hala ere, hiruhileko datuetan moteltzea egon da. 2018ko laugarren hiruhilekoan eta 2019ko lehenengoan, hazkunde tasa % 2,6tik % 2,2ra jaitsi da. Gainerako urteko garaietan, aldakuntza nahiko egonkorra izan da, % 2,2 ingurukoa, hain zuzen ere. Beste modu batera esanda, hazkunde ekonomikoko faseak aurrera egin du, baina produktuaren aurrerakuntzan moteltzea egon da berriz ere.

II.2.1 GRAFIKOA. EAE-KO BPGd-a. ALDAKUNTZA TASAK, BOLUMEN LOTUAN. 2015 OINARRIA

Iturria: EUSTAT. HEK

Horri dagokionez, Ogasun eta Ekonomia Sailaren informazioaren arabera, 2019ko abenduan, Euskal Ekonomiaren Termometroaren balioa ⁶ 105,5koa izan zen. Beraz, hazkunde finkoa izan zuen.

Lurralde historikoen arabera, 2019ko BPGd-aren bilakaera positiboa izan da baita ere, EUSTATen datuetan oinarrituz. Gipuzkoan izan da hazkunde altuena, batez bestekoa gaituz (% 2,3 eta % 2), ondoren, Bizkaia (% 2,1) eta Araba (% 2) daudelarik.

Ekoizpenaren gehikuntza handiagoa da EAEn Eurogunean baino (% 2,2 eta % 1,2, hurrenez hurren) eta estatuan baino (% 2), EUROSTATen datuen arabera.

Eskaria aztertuz, barne eskaria 2019an % 2,1 gehitu dela ondorioztatu da; hazkunde horren oinarri nagusia, kapitalaren eraketa gordina gehitu izana da. Hala, kapitalaren eraketa gordina % 2,8ko tasan igo da, 2018an baino ehuneko 1,9 puntu gutxiago, hain zuzen ere. Bestalde, azken kontsumoko gastua % 1,9 igo da, 2018an baino 8 hamarren gutxiago.

Eskaintzari dagokionez, ekonomiako sektore handi guztietan joera hedatzailea erregistratu da. Urteko % 3,1eko hazkundearekin, eraikuntzaren sektorea nabarmendu behar da. Ondoren, zerbitzuen sektorea (% 2,5), industria sektorea (% 1,1) eta, azkenik, lehen sektorea (% 0,6) daude.

Hiruhileko profilak aztertzean ikusten da eraikuntzaren sektoreak 2019an hazkunde moteldu duela (lehenengo eta laugarren hiruhilekoen artean, hazkunde % 4,6tik % 1,9ra jaitsi zen). Industriak, urteko lehenengo hiruhilekoan % 0,4ko hazkunde izan zuen, eta laugarren hiruhilekoa bukatzean, +% 2,3koa. Zerbitzuen sektorearen hazkunde, lehenengo hiruhilekoan % 2,6koa izan zen, eta laugarrenean, % 2,2koa.

Zerbitzuen sektorean, gutxien hedatu den jardura Administrazio publikoa, hezkuntza, osasuna eta gizarte zerbitzua da (% 2,2), Gainerako zerbitzuak izan direlarik dinamikoak (% 2,6), Merkataritza, ostalaritza eta garraioaren aurretik (% 2,4).

Enpleguaren garapena (lanaldi osoko lanpostu baliokideetan neurtutakoa) positiboa izan da, 2019ko batez besteko hazkunde estimatua % 1,6koa izan delarik (2018an baino puntu bat gutxiago) eta 15.335 enplegu sortu direlarik. Enpleguaren joera onena Eraikuntza izan da, % 2,8ko hazkundearekin (aurreko urtean baino 0,8 puntu gutxiago). Zerbitzuen sektorea % 1,8 (2018an baino 0,9 puntu gutxiago) hazi da. Bestalde, industria sektoreko enpleguaren hazkunde % 0,6koa izan da, 2018ko hazkunde baino ehuneko 1,6 puntu gutxiago, hain zuzen ere.

⁶ Laburpen adierazle berria da, Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailak egindakoa. EAE-ko BPGd-arekin lotura altua duten hileroko ehun aldagairen ordena konbinatzen du. Serieak leundu egin dira, eta, beraz, horien ibilbidea aldagairen joeratzat har daiteke.

II.2.1 . TAULA.EAE-KO EGOERA MAKROEKONOMIKOAREN BILAKAERA. 2010 SEK. 2015 OINARRIA.

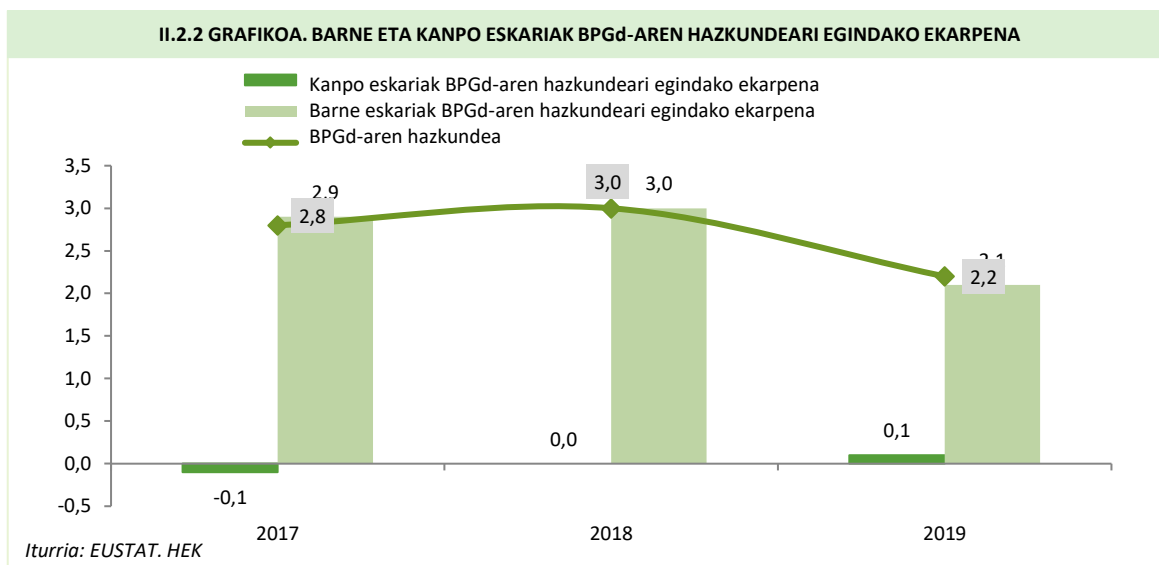
Urte arteko aldakuntza tasa. Urtaro eta egutegi ondorioen zuzendutako datuak

	2017	2018	2019	2018.IV.	2019.I.	2019.II.	2019.III.	2019.IV.
MERKATU PREZIOETAKO BPGd ERREALA	2,8	3,0	2,2	2,6	2,2	2,2	2,1	2,2
ARABA	2,2	2,8	2,0	2,4	2,0	1,8	1,6	2,4
BIZKAIA	3,0	3,0	2,1	2,4	2,1	2,1	2,2	2,1
GIPUZKOA	2,8	3,1	2,3	2,8	2,4	2,5	2,1	2,2
ESKARIA								
BARNEKO ESKARIA (HAZKUNDEA)	2,9	3,0	2,1	2,8	2,6	2,0	2,0	1,9
AZKEN KONTSUMOKO GASTUA	2,9	2,5	1,9	2,2	2,1	1,9	1,9	1,7
FAMILIEN AZKEN KONTSUMOAREN GASTUA ETA EZIAGE	3,1	2,7	1,9	2,5	2,2	1,9	1,8	1,5
ADMINISTRATIO PUBLIKOEN AZKEN KONTSUMOAREN GASTUA	2,1	1,6	2,1	1,3	1,9	2,1	2,2	2,2
KAPITALAREN ERAKETA GORDINA (KEG)	3,1	4,7	2,8	4,6	4,0	2,5	2,2	2,4
EKIPAMENDU ONDASUNEN KEGF	3,5	3,7	2,3	2,3	3,3	2,2	0,8	2,9
GAINONTZEKO KEG	3,6	5,2	3,0	6,0	4,4	2,6	2,9	2,1
KANPOKO SALDOA								
ONDASUN ETA ZERBITZUEN ESORTAZIOA	4,8	3,0	0,4	0,7	-1,4	2,8	-0,9	1,3
GAINERAKO ESTATUA	2,6	1,6	-	-	-	-	-	-
ATZERRIA	6,7	4,0	-	-	-	-	-	-
ONDASUN ETA ZERBITZUEN INPORTAZIOA	5,0	3,0	0,4	1,1	-0,8	2,6	-0,9	0,9
GAINERAKO ESTATUA	1,3	0,7	-	-	-	-	-	-
ATZERRIA	9,9	5,7	-	-	-	-	-	-
ESKAINTZA								
LEHEN MAILAKOA	10,1	7,9	0,6	15,9	1,7	-0,1	0,2	0,4
INDUSTRIA ETA ENERGIA	2,5	2,5	1,1	0,3	0,4	1,0	0,8	2,3
MANUFATURA INDUSTRIA	-	2,8	1,0	0,5	0,4	0,9	0,5	2,1
ERAIKUNTZA	1,6	4,1	3,1	6,2	4,6	3,2	2,9	1,9
ZERBITZUAK	2,9	2,7	2,5	2,7	2,6	2,5	2,5	2,2
MERKATARITZA, OSTALARITZA ETA GARRAIOA	4,1	4,0	2,4	3,6	2,9	2,5	2,3	2,1
ADMINISTRATIO PUBLIKOA, HEZKUNTZA, OSASUNA ETA GIZARTE ZERBITZUAK	2,2	2,1	2,2	2,1	2,3	2,3	2,4	1,9
GAINONTZEKO ZERBITZUAK	2,6	2,2	2,6	2,4	2,7	2,6	2,7	2,4
OINARRIZKO PREZIOEN BALIO ERANTSI GORDINA	2,8	2,8	2,2	2,4	2,2	2,2	2,1	2,2
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK	2,3	4,9	2,1	3,8	2,2	2,1	1,8	2,3
MERKATU PREZIOETAKO BPGd IZENDUNA								
LANPOSTU BALIOKIDEAK GUZTIRA								
NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA ETA ARRANTZA	0,1	-1,0	0,9	1,5	1,5	1,1	1,2	-0,2
INDUSTRIA	2,9	2,2	0,6	1,3	0,9	0,9	0,5	0,1
ERAIKUNTZA	-0,1	3,6	2,8	5,3	3,9	3,3	2,3	1,9
ZERBITZUAK	2,1	2,7	1,8	2,4	2,0	1,8	1,8	1,7
GUZTIRA	2,1	2,6	1,6	2,3	1,8	1,7	1,6	1,3

(a) Aurrerakuntza

Iturria: EUSTAT. Kontu ekonomikoak eta hiruhileko kontu ekonomikoak (2020ko martxoa)

2.2. BARNE ESKARIKO AGREGATUAK

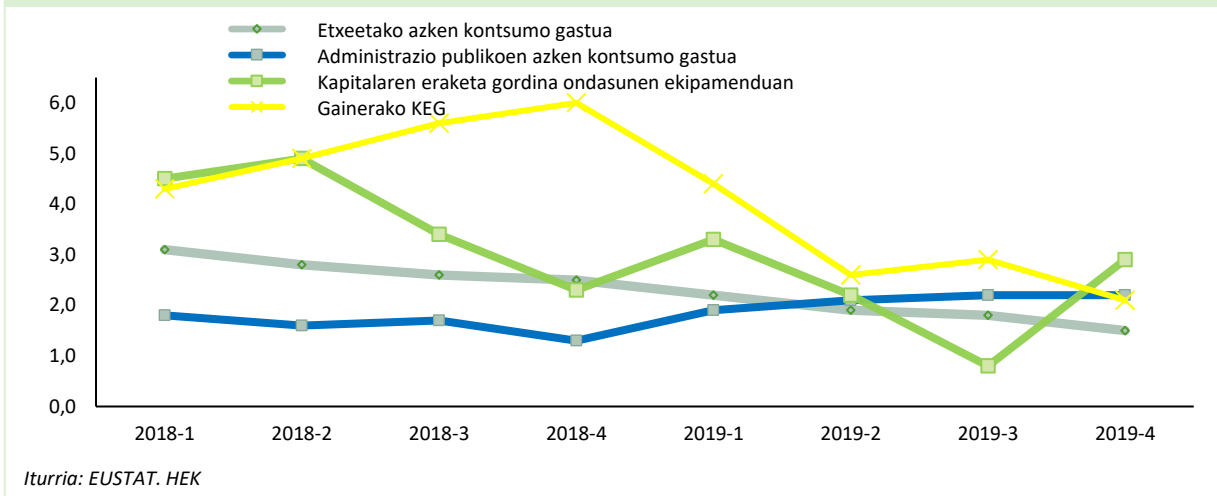

II.2.1 KOADROKO datuetan ikusten den moduan, barne eskariaren hazkuntzea moteldu egin da. Hala, 2018an % 3koa izan zen, eta 2019an % 2,1 hazi zen.

BPGd-a hazi egin da, nagusiki, barne eskariaren jokaera dela-eta. II.2.2 GRAFIKOAN ikus daitekeen moduan, % 2,1 gehitzean eta BPGd-a % 2,2 haztean, kanpo eskariak ekarpen txiki positiboa egin zion BPGd-aren hazkundeari.

Azaldu dugun moduan, 2019ko barne eskariaren aldakuntzaren tasa positiboaren oinarri nagusia, kapitalaren eraketa gordinaren hazkuntzea izan da (+% 2,8). Inbertsioko bi osagai nagusiak aztertuta, ikusten da urteko aldakuntzak positiboak izan direla bietan, baina hiruhilekoetan profil ezberdinak izan dituztela. Hala, ekipamendu ondasunen KEGF-k nabarmenki moteldu du hazkuntzea lehenengo eta hirugarren hiruhilekoen artean, eta laugarreneko hazkuntzea dinamikoagoa izan da, urtea bukatzean aldakuntza tasa +% 2,9koa izan zuelarik; eta gainerako KEGren hazkuntzea (eraikuntzari gehiago lotuta dagoena) indarra galtzen joan da eta ez da laugarren hiruhilekoan berreskuratu aurreko kasuan moduan, laugarren lauhilekoa bukatzean +% 2,1ko tasa zuelarik.

Bestalde, azken kontsumoko gastua % 1,9 igo da, 2018an baino 6 hamarren gutxiago. Hazkunde horren arrazoi nagusia kontsumo publikoaren hazkuntzea da (% 2,1), kontsumo pribatua baino gehiago hazi delarik (% 1,9).

II.2.3 GRAFIKOA. BARNE ESKARIA. ALDAKUNTZA ERREALAREN URTE ARTEKO TASAK

Azaldutakoarekin bat eginez, kontsumo eta inbertsioko adierazle koiuntural batzuk moteltzea izan dute, EUSTATen arabera.

Hala, kontsumo pribatuko gastuaren hazkunde tasa arinki jaitsi da (% 2,7tik % 1,9ra). Kontsumo ondasunen EIA % 2,5 hazi da, eta aurreko aldian, % 5,5 hazi zen. Bestalde, prezio iraunkorretako txikizkako merkataritza adierazlea % 0,9 hazi da, 2018an baino 2 hamarren gehiago, baina 2017an baino 8 hamarren gutxiago.

Bestalde, hoteletako gauak (EAEko pertsonenak salbu) % 3,4 igo dira, sei urtez jarraian haziz jarraituz, baina, hazkunde ratioa aurreko urteetako baino baxuagoa izan da. Bestalde, datu positiboa da EAEko bidaiarien hoteletako gauek jaisteari utzi diotela, eta aldakuntza positiboa da: hala, aldakuntza tasa, -% 3,8tik +% 7,5era aldatu da.

Inbertsio adierazleei dagokienez, ekipamendu ondasunen Ekoizpen Industrialeko Adierazlea % 1,8 gehitu da, aurreko aldian, % 4,3 gehitu zelarik.

II.2.2 . TAULA.BARNE ESKARIKO ADIERAZLE BATZUEN BILAKAERA (URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASA)

	2017	2018 b-b	2019 b-b
KONTSUMO PUBLIKOAREN ADIERAZLEAK			
ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN KONTSUMO GASTUA (HKEren ARABERA)	2,1	1,6	2,1
KONTSUMO PRIBATUAREN ADIERAZLEAK			
KONTSUMO PRIBATUKO GASTUA (HKEren ARABERA)	3,1	2,7	1,9
KONTSUMO ONDASUNEN EIA	5,4	5,5	2,5
TXIKIZKAKO MERKATARITZAKO SALMENTA ADIERAZLEA (P. ARRUNTAK)	1,7	0,7	0,9
BESTE BATZUK			
HOTELETAKO GAUAK (EAE-KO PERTSONENAK KANPO)	4,4	8,3	3,4
HOTELETAKO GAUAK (EAE-KO BIDAIRIENAK)	-11,5	-3,8	7,5
INBERTSIOAREN ADIERAZLEAK			
EKIPAMENDU ONDASUNEN EIA (ABENDUA)	3,3	4,3	1,8

b-b: behin-behinekoa

Iturria: EUSTAT

2.3. KANPO ESKARIA

“Atzerriko Merkataritzaren Estatistikak” (aduanen erregistroetan oinarritutakoa) atzerriarekin egiten diren ondasunen kanpo merkataritzako behin-behineko datuak aztertzen ditu (ez da gainerako estatua barne hartzen), eta horren arabera, 2019an, esportazioen balio arrunta % 0,4 jaitsi zen (25.396,9 milioi eurokoa izan zen, hau da, 2018an baino 90,6 milioi gutxiago), ez energetikoak % 2 igo zirelarik (guztiaren % 92) eta energetikoak % 21,2 jaitsi zirelarik.

EAEko esportazio ez energetikoak arantzel sekzioen arabera aztertuz, berriz ere nabarmentzen dira lehenik eta behin ekipamenduen ondasunak (makinak eta aparatuak, 5.023,8 milioi euro eta garraio materiala, 7.490,1 milioi euro), esportatutako guztiaren % 49,3 direlarik. Makinen eta aparatuen esportazioak % 1,9 gehitu dira, eta garraio materialenak, % 8,8. Modu paraleloan, ohiko metalak eta horien manufakturak nabarmentzen dira, esportatutako guztiaren % 21,6 direlarik, baina, horien esportazioak % 5,5 jaitsi dira. Esportazio ez energetikoen ranking urrunekoago batean, plastikoena eta kautxuena nabarmendu behar da (guztiaren % 6,3), zeinaren aldakuntza tasa negatiboa den (-% 0,5).

Esportazio ez energetikoen alorrean, ekipamendu ondasunak ere nabarmendu behar dira (makinak eta aparatuak, 3.887,8 milioi euro eta garraio materiala, 1.301,3 milioi euro), inportazio guztien % 25,8 direlarik, eta, gainera, horien inportazioa gehitu egin da makinak eta aparatuen kasuan (% 6,9) eta jaitsi egin da garraio materialaren kasuan (-% 0,4). Modu paraleloan, metal arruntak eta horien manufakturak nabarmentzen dira (inportazio guztien % 20,2), horien inportazioa % 3,6 jaitsi delarik.

2019ko kanpoko saldoak 5.275,5 milioi euroko superabita izan zuen (2018an baino 76,8 milioi gehiago, +% 1,5). BPGd-aren gaineko portzentajea, % 6,6 da, 2017ko ratioa baino ehuneko 0,2 puntu gutxiago (% 6,8).

Ondasun eta produktu energetikoak eta ez energetikoak bereiziz, saldo energetikoa defizitariora da berriz ere (-3.385,9 milioi euro). Alderantziz, produktu ez energetikoek superabita izan dute berriz ere, 8.661,4 milioi eurokoa, BPGd-aren % 10,9 delarik, aurreko urtean erregistratutako ratio berdina, hain zuzen ere.

Lurralde historikoen arabera eta EUSTATen datuetan oinarrituz, dinamikoena Gipuzkoa izan da, esportazioak (% 11,6) eta inportazioak (% 3,6) gehitu egin direlarik. Beste bi lurraldeetan, kontrakoa gertatu da; Bizkaian, esportazioak % 7,2 gutxitu dira, eta inportazioak % 2,1. Araban, hurrenez hurren, % 3,0 eta % 1,6 jaitsi dira.

II.2.3 . TAULA.EAE-K ATZERRIAREKIN DITUEN ONDASUNEN ETA ZERBITZUEN KANPO MERKATARITZA
(MILIOI eurotan) (arantzel sekzioen arabera sailkapena)

		ESPORTAZIOAK				IMPORTAZIOAK				SALDOA	
		2018 (b-b)	2019 (b-b)	% bert.	Aldakuntza	2018 (b-b)	2019 (b-b)	% bert.	Aldakuntza	2018 (b-b)	2019 (b-b)
		Milioi eurotan				Milioi eurotan				Milioi eurotan	
Guztira		25.487,5	25.396,9		-0,4	20.288,8	20.121,5		-0,8	5.198,7	5.275,5
TARIC-EN (ERKIDEGOKO TARIFA INTEGRATUA) ARANTZEL KAPITULUEN ARABERAKO SAILKAPENA											
Prod. Energetikoak (TARIC-en 27.kapitulua)		2.566,8	2.022,9	8,0	-21,2	5.729,5	5.408,8	26,9	-5,6	-3.162,7	-3.385,9
Produktu ez energetikoak gainerako kapituluak)		22.920,7	23.374,1	92,0	2,0	14.559,3	14.712,7	73,1	1,1	8.361,4	8.661,4
ARANTZEL SEKZIOEN ARABERAKO SAILKAPENA											
		M€	M€	% bert.	Aldakuntza	M€	M€	% bert.	Aldakuntza	M€	M€
1. Bizirik dauden animaliak eta animalia erreinuko produktuak	Nekazaritza produktuak	266,3	262,5	1,0	-1,4	425,5	427,5	2,1	0,5	-159,2	-165,0
2. Landare erreinuko produktuak		46,8	75,3	0,3	61,1	400,6	383,6	1,9	-4,2	-353,8	-308,2
3. Gantzak eta olio mineralak eta landare olioak		47,8	77,0	0,3	61,0	168,1	145,6	0,7	-13,4	-120,3	-68,6
4. Elikagai industrietako produktuak eta tabakoa		629,8	643,9	2,5	2,2	311,4	363,4	1,8	16,7	318,3	280,5
5. Produktu eta mineral energetikoak*	Ekipamendu ondasunak	2.646,2	2.111,9	8,3	-20,2	5.937,1	5.635,5	28,0	-5,1	-3.291,0	-3.523,6
6. Produktu kimikoak		717,4	699,7	2,8	-2,5	1.257,0	1.267,5	6,3	0,8	-539,5	-567,8
7. Plastikak eta kautxua		1.609,9	1.602,2	6,3	-0,5	928,9	916,1	4,6	-1,4	681,0	686,1
8. Larruak, narruak, larrugintza eta horien manufakturak		5,9	7,2	0,0	22,0	21,2	19,6	0,1	-7,7	-15,3	-12,4
9. Egurra, landare ikatza, kortxoak eta horien manufakturak		119,7	111,4	0,4	-6,9	104,1	97,4	0,5	-6,5	15,6	14,0
10. Papera		648,1	639,7	2,5	-1,3	458,3	463,3	2,3	1,1	189,7	176,4
11. Ehun materialak eta horien manufakturak		117,7	125,2	0,5	6,4	292,2	278,8	1,4	-4,6	-174,4	-153,6
12. Zapatak eta janzteko osagarriak		14,0	13,9	0,1	-0,7	57,9	66,7	0,3	15,3	-43,9	-52,8
13. Eraikuntza materiala, zeramika eta beira		308,2	345,0	1,4	11,9	178,2	169,0	0,8	-5,2	130,0	176,0
14. Bitxigintza eta bisuteria		19,6	22,1	0,1	12,3	45,2	46,9	0,2	4,0	-25,5	-24,9
15. Metal arruntak eta horien manufakturak		5.817,7	5.497,5	21,6	-5,5	4.219,6	4.066,3	20,2	-3,6	1.598,1	1.431,2
16. Makinak eta aparatuak		4.931,1	5.023,8	19,8	1,9	3.635,7	3.887,8	19,3	6,9	1.295,4	1.136,0
17. Garraio materiala		6.886,7	7.490,1	29,5	8,8	1.306,3	1.301,3	6,5	-0,4	5.580,4	6.188,9
18. Optika eta zehaztasun instrumentuak eta aparatuak		204,8	217,5	0,9	6,2	296,7	314,2	1,6	5,9	-91,9	204,8
19. Armak eta munizioak, horien atalak eta osagarriak		95,1	99,6	0,4	4,6	50,9	44,3	0,2	-13,0	44,2	95,1
20. Salgaiak eta askotariko produktuak		194,0	206,4	0,8	6,4	182,6	209,4	1,0	14,7	11,4	194,0
21. Arte objektuak, bildumak edo antzinako gauzak		0,6	17,9	0,1	3098,1	1,9	1,9	0,0	0,5	-1,3	0,6
Sailkatu gabekak		160,2	107,1	0,4	-33,1	9,5	15,6	0,1	64,1	150,7	160,2

b-b: behin-behinekoa

* Arantzel sekzioen arabera, 5. sekzioa Produktu eta mineral energetikoena da, eta bolumena ez dator bat TARIC-en 27. kapituluaren jasotakoarekin
Iturria: EUSTAT. Kanpo merkataritzako estatistika -ECOMEX.

Jatorri-helburu lekuen arabera kanpoko merkataritza aztertuz, esportazio guztien % 68,3 (17.340 milioi euro), EB28ra esportatu dira, hau da, aurreko urtearekin alderatuz, % 3,8 gehiago. EB28ko salgaien inportazioak % 0,9 hazi ziren, baina produktu energetikoen eragina kenduta, hazkundera % 1,0koa da.

EBrekin alderatuz, merkataritza saldoa positiboa da (6.772 milioi), eta aurreko urtearekin alderatuz, 535,9 milioi euro gehitu da; era berean, estaldura tasa, % 159,5etik % 164,1era aldatu da.

Xehetasun gehiagorekin, EBko herrialde gehienetara zuzendutako esportazioak gehitu egin dira, garrantzitsuenen artean, ⁷ Erresuma Batua (% 34,2) eta Belgika (% 24,1) daudelarik; alderantziz, Herbehereetara (-% 11,6), Italiara (% 5,9) eta Portugalera (-% 3,6) egindako esportazioak jaitsi egin dira. Europako erkidegotik kanpoko esportazioak, nagusiki Ameriketako Estatu Batuetara (1.789,2 milioi), Txinara (496,6 milioi) eta Mexikora (493,8 milioi) egin ziren.

Inportazioetan, Belgikatik (% 22,1), Irlandatik (% 14,4) eta Alemaniatik etorritakoak aipatu behar dira, % 3,2ko gehikuntza apalarekin, Euskadik 2019an egindako erosketa guztien % 15 direlarik. Europako erkidegotik kanpokoaren artean, Errusiako (% 196,2 -1.143 milioi euro-), Ameriketako Estatu Batuetako (% 86,6 -941 milioi euro-) eta Txinako (% 16,3- 1.336 milioi euro-) inportazioen gehikuntza aipatu behar da. Errusiako ia inportazio guztiak eta Ameriketako Estatu Batuetako erdiak energetikoak izan ziren.

II.2.4 . TAULA.ESPORTAZIOEN NORAKOA ETA EAE-KO INPORTAZIOEN JATORRIA. MERKATARITZA BAZKIDE NAGUSIAK (MILA EUROTAN)

	ESPORTAZIOAK					INPORTAZIOAK				
	2018 b-b	2019 b-b	2018ko pisua	2019ko pisua	Aldak. 2018-19	2018 b-b	2019 b-b	2018ko pisua	2019ko pisua	Aldak. 2018-19
GUZTIRA	25.487.514	25.396.938	100	100	-0,4	20.288.821	20.121.458	100	100	-0,8
EB28	16.712.511	17.340.390	65,6	68,3	3,8	10.476.868	10.568.863	51,6	52,5	0,9
EUROGUNEAK	13.127.202	13.101.090	51,5	51,6	-0,2	8.642.096	8.756.904	42,6	43,5	1,3
ELGE	21.000.782	20.949.466	82,4	82,5	-0,2	13.416.170	13.696.687	66,1	68,1	2,1
AEB	2.118.449	1.789.241	8,3	7,0	-15,5	504.464	941.151	2,5	4,7	86,6
IRLANDA	99.817	101.154	0,4	0,4	1,3	645.067	737.821	3,2	3,7	14,4
ALEMANIA	3.835.396	3.839.995	15,0	15,1	0,1	2.919.386	3.012.561	14,4	15,0	3,2
AUSTRIA	273.064	284.002	1,1	1,1	4,0	222.898	233.690	1,1	1,2	4,8
BELGIKA	979.931	1.216.079	3,8	4,8	24,1	453.108	553.198	2,2	2,7	22,1
BRASIL	328.382	242.664	1,3	1,0	-26,1	637.647	193.605	3,1	1,0	-69,6
TXINA	469.744	496.644	1,8	2,0	5,7	1.148.759	1.336.432	5,7	6,6	16,3
FRANTZIA	3.887.297	3.916.829	15,3	15,4	0,8	1.914.329	1.769.813	9,4	8,8	-7,5
ITALIA	1.252.165	1.177.750	4,9	4,6	-5,9	994.893	958.111	4,9	4,8	-3,7
MAROKO	223.529	241.546	0,9	1,0	8,1	47.157	37.820	0,2	0,2	-19,8
MEXIKO	643.464	493.802	2,5	1,9	-23,3	914.966	783.571	4,5	3,9	-14,4
NORVEGIA	171.399	236.452	0,7	0,9	38,0	600.823	658.437	3,0	3,3	9,6
HERBEHEREAK	1.094.693	967.374	4,3	3,8	-11,6	640.088	567.705	3,2	2,8	-11,3
POLONIA	538.052	582.064	2,1	2,3	8,2	247.507	301.046	1,2	1,5	21,6
PORTUGAL	1.054.286	1.015.814	4,1	4,0	-3,6	473.817	436.124	2,3	2,2	-8,0
ERRESUMA BATUA	1.731.786	2.324.515	6,8	9,2	34,2	755.558	633.732	3,7	3,1	-16,1
TXEKIAR ERREPUBLIKA	379.450	383.433	1,5	1,5	1,0	218.504	211.677	1,1	1,1	-3,1
ERRUSIA	249.912	291.529	1,0	1,1	16,7	385.912	1.142.954	1,9	5,7	196,2
SUEDIA	298.527	298.515	1,2	1,2	0,0	290.050	304.387	1,4	1,5	4,9
SUITZA	236.486	242.093	0,9	1,0	2,4	118.626	131.612	0,6	0,7	10,9
TURKIA	353.555	258.447	1,4	1,0	-26,9	208.641	234.869	1,0	1,2	12,6

b-b: behin-behinekoak. Iturria: EUSTAT. Kanpo merkataritzako estatistika

⁷ Kopuru osoaren gainean pisu gehien dutenen artean.

2.4. ATZERRIKO INBERTSIOAK

Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioko Kanpo Inbertsioen Erregistroaren arabera⁸, 2019an, EAEko atzerriko inbertsioa 227,8 milioi eurokoa izan zen, eta gure autonomia erkidegoak atzerrian egin zuena, 200,9 milioi eurokoa.

II.2.5 . TAULA.EAE-N ATZERRIKO HERRIALDEEK EGINDAKO INBERTSIOAREN* ETA EAE-K ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIOAREN ARTEKO KONPARAKETA (mila eurotan) (Atzerriko baloreak dituzten enpresak kenduta)							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 b-b
EAE-N EGINDAKO ATZERRIKO INBERTSIOAK	1.100.122,4	1.414.606,1	834.758,1	2.126.799,5	2.691.308,0	916.754,8	227.764,1
EAE-K ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIOA	1.316.164,7	733.761,9	518.249,1	3.322.978,9	1.909.528,4	914.987,3	200.898,7

(*) Inbertsio gordina, ETVE gabe.
b-b: behin-behineko datuak
Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

2.4.1 EAE-n egindako atzerriko inbertsioak

Datuen iturri beraren arabera, EAE-n egindako atzerriko inbertsioak jaitsi egin ziren 2018 eta 2019 artean, atzerriko baloreak dituzten enpresak kenduta (ETVE⁹), hain zuzen ere, % 75,2. Guztira, 2019an, EAEk 227,8 milioi euro jaso ditu (2018an, 916,7 milioi euro izan ziren).

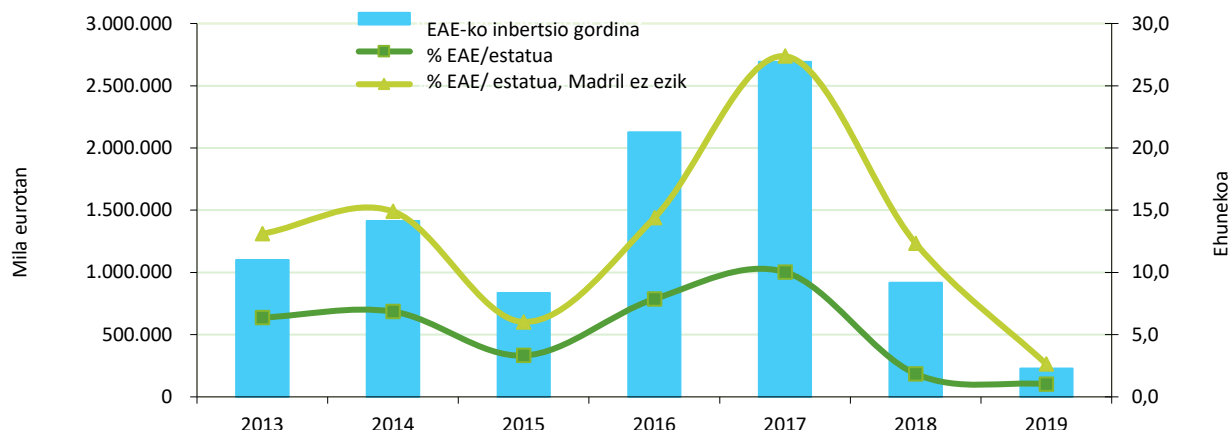
EAEk estatuko kopuru osoan duen proportzioa % 1,9koa zen 2018an, eta % 1ekoa 2019an. Madrilgo autonomia erkidegoak jasotzen duen inbertsioa kenduta, ehunekoa % 2,6koa da (2018an % 12,3koa izan zen).

Hala, 2019an, EAE zortzigarren postuan dago inbertsioen bolumenean, Madril (13.702,9 milioi euro jasotzen ditu), Kataluniaren (3.221,5 milioi euro jasotzen ditu), Gaztela eta Leonen (1.839,7 milioi euro jasotzen ditu), Andaluziaren (836,5 milioi euro jasotzen ditu), Valentziako Erkidegoaren (753,4), Galiziaren (717,7) eta Balear Uhartean (271,6) atzetik.

⁸ Estatistika horretan, estatuaren inbertsioa atzerriko inbertsio gisa hartu da, eta, beraz, EBren eta ELGEren zifren barne jaso da.

⁹ ETVE: bere helburu sozialaren barne dago Espainian kokatuta ez dauden erakundearen funts propioen balio adierazgarriak kudeatzea eta administrazioa, horretarako, bitarteko materialak eta giza baliabideak antolatzen dituztelarik. ETVE-en araubide fiskala dela-eta, Euskadin kokatuta ez dauden sozietate partaideek ez dituzte dibidenduak eta sozietate horien partaidetzen salmentatik eratorritako errentak ordaintzen.

II.2.4 GRAFIKOA. EAE-KO ATZERRIKO INBERTSIO GORDINA*

* ETVE kenduta.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa

II.2.6 . TAULA.ATZERRIKO INBERTSIO GORDINA,* AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (mila eurotan).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 b-b
GUZTIRA	17.268.617,7	20.650.506,0	25.153.333,5	27.049.720,7	26.842.341,1	49.549.414,2	22.376.636,4
ANDALUZIA	353.401,7	354.882,9	601.317,2	469.547,9	441.058,3	459.664,6	836.466,0
ARAGOI	168.860,6	113.779,4	79.162,7	37.838,6	193.062,4	335.268,1	102.779,1
KANTABRIA	15.545,3	11.206,6	8.950,3	20.351,9	1.391,8	185.790,0	5.881,8
GAZTELA ETA LEON	175.794,1	149.247,0	50.337,1	68.289,9	55.864,5	47.594,5	1.839.721,1
GAZTELA-MANTXA	24.563,9	129.958,8	54.338,4	107.816,7	183.801,7	289.649,5	96.626,1
KATALUNIA	3.661.676,9	3.064.049,0	5.493.343,1	8.274.968,1	3.429.770,6	3.233.196,8	3.221.536,6
CEUTA ETA MELILLA	397,1	3.727,2	16.335,5	619,3	479,8	65,1	2.565,0
MADRIL	8.875.687,6	11.157.023,4	11.284.484,6	12.263.659,7	17.009.968,6	42.118.065,6	13.702.862,1
VALENTZIA	175.908,5	825.599,2	261.500,3	173.238,4	1.206.707,0	972.632,0	753.417,2
EXTREMADURA	15.953,9	250.791,4	44.198,7	58.408,3	26.784,0	11.848,7	22.967,5
GALIZIA	227.392,5	57.627,5	86.643,3	106.121,3	112.122,3	65.452,6	717.690,5
BALEAR UHARTEAK	790.348,3	291.953,0	341.064,9	587.632,5	323.202,7	136.134,5	271.556,6
KANARIAR UHARTEAK	45.594,8	151.664,1	87.775,2	51.034,1	191.976,9	233.991,0	184.006,9
ERRIOXA	62.219,3	3.358,3	30.751,2	97.046,7	27.081,1	188.131,1	26.813,1
NAFARROA	19.091,9	28.681,2	45.582,8	838.952,3	37.506,6	197.330,3	125.123,8
EAE	1.100.122,4	1.414.606,1	834.758,1	2.126.799,5	2.691.308,0	916.754,8	227.764,1
ASTURIAS	872.497,6	487.174,1	1.510.230,8	292.504,7	31.710,4	11.889,4	117.269,0
MURTZIA	54.938,3	46.868,3	521.524,0	67.240,9	40.833,8	22.071,8	47.510,4
ESLEITU GABE	628.623,1	2.108.308,4	3.801.035,5	1.407.650,3	837.710,5	123.884,0	74.079,5

(*) ETVERik gabeko inbertsio gordina. b-b: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

Sektoreetan erreparatuz, inbertsioan duten pisua dela-eta, honakoetan egindakoak nabarmendu behar dira bereziki:

- Handizkako merkataritza, txikizkako merkataritza eta motordun ibilgailuak eta motozikletak konpontzea (EAEn egindako inbertsioaren % 22,4 eta estatuan, sektore horretan egindako inbertsioaren % 6,6).
- Metalurgia eta produktu metalikoak fabrikatzea: EAEn egindako inbertsioaren % 14,9 eta estatuan, sektore horretan egindako inbertsioaren % 45,3.
- Higiezin arloko jarduerak: EAEn egindako inbertsioaren % 12,7 eta estatuan, sektore horretan egindako inbertsioaren % 2,7.

Lurraldeari dagokionez, azken titularraren egoitzazko herrialdea, % 84,3 kasuetan, ELGE barnean dago. Zehazki, % 64,1 EB28ko herrialde batetik dator, % 14,4 AEBetatik eta % 17 Asia eta Ozeaniatik (% 11,3 Txinatik).

EB28ko herrialdeen artean, aurren, nabarmentzekoak dira Alemania (146.058 mila euroko inbertsioa), Erresuma Batua (67.280 mila euro), Grezia (32.803) eta Herbehereak (29.769).

II.2.7 . TAULA.EAE-N EGINDAKO INBERTSIO GORDINA* ETA ESTATUAN EGINDAKOAREN GAINEKO PARTAIDETZA, SEKTOREEN ARABERA (mila €)

	EAE			Estatua 2019 b-b	EAEko banaketa	%, estatua ren gainean	EAE-KO ALDAKUNTZA	
	2017	2018	2019 b-b				% 17-18	% 18-19
A. Nekaz.Abel.Baso.Arr.	2.924,0	1.173,0	1.018,0	132.824,9	0,4	0,8	-59,9	-13,2
B. Erauzketa industriak	0,0	0,0	22.625,8	22.952,1	9,9	98,6		
C. Elikadura, edariak eta tabakoa	0,0	158.391,7	1.700,0	292.947,6	0,7	0,6		-98,9
C. Ehungintza industria eta arropa egitea	0,0	7.120,0	28,0	21.618,3	0,0	0,1		-99,6
C. Larrugintza eta zapata industria	0,0	0,0	0,0	15,8	0,0	0,0		
C. Egur eta kautxu industria, altzariak izan ezik; otarregintza eta espartzugintza	0,0	3.767,3	0,0	1.042,2	0,0	0,0		-100,0
C. Paperaren industria eta arte grafikoak	0,0	0,0	0,0	856.972,1	0,0	0,0		
C. Koke fabrikak eta petrolioaren fintzea	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Indus.kimikoa eta kautxua eta plastikoa eraldatzea	0,0	2.033,0	6.710,8	638.544,9	2,9	1,1		230,1
C. Produk. Farm.Fabr.	0,0	0,0	5.000,0	75.374,7	2,2	6,6		
C. Metalurgia eta produktu metalikoak fabrikatzea	1.082,7	9.942,4	33.853,0	74.648,9	14,9	45,3	818,3	240,5
C. Produk.informatikoak, elektronikoak eta optikoak fabrikatzea	0,0	1.047,0	0,5	34.183,1	0,0	0,0		-100,0
C. Materiala eta ekipamendu elektrikoak fabrikatzea	5.987,2	1.298,0	7.499,9	7.257,8	3,3	103,3	-78,3	477,8
C. N.C.O.P. materiala eta ekipamendu elektrikoak fabrikatzea	767,7	2.016,0	7.301,7	83.988,2	3,2	8,7	162,6	262,2
C. Motordun ibilgailuak eta bestelako garraio materiala fabrikatzea	126.363,0	537.475,0	1.372,0	125.203,1	0,6	1,1	325,3	-99,7
C. Altzariak fabrikatzea	0,0	540,0	0,0	82.956,1	0,0	0,0		-100,0
C. Beste manufaktura batzuk	1,8	1.022,5	0,0	289.935,1	0,0	0,0	56.705,6	-100,0
C. Makinak konpontzea eta instalatzea	0,0	0,0	0,4	4.228,3	0,0	0,0		
D. Energia elektrikoak, gasa, baporea eta aire girotua hornitzea.	2.258.988,1	0,0	0,0	464.657,2	0,0	0,0	-100,0	
E. Ur hornidura, Saneam.jardu. Hondakinak kudeatzea eta kutsadura kentzea	0,0	0,0	0,0	72.348,2	0,0	0,0		
F. Eraikuntza	111,9	18.012,3	7.568,3	410.671,8	3,3	1,8	15.991,1	-58,0
G. Handizkako merkataritza, txikizkako merkataritza, motordun ibilgailuak eta motozikletak konpontzea	11.228,7	73.417,2	50.957,3	769.262,6	22,4	6,6	553,8	-30,6
H. Garraioa eta biltegiatzea	63,0	492,4	4.518,8	246.479,5	2,0	1,8	681,5	817,8
I. Ostalaritza	2.575,2	496,0	3,0	241.523,6	0,0	0,0	-80,7	-99,4
J. Informazioa eta komunikazioak	248.651,8	2.056,4	966,5	877.810,1	0,4	0,1	-99,2	-53,0
K. Finantza eta aseguru jarduerak	248,5	40.771,0	9.727,0	2.365.193,4	4,3	0,4	16.308,8	-76,1
L. Higiezinaren arloko jarduerak	10.347,7	9,8	28.848,2	1.058.887,3	12,7	2,7	-99,9	
M. Jarduera profesional zientifikoak eta teknikoak	1.328,5	5.191,0	2.917,3	1.136.930,8	1,3	0,3	290,7	-43,8

N. Administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak	17.130,6	47.060,4	25.350,0	359.207,7	11,1	7,1	174,7	-46,1
O. Administrazio publikoa eta defentsa	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0		
P. Hezkuntza	21,6	0,0	0,0	220.897,1	0,0	0,0	-100,0	
Q. Osasun jarduerak eta gizarte zerbitzuetaoak	2.986,1	2.921,5	3.168,0	127.340,4	1,4	2,5	-2,2	8,4
R. Jarduera artistikoak, jolasekoak eta entretenimendukoak	0,0	0,0	0,0	55.706,9	0,0	0,0		
S. Beste zerbitzu batzuk	500,0	501,0	6.629,8	36.705,0	2,9	18,1	0,2	1.223,4
T. Etxeetako jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
U. Lurraldez kanpoko erakundeen eta organismoen jarduerak.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Inbertsioa, guztira	2.691.308,0	916.754,8	227.764,1	22.376.636,4	100,0	1,0	-65,9	-75,2

(*) ETVErik gabeko inbertsio gordina. b-b: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

II.2.8 . TAULA.EAE-N EGINDAKO INBERTSIO GORDINA* ETA ESTATUAN EGINDAKOAREN GAINEKO PARTAIDETZA, HERRIALDEEN ARABERA (mila €)

		EAE			Estatua	EAEko banaketa	%, estatuaren gainean	EAE-KO ALDAKUNTZA	
		2017	2018	2019 b-b	2019 b-b	2019 b-b	2019 b-b	% 17-18	% 18-19
INBERTSIOA, GUZTIRA		2.691.308,0	916.754,8	227.764,1	22.376.636,4	100,0	1,0	-65,9	-75,2
INBERTSIOAREN AZKEN TITULARRAREN EGOITZA HERRIALDEA	ELGE	2.667.168,6	909.467,7	191.933,1	19.540.544,8	84,3	1,0	-65,9	-78,9
	EB-15	2.589.954,4	345.968,5	147.434,7	13.515.283,5	64,7	1,1	-86,6	-57,4
	EB-28	2.589.739,0	336.689,6	146.054,7	13.596.521,2	64,1	1,1	-87,0	-56,6
	IPAR AMERIKA	20.593,9	400.231,8	32.740,2	4.258.064,4	14,4	0,8	1.843,4	-91,8
	KANADA	0,0	0,0	0,0	542.734,0	0,0	0,0		
	AEB	20.593,9	400.231,8	32.740,2	3.715.330,4	14,4	0,9	1.843,4	-91,8
	LATINOAMERIKA	77.129,3	163.241,9	8.910,1	1.932.337,2	3,9	0,5	111,6	-94,5
	ARGENTINA	1,0	0,0	8,2	148.156,9	0,0	0,0	-100,0	
	BRASIL	9.547,8	3.111,7	5.276,3	511.315,0	2,3	1,0	-67,4	69,6
	TXILE	138,0	895,8	0,0	15.307,6	0,0	0,0	549,1	-100,0
	MEXIKO	56.485,3	156.311,4	315,4	910.863,1	0,1	0,0	176,7	-99,8
	ASIA ETA OZEANIA	916,8	7.309,6	38.679,1	1.693.641,9	17,0	2,3	697,3	429,2
	TXINA	913,8	1.000,0	25.750,0	164.308,2	11,3	15,7	9,4	2.475,0
	ARABIAIR EMIRERRI BATUAK	0,0	0,0	199,0	257.586,7	0,1	0,1		
	INDIA	0,0	0,0	0,0	13.692,7	0,0	0,0		
	JAPONIA	0,0	4.403,2	11.190,8	193.787,4	4,9	5,8		154,1
	ZEELANDA BERRIA	0,0	0,0	0,0	433,8	0,0	0,0		
	AFRIKA	23,1	3,0	0,0	173.399,6	0,0	0,0	-87,0	-100,0
	PARADISU FISKALAK	0,0	0,0	0,0	89.263,5	0,0	0,0		
	ERRUSIA	23,1	3,0	0,0	202.434,4	0,0	0,0	-87,0	-100,0

(*) ETVErik gabeko inbertsio gordina. b-b: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

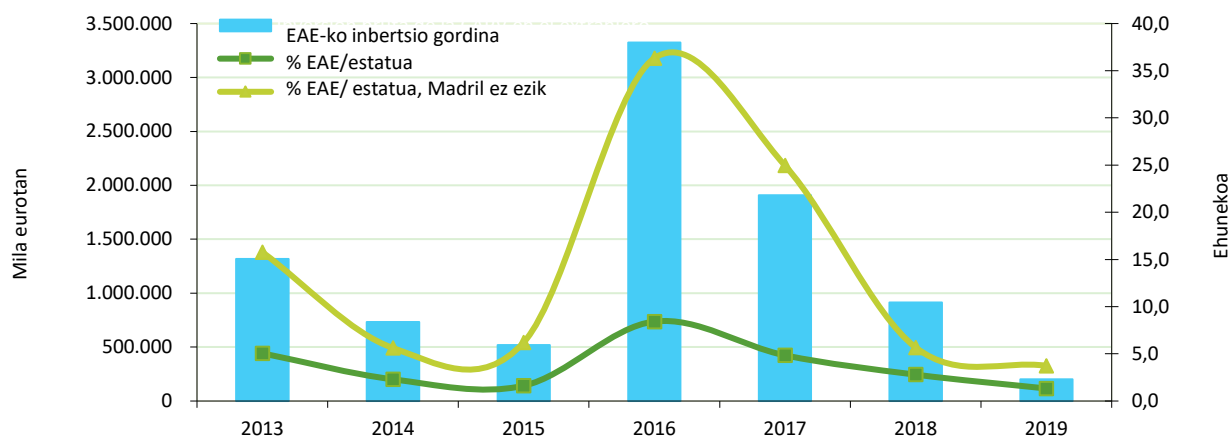
2.4.1 EAE-k atzerrian egindako inbertsioa

EAE-k atzerrian egindako inbertsioa, ETVEak kenduta, % 78 jaitsi da 2018rekin alderatuz, eta 2019an, 200,9 milioi eurokoa izan zen.

EAEk atzerrian egindako inbertsioa estatuko 2019ko zenbateko guztiaren % 1,3 da, aurreko urtean baino ehuneko 1,5 puntu gutxiago. Madrilgo autonomia erkidegoak egiten duen inbertsioa kenduz gero, ehuneko % 3,7 igotzen da, 2018ko % 5,7tik lehen aipaturako % 3,7ra jaitsiz, hain zuzen ere.

Hala, EAE zazpigarren postuan dago autonomia erkidegoen ranking-ean atzerrian egindako inbertsioengatik, Madrilen (9.745,9 milioi euro), Galiziaren (1.678,5 milioi), Kataluniaren (995,1 milioi), Gaztela eta Leonen (880,4 milioi), Asturiasen (875,6 milioi) eta Balear Uharteen (252,5 milioi) atzetik.

II.2.5 GRAFIKOA. EAE-K ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIO GORDINA*

* ETVE kenduta.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa

II.2.9 . TAULA.ATZERRIAN EGINDAKO INBERTSIO GORDINA,* AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (mila eurotan)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 b-b
GUZTIRA	26.039.374,4	31.895.038,5	31.951.683,9	39.447.201,5	39.429.969,6	32.727.432,5	15.126.008,2
ANDALUZIA	368.843,4	1.801.046,9	634.358,9	97.665,5	88.703,5	57.253,3	64.988,1
ARAGOI	651.683,0	40.601,2	27.748,7	136.852,2	1.734,4	590.331,1	22.416,7
KANTABRIA	449.253,9	6.069.954,9	567.416,1	62.982,6	171.872,2	4.753.954,9	149.486,7
GAZTELA ETA LEON	19.809,3	53.435,4	184.769,2	267.245,7	131.792,5	77.517,2	880.354,5
GAZTELA-MANTXA	16.325,1	213,0	27.588,1	22.144,7	5.830,7	1.335,5	458,0
KATALUNIA	2.031.329,1	2.776.377,0	1.208.388,9	2.201.799,1	2.550.036,6	5.368.198,7	995.107,5
CEUTA ETA MELILLA							
MADRIL	17.697.252,4	18.840.540,4	23.611.651,1	30.299.321,8	31.776.366,0	16.604.145,2	9.745.886,6
VALENTZIA	497.757,4	575.607,6	2.886.631,0	249.725,8	1.236.125,6	1.269.610,1	177.082,5
EXTREMADURA	1.230,0	74,4	0,0	4.153,9	0,0		
GALIZIA	1.449.271,3	454.331,6	1.262.656,7	1.480.098,9	687.267,5	1.810.840,3	1.678.524,0
BALEAR UHARTEAK	1.233.393,2	292.064,2	477.975,4	223.721,2	154.830,2	680.712,5	252.533,1
KANARIAR UHARTEAK	4.762,5	8.970,3	22.235,7	82.157,0	36.052,8	34.632,2	110,0
ERRIOXA	1.163,1	116,5	910,0	25,0	955,5	1.686,2	0,0
NAFARROA	100.575,5	106.666,7	31.592,6	119.432,7	109.488,6	93.883,1	62.621,5
EAE	1.316.164,7	733.761,9	518.249,1	3.322.978,9	1.909.528,4	914.987,3	200.898,7
ASTURIAS	191.704,8	126.877,5	488.956,0	874.200,9	548.855,1	435.460,6	875.634,8
MURTZIA	8.855,8	14.399,0	556,4	2.695,7	20.530,2	32.884,2	19.905,4

(*) ETVErik gabeko inbertsio gordina. b-b: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

Sektoreei dagokienez, hauek nabarmendu behar dira:

- Makinak konpontzea eta instalatzea: EAEko kanpo inbertsioaren % 27,7 da, eta estatuak sektore horretan atzerrian egiten duen inbertsioaren % 48,3.
- Motordun ibilgailuak fabrikatzea eta bestelako garraio manufaktura: EAEko kanpo inbertsioaren % 20,8 da, eta estatuak sektore horretan kanpoan egiten duen inbertsioaren % 7,4.
- Ur hornidura, saneamendu jardura. Hondakinak kudeatzea eta kutsadura kentzea: EAEko kanpo inbertsioaren % 18,8 da, eta estatuak sektore horretan kanpoan egiten duen inbertsioaren % 23,3.

Lurraldeari dagokionez, EAEko inbertsioen % 62,3 ELGE barneko herrialde batera egiten da. % 48 EB28ko herrialde batera (nagusiki, Suedia, Erresuma Batua, Austria eta Frantzia), % 27,8 Asia eta Ozeaniara (nagusiki, Oman, Taiwan eta Arabiar Emirerri Bateratuak) eta % 20 Latinoamerikara (nagusiki, Brasil eta Mexiko).

II.2.10. TAULA.EAE-REN INBERTSIO GORDINA* ETA ESTATUAK ATZERRIAN EGINDAKOAREN GAIKEKO PARTAIDETZA, SEKTOREEN ARABERA (mila €)

	EAE			Estatua 2019 b-b	EAEren banaketa	%, estatu aren gainea n	EAE-KO ALDAKUNTZA	
	2017	2018	2018 b-b				% 17-18	% 18-19
A. Nekaz.Abel.Baso.Arr.	0,0	3.528,3	0,0	106.195,2	0,0	0,0		-100,0
B. Erauzketa industriak	0,0	44.292,3	245,4	875.639,2	0,1	0,0		-99,4
C. Elikadura, edariak eta tabakoa	4.607,7	142.758,5	0,0	353.876,6	0,0	0,0	2.998,3	-100,0
C. Ehungintza industria eta arropa egitea	0,0	0,0	0,0	1.194,4	0,0	0,0		
C. Larrugintza eta zapata industria	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
C. Egur eta kautxu industria, altzariak izan ezik; otarregintza eta espartzugintza	0,0	0,0	0,0	2.451,0	0,0	0,0		
C. Paperaren industria eta arte grafikoak	430,0	0,0	0,0	668.225,6	0,0	0,0	-100,0	
C. Koke fabrikak eta petrolioak fintzea	0,0	0,0	0,0	295.980,1	0,0	0,0		
C. Indus.kimikoa eta kautxua eta plastikoa eraldatzea	10.057,9	115.902,6	3.090,9	619.529,0	1,5	0,5	1.052,4	-97,3
C. Produk. Farm.Fabr.	0,0	0,0	0,0	275,5	0,0	0,0		
C. Metalurgia eta produktu metalikoak fabrikatzea	2.816,9	36.328,6	2.238,3	457.030,9	1,1	0,5	1.189,7	-93,8
C. Produk.informatikoak, elektronikoak eta optikoak fabrikatzea	4.500,0	0,0	441,1	15.069,8	0,2	2,9	-100,0	!
C. Materiala eta ekipamendu elektrikoak fabrikatzea	3.550,1	923,3	441,6	3.325,8	0,2	13,3	-74,0	-52,2
C. N.C.O.P. materiala eta ekipamendu elektrikoak fabrikatzea	2.616,7	10.609,6	230,0	10.306,5	0,1	2,2	305,5	-97,8
C. Motordun ibilgailuak eta bestelako garraio materiala fabrikatzea	153.883,5	374.991,7	41.709,2	564.328,8	20,8	7,4	143,7	-88,9
C. Altzariak fabrikatzea	0,0	0,0	0,0	6.885,7	0,0	0,0		
C. Beste manufaktura batzuk	248.725,1	1.659,9	11.266,4	293.541,5	5,6	3,8	-99,3	578,8
C. Makinak konpontzea eta instalatzea	654.151,6	8,5	55.619,6	115.186,9	27,7	48,3	-100,0	
D. Energia elektrikoak, gasa, baporea eta aire girotua hornitzea.	423.589,1	15.963,3	60,4	980.694,0	0,0	0,0	-96,2	-99,6
E. Ur hornidura, Saneam.jardu. Hondakinak kudeatzea eta kutsadura kentzea	0,0	0,0	37.779,6	161.907,9	18,8	23,3		
F. Eraikuntza	20.666,1	603,8	1.642,0	1.346.476,1	0,8	0,1	-97,1	172,0
G. Handizkako merkataritza, txikizkako merkataritza, motordun ibilgailuak eta motozikletak konpontzea	5.050,2	3.908,5	7.737,5	694.250,3	3,9	1,1	-22,6	98,0
H. Garraioa eta biltegiratzea	36.249,0	10,0	0,0	548.878,7	0,0	0,0	-100,0	-100,0
I. Ostalaritza	0,0	0,0	0,0	452.761,9	0,0	0,0		
J. Informazioa eta komunikazioak	3.843,5	0,0	0,0	3.426.446,9	0,0	0,0	-100,0	
K. Finantza eta aseguru jarduerak	297.349,9	97.994,5	36.491,7	1.903.559,7	18,2	1,9	-67,0	-62,8
L. Higiezinaren arloko jarduerak	240,0	0,0	1,3	638.810,8	0,0	0,0	-100,0	
M. Jarduera profesional zientifikoak eta teknikoak	34.227,5	65.488,9	1.903,8	70.057,9	0,9	2,7	91,3	-97,1
N. Administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak	25,0	15,0	0,0	459.382,3	0,0	0,0	-40,0	-100,0
O. Administrazio publikoa eta defentsa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
P. Hezkuntza	0,0	0,0	0,0	2.339,9	0,0	0,0		
Q. Osasun jarduerak eta gizarte zerbitzuak	0,0	0,0	0,0	21.876,5	0,0	0,0		
R. Jarduera artistikoak, jolasekoak eta entretenimendukoak	1.257,3	0,0	0,0	28.549,7	0,0	0,0	-100,0	
S. Beste zerbitzu batzuk	1.691,2	0,0	0,0	973,3	0,0	0,0	-100,0	
T. Etxeetako jarduerak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
U. Lurraldez kanpoko erakundeak eta organismoen jarduerak.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Inbertsioa, guztira	1.909.528,4	914.987,3	200.898,7	15.126.008,2	100,0	1,3	-52,1	-78,0

(*) ETV Erik gabeko inbertsio gordina. b-b: behin-behineko datuak.

Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

II.2.11 . TAULA.EAE-REN INBERTSIO GORDINA* ETA ESTATUAK ATZERRIAN EGINDAKOAREN GAINEKO PARTAIDETZA, HERRIALDEEN ARABERA (mila €)									
		2017	2018	2019 b-b	Estatua, 2019 b-b	Banaketa EAE (%)	%, estatu aren kopur uaren gainea n	% 17-18	% 18-19
INBERTSIOA, GUZTIRA		1.909.528,4	914.987,3	200.898,7	15.126.008,2	100,0	1,3	-52,1	-78,0
INBERTSIOAR EN BEREHALAKO HERRIALDEA	ELGE	1.555.897,1	468.005,3	125.064,4	11.053.104,6	62,3	1,1	-69,9	-73,3
	EB-15	1.269.212,0	166.748,6	93.436,3	5.864.333,3	46,5	1,6	-86,9	-44,0
	EB-28	1.304.614,4	455.489,4	96.448,7	5.934.843,4	48,0	1,6	-65,1	-78,8
	IPAR AMERIKA	56.585,8	44.534,9	8.348,2	4.021.467,0	4,2	0,2	-21,3	-81,3
	KANADA	0,0	0,0	0,0	22.507,3	0,0	0,0		
	AEB	56.585,8	44.534,9	8.348,2	3.998.959,7	4,2	0,2	-21,3	-81,3
	LATINOAMERIKA	336.739,2	264.273,5	40.083,0	3.733.526,0	20,0	1,1	-21,5	-84,8
	ARGENTINA	2.483,6	8.687,9	2.942,9	558.786,6	1,5	0,5	249,8	-66,1
	BRASIL	121.546,9	1.351,0	18.997,0	1.552.492,6	9,5	1,2	-98,9	1306,1
	TXILE	3.250,5	385,5	0,0	210.865,7	0,0	0,0	-88,1	-100,0
	MEXIKO	11.892,8	120.405,2	18.143,0	489.332,8	9,0	3,7	912,4	-84,9
	PERU	187.843,3	0,0	0,0	258.998,2	0,0	0,0	-100,0	
	ASIA ETA OZEANIA	55.946,6	125.117,2	55.813,0	880.144,9	27,8	6,3	123,6	-55,4
	SAUDI ARABIA	0,0	0,0	13,3	233.606,0	0,0	0,0		
	TXINA	4.953,3	3.357,8	3.451,5	56.405,4	1,7	6,1	-32,2	2,8
	ARABIA EMIRERRI BATUAK	0,0	0,0	10.309,1	10.406,7	5,1	99,1		
	FILIPINAK	0,0	0,0	1.013,6	7.957,0	0,5	12,7		
	INDIA	8.105,9	83.498,1	230,0	19.553,6	0,1	1,2	930,1	-99,7
	INDONESIA	141,8	37.916,0	245,4	1.356,7	0,1	18,1	26637,2	-99,4
	ISRAEL	27,0	216,9	1.789,2	17.446,1	0,9	10,3	703,7	724,8
	JAPONIA	335,8	0,0	0,0	0,0	0,0		-100,0	
	OMAN	0,0	0,0	23.631,3	23.631,3	11,8	100,0		
	TAIWAN	2.090,6	0,0	15.000,0	15.140,9	7,5	99,1	-100,0	
	AUSTRALIA	31.268,7	128,3	129,4	10.299,0	0,1	1,3	-99,6	0,9
	AFRIKA	4.923,9	9.400,7	0,0	73.055,6	0,0	0,0	90,9	-100,0
	PARADISU FISKALAK	102,8	1,0	0,0	66.317,8	0,0	0,0	-99,0	-100,0

(*) ETVERik gabeko inbertsio gordina. b-b: behin-behineko datuak.

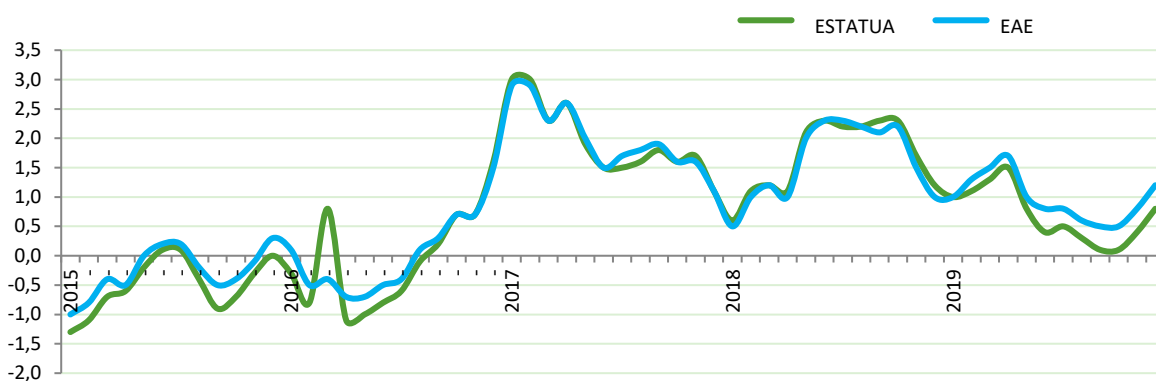
Iturria: Kanpo inbertsioen erregistroa. Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa

2.5. PREZIOAK, KOSTUAK ETA ERRENTAK

2.5.1. Kontsumo prezioak

Abenduko KPIren urte arteko tasa % 1,2koa izan zen (2016tik abenduan izan den erregistrorik handiena), baina, 2019an, urteko batez besteko tasa (% 1,0), aurreko urteetako baino baxuagoa izan zen. Hala, EAEko abenduko tasa estatukoa (% 0,8) baino lau hamarren gehiagokoa eta Euroguneko (% 1,2) berdina da.

II.2.6 GRAFIKOA. KONTSUMO PREZIOEN ADIERAZLEA. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK, 2016 OINARRIA. EAE ETA ESTATUA

Iturria: INE

Kontsumo prezioak gehitzearen arrazoi nagusia petrolio upelaren prezioa izan zen, abenduan, maiatzetik aurrera izan ziren balio altuenak izan zituelarik, kotizazioek 70 dolar gainditu zituztelarik hilabetearen zati handi batean, izan ere, gatazka geopolitikoak egon ziren, eta LPEEn ez ziren akordioetara iristen, eta horrek zalantza egoera sortu zuen. Horregatik, talde inflazionistena garraioarena izan zen (% 5,7).

Garraioarekin batera, Elikagaiak eta alkoholik gabeko edariak izan ziren gehien hazi zirenak (% 2,1en kokatuz), izan ere, lekaleen eta barazki freskoen prezioak igo egin ziren. Alderantziz, inflazioa gehien baretzen lagundu zuen taldea Etxebizitza eta lotutako gastuena izan zen, % 5,2ko jaitsiera izan zuelarik, elektrizitatea asko merkatu baitzen.

II.2.12. TAULA.KONTSUMO PREZIOEN ADIERAZLEA, TALDE NAGUSIEN ARABERA 2016. OINARRIA. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASA.

	EAE			ESTATUA		
	2018	2019		2018	2019	
	Abendua	Abendua	Urteko batez bestekoa	Abendua	Abendua	Urteko batez bestekoa
00 ADIERAZLE OROKORRA	1,0	1,2	1,0	1,2	0,8	0,7
1. ELIKAGAIK ETA ALKOHOLIK GABEKO EDARIAK	0,6	2,1	0,9	1,3	1,7	1,0
2. EDARI ALKOHOLDUNAK ETA TABAKOA	1,2	-0,2	0,3	1,4	0,4	0,7
3. JANTZIAK ETA ZAPATAK	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9
4. ETXEBIZITZA, URA, ELEKTRIZITATEA, GASA ETA BESTELAKO ERREGAIK	2,8	-5,2	-1,5	2,5	-5,0	-1,5
5. ALTZARIAK, ETXKO ARTIKULUAK ETA ETXEEN MANTENTZE OHIKORAKO ARTIKULUAK	0,5	1,1	1,0	0,3	0,6	0,7
6. OSASUNA	0,3	1,3	0,4	0,9	0,5	0,8
7. GARRAIOA	0,1	5,7	2,7	0,2	4,0	1,1
8. KOMUNIKAZIOAK	2,4	0,7	0,9	2,3	0,7	0,8
9. AISIALDIA ETA KULTURA	-0,3	0,6	-0,2	-0,1	0,1	-0,5
10. IRAKASKUNTZA	0,8	1,4	1,0	1,0	0,9	1,0
11. JATETXEAK ETA HOTELAK	1,6	1,8	1,9	1,8	2,0	2,0
12. BESTELAKO ONDASUNAK ETA ZERBITZUAK	0,9	1,5	1,6	1,1	1,4	1,4

Iturriak: INE.

Azpiko inflazioa¹⁰ prezioen joera aztertzeko adierazle egokiena da, eta 2019ko abenduan, +% 1,3n kokatu zen. Talde horren barnean, zerbitzuak % 1,8 hazi ziren, prestatutako elikagaiak % 1,3 eta ondasun industrialak % 0,5.

Bere aldetik, hondar inflazioa elikagai freskoen igoeraren ondorioz sortu zen, eta batez besteko hazkundea % 0,5ekoa izan zen.

II.2.13. TAULA.KONTSUMO PREZIOEN ADIERAZLEAREN BANAKETA 2011 OINARRIA. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK. ABENDUKO HILABETEA					
	2015	2016	2017	2018	2019
INFLAZIOA, GUZTIRA (% 100)	0,3	1,5	1,1	1,0	1,2
AZPIKO INFLAZIOA (% 82,6)	1,0	1,0	0,7	0,7	1,3
- PRESTATUTAKO ELIKAGAIEN KPI (% 14,1)	1,7	0,0	0,8	-0,1	1,3
- ONDASUN INDUSTRIALEN KPI (% 26,6)	0,7	0,8	-0,5	-0,1	0,5
- ZERBITZUEN KPI (% 41,9)	1,0	1,5	1,3	1,5	1,8
HONDAR INFLAZIOA (% 17,4)	-3,0	3,9	2,8	2,1	0,5
- PRESTATU GABEKO ELIKAGAIEN KPI (% 6,8)	3,1	2,2	3,3	2,1	2,8
- ENERGIAREN KPI (% 10,6)	-6,8	5,1	2,3	2,1	-1,1
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA, koituntura klik batean</i>					

Bestalde, 2019ko Kontsumo Harmonizatuko Prezioen Adierazleak (KHPA)¹¹ estatuan % 0,8ko gehikuntza izan zuen 2018ko abenduko datuarekin alderatuz. EB28k, beste alde batetik, +% 1,5eko prezioen hazkundea izan zuen, eta Euroguneak +% 1,2ko ratioa izan zuen. Beraz, gure autonomia erkidegoak EDBren datuekiko duen diferentzuala, hutsala da.

II.2.14. TAULA.KHPA. URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK 2015 OINARRIA (2015=100)				
	ABE. 2016	2017KO ABEND.	ABEND. 2018	ABEND. 2019
EB28 (2013-2020)	0,2	1,7	1,9	1,5
EUROGUNEA	0,2	1,5	1,8	1,2
ESPAINIA	-0,3	2,0	1,7	0,8
<i>Iturria: EUROSTAT. Harmonised indices - monthly data</i>				

Produktibitatearen eta KHPAk EBrekin, estatuarekin eta estatu kideekin dituen konparazioak ikusteko, irakur kapitulu hau: "II.1. Kanpoko inguru ekonomikoa".

2.5.2. Errentaren, lan kostuen eta produktibitatearen banaketa funtzionala

Gure ekonomian sortutako balio erantsia, nagusiki, soldatapeko lanaren ordainketa moduan eta soldatarik gabeko lanaren eta kapitalaren ustiapenaren soberakin garbi moduan balio erantsi hori sortzeko ekarpenak egin dituzten ekoizpen faktoreetan banatzen da kapital finkoaren kontsumo gisa, urtean zehar ekoizpen ekipamenduaren balioa galtzeagatik, eta bukatzeko, ekoizpenari eta inportazioari (dirulaguntzen garbiak) lotutako zergak daude, administrazio publikoari dagozkionak. Bigarren maila batean, errenta hori pertsona eta familia ezberdinetan banatzen da, horiek ekoizpen faktoreen eta jasotako errenten jabetzan duten parte-hartzearen arabera.

Produktuaren banaketa funtzionalari dagokionez, EUSTATen 2018ko "Kontu Ekonomikoetan" jaso zuten, 2018an, prezio arruntetan BPGd-aren % 4,2ko gehikuntza erreferentziatatzat hartuz (behin-behineko datuak), zerga gordinak % 6 gehitu zirela, soldatapeko pertsonen errenta % 4,3, baita kapital finkoaren kontsumoa ere, eta ustiapeneko soberakin garbia aldiz, % 3,5.

Estatuko errenten bilakaeraren analisiak (horren KPI hazi egin zen 2018an, prezio arruntetan, % 3,5) erakusten du aurren, soldata errentak proportzio handiagoan hazi direla, % 4, hain zuzen ere; ustiapen soberakinaren gehikuntza eta errenta mistoa % 2,5 igo ziren; eta dirulaguntzen zerga garbiak (horiek BPGd-arekiko duten proportzioa EAEk duenaren antzekoa da: % 10,6 vs % 10,5) % 5 gehitu ziren.

¹⁰ Azpiko inflazioak kontsumo prezioen aldakortasuna inflazio guztia baino zehatzago adierazten du. Produktu energetikoei eta prestatu gabeko elikagaiei (frutak, barazkiak, eta abar) dagokien zatia kenduz kalkulatzen da, horiek, hondar inflazioa eratzen dutelarik.

¹¹ Kontsumo Harmonizatuko Prezioen Adierazleak (KHPA) Europar Batasuneko inflazioaren batez besteko komuna eskaintzen du.

II.2.15. TAULA. EAE-KO ETA ESTATUKO ERRENTAREN BANAKETA FUNTZIONALA 2015 OINARRIA.

	Milioi eurotan				% bertikala			% urteko aldakuntza		
	2015	2016	2017	2018 b-b	2016	2017	2018 b-b	15/16	16/17	17/18
EAE										
1. SOLDATAPEKO PERTSONEN ORDAINSARIA	32.818	33.807	34.894	36.394	47,5	47,3	47,4	3,0	3,2	4,3
2. USTIAPENEN SOBERAKIN GARBIA	21.819	22.675	23.719	24.548	31,8	32,2	32,0	3,9	4,6	3,5
3. KAPITAL FINKOAREN KONTSUMOA	6.935	7.279	7.435	7.755	10,2	10,1	10,1	5,0	2,1	4,3
4. DIRULAGUNTZEN ZERGA GARBIAK	6.860	7.478	7.650	8.112	10,5	10,4	10,6	9,0	2,3	6,0
MERKATU PREZIOETAKO BPGd-a	68.497	71.239	73.697	76.809	100,0	100,0	100,0	4,0	3,5	4,2
ESTATUA										
1. SOLDATAPEKO PERTSONEN ORDAINSARIA	492.892	503.724	523.441	544.579	45,2	45,1	45,3	2,2	3,9	4,0
2. + 3. USTIAPEN SOBERAKINA / GORDINA	472.607	495.819	518.659	531.844	44,5	44,6	44,2	4,9	4,6	2,5
ERRENTA MISTO GORDINA*										
4. DIRULAGUNTZEN ZERGA GARBIAK	112.091	114.297	119.778	125.770	10,3	10,3	10,5	2,0	4,8	5,0
MERKATU PREZIOETAKO BPGd-a	1.077.590	1.113.840	1.161.878	1.202.193	100,0	100,0	100,0	3,4	4,3	3,5
<i>b-b: behin-behinekoa</i>										
<i>Iturria: EUSTAT "Kontu ekonomikoak" eta INE "Espainiako Kontabilitate Nazionala".</i>										
<i>* Ustiapeneko soberakin gordina edo errenta misto gordina lortzeko, soberakin garbia eta kapital finkoaren kontsumoa gehitzen dira.</i>										
<i>EAEren kasuan, EUSTATEk bi aldagaiak ematen ditu, baina INEk ez, estatuaren kasuan.</i>										

Lan kostuei dagokienez, INEren "Lan kostuaren hiruhileko inkestaren arabera" ¹², EAEko enpresen lan kostua ¹³ % 1,5 gehitu zen 2019ko laugarren hiruhilekoan, 2018ko aldi berdinarekin alderatuz (estatuan, gehikuntza % 2,3koa izan zen) eta langile eta hilabete bakoitzeko 3.258 eurotan kokatu zen, hau da, estatuan baino 502,8 euro gehiago.

Bukatzeko, lanaren itxurazko produktibitatea¹⁴, BPGd-aren bilakaeraren (2019an % 2,2 hazi dena) eta lanaldi osoaren baliokideak diren lanpostuetan neurtutako enpleguaren arteko lotura da (Eustat-en HKEn arabera, azken urtean % 1,6 hazi dena), eta, kontuan hartuz ekoizpena enplegua baino gehiago hazi

II.2.16. TAULA. LAN KOSTUEN BILAKAERA. LANGILE ETA HILABETE BAKOITZEKO KOSTUA (LAUGARREN HIRUHILEKOAK)

	EAE	ESTATUA
2017	3.114,6	2.668,8
2018	3.211,0	2.692,5
2019	3.258,0	2.755,2
% 18-19	1,5	2,3
<i>Iturria: INE, Lan kostuen hiruhileko inkesta</i>		

II.2.17. TAULA. EAE-KO LANAREN ITXURAZKO EKOIZPEN ERREALAREN BILAKAERA* (BOLUMEN KATEATUA)

	LEHENENGO SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK	GUZTIRA
2017	10	-0,4	1,7	0,8	0,7
2018	8,9	0,3	0,5	0	0,4
2019	-0,3	0,5	0,3	0,7	0,6
<i>Iturria: EUSTATen hiruhileko inkesta ekonomikoetan oinarrituta egindakoa.</i>					
<i>(*) Behin-behineko datuak.</i>					

¹² Inkesta horretan oinarrituz egiten da Lan Kostu Armonizatuaren Adierazlea, EB guztiko lan kostuekin konparagarria den neurria delarik.

¹³ Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (enplegatzaile gisa etxeetan egindako jarduerak eta lurraldetik kanpoko erakundeen eta organismoen jarduerak salbuetsita).

¹⁴ Produktibitatea, ekoizpenaren eta hura lortzeko erabilitako baliabideen arteko lotura da, eta kontzeptu hori garrantzitsua da ekonomia baten lehiakortasuna neurtzeko. Kontzeptua sinplea da, baina kalkulatzeko zaila da, izan ere, faktore erabakigarri asko daude (landunen kualifikazioa, kapital ondasunen zuzkidura, baliabide horien erabilera efizientea, eta horien erabilera, beste faktore batzuekin konbinatuta, besteak beste, erakundeetakoak, legalak, eta abar). Horregatik, hura kalkulatzeko, lanaren itxurazko produktibitatearen kontzeptua erabiltzen da, askotariko ikuspuntuetatik neurtzen dena.

zela, % 0,6 hazi da 2019ko termino errealean, hau da, aurreko urtean baino ehuneko 2 hamarren gehiago¹⁵. Hazkunde horren oinarria sektore guztietan erregistratutako produktibitatearen hazkundera da, lehen sektorean salbu. Industria % 0,5 hazi zen, eraikuntza % 0,3 eta zerbitzuak % 0,7. Bestalde, lehenengo sektorekoa, % 0,3 jaitsi zen.

Lehiakortasuna neurtzeko adierazle nagusienetako bat lan produktibitatea da. EAEk Europan duen lehiakortasun kokapena konparatzeko, lan produktibitatea kontuan hartzen da, BPGd-aren (erosketa ahalmenaren parekotasunaren arabera) eta enpleguaren arteko lotura gisa kalkulatu. Informazioaren eskuragarritasuna kontuan hartuz, abantailatsua da konparaketak egiteko, baina, kasu honetan, analisia mailaren arabera egiten da, eta ez bilakaeraren arabera.

EUROSTATen eta EUSTATen datuen arabera, EAEk 122,5eko kopurua izan zuen 2018an adierazle horretan, eta, beraz, EB27ko batez bestekoa % 22,5ean gainditzen zuen, estatukoa baino % 22,7 gehiago eta Eurogunekoa baino % 16,2 gehiago. Horrek esan nahi du, EAEk, EB27k, estatuak eta Euroguneak baino lehiakortasun kokapen hobea duela, lan produktibitatea handiagoa delako.

II.2.18. TAULA. LANeko PRODUKTIBITEA, LANDUNEN, HERRIALDEEN ETA URTEEN ARABERA (EB 27=100). (EROSKETA AHALMENAREN PAREKOTASUNEAN)			
	2016	2017	2018
EB27	100	100	100
EB28	100,3	100,2	100,1
EUROGUNEAK	107,2	106,9	106,3
ESPAINIA	101,7	101,2	99,8
EAE	124	123,3	122,5
Iturria: EUROSTAT (Labour productivity per person employed and hour worked) eta EUSTAT			

2.5.3. Errenta pertsonala, sexuaren eta errenta segmentuen arabera. 2017ko datuak

EUSTATen “Errenta pertsonaleko eta familiarreko estatistiken” arabera, EAEko 18 urte edo gehiagokoen batez besteko errenta pertsonala (errenta guztia) % 3,1 gehitu zen 2016 eta 2017 artean (640 euro gehiago), 21.083 eurokoa izan zelarik. Bestalde, zergen ondoren eskuragarri dagoen batez besteko errenta pertsonala¹⁶, % 2,7 gehitu zen 2017an, errenta guztia baino lau hamarren gutxiago, 17.615 eurokoa izan zelarik.

Errenta guztiaren eraketari dagokionez, % 60,1 lan errentetatik sortu zen, 12.681 euroko batez bestekoarekin (+% 4,1 aurreko urtearekin alderatuz), % 26,9 transferentzietatik edo gizarte prestazioetatik¹⁷ 5.662 euroko batez bestekoarekin (+% 0,4), % 8,3 kapital higigarrien eta higiezinaren errentetatik, (1.744 €) eta % 4,7 jarduera ekonomikoen errentetatik (995 €).

Sexuen arabera, banaketa ezberdina da gizonen eta emakumeen artean, genero arrakala agerian geratzen delarik. Hala, gizonen batez besteko errenta (guztia) 26.519 eurokoa da, eta emakumeen batez besteko errenta 16.074 eurokoa. Hau da, gizonen errenta pertsonala emakumeena baino 10.000 € gehiagokoa da. Gizonen eta emakumeen arteko errenta pertsonalen ezberdintasun handiena, EUSTATen arabera, 65 eta 69 urte artekoen artean dago. Urte horietan, gizonen batez besteko errenta emakumeena baino 17.309 euro gehiagokoa izan zen.

Lurralde historikoen artean ezberdintasunak daude, eta errenta pertsonala eta zergen ondoren eskuragarri dagoen errenta handiagoak dira Gipuzkoan.

- Errenta pertsonala: Gipuzkoa, 22.086 € eta Araba eta Bizkaia 20.410 € eta 20.654 €, hurrenez hurren; horrek esan nahi du, ezberdintasuna 2.000 euro ingurukoa dela.
- Eskuragarri dagoen errenta (hau da, zergen ondoren): Gipuzkoa, 18.470 € eta Araba eta Bizkaia 17.084 € eta 17.238 €, hurrenez hurren; horrek esan nahi du, ezberdintasuna 1.000 euro ingurukoa dela.

¹⁵ Lotutako bolumen adierazleen produktibitate erreala, EUSTATen datuetan oinarrituz kalkulaturakoa.

¹⁶ PFEZ eta langilearen kargurako gizarte kotizazioak kenduta.

¹⁷ Pentsioak eta ondasun pasiboak, langabezia prestazioak edo laguntzak, terrorismo ekimenetako prestazio publikoak, giza immunoeskasiaren birusa dutenek jasotzen dituzten laguntzak eta ezgaitasun iraunkoragatiko prestazioak eta karguan seme-alabak izateagatiko Gizarte Segurantzako prestazioak.

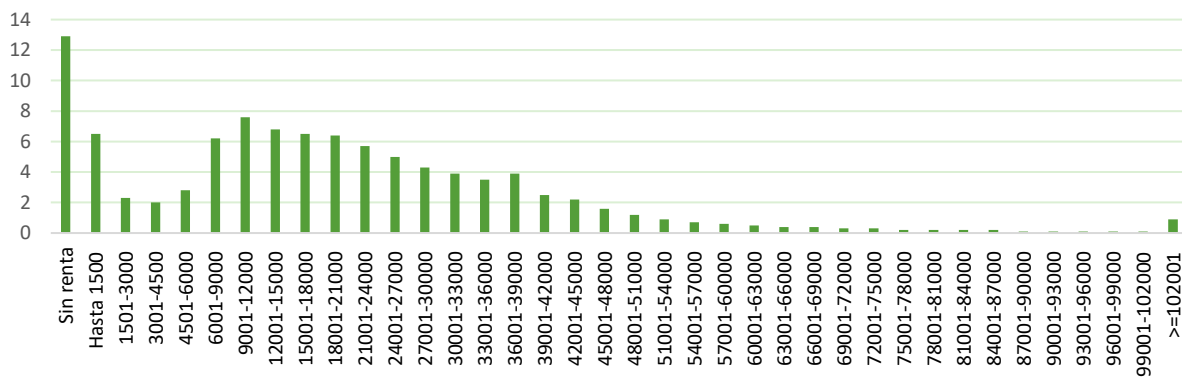
II.2.19. TAULA. EAE-KO BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONALA, ERRENTA MOTA KONTUAN HARTUZ ETA LURRALDE HISTORIKOEN ETA SEXUAREN ARABERA (EUROTAN)										
	2015	2016	2017							ALD. 2016-17
	GUZTIRA	GUZTIR A	GUZTIR A	% BERTIKA LA	SEXUA		L.H.			
					GIZONAK	EMAKU MEAK	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	
ERRENTA, GUZTIRA	19.968	20.443	21.083	100,0	26.519	16.074	20.410	20.654	22.086	3,1
LANAREN ERRENTA	11.950	12.182	12.681	60,1	16.025	9.601	12.594	12.472	13.062	4,1
KAPITAL HIGIGARRIEN ERRENTA	1.646	1.236	1.290	6,1	1.638	970	971	1.238	1.521 536	4,4
KAPITAL HIGIEZINEN ERRENTA		425	454	2,2	415	489	413	414		6,8
JARDUERA EKONOMIKOEN ERRENTA	952	963	995	4,7	1.402	621	952	972	1.053	3,3
TRANSFERENTZIAK	5.419	5.637	5.662	26,9	7.040	4.393	5.480	5.558	5.915	0,4
ESKURAGARRI DAGOEN ERRENTA	16.731	17.149	17.615		21.873	13.693	17.084	17.238	18.470	2,7
Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonaleko eta familiarreko estatistika										

Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonaleko eta familiarreko estatistika

Errentaren banaketari dagokionez (errenta guztia), 18 urte eta gehiagokoen % 60,1ek EAEko batez bestekoaren (21.083 €) azpitik dagoen errenta du, baina, kontuan hartu behar da talde horren barne daudela 2017an errentarik jaso ez duten pertsonak (% 12,9); bestalde, biztanleria horren % 11k batez bestekoa bikoizten duen errenta du, hau da, 42.166 euro baino zerbait gehiagokoa.

Modu paraleloan, biztanleriaren % 40,3ren errenta pertsonala 12.000 euro baino gutxiagokoa da, eta % 47,1ena 15.000 euro baino gutxiagokoa (kasu bietan errentarik ez dutenen % 12,9ko kopurua barne hartzen da).

II.2.7 GRAFIKOA. EAE-KO 18 URTE ETA GEHIAGOKOAK, ERRENTA PERTSONALAREN ESTRATUAREN ARABERA, 2017

Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonaleko eta familia errentako estatistika

Errenta dezilen arabera analisia argi uzten du EAEn bizi diren 18 urte eta gehiagokoen erdiak 2017an 16.371 euro baino gutxiagoko diru-sarrerak izan zituela, zifra horrek eratzen duen errentaren mediana¹⁸. Talde horretan (16.371 euro baino gutxiagoko errenta dezilak), dezil bakoitzeko emakumeen ratioa gizonena baino altuagoa da, hau da, 2. dezilean % 67 dira emakumeak (<1.845 euro) eta % 32,4 gizonak.

II.2.20. TAULA.18 URTE ETA GEHIAGO DUTENAK, EAE-KO ERRENTA PERTSONALAREN DEZILA KONTUAN HARTUZ ETA LURRALDE HISTORIKOEN ETA SEXUAREN ARABERA (%). 2017					
	EHUNEKO BERTIKALAK			EHUNEKO HORIZONTALAK	
	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0	48,0	52,1
DEZILA: 2 (<1.845 EURO)	20,0	13,5	26,0	32,4	67,6
DEZILA: 3 (1.845-8.261 EURO)	10,0	7,4	12,4	35,4	64,6
DEZILA: 4 (8.262 -11.893 EURO)	10,0	6,9	12,8	33,1	66,9
DEZILA: 5 (11.894 -16.370 EURO)	10,0	8,5	11,4	40,8	59,2
DEZILA: 6 (16.371-20.999 EURO)	10,0	10,6	9,5	50,8	49,2
DEZILA: 7 (21.000 -26.558 EURO)	10,0	12,7	7,5	60,7	39,3
DEZILA: 8 (26.559 -33.880 EURO)	10,0	13,2	7,0	63,4	36,6
DEZILA: 9 (33.881-43.448 EURO)	10,0	13,4	6,9	64,2	35,8
DEZILA: 10 (>= 43.449 EURO)	10,0	13,8	6,5	66,3	33,7
<i>Iturria: EUSTAT. Errenta pertsonaleko eta familiarreko estatistika</i>					

Bestalde, 18 urte eta gehiagokoen % 10 baino gehiagok 43.449 euro gainditzen dituen errenta du, emakumeak % 33,7 direlarik, eta gizonak, % 66,3.

¹⁸ Medianak zehazten du zein den biztanleria bi zati berdinetan banatzen duen errenta.

ITURRIAK

1. **EUSTAT.** Hiruhileko Ekonomia Kontuak. 2019. Hiruhileko aldizkakotasuna. Koiunturala
2. **EUSTAT.** Ekonomia Kontuak. 2018 (n-2 urtea). Urterokoa. Koiunturala
3. **INE.** Espainiako Hiruhileko Kontabilitate Nazionala. 2019. Hiruhileko aldizkakotasuna. Koiunturala
4. **INE.** Espainiako Urteko Kontabilitate Nazionala. 2019 (n-2 urtea). Urterokoa. Koiunturala
5. **INE.** Kontsumo prezioen adierazlea. 2019. Urterokoa. Koiunturala
6. **EUROSTAT.** Datu-basea. 2019. Urterokoa. Koiunturala.
7. **EUROSTAT.** News release euroindicators.
8. **EUSKO JAURLARITZA.** Ogasun eta Ekonomia Saila. Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza. Koiuntura klik batean. 2020ko urtarrileko eta martxoko aldizkariak.
9. **Espainiako Bankua.** Aldizkari estatistikoa. 2019. Hileko eta hiruhileko aldizkakotasuna. Koiunturala
10. **INE.** Lan kostuen hiruhileko inkesta. 2019. Urterokoa. Koiunturala
11. **EUSTAT.** EAEko errenta pertsonaleko eta familiarreko estatistika. 2017. Urterokoa. Koiunturala
12. **Espainiako Bankua.** Aldizkari estatistikoa. 2019. Hileko eta hiruhileko aldizkakotasuna. Koiunturala
13. **EUSTAT.** Kanpo merkataritzako estatistika -ECOMEX. 2019. Hilerokoa. Koiunturala
14. **Industria, Merkataritza eta Turismo Ministerioa.** Kanpo inbertsioen erregistroa. 2019. Hiruhileko aldizkakotasuna. Koiunturala

3. EKOIZPEN SEKTOREAK

“EAEko ekonomia” II. kapitulu honetako hirugarren atala bost epigrafeetan banatuta dago. Lehenik eta behin, enpresen egitura eta demografia aztertuko da, eta, horri esker, enpresen informazioa eskuratuko dugu, horiek, jarduera ekonomikoak gauzatzen dituzten unitate gisa kontuan hartuz. Bigarren epigrafean, lehenengo sektoreko zenbait magnitude daude jasota. Hirugarren atalean, sektore industrialak sakontasunez aztertu da. Horretarako, kontu ekonomikoez gain, beste adierazle kointural batzuk erabili dira, besteak beste, Ekoizpen Industrialeko Adierazlea (EIA), Industriako Prezioen Indizea (IPRI) eta EUSTAT-en estatistika industrialeko hainbat magnitude. Laugarren atalean, eraikuntzaren sektorea aztertzen da kontu ekonomikoen, Eraikuntzaren Kointura Adierazlearen (ICCE) eta Eraikuntza Kostuen Indizearen (ICC) bidez. Eta, bukatzeko, bosgarren atalean, ikasketa zehatzen zerbitzuen sektorea aztertzen da merkataritza, ostalaritza eta turismo azpisektoreetan, baita finantza sektorea ere.

Merkataritza azpisektorean, Txikizkako merkataritzaren adierazlearen (ICIm) eta merkatal zentro handietako eta elikagai kateetako merkataritza adierazlearen bilakaera aztertzen dira. Ostalaritzari eta turismoari dagokionez, EUSTATen establezimendu turistiko jasotzaileen inkestaren adierazle batzuk aztertu dira. Eta, bukatzeko, finantza azpisektorearen analisia egiteko askotariko adierazleak erabili dira, besteak beste, banku zentralen esku-hartze tasak, interes tasak, kredituak eta hipotekak, gordailuak eta burtsa merkatuaren ikuspegia.

3.1. ENPRESEN EGITURA ETA DEMOGRAFIA

3.1.1. Enpresen egitura

EUSTATen “Jarduera ekonomikoen Direktorioan (DIRAE)” EAEko jarduera ekonomikoak gauzatzen dituzten establezimenduen eta enpresen informazioa jasotzen da, horiek unitate gisa hartuz; jarduera ekonomikoko sektoreen oinarritzko egoerari buruzko informazioa ematen du, eta erreferentziak markoa da sektore erroldak eta inkestak egiteko; gainera, EAEko establezimenduetan lan egiten dutenen azterketa egitea ahalbidetzen du. Gaur egun, ez ditu jasotzen etxeko langileei lana ematen dieten etxeak eta lurralde kanpoko organismoak.

2019ko urtarrilaren 1ean, DIRAEn emaitzetan jaso zen EAEn 157.358 enpresa¹⁹ aktibo zeudela eta 911.267 pertsona zeudela horietan lanean, eta, beraz, batez bestean, enpresa bakoitzeko 5,8 enplegu zeuden, joera gorakorrekin. 2018 eta 2019 artean, 830 enpresa gehiago sortu ziren (+% 0,5), eta enplegua, laugarren urtez jarraian gehitu zen, azken urtean, % 2,4, hain zuzen ere.

50 enplegu edo gehiago dituzten enpresen ratioa % 1,3koa da (2018an, % 1,2), hau da, 1.981 enpresa, 459.037 pertsonari lana ematen diotenak, guztiaren % 50,4, hain zuzen ere (2018an, % 49,7). Alderantziz, 118.600 enpresetan, % 75,4n (2018an % 75,3), ez dira 3 lanpostura iristen, eta enplegu guztiaren % 15,8 dira bakarrik (2018an, % 16,2).

Egoitza soziala EAEn mantentzen duten enpresak % 97,4 dira. Egoitza soziala EAEn duten enpresa guztietatik (153.267), % 51,8 Bizkaian daude, % 34,1 Gipuzkoan eta % 14,1 Araban.

Enpresa kopurua gehitu egin da Araban eta Bizkaian (% 1,8 eta % 0,4, hurrenez hurren) eta gutxitu egin da Gipuzkoan (-% 0,2).

¹⁹ Enpresa: Establezimenduen jarduerari babesa ematen dien unitate juridikoa, hau da, sozietatea, erakundea, organismoa, pertsona fisikoa edo ente publiko edo pribatua, izaera juridiko propioa duena, zeinaren erantzukizun eta zuzendaritza pean gauzatzen diren jarduerak horiek. 2012. urtetik aurrera, EUSTATen estatistikan lehenengo sektoreko enpresak sartzen dira.

II.3.1 . TAULA.EAE-KO ENPRESAK,* EGOITZA SOZIALAREN ETA ENPLEGUAREN ARABERA

	2015-01-01	2016-01-01	2017-01-01	2018-01-01	2019-01-01	16-17 (%)	17-18 (%)	18-19 (%)
ENPRESAK, GUZTIRA (EAE ETA ESTATUA)	158.810	158.436	158.086	156.528	157.358	-0,2	-1,0	0,5
EAE-N EGOITZA DUTENAK	155.121	154.687	154.301	152.637	153.267	-0,2	-1,1	0,4
--ARABA	21.303	21.344	21.462	21.204	21.596	0,6	-1,2	1,8
--BIZKAIA	80.321	80.118	79.911	79.118	79.454	-0,3	-1,0	0,4
--GIPUZKOA	53.497	53.225	52.928	52.315	52.217	-0,6	-1,2	-0,2
EGOITZA ESTATUKO BESTE LEKU BATEAN DUTENAK	3.689	3.749	3.785	3.891	4.091	1,0	2,8	5,1
EGOITZA EAE-N DUTENAK (%)	97,7	97,6	97,6	97,5	97,4			
EGOITZA ESTATUKO BESTE LEKU BATEAN DUTENAK (%)	2,3	2,4	2,4	13,9	14,1			
ENPLEGUA, GUZTIRA	843.816	854.114	874.241	889.853	911.267	2,4	1,8	2,4
BATEZ BESTEKO TAMAINA	5,3	5,4	5,5	5,7	5,8			

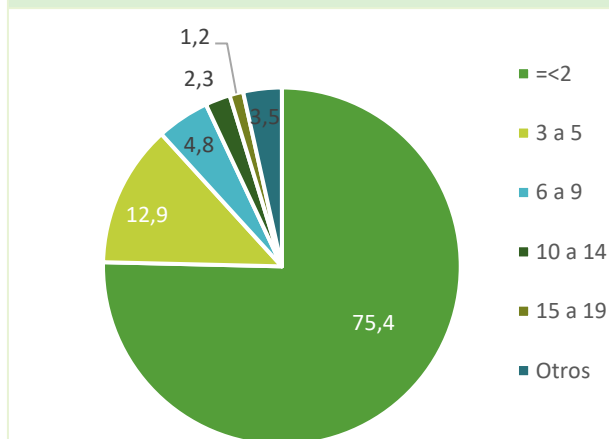
* Etxeek etxeetako langileen enplegatzaile gisa eta norbere erabilerarako ondasun eta zerbitzuen ekoizle gisa gauzatzen dituzten jarduerak eta lurraldez kanpoko erakundeek eta organismoek jarduerak salbuesten dira. Iturria: EUSTAT. DIRAE

II.3.2 . TAULA.EAE-KO ENPRESEN EGITURA, ENPLEGUAREN ARABERA

	2018-01-01				2019-01-01				2018-19 ALDAKUNTZA	
	ENPRESAK (A)		ENPLEGUA (B)		ENPRESAK (A)		ENPLEGUA (B)		Enpresak	Enplegua
	k	%	k	%	k	%	k	%		
GUZTIRA	156.528	100	889.853	100	157.358	100	911.267	100	0,5	2,4
=<2	117.919	75,3	144.073	16,2	118.600	75,4	144.199	15,8	0,6	0,1
3-5	20.441	13,1	74.905	8,4	20.255	12,9	74.478	8,2	-0,9	-0,6
6-9	7.483	4,8	53.555	6,0	7.522	4,8	53.833	5,9	0,5	0,5
10-14	3.458	2,2	40.341	4,5	3.551	2,3	41.349	4,5	2,7	2,5
15-19	1.887	1,2	31.536	3,5	1.950	1,2	32.645	3,6	3,3	3,5
20-49	3.415	2,2	103.112	11,6	3.499	2,2	105.726	11,6	2,5	2,5
50-99	1.050	0,7	72.935	8,2	1.067	0,7	74.135	8,1	1,6	1,6
100-249	585	0,4	91.318	10,3	611	0,4	94.817	10,4	4,4	3,8
250-499	166	0,1	57.560	6,5	172	0,1	58.456	6,4	3,6	1,6
>=500	124	0,1	220.518	24,8	131	0,1	231.629	25,4	5,6	5,0

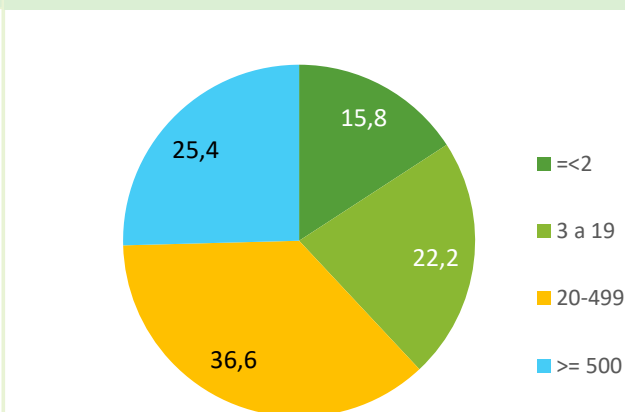
Iturria: EUSTAT, DIRAE

II.3.1 GRAFIKOA. ENPRESEN BANAKETA, TAMAINAREN ARABERA, 2019

Iturria: EUSTAT

II.3.2 GRAFIKOA. ENPLEGUAREN BANAKETA, ENPRESEN TAMAINAREN ARABERA, 2019

Iturria: EUSTAT

II.3.3 TAULAN jasota dagoen moduan, EB28-ko batez besteko tamaina enpresa bakoitzeko 5,3 enplegukoa da (2017ko datuak), EAEkoa baino zertxobait gutxiagokoa (2018 hasieran ,5,8). Batez besteko horren gainera daude Alemania (10,6 enplegu), Luxenburgo (8,2), Erresuma Batua (7,8), Danimarka (7,6), Austria eta Kroazia (bietan, 6,9).

II.3.4 TAULAN jasota dagoen moduan, handizkako eta txikizkako merkataritza enpresa gehien dituzten jarduera ekonomikoak hauek dira; motordun ibilgailuak eta motozikletak konpontzea (% 20,8, % 2,3ko jaitsierarekin); Jarduera profesional zientifikoak eta teknikoak (enpresen % 13,9, % 0,8ko gehikuntzarekin) eta Eraikuntza (% 12,8, % 1eko gehikuntzarekin). Bigarren taldean, Ostalaritza (% 8,1, % 0,7ko jaitsierarekin), Manufaktura industria (enpresen % 6,7, % 0,7ko jaitsierarekin) eta Garraioa eta biltegiatzea (% 6,6 % 0,1eko jaitsierarekin) daude.

Bestalde, enplegu gehien duten jarduera ekonomikoak, Manufaktura industria (% 19,5, % 1,8ko hazkundearekin) eta handizkako eta txikizkako merkataritza dira; motordun ibilgailuen eta motozikleten konponketa (% 14,3, % 0,9ko gehikuntzarekin). Bigarren taldean Osasun Jarduerak eta Gizarte Zerbitzuak (% 9,8 % 6,9ko hazkundearekin), Administrazio publikoa, defentsa eta Gizarte Segurantzak (% 8,2, % 2,1eko jaitsierarekin), Administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak (% 7,5, % 3,8ko hazkundearekin), Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak (% 6,7, % 1,8ko hazkundearekin), Ostalaritza (% 6,8, % 3ko hazkundearekin) eta Eraikuntza (% 5,7, % 3,5eko hazkundearekin) daude.

Osasun Jarduerak eta Gizarte Zerbitzuak eta Administrazio publikoa, Defentsa eta Gizarte Segurantzak taldearen enplegu proportzioa (% 18) Handizkako eta txikizkako merkataritzarena baino altuagoa da; motordun ibilgailuen eta motozikleten konponketak (% 14,3) eta Manufaktura industriaren antzekoa (% 19,5).

Enpresa bakoitzaren batez besteko tamaina, lehen aipatu dugun moduan, 5,8 enplegukoa da. Administrazio publikoa eta defentsa eta Gizarte Segurantzaz gain (170,3 enplegu), enpresa bakoitzeko batez besteko tamaina handiagoa duten sektoreak hauek dira: Ur hornidura: saneamendu, hondakinen kudeaketa eta kutsadura kentzeko jarduerak (23,4); manufaktura industria (17) Energia elektrikoa, gasa, baporea eta aire girotua hornitzea (16,2); eta administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak (12,8).

Izaera juridikoa kontuan hartuz²⁰ eta enpresa txikiak kanpoan utziz (enpresa bakoitzeko 1,4 pertsonako batez bestekoa dutenak), batez besteko tamaina 12 pertsonakoa da (2018an 11,8, hau da, joera gorakorra da). Sozietate anonimoen batez besteko plantilla 40 pertsonakoa da, eta kooperatibena, 30,4 pertsonakoa.

“Pertsona fisikoen” izaera juridikoarekin EAEko enpresa jardueraren % 58,7 egiten da, baina, bakarrik enpleguaren % 14,6 osatzen du. Ondorioz, “pertsona juridikoen” izaera juridikoarekin egindako enpresa jarduerak, enpresen % 41,3 eta enpleguaren % 85,4 barne hartzen du.

Pertsona fisikoak kontuan hartzen ez badira, enpresa jardueraren % 75,6 sozietate anonimoen eta erantzukizun mugatuko sozietateen artean banatzen da. % 8,2 sozietate anonimoak izaera juridikoan (enpleguaren % 27,2) eta % 67,4 erantzukizun mugatuko sozietateen izaera juridikoan (enpleguaren % 38,5) moduetan daude banatuta. Sozietate kooperatiboak enpresen % 1,1 eta enpleguaren % 5,9 dira.

II.3.3 . TAULA.ENPRESEN BATEZ BESTEKO TAMAINA HANDIENA DUTEN EB-KO ESTATUAK				
	2014	2015	2016	2017
EB28	5,2	5,2	5,3	5,3
ALEMANIA	9,9	10,1	10,4	10,6
LUXENBURGO	7,9	8,0	8,2	8,2
ERRESUMA BATUA	8,3	8,3	8,0	7,8
DANIMARKA	7,5	7,7	7,6	7,6
AUSTRIA	6,5	6,7	6,7	6,9
KROAZIA	6,8	6,8	6,8	6,9
BULGARIA	5,7	5,6	5,6	5,7
LETONIA	6,1	5,7	5,5	5,6
ERRUMANIA	5,5	5,6	5,5	5,5
IRLANDA	5,2	5,3	5,5	5,4
Iturria: EUROSTAT				

²⁰ Titularraren edo enpresaren izaera juridikoa (IFK, IFZ, NAN), honako kategorietan: Pertsona fisikoa; Sozietate anonimoa; Erantzukizun mugatuko sozietatea; Beste sozietate batzuk eta elkarte sozietateak (ohiko kolektiboa, komanditarioa, elkarte, sozietate zibila eta definitu gabeko beste batzuk, ondasun erkidegoa; sozietate kooperatiboa) eta beste forma juridiko batzuk (tokiko korporazioa; organismo autonomoa edo asimilatua. Kongregazio edo erakunde erlijiosoa; estatuko edo autonomia erkidegoetako administrazioa). EUSTAT (metodologia, definizioak)

II.3.4 . TAULA.EAE-KO ENPRESEN ETA ENPLEGUAREN BILAKAERA, JARDUERA ADARREN ETA IZAERA JURIDIKOAREN ARABERA										
	ENPRESAK				ENPLEGUA				BATEZ BESTEKO ENPLEGUA	
	2018-01-01	2019-01-01	PISUA	ALD. 201/19 (%)	2018-01-01	2019-01-01	PISUA	ALD. 201/19 (%)	2018-01-01	2019-01-01
GUZTIRA	156.528	157.358	100,0	0,5	889.853	911.267	100,0	2,4	5,7	5,8
A. NEKAZARITZA, ABELTZAINZA, BASOGINTZA ETA ARRANTZA	5.899	6.418	4,1	8,8	12.415	12.217	1,3	-1,6	2,1	1,9
B. ERAUZKETA INDUSTRIAK	40	42	0,0	5,0	398	413	0,0	3,8	10,0	9,8
C. MANUFATURA INDUSTRIA	10.546	10.468	6,7	-0,7	174.456	177.643	19,5	1,8	16,5	17,0
D. ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA, BAPOREA ETA AIRE GIROTUA HORNITZEA	114	121	0,1	6,1	1.922	1.961	0,2	2,0	16,9	16,2
E. UR HORNIDURA; SANEAMENDU JARDUERAK, HONDAKINEN KUDEAKETA ETA KUTSADURA KENTZEA	251	256	0,2	2,0	5.755	5.982	0,7	3,9	22,9	23,4
F. ERAIKUNTZA	19.949	20.155	12,8	1,0	50.275	52.059	5,7	3,5	2,5	2,6
G. HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; MOTORDUN IBILGAILUAK ETA MOTOZIKLETAK KONPONTZEA	33.566	32.808	20,8	-2,3	129.559	130.727	14,3	0,9	3,9	4,0
H. GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	10.337	10.328	6,6	-0,1	41.205	42.610	4,7	3,4	4,0	4,1
I. OSTALARITZA	12.820	12.736	8,1	-0,7	60.033	61.810	6,8	3,0	4,7	4,9
J. INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	3.198	3.294	2,1	3,0	21.061	22.127	2,4	5,1	6,6	6,7
K. FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	2.903	2.936	1,9	1,1	17.916	17.773	2,0	-0,8	6,2	6,1
L. HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERAK	2.949	3.012	1,9	2,1	4.943	5.155	0,6	4,3	1,7	1,7
M. JARDUERA PROFESIONAL ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	21.707	21.890	13,9	0,8	60.004	61.055	6,7	1,8	2,8	2,8
N. ADMINISTRAZIO JARDUERAK ETA ZERBITZU OSAGARRIAK	5.321	5.346	3,4	0,5	66.138	68.619	7,5	3,8	12,4	12,8
O. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA; DERRIGORREZKO GIZARTE SEGURANTZA	440	441	0,3	0,2	76.697	75.089	8,2	-2,1	174,3	170,3
P. HEZKUNTZA	4.911	5.153	3,3	4,9	45.471	46.710	5,1	2,7	9,3	9,1
Q. OSASUN JARDUERAK ETA GIZARTE ZERBITZUETAKOAK	9.137	9.240	5,9	1,1	83.850	89.650	9,8	6,9	9,2	9,7
R. JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASEKOAK ETA ENTRETENIMENDUKOAK	3.452	3.632	2,3	5,2	14.251	15.252	1,7	7,0	4,1	4,2
S. BESTE ZERBITZU BATZUK	8.988	9.082	5,8	1,0	23.504	24.415	2,7	3,9	2,6	2,7
PERTSONA FISIKOA	92.324	92.406	58,7	0,1	133.130	132.646	14,6	-0,4	1,4	1,4
SOZIALTATE ANONIMOA	5.387	5.285	3,4	-1,9	207.152	211.569	23,2	2,1	38,5	40,0
ERANTZUKIZUN MUGATUKO SOZIALTATEAK	42.947	43.799	27,8	2,0	287.091	299.438	32,9	4,3	6,7	6,8
BESTE SOZIALTATE ETA ELKARTE BATZUK	14.928	14.923	9,5	0,0	126.547	129.024	14,2	2,0	8,5	8,6
BESTE SOZIALTATE BAT*	7.050	7.127	4,5	1,1	55.210	56.887	6,2	3,0	7,8	8,0
ONDASUN ERKIDEGOIA	6.125	6.033	3,8	-1,5	18.706	18.621	2,0	-0,5	3,1	3,1
SOZIALTATE KOOPERATIBOIA	1.753	1.763	1,1	0,6	52.631	53.516	5,9	1,7	30,0	30,4
BESTE FORMA JURIDIKO BATZUK	942	945	0,6	0,3	135.933	138.590	15,2	2,0	144,3	146,7
TOKIKO KOPORAZIOA	370	366	0,2	-1,1	28.170	28.628	3,1	1,6	76,1	78,2
ORGANISMO AUTONOMOA EDO ASIMILATUA ERAKUNDE ERLIJIOSOA	528	534	0,3	1,1	28.352	29.533	3,2	4,2	53,7	55,3
ESTATUKO ETA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ADMINISTRAZIO ORGANOA	44	45	0,0	2,3	79.411	80.429	8,8	1,3	1804,8	1787,3

* (Ohiko kolektiboa, komanditarioa, elkarte, sozietate zibila eta definitu gabeko beste mota batzuk)

Iturria: EUSTAT, DIRAE

Merkatuko edo enpresen gizarte ekonomiaren egitura aztertzean (nagusiki sozietate kooperatiboak eta lan sozietateak), ondorioztatu da sozietate kooperatiboen izaera juridikoa duten enpresak, EUSTATen arabera, 2019an 1.763 zirela eta 53.516 pertsonari enplegua ematen zietela. Horrek esan nahi du, batez besteko plantilla 30,4 pertsonakoa zela, aurretik aipatu den moduan.

Gizarte Segurantzaren, 2019ko abenduaren 31ko behin-behineko datuen arabera, EAEn altan emanda zeuden 1.628 kooperatiba enpresa (aurreko urtean baino bat gutxiago), 60.411 langilerekin. Horrek esan nahi du, kooperatiba

bakoitzeko batez besteko langileen kopurua 37,1ekoa zela (EUSTATen ratioa baino gehiago), estatuko altuena, horren batez bestekoa 16,9koa delarik.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Gizarte Ekonomia Zuzendaritzaren kooperatiben erregistroak adierazi zuen 2019an, 1.978²¹ zeudela, eta horietako erdia (1.082) atxikitako lan kooperatibak zirela. Gainera, beste 1.281 erakunde kooperatiba txikiak ziren (arabide eta forma propioak dituzte ekainaren 25eko 6/2008 Legearen arabera), eta, beraz, 2019 bukaeran, EAEn guztira 3.259 kooperatiba zeuden (aurreko urtean baino 120 gehiago).

Aurreko ekitaldietan bezala, hazkunde handiena etxebizitza kooperatibetan egon da (+30). Azken urteetan, 67 kooperatiba gehiago daude kategoria horretan.

Lan sozietateei dagokienez²², Gizarte Segurantzaren arabera, gure autonomia erkidegoan zergak ordaintzen dituzte 538 sozietateek (abenduarien 31ko datuak). 2018an baino 29 gutxiago dira, eta 6.735 pertsona daude horietan lanean (2018an baino % 5,8 gutxiago), sozietate bakoitzeko batez beste 12,5 langile daudelarik, estatuko batez bestekoaren aldean (7,4 langile), askoz ere gehiago.

II.3.5 . TAULA.EAE-KO KOOPERATIBEN BILAKAERA, MOTEN ARABERA (XII-31-N)

	2016	2017	2018	2019		ALD. 2018-19	ALD. 2016-19
				ABS.	%		
GUZTIRA	1.926	1.940	1.941	1.978	100,0	37	52
NEKAZARITZAKOAK	114	112	114	115	5,8	1	1
KONTSUMOA	36	38	39	40	2,0	1	4
ZERBITZUAK ETA BESTE BATZUK	90	85	86	86	4,3	0	-4
ATXIKITAKO LANA	1.099	1.092	1.077	1.082	54,7	5	-17
IRAKASKUNTZA	96	99	99	100	5,1	1	4
ETXEBIZITZA	396	421	433	463	23,4	30	67
KREDITUA	1	1	1	1	0,1	0	0
MISTOAK	46	45	44	43	2,2	-1	-3
2. MAILA EDO GEROAGOKOA	48	47	48	48	2,4	0	0

Iturria: Kooperatiben erregistroak. Lan eta Justizia Saila. EUSKO JAURLARITZA.

²¹ Ikus Gizarte Segurantzaren eta EUSTATen datuen arteko diferentzia.

²² Horietan, gizarte kapital gehiena bazkideak diren langileena da. Bazkide bakoitzak gehienez ere izan dezakeen kapital soziala ezin da heren bat baino gehiagokoa izan (partaidetza publikoko salbuespen batzuetan ez ezik), eta, beraz, gutxienez, hiru bazkide egon behar dira. Kapital soziala izendun akzioetan banatzen denean, Laneko Sozietate Anonimoa (LSA) da, eta partaidetza sozialak direnean, bere izaera juridikoa Laneko Erantzukizun Mugatuko Sozietatea (LMS) da. Edonola ere, akzioak eta partaidetzak langile bazkideetan eta beste pertsona batzuetan banatzen dira.

3.1.2. EAEko enpresa demografia

Lan txandakatzeko azterketa (altak, bajak eta saldoa) ezinbestekoa da enpresa dinamismoaren alderdiak ezagutzeko, hau da, enpresa berriak sortzeko gaitasunaren inguruko informazioa izateko²³.

EUSTATen “*Enpresen sorkuntzari eta ixteari buruzko estatistikak*” denboran zehar sortzen eta ixten diren enpresa eta establezimenduen kopurua zehazten du. Informazio demografiko hori *DIRA*etik eskuratzen da, eta, gainera, denboran zeharreko biziraupen eta ixte tasak eskuratzen dira.

2019ko urtarrilaren 1ean, EAEn enpresa kopurua jaitsi egin zen, 16.472 enpresa berrik jarduera hasi zutelarik eta 15.550 enpresek jarduera bukatu zutelarik. Hala, saldo garbia 922koa izan zen. Bestalde, enpresa sorkuntzaren tasa gordina urtebeteko alden eta aurreko urtean existitzen ziren enpresen arteko zatidura da, eta % 10,5koa zen, eta enpresen hilkortasuna, ²⁴ % 9,9koa.

II.3.6 . TAULA.EAE-KO ENPRESEN ALTAK, BAJAK ETA SALDO GARBIA					
	2015-01-01	2016-01-01	2017-01-01	2018-01-01	2019-01-01
AURREKO URTEAN EXISTITZEN ZIREN ENPRESAK*	159.001	158.810	158.436	156.528	157.358
ALTAK	16.040	16.045	15.015	13.550	16.472
BAJAK	16.535	16.755	15.296	15.094	15.550
SALDO GARBIA	-495	-710	-281	-1.544	922
ENPRESEN SORKUNTZAKO TASA GORDINA (%)	10,1	10,1	9,5	8,7	10,5
ENPRESEN HILKORTASUNEN TASA GORDINA (%)	10,4	10,6	9,7	9,6	9,9
* Aurreko urtea bukatzean eta hurrengoa hastean zenbatutakoak Iturria: EUSTAT. Enpresen sorkuntzari eta ixteari buruzko estatistika					

II.3.7. TAULAN 2014 hasieran altan eman ziren eta hurrengo bost urteetan aktibo jarraitzen zuten enpresen bilakaera jasotzen da. EAEn egoitza duten enpresen artean, 2014an sortutako enpresen % 44,4k (15.699 guztira) aktibo jarraitzen zuen bost urte geroago (6.977) eta, alderantziz, % 55,6 desagertu egin dira (8722). Enpleguaren inpaktua ere negatiboa izan da, baina enpresa kopuruan erregistratutakoa baino baxuagoa: bizirik iraun duten enpresak hasierako enpleguaren % 77,6 dira; hau da, nahiz eta enplegua galdu (26.671tik 20.705era), galeren ehunekoa (% 22,4) enpresa kopuruen bilakaerarena baino askoz ere baxuagoa da (-% 55,6).

Lurralde historikoen arabera, Araban, 2014an altan eman ziren enpresetatik % 44,9k aktibo jarraitzen du (hasierako enpleguaren % 76,6rekin), Bizkaian % 43,7k (hasierako enpleguaren % 78,3rekin) eta Gipuzkoan % 45,5ek (hasierako enpleguaren % 76,8rekin).

Hala, 2014an altan emandako enpresetako (EAEn egoitza dutenak) batez besteko enplegua 1,7 pertsonakoa zen, eta gaur egun, 3 pertsonakoa.

EUSTATen datuen arabera, txandakatzeko gehiena Merkataritza, garraioa eta ostalaritza taldean gertatzen da (alten % 25,7 eta baje % 32,7); ondoren, Jarduera profesionalak eta osagarriak daude (alten % 17,5 eta baje % 17); eta, azkenik, Eraikuntza (alten % 17,2 eta baje % 16,9). Demografia izaera juridikoen arabera aztertuz, pertsona fisikoen izaerarekin sortutako enpresak nabarmendu behar dira.

²³ Kontuan hartu behar da alta eta baje jardueren zati handi bat erregistro eta izen aldaketan ondorioz, fusioen ondorioz eta erosketen eta abarren ondorioz gertatu daitekeela. Ez da jasotzen altaren edo bajaren arrazoiak zein den.

²⁴ Hilkortasun tasari dagokionez, zatidura bajekin kalkulatu da.

II.3.7 . TAULA. 2014-01-01-EAN ALTAN EMANDA ZEUDEN ENPRESAK ETA LANGILEAK ETA HURRENGO BOST URTEETAN AKTIBO JARRAITZEN ZUTENAK												
	2014-01-01-EAN ALTAN EMANDA ZEUDENAK		URTE HAUETAN AKTIBO ZEUDENAK:									
			2015		2016		2017		2018		2019	
	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA	ENPRESAK	ENPLEGUA
GUZTIRA	16.144	30.732	13.334	28.402	10.990	28.065	9.461	26.751	8.411	26.582	7.207	25.834
EGOITZA EAE-N	15.699	26.671	12.931	24.358	10.644	24.134	9.158	22.887	8.153	22.246	6.977	20.705
ARABA	2.233	3.868	1.802	3.630	1.500	3.649	1.298	3.413	1.154	3.352	1003	2964
BIZKAIA	8.471	14.792	6.928	13.387	5.681	13.397	4.879	12.742	4.336	12.365	3703	11589
GIPUZKOA	4.995	8.011	4.201	7.341	3.463	7.088	2.981	6.732	2.663	6.529	2271	6152
BIZIRAUDE TASA												
GUZTIRA	100	100	82,6	92,4	68,1	91,3	58,6	87,0	52,1	86,5	44,6	84,1
EGOITZA EAE-N	100	100	82,4	91,3	67,8	90,5	58,3	85,8	51,9	83,4	44,4	77,6
ARABA	100	100	80,7	93,8	67,2	94,3	58,1	88,2	51,7	86,7	44,9	76,6
BIZKAIA	100	100	81,8	90,5	67,1	90,6	57,6	86,1	51,2	83,6	43,7	78,3
GIPUZKOA	100	100	84,1	91,6	69,3	88,5	59,7	84,0	53,3	81,5	45,5	76,8

Iturria: EUSTAT. Enpresen sorkuntzari eta itxeari buruzko estatistika

3.2. BEGD-REN BANAKETA SEKTOREKA EAEN

EUSTATen “Kontu ekonomikoen” datuen arabera (2020ko martxoan argitaratutakoak), 2019an, 627,7 milioi euroko BEG eta Lanaldi Osoko 12.493 lanpostu zituen lehenengo sektorea (LOB) prezio arrunten BPGd-aren % 0,8 zen, eta LOBen enplegu osoaren % 1,3.

2019an, lehenengo sektoreko BEGren urte arteko aldakuntza erreala % 0,6koa zen, 2018an % 7,9ko hazkundera izan zuelarik. Bestalde, enplegua (LOBen neurtuta) % 0,9 gehitu zen, aurreko urtean % 1 jaitsi zelarik

II.3.8 TAULA, EAE-KO SEKTORE NAGUSIEN BEG-REN BILAKAERA				
	2018		2019	
	MILA EUROTAN	% BERTIKALA	MILA EUROTAN	% BERTIKALA
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA ETA ARRANTZA	659.408	0,9	627.684	0,8
INDUSTRIA ETA ENERGIA	16.773.945	21,8	17.130.588	21,6
ERAIKUNTZA	4.033.140	5,3	4.206.424	5,3
ZERBITZUAK	47.623.451	62,0	49.223.551	62,1
Oinarritzko prezioen BALIO ERANTSI GORDINA	69.089.944	90,0	71.188.247	89,8
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK	7.718.760	10,0	8.083.955	10,2
BARNE PRODUKTU GORDINA, merkatu prezioetan	76.808.704	100,0	79.272.202	100,0

Iturria: EUSTAT, Kontu ekonomikoak

3.3. BEGD-REN BANAKETA SEKTOREKA EAEN

EUSTATen “Kontu ekonomikoen” datuen arabera (2020ko martxoan argitaratutakoak), 2019an, 627,7 milioi euroko BEG eta Lanaldi Osoko 12.493 lanpostu zituen lehenengo sektorea (LOB) prezio arrunten BPGd-aren % 0,8 zen, eta LOBen enplegu osoaren % 1,3.

II.3.9. TAULA.LEHENENGO SEKTOREKO ADIERAZLEAK				
	2016	2017	2018	2019
PREZIO ARRUNTEN BPGd-a (MILA)	507.034	634.699	659.408	627.684
LOB ENPLEGUA*	12.485	12.502	12.382	12.493
BEG ALDAKUNTZA (ERREALA)	1,0	10,1	7,9	0,6
ENPLEGU ALDAKUNTZA	0,7	0,1	-1,0	0,9
* Lanaldi osoko enplegu baliokidea Iturria: EUSTAT, Kontu ekonomikoak				

2019an, lehenengo sektoreko BEGren urte arteko aldakuntza erreala % 0,6koa zen, 2018an % 7,9ko hazkundera izan zuelarik. Bestalde, enplegua (LOBen neurtuta) % 0,9 gehitu zen, aurreko urtean % 1 jaitsi zelarik.

3.4. INDUSTRIA

EUSTATen “Hiruhileko kontu ekonomikoen” datuen arabera (2020ko martxoan argitaratutakoak), 2019an, industria sektorean (energia barne) 17.130,6 milioi euroko BEG eta Lanaldi Osoko 208.430 lanpostu zeuden (LOB). Prezio arrunten BPGd-aren % 21,6 zen, eta LOBen enplegu osoaren % 21,3.

3.4.1. Industria sektorearen bilakaera orokorra

EUSTAT-en “Hiruhileko Ekonomia Kontuek” erakusten dute, industriak, 2019ko lehenengo hiruhilekoan, %0,4ko hazkundera izan zuela eta laugarren hiruhilekoa +% 2,3rekin bukatu zuela. Urte guztian, BEG industrialaren urte arteko aldakuntza % 1,1ekoa izan zen (2018an erregistratutako ratioa baino ehuneko 1,4 puntu gutxiago).

II.3.10. TAULA.BEG-REN ETA INDUSTRIA ENPLEGUAREN BILAKAERA (URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK)					
	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	2019 IV
BEG INDUSTRIALAREN ALDAKUNTZA TASA BOLUMENEAN	0,3	0,4	1,0	0,8	2,3
ENPLEGU INDUSTRIALAREN ALDAKUNTZA TASA (LOB*)	1,3	0,9	0,9	0,5	0,1
* Lanaldi osoko enplegu baliokidea Iturria: EUSTAT, HEK					

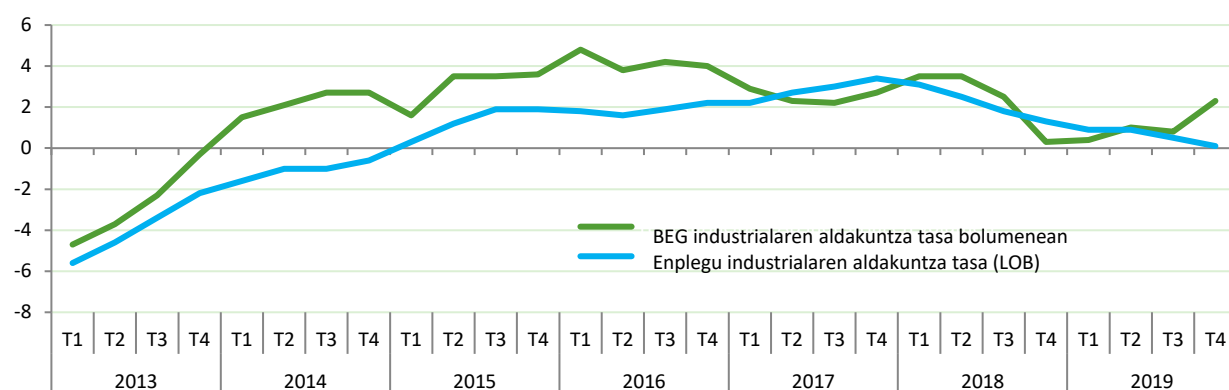
EAE-ko BEG industrialaren urteko batez besteko gehikuntza estatukoa baino handiagoa izan zen, INEren arabera, % 0,6koa izan zelarik.

II.3.11. TAULA.SEKTORE INDUSTRIALEKO ADIERAZLEAK				
	2016	2017	2018	2019
PREZIO ARRUNTEN BPGd-a (MILIOI)	15.625,1	16.057,8	16.773,9	17.130,6
LOB ENPLEGUA*	197.199	202.861	207.243	208.430
BEG ALDAKUNTZA (ERREALA)	4,2	2,5	2,5	1,1
ENPLEGU ALDAKUNTZA	1,9	2,9	2,2	0,6
PRODUKTIBITATEA (LOB ENPLEGUA)	2,3	-0,4	0,3	0,5
* Lanaldi osoko enplegu baliokidea Iturria: EUSTAT, Kontu ekonomikoak				

Enpleguari dagokionez, 2019ko hiruhileko profilak erakusten du enpleguaren hazkundera moteldu egin zela bigarren hiruhilekotik aurrera. Zehazki, bigarrenean, % 0,9ko hazkundera izan zen, hirugarrenean, % 0,5ekoa eta laugarrenean, % 0,1ekoa. Urte guztiko batez besteko hazkundera % 0,6koa izan zen, 2018an baino ehuneko 1,6 puntu gutxiago.

Sektorearen produktibitateko urteko batez besteko gehikuntza % 0,5ekoa izan zen.

II.3.3 GRAFIKOA. SEKTORE INDUSTRIALAREN BILAKAERA

Iturria: HEK. EUSTAT

3.4.2. Estatistika industrialak. 2018ko datuak

3.4.2.1. EAEko industria adar nagusiak

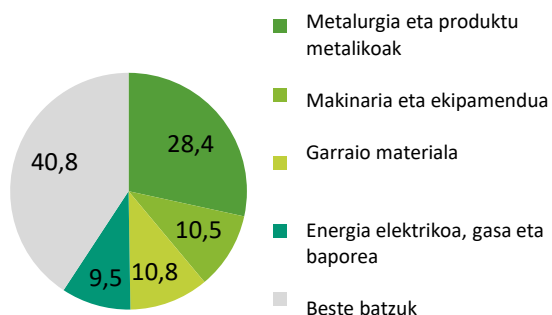
EUSTATen “*Industria Estatistikaren*” arabera, industria adar nagusiak Metalurgia eta produktu metalikoak (2018ko BPGd-aren % 28,4 eta industria enpleguaren % 33,7²⁵), Makinak eta ekipamenduak (BPGd-aren % 10,5 eta industria enpleguaren % 11) eta Garraio materiala (BPGd-aren %10,8 eta industria enpleguaren % 10) izan ziren.

²⁵ Ikus, gainera, II.3.4 eta II.3.5 GRAFIKOAK, eta II.3.20 TAULA

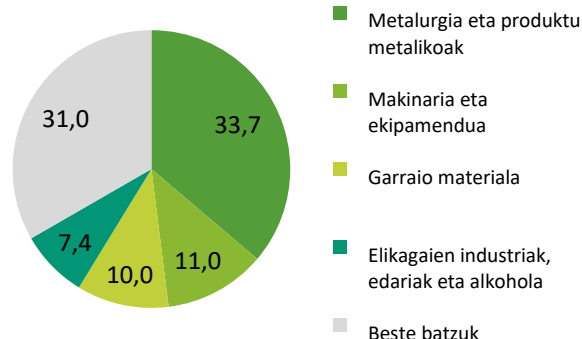
II.3.12 .TAULA.SEKTORE INDUSTRIALAREN MAGNITUDEAK, SEKZIOEN ARABERA

		% banaketa (Industria = 100) 2018					Aldakuntza 2017/18				
		BEG zf	Enplegua pertsonak)	Inbertsioa	Negozio zifra (salmenta garbiak)	Zergen ondorengo emaitzak*	BEG zf	Enplegua	Inbertsioa	Negozio- zifrak	Zergen ondorengo emaitzak
		100	100	100	100	100					
Industria, guztira	Mila euro	15.084.027	206.349	1.997.266	60.308.597	2.399.035	4,4	1,4	5,3	6,8	46,8
B sekzioa	Erauzketa industria	0,3	0,2	0,6	0,3	-0,1	13,3	3,1	186,6	-0,4	-77,6
C. Sekzioa. Manufak- tura industria	Elikagaien, edarien eta tabakoaren industria	6,3	7,4	7,4	8,0	9,6	2,7	1,1	16,0	5,5	54,8
	Ehunak, jantzigintza, larrua eta zapatak	0,6	1,2	0,1	0,4	0,9	-10,8	1,2	3,3	-10,6	-17,3
	Egurra, papera eta arte grafikoak	4,7	5,6	3,9	3,9	6,4	2,9	-1,4	60,6	4,5	28,6
	Koke fabrikak eta petrolio finntzea	2,2	0,5	3,7	11,3	7,3	-7,6	0,7	-12,8	26,6	0,1
	Industria kimikoak eta produktu farmazeutikoak fabrikatzea	3,4	2,3	2,4	2,9	5,5	3,4	-0,1	-15,7	3,6	-14,4
	Kautxua eta plastikoak	7,4	6,9	5,0	5,6	10,5	6,4	-0,1	-39,6	0,2	25,9
	Metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuk	2,3	2,4	1,7	1,7	1,9	8,9	-2,0	88,2	8,9	492,2
	* Metalurgia eta produktu metalikoak	28,4	33,7	30,4	25,0	19,6	4,0	0,9	12,9	6,5	24,0
	Produktu informatikoak eta elektronikoak eta optikoak	2,4	3,3	2,6	1,8	3,5	4,4	3,2	1,3	10,2	30,6
	Materiala eta ekipamendu elektrikoa (etxeko tresna elektrikoak barne)	3,4	4,3	2,2	2,9	2,1	3,5	-1,2	20,5	0,9	-305,1
	Makinak eta ekipamendua	10,5	11,0	9,3	8,6	12,0	2,1	2,0	1,2	7,1	5,9
	Garraio materiala	10,8	10,0	11,0	13,8	9,5	7,6	8,7	16,9	5,4	-18,7
	Altzariak eta beste manufaktura batzuk	4,3	6,9	2,0	2,5	3,5	1,5	0,9	28,6	2,8	2,3
D. sekzioa	Energia elektrikoa, gasa eta baporea	9,5	1,1	11,2	9,5	4,7	12,0	-0,1	-20,6	1,1	-136,8
E. Sekzioa	Ur hornidura eta saneamendua	3,4	3,2	6,6	1,9	3,1	2,4	-0,1	60,5	1,7	12,7

*Eragiketa horien ustiapen eta finantzak emaitzak barne
Iturria: EUSTAT. Estatistika industrialak.

II.3.4 GRAFIKOA. BPGd INDUSTRIALAREN BANAKETA, SEKTOREEN ARABERA, 2018

Iturria: EUSTAT

II.3.5 GRAFIKOA. ENPLEGU INDUSTRIALAREN BANAKETA, SEKTOREEN ARABERA, 2018

Iturria: EUSTAT

3.4.2.2. Estatistika industrialaren emaitza nagusiak. 2018

2017 eta 2018 artean, sektore industrialaren negozioen zifraren zenbateko garbia % 4,4 gehitu zen. Horrela, aurreko urteko gehikuntza berresten da, eta bolumena 60 mila milioi euro baino gehiagokoa da, azken urteetan egon den kopuru onena, hala, 2008ko 66 mila milioi euroetara hurbilduz.

Enplegua % 1,4 hazi zen, eta, beraz, industrian 206.349 pertsonen egiten zuten lan. Bestalde, inbertsioa % 5,3 gehitu zen, eta zergen ondorengo eragiketa jarraituen emaitzak (zergen aurreko emaitza ken onuren gaineko zerga) % 46,8 gehitu ziren.

Sekzioen arabera, landunen % 95,5 negozio zifraren % 88,3 eta BEG zf-ren % 86,9 Manufaktura industrian zegoen (C sekzioa). Energia elektrikoa, gasa eta baporea (D sekzioa) eta Ur hornidura eta saneamendua (E sekzioa) enpleguaren % 1,1 eta % 3,2, negozio zifraren % 9,5 eta % 1,9 eta BEG zf-ren % 9,5 eta % 3,4 izan ziren, hurrenez hurren. Bestalde, B. sekzioa (erauzketa industriak) enpleguaren % 0,2 da, negozio zifraren % 0,3 eta BEG zf-ren % 0,3.

EAEko manufaktura industrian pisu gehien duten adarrak aztertuz, Garraio materialaren sektorearen bilakaera azpimarratu behar da, bere balio erantsia % 7,6, negozio zifra % 5,4 eta landunen kopurua % 8,7 gehitu duena aurreko urtearekin alderatuz. Bestalde, Metalurgia eta produktu metalikoen eta Makinak eta ekipamenduaren hezkundeak positiboak izan diren arren, enpleguan eta BEG zf-n batez bestekoaren azpitik kokatu dira.

II.3.13 . TAULA.BEG, FAKTORE ETA ENPLEGU KOSTUAN, EAE-KO MANUFAKTURA INDUSTRIAREN HIRU JARDUERA SEKTORE NAGUSIETAKOAK						
	ENPLEGUA			BEG, FAKTORE KOSTUA		
	2016	2018	ALDAKUNTZA	2017	2018	ALDAKUNTZA
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	68.937	69.535	0,9	4.122.837	4.286.150	4,0
25/26 SIDERURGIA/BURDINEZKOAK EZ DIREN METALEN PRODUKZIOA	9.803	9.799	0,0	752.034	859.936	14,3
27 - METALAK URTZEA	7.003	6.963	-0,6	417.629	408.150	-2,3
28- ERAIKU. METALIKOAK	9.949	9.951	0,0	428.651	450.927	5,2
29 - FORJATUAK ETA ESTANPAZIOA	7.187	7.185	0,0	470.729	470.593	0,0
30 - INGENIARITZA MEKANIKOA	19.792	20.229	2,2	1.121.911	1.162.701	3,6
31- ARTIKULU METALIKOAK	15.203	15.408	1,3	931.883	933.843	0,2
MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	22.234	22.681	2,0	1.551.562	1.584.086	2,1
35 - ERABILERA OROKORREKO MAKINAK	18.026	18.450	2,4	1.253.241	1.285.394	2,6
36 - MAKINAK-TRESNAK	4.208	4.231	0,5	298.321	298.692	0,1
GARRAIO MATERIALA	18.963	20.607	8,7	1.518.456	1.633.953	7,6
37 - MOTORDUN IBILGAILUAK FABRIKATZEA	11.967	13.153	9,9	962.015	976.860	1,5
38- ONTZIAK ERAIKITZEA	785	636	-19,0	-15.200	18.582	-222,3
39- BESTELAKO GARRAIO MATERIALA	6.211	6.818	9,8	571.641	638.511	11,7
<i>Iturria: EUSTAT. Estatistika industrial.</i>						

Eduki teknologikoari dagokionez²⁶, 2018an, aurreko urteetan moduan, enpleguaren zati nagusia, faktore kostuen BEGrena eta salmenta garbiena eduki teknologiko tarteko-baxua eta tarteko-altua duten sektoreetan dago; hala ere, berriz ere (oraingoan 2013 eta 2018 artean) maila teknologiko altuaren pisua gehitu egin da hiru adierazleetan.

Hala, enpleguari dagokionez, tartekoa-baxua eta tartekoa-altua maila teknologikoko sektoreetan lan egiten dutenak, industria enpleguaren % 46,9 eta % 26,9 dira, hurrenez hurren. Bilakaerari dagokionez, 2013 eta 2018 artean gehitu egin da maila teknologiko altua eta ertaina-altua duten sektoreetako enplegua, eta baxua eta ertaina-baxua duten sektoreetan, jaitsi egin da.

Faktoreen kostuko BEG terminoetan, ertaina-baxua eta ertaina-altua maila teknologikoko sektoreetan, balio erantsiaren % 42,4 eta % 26,5 jasotzen da, hurrenez hurren. 2013 eta 2018 arteko bilakaerak erakusten du maila teknologiko altua, ertaina-altua eta ertaina-baxua duten sektoreen BEG gehitu egin dela, eta baxua dutenena, aldez, gutxitu.

Bestalde, salmenta gehienak, maila teknologiko ertaina-baxua (industria sektoreko salmenten % 44,8) eta ertaina-altua (% 26) duten sektoreetan egin dira. Eta 2013 eta 2018 artean, gehitu egin da maila altua eta ertaina-altua duten sektoreen salmenten pisua, eta gutxitu egin da maila ertaina-baxua eta baxua duten sektoreena.

²⁶ ELGERen sailkapenaren arabera, EUSTATek erabiltzen duena, maila teknologiko altuan hauek daude: 1. Produktu farmazeutikoak fabrikatzea, 2. Produktu informatikoak, elektronikoak eta optikoak fabrikatzea, eta 3. Eraikuntza aeronautikoa eta espaziala. Tarteko-altuan hauek daude: 4. Industria kimikoa, 5. Armak eta munizioak fabrikatzea, 6. Materiala eta ekipamendu elektronikoa fabrikatzea, makinak eta ekipamenduak fabrikatzea, ibilgailuak fabrikatzea, 7. Bestelako garraio materiala fabrikatzea, ontzi eraikuntza eta eraikuntza aeronautikoa ez ezik eta 8. Tresna eta hornidura medikoak eta odontologikoak fabrikatzea. Tarteko-baxuan, hauek: 9. Grabatutako euskarriak erreproduzitzea, 10. Koke fabrikak eta petrolio fintzea, 11. Kautxu eta plastiko produktuak fabrikatzea, metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuk fabrikatzea. Metalurgia, 12. Produktu metalikoak fabrikatzea, makinak eta armak eta munizioak salbu, 13. Ontzi eraikuntza, eta 14. Makinak eta ekipamendua konpontzea eta instalatzea. Baxuan, hauek daude: 15. Elikagaien, edarien, tabakoaren, ehunen eta jantzigintzaren industria. Larrugintza eta zapata industria. Egurraren eta paperaren eta kortxoaren industria, 16. Arte grafikoa, 17. Altzariak fabrikatzea, 18. Beste manufaktura industria batzuk; eta 19. Sailkatu gabe.

**II.3.14 . TAULA.EAE-KO INDUSTRIAREN MAILA TEKNOLOGIKOA, ELGE SEKTOREEN ARABERA
(ZENBATEKO GUZTIAN DUEN PISUA)**

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
LANDUNAK						
GUZTIRA (KOPURUA)	195.633	192.387	194.458	198.141	203.497	206.349
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	4,6	4,5	4,8	4,7	4,8	4,9
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAINA- ALTUA	26,3	25,9	25,7	26,4	26,2	26,9
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAINA- BAXUA	47,1	47,5	47,8	47,4	47,4	46,9
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	17,6	17,3	17,3	17,0	16,9	16,8
SAILKATU GABE	4,4	4,7	4,4	4,5	4,6	4,5
ERANTSITAKO BALIO GORDINA, FAKTOREEN KOSTUAN						
GUZTIRA (KOPURUA)	12.950.224	13.101.641	13.542.946	14.154.616	14.443.320	15.084.027
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	4,4	4,4	4,8	4,9	5,1	4,8
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAINA- ALTUA	26,2	25,6	25,9	26,1	26,4	26,5
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAINA- BAXUA	40,1	40,2	42,5	42,5	42,5	42,4
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	14,3	13,9	13,5	13,1	13,4	13,1
SAILKATU GABE	15,1	15,9	13,4	13,5	12,6	13,1
SALMENTA GARBIAK						
GUZTIRA (MILA EUROTAN)	54.443.484	55.865.644	54.890.865	53.574.121	56.490.135	60.308.597
MAILA TEKNOLOGIKO ALTUA	3,5	3,3	3,5	4,0	4,2	4,0
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAINA- ALTUA	22,6	22,0	23,5	26,3	26,3	26,0
MAILA TEKNOLOGIKO ERTAINA- BAXUA	46,6	45,4	43,6	41,9	43,5	44,8
MAILA TEKNOLOGIKO BAXUA	13,5	13,1	13,6	13,6	13,7	13,4
SAILKATU GABE	13,8	16,2	15,8	14,2	12,4	11,7

Iturria: EUSTAT. Estatistika industrialak.
3.4.3. Ekoizpen industrialeko adierazlea eta Prezio industrialen adierazlea 2019

EUSTATen “Ekoizpen Industrialeko Adierazlea” (EIA) koiuntura adierazlea da, eta horren bidez, faktoreen kostuan, BEG industrialaren bolumenak izandako bilakaera neurtzen saiatzen dira.

EUSTATen datuen arabera, 2019ko abenduan, EIAk metatuta zuen urte arteko aldakuntza (zuzendutako datuekin eta 2015eko oinarrian) 2018ko abenduarekin alderatuz, EAEn, +% 1,6koa zen, aurreko aldian % 2,2 gehitu ondoren (2017ko abendua-2018ko abendua). Lurralde historikoen arabera, Gipuzkoak +% 0,9ko aldakuntza izan zuen (+% 5,5 aurreko aldian), Bizkaiak +% 4,4koa (+% 0,9 aurreko aldian) eta Arabak -% 1,7koa (-% 0,7 aurreko aldian).

EUROSTATen datuen arabera, 2018ko abenduaren eta 2019ko abenduaren artean, ekoizpen industrialeko urteko aldakuntza (serie doitutak eta 2015eko oinarriarekin) -% 3,7koa izan zen Eurogunean, -% 3,3koa EB28n eta +% 0,6koa espainiar estatuan.

Ondasunen helburu ekonomikoa aztertuz, EUSTATen arabera, gehikuntzaren arrazoia da ondasun guztien ekoizpenean hazkundea egon dela, baina, nagusiki, kontsumoan (irauten duena (+% 2,8) eta irauten ez duena (+% 2,4)). Bestalde, ekipamendu ondasunen EIA % 1,8 gehitu da; eta maila txikiagoan gehitu da baita ere tarteko ondasunen EIA (+% 0,1). Energiaren EIA % 5,6 gehitu da.

EIAren sektore analisia eginda ondorioztatu da jaitsiera handienak Koke fabrikak eta petrolioaren fintzeko fabrikak (-% 15,3), Produktu informatikoak eta elektronikoak (-% 3,4), Industria kimikoak (-% 2,7) eta Erauzketa industriak (-% 2,5) sektoreetan gertatu direla. Eta gehikuntza handienak, hemen: Produktu farmazeutikoak (+% 27,5), Energia elektrikoa, gasa eta baporea (+% 14,6), Materiala eta ekipamendu elektrikoa (% 5,6) eta Altzariak eta beste manufaktura batzuk (+% 3,9).

EAEko hiru azpisektore industrial garrantzitsuenek aldakuntza positiboak izan dituzte, baina zenbateko ezberdinetan eta batez bestekoaren (% 1,6) azpitik. Hala, Makinen eta ekipamenduen EIA % 1 gehitu zen, Garraio materialarena, % 0,8 eta Metalurgiarena, % 0,1.

**II.3.15 . TAULA.EIA-REN BILAKAERA, LURRALDE HISTORIKOEN ETA ONDASUNEN HELBURU EKONOMIKOAREN ARABERA.
2015 OINARRIA. ZUZENDUTAKO DATUAK. METATUTAKO URTE ARTEKO GEHIKUNTZA. ABENDUKO DATUAK**

	EAE-N, GUZTIRA	LURRALDE HISTORIKOAK			ONDASUNEN HELBURU EKONOMIKOAK					
		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	KONTSUMO ONDASUNAK			EKIPAMENDU ONDASUNAK	TARTEKO ONDASUNAK	ENERGIA
					GUZTIRA	IRAUTEN DUENA	IRAUTEN EZ DUENA			
2014-12	1,5	0,6	2,2	1,2	0	-16,5	3,8	1,8	2,5	0,1
2015-12	3,3	1	4,7	3,3	3,2	17,5	0,6	7,1	1,1	1,4
2016-12	3,2	9,3	1,9	0,8	1,4	2,7	1,2	8,6	2,3	-3,6
2017-12	5,6	5,1	5,9	5,6	5,4	12,1	4	3,3	7,8	3
2018-12	2,2	-0,7	0,9	5,5	5,5	4	5,8	4,3	0,6	1,4
2019-12	1,6	-1,7	4,4	0,9	2,4	2,8	2,4	1,8	0,1	5,6

Iturria: EUSTAT, EIA (2020ko martxoko datuak)

**II.3.16 . TAULA.EIA-REN BILAKAERA, JARDUERA ADARREN ARABERA
2015 OINARRIA. ZUZENDUTAKO DATUAK. METATUTAKO URTE ARTEKO GEHIKUNTZA. ABENDUKO DATUAK**

	2014-12	2015-12	2016-12	2017-12	2018-12	2019-12
EIA	1,5	3,3	3,2	5,6	2,2	1,6
02. ERAUZKETA INDUSTRIAK	7	-2,1	-18,9	-2,7	13,6	-2,5
03. ELIKAGAI, EDARI ETA TABAKO INDUSTRIA	3,9	1,1	0,9	5,9	7,2	0,1
04. EHUNAK, JANTZIGINTZA, LARRUA ETA ZAPATAK	5,1	-2,2	3	2,7	-7,7	2,2
05. EGURRA, PAPER A ETA ARTE GRAFIKOAK	5,9	6,3	0,3	1,4	0,6	3
06. KOKE FABRIKAK ETA PETROLIOA FINTZEA	16	5,4	-0,5	2,3	9,7	-15,3
07. INDUSTRIA KIMIKOA	5	4,7	1,6	7,2	0,6	-2,7
08. PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK	6,9	-6,2	6,2	-2,4	2,5	27,5
09. KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	-0,2	-0,3	4,7	8,5	0,2	1,8
10. METALURGIA	2,3	1	1,8	7,9	0,1	0,1
11. PRODUK. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK	7,2	15,4	-3,6	17,3	8,4	-3,4
12. MATERIALA ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	-7,7	-0,7	-2	2	6,4	5,6
13. MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	0,8	7,1	2,2	0,1	4,7	1
14. GARRAIO MATERIALA	0,8	3	20,3	6,5	3,9	0,8
15. ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	-0,1	22,1	6,2	3	3,4	3,9
16. ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA BAPOREA	-3,4	0,2	-5,2	3,9	-1,5	14,6
17. URA	-	-	-1,1	-0,2	0,5	1,5

Iturria: EUSTAT, EIA (2020ko martxoko datuak)

EUSTAT-en “Industriako Prezioen Indizea” (IPRI) koiuntura adierazlea da, eta produktuen merkaturatzearen lehen pausoan, prezio industrialen bilakaera zehazten du, hau da, ekoizleak transakzio batean benetan jasotzen dituen prezioak, dirulaguntzen zeharkako zergak eta gordinak jaso gabe, horiek egonez gero. Hala, adierazle horren arabera, gure autonomia erkidegoak, 2019. urtean, % 1,7ko gehikuntza izan zuen 2018ko abenduaren eta 2019ko abenduaren artean (2015 oinarria).

Gehikuntza handienak honakoetan gertatu ziren: Koke fabrikak eta petrolioa fintzea (+% 11,1), Erauzketa industriak (+% 3,4), Produktu informatikoak eta elektronikoak (+% 3) eta Material eta ekipamendu elektrikoak (+% 2,4). Bestalde, jaitsierak egon dira sektore hauetan: Produktu farmazeutikoak (-% 1,4), Industria kimikoa (-% 1,2), Egurra, papera eta arte grafikoak (-% 0,8) eta Metalurgia eta produktu metalikoak (-% 0,7).

Manufaktura industrian, eta EAEko ezinbesteko hiru industria azpisektoreak aztertuz, Metalurgia eta produktu metalikoak sektoreko prezioak % 0,7 jaitsi ziren, eta Makinak eta ekipamendua sektoreak eta Garraio materiala sektoreak hazkundeak erregistratu zituzten, +% 0,7koak eta +% 2,2koak, hurrenez hurren.

Ondasunen helburu ekonomikoaren arabera (tarteko ondasunak salbu), prezioek aldakuntza positiboak izan zituzten. Handiena energiaren prezioan erregistratu zen (+% 7,1). Ondoren, kontsumo iraunkorreko ondasunak (+% 2), ekipamendu ondasunak (+% 1,7) eta kontsumo ez iraunkorreko ondasunak (+% 1) daude.

EUROSTATen 2020ko otsaileko datuen arabera, industria prezioen adierazlearen aldakuntza (2019ko abendukoa, 2018ko abendukoarekin alderatuz) -% 0,7koa izan zen Eurogunean, eta % 0koa EB28n.

II.3.17 . TAULA.IPRI-A, ONDASUNEN HELBURU EKONOMIKOAREN ETA JARDUERA SEKTOREEN ARABERA. 2015 OINARRIA. CNAE-2009 (AURREKO ABENDUAREKIN ALDERATUZ IZAN ZUEN ALDAKUNTZA)

	2014-IV	2015-IV	2016-IV	2017-IV	2018-IV	2019-IV
ADIERAZLE OROKORRA	-3,5	-1,6	0,2	2,4	1,3	1,7
ONDASUNEN HELBURU EKONOMIKOAK						
KONTSUMO ONDASUNAK	-0,5	-1,1	2,2	-0,1	1,9	1,2
---KONTSUMO IRAUNKORREKO ONDASUNAK	-1,3	-0,4	-0,6	2,4	-0,2	2
--- KONTSUMO EZ IRAUNKORREKO ONDASUNAK	-0,3	-1,2	2,7	-0,5	2,2	1
EKIPAMENDU ONDASUNAK	-0,3	0,7	1,1	2,8	1,3	1,7
TARTEKO ONDASUNAK	0	-1,9	-0,5	2,8	1,4	-0,2
ENERGIA	-15,8	-4,9	1,4	2,7	1	7,1
JARDUERA SEKTOREAK						
-ERAUZKETA INDUSTRIAK	-1,9	2,5	-1,1	-4,5	6,4	3,4
--ERAUZKETA INDUSTRIAK	-1,9	2,5	-1,1	-4,5	6,4	3,4
-MANUFATURA INDUSTRIA	-3,5	-2,3	1,5	2,5	1	1,8
--- ELIKAGAI, EDARI ETA TABAKO INDUSTRIAK	-0,3	-1,6	2,2	-0,1	1,8	0,7
-- EHUNAK, JANTZIGINTZA, LARRUA ETA ZAPATAK	-0,4	5,1	1,3	-1	6,3	0,9
-- EGURRA, PAPER A ETA ARTE GRAFIKOAK	0,1	-0,1	-0,5	2,7	3,9	-0,8
-- KOKE FABRIKAK ETA PETROLIOA FINTZEA	-22,6	-11,7	11,8	2,9	-1,1	11,1
--INDUSTRIA KIMIKOA	-1,1	-1,6	0,8	2,8	5,6	-1,2
--PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK	1,2	1,3	1,3	6,1	2,6	-1,4
-- KAUTXUA ETA PLASTIKOAK	-2,3	0,7	-3,5	0,7	0,2	0,7
-- METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	0,9	-3,5	-0,1	4,4	1,2	-0,7
--PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK	1	-2,3	2,3	1,8	-2,1	3
-- MATERIALA ETA EKIPAMENDU ELEKTRIKOA	-0,6	-0,1	0,4	0,4	0,1	2,4
-- MAKINAK ETA EKIPAMENDUA	0,3	-0,1	0,9	3,2	2,1	0,7
-- GARRAIO MATERIALA	-0,6	2	1,6	0,8	0,1	2,2
-- ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	-3,7	1	-0,5	3,1	1,5	2,3
- ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA BAPOREA	-4,4	2,5	-7,4	2	2,8	1,3
-- ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA BAPOREA	-4,4	2,5	-7,4	2	2,8	1,3
-URA	-	-	3	2,3	3,2	0
--URA	-	-	3	2,3	3,2	0

Iturria: EUSTAT. IPRI. (2019ko ekaineko datuak)

3.5. ERAIKUNTZA

EUSTATen “Hiruhileko kontu ekonomikoen” datuen arabera (2020ko martxoan argitaratutakoak), 2019an, eraikuntza sektoreak, 4.206,4 milioi euroekin eta LOBen neurtutako 59.792 lanposturekin, BPGd-aren % 5,3 izan zen, eta LOBen enplegu osoaren % 6,1.

3.5.1. Eraikuntza sektorearen bilakaera

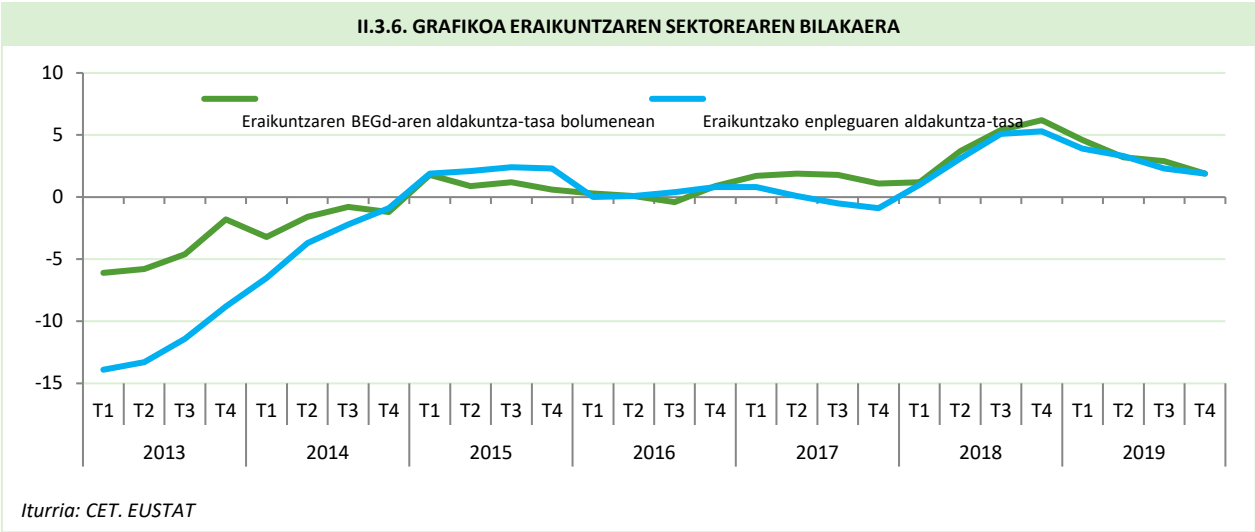
Kontu horien arabera, sektorearen hazkundera BEGren hazkundera gutxitzen joan da 2019an, lehenengo hiruhileko urteko aldakuntza tasa erreala % 4,6koa izan zelarik eta laugarren hiruhilekoa bukatzean, % 1,9koa. Modu horretan, eraikuntza sektorearen BEGren urte arteko aldakuntza tasa, 2019an eta bolumenean, % 3,1ekoa izan zen; 2018koa baino ehuneko puntu 1 gutxiago, hain zuzen ere.

II.3.18 . TAULA.BEG-REN ETA ERAIKUNTZA ENPLEGUAREN BILAKAERA (URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK)						
	2018 IV	2019 I	2019 II	2019 III	2019 IV	
BEG aldakuntza tasa, bolumenean	6,2	4,6	3,2	2,9	1,9	
Enpleguaren aldakuntza tasa, guztira (LOB*)	5,3	3,9	3,3	2,3	1,9	
* Lanaldi osoko baliokidea						
Iturria: EUSTAT, HEK						

Estatuan, eraikuntzako BEGren urte arteko aldakuntzaren batez bestekoa, INEren arabera, % 3,5ekoa izan zen.

Enpleguari dagokionez, 2019ko hiruhileko profilak (lanaldi osoko lanpostuetan neurtuta) erakusten du enpleguko hazkundera moteltzen joan dela urtean zehar. Urte arteko batez besteko aldakuntza erreala % 2,8koa izan zen, 2018an izandako gehikuntzan baino ehuneko 8 hamarren gutxiagokoa.

Sektoreko produktibitatea % 0,3 gehitu zen.

II.3.19 . TAULA.ERAIKUNTZA SEKTOREAREN BILAKAERA							
	HIRUHILEKO EKONOMIA KONTUAK. (ZUZENDUTAKO DATUAK) URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASAK			ERAIKUNTZAREN ADIERAZLE KOIUNTURALA URTEKO BATEZ BESTEKO GEHIKUNTZA			
	LOTUTAKO BOLUMENAREN BPGd-a	LANPOSTU GUZTIAK (LOB)	PRODUKTIBITEA	GUZTIRA	ERAIKUNTZA	OBRA ZIBILA	ENPLEGUA
				EKOIZPEN INDIZEA			
2016	0,2	0,3	-0,1	2,4	4,9	-12,2	2,4
2017	1,6	-0,1	1,7	5,7	7,7	-8,6	5,7
2018	4,1	3,6	0,5	13	14	5,4	13
2019	3,1	2,8	0,3	7,9	8,3	4,5	7,9
Iturria: EUSTAT							

3.5.2. Eraikuntzaren koiuntura adierazlea eta Eraikuntza kostuen adierazlea

EUSTATen “Eraikuntza Kostuen Adierazleak”²⁷ (ICC) eraikuntza sektorearen ekoizpenaren eta enpleguaren bilakaera koiunturala zehazten du, eta aurreko urtearekin alderatuz, gehitu egin da berriz ere. Hala, 2019ko ekoizpenaren urteko batez besteko aldakuntza % 7,9koa (ikus II.3.19 TAULA) izan zen, aurreko urteko % 13ko gehikuntzari gehituz. Aldakuntza hori gertatu da eraikuntzaren adierazlea (% 8,3ko gehikuntza tasa) eta obra zibilarena aldatu egin direlako (% 4,5ko aldakuntza). Enpleguak, berriz ere, urteko batez besteko aldakuntza positiboa erregistratu du; 2019an, +% 7,9koa.

2019ko otsailean EUROSTATEk argitaratutako datuen arabera, 2019ko Eraikuntza Ekoizpenaren Adierazlearen batez besteko aldakuntza +% 1,8koa izan zen Eurogunean eta +% 2,4koa EB27n.

Ondoren, EUSTATen “Eraikuntza Kostuen Adierazlea” aztertuko dugu. Adierazle koiuntural horrek eraikuntza sektorearen kostu osoak izandako bilakaera aztertzen du. Kostu hori, era berean, tarteko kontsumoen, langileen kostuen eta ustiapen soberakinen batura da, eta kalkulatzeko, Tarteko Kontsumoen Adierazlearen bilakaera eta Eskulanaren Kostuaren Adierazlearen bilakaera aztertzen dira.

²⁷ Adierazle horrek eraikuntza obraren bi motak definitzen ditu, alde batetik, eraikuntzak (eraikitze iraunkor guztiak, banatuak eta independenteak, familia edo talde baten etxebizitza gisa erabiltzeko edo nekazaritza, industria, zerbitzu prestazio edo abarretarako, edo, orokorrean, jarduera bat garatzeko, besteak beste, eskolak, siloak, eta abar) eta, beste alde batetik, obra zibilak (azpiegitura obra guztiak, eraikitzeen ezberdinak, kolektiboki edo modu publikoan erabiltzeko).

2018ko abendutik
2019ko abendura,
eraikuntza kostuak % 2,2
gehitu ziren; eskulanaren
kostua % 2,3 gehitu zen,
eta lehengaien kostua,
% 2,2.

Eraikuntzak eta Obra
zibilak banatuta, obra
zibilen kostuak
eraikuntzenak baino
gehiago gehitu ziren: % 2,9 eta % 2, hurrenez hurren.

II.3.20 . TAULA.EAE-KO ERAIKUNTZA KOSTUEN URTE ARTEKO ALDAKUNTZA TASA (AURREKO ABENDUAREKIKO ALDAKUNTZA)							
	KOSTUAK			LEHENGAIEN PREZIOAK			ESKULAN AREN KOSTUA
	GUZTIRA	ERAIKUNTZA	OBRA ZIBILA	GUZTIRA	ERAIKUNTZA	OBRA ZIBILA	
2014-12	-1,2	-1	-2,6	-2	-1,7	-3,8	-
2015-12	0,3	0,3	0	0,2	0,3	-0,2	-
2016-12	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,7
2017-12	0,4	0,6	-0,7	0	0,4	-1,4	1,4
2018-12	2,4	2,2	3,6	2,6	2,3	4,2	1,8
2019-12	2,2	2	2,9	2,2	2	3,1	2,3

Iturria: EUSTAT. ICCE

3.6. ZERBITZUAK

EUSTATen “Hiruhileko kontu ekonomikoen” datuen arabera (2020ko martxoan argitaratutakoak), 2019an, zerbitzuen sektoreak, 49.223.5 milioi euroekin eta LOBen neurtutako 698.060 lanposturekin, BPGd-aren % 62,1 osatu zuen, eta LOBen enplegu osoaren % 71,3.

3.6.1. Zerbitzuen sektorearen bilakaera orokorra

Hiruhileko *Ekonomia*
Kontuen arabera, sektorearen
BEGren 2019ko hazkundera,
% 2,6koa izan zen lehenengo
hiruhilekoan, eta % 2,2koa
laugarrenean. Modu horretan,
2019ko urte arteko aldakuntza
tasa % 2,5ekoa izan zen; 2018an
baino ehuneko bi hamarren
gutxiagokoa.

II.3.21 . TAULA.ZERBITZUEN SEKTOREAREN BILAKAERA Zuzendutako datuak. Aldakuntzaren urte arteko tasak						
	ZERBITZUEN BEG. BOLUMEN INDIZEA				LANPOS- TUAK (LOB)	PRODUKTI BITATEA
	GUZTIRA	Merkataritza, ostalaritza eta garraioa	Ad. publikoa, hezkuntza, osasuna eta Gizarte Zerbitzuak	Gainerako zerbitzuak		
2016	2,8	3,6	2,4	2,5	2,5	0,3
2017	2,9	4,1	2,2	2,6	2,1	0,8
2018	2,7	4,0	2,1	2,2	2,7	0
2019	2,5	2,4	2,2	2,6	1,8	0,7

Iturria: EUSTAT.

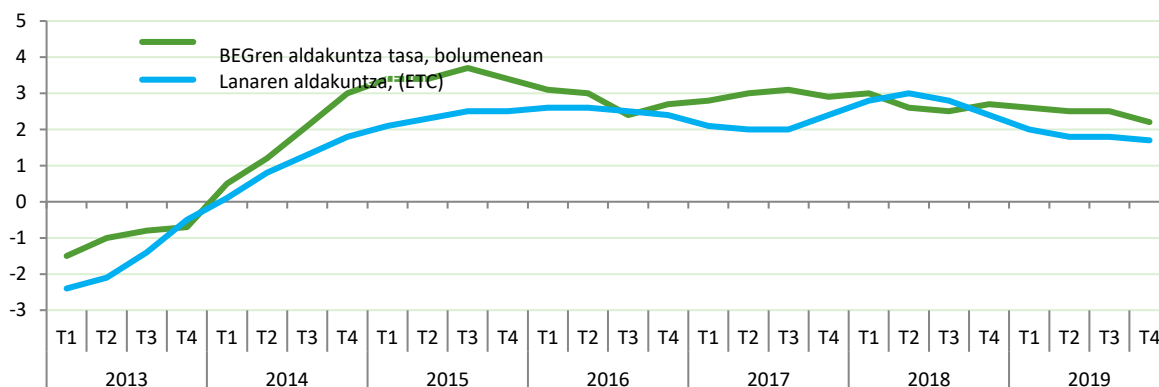
Zerbitzuen sektoreko BEGren hazkunde erreala (% 2,5) estatukoa baino pixka bat baxuagoa da, non, INEren datuen arabera, % 2,6 hazi den.

Merkataritza, ostalaritza eta garraioa % 2,4 gehitu zen (2018an baino ehuneko 1,6 puntu gutxiago), *Administrazio publikoa, hezkuntza, osasuna eta Gizarte Zerbitzuak* % 2,2 (2018an baino ehuneko hamarren 1 gehiago) eta *Gainontzeko Zerbitzuak* % 2,6 (2018an baino 4 hamarren gehiago).

Enpleguari dagokionez, hazkundeak, LOBen neurtuta, lehenengo hiruhilekoan % 2ko kopurua izan zuen, eta hirugarrenean, % 1,7koa. 2019ko urte arteko aldakuntza tasa % 1,8koa izan zen; 2018an baino ehuneko bederatzia hamarren gutxiago.

Produktibitatea % 0,7 hazi zen.

II.3.7 GRAFIKOA. ZERBITZU SEKTOREAREN BILAKAERA

Iturria: HEK. EUSTAT

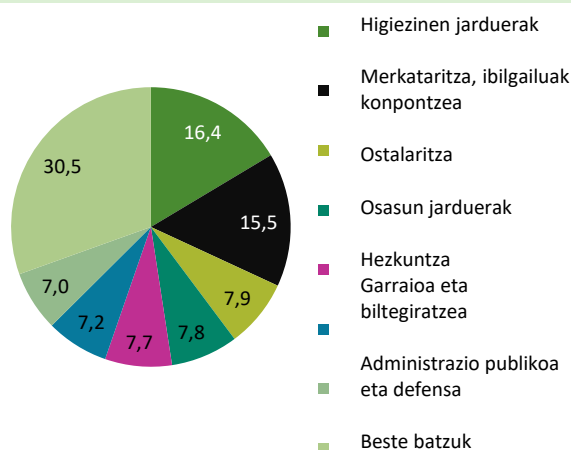
3.6.2. EAEko zerbitzu sektoreko adar nagusiak

Zerbitzuen sektorean, Merkataritza eta Ibilgailuen konponketa adarra azpimarratu behar da, BPGd-ari eta enpleguari dagokionez: 2018ko sektore zerbitzuaren BPGd arruntaren % 15,5 eta enpleguaren sektorearen ²⁸ % 19,5 (2017ko datua²⁹).

BPGd arruntan, hauek nabarmendu behar dira: Higiezinaren arloko jarduerak (sektoreko BPGd-aren % 16,4), Ostalaritza (% 7,9), Osasun jarduerak (% 7,8), Hezkuntza (% 7,7), Garraioa eta biltegiatzea (% 7,2) eta Administrazio publikoa eta defentsa (% 7).

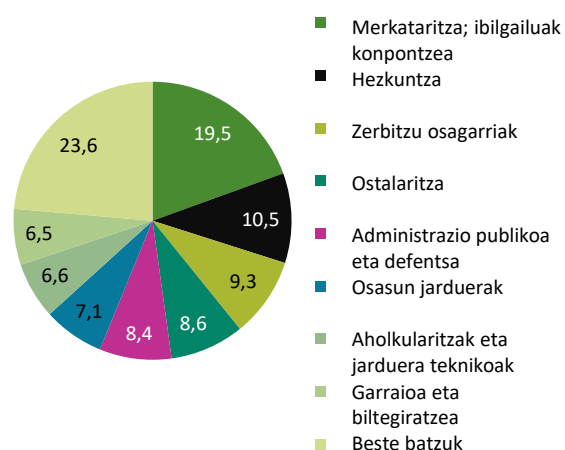
Eta enpleguari dagokionez, hauek: Hezkuntza (Zerbitzuen sektorean neurtutako LOBen enpleguaren % 10,5), Zerbitzu osagarriak (% 9,3), Ostalaritza (% 8,6), Administrazio publikoa eta defentsa (% 8,4), Osasun jarduerak (% 7,1), Aholkularitzak eta jardura teknikoak (% 6,6) eta Garraioa eta biltegiatzea (% 6,5).

II.3.8 GRAFIKOA. ZERBITZUEN SEKTOREKO BPGd-AREN BANAKETA, SEKTOREEN ARABERA, 2018

Iturria: EUSTAT

II.3.9 GRAFIKOA. ZERBITZUEN SEKTOREKO ENPLEGUAREN BANAKETA, SEKTOREEN ARABERA, 2017

Iturria: EUSTAT

²⁸ Eskuragarri dagoen azken datua

²⁹ Enpleguari buruz eskuragarri dagoen azken datua: BPGd datuak baino bat gutxiago.

2014 eta 2018 artean, BPGd-aren urteko batez besteko aldakuntza tasa, datu errealetan, +% 3koa izan zen. BPGd hazkunde garrantzitsuenak honakoetan erregistratu ziren: Ostalaritza (urteko batez besteko % 6,3), Aisialdi eta kultura jarduerak (% 5,6), Informatika eta Zerbitzu osagarriak (adar biek % 4,8 izan zuten), Garraioa eta biltegiatzea (% 4,5) eta I+G (% 3,9).

Enpleguari dagokionez, 2013 eta 2017 artean, honakoetan izan ziren gehikuntza nagusiak: Gizarte zerbitzuen jarduerak (urteko batez besteko % 3,9), Beste jarduera profesional batzuk (% 3,8), Ostalaritza (% 3,4), Zerbitzu osagarriak eta Aisialdi eta kultura jarduerak (bakoitzak % 3,3) eta Aholkularitzak eta jarduera teknikoak (% 3,2). Jaitsierak egon ziren hauetan: Telekomunikazioak (-% 5,8), Finantza jarduerak eta aseguruak (-% 2,9), Edizioa, irudia, irratia eta telebista (-% 0,6) eta Administrazio publikoa eta defentsa (-% 0,1).

Zerbitzuen sektoreko urteko batez besteko aldakuntza, 2014 eta 2018 artean, % 0,7koa izan zen.

II.3.22 . TAULA.EAE-KO ZERBITZU SEKTOREAREN EGITURA ETA BILAKAERA								
	BPG-d ARRUNTA (ZERBITZU SEKTOREKO BEG-REN GAINEKO %)		ENPLEGUA (ZERBITZU SEKTOREKO ENPLEGUAREN GAINEKO %)			BPGd*	PREZIOAK	ENPLEGUA
	2017	2018	2015	2016	2017	2014-18		2013-17
9. MERKATARITZA; IBILGAILUAK KONPONTZEA	15,6	15,5	19,8	19,7	19,5	3,0	0,2	1,0
20. GARRAIOA ETA BILTEGIATZEA	7,2	7,2	6,5	6,6	6,5	4,5	0,6	2,2
21. OSTALARITZA	7,4	7,9	8,4	8,5	8,6	6,3	1,1	3,4
22. EDIZIOA, IRUDIA, IRRATIA ETA TELEBISTA	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,1	0,6	-0,6
23. TELEKOMUNIKAZIOAK	1,9	1,9	0,4	0,3	0,3	2,6	-1,6	-5,8
24. INFORMATIKA	1,7	1,6	2,0	2,0	2,0	4,8	0,9	2,7
25. FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	5,6	5,6	2,7	2,6	2,4	1,6	1,4	-2,9
26. HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERAK	16,6	16,4	0,8	0,8	0,8	2,3	1,3	0,3
27. AHOLOKULARITZAK ETA JARDUERA TEKNIKOAK	6,6	6,4	6,3	6,4	6,6	1,8	0,9	3,2
28. IKERKETA ETA GARAPENA	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	3,9	0,7	2,3
29. BESTE JARDUERA PROFESIONAL BATZUK	1,1	1,1	1,8	1,8	1,8	3,4	0,8	3,8
30. ZERBITZU OSAGARRIAK	4,5	4,5	9,0	9,1	9,3	4,8	1,1	3,3
31. ADMINISTRAZIO PUBLIKOA ETA DEFENTSA	7,1	7,0	8,7	8,5	8,4	0,5	0,3	-0,1
32. HEZKUNTZA	7,6	7,7	10,3	10,3	10,5	3,2	0,4	2,7
33. OSASUN JARDUERAK	7,9	7,8	7,1	7,1	7,1	2,3	0,4	2,4
34. GIZARTE ZERBITZUETAKO JARDUERAK	1,5	1,5	3,9	4,0	4,1	2,2	1,0	3,9
35. AISIALDI ETA KULTURA JARDUERAK	2,3	2,5	2,0	2,1	2,1	5,6	0,3	3,3
36. BESTE ZERBITZU BATZUK	2,2	2,2	3,6	3,6	3,5	3,7	1,0	1,8
37. ETXEETAKO JARDUERAK	1,4	1,4	4,7	4,7	4,6	2,0	0,8	2,5
38. LURRALDEZ KANPOKO ERAKUNDEAK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
ZERBITZUAK, GUZTIRA (BPGd MILA EUROTAN ETA LANALDI OSOKO ENPLEGUA)	45.914.308	47.623.451	637.482	653.581	667.410	3,0	0,7	2,0
EKONOMIA, GUZTIRA (BPGd MILA EUROTAN ETA LANALDI OSOKO ENPLEGUA)	73.697.375	76.808.704	881.112	899.438	919.453	3,0	0,7	4,0
* BPGd errealak (bolumen lotuan)								
Iturria: EUSTAT. Ekonomia Kontuak.								

3.6.3. Merkataritza

EUSTAT-en azken "Kontu ekonomikoen" arabera, Merkataritza eta ibilgailuak konpontzea sektoreak EAEko BPGd arruntaren % 9,6 osatzen du (7.372,5 milioi euro, 2018ko datua) eta enpleguaren % 14,1 (129.890 lanpostu lanaldi osoko baliokideetan, 2017ko datua).

Lehenik eta behin, EUSTATen "Txikizkako merkataritzaren adierazlea (ICIm)" aztertuko dugu. Horixe da EAEko txikizkako merkataritza sektorearen merkataritza eta lan koiunturaren bilakaeraren adierazle zuzena, eta bere oinarria aldagai hauen jokaeraren azterketa da: "Salmentak" eta "landunak".

Txikizkako merkataritzaren salmentaren adierazle nagusiak EAEn, urte arteko % 0,9ko hazkundera izan zuen prezio iraunkorretan 2018 eta 2019 artean, hau da, 2018an baino ehuneko 2 hamarren gehiago.

Hazkunde hori gertatu da nagusiki, automobilgintzako erregaiei salmentak (+% 3,3), espezializatu gabeko elikagaien salmentak (% 2), espezializatu gabeko produktuak (% 1,9) eta etxeetarako ekipamenduak (% 1,3) gehitu egin zirelako.

Hala ere, gutxitu egin zen pertsonentzako ekipamenduen salmenta (-% 2,2).

Lurralde historikoei dagokienez, 2018 eta 2019 artean, ezberdina da Bizkaian eta beste lurralde historikoetan gertatutakoa; Arabako eta Gipuzkoako adierazle orokorrak gehitu egin ziren (% 2 eta % 1,8, hurrenez hurren), eta Bizkaikoa % 0,1 gutxitu zen.

EUROSTATen datuen arabera, 2019ko txikizkako merkataritzaren batez besteko aldakuntza, 2020ko otsaileko datu dituen arabera, % 2,6koa zen Eurogunean eta % 2,4koa EB27n.

**II.3.23 . TAULA.TXIKIZKAKO MERKATARITZAREN SALMENTA ADIERAZLEAREN BILAKAERA
(URTEKO BATEZ BESTEKO GEHIKUNTZA, PREZIO JARRAITUTAN)**

	LH			Adierazle orokorra EAE	EAE									
	Arab a	Bizka ia	Gipuzk oa		Elikadura			Gainerako produktuak					Automo bilgintza rako erregaia	Adierazle orokorra , hornitegi rik gabe
					Guz tira	Espez ializat ua	Espez ializat u gabe a	Guzti ra	Pertso nen ekipam endua	Etxeen ekipam endua	Beste kontsu mo ondas un batzuk	Espez ializat u gabe a		
2015	4,9	0,5	2	1,7	1,4	-2,8	3,7	2,1	0,6	3,6	3,8	0,9	0,5	1,8
2016	1,4	3,1	4,5	3,3	1,3	-1,4	2,9	5,4	2,1	15,2	5,5	-0,6	1,2	3,4
2017	-0,2	3,1	0,6	1,7	1,3	-0,9	2,5	2,9	0,2	8,8	5,4	-1,9	-3	2,1
2018	0,3	0,7	1	0,7	1	-1,6	2,4	0,2	0,3	0,4	-1,6	0,8	2,3	0,6
2019 b-b	2	-0,1	1,8	0,9	1,5	0,3	2	0	-2,2	1,3	0,5	1,9	3,3	0,7
b-b: behin-behinekoa Iturria: EUSTAT, ICIm														

Txikizkako merkataritzako landunen datuek adierazten dute 2019an % 0,1eko hazkundera egon zela, 2018ko adierazlean baino ehuneko 6 hamarren gutxiago; moteltze hori aurreko moteltzeei gehitu zaie.

Elikadura saltokietako landunak, gainerako produktuak landunak eta automobilgintzarako erregaiei saltokietako landunak banatuz egiaztatu da, automobilgintzarako erregaiei saltokiak direla % 0,1eko adierazle orokorra lortzea ahalbidetzen dutenak, elikagaien saltokietako ekarpena askoz ere gutxiagokoa delarik.

EUSTATen “Azalera handiko saltokien eta elikadura kateen” (IGSC)³⁰ adierazlea³¹ koiuntura adierazlea da, EAEko azalera handiko saltokien eta elikadura kateen merkataritza sektoreko salmenten eta landunen bilakaera aztertzen duena.

II.3.24 . TAULA.TXIKIZKAKO MERKATARITZAKO LANDUNEN ADIERAZLEA EAE (URTE ARTEKO TASAK)

	ADIERAZLE OROKORRA	ELIKADURA	GAINERAKO PRODUKTUAK	AUTOMOBILGINTZARAKO ERREGAIA
2015	0,1	-0,1	0	7,3
2016	4	4,2	4,3	-5,8
2017	2,3	3,7	1,4	1,9
2018	0,7	2,7	-0,8	0,3
2019 b-b	0,1	0,5	-0,4	3,2
<i>b-b: behin-behinekoa Iturria: EUSTAT, ICIIm</i>				

³⁰ 2015. urtetik aurrera, azalera handiko kontsumitzaileek erosteko ohiturak aldatu zituzten eta hurbilekoagoak ziren bestelako joerak izan zituzten, eta, beraz, EUSTATEk jada ez zuen aztertu Azalera Handietako Merkataritzaren Adierazlea (IGCS), eta, horren ordean, “Azalera handiko saltokien eta elikadura kateen adierazlea” (IGSC) aztertu zuen.

Adierazle horren arabera, 2018 eta 2019 artean, EAEko saltoki handietako eta elikadura kateetako salmenak % 1,4 hazi ziren (2018an baino ehuneko 6 hamarren gutxiago). Gehikuntza hori gertatu zen elikadura produktuen salmentak (% 1,7) eta gainerako produktuenak (% 0,8) gehitu egin zirelako. Langileak % 1,6 gehitu ziren aldi berean.

II.3.25 . TAULA.AZALERA HANDIETAKO SALTOKIEN ETA ELIKADURA KATEEN MERKATARITZA ADIERAZLEA							
URTE ARTEKO TASAK							
	ADIERAZLE OROKORRA (PREZIO JARRAITUAK)	LH, ADIERAZLE OROKORRA (PREZIO JARRAITUAK)			SALMENTAK (PREZIO JARRAITUAK)		LANDUNAK
		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	ELIKADURA	GAINERAKO PRODUKTUAK	
2016	2,3	0,5	3,4	1,4	2,3	1,8	3,3
2017	1,9	1,7	1,7	2,4	2	1,4	3
2018	2	-0,2	2	3	2,2	0,9	3,3
2019 b-b	1,4	1,5	1,6	1,1	1,7	0,8	1,6
<i>b-b: behin-behinekoa</i>							
<i>Iturria: EUSTAT, Azalera handietako saltokien eta elikadura kateen merkataritza adierazlea</i>							

3.6.4. Ostalaritza eta turismoa

Ostalaritza eta turismo sektoreak garrantzia ekonomikoa eta soziala eskuratu du gure autonomia erkidegoan. EUSTATEN azken “Kontu ekonomikoen” arabera, Ostalaritza sektoreak EAEko BPGd-aren % 4,9 osatzen du (3.758,9 milioi euro, 2018ko datua) eta enpleguaren % 6,3 (57.519 lanpostu lanaldi osoko baliokideetan, 2017ko datua).

3.6.4.1. Establezimendu turistikoen inkesta. 2018

EUSTATEN “Establezimendu turistikoen inkestak” EAEko hoteletara bidaiatzen duten eta bertan lo egiten duten pertsonen datuak³² jasotzen ditu. Hala, EAEko bidaiariak aztertuta ondorioztatu dute hazten jarraitzen dutela ostatu-gauek, okupazio mailak eta batez besteko egonaldiak.

2019an, etorritako bidaiariak % 3,7 gehitu ziren, baita horiek igarotako gauak ere (% 3,7). Hala, 3.184.904 sarrera eta 6.265.610 gau-igarotze kontabilizatu ziren. Eskainitako hoteletako plazak % 2,7 gehitu ziren.

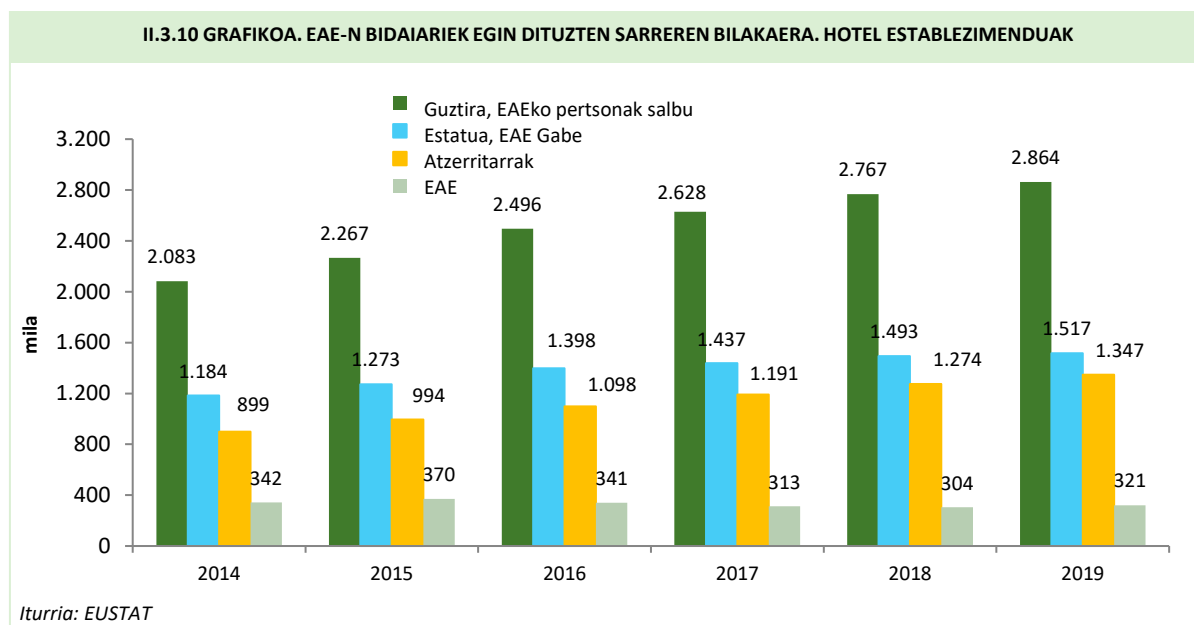
³¹ Azalera handiko saltokiak dira 2.500 m2 edo gehiagokoak, eta elikagai kateak dira gutxienez hiru saltoki dituzten enpresa guztiak (azalera handietako saltokiak baita ere, horiek egonez gero), eta, horrez gain, 100 langile baino gehiago dituztenak. Informazioa lurralde historikoen arabera aztertzen da 2015. urtetik aurrera.

³² Pertsonen ostatu ematea jarduera nagusitzat duen establezimendua, prezio baten bidez, ohiko moduan eta profesionalki, beste batzuekin edo beste batzuk gabe. Aztertutako lagina osatzen dute hotel establezimenduek -hotelak, ostatuak eta pentsioak- eta EAEn kokatutako nekazal turismoko etxeak.

II.3.26 . TAULA.EAE-KO HOTELETAKO BIDAIRIAK, IGAROTAKO GAUAK, BATEZ BESTEKO EGONALDIAK, OKUPAZIO MAILA ETA ESKAINITAKO PLAZAK						
	OSTATU HARTU ZUTEN BIDAIRIAK	OKUPATUTAKO PLAZAK (GAU-IGAROTZEAK)	PLAZA BAKOITZEKO OKUPAZIO MAILA	LOGELA BAKOITZEKO OKUPAZIO MAILA	BATEZ BESTEKO EGONALDIA (EGUNAK)	ESKAINITAKO HOTEL PLAZAK
2014	2.424.832	4.657.505	46,4	56,3	1,9	10.042.348
2015	2.637.385	5.041.338	49,8	60,5	1,9	10.122.621
2016	2.837.225	5.490.499	53,0	64,3	1,9	10.364.353
2017	2.940.493	5.635.712	54,2	65,4	1,9	10.399.052
2018	3.071.130	6.040.523	56,8	67,5	2,0	10.638.286
2019	3.184.904	6.265.610	57,4	68,4	2,0	10.925.615
Ald. 17-18	4,4	7,2				2,3
Ald. 18-19	3,7	3,7				2,7

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistikoen inkesta.

Ostatu hartu zuten bidaiarien kopurua gehitu egin da honako arrazoen ondorioz: atzeritik etorritakoak % 5,8 gehitu ziren, estatukoak % 1,6 eta EAEkoak, % 5,5.

Hala, EAEko bidaiariak kenduta, gure autonomia erkidegoan 2018 eta 2019 artean hotel establezimenduetan gaua igaro zuten pertsonak % 3,5 gehitu ziren (2.863.648 pertsona), eta, beraz, batez besteko egonaldia 2 egunekoa izan zen, atzeritarrena 1,99 egunekoa izan zelarik, eta estatukoena, 2 egunekoa.

II.3.27 . TAULA.EAE-KO BIDAIA-RIEN, GAU-IGAROTZEEN ETA BATEZ BESTEKO EGONALDIEN BILAKAERA, BIDAIA-RIEN JATORRIAREN ARABERA

	2017			2018			2019			Aldakuntza		
	BIDAIA- K	GAU- IGAROTZEA K	BATEZ BESTEKO EGONALDIA (EGUNAK)	B	GI	BBE	B	GI	BBE	B (%)	GI (%)	BBE (Dif)
GUZTIRA, EAE GABE	2.627.923	5.109.651	1,94	2.766.652	5.534.394	2,00	2.863.648	5.721.561	2,00	3,5	3,4	0,00
ESTATUA, EAE GABE	1.437.105	2.797.668	1,95	1.493.086	3.004.769	2,01	1.516.708	3.037.050	2,00	1,6	1,1	-0,01
ATZERRITARRA K	1.190.818	2.311.983	1,94	1.273.566	2.529.625	1,99	1.346.940	2.684.511	1,99	5,8	6,1	0,01
EAE-KOAK	312.570	526.061	1,68	304.478	506.129	1,66	321.256	544.049	1,69	5,5	7,5	0,03

Iturria: EUSTAT, Establezimendu turistikoaren inkesta.

3.6.4.2. Aisialdi turismoa eta negozio turismoa

IBILTUR (aisialdia eta negozioak) estatistikaren datuak bi urtean behin azaltzen dira. Azken datuak 2018ko gure memorian jasota daude.

3.6.5. Finantza sektorea

EUSTAT-en azken “Kontu ekonomikoen” arabera, Finantza jarduerak eta aseguruak sektoreak EAEko BPGd arruntaren % 3,5 osatzen du (2.687,4 milioi euro, 2018ko datua) eta enpleguaren % 1,8 (16.201 lanpostu lanaldi osoko baliokideetan, 2017ko datua).

Finantza alorrean, Ekonomia gaien eta eraldaketa digitalaren Ministerioaren 2020ko apirilaren “Adierazle ekonomikoen laburpenean (AEL)” eta II.

kapitulu honetako 1. atalean azaldu den moduan, 2019an, EBZk ez zuen aldatu Euroguneko egun baterako esku-hartze mota, eta, hala, urte guztian zehar, % 0,00n mantendu zuen. Japoniako Bankuak ere 2019 osoa 2018 itxi bezala mantendu zuen, hau da, -0,10ean. Eta AEBko Erreserba Federalak hiru aldiz gutxitu zuen, uztailean % 2,25, ekainean % 2, irailean % 2,00 eta urrian % 1,75.

Euroguneko moneta merkatuko interes tasei dagokienez (gordailuak), negatiboak dira berriz ere urteko batez bestekoan eta epe guztietan. 2019ko lehenengo eta azken hiruhilekoen arteko aldakuntza hauxe da: hilabete baterako Euriborra -% 0,37tik -% 0,45era; 3 hilabeterako Euriborra -% 0,31tik -% 0,39ra; sei hilabeterako Euriborra -% 0,24tik -% 0,34ra; eta urtebeterako Euriborra -% 0,12tik -% 0,26ra.

Finantza erakundeetako gordailuen analisiak, Espainiako Bankuaren “Aldizkari estatistikokoaren” arabera, erakusten du, administrazio publikoetako titulartasuna zutenek, 2019 bukaeran, EAEko saldo osoa 4.800 milioi eurokoa izan zutela, eta, horrek esan nahi du, % 8,9ko urteko gehikuntza izan zutela, eta estatuaren gordailuen % 7 osatu zutela. Beste Sektore Egoiliar batzuen (BSE) gordailuak 82.135 milioi eurokoak izan ziren, aurreko aldian baino % 6,5 gehiago, eta estatuko ratio osoa % 6,7koa izan zen.

II.3.28 . TAULA.ESKU-HARTZE MOTAK ETA MONETA MERKATUAREN INTERES TASAK								
	ESKU-HARTZE MOTAK (*)				EURO EREMUKO INTERES TASAK, MONETA MERKATUA. GORDAILUAK. EURIBORRA			
	EDB	AEB	JAPONIA	ERRESUM A BATUA	HILABETE	3 HILABETE	6 HILABETE	URTEBETE
2013	0,25	0,25	0,10	0,50	0,13	0,22	0,34	0,54
2014	0,05	0,25	0,10	0,50	0,13	0,21	0,31	0,48
2015	0,05	0,50	0,10	0,50	-0,07	-0,02	0,05	0,17
2016	0,00	0,75	-0,10	0,25	-0,34	-0,26	-0,16	-0,03
2017	0,00	1,50	-0,10	0,50	-0,37	-0,33	-0,26	-0,15
2018	0,00	2,50	-0,10	0,50	-0,37	-0,32	-0,27	-0,17
2019	0,00	1,75	-0,10	0,75	-0,40	-0,35	-0,30	-0,22
2019ko lehenengo hiruhilekoa.					-0,37	-0,31	-0,24	-0,12
2019ko laugarren hiruhilekoa.					-0,45	-0,39	-0,34	-0,26

* Aldi bukaerako datuak

Iturria: Ekonomia gaien eta eraldaketa digitalaren Ministerioa

Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak modalitate ezberdinetan aztertuz (bista, epea eta aktiboen aldi baterako lagapena (AABLak)) % 76,2 bista gordailuak dira (2018an, % 73,7), % 15 eperako gordailuak eta % 3 AABLak. Bistako gordailuak hazten doaz (+% 10,2) eta eperakoak gutxitzen. Bilakaera hori gertatu da, izan ere, gordailuen ordainketa urria edo hutsala izan da.

II.3.29 . TAULA.SEKTORE PRIBATUAREN ETA ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN GORDAILUAK GORDAILU ERAKUNDEETAN (XII-31ko SALDOAK)										
	MILIOI EUROTAN					BANAK .	ESTATUA	%, ESTATUKO GUZTITIK	% ALDAKUNTZA	
	2015	2016	2017	2018	2019				2017-18	2018-19
Guztira, pribatua eta publikoa	74.676	76.117	79.661	81.517	86.935	100	1.287.798	6,8	2,3	6,6
Guztira, sektore publikoa	2.907	2.902	3.226	4.407	4.800	5,5	68.817	7,0	36,6	8,9
Guztira, sektore pribatua (BSE)	71.770	73.216	76.435	77.110	82.135	94,5	1.218.981	6,7	0,9	6,5
Bistako gordailuak	29.633	34.084	56.570	60.083	66.238	76,2	1.021.154	6,5	6,2	10,2
Aurrezpen gordailuak	12.089	14.059				0,0				
Eperako gordailuak	30.048	25.073	18.219	15.061	13.030	15,0	178.832	7,3	-17,3	-13,5
AABLak			1.646	1.967	2.868	3,3	18.995	15,1	19,5	45,8

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.

Bestalde, Euroguneko finantza erakundeek EDBko etxeei ematen dien interes tasa, Espainiako Bankuko “Estatistika Aldizkariaren” arabera, 2018 eta 2019 artean gehitu egin zen kontsumo kredituaren kasuan (% 6,21etik % 6,22ra) eta gutxitu egin zen etxebizitzetarako kredituetan (% 2,12tik % 1,91ra).

EAEko gordailu erakundeek 2019an emandako kredituaren saldo bizia pixka bat gehitu zen eta 68.467 milioi eurotik 68.515 milioi eurora (+% 0.1) igaro zen. Gehikuntza hori gertatu zen administrazio publikoei emandako kredituaren saldoa gehitu egin zelako (+% 6,6), izan ere, sektore pribatuari emandakoa (% 88,9) - % 0,7 gutxitu zen.

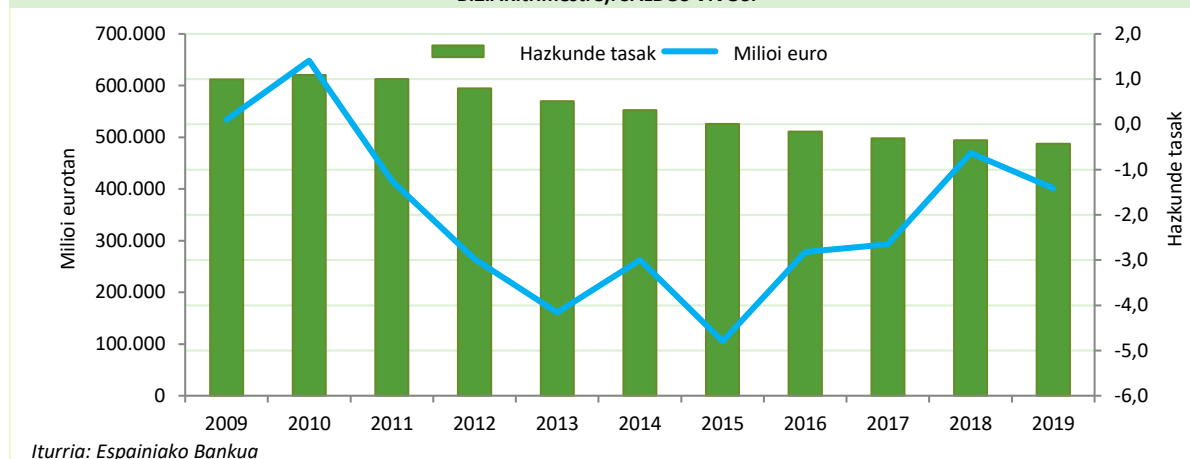
II.3.30 . TAULA.FINANTZA ETA MONETA ERAKUNDEEK EUROGUNeko SEKTORE EGOILIARREI APLIKATUTAKO INTERES TASAK		
	ETXEEI (URTEKO TASA BALIOKIDEA)	
	KONTSUMORAKO KREDITUA	ETXEBIZITZAK EROSTEA
2017	6,15	2,22
2018	6,21	2,12
2019	6,22	1,91

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.

II.3.31 . TAULA.GORDAILU ERAKUNDEEK SEKTORE PUBLIKOARI ETA PRIBATUARI EMANDAKO KREDITUA (12-31ko saldoak)										
	MILIOI EUROTAN						BANAKE, EAE 2019	ESTATUA 2019	%, ESTATUARE N GAINEAN	% 2018-19 ALDAKUNTZA
	2014	2015	2016	2017	2018	2019				
Guztira	69.177	70.037	71.564	70.862	68.467	68.515	100	1.199.375	5,7	0,1
Adm. publikoa	6.008	6.636	6.997	6.612	7.148	7.618	11	63.786	11,9	6,6
Sektore pribatua (BSE)	63.169	63.400	64.566	64.250	61.319	60.897	89	1.135.590	5,4	-0,7

Iturria: Espainiako Bankua. Buletin Estatistikoa.

Etxebizitzak eskuratzeko beste sektore egoiliarrei emandako berme hipotekadun kreditu saldoei dagokienez, Espainiako Bankuak estatu osoari buruz emandako datuen arabera (ez dago autonomia erkidegoei buruzko daturik), 2018 eta 2019 artean gutxitu egin da berriz ere, zehazki, % 1,4 (494.569 milioi eurotik 487.561 milioi eurora).

II.3.11 GRAFIKOA. ESTATUAN ETXEBIZITZA EROSTEKO HIPOTEKA BERMEA DUTEN KREDITUAK (IV. HIRUHILEKOA). SALDO BIZIAK.trimestre). SALDOS VIVOS.

Bestalde, Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higiezinaren Erregistratzaileen Elkargoaren datuak INEren “*Hipoteken estatistikak*” txostenean jaso ziren, eta horien arabera, EAEn eratutako hipotekak gehitu egin ziren berriz ere, zehazki, 2018 eta 2019 artean, % 1,9 (behin-behineko datuen arabera). Hipotekatutako finka bakoitzeko mailegatutako batez besteko zenbatekoa % 1,5 gehitu zen, hau da, ekitaldi honetan, 169.581 euro, eta, aurrekoan, 167.103. Hipotekak +% 1,9 gehitu ziren, izan ere, landa finken gaineko hipotekak gehitu egin ziren (+% 11,6) eta hirikoak, nahiz eta gehitu, maila txikiagoan gertatu zen moteltze hori (+% 1,7).

Etxebizitzaren hipotekak % 0,6 gehitu ziren, eta hipotekatutako etxebizitza bakoitzeko mailegatutako batez besteko zenbatekoa % 3,3 gehitu zen, 140.632 eurotik 145.335 eurora, hain zuzen ere.

II.3.32 . TAULA.EAE-KO LANDA FINKEN ETA HIRI FINKEN HIPOTEKAK

	2017			2018			2019 b-b			ALDAKUNTZA		
	Zenbakia	Zenbatekoa (Mila €)	Batez besteko zenbatekoa (€)	Zk.	Zenbatekoa (Mila €)	Batez besteko zenbatekoa (€)	Zk.	Zenbatekoa (Mila €)	Batez besteko zenbatekoa (€)	Zk.	Zenbatekoa	Zenbatekoa Batez bestekoa
HIPOTEKAK , GUZTIRA	22.668	3.609.019	159.212	24.502	4.094.353	167.103	24.966	4.233.752	169.581	1,9	3,4	1,5
Landa finak	413	52411	126.903	363	60686	167.179	405	64770	159.926	11,6	6,7	-4,3
Hiri finak	22.255	3.556.608	159.812	24.139	4.033.667	167.102	24.561	4.168.982	169.740	1,7	3,4	1,6
Etxebizitzak	16.799	2.231.329	132.825	18.169	2.555.140	140.632	18.278	2.656.429	145.335	0,6	4,0	3,3
Orubeak	272	505.994	1.860.272	357	436.377	1.222.345	364	510.323	1.401.986	2,0	16,9	14,7
Bestelako hiri finak	5.184	819.285	158.041	5.613	1.042.150	185.667	5.919	1.002.230	169.324	5,5	-3,8	-8,8

b-b: behin-behinekoa

Iturria: INE, Hipoteken estatistika (Espainiako Jabetza, Merkataritza eta Ondasun Higigarrien Erregistratzaileen Elkargoa)

Burtsari dagokionez, Espainiako Bankuaren “Aldizkari estatistikoaren” arabera, IBEX-35 adierazlea % 11,8 gehitu zen 2018ko abenduaren eta 2019ko abenduaren artean.

Madrilgo Burtsako batez besteko urteko kapitalizazioa, 709.648 milioi eurokoa izan zen 2019an, eta % 12,5 gehitu zen aurreko aldiarekin alderatuz eta batez besteko kontratazio bolumena, 469.732 milioi eurokoa, % 20 gutxitu zen.

Bestalde, Bilboko burtsaren 2000 adierazleak 1.485,4 puntu zituen 2019ko abenduan, eta horrek esan nahi du, aurreko abenduarekin alderatuz, % 11,7 gehitu zela.

Bilboko burtsaren 2019ko kontratazio bolumena (salerosketak) 88.089,1 milioi eurokoa izan zen, hau da, 2018rekin alderatuz, % 21,9 gutxitu zen.

II.3.33 . TAULA.BALOREEN BIGARREN MAILAKO MERKATUA. MADRILGO BURTSA			
	IBEX 35 Abendua	KAPITALIZAZIOA (Sozietate egoiliarrek, milioi eurotan)	KONTRATAZIO BOLUMENA (Milioi eurotan)
2016	9.352,1	667.764	651.389
2017	10.043,9	740.212	651.244
2018	8.539,9	630.628	587.203
2019	9.549,2	709.648	469.732
Iturria: Espainiako Bankua. Aldizkari estatistikoa.			

II.3.34 . TAULA.BILBOKO BURTSA		
	Burtsaren adierazlea, XII-31n (2000 oinarria, 1999-12-31n)	KONTRATAZIO BOLUMENA (Milioi eurotan)
2016	1.486,2	109.248,1
2017	1.577,5	117.825,3
2018	1.330,1	112.921,6
2019	1.485,4	88.089,1
Iturria: Bilboko burtsa		

ITURRIAK

1. **EUSTAT.** Jarduera ekonomikoen direktorioa (DIRAE). 2019. Urterokoa. Koiunturala
2. **EUROSTAT.** Datu-basea. 2019. Urterokoa. Koiunturala.
3. **EUSKO JAURLARITZA.** Enplegua eta Gizarte Politika Saila. Kooperatiben erregistroa 2019. Urterokoa. Koiunturala
4. **EUSTAT.** Enpresen sorkuntzari eta ixteari buruzko 2019ko estatistika. Urterokoa. Koiunturala
5. **EUSTAT.** Ekonomia kontuak. 2019. Urterokoa. Koiunturala
6. **INE.** Autonomia erkidegoetako kontabilitatea. 2019. Urterokoa. Koiunturala
7. **EUSTAT.** Ekoizpen Industrialeko Adierazlea (EIA). 2019. Urterokoa. Koiunturala
8. **EUSTAT.** Industriako Prezioen Indizea (IPRI). 2019. Urterokoa. Koiunturala.
9. **EUROSTAT.** *Industrial production*. 2019. Urterokoa. Koiunturala
10. **EUROSTAT.** *Industrial production prices*. 2019. Urterokoa. Koiunturala
11. **INE.** EIA. 2018. Urterokoa. Koiunturala
12. **EUSTAT.** Estatistika industrial. 2018. Urterokoa. Koiunturala
13. **EUSTAT.** Eraikuntzaren adierazle koiunturala (ICC). 2019. Urterokoa. Koiunturala
14. **EUSTAT.** Eraikuntzaren Kostuen Adierazlea (ICCE). 2019. Urterokoa. Koiunturala
15. **EUROSTAT.** *Construction production*. 2019. Urterokoa. Koiunturala
16. **EUSTAT.** Txikizkako merkataritzako salmenta adierazlea (ICIm) 2019. Urterokoa. Koiunturala
17. **EUROSTAT.** *Retail Trade*. 2019. Urterokoa. Koiunturala
18. **EUSTAT.** Azalera handiko saltokien eta elikadura kateen merkataritza adierazlea. 2019, lehenengo urtea. Urterokoa. Koiunturala
19. **EUSTAT.** Establezimendu turistikoen inkesta. 2019. Urterokoa. Koiunturala
20. **EKONOMIA GAIEN ETA ERALDAKETA DIGITALAREN MINISTERIOA.** *Adierazle ekonomikoen laburpena. Taulak eta grafikoak. 2020ko otsaila*. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
21. **ESPAINIAKO BANKUA.** Aldizkari estatistikoa. 2019ko datuak. Urterokoa. Koiunturala
22. **INE.** Hipoteken estatistika. 2019. Urterokoa. Koiunturala
23. **BILBOKO BURTSA.** Datuak eskatzea. 2019. Urterokoa. Koiunturala

4. SEKTORE PUBLIKOA

Atal honetan, 2019rako finantza publikoen zifra nagusiak aurkezten dira, diru-sarrerei, gastuari eta aurrekontu saldoari dagokionez. Horrez gain, zorraren bilakaera eta EAEko administrazio maila ezberdinen arteko transferentzien bilakaera azaltzen dira, Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailaren eta EUSTATen estatistiken informazioan oinarrituz. Gainera, administrazio publikoetako enpleguari buruzko azken atala ere jaso da.

Lehenik eta behin, azpimarratu behar dugu diru-sarrera publikoak, 2019an, ez zirela hazi, eta, 2018an, % 4,2 hazi zirela. Bestalde, EAEko sektore publikoko gastu osoak % 6,2 gehitu ziren (+% 3,2 aurreko urtean).

Diru-sarreraren eta gastuaren bilakaeraren ondorioz, aurrezpen publikoa % 2,7 gutxitu zen (BPGd-aren % 2,4 izan zen era arte), eta 2018ko superabita % 17,2 gutxitu zen, 689 milioi eurora arte jaitsiz, 2019rako EAERako kalkulaturako BPGd-aren % 0,9, hain zuzen ere.

Superabit hori BPGd-aren % 0,44 da, +328 milioi euro (% 0,74 2018an), kontuan hartzen badugu Ogasun Ministerioaren lurralde administrazioen berrerekako plan ekonomiko-finantzarioetatik eratortzen den defizitaren kalkulua (EAEko administrazio orokorraz gain, bere organismo autonomoen zifrak ere kalkulatu dira, LANBIDEnak eta Osakidetzaenak, hain zuzen ere). Horixe da Europako erakundeetara bidaltzen den erreferentzia, EBk zehaztutako helburuei jarraiki.

II.4.1. TAULA.EAE-KO SEKTORE PUBLIKOA ERREFERENTZIAZKO ADIERAZLEAK					
	% ALDAK. ZERGA ITUNDUEN DIRU-BILKETA	SPB AURREKONTU SALDOA, BPGD-AREN GAINEAN		ESP ZORRA*	
		AURREZ-PEN GORDINA	SUPERABIT A/DEFIZITA	% ALDAK.	% S/BPGD
2015	+2,4	1,0	-0,4	+4,8	15,4
2016	+2,7	1,3	-0,03	+4,6	15,6
2017	+11,8	2,1	+0,6	+2,3	15,5
2018	+3,5	2,6	+1,1	-0,2	14,9
2019	+3,3	2,4	+0,9	-6,1	13,5

* Aldi bukaerako zor bizia.
Iturria: EUSTATen eta Eusko Jaurlaritzako datuekin eginda.

Bestalde, EAEko sektore publikoko zor garbia (tokiko erakundeak salbu) negatiboa da, urte bukaerako zor bizia 10.695 milioi eurokoa izan zelarik (-% 6,1, 2018rekin alderatuz).

4.1. DIRU-SARRERAK

Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailaren "Aurrekontu egikaritzeko estatistikaren" arabera, 2019an Eusko Jaurlaritzak eta hiru foru aldundiek likidaturako diru-sarrera guztiak 17.326,9 milioi eurokoak izan ziren, eta aurreko urtearekin alderatuz, zero aldakuntza izan zuten (2018an, +% 4,2), izan ere, eragiketa arruntek bilakaera positiboa izan zuten orokorrean (zerga zuzenen diru-bilketa % 2 hazi zen, zeharkakoena % 4,2 eta transferentzia arruntak % 14,7). 2018an ez bezala (finantza pasiboen aldakuntza % 25,4ko gehikuntza gertatu zenean), 2019an, aldakuntza % 32,1 gutxitu zen (zorpetze baxuagoarekin lotuta), Eusko Jaurlaritzak eta foru aldundiek joera berdina izan zutelarik (-% 31,6 eta -% 35,2, hurrenez hurren).

Diru-sarreraren aldakuntzak ez du joera berdina izan administrazioetan, izan ere, Eusko Jaurlaritzaren kasuan, % 0,5 gutxitu zen eta foru aldundietan % 2,8 gehitu zen, agregatua, lehen aipatu dugun moduan, % 0,0koa izan zelarik.

II.4.2 . TAULA.EUSKAL SEKTORE PUBLIKOAREN DIRU-SARREREN LIKIDAZIOA. MILA EUROTAN.

	2018			2019			% ALDAK. 2018/19		
	EJ	FORU ALDUNDIAK	ESP	EJ	FORU ALDUNDIAK	ESP	EJ	FORU ALDUNDIAK	ESP
Zerga zuzenak	-	7.309.835	7.309.835	-	7.455.286	7.455.286	-	2,0	2,0
Zeharkako zergak	4.134	7.647.387	7.651.520	4.147	7.970.341	7.974.488	0,3	4,2	4,2
Tasak eta bestelako diru-sarrerak	170.011	269.351	349.362	179.812	269.906	449.718	5,8	0,2	28,7
Transferentzia arruntak	10.099.606	254.733	247.076	10.499.214	276.868	283.328	4,0	8,7	14,7
Ondare diru-sarrerak	1.663	2.461	4.125	3.397	3.749	7.146	104,3	52,3	73,3
GUZTIRA, ERAGIKETA ARRUNTAK	10.275.414	15.483.768	15.651.919	10.686.570	15.976.149	16.169.965	4,0	3,2	3,3
Besterent. Inbertsi. errealak	12.074	3.391	15.465	47	4.710	4.757	-99,6	38,9	-69,2
Kapital transferentziak	106.385	19.105	122.866	56.379	25.969	82.128	-47,0	35,9	-33,2
GUZTIRA, KAPITAL ERAGIKE.	118.459	22.496	138.332	56.426	30.679	86.885	-52,4	36,4	-37,2
Aldak. Finantza aktiboak	23.447	59.970	83.417	20.725	59.278	80.002	-11,6	-1,2	-4,1
Ald. Finantza pasiboak. (Zorra)	1.273.711	184.186	1.457.897	870.696	119.388	990.084	-31,6	-35,2	-32,1
GUZTIRA, FINANTZ. DIRU-SARRERAK.	1.297.158	244.156	1.541.313	891.421	178.666	1.070.086	-31,3	-26,8	-30,6
DIRU-SARRERAK, GUZTIRA	11.691.031	15.750.419	17.331.564	11.634.417	16.185.493	17.326.936	-0,5	2,8	0,0
% DIRU-SARRERAK / BPGd	15,2	20,5	22,6	14,7	20,4	21,9			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu egikaritzearen estatistika.

Laburbilduz, EAEko Sektore Publikoko diru-sarrerak autonomia erkidegoaren BPGd-n zuten kopurua % 22,6koa zen 2018an, eta 2019an 7 hamarren jaitsi zen, % 21,9ra arte (behin-behineko datuak), izan ere, BPGd gehitu egin zen, baina diru-sarrera publikoak, ez.

Zerga itunduen diru-bilketa, 2019:**II.4.3 . TAULA.FORU ALDUNDIAK: ITUNDUTAKO ZERGA ZUZENEN ETA ZEHARKAKOEN DIRU-SARREREN LIKIDAZIOA. MILA EUROTAN**

	ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA		GUZTIRA, FA	
	ZUZENAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENAK	ZEHARKAKOAK	ZUZENAK	ZEHARKAKOAK
2015	910.000	1.067.582	3.150.808	3.303.292	1.897.769	2.167.902	5.958.577	6.538.776
2016	943.926	1.081.833	3.270.337	3.371.562	1.954.663	2.207.704	6.168.926	6.661.099
2017	1.028.748	1.265.395	3.513.024	3.919.666	2.074.124	2.566.173	6.615.897	7.751.233
2018	1.158.369	1.234.852	3.860.775	3.813.991	2.273.296	2.521.752	7.292.440	7.570.595
2019	1.146.601	1.293.223	3.919.587	4.009.178	2.340.954	2.650.369	7.407.142	7.952.770
% 17/18	12,6	-2,4	9,9	-2,7	9,6	-1,7	10,2	-2,3
% 18/19	-1,0	4,7	1,5	5,1	3,0	5,1	1,6	5,0

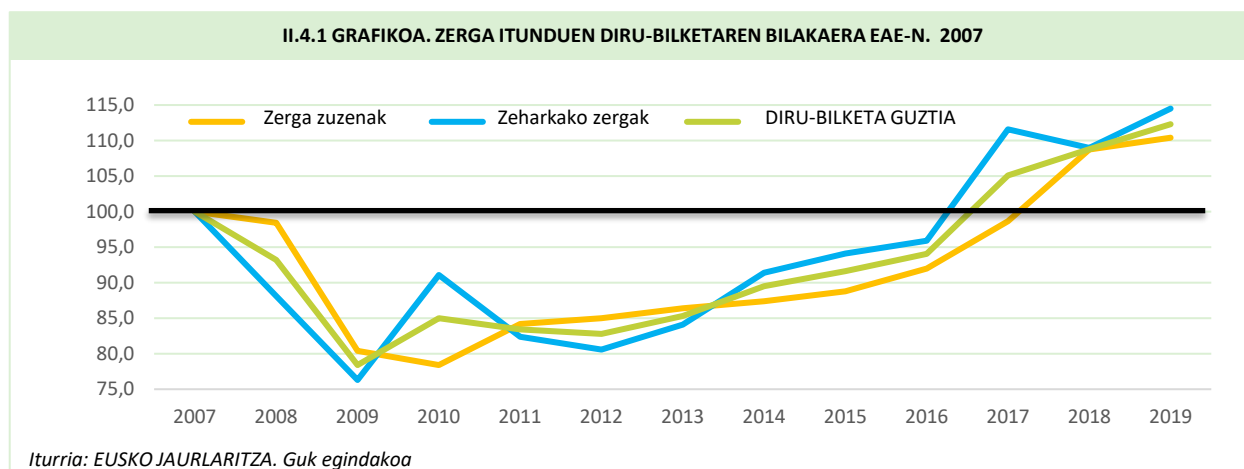
Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. Ogasun eta Ekonomia Saila.

Zerga itunduen diru-bilketak (diru-sarrera zuzenak eta zeharkakoak, guztiaren % 90 osatzen dutenak), 2019an, 15.469,6 milioi euroko kopurua izan zuen, eta, horrek esan nahi du, aurreko ekitaldiarekin alderatuz % 3,3ko gehikuntza izan zutela eta 2019ko urrirako egindako aurreikuspenaren egikaritzea % 100,5ekoa (aurrekontuaren % 101,3) izan zela.

Guztira, 2019an, zeharkako zergapetzeak joera hobea izan zuen (+% 5, +% 3,3ko batez bestekoaren gainetik) zuzenak baino (+% 1,6). Bilakaera hori, gainera, gure autonomia erkidegoko hiru lurraldeetan gertatu zen, eta, beraz, guztietan, zeharkako zergen diru-bilketa batez bestekoaren gainetik hazi zen, eta, zerga zuzenen diru-bilketa hazi egin zen Bizkaian eta Gipuzkoan (+% 1,5 eta +% 3 hurrenez hurren) eta gutxitu egin zen Araban (-% 1). Guztira, Bizkaian, 7.995,1 milioi euro bildu ziren (2018an baino % 3,3 gehiago), Gipuzkoan 5.024,1 (+% 3,9) eta Araban 2.450,3 (+% 1,9).

Zeharkako zergek, 2019an, aurreko urtean baino % 1,6 gehiago bildu zuten, aurretik aipatu den moduan (7.407,1 milioi euro) hau da, aurreko ekitaldiarekin alderatuz +% 10,2, eta, hori guztia, PFEZk joera ona izan zuelako (+% 5,7), izan ere, bigarren garrantzitsuen den Sozietateenak % 11,7ko jaitsiera izan zuen, beste faktore batzuen artean, 2018an, tasa orokorrak jaisten hasi zirelako. Hala ere, datua negatiboa da Bizkaiko (-% 17,5) eta Arabako (-% 6,3) emaitzen ondorioz, izan ere, nahiz eta presio fiskal izendun txikiagoa egon, Gipuzkoako datuak positiboak izan dira (+% 0,5, 2018ko diru-bilketarekin alderatuz).

Ondarearen gaineko zergaren diru-bilketa % 9,3 gutxitu da aurreko ekitaldian % 13,3 gehitu ondoren, eta, Oinordetzen eta dohaintzen gaineko zergak ere jaitsiera nabarmena izan du, % 7,4koa (2018an, +% 12).

Hala, PFEZk EAEko diru-bilketa zuzenaren % 77,1 osatu du (2018an, % 74,2) eta Sozietateen gaineko zergak % 17,6 (aurreko urtean, % 20,2), gainerako zerga zuzenak bakarrik % 5,3 osatu zutelarik.

Zeharkako zergapetzeari dagokionez, bilakaera positiboa eta batez bestekoa baino (+% 5) altuagoa izan da, aurreko urtean % 2,3 jaitsi zelarik 2007-2016ko kupoaren likidazioagatik gertatutako BEZaren doikuntza positiboa dela-eta. Hala, BEZaren diru-bilketa % 3,3 hazi zen aurtan, eta fabrikazioagatik zerga berezien diru-bilketa % 12,6 gehitu zen 2018rekin alderatuz (zerga biak zeharkako diru-bilketaren % 95,9 dira).

Hala, zerga zuzenen diru-bilketa, 2019an, % 47,9koa izan zen, eta zeharkakoena % 51,4koa (tasan eta bestelako diru-sarreraren % 0,7). Aurreko ekitaldiarekin alderatuz, zergapetze zuzenak 8 hamarren galdu ditu, eta guztiak, bat ez ezik, zeharkakoetan gehitu dira.

II.4.4 . TAULA.EAE-KO FORU ALDUNDIEN ZERGA ITUNDUEN DIRU-BILKETA. (MILA EUROTAN)							
	EAE 2018	2019				%, ALDAK. 2017-18	%, ALDAK. 18/19
		AFA	BFA	GFA	EAE		
ZERGA ZUZENAK	7.292.440	1.146.601	3.919.587	2.340.954	7.407.142	10,2	1,6
PFEZ	5.407.614	878.715	2.970.862	1.864.094	5.713.671	5,4	5,7
SOZietateen gaineko zerga	1.476.010	213.242	754.506	336.044	1.303.792	32,8	-11,7
EZ-EGOILIARREN ERRENTAREN GAINEKO ZERGA	32.349	9.613	23.529	18.693	51.835	-2,4	60,2
ESKUORDETZEAK ETA DOHAINTZAK	117.912	12.877	68.704	40.757	122.339	12,0	3,8
ONDAREAREN GAINEKO ZERGA	184.877	24.721	77.415	65.507	167.643	13,3	-9,3
Kreditu erakundeetako gordailuen / zerga	24.565	3.550	12.625	7.988	24.163	-1,0	-1,6
Energi.elektrikoko produktuen zerga	34.857	3.882	11.946	7.870	23.698	6,1	-32,0
ZEHARKAKO ZERGAK	7.570.595	1.293.223	4.009.178	2.650.369	7.952.770	-2,3	5,0
BEZa	5.835.994	987.483	3.039.011	2.002.094	6.028.588	-3,3	3,3
- BEZa, kudeaketa propioa	4.059.967	676.442	2.081.771	1.371.467	4.129.679	7,9	1,7
- BEZa, doikuntza	1.776.026	311.041	957.240	630.628	1.898.909	-21,9	6,9
OEZ	160.048	21.588	80.960	60.212	162.760	10,8	1,7
EJZ	46.970	6.372	23.142	17.988	47.502	20,9	1,1
GARRAIOAREN ZB	26.073	4.119	14.223	9.788	28.131	20,0	7,9
GUZTIRA, FABRIKAZIO ZB	1.421.315	262.144	806.575	531.490	1.600.391	-0,7	12,6
ASEGURU PRIMEN Z.	79.140	10.587	42.512	25.832	78.931	4,6	-0,3
TASAK ETA BESTELAKO DIRU-SARRERAK	118.510	10.519	66.352	32.805	109.675	11,0	-7,5
JOKO TASAK	45.509	6.531	25.629	13.510	45.670	2,8	0,4
ERREKARGUAK, BERANDUTZEAK ETA ZEHAPENAK	73.001	3.987	40.723	19.295	64.005	16,8	-12,3
GUZTIRA, ZERGA ITUNDUAK	14.981.545	2.450.342	7.995.116	5.024.129	15.469.587	3,5	3,3

Iturria: Ogasun eta Ekonomia Saila. EUSKO JAURLARITZA.

Guztira, bildutakoa 15.469,6 milioi euroko kopurua da, 2019ko EAEko BPGd arruntaren % 19,5, behin-behineko datuen arabera (2018an, % 19,6). Diru-bilketa horrek, krisi ekonomikoa hasi zenetik hirugarren urtez jarraian gainditu ditu 2007ko zifrak. Hala, % 36,9 PFEZri dagozkio, % 39 BEZari (kudeaketa propioa eta barne eragiketen eta aduanen doikuntzakoa), % 8,4 Sozietateen gaineko zergari eta % 15,7 zerga bereziei.

II.4.5 . TAULA.ZERGA NAGUSIEN DIRU-BILKETAREN BILAKAERA, BPGd-AREN EHUNEKOAN. EAE.				
	PFEZ	SOZietateen Z.	BEZa	GUZTIRA
2009	6,0	2,1	5,4	16,6
2010	6,1	1,5	6,8	17,6
2011	6,4	1,7	6,1	17,1
2012	6,6	1,7	6,1	17,3
2013	6,6	1,9	6,6	18,1
2014	6,6	1,7	7,2	18,6
2015	6,8	1,5	7,2	18,4
2016	6,8	1,4	7,0	18,2
2017	7,0	1,5	8,2	19,6
2018	7,1	1,9	7,6	19,6
2019*	7,2	1,6	7,6	19,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN eta EUSTATen datuekin guk geuk egin.
* Behin-behineko datuak.

II.4.6 . TAULA.EAE-KO FORU ALDUNDIEN ZERGA ITUNDUEN DIRU-BILKETAREN BILAKAERAREN AZTERKETA: URTEKO BILAKAERA ETA 2007KO DATUEKIN EGINDAKO KONPARAKETA (OINARRI URTEA)									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZENBATEKOA (MILA €)									
Zerg. zuzenak	5.644.160	5.698.787	5.793.064	5.864.350	5.958.577	6.168.926	6.615.897	7.292.440	7.407.142
Zeharkako. zergak	5.726.581	5.599.729	5.845.450	6.351.443	6.538.776	6.661.099	7.751.233	7.570.595	7.952.770
Tasak eta beste batzuk	110.172	109.708	113.602	103.970	115.277	120.701	106.798	118.510	109.675
DIRU-BILKETA	11.480.913	11.408.224	11.752.116	12.319.763	12.612.630	12.950.926	14.473.928	14.981.545	15.469.587
ALD. URTEKOA (%)									
Zerg. zuzenak	7,3	1,0	1,7	1,2	1,6	3,5	7,2	10,2	1,6
Zeharkako zergak	-9,6	-2,2	4,4	8,7	2,9	1,9	16,4	-2,3	5,0
Tasak eta beste batzuk	0,1	-0,4	3,5	-8,5	10,9	4,7	-11,5	11,0	-7,5
DIRU-BILKETA	-1,9	-0,6	3,0	4,8	2,4	2,7	11,8	3,5	3,3
(2007= 100)									
Zerga zuzenak	84,2	85,0	86,4	87,4	88,8	92,0	98,6	108,7	110,4
Zeharkako zergak	82,4	80,6	84,1	91,4	94,1	95,9	111,6	109,0	114,5
Tasak eta beste batzuk	93,0	92,6	95,9	87,8	97,3	101,9	90,2	100,0	92,6
DIRU-BILKETA	83,4	82,8	85,3	89,5	91,6	94,0	105,1	108,8	112,3

Iturria: Ogasun eta Ekonomia Sailaren datuekin egindakoa. EUSKO JAURLARITZA.

Diru-sarrerak murriztu dituzten partidei dagokienez (2017an hori da informazio xehea duen azken urtea), aurrekontuan jasotako *gastu fiskala*³³, hau da, beren zergei eta foru aldundien ekarpenetan (salbuespenak, gastu kengarriak, murrizketak, kentzeak, hobariak, geroratzeak, eta abar) zenbatutako zergei eragiten dieten hobari fiskalen zenbatekoak 6.083,4 milioi euro izan zituen, aurreko urtean baino % 1,1 gehiago, hau da, diru-sarrera teorikoen % 31,5 (aurrekontuan jasotako diru-sarrerak eta gastu fiskalak). Gastu fiskal horien % 42,2 (2.567,2 milioi euro) autonomia erkidegoko araubide zerga itunduetakoa da: PFEZ, Sozietateen gaineko Zerga, (Gipuzkoako aberastasunen eta dirutzen zerga) eta OEZ-EJD.

³³ Nahiz eta gastu fiskalaren kontzeptuak definizio argirik eta ogasunaren doktrinan bateratasunez onartzen den definiziorik ez izan, gastu fiskalen aurrekontua definitzeko esan daiteke, zerga diru-sarreraren murrizketaren aurreikuspenaren zenbaketa dela, eta, hori guztia, politika ekonomikoko eta sozialeko helburu zehatzak lortzeko hobari fiskalak aplikatzearen ondorioz sortzen da. ELGEK, zergaren egitura "ohikoaren" desbideratze gisa definitzen du. Ohikoaren eta gehien erabiltzen direnak zerga oinarriko murrizketak eta kuotaen murrizketak dira.

2015etik aurrera, Elektrizitatearen gaineko Zerga (aurretik Fabrikazioko zerga berezien artean zegoena) aldatu egin zen eta kontsumorako energia elektrikoaren hornidura edo ekoizleek sortutako Elektrizitatearen kontsumorako energia elektrikoaren hornidura zergapetzen duen zerga da ordutik aurrera. Horren ondorioz, terminologia eta ordena aldatu egin ziren (ikus II.4.7 TAULA).

II.4.7 . TAULA.EAE-KO ZERGA ITUNDUEN GASTU FISKALAK. MILA EUROTAN.							
	2015	2016	2017				%, ALDAK. 2017/18
			ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE	
PFEZ	1.639.473	1.762.508	277.598	896.599	630.349	1.804.546	2,4
SOZietateen Z.	317.614	394.356	72.483	223.750	151.888	448.121	13,6
ONDAREAREN Z.	181.285	164.867	34.857	99.961	40.983	175.801	6,6
GUZTIRA, ZUZENAK	2.138.372	2.321.732	384.938	1.220.310	823.220	2.428.468	4,6
BEZA	3.166.064	3.365.330	544.985	1.678.354	1.089.638	3.312.977	-1,6
OEZ-EJD	94.432	135.052	44.488	55.482	36.891	136.861	1,3
GARRAIOAREN ZB	3.905	4.124	450	1.425	2.498	4.373	6,0
FABRIKAZIOKO ZB	159.310	162.542	28.508	87.795	56.999	173.302	6,6
ELEKTRIZITATEAREN Z*	-	2.068	285	877	570	1.732	-16,2
ASEGURU PRIMEN Z.	23.422	24.496	4.146	13.176	8.397	25.718	5,0
GUZTIRA, ZEHAZKAKOAK	3.447.133	3.693.612	622.862	1.837.109	1.194.992	3.654.963	-1,0
GUZTIRA	5.585.505	6.015.344	1.007.800	3.057.419	2.018.212	6.083.431	1,1

Iturria: ZERGA KOORDINAZIOKO ORGANOAREN datuetan oinarrituta egindakoa.
**2016tik aurrera, aurretik Fabrikazioko zerga bereziaren barne zegoen.*

4.2. GASTUAK

Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailaren “Aurrekontu egikaritzearen estatistikaren” arabera, EAEko sektore publikoaren gastu osoa (tokiko erakundeak kontuan hartu gabe) 17.678,7 milioi eurokoa izan zen 2019an, eta, 2018rekin alderatuz, % 6,2 gehitu zen (aurreko urtean +% 3,2). Beraz, kopuru horrek EAEko BPGd-an duen zenbatekoa 6 hamarren gehitu da, hau da, % 21,7tik % 22,3ra.

Gastuaren bilakaera positiboa izan da Eusko Jaurlaritzan (+% 6,4) eta foru aldundietan (+% 4,5), eta, agregatuaren aldakuntza % 6,2koa izan zen, partida batzuk erakundearen artean konpentsatzen baitira (transferentzien zati bat, adibidez).

II.4.8 . TAULA.EAE-KO SEKTORE PUBLIKOAREN GASTUEN LIKIDAZIOA. MILA EUROTAN.									
	2018			2019			Ald. % 2018/19		
	EJ	FORU ALDUNDIAK	ESP	EJ	FORU ALDUNDIAK	ESP	EJ	FORU ALDUNDIAK	ESP
Langileria-gastuak	2.043.784	374.936	2.418.719	2.161.268	393.442	2.554.710	5,7	4,9	5,6
Funtzionamendu gastuak	3.524.471	579.722	4.104.193	3.702.055	604.118	4.306.174	5,0	4,2	4,9
Finantza-gastuak (interesak)	180.111	38.779	218.890	178.698	34.443	213.141	-0,8	-11,2	-2,6
Transferentzia arruntak	3.383.589	13.670.922	6.947.249	3.486.252	14.193.096	7.186.595	3,0	3,8	3,4
GUZTIRA, ERAGIKETA ARRUNTAK	9.131.955	14.664.359	13.689.051	9.528.273	15.225.100	14.260.620	4,3	3,8	4,2
Inbertsio errealak	178.622	243.963	422.585	135.067	290.012	425.079	-24,4	18,9	0,6
Kapital transferentziak	694.347	154.659	846.382	701.507	180.842	882.129	1,0	16,9	4,2
GUZTIRA, KAPITAL ERAGIKE.	872.969	398.622	1.268.967	836.575	470.854	1.307.208	-4,2	18,1	3,0
Aldak. Finantza aktiboak	97.619	113.238	210.857	314.033	117.322	431.355	221,7	3,6	104,6
Ald. Finantza pasiboak (Am zorra)	1.215.003	268.447	1.483.450	1.359.776	319.724	1.679.500	11,9	19,1	13,2
FINANTZA GASTUAK, GUZTIRA	1.312.622	381.685	1.694.307	1.673.809	437.045	2.110.854	27,5	14,5	24,6
GASTUA, GUZTIRA	11.317.546	15.444.666	16.652.325	12.038.657	16.132.999	17.678.682	6,4	4,5	6,2
% LIKIDATUTAKO GASTUA/BPGd	14,7	20,1	21,7	15,2	20,4	22,3			

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu egikaritzearen estatistika.

EAE-ko sektore publikoko gastuaren kapituluaren aldakuntza garrantzitsuenek (tokiko erakundeak salbuetsiz) zenbait ezberdintasun izan dituzte aurreko urteekin alderatuz.

Lehenik eta behin, langileen gastuak nabarmenki igo ziren, 2018an baino 4,1 puntu gehiago (+% 5,6), eta proportzio baxuagoan gehitu ziren aldundietan (+% 4,9) gobernuarekin alderatuz (+% 5,7), era berean, transferentzia arruntak

berreskuratu zirelarik (+% 3,4, eta positiboan, bai aldundiak bai gobernua); horiek, 2018an, aurreko ekitaldietako joera eten eta % 1,4 jaitsi ziren. Funtzionamendu gastuak (ondasun eta zerbitzuen erosketak), aurreko urteetako joeran mantendu dira eta aurreko ekitaldian baino gehiago handitu dira (% 4,9, eta iaz +% 1,3). Inbertsio errealek, 2018an gehikuntza handia izan zuten (+% 7,1), eta 2019an, bakarrik % 0,6 hazi ziren, nagusiki, foru aldundien joera positiboa sendotu egin zelako (+% 18,9), izan ere, Eusko Jaurlaritzak, 2018an bezala, negatiboan jarraitzen baitu (-% 24,4).

Bestalde, 2019an, hazi egin ziren zorpetzetik eratorritako gastuak, izan ere, finantza pasiboak (zorraren amortizazioa) % 13,2 gehitu ziren; hala ere, 2019ko igoera, ez zen 2018koa

bezainbestekoa izan. Hori horrela da

nagusiki, aldundietan partida horrek bilakaera positiboa izan duelako (+% 19,1), izan ere, gobernuan, aldakuntza positiboa gertatu da, baina kopuru baxuagokoa (+% 11,9). Bukatzeko, finantza gastuak (interesak) % 2,6 gutxitu ziren eta negatiboak izan dira beste urte betez, bai gobernuan, bai aldundietan.

Bestalde, 2019ko “EAEko aurrekontu orokorren egikaritzearen” datuen arabera, Eusko Jaurlaritzaren gastua % 6,4 hazi zen 2018an egikaritutakoarekin alderatuz (urte horretan % 4,6 hazi zen aurreko urtearekin alderatuz). Gastu bolumen handiena duten bi sailak Hezkuntza (% 24,5) eta Osasuna (% 33,3) dira. 2019an egikaritutako gastu guztia 12.038,6 milioi eurokoa izan zen, hau da, gure autonomia erkidegoak aurtan izan duen BPGd-aren % 15,2, behin-behineko datuen arabera.

II.4.9 . TAULA.EUSKO JAURLARITZAREN ETA FORU ALDUNDIEN GASTU BATERATUA: URTEKO HAZKUNDE TASAK, INTERES PARTIDETAN							
	LANGILEAK	FUNTZIONA-MENDUA	TRANSF. ARRUNTAK	INBERTSIO ERREALAK	ZORPETZEA K	INTERESAK ZORRA	GUZTIRA
2010	-0,6	-0,3	-6,0	-1,0	49,2	79,5	-3,3
2011	-0,5	0,1	2,3	-13,2	72,9	70,9	-1,1
2012	-6,4	-2,2	-6,5	-12,1	1,7	22,3	-2,6
2013	4,3	-1,6	1,3	-9,6	8,3	9,4	-2,6
2014	1,3	2,7	3,4	-23,8	66,5	10,8	4,1
2015	2,0	1,1	3,9	-27,4	26,7	-12,8	1,9
2016	2,0	2,9	1,2	4,7	-11,6	-12,9	0,9
2017	2,5	2,4	7,3	-0,3	9,6	-8,1	5,3
2018	1,5	1,3	-1,4	7,1	63,4	-3,7	3,2
2019	5,6	4,9	3,4	0,6	13,2	-2,6	6,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk egina. Ogasun eta Ekonomia Saila.

II.4.10 . TAULA.EUSKO JAURLARITZAREN GASTUA, SAILEN ARABERA. MILA EUROTAN.

	MILA EUROTAN			2019* BANAK. %	%	%
	2017	2018	AURREKON. 2019*			
00 LEGEBILTZARRA	29.400	30.250	31.100	0,3	2,9	2,8
01 GOBERNU PRESIDENTETZA	79.407	83.863	85.206	0,7	5,6	1,6
02 GOBERNAMENDU PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	141.794	124.267	127.344	1,1	-12,4	2,5
03 D. EKONOMIKOA ETA AZPIEGITURAK	824.411	809.607	760.285	6,3	-1,8	-6,1
04 ENPLEGUA ETA GIZARTE POLITIKAK	952.975	905.110	942.008	7,8	-5,0	4,1
05 INGURUMENA, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA	213.041	232.479	312.761	2,6	9,1	34,5
06 OGASUNA ETA EKONOMIA	88.865	53.871	55.556	0,5	-39,4	3,1
07 HEZKUNTZA	2.788.757	2.798.940	2.944.662	24,5	0,4	5,2
08 OSASUNA	3.612.479	3.700.238	4.009.275	33,3	2,4	8,4
09 TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	37.282	38.440	39.240	0,3	3,1	2,1
10 KULTURA ETA HIZKUNTZ POLITIKA	248.645	258.228	268.236	2,2	3,9	3,9
11 SEGURTASUNA	590.078	578.233	591.485	4,9	-2,0	2,3
12 LANA ETA JUSTIZIA	192.011	199.108	219.365	1,8	3,7	10,2
51 LAN HARREMANEN BATZORDEA	2.419	2.454	2.454	0,0	1,4	0,0
52 EKONOMIA ETA GIZARTE BATZORDEA	1.363	1.390	1.390	0,0	2,0	0,0
53 KOOPERATIBEN GOI BATZORDEA	929	942	942	0,0	1,4	0,0
54 HERRI KONTUEN EUSKAL EPAITEGIA	7.414	7.519	7.519	0,1	1,4	0,0
55 DATUAK BABESTEKO EUSKAL AGENTZIA	1.365	1.605	1.605	0,0	17,6	0,0
90 ZOR PUBLIKOA	838.819	1.394.716	1.538.027	12,8	66,3	10,3
95 BALIABIDEAK ETA ERAKUNDE KONPROMISOAK	172.280	97.286	100.197	0,8	-43,5	3,0
GUZTIRA	10.823.734	11.317.546	12.038.657	100,0	4,6	6,4
% BPGd (mp)	14,7	14,7	15,2			

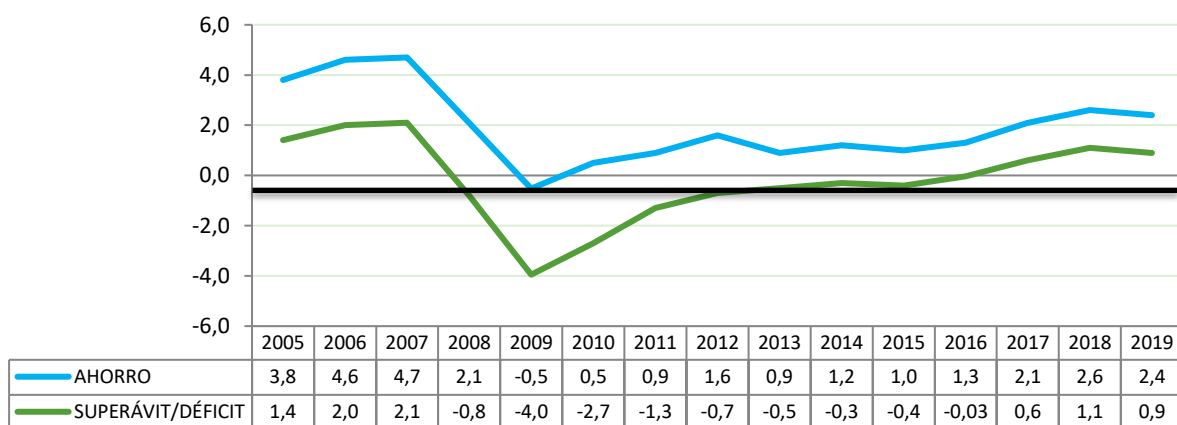
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EAEko aurrekontu orokorren egikaritzea.

* 2019ko gastuen aurrekontuaren luzapenaren egikaritzea.

4.3. AURREKONTU SALDOA

2019an % 3,3 hazi ziren EAEko Sektore Publikoaren diru-sarrerak ohikoak (Eusko Jaurlaritzaren eta foru aldundiak) eta izaera berdineko gastuak % 4,2 igo ziren, eta, beraz, aurrezpen gordina % 2,7 jaitsi zen, 1.909,3 milioi eurora arte, hain zuzen ere. Kopuru hori gure autonomia erkidegoko BPGd-aren % 2,4 da (behin-behineko datuak). Gainera, superabit publikoa (finantzazio gaitasuna) 689 milioi eurokoa izan zen (BPGd-aren % 0,9), izan ere, finantzakoak ez diren gastuak (arruntak eta kapitalekoak) izaera berdineko diru-sarrerak baino baxuagoak izan ziren. Aurreko ekitaldian ere superabita egon zen, orduan, 832,2 milioi eurokoa (% 17,2 gutxitu zen) izan zelarik.

II.4.2 GRAFIKOA. EAE-KO AURREZPENAREN BILAKAERA ETA SUPERABIT/DEFIZIT PUBLIKOAK (FINANTZAZIO GAITASUNA/BEHARRA).

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egindakoa

Finantza aldagaia txertatuz eta nagusiki zorraren murriztapena dela-eta, 689 milioi euroko superabit publikoa 351,7 milioi euroko aurrekontu defizita bihurtu zen, hau da, BPGd-aren % 0,4, 2018an 679,2 milioi euroko superabita erregistratu zelarik.

II.4.11. TAULA.EUSKAL SEKTORE PUBLIKOA: ERATUTAKO AURREKONTU MAGNITUDEAK. MILA EUROTAN.

	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
1.- DIRU-SARRERA ARRUNTAK	15.243.728	15.651.919	16.169.965	2,7	3,3
2.- GASTU ARRUNTAK	13.711.107	13.689.051	14.260.620	-0,2	4,2
2.1.- LANGILEEN GASTUAK	2.383.998	2.418.719	2.554.710	1,5	5,6
2.2.- FUNTZIONAMENDU GASTUAK	4.051.150	4.104.193	4.306.174	1,3	4,9
2.3.- FINANTZA GASTUAK	227.408	218.890	213.141	-3,7	-2,6
2.4.- TRANSFERENTZIA ARRUNTAK	7.048.550	6.947.249	7.186.595	-1,4	3,4
3.- AURREZPEN GORDINA (1-2)	1.532.622	1.962.867	1.909.346	28,1	-2,7
4.- KAPITAL DIRU-SARRERAK	152.105	138.332	86.885	-9,1	-37,2
5.- KAPITAL GASTUAK	1.274.698	1.268.967	1.307.208	-0,4	3,0
5.1.- INBERTSIO ERREALAK	394.642	422.585	425.079	7,1	0,6
5.2.- KAPITAL TRANSFERENTZIAK	880.056	864.382	882.129	-1,8	2,1
6.- GAITASUNA (+) / BEHARRA (-), FINANTZAZIOKOA (3+4-5)	410.028	832.232	689.022	103,0	-17,2
7.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	-153.015	-127.440	-351.352	-	-
7.1.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. DIRU-SARRERAK	82.687	83.417	80.002	0,9	-4,1
7.2.- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	235.702	210.857	431.355	-10,5	104,6
8.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA GARBIA	254.363	-25.554	-689.416	-110,0	2.597,9
8.1.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. DIRU-SARRERAK	1.162.335	1.457.897	990.084	25,4	-32,1
8.2.- FINANTZA PASIBOEN ALDAKUNTZA. GASTUAK	907.972	1.483.450	1.679.500	63,4	13,2
9.- SUPERABITA / AURREKONTU DEFIZITA (6+7+8)	511.376	679.239	-351.745	32,8	-
9.1.- ORDAINDU BEHARREKO BETEBEHARRAK	1.240.933	1.249.736	1.304.860	0,7	4,4
9.2.- KOBRATZEKO DAUDEN ESKUBIDEAK	674.812	703.428	587.495	4,2	-16,5
10.- SUPERABITA / AURREKONTU DEFIZITA, KUTXA TERMINOETAN	1.077.497	1.225.547	365.619	13,7	-70,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu egikaritzearen estatistika.

4.4. SEKTORE PUBLIKOAREN ZORPETZEA

Eusko Jaurlaritzaren aurrekontu egikaritzearen estatistikak azaltzen du, EAEko sektore publikoaren zorpetze garbia (Eusko Jaurlaritza eta foru aldundiak), 2019an gutxitu egin zela bosgarren urtez jarraian, eta 689 milioi euroko balio negatiboa izan zuela.

II.4.12 . TAULA.EUSKO JAURLARITZAREN ETA FORU ALDUNDIEN ZORPETZEAREN BILAKAERA. (MILA EUROTAN)							
	ZORPETZE GORDINA		AMORTIZAZIOA	ZORPETZE GARBIA		URTE BUKAERAKO ZOR BIZIA	
	(1)	% ALDAKUNTZA	(2)	(1)-(2) = (3)	% ALDAKUNTZA	GUZTIRA	% ALDAKUNTZA
EUSKO JAURLARITZA							
2016	1.106.042	-4,9	572.331	533.711	12,0	9.111.921	6,2
2017	975.047	-11,8	654.023	321.024	-39,9	9.432.945	3,6
2018	1.273.711	30,6	1.215.003	58.708	-81,7	9.491.653	0,6
2019	870.696	-31,6	1.359.776	-489.080	-	9.002.573	-5,2
FORU ALDUNDIAK							
2016	210.488	-20,8	256.186	-45.698	-394,9	1.997.740	-2,2
2017	187.288	-11,0	253.949	-66.661	45,9	1.931.079	-3,3
2018	184.186	-1,7	268.447	-84.261	26,4	1.846.818	-4,4
2019	119.388	-31,6	319.724	-200.336	137,8	1.646.482	-10,8
GUZTIRA, ESP							
2016	1.316.530	-7,9	828.517	488.013	-0,8	11.155.661	4,6
2017	1.162.335	-11,7	907.972	254.363	-47,9	11.410.024	2,3
2018	1.457.897	25,4	1.483.450	-25.553	-	11.384.471	-0,2
2019	990.084	-32,1	1.679.500	-689.416	2.598,0	10.695.055	-6,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu egikaritzearen estatistika. Guk egindakoa.

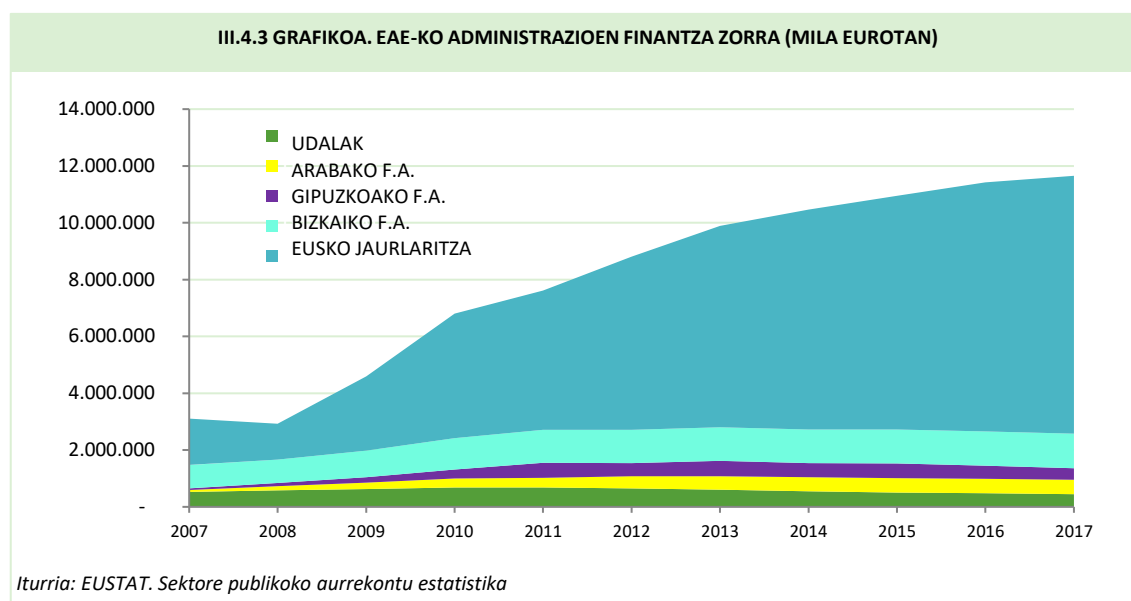
eurora igoz; horietatik 870,7 milioi euro Eusko Jaurlaritzari dagozkio (2018rekin alderatuz % 31,6ko jaitsiera izan zuelarik), eta gainerako 119,4 milioi euroak, foru aldundiei (-% 31,6 baita ere).

Zorpetzea jaistearekin batera, gainera, nabarmenki amortizatu zen aurretik zegoen zorra (1.679,5 milioi euro, horietatik 1.360 Eusko Jaurlaritzarenak direlarik), eta, ondorioz, ekitaldiko azken zor bizia % 6,1 gutxitu zen. Hala, ekitaldi bukaeran, Eusko Jaurlaritzak eta foru aldundiek 10.695 milioi euroko zorra izan zuten (zenbateko hori BPGd-aren % 13,5 da behin-behineko datuen arabera, eta, 2018an, % 14,9koa izan zen). Beste urte betez ere, zorraren zati handiena Eusko Jaurlaritzari dagokio (% 84,2, aurreko urtean % 83,4), hau da, BPGd-aren % 12,4, ondorioz, estatuarekin 2018-2020 aldirako adostutako aurrekontu egonkortasuneko helburuak betez.

Eusko Jaurlaritzak 2019ko abenduaren 31n zuen gastuaren batez besteko bizia 5,6 urtekoa zen, eta batez besteko kostua, % 1,72koa.

2
019
an,
zorp
etze
a
% 32
,1
gutx
itu
zen,
990,
1
mili
oi

Bestalde, EUSTATen “*Sektore publikoko aurrekontu estatistikak*” (eskuragarri zegoen azken informazioa 2017koa da) nahiz eta atzerapenarekin, foru aldundien, udalen eta EAEko administrazioaren (Eusko Jaurlaritzaz+aldundiak+udalak) zorpetzearen zifrak azaltzen ditu.

Foru aldundiei dagokienez, 2017an 240,3 milioi euroko zorra izan zuten (aurreko ekitaldian baino % 11,5 gutxiago), eta horietatik 53 Arabako Foru Aldundiarenak izan ziren, 41 Gipuzkoako Foru Aldundiarenak eta gainerako 146,3 milioiak Bizkaiko Foru Aldundiarenak. Gainera, 295,9 milioi euroko balioarekin, aurreko ekitaldian baino % 3,8 gutxiago amortizatu zuten. Amortizatutako kopurutik, 146,3 milioi euro Bizkaiko aldundiarenak izan ziren, 92,2 Gipuzkoako aldundiarenak, eta gainerako 57,4 milioi euroak Arabako Foru Aldundiarenak. Aldundien zorraren saldo bizia, 2.125,1 milioi eurokoa, % 2,6 gutxitu zen aurreko aldiarekin alderatuz, eta BPGd-arekin duen lotura, 2016ko % 3,1etik 2017ko % 2,9ra igaro zen.

EAEko udalei dagokienez, estatistika horrek azaltzen du 2017an 38,4 milioi euroko zorra izan zutela, eta 70,5 amortizatu zutela, eta, beraz, ekitaldi bukaeran, ordaintzeko zegoen zorra 32 milioi euro inguru gutxitu zen, 446 milioioia zelarik.

Laburbilduz, EAEko administrazio publikoek (Eusko Jaurlaritza, aldundiak eta udalak) 2017 bukaeran 11.653,3 milioi euroko zor bizia zuten (2016an baino % 2 gehiago), eta zenbateko hori urte horretako BPGd arruntaren % 15,8 zen (2016an, % 16).

Zor guztitik, % 77,9 Eusko Jaurlaritzarena zen, % 10,4 Bizkaiko Foru Aldundiarena, % 3,5 Gipuzkoako Foru Aldundiarena, eta % 4,3 Arabako Foru Aldundiarena. Gainerakoa, 446 milioi euro, EAEko udalen finantza zorrak osatzen zuten, eta EAEko administrazioen zorraren % 3,8 zen (2016an, % 4,2).

4.5. ERAKUNDEEN TRANSFERENTZIAK

EAEk bere jardueraren finantzazio sistema banakatua du, eta zerga gehienak biltzeko gaitasuna du. Ondorioz, estatuko gastuetan ekarpenak egiten ditu kupoaren ondorioz EAEk eskumenak ez dituen alorretan. Autonomia erkidegoaren eskumenei dagokienez, diru-bilketa nagusiki foru aldundiek egiten dute, eta Eusko Jaurlaritzaren finantzaketan parte hartzen dute ekarpenen bidez. Horrez gain, lurralde historikoetako udalek ere egiten dute diru-bilketa.

EAEko administrazio publikoek eskuratzen dituzten baliabide propioez gain, Europar Batasunetik eta estatutik ere funtsak jasotzen dituzte (BEZaren diru-bilketa doitzeko eta zerga bereziak edo foru aldundiek eta udalek hitzartu gabeko zergetan duten parte-hartzea doitzeko, elkarrekiko kirol apustu ongileetan parte-hartzea eta estatuko loterien eta administrazioen erakunde nazionalen eta erakunde autonomoetan duten parte-hartzea doitzeko).

II.4.13 . TAULA.FORU ALDUNDIEK EAE-KO ERAKUNDE KOMUNETARA EGITEN DITUZTEN EKARPENEN BILAKAERA (MILA EUROTAN)								
KONTZEPTUA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% 17/ 18 ALDAKUNTZA	% 18/ 19 ALDAKUNTZA
EKA. OROKORRA	7.845.378	7.987.883	8.224.923	8.134.577	9.366.098	9.633.564	15,1	2,9
EKA. ESPEZIFIKOAK	416.055	451.723	509.580	1.698.393	631.329	738.100	-62,8	16,9
EAE-N, GUZTIRA	8.261.433	8.439.606	8.734.503	9.832.970	9.997.427	10.371.664	1,7	3,7
EKA. ARABA	1.321.829	1.386.627	1.430.712	1.617.523	1.643.577	1.698.879	1,6	3,4
EKA. BIZKAIA	4.208.374	4.265.377	4.423.152	4.981.382	5.035.704	5.228.356	1,1	3,8
EKA. GIPUZKOA	2.731.230	2.787.602	2.880.639	3.234.064	3.318.146	3.444.429	2,6	3,8
% ARABA	16,00	16,43	16,38	16,45	16,44	16,38		
% BIZKAIA	50,94	50,54	50,64	50,66	50,37	50,41		
% GIPUZKOA	33,06	33,03	32,98	32,89	33,19	33,21		

Iturria: Kupo eta Finantza Ekarpenen Zuzendaritzaren datuekin egindakoa. Ogasun eta Ekonomia Saila. EUSKO JAURLARITZA.

Lehenik eta behin, bolumenari dagokionez, *Foru Aldundiek Eusko Jaurlaritzari egiten dizkioten ekarpenak* azpimarratu behar dira. Baliabideak banatzeko metodologia, Ekarpunen Legean dago jasota; hamabost egunean behin, foru aldundiek bildutako zerga itunduen zatia kalkulatzeko da eta, ondoren, horiek Eusko Jaurlaritzari transferitzen zaizkio, gastu arruntak mantentzeko ekarpen gisa (hala, jasotzen dituen diru-sarreraren % 90 baino gehiago ekarpen horietatik jasotzen ditu).

2019ko ekarpenak 10.371,6 milioi eurokoak izan ziren, 2018an baino % 3,7 gehiago, eta hasieran aurrekontuan jasotako kopurua baino 216 milioi gehiago.

2007-2011³⁴ aldirako berritasun gisa, Finantza publikoen EAEko Batzordeak zenbait aldaketa egitea onetsi zuen baliabideak banatzeko metodologian eta aldundien ekarpenak zehazteko metodologian. Horien artean nabarmendu behar da koefiziente bertikala % 70,44tik % 70,04ra jaitsi zela, tokiko erakundearen partaidetza gehitzeko helburuarekin. Horrez gain, foru aldundiek BEZearen egindako diru-bilketan doikuntza berri bat ezarri zen eta Doikuntzaren funts orokorra eratu zen -aurretik Elkartasun Funtsa zena- lurralde historikoentzako berme mekanismo gisa; horren zenbatekoa, 0,75etik % 1era igaro zen, EAEko erakundearen artean banatu beharreko baliabideei dagokienez.

Bestalde, *erkidegoko funtsen dirulaguntzak* Europar Batasunean zordundutako konpromisoekin bat eginez eratzen dira, eta aurrerapenak edo behin betiko ordainketak izan daitezke, kasu bakoitzean ezarritako araubidearen arabera. 2017an (informazioa eskuragarri dagoen azken urtea), % 14,5 gutxitu ziren, aurreko ekitaldian % 55,3 gehitu ondoren, guztira, 90,6 milioi euro izan zirelarik.

II.4.14 . TAULA.EUSKO JAURLARITZAK LIKIDATUTAKO DIRU-SARRERAK (MILA EUROTAN).							
	2014	2015	2016	2017	BANAK . % 2017	% 15/ 16 ALDAKUNTZA	% 16/ 17 ALDAKUNTZA
1. FORU ALDUNDIEN EKARPENAK	8.261.433	8.439.606	8.734.503	9.832.970	87,3	3,5	12,6
. EKARPEN OROKORRA	7.845.378	7.987.883	8.224.923	8.134.577	72,2	3,0	-1,1
. EKARPEN ESPEZIFIKOAK	416.055	451.723	509.580	1.698.393	15,1	12,8	233,3
2. ERAKUNDEEN BESTELAKO DIRU-SARRERAK	390.451	212.397	266.144	237.267	2,1	25,3	-10,9
. EAE-KO ERAKUNDEEN TRANSFERENTZIAK	361	618	2.725	3.500	0,0	340,9	28,4
. ESTATUKO TRANSFERENTZIAK	252.402	143.543	157.453	143.134	1,3	9,7	-9,1
. EUROPAR BATASUNEN FUNTSAK	137.688	68.236	105.966	90.633	0,8	55,3	-14,5
- EGF	4.388	1.005	9.296	1.479	0,0	825,0	-84,1
- EGEF	61.235	357	29.313	3.137	0,0	8110,9	-89,3
- ELGEF	10.574	7.285	5.448	18.707	0,2	-25,2	243,4
- ENOGF	55.164	55.582	57.541	57.715	0,5	3,5	0,3

³⁴ Baliabideen banaketarako eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko 2007-2011 aldirian aplikatuko den metodologiari buruzko martxoaren 23ko 2/2007 Legea, indarrean zegoena memoria hau sortu zenean, ondorengo batek ez duelako ordezkatu.

- IFOP (FEP)*	5.740	-	1.813	6.900	0,1	-	280,6
- UPEF	-	-	-	2.438	0,0	-	-
- BESTE FUNTS BATZUK	586	4.007	2.555	257	0,0	-36,2	-89,9
3. BESTE BALIABIDE BATZUK	1.455.646	1.450.309	1.405.625	1.194.227	10,6	-3,1	-15,0
- ZOR PUBLIKOA	1.139.367	1.163.018	1.106.042	975.047	8,7	-4,9	-11,8
- ZEHARKAKO ZERGAK	5.700	3.941	3.918	3.992	0,0	-0,6	1,9
- ONDARE DIRU-SARRERAK	48.139	35.409	36.198	2.152	0,0	2,2	-94,1
- INBERTSIO ERREALEN BESTERENTZEA	1.966	1.467	946	177	0,0	-35,5	-81,3
- BESTE TRANSFERENTZIA BATZUK	10.980	13.518	36.198	2.152	0,0	167,8	-94,1
- FINANTZA AKTIBOEN ALDAKUNTZA	36.122	52.592	66.574	23.787	0,2	26,6	-64,3
- TASAK ETA PREZIO PUBLIKOAK	213.372	180.367	181.564	178.022	1,6	0,7	-2,0
DIRU-SARRERAK, GUZTIRA	10.107.529	10.102.312	10.406.271	11.264.484	100,0	3,0	8,2

Iturria: ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANOAK

* 2017ko urtarilean IFOP desagertu zen eta UPEF sortu zen.

Partida nagusia ENOGF-ri dagokio, Europako Nekazari Orientabide eta Garapenerako Funtzari (2007an sortu zen FEADER-ekin batera, Landa Garapenerako Europako Nekazari Funtza, nekazaritzari zuzendutako Europako laguntzak kudeatzeko), 57,7 milioi euroekin, guztiaren % 63,7, hain zuzen ere. Zenbateko horri FEADER-en funtsaren 18,7 milioi euroak gehitu ondoren, 76,4 milioi, hau da, Europako funtsen % 84,3, erreferentziazko urtearen nekazaritza sektorerara bideratu ziren.

Beste intereseko partida bat *Estatuaren kupoa* da, eta horren zenbateko likidua urtean behin zehazten da Kupoaren Hamabost Egunean Behingo Legearen bidez, eta 2019an (behin-behineko likidazioen arabera) 942,59 milioi euro izan zituen, 2018rekin alderatuz % 0,4 gutxitu zelarik.

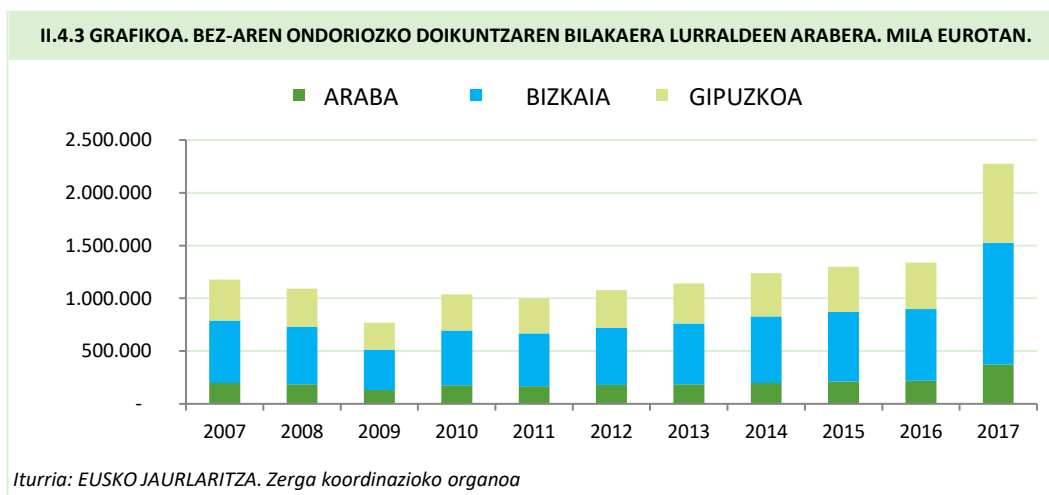
II.4.15 . TAULA.EAE-K ESTATUARI ORDAINDUTAKO KUPOAREN BILAKAERA. MILA EUROTAN.					
	2016	2017	2018	2019	%, ALDAK. 18/19
SARTUTAKO KUPOA	761.814	867.834	1.028.790	1.021.640	-0,7
KONPENTSAZIOAK*	-60.399	-89.332	-82.226	-79.049	-3,9
ORDAINDUTAKO KUPOA	701.416	778.502	946.564	942.591	-0,4

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Ogasun eta Ekonomia Saila.

(*) Fabrikazioko zerga berezien finantza konpentsazioak.

Bukatzeko, estatuari egindako ordainketa horiez gain, beste zenbateko batzuk jasotzen dira, eta *Balio erantsiaren gainera zergaren doikuntza, barneko merkatuko eragiketen eta inportazioen ondoriozkoa* (estatuko ogasunak egiten duena berariaz) nabarmentzen da. Horren ondorioz, finantza doikuntza bat egiten da estatuko administrazioen eta EAEko administrazioaren artean, izan ere, diru-bilketa teorikoak eta errealek egokitzeko beharra dago zerga administrazioen artean, horiek beren lurraldeetan jarduten baitute muga fiskalik gabeko espazio batean. Doikuntza horietan, 1997an, beste doikuntza batzuk ezarri ziren, hauek: zerga horiek zergapetutako produktuen azken kontsumoa fabrikazioa egiten ez den lurralde batean egitearen ondoriozko desoreka zuzentzeko zerga bereziei dagozkienak.

2017an, informazioa eskuragarri dagoen azken urtea, BEZaren doikuntzak EAEn 2.274,1 milioi euro izan zituen, eta zifra hori % 70 gehitu zen 2016rekin alderatuz, gehikuntza bereziki handia izan zelarik aurreko ekitaldian sartutako

zenbatekoen atxikipenak erregularizatzearen ondorioz, izan ere, kupoak kalkulatzeko desadostasunak egon ziren. Partida honetan, aduanetako eta barne eragiketetako diru-bilketaren doikuntza banatu egin da, % 50ean gutxi gorabehera. Lurralde banaketari dagokionez, urtero ateratzen dira datuak, koefiziente horizontalen arabera.

4.6. ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAKO ENPLEGUA

EAEko administrazio publikoetan 139.052 langile zeuden 2018ko abenduaren 31n³⁵, EUSTATen “*Administrazio publikoen direktorioaren*” arabera. Zifra hori aurreko urtean baino % 3,4 handiagoa da, eta 2018ko laugarren hiruhilekoan EAEn zeuden landunen % 14,8 (2016an eta 2017an baino 2 hamarren gehiago), JLBren landunen zifrak kontuan hartuz. Datu horietan ez da kontuan hartzen estatuko administrazioko eta Gizarte Segurantzako langileen multzoa, baina Lurralde Politika eta Funtzio Publikoko Ministerioak, 2019ko urtarrileko estatistika aldizkarian kalkulatu zuen EAEn 10.594 pertsona zeudela lanean estatuko administrazio publikoan (horietatik 3.864 estatuko administrazio nagusian eta 6.730 “beste batzuk” kategorian, hau da, nagusiki estatuko segurtasun indar eta kidegoetan). Zifra biak batuta, 2018 bukaeran, 149.646 pertsona inguru zeuden enplegu publikoan lanean (aurreko urtean baino +% 3,1). Hala ere, zifra hori estimazio hutsa da, izan ere, erreferentziazko datak eta metodologiak ezberdinak izan dira³⁶.

EUSTATen zifren arabera, 2018ko abenduan zeuden 139.052 langile publikoetatik, % 65,4 EAEko administrazioan zeuden, % 19,3 tokiko erakundeetan, % 7,9 foru aldundietan eta gainerako % 7,4a unibertsitatean, fundazioetan eta beste erakunde publiko batzuetan.

II.4.16 . TAULA.ABENDUAREN 31N EUSKAL ADMINISTRAZIO PUBLIKOAN LAN EGITEN ZUTENEN BILAKAERA								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	% 16/17	% 17/18
EUSKO JAURLARITZA	82.458	82.085	85.389	86.406	88.137	90.875	2,0	3,1
FORU ALDUNDIAK	10.083	10.154	10.174	10.387	10.560	11.006	1,7	4,2
TOKIKO ERAKUNDEAK	24.441	24.943	25.573	25.792	26.106	26.818	1,2	2,7
FUNDAZIOAK ETA IAGE*	2.377	2.369	2.515	2.587	2.754	3.304	6,5	20,0
BESTE ERAKUNDE PUBLIKO BATZUK	372	369	371	372	373	425	0,3	13,9
UPV/ EHU	6.379	6.392	6.425	6.429	6.510	6.624	1,3	1,8
GUZTIRA	126.312	126.312	130.447	131.973	134.440	139.052	1,9	3,4

Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.
* Irabazi asmorik gabeko erakundeak.

2017ko abenduari dagokionez, EAEko administrazioetako enpleguan 4.612 pertsona gehitu ziren, % 3,4 gehiago, eta ehunekoetan, nabarmentzekoa da foru aldundien bilakaera, % 4,2ko gehikuntzarekin, ondoren, Eusko Jaurlaritzakoa dagoelarik +% 3,1ekin, eta tokiko erakundeek eta horien menpeko organismoek % 2,7ko gehikuntza izan zuten langileetan.

II.4.17 . TAULA.EAE-KO ADMINISTRAZIO PUBLIKOAN LAN EGITEN DUTEN PERTSONAK, ARAUBIDE ESPARRUEN ARABERA. 2018-12-31KO DATUAK					
	GUZTIRA	EUSKO JAURLARITZA ETA MENPEKO ERAKUNDEAK	FORU ALDUNDIAK ETA MENPEKO ERAKUNDEAK	TOKIKO ENTEAK ETA MENPEKO ERAKUNDEAK	GAINONTZEKO ENTE PUBLIKOAK
GOI-MAILAKO KARGUAK	1.210	314	127	598	171
FUNTZIONARIOAK	85.202	59.751	7.070	14.986	3.395
- FINKOAK	62.496	45.942	4.625	9.306	2.623
- BITARTEKOAK	22.706	13.809	2.445	5.680	772
LANEKOAK	52.640	30.810	3.809	11.234	6.787
- FINKOAK	18.010	7.486	2.249	5.494	2.781
- BEHIN-BEHINEKOAK	34.630	23.324	1.560	5.740	4.006
GUZTIRA	139.052	90.875	11.006	26.818	10.353

Iturria: EUSTAT. Administrazio publikoen direktorioa.

Bestalde, funtzionarioak % 61,3 ziren, % 37,8 langileak, kasu bietan Osakidetzako estatutu langileak barne, eta % 0,9k goi mailako karguak zituzten. Gainera, langile finkoak (funtzionarioak, langileak eta estatutarioak) % 57,9 ziren

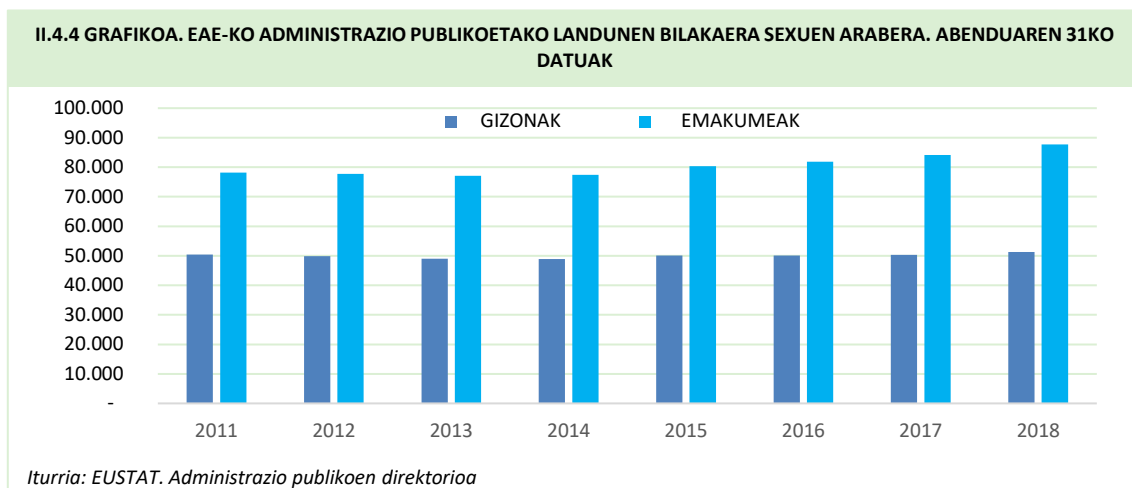
³⁵ Landunen, lanaldi osoko baliokidean.

³⁶ Ministerioaren datuetan, adibidez, plantilla egonkorra zenbatzen dute, 6 hilabete baino gutxiagoko kontratuak dituzten langileak albo batera utziz.

(2018rekin alderatuz, -1,5 puntu), % 16,3 bitarteko funtzionarioak (+4 hamarren) eta % 24,9 behin-behineko langileak (+1,1 puntu).

Modu horretan, bitartekotasuna eta behin-behinekotasuna % 41,2koa zen.

Sexuari dagokionez, 2018ko abenduaren 31n gizonak EAEko administrazio publikoetako langileen % 36,9 ziren, eta, emakumeak, % 63,1. Emakumeen nagusitasun hori gehitu egin da azken urteetan, eta, beraz, 2011tik aurrera, emakumeen kopurua % 12,3 igo da, eta gizonena, % 1,8. Hala, emakumeen kopurua ehuneko 2,3 puntu gehiagokoa da.

ITURRIAK

1. **EUSTAT (2019)**. Administrazio publikoen direktorioa, 2018.
2. **EUSTAT (2019)**. Sektore publikoaren aurrekontu estatistika, 2017
3. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2020)**. EAeko aurrekontu orokorren egikaritzea, 2019. 2019ko abenduko zifrak.
4. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2020)**. Aurrekontu egikaritzearen estatistika. 2019ko IV. hiruhilekoa.
5. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2019)**. Zergak koordinatzeko organoa. Euskal ogasunaren urteko txosten integratua, 2017
6. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2020)**. Zerga itunduen diru-bilketa zifrak. 2019ko abendua
7. **EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2020)**. Kupoari eta foru aldundien ekarpenei buruzko datuak. 2019
8. **OGASUN MINISTERIOA (2020)**. Autonomia erkidegoen defizit zifrak. 2019ko IV. hiruhilekoa.
9. **LURRALDE POLITIKA ETA FUNTZIO PUBLIKOKO MINISTERIOA (2019)**. Administrazio publikoko langileen estatistika aldizkaria. 2019ko urtarrila

5. EKOIZPEN AZPIEGITURAK

Azpiegiturak ezinbesteko elementua dira garapen ekonomikorako, ongizate orokorrerako eta gizartearen kohesiorako, izan ere, eragin handia dute herrialde baten jardura ekonomiko orokorrean, eta, zehazki, ekoizpena eta hazkundera gehitzeko ekarpenak egiten dituzte.

Atal hau bi bloketan banatuta dago. Lehenengoa, garraioari buruzkoa da, eta bigarrena, energia ekoizpenari eta kontsumoari buruzkoa. Garraioari buruzko atalean, lehenik eta behin, estatuko erakunde publikoek (AENA, ADIF, PORTUAK eta RENFE) EAEko ingeniariak zibilean egindako adjudikazioen datuak azaltzen dira, eta, ondoren, errepide bidezko garraioari, tren garraioari, aire garraioari eta itsas garraioari buruzko adierazleak azaltzen dira. Energia ekoizpenari eta kontsumoari buruzko atalean, barne ekoizpen gordinaren edo energia eskariaren eta azken kontsumoaren bilakaera aztertzen da, baita ere lehen mailako energiaren ekoizpenarena, intentsitate energetikoarena eta faktura energetikoarena ere.

5.1. GARRAIOA: AZPIEGITURAK ETA TRAFIKOA

Europako erakundeek Europako Garraio Transeupar (ingeleseko laburdurak hauek dira: RTE-T / TEN-T) oso eta integratu bat sortu nahi dute, Europako estatu kide eta lurralde guztiak zeharkatzen dituen, eta garraio mota guztietan garapen orekatuaren oinarriak finkatuko dituen, hala, Europarentzako sareak duen balio erantsia ahalik eta gehien aprobeztatzeko.

Europako Batzordeak ondorioztatu zuen RTE-T garatzeko modurik onena geruza bikoitzeko sistema bat dela, sare orokorra eta oinarritzko sarea izango dituen, hain zuzen ere. **Sare orokorra**, jada existitzen diren azpiegiturek osatzen dute, eta sare horrek Europar Batasuneko lurralde guztien arteko irisgarritasuna eta konektibitatea planifikatu eta bermatuko du, eta, gehienez ere, 2050eko abenduaren 31n egongo da bukatuta.

Oinarritzko sarea sare orokorreko zati estrategiko garrantzitsuenek osatuko dute, hau da, ezinbestekoak direnak Garraioko Sare Transeuparraren helburuak garatzeko. Sare horrek, era berean, lotura estrategikoak ezarriko ditu hiri nodo garrantzitsuenen eta bestelako nodoen artean, besteak beste, portuak, aireportuak eta mugetako pasabideak. Sarearen zati bietan garraio mota eta horien arteko konexio guztiak jasoko dira, hala, interes komuneko proiektuak sortzeko eta garraio azpiegitura berriak garatzeko eta jada badaudenak modernizatzeko. Oinarritzko sarea bukatuta egon behar da 2030eko abenduaren 31n.

Sare horretan, oinarritzko sarearen **korridore** multimodalak egongo dira. Ez dute hirugarren maila eratuko, hura egikaritzeko sustapen tresna izango direlarik, eta, hori, guztia, sarearen garapena eraginkorra eta koordinatua izateko. Atlantikoko eta Mediterraneoko korridoreetako zati bat Espainiatik igarotzen da.

Sarearen egitura	- Nodo azpiegiturak: Hiri nodoak, portuak, aireportuak eta salgaien terminal multimodalak, (Rail-Road Terminals, RRT) besteak beste, JLEak (Jardura Logistikoen Ereemuak), portu lehorrak eta bestelako logistika plataformak. - Azpiegitura linealak edo nodoen arteko loturak egiten dituztenak: trenbideak, errepideak, barneko bide nabigagarriak eta itsasoko autobideak.
Sarearen egitura	- SARE OROKORRA edo osoa (COMPREHENSIVE Network), RTE-T sarearen kontzeptu zabalena da, eta interes komuneko elementu guztiek osatzen dute. EBko eskualde guztietarako irisgarritasuna bermatzen du. Estatu kideek 2050erako bukatuta izan beharko dute. - OINARRIZKO SAREA (CORE Network) osatzen dute sare orokorreko garrantzia estrategiko handiena duten elementuek, Europar Batasuneko garraio politikaren helburuak lortzeko garrantzitsuak direnak, hain zuzen ere, eta Europaren laguntzak jasotzen dituzten lehentasuneko jarduketak dira. 2030ean bukatu beharko da.

EAEren kokapena estrategikoa da, eta, gainera, jarduera industrial handia du, eta, beraz, mota guztietako trafikoa duen Europako lurraldeetako bat da. Errepide sare trinkoa, trenbideak, bi itsas portu handi eta hiru aireportu daude, horiek guztiek barneko eta kanpoko trafikoaren beharrak estaltzeko lan egiten dutelarik, eta, horrez gain, egunero, zerbitzu osatuagoak eta kalitate handiagokoak ematen saiatzen dira.

II.5.1 . TAULA.EAE-KO RTE-T NODOAK	
OINARRIZKO SARERAREN HIRI NODOAK	Bilbo
PORTUAK	• Oinarrizko sarea: Bilbo • Sare orokorra: Bilbo eta Pasaia
ERREPIDE ETA TRENBIDE SAREEN TERMINAL INTERMODALAK (PORTUETAN DAUDENEZ GAIN)	• RRT oinarrizkoa: Bilbo • RRT orokorra: Bilbo eta Gasteiz
AIREPORTUAK	• Oinarrizko sarea: Bilbo (hala ere, ez du 2030erako araubidearen betekizunak betetzea derrigortzen dion trafiko bolumenik) • Sare orokorra: Donostia eta Gasteiz

Iturria: Garraio Ministerioa

Hurrengo TAULAn gure autonomia erkidegoko Garraio Sarearen egitura dago azalduta, azpiegituraren titulartasuna eta operadorea kontuan hartuz.

II.5.2 . TAULA.EAE-KO GARRAIO SAREAREN ERAKETA				
SISTEMA	AZPIEGITURA		ORGANO TITULARRA	ENTEA/OPERADOREA
ERREPIDE SISTEMA	A-1	A-1. Iparraldeko autobia (Burgos-Armiñón)	Foru aldundiak	Garraioko zerbitzu publikoaren emakidaduna/mailegu hartzailea.
		AP-1. Gasteiz-Eibar (bidesariduna)		
	A-8/AP-8	A-8: Kantauriko autobia (Bizkaia-Kantabria probintzien arteko mugara arte)		
		AP-8: Kantauriko autobidea (Irun-Bilbo, bidesariduna)		
		Super Sur barne (bidesariduna, baita ere)		
		AP-68. Euskal-Aragoier autobidea (KP zero, Bilbon, 77,5 kilometrora arte, Araba eta Burgosko muga), bidesariduna	Foru aldundiak	
		Artxandako tunelak (bidesaridunak)		
ERREI askoko errepidea edo ohikoa		Bi autonomia erkidegoen artean igarotzen dena	Foru aldundiak	
		Lurraldekoa	Foru aldundiak	
		Hirikoa	Udalak	
TRENBIDE SISTEMA	Sare transeuroparra		Estatua	ADIF ³⁷ (RENFE)
	Penintsulako sarea			
	Sare metrikoa		EAE	EUSKOTREN ETS ³⁸
			Estatua	ADIF
	Metroa/Tranbia		EAE	Bilboko metroa, EUSKOTREN ETS
	Zubi esekia		Bilboko Portu Agintaritza	Pribatua
PORTUEN SISTEMA	Interes orokorreko portuak: Bilbo eta Pasaia		Estatua	Portu Agintaritza
	Autonomia erkidegoetako portuak		EAE	EAE
AIRE SISTEMA	Interes orokorreko portuak: Gasteiz, Bilbo eta Donostia		Estatua	AENA
KABLE SISTEMA	Ilgogailuak eta funikularrak		EAE	Pribatuak Publikoak
GARRAIO SISTEMA INTERMODALA	Garraio eta logistika zentroak: CTV Gasteiz, ZAISA Irun (Gipuzkoa), APARCABISA (Bizkaia)		Partzuergoak/erakunde publikoak, pribatuak, mistoak	Operadore logistikoak

Iturria: Guk geuk egindakoa.

³⁷ ADIF, Trenbide azpiegituren administratzailea da eta erakunde publiko enpresariala da, Garraio Ministerioaren menpekoa. Trenbide azpiegiturak administratzen ditu (errepideak, estazioak, salgaien terminalak, eta abar.), trenbide zirkulazioa kudeatzen du, trenbide operadoreei gaitasuna adjudikatzen die eta azpiegitura, estazioak eta salgaien terminalak erabiltzearen ondoriozko kanonak zehazten ditu.

Trenbide jarduerak geroz eta espezializatuagoak direnez, ADIF Garraio Ministerioari atxikita dauden bi erakunde publikoetan banatu da, hauek: ADIF eta Abiadura handiko ADIF.

³⁸ ETS, Euskal Trenbide Sarea Eusko Jaurlaritzaren ente publikoa da, eta berak kudeatzen eta administratzen ditu EAEko eskumeneko trenbide azpiegiturak. Helburu nagusia EAEko menpekoak diren trenbide azpiegiturak eraikitzea, kontserbatzea, kudeatzea eta administratzea da, trena garraio sistema moderno, eraginkorra eta jasangarria bihurtzeko helburuarekin.

5.1.1. Estatuko erakunde publikoek ingeniartza zibilean egindako adjudikazioak

Garraio Ministerioak estatuko erakunde publikoei (AENA, ADIF, PORTUAK eta RENFE) ingeniartza zibilean egindako adjudikazioei buruz argitaratutako datuen arabera, EAEk hazkundeak izan ditu AENA eta RENFERi dagokionez, eta jaitsierak ADIF eta PORTUEi dagokienez, 2018 eta 2019 artean, hain zuzen ere.

Hala, datu horien arabera, AENAK EAEko ingeniartza zibilean egindako adjudikazioak 10,4 milioi eurotik 15,7 milioi eurora igaro ziren, RENFE OPERADORAK egindakoak 0,4tik 5,8 milioira, ADIFekoak 400,9tik 131,4 milioira eta PORTUAKekoak 11,9tik 10,1 milioi eurora.

II.5.3 . TAULA. ESTATUAN ETA EAE-N INGENIARTZA ZIBILEAN GARRAIO MINISTERIOAK, ORGANISMO AUTONOMOAK ETA ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOEN EGINDAKO ADJUDIKAZIOAK (mila eurotan)											
	EAE						ESTATUA			EAE/Estatua (%)	
	2015	2016	2017	2018	2019 b-b	Aldak. 2018-19	2017	2018	2019 b-b	2018 b-b	2019 b-b
MINISTERIOA, ORGANISMO AUTONOMOAK ETA ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOAK	300.302	189.105	51.894	419.212	132.211	-68,5	944.954	1.723.051	3.681.557	24,3	3,6
ESTATUKO ERAKUNDE PUBLIKOAK	300.302	189.105	51.894	419.212	132.211	-68,5	736.076	1.206.475	3.030.536	34,7	4,4
AENA	8.339	4.363	20.680	10.391	15.647	50,6	312.670	313.101	472.739	3,3	3,3
ADIF	292.211	73.388	16.560	400.873	131.424	-67,2	171.379	881.059	2.596.446	45,5	5,1
PORTUAK	11.093	114.661	42.205	11.911	10.128	-15,0	374.398	258.124	65.709	4,6	15,4
RENFE OPERADORA	3.100	1.907	1.218	408	5.843	1.332,1	36.329	12.810	34.367	3,2	17,0
<i>b-b: behin-behinekoa</i>											
<i>Iturria: Guk egindakoa, Garraio Ministerioaren datuekin</i>											

5.1.2. Errepideko garraioa

5.1.2.1. Errepide sarea

Errepideak honela banatuta daude beraien ezaugarrien arabera: autobideak, autobiak, errei askoko errepideak eta ohiko errepideak (Errepideen 37/2015 Legea).

a) Autobideek honako ezaugarriak dituzte: jabetza mugakideek ez dute horietarako sarbiderik; bestelako komunikazio bideak edo igarotze zortasunek ez dituzte mailan gurutzatzen edo autobideek ez dituzte mailan gurutzatzen; eta hainbat galtzada izaten dituzte zirkulazio norabide bakoitzerako, beraien artean banatuta, puntu berezi batzuetan edo behin-behineko egoeretan salbu, zirkulaziorako lursail zanga bat egon ahal delarik, edo, salbuespenezko kasuetan, bestelako bitartekoak.

b) Autobiek ez dituzte betetzen autobideen betekizunak, eta zirkulazio norabide bakoitzerako galtzada banatuak dituzte, jabetza mugakideetan sarbide mugapenak dituzte, eta ez dute mailako gurutzatzerik.

c) Errei askoko errepideak dira, eta autobideak edo autobiak ez izan arren, gutxienez norabide bakoitzerako bi zirkulazio errai dituzte, horiek beraien artean banatuta daudelarik, eta sarbideak edo maila gurutzatzeak izan ditzakete³⁹.

d) Ohiko errepideak dira aurreko betekizunak betetzen ez dituztenak.

Titulartasunari dagokionez, Espainiako Konstituzioak estatuari ematen dio autonomia erkidego bat baino gehiagotik igarotzen diren trenbideen eta lurreko garraioen gaineko eskumena; irailaren 26ko 2769/1980 Dekretuaren bidez EAERI eman zitzaizkion errepideetako funtzioak eta zerbitzuak, eta abenduaren 3ko 174/2018 Dekretuaren bidez⁴⁰, EAERI eskualdatutako funtzioak eta zerbitzuak gehitu ziren, hala, EAEko erakundeak direlarik Euskadiko errepide guztien titularrak.

2018ko Estatistiken Urtekariaren arabera, 2019an argitaratu zuena Garraio Ministerioak, gure autonomia erkidegoko errepide sarea Europako osatuenetakoa da, izan ere, azalerako dentsitate altuenak ditu (0,58 km-ko azalera km² bakoitzeko, estatuarena (0,33) ia bikoiztuz), baina biztanle bakoitzeko dentsitatea baxuagoa da (1,9 km 1.000 biztanleko, estatuan 3,54 km daudelarik 1.000 biztanleko), eta % 15 baino gehiago, edukiera handiko errepideek osatzen dute (estatuan % 10,4 dira), bidesaridun autobideak edukiera handiko autobideen % 39,7 direlarik, eta estatuan, % 17,2.

II.5.4 . TAULA.ERREPIDE SAREAREN ADIERAZLEEN BILAKAERA

	EAE					ESTATUA	
	2014	2015	2016	2017	2018	2017	2018
ERREPIDEEN KM-AK	4.169	4.178	4.180	4.161	4.147	165.686	165.624
BIZTANLEAK	2.188.985	2.189.257	2.189.534	2.194.158	2.199.088	46.572.132	46.722.980
SARE GUZTIA (KM) / AZALERA	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58	0,33	0,33
SARE GUZTIA (KM) / 1.000 BIZTANLE	1,90	1,91	1,91	1,90	1,89	3,56	3,54

Iturria: Garraio Ministerioaren 2018ko Estatistika Urtekaria, 2019an argitaratutakoa

II.5.5 . TAULA.ERREPIDE SAREA, ERREPIDE MOTEN ETA ALDIEN ARABERA. (Km)

	2014	2015	2016	2017	2018
ESTATUA					
GUZTIRA, ERREPIDEEN KM-AK	165.639	166.003	165.483	165.686	165.624
GALTZADA BATEKO ERREPIDEAK	148.934	148.982	148.375	148.523	148.396
EDUKIERA HANDIKO ERREPIDEAK, GUZTIRA	16.705	17.021	17.108	17.163	17.228
BIDESARIDUN AUTOBIDEAK	3.020	3.040	3.039	3.039	2.957
AUTOBIAK	12.029	12.296	12.405	12.484	12.626
ERREI ASKOTAKO ERREPIDEAK (1)	1.656	1.686	1.665	1.640	1.645
EAE					
GUZTIRA, ERREPIDEEN KM-AK	4.169	4.178	4.180	4.161	4.147
GALTZADA BATEKO ERREPIDEAK	3.567	3.561	3.556	3.537	3.522
EDUKIERA HANDIKO ERREPIDEAK, GUZTIRA	602	617	624	624	625
BIDESARIDUN AUTOBIDEAK	243	255	255	255	248
AUTOBIAK	231	234	241	241	247
ERREI ASKOTAKO ERREPIDEAK (1)	127	128	128	128	129

(1) 2015etik aurrera, galtzada bikoitzeko errepideei izena aldatu zitzaion, eta, orain, errei askotako errepideak dira (Errepideen irailaren 29ko 37/2015 Legea). Horiek, edukiera handiko errepideen barne daude. Nazioarteko konparaketa egiteko, bakarrik bidesaridun autobideak, autobide libreak eta autobiak kontuan hartzen dira.

Iturria: Garraio Ministerioaren 2018ko Estatistika Urtekaria, 2019an argitaratutakoa

³⁹ Erreiki zenbatzean, errepide horietan ez dira kontuan hartuko errei osagarriak, zain egotekoak, kordatuak, ezta abiadura aldaketak.

⁴⁰ Eusko Jaurlaritzari AP-68 autobideko Bizkaiko eta Arabako tarteari eskualdatzearen formalizazioa

5.1.2.2. Salgaien trafikoa

II.5.6 . TAULA.GARRAIATUTAKO TONAK, DESPLAZAMENDUEN ARABERA, SALGAIEN JATORRIA ETA HELMUGA EAE DELARIK (mila Tm)									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Aldak. 2017-18
GUZTIRA		88.505	84.376	94.875	91.024	91.691	97.157	95.738	-1,5
LURRALDE BARNEKOA	GUZTIRA	42.076	40.922	50.203	41.109	42.464	43.859	44.490	1,4
	UDALERRI BARNEKOA	8.669	8.395	9.033	8.528	7.229	7.830	7.953	1,6
	UDALERRIEN ARTEKOA	33.406	32.527	41.170	32.581	35.235	36.029	36.537	1,4
LURRALDEEN ARTEKOA	GUZTIRA	41.606	38.799	39.321	44.396	42.751	46.908	45.157	-3,7
	JASOTA	22.301	19.818	20.204	23.674	22.219	24.119	23.717	-1,7
	BIDALITA	19.305	18.981	19.117	20.722	20.532	22.789	21.440	-5,9
NAZIOARTEKOA	GUZTIRA	4.823	4.655	5.352	5.519	6.477	6.390	6.092	-4,7
	JASOTA	2.308	2.092	2.729	2.755	3.405	3.157	3.070	-2,8
	BIDALITA	2.514	2.563	2.622	2.764	3.071	3.233	3.022	-6,5
Iturria: Garraio Ministerioa. Datu-basea									

Garraio Ministerioaren datuek erakusten dute EAE jatorria edo helmuga duten garraiatutako salgaien bolumena (igarotzen den nazioarteko trafikoa kenduta) 95,7 milioi Tm-koa izan zela 2018an: % 46,5 lurralde barneko trafikoa izan zen, % 47,2 lurralde artekoa, eta % 6,4 nazioartekoa.

2017an eta 2018an bolumen osoa gutxitu egin zen, izan ere, lurralde artean eta nazioartean egindako desplazamenduetan garraiatutako salgaiak gutxitu egin ziren (hurrenez hurren, -% 3,7 eta - % 4,7), lurralde barneko desplazamenduetako trafikoa igo egin zelarik (+% 1,4).

II.5.7 koadroko datuetan ikus daitekeen moduan, trukatzeko bolumen handiena, eskuragarri dauden azken datuen arabera, Gaztela eta Leonekin, Nafarroarekin, Kantabriarekin eta Kataluniarekin egindakoa izan zen.

II.5.7 . TAULA.ERREPIDE BIDEZKO SALGAIEN JATORRIA ETA HELMUGA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. (Mila tona).				
	2017		2018	
	Helmuga: EAE	Jatorria: EAE	Helmuga: EAE	Jatorria: EAE
ANDALUZIA	695	781	742	597
ARAGOI	1.756	2.421	1.751	1.661
ASTURIAS	975	819	1.209	880
BALEAR UHARTEAK	-	-	-	-
KANARIAR UHARTEAK	-	-	-	-
KANTABRIA	2.763	1.861	3.558	2.129
GAZTELA-MANTXA	890	838	717	757
GAZTELA ETA LEON	5.273	5.064	4.358	4.299
KATALUNIA	2.217	1.685	1.805	1.692
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	845	1.223	1.220	1.189
EXTREMADURA	152	53	173	64
GALIZIA	1.662	1.301	1.190	1.049
MADRIL	1.642	1.441	1.369	1.703
MURTZIA	121	215	130	218
NAFARROA	3.951	4.267	4.137	4.105
EAE (A)	43.859	43.859	44.490	44.490
ERRIOXA (LA)	1.177	784	1.358	1.103
CEUTA-MELILLA	-	-	-	-
GUZTIRA (B)	67.978	66.649	68.207	65.930
LURRALDEEN ARTEKOA (B-A)	24.119	22.790	23.717	21.440
Iturria: 2018ko Garraio Ministerioaren Estatistika Urtekaria, 2019an argitaratutakoa. Koadro honen eta aurreko TAULaren arteko ezberdintasunak biribiltzean azaltzen dira.				

5.1.3. Trenbide bidezko garraioa

5.1.3.1. Trenbide sarea

Gaur egun, trenbide sareak zabalera iberikoko lineak (1.668 mm-ko zabalera duten errepideak), zabalera estandarrekoak (1.435 mm) eta zabalera metrikokoak (1.000 mm) ditu⁴¹. Zabalera estandarra ohikoena da, eta horixe ezartzen da lehentasunez linea berri gehienetan. Zabalera iberikoko sarea eta zabalera estandarreko sarea zabalera aldaketa automatikoen sistemen bidez daude konektatuta. Zabalera mistoko lineak (1.435/1.668 mm) ere badaude, hirugarren erreien sistema dutelarik.

Trafikoari dagokionez, sare gehiena nagusiki trafiko mistoko lineek osatzen dute (salgaiak eta bidaiariak).

II.5.8. TAULA.ADIF-EK EAE-N KUDEATUTAKO LINIEN ADIBIDEAK, ERREPIDEAREN ZABALTASUNAREN ARABERA		
ZABALTASUN IBERIKOA (RENFE)	Bidaiariak	Aldiriko lineak: C1 Bilbo-Santurtzi C2 Bilbo-Muskiz C3 Bilbo-Urduña C1 Irun-Brinkola
	Salgaiak	Miranda de Ebro - Urduña
ZABALERA ESTANDARRA	Bidaiariak	Abiadura handiko sarea (euskal Y)
	Salgaiak	
ZABALERA METRIKOA (AURRETIK, FEVE)	Mistoa	La Robla: Bilbo (Konkordia)-Leon
	Bidaiariak	Bilbo (Konkordia)-Basurto
	Salgaiak	Basurto adarra - Ariz
Iturria: Guk geuk egindakoa.		

Kudeaketa edo administrazio irizpideekin, sareetako trenbide sistema ezberdindu daiteke⁴². Handiena, eta trafiko gehien duena, Interes Orokorreko Trenbide Sarea da (RFIG), ADIFek administratutako sareak osatutakoa⁴³ (2013tik aurrera desagertu zen FEVE barne), baita estatuko portuen sareak eta Figueres-Perpignan (LFP Perthus) lineak ere.

Bigarren mailan autonomia erkidegoetako trenbide sareak daude, bakarrik autonomia erkidego batetik igarotzen direnak. Bigarren maila horretan dago ETS (Euskal Trenbide Sarea).

2018ko estatistika urtekariaren datuen arabera (Garraio Ministerioak argitaratutakoa 2019an), EAEko trenbide sareak 551,15 km ditu. Horietatik 519,14 elektrifikatuta daude, eta horietatik % 64,9 ADIFenak dira, ADIFek kudeatzen dituelarik penintsulara doazen tarteko distantziako eta distantzia luzeko zerbitzuen azpiegitura eta Bizkaiko eta Gipuzkoako aldirietako zerbitzuak.

Gainerako % 35,1a ETSk kudeatzen du (Bilbo-Donostia-Hendaia linea barne). Luzeena, Bilbo-Donostia da, 108 km-ekin; era berean, Bilboko Metroko 3. linea, Txorierriko linea, Zornotza-Bermeo adarra eta Donostia/Hendaia linea kudeatzen ditu ("topo" izenarekin ezaguna dena). ETSren ondarearen barne dago baita ere Urolako adar zaharra; gaur egun, bertatik bakarrik Euskal Trenbide Museoaren baporezko tren turistikoa igarotzen da, Azpeitia-Lasao tartean.

Datuetan ikusten den moduan, ETSk kudeatzen duen sare gehiena elektrifikatuta dago, elektrifikatu gabea Urolako trenbidea delarik (Azpeitia-Lasao), baita Larreineta funikularra ere.

II.5.9. TAULA.EAE-KO TRENBIDE SAREKO KM-AK. 2018							
	LINEAREN LUZERA (KM)				LINEAREN ZABALERA (KM)		
	ELEKTRIFIKATU GABE	ELEKTRIFIKATUTA	TRENBIDE BAKARRA	BI TRENBIDE	UIC	ZABALERA IBERIKOA	GAINERAKOA*
GUZTIRA	32,01	519,14	254,43	296,72	0	303,36	247,80
ADIF	25,95	311,69	129,71	207,92	0	278,41	59,22
ABIADURA HANDIKO ADIF	0	24,95	1,78	23,17	0	24,95	0
EUSKOTREN ETS	6,07	182,51	122,95	65,63	-	-	188,57
*Zabalera metrikoa, mistoa, yarda ingelesa eta trenbide industrialeko zabalera barne							
Iturria: Garraio Ministerioaren 2018ko Estatistika Urtekaria, 2019an argitaratutakoa							

⁴¹ Errepide zabaleko trenbideen zabalera neurri estandarra gainditzeko, besteak beste, zabalera iberikoak, eta errepide estukoak dira zabalera estandarra baino txikiagoa dutenak, besteak beste, zabalera metrikoa.

Zabalera metrikoko sarea hiri arteko lineek osatzen dute, Kantauriko ertzetik eta Murtziatik igarotzen direnak, eta bidaiarien eta salgaien trenak igarotzen dira horietatik: Madrilgo Cercedila-Cotos linearekin batera, hori, bakarrik bidaiariekin erabiltzen delarik.

⁴² Aipatu dugun moduan, EBk estatuari ematen dio autonomia erkidego bat baino gehiagotik igarotzen diren trenbideen gaineko eskumen osoa.

⁴³ ADIF eta Abiadura handiko ADIF.

5.1.3.2. Bilbo hegoaldeko trenbide saihesbideari buruzko informazio azterketa. 1. fasea

Konexio berriak zuzenean lotuko du Bilboko Portua Europarekin RTE-Tren bidez (horren barne dago Atlantikoko trenbide igarobidea). Gaur egun portuak ez duen trenbide lotune horri esker, lehiakortasuna hobetu egingo da.

Modu paraleloan, azpiegitura berri horrek helburu bikoitza izango du: alde batetik, Serantesko tunela martxan jarriko da, gaur egungo ibilbidearekiko alternatiba bat eskainiz. Horren helburua, portutik ateratzen diren salgaien trenen irtenbide bat ematea da trenbide trafikoko horiek Bilboko itsasadarreko ezker aldeko hiri-guneetan oztoporik sortu ez dezaten, eta, beste alde batetik, bidaiarien trenekin batera egotea saihestuko da, hala, horien maiztasunak gehitzea ahalbidetuz eta portuaren lehiakortasuna hobetuz penintsulako hinterland-ean.

Bestalde, trazaduraren enbor nagusia etorkizunean prestazio altuko eta trafikoko mistoko igarobide batean sartu ahal izango da (bidaiariak eta salgaiak). Horregatik, diseinatutako alternatibak zabalera iberikoa eta nazioartekoa (UIC) eta bidaiarien eta salgaien trafikoko mistoa ustiatzeko diseinatu dira, gehienezko abiadurak hauek izango direlarik: 250 km/orduko bidaiarien trafikoa erantzun eta 80 km/orduko salgaien trafikoa erantzun.

Informazio azterketa

2019ko otsailean, Garraio Ministerioak, Eusko Jaurlaritzarekin eta Eusko Trenbide Sarearekin lankidetzan “Bilboko Hegoaldeko Saihesbideko Informazio Azterketa. 1. fasea” argitaratu zuen. Horren helburua, INECOK, Garraio Ministerioak hala eskatuta, idatzitako aurretiazko informazio azterketa eguneratzea zen, 2015eko urrikora baitzen. Azterketa horretan konexiorako hiru aukera zeuden jasota Salgaien Hegoaldeko Trenbide Saihesbidearen lehenengo fasea egiteko, horrekin, Serantesko tunela martxan jarriko delarik.

2019ko informazio azterketan jasota dago garai hartan proposatutako hiru irtenbideetatik onena eta trazaduraren diseinuarekin hasteko oinarritzat aukeratutakoa Olabeagako aukera dela. Irtenbide guztietatik luzeena da eta tunel luze handiena duena, izan ere, bertan proposatzen da salgaien saihesbide berria guztiz banatzea gaur egun partekatzen duen aldirien korridoreetatik.

Beraz, azterketaren helburua Bilboko Portua konektatzeko trazadura irtenbideak aztertzea da Serantes mendian egindako tunelaren bitartez, hala, Bilboko Olabeaga auzoan dagoen trenbide sarearekin lotuz eta Bilbo Hegoaldeko Trenbide Saihesbidearen lehenengo fasea eraikitzen.

Bestelako irtenbideak aztertuz, beste bi aukera nagusi daude beharrezko funtzionaltasuna betetzen dutenak, eta, gainera, baldintza guztietara ahalik eta gehien egokitzen direnak. Irtenbide horiek oinarri hartuz, irizpide anitzeko azterketa egin da.

Irtenbideek jasotako puntuazioak ia berdinak dira, eta, ondorioz, irizpide anitzeko azterketa ezin da bukatu jarraituz jo, eta, beraz, azpiegituraren erakunde arduradunek zehaztu beharko dute zein den bi irtenbideetatik egokiena erabakian kontuan hartu beharrezko faktore guztiekin bat eginez; hori guztia, informazio publikoko prozesuaren ondoren jasotako alegazio guztiak aztertu eta gero.

5.1.3.3. Euskal Y-a

Abiadura handiko linea berria (Gasteiz-Bilbo-Donostia-Frantziako muga) EBren 3. lehentasuneko proiektuaren barne dago, Atlantikoko adarren barnean, eta jarraikortasuna ematen dio Madril-Valladolid-Gasteiz-Frantziako muga lineari. Beraz, Lisboa-Estrasburgo Atlantikoko igarobidean dago, oinarritzeko sarearen barnean, Europako proiektu bat delarik. Horrez gain, herrialdeko proiektua da, izan ere, hiru euskal hiriburuak lotuko ditu intercity zerbitzu baten bidez, eta EAE penintsulako eta Frantziako gainerako lurraldeekin lotuko du.

Bi adar banatu izango ditu; Gasteiz-Bilbo, 90,8 km-koa, eta Bergara-Donostia-Frantziako muga, 89,7 km-koa.

ADIFek idatzi ditu Gasteiz eta Bilbo arteko proiektuak, eta ADIFek egikaritu ditu, baita ere. Gainera, Arrasate-Elorrio-Bergara trenbide adabegiko tarteen plataformaren proiektuak idatzi eta egikaritu ditu.

2006ko apirilean, Estatuko Administrazio Nagusiak, Eusko Jaurlaritzak eta ADIFek lankidetzaz hitzarmen bat sinatu zuten, eta, horren bidez, Eusko Jaurlaritzak, estatuko aurrekontu orokorren kargura, Gipuzkoako adarreko plataformaren proiektuak idazteko eta eraikitzeke lana bere gain hartu zuen, Bergarako 9,00. kilometro puntutik Irunera arte, Donostiarako sarbidea barne.

Irudi dagokion tartea nazioarteko konexioaren zati bat da, eta Garraio Ministerioak garatzen du. ADIFek, gainera, superegitura guztiaren gaineko ardura du (trenbidea muntatzea, elektrizitatea, seinaleak, komunikazioak eta linea guztiko gainerako instalakuntzak).

Ezaugarri teknikoak dagokienez, linea diseinatzeko abiadura handiko linea baten parametro teknikoak erabili dira, UIC-ren zabalera bikoitzean, kurben gutxienezko radioak 3.100 m-koak izango direlarik (tarte gehienetan) eta gehieneko aldapak metro bakoitzeko 15 milarenetakoak. Horrez gain, trafiko mistoarentzako izango da, eta ondorioz, bidaiarien eta salgaien trenak igaro ahal izango dira bertatik. Trenak gehienez ere 250 km/o-ko abiadura hartu ahal izango dute.

EAE-KO ABIADURA HANDIKO LINEA BERRIA (EUSKAL Y-A)

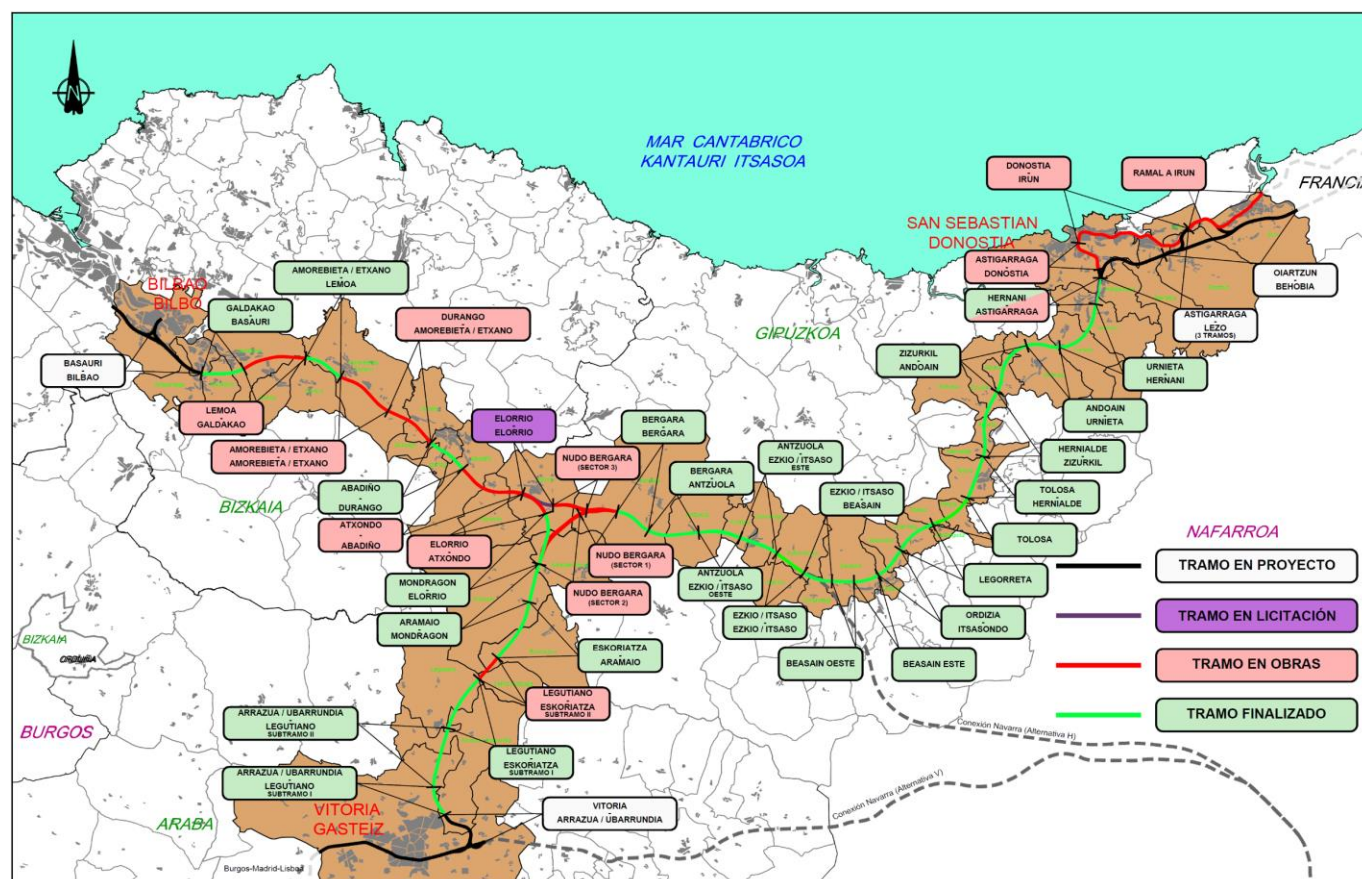

Iturria: ADIF

Kezka handienetakoa ingurumena errespetatzea da. Horregatik, aurrekontuaren % 6,7 ingurumen integratziorako erabiliko da, modu boluntarioan ingurua hobetuko delarik eta, kasu honetan, bermatu egingo delarik bete egingo dela “EAEko trenbide sare berriaren proiektua” izeneko agiriaren informazio azterketari buruzko ingurumen inpaktuaren deklarazioa.

Euskal Y-aren obren 2019ko abenduaren 31ko egoera, agiri honetan jasota dagoen moduan, “EAEko trenbide sare berria Gipuzkoako lurralde historikoan (Bergara-Lezo). Obren hiru hileko txostena” (ETSk argitaratutakoa), honako grafikoetan adierazitakoa da.

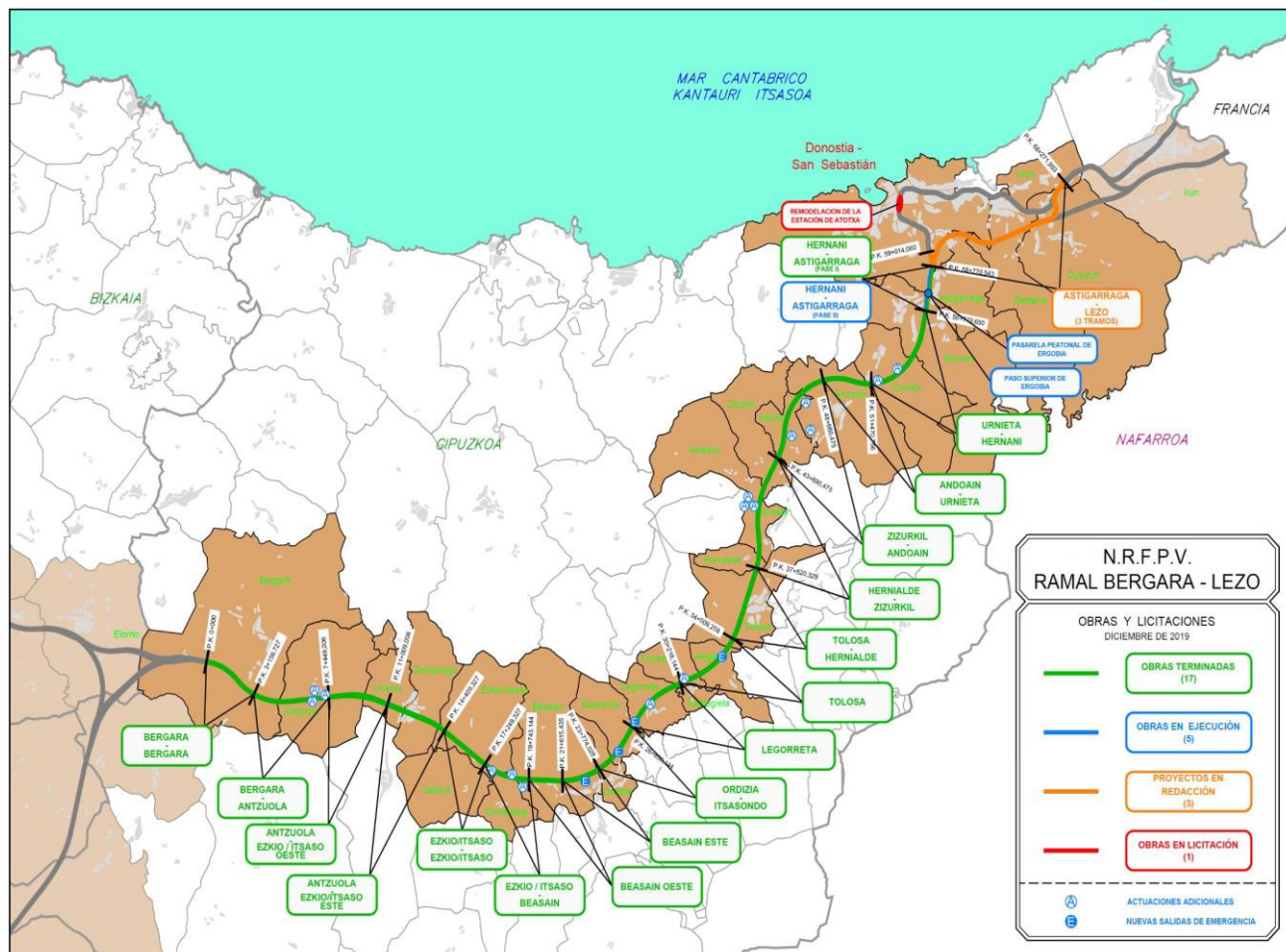
- Gasteiz-Bilbo arteko plataformaren tarte batzuk (nagusiki Bizkaian) obretan daude oraindik ere, eta trenbidea hiri bietan sartzeko prozesuak proiektuan daude.
- Gipuzkoako adarrean, hauek faltako lirateke:
 - ✓ Donostiako estazio berria.
 - ✓ Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihezbidea, “idazteko proiektuan” dagoena (lehenengo TAULAn beltza eta bigarren TAULAn laranja). Linea horri esker, ADIFek Donostia eta Errearteria artean duen linea ohikoa erabiltzea saihestuko litzateke, eta linea horrekin bakarrik lotuko litzateke Lezo-Irun tartean.
 - ✓ Egiteko geratzen da baita ere Astigarraga-Behobia tarte, abiadura handiko Frantziako linea berria eraikitzen denean (Bordele-muga), eta Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihezbidearen luzapena ere egiteko dago, Oiartzunetik Behobiara. Datarik gabe.

Bergara-Lezo Gipuzkoako adarra

“EAEko trenbide sare berria Gipuzkoako Lurralde Historikoan (Bergara-Lezo). Obren hiruhileko txostena” izeneko agiriaren arabera (2019ko abendukoa), adjudikatutako 20 tarteetatik, 17 bukatuta zeuden. Izan ere, 2018an egiteko zeuden 4 tarteak, 2019an bukatu zituzten.

“Idazketa proiektuan” dauden hiru tarteak Astigarraga-Lezo adarrekoak dira (grafikoan, laranja kolorearekin).

II.5.10 . TAULA.KONTRATUEN EZAUGARRIAK							
	TARTEA	km	ADJUDIKAZIOA	EGUN HONETAN JASOTAKO TARTEA	EPEA, HILABETEETAN		
					LIZITAZIOA	ADJUDIKAZIOA	INDARREAN
1	Bergara-Bergara	3,16	2010/4/13	2016/6/30	34	34	60
2	Bergara-Antzuola	4,29	2011/3/2	2016/6/30	36,5	35,5	71
3	Antzuola-Ezkio/Itsaso. Mendebalde	3,56	2010/12/23	2019/9/11	65	63	97
4	Antzuola-Ezkio/Itsaso. Ekialdea	3,40	2011/3/14	2017/10/4	63	63	76
5	Ezkio/Itsaso-Ezkio/Itsaso	2,84	2011/12/1	2016/11/17	30	28	57
6	Ezkio/Itsaso-Beasain	2,49	2010/11/15	2014/2/2	32	30	35
7	Beasain mendebalde	1,87	2009/11/3	2015/4/28	32	25	62
8	Beasain ekialdea	2,16	2009/7/28	2012/9/25	35	32	32
9	Ordizia-Itsasondo	2,86	2007/12/4	2012/4/18	31	27	46
10	Legorreta	3,59	2009/10/20	2015/4/18	36	30	60,5
11	Tolosa	3,79	2009/10/13	2016/11/17	36	28	80,5
12	Tolosa-Hernialde	3,81	2010/11/29	2015/3/12	31	26	48
13	Hernialde-Zizurkil	5,87	2012-06-20	2019-08-01	42	42	82

14	Zizurkil-Andoain	4,97	2012/3/5	2019-08-01	46	46	84
15	Andoain-Urnieta	2,81	2010/12/24	2016/6/30	34	34	64
16	Urnieta-Hernani	5,25	2010/12/22	2019/9/19	35	33	99
17	Hernani-Astigarraga. I. fasea	2,48	2011/12/2	2018/11/22	28	27	66
18	Ergobia oinezkoentzako pasabidea (Hernani-Astigarraga)		2019-01-10 Bukatze aurreikusitako epea 2020-03-07 da.		13	13	13
19	Ergobiako goiko pasabidea (Hernani-Astigarraga)		2019-02-21 Bukatze aurreikusitako epea 2020-04-22 da.		11	11	12,5
20	Hernani-Astigarraga. II. fasea		2019-07-18 Bukatze aurreikusitako epea 2022-12-26 da.		41	37	37
Larrialdietarako irteera berriak			2019-06-06 Bukatze aurreikusitako epea 2021-05-20 da.		21	21	20
Plataformako jarduketa osagarriak (Bergara-Astigarraga)			2019-07-05 Bukatze aurreikusitako epea 2019-09-27 da.		7,5	7,5	7,5
Iturria: Eusko Trenbide Sarea							

Laburbilduz, obren egoera, tarteen arabera, hauxe da:

- 13 tarte (zuriz): bukatuta eta ADIFI entregatuta, superegitura ezartzeko, 2019 aurretik.
- 4 tarte (berdez): bukatuta eta ADIFI entregatuta, superegitura ezartzeko, 2019 aurretik.
- 3 tarte (urdinez): egikaritzen.
- Grisez: larrialdi irteerak eta plataformaren jarduketa osagarriak.

Bergara-Lezo

adarrarentzako aurrekontu guztia 1.852,77 M€-koa da. "Aldatuak, osagarriak, larrialdietako obrak eta indarrean dauden azken neurketak" % 5,2 gehitu ziren adjudikatutako aurrekontuetan, eta % 4,79 obren lizitazio aurrekontuan.

Gaur egun, ez dago aldaturik ezta osagarriarik izapidetzen.

II.5.11 . TAULA.GAUR EGUN AURREKONTUAK DUEN EGOERA			
		%, adjudikazioaren gainean	%, lizitazioaren gainean
ADJUDIKAZIOAK	1.642,18 M€		
Aldatutakoak, osagarriak, larrialdietako obrak eta indarrean dauden azken neurketak	116,61 M€	% 7,10	% 6,55
Obra likidazioak	-31,23 M€	-% 1,90	-% 1,75
BEZaren zerga doikuntzak	32,56 M€		
Prezioen berrikuspenak	76,10 M€		
GUZTIRA	194,04 M€		
INDARREAN DAGOEN AURREKONTU LIKIDO GUZTIA	1.836,22 M€		
Eraginpeko zerbitzuak	5,45 M€		
Ondare erreklamazioak	11,11 M€		
GUZTIRA	1.852,77 M€		
Iturria: Eusko Trenbide Sarea			

5.1.3.4. UIC LC (ohiko linea) zabaleraren ezarpena, Astigarraga-Irun.

Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihebidia egin arte, Frantziako mugatik Hernanira arteko lotura hirugarren errearen bidez egingo da (1.435/1.668 mm-ko zabalera mistoa), ADIFen ohiko linean.

Behin-behineko ibilbidea da, oztopo asko dituen, izan ere, tarte horretan, bidaiarien trenbide azpiegiturarekin bat egingo du.

5.1.4. Aireko trafikoa

Abiazio zibileko datuen arabera, 2019an, 6,4 milioi bidaiari igaro ziren EAetik (% 92,3 Bilboko aireportutik), hau da, 2018rekin alderatuz, % 8,5eko gehikuntza gertatu zen. Salgaien trafikoari dagokionez, bolumena % 3,3 igo zen aldi berean, eta 65.443 Tm-koa izan zen. (% 98,5 Gasteizko aireportuan erregistratu zen).

Bilboko aireportutik 5,9 milioi bidaiari igaro ziren 2019an, hau da, 2018rekin alderatuz, % 8ko gehikuntza egon zen. Modu horretan, Bilboko aireportua, Espainiako aireportu guztien artean hamabigarrena da. Salgaien trafikoari dagokionez, bolumena jaitsi egin da berriz ere, % 19,4, hain zuzen ere.

Gasteizko aireportuak, 2018 eta 2019 artean, % 3,7 gehitu zuen salgaien trafikoa, 64.463 Tm-ko kopurua izan zuelarik, hain zuzen ere⁴⁴. Hala, Gasteizko aireportua laugarren postuan dago garraiatutako salgaien bolumenaren araberrako aireportuen ranking-ean, AS Madril-Barajasen, Zaragozaren eta Bartzelona-El Prat-en atzetik. Bestalde, bidaiarien mugimendua % 23,4 gehitu zen, 174.022 pertsonakoa izan zelarik, hain zuzen ere.

Donostiako aireportuan, 2018 eta 2019 artean, bidaiarien trafikoa % 10,7 gehitu zen (320.440 pertsona) eta salgaiena, 7tik 0,4 Tm-ra gutxitu zen.

II.5.12. TAULA.AIRE ZIBILEKO TRAFIKOAREN BILAKAERA, KONTZEPTUEN ETA AIREPORTUEN ARABERA

	EAE-N, GUZTIRA			Gasteiz			Bilbo			Donostia		
	Aire-Ontziak	Pertsonak (milatan)	Salgaiak (Tm.)	Aire-Ontziak	Pertsonak (milatan)	Salgaiak (Tm.)	Aire-Ontziak	Pertsonak (milatan)	Salgaiak (Tm.)	Aire-Ontziak	Pertsonak (milatan)	Salgaiak (Tm.)
2015	57.507	4.544	49.246	6.840	11	46.371	43.862	4.277	2.872	6.805	255	3
2016	58.747	4.889	55.114	6.692	37	52.135	45.105	4.588	2.974	6.950	264	5
2017 b-b	62.348	5.340	62.444	8.434	84	60.484	46.989	4.974	1.956	6.925	282	3
2018 b-b	66.136	5.900	63.379	9.755	141	62.156	49.966	5.470	1.216	6.415	289	7
2019 b-b	68.861	6.400	65.443	10.797	174	64.463	51.591	5.906	980	6.473	320	0,4
Aldak. 2017-18	6,1	10,5	1,5	15,7	67,9	2,8	6,3	10,0	-37,8	-7,4	2,5	133,3
Aldak. 2018-19	4,1	8,5	3,3	10,7	23,4	3,7	3,3	8,0	-19,4	0,9	10,7	-94,3

b-b: behin-behinekoa

Iturria: Garraio Ministerioa. Abiazio zibila

5.1.5. Portuetako trafikoa

Garraio Ministerioaren datuen arabera, 2018 eta 2019 artean, Bilboko Portuko trafikoa (salgaiak, hornikuntza eta arrantza) % 0,4 gutxitu zen, 35,6 milioi Tm-ko kopuruarekin; horietatik, 25,5 milioi soltekoak izan ziren, eta horietatik % 81,6 (20,8 milioi Tm) likidoak. Beste modu batera esanda, garraiatutako salgaien % 58,5 solteko likidoak dira, nagusiki, petrolio produktuak. Bestalde, 107 ontzi gutxiago daude, 2.925etik 2.818ra igaro baitira, eta bidaiarien kopurua ere jaitsi egin zen (-% 20), 160.544 pertsona erregistratu zirelarik.

⁴⁴ Gasteizko aireportuak, 2018ko apirilaren 25etik aurrera, H24 kalifikazioa berreskuratu zuen, eta berriz ere, eguneko 24 orduetan lan egiten hasi ziren.

Pasaiaiko portuaren kopuruak baxuagoak izan ohi dira, eta salgaien trafikoa gehitu egin zen (+% 3,3), 3,2 milioi Tm-koa izan zelarik. Horren arrazoi nagusia, salgai orokorren trafikoa hazkundera (% 3,5) eta soltekako solidoen hazkundera (+% 3,4) izan zen, izan ere, hornidurakoa eta arrantzakoa, bakarrik % 1,4 hazi zen. Ontzi kopurua gehitu egin zen (22 gehiago) eta 933 izan ziren, eta bidaiarien kopurua asko gutxitu zen, 1.394 pertsonatik, 219 pertsonara, hain zuzen ere.

II.5.13 . TAULA.ITSAS GARRAIO BIDEZ MUGITUTAKO ONTZIAK, BIDAIAIRIAK ETA SALGAIK, MOTAREN ARABERA SAILKATUTA											
		2013	2014	2015	2016	2017	2018 b-b	2019 b-b	%	% Aldakuntza 2018-19	
BILBO	PORTUKO TRAFIKOA, GUZTIRA (MILA TM.)	30.073	31.009	32.875	32.067	34.308	35.697	35.562	100,0	-0,4	
	SOLTEKAKO LIKIDOAK	15.761	16.351	18.200	18.087	19.784	20.490	20.821	58,5	1,6	
	SOLTEKAKO SOLIDOAK	4.422	4.588	4.258	4.362	4.543	4.758	4.681	13,2	-1,6	
	SALGAI OROKORRAK	9.419	9.883	9.672	9.500	9.870	10.337	9.945	28,0	-3,8	
	BESTELAKO TRAFIKOA	470	187	475	119	112	112	115	0,3	2,7	
	ONTZIAK, GUZTIRA (KOPURUA)	2.789	2.862	2.816	2.815	2.855	2.925	2.818		-3,7	
	BIDAIAIRIAK, GUZTIRA (KOPURUA)	141.979	161.242	165.522	190.626	186.546	200.631	160.544		-20,0	
PASAIA	PORTUKO TRAFIKOA, GUZTIRA (MILA TM.)	2.955	3.503	3.794	3.458	2.974	3.139	3.243		3,3	
	SOLTEKAKO LIKIDOAK	0	0	0	0	0	0	0	0		
	SOLTEKAKO SOLIDOAK	1.212	1.509	1.694	1.099	834	996	1.030	31,8	3,4	
	SALGAI OROKORRAK	1.694	1.943	2.044	2.295	2.085	2.092	2.166	66,8	3,5	
	BESTELAKO TRAFIKOA	50	51	55	61	55	50	47	1,4	-6,0	
	ONTZIAK, GUZTIRA (KOPURUA)	879	921	991	994	865	911	933		2,4	
	BIDAIAIRIAK, GUZTIRA (KOPURUA)	0	0	0	758	813	1.394	219		-84,3	
*: behin-behinekoa Iturria: Garraio Ministerioa, Portuak											

5.1.6. EAE-ko plataforma logistikoak

EUROPLATFORMS-en arabera, plataforma logistiko bat mugatutako barneko eremu bat da, non, eragile logistiko ezberdinek, salgaien logistikari eta banaketari buruzko jardura guztiak egiten dituzten, nazioarteko eta nazio mailako garraioetarako. Monomodalak edo multimodalak diren kontuan hartuz, honela sailkatzen dira: Salgaien zentro integratuak (CIM), Jardura logistikoetako eremuak (ZAL) eta portu lehorrak⁴⁵.

45

- Salgaien zentro integratuak (CIM): mota bakarreko plataforma logistikoak dira, errepede bidezkoak, eremu industrialeko eta kontsumoko gune bati zerbitzu ematen diotenak.
- Jardura logistikoko eremuak (ZAL): portuetatik eta edukiontzien terminaletatik hurbil kokatuta egoten dira, eta logistika intermodala eskaintzen dute, aire garraioarekin ondo komunikatuta egoten dena, trenbide edo errepede bidez.
- Portu lehorrak: salgaien terminal intermodal mota bat da, erreferentziatzko eremu baten barnean kokatuta egoten dena eta ondo komunikatuta egoten dena hurbilen dauden portuekin trenbide edo errepede bidez komunikatu ahal izateko.

Hurrengo TAULAn EAEn daudenak daude jasota, horien kokapena, tamaina eta titulartasuna azaltzen direlarik.

II.5.14 . TAULA. EAE-KO PLATAFORMA LOGISTIKOAK			
	KOKAPENA	TAMAINA	TITULARTASUNA (AKZIODUNAK)
PLATAFORMA LOGISTIKO INTERMODALA, ARASUR (RIVABELLOSA, ARABA)	Hiru errepide garrantzitsu igarotzen dira bertatik, N-1, A-68 eta A-1, baita hiru trenbide linea ere: • AP-1erako, AP-68rako eta A-1erako sarbideak • Trenbide ardatzen elkarguneak ✓ Lisboa/Madril – Irun – Paris ✓ Madril – Bilbo ✓ Bartzelona – Bilbo • Forondako aireportua (20 km) • Bilboko portua (65 km)	200 ha, parke logistikokoak eta industrialekoak	Kutxabanken, Arabako Foru Aldundiaren, Eusko Jaurlaritzaren, Erribera Baxuko Udalaren eta Merlin Parke Logistikoaren partaidetzak dituen sozietatea.
GASTEIZKO GARRAIO ETA LOGISTIKAKO ZENTRO INTERMODALA, CTV (JUNDIZ, ARABA)	Jundizko enpresa parkean (Gasteiz) • Zuzenean A-68, A-1, N-1 eta N-240 errepideekin konektatzen duen saihesbidetik 500 metro ingurura kokatuta dago. • Gasteiz (3 km) • Forondako aireportua (4 km) • ADIFen karga terminala, fisikoki konektatuta dago CTVrekin	718.141 metro karratu (120.000 m2 industria lur-zatiekin, trenbide adarrarekin sarbide bikoitzeko biltegiertzat, bagoia-kamioia)	Kutxabank, Arabako Foru Aldundia, Arabako Garapen Agentzia, Arabako Merkataritza Ganbera, Eusko Jaurlaritza, Gasteizko Industria Lurra, SA, GILSA; eta SEA
MUGAZ GAINDIKO PLATAFORMA LOGISTIKOA, ZAISA (IRUN, GIPUZKOA)	Irungo udalerrri mugakidean, ezinbesteko adabegia da ardatz Atlantikoan • A-8 eta A-68 autobideen ondoan • Hondarribia-Donostiako eta Biarritz-Parmako aireportuetatik eta Pasaiaiko portutik gertu dago.	400.000 metro karratu	Publikoa da, ehuneko handi batean
BIZKAIKO GARRAIO ZENTROA, APARCABISA (ZIERBENA, BIZKAIA)	• A-8/AP-8 errepidearen ondoan • Bilbotik 7 minutura • Bilboko aireportutik 5 minutura • Bilboko portutik 3 minutura.	312.560 metro karratu	Publikoa

Iturria: Geuk egindako, plataformen webguneetako informazioan oinarrituz

5.2. ENERGIA: EKOIZPENA ETA KONTSUMOA

Kapitulu hau bukatzean, Energiaren Euskal Erakundeak ez zuen datu berririk argitaratuta. Horregatik, interesa duen orok, 2018ko memoria irakur dezake.

1. **GARRAIO MINISTERIOA.** Datu-basea. 2018ko datuak. Urterokoa. Egiturazkoa
2. **GARRAIO MINISTERIOA.** 2018ko estatistika urtekaria. 2019an argitaratutakoa. Urterokoa. Egiturazkoa
3. **GARRAIO MINISTERIOA.** Abiazio zibila. 2019ko datuak. Urterokoa. Egiturazkoa
4. **GARRAIO MINISTERIOA.** Portuak. 2019ko datuak. Urterokoa. Egiturazkoa
5. **EUSKO TRENBIDE SAREA** Webgunea.
6. **PLATAFORMA LOGISTIKO INTERMODALA, ARASUR.** Webgunea.
7. **GASTEIZKO GARRAIO ETA LOGISTIKAKO ZENTRO INTERMODALA, CTV.** Webgunea.
8. **MUGAKO PLATAFORMA LOGISTIKOA, ZAISA.** Webgunea.
9. **BIZKAIKO GARRAIO ZENTROA, APARCABISA** Webgunea.

6. ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA

Bigarren kapituluko atal hau bi bloke handitan banatuta dago; alde batetik, I+G+b jarduerak aztertu dira, eta, beste alde batetik, Informazio eta Komunikazio Teknologiak (IKT).

I+G+b jardueren blokean, I+G+b-ren Euskal Sistemaren adierazle nagusiak, enpresa sareko I+G jarduerak, Euskal Herriko Unibertsitatearenak eta berrikuntza jarduerak aztertzen dira, baita ere Europako Berrikuntza Adierazleen Taulakoak. Eta, bukatzeko, Eusko Jaurlaritzaren “Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Plana 2014-2020” (ZTBP), hark bidalitako aginte TAULAn oinarrituz.

Sozietate berritzaile batek enpresei lagundu ahal die balio erantsi handiagoa duten produktuak garatzen eta lehiakortasun abantaila mantentzen, baita ere jarduera ekonomikoa sustatzen, hala, lanpostuak mantentzeko eta/edo sortzeko. Era berean, ikerketak eta berrikuntzak gizartearen erronka handienetakoei irtenbidea bilatzen lagundu dezakete, besteak beste, biztanleria zahartzea, segurtasun bio-sanitarioa, segurtasun energetikoa, klima aldaketa, hondamendien arriskuen kudeaketa edo gizarteratzea.

Ikerketa, ezagutza eta berrikuntza gaitasuna sektore hauen menpe daude: hezkuntza eta prestakuntza erakundeak, enpresa kultura, kualifikazioak, sormen trebetasunak eta potentziala, berrikuntza sustatzeko zerbitzuak, teknologia transferitzeko mekanismoak, azpiegiturak, ikertzaileen mugikortasuna eta finantzazio iturriak. Hezkuntza, prestakuntza eta etengabeko ikaskuntza ezinbesteko elementuak dira gaitasun berritzailea garatzeko, enpresa eta gizarte sarearekin lankidetzan aritzeko eta ikerketen emaitzak transferitzeko eta merkaturatzeko geroz eta interes handiagoa duten unibertsitateekin, ikerketa zentroekin eta garapen teknologikoko zentroekin.

Bestalde, IKTei buruzko blokean, enpresen IKTen erabilera, enpresen webguneetan azaltzen diren prestazioak, merkataritza elektronikoa (biztanleena eta enpresena) eta administrazio elektronikoa aztertzen dira.

Enpresen IKTen erabilerari buruzko epigrafean, teknologia digitalen sarrera aztertzen da. Ezin dugu ahaztu IKTen arloan aldaketak oso azkar gertatu direla, laneko prozesuak digitalizatu egin direla, ekoizpen prozesuetan robotak txertatu direla, eta abar. Hain zuzen ere, 4.0 testuingurua, 4.0 gizartea, 4.0 industria edo 4.0 ekonomia; horiek guztiek ekoizpen prozesuen eta zerbitzuen prestazioaren antolamendua guztiz aldatu dute.

4.0 izenak esan nahi du hau mundu mailako laugarren iraultza industrialia izango litzatekeela; aurretik izandako hiru iraultzek nabarmenki aldatu zuten ekoizpena, hori gehituz, eta mundu mailan, gizarte aldaketa handiak gertatu ziren.

6.1. I+G+B JARDUERAK

6.1.1. Euskal I+G+b Sistemaren adierazle nagusiak

I+G-n egindako gastua. “EUSTATen ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jardueri buruzko estatistikaren arabera”, 2018an 1.423,4 M€ inbertitu ziren EAEn, aurreko urtean baino % 4,4 gehiago; horrek esan nahi du, hirugarren urtez jarraian, hazkundearen balioak positiboak direla (nahiz eta hazkundera aurreko urtekoa baino baxuagoa izan).

II.6.1 . TAULA.EAE-KO ZIENTZIA ETA TEKNOLOGIA ADIERAZLEAK										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I+G-n egindako GASTUA										
GUZTIRA (EUROAK)	1.280,9	1.360,3	1.366,2	1.372,9	1.316,8	1.289,8	1.273,2	1.290,9	1.363,2	1.423,4
URTEKO GEHIKUNTZA (%)	1,3	6,2	0,4	0,5	-4,1	-2,1	-1,3	1,4	5,6	4,4
BPGd-AREN GAIANEAN (%)	1,97	2,04	2,04	2,09	2,03	1,94	1,86	1,81	1,85	1,85 (bb)
LANGILEAK (DOB)										
GUZTIRA	16.690,4	17.531,9	17.879,2	18.681,9	18.279,5	18.535,4	18.217,1	17.898,0	18.577,3	19.274,1
URTEKO GEHIKUNTZA	8,6	5,0	2,0	4,5	-2,2	1,4	-1,7	-1,8	3,8	3,8
IKERTZAILEAK (DOB)										
GUZTIRA	10.386,2	11.070,8	11.283,1	11.771,7	11.959,3	12.030,3	12.089,1	11.915,5	12.607,9	13.165,1
URTEKO GEHIKUNTZA	7,7	6,6	1,9	4,3	1,6	0,6	0,5	-1,4	5,8	4,4

(b-b) behin-behinekoa. Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jardueri buruzko estatistika

I+G-n egindako GASTUA BPGd-aren gainean (esfortzua).

2018an, EUSTATen arabera, %1,85koa zen; aurreko urteko ehuneko berdina. Ratio hori Euroguneko % 2,22koa baino eta erreferentziatzko herrialdeetan erregistratutakoa baino baxuagoa da: Suedia (% 3,31), Austria (% 3,17), Alemania (% 3,13), Danimarka (% 3,03), Belgika (% 2,76), Finlandia (% 2,75), Frantzia (% 2,2), Herbehereak (% 2,16), Norvegia (% 2,07) eta Islandia (% 2,02), EUROSTATEN DATUEN ARABERA.

II.6.2 TAULA I+G-N EGINDAKO LANAREN BILAKAERA ETA EUROPAKO HELBURUAK, HERRIALDEEN ARABERA.								
ERREFERENTZIAZKO HERRIALDEAK, EUROGUNEA ETA EAE								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2020RAKO HELBURUA
EAE-EUSTAT	2,09	2,03	1,94	1,86	1,81	1,85	1,85	:
ESPAINIA	1,3	1,28	1,24	1,22	1,19	1,21	1,24	2
EUROGUNEA	2,1	2,1	2,13	2,14	2,13	2,17	2,22	EB = 3
SUEDIA	3,24	3,27	3,11	3,23	3,25	3,37	3,31	4
AUSTRIA	2,91	2,95	3,08	3,05	3,12	3,05	3,17	3,76
ALEMANIA	2,88	2,84	2,88	2,93	2,94	3,07	3,13	3
DANIMARKA	2,98	2,97	2,91	3,06	3,09	3,05	3,03	3
BELGIKA	2,28	2,33	2,37	2,43	2,52	2,66	2,76	3
FINLANDIA	3,4	3,27	3,15	2,87	2,72	2,73	2,75	4
FRANTZIA	2,23	2,24	2,23	2,27	2,22	2,21	2,2	3
HERBEHEREAK	1,92	1,93	1,98	1,98	2	1,98	2,16	3
NORVEGIA	1,62	1,65	1,72	1,94	2,04	2,1	2,07	3
ISLANDIA	:	1,7	1,95	2,2	2,13	2,11	2,02	3

Iturria: EUSTAT ETA EUROSTAT

INEk “I+G jardueri buruzko Estatistikan” azaldu zuen EAEko 2018ko kopurua, BPGd-aren % 1,96koa izan zela. Estatuko batez bestekoa % 1,24koa izan zen (2017an, % 1,21) eta ratio altuenak izan dituzten autonomia erkidegoak, EAEz gain, Madril (% 1,71), Nafarroa (% 1,68) eta Katalunia (% 1,52) izan ziren.

Ikerketari eta berrikuntzari buruzko oinarritzko helburua EBn gastu publikoaren eta pribatuaren % 3 lortzea da (BPGd-aren ehuneko gisa); zifra hori EB guztirako da, horrez gain, helburu zehatzak finkatuta daudelarik BPGd-aren % 0,5etik % 4ra artean duten herrialdeentzat, estatuaren arabera. Espainiako helburua, 2020an % 2ra iristea da. Ondorioz, gure autonomia erkidegoak 0,15 hamarren behar ditu EUSTATen arabera, eta 4 ehunen INEren arabera; hori

guztia, Europak Espainiarentzako ezarritako helburuak kontuan hartuz, EAE, gainera, helburua lortzetik gertuen dagoen autonomia erkidegoa delarik.

I+G-n egindako gastua egikaritze sektoreen arabera⁴⁶. I+G-n egindako gastuaren zati handiena enpresek egin zuten (% 75,9- 1.079,8 M€), % 17,4 (247,1 milioi euro) goi mailako irakaskuntzak, eta gainerako % 6,8a (96,5 milioi euro) administrazioaren menpeko erakundeek egikaritu zuten. Horrek esan nahi du, enpresen sektorearen gastua eta goi mailako irakaskuntzarena % 5,5 eta % 4,2 gehitu zirela hurrenez hurren aurreko urtearekin alderatuz, eta, administrazio publikoarena, % 6,2 gutxitu zen.

Enpresa sektoreak egikaritzen du gasturik handiena, horrez gain, gehikuntza txikia izan zuelarik partaidetza ehunekoa (% 75,1etik % 75,9ra).

Gastuaren egitura hori estatuko batez bestekoarekin alderatuz ezberdina da, azken horretan, enpresek partaidetza gutxiago dutelarik kopuru osoan, eta goi mailako irakaskuntzaren sektoreak, handiagoa (% 56,5 eta % 26,4, hurrenez hurren). Administrazio publikoaren partaidetza ratioa % 16,8koa da.

II.6.3 . TAULA.I+G-n EGINDAKO BARNEKO GASTUAK, DIZIPLINA ZIENTIFIKOAK ETA EGIKARITZE SEKTOREA KONTUAN HARTUZ ETA FUNTSEN JATORRIAREN ARABERA (MILA EUROTAN)												
	2018						% Aldakuntza 2017-18					
	Guztira	Funtsen jatorria					Guztira	Funtsen jatorria				
		Admin.	Irakas. Goi-mailakoa	Enpr	IAGEP	Atzerr		Admin.	Irakas. Goi-mailakoa	Enpr	IAGEP	Atzerr
GUZTIRA	1.423.366	471.023	45.782	771.965	6.791	127.804	4,4	3,0	12,3	3,5	46,0	11,7
ENPRESAK ETA IAGEP	1.079.789	215.809	3.363	756.737	1.355	102.526	5,5	8,9	745,0	3,8	-0,2	8,9
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	96.497	85.273	191	4.768	1.817	4.448	-6,2	-8,3	51,6	6,8	25,1	14,9
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	247.079	169.942	42.228	10.461	3.619	20.829	4,2	2,2	4,9	-15,0	96,5	27,1
DIZIPLINA ZIENTIFIKOA												
ZIENTZIA ZEHATZAK	109.327	75.662	4.492	15.664	1.807	11.702	-11,0	-13,9	-24,8	-5,1	211,6	-1,4
INGENIARITZA	1.010.800	210.753	25.857	683.301	1.038	89.851	4,7	2,4	24,5	4,0	11,5	10,6
ZIENTZIA MEDIKOAK	160.011	92.467	1.751	52.272	2.709	10.812	5,1	-4,4	-2,1	22,4	12,5	24,0
NEKAZARITZA ZIENTZIAK	45.936	27.659	652	9.375	59	8.191	1,3	45,4	6,7	-49,4	34,1	14,8
GIZARTE ZIENTZIAK	97.292	64.482	13.030	11.353	1.179	7.248	26,1	34,4	12,0	0,0	71,1	31,9
Iturria: EUSTAT. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jardueren buruzko estatistika												

I+G gastuan egindako finantzazioa (funtsen jatorriaren arabera gastua). 2018an, sektore pribatuak gastuaren finantzazioan izandako partaidetza (772 milioi euro) nahiko egonkor mantendu zen (% 54,7tik % 54,2ra, Europako helbururako 11,8 puntu falta zirelarik: hain zuzen ere, I+G-ren gastuaren % 66 funts pribatuek finantzatzea). Bestalde, administrazioak gastuaren % 33,1 finantzatu du (471 milioi), 2017ko antzeko ratioa (% 33,6); ekarpen nagusia, autonomia erkidegoko administrazioarena da (% 377,2 milioi), hau da, % 80,1, administrazio zentralak % 14,2ko (69,3 milioi) ekarpena egin zuen, eta aldundiek eta tokiko administrazioek (24,5 milioi) % 5,2ko ekarpena egin zuten.

II.6.4 . TAULA.I+G-n EGINDAKO GASTUA, SEKTORE PRIBATUAK ETA SEKTORE PUBLIKOAK FINANTZATUTA (GASTU GUZTIAREN GAINEKO EHUNEKOA*)										
	SEKTORE PRIBATUAK FINANTZATUTA					ADMINISTRAZIO PUBLIKOAK FINANTZATUTA				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
EAE (EUSTAT)	56,7	55,7	55,7	54,7	54,2	32,6	33,4	33,5	33,6	33,1
ESTATUA (INE)	46,4	45,8	46,7	47,7	49,5	41,4	40,9	40,0	38,9	37,6
EUROGUNEAK (EUROSTAT)	57,3	57,3	57,6	59,2	nd	32,5	31,8	31,9	29,9	nd
* Ez dira 100, beste finantzazio iturri batzuk daudelako										
Iturria: EUSTAT, INE ETA EUROSTAT										

⁴⁶ Kontuan hartu behar da I+G-n egindako gastuaren zati garrantzitsu bat zentro teknologikoen sarearen bidez bideratzen dela, eta eragiketa estatistiko honetan, enpresa sektorearen zati gisa aztertu direla, horien izaera juridikoa kontuan hartuz.

Estatuan, 2018an, INEren datuen arabera, sektore pribatuak % 49,5 finantzatzan du (Europako % 66ko helburua lortzeko 16,5 puntu falta direlarik), eta administrazio publikoak, % 37,6 finantzatzan du. Eurogunean, 2017ko EUROSTATen datuen arabera ehunekoak % 59,2 eta % 29,9 dira (aurreko urtean, % 57,6 eta % 31,9).

Azpirarratzekoak dira hauek, 2017an, I+G-n egindako gastuaren finantzazio pribatua handia izan zutelako: Japonia (% 78,3), Txina, Hong Kong salbu (2015ean, % 76,5), Hego Korea (% 76,2), Alemania (% 66,2), AEB (% 63,6), Belgika (% 63,5), Eslovenia (% 63,1), Suedia (% 60,8), Danimarka (2015ean, % 58,5) eta Finlandia (% 58).

Kontuan hartuz EUSTATen arabera, EAEko 2018ko BPGd 76.808,7 milioi eurokoa izan zela⁴⁷, orduan, sektore pribatuak finantzatzeko I+G (772 M€) BPGd-aren % 1,01 da (2017ko ratio berdina). 2020rako Europako helburuak balioa % 2n kokatzen du. Bestalde, administrazio publikoak finantzatzeko I+G (471 milioi) EAEn, BPGd-aren % 0,61 da (2017an, % 0,62). Europako helburua % 1ekoa da.

I+G-n egindako gastua, diziplina zientifikoaren arabera. Ingeniaritza eta teknologia (gastu osoaren % 71), nabarmendu behar da, eta, urrutiti, hauek daude: zientzia medikoak (% 11,2), zientzia zehatzak (% 7,7) eta gizarte zientziak (% 6,8). Bestalde, nekazaritzakoak % 3,2 dira.

Funtsen jatorriaren arabera, ikerketa eta ingeniari, nagusiki enpresen sektoreak finantzatzan ditu. Hala, % 67,6 enpresek finantzatzan dute, eta % 20,9 sektore publikoak. Zientzia zehatzetan, medikoetan, sozialetan eta nekazaritzakoetan kontrakoa gertatzen da, izan ere, administrazioak, hurrenez hurren, gastuaren % 69,2, % 57,8, % 66,3 eta % 60,2 finantzatzan du.

I+G-ko langileak (lanaldi osoko baliokideetan neurtuta (DOB)). EUSTATen datuen arabera, 19.274,1 pertsona ziren, aurreko urtearekin alderatuz, % 3,8ko gehikuntza gertatu zelarik, hain zuzen ere.

Egikaritze sektoreen arabera, 13.677,5 pertsona enpresetan zeuden lanean (% 71), 4.287,3 goi mailako irakaskuntzan (% 22,2) eta 1.308,8 administrazio publikoan (% 6,8).

Lanbideari dagokionez (ikertzaileak, teknikariak eta laguntzaileak), % 68,3 ikertzaileak dira, % 24,1 teknikariak eta % 7,6 laguntzaileak. Dena den, egikaritze sektore guztietan ez da berdin gertatzen: goi-mailako irakaskuntzan, esate baterako, ikertzaileen ratioa % 86,3koa da.

Gora egin du ikerlarien proportzioak kopuru absolutuetan eta erlatiboetan. Kopuru absolutuetan, % 4,4 gehitu da (ikus II.6.2. TAULA). Bestalde, I+G-n lan egiten duten guztietatik, ikertzaileak gehitu egin dira, % 67,9tik % 68,3ra igaro direlarik, hain zuzen ere.

Langileak sexuaren arabera sailkatuz gero, ikusten da langile guztien % 35,9 baino ez dela emakumezkoa (2017an baino hamarren 1 gehiago). Alde horretatik, herri-administrazioan eta goi-mailako irakaskuntzan daude emakumeen kopuru altuenak (% 53,9 eta % 49,2, hurrenez hurren), eta enpresetan, berriz, emakumeen ratioa % 30ekoa da (2017an, % 29,4, 2016an, % 29,1 eta 2015ean, % 28,9).

⁴⁷ 2020ko otsailaren 6ko datua.

II.6.5 . TAULA.I+G-ko LANGILEAK (DOB-N) EGIKARITZE SEKTOREAK KONTUAN HARTUZ ETA LANBIDEAREN ARABERA

	GUZTIRA		EMAKUMEAK		IKERTZAILEAK		TEKNIKARIAK		LAGUNTZAILEAK	
	2017	2018	2017	2018	2018					
					k	% s/g horizontala	k	% s/ Guztira horizontala	k	% s/ Horizontala , guztira
GUZTIRA	18.577,3	19.274,1	6.657,4	6.923,8	13.165,1	68,3	4.641,5	24,1	1.468,9	7,6
ENPRESAK ETA IAGEP	13.154,3	13.677,5	3.869,4	4.108,2	8.751,8	64,0	3.825,4	28,0	1.101,7	8,1
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	1.283,1	1.308,8	700,7	705,9	711,2	54,3	482,0	36,8	115,7	8,8
GOI-MAILAKO IRAKASKUNTZA	4.139,9	4.287,8	2.087,3	2.109,7	3.702,1	86,3	334,1	7,8	251,5	5,9

Iturria: EUSTAT, I+G jardueren buruzko estatistika.

Aktibo intelektualak.

Geroago sakonago aztertuko den “Berrikuntzako adierazleen taula, IUS” deritzonak dakarren informazioan oinarrituta aurkeztuko dugu adierazle honen azterketa.

Datuen arabera, gure autonomia erkidegoak 2019an zuen *Berrikuntzaren laburpen adierazlea*, 0,50ekoa, estatukoa baino altuagoa zen (0,41), EB28ren antzekoa (0,52), eta “berrikuntza handiko herrialdeen” mailakoa, izan ere, EBren batez bestekoa % 90 baino gehiagokoa izan zuen, % 94,7koa, hain zuzen ere.

Hala ere, IUSen “Aktibo intelektualetan” berrikuntza prozesuetan sortzen diren jabetza intelektualeko modu ezberdinak aztertzen dira berrikuntza prozesuen etekin gisa, eta, adierazlea, EB28ko batez bestekoa baino baxuagoa zen (0,42), 0,27koa zelarrik, baita estatukoa baino baxuagoa ere (0,30).

II.6.6 . TAULA.IUS 2019-KO ADIERAZLE AKTIBO INTELEKTUALAK

	IUS 2019 RANKINGA	AKTIBO INTELEKTUALAK			
		ADIERAZLE KONPOSATUA	PCT PATENTEEN ESKABIDEAK BPGd- KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP-N)	EB-REN MARKA KOMERTZIALAK BPGd-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP-N)	EB-REN DISEINUAK BPGd-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP-N)
SUEDIA	0,71	0,66	9,57	11,33	4,18
FINLANDIA	0,70	0,64	7,73	11,88	4,06
DANIMARKA	0,68	0,69	6,17	12,55	7,22
HERBEHEREAK	0,65	0,52	5,52	9,64	4,09
LUXENBURGO	0,62	0,66	2,23	35,49	7,12
ERRESUMA BATUA	0,62	0,34	3,04	6,76	2,93
ALEMANIA	0,61	0,62	6,27	9,44	6,32
BELGIKA	0,61	0,38	3,46	8,31	2,76
AUSTRIA	0,60	0,61	4,71	13,27	6,50
IRLANDA	0,57	0,22	1,94	4,93	1,41
FRANTZIA	0,54	0,36	3,75	6,12	2,89
EB28	0,52	0,42	3,53	7,85	4,17
ESTONIA	0,50	0,54	1,29	20,02	6,38
EAE	0,50	0,27	2,56	5,94	1,65
PORTUGAL	0,47	0,31	0,91	8,68	3,82
TXEKIAR ERREPUBLIKA	0,43	0,27	0,82	5,13	4,17
ESLOVENIA	0,42	0,34	1,86	10,79	2,69
ZIPRE	0,42	0,44	0,56	39,48	2,53
ITALIA	0,41	0,42	2,12	8,57	5,65
ESPAINIA	0,41	0,30	1,40	8,88	2,70

Oharra: Beltzez dauden datuak 2018koak edo aurreko urteetakoak dira

Iturria: EUSTAT, Berrikuntza adierazleen taula

Beste lurralde eremuekin erkatuta, haxe ondoriozta daiteke: 2,56 adierazlea du EAEk BPGd-ko bilioi bakoitzeko EEP patenteen eskarrietan (EAP eurotan) ⁴⁸, 5,94 adierazlea BPGd-ko bilioi bakoitzeko EBko merkataritza diseinuetan (EAP eurotan) eta 1,65koa BPGd-ko bilioi bakoitzeko (EAP eurotan) EBko diseinuetan, erreferentziatzko herrialdeetatik urrun eta EB28koaren (3,53 / 7,85 / 4,17) azpitik, baita ere merkataritza marketako estatuko batez bestekoen eta EBko diseinuen batez bestekoen azpitik.

⁴⁸ Patenteen gaineko Lankidetzat Ituna.

Historiako ikuspegitik aztertuz, EAEk I+G jardueretan egindako inbertsioa oso ona izan da, baina, badirudi arazoak daudela inbertsio hori emaitza bihurtzeko, izan ere, aktibo intelektualen adierazleak maila baxuan mantendu dira, eta, horrek esan nahi du, eraginkortasuna edo ekoizpena baxuagoa izan dela.

II.6.7 . TAULA.I+G-N EGINDAKO ESFORTZUA ETA AKTIBO INTEKTUALEEN ADIERAZLEAK. EAE. 2010-2018								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I+G-n EGINDAKO ESFORTZUA (BPGd-aren GAINEKO GASTUA)	2,04	2,09	2,03	1,94	1,86	1,81	1,85	1,85
PCT PATENTEEN ESKABIDEAK BPGd BILIOI BAKOITZEKO (EUROAK EAP-N)	1,48	1,53	1,59	2,56	2,56	2,56		
EB-REN MARKA KOMERTZIALAK BPGd-KO BILIOI BAKOITZEKO (EUROAK EAP-N)	6,75	6,89	6,08	5,60	5,85	5,89	6,07	5,94
EB-REN DISEINUAK BPGd-KO BILIOI BAKOITZEKO (EAP EUROTAN)	2,04	2,22	2,28	1,57	1,24	1,73	1,98	1,65

Oharra: Europako IUS 2019 eraikitzean, beltzez adierazitako datuak erabili dira
Iturria: EUSTAT. Berrikuntza adierazleen taula

6.1.2. I+G Jarduerak

a) EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO ENPRESEN SEKTOREKO I+J JARDUERAK, ZTESeko zentro teknologikoak alde batera utzita

EUSTATen datuen arabera, 2018an I+G jarduerak egin zituzten enpresak (Zientzia eta Teknologiaren Euskal Sarearen zentro teknologikoak zenbatu gabe) 1.334 izan ziren (2017an baino % 1,7 gehiago), horietatik 607 industria sektorekoak izan zirelarik (2017an baino 7 gehiago +% 1,2), 674 zerbitzuen sektorekoak (11 gehiago, +% 1,7), 41 eraikuntzakoak (5 gehiago, +% 13,9) eta 12 lehen sektorekoak (aurreko urtean baino bat gutxiago). Enpresek jarduera horietan egindako gastu osoa ere gehitu egin da 2017 eta 2018 artean, zehazki, % 6,8, 853.873 mila euro, hain zuzen ere.

II.6.8 . TAULA.I+G ARLOKO ENPRESA ETA BARNEKO GASTUAREN BILAKAERA (ZTES-eko ZT gabe)										
	GUZTIRA		NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA ETA ARRANTZA, ERAUZKETA INDUSTRIAK ETA ENERGIA		INDUSTRIA		ERAIKUNTZA		ZERBITZUAK	
	Enpresak, guztira	Gastuak (Mila eurotan)	Enpresak, guztira	Gastuak (Mila eurotan)	Enpresak, guztira	Gastuak (Mila eurotan)	Enpresak, guztira	Gastuak (Mila eurotan)	Enpresak, guztira	Gastuak (Mila eurotan)
2014	1.612	780.219	18	20.060	763	406.190	48	8.674	783	345.295
2015	1.502	759.655	18	19.533	718	380.397	48	14.045	718	345.680
2016	1.254	761.561	13	21.785	577	376.978	26	7.154	638	355.644
2017	1.312	799.792	13	22.825	600	411.694	36	8.932	663	356.341
2018	1.334	853.873	12	18.819	607	401.200	41	10.672	674	423.182
Ald. 17-18	22	54.081	-1	-4.006	7	-10.494	5	1.740	11	66.841
Ald. % 17-18	1,7	6,8	-7,7	-17,6	1,2	-2,5	13,9	19,5	1,7	18,8

Iturria: EUSTAT

Jarduera horietan lanaldi osoan lan egiten duten langileei dagokienez, 10.265,6tik 10.820,1era gehitu dira DOBen daudenak. Langile horiek gehienak industrian eta zerbitzuetan daude bilduta: % 43,6 industrian (4.722,1 DOBen) eta % 52,1 (5.632,4 DOBen) zerbitzuetan.

10.820,1 pertsona horiek enpresa sektoreko ZTESeko zentro teknologikorik gabe) lanpostu guztien (DOB) %1,2 dira, 2017ko ratioa baino zerbait gehiago, hain zuzen ere. Adar handien arabera banatuta, industriako enplegu guztitik, I+G jarduerak % 2,6k egiten dituzte (2017an eta 2016an bezala). Zerbitzuen sektoreko ratioa egonkor mantendu da (% 0,8) eta eraikuntzako % 0,3koa da.

II.6.9 . TAULA.I+G ARLOKO LANGILEEN BILAKAERA (ZTES-eko ZT gabe)								
	2015		2016		2017		2018	
	Guztira	%, sektoreko enplegua kontuan hartuz	Guztira	%, sektoreko enplegua kontuan hartuz	Guztira	%, sektoreko enplegua kontuan hartuz	Guztira	%, sektoreko enplegua kontuan hartuz
GUZTIRA	10.573,8	1,2	9.857,3	1,1	10.265,6	1,1	10.820,1	1,2
NEKAZARITZA, ABELTZAINZA ETA ARRANTZA, ERAUZKETA INDUSTRIAK ETA ENERGIA	289,9	1,8	269,0	1,7	333,6	2,1	304,6	1,9
INDUSTRIA	4.843,8	2,9	4.482,4	2,6	4.565,0	2,6	4.722,1	2,6
ERAIKUNTZA	233,5	0,5	110,1	0,2	138,7	0,3	161,0	0,3
ZERBITZUAK	5.206,6	0,8	4.995,8	0,8	5.228,3	0,8	5.632,4	0,8

Iturria: EUSTAT

I+G⁴⁹ jarduerak eta beste enpresa jarduera batzuk albo batera utzita, hauek dira I+G jardueretan langile gehien dituzten sektoreak: garraio materiala, % 7,8, jarduera informatikoak, % 7,6, beste makina batzuk, % 6,7, artikuluko metalikoak, % 5,6, eta makinak-tresnak, material elektrikoak eta doikuntza materiala, bakoitzak, % 3,8. Horren harira, antzeman dugu euskal enpresek I+G gastuak beren funtsekin finantzatzeko jarraitzen dutela, neurri handi batean.

Azkenik, nabarmentzekoa da I+G egiten duten euskal enpresen batez bestekoaren kopuru handia; izan ere, 78 lanpostu ditu, euskal enpresen batez besteko tamaina baino askoz gehiago (5,8 langile), II. kapituluko, *EAEko ekonomia, "Ekoizpen Sektoreak"* atalean agertzen den moduan.

II.6.10 . TAULA.ENPRESA SEKTOREKO ADIERAZLEAK (ZTESeko ZTak gabe) JARDUERA-ADARREN ARABERA. I+G 2018							
	ENPRESA KOP.	BATEZ BESTEKO ENPLEGUA	LANGILEAK (DOB)	BARNEKO GASTUA	% FUNTS PROPIOAK	% KANPOKO FUNTSAK	EAE-KO LANPOSTUAK, GUZTIRA
GUZTIRA	1.334	78	10.820,1	853.873	74,4	25,6	918.533
NEKAZARITZA, ABELTZAINZA ETA ARRANTZA, ERAUZKETA INDUSTRIAK ETA ENERGIA	12	100	304,6	18.819	99,0	1,0	15.909
INDUSTRIA	607	116	4.722,1	401.200	82,1	17,9	178.941
M-A KOKE FABRIKAK ETA PETROLIOA FINTZEA	41	76	274,6	20.955	87,5	12,5	5.428
M-B KAUTXUA ETA PLASTIKOA	39	203	188,1	16.275	75,7	24,3	13.496
M-B INDUSTRIA EZ METALIKOA	12	77	55,7	3.740	75,6	24,4	3.908
M-B METALURGIA	34	262	218,7	21.364	58,6	41,4	16.241
M-B ARTIKULU METALIKOAK	138	81	609,2	44.037	80,6	19,4	43.398
M-A MAKINAK-TRESNAK	32	85	406,6	25.054	72,9	27,1	3.615
M-A ETXEKO TRESNA ELEKTRIKOAK	2	330	37,9	3.042	53,1	46,9	793
M-A BESTELAKO MAKINAK	108	90	729,9	58.085	78,0	22,0	24.048
M-A MATERIAL ELEKTRIKOA	41	101	416,2	33.619	80,2	19,8	7.509
A MATERIAL ELEKTRONIKOA	23	92	337,8	21.798	85,8	14,2	4.488
A DOIKUNTZA MATERIALA	39	42	411,9	28.888	81,6	18,4	3.208
M-A GARRAIO MATERIALA	25	556	847,0	110.834	91,6	8,4	20.219
BESTELAKO MANUFATURAK	73	46	188,5	13.509	88,8	11,2	32.590
ERAIKUNTZA	41	50	161,0	10.672	65,8	34,2	52.334
ZERBITZUAK	674	46	5.632,4	423.182	66,3	33,7	671.349
A JARDUERA INFORMATIKOAK	112	49	823,2	43.903	73,9	26,1	15.507
A I+G JARDUERAK	119	20	1.981,5	162.696	52,8	47,2	7.531
BESTE ENPRESA JARDUERA BATZUK	193	32	1.533,0	111.298	69,9	30,1	65.019
BESTE ZERBITZU BATZUK	250	67	1.294,7	105.285	80,3	19,7	583.292

Iturria: EUSTAT

⁴⁹ Jarduera nagusitatzat I+G jarduerak (ingeniaritza eta aholkularitza teknologikoa) dituzten eta, beraz, gainerakoek ez bezalako profil eta helburu ezberdinak dituzten enpresak.

b) Ikerketa unibertsitateetan. Euskal Herriko Unibertsitatea

EHUn egiten diren I+G+b jarduerak aztertzeko, interesa dutenek 2018ko memoria irakur dezakete, atal hau ixtean, ez baitzegoen horri buruzko datu berririk.

Emaitzei dagokienez, patenteen alorrean, gehikuntza handia izan da, 2015ean 42 zirelarik eta 2019an, 82. Ez da posible patenteak zientzia arloetan banatzea, izan ere, horiek ez dira horrela sailkatzen, baizik eta PNS bidez (Patenteen Nazioarteko Sailkapena). Ondorioz, baliteke patente bat hainbat ezagutza arloetan aplikatzea (9 mota daude), eta horiek ez dute bat egiten ezta ere oinarritzko ezagutzako 5 arloekin.

Bestalde, 2018an, 3.389 argitalpen zientifiko egin zituzten.

Azkenik, irakurritako doktorego tesien kopuruak gora egin zuen 2018koaren aldean; 2019an, 387 izan ziren.

II.6.11 . TAULA.BESTE EMAITZA BATZUK. ARGITALPENAK ETA ERREGISTRATUTAKO PATENTEAK									
	ARGITALPEN ZIENTIFIKOA K (WOS)	PATENTEAK							IRAKURRITAKO DOKTORETZA TESIAK
		ESPAINIAKOA K	EUROPAKO AK	PCT** (BERRIAK ETA LUZAPENAK)	AEB	JAPON	BESTE BATZU K	GUZTIRA	
2015	3.051	8	4	5	8	3	14	42	410
2016	3.123	10	9	5	3	1	7	35	525
2017	3.187	9	7	8	3	0	19	46	624
2018	3.389	8	17	11	8	3	13	60	334
2019	-	12	12	14	4	2	38	82	387

Iturria: UPV/ EHU Ikerketa eta ikerketetako emaitzak.

6.1.3. Berrikuntza jarduerak

c) Enpresa berritzaileak

EUSTATen “Berrikuntzaren inkestak”, beste aldagai batzuen artean, enpresa berritzaileen ehunekoa, jarduera berritzaileetan egindako gastua eta jardueren araberako banaketa, finantzaketa publikoa eta jarduera berritzaileak egiteko lankidetzak aztertzen ditu.

2018koa, Osloko 2018ko eskuliburuarekin egin da, eta, horrek esan nahi du, seriea eten egin dela metodologia aldatu egin delako. Horregatik, 2018an argitaratutako datuak ez dira konparagarriak aurreko urteetan argitaratutakoekin.

Inkesta horren datuen arabera, 2018an, EAEko enpresen % 17,3 berritzaileak ziren. Berrikuntza motaren arabera aztertuz, produktu berrikuntzetan enpresen % 8,5 daude, eta, prozesuetan, % 16,4.

10 langile eta gehiago dituzten enpresak bakarrik aintzat hartuz gero (INEkoekin alderatu ditzakegu, horiek ez baitute hamar lanpostu baino gutxiagoko enpresei buruzko informaziorik), enpresa berritzaileen kopurua % 30,1ekoa da. Berrikuntza motaren arabera aztertuz, produktu berrikuntzetan enpresen % 18,1 daude, eta, prozesuetan, % 27,9.

II.6.12 . TAULA.JARDUERA BERRITZAILEAK* GAUZATZEN DITUZTEN ENPRESEN EHUNEKOAREN BILAKAERA (EAEko ENPRESA GUZTIEN ALDEAN)

	2012-14	2013-15	2014-16	2015-17	SERIEA ETETEA, METODOLOGIA ALDATU DELAKO	2016-18
ENPRESAK, GUZTIRA	16,9	16,4	16,4	16,0		17,3
10 ENPLEGU EDO GEHIAGOKO ENPRESAK (INE-KO ETA EUROSTAT-EKO DATUEKIN ALDERATZEKO)	34,5	34,6	34,0	36,2		30,1

* Ez dira sartzen berrikuntza-jarduerak erabat gauzatu gabe dituzten eta arrakastarik gabeko berrikuntzak egin dituzten enpresak, produktuak (ondasunak edo zerbitzuak) enpresaren, lantokiko antolamenduaren edo kanpo-harremanen barne-jardunbideetan txertatua egon behar baitu.

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

Lurralde historikoen arabera, Araban, 10 langile edo gehiagoko enpresen % 32,6 berritzaileak dira, Gipuzkoan, % 31,4 eta Bizkaian, % 28,4.

Sektoreka, 10 langile baino gehiagoko industria-enpresen % 38,6, zerbitzu-establezimenduen % 27,9 eta eraikuntza-enpresen % 22,5 dira berritzaileak.

Jarduera azpisektoreen arabera, hauek nabarmendu behar dira industrian: produktu informatikoak eta elektronikoak; material eta ekipamendu elektrikoak (10 enplegu edo gehiagoko enpresen % 72), industria kimikoa eta produktu farmazeutikoak (% 57,2), makinak eta ekipamenduak (% 55,1), garraio materiala (% 53,2) eta kautxua eta plastikoa (% 51,9). Zerbitzuetan: finantza eta aseguru jarduerak (% 68,1), osasun jarduerak (% 67,1), telekomunikazioak, informatika eta hedabideak (% 54,6) eta I+G, aholkularitza eta beste jarduera profesional eta tekniko batzuk (% 41,9).

d) Jarduera berritzaileetan egindako gastua

Jarduera berritzaileetan egindako gastua 2.828 M€-koa da, 2018ko BPGd-aren % 3,7, hain zuzen ere. 10 enplegu eta gehiagoko enpresetan, gastua 2.375,6 M€-koa da, BPGd-aren % 3,1, hain zuzen ere.

Gastu horren zati nagusia barneko I+G-ri dagokio (BPGd-aren % 1,9 enpresa berritzaileetan eta % 1,7, 10 enplegu eta gehiagoko enpresetan).

II.6.13 . TAULA.10 LANGILE ETA GEHIAGO DITUZTEN ESTABLEZIMENDUEN EHUNEKOAK, BERRIKUNTZA EGITEN DUTENAK (PRODUKTU ETA PROZESUKOA, EZ DIRA BARNE HARTZEN EGITEN DAUDENAK ETA UTZITAKOAK), LURRALDE HISTORIKOEN ETA JARDUERA ADARREN ARABERA

	2016-18
GUZTIRA	30,1
ARABA	32,6
BIZKAIA	28,4
GIPUZKOA	31,4
INDUSTRIA	38,6
ERAUZKETA INDUSTRIAK, KOKE FABRIKAK ETA PETROLIO FINKETA	17,3
IND: ELIKAGAIK, EDARIAK ETA TABAKOA	27,7
EHUNAK, JANTZIGINTZA, LARRUA ETA ZAPATAK	33,5
EGURRA, PAPERAK ETA ARTE GRAFIKOAK	27,6
INDUSTRIA KIMIKOA ETA PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK	57,2
KAUTXUA ETA PLASTIKOA	51,9
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	27,7
PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK MATERIALA ETA EKIPIAMENDU ELEKTRIKOAK	72,0
MAKINAK ETA EKIPIAMENDUA	55,1
GARRAIO MATERIALA	53,2
ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	43,2
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA BAPOREA	50,8
UR-HORNIKETA ETA SANEAMENDUA	30,7
ERAIKUNTZA	22,5
ZERBITZUAK	27,9
MERKATARITZA ETA IBILGAILUAK KONPONTZEA	18,8
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	21,0
OSTALARITZA	18,0
TELEKOMUNIKAZIOAK, INFORMATIKA ETA HEDABIDEAK	54,6
FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	68,1
HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERAK	35,6
I+G, AHOLOKULARITZA ETA BESTE JARDUERA PROFESIONAL ETA TEKNIKO BATZUK	41,9
ZERBITZU OSAGARRIAK	10,7
BIDAIA AGENTZIAK ETA ERAGILE TURISTIKOAK	31,1
HEZKUNTZA	29,6
OSASUN JARDUERAK	67,1
GIZARTE, AISIALDI, KULTURA ETA BESTELAKO JARDUERAK	23,4

Iturria: EUSTAT. Berrikuntzari buruzko galdeketa

II.6.14 . TAULA.BERRIKUNTZA TEKNOLOGIKOKO JARDUERETARAKO GASTUAK, BPGd-aren EHUNEKOAREN ARABERA									
ENPRESAK, GUZTIRA					>= 10 LANGILE				
	2017	SERIEA ETEN ZEN		2018		2017	SERIEA ETEN ZEN		2018
Guztira (M€)	2.668,1			2.828,0	Guztira (M€)	2.245,8		Gastua, guztira	2.375,6
BPGd-aren gainea %	3,6		Gastua, guztira	3,7	BPGd-aren gainea %	3,0		BPGd-aren gainea %	3,1
I+G barnekoa	1,8		I+G barnekoa	1,9	I+G barnekoa	1,7		I+G barnekoa	1,7
I+G kanpokoak	0,6		I+G kanpokoak	0,6	I+G kanpokoak	0,4		I+G kanpokoak	0,5
Makinak	0,7		Beste jarduera berritzaile batzuk	1,2	Makinak	0,6		Beste jarduera berritzaile batzuk	0,9
Beste jakintza batzuk	0,1				Beste jakintza batzuk	0,1			
Prestakuntza	0,0				Prestakuntza	0,0			
Merkaturatzea	0,1				Merkaturatzea	0,0			
Diseinua eta prestaketa	0,3				Diseinua eta prestaketa	0,2			

Jarduera sektoreen arabera eta 10 enplegu eta gehiagoko enpresen artean, industriaren barnean, gastua, aurreko urteetan bezala, hemen biltzen da: garraio materiala, gastuaren % 16,5; metalurgia eta artikulua metalikoak, % 8; produktu informatikoak eta elektronikoak; material eta ekipamendu elektrikoa (% 5,9) eta makinak eta ekipamendua (% 5,1).

Zerbitzuen sektorean hauek azpimarratu behar dira: I+G, aholkularitza eta beste jarduera profesional eta tekniko batzuk, gastuaren % 27,9, hezkuntza, % 9, osasun jarduerak (% 7,6) eta telekomunikazioak, informatika eta hedabideak, % 4,6.

10 enplegu eta gehiagoko enpresen % 61,7k uste du zenbait faktorek berrikuntza zailtzen dutela. Besteak

II.6.15 . TAULA.BERRIKUNTZA TEKNOLOGIKOKO JARDUERETARAKO GASTUAK, JARDUERA-SEKTOREEN ARABERA. 10 LANPOSTU ETA GEHIAGOKO ENPRESAK.					
	2017		SERIEA ETEN ZEN	2018	
	Milaka	% bertikala		Milaka	% bertikala
GUZTIRA (MILIOI EUROTAN)	2.245,8	100		2.375,6	
INDUSTRIA	1.060,9	47,2		1.078,5	45,4
ERAUZKETA INDUSTRIAK, KOKE FABRIKAK ETA PETROLIO FINKETA	10,7	0,5		10,0	0,4
IND: ELIKAGAIK, EDARIAK ETA TABAKOA	15,9	0,7		12,0	0,5
EHUNAK, JANTZIGINTZA, LARRUA ETA ZAPATAK	1,7	0,1		1,6	0,1
EGURRA, PAPERETA ETA ARTE GRAFIKOAK	25,3	1,1		23,3	1,0
INDUSTRIA KIMIKOA ETA PRODUKTU FARMAZEUTIKOAK	31,3	1,4		39,1	1,6
KAUTXUA ETA PLASTIKOA	82,7	3,7		83,3	3,5
METALURGIA ETA PRODUKTU METALIKOAK	252	11,2		190,5	8,0
PROD. INFORMATIKOAK ETA ELEKTRONIKOAK	127,6	5,7		140,6	5,9
MATERIAL ETA EKIPIAMENDU ELEKTR.					
MAKINAK ETA EKIPIAMENDUA	140,3	6,2		120,2	5,1
GARRAIO MATERIALA	303,8	13,5		392,1	16,5
ALTZARIAK ETA BESTE MANUFATURA BATZUK	22,7	1,0		19,9	0,8
ENERGIA ELEKTRIKOA, GASA ETA BAPOREA	41,1	1,8		37,5	1,6
UR-HORNIKETA ETA SANEAMENDUA	6,1	0,3		8,3	0,3
ERAIKUNTZA	36,5	1,6		27,3	1,1
ZERBITZUAK	1.148,4	51,1		1.269,8	53,5
MERKATARITZA ETA IBILGAILUAK	21	0,9		27,3	1,2
KONPONTZEA					
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	2,2	0,1		7,4	0,3
OSTALARITZA	28,1	1,3		0,3	0,0
TELEKOMUNIKAZIOAK, INFORMATIKA ETA HEDABIDEAK	95,5	4,3		109,1	4,6
FINANTZA ETA ASEGURU JARDUERAK	57,6	2,6		53,7	2,3
HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERAK	0,2	0,0		0,2	0,0
I+G, AHOIKULARITZA ETA BESTE JARDUERA PROFESIONAL ETA TEKNIKO BATZUK	555,4	24,7		662,2	27,9
ZERBITZU OSAGARRIAK	1,7	0,1		0,9	0,0
BIDAIA AGENTZIAK ETA ERAGILE TURISTIKOAK	0,2	0,0		2,5	0,1
HEZKUNTZA	256,9	11,4		213,7	9,0
OSASUN JARDUERAK	117	5,2		180,7	7,6
GIZARTE, AISIALDI, KULTURA ETA BESTELAKO JARDUERAK	12,7	0,6		11,8	0,5

beste, hauek: “Enpresak beste lehentasun batzuk ditu”, “kostu gehiegi”, “merkatuan lehiakortasun gehiegi dago”, “laguntza edo dirulaguntza publikoak lortzeko zailtasunak” eta “enpresak finantzazio falta izatea”.

Enpresa berritzaileek laguntzak jaso ahal dituzte jarduera horiek egitearren, erakunde baten edo gehiagoren finantzaketa publikoen bidez. Hala, 10 langile edo gehiagoko enpresen % 48,1ek laguntza publikoak jasotzen ditu. Funtsen jatorriaren arabera, Eusko Jaurlaritza nabarmendu behar da (tamaina horretako enpresen % 36 finantzatzen du berrikuntza gastuekin). Foru aldundiek eta tokiko administrazioek % 18,9 eta % 7,9 finantzatzen dute hurrez hurren, eta estatuko administrazioaren finantzaketak 10 langile edo gehiagoko enpresen % 15,4 barne hartzen du. Bestalde, % 10,7k EBren finantzaketa jasotzen du 2020 Jomuga programaren bidez, eta % 8,9k bestelako finantzaketa motak ditu.

6.1.4. Europako Berrikuntza adierazleen taula- European Innovation Scoreboard (EIS), 2019

6.1.4.1. EAE, EIS 2019-an

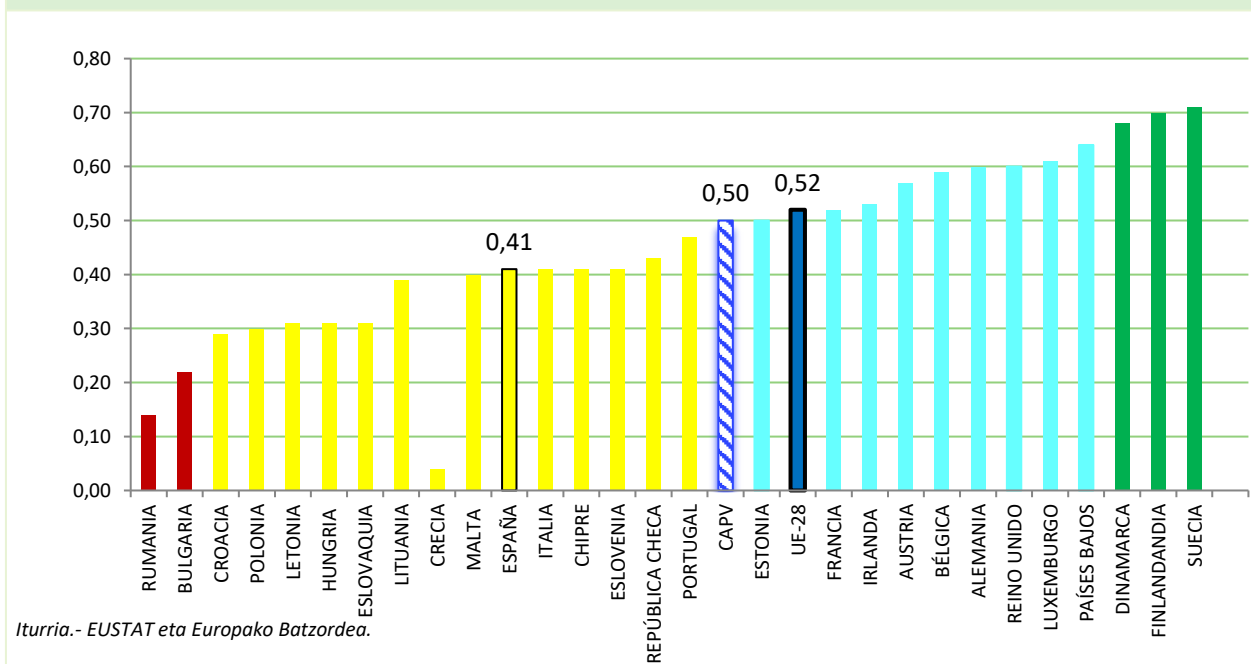
“Europako Berrikuntza Adierazleen Taulak” herrialdeen ekonomiek berrikuntza-jarduerak egiteko zenbaterainoko gaitasuna duten eta zenbateraino garatzen dituzten neurtzen saiatzen da. Etengabe berrikusten duten adierazle taula da, batzuetan, adierazleak eta kalkulatzeko formulak berrikusten direlarik, baina, horrez gain, urtero herrialdeen datu eguneratuak gehitzen dira, eta, ondorioz, serie guztia urtero kalkulatu behar da berriz ere.

Estatu kideak lau taldetan banatzen dira, emaitzen adierazleen batez besteko balioen arabera (berrikuntzaren laburpen adierazlea).

- Lehenbizikoan, “berrikuntzako herrialde liderrak” deritzon, Europako batez bestekoaren % 120tik gorako puntuazioa lortzen duten herrialdeak daude: Suedia (0,71), Finlandia (0,70), Danimarka (0,68), eta Herbehereak (0,65) dira, baina Europako lehen tokia Suitzari dagokio (0,82).
- Bigarren taldea, “berrikuntza handiko herrialdeak”, Europako batez bestekoaren % 90 eta % 120 bitarteko puntuazioa lortzen duten herrialdeek osatzen dute. Beheranzko hurrenkeran, hauexek ditugu: Luxenburgo, Erresuma Batua, Alemania, Belgika, Austria, Irlanda, Frantzia eta Estonia, 0,62 eta 0,50 bitarteko puntuazioekin.
- Hirugarren taldean, “berrikuntza neurritsua duten herrialdeak” (batez bestekoaren % 50 eta % 90 artean) Portugal, Txekiar Errepublika, Eslovenia, Zipre, Italia, Espainia, Malta, Grezia eta Lituania eta bost herrialde gehiago daude, Portugalek 0,47ko puntuazioa duelarik, Poloniak 0,29koa eta Kroaziak ere 0,29koa. Espainiak 0,41 puntu ditu.
- Eta “berrikuntza txikiko herrialdeak” deritzon laugarren taldean (Europako batez bestekoaren % 50etik behera), Bulgaria eta Errumania daude.

EAEk 0,50eko puntuazioa du eta estatuaren gainetik dago (0,41), baina EB28ko batez bestekoaren bi ehundar gutxiagorekin (0,52). Euskadi, beraz, Berrikuntza altuko herrialdeen artean dago, EBren batez bestekoaren % 90 baino gehiago duelarik, zehazki, % 94,7.

II.6.1 GRAFIKOA. EUROPAKO BERRIKUNTZA ADIERAZLEEN TAULA, EIS 2019. EAE ETA EB-28

Europako Berrikuntza Adierazleen Taula lau bloke nagusitan (Esparru baldintzak, Inbertsioak, Berrikuntzako jarduerak eta Eraginak) eta hamar dimentsiotan dago egituratuta, guztira 27 adierazlerekin.

a) **Esparru baldintzak:** enpresen kanpoko berrikuntza emaitzen eragile nagusiak neurtzen ditu eta hiru dimentsio hauek ditu: giza baliabideak, ikerkuntza sistema erakargarriak eta berrikuntzarako ingurune egokia.

b) **Inbertsioak:** ikerketan eta berrikuntzan egindako inbertsio publikoa eta pribatua neurtzen ditu eta bi dimentsio ditu: finantzazioa eta laguntza eta enpresen inbertsioak.

c) **Berrikuntza jarduerak:** enpresen berrikuntza esfortzuak azaltzen ditu, hiru dimentsioetan banatuta: berritzaileak, loturak eta aktibo intelektualak.

d) **Eraginak:** enpresen jarduera berritzaileen ondorioak azaltzen ditu bi dimentsio hauetan; enpleguan sortutako inpaktuak eta salmentetan sortutako inpaktuak.

EB28ren batez bestekoaren aldean, EAE **esparru baldintzak** blokean nabarmentzen da. Hala:

II.6.16 . TAULA.EUROPAKO BERRIKUNTZA ADIERAZLEEN TAULA, 2019 4 BLOKE ETA 10 DIMENTISIO. ADIERAZLE KONPOSATUAK.			
	EB28	EAE	ESTATUA
IUS 2019	0,52	0,50	0,41
ESPARRU BALDINTZAK	0,49	0,63	0,48
GIZA BALIABIDEAK	0,46	0,69	0,54
IKERKETA SISTEMA ERAKARGARRIAK	0,47	0,58	0,36
BERRIKUNTZAREN ALDEKO INGURUA	0,55	0,63	0,59
INBERTSIOAK	0,58	0,42	0,40
FINANTZAZIOA ETA LAGUNTZA	0,62	0,26	0,47
ENPRESEN INBERTSIOA	0,55	0,52	0,35
BERRIKUNTZA JARDUERAK	0,47	0,35	0,27
BERRITZAILEAK	0,53	0,48	0,24
LOTURAK	0,47	0,30	0,27
AKTIBO INTELEKTUALAK	0,42	0,27	0,30
ERAGINAK	0,62	0,62	0,55
ENPLEGUAN SORTUTAKO ERAGINAK	0,56	0,64	0,53
SALMENTETAN SORTUTAKO ERAGINAK	0,66	0,61	0,56

Iturria: EUSTAT eta Europako Batzordea.

- “Giza baliabideak” dimentsioak prestakuntza eta hezkuntza maila altua duen lan indarraren eskuragarritasuna neurtzen du, eta Euskadi, hiru adierazleetatik bitan nabarmentzen da: 25 eta 34 urte arteko doktore berriak (3,47 milako, eta EB28n 2,09 milako) eta Hirugarren mailako hezkuntza jaso duten 25 eta 34 urte artekoen % (% 51,6, EA28n % 39,8). Bestalde, Heziketa iraunkorra jasotzen duten 25 eta 64 urte artekoak % 9,1 dira, eta EB28n, % 10,9.

- “Ikerketa sistema erakargarriak” dimentsioan zientzia sarearen nazioarteko lehiakortasuna neurtzen da, eta Euskadi, bi adierazle hauetan nabarmentzen da: *Miloi biztanleko baterako nazioarteko argitalpenak* (1.528 vs EB28ko 1.070) eta *atzerriko doktoreak, baita herrialdeko doktoreen % ere* (% 33,71 vs % 20,31). Bestalde, *Nazioartean gehien aipatu diren argitalpen zientifiko*en ehunekoetan (bikainak), EAEren balioa % 10,10ekoa da, eta EB28rena, % 11,46koa.
- “Berrikuntzaren aldeko eremuak”, abiadura handiko banda zabaleko sareen ezarpena eta aukeran sustatutako ekintzailerak neurtzen ditu eta Euskadi *Banda zabalaren txertaketan* (% 30,1 vs %18) nabarmentzen da, eta *Lehiakortasunak sustatutako Ekintzailerak* motibazio indizeak ez du gainditzen EB28ren kopurua, 3,30koa delako, eta Euskadin, 1,03koa.

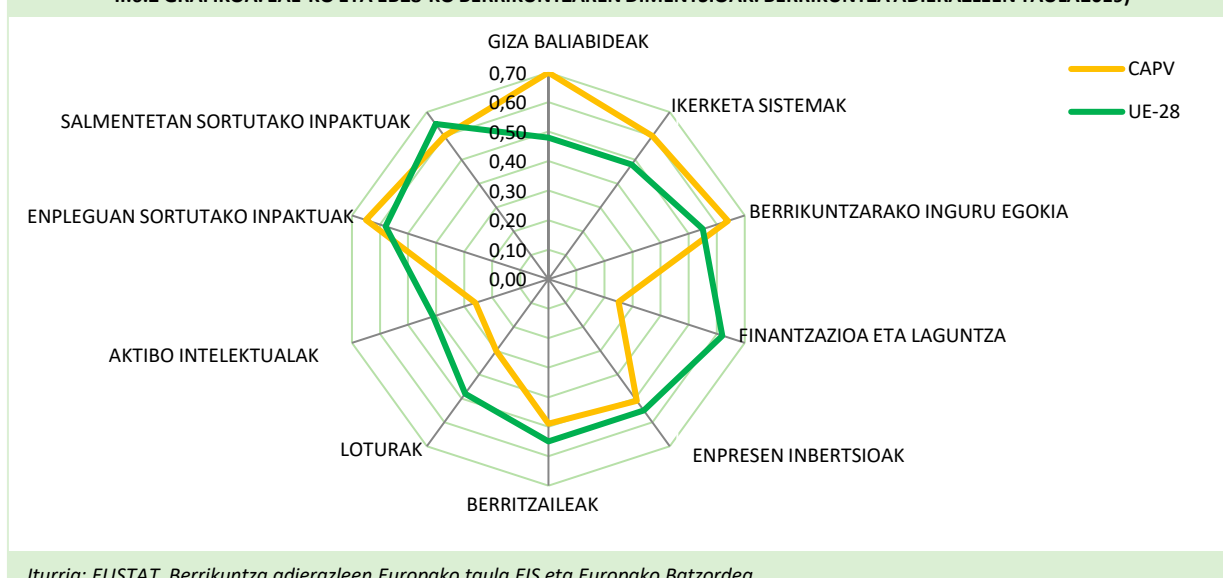
Europako batez bestekoak baino puntuazio altuagoa du baita ere “Enplegu Inpaktuak” dimentsioko adierazleetako batean: “*Sektore berritzaileen hazkunde azkarreko enpresen enplegua*” (% 6,95 vs % 5,19).

EAE eta EB28n zifra antzekoa du “Enpresen inbertsioa” dimentsioak, non, hiru adierazletik bik EB28an erregistratutako tasa altuenak dituzten: *Gastu pribatua I+G-n eta BPGd-aren gainera* % (% 1,39 vs % 1,36) eta *Langileen IKT eskumenak hobetzeko edo garatzeko prestakuntza eskaintzen duten enpresak* (% 24,2 vs % 23). Hala ere, *Berrikuntza gastuan, ez I+G negozio zifraren ehuneko gisa*, EAEk EB28k baino ratio baxuagoa du: % 0,62 vs % 0,86.

Gainerako dimentsioetan, “Finantzaketa eta laguntza”, “Berritzaileak”, “Aktibo intelektualak” eta “Eragina salmentetan”, lorturiko puntuazioak Europako batez bestekoak baino baxuagoak dira.

Hala ere, horien artean ere hiru adierazle azpimarratu daitezke, Euskadin emaitzak EB28renak baino altuagoak dituztenak. “Berritzaileak” dimentsioan, *ETE berritzaileak produktuan edo prozesuan eta ETE-en* % (% 35,51 eta % 34,34) eta *Barne berrikuntza duten ETE-ak eta ETE-en* % (% 32,17 eta % 28,06) adierazleak. Salmenten inpaktuak dimentsioan *Merkaturako produktu berriak eta enpresa negozio zifraren % gisa* adierazlea (% 18,51 vs % 12,96).

II.6.2 GRAFIKOA. EAE-KO ETA EB28-KO BERRIKUNTZAREN DIMENTSIOAK. BERRIKUNTZA ADIERAZLEEN TAULA 2019)

6.1.4.2. EAE Lurralde Berrikuntza adierazleen taulan- Regional Innovation Scoreboard (RIS), 2019

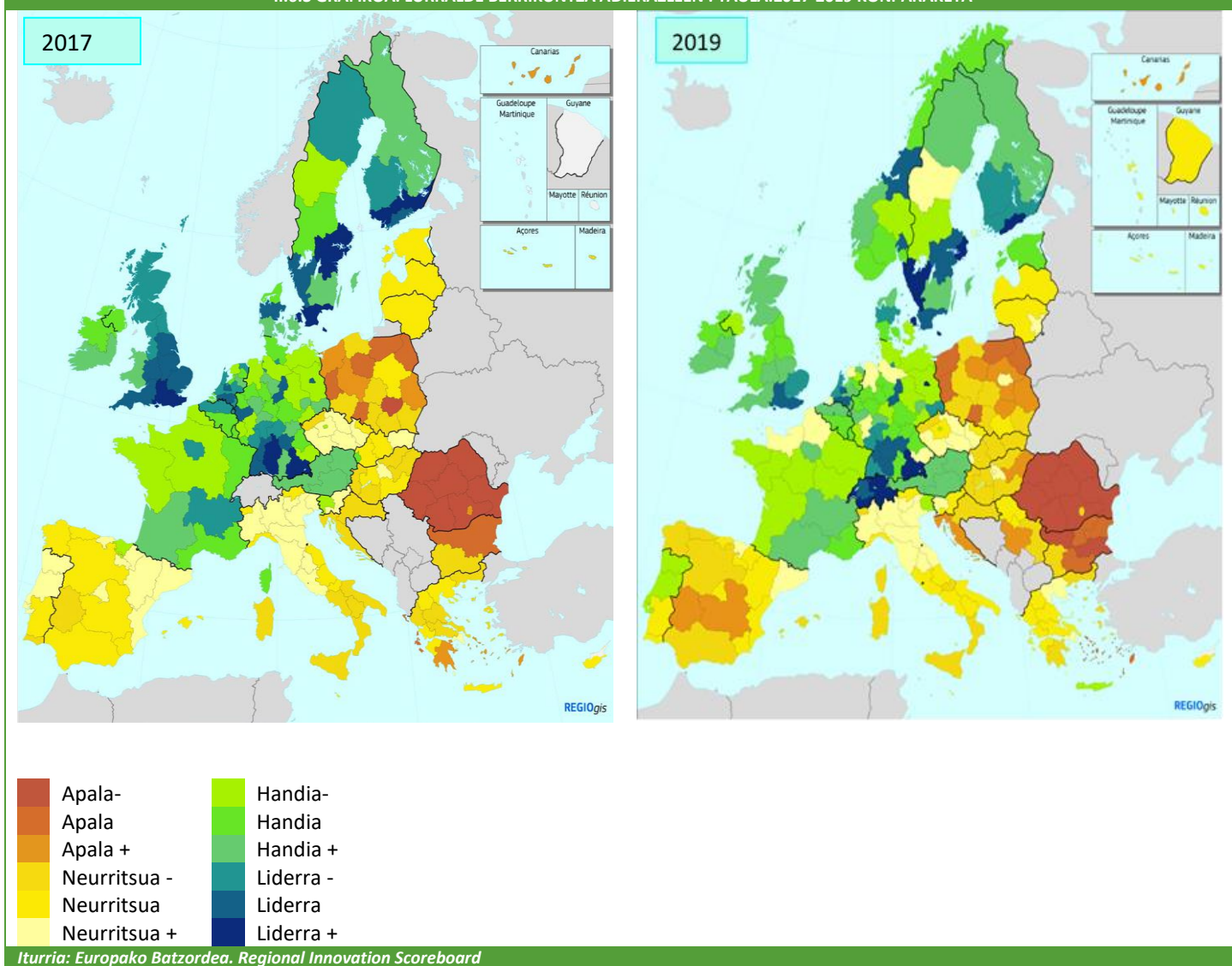
Lurralde berrikuntza adierazleen taula (RIS ingelesez) EIsen lurralde luzapena da, adierazle kopuru zehatz batean (EIS 2019ko 27 adierazleetatik 18tan) Europako lurraldeen berrikuntza errendimendua aztertzen duena, izan ere, datu gutxi daude lurralde mailako berrikuntzaren inguruan. 9. edizioan EBko 23 estatu kideetako eta Norvegiako, Serbiako eta Suitzako 238 lurralde aztertu dira. Gainera, Zipre, Estonia, Letonia, Luxenburgo eta Malta maila nazionalen gehitu dira, izan ere, han, NUTS 1 eta NUTS 2 mailek, herrialdearen lurraldearekin bat egiten dute.

EIsen, lau taldetan banatzen ditu berrikuntza emaitzen arabera, eta horri jarraikiz, Europako lurraldeak berrikuntza liderretan (hogeita hamazortzi), berritzaile indartsuetan (hirurogeita hamahiru), berritzaile neurritsuetan (laurogeita hamazortzi) eta berritzaile apaletan (hogeita bederatzia) banatzen dira. Lurralde talde horiek xehetasun gehiagorekin banatzeko, bakoitza hiru herenetan banatzen da: goiko herena (“+”), erdiko herena eta beheko herena (“-”) (ikus mapa). Lurralde berritzaileenak, “berrikuntza liderak+” dira, eta berrikuntza gutxien dutenak, “berritzaile apalak-”.

Europako Batzordeak argitaratutako analisian haxe ondorioztatzen da:

- Lurralde berritzaileenak, normalean, herrialde berritzaileenetan kokatuta daude.
 - Berrikuntzan liderak diren lurraldeak adierazle guztietan agertzen dira, bereziki, enpresa ikerketa eta berrikuntza sistemaren emaitzak neurtzen dituztenetan. Berrikuntzan liderak diren lurralde guztiak, EIsen berrikuntza liderak diren herrialdeetan daude, eta berritzaile neurritsu eta apal gehienak, EIsen herrialde neurritsuak eta apalak direnetan daude. Hala ere, lurraldeko “bikaintasun poltsak” daude herrialde berritzaile neurritsu batzuetan, besteak beste, Pragan (Txekia), Kretan (Grezia) eta Friuli-Venecia Julian (Italia).
 - Europako lurralde berritzaileena Zurich (Suitza) da, eta, ondoren, Ticino (Suitza). Helsinki-Uusimaa (Finlandia) EBko lurralde berritzaileena da, eta sailkapen orokorrean hirugarren postuan dago. Ondoren, Stockholm (Suedia), laugarren postuan dago eta hiriburukoa (Danimarka), bosgarrenean.
- Lurralde gehienetan, berrikuntza emaitzak hobetu egin dira.
 - Berrikuntza emaitzek erakutsi dute 159 lurraldek hobekuntza garbia izan dutela RIS-ek aztertutako bederatzia urteetan.
 - Emaitzak hobetu egin dira herrialde hauetako lurralde guztietan: Austria, Belgika, Finlandia, Italia, Lituania, Norvegia, Herbehereak, Portugal, Erresuma Batua eta Serbia.
 - Emaitza okerragoak egon dira 69 lurraldeetan, besteak beste, Esloveniako eta Errumaniako guztietan, eta Alemaniako, Bulgariako, Danimarkako eta Suitzako ia gehienetan. EAE egoera horretan dago, 2017ko lurraldeen azterketan baino emaitza eskasagoak izan dituelarik.
- Emaitza jarraituak egon dira lurralde onenetan, eta, gainerakoetan, konbergentzia.
 - Denborarekin, konbergentzia prozesua gertatu da lurraldeetako emaitzetan, izan ere, lurraldeen arteko ezberdintasuna gutxitzen joan da, bereziki, berrikuntzako lurralde liderren, berritzaile handien eta neurritsuen emaitzak hurbildu egin direlako, baina emaitzen arteko arrakala gehitu egin da berritzaile apalenzat.
 - 2011tik emaitza onenak izan dituzten 25 lurraldeetan aldaketa gutxi gertatu dira, izan ere, horietako 17, sistematikoki talde horretan sailkatu dira aldi horretan guztian zehar. 2019ko 25 lurralde onenak hauek izan ziren: 7 Suitzan eta Alemanian, 4 Suedian, 2 Herbehereetan eta Norvegian, eta bat Danimarkan, Finlandian eta Erresuma Batuan.

II.6.3 GRAFIKOA. LURRALDE BERRIKUNTZA ADIERAZLEEN . TAULA.2017-2019 KONPARAKETA

6.1.5. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren jarraipena (ZTBP) 2014-2020

Planaren inplementazio-maila zehazteko, Eusko Jaurlaritzak, ondoren agertuko den aginte-aula sortu du (Lehendakaritza. 2018ko ZTBPre balantzea).

II.6.17 . TAULA.2014-2020ko ZTBPre balantzea

HELBURU OPERATIBOAK	ADIERAZLEA	ITURRIA	2014	2015	2016	2017	2018	2020rako XEDEA
1. I+G+B arloko bitartekoak eta inbertsioak espezializazio-eremuetan biltzea.	Multifokalizatutako CCTTen ikerketaren ehunekoa eta RIS3 lehentasun estrategikoekin lerrokatutako CIC (1)	Eusko Jaurlaritza / SPRI	% 94,52	% 93,87	% 94,84	% 95,62		% 90
2. Oinarrizko ikerketa eta garapen esperimentalak sustatzea.	I+G+b-ren jardura mix-a (Inber %. Oinarrizkoa/ Inber %. Industrial/ % Espo. Bilak.)	Eustat	15/44/41	17/44/39	16/44/39	15/42/43		15/30/55
3. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Sistema emaitzetara bideratzea.	Indexatutako argitalpen zientifikoak (Scopus)	Ikerbasque	5.644	5.618	5.909	6.020	6.241	7.500
	Lehenengo koartilean indexatutako argitalpenen ehunekoa (Scopus eta Scimago Journal Rank)	Ikerbasque	% 54,60	% 56,60	% 57,50	% 57,10	% 58,24	% 55
	EPO Patenteen Eskariak (2)	Europako patenteen bulegoa	195	192	209	212	220	287
	Produktu berrien salmentaren ehunekoa fakturazioan	Eustat	% 14,87	% 18,96	% 18,50	% 19,06		% 15
4. I+G+b-n nazioarteko funts gehiago lortzea	I+G+B arloko atzerriko finantziazioaren %	Eustat	% 7,7	% 7,8	% 7,4	% 8,40	% 8,98	% 8
EAEk H2020 programan parte hartzea sustatzea	EAEko finantziazio esparru-programako funtsetan (%/ milioi eurotan)	Innobasque	% 1,67	% 1,28	% 1,14	% 1,30	% 1,37	% 1,00
I+G+B arloan nazioarteko erakunde pribatuen inbertsioa erakartzea	Nazioarteko urteko finantziazio pribatua	Eustat	20 M€	15 M€	12 M€	14 M€	19,3 M€	18 M€
5. Enpresa berritzaileen kopurua handitzea	Hamar lanpostu baino gehiagoko enpresa berritzaileak (3)	Eustat	% 45,50	% 45,60	% 44,10	% 44,20		% 50
6. Langile ikerlarien prestakuntza hobetzea	Doktoreen ehunekoa, ikertzaileen gainean	Eustat	% 29,4	% 30,4	% 31,0	% 32,4		% 35
	Doktoreen ehunekoa, enpresetako ikertzaileen gainean	Eustat	% 7,4	% 8,7	% 8,1	% 10,4		% 10
I+G-n egindako INBERTSIOAK		Iturria	2014	2015	2016	2017	2018	2020rako xedea
I+G-n egindako gastua (milioi eurotan)		Eustat	1.290	1.273	1.291	1.363	1.423	1.909 M€
I+G-n egindako gastua, finantzaketa iturrien arabera. (Milioi euro)	Administrazio publikoak eta goi mailako irakaskuntza	Eustat	459	465	476	503	523	590 M€
	Enpresen finantziazio pribatua	Eustat	732	708	720	746	772	1.167M
	Kanpo-finantziak (Europako eta nazioarteko)	Eustat	99	100	95	114	128	152 M€
AURREIKUSITAKO INBERTSIOAK 2014-2018 (PCTI iturria, datuak milioi eurotan)		INBERTSIO ERREALAK 2014-2018 (Eustat iturria, datuak milioi eurotan)						
GUZTIRA: 7.394		GUZTIRA: 6.640 (% 90)						
Fin. Publikoa (tokikoa + lurraldekoa + estatukoa): 3.088		Finantziario publikoa (tokikoa + lurraldekoa + estatukoa): 2.426 (% 96)						
[Eusko Jaurlaritzaren finantzaketa: 1.887]		[Eusko Jaurlaritzaren finantzaketa: 1.981 (% 105)]						
Enpresen finantzaketa: 4.351		Enpresen finantzaketa: 3.678 (% 85)						
Nazioarteko finantziak: 524		Nazioarteko finantziak: 536 (% 102)						

(1) Jatorrian, adierazleak Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sarearen espezializazioa adierazten zuen. Horri buruzko informazio xehea izatea zaila denez, multifokalizatutako CCTT-ena eta CIC-ena jaso da, Emaitek programatik, urtero jasotzen dena

(2) Jatorrian, adierazleak EPO eta PCT patenteen eskariak adierazten zituen. ELGen eskuragarri dagoen PCTen eskariei buruzko informazioa zaharra dela kontuan hartuz (bakarrik 2015era arteko datuak daude), bakarrik EPO patenteen eskariak kontuan hartu dira.

(3) Batzorde Zientifiko Aholkulariak hala gomendatuta, adierazle osagarri gisa, bakarrik I+G egiten duten enpresak jaso dira, baina Eustat-ek 2016an xertatutako aldaketa metodologikoekin, hura kontuan ez hartzea erabaki zen, serie historikoa eten zelako.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lehendakaritza

Kolorez: Euskal CESeK egindakoa

Zifra horietatik, batzordeak honako ondorioak atera ditu:

- a) Honakoetan lortu dira helburuak: CCTT multifokalizatutako eta CIC lerrokatutako ikerketa ehunekoa, RIS3ren lehenetsunekin bat eginez, lehenengo koartilean indexatutako argitalpenen ehunekoa, fakturazioan produktu berrien salmenten ehunekoa, atzerriko I+G+b finantzaketaren ehunekoa, EAEko finantzazioaren ehunekoa esparru programako funtsetan, nazioarteko urteko finantziario pribatua eta enpresetako ikertzaileen arteko doktoreen ehunekoa.
- b) Helburu honetan aurrerakuntzak egin dira: doktoreen ehunekoa, ikertzaileen gainean.
- c) 2020ko helburuak lortzeko asko dago egiteko: indexatutako argitalpenen ehunekoa, patenteen eskariak eta 10 langile baino gehiago dituzten enpresa berritzaileak.
- d) Aldi berean, zalantza sortzen dira, hain zuzen ere, galdetuz, ea egoki aurreratzen den jardueren mix-erantz (oinarrizko ikerkuntzaren %/industriako ikerkuntzaren %/garapen esperimentalaren %).

I+G inbertsioari dagokionez, goranzko joera ikusten bada ere, lana dago egiteko helburuak lortzeari dagokionez.

Eta 2014-2018 aldiko inbertsio aurreikuspenei dagokionez, % 96 lortu da finantzaketa publikoan, % 105 Eusko Jaurlaritzaren finantzaketan, % 85 enpresen finantzaketan eta % 102 nazioarteko finantzaketan.

6.2. INFORMAZIO ETA KOMUNIKAZIO TEKNOLOGIAK

EUSTATen “*Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Familiak⁵⁰ (ESIF)*” eta “*Informazioaren Gizarteari buruzko inkesta. Enpresak*” adierazten dute, Informazio eta Komunikazio Teknologien ezarpena (IKT) oso hedatua dagoela biztanleengan eta EAEko enpresa sarean.

Ondorioz, bereziki baliagarria da, memoria honen baitan, IKTek erabileraren aldetik eskaintzen dituzten aukerak aztertzea.

EUSTATen datuen arabera, 2019ko lehenengo hiruhilekoan, EAEko 15 urte eta gehiagoko biztanleen % 80,2k ohiko moduan erabiltzen du Internet. Komunikazioari eta informazioa eskuratzeari buruzko zerbitzuak gehien erabiltzen direnetakoak dira. Hauek dira ohikoenak: ondasun eta zerbitzuei buruzko informazioa bilatzea, mezu elektronikoak jasotzea eta bidaltzea eta berriak, egunkariak edo aldizkariak irakurtzea. Azpimarratu behar da WhatsApp-a eta antzeko mugikorretako aplikazioak direla gehien erabiltzen direnak, albo batera utzita adina, sexua eta Interneteko erabiltzaileek jarduerarekin duten lotura, kasu guztietan % 90eko kopurua gaindituz.

Aldi berean, enpresek ere badihardute ingurune digitalean. Hala, IKTak neurri handiagoan sartzen dira ekoizpen prozesuetan eta zerbitzugintzan, eta gero eta maizago izaten dira bitarteko elektronikoen bidezko harremanak bazkideekin, bezeroekin, hornitzaileekin eta herri administrazioekin.

4.0 industriak lotura du honelaxe laburbil daitezkeen zenbait garapen teknologiko berri eta berritzaileekin:

1. IKTak aplikatzea informazioa digitalizatzeko eta sistemak txertatzeko produktuak sortzeko eta erabiltzeko aldi guztietan (logistika eta hornidura barne), bai enpresen barruan, bai kanpora begira.
2. Prozesu fisikoak eta sistemak monitorizatzeko eta kontrolatzeko IKTak erabiltzen dituzten sistema zibernetikoak. Sentsore integratuak berehala sortu beharreko produktura egokitze beren burua konfiguratu dezaketen robot adimendunak edo fabrikazio gehigarriko gailuak (3Dko inprimaketa).
3. Sareko komunikazioa, haririk gabeko teknologiak eta Internet, hain zuzen makinak, produktuak, sistemak eta pertsonak lotzeko balio dutenak, bai fabrikazioko instalazioan, bai hornitzaileekin eta banatzaileekin.

⁵⁰ Familia-etxebizitzetan bizi diren sei urte eta gehiagoko pertsonen multzoa.

4. Simulazioa, modelizazioa eta birtualizazioa produktuen diseinuan eta fabrikazio prozesuak ezartzea.
5. Datu kopuru handia biltzea, baita horien azterketa eta ustiapena ere, berehala lantegian bertan nahiz “big data” eta “cloud computing” analisisien bidez.
6. “Giza langileentzako” IKTetan oinarritutako laguntza handiagoa, roboten erabilera, errealitate handitua eta tresna adimendunak barne.

6.2.1. EAE-ko enpresen eraldaketa digitala: 4.0 industria

EUSTATen “*Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, ESI enpresak*” inkestak, bederatzi adierazle erabiltzen ditu enpresen eraldaketa digitala aztertzeko (industria 4.0). Hauek dira: sare sozialak erabiltzea enpresaren helburuetarako, “hodeiko” zerbitzu informatikoak erabiltzea, zerbitzu mugikorrak erabiltzea, gauzen Internet (IoT) erabiltzea, zibersegurtasuneko jarduerak, makrodatuen analisia (big data), adimen artifizialeko sistemak erabiltzea, 3D inprimagailuak erabiltzea eta robotika erabiltzea.

2019an, enpresa helburuetarako sare sozialak erabiltzen zituzten % 51,6 enpresek, eta 10 langile baino gehiagoko enpresen % 66k, horixe delarik adierazle esanguratsuena, albo batera utzita enpresen tamaina.

Hala ere, gainerakoa adierazleetan, ezberdintasunak daude enpresen tamainaren arabera. Hala, establezimenduetan, hauek dira erabilera adierazgarrienak: zerbitzu mugikorrak (establezimenduen % 26,1), cloud computing (% 20,3), zibersegurtasuneko jarduerak (% 18,5), bigdata analisiak (% 12) eta IoT (% 9,8). Kopuru txikiagoekin, hauek: adimen artifizialeko sistemak (establezimenduen % 3), 3D inprimagailuak (% 2,7) eta robotika erabiltzea (% 2,6).

10 langile edo gehiago dituzten establezimenduetan: zibersegurtasuneko jarduerak (establezimenduen % 42,8), cloud computing (% 36,3), zerbitzu mugikorrak (% 35,4), big data analisia (% 22,1), IoT erabiltzea (% 17,3) eta robotika (% 12,1). Kopuru baxuagoan, 3D inprimagailuak erabiltzea (% 8,2) eta adimen artifizialeko sistemak erabiltzea (% 4,9).

II.6.18 . TAULA.4.0 INDUSTRIA ADIERAZLEAK EAE-KO ESTABLEZIMENDUETAN, ENPLEGU ESTRATUAREN ETA JARDUERA ADARRAREN ARABERA 2019

	%, ESTABLEZIMENDU GUZTIENTATIK	%, 10 LANGILE EDO GEHIAGO DITUZTEN ESTABLEZIMENDUETATIK			
		GUZTIRA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZUAK
SARE SOZIALAK ERABILTZEAREN ENPRESA HELBURUETARAKO	51,6	66,0	51,6	35,3	72,9
"HODEIKO" (CLOUD COMPUTING) ZERBITZU INFORMATIKOAK ERABILTZEAREN	20,3	36,3	35,1	36,5	36,6
ZERBITZU MUGIKORRAK ERABILTZEAREN	26,1	35,4	29,1	27,2	38,0
GAUZEN INTERNET ERABILTZEAREN (IoT)	9,8	17,3	15,5	16,9	17,9
ZIBERSEGURTASUN JARDUERAK	18,5	42,8	35,8	25,8	46,3
MAKRODATUEN ANALISIA (BIG DATA)	12,0	22,1	14,5	9,0	25,5
ADIMEN ARTIFIZIALEKO SISTEMAK ERABILTZEAREN	3,0	4,9	1,8	0,0	6,2
3D INPRIMAGAILUAK ERABILTZEAREN	2,7	8,2	11,7	0,1	7,7
ROBOTIKA ERABILTZEAREN	2,6	12,1	23,5	7,0	8,8

Unitatea: establezimenduen ehunekoa

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

Orain, EAEk estatuarekin alderatuz, alor horretan dituen ezberdintasunak azalduko ditugu, horretarako, INEK 2019ko lehenengo hiruhilekoari buruz argitaratutako "IKTen erabilerari eta enpresen merkataritza elektronikoari buruzko inkestaren" datuak erabiliz.

Big data aztertzen duten enpresen ehunekoa handiagoa da estatukoa baino (% 8,6 vs % 8,3) eta autonomia erkidegoen ranking-eko postu altuenetan dago, Madrilen (% 11,6), Kataluniaren (% 9,2), Kantabriaren (% 8,9) eta Gaztela-Mantxaren (% 8,9) atzetik.

Hodeiko konputazio (cloud computing) baliabideak erosten dituzten eta Internetera konektatuta dauden enpresen ratioa estatukoa baino baxuagoa da (% 25 vs % 28,1). Hala ere, Euskadi, ratio altuak dituzten autonomia erkidegoen artean dago, Madrilen (% 37,9), Kataluniaren (% 36,6), Balear Uharten (% 26,6) eta Aragoiaren (% 26,1) atzetik.

II.6.19 . TAULA.IKT-EN ERABILERA ENPRESAREN EGOITZA SOZIALAREN KOKAPENEN AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. 2019KO LEHENENGO HIRUHILEKOA (10 LANGILE EDO GEHIAGOKO ENPRESAK)

	SINADURA DIGITALA ERABILTZEN DUTE (1)	CLOUD COMPUTING (1)	GIZARTE BITARTEKOAK ERABILTZEN DITUZTE (1)	BIG DATA AZTERTU ZUTEN
ANDALUZIA	81,1	22,2	54,2	7,5
ARAGOI	81,9	26,1	49,3	6,7
ASTURIAS	79,5	24,6	48,1	7,0
BALEAR UH.	70,7	26,6	64,2	6,4
KANARIAR UHARTEAK	77,8	23,6	48,1	6,1
KANTABRIA	70,8	22,1	49,8	8,9
GAZTELA ETA LEON	81,2	15,8	47,9	6,1
GAZTELA-MANTXA	83,1	18,3	46,2	8,9
KATALUNIA	78,7	36,6	60,6	9,2
VALENTZIA	83,3	24,6	47,4	7,8
EXTREMADURA	78,5	14,9	47,3	5,6
GALIZIA	78,5	24,3	47,4	6,1
MADRIL	82,7	37,9	57,9	11,6
MURTZIA	82,6	20,1	47,2	5,5
NAFARROA	86,9	22,1	40,2	6,0
EAE	79,2	25,0	43,4	8,6
ERRIOXA	90,3	19,5	42,6	5,3
CEUTA	96,8	13,1	33,9	2,0
MELILLA	68,9	7,4	19,3	3,1
ESTATUA	80,6	28,1	52,9	8,3

(1) Internet konexioa duten enpresa guztien ehunekoa

Iturria: INE. IKTen erabilerari eta enpresen merkataritza elektronikoari buruzko inkesta.

EAEko egoitza duten eta Internet konexioa eta sinadura digitala duten enpresen ratioa estatukoa baino baxuagoa da (% 79,2 vs % 80,6) eta autonomia erkidegoen ranking-ean hamabigarren postuan dago.

Gizarte bitartekoak erabiltzen dituzten eta egoitza EAEko enpresak (% 43,4) gutxi dira, gainerako autonomia erkidegoen ratioekin alderatuz. Bakarrik Melillak, Ceutak, Nafarroak eta Errioxak dute ratio baxuagoa.

6.2.2. EAEko enpresetako webguneetan ematen diren prestazioak

EUSTATen arabera, 2019. urtean, 10 langile edo gehiagoko enpresa guztien % 92,3k zuen webgunea, hots, aurreko urtean baino % 0,3 gehiago.

Webguneetako prestazioak aztertuz, 2019an, ohikoenak hauek ziren, aurreko urteetan bezala: enpresari buruzko informazioa eskuratzea (10 langile baino gehiagoko establezimenduen % 99,2), informazioaren pribatutasun adierazpena izatea (% 78) eta ondasunen eta zerbitzuen katalogoaren zerrenda izatea (% 64,5). Ondoren,

portzentajea txikiagoa bada ere, hauexek daude: enpresetako profiletarako estekak dituztenak sare sozialetan (% 54,7), lan eskaintzak argitaratzen dituztenak (% 42,2) eta eskariak jasotzea edo erreserbak on-line egitea ahalbidetzen dutenak (% 26,7). Horiek eta gero, salmenta ondorengo zerbitzuak, desgaitasuna duten pertsonentzako irisgarritasuna, ohiko erabiltzaileei egokitutako edukiak dituztenak, produktuen/zerbitzuen ordainketa zuzena dutenak eta eskarien jarraipena egiten dutenak daude.

II.6.20 . TAULA.EAE-KO ESTABLEZIMENDUEN WEBGUNEETAKO PRESTAZIOAK, ENPLEGU ESTRATUEN ARABERA (WEBGUNEAK ETA 10 LANGILE BAINO GEHIAGO DUTEN ESTABLEZIMENDUEN EHUNEKOAK).		
	2018	2019
ENPRESARI BURUZKO INFORMAZIO OROKORRA	99,4	99,2
PRODUKTUEN KATALOGOA EDO PREZIOEN ZERRENDA	66,3	64,5
ESKARIAK ETA ERRESERBAK ON-LINE EGITEA	28,8	26,7
PRODUKTUAK/ZERBITZUAK ZUZENEAN ORDAINTZEA	19,4	16,9
ESKARIEN JARRAIPENA EGITEA	18,0	15,4
SALMENTA ONDORENGO ZERBITZUA	25,6	23,3
ENPRESAREN SARE SOZIALETAKO PROFILETARA JOATEKO ESTEKAK	54,2	54,7
INFORMAZIOAREN PRIBATUTASUN ADIERAZPENA	76,8	78,0
ENPLEGU ESKAINTZEI BURUZKO INFORMAZIOA	44,9	42,2
EDUKIAK OHIKO ERABILTZAILEEN ARABERA PERTSONALIZATZEA	20,5	17,3
DESGAITASUNA DUTEN PERTSONENTZAKO IRISGARritasuna (AA ZIURTAGIRIA EDO HANDIAGOA)	24,4	22,8
PRODUKTUAK PERTSONALIZATZEKO EDO DISEINATZEKO AUKERA	8,4	7,9

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

6.2.3. Merkataritza elektronikoa EAEan

6.2.3.1. Populazioa

EUSTATen arabera, 2019an⁵¹, EAEko 15 urte baino gehiagokoen % 40,7k Interneten ondasunak eta zerbitzuak erosi ditu azken hiru hilabeteetan, 2018an baino ehuneko puntu bat gehiago. Internet erabiltzen du % 50,7k.

Gehien erositako ondasunak kirol materiala eta arropa (% 54,7), bidaiak eta ostatuak (% 38, beheranzko joera apurtuz), etxerako produktuak (% 33) eta ikuskizunetarako sarrerak (% 21,7) dira.

Ordaintzeko moduari eta horren segurtasunari dagokienez, nahiz eta Internet bidezko ordainketak segurtasun handia edo nahikoa eskaintzen duela uste dutenen portzentajeak behera egin (% 86,1etik % 73,4ra), gora egin du kreditu-txarteleko zenbakia emanez ordaintzeak arazo handirik ez dakarrela uste dutenen ratioak, eta 2018ko lehen hiruhilekoan erosketaren bat egin duten pertsonen % 82,6 da.

II.6.21 . TAULA.INTERNET BIDEZ ONDASUN ESKURATUEN, ORDAINKETA MODUAREN ETA ORDAINTZEKO SEGURTASUNARI BURUZKO IRITZIAREN BIDEZ EROSKETAK EGIN DITUZTEN 15 URTEKOAK ETA GEHIAGOKOAK (I. HIRUHILEKOAK)				
	2015	2016	2017	2018
EROSI DUTE	35,8	33,8	34,7	39,7
ONDASUN ESKURATUAK (A)				
KIROL MATERIALA, ARROPA	57,7	51,9	54,0	54,7
BIDAIK, OSTATUAK ETA OPORRAK	62,0	31,4	26,3	38,0
BESTE PRODUKTU EDO ZERBITZU BATZUK	8,8	12,4	11,8	18,4
ETXERAKO PRODUKTUAK	30,9	18,7	22,0	33,0
ELEKTRONIKA	25,3	15,9	16,6	18,4
LIBURUAK, ALDIZKARIAK	29,6	11,0	18,0	17,4
IKUSKIZUNETARAKO SARRERAK	49,4	22,5	17,7	21,7
MATERIAL INFORMATIKOA	20,0	8,4	10,0	8,7
SOFTWARE-AK, BIDEO-JOKOAK	14,4	4,0	4,8	3,8
MUSIKA, MUSIKA TRESNAK	11,3	2,5	6,2	5,7
ELIKAGAIK		9,9	9,6	11,5
EROSKETAK ORDAINTZEKO MODUA (A)				
KREDITU TXARTELAREKIN	86,7	79,1	76,8	82,6
KONTU KORRONTEA ERABILIZ	21,5	9,4	5,8	4,4
JASOTZEAN ORDAINDUTA	20,1	8,0	5,3	5,1
ABONUAREKIN EDO IZEN-EMATEAREKIN ORDAINDUTA	5,6	1,6	1,2	1,7
BESTELAKO ORDAINKETA MODUAK	18,6	22,4	24,2	26,0
ORDAINTZEKO SEGURTASUNARI BURUZKO IRITZIA				
ASKO	18,4	23,2	24,6	24,1
NAHIKO	59,6	52,1	61,5	49,3
GUTXI	18,1	18,1	12,1	21,3
EZER EZ	3,9	6,7	1,8	5,4

(A) Erantzun bat baino gehiago emateko galdera

Iturria: EUSTAT, ESIF

⁵¹ Lehenengo hiruhilekoko datuak.

6.2.3.2. Enpresak

EUSTATen “*Informazio gizarteari buruzko inkestaren*” arabera, EAEn merkataritza elektronikoa egiten duten saltokiak % 4 gehitu ziren 2017 eta 2018 artean, 43.000 zirelarik, guztien, % 26,3.

Kalkuluen arabera, prozedura horrekin, salmenten % 40,6 eta erosketen % 36,4 egiten dute.

Kopuru ekonomikoetan azalduta, gorantz jarraitzen du merkataritza elektronikoa EAEko enpresa-sarean. Hala, sortutako negozio-bolumenak, sarean bidez edo bestelako sistema elektronikoen bidez (EDI, datu elektronikoen trukea, etab.), % 10,8 egin zuen gora salmenta elektronikoei dagokienez, eta orotara 19.142,9 M€ dira, eta % 10,2 erosketen aldetik, guztira 14.065,9 milioi euro.

Bestalde, 2018an establezimenduen % 26,3k egin zituen merkataritza elektronikoko eragiketak (ehuneko hori aurreko urtekoa baino ehuneko 1,2 puntu gehiagokoa da). Hazkunde hori gertatu da, nagusiki, erosketak elektronikoa egiten dituztenen ehuneko gehitu egin delako (ehuneko 1,1 puntu eta % 24,1), izan ere, salmenta elektronikoa egiten dituztenak ia ez dira aldatu, ehuneko 0,1 puntu gehiago, orain, % 6,9 direlarik.

Zenbaki horiek aldatu egiten dira establezimenduen tamaina kontuan hartuz gero. Hala, 10 langile edo gehiago dituzten establezimenduetatik % 31,6k merkataritza elektronikoa egiten du, aurreko urtean baino % 2,6 gehiago. Segmentu horretan askoz handiagoak dira erosketak elektronikoa egiten dituztenak ere, zeren eta % 27 baitira, eta pisu txikiagoa dute erosketak bide beretik egiten dituztenek, % 13,16, igo egin direlarik erosten dutenak (% 1,9) eta saltzen dutenak (% 0,5).

EUROSTATen arabera, gutxienez aurrekontuaren % 1 online saldu zuten (Internet bidez, EDI edo beste sare batzuk erabiliz) eta 10 langile edo gehiago dituzten enpresen ehuneko (finantza sektorerik gabe), 2018an, % 17koa zen EB28-n eta % 29koa Eurogunean. Eta enpresen EB28ko % 45ek erosi zuten online (eskarien % 1 gutxienez) eta Euroguneko % 46k.

2018ko merkataritza elektronikoko bezero motei dagokienez, bitarteko elektronikoen bidez fakturatutakoaren % 79,9ren jasotzaileak beste enpresa batzuk izan dira (B2B merkataritza), % 18,1 kontsumitzaile partikularrentzako izan zen (B2C) eta gainerako % 2a bestelako bezeroentzat (B2G)

II.6.22 . TAULA.SALEROSKETAK, ENPLEGU ESTRATUAREN ARABERA (MILIOI €)

	Erosketak					Salmentak				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
GUZTIRA	9.326,1	10.518,0	11.581,3	12.758,8	14.065,9	12.124,6	13.732,6	15.341,0	17.274,1	19.142,9
ENPLEGU ESTRATUAK										
0 - 9	3.009,4	3.347,8	3.863,6	3.949,7	4.101,3	2.165,5	2.523,8	2.798,7	3.044,4	3.192,9
10EKOAK ETA GEHIAGOKOAK	6.316,7	7.170,2	7.717,7	8.809,1	9.964,7	9.959,1	11.208,8	12.542,3	14.229,7	15.950,0

Iturria: EUSTAT. Informazioaren gizarteari buruzko inkesta, IGI enpresak.

II.6.23 . TAULA.MERKATARITZA ELEKTRONIKOA EGITEN DUTEN ESTABLEZIMENDUEN BILAKAERA (EB28-KO ETA EUROGUNEKO ENPRESAK) (%)																
	EAE-KO ESTABLEZIMENDUAK, GUZTIRA					10 LANGILE EDO GEHIAGOKOAK										
						EAE					EB28**			EUROGUNE**		
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018	16	17	18	16	17	18
MERKATARITZA ELEKTRONIKOA	24,8	26,4	26,0	25,1	26,3	28,8	30,0	29,7	29,0	31,6	-			-		
EROSKETAK	23,1	23,9	24,0	23,0	24,1	25,0	25,3	25,8	25,1	27,0	40	42	45	42	43	46
SALMENTAK	6,0	6,5	6,5	6,8	6,9	10,8	11,4	11,9	12,6	13,1	18	18	17	24	24	29
%, EROSKETEN/A *	30,6	31,3	33,3	36,2	36,4	28,3	31,0	30,7	32,4	33,1						
% SALMENTEN/A*	38,9	39,8	35,1	41,4	40,6	37,8	42,6	42,1	43,2	45,9						
* Merkataritza elektronikoan aritzen diren establezimenduetan, erosketa eta salmenta guztien arteko erosketa eta salmenta elektronikoaren batez besteko ehunekoa.																
** (gutxienez, % 1). Finantza sektorerik gabe																
Iturria: EUSTAT. ESI-enpresak, EUROSTAT eta guk egindakoa																

6.2.4. Administrazio elektronikoa EAEn

Eskaintza elektroniko publikoa

Eusko Jaurlaritzako Gobernamendu Publikoa eta Autogobernua Sailak bost urtean behin egiten duen “Zerbitzu publiko elektronikoaren estatistika, 2016” agiriaren arabera, 2016an, modu elektronikoan (guztiz) egin zitezkeen EAEko erakunde publikoek eskaintako prozeduren eta izapidetzeen % 66,8. 2010ean % 27,3 zen kopurua. Argibide gehiago nahi izanez gero, jo 2018ko gure memoriara.

Eskaria: Administrazioarekin bitarteko elektronikoaren bidez diharduten enpresak

EUSTATen arabera, enpresen multzoan (Interneteko konexiorik ez duten enpresak barne), enpresa guztien % 93k egiten zituen izapide elektronikoak herri administrazioarekin 2019. urtean, eta 10 langile edo gehiago dituzten enpresen % 95,7k.

Izapidetze zuzena izan daiteke, hirugarrenen bitartezkoa (aholkularitza-enpresak...) edo bi prozedurok erabiliz. EUSTATen arabera, enpresen % 48,9k egiten ditu izapidetak zuzenean, eta % 73,4 da hirugarrenen bitartez izapidetak egiten dituzten enpresen ehunekoa (horietako zenbaitek zuzenean ere egin ditzakete). Bestalde, 10 langile edo gehiago dituzten enpresek, handiagoak direnez, bitarteko gehiago izanik, neurri handiagoan egiten dituzte izapidetak zuzenean. Hala, hauexek dira ehunekoak, hurrenez hurren: % 80,6 eta % 55,8.

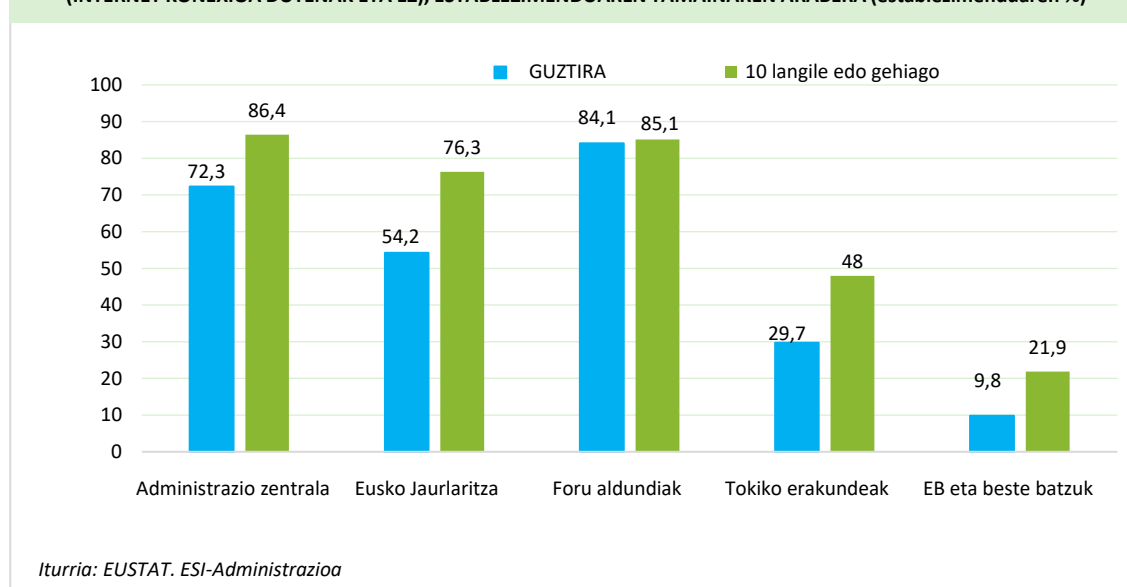
Enpresek administrazioarekin egiten dituzten izapidetzeen motei dagokienez, nabarmentzekoak dira hauexek establezimendu guztietan: BEZa deklaratzeko (% 74,4), informazioa eskuratzeko (% 70), inprimakiak eta galdetegiak eskuratzeko (% 67,4), langileen gizarte kotizazioak deklaratzeko (% 61,1), zergak eta betetako inprimakiak itzultzeko (% 57,5) eta sozietateen gaineko zerga deklaratzeko (% 56,9). 10 langile edo gehiagoko establezimenduei gagozkiolarik, hauexek nabarmentzen dira: informazioa eskuratzeko (% 87), inprimakiak eta galdetegiak eskuratzeko (% 85,5), inprimakiak eta galdetegiak beteta itzultzeko (% 78,9), langileen gizarte kotizazioak itzultzeko (% 77) eta BEZa deklaratzeko (% 76,2).

II.6.24 . TAULA.EAE-KO ESTABLEZIMENDUEK ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREKIN MODU ELEKTRONIKOAN EGINDAKO IZAPIDETZEAK, IZAPIDETZEEN, ALDIAREN ETA TAMAINAREN ARABERA (establezimenduen %)

	2018		2019	
	Guztira	10ekoak edo gehiagokoak	Guztira	10ekoak edo gehiagokoak
ADMINISTRAZIOREKIN IZAPIDETZE ELEKTRONIKOAK EGITEN DITUZTE	91	96	93	95,7
--ZUZENEAN	46	84,2	48,9	80,6
--HIRUGARRENEN BIDEZ (AHOLKULARITZAK...)	71,5	52,9	73,4	55,8
IZAPIDETZE MOTA				
-INFORMAZIOA ESKURATZEA	66,5	87,3	70	87
-INPRIMAKIAK ETA GALDETEGIAK ESKURATZEA	65,1	84,5	67,4	85,5
-INPRIMAKIAK ETA GALDETEGIAK BETETA ITZULTZEA	55,4	80,2	57,5	78,9
-ADMINISTRAZIO IZAPIDETZE BAT MODU GUZTIZ ELEKTRONIKOAN EGITEA	50,3	71,2	55,2	72,6
-LIZITAZIO ELEKTRONIKOKO SISTEMAN PROPOSAMENAK AURKEZTEA (E-PROCUREMENT)	15,8	24,3	17,3	29,4
-LANGILEEN GIZARTE KOTIZAZIOAK DEKLARATZEA	57,5	75,4	61,1	77
-SOZietateen gaineko zerga deklaratzeko	57,1	72	56,9	72,2
-BALIO ERANTSIAREN GAINKO ZERGA DEKLARATZEA (BEZ-A)	73,3	75,6	74,4	76,2
-ZERGA BEREZIAK EDO ADUANA ESKUBIDEAK DEKLARATZEA	11,6	28,6	12,7	27,5
-BESTE IZAPIDETZE EDO ZERBITZU BATZUK	7,5	7,8	10,3	6,3

Iturria: EUSTAT. ESI-Administrazioa

Euskal enpresek izapide horiek bitarteko elektronikoak erabiliz zein administrazioarekin egiten dituzten galdetuta, Foru Aldundiak (% 84,1) eta Administrazio Zentrala (% 72,3) nabarmentzen dira, eta zerga nagusien gaineko eskumenek dute eragina portzentaje horietan. Ondoren, Eusko Jaurlaritza ageri da (% 54,2), eta gero tokiko erakundeak (% 29,7) eta Europar Batasuna eta beste batzuk (% 9,8). Portzentaje horiek, beste behin, handiagoak dira soilik 10 langile edo gehiago dituzten enpresak hartzen badira kontuan. Tamaina horretan, lehenik eta behin, administrazio zentrala azpimarratu behar da, enpresen % 86,4k modu elektronikoan egiten dituztelarik izapidetzeak. Ondoren, foru aldundiak (% 85,1) Eusko Jaurlaritza (% 76,3) tokiko erakundeak (% 48) eta azkenik, Europar Batasuna eta beste batzuk daude (% 21,9).

II.6.4 GRAFIKOA. EAE-KO ESTABLEZIMENDUEK ADMINISTRAZIO PUBLIKOAREKIN EGITEN DITUZTEN IZAPIDETZEAK (INTERNET KONEXIOA DUTENAK ETA EZ), ESTABLEZIMENDUAREN TAMAINAREN ARABERA (establezimenduen %)

Herritarren erabilera

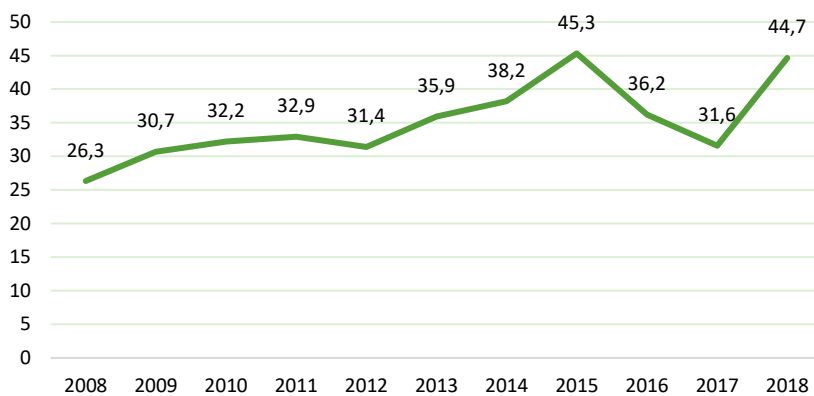
e- Administrazioaren

barometroaren⁵² datuen arabera, EAEko 16 eta 74 urteko biztanleen % 44,7k, 2018an, administrazio elektronikoa erabili zuen (horrek esan nahi du, administrazio publikoetako webguneetan informazioa eskuratu zutela, modu elektronikoa inprimakiak eskuratu eta/edo bidali zituztela eta modu telematikoa izapidetu zituztela guztiz izapidetzeak edo prozedurak).

Herri Administrazioetako Administrazio Prozedura Erkideari buruzko urriaren 1eko 39/2015 Legearen ondoriozko administrazio

elektronikoaren gaineko xedapenak 2018ko urriaren 2an indarrean sartuta (horien bidez, zerbitzu publikoak eskuratzeko modua eman behar zaie herritarrei), gora egin dute, seguru asko, administrazioarekiko izapidetze elektronikoaren zifrek.

II.6.5 GRAFIKOA. ADMINISTRATZIO ELEKTRONIKOA ERABILI DUTEN EAE-KO 16-74 URTE BITARTEKOAK (%)

Iturria: EUSTAT. ESI-Administrazioa

⁵²2003-2008 aldian, ESIFek urteko 2. eta 4. hiruhilekoetan biltzen zuen informazioa eta, beraz, administrazio elektronikoaren erabilerrari buruzko erantzunari zegokion erreferentziatzeko hiruhilekoa inkesta egindako urtean sartzen zen (galdera azken hiru hilabeteetako erabilerrari buruzkoa zen). 2009tik aurrera urteko lehen hiruhilekoan biltzen da informazioa eta, hortaz, erabilerrari dagokion aldia aurreko urteko azken hiruhilekoa da. Informazioa bildutako urtea kasu guztietan utzi da. 2003etik 2015era azken hiru hilabeteetako erabilerrari buruz galdetu zen. 2015etik aurrea, azken 12 hilabeteetako.

ITURRIAK

1. **EUSTAT**. Ikerketa zientifikoko eta garapen teknologikoko jardueren buruzko estatistika 2018. Urterokoa. Koiunturala.
2. **EUSTAT**. Enpresen I+G jarduerari buruzko eskaria. 2018. Urterokoa. Koiunturala.
3. **INE**. 2018ko I+G jardueren buruzko estatistika. Urterokoa. Koiunturala.
4. **EUROSTAT**. Science and Technology. Datu-basea. 2018. Urterokoa. Koiunturala.
5. **UPV/EHU**. Urterokoa. Koiunturala.
6. **EUSTAT**. Berrikuntzari buruzko galdeketa 2016-2018 aldian. Urterokoa. Koiunturala.
7. **INE**. Enpresen berrikuntzari buruzko inkesta. 2018. Urterokoa. Koiunturala.
8. **EUSTAT**. Europako berrikuntza adierazleen . TAULA.IUS 2019. Urterokoa. Koiunturala.
9. **LEHENDAKARITZA**. Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planaren jarraipena. Urteko eskaera
10. **EUSTAT**. Informazioaren gizartearen buruzko inkesta. Familiak. 2019. Urterokoa. Koiunturala.
11. **EUSTAT**. Informazioaren gizartearen buruzko inkesta. Enpresak. 2019. Urterokoa. Koiunturala.
12. **EUSTAT**. Informazioaren gizartearen buruzko inkesta. Administrazioa. 2019. Urterokoa. Koiunturala.
13. **INE**. IKTen erabilerari eta enpresen merkataritza elektronikoari buruzko inkesta. 2019ko lehenengo hiruhilekoa. Urterokoa. Koiunturala.
14. **EUROSTAT**. Digital Economy and Society. Datu-basea. 2018. Urterokoa. Koiunturala.

7. LABURPENAK ETA GOGOETAK

7.1. LABURPENA

Munduko testuinguruan, 2019an, produktuak era neurritsuagoan egin du aurrera, eta nazioarteko merkataritzaren eta industria-ekoizpenaren ahulezia gero eta handiagoa sumatu da.

Hazkundera ahultzearen ezaugarri komun bat industria-ekoizpenaren hozte nabarmena izan da, nazioarteko faktore askok bultzatuta; bereziki: ibilgailuen ekoizpenaren eta salmenten desazelerazio handi bat, enpresen konfiantza ahula AEB eta Txinaren artean nazioarteko merkataritza eta teknologia kontuengatik dauden tentsio gero eta handiagoen erdian; eta Txinako eskariaren uzkurdura bat.

NDFren zenbatespenen arabera, BPGd-aren benetako hazkundera % 2,9 izan zen, 2018koa baino hamarren batzuk txikiagoa; ekonomia aurreratuak % 1,7 hazi dira (% 2,2 aurreko urtean) eta garatzeko bidean dauden merkatuetakoa % 3,7 (% 4,5 2018an).

Industria-ekoizpenaren moteltzearen ondorioz, nazioarteko merkataritza ez da batere hazi ia, eta 2019an benetako hazkunde-tasa % 0,9 izan dela zenbatetsi da, 2018ako % 3,8koaren aldean.

Prezioei dagokienez, herrialde aurreratuetan inflazio orokorra % 1,4 izan da, urtetik urtera. Igoera hori, batez ere, urte amaieran petrolio-upelaren prezioa igo delako gertatu da. Bestalde, azpiko inflazioa (energia eta elikadurarik gabe), munduko hedaldia ahuldu ahala, garapen bideko merkatuetako ekonomia askoren batez besteko historikoen azpitik jaitsi da.

Testuinguru horretan, 2018arekin alderatuta, nazioarteko finantza-merkatuak ez ziren hain tentsionatuta egon ziren, eta

Estatu Batuetako dolarra, libera esterlina eta Japoniako yena, eta balio-galera hori bereziki handia izan zen garapen bideko ekonomien aurrean, eta ez zuten aldaketa handirik izan.

Europako Banku Zentralak, 2019an, ez zuen aldatu egun baterako esku hartzeko tasa eurogunean, eta % 0,00an eutsi zion urte osoan. Japoniako Bankuak ere, bestalde, 2018an itxi bezala eutsi zion urte osoan, hots, -0,10ean. Eta AEBko Erreserba Federalak hirutan murriztu zuen, ekainean % 2,25era, uztailean % 2ra, irailean % 2,00ra, eta urrian % 1,75era.

Dibisen merkatuan, euroak balioa galdu du azken bien aldean.

Munduko burtsa merkatuetan, IBEX35ek nahiz Dow Jonesek, Nikkeik eta Euro Stoxxek aurrera egin zuten 2018ko abendutik 2019ko abendura bitartean. Zehazki, +% 11,8 IBEX 35ek, +% 23 Euro Stoxxek, +% 22,3 NIKKEIk eta +% 18,2 Dow Jonesek.

Eurogunean, BPGd-aren benetako hazkundearen erritmoak indarra galdu zuen, eta desazeleratu egin zen 2018ko % 1,9tik 2019ko % 1,2ra, EUROSTATen arabera. 2018ko desazelerazioaren aldean (kanpoko zein barneko eskariaren aurrerapen txikiagoak eragin zuen hura), 2019ko moteltzearen zio nagusia nazioarteko merkataritzaren ahultze handia izan zen, maila globaleko ziurgabetasun luzeko ingurune batean.

Gainera, euroguneak intentsitate bereziki handiz jasan zituen automobilaren sektorean gertatu diren berariazko perturbazioak. Jardueraren bultzadaren galera nabarmenagoa izan zen manufakturaren adarretan zerbitzuen sektorean baino, lehenengoak merkataritza trukeen mendekoagoak baitira, eta bigarrenek lotura handiagoa baitute barneko eskariarekin. Nolanahi ere, zerbitzuen sektorearen jarduera-adierazleek ere joera izan zuten nolabaiteko narriadura bat erakusteko; adarren arabera, biziagoa izan da manufakturako jarduerarekin lotura handiagoak dauzkatenetan.

Aldi berean, euroguneko hedapenak finantzazio baldintza onek, enpleguaren hobekuntza gehigarriek eta euroguneko zerga-politikaren hedapenerako nolabaiteko noranzkoak, eta jarduera globalaren hazkunde iraunkorrak babestuta jarraitu zuen, hazkunde hori motelagoa izan bada ere.

Inflazio orokorra % 1,3 igo zen aurreko urtearen aldean, 2018ko eta 2019ko abenduaren artean.

Euroguneko administrazio publikoen zorrak berriz ere egin zuen behera 2018an ia estatu kide guztietan, Estonian, Frantzia izan eta Italian (eutsi egiten zaio estatu horietan), eta Luxenburgon (handitu egin da han) izan ezik. 19ko eurogunean, zor publikoa % 84,1ekoa izan zen BPGdarekiko. 2018an, berriz, % 85,8koa izan zen.

Eurogunean, defizit publikoa BPGd-aren % 0,6ren pareko mailan kokatu zen, aurreko urtean baino hamarren bat gutxiago. Errumaniak (-% 4,3) baino ez zuen BPGd-aren % 3ko muga gainditu. % 0 eta -% 3ren artean daude Frantzia, Espainia, Erresuma Batua, Hungaria, Belgika, Italia, Eslovakia, Finlandia, Polonia, Estonia eta Letonia. Gainerakoetan superabita izan zen.

Espainiako ekonomiari erreparatuta, haren erritmoak ere jasan zuen kanpoko testuinguruaren okerragotzea. EINren arabera, PBGD-aren benetako hazkundera % 2 izan zen 2019an, 2018an baino 4 hamarren gutxiago (eurogunean baino 8 gehiago).

Eurogune osoan bezala, ziurgabetasunaren areagotzearen eta munduko eskariaren desazelerazioaren berrelikadurak manufaktura-aren adarren bilakaerari eragin zion bereziki. Zerbitzuen adarrek, manufaktura-aren ibilbide okerra sentitu bazuten ere, ez dute hain eragin larria jasan; horrek, hein batean, xede manufaktura-industria duen zerbitzuen sektorearen fakturazioaren pisu txikiagoa islatzen du.

Estatuan 2019an jarduera neurritsua izan da, hein batean, barneko eskariak dinamismoa galdu duelako. Suspertzearen hasierako faseetan gorakada oso nabarmenak gertatu ziren barneko gastuaren osagaian. Zehazki, etapa horretan, krisiarekin atzeratu ondoren, ondasun iraunkorrak kontsumitzeko eta enpresa eta bizitegietan inbertitzeko erabakiek bolumen handia izan zuten. Eguneratzeko prozesu hori amaituta legoke, oro har, eta, ziurgabetasunaren eragin handiagoarekin batera, barneko eskariaren desazelerazioa azaltzen lagunduko luke.

Inflazioak, bestalde, maila txikitzen iraun du. KPIaren adierazleak, 2019ko abenduan, % 0,8an kokatu zuen bere aldakuntza (% 1,2 2018ko abenduan).

BPGd-aren bilakaeraren ildo beretik, % 2,3koa izan zen LOPLko biztanleriaren batez besteko hazkundera 2019. urtean, Kontabilitate Nazionalaren arabera, 2018. urteko ratioa baino ehuneko hamarren 2 gutxiago. Soldatapekoen aurrerapena % 2,7koa izan zen, 2018an baino 3 hamarren gutxiago.

Bestalde, EINren Biztanleria Aktiboaren Inkestak (BAI) agerian uzten du langabezia-tasa % 14,1eraino murriztu zela, urte osoan beherazko joera izanik.

Ingurumari horretan, Espainiako ekonomiaren finantza-egoera hobetu zen munduaren gainerakoaren aldean. Berriz ere superabita izan zuen. Finantza-keta gaitasun hori (superabita) 29.227 milioi eurokoa izan zen, hots, BPGd-aren % 2,3, aurreko aldiaren baino hamarren bat gutxiago. Hala eta guztiz ere, administrazio publikoek, guztira 35.195 milioi euroko defizita izan zuten 2019an; horren ondorioz, BPGd-aren ratioa % 2,5etik % 2,8ra igaro zen 2018. eta 2019. urteen artean. Datuak bereizita, Administrazio Zentralak, autonomia-erkidegoek eta Gizarte Segurantzak defizita zutela itxi zuten ekitaldia, hurrenez hurren, % 1,3, % 0,5 eta % 1,3. Tokiko Korporazioek, aldiz, % 0,3ko superabita izan zuten ekitaldi honetan.

Diru-sarrerak direla eta zerga nagusietako zerga-bilketak, autonomia erkidegoen eta tokiko korporazioen partaidetza aintzat hartuta, hazkundera izan zuen berriro (+% 1,9). Bestalde, Estatuak onartutako obligazioak % 2,3 hazi ziren

Orain, **EAEko ekonomiaren bilakaera** azalduko dugu.

EUSTATen Kontu Ekonomikoek erakusten dute EAEko ekonomia, 2019 osorako, % 2,2 hazi zela 2018aren aldean (aurreko urtean baino 8 hamarren gutxiago). Hazkunde hori eurogunekoa baino handiagoa da (% 2,2, % 1,2ren aldean), baita estatukoa baino handiagoa ere (% 2), EUROSTATen datuen arabera.

Ondoz ondoko bosgarren urtez izan dira hazkunde-tasak % 2 baino handiagoak. Hala ere, hiruhilekoko joerak moteltze bat izan du. 2018ko laugarren hiruhilekoaren eta 2019ko lehenengoaren artean hazkunde-tasa % 2,6tik % 2,2ra igaro da. Gainerako urtean aldakuntza egonkorra izan da nolabait, % 2,2ren inguruan. Bestela esanda, aurrera darrai hazkunde ekonomikoko aldiak, baina nolabaiteko motelaldia ageri da berriro produktuen aurrerakadan.

BPGd-aren hazkundera, funtsean, barneko eskariaren portaeraren ondorio da. Izan ere, % 2,1 hazi zen, eta BPGd-aren % 229ko igogerarekin batera, kanpo-eskariak ekarpen positibo txikia izan du BPGd-aren hazkundera.

Barne-eskariaren aldakuntza-tasa positiboaren oinarria orotara, nagusiki, Kapitalaren Eraketa Gordinaren hazkundera da (+% 2,8). Inbertsioaren osagai nagusi bien analisiak urteko aldakuntza positiboak erakusten ditu bietan, baina hiruhilekoko beste profil batzuekin. Hala, kapital-ondasunetako kapital finkoaren eraketa gordinak lehen eta hirugarren hiruhilekoen artean bere hazkundera nabarmen moteldu eta laugarrenean hazkunde tonu biziago batera itzuli den bitartean, urtea +% 2,9ko aldakuntzarekin amaituz; gainerako kapitalaren eraketa gordinaren hazkundeak (eraikuntzari lotuago egonik) pixkanaka galdu du tonua eta ez da laugarren hiruhilekoan suspertu, aurreko kasuan bezala, laugarren hiruhilekoa +% 2,1eko aldakuntzarekin amaituta.

Azken kontsumoko gastua % 1,9ko tasan hazi da, 2018an baino 6 hamarren gutxiago. Hazkunde hori, bereziki, kontsumo publikoaren hazkunderaren (% 2,1) ondorio da, kontsumo pribatua (% 1,9) baino gehiago igo baita.

Sektorearen bilakaeran, *“Kanpo-merkataritzaren Estatistikak” (Aduanen erregistroetan oinarrituta)* atzerriarekin eginiko ondasunen kanpoko merkataritzari buruz eskainitako behin-behineko datuek erakusten dutenez, % 0,4 murriztu da esportazioen balio korrontea 2019an (25.396,9 milioi euro bilduta orotara, hau da, 2018an baino 90,6 milioi gutxiago), eta energiakoak ez direnetan % 2 hazi da (guztizkoaren % 92 dira) eta energiakoetan, berriz, % 21,2ko jaitsiera. Bestalde, guztizko inportazioek % 0,8 egin zuten behera (20.121,5 milioi euro guztira, 2018an baino 167,4 milioi gutxiago), non energiakoak ez direnen inportazioetan balioak, guztizkoaren % 73,1ekoa denak, %1,1 egin zuten gora eta, energiakoak, berriz, % 5,6 egin zuen behera.

2019an kanpoko saldoak 5.275,5 milioi euroko superabita izan du (2018an baino 76,8 milioi gutxiago). BPGd-arekiko ehunekoan % 6,6 da, 2018an (% 6,8) baino ehuneko 0,2 puntu gutxiagoko ratioa.

Ondasun eta produktu energetikoak eta ez-energetikoak bereizita, berriz ere ikusten da saldo energetikoa defizitarioa dela (-3.385,8 milioi euro). Ez-energetikoenak, aldiz, berriz ere izan zuen superabita, 8.661,4 milioi, hots, BPGd-aren % 10,9, aurreko urtean izandako ratio bera hain zuzen ere.

Eskaintzaren aldetik, ekonomiaren sektore handi guztietan izan da hedapenerako jokabidea. Nabarmenezkoa da Eraikuntzaren sektorea, urteko % 3,1eko hazkunderarekin. Ondoren datoz Zerbitzuen sektorea (% 2,5), Industria (% 1,1) eta, azkenik, Lehen sektorea (% 0,6).

Zerbitzuen sektorearen barruan, Administrazio publiko, hezkuntza, osasun eta gizarte zerbitzuen jarduera hedatu da gutxien (% 2,2), eta bizienak Gainerako zerbitzuak izan dira (% 2,6), Merkataritza, ostalaritza eta garraioaren gainetik (% 2,4).

2014 eta 2018 bitartean, BPGd-aren urteko batez besteko aldakuntza-tasa +% 3koa izan da. Hona hemen BPGd-aren hazkunderik handienak: Ostalaritza (% 6,3, batez besteko urteko tasa), Jolas eta kultur jarduerak (% 5,6), Informatika eta Zerbitzu osagarriak (% 4,8 bi adarretan) eta Garraioa eta biltegiatzea (% 4,5), eta I+G (% 3,9).

Enpleguari dagokionez, 2013 eta 2017 artean hauek izan dituzte hazkunderik handienak: Gizarte zerbitzuen jarduerak (% 3,9, batez besteko urteko tasa), Beste jarduera profesional batzuk (% 3,8), Ostalaritza (% 3,4), Zerbitzu osagarriak eta Jolas eta Kultur jarduerak (% 3,3 bakoitza) eta Aholkularitzak eta jarduera teknikoak (% 3,2).

Finantzen sektorera mugatuta, Espainiako Bankuaren datuen arabera, herri administrazioaren titulartasun peko gordailuen guztizko saldoa EAEn 4.800 milioi eurokoa zen 2019aren bukaeran, hots, % 8,9ko gehikuntza. Beste sektore egoiliar batzuetako gordailuak (BSE) 82.135 milioi euroan kokatu ziren, hots, % 6,5eko gehikuntza aurreko aldiarekiko. Beste sektore egoiliar batzuen gordailuak modalitate desberdinen arabera aztertzen baditugu (agerikoa, epera eta aktiboen aldi baterako lagapena), hauxe ikusiko dugu: % 76,2 ageriko gordailuak dira (% 73,7 2018an), % 15 eperako gordailuak eta % 3 aktiboen aldi baterako lagapenak (ALL). Ageriko gordailuek gora jarraitzen duten bitartean (+% 10,7), eperako gordailuek behera jarraitzen dute. Tasen egoeragatik gertatzen da hala orain ere.

Hala, moneta-merkatuko interes-tasak eurogunean (gordailuak) negatiboak dira berriro, urteko batez bestekoan, epe guztietan.

Bestalde, gordailu-erakundeek EAEn emandako guztizko kredituaren saldo biziak apur bat gora egin du 2019an: 68.467 milioi eurotik 68.515 milioi eurora (+% 0,1). Hazkunde hori gertatu da administrazio publikoei emandako kredituaren saldoak gora egin duelako (+% 6,6), sektore pribatuari emandakoak, guztizkoaren % 88,9 izanik, behera egin baitu (-% 0,7).

Euroguneako finantza-erakundeek EDBn bizi diren etxeei 2018 eta 2019 artean maileguak egiteko interes-tasak gora egin du kontsumorako kredituaren kasuan (% 6,21etik % 6,22ra) eta behera etxebizitzarako kredituan (% 2,12tik % 1,91ra).

Bestalde, Bilboko Burtsaren 2000 Indizeak 1.485,4 puntu izan zituen 2019ko abenduan, hau da, % 11,7 jaitsi zen aurreko urteko abenduko datuekin alderatuta. Bilboko Burtsaren kontratazio-bolumena (erosketak eta salmentak), 2019an, 88.089,1 milioi eurokoa izan zen, hau da, % 21,9 jaitsi egin zen 2018aren aldean.

Enpleguaren bilakaera, lanaldi osoko lanpostu baliokideetan neurtuta, positiboa izan da, 2019an batez beste & 1,6 hazi da (2018an baino puntu bat gutxiago), eta 15.335 lanpostu sortu dira. Enpleguan portaerarik onena Eraikuntza gertatu da, % 2,8 hazita (aurreko urtean baino 0,8 puntu gutxiago). Zerbitzuen sektoreko enplegua % 1,8 handitu da (2018an baino 0,9 puntu gutxiago). Bestalde, industriaren sektoreko enpleguaren hazkundera % 0,6 da, 2018an izandakoa baino ehuneko 1,3 puntu gutxiago.

Inflazioari dagokionez, abenduko KPIren urtetik urterako tasa % 1,2 izan zen, hilabeteko erregistrorik handiena 2016ko abendutik. Kontsumoko prezioen igoera horren eragile nagusia petrolio-upelaren prezioa izan zen, maiatzetik izandako baliorik handienak izan baitzituen abenduan, hilaren zati handi batean 70 dolarretik gorako kotizazioak izanik.

EINren “Lan-kostuaren hiru hilez behingo inkesta. LKHI” delakoak erakusten duenez, EAEn, % 1,5 egin zuen gora enpresen laneko kostuak⁵³ 2019ko laugarren hiruhilekoan 2018ko epealdi beraren aldean (Estatuko hazkundera % 2,3koa izan zen), eta 3.258 euroan kokatzen da langileko eta hileko, hots, 502,8 euro gehiago Estatuan baino.

⁵³ Industria, eraikuntza eta zerbitzuak (etxeen enplegatzaile jarduerak eta lurraldez kanpoko erakunde eta organismoen jarduerak izan ezik).

Lanaren ezkutuko produktibitateari dagokionez, 2019an % 0,6ko hazkundea izan zen kopuru errealetan, hots, aurreko urtean baino 4 hamarren gehiago. Mailaren gaineko analisiak –ez bilakaerari buruzkoak– Erakusten duenez, EAEk 122,5eko indizea zuen 2018an, hots, 27ko EBko batez bestekoa baino % 22,5 handiagoa, estatukoa baino % 22,7 handiagoa eta % 16,2 eurogunekoaren gainetik. Beraz, EAEk lehia-posizio hobea du 27ko EBk, estatuak eta euroguneak baino, bere lan-produktibitatea dela eta.

Batez besteko errenta pertsonalak (zergen aurretik), EUSTATen *“Errenta pertsonal eta familiarren estatistika”*ren arabera, % 3,1 egin du gora 2016 eta 2017 artean, eta 21.083 euroraino iritsi da. % 60,1 lanaren errentetatik dator, 12.681 € batez beste (+% 4,1 aurreko urtearen aldean), % 26,9 gizarte transferentzia edo prestazioetatik⁵⁴, 5.662 € batez beste (+% 0,4), % 8,3 kapital higiezin zein higigarriaren errentetatik (1.744 €) eta % 4,7 ekonomia-jardueren errentetatik (995 €).

Sexuaren arabera, banaketa desberdina ageri da gizonen eta emakumeen artean. Gizonek, batez beste, 26.519 €-ko errenta lortu dute. Emakumeek, aldiz, 16.074 €-koa.

Errenta 18 urte edo gehiago dituzten biztanleen artean banatzeari dagokionez (errenta osoa), % 60,1ek EAEko batezbestekoa baino errenta pertsonal txikiagoa dute (21.083 €), baina kontuan hartu behar da adin horren barruan sartzen direla 2017an errentarik jaso ez zuten pertsonak (% 12,9); beste muturrean, biztanle horien % 11k batezbestekoa bi halako errenta dute, hau da, 42.166 € baino pixka bat gehiago.

Aldi berean, biztanleen % 40,3k 12.000 eurotik beherako errenta pertsonala dute, eta % 47,1k 15.000 baino gutxiagokoa (kasu bietan errentarik ez dutenen % 12,9).

Bestetik, Ekonomia eta Enpresa Ministerioaren Kanpoko Inbertsioen Erregistroko datuen arabera, EAEn kanpo-inbertsioa, ABEEak kenduta, % 75,2 jaitsi da 2018 eta 2019 artean. Guztira, 227,8 milioi euro jaso zituen EAEk 2019an. Hala, gure erkidegoa zortzigarren tokian dago inbertsioen bolumenean, Madril, Katalunia, Gaztela eta Leon, Andaluzia, Valentziako Erkidego, Galizia eta Balear Uharteen atzetik. Sektoreen ikuspegitik, bereziki nabarmenak dira inbertsioaren guztizkoan duen pisuagatik honako hauetan eginikoak: Handizkako merkataritza, txikizkako, ibilgailu motordunen eta motozikleten konponketa; Metalgintza eta metalezko produktuen fabrikazioa eta Higiezin alorreko jarduerak. Lurralde ikuspegitik begiratzuz gero, inbertsioaren azken titularra bizi den herrialdea ELGAko herrialde batean kokatzen da kasuen % 84,3tan. Zehatzago, % 64,1 28ko EBkoa da, % 14,4 AEBkoa eta % 17 Asia eta Ozeaniakoa (% 11,3 Txinakoa)..

Bestalde, atzerriko euskal inbertsioak, ABEEak kenduta, % 78 egin du behera 2018aren aldean eta 200,9 milioikoa izan da 2019an. Hala, EAE zortzigarren tokian dago autonomia-erkidegoen rankingean bere atzerriko inbertsioagatik, Madril, Katalunia, Galizia, Gaztela eta Leon, Asturias eta Balear Uharteen atzetik. Sektoreen aldetik, hauexek nabarmentzen dira Konponketa, Makineriaren instalazioa; Ibilgailu motordunen fabrikazioa eta garraioaren beste manufaktura batzuk eta Ur-hornidura, saneamendu-jarduera. Hondakinen kudeaketa eta deskontaminazioa. Lurraldeen arabera, EAEko inbertsioa ELGAko herrialdeetara bideratzen da kasuen % 62,3tan. % 48ren helmuga 28ko EBko herrialdeak dira (batez ere, Suedia, Erresuma Batua, Austria eta Frantzia) % 27,8 Asia eta Ozeania (batez ere, Oman, Taiwan eta Arabiar Emirerri Batuak) eta % 20 Latinoamerika (batez ere, Brasil eta Mexiko). Beste garrantzitsu bat Indiara bideratzen da (% 6,5).

EUSTATen 2019ko ekonomi jardueren direktorioaren azken datuek guztira 157.358 enpresa aktibo zenbatu zituzten EAEn (lehen sektorekoak ere aintzakotzat hartuz); horiek guztiek 911.267 pertsona enplegatu zituzten; horrenbestez, batez besteko tamaina 5,8 lanpostukoa zen enpresa bakoitzeko.

⁵⁴ Pentsioak eta hartzeko pasiboak, langabezia-prestazio edo –subsidioak, ekintza terroristen ziozko prestazio publikoak, giza inmuoeskasiaren birusak erasandakoek jasotako laguntzak eta ezintasun iraunkorren ziozko prestazioak eta Gizarte Segurantzaren ardurapeko seme-alaba bakoitzeko prestazioak

2018 eta 2019 bitartean, enpresa kopurua % 0,5 jaitsi da, baina enplegua % 2,4 hazi da. 1.981 enpresak baino ez dute 50 lanpostu edo gehiago, guztien % 13k, hain zuzen, guztira 459.037 lanpostu (guztien % 50,4). Aitzitik, 118.600 enpresa, guztien % 75,4, ez da iristen 3 lanpostura eta enplegu osoaren % 15,8 baino ez dute hartzen.

28ko EBN batez besteko tamaina 5,3 lanpostukoa da enpresako (2017ko datuak), EAEn baino apur bat txikiagoa (5,8). Batez besteko horien gainean daude Alemania (10,6 lanpostu), Luxemburgo (8,2), Erresuma Batua (7,8), Danimarka (7,6), Austria eta Kroazia (6,9 biek).

Enpresa-errotazioari buruzko azterketak agerian uzten duenez, 2019ko urtarrilaren 1ean, EAEko enpresa-kopuruaren jaitsieraren ondorio nagusia ondokoa izan zen: 16.472 enpresa hasi ziren jardueran data horretarako eta, 15.550 enpresak, berriz, itxi egin zuten. Horrela, saldo gordina 922koa da. Bestalde, enpresak sortzeko tasa gordina, urte zehatz bateko alden kopurua zati aurreko urtean zegoen enpresa-kopurua bezala kalkulata, % 10,5koa da; itxitako enpresa-tasa⁵⁵, aldiz, % 9,9koa izan zen.

EAEko sektore publikoari dagokionez, lehenik, Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailaren “*Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistika*”ko datuen arabera,, 2019an Eusko Jaurlaritzak eta hiru foru aldundiek batera 17.326,9 milioi euroko sarrerak likidatu dituzte guztira, eta aurreko urtearen aldeko aldakuntza zero izan da (+% 4,2 2018an), ohiko eragiketen bilakaera orokorra positiboa izan delako (zuzeneko zergen bilketa % 2 hazi da, zeharkakoena % 4,2 eta ohiko transferentziak % 14,7); bestalde, 2018an finantza-pasiboen aldakuntzan % 25,4ko igoera gertatu zen bitartean, 2019an % 32,1 murriztu da aldakuntza hori (zorpetze txikiago bati lotuta), eta joera berdina izan dute Eusko Jaurlaritzak (-% 31,6) eta foru-aldundiek (-% 35,2).

Sarreretan aldakuntzak ez du joera berdina izan administrazioetan; izan ere, Eusko Jaurlaritzaren kasuan % 0,5 murriztu da, eta foru-aldundientzat % 2,8 hazi da. Balantzea emate aldera, EAEko Sektore Publikoen sarrerek EAEko BPGd-arekiko duten portzentajeak (zerga-presioa) 7 hamarren egin du behera 2019an (2018ko % 22,6tik % 21,9ra).

Zerga Itunduen barruan, zuzeneko zerga eta zeharkako zerga gehienak sartzen dira, eta guztizkoaren % 90etik gora. Hala, 2019an, 15.469,6 milioi euro bildu ziren, aurreko ekitaldian baino % 3,3 gehiago, eta 2019ko urriko aurreikuspenaren gaineko betearazpena % 100,5 izan zen (Aurrekontuen % 101,3). Oro bat, portaera hobea ikusten da zeharkako zergetan (+% 5, +% 3ko batezbestekoaren gainetik) zuzenekoetan baino (+% 1,6).

Labur adieraztearren, bildutako bolumena 15.469,6 milioi eurokoa da. Zenbateko hori, behin-behineko datuen arabera, EAEko BPGd arruntaren % 19,5 izan da 2019. urtean (2018an % 19,6). Bilketa horrek dagoeneko hirugarren urtez jarraian gaintu ditu 2007ko kopuruak krisi ekonomikoa hasi zenetik. Guztizko horretatik % 36,9 PFEZri dagokio, % 39 BEZari (kudeaketa propioa eta barne eragiketen eta aduanen ziozko doikuntzakoak), % 8,4 Sozietateen gaineko Zergari eta gainerako % 15,7 hainbat Zerga Bereziri.

Bestalde, Euskal Sektore Publikoaren gastu osoa (Tokiko erakundeak alde batera utzita), 2019an, 17.678,7 milioi euro izan zen, hots, % 6,2ko hazkundera izan zuen, aurreko urteko +% 3,2ren aldean, halako molde non magnitude horrek EAEko BPGd-an duen ehunekoak 6 hamarreko igoera izan baitu, % 21,7tik % 22,3ra. Gastuaren bilakaera positiboa izan da bai Eusko Jaurlaritzan (+% 6,4) bai foru aldundietan (+% 4,5), eta agregatuaren aldakuntza % 6,2koa da, zeren eta zenbait partida erakundeen artean konpentsatzen baitira (transferentzien zati bat, esate baterako).

Euskal Sektore Publiko osoko (tokiko erakundeak kanpoan utzita) gastu kapituluetak aldakuntzarik garrantzitsuenek zenbait alde erakusten dute aurreko urteetakoekin alderatuz gero. Lehenik, pertsonal-gastuek nabarmen egin dute gora, 2018an baino 4,1 puntu gehiago (+% 5,6), eta proportzio txikiagoan aldundietan (+% 4,9)

⁵⁵ Galera-tasari dagokionez, zatidura bajeen arabera kalkulatu da.

Jaurlaritzan baino (+% 5,7), eta aldi berean ohiko transferentziak suspertu dira (+% 3,4, eta positiboan aldundietan zein Jaurlaritzan), 2018an aurreko ekitaldietako joera positiboa hautsi eta % 1,4 jaitsi ondoren. Funtzionamendu gastuek (ondasun eta zerbitzuen erosketari dagokionez), bestalde, aurreko urteetako joerari eutsi diote, eta aurreko urtean baino proportzio handiagoan hazi dira (% 4,9 egin dute gora, aurreko urteko +% 1,3ren aldean). Ohiko inbertsioek, bestalde, igoera handia izan zuten 2018an (+% 7,1), baina 2019an % 0,6 baino ez dira hazi, batez ere foru-aldundien joera positiboa (+% 18,9) finkatu delako, Eusko Jaurlaritzak negatiboan jarraitu baitu (-% 24,4), 2018an bezala.

Eusko Jaurlaritzaren gastuari erreparatuta, 2019ko “EAEko aurrekontu orokorren betearazpena”k dakartzan datuen arabera, gastu hori 2018an betearazitakoa baino % 6,4 handiagoa izan da, eta urte horretan % 4,6 hazi zen, aurrekoaren aldean. Gastu bolumena aintzat hartuta, bi sail nagusiak Hezkuntza Saila (gastu osoaren % 24,5) eta Osasun Saila (% 33,3) dira oraindik. 2019an betearazitako saldoa 12.038,6 milioi eurokoa da guztira, hau da, gure Erkidegoak urte horretan izan duen BPGd-aren % 15,2, behin-behineko datuen arabera.

Bestalde, 2019an Euskal Sektore Publikoaren (Jaurlaritza gehi foru aldundiak) sarrera arruntak % 3,3 igo direnez iaera bereko gastuak % 4,2, % 2,7 jaitsi da aurrezki gordina, hau da, 1.909,3 milioi euro guztira. Zenbateko honek gure erkidegoko BPGd-aren %2,4 hartzen du (behin-behineko datuak). Horrez gain, 689 milioi euroko (BPGd-aren % 0,9) superabit publikoa izan da (finantzatzeko ahalmena), finantzakoak ez diren gastuak (ohikoak gehi kapitalekoak) txikiagoak baitira horrelako sarrerak baino. Aurreko ekitaldian ere, superabita gertatu zen, 832,2 milioi eurokoa orduan (% 17,2 murriztu da).

2019ko Aurrekontuaren betearazpenari buruzko estatistikak, era berean, erakusten du EAEko sektore publiko osoaren (Eusko Jaurlaritza eta foru-aldundiak) zorpetze garbia murriztu egin dela 2019an, bosgarren urtez jarraian eta, izan ere, balio negatiboa izan du, 689 milioi eurotik gorakoa. Zorpetze gordinak % 7,6ko jaitsiera izan du 2019an, 990,1 milioi eurokoa izanda. Horietatik 870,7 milioi Eusko Jaurlaritzari dagozkio (% 31,6ko jaitsiera, 2018aren aldean) eta gainerako 119,4 milioiak Foru Aldundiei (-% 31,6 ere bai).

Zorpetze txikiago horrekin batera, gainera, zorraren amortizazio handia dago (1.679,5 milioi euro, eta horietatik 1.360 Eusko Jaurlaritzari dagozkio). Hori dela-eta, zor bizia % 6,1 murriztu da ekitaldiaren bukaeran. Hala, Eusko Jaurlaritzak eta foru-aldundiek 10.959 milioi euroko zorra izan zuten ekitaldiaren amaieran (BPGd-aren % 13,5, behin-behineko datuen arabera, 2018ko % 14,9ren aldean). Beste urte batez, zorrik handiena Eusko Jaurlaritzak dauka (osoaren % 84,2, %83,4 aurreko urtean).

Eta azkenik, enplegu publikoari dagokionez, EAEko herri administrazioek 139.052 enplegatu zituzten 2018ko abenduaren 31n⁵⁶, EUSTATen “Herri Administrazioen Direktorioa”ren arabera. Hau da, aurreko urtean baino % 3,4 gehiago eta EAEn 2018ko laugarren hiruhilekoan lan egiten zuten guztien %14,8 (2016 eta 2017an baino hamarren 2 gehiago), BJAren okupazioari buruzko kopuruak kontuan hartuz gero. Datu horiek ez dituzte kontuan hartzen Estatuko administrazioaren eta Gizarte Segurantzaren sistemaren mendeko langileak, baina Lurralde Politika eta Funtzio Publikoko Ministerioak, 2019ko urtarrileko estatistika-aldizkarian, kalkulatzeko zuten Estatuko administrazio publikoko langileak EAEn 10.594 zirela data horretan. Zenbateko biak batzen baditugu, lanpostu publikoak, 2018a amaitzean, 149.646 inguru lirateke (aurreko urtean baino % 3,1 gehiago). Nolanahi ere, zenbatespen bat baino ez da zenbateko hori, erreferentzia-data eta metodologia desberdinak erabili baitira⁵⁷.

EUSTATen kopuruak berriz ere aztertuta, 2018ko abenduan ziren 139.052 enplegatu publikoetatik %65,4 EAEko administrazioakoa zen, % 19,3 tokiko erakundeetakoa, % 7,4 foru aldundietakoa eta gainerako %7,1a unibertsitatekoa, fundazioetakoa eta beste erakunde publiko batzuetakoa. Bestalde, funtzionarioak langile guztien % 61,3 ziren, % 37,8 lan-itunpeko pertsona zen, kasu bietan Osakidetzaren estatutuetako pertsona barne; % 0,9 goi-mailako kargudunak ziren. Gainera, pertsonal finkoa (funtzionarioak, lan-itunpekoak eta estatutuetakoak) pertsonalaren %57,9 zen (2018an

⁵⁶ Lanaldi osoko langile landun baldikideak.

⁵⁷ Esaterako, Ministerioaren datuek egonkorra deritzon plantilla zenbatesten dute, 6 hiletik beherako aldi baterako kontratuak baztertuz.

baino 1,5 puntu gutxiago), % 16,3 bitarteko funtzionarioak ziren (+4 hamarren) eta % 24,9 aldi baterako pertsonala zen (+1,1 puntu). Horrela, bitarteko eta aldi baterako kontratuak % 41,2 dira.

Garraio-azpiegitura produktiboei dagokienez, estatuko erakunde publikoek ((AENA, ADIF, PUERTOS eta RENFE) EAEn ingeniariaritzaz zibilean egindako adjudikazioei buruzko datuek, Garraio Ministerioak argitaratu dituenek, igoerak erakusten dituzte AENA eta RENFE OPERADORAREN kasuetan eta jaitzierak ADIF eta PUERTOSen kasuan, 2018 eta 2019 artean. Hala, AENAK egindako adjudikazioak 10,4 milioi eurotik 15,7ra igaro ziren, RENFE OPERADORARENak 0,4 milioitik 5,8ra, ADIFenak 400,9 milioitik 131,4ra eta PUERTOSenak 11,9 milioi eurotik 10,1era.

Bide sistemari dagokienez, azpimarratu behar da EAEko errepide sarearen, 2018ko datuekin, % 15 baino gehiago ahalmen handiko errepideak direla. Estatuan, berriz, % 10,4 da. Bidesaridun autobideak ahalmen handiko errepideen % 39,7 dira, eta estatuan, berriz, % 17,2 dira.

Salgaien garraioari dagokionez, truke kopururik handiena Gaztela eta Leon, Nafarroa, Kantabria eta Kataluniako erkidegoetan egiten da.

Trenbide azpiegiturari dagokionez, 2018ko datuekin, EAEko sarea 551,15 kilometro burdinbidek osatzen dute. Haietatik, 519,14 elektrifikatuta daude, eta haietatik % 64,9 ADIFenak dira. Berak kudeatzen du distantzia ertaineko penintsularanzko eta ibilbide luzeko zerbitzuei lotutako azpiegitura eta Bizkaiko eta Gipuzkoako aldiriko zerbitzuak. Gainerako % 35,1 Euskal Trenbide Sarea-ETSk kudeatzen du (Bilbo-Donostia-Hendaia linea barne).

Euskal Yri dagokionez, 2019ko abenduaren 31n hau da egoera:

- Gasteiz eta Bilbo arteko plataformaren tarte batzuk (Bizkaian batez ere) obratan daude eta trenbidearen hiri bietarako sarrera proiektuan dago.
- Gipuzkoako adarrean hauek leudeke osatzeke: Donostiako geltoki berria, Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihezbidea, Astigarraga-Behobia zuzeneko tarte (Frantziako abiadura handiko linea berria (Bordele-muga) eraikitzen denean) eta Astigarraga-Oiartzun-Lezo saihezbidearen Behobiarainoko luzapena.

Hegazkineria zibilaren datuen arabera, EAEko hiru aireportuetatik, 2019an, 6,4 milioi bidaiari igaro ziren (% 92,3 Bilboko aireportuan), hots, 2018an baino % 8,5 gehiago. Salgaien trafikoari dagokionez, haren bolumena % 3,3 hazi da aldi berean eta 65.4 tonaraino iritsi da. (% 98,5 Gasteizko aireportuan erregistratu da).

Portuko trafikoari dagokionez (salgaiak, hornidura eta arrantza), Garraio Ministerioaren datuen arabera, Bilboko portuan, 2018 eta 2019 artean, % 0,4 jaitsi zen, 35,6 milioi tona guztira; haietatik, 25,5 milioi soltekoak ziren, eta haietatik % 81,6 (20,8 milioi tona) likidoak ziren. Bestela esanda, garraiatutako salgaien %58,5 ontziratutako likidoak dira, gehienbat petrolioaren produktuak. Pasaiako portua askoz kopuru txikiagoak biltzen ditu, eta horietan igoera bat izan da salgaien trafikoaren aldetik (+% 3,3), guztira 3,2 milioi Tm.

I+G+b jardueri dagokienez, 2018an, EAEn, EUSTATen arabera, 1.423,4 M€ inbertitu ziren I+Gn (+% 4,4 2017aren aldean) eta, beraz, ondoko hirugarren urtez hazkundeak balio positiboetan jarraitu zuen. Eginahalari dagokionez, BPGd-aren % 1,85 da; aurreko urteko ehuneko berdina. EINek % 1,96ko ratioa erregistratu zuen EAEn eta, beraz, gure Erkidegoa Estatuko batez bestekoaren gainetik dago (% 1,24).

Iturria edozein delarik, eurogunean izandakoa baino txikiagoa da esfortzua, % 2,22, eta arlo horretako erreferentziako herrialdeen azpitik: Suedia (% 3,31), Austria (% 3,17), Alemania (% 3,13), Danimarka (% 3,03), Belgika (% 2,76), Finlandia (% 2,75), Frantzia (% 2,2), Herbehereak (% 2,16), Norvegia (% 2,07) eta Islandia (% 2,02), EUSTATen datuen arabera.

Gastua egikaritzeari dagokionez, enpresek % 75,9 egikaritu zuten⁵⁸ (2017an baino 8 hamarren gehiago), % 17,4 goi-mailako hezkuntzan, eta gainerakoa, % 6,8, administrazioaren mende dauden erakundeetan. Egitura hori ez dator bat Estatuan dagoenarekin; izan ere, % 56,5, % 26,4 eta % 16,8ko ehunekoak daude bertan, hurrenez hurren. Horrela, enpresen sektorea da oraindik gasturik handiena gauzatzen duena eta, gainera, haren pisuak 8 hamarren egin du gora 2017aren aldean.

Gastu horren finantzaketari dagokionez, sektore pribatuak duen parte-hartzeak gutxi gorabehera egonkor iraun du (% 54,7tik % 54,2ra pasa da; beraz, Europako helburutik 11,8 puntura, hots, I+G jardueren gastuaren % 66 funts pribatuekin finantzatzea). Herri administrazioak % 33,1 finantzatzen du, 2017aren antzeko ratioa (% 33,6). Estatuan, EINen arabera, sektore pribatuak proportzio txikiagoa finantzatzen du (% 49,5) eta herri administrazioak % 7,6. Eurogunean, 2012ko portzentajeak % 59,2 eta % 29,9 izan ziren, hurrenez hurren (EUROSTAT) (aurreko urtean, aldiz, % 57,6 eta % 31,9 izan ziren). Herrialde hauetan I+G arloko gastuaren finantzaketa pribatuaren ratioa oso handia zen 2017an: Japonia (% 78,3), Txina, Hong Kong izan ezik (% 76,5 2015ean), Hego Korea (% 76,2), Alemania Eslovenia (% 66,2), AEB (% 63,6), Belgika (% 63,5), Eslovenia (% 63,1), Suedia (% 60,8), Danimarka (% 58,5 2015ean) eta Finlandia (% 58).

Horrela, sektore pribatuak eta sektore publikoak finantzatutako I+G BPGd-aren % 1,0 (2017ko ratio bera) eta BPGd-aren % 0,61 (2017an % 0,62) dira hurrenez hurren. 2020rako Europako helburuak % 2 eta % 1 dira.

LOEren I+G jardueretako enplegatu kopuruak (19.274,1 lagun: guztien % 71 enpresen sektorean, % 2,2 goi-mailako irakaskuntzan eta % 6,8 administrazioan; 2017an baino % 3,8 gehiago). Sexuaren araberako azterketak agerian uzten duenez, jarduera horietan diharduen langile guztien % 35,9 emakumeak dira, (aurreko urtean baino hamarren 1 gehiago)..

Lanbideari dagokionez (ikertzaileak, teknikariak eta laguntzaileak), % 68,3 ikertzaileak dira, % 26,2 teknikariak eta % 7,6 laguntzaileak. Dena den, sektore guztietan ez da berdin gertatzen: goi-mailako irakaskuntzan, esate baterako, ikertzaileen ratioa % 86,3 da.

Ikertzaileen kopurua zenbaki absolutu zein erlatiboetan handitu da. Zenbaki absolutuetan % 4,4 igo da. Bestalde, ikertzaileen ehunekoa I+G-ko langile guztien artean handitu egin da, % 67,9tik % 68,3ra.

Orain, enpresaren sektoreko I+G-ko adierazleak aztertuko ditugu, betiere Zientzia eta Teknologiako Euskal Sareko zentroak alde batera utzita. Lehenik, 2018an 1.334 enpresak egin zituzten I+G-ko jarduerak (Zientzia eta Teknologiaren Euskal Sareko zentro teknologikoak kontuan hartu gabe); hori 2017an baino % 1,7 gehiago da. Haietatik, 607 industria-sektorekoak dira (2017an baino 7 gehiago, +% 1,2), 674 zerbitzuen sektorekoak (11 gehiago, +% 1,7), 41 eraikuntzakoak (5 gehiago, +% 13,9) eta 12 lehen sektorekoak (aurreko urtean baino bat gutxiago).

Jarduera horietako lanaldi osoko enplegatuei (LOE) dagokienez, gora egin du, 10.265,6 izatetik 10.820,1 izatera, hots, enpresaren sektoreko enpleguaren % 1,2 (ZTESko zentro teknologikoak aparte). Ratio hori apur bat jaitسي da

⁵⁸ *Komeni da kontuan hartzea I+G arloko gastuaren zati handi bat Zentro Teknologikoen Sarearen bitartez bideratzen dela; izan ere, zentro horiek, haien izaera juridikoa dela eta, enpresa-sektorearen parte dira eragiketa estatistiko horretan.*

2017koaren aldean. Adar handietan banakatuta ikusten denez, industriako enplegatuen % 2,6k I+G jardueretan dihardute 2017 eta 2016ko ratio bera). Zerbitzuen sektorean egonkor iraun du ratioak % 0,8an eta eraikuntzan % 0,3an.

Enpresek jarduera horietan egindako gastu osoa ere igo da 2017 eta 2018 artean, % 6,8 zehazki, 853.873 mila euroraino.

Testuinguru horretan, nabarmentzekoa da I+G egiten duten euskal enpresen batez besteko tamaina handia; izan ere, 78 langile dira, euskal enpresaren multzoaren batez besteko tamaina baino askoz handiagoa (5,8 lagunekoa).

Enpresen berrikuntza jardueri dagokienez, 2018an aldaketa metodologiko bat gertatu da eta, ondorioz, urte horretan EUSTATen *“Berrikuntzaren inkesta”*k jasotzen dituen datuak ezin dira erkatu aurreko urteetan argitaratutakoekin. Inkesta horretako datuen arabera, 2018an EAEn, 10 langile eta gehiagoko enpresen % 30,1 dira berritzaile. Sektoreka, 10 langile eta gehiagoko industria-enpresen % 38,6, zerbitzu-establezimenduen % 27,9 eta eraikuntza-enpresen % 22,5 dira berritzaileak.

2.365,6 M€ gastatzen dute jarduera berritzaileetan, BPGd-aren % 3,1. Gastu horretatik, gehiena barne I+G-ari dagokio. Industrian, jarduera-sektoreen arabera, hauetan pilatzen da gastua: garraioko materiala, gastuaren % 16,5, metalgintza eta metalezko artikulua, % 8; produktu informatiko eta elektronikoak; materiala eta ekipamendu elektrikoa (% 5,9) eta makineria eta ekipamendua (% 5,1). Zerbitzuen sektorean hauek azpimarratu behar dira: I+G, aholkularitza eta beste jarduera profesional eta tekniko batzuk, gastuaren % 27,9, hezkuntza, % 9, osasun jarduerak (% 7,6) eta telekomunikazioak, informatika eta hedabideak, % 4,6.

10 langile edo gehiagoko enpresen % 61,7k uste dute badirela berrikuntza oztopatzen duten faktore batzuk. Hauek dira, besteak beste: “enpresaren barruan beste lehentasun batzuk daude”, “kostu handiegia”, “merkatuan lehia handiegia” dago, “laguntza edo diru-laguntza publikoak lortzeko zailtasunak” eta “finantzazio falta enpresa barruan”.

*“EIS 2019 berrikuntza adierazleen panela”*k erakusten duenez, EAE berriro dago “berrikuntza handiko herrialde”en taldearen barruan, 28ko EBko batez bestekoaren % 94,7ra iritsita. Zehazki, sintesi-adierazleak 0,50eko balioa du, estatuaren gainetik (0,41), baina 28ko EBn baino hamarren bi azpitik (0,52).

IUSen “Aktibo intelektualak” dimentsioak berrikuntza prozesuetan etekin gisa sortutako jabetza intelektualeko eskubide moduak biltzen ditu, eta 0,27 da adierazlea, 28 EBko batez bestekoaren (0,42) eta are estatukoaren (0,30) azpitik.

Historikoki aztertuta, EAEk I+G jardueretan inbertsio handiak egin dituen bitartean, dirudienez, zailtasunak dauzka inbertsio hori emaitzetara eramateko, aktibo intelektualen adierazleak baxuak izan direlako; horrek efizientzia edo produktibitate txikiagoa erakusten du.

Bestalde, *“Eskualdeko 2019 berrikuntza adierazleen panela”*⁵⁹ erakusten duenez, berrikuntzaren emaitzak denborarekin aztertutako eskualde gehienetan hobetu arren (159tan 238tik), 69 eskualdetan emaitzak txarragoak izan dira; haien artean daude Eslovenia eta Errumaniako guztiak, eta Alemania, Bulgaria, Danimarka eta Suitzako gehienak. Egoera horrexetan legoke EAE, 2017ko eskualdeko behaketan baino emaitza okerragoak lortuta.

⁵⁹ EISren eskualdeko hedapena; Europako eskualdeen berrikuntzaren etekina ebaluatzen du adierazle kopuru mugatu batean (18tan, EIS 2019ko 27 adierazleetatik), eskualde mailako berrikuntzari buruzko datuak oro har urriak direlako.

Informazioaren eta komunikazioen teknologiei dagokienez, esan behar dugu IKTen ezarpena oso zabalduta dagoela, bai EAEko herritarren, bai enpresa sarearen artean. Horregatik, bereziki interesgarria da, Memoria honen baitan, IKTek erabileraren aldetik eskaintzen dituzten posibilitateak aztertzea. Izan ere, gure denboraren zati handi bat “on line” ematen dugu eta “Gizarte digitala” bihurtu gara. Aldi berean, enpresek ere ingurune digitalean dihardute.

EUSTATen “*Informazioaren gizarteari buruzko inkesta –ISI enpresak*” delakoak bederatzi adierazle darabiltza enpresen eraldaketa digitala aztertzeko (4.0 industria)⁶⁰. 2019an, 10 langile edo gehiagoko establezimenduetatik, % 66k erabiltzen zituzten sare sozialak enpresaren xedeetarako, eta hura zen adierazlerik adierazgarriena. Ondoren, hauek ageri dira: zibersegurtasuneko jarduerak establezimenduen % 42,8k erabiltzen dituzte, hodeiko zerbitzu informatikoak % 36,3k eta zerbitzu mugikorak % 35,4k. Ondoren, big data analisia establezimenduen % 22,1ek erabiltzen dute, gauzen informatika % 17,3k eta robotika % 12,1ek. Urrunago daude 3D inprimagailuen erabilera (% 8,2) eta adimen artifizialeko sistemen erabilera (% 4,9).

Orain EAEko egoera estatukoarekin erkatuko dugu arlo horretan. Horretarako EInk 2019ko lehen hiruhilekoari buruz argitaratutako “*Enpresetako IKTen eta merkataritza elektronikoaren erabilerari buruzko inkesta*”ko datuak erabiliko ditugu. EAEko ratioak estatuko batez bestekoaren oso gainetik daude big data aztertzen duten enpresetan. Beste ratio batzuk, aldiz, estatuko batez bestekoen azpitik daude, hala nola internetera konektatutako enpresenak, internetera konektatuta dauden eta zerbitzu informatikoak hodeian erosten dituzten enpresenak (cloud computing), sinadura digitala duten enpresenak eta sare sozialak erabiltzen dituzten enpresenak.

Transakzio elektronikoei dagokienez, EUSTATen arabera, 15 urte eta gehiagoko % 40,7k erosketaren bat egin zuen Internetez 2019ko lehen hiruhilekoan, aurreko urtean baino ratio handiagoa. Bestalde, datu iturri beraren arabera, enpresa sarean merkataritza elektronikoak gora jarraitzen du, bai parte hartzen duten enpresen ehunekoan bai zifra ekonomikoetan.

EUSTAT eta EUROSTATen datuen arabera⁶¹, 10 langile edo gehiagoko enpresen artean (finantzen sektorerik gabe), linean erosi edo saldu zutenen ehunekoa (aurrekontuaren % 1 gutxienez) handiagoa da 28ko EBn eta eurogunean EAEn baino.

EUSTATen arabera, 10 langile edo gehiagoko enpresen artean, 2018an % 27k erosketa elektronikoak egiten dituzte, eta % 13,16k salmentak. Bestalde, EUROSTATen datuen arabera, 10 langile edo gehiagoko enpresen artean (finantzen sektorerik gabe), 28ko EBn % 17k linean saldu zuten (aurrekontuaren % 1 gutxienez) eta eurogunean % 29k. Eta enpresen % 45ek erosi zuten on line (eskarien % 1 gutxienez) 28ko EBn eta % 46k eurogunean.

Administrazio elektronikoaren erabilera aztertuko dugu orain. EUSTATen arabera, 2019an, enpresen % 90ek baino gehiagok izapide elektronikoak egiten dituzte administrazio publikoarekin. Izapidetze zuzena izan daiteke, hirugarrenen bitartez (aholkularitza-enpresak...) edo bi prozedurok erabiliz.

Enpresek administrazioarekin egiten duten izapidetze motari dagokionez, nabarmentzekoak dira hauexek establezimendu guztietan: BEZa aitortzea (guztien % 74,4), informazioa eskuratzea (% 70), inprimakiak eta formularioak eskuratzea (% 67,4), langileen kotizazio sozialak aitortzea (% 61,1), zergak eta inprimakiak beteta itzultzea (% 57,7) eta sozietateen gaineko zerga aitortzea (% 56,9). 10 langile edo gehiagoko establezimenduei gagozkiolarik, hauexek nabarmentzen dira: informazioa eskuratzea (tamaina horretako establezimenduen % 87), inprimakiak eta formularioak eskuratzea (% 85,5), inprimakiak eta formularioak beteta itzultzea (% 78,9), langileen kotizazio sozialak aitortzea (% 77) eta BEZa aitortzea (% 76,2).

⁶⁰ Honakoak dira: sare sozialak enpresaren xedeetarako erabiltzea, “hodeiko” zerbitzu informatikoak erabiltzea, zerbitzu mugikorak erabiltzea, gauzen internetea (IoT) erabiltzea, zibersegurtasuneko jarduerak, makrodatuen analisia (big data), adimen artifizialeko sistemen erabiltzea, 3D inprimagailuak erabiltzea eta robotikaren erabilera.

⁶¹ Datuak, ordea, ezin dira zuzenean erkatu, analisi unitatea desberdina delako: enpresa eta establezimendua, baina gutxi gorabeherako ikuspegi bat ematen dute.

Euskal enpresek izapide horiek bitarteko elektronikoak erabili zein administrazioarekin egiten duten galdetuta, Foru Aldundiak (% 84,1) eta Administrazio Zentrala (% 72,3) nabarmentzen dira, eta zerga nagusien gaineko eskumenek dute eragina portzentaje horietan. Ondoren, Eusko Jaurlaritza ageri da (% 54,2), eta gero tokiko erakundeak (% 29,7) eta Europar Batasuna eta beste batzuk (% 9,8). Portzentaje horiek, beste behin, handiagoak dira soilik 10 langile edo gehiago dituzten enpresak hartzen badira kontuan.

Bukatzeko, herritarrek administrazio elektronikoa erabiltzeari dagokionez, *e-Administrazioaren Barometroaren* datuek erakusten dutenez, EAEko 16-74 urtekoen % 44,7,3k erabili zituzten administrazio publikoek herritarrekin jarduteko eskaintzen dituzten aukeretako batzuk, 2018ko datuen arabera.

7.2. GOGOETAK

EAEko ekoizpena eurogunean eta estatuan baino gehiago hazi bada ere, kapitulu honetan emandako datuek erakusten dute munduko Europako eta EAEko ekonomiaren hedapena moteldu egin zela 2019an.

Esan dugunez, mundu mailan dinamismoa galtzeko faktoreak elkarri lotuta daude; zehazki, automobilgintzan ekoizpena eta salmentak desazeleratzea, Brexita, enpresen konfiantza ahula AEB eta Txinaren arteko tentsioen aurrean, nazioarteko merkataritza eta teknologia direla-eta, eta eskariaren uzurtzea. EAEren kasuan, automobilaren sektorean gertatu diren berariazko perturbazioek areagotu dute industria jarduerak eta, ondorioz, ekoizpen osoak, indarra galtzea.

...

EAEko sektore publikoari dagokionez, lehenik, Kontseilu honek azpimarratzen du finantza publikoen suspertzea finkatu egin dela, 2017ko Memorian iragartzen zenez, eta 2018an eta 2019an ondo egin duela aurrera, zerga-bilketak bilakaera positiboa izanik. Zerga-bilketa hori, hein handi batean, PFEZ eta BEZaren bilakaera onaren eta euskal lan merkatuaren hobekuntzaren ondorio da. Horri esker, EAEk, defizitaren arloko konpromisoak bete ez ezik, finantza publikoen sendotasuna hobetu ahal izan du.

Bestalde, inbertsio errealak suspertu ondoren, funtsezkoak izanik, ondo bideratuta daudenean, herrialdea garatzeko, 2018an, azken urtean, ozta-ozta hazi dira % 0,6. Aurreko urteetako bilakaera dela-eta, aurrekontuan eginahal handi eta jarraitua behar litzateke, batez ere Eusko Jaurlaritzaren aldetik, inbertsio maila onargarri eusteko, eta kezkatzen gaitu horrek.

Halaber, azpimarratu nahi dugu, 2019an jarduera eta lotutako sarrera publikoak suspertuta, sektore publikoak aurrera egin duela zorpetzea murrizten. Hori dela-eta, kalifikazio agentziek hobeto baloratu dute haren kaudimena, eta hobeto sar daitezke horrela merkatuetan, kostuari eta inbertsioaren dibertsifikazioari dagokienez. Hala, etorkizunari begira, maniobra tarte handiagoa dago ziklo aldaketak dakartzan erronken aurrean. Gure ustez, zerga politikak, zorpetze politika jasangarri batekin batera, funtsezko zerbitzu publikoen maila hobetzea izan behar duela ardatz; besteak beste, hezkuntza eta ikerketarena, osasunarena eta gizarte zerbitzuena.

Azkenik, enpleguari dagokionez, euskal ISZren ustez, euskal administrazio publikoetako bitarteko eta aldi baterako kontratuen maila azpimarratu behar da, % 41,2 baitira.

Azpiegitura produktiboei dagokienez, garraiorako azpiegituren eskaintza zabala dago, datozen urteetan handitzeko joera duena eta, beraz, arrazoizkoa litzateke erakundeek haien erabilera bateratuaren koordinazioa areagotzea mugikortasun jasangarri eta efizientea lortzeko. Hots, komeniko litzateke garraio-sare bateratu eraginkorra egituratzen jarraitzea, EAE osorako bidezko salneurria ekarriko dituen hain zuzen ere.

Paraleloki, nabarmendu nahi dugu gure erkidegoan, estatuko batez bestekoaren aldean, ahalmen handiko bide gehiagok dute bidesaria.

I+G+b jardueri dagokienez, I+G jardueretako gastua ondoz ondoko hirugarren urtez hazi da zenbaki absolutuetan, baina azpimarratu nahi dugu eginahalari dagokionez, egonkor iraun duela, BPGd-aren % 1,85ean, 2020an EBrako ezarritako % 3tik urrun. Eta gogoratu nahi dugu, estatu kide bakoitzarentzako helburu zehatzak ezarri direla, 2020an % 0,5-% 4 lortzeko, % 2 Espainiaren kasuan.

Positiboa deritzegu I+G jardueretako gastua handitzeari eta jarduera horretan diharduten langileak gehitzeari, baina kezkatzen gaitu, eurogunean I+G-ko gastuaren finantzaketa pribatuaren ehunekoa igo den bitartean (Europako helburura hurbilduz), EAEn joera hori ez ikusteak. Ondorioz, Europako helburutik eta I+G-n erreferente diren herrialdeen portaeratik urruntzen ari gara.

Halaber, kezkatzen gaitu 2019ko eskualdeko berrikuntzaren adierazleen paneletik datorren emaitzak. Izan ere, erakusten duenez, berrikuntzako emaitzak denborarekin eskualde gehienetan hobetu arren, zenbait eskualdetan emaitza okerragoak erregistratzeak. Haien artean daude EAE eta Alemania, Bulgaria, Danimarka eta Suediako gehienak.

Berriz ere esan behar dugu enpresetako berrikuntza eragozten duten faktoreak gutxitu behar direla, nagusiki ekonomikoak eta aldaketarako erreparatuak (I+G-k dakartzan arriskuak ez hartzeagatik), baita I+G jardueretan eginiko inbertsioa emaitzetan islatzea zailtzen dutenak ere. Oztopo horiek ezabatzen ez badira, benetako arriskua dago I+Gn dinamismoa galtzeko.

Berriz azpimarratu nahi dugu, EAE I+G jardueretan inbertsio garrantzitsua egiten ari bada ere, dirudienez, zailtasunak dauzkala inbertsio hori emaitzetara eramateko; izan ere, aktibo intelektualen adierazleak baxu egon dira. Eta aktibo intelektualei dagokienez (patenteak eta baliagarritasun-modeloak), gure ustez areagotu behar dira jarduketak enpresek –txikiek eta ertainek batez ere- mekanismo horiek, euren inbertsioak blindatzeko eskaintzen dituzten abantailak eta neurri horiek izapidetzeko laguntzak daudela ezagut ditzaten, lizentzien salmentagatik sarrera iturri izan eta beste merkatu batzuetan sartzeari ahalbidetu baitieziaiekete.

Azken finean, Espainiako eskualdeen multzoan I+G-ren arloan liderrak garela ikusita pozik agertu behar badugu ere, jarduera horretan dugun ekarpena irmotasunez handitu behar dugula nabarmendu behar dugu, ez bakarrik lorturiko posizioari eusteko, baizik eta posizio hori hobetzeko ere bai, goi-mailan dauden herrialdeetara hurbilduta (nahikoa urrutik daude), gertatzen ari den laugarren iraultza gure ekonomiaren lehiakortasuna eta gure gizartearen ongizatea hobetzeko aukera bihur dadin.

Informazioaren eta komunikazioei dagokienez, ezin dugu ahaztu ingurune digital batean murgilduta gaudela, eta arlo horretan enpresek hobetzeko eremu zabala daukatela (zibersegurtasuna, adimen artifiziala, robotikaren erabilera, besteak beste). Hala, esaterako, EINren datuen arabera, EAEko ratioak estatuko batez bestekoak baino hobeak dira big data aztertzen duten enpresetan. Beste ratio batzuk, aldiz, estatuko batez bestekoen azpitik daude, hala nola internetera konektatutako enpresenak, internetera konektatuta dauden eta zerbitzu informatikoak hodeian erosten dituzten enpresenak (cloud computing), sinadura digitala duten enpresenak eta sare sozialak erabiltzen dituzten enpresenak. Horregatik, ingurune digitalaren arlo guztietan esfortzuak areagotu behar lirateke inbertsioan eta administrazioen laguntzan EAEk 4.0 ekonomian posizio lehiakorra lor dezan.

Posta elektronikoari dagokionez, beste urte batez, bide hori erabilia egin diren erosketak eta salmentak gutxiago baliatzen dituzte euskal enpresek Europakoek baino. Ondorioz, baliteke tresna horietan aukerak galtzen ari izatea euskal enpresak azken urteetan nabarmen hazten ari den merkataritzan.

Amaitzeko, herrialdeko estrategia baten alde egiteko, ingurumenaren aldetik jasangarri eta etorkizuneko erronkei aurre egiteko gai den gizarte bateranzko trantsizioa bultzatzen duen estrategia baten alde, eginahal berritzaile disruptiboa handitu behar da, gizarte berrikuntzarekin koordinatuta. Horrela, euskal ekonomia eta gizartearen posizio lehiakorra ere hobetuko da nazioarteko testuinguruan.

III. KAPITULUA

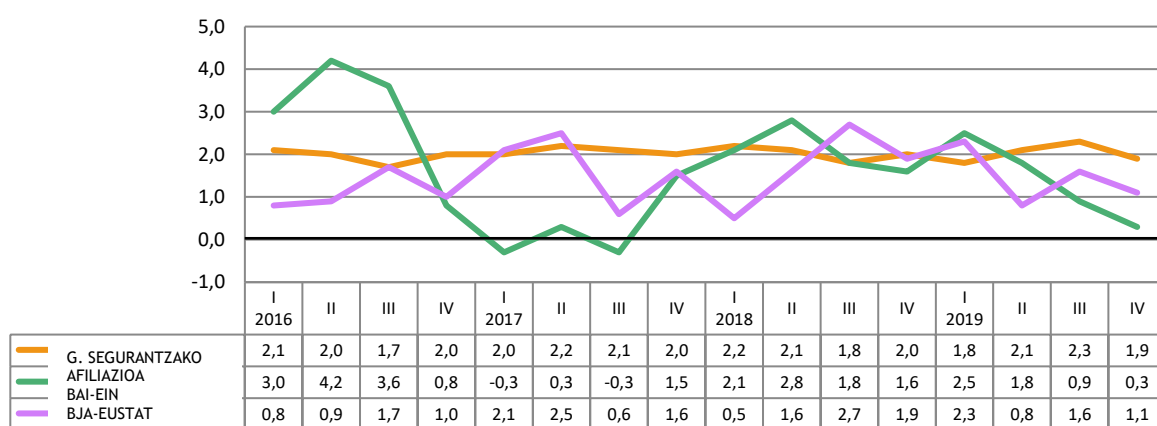
Lan-merkatua EAEn

Kapitulu honetan, EAEko lan-merkatuak azken urtean izan duen bilakaerari buruzko zifra nagusiak emango dira lan-merkatuaren hainbat aldetatik. Lehenik eta behin, jardueraren, okupazioaren eta langabeziaren bilakaera aztertuko da, baita gure Erkidegoak Europa mailan aldagai horiekiko duen egoera erlatiboa ere. Jarraian, lan-merkatuaren sarreren eta irteeren balantzeari eskainiko da (kontratazioak, aldi baterako kontratuen amaiera eta irazpenak), baita azken urtean gure Erkidegoan izan diren laneko harremanen balantzeari ere, eta soldatei buruzko zifrekin jarraituko da Estatu mailarekin alderatuta.

Bigarren zatia ardatza enplegu politikak dira: politika aktiboak, langabetuek lana eskuratzea lortzeko eta landunen enpleguari eusteko eta lanbidean promozionatu ahal izateko; politika pasiboak, berriz, langabetuen babes ekonomikora bideratuta, eta bazterketa arriskuan daudelako edo ezintasunaren bat dutelako arreta berezia behar duten pertsonentzako bestelako politika guztiak. Kapituluaren amaieran, Euskadin erreferentziako urtean lan osasunak eman dituen kopuru nagusiak ageri dira.

III.0.1. GRAFIKOA. ENPLEGUAREN BILAKAERAREN ADIERAZLEAK EAE-N: URTETIK URTERAKO ALDAKETA TASAK

Iturria: EUSTAT (datu-bankua), EIN eta Gizarte Segurantzako datuekin egindakoa.

Hamabost urtez lanpostuak sortu ondoren, EAEko lan-merkatuan okupazio zifren jaitsiera aldian murgildu zen EAE. Ondorioz, 100.000 lanpostu galdu ziren, guztizkoaren % 10. 2014. urtean iturri estatistikoak urtetik urterako tasa positiboak biltzen hasi ziren, eta hurrengo urteetan joera hori finkatu zen. 2018. urtean (laugarren hiruhileko datuak) okupazioaren hazkunde-tasak % 2aren inguruan amaitu ziren, zenbait iturriren arabera: BJA, % 1,9ko ratioa; afiliazioa, % 2 (+% 1,9 abendutik abendura) eta EPAk, okupazioaren hazkunde txikiagoa aurreikusi zuen, % 1,6koa, 2017ko laugarren hiruhilekoaren aldean.

2019an, % 1,1eko ratioarekin amaitu zuen BJAk, eta afiliazioaren datuek gora egin zuten, +% 1,9, laugarren hiruhilekoak zein abendutik abendura bitarteko datua alderatzen baditugu. Bestalde, EPAk, okupazioaren hazkunde txikiagoa balioesten du, % 0,3koa, 2018ko laugarren hiruhilekoaren aldean. Halaber, kapitulu honen 2. atalean ikusiko den moduan, lan-kontratazioak bilakaera positiboak pilatu ditu dagoeneko, sei urtekoak, 2014. urtetik, aurreko ekitaldietako datu negatiboen ondoren. Hala ere, azken urtean, aurreko urtekoa baino askoz ere txikiagoa izan da (+% 0,7, 2018ko +% 4,5en aldean).

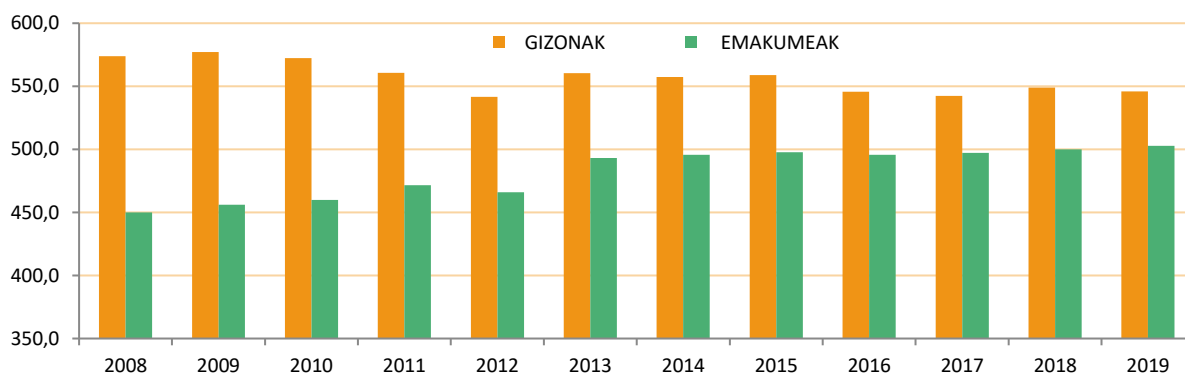
Gainera, LANBIDEn erregistraturiko langabetuen kopurua zazpigarren urtez jarraian jaitsi zen 2019an, eta urtearen amaieran urte arteko -% 4,6arekin bukatu zen. Bilakaera hori gorabehera, langabezia jarraitzen zuten urte amaieran 114.000 lagun inguruk, eta kopuru hori dirudienez bat dator BJAk bere metodologia aldatu ostean zenbatetsi duenarekin.

1. JARDUERAREN, OKUPAZIOAREN ETA LANGABEZIAREN BILAKAERA

Atal honetan, gehienbat EUSTATen BJAREN, LANBIDEREN, EUROSTATen eta SEPEren datuak erabili dira nazioarteko erkaketak egiteko eta Gizarte Segurantzakoak afiliazioari buruzko informaziorako. Halaber, garrantzizkotzat jotzen diren lan-merkatuko adierazleei buruz iturri horietan informaziorik izan ez denean, EINen EPARA jo dugu. Azkenik, ez dira kontuan hartzen EUSTATen Hileko Ekonomia Kontuetako (HEK) enpleguari buruzko datuak. Hori begiratzeko, jo beza irakurleak txosten honen II. kapitulura: "II. EAEko ekonomia".

1.1. JARDUERA

III.1.1. GRAFIKOA. EAE-KO BIZTANLERIA AKTIBOAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA. IV. HIRUHILEKOA (MILATAN)

Iturria: EUSTAT. BJA. Datu-bankua.

Lehendabizi, EUSTAT-en "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren" (BJSI) datuen arabera¹, EAEko biztanleria aktiboa 2019. urtearen amaieran 1.048.600 pertsonakoa zen, eta horietatik, % 52,1, gizonak ziren (545.900) eta % 47,9, emakumeak (502.700). Ia bi hamarkada lehenago, 2000. urtean, sexuaren araberako banaketa 60/40 zen. Beraz, argi geratu da lan-merkatuan dagoen emakume kopurua handitu dela.

Gizonen biztanleria aktiboa nabarmen jaitsi zen 2008 eta 2012 bitartean, noiz-eta enplegurako aukerarik ezagatik lanerako adinean zeuden langabeen zati handi bat zuzenean joan zenean langabeziara. Hala ere, emakumeek 2011. urtera arte jarraitu zuten lan-merkatuan sartzen, izan ere, 2012. urtean aktiboak kopuruak behera egin zuen.

Bi bilakaerak kontuan hartuz, biztanleria aktiboak gora egin zuen Euskadin 2011. urtera arte. 2012. urtetik 2017ra -2013an izan ezik, % 4,6ko igoerari esker, maximo historikora heldu zen, 1.053.700 pertsona aktiborekin laugarren hiruherilekoan; 2015ean igoera arina gertatu zen-, biztanleria aktiboaren kopuruak behera jarraitu du, intentsitate desberdinekin. 2017.

III. TAULA. 1.1. JARDUERA TASAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA ADIN TALDEEN ARABERA. IV. HIRUHILEKOA.		2014	2015	2016	2017	2018	2019
GUZTIRA		57,5	57,7	56,8	56,6	56,9	56,4
SEXUA	GIZONAK	63,2	63,3	61,8	61,3	62,0	61,2
	EMAKUM EAK	52,3	52,4	52,1	52,0	52,2	52,1
ADINA	16 - 24	28,6	28,4	25,4	23,0	28,7	24,8
	25ETIK 44RA	91,6	90,4	89,3	89,7	90,4	90,8
	45 ETA GEHIAGO	42,6	44,2	44,5	44,8	45,2	45,3

Iturria: EUSTAT. PRA. Datu-bankua

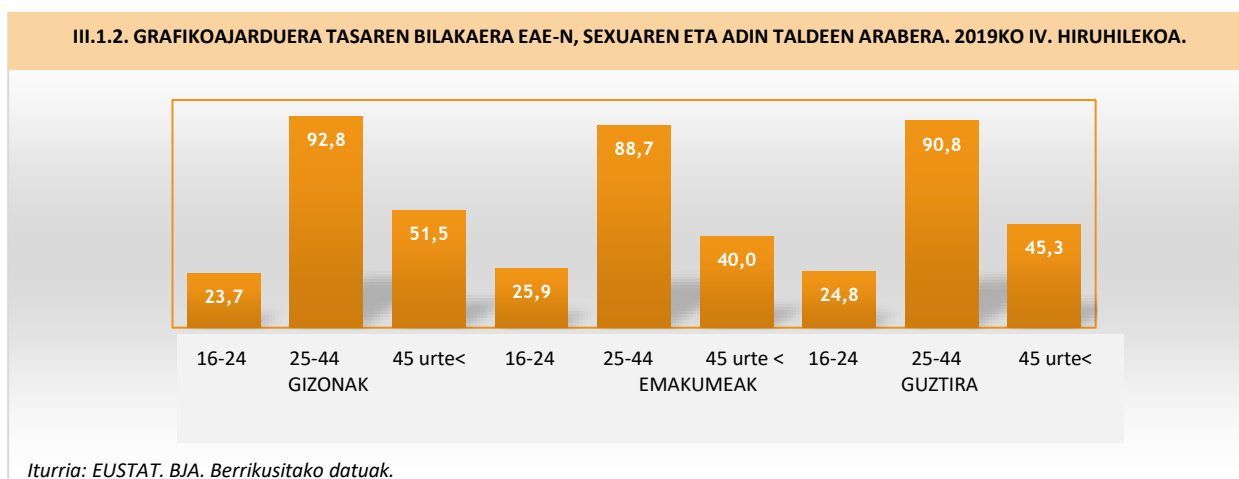
¹ EUSTATen BJSIren 2015eko metodologiaren arabera, hiru datu lortzen dira hiruherileko bakoitzetako. Aurtenqo datuak "behin-behinekoak" dira, eta aurreko urteko urtarilaren 1eko behin betiko biztanleria kontuan hartuz kalkulatu dira. Aurreko urteko datuak, urte horretako urtarilaren 1ean egindako aurreikuspenarekin "berrikusi" dira. Bestalde, aurreko urteetako datuak, "behin betikoak" dira, behin betiko biztanleria oinarritzen direlako. Horiek guztiak aldatu egiten dira urte bakoitzaren lehen hiruherilekoan aldatzen direnekin. Informazio gehiagorako EUSTAT-en webgunera jo daiteke.

urtean -% 0,2ko jaitsiera gertatu zen, eta 2018an jada igoera, % 0,9koa (berrikusitako datuak), gizonen kasuan bereziki (+% 1,2), baina baita emakumeen kasuan ere (+% 0,6).

2019. urtean pertsona aktiboen kopuruak ez zuen hazkunderik izan (tasa % 0, da, hala ere, termino absolutuetan 400 aktibo galdu ziren), eta bilakaera desberdina izan zen bi sexuetan: emakume aktiboen kopurua % 0,5 handitu zen (+2.600 termino absolutuetan), baina gizonenak behera egin zuen: % 0,5, hau da, -3.000 lagun. Horren ondorioz, emakumeek EAEko lan-merkatuan duten partaidetza 2 hamarrenetan handitu zen, % 47,7tik % 47,9ra, jadanik esan dugun moduan.

EAEko jarduera-tasa orokorra % 56,4 zen 2019. urtea bukatzean (2018an baino 5 hamarren gutxiago), eta emakumeak % 52,1 ziren (1 hamarren gutxiago). Gizonezkoen biztanleria, berriz, % 61,2raino jaitsi zen (8 hamarren gutxiago). EBn, 2019ko laugarren hiruhilekoaren batezbestekoa % 73,5ekoa da (% 79,1 gizonen kasuan; % 68, emakumeena), aurreko urtean baino 3 hamarren gehiago.

Jarduera-ratioek bilakaera desberdina izan dute adin-taldeen arabera: Aurreko urtearen aldean, beraz, 3,9 puntutan murriztu da 25 urtetik beherakoen artean (% 24,8ra arte, EBn batezbestekoa baino 14,3 puntu txikiagoa dena, 2019ko laugarren hiruhilekoan % 39,2an kokatu dena). Bestalde, 25-44 adin-taldean 0,4 handitu da (% 90,8), eta hamarren bat 44 urtetik gorakoetan, % 45,3 arte. Krisi hasierari dagokionez, gazteen jarduera-tasa 6,8 puntutan murriztu da (2008an % 31,6 zen), eta 25-44 adin-taldean 9,1 puntu handitu da (% 81,7 2008an); 7,7 puntu, berriz, 44 urtetik gorakoetan (% 37,6 2008an).

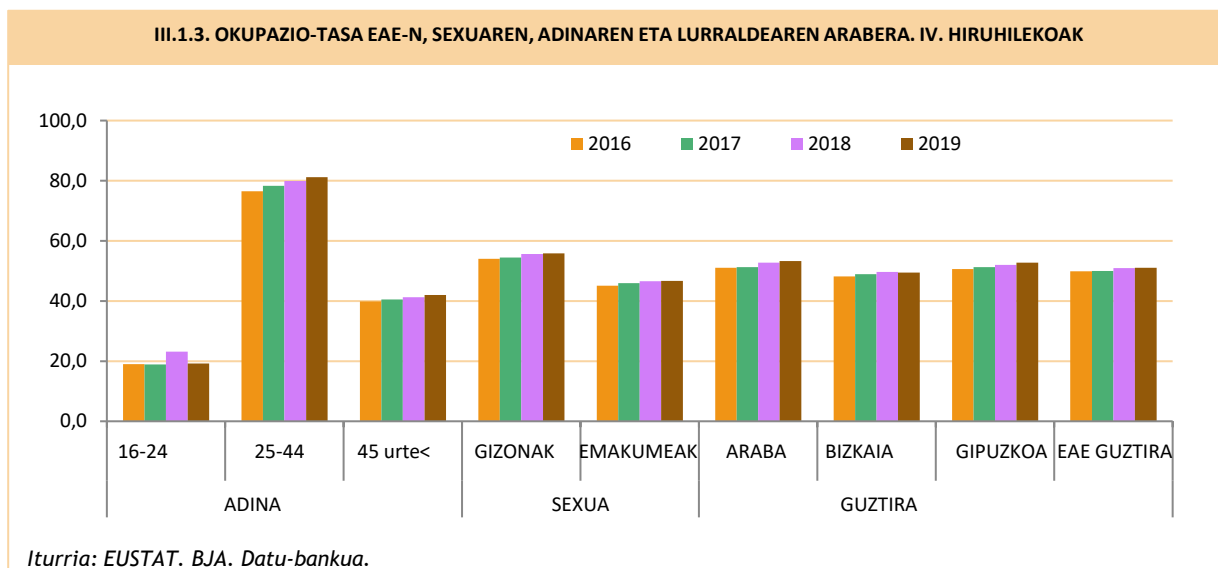

Sexuaren eta adinaren arabera kontuan hartzen badira (III.1.2. grafikoa), gazteen artean, emakumeen jarduera-tasa gizonena baino handiagoa da: % 25,9 eta % 23,7 hurrenez hurren. Tarteko adin-taldean, 25-44 urtekoan, joera kontrakoa da: gizonen jarduera-tasa emakumeena baino 4,1 puntu handiagoa da (% 92,8 eta % 88,7 hurrenez hurren). Bestalde, 45 urteko eta hortik gorako pertsonen kasuan, gizonen eta emakumeen arteko alde hori askoz ere handiagoa da: % 51,5, gizonen jarduera-tasa, emakumeen % 40ko tasaren aldean (11,5 puntuko tartean sexuen artean).

Azkenik, balioespenen arabera, 2019ko laugarren hiruhilekoan, 897.699 familia inguru daude Euskadin, eta horietatik, 607.700ek pertsona aktiboren bat dute (% 67,7), eta % 32,3k ez du pertsona aktiborik (289.900). Halaber, 532.100 familietan, pertsona horien guztien erdia baino gehiago lanean ari zen (% 59,3), eta pertsona guztiak lanean ari ziren familiak guztizkoaren % 3,3 ziren, 30.000 lagun.

1.2. OKUPAZIOA**1.2.1. Okupazioaren datuak**

BJAren datuek erakusten dutenez, gure Erkidegoan 2019an enpleguan izandako bilakaeran okupazio edo enplegu tasa² % 51,1ean kokatu zen urte amaieran (% 55,8, gizonen kasuan, eta % 46,7, emakumeenean), aurreko urtean baino 2 hamarren gehiago.

Lurraldeka, okupazio-tasarik handiena Arabakoa da (% 53,3, eta horrez gain, 0,6 puntu handitu da azken urtean). Haren atzetik, Gipuzkoa dago, % 52,8rekin (+0,8 puntu), eta azkenik, Bizkaia dauka ratorik murriztuena, % 49,4. Horrez gain, 3 hamarren galdu du 2018ko laugarren hiruhilekoaren aldean.

Bestalde, Europako Batzordeak 2020. urterako duen xedea da 20 eta 64 urte arteko pertsonen okupazio-tasa (EUSTATen datuak baino nabarmen handiagoak direnak, 16 urtetik gora pertsona guztientzat kalkulatzen direnak) % 75 izatea. EBko batez bestekoa 2019ko laugarren hiruhilekoan % 73,3an kokatu zen (% 79,2 gizonentzat eta % 67,5 emakumeentzat). 2018ko laugarren hiruhilekoari dagokionez, ratio hori 7 hamarren handitu da (eta, sexuaren arabera, +0,7 puntu gizonen kasuan, eta +0,8 emakumeen kasuan).

EAEn, eskura ditugun azken datuak 2018. urtekoak dira. Urte horretan, okupazio-tasa 20 eta 64 urteen artean 71,8 zen (+1,8, 2017. urtearen aldean), eta ratio hori, gizonen kasuan, % 76,2 zen (+2,2 puntu 2017. urtearen aldean), eta % 67,4, emakumeenen kasuan (+1,3 puntu)³.

Azken urtean, 2018ko abendutik 2019ko abendura % 1,1 egin zuen gora enpleguak (+10.000 lanpostu), aurreko urtean baino gutxiago (+% 1,9, 2017. urtearen aldean, berrikusitako datuekin); emakume landunen kopuruan +4.200 emakume gehiago ziren (igoeraren % 42) eta gizonezkoetan 5.800 gehiago (% 58).

Enpleguaren hazkunde hori hirugarren sektorean guztiz oinarritu da, 16.000 enplegu lortu direlako (+% 2,4), gainerako sektoreek bilakaera negatiboa izan dutelako. Industriari 4.500 lanpostu irabazi zituen 2018an (+% 2,2), 1.900 galdu ditu 2019an, -% 0,9ko tasarekin, gizonezkoen enpleguaren datu negatiboaren (-% 1,8) eta emakumezkoen datu positiboaren

² Bestelakorik ez bada esaten, okupazio-tasak 16 urtetik gorakoentzat dira, goitik adin-mugarik zehaztu gabe. Txosten honen aurreko edizioetan, 16-64 adinerako tasak kontuan hartzen ziren, nabarmen handiagoak zirenak, baina hiruhilekoaren datuak -kapitulu honetan erabiltzen ditugunak- ez dira eguneratzen datu-baseetan. Hori dela eta, III.1.3 grafikoa eta han jasotzen diren testuak berrikusi dira.

³ Iturria: EUSTAT. Europako adierazleak, 2020.

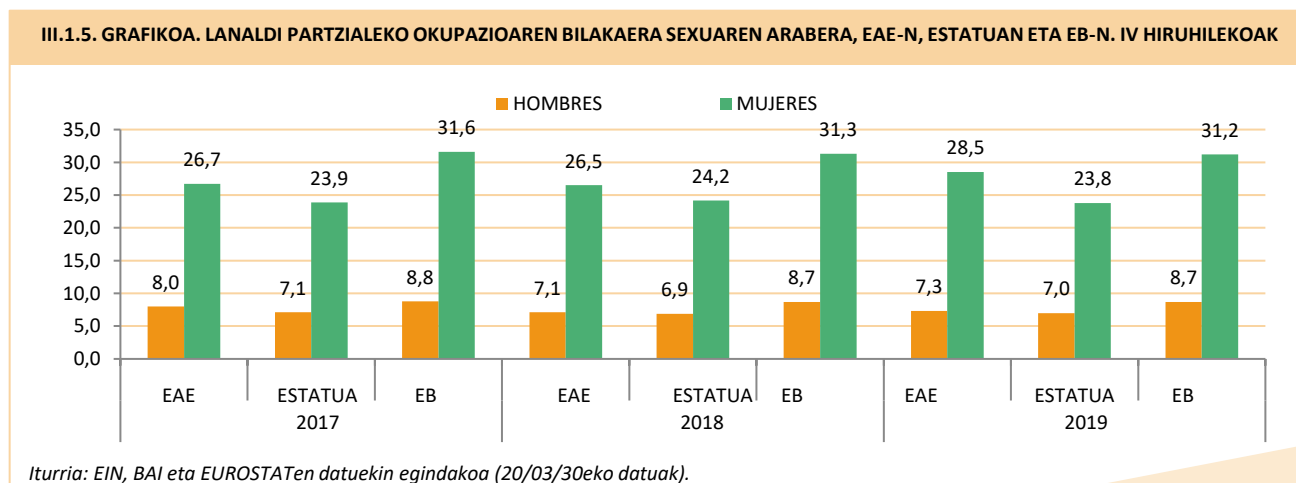
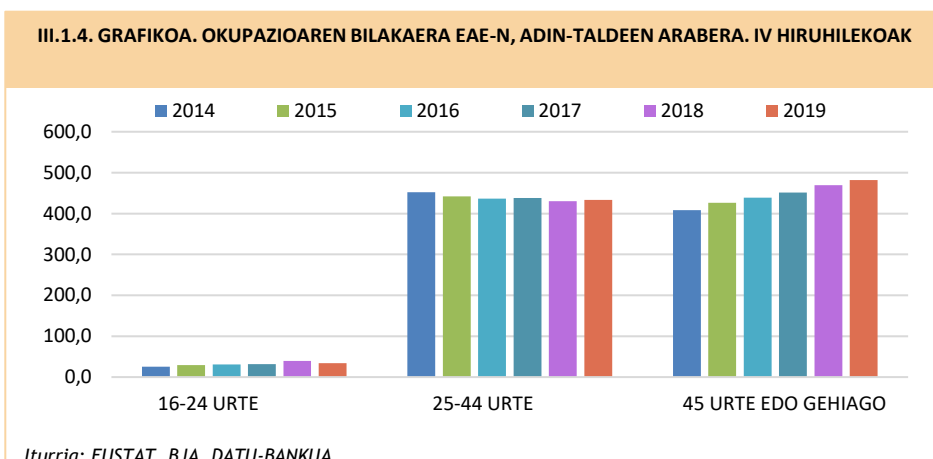
(% +2,6) agregatu gisa, kontuan hartuz, 2019an oraindik, enpleguaren % 78,4 industrian gizonetakoena dela. Bestalde, eraikuntza 2.200 lanpostu galdu dira (-% 4,3), izan ere, 500 emakumek enplegua lortu dute, baina 2.700 gizonetakoena galdu.

Adinen arabera, 25 urtetik beherakoen enplegua % 14,4 jaitsi da azken urtean (-5.700 enplegu, beraz, enpleguan duten partaidetza % 4,2tik % 3,6ra pasa da. Hala ere, aldatu egin dira, % 1,1eko batezbestekoaren gainetik, 45 urtetik gorakoen enpleguak: % 2,7

(+12.800); okupazioaren % 50,8a, beraz. 25 eta 44 urte arteko okupazioa, bestalde, % 0,7 handitu da (+2.000 lanpostu). Horrela, enplegu osoaren % 45,7a izango da, 2018a baino hamarren bat gutxiago.

III.1.2. OKUPAZIOAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA SEKTOREEN ARABERA. IV HIRUHILEKOAK.								
		BATEZ BESTE (MILAKOTAN)			IGOERA (MILAKOTAN)		ALDAKETA TASA URTE BATETIK BESTERA (%)	
		2017	2018	2019	17-18	18-19	17/18	17/18
GIZONAK	LEHEN SEKTOREA	7,6	7,8	6,9	0,2	-0,9	2,6	-11,5
	INDUSTRIA	159,3	161,8	158,9	2,5	-2,9	1,6	-1,8
	ERAIKUNTZA	43,8	45,9	43,2	2,1	-2,7	4,8	-5,9
	ZERBITZUAK	271,7	276,7	289,1	5,0	12,4	1,8	4,5
	GUZTIRA	482,3	492,2	498,0	9,9	5,8	2,1	1,2
EMAKUMEAK	LEHEN SEKTOREA	2,5	2,6	1,6	0,1	-1,0	4,0	-38,5
	INDUSTRIA	40,9	42,9	44,0	2,0	1,1	4,9	2,6
	ERAIKUNTZA	5,5	5,1	5,6	-0,4	0,5	-7,3	9,8
	ZERBITZUAK	389,9	396,2	399,9	6,3	3,7	1,6	0,9
	GUZTIRA	438,9	446,8	451,0	7,9	4,2	1,8	0,9
GUZTIRA	LEHEN SEKTOREA	10,1	10,4	8,4	0,3	-2,0	3,0	-19,2
	INDUSTRIA	200,2	204,7	202,8	4,5	-1,9	2,2	-0,9
	ERAIKUNTZA	49,3	51,0	48,8	1,7	-2,2	3,4	-4,3
	ZERBITZUAK	661,6	673,0	689,0	11,4	16,0	1,7	2,4
	GUZTIRA	921,2	939,1	949,1	17,9	10,0	1,9	1,1

Iturria: EUSTAT. "PRA". Datu bankua.

Lanaldi motari dagokionez, EAEko lanaldi partzialeko enpleguaren ratioa % 17,5 zen 2019ko laugarren hiruhilekoan (aurreko urtean baino 1,1 puntu gehiago). Estatukoa, berriz, % 14,6koa da. Gure Erkidegoan nahiz Estatu osoan, alde nabarmena antzematen da sexuen arabera: EAEko lanaldi partzialeko enplegu-tasa laurden bat baino handiagoa da emakumeen artean (% 28,5), eta gizonena % 7,3koa da. Espainian, berriz, emakumeen ratioa % 23,8koa da, eta gizonena, aldiz, % 7. Lanaldi partzialeko tasak gora egin du Euskadin azken urtean (1,1 puntu batez beste, bi sexuetan, baina emakumeen artean bereziki: +2 hamarren gizonen artean, +2 puntu emakumeen artean), Estatuko batezbestekoan, lanaldi partzialeko enplegua hamarren bat jaitsi da guztira, baina batez ere emakumeen artean (-4 hamarren).

EBn, lanaldi partzialeko batez besteko tasa 2019an (IV. hiruhilekoaren datuak) % 19,1 izan zen (% 23,4 euro eremuan): herrialde batzuetan oso tasa txikia da (% 1,7 Bulgarian, % 4,2 Hungarian eta % 4,3 Kroazian). Beste batzuetan, % 26 gairiditu da, esaterako, Austrian (% 27,3) eta Alemanian (% 26,8), eta bereziki Herbehereetan (% 50,2). Gainera, EBko herrialde guztietan, EAEn bezala, emakumeen lanaldi partziala gizonetzkoena baino askoz handiagoa da (batez beste % 31,2, gizonetzkoen % 8,7aren aldean), eta % 40 gairiditzen da herrialdeetako lautan: Belgika, Austria, Herbehereak eta Alemania.

Behin-behinekotasun maileri dagokienez, 2019ko laugarren hiruhilekoan aldi baterako lan-kontratua zuten soldatapeko pertsonen portzentajea Euskadin % 24 zen, aurreko urtean baino 2,5 puntu gutxiago. Estatuko batez bestekoa, berriz, % 26,2 zen, 7 hamarreneko jaitsierarekin. Sexuaren arabera, % 26,7ko tasa da Euskadin emakumeentzat, gizonetzkoen tasa baino 5,4 puntu handiagoa. Alde hori bi hamarrenetan handitu da azken urtean, emakumeen aldi baterako enpleguaren proportzioa 2,5 puntu jaitsi da, eta gizonen artean, 2,7 puntu baino gehiago.

% 20tik gorako behin-behinekotasun maila horiek soilik gertatzen dira EBren barruan, Espainian, Polonian eta Portugalen. Izan ere, batez bestekoa % 13,5 da Europar Batasunean (% 13 gizonen kasuan, eta % 14 emakumeenean) eta % 15,7 eurogunean (% 15,3 eta % 16,2, hurrenez hurren, gizonak eta emakumeak), EUROSTATek 2019ko laugarren hiruhilekorako emandako datuen arabera.

III.1.3. TAULA. ENPLEGU ADIERAZLEAK EB-N. IV HIRUHILEKOAK.

	L. PARTZIALEKO ENPLEGUAREN %			ALDI BATERAKO ENPLEGUA %		
	2018	2019	18-19*	2018	2019	18-19*
EB 28	19,1	19,1	0,0	14,0	13,5	-0,5
Eurogunea	21,3	21,4	0,1	16,2	15,7	-0,5
BELGIKA	24,3	25,1	0,8	11,2	11,0	-0,2
BULGARIA	1,6	1,7	0,1	3,6	4,1	0,5
TXEKIAR E.	6,3	6,1	-0,2	8,1	7,6	-0,5
DANIMARKA	25,0	23,9	-1,1	10,6	10,8	0,2
ALEMANIA	26,7	26,8	0,1	13,0	12,3	-0,7
ESTONIA	11,7	11,7	0,0	3,0	3,1	0,1
IRLANDA	19,6	20,0	0,4	9,5	10,0	0,5
GREZIA	9,1	9,4	0,3	10,6	12,4	1,8
ESPAINIA	14,6	14,6	0,0	26,9	26,2	-0,7
FRANTZIA	17,7	17,6	-0,1	16,2	16,2	0,0
KROAZIA	5,8	4,3	-1,5	19,0	17,8	-1,2
ITALIA	18,5	18,9	0,4	17,3	17,3	0,0
TXIPRE	10,2	10,2	0,0	12,6	14,1	1,5
LETONIA	7,7	8,6	0,9	2,1	3,3	1,2
LITUANIA	6,9	6,0	-0,9	1,2	1,1	-0,1
LUXENBURGO	17,5	16,7	-0,8	9,1	8,7	-0,4
HUNGARIA	4,3	4,2	-0,8	6,9	6,2	-0,7
MALTA	13,4	12,8	-0,6	8,8	10,0	1,2
HERBEHEREAK	50,1	50,2	0,1	21,4	19,2	-2,2
AUSTRIA	27,2	27,3	0,1	9,1	8,1	-1,0
POLONIA	6,3	5,9	-0,4	23,2	20,5	-2,7
PORTUGAL	8,1	8,0	-0,1	21,9	20,4	-1,5
ERRUMANIA	6,0	5,9	-0,1	1,1	1,4	0,3
ESLOVENIA	9,1	8,2	-0,9	14,1	12,8	-1,3
ESLOVAKIA	4,3	4,7	0,4	7,2	8,2	1,0
FINLANDIA	16,0	16,0	0,0	14,9	14,2	-0,7
SUEDIA	22,6	23,4	0,8	15,7	15,3	-0,4
ERRESUMA BATUA	24,6	24,1	-0,5	5,5	5,0	-0,5
EAE	16,4	17,5	1,1	26,5	24,0	-2,5

Iturria: EUROSTATen eta EInen datuekin guk geuk egina (20/03/30eko datuak).

*Aldaketa ehuneko puntuetan.

III.1.4. TAULA. ALDI BATERAKO KONTRATUA DUTEN SOLDATAPEKO BIZTANLEEN EHUNEKOA, SEXUAREN ARABERA. IV HIRUHILEKOAK.

		2016	2017	2018	2019	VAR. 17-18	VAR. 18-19
EAE	GUZTIRA	23,4	26,1	26,5	24,0	0,4	-2,5
	GIZONAK	20,9	23,6	24,0	21,3	0,4	-2,7
	EMAKUMEAK	26,9	28,6	29,2	26,7	0,6	-2,5
ESPAINIA	GUZTIRA	26,5	26,7	26,9	26,1	0,2	-0,8
	GIZONAK	26,1	25,8	26,2	24,9	0,4	-1,3
	EMAKUMEAK	26,9	27,7	27,6	27,4	-0,1	-0,2
EB 28	GUZTIRA	14,3	14,3	14,0	13,5	-0,3	-0,5
	GIZONAK	13,8	13,8	13,5	13,0	-0,3	-0,5
	EMAKUMEAK	14,7	14,9	14,6	14,0	-0,3	-0,6

Iturria: EUROSTATen eta EInen datuekin guk geuk egina (20/03/30eko datuak).

Sektore pribatuko eta sektore publikoko soldatapekoen behin-behinekotasun tasak alderatuta ikusten denez, alde nabarmena dago Estatuko kopuruaren eta EAEkoaren artean. EAEn, nabarmen handiagoa da behin-behinekotasun tasa sektore publikoan sektore pribatuan baino, eta alde horri eusten zaio, zenbait gorabeherarekin, azken hamarkadan baino denbora luzeagoan.

2019ko laugarren hiruhilekoan, sektore publikoko behin-behinekotasun tasa EAEn % 39,1 izan zen sektore pribatuaren % 20,5aren aldean. Horrenbestez, 18,6ko puntu daude sektore publikoaren alde. Estatuko batez bestekoan, aldiz, % 27,8ko eta % 25,7ko ratioak ziren hurrenez hurren, eta, beraz, 2,1 puntu positiboko diferentzia dago.

III.1.5. TAULA. SEKTORE PUBLIKOAN ETA PRIBATUAN ALDI BATERAKO KONTRATUA DUTEN SOLDATAPEKO BIZTANLEEN EHUNEKOAREN BILAKAERA. EAE ETA ESTATUAREN ARTEKO ALDEA. IV. HIRUHILEKOA						
	GUZTIRA		SEKTORE PRIBATUA		SEKTORE PUBLIKOA	
	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA
2014	21,6	24,2	20,4	25,2	26,8	20,6
2015	23,9	25,7	21,8	26,6	33,1	21,9
2016	23,4	26,5	21,8	27,4	31,5	22,8
2017	26,1	26,7	24,2	27,3	34,6	24,1
2018	26,5	26,9	24,3	27,0	35,6	26,3
2019	24,0	26,1	20,5	25,7	39,1	27,8
ALD. 17-18	0,4	0,2	0,1	-0,3	1,0	2,2
ALD. 18-19	-2,5	-0,8	-3,8	-1,3	3,5	1,5

Iturria: EIN. EPA.

1.2.2. Gizarte Segurantzako afiliazioa

Bestalde, Gizarte Segurantzako kotizatzaileen batez besteko kopurua 2019ko abenduan (ikusi kapitulu honen 1. orri-oina) 980.592 izan zen, eta horietatik, % 47,8 emakumeak dira (2018ko abenduaren baino puntu erdi gehiago) eta % 52,2, gizonak. Hala, % 1,9 egin du gora aurreko urteko hilearen aldean (+%2 batez beste Estatuan), eta guztira 18.488 afiliatu gehiago daude alta emanda, hain zuzen aurreko urteko hazkunde-tasa bera. Seigarren urtea da jarraian hazten duela. Alde txikiak daude lurraldeka: Bizkaia batezbestekoaren gainetik igo da, % 2; Gipuzkoan batezbestekoa, % 1,9, eta Araban, batezbestekoaren azpitik zertxobait, % 1,8. Azken urtean, EAE da afiliatu kopuruaren hazkunde erlatiborik handiena izan zuen zortzigarren autonomia-erkidegoa. Hazkunderik handiena Madrilgo autonomia-erkidegoak izan du (+% 2,9), eta txikiena, Melillak (-% 1,5).

Termino absolutuetan, Arabak 161.494 afiliaturekin amaitu zuen alta-egoeran; Gipuzkoak, 327.716rekin, eta Bizkaiak, 491.382rekin. Sexuaren arabera, emakumeen afiliazioa askoz ere hobea izan da, % 2,9 handitu baita; gizonena, berriz, % 1. Horrenbestez, 5.152 gizonetako afiliatu gehiago daude Gizarte Segurantzaz (% 27,9ko igoera), eta 13.335 emakume gehiago (% 71,2) (ikusi 4. orri-oina).

III.1.6. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZATZAILEAK*, LURRALDEAREN ETA SEXUAREN ARABERA ⁴ . ABENDUKO BATEZ BESTEKO DATUAK.									
		ABENDUKO BATEZ BESTEKO DATUAK				ALDAKETA 17-18		ALDAKETA 18-19	
		2016	2017	2018	2019	Abs.	%	Abs.	%
ARABA	GIZONAK	83.091	85.743	86.418	87.466	675	0,8	1.048	1,2
	EMAKUME AK	68.663	70.568	72.258	74.028	1.690	2,4	1.770	2,4
	GUZTIRA	151.755	156.311	158.676	161.494	2.365	1,5	2.818	1,8
GIPUZKOA	GIZONAK	164.242	167.374	170.784	172.561	3.410	2,0	1.777	1,0
	EMAKUME AK	143.864	147.435	150.732	155.155	3.297	2,2	4.423	2,9
	GUZTIRA	308.108	314.809	321.516	327.716	6.707	2,1	6.200	1,9
BIZKAIA	GIZONAK	242.100	245.332	249.422	251.749	4.090	1,7	2.327	0,9
	EMAKUME AK	223.324	227.535	232.490	239.632	4.955	2,2	7.142	3,1
	GUZTIRA	465.427	472.867	481.912	491.382	9.045	1,9	9.470	2,0
EAE, GUZTIRA	GIZONAK	489.433	498.442	506.624	511.776	8.182	1,6	5.152	1,0
	EMAKUME AK	435.852	445.538	455.480	468.815	9.942	2,2	13.335	2,9
	GUZTIRA	925.291	943.987	962.104	980.592	18.117	1,9	18.488	1,9

*Ikusi kapitulu honen 1. orri-oina.

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantza eta Migrazio Ministerioaren datuekin egindakoa.

⁴ Guztizkoa, batzuetan, ez dator bat gizon eta emakumeen baturarekin, zenbait erregistrotan ez delako jasotzen afiliatuaren sexua.

Araubidearen arabera, 10 afiliatuetatik, 8 (% 82,2) alta-egoeran zeuden 2019ko abenduan, Araubide Orokorrean. Horrez gain, guztizko datuek baino bilakaera hobea izan du, azken urtean % 2,6 handitu baita, batezbestekoaren +% 1,9aren aurrean. Bigarrenik, afiliazioaren % 17,4a langile autonomiei dagokie, % 0,9 jaitsi dena 2018ko abenduaren aldean (horren ondorioz, afiliazioan ehuneko puntu erdia jaitsi da). Azkenik, itsasoko afiliazioaren araubideak kopuru osoaren % 0,4 barne hartzen du (-% 1,7, aurreko urtearen aldean).

III. 1.7. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIAZIOA EAE-N, ARAUBIDE ETA LURRALDEEN ARABERA. ABENDUKO BILAKAERA 2018-2019.							
		2019				EAE 2018	Ald. % 18/19
		ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE		
ARAU- B. OROK.	OROKORRA	137.321	250.248	387.727	775.296	754.441	2,8
	NEKAZARITZA	748	507	894	2.149	2.171	-1,0
	ETXEBIZITZA	2.958	9.812	15.870	28.640	29.404	-2,6
	GUZTIRA	141.027	260.567	404.491	806.085	786.016	2,6
AUTONOMOAK		20.467	66.484	84.016	170.967	172.486	-0,9
ITSAS ARLOA		0	666	2.875	3.541	3.602	-1,7
SISTEMA, GUZTIRA		161.494	327.716	491.382	980.592	962.104	1,9
Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantzak eta Migrazio Ministerioa. GSDO. Geuk egindakoa.							

Jarduera-sektore handien arabera, lehen sektoreak % 1,7 egin zuen behera, eta eutsi egin zion alta emanda dituen afiliatuen guztizko kopuruarekiko pisuari (% 1,2). Bestalde, industria, % 0,1 jaitsi da, eta afiliazioaren gainean duen pisua % 18,7 arte murriztu da (-4 hamarren). Eraikuntzaren bilakaera batezbestekoaren antzekoa izan da, % 1,8 hazi baita, eta afiliazioaren % 5,8 da. Azkenik, zerbitzuen sektoreak batezbestekoa baino portaera hobea izan du, % 2,5 igo baita. Bestalde, alta egoeran dagoen afiliazioa % 74,3 arte handitu da (+4 hamarren).

III. 1.8. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAKO AFILIAZIOAREN BILAKAERA *, PRODUKZIO ADARREN ARABERA. ABENDUAN NEURTUTAKO DATUAK.						
	2017	2018	2019	ALD. % 17/18	ALD. % 18/19	ALD. ABS. 18-19
LEHEN SEKTOREA, GUZTIRA	8.458	11.980	11.781	41,6	-1,7	-199
NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA, BASOGINTZA, ARRANTZA**	6.298	9.809	9.632	55,7	-1,8	-177
NEKAZARITZAKO SISTEMA BEREZIA	2.160	2.171	2.149	0,5	-1,0	-22
INDUSTRIA GUZTIRA	181.761	183.531	183.437	1,0	-0,1	-94
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	572	552	566	-3,5	2,5	+14
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	173.423	175.187	175.063	1,0	-0,1	-124
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN HORNIKUNTZA	1.879	1.794	1.502	-4,5	-16,3	-292
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	5.887	5.998	6.306	1,9	5,1	+308
ERAIKUNTZA	53.958	56.084	57.092	3,9	1,8	+1.009
ZERBITZUAK, GUZTIRA	699.810	710.509	728.282	1,5	2,5	+17.773
MERKATARITZA ETA KONPONKETAK	139.178	139.289	138.906	0,1	-0,3	-383
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	40.658	42.089	43.145	3,5	2,5	+1.056
OSTALARITZA	65.004	66.385	68.088	2,1	2,6	+1.703
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	21.650	22.769	23.275	5,2	2,2	+506
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	18.050	18.027	17.795	-0,1	-1,3	-232
HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	3.878	3.985	4.157	2,8	4,3	+172
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	54.408	56.081	57.301	3,1	2,2	+1.220
ADMINISTRAZIO-JARDUERAK	65.548	66.795	66.735	1,9	-0,1	-60
ADMINISTRAZIO PUBLIKOA	47.179	48.159	49.243	2,1	2,3	+1.084
HEZKUNTZA	71.306	73.837	75.999	3,5	2,9	+2.162
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	93.876	97.170	107.646	3,5	10,8	+10.476
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	15.946	16.618	17.517	4,2	5,4	+899
BESTE ZERBITZU BATZUK	28.807	28.740	28.709	-0,2	-0,1	-31
LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISAKO ETXEAK	1.153	1.104	1.069	-4,2	-3,2	-35
LURRALDEEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORGANISMOAK	49	56	57	14,3	1,8	+1
ETXEKO LANGILEAK	33.120	29.405	28.640	-11,2	-2,6	-765
GUZTIRA	943.987	962.104	980.592	1,9	1,9	+18.488
Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantzak eta Migrazio Ministerioa. GSDO. Geuk egindakoa.						
*Ikusi kapitulu honen 1. orri-oina.						
** Barne hartzen du Its. Araub. Ber. afiliazioa						

Ekoizpen arloen arabera⁵, bilakaera bereziki positiboa izan dute osasun eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (+% 10,8), alta-egoeran dauden 10.000 afiliatu baino gehiagorekin (afiliazio guztiaren igoeraren % 56,7 barne hartzen dute). Hala ere, kontuan hartu behar da, hori gertatu dela talde honetan zaintzaile ez-profesionalak daudelako. Haien kotizazioa Espainiako gobernuak bere gain hartu zuen 2019ko apirilean. Bestalde, esanguratsuak dira beste arlo hauetan afiliazioak izandako igoerak: eraikuntza (+% 1,8, jadanik esan denez), garraioa (+% 2,5), ostalaritza (+% 2,6), jarduera profesional, zientifiko eta teknikoak (+% 2,2), administrazio publikoa (+% 2,3) eta hezkuntza (+%2,9), guztietan 1.000 afiliatu baino gehiago egon direlako.

Horren aurrean, etxeko enplegua, merkataritza eta energia-hornidura arloek afiliatuak galdu dituzte, hurrenez hurren ehuneko -2,6, -0,3 eta -16,3rekin, 2018ko abenduaren arloan. Manufaktura-industriak, afiliazioaren % 17,9 barne hartzen duenak, % 0,1 egin du behera.

Azkenik, Euskadiko kotizatzaile atzerritarren kopurua (Euskadiko afiliazio guztiaren % 7,1 ziren 2018ko abenduan, aurreko urtean baino 5 hamarren gehiago) % 9,7 egin zuen gora azken urtean, aurreko urtean % 10 hazi ondoren. Aldeko bilakaera gertatu da bi sexuetan: gizonen artean % 9,8 hazi da (+% 10,9 2018an) ; emakumeen artean, berriz, % 9,7 handitu da (+% 8,8 aurreko urtean). Jokabide positibo bera gertatzen da atzeritar horien jatorriaren arabera; izan ere, EBko beste herrialde batzuetatik datozenen artean afiliazioa % 5,4 handitu baita eta EBtik kanpokoaren artean, berriz, % 11,8.

III. 1.9. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZATZAILE ATZERRITARRAK*, JATORRIAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUKO BATEZBESTEKOA.									
		ABENDUKO KOTIZATZAILEAK				ALDAKETA 17/18		ALDAKETA 18/18	
		2016	2017	2018	2019	ABS.	%	ABS.	%
EUROPA R BATASUN A	GIZONAK	10.797	11.589	12.388	13.120	799	6,9	732	5,9
	EMAKUME AK	7.120	7.517	7.908	8.272	391	5,2	364	4,6
	GUZTIRA	17.917	19.106	20.296	21.391	1.190	6,2	1.095	5,4
BESTE BATZUK	GIZONAK	17.173	19.713	22.328	24.990	2.615	13,3	2.662	11,9
	EMAKUME AK	17.423	18.662	20.587	22.989	1.925	10,3	2.402	11,7
	GUZTIRA	34.597	38.375	42.915	47.979	4.540	11,8	5.064	11,8
GUZTIRA	GIZONAK	27.970	31.302	34.716	38.110	3.414	10,9	3.394	9,8
	EMAKUME AK	24.543	26.179	28.495	31.260	2.316	8,8	2.765	9,7
	GUZTIRA	52.514	57.481	63.210	69.371	5.729	10,0	6.161	9,7

*Ikusi kapitulu honen 1. orri-oina.

Iturria: Inklusio, Gizarte Segurantzak eta Migrazio Ministerioaren datuekin egindakoa.

1.3. LANGABEZIA

1.3.1. Langabeziaren datuak

EAEn 2019. urtean lan-merkatuak izandako bilakaeraren emaitza gisa, BJAren langabezia-tasa orokorra % 9,5koa izan da urtearen amaieran (laugarren hiru hilabetea)⁶, aurreko urtean baino puntu bat txikiagoa. Beraz, Europar Batasunaren batez bestekoa gainditu da (EBn % 6,2koa izan da eta Eurogunean % 7,4koa)⁷.

Sexuaren arabera, emakumeen langabezia-tasa gizonena baino 1,5 puntu handiagoa izan da (% 10,3 eta % 8,8 hurrenez hurren). Bestalde, adin-taldearen arabera, 25 urtetik beherako gazteengan izan du eraginik handiena (% 22,5), eta 45 urteko eta hortik gorakoengan txikiena (% 7,4). 2018. urtearen amaierari dagokionez (berrikusita datuak),

⁵ Las Cuentas Económicas Trimestrales (CET) proporcionan información complementaria sobre la evolución de la producción y el empleo por ramas productivas. Véase capítulo II. La economía en la CAPV de esta Memoria.

⁶ Ikusi kapitulu honen 2. orri-oina.

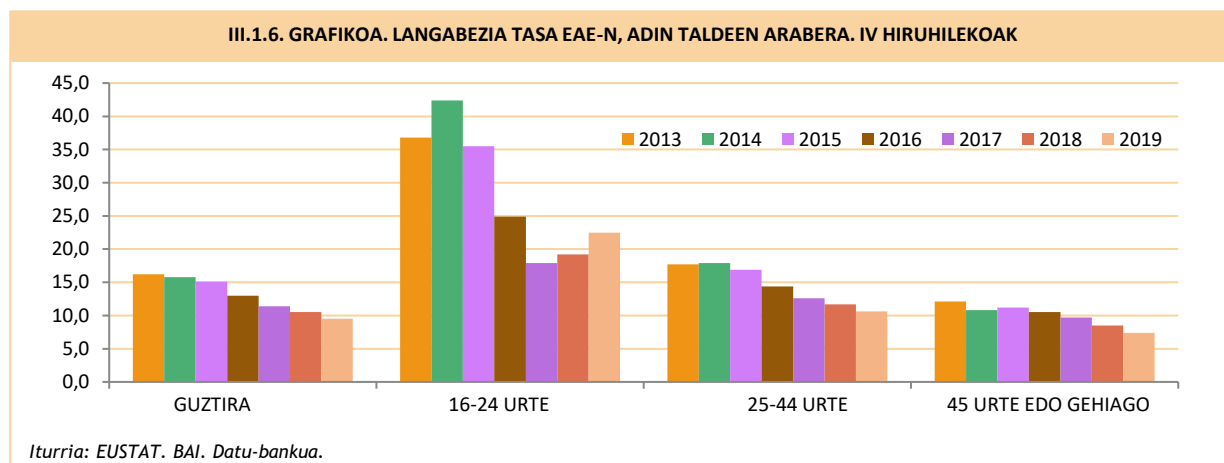
⁷ Txosten honen "II. EAEko ekonomia" izeneko kapituluak langabeziak Estatuan izan duen bilakaerari buruzko informazioa ematen du, autonomia-erkidegoen datuak kontuan hartuz.

langabeziaren eragina murriztu da bi sexuetan eta 25 urtetik gorako pertsona guztientzat. Bestalde, gazteen artean bakarrik handitu da. Horrela, gazteen langabezia-tasa 3,3 puntu handitu da, eta jada esan denez, % 22,5ean kokatu da.

III.1.10. TAULA. LANGABEAK EAE-N. ALDAGAI NAGUSIEN BILAKAERA. MULAKA (IV HIRUHILEKOAK)													
	PERTSONA KOPURUA (MILAKA)				ALDEA (MILAKOTAN)			ALDAKUNTZAREN %			LANGABEZI TASA		
	2016	2017	2018	2019	16-17	17-18	18-19	16/17	17/18	18/19	2017	2018	2019
GUZTIRA	135,1	118,5	110,0	99,5	-16,6	-8,5	-10,5	-12,3	-7,2	-9,5	11,4	10,5	9,5
GIZONAK	69,0	60,2	56,7	47,8	-8,8	-3,5	-8,9	-12,8	-5,8	-15,7	11,1	10,3	8,8
EMAKUMEAK	66,1	58,3	53,3	51,7	-7,8	-5,0	-1,6	-11,8	-8,6	-3,0	11,7	10,6	10,3
ADINA: 16-24	10,3	6,9	9,4	9,8	-3,4	2,5	0,4	-33,0	36,2	4,3	17,9	19,2	22,5
ADINA: 25-44	73,4	63,3	57,0	51,2	-10,1	-6,3	-5,8	-13,8	-10,0	-10,2	12,6	11,7	10,6
ADINA: +45	51,5	48,3	43,5	38,5	-3,2	-4,8	-5,0	-6,2	-9,9	-11,5	9,7	8,5	7,4

Iturria: EUSTAT, BJA. Datu bankua.

Europar Batasunean, oso zabala da langabeziaren balio-sorta. Kopuru handietatik, adibidez, Grezian (% 16,8) eta Espainian (% 13,8), % 2-3 inguruko ratio txikitara, esaterako Txekiar Errepublikan, Alemanian, Maltan, Hungarian eta Herbeheretan. Letoniak, Suediak, Finlandiak eta Lituaniak EBko batez bestekoaren inguruko langabezia-tasak dituzte (% 6,2 laugarren hiruhilekoan). AEBk % 3,5eko langabezia-tasarekin bukatu zen 2019. urtea, eta Japonian, berriz, % 2,2rekin, zenbait adibide aipatzearren.

2019an, seigarren urtez jarraian egin zuen behera EAEn langabezian zeuden pertsonen kopuruak, sei urtez (laugarren hiruhilekoak), 2018, eta 2013. urteen artean, langabezia etengabe hazi ondoren. Zehazki, eginiko zenbatespenen arabera, 2019ko amaieran 99.500 langabetu zeuden, aurreko urtean baino % 9,5 gutxiago (-10.500 lagun), eta horietatik % 85 gizonetakoak ziren eta % 15 emakumeak. A diferencia de 2018, cuando la caída del paro fue mayor entre las mujeres, en 2019 el paro se reduce un 15,7 % entre los hombres y apenas un 3 % entre las mujeres. Horren ondorioz, urte amaieran sexuaren arabera langabezia-tasetan, jadanik esan denez, 1,5 puntuko aldea egon da, gizonen kasuan % 8,8koak izan direlako; emakumeen kasuan, berriz, % 10,3koak. Adinen arabera, langabetuen kopuruak behera egin du bitarteko taldean (-% 10,2) eta 45 urtetik gorakoetan (-% 11,5), zeren eta 25 urtetik beherakoetan langabetu kopuruak % 4,3 egin baitu gora (+400 lagun).

Horren ondorioz, gazteen langabezia-tasa handitu da, jadanik esan denez, beste taldeen aldean, eta % 22,5ean kokatu da. EBn, gazteen langabezia-tasa % 14an kokatu da 2019aren amaieran, Europar Batasun osoan, eta % 15,5ean eurogunean, % 30 inguruko balioekin, besteak beste, Italian eta Espainian (% 29,4 eta % 30,5 hurrenez hurren). Horren aurrean, Alemaniak eta Txekiar Errepublikak ozta-ozta gaitu duten % 5 (% 5,1 eta % 5,3 hurrenez hurren).

III.1.11. TAULA EB-KO LANGABEZIA: ADIERAZLE NAGUSIAK. IV HIRUHILEKOAK.

	LANGABEZIA TASA OROKORRA			GIZONAK			EMAKUMEAK			LANGABEZIA TASA GAZTEAK (< 25 URTE)			IRAUPEN LUZEKO LANGABEZIA % (> 1 URTE)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
EB 28	7,3	6,6	6,2	7,1	6,3	5,9	7,6	6,9	6,4	16,2	14,7	14,0	44,5	42,6	40,2
Eurogunea	8,7	7,9	7,4	8,4	7,5	7,1	9,1	8,4	7,8	18,0	16,3	15,5	48,1	45,6	43,7
BELGIKA	6,4	5,7	5,2	6,5	6,1	5,7	6,3	5,2	4,6	16,8	12,2	14,6	49,7	47,5	42,5
BULGARIA	5,6	4,7	4,1	5,6	5,0	4,4	5,7	4,3	3,8	11,6	9,9	9,1	55,6	62,0	53,0
TXEKIAR E.	2,4	2,0	2,0	2,0	1,6	1,8	2,9	2,6	2,3	6,3	5,9	5,3	31,5	31,3	28,6
DANIMARKA	5,1	5,1	4,9	4,9	5,0	4,7	5,4	5,1	5,2	9,1	9,4	9,6	23,5	20,2	18,7
ALEMANIA	3,5	3,2	3,1	3,8	3,5	3,5	3,2	2,8	2,6	6,1	5,2	5,1	42,5	42,0	36,6
ESTONIA	5,3	4,4	4,1	5,3	3,8	3,8	5,2	5,0	4,5	:	10,4	8,5	31,6	18,5	18,0
IRLANDA	6,1	5,4	4,5	6,5	5,4	4,7	5,6	5,4	4,3	12,2	12,0	9,6	42,8	39,7	36,7
GREZIA	21,2	18,7	16,8	17,4	14,7	13,9	26,1	23,7	20,5	43,6	40,0	34,0	71,8	69,3	72,0
ESPAINIA	16,6	14,5	13,8	15,0	12,9	12,2	18,4	16,3	15,6	37,5	33,5	30,5	42,9	39,7	37,1
FRANTZIA	9,2	9,0	8,4	9,3	8,9	8,5	9,2	9,1	8,3	22,3	20,4	21,1	43,2	41,3	39,7
KROAZIA	10,9	8,6	7,2	10,7	7,9	7,3	11,2	9,4	7,0	32,4	24,8	21,6	32,9	37,2	32,7
ITALIA	11,2	10,8	9,9	10,4	10,0	8,8	12,3	12,0	11,5	35,2	34,1	29,4	58,2	56,2	56,7
TXIPRE	10,2	7,6	6,4	10,4	7,6	5,8	9,9	7,7	7,0	22,9	20,6	16,0	33,7	32,1	30,4
LETONIA	8,1	6,9	6,0	9,0	7,5	6,4	7,3	6,3	5,5	16,5	12,0	10,1	32,5	43,4	31,1
LITUANIA	6,7	6,0	6,4	7,8	6,5	7,4	5,7	5,5	5,4	13,1	11,1	14,3	39,0	29,2	32,4
LUXENBURGO	5,2	5,3	5,8	5,0	5,1	5,7	5,5	5,5	5,9	16,5	14,3	16,4	35,3	23,0	18,9
HUNGARIA	3,8	3,6	3,3	3,3	3,5	3,2	4,4	3,7	3,5	10,2	10,1	12,2	38,3	36,1	27,5
MALTA	4,0	3,6	3,2	4,0	3,7	3,1	4,0	3,4	3,4	10,1	9,4	8,5	50,1	48,2	43,0
HERBEHEREAK	4,3	3,5	3,3	4,1	3,4	3,4	4,6	3,6	3,2	7,7	6,6	6,9	40,5	35,1	29,7
AUSTRIA	5,3	4,6	4,2	5,5	4,9	4,3	5,0	4,4	4,1	9,4	8,7	8,3	34,9	25,9	25,5
POLONIA	4,5	3,8	2,9	4,4	3,7	2,6	4,6	4,0	3,2	14,7	12,4	7,9	32,3	26,9	22,7
PORTUGAL	8,2	6,8	6,8	7,9	6,1	6,0	8,5	7,4	7,5	23,5	19,9	19,5	46,5	40,6	42,1
ERRUMANIA	4,7	4,1	3,9	5,1	4,6	4,5	4,2	3,5	3,2	21,2	16,3	18,5	39,6	46,5	40,5
ESLOVENIA	5,8	4,3	4,0	5,1	4,0	3,5	6,5	4,8	4,6	12,7	7,3	8,7	45,9	39,3	43,2
ESLOVAKIA	7,7	6,1	5,6	7,2	5,5	5,3	8,4	6,7	6,0	19,5	13,6	17,1	62,9	60,8	58,9
FINLANDIA	7,6	6,0	6,0	8,0	6,4	6,5	7,1	5,6	5,5	14,3	12,2	13,9	25,8	24,0	21,0
SUEDIA	6,1	5,9	6,3	6,2	6,1	6,3	5,9	5,7	6,3	14,5	16,1	17,1	20,6	15,5	16,4
ERRESUMA BATUA	4,2	3,8	3,6	4,2	3,9	3,8	4,2	3,7	3,5	11,8	11,1	10,8	25,9	26,6	23,1
EAE (EUSTAT)	11,4	10,5	9,5	11,1	10,3	8,8	11,7	10,6	10,3	17,9	19,2	22,5	:	:	:
EAE (EIN)	10,6	9,6	9,1	10,5	9,2	8,6	10,6	10,0	9,6	23,9	23,1	25,5	:	:	:

Iturria: EUROSTATen, EINen eta EUSTATen datuekin guk geuk egina (20/03/30eko datuak).

Sektoreka, langabeen % 65,9 zerbitzuen sektorekoa zen 2019ko laugarren hiruhilekoan. Hor, langabezia % 6,7 murriztu da (-4.700 lagun, guztiak gizonak, emakumeen artean % 2,9 handitu delako, 1.200 pertsona gehiago hain zuzen).

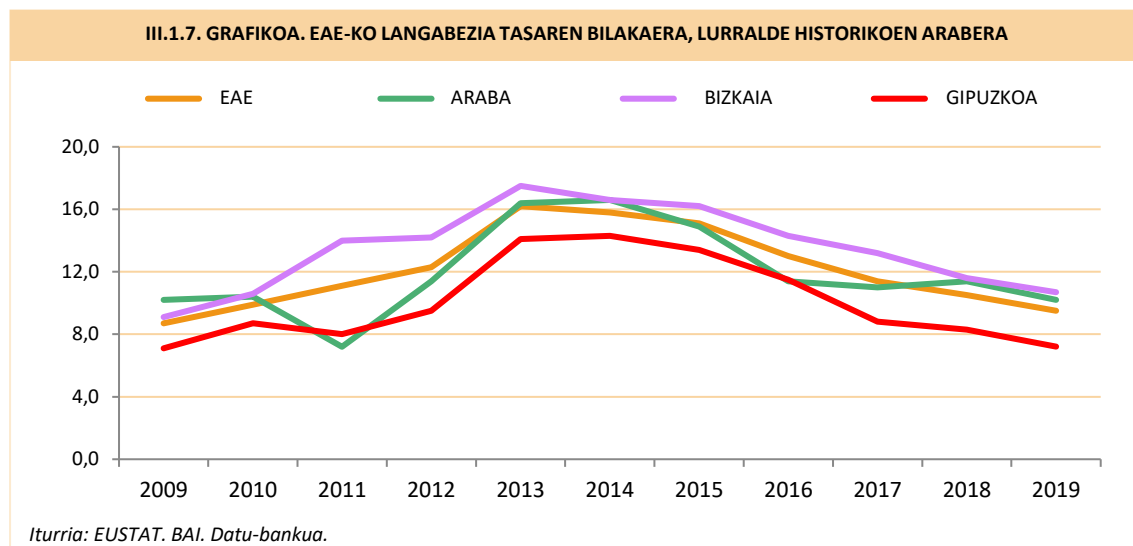
III.1.12. TAULA. LANGABEEN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA SEKTOREEN ARABERA. IV HIRUHILEKOAK.

		BATEZ BESTE (MILAKOTAN)				ALDAKETA (MILAKOTAN)			URTETIK URTERAKO ALDAKETA TASA (%)		
		2016	2017	2018	2019	16-17	17-18	18-19	16/17	17/18	18/19
GIZONAK	LEHEN SEKTOREA	0,7	1,1	1,3	1,2	0,4	0,2	-0,1	57,1	18,2	-7,7
	INDUSTRIA	13,5	13,5	11,5	10,5	0,0	-2,0	-1,0	0,0	-14,8	-8,7
	ERAIKUNTZA	12,4	10,5	9,7	8,8	-1,9	-0,8	-0,9	-15,3	-7,6	-9,3
	ZERBITZUAK	36,7	31,4	29,6	23,7	-5,3	-1,8	-5,9	-14,4	-5,7	-19,9
	1. ENPL. BILA	5,8	3,7	4,6	3,7	-2,1	0,9	-0,9	-36,2	24,3	-19,6
EMAKUMEAK	GUZTIRA	69,0	60,2	56,7	47,8	-8,8	-3,5	-8,9	-12,8	-5,8	-15,7
	LEHEN SEKTOREA	0,7	0,4	0,0	0,4	-0,3	-0,4	0,4	-42,9	-100,0	-
	INDUSTRIA	4,3	3,5	5,7	5,3	-0,8	2,2	-0,4	-18,6	62,9	-7,0
	ERAIKUNTZA	1,4	1,8	1,0	0,4	0,4	-0,8	-0,6	28,6	-44,4	-60,0
	ZERBITZUAK	51,6	47,2	40,7	41,9	-4,4	-6,5	1,2	-8,5	-13,8	2,9
GUZTIRA	1. ENPL. BILA	8,1	5,4	5,8	3,8	-2,7	0,4	-2,0	-33,3	7,4	-34,5
	GUZTIRA	66,1	58,3	53,3	51,7	-7,8	-5,0	-1,6	-11,8	-8,6	-3,0
	LEHEN SEKTOREA	1,4	1,5	1,3	1,6	0,1	-0,2	0,3	7,1	-13,3	23,1
	INDUSTRIA	17,8	17,0	17,2	15,7	-0,8	0,2	-1,5	-4,5	1,2	-8,7
	ERAIKUNTZA	13,8	12,3	10,7	9,1	-1,5	-1,6	-1,6	-10,9	-13,0	-15,0
GUZTIRA	ZERBITZUAK	88,3	78,6	70,3	65,6	-9,7	-8,3	-4,7	-11,0	-10,6	-6,7
	1. ENPL. BILA	13,8	9,1	10,4	7,4	-4,7	1,3	-3,0	-34,1	14,3	-28,8
	GUZTIRA	135,1	118,5	110,0	99,5	-16,6	-8,5	-10,5	-12,3	-7,2	-9,5

Iturria: EUSTAT. "Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkesta". Datu bankua.

Bestalde, industrian, langabezia osoaren % 15,8 izan zen 2019. urtearen amaieran, eta langabezia % 8,7 murriztu zen (-1.500 pertsona), - 2018an % 1,2 igo zen-, emakume zein gizon langabeen jaitsieraren ondorioz sektore honetan (-400 eta -1.000 hurrenez hurren)⁸. Bestalde, eraikuntzan, berriz, % 15 jaitsi da langabetuen kopurua (-1.600 lagun garbi).

Azkenik, lehen lanaren bila dabilen kopuruak, bestalde, 3.000 lagun gutxiago izan dira (-% 28,8), batez bete 7.400 hiruhilekoan. Horietatik % 51,4 emakumeak eta % 48,6 gizonak.

Lurraldeari erreparatuz gero, hirurak hobetu dira, neurri desberdinean: Gipuzkoan langabezia-tasarik txikiena egon da 2019ko laugarren hiruhilekoan, % 7,2. Horrez gain, 1,1 puntu murriztu da 2018. urtearen aldean; Bizkaian, berriz, handiena gertatu da (% 10,7), eta azken urtean ere hobetu egin da (-0,9 puntu). Bestalde, Arabako langabezia-tasa 8 hamarren jaitsi da, % 10,2 arte, beraz, Bizkaia, beste urte batez, EAEko batezbestekoaren gainetik mantendu da (% 9,5).

1.3.2. LANBIDE-Euskal Enplegu Zerbitzua: Langabezia eta enplegu-eskatzailleak

Bestalde, 2019. urtearen bukaeran, BJAk zenbatetsitako antzeko zifrak bildu zituen LANBIDEk langabeziaren inguruan, estatistika-eragiketa horretan berriki sartu ziren metodologia aldaketaren ondoren. 2019ko abenduan LANBIDEn erregistratutako 114.162 langabetu zenbatu ziren, 2018an baino 5.507 gutxiago (-% 4,6 jaitsi da aurreko urtekoaren aldean, estatuaren batez besteko -% 1,2koaren aldean); alabaina, biztanleria jardueraren arabera inkestak,

III.1.13. TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEAK, ADINAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUA

		ABENDUKO LANGABEAK					ALDAKETA 17-18		ALDAKETA 18-19	
		2015	2016	2017	2018	2019	ABS.	%	ABS.	%
< 25 URTE	GIZONAK	4.259	4.186	3.482	3.789	4.161	307	8,8	372	9,8
	EMAKUMEAK	4.177	3.996	3.591	3.650	3.718	59	1,6	68	1,9
	GUZTIRA	8.436	8.182	7.073	7.439	7.879	366	5,2	440	5,9
25 - 44 URTE	GIZONAK	33.864	28.525	25.072	22.374	21.035	-2.698	-10,8	-1.339	-6,0
	EMAKUMEAK	38.388	34.400	32.555	29.410	27.045	-3.145	-9,7	-2.365	-8,0
	GUZTIRA	72.252	62.925	57.627	51.784	48.080	-5.843	-10,1	-3.704	-7,2
45 URTE ETA HORTIK GORAKOAK	GIZONAK	32.246	29.642	28.182	26.854	25.972	-1.328	-4,7	-882	-3,3
	EMAKUMEAK	37.083	35.424	34.661	33.592	32.231	-1.069	-3,1	-1.361	-4,1
	GUZTIRA	69.329	65.066	62.847	60.446	58.203	-2.401	-3,8	-2.243	-3,7
GUZTIRA	GIZONAK	70.369	62.353	56.740	53.017	51.168	-3.723	-6,6	-1.849	-3,5
	EMAKUMEAK	79.648	73.820	70.807	66.652	62.994	-4.155	-5,9	-3.658	-5,5
	GUZTIRA	150.017	136.173	127.547	119.669	114.162	-7.878	-6,2	-5.507	-4,6

Iturria: LANBIDEn datuekin egindakoa.

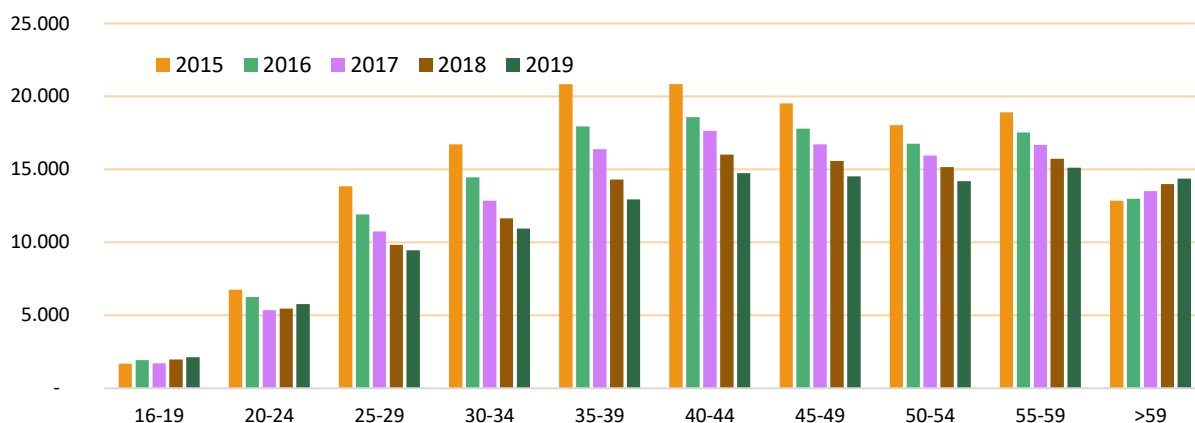
⁸ Sexuaren arabera aldaketen batura ez dator bat saldo osoarekin, datuak milaka adierazita daudelako, eta BJAk datuak biribiltzen dituelako.

EUSTATEk egindakoak, 99.500 kalkulatu zituen urteko azken lauhilekoan. Horrela, langabezia-jaitsierarik handiena duen bigarren erkidegoa da, Gaztela eta Leonen atzetik (-% 5,1).

Lurraldeka, Araban izan da jaitsierarik handiena, % 5,4koa (-1.070 lagun eta 18.722 langabetu urte amaieran). Eta ondoren Bizkaian, % 4,5eko jaitsierarekin (-3.087 lagun eta 65.117 langabetu) eta Gipuzkoan % 4,3 jaitsi da (-1.355 lagun eta 30.323 langabetu).

Krisia hasi zenetik zazpigarren urtez jarraian gertatu da erregistraturiko langabeziaren urte arteko saldo negatiboa, eta gainera, aurreko urteetan bezala, langabezia bi sexuetan murriztu dela ikusten da: 2018. urtean izan ezik, emakumeen artean bereziki egin du behera (-% 5,5), baina baita gizonen artean ere (-% 3,5), -% 4,6ko batezbestekoaren gainetik. Horren ondorioz, langabeen % 55,5 emakumeak dira (2018an baino 5 hamarren gutxiago). Krisia hasi zenean, berriz, oso antzekoa zen langabeen kopurua sexuaren arabera. Gizonak neurri handiagoan jasan zuten krisiaren eragina, baina berreskuratzeko gaitasun hobea agertu zuten. Gaur egun, parekatzen ari dela ematen du.

III.1.8. GRAFIKOA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LANGABEEN BANAKETAREN BILAKAERA, ADINAREN ARABERA. ABENDUA

Iturria: LANBIDEn datuekin egindakoa.

Adinaren arabera antzera gertatzen da, izan ere, 2018ko abendutik 2019ko abendura bitartean, aurreko urtean bezala, langabezia talde guztietan murriztu da, salbuespen batekin: 25 urtetik beherakoen eta 59 urtetik gorakoen artean igoera arina gertatu da, III.1.8. grafikoan ikusten den moduan.

Talde handien arabera, langabeziak gora egin zuen 25 urtetik beherakoen artean (+% 5,9), batez ere gizonetzkoetan (+% 9,8, eta talde horretako emakumeen +% 1,9), baina kontuan hartu behar da hazkunde horrek, talde txikia dela-eta, 440 lagun gehiago izan dituela, horietatik 372 gizonak, eta gehienak 20 eta 24 urte artekoak. Hurrengo adin-taldean, 25-44 urtekoen taldean, batez bestekoa baino jaitsiera handiagoa izan da langabeen kopuruan (-% 7,2), gizonak neurri handiagoan (-% 8), baina emakumeak ere batez bestekoaren gainetik (-% 6). 44 urtetik gorakoetan, berriz, batez bestekoa baino neurri txikiagoan jaitsi da langabezia (-% 3,7), gizonetzkoetan nahiz emakumezkoetan. Langabeziaren eta adinaren arteko korrelazioa antzematen da, ordea: langabeen % 25,8k 54 urte baino gehiago ditu (% 24,8 2018ko abenduan), baina adin-talde hori biztanleria aktiboaren % 20,6 da, BJaren arabera.

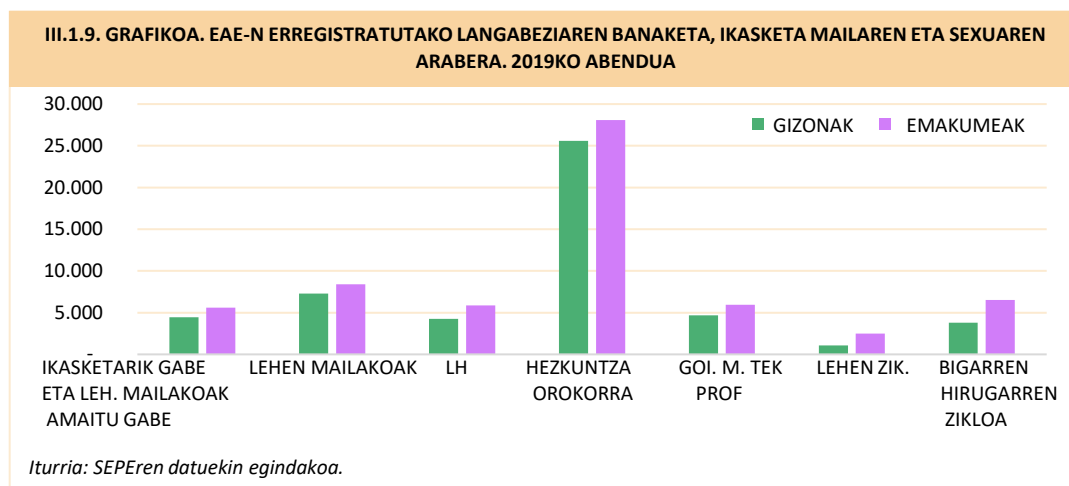
Ikasketa mailaren arabera, behera egin zuen langabeziak 2018ko abenduaren aldean (aurreko hiru urteetan gertatu bezala) maila guztietan. Beherakadarik handienak, batez bestekoaren gainetik, lehen zikloko unibertsitateko ikasketak dituzten pertsonen artean ageri dira (-% 6,3) eta hezkuntza orokorreko bigarren mailako ikasketak dituztenen artean (-% 6,4). -% 4,6ko batez bestekoa baino pixka bat gutxiago murriztu da langabezia oinarrizko ikasketa osoetan eta oinarrizko LHn (-% 4,1 eta -% 3 hurrenez hurren), eta neurri txikiagoan goi-mailako LHn (-% 2,3). Horrenbestez, langabetuen kopururik handiena hezkuntza orokorreko titulua duten pertsonen artean dago (erregistraturiko langabetu guztien % 47),

aurreko urtean baino 9 hamarren gutxiago), eta oinarritzko ikasketak dituztenena gehituz gero (% 22,5), langabeen % 69,5 dira. Pisu hori apenas aldatu da azken urteetan (2018an baino 8 hamarren gutxiago).

III.1.14. TAULA.EAE-KO LANGABEAK IKASKETA MAILAREN ARABERA. ABENDUKO HILABETEAK.									
		ABENDUKO LANGABEAK					ALDAKETA 18-19		
		2016	2017	2018	2019	% 2019	ABS.	%	
LEHEN IK.	IKASKETARIK GABE, ETA LEH. MAILAKOAK AMAITU GABE	10.708	10.686	10.356	10.050	8,8	-306	-3,0	
	OSORIK AMAITUTA	18.385	17.222	16.348	15.677	13,7	-671	-4,1	
BIGARREN IK	LANBIDE HEZIKETA	11.523	10.819	10.419	10.110	8,9	-309	-3,0	
	HEZKUNTZA OROKORRA	67.161	61.891	57.329	53.643	47,0	-3.686	-6,4	
BIG. HEZK. OSTEKOAK	GOI M. TEK. PROF.	12.108	11.340	10.872	10.620	9,3	-252	-2,3	
	LEHEN ZIKLOA	4.796	4.432	3.828	3.587	3,1	-241	-6,3	
	BIGARREN ETA HIRUGARREN ZIKLOA	11.250	10.960	10.331	10.293	9,0	-38	-0,4	
	BESTE BATZUK	242	197	191	182	0,2	-9	-4,7	
GUZTIRA		136.173	127.547	119.674	114.162	100,0	-5.512	-4,6	

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

Horrez gain, bilakaera oso antzekoa da bi sexuetan. Titulazio-taldeen arabera, arestian esana dugunez, erregistraturiko langabeen % 47k hezkuntza orokorreko bigarren mailako ikasketak zituen 2019ko abenduan, eta emakumeen artean txikiagoa da pisu hori (emakume langabeen % 44,6; gizonen kopurua, berriz, handiagoa da, % 50). Kopuru absolutuetan, emakumeen taldea handiagoa da, ordea (28.069 emakume eta 25.574 gizon). Izan ere, emakume langabeak ugariagoak dira ikasketa maila guztietan gizonak baino (ikusi III.1.9. grafikoa), baina beherantzko joera izan da horietan guztietan, arestian esan dugun legez, et a halaxe gertatu da sexu bietan.

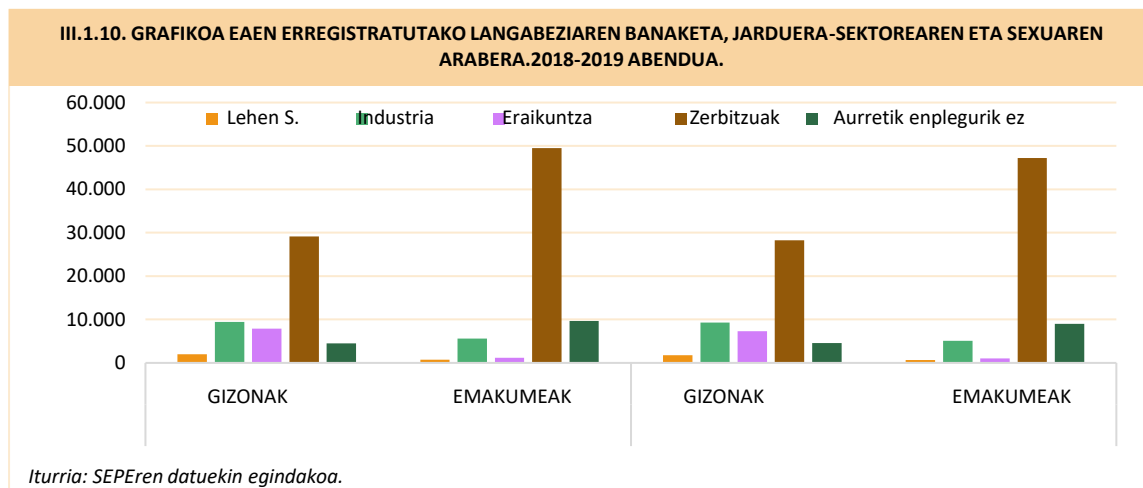
Aurretik lan-esperientzia duten eta erregistratuta dauden langabeen jarduerari dagokionez, SEPEk emandako datuen arabera, 2019ko abenduan jarduera-atal guztietan langabeen kopuruak behera egin du 2018ko abenduan erregistratutakoen aldean, finantza eta aseguru jarduerak izan ezik (+% 15,8). Haien eragina erregistratutako langabezian % 0,8koa bakarrik da, eta Hezkuntzan, langabezia % 1,8 handitu da, eta langabezia osoaren % 2,6a da. Horrez gain, 2018an ez bezala, 2019an, enpleguan (eta langabezian) eraginik handiena duten ataletan, langabezia batez bestekotik hurbil dauden tasekin jaitsi da. Horrela, merkataritza, langabeziaren % 14,2 barne hartzen duena, % 4,7 jaitsi da (batez besteko -% 4,6aren aldean). Bestalde, administrazio-jardueretan langabezia osoaren % 13,6a dago, eta langabezia % 4,5 murriztu da. Era berean, manufaktura industria % 4,8 murriztu da, eta hor biltzen da erregistratutako langabeziaren % 11,9 (eta % 17,1 arte gizonen artean).

Sektore handien arabera, zerbitzuetan emakumeen langabeziaren % 74,9 biltzen da, eta sektore horri, emakumeen langabeziaren % 63,1eko jaitsiera dagokio (-2.309 langabe gutxiago). Industrian eta eraikuntzan, bestalde, gizonen presentzia askoz handiagoa da (% 18,1 eta % 14,2 sexu horrentzat), langabezian gertatzen den bezala.

III.1.15. KOADROA. EAE-KO LANGABEZIA, SEXUAREN ETA JARDUERAREN ARABERA (CNAE 2009). ABENDUKO HILABETEAK.						
	2018	2019KO LANGABEAK				ALDAK. % 18/19
		GIZONAK	EMAKU-MEAK	GUZTIRA	% VERTICAL	
NEKAZARITZA, ABELTZAINITZA, BASOGINTZA, ARRANTZA	2.724	1.808	701	2.509	2,2	-7,9
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	69	32	27	59	0,1	-14,5
MANUFATURA-INDUSTRIA	14.299	8.745	4.871	13.616	11,9	-4,8
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN HORNIKUNTZA	67	37	19	56	0,0	-16,4
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	638	455	140	595	0,5	-6,7
ERAIKUNTZA	9.060	7.268	1.027	8.295	7,3	-8,4
HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; KONPONKETAK	17.010	5.497	10.720	16.217	14,2	-4,7
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	3.010	2.040	883	2.923	2,6	-2,9
OSTALARITZA	12.050	3.918	7.714	11.632	10,2	-3,5
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	2.058	1.031	990	2.021	1,8	-1,8
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	771	356	537	893	0,8	15,8
HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	420	125	257	382	0,3	-9,0
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	6.161	2.029	3.664	5.693	5,0	-7,6
ADMINISTRATZIO-JARDUERAK	16.282	7.404	8.138	15.542	13,6	-4,5
ADMINISTRATZIO PUBLIKOA	3.416	1.530	1.603	3.133	2,7	-8,3
HEZKUNTZA	2.948	868	2.133	3.001	2,6	1,8
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	5.316	1.055	4.212	5.267	4,6	-0,9
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	2.043	1.011	981	1.992	1,7	-2,5
BESTE ZERBITZU BATZUK	3.464	922	2.264	3.186	2,8	-8,0
LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISAKO ETXEAK	3.673	454	3.090	3.544	3,1	-3,5
LURRALDEEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORGANISMOAK	33	13	18	31	0,0	-6,1
AURREKO ENPLEGURIK GABE	14.162	4.570	9.005	13.575	11,9	-4,1
GUZTIRA	119.672	51.168	62.994	114.162	100,0	-4,6

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

Aurreko lanik ez duten inskribaturiko langabeak guztizkoaren % 11,4 ziren 2019ko abenduan (% 11,8 2018an), eta batez bestekoa baino gutxiago murriztu da, % 4,1. Talde horretan, emakumeen presentzia nabarmentzen da; izan ere, kategoria horretan inskribaturiko 13.575 pertsonen % 66,3 dira (% 68, 2018ko abenduan).

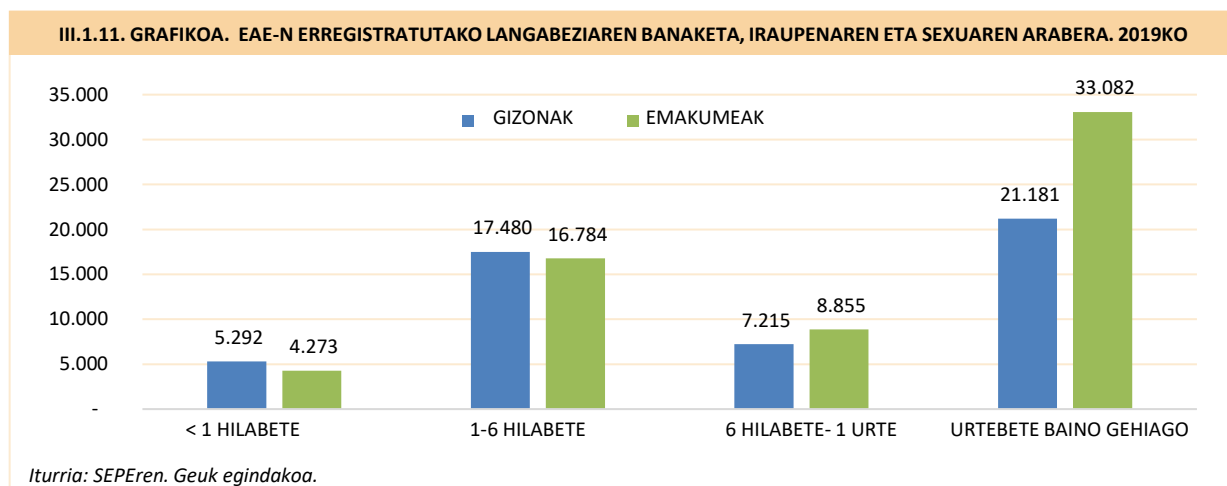

Langabezia-egoeran daraman denbora kontuan hartzen badugu, 2019an 6 hilabete eta urtebete langabezian daraman pertsonen kopurua handitu da, funtsean emakumeen artean (+% 4,7, emakume guztien +% 2,6aren aldean), eta ia ez da aldatu 6 hilabete baino gutxiago langabezian daramatenen artean. Horren aldean, iraupen luzeko langabezia, urtebete baino handiagokoa dena, bi sexuetan nabarmen jaitsi da, batez besteko jaitsieraren ginetik (-% 10 emakumeen kasuan, eta -% 9,2 gizonen kasuan, langabezia-egoeran dauden gizon eta emakume guztien -% 5,5 eta -% 3,5en aldean).

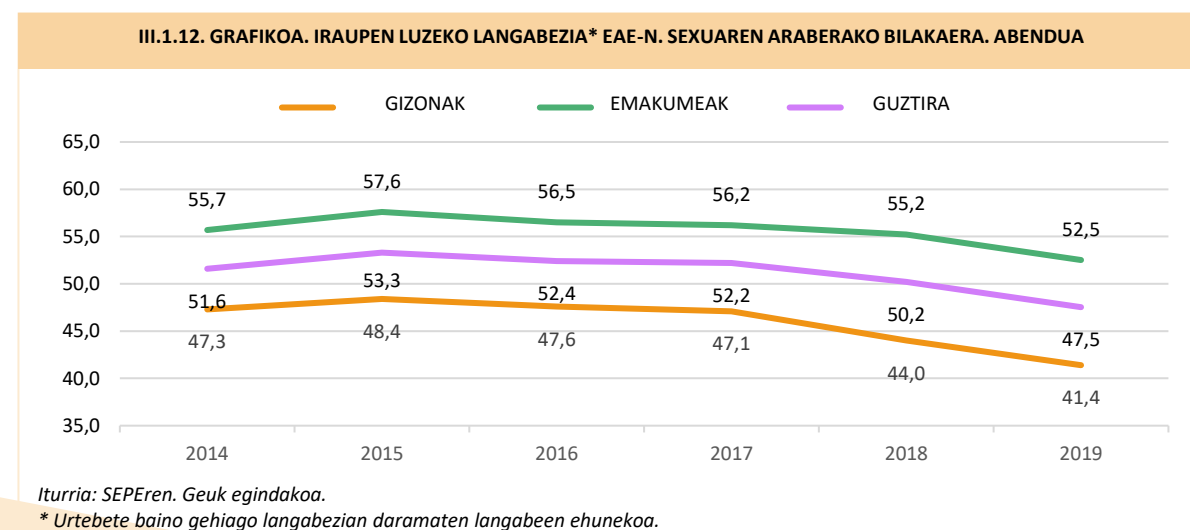
III.1.16. KOADROA. EAE-KO LANGABEAK, LANGABEZIAREN IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ABENDUA								
		ERREGISTRATUTAKO LANGABEAK					ALDAKUNTZAREN %A	
		2015	2016	2017	2018	2019	2017/18	2018/19
< 6 HILABETE	GIZONAK	26.327	24.250	22.220	22.499	22.772	1,3	1,2
	EMAKUMEAK	23.095	22.445	21.465	21.419	21.057	-0,2	-1,7
	GUZTIRA	49.422	46.695	43.685	43.918	43.829	0,5	-0,2
6 HILABETE - URTEBETE	GIZONAK	9.992	8.414	7.793	7.206	7.215	-7,5	0,1
	EMAKUMEAK	10.674	9.684	9.521	8.458	8.855	-11,2	4,7
	GUZTIRA	20.666	18.098	17.314	15.664	16.070	-9,5	2,6
> 75 urte	GIZONAK	34.050	29.689	26.727	23.316	21.181	-12,8	-9,2
	EMAKUMEAK	45.879	41.691	39.821	36.776	33.082	-7,6	-10,0
	GUZTIRA	79.929	71.380	66.548	60.092	54.263	-9,7	-9,7
GUZTIRA	GIZONAK	70.369	62.353	56.740	53.021	51.168	-6,6	-3,5
	EMAKUMEAK	79.648	73.820	70.807	66.653	62.994	-5,9	-5,5
	GUZTIRA	150.017	136.173	127.547	119.674	114.162	-6,2	-4,6

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

Hala, iraupen luzeko langabezia-tasak (egoera horretan urtebetetik gora daramaten pertsonen ehunekoa (% 47,5raino egin zuen behera 2019ko abenduan (% 32,7 estatuan), 2018ko abenduan baino 2,7 puntu gutxiago. Ratio hori % 41,4koa da gizonen artean (-2,6 puntu) eta % 56,5ko emakumeetan (-2,7 puntu).

Bi sexuen arteko diferentzia, beraz, 11,1 puntukoa zen 2019ko abenduan, eta hamarren bat txikiagotu da azken urtean.

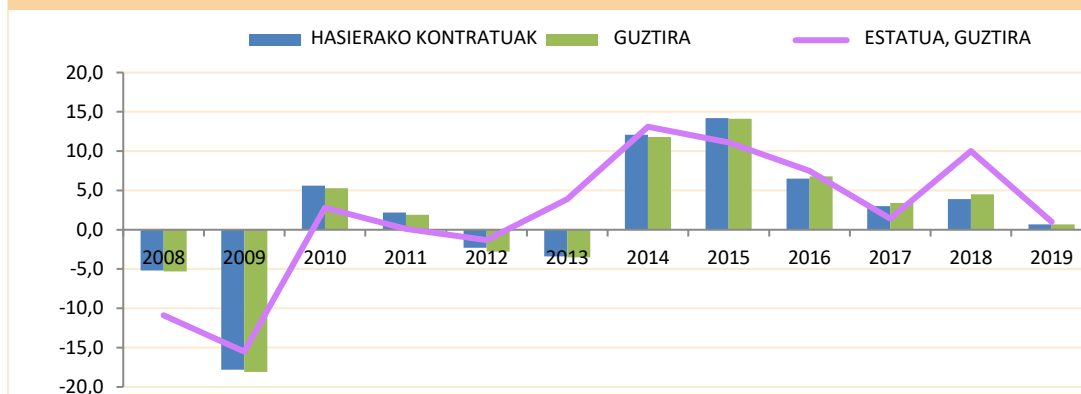
Bestalde, 2018an ez bezala, 2019an lan-eskatzailleen zifra osoa handitu egin da, langabeak eta ez-langabeak batuz (+% 3,1, 2018ko -% 1,8aren aldean), teknikoki langabezian ez dauden enplegu-eskatzailleen kopuruaren igoera handiarengatik⁹ (+% 9,2), eta langabe enplegu-eskatzailleen jaitsiera aurreko urteetan baino txikiagoa izan delako (-% 4,6).

III.1.17. KOADROA. ENPLEGU ESKAERAREN BILAKAERA EAE-N, SEXUAREN ETA LAN EGOERAREN ARABERA. ABENDUA								
		2015	2016	2017	2018	2019	ALDAKUNTZAREN %A	
							17-18	18-19
LANGABEAK	GIZONAK	70.369	62.353	56.740	53.021	51.167	-6,6	-3,5
	EMAKUMEAK	79.648	73.820	70.807	66.653	62.992	-5,9	-5,5
	GUZTIRA	150.017	136.173	127.547	119.674	114.159	-6,2	-4,6
EZ LANGABEAK	GIZONAK	53.848	56.143	63.218	62.803	66.755	-0,7	6,3
	EMAKUMEAK	68.909	73.779	84.352	87.769	97.697	4,1	11,3
	GUZTIRA	122.757	129.922	147.570	150.572	164.452	2,0	9,2
GUZTIRA	GIZONAK	124.217	118.496	119.958	115.824	117.922	-3,4	1,8
	EMAKUMEAK	148.557	147.599	155.159	154.422	160.689	-0,5	4,1
	GUZTIRA	272.774	266.095	275.117	270.246	278.611	-1,8	3,1
Iturria: EEZPren datuekin eadindakoa.								

2. KONTRATAZIOEN BILAKAERA, ALDI BATERAKO KONTRATUEN AMAIERA ETA IRAIZPENAK**2.1. KONTRATAZIOAREN EGOERA**

Kontratazioak gora egin Euskadin, 2019an, aurreko urtearen aldean (+% 0,7, bai kontratazio osoa, bai hasierako kontratu kopurua, kontratu guztien % 96,8 ekarri dutenak). Horrela, 2014an hasitako bilakaera positiboa mantendu dute (2012an eta 2013an geratutakoaren aldean, kontratazioak behera egin zuelako).

III.2.1. GRAFIKOA. LAN KONTRATUEN URTEKO ALDAKETA (EHUNEKOTAN) EAE-N: HASIERAKO KONTRATUAK ETA GUZTIZKOA, ESTATUKO GUZTIZKOA REKIN ALDERATUTA

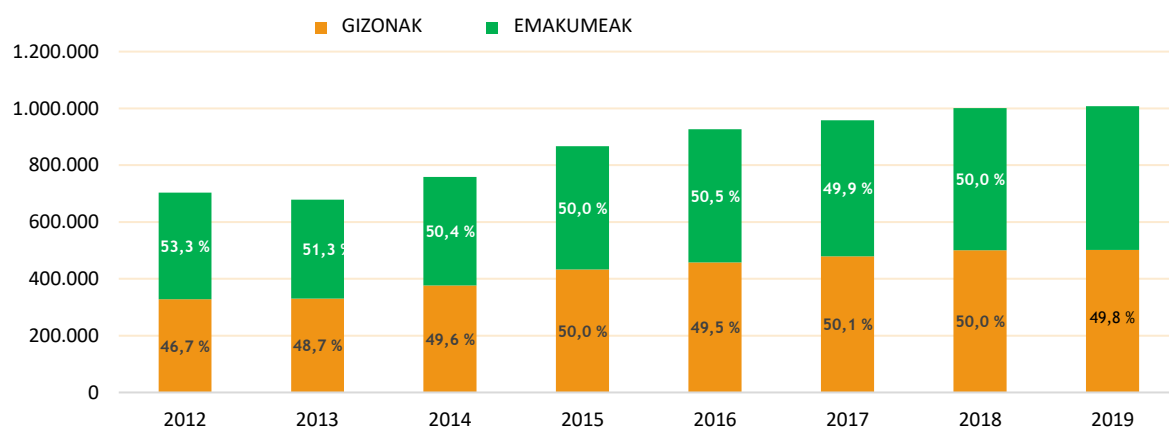

Iturria: LANBIDEren datuekin egindakoa.

Guztira, 1.008.175 lan-kontratu erregistratu ziren azken urtean gure erkidegoan SEPEn (berriak zein aldatutakoak). Kontratu horiek antzera banatu dira gizon eta emakumeen artean, ia % 50ean (ikusi III.2.2. grafikoa). Hala ere, kontratatutako pertsonen % 52,7 izan ziren (aurrera, urtean sinatutako batez besteko kontratu kopurua aztertuko da -txandakatzea- eta sexuaren arabera).

Lurraldeen arabera alde handirik gabe, Araba eta Bizkaia lurraldeen igoera batezbestekoarekin bat etorri da, % 0,7. Gipuzkoan, berriz, % 0,6 igo da. Banaketari dagokionez, Bizkaian kontratuen % 51,6 sinatu zen (520.674), % 29,2 Gipuzkoan (293.781) eta gainerako % 19,2a Araban (193.720). Estatuan, berriz, 22,5 milioi kontratu erregistratu ziren 2019an, 2018an baino % 1 gehiago.

III.2.2. GRAFIKOA. KONTRATAZIOAREN BILAKAERA EAE-N: KONTRATU KOPURUA, SEXUAREN ARABERA, ETA GUZTIZKOA GAINEKO

Iturria: LANBIDE. Geuk egindakoa.

Sektoreka, hirugarren sektorea da bilakaera positiboa izan duen bakarra (+% 1,7). Horrela, guztizkoan duen eragina 8 hamarren handitu da, % 79,9ra arte. Bestalde, eraikuntza, % 4,3 jaitsi da, eragina % 3,6tik % 3,4ra pasa da. Industria-sektoreko kontratazioa % 2,93 jaitsi da, aurreko urteko +% 4aren aldean (eragina % 15,5etik % 14,9ra pasa da), eta azkenik, lehen sektorea izan da gehien murriztu dena: kontratuen kopurua % 4,5 jaitsi da, hots, guztizkoaren % 1,7 da.

III.2.1. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUEN BILAKAERA, SEXUAREN ETA JARDUERA SEKTOREAREN ARABERA									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
GUZTIRA	678.946	759.149	867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	4,5	0,7
GIZONAK	330.787	376.235	433.438	458.363	479.693	500.925	502.030	4,4	0,2
EMAKUMEAK	348.159	382.914	433.817	468.236	478.407	500.256	506.145	4,6	1,2
LEHEN SEKTOREA	15.622	18.289	17.890	18.563	16.738	18.456	17.618	10,3	-4,5
INDUSTRIA	59.539	111.814	140.145	147.712	149.237	155.153	150.691	4,0	-2,9
ERAIKUNTZA	32.250	34.186	34.434	34.069	34.808	35.560	34.049	2,2	-4,3
ZERBITZUAK	571.535	594.860	674.786	726.255	757.317	792.012	805.817	4,6	1,7
<i>Iturria: LANBIDE.</i>									

Hona hemen 2019an gehien kontratatu diren jarduerak: ostalaritza (kontratuen % 17, eta % 6 hazi da, batezbestekoaren gainetik), manufaktura-industria (kontratuen % 14,3, % 3,1 jaitsi da), osasun eta gizarte-zerbitzuen jarduerak (kontratuen % 11,6 eta +% 2,1 2018aren gainean), administrazio-jarduerak eta zerbitzu osagarriak, horien artean ABEEK barne hartzen direla (kontratu guztien % 10,8, % 8,1 murriztu da 2018aren aldean), eta merkataritza (gustizkoaren % 10,7 eta -% 2,7 aurreko urteko datuen aldean). Beraz, kontratazioan eraginik handiena duten jarduerak, ostalaritzak eta osasun-jarduerak izan ezik, gainerakoek baino bilakaera txarragoa izan dute; saldo negatiboak ere izan dituzte.

III.2.2. KOADROA. KONTRATAZIOA EAE-N, SEXUAREN ETA JARDUERA ATALAREN ARABERA (CNAE 2009)							
	2018	2019KO KONTRATUAK				ALD. % 17/18	ALD. % 18/19
		GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	% BERT.		
NEKAZARITZA, ABELTZAINTZA, BASOGINTZA, ARRANTZA	18.456	15.895	1.723	17.618	1,7	10,3	-4,5
ERAUZKETA-INDUSTRIAK	131	90	24	114	0,0	57,8	-13,0
MANUFAKTURA-INDUSTRIA	148.812	110.694	33.478	144.172	14,3	3,4	-3,1
ENERGIA ELEKTRIKOAREN, GASAREN, LURRUNAREN HORNIKUNTZA	149	98	48	146	0,0	8,0	-2,0
URAREN HORNIKUNTZA, HONDAKINEN KUDEAKETA	6.061	5.583	676	6.259	0,6	19,4	3,3
ERAIKUNTZA	35.560	31.938	2.111	34.049	3,4	2,2	-4,2
HANDIZKAKO ETA TXIKIZKAKO MERKATARITZA; KONPONKETAK...	110.461	43.961	63.532	107.493	10,7	1,5	-2,7
GARRAIOA ETA BILTEGIRATZEA	74.669	68.193	14.260	82.453	8,2	8,4	10,4
OSTALARITZA	161.738	64.082	107.301	171.383	17,0	7,6	6,0
INFORMAZIOA ETA KOMUNIKAZIOAK	29.175	17.877	12.564	30.441	3,0	24,3	4,3
FINANTZA- ETA ASEGURU-JARDUERAK	4.497	1.682	2.656	4.338	0,4	-12,3	-3,5
HIGIEZINEN ALORREKO JARDUERAK	1.352	534	855	1.389	0,1	12,1	2,7
PROFESIONALAK, ZIENTIFIKOAK ETA TEKNIKOAK	33.039	14.902	18.906	33.808	3,4	5,5	2,3
ADMINISTRATIO-JARDUERAK	118.001	45.146	63.246	108.392	10,8	0,7	-8,1
ADMINISTRATIO PUBLIKOA	13.273	6.025	8.370	14.395	1,4	8,4	8,5
HEZKUNTZA	47.553	14.294	36.736	51.030	5,1	8,3	7,3
OSASUN-JARDUERAK ETA GIZARTE-ZERBITZUETAKO JARDUERAK	114.793	24.137	93.066	117.203	11,6	-0,3	2,1
JARDUERA ARTISTIKOAK, JOLASERAKO ETA ENTRETENIMENDURAKO JARDUERAK	44.866	27.354	17.715	45.069	4,5	8,3	0,5
BESTE ZERBITZU BATZUK	21.091	8.223	12.743	20.966	2,1	-1,0	-0,6
LANGILEEN ENPLEGATZAILE GISAKO ETXEA	17.239	1.204	16.014	17.218	1,7	2,2	-0,1
LURRALDEEZ KANPOKO ERAKUNDEAK ETA ORG.	265	118	121	239	0,0	37,3	-9,8
GUZTIRA	1.001.181	502.030	506.145	1.008.175	100,0	4,5	0,7
<i>Iturria: LANBIDE.</i>							

Sexuaren araberako aldeak ikusten dira, zeren eta manufaktura-industriak biltzen baitu gizonen izenpeturiko kontratuen % 22 (2018an baino 1,1 puntu gutxiago). Emakumeen artean, berriz, osasun eta ostalaritza jarduerak dira pisurik handiena biltzen duten jarduerak (bien artean kontratuen % 39,6).

Manufaktura-industriaren barruan, esan dugun moduan, kontratuen % 14,3 barne hartzen da, eta % 22raino gizonen artean. Hona hemen, kontratazioaren rankingean buruan zeuden jarduerak 2019an (CNAE bi digiturekin)¹⁰: Metalezko produktuen fabrikazioa (29.945 kontratu, manufaktura-industriak erregistraturikoen % 21,8 eta % 23,3raino gizonen

¹⁰ Bi digituko atalkako kontratuak aztertzeke, hasierako kontratuak kontuan hartzen dira, kontratu guztien % 96,9 direnak. Hori dela eta, manufaktura industriako kontratuen kopuru osoa ez dator bat III.2.2. eta III.2.3. koadroetan.

artean), Metalurgia (kontratuen % 13,8) eta elikagaien industria (% 12,7), halako moldez non 3 atal horien artean 66.339 kontratatutik gora biltzen zituzten, manufaktura-industrian erregistraturikoen erdia ia (% 48,2, 2018an baino 4 hamarren gehiago).

III.2.3. KOADROA. MANUFATURA INDUSTRIA: EAE-N HASIERAKO KONTRATU KOPURURIK HANDIENA DUTEN ATALAK (CNAE 2009, BI DIGITUKOAK). SEXUAREN ARABERAKO DATUAK. 2019.									
	2019KO KONTRATUAK			2019KO KONTRATUEN %			HAZK. % 2018/19		
	GIZONAK	EMAKU- MEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKU- MEAK	GUZTI- RA	GIZONAK	EMAKU- MEAK	GUZTI- RA
1. METALEZKO PROD. FABRIK.	24.587	5.358	29.945	23,3	16,7	21,8	-8,3	-12,8	-9,2
2. METALURGIA. FABRIKAZ. PROD.	16.554	2.409	18.963	15,7	7,5	13,8	0,2	18,4	2,2
3. JANARI INDUSTRIA	8.683	8.748	17.431	8,2	27,2	12,7	7,8	6,4	7,2
4. IBILGAILU MOTORDUNEN FABRIK.	11.696	3.656	15.325	11,1	11,4	11,1	45,0	75,9	51,1
5. KAUTXU ETA PLAST. FABRIK. PROD.	6.850	2.105	8.955	6,5	6,6	6,5	-13,3	8,8	-9,0
GAINERAKOAK	37.142	9.848	47.017	35,2	30,7	34,2	-13,5	-11,8	-13,1
MANUFAKT. IND., GUZTIRA	105.512	32.124	137.636	100,0	100,0	100,0	-4,3	1,7	-2,8
KONTRATU BERRIEN GUZTIZKOAREN GAINEKO %	21,8	6,5	14,1						

Iturria: SEPE. Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa.

Kontrataturako pertsona kopuruari dagokionez, 2019an 304.324 izan ziren (-% 0,9, 2018aren aldean). Adin-taldeen arabera, LANBIDEn datuetan oinarrituz, gizon eta emakume gehienak 35 eta 54 urte artekoak dira (% 44,2), honela banatuta: 35 - 44 (guztien % 25) eta 45 - 54, % 19,2. Bestalde, 25 urtetik beherakoetan, % 20,1 dira, biztanleria aktiboan duten eragina baino askoz ere ratio handiagoarekin, % 4,5koa delako (2019ko batezbestekoa). 2018. urtearen aldean izan duen bilakaerari dagokionez, bi sexuetan berdina izan da. Bi adin-taldek kontratazioak handitu dituzte (25 urtetik beherakoak eta 45-54 urte arteko taldea), tarteko adinekoek eta 54 urtekoek eta hortik gorakoek, beherakadak izan dituzte kontratazioetan.

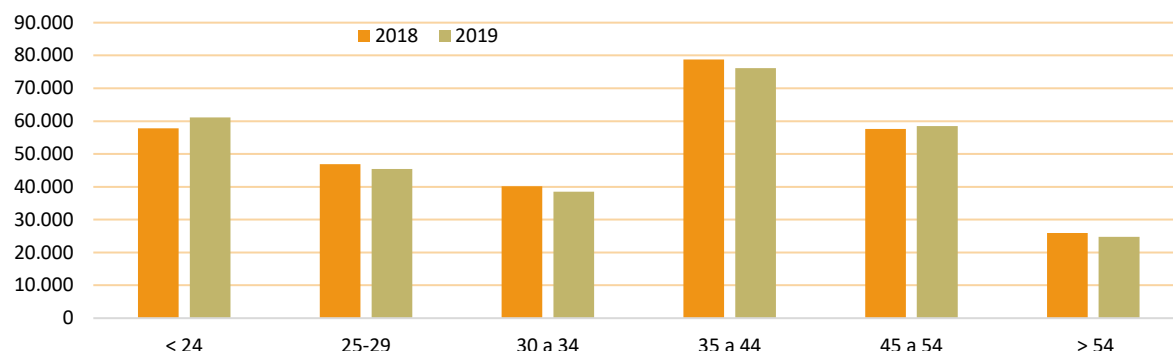
III.2.4. KOADROA. EAE-N KONTRATATUTAKO PERTSONAK: SEXUAREN, ADINAREN ETA IKASKETA MAILAREN ARABERAKO BANAKETA *. 2019.										
		2019AN KONTRATATUTAKO PERTSONAK			2019AN KONTR. PERTS. %			HAZK. % 2018/19		
		GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTI RA	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTI RA
ADINA	< 24	32.320	28.796	61.116	20,2	19,9	20,1	5,7	5,9	5,8
	25 – 29	23.723	21.674	45.397	14,8	15,0	14,9	-2,9	-3,4	-3,1
	30 – 34	20.501	18.009	38.510	12,8	12,5	12,7	-5,2	-2,9	-4,1
	35 – 44	40.621	35.489	76.110	25,4	24,6	25,0	-4,0	-2,7	-3,4
	45 – 54	29.732	28.732	58.464	18,6	19,9	19,2	0,0	3,0	1,5
	> 54	13.045	11.682	24.727	8,2	8,1	8,1	-5,4	-4,0	-4,8
IKASKETA MAILA	DBH ARTE	76.189	58.255	134.444	47,6	40,3	44,2	-1,3	-1,0	-1,2
	BATXILERGOA	32.455	32.219	64.674	20,3	22,3	21,3	2,8	1,4	2,1
	LH	27.053	21.273	48.326	16,9	14,7	15,9	-7,0	-2,6	-5,1
	UNIBERTS. IK.	24.087	30.439	54.526	15,1	21,1	17,9	-1,5	1,0	-0,1
	EZEZAGUNA	158	2.196	2.354	0,1	1,5	0,8	-1,3	3,7	3,3
GUZTIRA		159.942	144.382	304.324	100,0	100,0	100,0	-1,6	-0,2	-0,9

Iturria: LANBIDE. Guk geuk egin dugu.

* Datuak aztertzeke, LANBIDEk datuak ematen dituen 304.324 pertsona kontuan hartu dira (-% 0,9, 2018aren aldean), baina guztira 310.570 pertsona kontratatu dira (-% 1).

Kontrataturako pertsonak ikasketa-mailaren arabera banatzeari dagokionez, % 44,2k nahitaezko edo hortik beherako ikasketak dituzte. Proporzio hori are handiagoa da gizonen artean (kontrataturakoen % 47,6), eta zertxobait txikiagoa emakumeen artean (% 40,3). Bestalde, kontratuen % 21,3, Batxilergoa duten pertsonen dagokie. Gero, % 17,9, unibertsitateko ikasketak dituzten pertsonen dagokie (% 15,1, gizonak, eta %21,1, emakumeak), eta % 15,9 ikasketa profesionalak dituztenei. Batxilergoko kategorian bakarrik gertatu da igoera 2018. urtearen aldean. Kategoria horretako kontratatutako pertsonak % 2,1 handitu dira; gainerakoetan, berriz, murriztu, aurreko urtearen aldean.

III.2.3. GRAFIKOA. EUSKADIN KONTRATATUTAKO PERTSONEN BANAKETA, ADIN TALDEEN ARABERA. 2018-2019

Iturria: LANBIDE. Geuk egindakoa.

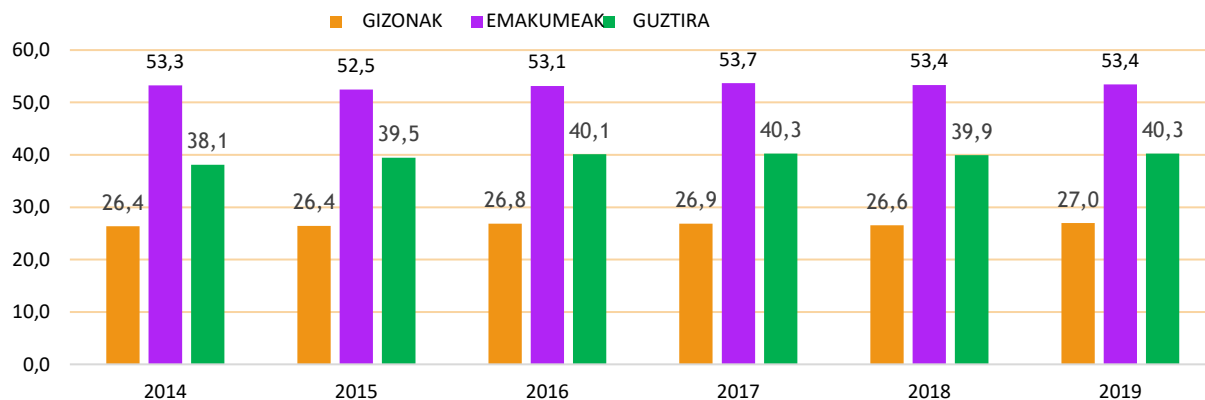
Lanaldi motari dagokionez, bilakaera positiboa gertatu da bi sexueta lanaldi partzialeko kontratuetan. Horrela, guztira, EAE-n 405.939 dira (+% 1,5, 2018. urtearen aldean), kontratu guztien % 40,3, baina emakumeak bakarrik lanaldi osoko kontratazioan (+% 0,7, kontratazio osoaren ratio bera), gizonak sinatutako lanaldi osoko kontratuak, 364.729 izan direnak, % 0,5 murriztu direlako 2018. urtearen aldean. Gainerako % 0,4, lanaldi eteneko 4.333 kontratuak dagokie. Sexuaren arabera, oso desberdina da lanaldi partzialeko kontratazioaren pisua, zeren eta emakumeek sinaturiko kontratuen erdia baino gehiago baita (% 53,4 2019an, aurreko urteko ratio bera), gizonak izenpeturiko kontratuen % 27aren aldean (+4 hamarren, aurreko urtearen aldean).

III.2.5. KOADROA. EAE-N EGINDAKO LAN-KONTRATUEN BILAKAERA LANALDI ETA SEXUAREN ARABERA

		2015	2016	2017	2018	2019	% 17/18	%18/19
LANALDI PARTZIALEKOAK	GIZONAK	114.612	123.025	128.959	133.023	135.479	3,2	1,8
	EMAKUMEAK	227.607	248.707	256.813	266.899	270.460	3,9	1,3
	GUZTIRA	342.219	371.732	385.772	399.922	405.939	3,7	1,5
LANALDI OSOA	GIZONAK	317.926	334.205	349.576	366.614	364.729	4,9	-0,5
	EMAKUMEAK	205.070	218.170	220.230	231.623	233.174	5,2	0,7
	GUZTIRA	522.996	552.375	569.806	598.237	597.903	5,0	-0,1
LANALDI FINKO ETENA	GIZONAK	900	1.133	1.158	1.288	1.827	11,2	41,8
	EMAKUMEAK	1.140	1.359	1.364	1.734	2.506	27,1	44,5
	GUZTIRA	2.040	2.492	2.522	3.022	4.333	19,8	43,4
GUZTIRA	GIZONAK	433.438	458.363	479.693	500.925	502.032	4,4	0,2
	EMAKUMEAK	433.817	468.236	478.407	500.256	506.143	4,6	1,2
	GUZTIRA	867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	4,5	0,7

Iturria: SEPE. Ministerio de Trabajo y Economía Social.

III.2.4. GRAFIKOA. LANALDI PARTZIALEKO KONTRATUEN EHUNEKOAREN BILAKAERA, EAE-N, SEXUAREN ARABERA

Iturria: SEPE. Geuk egindakoa

Hala, 2019. urtean emakumeek sinatu zuten lanaldi partzialeko kontratuen % 66,6 (% 66,7 2018an).

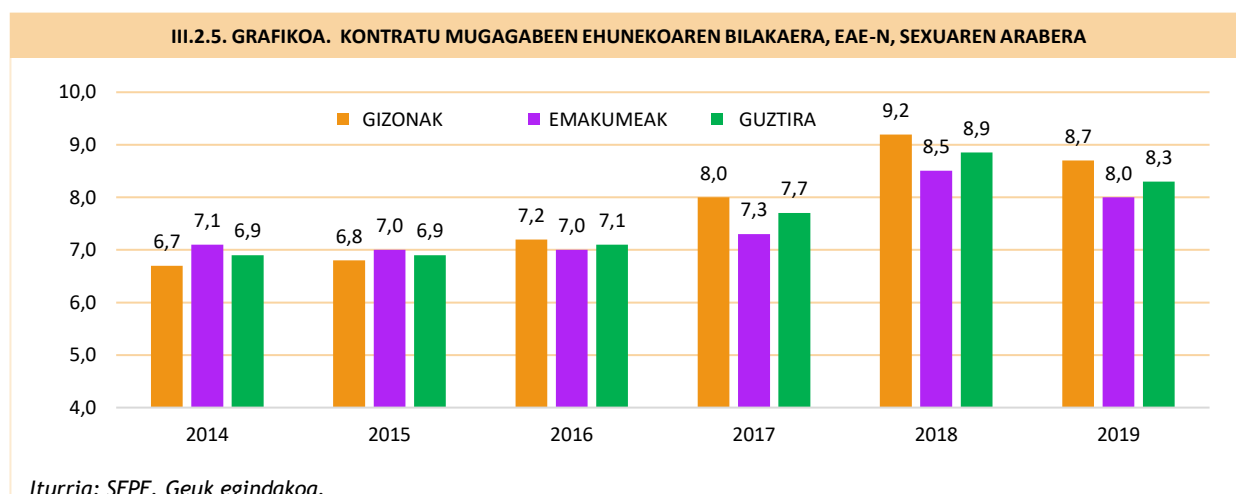
Iraupenari dagokionez, sinatutako kontratu gehienek, aldi baterakoak izaten jarraitzen dute (kontratu guztien % 91,7), 924.244 izanda, 2018an baino % 1,3 gehiago. Bestalde, behin betiko 83.931 sinatu ziren, aurreko urtean baino % 5,3 gutxiago. Horrenbestez, kontratu guztien % 8,3 (2018an baino 6 hamarren gutxiago; 2018tik proportziorik handiena gertatu zen).

Kontratazio finkoaren eta aldi baterakoaren bilakaera horiek ez dute desberdintasun handirik izan sexuaren arabera (bakarrik nabarmendu behar da emakumeen aldi baterako kontratazioa

III.2.6. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUEN BILAKAERA, IRAUPENAREN ETA SEXUAREN ARABERA								
		2015	2016	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
MUGATUAK	GIZONAK	29.626	32.941	38.202	46.057	43.483	20,6	-5,6
	EMAKUMEAK	30.411	32.589	35.126	42.568	40.448	21,2	-5,0
	GUZTIRA	60.037	65.530	73.328	88.625	83.931	20,9	-5,3
ALDI BATERAKOAK	GIZONAK	403.812	425.422	441.491	454.868	458.549	3,0	0,8
	EMAKUMEAK	403.406	435.647	443.281	457.688	465.695	3,3	1,7
	GUZTIRA	807.218	861.069	884.772	912.556	924.244	3,1	1,3
GUZTIRA	GIZONAK	433.438	458.363	479.693	500.925	502.032	4,4	0,2
	EMAKUMEAK	433.817	468.236	478.407	500.256	506.143	4,6	1,2
	GUZTIRA	867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	4,5	0,7

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa. Estadísticas de Contratos.

gizonena baino gehiago handitu dela), eta kontratazio mugatuaren eraginak gizonen artean handiagoa izaten jarraitzen du (% 8,7, emakumeen % 8aren aurrean, 7 hamarreneko tartearekin, aurreko urtean bezalakoa).

Aldi baterako kontratu mota desberdinei dagokionez, gehienak (% 51), ekoizpen-gorabeherengatiko kontratuak dira, 2018aren aldean % 6 handitu direnak. Bigarren tokian daude obra edo zerbitzu kontratuak (kontratu guztien % 29,5, aurreko urtean baino % 1,6 gutxiago), eta azkenik, bitarteko kontratuak (% 18,2, aurreko urtean baino % 2,9 gutxiago). Hiru kontratu mota horiek batuta, aldi baterako kontratuen % 98,7 osatzen dute (% 98 2017. urtean). Nahiz eta aldi baterako kontratuen batuketa % 50ean banatzen den gizonen eta emakumeen artean, emakumeen presentzia bereziki nabarmena zen bitarteko kontratuetan (% 50,4), emakumeek sinatu baitzuten kontratu horien % 72,2. Emakumeen presentzia txikiagoa zen, aldiz, obra edo zerbitzu kontratuetan (% 40) eta ekoizpenaren inguruabarren ziozko kontratua baino (guztizkoaren % 49).

Lanaldi motari dagokionez, lanaldi partzialaren batez besteko pisua % 40,9 zen (% 40,5 2018an), eta ez zen desbideratze handirik antzematen aipaturiko aldi baterako hiru kontratu mota horien artean.

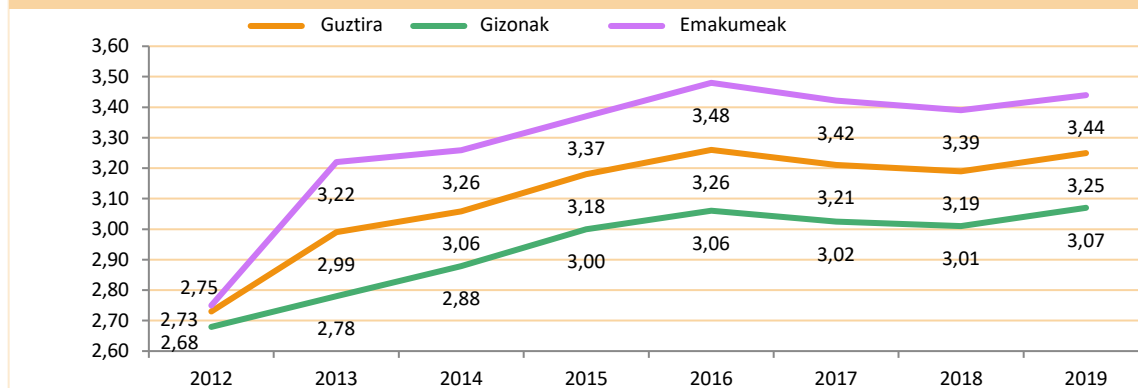
III.2.7. KOADROA. EAE-N 2019AN SINATUTAKO ALDI BATERAKO KONTRATUEN BANAKETA, MOTAREN, SEXUAREN ETA LANALDI MOTAREN ARABERA

	GUZTIRA		GIZONAK	EMAKUMEAK	LANALDI OSOA	LANALDI PARTZ.
	ABS.	% BERTIK.				
OBRA EDO ZERBITZUA	272.401	29,5	163.526	108.875	161.813	110.588
EKOIZPENAREN GORABEHERAK	471.146	51,0	240.311	230.835	276.152	194.994
BITARTEKO KONTRATUA	168.247	18,2	46.825	121.422	99.508	68.739
DESGAITUAK	1.247	0,1	812	435	974	273
TXANDAKOA	582	0,1	301	281	327	255
ERRETIRO PARTZIALA	1.587	0,2	1.189	398	0	1.587
64 URTEREKEN ERRETIROAGATIK ORDEZKATZEA	49	0,0	19	30	49	0
PRAKTIKALDIA	6.251	0,7	3.850	2.401	5.187	1.064
PRESTAKUNTZA	1.306	0,1	878	428	1.306	0
DOKTOREGO AURREKO IKERTZAILEA PRESTATZEN	147	0,0	76	71	147	0
BESTE BATZUK	1.281	0,1	762	519	837	444
GUZTIRA	924.244	100,0	458.549	465.695	546.300	377.944

Iturria: EEZPren datuekin egindakoa. Kontratuaren estatistika

Aldi baterako kontratazioak duen pisu handia dela-eta, kontrataturiko pertsonen zati handi bat hainbat alditan kontratatu ziren urtean. Horrela, 2019an kontratatutako pertsona kopurua, 310.570 (-% 1, 2018aren aldean, jadanik ikusi denez), erregistratutako kontratuaren guztizkoa baino askoz ere txikiagoa da, 1.008.175 baita (+% 0,7). Horrez gain, 2019an kontratatutako pertsonen % 53,3 gizonak izan ziren; emakumeen % 46,7aren aldean (% 53 eta % 47 hurrenez hurren 2018an). Zifra horiek kontuan hartuz, *laneko txandakatze-indizea* kalkulatzeko da (sinatutako kontratu kopuruaren eta kontratatutako pertsona kopuruaren arteko zatidura), emakumeentzat handiagoa izan dena aztertutako sail guztian.

III.2.6. GRAFIKOA. LAN TXANDAKATZEAREN BILAKAERA (BATEZ BESTEKO KONTRATU KOPURUA, KONTRATATUTAKO PERTSONAKO), SEXUAREN ARABERA, EAE-N

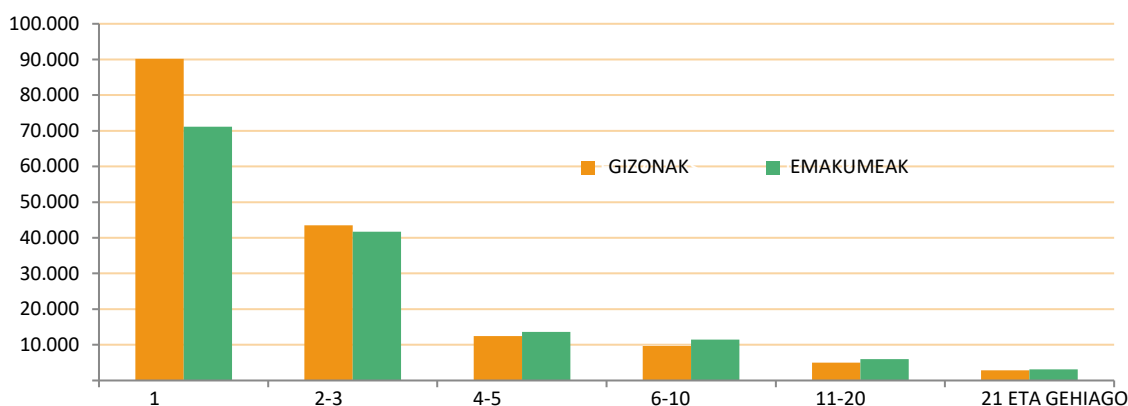

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Txandakatzeak gora egin zuen 2019an, 2017. eta 2018. urteen aldean, bai gizonen, bai emakumeen artean, kontratu kopuruak (zenbakitzailea) gora egin zuelako eta kontratatutako pertsonen kopurua (izendatzailea) murriztu delako. Ratio osoa 3,25 da kontratatutako pertsonako (2018an baino 6 ehunen gehiago). Emakumeen datua 3,44 kontratukoa da (+5 ehunen), eta gizonena, 3,07 (+6 ehunen). Horrenbestez, bi sexuen arteko aldea mantendu da (37 ehunen, aurreko urteko 38ren aldean).

Lan-txandaketa hori islatzeko beste modu bat da 2019an kontrataturiko pertsonen erdiak urtean kontratu bat izan zuela azpimarratzea da (guztizkoaren % 51,9, % 55,1 gizonen artean eta % 48,3 emakumeen artean), % 27,4k 2 edo 3 lan-kontratu izan zituen, % 18,7k 4-20 kontratu bitartean sinatu zituen eta gainerako % 1,9k 20 kontratu baino gehiago sinatu zituen urtean. Banaketa antzekoa da sexuen arabera, hala ere, esan bezala, emakume gehiago dago urtean zehar sinatutako kontratu kopururik handieneko kategorietan (txandakatze handiagoa).

III.2.7. GRAFIKOA. KONTRATATUTAKO PERTSONEN BANAKETA, EAE-N, SEXUAREN ETA KONTRATU KOPURUAREN ARABERA. 2019

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

Aldi baterako kontratuen batez besteko iraupenari dagokionez, 2019an, 44 egun da (2018an baino 8 gutxiago), eta Estatu osoan baino 5 egun gutxiago. Hor, 3 egun murriztu da 2018aren aldean. Kontratu motaren arabera, laburrenak bitarteko kontratuak dira (29 egunekoak batez beste, 2018an baino 3 gehiago). Haien atzetik, ekoizpenaren gorabeherengatiko aldi baterakoak dira, 36 egunekoak direnak batez beste (aurreko urtean baino 1 gehiago). Sexuaren arabera ikusten denez, batez beste, gizonen sinaturiko aldi baterako kontratuak luzeagoak dira emakumeen sinaturikoak baino (48 egun, 41 egunen aldean), baina alde hori ez da estatu mailan ikusten.

III.2.8. KOADROA. EAE-N SINATUTAKO ALDI BATERAKO KONTRATU MUGATUEN BATEZ BESTEKO IRAUPENA (EGUN)

	2017			2018			2019		
	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTI RA	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTI RA	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTI RA
ERRETIRO PARTZIALA	1.274	1.338	1.295	1.256	1.301	1.271	1.181	1.183	1.181
TXANDAKOA	1.181	1.263	1.222	1.162	1.211	1.187	899	950	924
DOKT. AURREKO IKERTZ. PRESTAK.	..	..	..	..	..	..	793	801	797
ALDI BAT. DESGAIUAK	387	386	386	381	381	381	379	376	378
PRESTAKUNTZA	367	368	368	370	402	380	364	364	364
AURRETIKO ERRET. ORDEZKATZEA	360	360	360	360	360	360	360	372	367
PRAKTIKALDIA	248	260	252	260	266	263	266	274	269
OBRA EDO ZERBITZUA	44	44	44	49	46	48	48	48	48
PROD. GORABEH. ALDI BAT. KONTR.	37	36	36	36	34	35	37	35	36
BITARTEKO KONTRATUA	27	25	26	27	26	26	30	28	29
BESTE BATZUK	276	315	293	263	303	280	374	322	351
EAE, GUZTIRA	54	45	50	57	46	52	48	41	44
ESTATUAN, GUZTIRA	51	52	52	52	52	52	49	49	49

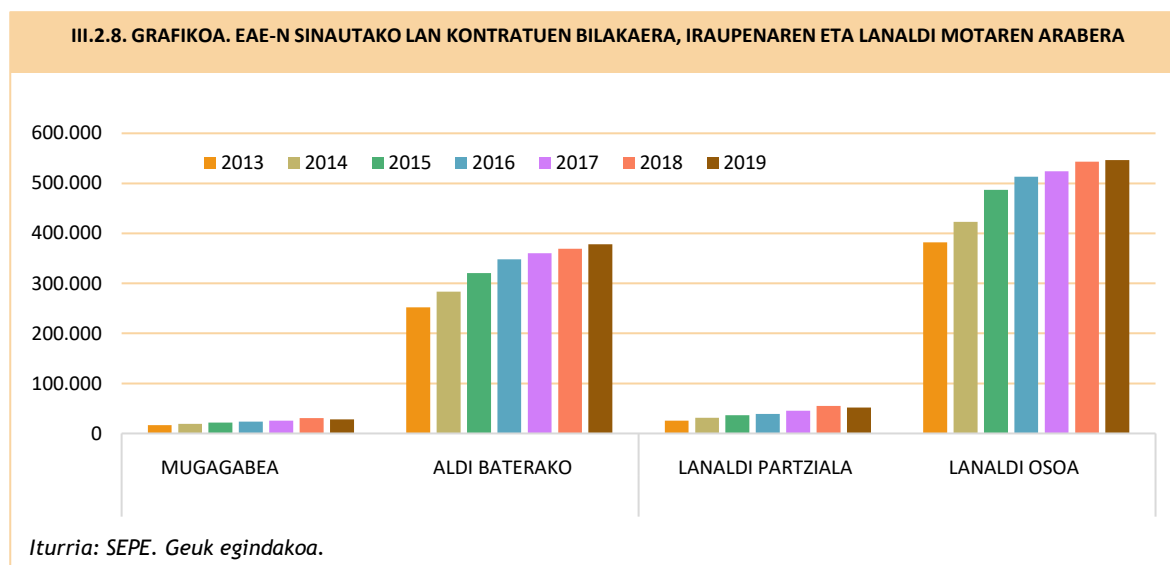
Iturria: EEZPren datuekin egindakoa.

EAEn 2019an izandako kontratazioa kontratuen iraupenaren eta lanaldi motaren arabera aztertuta, bi aldagaiak gurutza daitezke hauxe egiaztatzeko: sinaturiko 1.008.175 kontratuetatik erdia baino gehiago (% 54,2, 2018ko ratio bera) lanaldi osorako aldi baterako kontratuak izan ziren, eta modalitate hori % 0,7 hazi zen 2018aren aldean (kontratuen guztizkoa). Horren atzetik lanaldi partzialeko aldi baterako kontratuak daude, guztizkoaren % 37,5 (% 36,9 2018an), % 2,2 handitu direnak. Hirugarren tokian dago lanaldi osoko kontratazio mugagabea, % 5,1 dena (-4 hamarren), eta % 6,5 murriztu da. Laugarren tokian, lanaldi partzialeko kontratazio mugagabea, % 2,8an kokatu da (% 3 2018an), eta % 8 jaitsi da. Bestalde, lanaldi finko eteneko kontratuak 2018an baino hamarren bat gehiago dira: % 0,4. Azkenik, mugatu bihurtu ziren aldi baterako kontratuak kontratu guztien % 3,2 izan ziren (2018ko ratio bera), % 2,1eko hazkundearekin.

III.2.9. KOADROA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO LAN KONTRATUAK: LANALDI MOTAREN ETA IRAUPENAREN ARABERAKO DATUAK, ETA BESTE DATU INTERESGARRI BATZUK									
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	17/18ko ALD. %	18/19ko ALD. %
LANALDI PARTZIALEKOAK	MUGAGABEA	19.478	21.827	23.780	25.292	30.416	27.995	20,3	-8,0
	ALDI BATERAKO	283.608	320.392	347.952	360.480	369.506	377.614	2,5	2,2
	GUZTIRA	303.086	342.219	371.732	385.772	399.922	405.609	3,7	1,4
LANALDI OSOA	MUGAGABEA	31.168	36.170	39.258	45.514	55.187	51.603	21,3	-6,5
	ALDI BATERAKO	423.098	486.826	513.117	524.292	543.050	546.630	3,6	0,7
	GUZTIRA	454.266	522.996	552.375	569.806	598.237	597.903	5,0	-0,1
LANALDI FINKO ETENA	MUGAGABEA	1.797	2.040	2.492	2.522	3.022	4.333	19,8	43,4
KONTRATUAK GUZTIRA		759.149	867.255	926.599	958.100	1.001.181	1.008.175	4,5	0,7
HASIERAKO KONTRATUAK		745.083	850.108	905.528	932.989	969.338	975.677	3,9	0,7
ALDAKETAK		14.066	17.147	21.071	25.111	31.843	32.498	26,8	2,1
LANALDI PARTZIALEKO TASA		39,1	39,5	40,1	40,3	40,0	40,2	-0,7	0,5
ATZERRITARREI EGINDAKO KONTRATUAK		75.986	84.787	93.887	103.574	126.658	140.355	22,3	10,8

Iturria: SEPE. Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa.

Egoera horrek jarraitu du. Azterlana Lan Harremanen Kontseiluak egin du (LHK), Euskadiko 2009 eta 2017 arteko kontratazioa aztertuz. Nabarmendu du aipatutako aldian egindako kontratuen % 93a aldi baterakoak izan zirela, eta % 30, astebete baino gutxiagoko iraupena izan zuten. Emakumeak izan dira 7 egun baino gutxiagoko kontratu hauek izan dituztenak. Hilabete arteko iraupena duten aldi baterako kontratuak, aldi horretan sinatutako kontratuen erdia barne hartzen dute. Iraupen mugagabekoak, berriz, % 35. Kontrako aldean, urtebete baino gehiagoko aldi baterako kontratu kopurua aldi baterako kontratazioaren % 1era ere ez dira heldu.

EEZPren datuek agerian uzten dutenez, azkenik, gure Erkidegoan 2019an sinaturiko lan-kontratu guztietatik 140.355 atzerritarrek izenpetu zituzten, hots, guztizkoaren % 13,9k (% 12,7k 2018an) eta 2018an baino % 10,8 gehiago. Horrenbestez, kontratazioaren bilakaera positiboa izan zen, eta kontratazioaren guztizkoa baino gehiago handitu zen. Atzerritarrek sinatutako kontratuetatik, % 58 gizonak dira (% 60, 2018an), eta % 42, emakumeak (aurreko urtean baino 2 puntu gehiago). Kontratu horietatik, % 71,2 hirugarren sektorekoak dira, % 13,9, industriakoak, % 8,7, lehen sektorekoak, eta % 6,2, eraikuntzakoak.

2.2. KALERATZEEN ETA ERREGULAZIO ESPEDIENTEEN BILAKAERA

erregistraturiko kaleratze indibidualak Autonomia Erkidegoko lan-administrazioako agintaritza eskudunaren aurrean (Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Sailaren ordezkariarekin) egindako adiskidetzeen ondorioz eta bi aldeak ados egonik egin direla, baita Lan arloko Epaitegien bidez izapidetutakoak ere; kaleratze horiek Lan Ministerioari jakinarazten zaizkio.

Bestalde, kaleratze kolektiboak dira enpresak erabakitakoak (langileen legezko ordezkariak erabakita, edo erabaki gabe), aldi jakin bat, aldi osoa eta legez ezarritako lan-kontratu kopuru edo ehuneko jakin bat iraungitzeko, arrazoi ekonomikoengatik, teknikoengatik, antolaketa- edo ekoizpen-arrazoiengatik, iraungitzeko enplegu-erregulazioko espediente (EEE) baten bidez.

2.2.1. Kaleratzeak¹¹

Lehenik eta behin, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren “*Lan-estatistikak*” direlakoetan, 2019an orotara 5.980 langile zeuden bitartekaritza, arbitraje eta adiskidetze (BAA) gaien eraginpean, eta aldean artean hala adostuta ebatzi ziren (behin-behineko datua), 2018an baino % 2,4 gehiago. Horren ondorioz, batez beste 19.475,4 euroko kalte-ordaina izan da langileko (+% 10,6, 2018aren aldean).

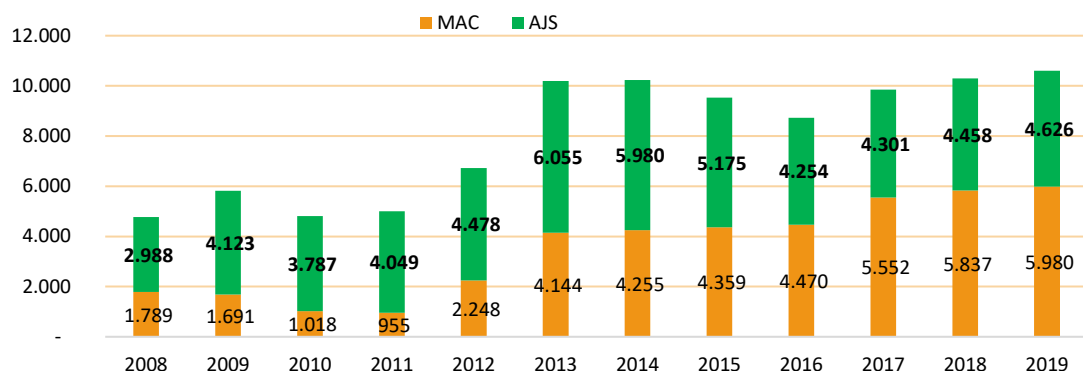
III.2.10. KOADROA. BANAKAKO KALERATZE ETA KALERATZE OBJEKTIBOEN BILAKAERA EAE-N. (LAN MINISTERIOA)					
	BALIO ABSOLUTUAK			ALDAKUNTZAREN %	
	2017	2018	2019	2017/18	2018/19
ERAGINDAKO LANGILEAK					
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA*	5.552	5.837	5.980	5,1	2,4
GIZARTEKO GAI JUDIZIALAK	4.301	4.458	4.626	3,7	3,8
GUZTIRA	9.853	10.295	10.606	4,5	3,0
ABENIKOAREKIN EGINDAKO ADISKIDETZE EKITALDIETAN ERABAKITAKO KOPURUAK:					
ZENBATEKOA GUZTIRA (MILA €)					
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA*	107.877	102.760	116.463	-4,7	13,3
GIZARTEKO GAI JUDIZIALAK	27.142	25.064	28.171	-7,7	12,4
GUZTIRA	135.019	127.824	144.634	4,5	13,2
BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA (€)					
BITARTEKOTZA, ARBITRAJEA ETA ADISKIDETZEA*	19.430,3	17.604,9	19.475,4	-9,4	10,6
GIZARTEKO GAI JUDIZIALAK	6.310,6	5.622,3	6.089,7	-10,9	8,3
<i>Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. LAN-ESTATISTIKAK</i>					
<i>* 2019ko datuak behin-behinekoak dira.</i>					

Halaber, beste 4.626 langile kaleratu zituzten lan arloko epaitegien bidez (gizarte-gai judizialak), aurreko urtean baino % 3,8 gehiago. Horrela, erabakitako batez besteko zenbatekoa 6.089,7 euro izan zen, 2018an baino % 8,3 gehiago. Horrela, guztira, 10.606 langile kaleratu zituzten (+% 3, 2018an), eta horrek, 144,6 milioi euroko kalte-ordainak ekarri zituen, 2018an baino % 13,2 gehiago.

Denbora kontuan hartuz, 2018. eta 2019. urteetan 2013-2014 urteetako zifra handietara itzuli dira, eta 10.000 langileri kalte egin die.

¹¹ Banakako kaleratzeak diziplinazko arrazoiak edo arrazoi objektibo bat izan dezake. Kaleratze objektiboen kasuan, arrazoiak enpresan eragiten badu, zenbait langilerengan izan dezake eragina, hala ere, kopurua ez inoiz heltzen kalera kolektiboaren tarteetara. Informazio gehiagorako, irakurri dagokion glosarioa memoria honen barruan.

III.2.9. GRAFIKOA. BANAKAKO KALERATZEAK ETA KALERATZE OBJEKTIBOAK: BAA ETA GGJ ESPEDIEK ERAGINDAKO LANGILEEN BILAKAERA EAE-N

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIKOA MINISTERIOA. Lan estatistikak.
BBA: Bitartekaritza, Arbitrajea eta Adiskidetzea. GGJ: Gizarte-gai judizialak.

2.2.2. Enplegua erregulatze espedienteak

2012ko otsailean indarrean sartu zen lan erreformak taldeko irazpenetarako administrazio baimenaren behar historikoa ezabatu zuela. Horrenbestez, ordutik aurrera enpresak berez erabakitzen du, langileen ordezkariak ados egonda edo ados egon gabe, eta nahitaezko kontsulta-aldiaren ondoren, lan agintaritzari taldeko irazpena gauzatzeko erabakia jakinarazi besterik ez du egin behar. Kasu berezi gisa, ezinbesteko irazpenei dagokienez, oraindik lan agintaritzak egiaztatu behar du zirkunstantzia hori egon badagoela, enpresak irazpen horiek gauzatu ditzan. Nolanahi ere, kontuan izan behar arlo publiko honi buruz emandako estatistiketan ez direla biltzen izandako irazpen guztiak, zeren eta ez baititu jasotzen arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolakuntzakoak edo ekoizpenekoak direla izandako irazpenak, noiz-eta irazpen kolektibotzat¹².

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Sailak EAEn izandako EEEdi buruzko estatistikak argitaratzen ditu, eta 2019an 173 espediente izan ditu (-% 7,5 2018aren aldean), eta 2.449 langileri eragin die (-% 23,2), % 73,8, gizonak (% 81 2018an).

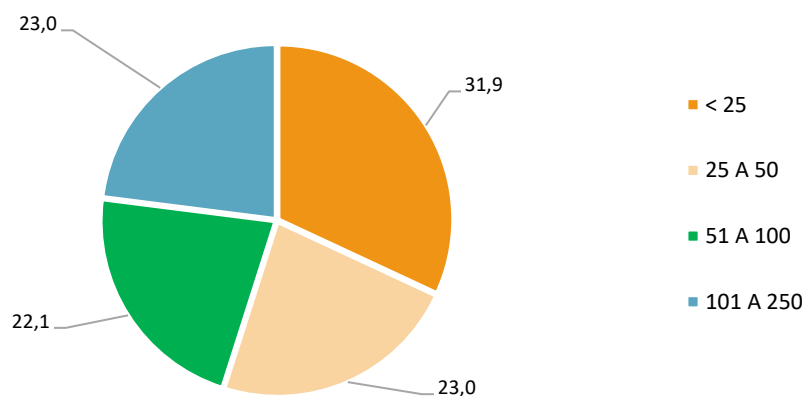
Espediente motaren arabera, eragindako langileen % 78,9 aldi baterako etete espedienteengatik dira (-% 15,9 2018an), % 8,9, lanaldia murrizteko (-% 38,3), eta gainerako % 12,2, iraungitze EEEngatik (-% 44,3, aurre urtearen aldean). Azken horiek, desegite edo irazpen kolektiboko lan-erregulazioko espedienteek, 297 langileri eragiten diete.

III.2.11. TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO ENPLEGU ERREGULAZIOKO ESPEDIENTEAK: ERAGINDAKO LANGILE KOPURUA (EUSKO JAURLARITZA)

	ESPEDIENTEAK	ERAGINDAKO LANGILEAK			
		GUZTI-RA	MURRIZKETA	ETETEA	IRAUNGI-TZEA
2014	1.434	16.747	3.196	12.091	1.460
2015	695	8.108	1.530	5.718	860
2016	446	6.283	1.172	4.473	638
2017	266	4.342	481	2.864	997
2018	187	3.187	355	2.299	533
2019	173	2.449	219	1.933	297
% Var 17/18	-29,7	-26,6	-26,2	-19,7	-46,5
% Var 18/19	-7,5	-23,2	-38,3	-15,9	-44,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Justizia Saila.

¹² Taldeko irazpentzat jotzen da hark 5 langiletik gorako langileria osoari eragiten dienean, enpresa jarduera erabat amaitzearen ondorioz edo, lauogeita hamar eguneko epean, 100 langiletik beherako enpresetan gutxienez 10 soldatapekori, langileen % 10i 100 eta 300 langile arteko enpresetan edo 30 soldatapekori 300 langiletik gorako enpresetan (Langileen Estatutuaren Legeko 51. artikulua). Ez badira atalase horiek lortzen, kaleratze objektibo bat dela hartuko da (52. art.).

III.2.10. GRAFIKOA. EEE-K ERAGINDAKO LANGILEEN BANAKETA EUSKADIN, ENPRESAREN TAMAINAREN ARABERA. 2019

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Geuk egindakoa.

Enpresa motaren arabera, eraginpeko langileen % 41,3k sozietate anonimoetan egiten du lan, % 52,8k sozietate mugatuetan eta gainerako % 5,9k beste sozietate modu batzuetan. Tamainari dagokionez, 25 langile baino gutxiagoko enpresetakoa da % 31,9; ez dago eragindako langilerik, berriz, 250 langiletik gorakoei dagokie. Bi kategorien artean, 25 eta 50 arteko plantillei dagokie % 23; % 22,1, 51-100 langilekoei eta gainerako % 23a 101-250 langile dituztenei.

Lurraldeka, Gipuzkoak eragindako langileen igoera izan du (+% 49,6), aurreko urteko % 52,4ko jaitsieraren aldean. Bestalde, Araban, % 73,2 murriztu dira, eta Bizkaian, % 1,5. Guztira, gainera, honela banatu da: % 34,5, Gipuzkoan; % 14,9, Araban eta % 50,6, Bizkaian.

Arrazoiei dagokienez, eskaeraren edo ekoizpenaren murrizketak EEEk eragindako langileen % 56,6 biltzen du. Atzetik, arazo ekonomiko eta finantzarioak, % 34,3rekin, eta % 5,7, arrazoi tekniko eta antolaketa-arrazoiak. Azkenik, % 3,4, ezinbesteko arrazoiak dira. Jarduera-sektoreka, Euskadi da EEE gehien planteatzen diren industria-sektorea, bai espediente-kopurua (guztien % 52,6), bai eragindako langileak (% 77,3) kontuan hartuz. Haien atzetik, zerbitzuen sektorea dago, EEEen % 41,6rekin, eta eragindako langileen % 18,7rekin.

III.2.12. TAULA. EAE-N ERREGISTRATUTAKO ENPLEGU ERREGULAZIOKO ESPEDIENTEAK: Eragindako langileak lurraldeka (eusko jaurlaritza)

	ARABA	GIPUZKOA	BIZKAIA	EAE
2014	5.064	6.273	5.410	16.747
2015	2.181	2.691	3.236	8.108
2016	2.099	1.746	2.438	6.283
2017	1.330	1.188	1.824	4.342
2018	1.364	565	1.258	3.187
2019	365	845	1.239	2.449
17/18ko ald. %	2,6	-52,4	-31,0	-26,6
18/19ko ald. %	-73,2	49,6	-1,5	-38,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Lan eta Justizia Saila.

Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Sailaren estatistikari esker, era berean, aldean arteko akordioa duten espedienteen ziozko eraginpeko langileen proportzioa zein den jakin daiteke. Lan-erregulazioko espediente baten eraginpeko langileen % 47,7k aldeek itundutako espedienteak izan zituen 2019an. 2018an, berriz, % 40,2k (% 89,6 batez beste estatuan, Lan Ministerioaren arabera). Erregulazio espediente motaren arabera asko aldatzen da akordioaren proportzio hori, halako moldez non % 45 izan baitzen etenaldi-espedienteetan, % 46,1 murrizpenekoetan eta % 65,9 taldeko irazipenetan.

Bestalde, EAEn erregistraturiko erregulazio espedienteen datuak, betiere Lan Ministerioaren “*Laneko erregulazioei buruzko estatistika*” delakoa oinarri hartuta, euskal administrazioan eta zentrolean izapideturiko eta EAE eragina duten erregulazio espedienteen agregatua ematen du. Haren datuak eta Eusko Jaurlaritzarenak bat ez badatoz ere (Ministerioarenak ugariagoak dira, aldi berean EAEn eta kanpoan lantokiak dituzten enpresen espedienteak erregistratzen direlako eta, beraz, EAEko langileei ere eragiten diete), baliagarria da bi estatistikak aztertzea; izan ere, horien bilakaera, jakina, ildo beretik doa.

III.2.13. TAULA. EAE-N ETA ESTATUAN ERREGISTRATUTAKO ENPLEGU ERREGULAZIOKO ESPEDIENTEAK: LANGILE GUZTIEN BILAKAERA AFECTADOS/AS			
	EAE	ESTATUA	EAE/ESTATUA %-TAN
2014	17.854	159.566	11,2
2015	8.511	100.522	8,5
2016	8.341	86.576	9,6
2017	4.678	57.497	8,1
2018	3.439	72.896	4,7
2019	2.861	88.927	3,2
17/18ko ald. %	-26,5	26,8	
18/19ko ald. %	-16,8	22,0	

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. Enplegua erregulazioko estatistikak.

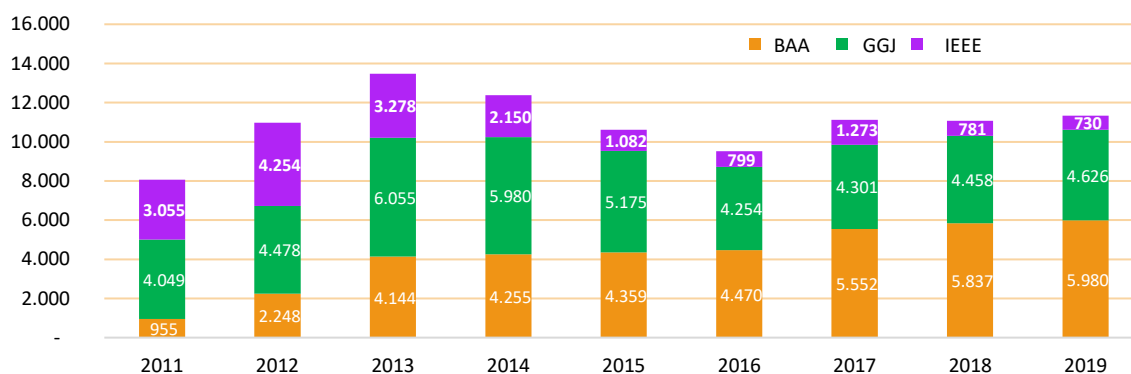
2019an, lan-erregulazioko espedienteen eraginpeko langileak 2.861 ziren EAEn (Eusko Jaurlaritzaren estatistikak erregistratzen dituen 2.449 langileak gehi Administrazio Zentralean izapideturiko 412 espediente). Kopuru horrek % 16,8 egin du behera EAEn, eta % 22 Estatu osoan. Hortaz, puntu batean jaitsi da EAEko espedienteek gutzizkoarekiko duten pisua, % 3,2 izateraino.

2.2.3. Iraizpenen bilakaera agregatua

Azken finean, banako irazpenen eta desegite erregulazio espedienteen eraginpeko langileen agregatua aztertuta ikusten denez, betiere Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa iturritzat hartuta, % 2,3ko gorakada ageri da 2019an, 2017an hasitako % 0,4ko jaitsieraren aldean.

Guztira, 11.336 langileri eragin die, eta iraungitze EEEk eragindako pertsona kopurua murriztu da (-% 6,5). Bestalde, handitu egin dira MACen gaiek eragindakoak (+% 2,4) eta AJS (+% 3,8). Alabaina, EEEren eraginpeko langileen % 6,4 besterik ez dira, eta krisiaren hasierako urteetan irazpenen zati handia ziren. Bestalde, MACek eragindakoak % 52,8 izan dira a, eta AJS, kaleratzeen % 40,8.

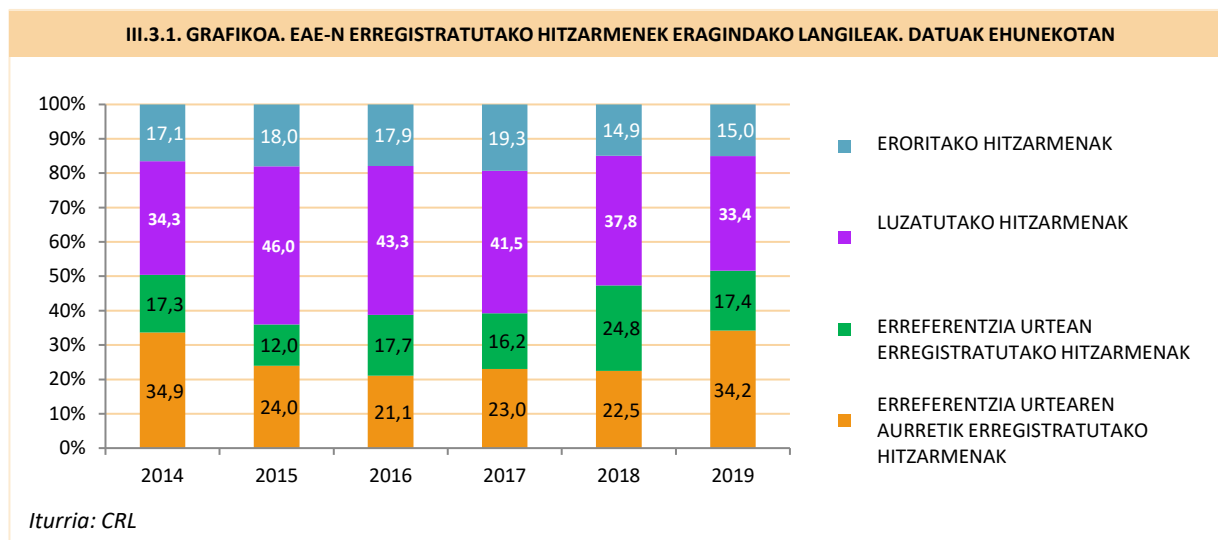
III.2.11. GRAFIKOA. EAE-KO KALERATZEAK: BILAKAERA, MOTAREN ARABERA

Iturria: ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. Lan estatistikak. Geuk egindakoa.
BBA: Bitartekaritza, Arbitrajea eta Adiskidetzea.
GGJ: Gizarte-gai judizialak.
IEEE: Iraungitzeko Enplegu Erregulazioko Espedienteak (kaleratze kolektiboak)

3. LAN HARREMANAK**3.1. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA: SOLDATA IGOERA, LANALDIA ETA LAN ETA FAMILIA BIZITZA BATERAGARRI EGITEA**

LHKren 2019ko “Gizarte-laneko egoera Euskadin” txostenaren arabera, langileen % 34,2k indarreko hitzarmenarekin hasi zuen urte hori. % 47,3k, berriz, berritzeke zegoen hitzarmen luzatua zuen, eta % 18,5ek indarrrik gabeko kontratua zuen. Negoziazio kolektiboaren estaldura, beraz, langileen % 81,5engana heltzen zen (aurreko urtean baino 9 hamarren gehiago).

Hona hemen egoera urtearen amaieran: langileen % 51,6k indarreko hitzarmena zuen (% 17,4 urtean erregistraturiko hitzarmenekin eta % 34,2 aurreko urteetan sinaturikoekin); % 33,4k luzatzeko zuen, berritzeke, eta gainerako % 15ak hitzarmen agortua zeukan (horrenbestez, egiteko zeuden hitzarmen % 48,4). Horrenbestez, 2019. urtearen amaieran, negoziazio kolektiboaren estaldura-maila % 85ekoa izan zen (2018an baino hamarren bat gutxiago). Sexuaren arabera banaketari dagokionez, ez da desberdintasun handirik hautematen, eta emakumeen proportzioa, indarreko hitzarmenak kontuan hartuz, % 52,7 da, gizonena baino zertxobait handiagoa, % 50,6 baita. Gizonen artean, erorritako hitzarmenen eraginik handiena, CRLren txostenak azaltzen duen moduan, gizonetako langileen artean askotan dauden bi hitzarmenen indargabetzearen ondorioz gertatu da: Arabako eta Gipuzkoako siderometalurgia industriarenak.

2019. urtean 289 hitzarmen erregistratu ziren Euskadin, 2018an baino % 8,8 gutxiago. Horrek, 103.536 pertsonak bere lan-baldintzak berritzea ekarri du (langileen % 17,4, jadanik esan denez), aurreko urtean baino % 29,2 gutxiago. EAEren barruan, erregistratutako akordio kopurua Estatuan baino handiagoa izan zen arren (210 hitzarmen, 13, sektorekoak, eta 197, enpresakoak), EAEen eragina izanda (79 hitzarmen erregistratuta), azken horiek barne hartutako langile kopurua handiagoa izan zen (54.488 pertsona, EAEko hitzarmenetako 49.048ren aldean).

2019ko negoziazio kolektiboaren ondorioz, urtearen amaierako kopuruak ageri dira ondoko III.3.2. taulan: indarreko 746 hitzarmen, 311.814 langile orotara, eta beste 562 hitzarmen luzatu (eraginpeko 202.216 langile) eta 30 hitzarmen agortu, orotara eraginpeko 90.918 langile.

III.3.1. TAULA. SINATUTAKO HITZARMENEN BILAKAERA ETA ERAGINDAKO LANGILEAK EAE-N

	SINATUTAKO HITZARMENAK	ERAGINDAKO LANGILEAK
2016	288	98.728
2017	304	95.787
2018	317	146.294
2019	289	103.536
% 17/18	4,3	52,7
% 18/19	-8,8	-29,2

Iturria: LHK.

Enpresa-hitzarmenek babestutako langileen % 58,2k 2019an amaitu zituzten beren hitzarmenak eguneratuta, sektoreko hitzarmenen % 49,4aren aurrean (+% 5,7). Hala ere, eremu sektorialean pilatzen dira hitzarmen agortuak dituzten langile gehienak (% 19,8).

III.3.2. TAULA. HITZARMEN KOLEKTIBOAK ETA EAE-N ERAGINDAKO LANGILEAK 2019/12/31, EGOERAREN ARABERA								
	INDARREKOAK		LUZATUTAKOAK		ERORITAKOAK*		GUZTIRA	
	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.	HITZ.	LANG.
GUZTIRA (1 + 2)	746	311.814	562	202.216	30	90.918	1.338	604.948
1. EAE-N ERREGISTRATUTAKOAK	535	183.930	426	164.306	26	90.205	987	438.441
- ARABA	113	36.267	70	9.543	5	16.490	188	62.300
- BIZKAIA	237	98.534	206	82.212	11	15.501	454	196.247
- GIPUZKOA	171	38.691	124	41.052	10	58.214	305	137.957
- LURRALDE ARTEAN	14	10.438	26	31.499	0	0	40	41.937
2. ESTATUA	211	127.884	136	37.910	4	713	351	166.507

Iturria: LHKren datuekin egindakoa.

* Hitzarmena indargabetuta duten, eta babesten duten goragoko esparru bateko hitzarmenik ez duten langileak

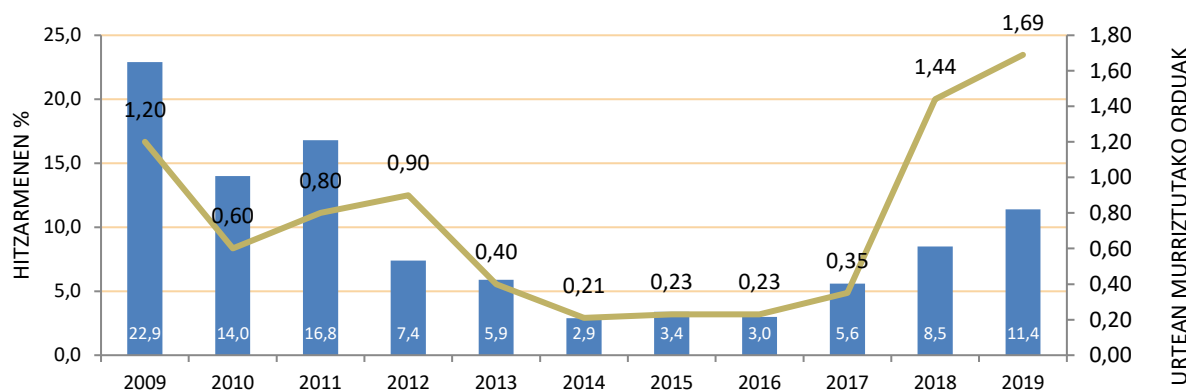
Bestalde, 2019rako EAEko indarreko hitzarmenetan itundutako batez besteko soldata igoera % 2 da EAEn, Estatuko igoera baino pixka bat txikiagoa (% 2,33 da estatuan). Bestalde, EAEn negoziaturiko hitzarmenen batez besteko igoera, EAEn eragina duten estatu mailakoak alde batera utzita, % 1,74 da, 2018an baino txikiagoa (% 1,91).

Horrez gain, 2019an, aurreko ekitaldiaren aurrean lanaldiaren murrizketa ekartzen duten hitzarmenen proportzioa handitu egin da aurreko urteetako indarreko hitzarmenekin alderatzen baditugu, izan ere, hitzarmen horien % 11,4k murriztu dute (% 8,5 2018an). Ratio horiek, 2009an lanaldia murrizten zuten hitzarmenen % 22,9tik oso urruti jarraitzen dute.

III.3.3. TAULA. EAE-N ERABAKITAKO SOLDATA IGOEREN BILAKAERA				
	2016	2017	2018	2019
ARABA	0,91	1,55	1,94	1,81
BIZKAIA	1,04	1,55	2,00	1,70
GIPUZKOA	1,08	1,67	1,70	1,62
LURRALDE ARTEKOAK	1,20	1,34	1,53	2,30
EAE-N ERREGISTRATURIKOAK	1,04	1,57	1,91	1,74
ESTATUA	0,98	1,37	1,78	2,39
EAE, GUZTIRA	1,01	1,48	1,86	2,00

Iturria: LHK.

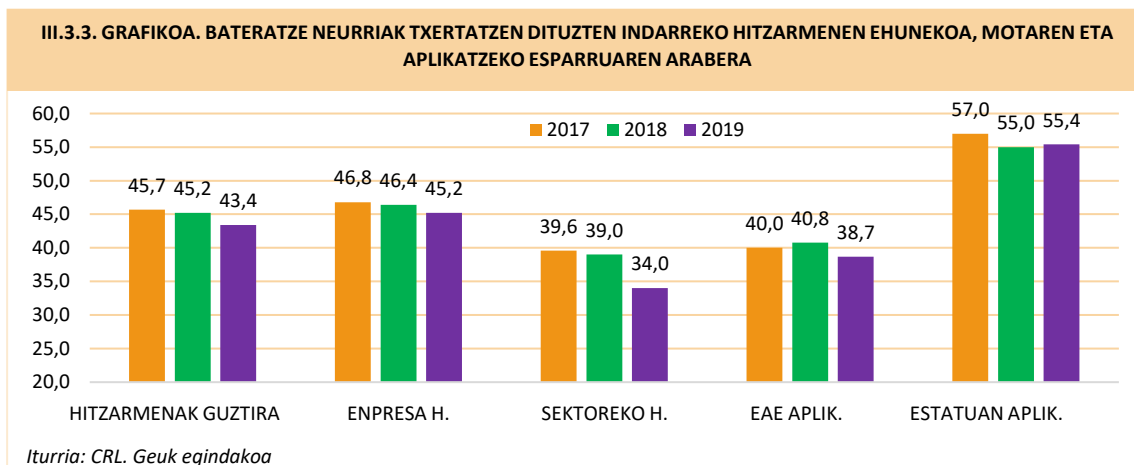
III.3.2. GRAFIKOA. LANALDIAREN MURRIZKETA NEGOZIAZIO KOLEKTIBOARENGATIK, EAE-N: MURRIZTEN DUTEN EAE-N APLIKATZEKO HITZARMENEN EHUNEKOA ETA URTEAN MURRIZTUTAKO ORDUAK.

Iturria: CRL. Geuk egindakoa

EAEn eragina duten berrituriko hitzarmenetan, urteko 1,69 orduko murriztapena lortu da batez beste (-1,44 aurreko urtean), eta 1,60 ordu dira soilik EAEn erregistraturiko hitzarmenak hartzen badira kontuan; 1,82 EAEn eragina duten estatuko eremukoak. Ondorioz, hitzarmenetan 2019rako itundutako (indarrekoak nahiz luzatuak) batez besteko lanaldia 1.706 ordukoa izan zen EAEn, 1.690 ordukoa EAEn erregistraturiko hitzarmenetan eta 1.751 ordukoa EAEn eragina duten Estatuan erregistraturiko hitzarmenetan.

Halaber, Lan Harremanetarako Kontseiluari esker jakin daiteke, EAEn, 2019ko abenduaren 31n indarrean zeuden 746 hitzarmen kolektiboetatik, zeinek barne hartzen dituzten lan eta familia bizitza bateragarri egiteko neurriak: guztira, 324 dira, hitzarmen guztien % 43,3 (% 45,2 2018an). Hitzarmen horietako gehienetan bildutako neurriek edoskitzarorako eskubidea lanaldi osoetan metatzeko aukerarekin dute zerikusia, baita indarreko legerian ezarrita dauden eta familiaren edo norberaren inguruabarren zioz ordaindutako zenbait baimenekin ere. Indarreko enpresa-hitzarmenetatik, % 45,2k bateragarri egiteko neurriak txertatzen dituzte; sektorekoetan, berriz, % 34 murriztu dira. Lurraldeka, EAEn negoziatutakoetan, % 38,7k mota horretako neurriak erregulatzen dituzte; Estatuan negoziatutakoetan, berriz, ratioa % 55,4 da. Kasu honetan, tamaina handiko enpresen hitzarmenak, edo estatu mailako sektoreko hitzarmenak dira, Estatuan eragindako langile kopuru handiarekin.

Lan Harremanetarako Kontseiluak bere txostenean nabarmentzen du ehuneko horiek azken bi urteetan izandakoen antzekoak direla (ez dago aurreko informaziorik), eta puntualki alda daitezke, urte jakin batean eguneratuta edo luzapen egoeran dauden hitzarmenen kopuruaren arabera. Beraz, arlo horretan ez da aurrerapen garrantzitsurik egin.

Azkenik, 2019an, Euskadin indarrean zeuden enpresa-hitzarmen kolektiboen kopurua 179 da (berdintasun-planak dituztenak), eta 44.177 langileei eragiten zien. Horrek ekartzen du indarreko enpresa-hitzarmenen % 28,4k, eta mota horretako hitzarmen motari atxikita dauden langileen % 51,6k berdintasun-planak dituztela. Tamaina handiko enpresek, legez, hitzarmen horiek izan behar dituzte, eta horiek dira hain zuzen mota horretako planak barne hartzen dituztenak beren hitzarmen kolektiboetan.

3.2. LAN GATAZKAK

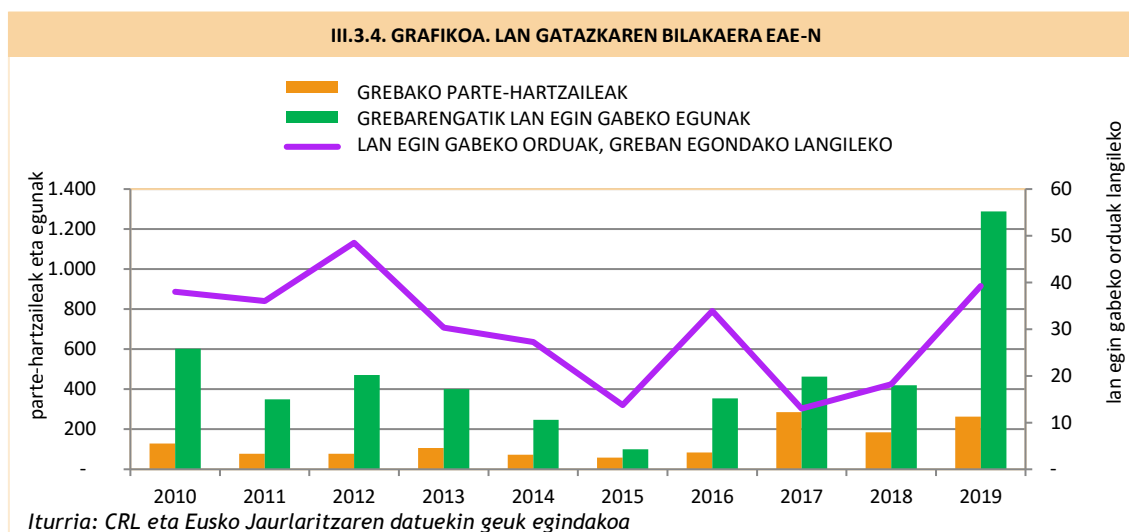
Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Saileko informazioaren arabera, 2019an guztira 304 greba erregistratu ziren EAEn, eta 79.804 lagunek hartu zuten parte. Orotara, lan egin gabeko 391.774 egun bildu ziren, hots, igoera nabarmenak gertatu dira 2018aren aldean, % 15,2koa greba kopuruan. Lan egin gabeko egunei buruzko kopuruetan, berriz, % 253,5 igo ziren.

III.3.4. TAULA. LAN GATAZKAK EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIEN BILAKAERA

	GREBAK	PARTAIDEAK	LAN EGIN GABEKO EGUNAK	PARTAIDEAK GREBAKO	LAN EGIN GABEKO EGUNAK GREBAKO	LAN EGIN GABEKO ORDUAK GREBAN EGONDAKO LANGILEKO
2015	181	10.604	18.217	59	101	14
2016	164	13.735	58.152	84	355	34
2017	208	59.485	96.371	286	463	13
2018	264	48.696	110.838	184	420	18
2019	304	79.804	391.774	263	1.289	39
17/18ko ald. %	26,9	-18,1	15,0	-35,5	-9,3	38,5
18/19ko ald. %	15,2	63,9	253,5	42,3	207,0	116,7

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. Lan eta Justizia Saila

Parte hartu zuen langile kopuruari dagokionez, bestalde, % 63,9 handitu zen, besteak beste gizarte-ekimeneko irakaskuntza-zentroen grebengatik hiru lurraldeetan, eta industria siderometalurgikoaren grebengatik Bizkaian. Datu horiekin, partaide kopurua grebako 263 langilekoa izan da (+% 42,3 2018aren aldean), lan egin gabeko egun kopurua, 1.289 (+% 207), eta lan egin gabeko ordu kopurua greban egondako langileko, 39 (+% 116,7, 2018. urtearen aldean).

Sektoreen arabera, zerbitzuetan bildu zen greba kopururik handiena, 220 (guztien % 72,4), eraginpeko 13.853 langile orotara (% 17,4) eta lan egin gabeko ordu kopururik handiena: 72,846 (% 18,6). Bestalde, industria bigarren tokian dago, 76 grebarekin (% 25), eta eragindako langile kopururik handienarekin: 65.751 (% 82,4), eta lan egin gabeko egunak: 318.079 (% 81,2). Eraikuntzan 7 greba erregistratu ziren, eta bat lehen sektorean.

Negoiazio kolektiboa da, ageri-agerian, gatazkaren zio nagusia, greben % 73,7rekin eta eraginpeko langileen % 95,9rekin, baita lan egin gabeko egunetan ere (% 97,2).

Lurraldeka, Bizkaiak izan zituen greba gehienak (116), baita partaide (72,546) eta lan egin gabeko egun gehienak (345.653). Araban, 52 greba egon ziren, 3.469 partaide eta lan egin gabeko 9.922 egunekin. Gipuzkoan, 136 greba izan ziren, 3.789 partaide eta lan egin gabeko 36.199 egun.

Estatu osoan, 2019rako behin-behineko datuak handitu dira, bai partaide kopuruan, % 24,6 (640.000 gaituz), bai lan egin gabeko egunak (+% 29,8), 760.432ra heldu arte.

3.3. LAN EGINDAKO DENBORA ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA

Baliagarria da langileek benetan eginiko lan egunak eta enpresarekin hitzarturikoarekin duen erlazioa zein den jakitea, baita lan egin gabeko egunak eta kasuen banakapena ere. EINek, *“Lan Kostuen Hiruhileko Inkestak”*, informazio zabala ematen du horren inguruan, eta horri esker, jarraipena egin daiteke denboran, kopuru absolutuetan (lan egindako eta lan egin gabeko orduen kopuruaren bilakaera) nahiz estatu mailako kopuru erlatiboetan (lan egin gabeko orduen banaketa), eta xehetasun maila txikiagoarekin, autonomia erkidegoka.

Hona hemen aintzat harturiko aldagai nagusiak (xehetasun handiagoa nahi bada, begiratu Memoria honetako glosategia, amaieran):

- Benetan lan egindako orduak: Benetan lan egindako orduak dira. Hitzartutako orduen (hitzarmenen, hitzezko akordioaren edo banako kontratuaren bidez ezarritakoak) eta aparteko orduen edota ordu osagarrien batura da, ken

lan egin gabeko orduak (horietatik aparte gelditzen dira lantokian galdutako orduak, benetan lan egindako ordutzat hartzen baitira)., Kopuru erlatiboetan, hitzartutako orduen gaineko proportzioa aztertzen da.

- Lan egin gabeko orduak: Ordaindutakoak (oporrak, jaiak, aldi baterako ezintasuna, amatasunaren ziozko baimena eta antzekoak, aparteko orduak konpentsazioaren ziozko atsedenaldiak, sindikatu-ordezkaritzako orduak, azterketak, medikuaren kontsultara joatea...) edo ordaindu gabeak izan daitezke (lan-gatazka, ugazaben itxiera, legezko zaintza –zaintzarako lanaldi murrizketak-, etab.). Kopuru erlatiboetan, benetan lan egindako orduen gaineko proportzioa aztertzen da.

Lehenik eta behin, Estatuan lan egindako eta lan egin gabeko orduen xehetasuna aurkezten da, betiere 2016-2019 aldiko urteko batez bestekoak kontsideraturik.

Estatuko langileek batez beste 128,33 ordu lan egin zuten hilero, 2018an baino % 0,3 gutxiago. Lan egindako ordu horiek (benetako orduak), enpresarekin hitzartutako orduen % 85,9 dira (hitzarmen, kontratu eta bestelakoen bidez). Ratio hori, 2018koa baino 2 hamarren txikiagoa da.

III.3.5. TAULA. LAN EGINDAKO ETA EGIN GABEKO DENBORA. BANAKAPENAREN BILAKAERA ESTATUAN ORDU KOPURUA, LANGILEKO ETA HILEKO.						
URTEKO BATEZ BESTEKOAK						
	2016	2017	2018	2019		ALD. % 2018-19
				ABS.	% BERT.	
1. HITZARTUTAKO ORDUAK	149,45	149,58	149,45	149,48	116,5	0,0
2. ORDAINDUTAKO ORDUAK	149,78	150,00	149,85	149,90	116,8	0,0
3. BENETAKO ORDUAK	128,75	128,93	128,73	128,33	100,0	-0,3
4. LAN EGIN GABEKO ORDUAK	21,34	21,35	21,45	21,93	17,1	2,2
- LAN EGIN GABEKO ORDUAK ETA ORDAINDUTAKOAK	21,07	21,08	21,15	21,58	16,8	2,0
Oporrak	7,82	7,63	7,83	7,93	6,2	1,3
Jaiegunak	6,77	6,85	6,48	6,43	5,0	-0,8
ABE	4,67	4,85	5,18	5,60	4,4	8,1
Amatasuna	0,92	0,93	0,90	0,88	0,7	-2,2
Ordaindutako baimenak*	0,48	0,45	0,48	0,48	0,4	0,0
Arrazoi tekniko edo ekonomikoak	0,10	0,10	0,10	0,08	0,1	-20,0
Aparteko orduen konpentsazioa	0,05	0,08	0,05	0,08	0,1	60,0
Lantokian galdutako orduak.**	0,02	0,0	0,00	0,00	0,0	-
Beste batzuk	0,26	0,28	0,23	0,20	0,2	-13,0
- LAN EGIN GABEKO ORDUAK ETA ORDAINDU GABEKOAK	0,28	0,30	0,30	0,30	0,2	0,0
Lan-gatazka	0,01	0,0	0,00	0,00	0,0	-
Beste batzuk	0,27	0,28	0,30	0,30	0,2	0,0
5. APARTEKO ORDUAK	0,61	0,65	0,68	0,73	0,6	7,4
BENETAKO / HITZARTUTAKO ORDUEN %	86,1	86,2	86,1	85,9		
% LAN EGIN GABEKO / BENETAKO ORDUEN %	16,6	16,6	16,7	17,1		
<i>Iturria: EIN. Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. Guk geuk egin dugu.</i>						
<i>*Sindikatu ordezkatzea, azterketak, medikuaren kontsultak, eta abar.</i>						
<i>** Lege ondorioetarako, lan egindako ordutzat hartzen dira</i>						

Horrez gain, batez beste lan egin gabeko 21,93 ordu zenbatetsi dira langileko eta hileko, horietatik 21,58 (% 98,4) ordaindutakoak izan ziren. Lan egin gabeko orduak % 2,2 handitu dira azken urtean.

Lan egin gabeko ordu horietan, kategoria nagusiak (ikus xehetasunak III.3.5 taula) oporraldiei dagozkie (7,93 ordu), jaiak (6,43) eta gaixotasunagatik (AE) lan egin gabeko orduak, zenbatespenen arabera, 5,60 ordu langiletako eta hileko. Hiru kategoria horien artean, lan egin gabeko orduen % 91 dira eta benetako orduen % 15,6. Arlo erlatiboari dagokionez, lan egin gabeko ordu kopurua 2019an, benetako orduen % 17,1 da (lan egindakoak), 2018an baino lau hamarren gehiago.

Bigarrenik, autonomien arteko erkaketa ageri da, baina horien gaineko lan egin gabeko orduen xehetasunik ez dugu. Benetan lan egindako orduek hitzarturiko orduen gainean eta lan egin gabeko orduek benetan lan egindako orduen gainean izan dituzten ratioak kalkulatu dira 2016tik 2019rako urteetan, baina horien interpretazio zehatzagoa egiteko, beste aldagai batzuk aztertu beharko lirateke hala nola ekoizpenaren egitura edo lanaldi partzialaren pisua (Memoria honen helburuetatik harago doaz).

2019an, benetan lan egindako orduek hitzarturiko orden gainen duten portzentajerik handiena Balearretan dago (% 88,8) eta txikiena EAEn (% 81,7, 2018an baino 1,6 puntu gutxiago). Estatuko batezbestekoa, ikusi denez, % 85,9 da. Lan egin gabeko orduei dagokienez, benetako orduen gaineko proportzioa % 13 (Balearrak) eta % 22,7 (EAE) artekoa da, Estatuko % 17,7ko batezbestekoaren nabarmen gainetik.

Hirugarrenez, EAEko kopuru absolutuen bilakaera

aurkeztuko dugu (III.3.7. TAULA). Batez beste, enpresa eta langileen artean hitzartutako hileko ordu kopurua, 2019an, 147,50 izan zen, 2018an baino % 0,1 gehiago. Ordu horietatik, 120,68 (-% 1,8 2018an aldean), hots, % 81,7, benetan lan egin ziren, eta ratio nabarmen murriztu da azken urtean. Halaber, lan egin gabeko orduak 27,35 izan ziren 2019 langile eta hilabete bakoitzeko, hots, 2018an baino % 9,1 gehiago, eta benetan lan egindako orduen % 22,7.

Hitzartutakoen gaineko benetako orduen eta hitzartutakoen gaineko lan egiteko orduen arteko ratioen bilakaerak desberdintasun batzuk ditu EAEn eta Estatuko batezbestekoaren artean, III.3.5. grafikoan ikusten denez: benetan lan egindako orduek hitzarturiko orduen gainean duten pisua oso txikia da EAEn serie osoan, eta lan egin gabeko orduek pisu handiagoa dute benetan lan egindako orduen aldean.

Azkenik, EINen EPari esker, badakigu zein den egindako aparteko orduen banakapena, Estatu osoan, ordaindutako eta ordaindu gabeko ordutan. Horrela, Estatuko soldatapeko pertsonak, batez beste 5.774.900 aparteko ordu egin zituzten 2019an, 2018an baino % 10,5 gutxiago. Horietatik, 3.201.800 ordaindu ziren, aurreko urtean baino % 11,7 gutxiago. Ordaindutako ordu horiek, aparteko ordu guztien % 55,4 dira (% 56,2 2018an).

III.3.6. TAULA. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO ORDUAK, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA: ALDAGAI ERLATIBOEN BILAKAERA

	BENETAKO ORDUEN %, HITZARTUTAKOEN GAIANEAN				LAN EGIN GABEKO ORDUEN %, BENETAKO ORDUEN GAIANEAN			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
ESTATUKO BATEZBESTEKOA	86,1	86,2	86,1	85,9	16,6	16,6	16,7	17,7
ANDALUZIA	86,8	87,2	87,2	87,1	15,6	15,1	15,2	15,3
ARAGOI	85,2	85,5	85,2	84,8	18,0	17,6	18,1	18,8
ASTURIAS	84,9	85,3	85,1	84,9	18,3	17,8	18,0	18,4
BALEAR UHARTEAK	88,5	88,6	88,8	88,8	13,5	13,4	13,1	13,0
KANARIAR UH.	87,1	86,8	86,1	85,8	15,2	15,5	16,6	17,0
KANTABRIA	86,8	86,7	86,3	86,0	15,7	15,7	16,3	16,7
GAZTELA ETA LEON	85,2	85,1	84,8	85,2	17,8	17,9	18,3	17,8
GAZTELA-MANTXA	86,6	86,9	86,6	86,3	15,9	15,6	16,0	16,4
KATALUNIA	85,9	85,8	85,9	85,3	17,0	17,2	17,1	18,0
VALENTZIAKO E.	86,6	86,5	86,4	86,3	15,9	16,1	16,4	16,5
EXTREMADURA	86,7	86,4	86,2	86,1	15,7	16,0	16,3	16,4
GALIZIA	85,9	85,9	85,9	85,2	16,8	16,9	16,9	18,0
MADRIL	86,4	86,5	86,5	86,6	16,2	16,1	16,1	16,0
MURTZIA	86,0	85,7	85,5	85,1	16,8	17,1	17,5	18,0
NAFARROA	85,0	84,9	84,3	84,3	18,3	18,6	19,3	19,4
EAE	83,1	83,3	83,3	81,7	20,8	20,5	20,4	22,7
ERRIOXA	85,5	85,4	85,6	85,8	17,3	17,5	17,3	17,2

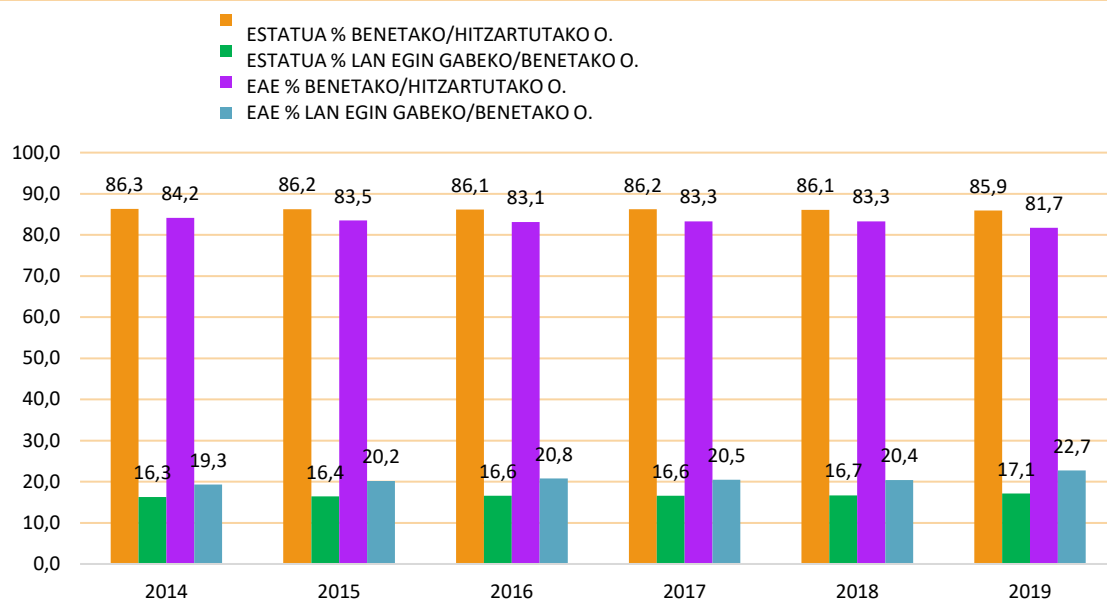
ITURRIA: EIN. ETCL. Geuk egindakoa.

III.3.7. TAULA. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA. ALDAGAIEN BILAKAERA EAE-N. ORDU KOPURUA, LANGILEKO ETA HILEKO. URTEKO BATEZ BESTEKOAK

	2016	2017	2018	2019	ALD. % 2018/19
1. HITZARTUTAKO ORDUAK	147,18	147,00	147,40	147,50	0,1
2. ORDAINDUTAKO ORDUAK	147,08	146,70	147,00	146,98	0,0
3. BENETAKO ORDUAK	122,38	122,43	122,83	120,68	-1,8
4. LAN EGIN GABEKO ORDUAK	25,42	25,10	25,08	27,35	9,1
5. APARTEKO ORDUAK	0,61	0,53	0,45	0,55	22,2
BENETAKO / HITZARTUTAKO ORDUEN %	83,1	83,3	83,3	81,7	
% LAN EGIN GABEKO / BENETAKO ORDUEN %	20,8	20,5	20,4	22,7	

Iturria: EIN. Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. Guk geuk egin dugu.

III.3.5. GRAFIKOA. LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO ORDUAK: ESTATUKO ETA EAE-KO DATU ESANGURATSUAK ALDERATUTA

Iturria: EIN. ETCL. Geuk egindakoa.

4. SOLDATAK EAE-N

4.1. SOLDATA EGITURARI BURUZKO 2017KO INKESTAREN EMAITZAK

III.4.1. TAULA. LANGILE BAKOITZAREN URTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIAK (EUROTAN) 2016-2017.

	GUZTIRA 2016	2017			2016/17 ALDAKUNTZA %			EMAKUMEAK / GIZONAK RATIOA %	
		GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUME AK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUME AK	2016	2017
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	23.156	23.647	26.392	20.608	2,1	1,8	2,4	77,7	78,1
ANDALUZIA	21.268	21.404	24.176	18.287	0,6	0,6	0,6	75,7	75,6
ARAGOI	22.249	23.040	25.878	19.677	3,6	2,2	4,9	74,1	76,0
ASTURIAS	23.096	23.610	27.849	19.426	2,2	3,1	1,8	70,6	69,8
BALEAR UHARTEAK	21.478	22.036	23.538	20.466	2,6	1,1	3,9	84,6	86,9
KANARIAR UH.	19.749	20.185	21.292	18.918	2,2	0,7	3,9	86,1	88,9
KANTABRIA	22.063	22.390	25.250	19.012	1,5	0,2	4,4	72,3	75,3
GAZTELA ETA LEON	21.552	21.847	24.783	18.797	1,4	1,4	0,7	76,3	75,8
GAZTELA-MANTXA	20.826	21.033	23.161	18.327	1,0	1,3	0,6	79,6	79,1
KATALUNIA	24.456	25.180	28.323	21.801	3,0	2,7	3,3	76,6	77,0
VALENTZIAKO E.	21.169	21.362	23.868	18.524	0,9	0,8	0,9	77,5	77,6
EXTREMADURA	19.475	19.672	21.585	17.722	1,0	0,1	2,1	80,5	82,1
GALIZIA	21.082	21.606	24.322	18.834	2,5	2,3	2,9	77,0	77,4
MADRIL	26.330	27.089	29.910	24.029	2,9	2,7	2,8	80,3	80,3
MURTZIA	21.143	21.309	24.009	18.048	0,3	0,3	0,8	75,3	75,2
NAFARROA	25.468	26.330	29.699	21.899	3,4	2,1	4,5	72,0	73,7
EAE	27.481	28.204	31.619	24.166	2,6	2,0	3,1	75,6	76,4
ERRIOXA	21.999	22.234	24.820	19.354	1,1	0,7	1,6	77,3	78,0

Iturria: INE. EES 2017.

EINen Soldaten Egituraren Urteko Inkestaren arabera¹³, langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia 2017an (azken datua) EAEn 28.204€ zen, hots, % 2,6ko igoera aurreko urtearekiko (-% 0,3 2015. eta 2016. urteen artean). Kopuru hori Estatuko batezbestekoa baino % 19,3 handiagoa da denboraldi berean, eta autonomia erkidegoen zerrendako lehenengoa da; ondoren Madril eta Nafarroa daude. Hiru erkidego horiek, Kataluniarekin batera, Estatuko batez bestekoa baino urteko batez besteko irabazi handiagoa dute aipaturiko datan. Gainerakoak, berriz, batez bestekoa baino soldata txikiagoa du. Extremadurak, Kanariar Uharteek eta Gaztela-Mantxak dituzte soldatarik txikiak.

Sexuen araberako soldaten aldeari dagokionez, emakumeen batez besteko soldata txikiagoa zen gizonezkoena bainoa autonomia erkidego guztietan 2017an, hala ere aldea desberdina da batzuen eta besteen artean. Enpleguak eta okupazioak erkidego bakoitzean duten egitura desberdina funtsezko faktorea da aldakortasun hori azaltzeko. Batez beste, emakumeen soldata gizonen soldataren % 78,1 zen (+0,4 puntu aurreko urtearen aldean). Kanariar Uharteek izan zuten desbideratzerik txikiena (ratorik handiena), eta haien atzetik Balearrak eta Extremadura. Bestalde, Asturiasek izan zuen alderdik handiena, Nafarroa eta Kantabriaren aurretik. EAEn, emakumeen soldaten ratioa, 2017an, gizonen soldataren % 76,4 izan zen batez beste, 2016an baino 8 hamarren gutxiago. Kopuru absolutuetan, EAEn, gizonen batez besteko soldata 2017an 31.619 € zen (+% 2 2016aren aldean) eta emakumeena 24.166 € (+% 3,1).

Kontratu erlazio motaren araberako soldatei dagokionez, urteko soldata gordina % 41,1 handiagoa zen batez beste 2017an kontratu mugagabea zuten langileentzat aldi baterako kontratuekin lan egiten zuten langileentzat baino. Alde hori, gainera, askoz handiagoa zen gizonen artean (% 53,9) emakumeen artean baino (% 25,3), eta alde hori Estatu mailan ere gertatzen da.

¹³ La "Encuesta Anual de Estructura Salarial" del INE proporciona datos a nivel de Comunidades Autónomas sobre los salarios según sexo y ocupación, entre otras variables, de los que hasta entonces sólo se tenía información cada cuatro años a través de las Encuestas de Estructura Salarial y, además, sólo para las empresas con 10 o más trabajadores/as. Esta Encuesta emplea registros administrativos de distintas fuentes, como la Seguridad Social o las Agencias Tributarias, además de la información de una parte de la Encuesta Trimestral de Coste Laboral del propio INE, y permite analizar los aspectos más estructurales de los salarios. Los conceptos salariales que se manejan en los resultados se recogen en valores brutos, es decir, antes de practicar retenciones a cuenta del IRPF o cotizaciones a la Seguridad Social por parte del trabajador o trabajadora.

III.4.2. TAULA. URTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIA EAE-N ETA ESTATUAN, SEXUAREN ETA KONTRATU-MOTAREN ARABERA. 2016-2017. EUROAK.

	BI SEXUAK			EMAKUMEAK			GIZONAK		
	2016	2017	% VAR	2016	2017	% VAR	2016	2017	% VAR
EAE									
GUZTIRA	27.481	28.204	2,6	23.428	24.166	3,1	31.001	31.619	2,0
IRAUPEN MUGAGABEA	29.098	29.733	2,2	24.573	25.025	1,8	33.130	33.774	1,9
IRAUPEN JAKINA	19.410	21.071	8,6	17.220	19.967	16,0	21.085	21.941	4,1
MUGAGAB./IRAUP. JAKINA %	49,9	41,1		42,7	25,3		57,1	53,9	
ESTATUA									
GUZTIRA	23.156	23.647	2,1	20.131	20.608	2,4	25.924	26.392	1,8
IRAUPEN MUGAGABEA	24.516	25.085	2,3	21.086	21.610	2,5	27.665	28.231	2,0
IRAUPEN JAKINA	16.568	17.034	2,8	15.461	15.972	3,3	17.565	17.983	2,4
MUGAGAB./IRAUP. JAKINA %	48,0	47,3		36,4	35,3		57,5	57,0	

Iturria: INE. Soldaten egiturari buruzko inkesta.

Bestalde, inkestari esker, lanordu arrunteko irabazia jakin daiteke¹⁴, ezinbestekoa dena lanaldi desberdinak dituzten langileak berdintasunez aztertzeko. Orduko irabazi hori 2017an, EAEn, 18,48 euro izan zen, 2016an baino % 1,7 gehiago. Orduko irabazia, urteko batezbestekoa bezala, handiena da autonomia-erkidegoetan (eta Estatuko batezbestekoa baino % 22,1 handiagoa, orduko 15,13 dena). Atzetik, Nafarroa eta Madril daude. Beste muturrean Kanariar Uharteak eta Extremadura daude.

III.4.3. TAULA. LANORDU ARRUNTEKO BATEZ BESTEKO IRABAZIA SEXUAREN ARABERA (EURO). 2016-2017.

	GUZTIRA 2016	2017			2016/17 ALDAKUNTZA %			EMAKUMEAK / GIZONAK RATIOA %	
		GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUME AK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUME AK	2016	2017
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	14,88	15,13	16,10	13,93	1,7	1,0	2,4	85,3	86,5
ANDALUZIA	13,85	13,94	14,87	12,75	0,6	-0,1	1,6	84,3	85,7
ARAGOI	14,41	14,79	15,83	13,41	2,6	2,3	2,8	84,3	84,7
ASTURIAS	14,97	15,23	17,12	13,16	1,7	2,6	1,1	78,0	76,9
BALEAR UHARTEAK	14,14	14,16	14,48	13,79	0,1	-2,4	2,8	90,4	95,2
KANARIAR UH.	12,24	12,49	12,80	12,11	2,0	0,1	4,4	90,7	94,6
KANTABRIA	13,98	14,25	15,27	12,90	1,9	-0,2	5,7	79,8	84,5
GAZTELA ETA LEON	13,93	14,14	15,15	12,95	1,5	0,9	1,6	84,9	85,5
GAZTELA-MANTXA	13,40	13,49	14,05	12,68	0,7	0,9	0,3	90,7	90,2
KATALUNIA	15,71	16,06	17,32	14,58	2,2	2,1	2,5	83,9	84,2
VALENTZIAKO E.	13,79	13,92	14,80	12,81	0,9	0,4	1,6	85,5	86,6
EXTREMADURA	12,87	12,93	13,18	12,63	0,5	-1,0	2,3	92,8	95,8
GALIZIA	13,39	13,71	14,65	12,63	2,4	1,6	3,3	84,8	86,2
MADRIL	16,50	16,87	17,96	15,59	2,2	1,6	2,8	85,8	86,8
MURTZIA	13,55	13,67	14,51	12,50	0,9	0,3	1,3	85,3	86,1
NAFARROA	16,92	17,31	18,61	15,40	2,3	1,4	3,3	81,3	82,8
EAE	18,17	18,48	19,55	17,04	1,7	0,9	2,7	85,7	87,2
ERRIOXA	14,23	14,38	15,17	13,38	1,1	0,2	2,3	86,4	88,2

Iturria: INE. EES 2017.

Sexuaren arabera, EAEko emakumeen orduko batez besteko irabazia 2017an 17,04 euro zen (+% 2,7, 2016aren aldean). Bestalde, gizonen kasuan, irabazi hori 19,55 euro arte handitu da (+% 0,9 2016. urtearen aldean). Sexuaren aldeko alde hori Estatuko erkidego guztietan gertatu da, eta horrek ekartzen du emakumeek orduko Euskadin gizonen % 87,2 kibratu zutela, hau da, orduko irabazia % 12,8 txikiagoa izan zen. Alde hori puntu eta erdia murriztu zen azken urtean.

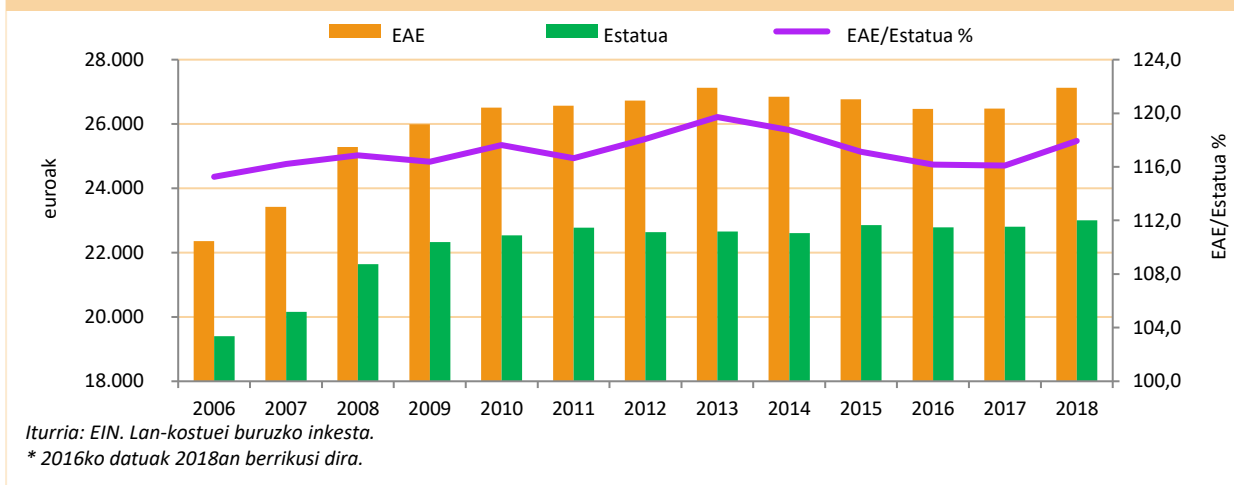
¹⁴ Orduko irabazia urteko irabazi gisa zenbatetsi, erreferentziako urtean lan egindako ordukin zatituz. Informazio-iturri nagusia, Lan-kostuaren hiruhileko inkestaren langileko hitzartutako orduak dira, hala ere, Gizarte Segurantzaren datu-baseetan eskuragarri dagoen informazioarekin osatuta; bereziki lanaldi partzialeko langileei dagokienez.

4.2. LAN KOSTUARI BURUZKO INKESTEN EMAITZAK

4.2.1. Lan-kostuei buruzko urteko inkesta, 2018. urtean.

Langileen soldatei hurbiltzen zaion EINen beste estatistika bat "*Lan-kostuei buruzko inkesta*" da. Urtero egiten da eta lanaren eta bere osagaien faktorearen kostuaren urteko maila ezagutzeko aukera ematen du. Horien artean, "lansarien eta soldaten" partidak besteren konturako langileei diruz zein gauzaz emandako ordainsari guztiak hartzen ditu barne. Soldata-egituraren Inkestaren kasuan bezala, zenbatekoak gordinak dira, hau da, atxikipenak edo langileak Gizarte Segurantzarako kotizazioak egin aurrekoak.

III.4.1. GRAFIKOA. LAN KOSTUAREN "LANSARIAK ETA SOLDATAK" PARTIDAREN ZENBATEKOA, LANGILEKO ETA URTEKO. EAE ETA ESTATUA ALDERATUTA.

2018ko lan-kostuei buruzko inkestaren arabera, lan-kostu gordina langileko, EAEn, 36,838 € zen (+% 2,9, 2017aren aldean). Horietatik, % 73,6, "*soldatak*" delakoari zegokion, hau da, 27.127 € (% 2,4ko igoera aurreko urtearen aldean). Gainerako % 26, 4a hauexen baturari dagokio: nahitaezko kotizazioak (% 23,52), borondatezkoak (% 0,92), zuzeneko gizarte prestazioak (% 0,77) eta gainontzeko % 1,55 beste partida batzuei hala nola gizarte gastuei, kalte-ordainei, etab.

Batez besteko soldata hori Estatuko batez bestekoa baino % 17,9 handiagoa izan zen aipatutako urtean, eta, Madrilgo Erkidegoarekin batera, autonomia erkidegoen artean kopuru handiena da. "*Soldatak*" kontu-sail hori etengabe handitu zen Euskadin, 2002 eta 2013. urteen artean, baina harrezkero eta 2017ra arte % 2,4 murriztu da. Azken urtean, berriz, badirudi goranzko joera hartu duela.

III.4.4. TAULA. LAN KOSTUA LANGILEKO ETA URTEKO. AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ARABERAKO DATUAK. 2017-2018

	2017			2018			2017/18ko ald. %	
	KOSTU GORDIN A	SOLDATAK	SOLDAKTAK GUZTIRA %	KOSTU GORDIN A	SOLDATAK	SOLDAKTAK GUZTIRA %	KOSTU GORDIN A	SOLDATAK
ESTATUA	30.745	22.807	74,2	31.086	23.003	74,0	1,1	0,9
ANDALUZIA	27.629	20.279	73,4	27.373	20.062	73,3	-0,9	-1,1
ARAGOI	29.248	21.633	74,0	29.658	21.830	73,6	1,4	0,9
ASTURIAS	31.398	23.448	74,7	31.565	23.442	74,3	0,5	0,0
BALEAR UHARTEAK	29.298	21.663	73,9	30.251	22.394	74,0	3,3	3,4
KANARIAR UH.	26.144	19.154	73,3	26.680	19.499	73,1	2,1	1,8
KANTABRIA	29.464	21.706	73,7	29.889	22.064	73,8	1,4	1,6
GAZTELA ETA LEON	27.670	20.382	73,7	28.199	20.629	73,2	1,9	1,2
GAZTELA-MANTXA	27.645	20.423	73,9	27.558	20.136	73,1	-0,3	-1,4
KATALUNIA	32.375	24.141	74,6	33.097	24.593	74,3	2,2	1,9
VALENTZIAKO ERKIDEGO	27.739	20.534	74,0	27.699	20.459	74,0	-0,1	-0,4
EXTREMADURA	25.129	18.445	73,4	25.390	18.670	73,5	1,0	1,2
GALIZIA	27.565	20.272	73,5	27.990	20.470	73,1	1,5	1,0
MADRIL	36.337	27.222	74,9	36.750	27.560	75,0	1,1	1,2
MURTZIA	27.291	20.268	74,3	27.315	20.208	74,0	0,1	-0,3
NAFARROA	33.226	24.572	74,0	33.859	24.991	73,8	1,9	1,7
EAE	35.806	26.479	74,0	36.838	27.127	73,6	2,9	2,4
ERRIOXA	28.394	21.096	74,3	28.272	20.782	73,5	-0,4	-1,5

Iturria: INE: Lan-kostuei buruzko urteko inkesta.

4.2.2. Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. 2019. urtea

Deskribatutako urteko inkestaz gain, EINek "*Laneko kostuen hiruhileko inkesta*" ere egiten du, EUROSTATen lan-kostu bateratuaren indizea egiteko funtsezko iturria dena, Europako Banku Zentralak Europar Batasuneko herrialdeen arteko konbergentzia prozesuaren jarraipena egiteko eskatutako "euroadierazle" direlakoetako bat delako. Halaber, Inkesta horrek, lan egindako eta lan egin gabeko denborari (ikusitako kapitulu honen 3.3. atala) eta lan-kostuei buruzko informazioa ematen du, lan egindako pertsonako eta hileko (soldaten kontu-sailaren osoa antzekoa da, Urteko inkestan oinarrituz¹⁵), eta baita lan egindako benetako orduko ere.

Lan-kostuak, enpresak benetako lanordu baten ordaindu behar duen kostua neurtzen du, kopuru garbitan adierazita, eta lan-kostu osoa eta soldata-kostua bereiz daitezke (kostu osoaren % 75-76 ingurukoa dena; ratioa oso egonkorra da denboran eta autonomia-erkidegoaren arabera), langileei egindako ordainketak barne hartzen dituen, eskudirutan edo gauzaz, besteren konturako lan-zerbitzuen emate profesionalarengatik, ordainketa modua edozein dela, eta lan gisa kontuan hartzen diren atsedendialdiak¹⁶.

Zehazki, lan-kostuen hiruhileko inkestaren arabera, 2019ko laugarren hiruhilekoan, lanorduko lan-kostua EAEn 26,34 zen, aurreko urtean baino % 2 gehiago, eta Estatuko batezbestekoa baino % 22,2 handiagoa, nahiz eta aldi berean % 2 handitu.

Bestalde, benetako lanorduko lan-kostua 19,76 euro zen EAEn 2019ko laugarren hiruhilekoan (lan-kostu osoaren % 75), aurreko urtean baino % 0,8 gehiago. Horrez gain, zenbateko hori, eta gauza bera gertatzen da lan-kostu osoarekin, autonomia-erkidegoetako handiena da. Atzetik, Madril eta Nafarroa daude. Bestalde, Estatuko batezbestekoa baino % 21,7 handiagoa da (16,24 euro). Beste muturrean daude Kanariar Uhartek, lanorduko kostua 13 euro dena; Extremaduran, 14 euro.

¹⁵ Lan-kostuei buruzko urteko inkestak, hilerio nominetan jasotzen ez diren soldatek kontu-sail batzuei buruzko datuekin osatzen da. Ez da jasotzen hain zuzen mugaeguna hila baina handiagoa delako (aurrezki-planak, gauzazko ordainketak, borondatezko kotizazioak eta abar). Zenbatespenen arabera, inkesta horrek lan-kostu osoaren % 98,4 barne hartzen du, eta horregatik ez dator bat bi inkesten emaitzak, antzekoak badira ere.

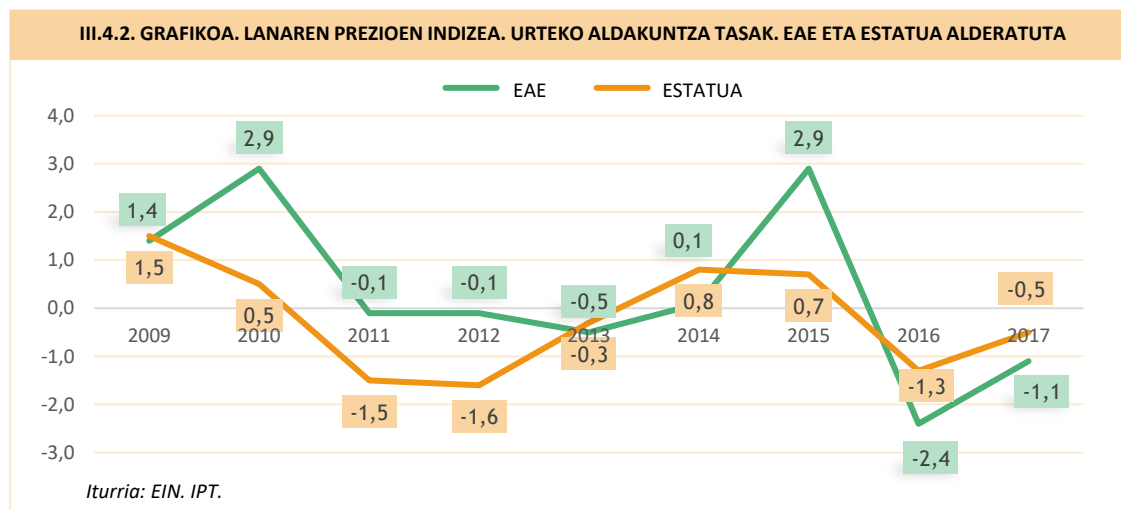
¹⁶ Xehetasun gehiagorako, Txosten honen glosariora jo dezake irakurleak.

III.4.5. TAULA. LAN KOSTUAREN ETA SOLDATA KOSTUAREN BILAKAERA, ORDUKO, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. €. IV HIRUHILEKOAK										
	LAN KOSTUA			SOLDATA KOSTUA			17/18ko ALD. %		ALD. % 18/19	
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	CL	CS	CL	CS
ESTATUA	21,04	21,14	21,56	15,93	16,01	16,24	0,5	0,5	2,0	1,4
ANDALUZIA	18,75	18,64	19,11	14,04	13,94	14,22	-0,6	-0,7	2,5	2,0
ARAGOI	21,00	20,82	21,97	15,82	15,69	16,53	-0,9	-0,8	5,5	5,4
ASTURIAS	22,15	22,02	22,87	16,93	16,61	17,32	-0,6	-1,9	3,9	4,3
BALEAR UHARTEAK	20,54	20,70	21,03	15,48	15,61	15,76	0,8	0,8	1,6	1,0
KANARIAR UH.	17,13	17,54	17,68	12,75	13,13	13,08	2,4	3,0	0,8	-0,4
KANTABRIA	20,05	20,27	21,09	15,13	15,31	15,94	1,1	1,2	4,0	4,1
GAZTELA ETA LEON	19,41	19,43	19,81	14,57	14,60	14,79	0,1	0,2	2,0	1,3
GAZTELA-MANTXA	19,28	18,95	19,11	14,51	14,13	14,16	-1,7	-2,6	0,8	0,2
KATALUNIA	22,36	22,52	23,31	16,97	17,09	17,64	0,7	0,7	3,5	3,2
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	19,39	19,01	19,18	14,58	14,28	14,28	-2,0	-2,1	0,9	0,0
EXTREMADURA	17,67	17,97	18,73	13,20	13,60	14,02	1,7	3,0	4,2	3,1
GALIZIA	19,02	18,95	19,75	14,30	14,23	14,78	-0,4	-0,5	4,2	3,9
MADRIL	23,79	24,19	24,10	18,26	18,63	18,47	1,7	2,0	-0,4	-0,9
MURTZIA	18,81	18,94	19,17	14,17	14,28	14,36	0,7	0,8	1,2	0,6
NAFARROA	23,68	24,06	25,01	17,94	18,29	18,91	1,6	2,0	3,9	3,4
EAE	25,24	25,82	26,34	19,15	19,61	19,76	2,3	2,4	2,0	0,8
ERRIOXA	19,94	19,47	20,40	15,10	14,74	15,39	-2,4	-2,4	4,8	4,4

Iturria: INE: Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta.

4.3. LANEKO PREZIOEN INDIZEAREN EMAITZAK (LPI) 2017

EINen "Lanaren prezioen indizeak" lan-eskuak denboran duen prezioaren aldaketa neurtzen du, soil-soilik lan-merkatuaren prezioen ondorioz, hots, neurri hori ez dago eginiko lanaren kalitatearen eta kantitatearen aldaketan eraginpean (esaterako, lan-indarraren eraketaren aldaketengatik, soldatapeko pertsonen ezaugarrien aldaketengatik, etab.), hau da, eraketa-efektua deskontaturik¹⁷.

Kontsumo eta zerbitzu ondasunen "oinarrizko otzara" estandarizatuak neurtzen duen kontsumorako prezioen indizeak bezala (KPI), lanpostuen "oinarrizko otzara" estandarizatuaren prezioaren aldaketak neurtzen ditu LPIk¹⁸.

¹⁷ Gaur egun, Espainian LKHI, LKUI eta EES inkestetatik jasotako informazioan, lan- eta soldata-kostuaren batez besteko emaitzak besterik ez dira adierazten, langileko. Horrela, kostuaren aldaketa zein enpleguren konposizioan gertatutako aldaketak barne hartzen dituzte.

¹⁸ Informazio gehiagorako, eragiketa estatistiko honen Metodologiara jo daiteke:

http://www.ine.es/dynqs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177027&menu=metodologia&idp=1254735976596

LPI % 1,1 murriztu zen 2016 eta 2017 urte bitartean EAEn (eskuratu dugun azken datua). Estatuko batez besteko aldakuntza, berriz, -% 0,5 izan da.

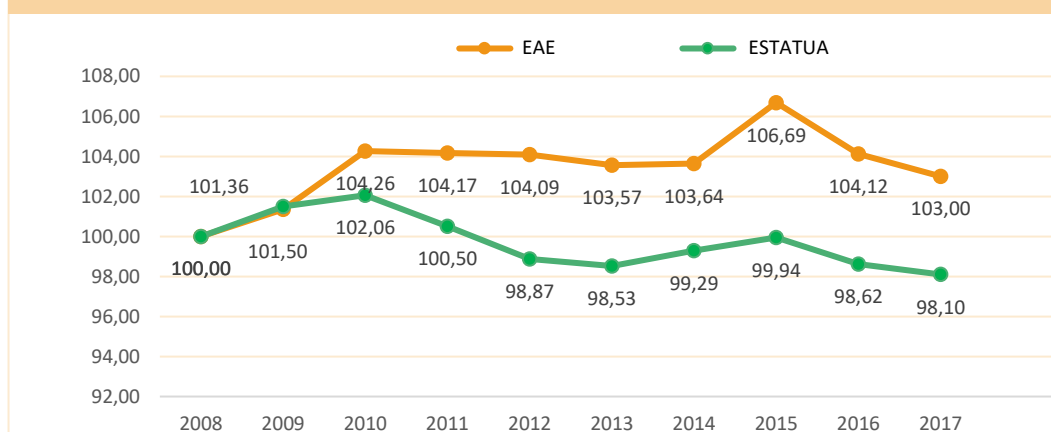
Eskuragarri dugun denbora tartearen bilakaera (2008-2017) aztertuta ikusten denez, LPI EAEn nahiz Estatuan hazi zen 2008 eta 2010 bitartean; neurri ezberdinean murriztu zen 2011 eta 2013 bitartean, eta berriz ere kopuru positiboetara itzuli da 2014. eta 2015. urteetan. Hala ere, 2016. eta 2017. urteetan behera egin du berriz. Indize kopuruetan, oinarritzat hartutako 2008. urte horretan eta 2017. urtearen arteko hazkundea % 3 da: EAEko datua 103 zen 2017an. Estatuko batez bestekoa, berriz, 98,1 zen. Horrek erakusten duenez, soldatek % 1,9 egin zuten behera epealdi berean.

III.4.6. TAULA. LANAREN PREZIOEN INDIZEA. AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERAKO DATUAK. 2013-2017.

	2013	2014	2015	2016	2017
ESTATUA	-0,3	0,8	0,7	-1,3	-0,5
ANDALUZIA	-1,0	1,2	1,6	-1,0	-0,9
ARAGOI	-0,4	1,8	-0,4	-0,9	0,1
ASTURIAS	-2,8	1,6	1,9	-1,8	0,6
BALEAR UHARTEAK	-0,6	3,4	-0,5	-0,9	-1,4
KANARIAR UH.	1,6	-1,8	0,6	-2,0	0,1
KANTABRIA	-2,7	3,0	0,7	-1,3	1,1
GAZTELA ETA LEON	-0,6	-1,8	2,1	-0,3	-0,8
GAZTELA-MANTXA	1,1	0,4	-0,6	-2,2	-1,5
KATALUNIA	-0,5	0,0	1,7	-1,5	0,1
VALENTZIAKO ERKIDEGOIA	-0,4	0,7	1,5	-1,2	-0,9
EXTREMADURA	0,1	-4,1	0,3	0,6	-1,3
GALIZIA	-0,9	0,8	2,5	-1,3	0,8
MADRIL	0,4	2,3	-2,4	-1,4	-1,1
MURTZIA	-2,0	1,9	-0,8	-1,0	0,4
NAFARROA	1,8	-1,5	2,5	0,4	-0,2
EAE	-0,5	0,1	2,9	-2,4	-1,1
ERRIOXA	-2,8	3,4	1,9	-1,0	-1,6

Iturria: INE: Lanaren prezioen indizea 2008ko oinarria.

III.4.3. LPI: URTEKO IGOERA 2008AREN ALDEAN, LEHEN URTEA. EAE ETA ESTATUA ALDERATUTA

Iturria: EIN. IPT.

4.4. SOLDATEN BANAKETA: 2018KO EPA-REN EMAITZAK

Analisirako eremu zabal horren barruan, EINren “Biztanleria Aktiboaren Inkestak” (EPA) familiaren “enplegu nagusiaren soldata” aldagaia kodetzen du deziletan, eta informazio hori biltzeko, informazioa ematen duten etxeekin loturiko administrazio-erregistroak erabiltzen ditu. Soldata horren barruan, laneko errentaren gaineko zergaren konturako atxikipenak eta langileak gizarte segurantzako sistemai eginiko nahitaezko kotizazioak daude, baita aparteko pagei, aparteko orduetara eta beste osagarri batzuei dagozkien hainbanaketak ere. Kontuan hartu behar da etxeetako soldaten aldagai hori ezin izan daitekeela esanguratsua, kopuru absolutuetan, zeren eta etxe bakoitzeko bat baizik ez baitu erregistratzen. Hala ere, soldata-masak gure gizartean konparaziozko datuetan duen banaketari buruzko informazioa ematen du dezilen arabera kodetzeak.

Horretarako, jasotako soldaten zenbatekoaren arabera antolatzen da soldatapeko pertsonen lagina estatu mailan, eta ondoren 10 talde berdinetan zatitzen da, hots, langileen % 10arekin haietako bakoitzean. Eginiko zenbatespenen

arabera, soldatapeko 16,2 milioi lagun zeuden 2018an eta, beraz, dezil bakoitzak soldatapeko 1,6 milioi lagun biltzen ditu gutxi gorabehera. Horrez gain, batez bestekoak (taldearen batez besteko soldata) eta hura mugatzen duten beheragoko eta goragoko soldatek zehaztu dute dezil bakoitza. Hainbat urtetako magnitudeak alderatuz gero, kontuan hartu behar da dezil bakoitzaren mugak urte bakoitzeko informazioaren arabera zenbatesten direla.

Estatistika-eragiketa horri esker, soldatapekoek Estaturako definituriko soldaten dezil bakoitzean EAEn duten pisua jakin ahal izango dugu, hots, gure Erkidegoak Estaturako eginiko banaketa perfektuarekiko duen presentzia erlatiboa eta, era berean, gainerako autonomia erkidegoekiko¹⁹.

III.4.7. TAULA. SOLDATAKOEN EHUNEKOA, ESTATURAKO FINKATUTAKO SOLDATEN DEZILEKO. AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ARABERAKO DATUAK. 2018.											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	GUZTIRA
ESTATUA	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
ANDALUZIA	12,7	13,3	12,0	10,2	9,8	8,8	8,3	8,3	8,9	7,6	100,0
ARAGOI	9,2	8,9	7,3	10,4	9,4	11,7	12,4	12,6	9,0	9,1	100,0
ASTURIAS	12,1	8,2	9,0	8,2	6,9	11,4	11,1	12,7	9,6	10,7	100,0
BALEAR UHARTEAK	7,4	8,6	9,0	11,7	13,1	14,4	12,5	8,6	6,9	7,8	100,0
KANARIAR UH.	8,0	13,1	15,0	13,0	13,3	10,1	8,2	6,5	7,7	5,2	100,0
KANTABRIA	7,8	8,5	10,0	10,8	11,3	10,1	8,9	12,8	9,5	10,3	100,0
GAZTELA ETA LEON	9,5	8,8	10,4	11,6	11,1	10,7	10,7	10,9	9,4	7,0	100,0
GAZTELA-MANTXA	9,4	10,3	9,4	13,4	12,4	10,6	9,1	11,0	8,5	5,9	100,0
KATALUNIA	8,7	9,1	7,6	8,8	9,5	10,6	12,4	11,2	10,9	11,2	100,0
VALENTZIako ERKIDEGOa	13,1	8,2	12,0	11,4	11,2	11,7	8,3	8,7	7,8	7,7	100,0
EXTREMADURA	13,6	15,6	11,3	13,3	8,6	8,1	8,5	7,1	9,5	4,4	100,0
GALIZIA	10,2	10,4	10,5	11,3	10,8	10,6	10,0	9,5	8,5	8,1	100,0
MADRIL	8,6	9,2	9,0	8,3	8,6	8,2	9,0	9,9	12,5	16,7	100,0
MURTZIA	9,3	11,7	15,0	10,6	10,1	10,7	9,2	8,7	7,2	7,4	100,0
NAFARROA	9,1	8,2	6,2	5,3	8,5	9,4	13,4	16,6	14,9	8,4	100,0
EAE	8,1	7,2	5,9	6,8	7,9	8,4	12,1	13,5	15,6	14,6	100,0
ERRIOXA	8,8	10,1	11,1	8,6	9,5	11,8	12,0	11,2	9,0	7,9	100,0
CEUTA	10,8	12,8	6,2	3,5	8,7	6,6	10,6	11,4	11,2	18,4	100,0
MELILLA	7,7	8,6	6,5	10,9	6,4	11,4	9,3	11,7	7,8	19,7	100,0

Iturria: INE: Biztanleria Aktiboaren inkesta.

Lehendabizi, nabarmen dezakegu, 2018. urtean, barne hartzen duen sail guztian bezala, 2010eko 6. dezilean gertatutako salbuespena izan ezik, euskal soldatakoen parte-hartzea 1 eta 6 arteko deziletan baino % 10 txikiagoa dela, hau da, soldatarik baxuenetan. 7 eta 10 arteko deziletan (% 12,1 eta % 14,6 hurrenez hurren), berriz, handiagoa da. Bestela esanda, Estatuko soldaten % 40ko teorikorik handienak EAEko soldatapekoen % 55,8 biltzen du. Estatuko ratorik handiena da, eta ondoren, Nafarroakoa (% 53,3) eta Madrilgo Erkidegokoa (% 48,1) daude, Ceuta eta Melilla ezohikoak kanpoan uzten badira. Beste muturrean, 1etik 3ra arteko dezilek (soldatarik txikienak) EAEko soldatapekoen % 21,2koa biltzen dute % 30 teorikoaren aldean, eta horixe da autonomia erkidego guztietako txikiena. Haren atzetik Nafarroa dago (% 23,5), eta beste autonomia-erkidego batzuk, aldiz, % 40aren inguruan dabilta, hala nola Extremadura edo Andaluzia.

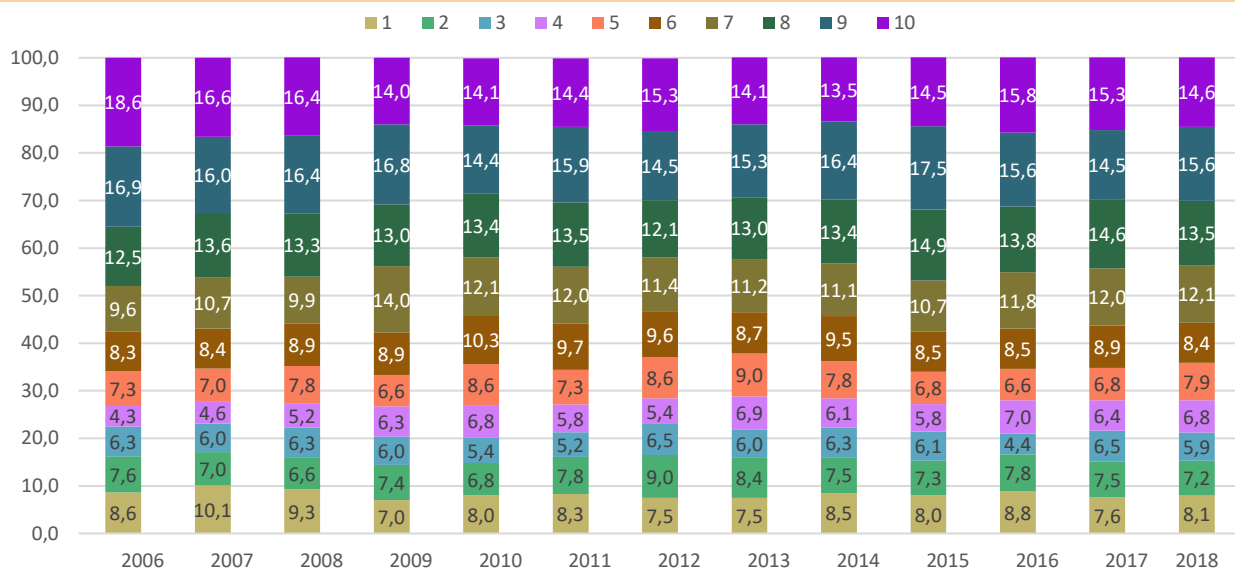
Azken finean, EParen emaitzetatik ondorioztatzen denez, dezilik handienetara desbideratzen da soldaten banaketa EAEn estatuko batez bestekoarekiko, zeren eta soldatapekorik gehienak banaketaren eskuineko aldean baitaude kokatuta.

Denborari erreparatuta, soldaten banaketa erlatibo horrek egonkor eutsi dio EAEn, eta antzeko haztapenetan jarraitu du estatuko erreferentziako batez bestekoarekiko. 2008 eta 2018 bitartean, soldaten dezilik txikienak, adibidez, % 9,3tik % 8,1era egin zuen behera. Bigarrenetan, berriz, % 6,6tik % 7,2ra hazi da. Beste muturrean, dezilik handiena % 16,4tik % 14,6ra jaitsi da. Bigarrenak ere behera egin du, % 16,4tik % 15,6ra, baina zortzigarrena % 13,3tik % 13,5era igo da.

¹⁹ Ez dugu kontuan hartuko, ordea, zenbatekoei buruzko informazioa, izan ere, familien soldata guztiak ez dituen ez barne hartzen (nagusia bakarrik), ez da errealitatearen adierazgarria.

III.4.4. grafikoan ageri denez, kolore diferentziek ez dute soldatapekoen leku-aldaketa handirik erakusten soldata mailen artean, aztertutako denbora-sailean zehar.

III.4.4. GRAFIKOA. EAE-KO SOLDATAKOEN BANANETAREN BILAKAERA, ESTATUKO SOLDATEN DEZILEN ARABERA

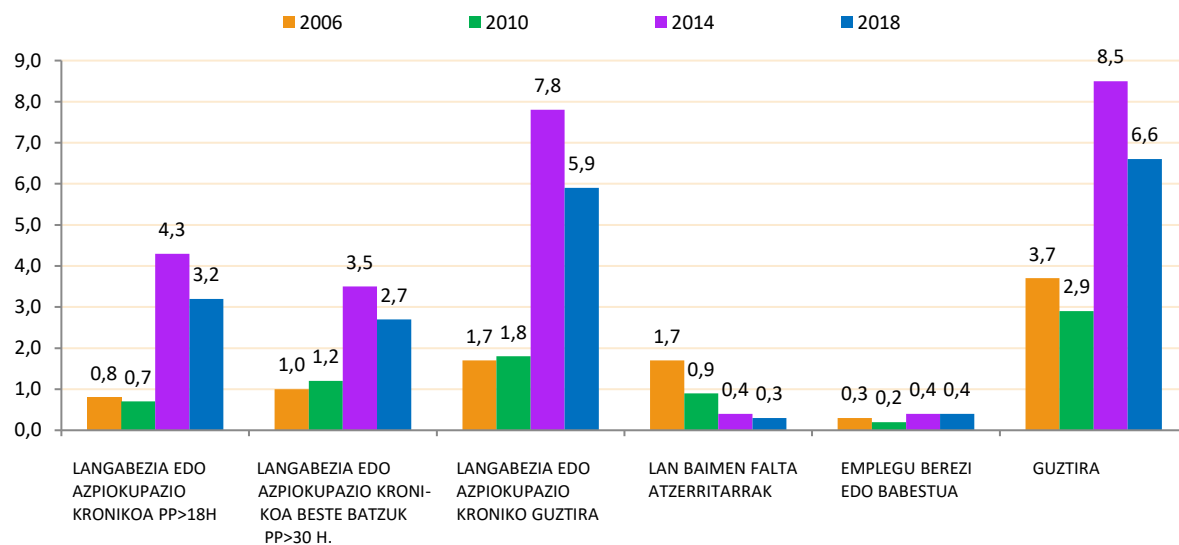
Iturria: EIN. BAI.

5. ENPLEGU POLITIKAK

5.1. ENPLEGU POLITIKA AKTIBOAK

Enplegu Estrategia eta hura garatzen duten Planak, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Gaietako Sailak abiarazitako enplegurako politika aktiboen (EPA) tresna nagusiak dira, hain zuzen ere laneratzea sustatzera, enplegarritasun mailak handitzera eta enpleguaren egonkortasuna eta kalitatea indartzera bideratuta.

III.5.1.GRAFIKOA. LANERATZEKO ARAZO BEREZIAK DITUZTEN 16 ETA 64 URTE ARTEKO BIZTANLEEN BILAKAERA. EAE

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. GPI 2018.

Laneratzeko arazoak dituzten EAEko biztanleriari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren 2018ko "Gizarte-premiei buruzko inkestaren" emaitzen txostenaren ondorio nagusia da 2014. urtearen aldean aldeko bilakaera argia egon bada ere (inkesta lau urtekoa da), egiturazko lan-bazterketaren fenomenoak gure erkidegoan garrantzitsua izaten jarraitzen du.

Azken urteetako suspertze ekonomikoaren ondorioz, laneratzeko arazo berezien adierazleek hobekuntza nabaria izan badute ere, 2018an oraindik 91.168 pertsonak, EAEko 16 eta 64 urte arteko biztanleen % 6,6, egoera horietako batean daudela adierazi dute: gutxienez 18 hileko langabezia edo azpiokupazio kronikoa, etxeko pertsona nagusia izanda (% 3,2), egoera bera gutxienez 30 hiletan etxeko beste kideak izanda (% 2,7), lan-baimen falta, atzerriko pertsonak izanda (% 0,3) edo enplegu berezi edo babestua izatea (% 0,4)²⁰. Zifra horiek 2006. eta 2010. urteetakoak baino askoz ere handiagoak dira oraindik, hala ere, nabarmen murriztu dira adierazitako kategorია guztietan, 2014. urtearen aldean (-% 24,1, guztira).

Gobernuaren txostenak nabarmentzen du 2018. urtean laneratzeko zailtasun bereziak dituzten pertsonen artean dagoen lan-arazo nagusia funtsean enplegu marjinaletako langabezia edo azpiokupazio egoera kronikoak direla. Egoera horretan daude 81.630 pertsona (etxean nagusiak direnak, edo ez), lan egiteko adinean dauden biztanleen % 5,9, eta laneratzeko arazo larriak dituzten pertsonen % 89,5. Hala ere, talde hori % 25,7 murriztu da 2014ko zifraren aldean.

Txostenean nabarmendu daitezkeen beste ondorio batzuk dira:

²⁰ Ez da jasotzen lan egiteko modu horietako langile guztien kopurua, baizik eta laneratzeko arazo berezi batekin lotutakoak bakarrik.

- Laneratzeko arazo bereziek eragindako pertsona gehienak Estatukoak dira (eragindako pertsonen % 75,1), eta 25 eta 54 urte artean ditu, hala ere, zahartzeko joera du (% 51,2 45 urtetik gorakoa da). Nagusiki emakumeen artean gertatzen da (eragindako pertsonen % 57,5 emakumeak dira).
- Handiak izaten jarraitzen dute lan-munduko normalizatuaren bazterketa-adierazleek eragindako biztanleen artean. Horren barruan, lan-merkatutik urrunen dagoen zatia handitu da. Azken arauzko enplegua duela hiru urte edo gehiago izan zuten pertsonen ehunekoa % 39,5 izan da 2018an, 2014ko % 39,2aren gainetik. Halaber, enplegurako benetan prest dagoen, eta lan-esperientziarik ez izateagatik edo duela bost urte arauzko enplegu batean lan egin izanagatik merkatutik oso urrun dagoen biztanle kopuruak gora egin du (2014ko % 28,6tik 2018ko % 48,3ra pasa da).
- Egiturazko lan-bazterketak harreman estua jarraitzen du gabezia ekonomikoarekin. Bestalde, oinarrizko gabeziarik gabeko familietan, 16 eta 64 urte arteko pertsonen % 34k laneratzeko arazo bereziak ditu, eta proportzio hori % 28,3an kokatzen da gabezia-egoera horretan dauden familietan. Esaterako, 2018an, laneratzeko arazo berezien % 54,1 oinarrizko gabeziak eragindako familietako pertsonekin lotuta dago (% 49,6aren gainetik 2014an).

5.1.1. 2020 Enplegurako Euskal Estrategia

EAEko Hiru Alderdien Arteko Gizarte Elkarriketarako Mahaiak, 2015ean, gogoeta egin eta estrategia berria sortu beharra adostu zuen 2015ean, aurrekoaren indarraldia bukatuta eta enplegurako politika aktiboen transferentzia-prozesua amaituta. Horren ondorioz, 2016an, Enplegurako Euskal Estrategia 2020 (EEE 2020) egin zen, 2020. urteari begira aztertu beharreko erronka eta eragile kritikoak; enplegu gehiago eta hobe sortzeko indargune eta aukeren eta jardun beharreko ahultasun eta mehatxuen inguruko adostasunaren ondorioz.

III.5.1. TAULA. 2020 ENPLEGURAKO EUSKAL ESTRATEGIA. ARDATZAK ETA HELBURUAK. EMAITZEN TARTEKO EBALUAZIOA 2017AN.

ARDATZAK	HELBURUAK	2017KO BATEZ BESTEKO BALORAZIOA (ESKALA: 1-EZER EZ/OSO GUTXI, 4-ASKO)
A) AKTIBATZEA	Uneko jarduera-tasa baxua handitzea eta enpresen eskaerari aurre egiteko nahikoa biztanleria aktiboa edo gure ongizate-egoerari eusteko nahikoa biztanleria landuna izateko arriskua arintzeko.	2,41
B) TREBAKUNTZA ETA GAITASUNAK	Produktzio-egituraren benetako beharrei egokitutako gaitasunak dituzten pertsonak lortzea, ezagutza teknikoak zein gizarte-gaitasunak, hizkuntzak menderatzea eta bestelakoak kontuan hartuz.	2,74
C) AUKERAK SORTZEA	Garapen ekonomikoaren bidez aukerak sortzea, eta gure ekonomiak duen enplegua sortzeko gaitasunaz guztiz baliatzea.	2,57
D) AUKERA BERDINTASUNA	Osatzen duten talde guztiei berdintasunezko aukerak eskaintzen dituen lan-merkatu inklusiboa lortzea.	2,53
E) KALITATEZKO ENPLEGUA	Kalitate hobe duen enplegua ekartzen duen lan-merkatua lortzea, adostasunean eta lankidetzan oinarrituz finkatutako lan-harremanen bidez.	2,51
F) EUSKAL ENPLEGU SISTEMA ERAGINKORRA, BALIO ZERBITZUAK ESKAINTZEN DITUENA	Gaur egungo Euskal Enplegu Sistema hobetzea, horrela, enpleguan eragiten duten politika guztiak barne hartuz, eta pertsonen eta enpresen beharrei erreparatzen dieten zerbitzuak eskainiz.	2,41

Iturria: Eusko Jaurlaritzak. Lan eta Gizarte Politiketako Saila. Guk geuk egin dugu.

Hona hemen helburua: Eusko Jaurlaritzak eta enplegurako politiketan zuzenean edo zeharka parte hartzen duten gainerako eragin publikoak eta pribatuak zuzentzea/bideratzea, Euskadin 2020an enplegurako planteaturiko helburuen betetze-maila ahalik eta handiena izan dadin, betiere erakundeen lidertzarpean eta lankidetzak publiko-pribatua baliatuz eta enpleguaren gaineko kontzeptu jakin batekin: enplegua pertsona garatzeko, gizarte kohesiorako eta aberastasuna sortzeko eta ekonomia garatzeko osagaia dela gizarte mailan aurreratuta dagoen gizarte lehiakorrean. 2020ko EEEn garapena ikuspegi orokorretik gauzatu da, eta Enplegurako Europako Estrategia hartzen du eredutzat Europa mailan, hain zuzen ere Europa 2020 Estrategiaren baitan.

Lan eta Gizarte Politiketako Sailak abiaraztearen eta lehen urteko txertatzearen ebaluazioa egin zuen 2018an (tarteko ebaluazioa), aurrerapen-mailaren eta Estrategian ezarritako ardatz eta zuzentarauen aplikazio mailaren berri izateko. Horrela, garatutako neurri nagusiak identifikatzeaz gain, diseinuan esku hartutako eragileen eta bereziki Gizarte Elkarriketarako Mahaiko kideen parte-hartzearekin, garapen baxua izan dutenak ere aurkitu ziren. Horrela, ebaluazio hori aztertu eta zenbait proposamen egin zituzten.

Oro har, EEEn jarraibideen ezarpen-maila ertaina da estrategia definitzen duten sei ardatzetan: “Trebakuntza eta gaitasunak” izeneko ardatza da aurrerapen-mailarik handiena izan duena (2,74, 1 eta 4 arteko eskala batean), eta horren atzetik, “Aukerak sortzea” ardatza (2,57). Horren aldean “Aktibatzea” ardatza eta “Euskal sistema eraginkorra, balio zerbitzuak eskaintzen dituen” izeneko ardatza dira balorazio txarrenak jaso dituztenak (2,41 punturekin biak). Bitarteko mailan, “Aukera-berdintasuna” eta “Kalitatezko enplegua” ardatzek 2,53 eta 2,51 puntu dituzte hurrenez hurren. Halaber, adierazi behar dugu ardatz bakoitzaren barruan aurrerapen-maila desberdinak aurkitu direla, zuzentarauen arabera. Horrela, zuzentarauen % 76k (31 zuzentarau) aurrerapen ertaina izan du. Bost zuzentaraku dute aurrerapen-maila handia, eta beste bostek, aurrerapen-maila baxua²¹.

5.1.2. 2017-2020 Enplegu Plana. 2018ko jarraipen-txostena

Bigarren mailan, EEEn ondoren, Enplegu Planak daude. Enplegu Plan Estrategiko berriak, 2017-2020rako denak eta 2017an zehaztuak²², 2020ko EEEn definituriko jarraibideak zehazten ditu arlo operatiboan, zertarako-eta Eusko Jaurlaritzaren barruan enplegua sustatzearekin loturiko zerbitzuak eta programak betearazten dituzten sailtako lan-tresnak izateko. Hartara, lanaren, hezkuntzaren eta sustapen ekonomikoaren arloekin loturiko ezaugarriak biltzen dituen enpleguaren gaineko kontzeptu zabalari eutsiko zaio. Era berean, “*Ekonomia eta Enplegua Sustatzeko 2017-2020ko Esparru-programa*” delakoaren funtsezko zatia da, eta horretan ere biltzen da, ekonomia suspertzearen arloan, Eusko Jaurlaritzak berrikuntzaren, nazioartekotzearen, industrializazioaren eta inbertsioaren arloan garatuko dituen oinarritzko lerro estrategikoak. Hori guztia 3 helburu nagusirekin:

1. Egungo langabezia-tasa etengabe murriztea, 2020ko azken hiruhilekoan % 10aren azpitik kokatu arte.
2. 2017-2020 epealdian 45.000 lanpostu sortzeko pizgarriak ematea, enpresa berriak sortuta, enplegurako aukera gutxien duten pertsonak kontratatzeko pizgarriak emanez eta birgaikuntzarako sustapen publikoa eginez enplegua sortzeko sektore garrantzitsu gisa.
3. Lehen lan esperientzia eskaintzea 20.000 gazteri 2017-2020 epealdian.

Hauxe nabarmentzen du emaitza kuantitatiboen aldetik: Planak lan-merkatuan izango zuen eragin globala zenbatetsi zuen, hauexek zehaztuta: 58.000 lanposturako pizgarriak, 6.000 enpresa berri sortzea eta 20.000 gazteri lan egiteko aukera ematea.

2019an Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak Planaren “2018ko jarraipen-txostena” egin du. Urte horretan garatutako jarduketek esker, lehendabizi, 18.344 enplegu sustatu dira eta 1.970 enpresa sortu. Emaitza horiei eta 2017an lortutakoei esker (15.799 enplegu sustatuta eta 1.557 enpresa sortu), enpleguen % 59 sustatu dira, eta 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako enpresa berrien % 59 sortu da. Emaitza horiek Planaren indarraldi osora eramanez, bi helburuak aurreikusitakoa baino gehiago beteko dira 2020. urterako helburuen barruan.

Gazteen enpleguari laguntzeko programari esker, 10.259 gaztek lan-aukera bat izan dute 2018an, garatutako programen bidez²³. Emaitza horiek, 2017an lortutakoekin batuz (6.856 gazte), 2017-2020 aldirako aurreikusitako

²¹ Ebaluazio honi buruzko xehetasun gehiagorako 2018ko Txosten sozioekonomikora jo dezake irakurleak, ezin izan baita eguneratu.

²² Kontseilu honek 2017-2020 Enplegu Planaren balorazioa egin zuen. Informazio gehiagorako: 5/2017 irizpena.

²³ Programa horiek barne hartu dute enpresetan kontratatzea, beren tituluarekin, zahartze aktiboarekin, hezkuntza-mundutik lan-mundura igarotzeko lehen esperientzia batekin, nazioarteko mailan esperientzia praktika eskuratzeko bekekin eta lan-eskaintza publiko eta txanda-kontratuen bidez plantillak berritzearekin lotutako enpleguetan.

helburuen % 86 betetzen laguntzea ekarri du. Hori, Planaren gainerako bi urteetan aplikatuko balitz, 2020an aurreikusitako gazteen enplegua itxarondakoaren gainetik betetzea ekarriko luke.

III.5.2. TAULA. 2017-2020 ENPLEGU PLANA. ERAGIN ADIERAZLEAK. 2018KO EMAITZEN EBALUAZIOA.						
2017-2020 ALDIRAKO AURREIKUSITAKO ERAGIN EMAITZAK	ERAGIN ADIERAZLEAK	2017- 2020RAKO AURREIKUSITA KO ERAGINA	EMAITZAK 2018AN	PILATUTAKO EMAITZAK 2017-2018	AURRERAP. MAILA HELBURUARE KIKO (BETETZAT HARTUKO DA % 50 EDO > BADA) ²⁴	2018KO EMAITZA 2017-2020 ALDIRA ERAMATEA
58.000 ENPLEGU PIZGARRIDUN*	ENPRESA BERRIAK SORTZEAREN ONDORIOZ SORTUTAKO ENPLEGUAK	12.000	3.904	7.617	63 %	126 %
	ETXEBIZITZA ETA EKIPAMENDU PUBLIKOAK BIRGATZEKO LAGUNTZA PUBLIKOAREKIN LOTUTAKO ENPLEGUAK	15.000	3.754	6.968	46 %	92 %
	KONTRATAZIOA SUSTATZEKO SORTUTAKO ENPLEGUAK	18.000	6.324	10.975	61 %	122 %
	LAN ESKAINTZA PUBLIKOETAN BARNE HARTUTAKO PLAZAK (TXANDA LIBREA)	13.000	4.362	8.583	66 %	132 %
	ENPLEGU PIZGARRIDUNAK, GUZTIRA	58.000*	13.344	34.143	59 %	118 %
LAGUNTZA JASOTAKO 6.000 ENPRESA BERRI	MIKROENPRESA ETA AUTONOMO BERRIAK	5.000	1.658	2.936	59 %	118 %
	ENPRESA BERRITZAILE BERRIAK	1.000	312	591	59 %	118 %
	LAGUNTZA JASOTAKO ENPRESA BERRIAK, GUZTIRA	6.000	1.970	3.527	59 %	118 %
LAN AUKERA DUTEN 20.000 GAZTE	"LEHEN AUKERAREN" BIDEZ KONTRATATUTAKOAK	3.000	309	807	27 %	54 %
	HEZKUNTZATIK LAN EGITERA IGAROTZEKO PROGRAMAKO PARTE- HARTZAILEAK	5.000	4.938	7.104	142 %	284 %
	EKINTZAILE GAZTE BERRIAK	3.500	1.050	1.897	54 %	98 %
	TOKIKO ETA ESKUALDEKO ENPLEGU PLANETAN KONTRATATUTAKOAK	2.500	1.088	1.922	77 %	154 %
	GAZTEENTZAKO PLAZAK LEP-ETAN	3.200	2.045	3.913	122 %	244 %
	TXANDA KONTRATUEN ONURADUNAK	400	47	78	20 %	40 %
	GAZTEEN ITZULTZE PROGRAMAKO PARTAIDEAK	200	6	6	3 %	6 %
	PRESTAKUNTZA ETA ENPLEGU BEKETAKO PARTAIDEAK	1.800	743	1.355	75 %	150 %
	BERARIAZKO SEKTOREETAN LAGUNTZEKO PROGRAMEN ONURADUNAK	400	33	33	8 %	16 %
	LAN AUKERA DUTEN GAZTEAK, GUZTIRA	20.000	10.259	17.115	86 %	172 %
Iturria: Eusko Jaurlaritza. Lan eta Gizarte Politiketako Saila. Guk geuk egin dugu.						
* Hasiera batean, aurreikuspena 45.000 enplegu pizgarridunekoa zen. Hasierako aurreikuspen horri 13.000 enplegu gehitu zaizkio, Administrazio orokorrean, Osakidetzan, Hezkuntzan eta Ertzaintzan aurreikusitako lan-eskaintza publikoetan gehitutako lanpostuekin bat datozenak.						

Hirugarren helburuak langabezia-tasaren murrizketa iraunkorrarekin du lotura, izan ere, 2020ko azken hiruhilekoan % 10aren azpitik kokatu da. Langabezia-tasa % 10,3an kokatu da 2018ko azken hiruhilekoan, beraz, tasa horren murrizketa 2,3 puntu handitu da abiapuntuko egoerarekiko. Hori, aurrerapen oso handitzat hartu da, azken xedea betetzeko.

²⁴ 2017ko Jarraipen txostenak ohartarazten du Enplegu Plana 2018., 2019. eta 2020. urteetarako Urteko Ekintza Plan Operatiboetan banatzen dela. Ez du 2017rako Urteko Plan Operatiborik. Horren ondorioz, jarduketak-lerroek ez dute berariazko helburu kuantitatiborik urte horretarako. Hori dela eta, egindako jarraipenean 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako helburu orokorrak lortzeko egindako ekarpena kontuan hartu da. Helburu horiek lortzen gertatutako aurrerapen-maila errazago interpretatzeko, 2017rako emaitzak Planaren 4 urteko indarraldira eraman dira. Horri esker, helburuen benetako betetzearen aurreikuspena egin da. Horrela, urteko aurrerapen-maila % 25 ingurukoa bada, urte bakoitzaren helburuak osorik bete direla hartuko da, eta beraz, 2017-2020 aldirako aurreikusitako guztiak.

Koadroan berdez nabarmendu dira, 2018an, aurreikusitako eraginaren % 50 gainditu duten adierazleak; gorri, horren azpitik geratu direnak.

Eta erabilitako baliabide ekonomikoei dagokienez, 2018an jarduketa-lerroak garatzearen ondorioz 305 milioi euroko aurrekontua gauzatu da. Beraz, 2018rako aurreikusitako aurrekontuaren % 103a da. 2017. eta 2018. urteetan gauzatutako baliabideak metatuta kontuan hartuz (574 milioi euro), aurrekontuaren gauzatzeak 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako zenbatekoaren % 49 ekarriko luke.

Gazteen enplegua sustatzeko esparrua da gehien gauzatu dena (% 119), eta haren atzetik, laneratzeko pizgarriak (% 108) eta enplegurako prestakuntza (% 107) kokatu dira. Gainerako esparruek % 90 inguruko aurrekontu-gauzatzea izan dute.

III.5.3. TAULA. 2017-2020 ENPLEGU PLANA. BALIABIDE EKONOMIKOAK. 2018KO EMAITZEN EBALUAZIOA. DATUAK MILIOIKA EUROTAN.						
ESPARRU OPERATIBOAK	2017-2020RAKO AURREIK. BALIAB.	2018RAKO AURREIK. BALIAB.	2018AN GAUZATU TAKO BALIAB.	2017-2018AN GAUZATUT AKO BALIAB.	GAUZATZE MAILA 2018KO AURREIK. GAINEAN	GAUZATZE MAILA 2017-2020KO AURREIK. GAINEAN
1. ETE-AK, GIZARTE EKONOMIA ETA TOKIKO GARAPENA	63	21	18	32	88 %	51 %
2. EKINTZAILETZA SUSTATZEA	86	21	19	38	90 %	43 %
3. GAZTEEN ENPLEGUA SUSTATZEA	99	35	42	62	119 %	62 %
4. ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA	282	61	65	120	107 %	43 %
5. LANERATZEKO PIZGARRIAK	298	76	82	160	108 %	54 %
6. RENOVE BIRGAITZE PROGRAMAK	347	83	79	162	95 %	47 %
GUZTIRA	1.175	297	305	574	103 %	49 %

Iturria: Eusko Jaurlaritza. Lan eta Gizarte Politiketako Saila. Guk geuk egin dugu.

Nabarmentzekoa da, Plana diseinatu zen moduan, jarraipen-txostenek, generoaren eta adinaren ikuspegitik egindako jarduketaren ebaluazioa egiten dutela.

Generoaren ikuspegitik, 2018. urteko Plan Operatiboan aurreikusitako jarduketa-lerroen garapen-maila aztertuz, ekimen multzoaren batez besteko eragin orokorra gizonen eta emakumeen artean antzekoa izan dela esan daiteke (% 52 eta % 48). Hala ere, joera desberdinak hauteman dira zenbait esparrutan edo jarduketetan, gizon gehiagorekin (landa-eta itsas ingurunean enpleguari laguntzekoan, edo gizarte-ekonomian), edo emakume gehiagorekin (familia eta lan bizitza bateragarri egiteko laguntzetan). Kontuan hartu behar da genero-ikuspegiaren azterketa, pertsonentzat berariaz zuzendutako ekintzetan oinarritu dela (hala nola bekak, kontratazioarako zuzeneko laguntzak, enplegu babesturako laguntzak, prestakuntza-ekintzak eta ekintzailetza ekintzak), sexuaren arabera banatutako datuen benetako erabilgarritasuna kontuan hartuz.

Esparru operatiboaren arabera, emaitzen ikuspegitik, gizonen autoenplegu eta mikroekintzailetzarako joera zertxobait handiagoa hauteman izan da (% 55). Hori, ekintzaileei laguntzeko programan, Gaztempresa programan edo beste eragile batzuekin lankidetzan eskainitako laguntza-lerroetan (esaterako, Dema programa) islatu da. Joera hori handiagoa da gizarte-ekintzailetzetan. Hor, gizonen partaidetza nagusi da (% 63).

Gazteen enplegu-esparruan, gizon eta emakumeen kopurua orekatua da, oro har, jarduketa-lerro guztietan. Hala ere, emakume gehiago daude programa hauetan: hezkuntza mundutik lan mundura igarotzekoan (% 53), nazioarteko mugikortasun arloko hezkuntza-programa batzuetan, hala nola Erasmus beketan (% 59), edo atzerriko esperientzia-programa batzuetan, besteak beste, Global Training bekak (% 54). Gazteak kontratatzeke pizgarriei dagokienez, Lehen Aukera edo Gazteak itzultzen laguntzeko programek esaterako, gizonen partaidetza handiagoa erakutsi dute (% 70 eta % 83 hurrenez hurren), nahiz eta emakumeak kontratatzeke ekintza positiboko neurriak izan. Joera hori txanda-kontratuei laguntzeko programan ere gertatu da (% 74 gizonak dira). Enplegurako prestakuntzari dagokionez, gizon kopurua emakumeena baino zertxobait handiagoa da (% 54) langabeentzako ekintzen kasuan. Bestalde, landunei zuzendutako ekintzen kasuan, emakume kopurua gizonena baino zertxobait handiagoa da (% 53). Antzera gertatzen da kontratatzeke konpromisoa hartzen duten prestakuntza ekintzetan; emakumeen partaidetza handiagoa da (% 56).

Laneratzeko zailtasun bereziak dituzten taldeei laneratzen laguntzeko eta enplegarritasuna hobetzeko ekintzei dagokionez, emakume kopurua handiagoa da (% 56) eragin handiko programetan, hala nola tokiko eta eskualdeko

enplegu planetan. Hori horrela, kontuan hartu behar dugu programa horren % 40ko gutxieneko baldintza ezartzen duela, kontratatutako pertsonen kopuru hori gutxienez emakumeak izan daitezen. Halaber, emakume gehiago dago (% 82) enpresentzako laguntza-programen bidez lagundutako kontratazioetan, familia eta lan bizitza bateragarri egiteko. Bestalde, desgaituak edo baztertzeko arriskuan dauden pertsonak trebatzeko laguntza-programetan, gizon gehiago dago (% 64). Joera hori bereziki esanguratsua da enplegu-zentro berezietan, izan ere, hor, emakume oso gutxi dago (% 35).

Bestalde, genero-ikuspegiari esparru eta programa desberdinen arabera lotzen zaio. Horrela, bi talde handi egongo lirateke, berariazko laguntza-neurriekin: alde batetik, gazteak, eta bestetik, 45 urtetik gorakoak.

Horrela, gazteek berezko esparru operatiboa dute Planean aurreikusitako 9 esparruren artean, "3. esparru operatiboa. Gazteen enplegua sustatzea" delakoa. Hor, zenbait laguntza-programen bidez enplegua lortzen laguntzeko jarduketa-lerro batzuk ezartzen dira. Programa horiek, gazteak kontratatzeko berariazko pizgarriak neurriak barne hartu dituzte, hezkuntza mundutik lan mundura igarotzen lagunduz. Horrela, lehen lan-aukera eman dute beren tituluarekin zerikusia duten enpleguetan, eta ordezkatzeko enplegua sustatu dute belaunaldi aldaketarengatik enpleguaren ordeza, enpresetan, edo administrazio publikoan bertan, eta enplegua sustatzeko tokiko proiektuetan eta tokiko erakundeen beste proiektu batzuetan, 2014-2020 Gazteen Enplegurako Programa Operatiboaren barruan.

Halaber, gazteen prestakuntza eta trebakuntza sustatu da atzerriko esperientzia-programen bidez, eta lan eta prestakuntza ekintza eta ekimenez baliatuz, prestakuntza duelako eredu gisa unibertsitatean eta lanbide-heziketan. Bestalde, berariazko prestakuntza-ekintzak abian jarri dira, prestakuntza gutxiko gazteak gizarte eta lan arloan aktibatzeko.

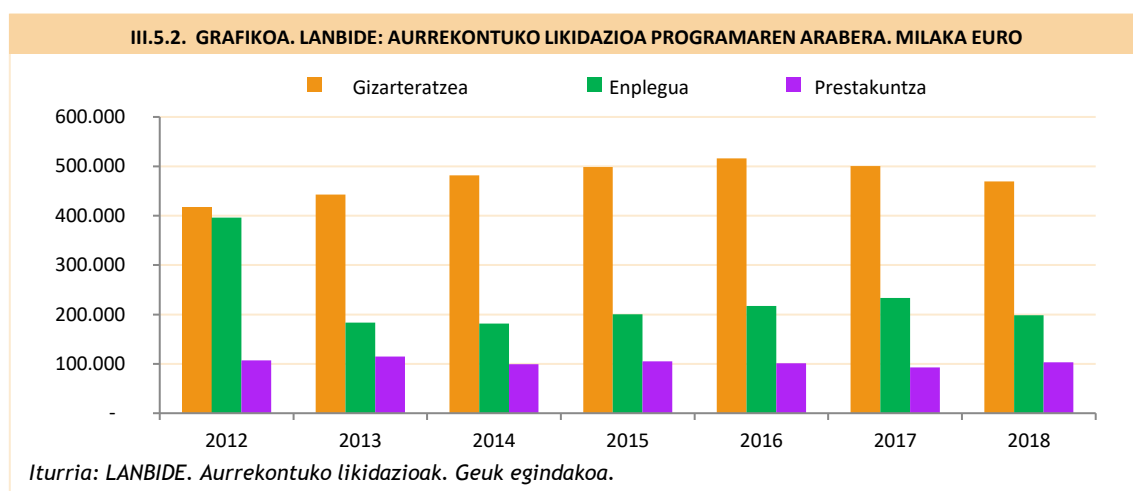
Gazteen kultura ekintzailea eta ekintzailatza berariaz sustatzen dira, unibertsitatea eta lanbide-heziketa barne hartuz, eta ideia berriak gara daitezen lagunduz, abian jarriz eta gazte ekintzaile berriak finkatuz. Bestalde, tokiko garapenaren esparru operatiboarekin lotutako programa batzuek berariaz lagundu dute gazte ekintzailatza eta landa- eta itsas-ingurunean esperientzia praktikoa hartuz, edo sektoreak profesionalizatuz, hala nola merkataritza, gazteak trebatzeko berariazko ekintzen bidez.

45 urtetik gorako pertsonen dagokienez, lehentasunezko taldetza hartu dute, funtsean, prestakuntza-ekintzen bidez, aholkularitza-ekintza integralen eta laneratzen laguntzeko programen bidez, enplegarritasuna hobetzeko jarduketa batzuetan; baita tokiko proiektuetan kontratatzeko pizgarrien bidez ere. Jarduketa horiek, langabeak berriro trebatzeko prestakuntza-ekintzak barne hartu dituzte, lan-merkatuak eskatutako gaitasun eta trebakuntzekin bat etortzeko. Horrez gain, prestakuntza-ekintza berritzaile integralak eta lana sustatzeko ekintzak ere barne hartzen dituzte, prestakuntza, esperientzia praktikoa, orientazioa eta laneratzeko laguntza (proiektu bereziak) konbinatuz, edo zeharkako gaitasunak eta gaitasun pertsonalak enplegu-anezken bidez hobetzekoak. Kontratazioarako pizgarrien esparrutik, 45 urtetik gorako pertsonen kontratazioa sustatu da, enplegua sustatzeko tokiko ekintzen barruan, lehentasunezko talde onuradunetako bat baita.

5.1.3. LANBIDEren jarduera.

LANBIDEK funtsezko eginkizuna du eratxikia EAeko enplegurako politika aktiboak garatzeko eta Enplegu Plana abiarazteko, zeren eta haren funtzioak lan jardura (enplegua sustatzeko programekin, bitartekaritzarekin, orientazioarekin, etab.) eta enplegurako prestakuntza baitira, landunena nahiz langabetuena, baita Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eta beste prestazio osagarri batzuk kudeatzea ere.

Aurrekontuko likidazioak oinarri hartuta (obligazio aintzatetsiak), jakin badakigu 2018an 793,32 milioi euroko gastua izan zuela, 2017an baino % 5,1 gutxiago, eta horietatik 469,6 milioi, gastu guztien % 59,2, Gizarteratze Programarako erabili ziren (2017an baino % 6,1 gutxiago), 198,7 milioi euro (guztizkoaren % 25,1) Enplegu Programarako (2017an baino % 14,9 gutxiago) eta 103,1 milioi (gastuaren % 13) Prestakuntza Programarako (+% 11,5 2017koaren aldean)²⁵.

Hortaz, eta nahiz eta sinplifikazioa izan daitekeen enplegurako politiketako gastua prestakuntzako eta enplegurako programen baturatzat hartzea, gizarteratzearekiko berezko erlazioa duenez gero, LANBIDEk 2018ean enplegurako politika aktiboetan 301,8 milioi euroko gastua izan zuen, 2017an baino % 7,4 gutxiago. 2016 eta 2017 urte bitartean, berriz, % 2,4ko igoera izan zen.

Azkenik, 2019an, eta likidazioari dagozkion kopuruak izan gabe, Lanbidek 891,66 milioi €-ko aurrekontua izan zuen²⁶, beraz, % 12,4ko igoera gertatu zen 2018ko likidazioaren aldean. Horietatik, 507,8 milioi gizarteratzeko bideratu ziren; 243,2 milioi euro, enplegurako, eta 112,2 milioi, prestakuntzarako.

5.1.4. Enplegurako prestakuntza, landunei lehentasunez zuzendutakoa

Indarreko araudiaren eta eskumenen banaketaren ondorioz, langileentzako etengabeko prestakuntzako jarduerak Etengabeko Lanbide Heziketarako Euskal Fundazioaren (HOBETUZ) eta Estatuko Enplegurako Prestakuntzaren Fundazioaren (FUNDAE) bidez kudeatzen dira EAEn. Ekintza horien finantzazioa, nagusiki, bilketa-kuoten eta aurrekontu publikoetatik, bai Administrazio Zentraletik (SEPERi esleitutakoak), bai Eusko Jaurlaritzatik (HOBETUZ), etorritako funtsen bidez egiten da, 2019an LANBIDEn sartu zena, uztailaren 30eko 127/2019 DEKRETUA onartuz.

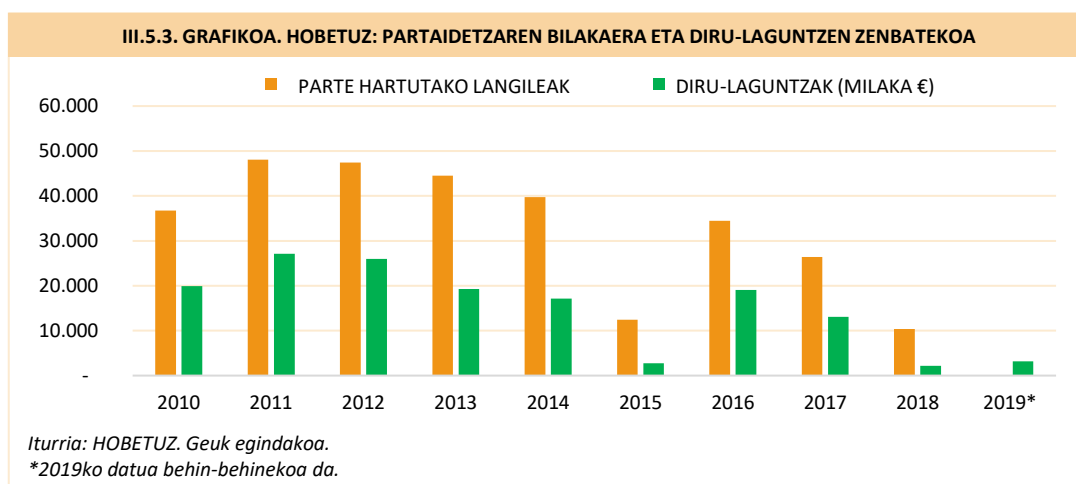
²⁵ Gainerakoa, gutxi gorabehera gauzatutako gastuaren % 2,7, erakunde horren egitura eta laguntza gastuei dagokie.

²⁶ 2018ko ekitaldiko aurrekontuko luzapenaren emaitza (aurrekontu eguneratua), 2019ko aurrekontuak ez zirelako onartu.

HOBETUZ,
Etengabeko
Lanbide
Heziketarako
Euskal
Fundazioaren
bidez egiten
diren

III.5.4. TAULA. HOBETUZ: 2018KO DEIALDIAREN BALANTZEA (BI URTEKOA). BEHIN BETIKO DATUAK.					
		PLAN MOTA	ESPEDIENTEA K	EMANDAKO DIRUL (milaka €)	PARTEHA R- TZAILEAK
ENPRESAK	EKINTZA ESTRATEGIKOA K	ENPRESA PLANAK	204	1.743,92	8.418
		ENPRESA TALDEEN PLANAK	42	455,74	1.956
		EGIAZTATZEKO PLANAK	2	8,64	18
		GUZTIRA	248	2.208,30	10.392
Iturria: HOBETUZ.					

prestakuntza-jarduerei dagokienez²⁷, 2018an 248 espediente kudeatu zituen (langileentzako eskaintza deialdia bi urtekoa da). Horri esker, 10.392 langile prestatu ziren (-% 60,7 2017. urtearen aldean), 14.433 prestakuntza-ekintzetan parte hartu dutenak (langile berak urtean prestakuntza bat baino gehiago egin dezakeelako). Horretarako, 2,21 milioi euroko dirulaguntzak banatu ziren (-% 83,1). 2019rako deialdiaren emaitzen aurrerapenari dagokionez, guztira, 239 espediente onartu dira, eta 3,2 milioi euroko dirulaguntzak eman dira.

FUNDAEk, *Enplegurako Trebakuntzarako Estatuko Fundazioak*, sustatutako langileen etengabeko prestakuntza-ekintzei dagokienez (enpresa-planetarako, sektore arteko prestakuntza-planetarako, sektorekoak, gizarte-ekonomiarako eta langile autonomoentzat), 2018an (eskura ditugun azken datuak), EAEko 142.484 langilek 223.873 prestakuntza-ekintzetan parte hartu zuten (langile berak prestakuntza bat baino gehiago egin dezakeelako urtean), aurreko urtean baino % 7,1 gehiago, 16.681 prestakuntza-ekintzek esku hartu zutelako (-% 2,2 2017. urtearen aldean), 28,4 milioi euro erabili zituztenak enpleguan prestatzeko erabilgarri zeuden funtsetatik (+% 1,1). Hori dela eta, hobaria izan zuten Gizarte Segurantzarako kuotetan.

Enpresa trebatzaileen estaldura-tasa % 25,3 izan zen. Aurreko urtean, berriz, % 25,9 izan zen (% 21,2 batez beste Estatuan). Partaidetza-tasa hori oso desberdina da enpresaren tamainaren arabera: % 19,1 mikroenpresetan (1-9 langilekoak), % 55 enpresa txikietan (10-49 langilekoak), % 83,2 ertainetan (50-249 langilekoak) eta % 92,7 enpresa handietan (250 langile baino gehiago dituztenak). Horrenbestez, oro har, azken urtetako aldeak mantendu dira. Horrez gain, kontuan hartu behar da Gizarte Segurantzaren erreferentziako urtean (2018) izena emanda zeuden eta soldatapekoak zituzten enpresen % 84,1 direla mikroenpresak EAEn. Enpresa trebatzaileen % 64,2 dira.

²⁷ Enpresa eta sindikatu erakundeetako ordezkariak eta Eusko Jaurlaritzak osatzen dute.

III.5.5. TAULA. FUNDAE: ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZA EAE-N: PARTAIDETZA ZIFRA NAGUSIEN BILAKAERA.

		2014	2015	2016	2017	2018	% 16/17	% 17/18
EAE-N PRESTATUTAKO PARTAIDEAK								
IKASKETA MAILAREN ARABERA	PRESTAKUNTZA EKINTZAK, GUZTIRA	174.343	196.968	206.049	209.071	223.873	1,5	7,1
	% NAHITAEZKO LEHEN ETA BIGARREN MAILAKO IKASKETARIK GABE	23,8	22,7	32,2	26,0	23,8	-19,3	-8,5
	% BIGARREN HEZKUNTZA ETA LH	41,7	42,1	39,7	41,4	42,2	4,3	1,9
	% UNIBERTSITATEKO IKASKETAK	33,7	35,2	28,1	32,1	34,0	14,2	5,9
JARDUERA SEKTOREAREN ARABERA	ENPRESA FORMATZAILEAK							
	GUZTIRA	22.336	19.805	17.465	17.054	16.681	-2,4	-2,2
	NEKAZARITZA	179	190	145	209	117	44,1	-44,0
	INDUSTRIA.	3.549	3.250	2.953	2.991	2.992	1,3	0,0
	ERAIKUNTZA	2.233	1.995	1.747	1.751	1.844	0,2	5,3
	MERKATARITZA	5.359	4.564	3.916	3.498	3.511	-10,7	0,4
	OSTALARITZA	3.003	2.842	2.351	2.308	1.988	-1,8	-13,9
	BESTE ZERBITZU BATZUK*	8.013	6.964	6.353	6.297	6.229	-0,9	-1,1
PRESTAKUNTZA ORDUAK, PARTE-HARTZAILEKO		24,6	21,2	17,3	16,7	15,7	-3,5	-6,0
FINANTZIAZIOA: ERABILITAKO KREDITUA (MILIOIA €)		32,7	30,0	28,0	28,1	28,4	0,4	1,1
<i>Iturria: ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZAREN FUNDAZIOAREN datuekin egindakoa.</i>								
<i>* Barne hartzen dira, Osasuna eta gizarte-zerbitzuak, Hezkuntza, finantza bitartekotza, higiezin jarduerak, garraioa eta komunikazioak eta gizarte eta kultura jarduerak.</i>								

Jarduera-sektoreen arabera, % 70,2k zerbitzuetako jarduerak egiten dituzte, eta nabarmentzekoa da merkataritzaren eta ostalaritzaren pisua, % 21 eta % 11,9 hurrenez hurren. Enpresa trebatzaileen % 17,9 industriaren sektorekoak dira eta % 11,1 eraikuntzakoak.

Prestakuntzako ekintzetako partaide horiei dagokienez, % 34,5 izan zen sektore pribatuan trebaturiko soldatapekoen ehunekoa. 2017an, berriz, % 33,1 izan zen (% 33,6 batez beste Estatuan). Horrez gain, trebaturiko 142.484 langileetatik gehienak gizonezkoak izan ziren, % 56,3, eta alde nabarmena dago gizonen eta emakumeen

estaldura-tasan: % 36,8, % 31,8aren aldean. Alde hori Estatu mailan ere gertatzen da, baina pixka bat txikiagoa da: % 34,6 ginezkotetan eta % 32,4 emakumezkoetan (5 eta 2,2ko puntuko aldeak, hurrenez hurren).

Horrez gain, prestakuntzako ekintzetako partaidetza handiagoa da 36-45 urteko adin-taldean (partaideen % 35,5), eta ondoren 46-55 urtekoak (% 30,1) eta 26-35 urtekoak dira (% 20,6). Halaber, partaideen ikasketa maila gehienbat DBH ondorengo ikasketei dagokie (prestakuntzako ekintzen % 42,2), eta ondoren unibertsitateko ikasketak dituztenak (% 34) eta, jarraian, lehen mailako eta bigarren mailako derrigorrezko ikasketak dituztenak (% 23,8). Horrela, prestakuntza-jarduera horien onuraduna den pertsona profila haxe izango litzateke: 36 eta 45 urte artean, langile gaitua, enpresa handi bateko soldatkoa, 250 langile baino gehiagokoa.

III.5.6. TAULA. FUNDAE: ETENGABEKO PRESTAKUNTZA EUSKADIN. ENPRESEK PRESTAKUNTZA HOBARITUAN DUTEN PARTAIDETZAREN BILAKAERA

	PRESTAKUNTZA A ENPRESAK	ESTALDURA	PARTAIDEAK (PRESTAKUNTZA A EKINTZAK)	PRESTAKUN TZA ORDUAK (MILAKA)	BATEZ BESTEKO ORDUAK PARTAIDEKO
2013	22.072	33,4	178.019	4.435	24,9
2014	22.336	34,5	174.343	4.295	24,6
2015	19.805	30,5	196.968	4.180	21,2
2016	17.465	26,9	206.049	3.559	17,3
2017	17.054	25,9	209.071	3.490	16,7
2018	16.681	25,3	223.873	3.525	15,7
16/17KO ALD. %	-2,4	-3,7	1,5	-1,9	-3,5
17/18ko ALD. %	-2,2	-2,3	7,1	1,0	-6,0
<i>Iturria: FUNDAE. Enpresetako prestakuntza 2018. Euskadi. Guk geuk egin dugu.</i>					

Prestakuntzako edukiei dagokienez, gehienbat arlo hauekin zeuden lotuta prestakuntzak: administrazioa eta kudeaketa (partaideen % 25), segurantz eta ingurumena (% 24,8), gizarte eta kultura zerbitzuak (% 13,5) eta prestakuntza osagarria (% 10,1), besteak beste. Administrazio eta auditoria, Finantza eta aseguruak eta IKTen kudeaketa arloetako prestakuntzarako ekintzak biltzen ditu administrazioari eta kudeaketari buruzko prestakuntzak. Segurtasunaren eta ingurumenaren gaineko prestakuntza, berriz, segurtasunari eta prebentzioari eta ingurumenaren kudeaketari buruzko ekintzez osatuta dago. Gizarte-kulturako zerbitzuen eta erkidegoarentzako zerbitzuen gaineko prestakuntza, azkenik, trebakuntza, hezkuntza eta gizarte arretarako eskumenetara dago bideratuta.

III.5.7. TAULA FUNDÆ. PARTAIDETZA PRESTAKUNTZA JARDUERETAN, EAE-N, EDUKIAREN ARABERA. PARTAIDETZA HANDIENEN 10 TIPOLOGIEN XEHETASUNA. 2018.

	PARTAIDEAK		BB ORDU AK
	KOP.	% BERT.	
ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	55.964	25,0	13,2
SEGURANTZA ETA INGURUMENA	55.522	24,8	10,6
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK	30.320	13,5	9,7
PRESTAKUNTZA OSAGARRIA	22.637	10,1	32,8
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	14.120	6,3	21,4
MERKATARITZA ETA MARKETING	13.132	5,9	15,7
GARRAIOA ETA IBILGAILUEN MANTENTZE-LANAK	6.138	2,7	24,7
JANARI INDUSTRIAK	5.828	2,6	18,1
OSASUNA	4.844	2,2	14,0
FABRIKAZIO MEKANIKOA	3.918	1,8	22,9
GAINERAKOAK	11.450	5,1	-
GUZTIRA	223.873	100,0	15,7

Iturria: FUNDÆ. Enpresetako prestakuntza 2018. Euskadi. Guk geuk egin dugu.

Trebakuntzaren modalitateak, azkenik, aldaketak izan zituen 2016an. Harrezkero, prestakuntza hiru metodologiaren bidez egin daiteke onura jasotzen duen trebakuntza: presentziakoa, teletrebakuntza eta mistoa, eta betiko urrutiko trebakuntza desagertu da. Horrela, online irakaskuntza sustatu daiteke, teknologia berrien bilakaerarekin bat etorrita.

Horrenbestez, 2018an, presentziakoa trebakuntza da oraindik gehien erabiltzen dena, partaideen % 79,4rekin. Hala ere, prestakuntzarik laburrena jaso dute, batez beste 12,3 orduko prestakuntzako ekintzen bidez. Teletrebakuntzak batez bete 27,7 orduko iraupena du, eta langile partaideen % 19,5 biltzen du. Azkenik, trebakuntza mistoak presentziakoa irakaskuntza eta teletrebakuntza uztartzen ditu, eta batez besteko iraupenik luzeeneko modalitatea bihurtu da, 51,6 ordu partaideko, baina partaideen % 1,1ek baino ez du aukeratu.

III.5.8. TAULA. FUNDÆ. ETENGABEKO PRESTAKUNTZA EUSKADIN, EMATEKO MODALITATEAREN ARABERA.

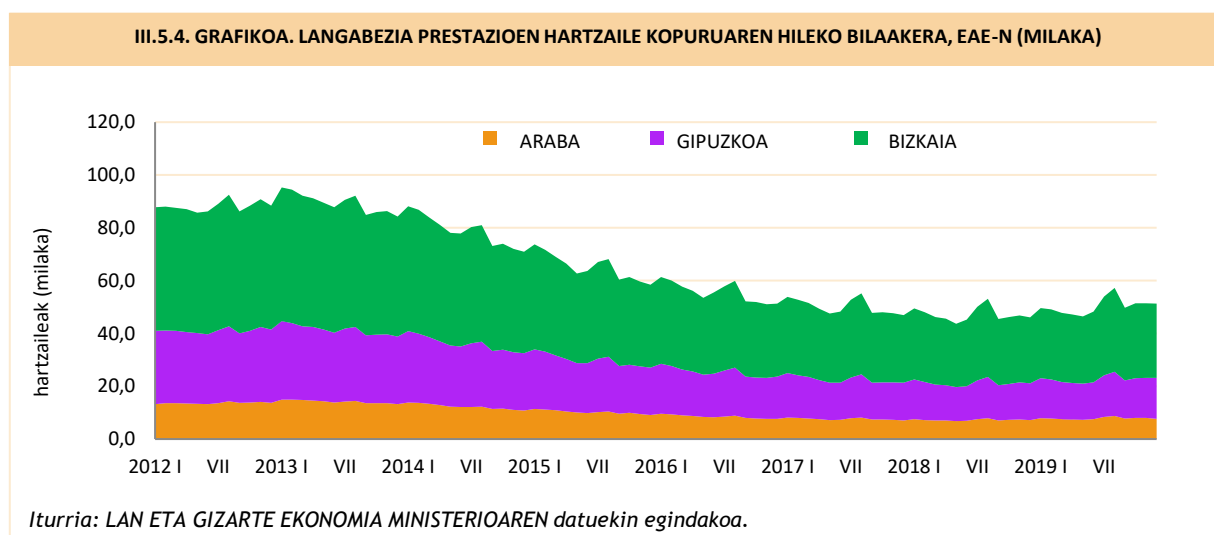
	PARTAIDEAK			PRESTAKUNTZA ORDUAK			BB IRAUPENA		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ZUZENEKOA	167.066	170.730	177.797	2.170.952	2.121.999	2.192.260	13,0	12,4	12,3
TELETREBAKUNTZA	35.963	35.595	43.680	1.255.205	1.228.526	1.208.915	34,9	34,5	27,7
MISTOA	3.020	2.746	2.396	132.396	139.605	123.358	43,8	51,5	51,6
GUZTIRA	206.049	209.071	223.873	3.558.553	3.490.130	3.524.533	17,3	16,7	15,7

Iturria: FUNDÆ. Enpresetako prestakuntza 2018. Euskadi. Guk geuk egin dugu.

Horrenbestez, 2018an 3,5 milioi ordu eman ziren prestakuntzan. 100etik 62,2 geletan egin ziren, 34,3, telematika bidez eta 3,5 ordu presentziako trebakuntza eta online trebakuntza uztartzen dituzten ekintza mistoei dagokie.

5.2. ENPLEGU POLITIKA PASIBOAK

Langabeziagatiko prestazioek lan egin ahal eta nahi dutenak baina aldi baterako edo behin betiko lana galdu edo lanaldiaren zati handi bat murriztuta dutenak eta, horren ondorioz, soldatak antzeko moduan murriztuta dituztenak babesten dituzte. Kotizaziopeko prestazioak (erabateko langabezia edo langabezia partziala) eta laguntzako prestazioak (langabeziagatiko subsidioa) daude. 2012ko uztailan, 20/2012 Errege Lege Dekretua, aurrekontu egonkortasuna bermatzeko eta lehiakortasuna sustatzeko neurriei buruzkoa²⁸, aplikatzearen ondorioz, langabezia-prestazioen zenbatekoak murriztu ziren, eta zenbateko hauek geratu ziren:

- Kotizaziopeko prestazioen zenbatekoa langileek eta enpresariak Gizarte Segurantzari egoera horretarako ordaindutako kotizazioekin finantzatzeko da, eta langabeziaren lehenengo 6 hiletan langabearen kotizazio oinarriaren % 70 da (gainerakoan % 50), langabe bakoitzaren familia egoeraren arabera zenbait muga dituela.
- Langabeziagatiko subsidioa familia egoeraren arabera IPREM-en (Askotariko Efektuen Errentaren Adierazle Publikoa) gaineko ehuneko jakin baten erreferentzia duen prestazio ekonomikoa da. 2019rako IPREM 537,84 €-koa izan da hilean, aurreko bi urteetako berdina, beraz.

5.2.1. Langabeziako estaldura eta prestazioen jasotzaileak

2019an langabeziagatiko prestazioen onuradunak, batez beste, 50.277 lagun izan ziren EAEn, aurreko urtean baino % 6,6 gehiago, nahiz eta urte horretan % 5,8 jaitsi 2017aren aldean, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak emandako batez besteko datuen arabera. Prestazioa jaso zuten 50.277 pertsona horietatik, % 54,3 emakumeak dira (batezbestekoa baino gehiago handitu da, % 7), eta % 45,7 gizonak (+% 6,1).

Prestazioa 2019an jaso duten pertsonen kopuruaren hileko bilakaera ardatz hartuta ikusten denez, aurreko urteetan moduan, gorakada ageri da uztailan eta abuztuan, eta ordutik behera egin eta azkenean 51.273 hartzaile ziren, 2018ko abenduaren baino % 11,4 gehiago.

Erregistraturiko langabezia guztiaren kopuruak kontuan izanik, esan liteke ezen, 2019ko abenduan, EAeko 100 langabeetatik 55ek ez zuela prestaziorik jasotzen (61ek 2018an), 45ek prestazioen bat jasotzen zuela, 28k kotizaziopeko prestazioa, 16k sorospena eta batek gizarteratzeko errenta aktiboa.

²⁸ 168. BOE, 2012ko uztailaren 14koa.

III.5.9. TAULA. LANGABEZIA PRESTAZIOEN ONURADUNEN KOPURUAREN BILAKAERA EAE-N. URTEKO BATEZ BESTEKOAK

	ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIOAK			LAGUNTZAKO PRESTAZIOAK			PRESTAZIOAK GUZTIRA*		
	GIZONAK	EMAKUMEA AK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEA K	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEA EAK	GUZTIRA
2015	18.224	18.588	36.812	14.530	13.806	28.336	32.754	32.394	65.148
2016	14.675	16.872	31.547	12.218	11.910	24.128	26.893	28.782	55.675
2017	13.340	16.242	29.582	10.222	10.317	20.539	23.563	26.559	50.122
2018	13.126	16.302	29.428	8.510	9.232	17.742	21.636	25.533	47.169
2019	14.043	16.901	30.944	8.913	10.420	19.333	22.956	27.321	50.277
% Var 16/17	-9,1	-3,7	-6,2	-16,3	-13,4	-14,9	-12,4	-7,7	-10,0
% Var 17/18	-1,6	0,4	-0,5	-16,7	-10,5	-13,6	-8,2	-3,9	-5,9
% Var 18/19	7,0	3,7	5,2	4,7	12,9	9,0	6,1	7,0	6,6

(*) Barne hartzen ditu laneratzeko errenta aktiboa, langabeziagatik babesteko eta laneratzeko aldi baterako programa (PRODI) eta enplegurako aktibazio programa (PAE)

Iturria: SEPE, LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA.

Abenduko langabezia-prestazioak jaso zituzten 51.273 pertsonetatik, % 61,5, kotizaziopeko prestazioenak ziren (31.514 pertsona), % 34,4, laguntzenak (17.640) eta % 4,1ek laneratzeko errenta aktiboa jasotzen zuen (2.119).

III.5.10. TAULA. AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA LANGABEZIARENGATIK PRESTAZIOETAN ESTALDURAREN ETA GASTUAREN ADIERAZLEAK. ABENDUKO HILABETEAK.

	ESTALDURA TASA*					KOTIZAZIOPEKO PRESTAZIOAREN BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA, ONURADUNEN (€/HILABETE)				
	2017	2018	2019	17-18	18-19	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
ANDALUZIA	65,9	66,6	69,7	0,7	3,1	792,8	800,7	828,2	1,0	3,4
ARAGOI	54,3	57,9	65,6	3,6	7,7	827,7	841,8	861,2	1,7	2,3
ASTURIAS	47,0	48,6	54,0	1,6	5,4	779,5	778,7	807,0	-0,1	3,6
BALEAR UH.	132,7	137,4	152,5	4,7	15,1	984,6	1.003,1	1.014,6	1,9	1,1
KANARIAR UH.	52,5	53,7	57,8	1,2	4,1	784,6	792,6	813,4	1,0	2,6
KANTABRIA	54,9	56,0	61,1	1,1	5,1	785,1	793,2	814,7	1,0	2,7
GAZTELA-MANTXA	51,4	52,4	55,8	1,0	3,4	785,7	786,7	821,0	0,1	4,4
G. ETA LEON	51,0	54,0	60,7	3,0	6,7	810,7	809,8	830,2	-0,1	2,5
KATALUNIA	63,6	65,7	71,6	2,1	5,9	863,0	870,4	887,2	0,9	1,9
VALENTZIAKO E.	52,2	54,0	58,6	1,8	4,6	794,8	807,1	825,6	1,5	2,3
EXTREMADURA	68,4	72,6	76,8	4,2	4,2	696,3	704,3	742,5	1,1	5,4
GALIZIA	54,7	57,4	62,1	2,7	4,7	792,5	803,1	828,1	1,3	3,1
MADRIL	49,4	50,8	56,5	1,4	5,7	855,9	855,5	875,2	0,0	2,3
MURTZIA	56,8	59,9	66,2	3,1	6,3	792,6	803,0	822,6	1,3	2,4
NAFARROA	49,5	52,0	55,8	2,5	3,8	902,5	915,2	931,7	1,4	1,8
EAE	41,5	43,6	51,0	2,1	7,4	881,9	885,2	902,8	0,4	2,0
ERRIOXA	53,6	54,1	59,6	0,5	5,5	847,9	851,2	865,0	0,4	1,6
CEUTA	47,5	48,1	45,5	0,6	-2,6	799,1	786,5	844,4	-1,6	7,4
MELILLA	37,6	39,3	34,7	1,7	-4,6	771,0	771,4	808,5	0,1	4,8
GUZTIRA	58,6	60,4	65,3	1,8	4,9	828,1	835,0	856,9	0,8	2,6

Iturria: LGEMren datuekin egindakoa.

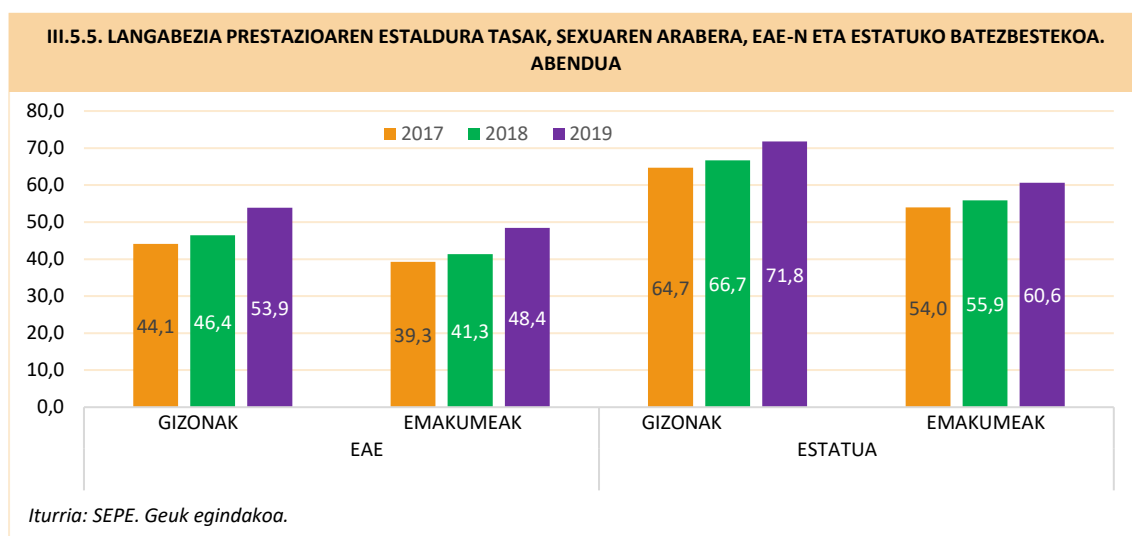
(*) Estaldura-tasak Ministerioaren metodologiaren arabera kalkulatu dira, hala nola hileko azken egunean alta-egoean zeuden prestazioen onuradunak (kotizaziopekoak gehi subsidioak), eta lan-esperientzia zuten langabeak gehi behin-behineko nekazaritza-onuradunak (Andaluzian eta Extremaduran) zatituz.

Estatuan, hil berean, 1,964 milioi onuradun erregistratu ziren (+% 7 2018ko abenduaren aldean), eta kotizaziopeko prestazioen onuradunen ratioa % 45,4 zen, % 47,8koa subsidioetarako eta % 6,7 gizarteratze errenta aktiborako. Gainera, % 0,1ek Enplegurako Aktibazio Programaren prestazioa jaso zuen.

Estatuan, langabezia-prestazioen estaldura, erregistratutako langabeziarekiko, nabarmen aldatu da erkidegoen artean. Alde batetik, nabarmendu behar da Balearren kasuan, hor, eskura ditugun datuen arabera, aurretik lan-esperientzia duten langabe guztiek (Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioaren metodologiak, kalkulu hori egiteko, lan-esperientziarik gabeko langabeak ez dituelako kontuan hartzen), prestazioen bat jasotzen dutelako. Bestalde, Melillan, langabezia dauden pertsonen % 40 baino gutxiagok jasotzen dute.

2019ko abenduko datuekin jarraituz, Estatuko batez besteko estaldura % 65,3koa zen (2018ko abenduan baino % 4,9 gehiago), eta hori baino txikiagoa da EAEkoa (lehenago hil horretan erregistraturiko langabetuen % 51 Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak darabilen metodologiaren arabera). Gure Erkidegoak, 7,4 puntuko hazkundera izan zen estaldura horretan 2018ko abendutik 2019ko abendura bitartean, baina bilakaera on hori gorabehera, EAEk autonomia erkidego guztietako langabezia-tasarik txikiena izateari eusten dio, aipaturiko Ceuta eta Melilla izan ezik²⁹. Baina, 2019an, 2016an eta 2017an ez bezalaxe (urte horietan beherantz jarraitu zuen estaldurak, prestazioen hartzaile kopuruak behera egin bazuen ere), erregistraturiko langabeziaren beherakadarekin batera, igoera izan zuen prestazioaren onuradunen estaldura-tasak.

Sexuaren arabera, estaldura baxuagoa da emakumeentzat, bai EAEn, bai gainerako autonomia-erkidegoetan. 2019ko abenduan, langabezia-prestazioaren estaldura-tasa gure erkidegoan % 48,4 da emakumeen kasuan, eta % 53,9 gizonenean. Beraz, bi sexuen arteko aldea 5,5 puntukoa da. Azken urteko estalduraren hobekuntzak alde hori handitu du (5,1 puntukoa zen 2018ko abenduan), estaldura gehiago handitu delako gizonen artean (+7,5 puntu), emakumeen artean baino (+7,1).

Langabeziagatiko kotizaziopeko kontribuzioaren batez bestekoak gora egin du beste urte batez, 2019ko abenduan 902,8 euro EAEn (aurreko urtean baino % 2 gehiago), Estatuko batez bestekoaren gainera (856,9 €, 2018ko abenduan baino % 2,6 gehiago). Alabaina, prestazio honen batez bestekoa handiagoa da orain ere EAEn: % 5,4 handiagoa EAEn Estatu osoan baino. EAE aldagai honen lehen tokietan dago, Nafarroarekin, Balearrekin eta Kataluniarekin batera.

5.2.2. Langabeziaren babeseko gastua eta diru-sarrera

Langabeziaren ziozko prestazioetarako guztizko gastua EAEn, 2019an eta behin-behineko datuen arabera, 718,2 milioi euro zen, 2018an baino % 7,4 gehiago. Zenbateko hori EAEko BPGaren % 0,91 zen (% 0,87 aurreko urtean), hots, Estatu mailako langabeziaren ziozko guztizko gastuaren % 3,97 zen, non 18.000 milioi euroko zenbatekoa gaingaitzen zen (+% 4,8, 2018. urtearen aldean).

²⁹ Arrazoietakoa bat da langabezia-laguntzari lotzeko, behin kotizaziopeko prestazioa amaituta, bizikidetzaren unitatearen errenta kontuan hartzen dela, eta errenta hori, EAEn, laguntza lortzeko gehieneko tartearen gainera egoten dela askotan. Hori dela eta, langabezia dauen pertsona askok ezin dute laguntza hori eskuratu, eta sistema horretatik kanpo geratzen dira.

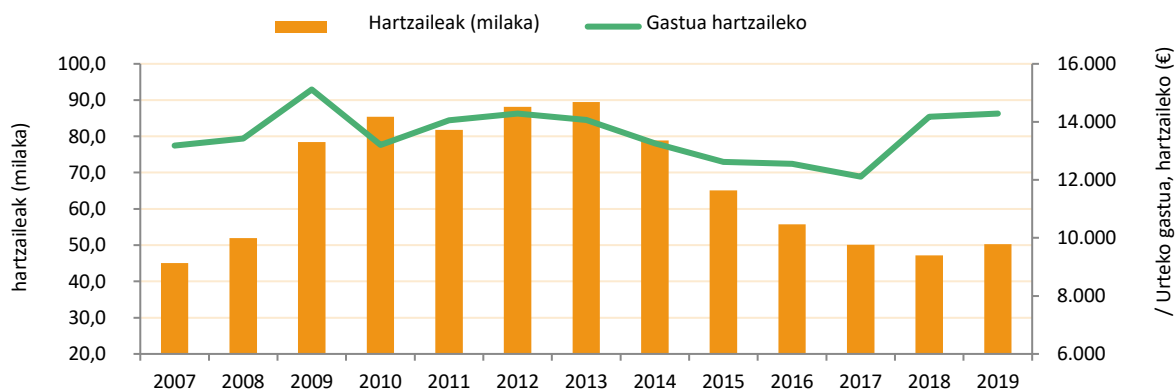
III.5.11. TAULA. EAE-KO LANGABEZIAKO GASTUAREN ETA EEZP-REN GIZARTE SEGURANTZAKO KOTIZAZIOEN ONDORIOZ DIRU SARREREN BILAKAERA (EUROAK MILIOIKA)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	% 17/18	%18/19
ORDAINDUTAKOAREN ARABERAKO PRESTAZIO GORDINAK	656,71	502,16	396,92	363,87	444,14	467,79	22,1	5,3
(-) Gizarte Segurantzaren langabetuaren kontura	46,97	37,78	31,90	29,48	28,94	30,91	-1,8	6,8
(-) PFEZren atxikipenak	4,36	2,83	2,10	1,83	1,78	1,80	-2,7	1,1
Ordaindutakoaren arabera prestazio garbiak	605,38	461,55	362,92	332,56	413,42	435,08	24,3	5,2
LANGABEZIAGATIKO DIRU-LAGUNTZA PRESTAZIOAK	160,64	140,89	121,99	103,85	88,61	95,64	-14,7	7,9
EEZP-REN KOTIZAZIOAK GIZARTE SEGURANTZARA	280,04	219,34	184,08	170,33	166,65	187,48	-2,2	12,5
-EEZPren kargura, ordaindutakoaren arabera prestazio bakoitzeko	250,09	191,74	159,29	147,51	141,92	151,74	-3,8	6,9
-EEZPren kargura, laguntzako prestazio bakoitzeko	29,95	27,60	24,69	22,82	20,67	35,74	-9,4	72,9
LANGABEZIAREN GASTUA GUZTIRA	1.046,06	821,78	699,17	606,74	668,68	718,20	10,2	7,4
ESTATUKO GASTU OSOAREN GAINEKO %	4,39	3,98	3,73	3,47	3,87	3,97	11,5	2,6
EEZP-RENTZAT BILDUTAKO KUOTAK	1.071,30	1.099,96	1.139,62	1.190,36	1.239,66	:	4,1	:
SALDOA	25,24	278,18	440,45	583,62	570,98	:		
DIRU SARRERA/GASTUA	1,02	1,34	1,63	1,96	1,85	:		

Iturria: SEPEren eta GSDOren datuekin egindakoa. Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioa eta Inklusio, Gizarte Segurantzaren eta Migrazio Ministerioak.
*2019ko zifrak behin-behinekoak dira.

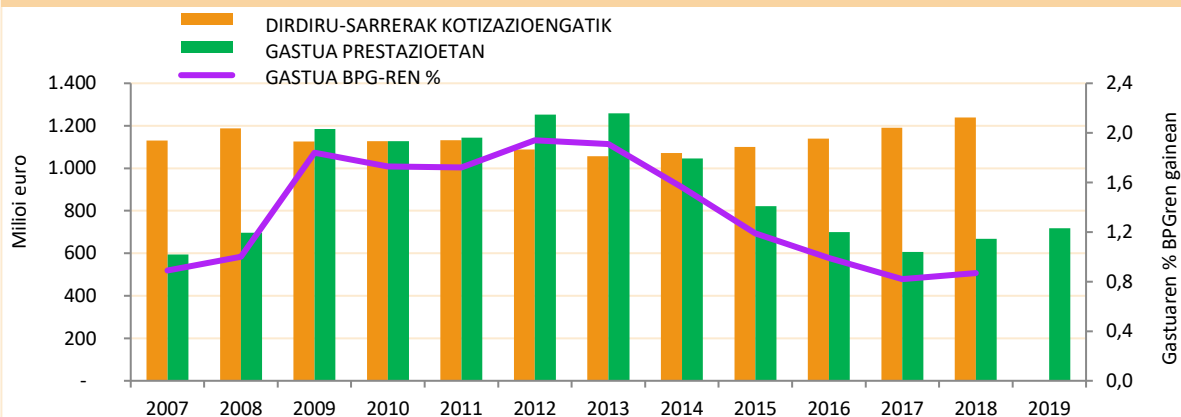
Gastu horretatik eta jasotzaileen zifretatik, urteko 14.285 €-ko batez besteko gastua zenbatetsi da, hots, 2018koa baino % 0,8 gehiago.

III.5.6. GRAFIKOA. LANGABEZIA PRESTAZIOAK EAE-N: HARTZAILE KOPURUAREN ETA GASTUAREN BILAKAERA

Iturria: SEPEren datuekin egindakoa.

III.5.7. GRAFIKOA. GASTUA ETA DIRU-SARRERAK LANGABEZIA PRESTAZIOENGATIK EAE-N

Iturria: SEPEren eta EUSTATen datuekin egindakoa.

Bestalde, enpresek eta soldatapekoek SEPERako ordaindutako kotizazio sozialen ziozko sarrerak, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiak bilduak EAEn, 1.239,66 milioi eurokoak ziren 2018an (eskuragarri dugun azken datua), hots, aurreko urtean baino % 4,1 gehiago. Hala, EAEn langabeziaren kontingentzia estaltzeko gastuen eta sarreraren arteko aldeak, 2017ean, saldo positiboa izan zuen, 570,98 milioi eurokoa. Aurreko urtean, 2017an alegia, berriz, 583,62 milioi euro ziren.

5.3. DESGAITUEN ETA BAZTERTZEKO ARRISKUA DUTEN PERTSONEN ENPLEGAGARRITASUNERAKO ETA GIZARTERATZEKO ETA LANERATZEKO POLITIKAK

Bere inguruabar sozialengatik eta ekonomikoengatik (gizartean baztertuta edo arrisku horretan egotea) edo ezintasunen bat izateagatik lan-merkatuan berdintasunean sartzeko zailtasun bereziak dituzten pertsonentzako enplegu politikaren kopuruak aurkeztuko ditugu orain. Ordaindutako lana eta pertsona bakoitzari egokituriko zerbitzuen beharrezko prestazioak bermatzea da helburu nagusia, eta aldi berean, lan erregimen arruntan sartzeko baliabidea izan nahi dute. Hori guztia hain zuzen ere lana pertsonak gizarteratzeko bide nagusia dela onartuta.

5.3.1. Ezinduen enplegu arrunta

Ezinduentzako enplegu babesturako laguntzez gain, betiere Enplegurako Zentro Berezien bidez, LANBIDEK ezinduen enplegua sustatzen du merkatu arruntan, bi laguntza programa mota baliatuz:

Lehenik eta behin, lan-prestatzaile adituek eskainitako banako laguntza ematean dautza laguntzako enplegu programak, eta horiei esker, zailtasun bereziak dituzten langile ezinduek beren jarduera egin dezakete lan-merkatu arruntan. Hala, beharrezko baliabideak ematen zaizkie langileei laneratze-prozesua errazteko, baita laneratutako ezinduek lanean aurrera egitea eta jarraitzea ere.

2018an, LANBIDEK milioi bat euro (+% 5,4 2017aren aldean) erabili zituen 78 ezinduei laguntzeko enpresa arruntetan (69 ezindu 2017an), eta horietatik 45 gizonak ziren eta 33 emakumeak. Gainera, dagoeneko laneratuta dauden 154 langileren jarraipena egin du. Hala, azken sei urtean (2013-2018), 4,8 milioi euro erabili dira programa horretarako; 353 ezinduren laneratzea erraztu da eta 808 ezinduren jarraipena egin da.

III.5.12. TAULA. EZINDUEI LAGUNTZEKO ENPLEGU PROGRAMA EAE-N: ZIFRA NAGUSIAK 2013-2018.						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	665,1	673,7	755,9	797,9	949,0	1.000,0
LAGUNDUTAKO LANGILEAK	44	60	53	49	69	78
JARRAIPENAK	120	143	127	116	148	154

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak LANBIDEn datuak erabiltuta egindakoa.

Bigarrenik, ezinduen enplegu mugagabea sustatzeko programan, 150 ezinduren kontratazioarako diru-laguntza eman zuen 2018an, horietatik 114 (% 76) lanaldi osoan eta 36 lanaldi partzialean (% 24). Hala, 495.976 euro erabili ziren (-% 0,4 2017ren aldean),

eta horietatik % 55,4, 81 kontratazioetarako diru-laguntzak emateko erabili ziren Bizkaian, % 30,6 Gipuzkoako 49 kontratazioetan eta % 14 Arabako kontratazioetan (kontrataturiko 20 ezindu).

III.5.13. TAULA. EZINDUEN LAN MUGAGABEA SUSTATZEKO PROGRAMA EAE-N: ZIFRA NAGUSIAK 2013-2018.						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	356,3	445,1	439,5	447,1	498,2	496,0
KONTRATATUTAKO LANGILEAK	108	141	125	141	149	150
- LANALDI OSOA	71	91	91	86	101	114
- LANALDI PARTZIALA	37	50	34	55	48	36

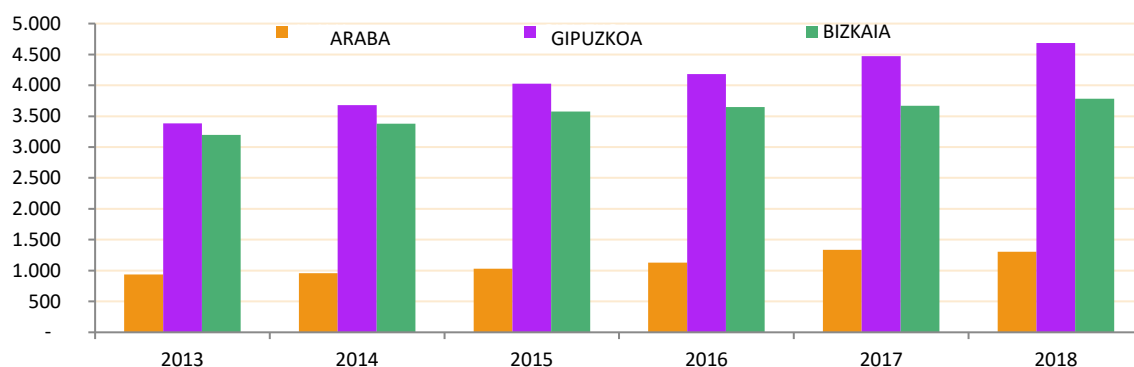
Iturria: Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak LANBIDEn datuak erabiltuta egindakoa.

5.3.2. Enplegurako zentro bereziak.

Ezinduen eskubideei eta horien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren Testu Bategina onetsi duen azaroaren 29ko 1/2013 EDaren 37.1. artikularekin bat etorritik, hauxe da ezinduen enplegu politikaren xedea: *“haien jarduera-tasak eta okupazio-tasak eta laneratzea handitzea, baita enpleguaren kalitatea hobetu eta haien lan-baldintzak hobetzea ere, betiere diskriminazioaren kontra aktiboki jardunda...”*

Arau horren arabera, desgaitasuna hauxe da: *“Egoera bat da, urritasun aurrez ikusteko moduan iraunkorrak dituzten pertsonen oztopoak aurkitzen dituztenean sortzen dena, oztopo horiek mugatu edo eragotzi egiten dietelarik gizartean egiaz eta erabat parte hartu ahal izatea, gainerakoen baldintza berdinekin”*. Euskadin, Administrazioaren konpromisoari eta jarduketa koordinatuari esker, gizarte-solaskideek eta desgaitasunaren elkarte eta enpresa egiturak jarduera garrantzitsuak egin dituzte araudi, programazio eta aurrekontu arloetan, desgaitasuna duten pertsonen laneratzeko. Eta enplegu babestua, enplegu zentro berezien bidez (EZB), oinarritzeko bihurtu da, zeren eta langile ezinduei ekoizpen-lan ordaindua emateko helburu nagusia duten enpresak baitira. Izan ere, lan hori lagungarria izango da lan-merkatu arrunterako trantsizioa eta integrazioa errazteko.

III.5.8. GRAFIKOA. DESGAITU LANDINEN BILAKAERA EZB-ETAN EAE-N

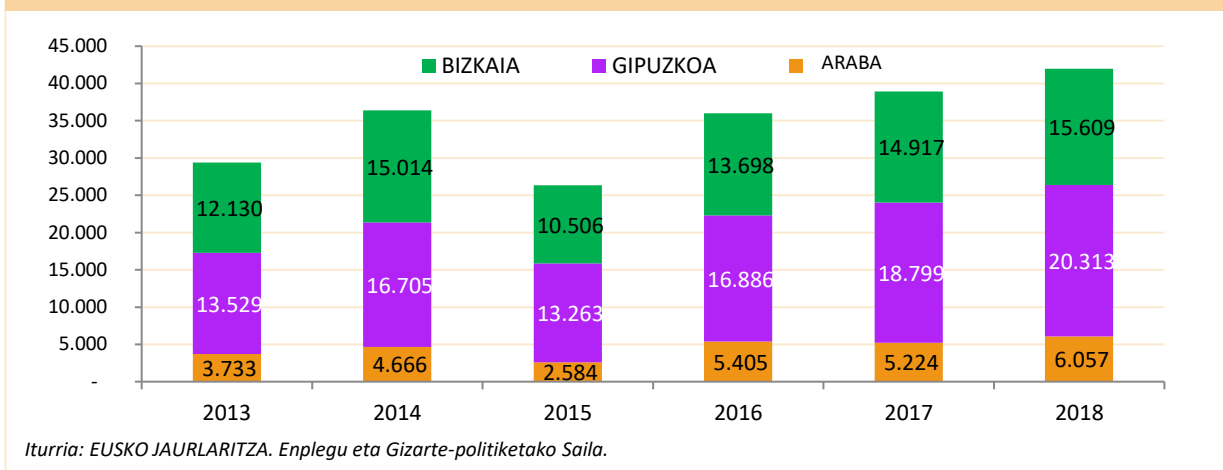

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Gizarte-politika Saila.

2018eko abenduan, EAEn 9.772 ezindu (horietatik % 65 gizonak ziren eta % 35 emakumeak) ari ziren lanean 75 EZBren plantilletan sartuta. Sexuaren arabera banaketa berdina bada ere, talde horretan 294 lagun gehiago zeuden (+% 3,1) 2017ko abenduan baino. Lurraldez lurralde, Gipuzkoa da EZBen lanean ari diren ezinduen kopururik handiena duena (guztizkoaren % 47,9), eta ondoren Bizkaia (% 38,7) eta Araba (% 13,4). Eta ezintasun motaren arabera, talde horren % 46,9k ezintasun psikikoa du, % 44,3k fisikoa eta gainerako % 8,8ak zentzumen-ezintasuna du.

Horrez gain, araudian ezarrita dagoenez, gutxienez enpresako plantillaren % 70 ezinduekin osatuta egon behar dute EZBek. EAEn, ratio hori % 88,2koa zen 2017an (eskura daukagun azken datua, EUSTATen Gizarte Zerbitzuen Estatikaren arabera).

III.5.9. GRAFIKOA. EZB-AK MANTENTZEKO LAGUNTZEN BILAKAERA, EAE-N. MILAKA EURO

EAEko EZBei eusteko laguntzei dagokienez, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak, orotara, 41,98 milioi euro erabili zituen horretarako (+% 7,8 2017aren aldean), eta horietatik % 37,2 Bizkaiko 40 EZBri esleitu zitzaizkien, % 48,4 Gipuzkoako 18 EZBri eta funtsen gainerako % 14,4a Araban diharduten 17 zentroentzat.

Halaber, laneratzeko zailtasun handiak dituzten ezinduentzat (buruko paralisia, buruko gaitza, ezintasun intelektuala eta %65eko edo hortik gorako gabezia fisiko aitortua duten pertsonak) diru-laguntzak ematen ditu LANBIDEk EZBetako lanbide-jarduera laguntzeko. Lanbide arlo askotako taldeak dira, pertsona horien barrerak, oztopoak edo zailtasunak gainditzeko laguntzeko, betiere gaitasun pertsonalak eta profesionalak eskuratzeko eta etengabe hobetzeko laguntza sistema osoa baliatuz.

III.5.14. TAULA. JARDUERA PROFESIONALARI LAGUNTZEKO UNITATEAK EEE, EAE-N: ZIFRA NAGUSIAK 2013-2018.						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ZENBATEKOA (MILAKA EUROTAN)	3.794	3.918	4.000	3.990	4.200	4.523
LAGUNDUTAKO LANGILEAK	3.680	3.807	3.952	4.121	4.352	4.545
EEE	35	34	35	37	36	35
LAGUNTZA UNITATEAK (ADITUAK)	429	444	462	481	477	510

Iturria: EUSKO JAURLARITZAko Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak LANBIDEren datuak erabilia egindakoa.

LANBIDEK, 2018an, 4,5 milioi euro erabili zituen (+% 7,7 2017aren aldean) 4.545 langile ezinduri laguntzeko (+% 4,4) EAEko 35 EZBetan, laguntza-unitateetako 510 adituren lanari esker.

5.3.3. Laneratzeko enpresak

Gizarteratze-enpresak honela defini daitezke: gizarte bazterkeriako egoera paira dezaketen edo pairatzen ari diren pertsonen gizarteratzea eta laneratzeko erraztea helburu duten enpresak dira, pertsona horiek lan-merkatu sartzeko zailtasun handiak dituztelako. Gizarteratze-enpresen ezaugarri nagusia haien gizarte helburu bikoitza da: alde batetik, enpresa eratu deneko jardura ekonomikoa gauzatzea; eta bestetik, gizarte bazterkeriako arriskuan dauden taldeetako pertsonak gizarteratzea eta laneratzeko. Azken urteetan, Espainiar Estatuan laneratzeko enpresei dagokienez, asko sortu dira. Alde batetik, hainbat autonomia erkidegok (horien artean EAE) figura hori arautu, aitortu eta diru-laguntza espezifikoak eman dizkiote; horrez gain, enpresa kopurua esponentzialki hazi da.

Euskadin, Sarrerek Bermatzeari eta Gizarteratzeari buruzko abenduaren 23ko 18/2008 Legean xedatuta dagoenez, lanerako eskubidea ezinbesteko baldintza da herritartasun osoa eskuratu ahal izateko, eta lan-merkatuan hondar-partaidetza ez izateak, ezinbestean, bazterketa prozesua dakar, eta beste eskubide sozial batzuk erabiltzeko zuzeneko ondorioak ditu. Lana gizarteratzeko baliabidea dela onartuta, eta bizitzako oinarritzko beharrei aurre egiteko diru-baliabideak izateko aitortzen diren prestazioekin batera, hauxe ezarri da Legean: herri administrazioek neurriak bideratu behar dituztela beren ezaugarriak direla-eta lan-merkatuan berdintasunean sartzeko zailtasunak izan ditzaketen edo

dituzten pertsonak edo taldeak laneratzen laguntzako eta errazteko. Neurri horien artean, laneratze enpresak sortzeko eta eusteko laguntza bildu da³⁰, izan ere, 2002tik eman izan da laguntza hori urte hartan abenduaren 11ko Agindua onetsita, laguntza horiek araupetzen dituen.

Laguntza horien xedea laguntzarako zenbait formula ematea da enpresa mota horiei, beren berezitasunetara eta beharretara egokituta. Hartara, haientzat beren beregi sortutako diru-laguntzak arautzeko oinarriak ezarri dira. Haren esparruan, laneratze enpresak sortzeko erakunde sustatzaileentzako diru-laguntzak eta laneratze enpresei eurei, irauteko, zuzendutako diru-laguntzak aurreikusten dira. Hala, Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako sailburuaren 2009ko maiatzaren 4ko AGINDUAREN bidez, laneratze enpresak sortzeko eta horiei eusteko laguntzak arautu dira, gaur egun Lanbideren menpe daudenak.

Tresna horien bidez, Eusko Jaurlaritzak gizarteratze eta laneratze modalitate berezi hori hedatzea sustatu nahi du; haren bidez, pertsona bat, besteren konturako langile, bazkide langile edo laneko bazkide, laneratze enpresa batean sartzea kontratu baten bidez bideratzen da, laneko kontratua lehen kasuan eta sozietatekoa bigarrenetan, eta lehenago txertaketarako hitzarmen bat sinatetik ondorioztatzen da.

2003tik 2019ra bitartean, 126 milioi euro inguru banatu ditu Eusko Jaurlaritzak laguntza-lerro horrek, urtean 37 erakunde onuradun batez beste eta 4.000 laneratze-langile onuradun. 2019an (abenduaren 10eko behin-behineko datuak) 36 laneratze-laguntza eman ziren, eta haien zenbatekoa 10,9 milioikoa izan zen (10,2 milioiko hasierako aurrekontua, eta 0,7 milioi gehiagoko handitzea ekitaldian zehar). Laguntza horiek eman ziren 254 laneratze posturi eta ekoizpenari eta laneratzeari laguntzeko 134 teknikariren lanposturi laguntzeko. Horrela, 2019. urtearen amaieran, laneratze postuak, guztira, 699 izan dira (aurreko deialdi berriagoak).

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Laneratze Enpresen Erregistroan 43 laneratze-enpresa zeuden 2018aren amaieran, aktibo gisa, eta horietatik, 42k, GIZATEA, Gizarteratzeko eta laneratze Euskadiko Enpresen Elkartearen parte hartzen zuten. Bere 2018ko "Gizarte-txostenetik" datu hauek atera ditugu³¹:

Urte horretan, 1.204 langile zeuden (2017an baino 43 gehiago), eta horietatik, 777 (+75 2017. urtearen aldean, eta guztien % 64,5), laneratze langileak ziren. Horrela, 2018a, laneratze-enplegurik gehien sortu zen urtea izan da. Enplegu hori lanaldi osoko 714 lanposturi dagokie (horietatik 489 laneratzeak). Urte horretan, gutxi gorabehera 31,33 milioi euroko sarrerak dituzte (+0,89 milioi), eta horietatik 22,18 jardueraren ziozko fakturazioari dagokie eta gainerako 10,15 laguntza publikoei.

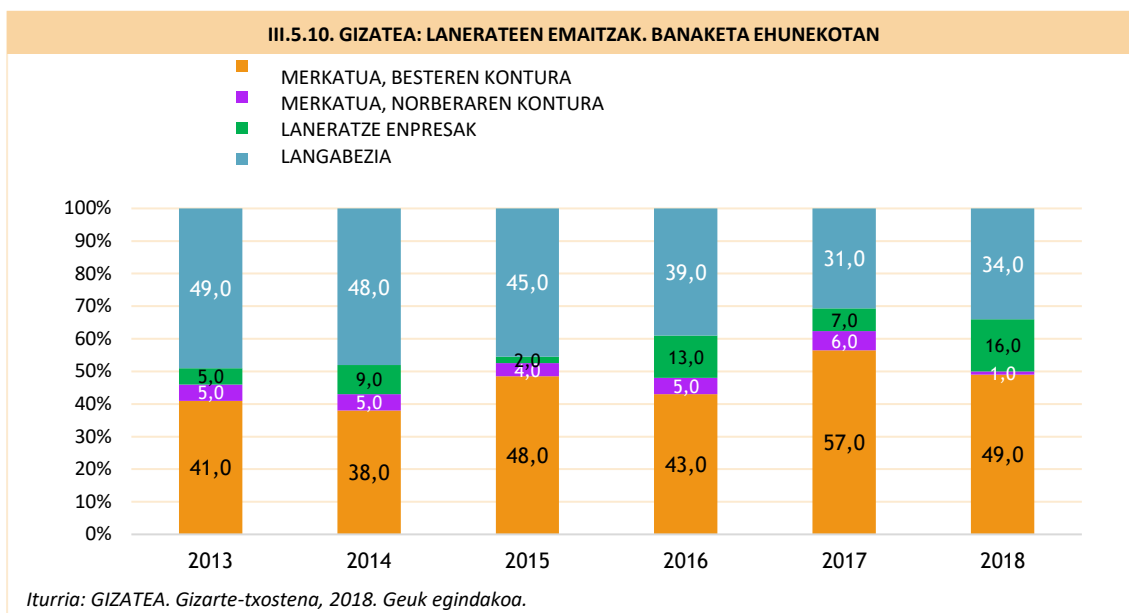
III.5.15. TAULA. LANERATZE ENPRESETARAKO LAGUNTZA PROGRAMAREN BILAKAERA EAE-N. 2015-2019.

	ERAKUNDEAK	EMANDAKO LAGUNTZAK (MILAKA EUROTAN)	GIZARTERATZE LANPOSTUAK, GUZTIRA*
2015	39	7.623	..
2016	41	8.177	546
2017	37	8.128	604
2018	35	8.887	644
2019**	36	10.899	699

Iturria: EUSKO JAURLARITZAko Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren datuak erabilia egindakoa.
** Aurreko deialdiak, berriagoak eta berrituak.*
*** 2019/12/10eko Gobernu Kontseiluaren datuak.*

³⁰ Laneratze enpresen inguruko 18/2008 Legearen arauzko garapenaren xehetasuna ezagutzeko, azaroaren 11ko 182/2008 Dekretura jo daiteke. Horren bidez, laneratze enpresen kalifikazioa arautzen da. Justizia, Enplegu eta Gizarte Segurantzako kontseilariaren 2009ko maiatzaren 4ko agindura ere jo daiteke. Horren bidez, 2002ko abenduaren 11ko agindua aldatzen da.

³¹ 2018an 43 laneratze enpresa zeuden EAEn, eta horietatik, 42, GIZATEAko bazkide ziren. Horietatik, 2k, laneratze enpresaren kalifikazioa galdu zuten, beraz, 2018ko gizarte-txostenean 40 enpresaren datuak jasotzen dira.

Laneratze prozesuaren emaitzari dagokionez, GIZATEA Memoriak erakusten duenez 2018an laneratze prozesuan zeuden 777 lagunetatik 528k (% 68) laneratze prozesuan jarraitzen zuten urtearen bukaeran, 31 lagunek (% 4) prozesua utzita zuen bukatu baino lehen, 60k (% 8) laneratze kontratua bukatu zuten eta 154k (% 20) laneratze prozesua bukatu zuten. Eta 158 lagun horietatik % 66 lan-merkatuan sartu ziren (78 lanpostu inoren kontura, 1 norberaren konturakoak eta 25 beste laneratze enpresa batzuetan). Gainerako % 34a (54 lagun) langabezia gelditu ziren.

6. LANEKO OSASUNA

OSALANek (Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea) agerian utzi duenez, 2018an 35,26 lan-istripu izan ziren (lan-egunetan baja eragin duten istripu berriak, hain zuzen ere 1.000 langileko istripu kopuruaren eta berariaz laneko istripuen kontingentzia estalia duten Gizarte Segurantzako afiliatuen kopuruaren arteko zatiduraren bidez kalkulatzeko den kopurua) gure Erkidegoan milako (37,87 milako 2018an eta, beraz, ratioa 2,61 puntu murriztu da).

Sektore bakoitzari erreparatuta, lehen sektorean izan zen intzidentziarik handiena (70 milako), 3,23 puntu jaitsi baitzen 2018aren aldean. Ondoren

industria zegoen, 69,25 milako (+% 3,64 2018aren aldean) eta eraikuntza, 67,03 milako, 18,07 puntu murriztuta 2018aren aldean. Azkenik, zerbitzuen intzidentzia batez bestekoaren azpitik zegoen, 23,96 milako (-3,04 puntu).

Autonomia erkidegoei dagokienez, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak kalkulatzeko duen lanaldiko istripuen intzidentziaren indizeak erakusten duenez, Balear Uharteak ziren rankingeko buruan istripuetan 2019an, eta ondoren Gaztela-Mantxa zegoen. EAEren ratioa % 6,2 handitu zen, milako 36ko indizea izanda (+% 2,1), eta Estatuko batezbestekoaren gainetik dago, normala dena industria-sektoreak duen garrantzi handia kontuan hartzen badugu. Ehunekotan adierazita, Estatuko batezbestekoaren aldaketa negatiboa izan da aurtengo: -% 1,7.

Bestalde, kontratu motaren araberrako lan istripuen datuek erakusten dutenez, lan ezbeharren kopurua handiagoa zen aldi baterako

kontratua zuten pertsonen artean kontratu mugagabea zutenen artean baino. Hala adierazten dute 2008koak diren Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak azken datuek.

III.6.1. TAULA. LANEKO ISTRIPIEN ERAGINA, JARDUERA ETA LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA. DATUAK KONTINGENTZIA BARNE HARTUTA DUTEN MILA AFILIATUKO. 2018-2019.

	2018				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZU AK	GUZTIRA
ARABA	43,30	58,65	96,92	29,15	39,66
BIZKAIA	93,08	71,10	84,82	28,11	38,81
GIPUZKOA	71,90	63,77	80,32	24,12	35,47
EAE	73,23	65,61	85,10	27,00	37,87
	2019				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZU AK	GUZTIRA
ARABA	42,60	63,22	69,50	28,35	39,07
BIZKAIA	90,74	74,36	70,15	24,62	35,72
GIPUZKOA	64,72	67,13	60,61	20,78	32,62
EAE	70,00	69,25	67,03	23,96	35,26
	2018-2019 ALDAKUNTZA				
	LEHEN SEKTOREA	INDUSTRIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZU AK	GUZTIRA
ARABA	-0,70	4,57	-27,42	-0,80	-0,59
BIZKAIA	-2,34	3,26	-14,67	-3,49	-3,09
GIPUZKOA	-7,18	3,36	-19,71	-3,34	-2,85
EAE	-3,23	3,64	-18,07	-3,04	-2,61

Iturria: OSALAN. EUSKO JAURLARITZA.

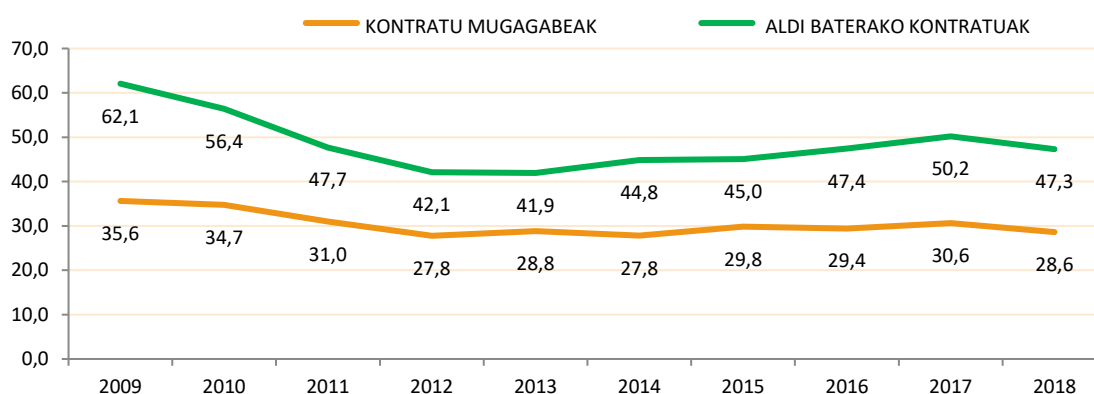
III.6.2. TAULA. AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZEAN LANALDIAN BAJAN EGOTEA ERAGIN DUEN ISTRIPIU KOPURUA DATUAK, MILAKOETAN

	2016	2017	2018	2019*	18-19 ALDAK.	18/19 ALD. %
ESTATUAN, GUZTIRA	33,64	34,09	34,09	33,50	-0,85	-1,7
ANDALUZIA	37,79	38,47	38,38	38,68	0,30	0,8
ARAGOI	31,51	32,47	33,03	33,00	-0,03	-0,1
ASTURIAS	35,55	34,14	34,45	33,68	-0,77	-2,2
BALEAR UHARTEAK	48,84	50,25	49,96	51,19	1,23	2,5
KANARIAR UHARTEAK	36,76	36,18	35,31	32,45	-2,86	-8,1
KANTABRIA	30,18	30,20	30,79	30,75	-0,04	-0,1
GAZTELA-MANTXA	41,49	41,54	40,84	41,67	0,83	2,0
GAZTELA ETA LEON	32,46	33,06	33,92	33,69	-0,23	-0,7
KATALUNIA	33,39	32,84	33,13	31,18	-1,95	-5,9
VALENTZIA	29,99	31,11	31,71	31,98	0,27	0,9
EXTREMADURA	35,83	37,33	38,04	36,32	-1,72	-4,5
GALIZIA	32,96	36,27	35,14	34,57	-0,57	-1,6
MADRIL	27,78	27,57	27,84	26,26	-1,58	-5,7
MURTZIA	34,75	35,86	35,14	34,88	-0,26	-0,7
NAFARROA	34,37	35,41	37,47	41,42	3,95	10,5
EAE	34,83	35,96	33,90	36,00	2,10	6,2
- ARABA	36,88	36,71	34,72	38,71	3,99	11,5
- GIPUZKOA	32,57	33,59	32,06	33,20	1,14	3,6
- BIZKAIA	35,56	37,23	34,81	36,85	2,04	5,9
ERRIOXA	35,53	36,69	36,20	38,76	2,56	7,1
CEUTA	34,50	33,48	28,65	26,54	-2,11	-7,4
MELILLA	33,92	32,42	36,26	30,80	-5,46	-15,1

Iturria: LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA, Laneko istripuen estatistikak. () Datuen aurrerapena.*

Zehazki, kontratu mugagabea duten pertsonen ezbehar-tasa 28,6 izan zen mila soldatako (EPA inkestaren enplegu sailak erabiliz). Aldi baterako kontratua duten pertsonen artean, berriz, 47,3 izan zen, milako. Istripuen banaketa zein den jakin beharko litzateke sektoreen, adinaren eta okupazio motaren arabera, behin betiko ondorioak atera ahal izateko. Eta, ikuspegi dinamikoaren arabera, nabarmentzekoa da 2009an kontratu mugagabea eta aldi baterako kontratua duten pertsonen arteko istripuen indizea 26,4 istripukoa zela 1.000 soldatapeko bakoitzeko, eta 2018an 18,7ra gutxitu zen.

III.6.1. GRAFIKOA. LANeko ISTRIPUAK EAE-N KONTRATU MOTAREN ARABERA: ISTRIPU KOP. 1.000 SOLDATAPEKO

Iturria: EINren (BAI) eta Enplegu Ministerioaren datuekin egindakoa.

Datu absolutuei helduta, 2019an 37.106 lan istripu izan ziren EAEn, 2018an baino % 9,2 gehiago (lan istripuagatik baja hartu behar izan duten langileen kopurua aintzat hartuta, lanaldian eta "in itinere" izandako istripuak barne). Estatu mailan, berriz, % 1,7ko igoera izan zen, Enplegu eta Gizarte Segurantzaren Ministerioaren arabera (+% 3,2, 2018an). Bereiziz, lanaldian 33.007 istripu gertatu ziren (+% 9,6), eta 4.099 'in itinere' (+% 6,3). Bilakaera horrek 2014an hasitako goranzko joera mantendu du, 2009. eta urte horren artean gure erkidegoan gertatu zen jaitsieraren ondoren.

Horrez gain, 2019an, 46.137 lan-istripu gertatu ziren bazarrik gabe (-% 2, 2018aren aldean), eta 1.889 birgaixotze, aurretiko bajadun istripuen aldean (+% 4,1).

III.6.3. TAULA. LAN OSASUNA EAE-N:
BAJA EKARRITAKO ISTRIPU BERRIEK ETA GAIXOTASUN PROFESIONALEK ERAGINDAKO LANGILEAK

	LANALDIKO ISTRIPUAK								ISTRIPUAK IN ITINERE	ISTRIPUAK, GUZTIRA	GAIX. PROF.
	GUZTIR A	LARRITASUNA			SEKTOREAK						
		ARINAK	LARRIAK	HILGARRIAK	NEKAZARI TZA	INDUST RIA	ERAIKUNTZA	ZERBITZ UAK			
2015	26.641	26.460	153	28	629	9.094	2.555	14.333	3.580	30.221	999
2016	28.090	27.918	138	34	673	9.861	2.640	14.916	3.512	31.602	1.148
2017	29.629	29.443	161	25	664	10.281	2.898	15.786	3.935	33.564	1.445
2018	30.115	29.912	169	34	641	10.524	2.998	15.952	3.857	33.972	1.512
2019	33.007	32.819	162	26	679	11.794	3.766	16.768	4.099	37.106	1.520
% 17/18	1,6	1,6	5,0	36,0	-3,5	2,4	3,5	1,1	-2,0	1,2	4,6
% 18/19	9,6	9,7	-4,1	-23,5	5,9	12,1	25,6	5,1	6,3	9,2	0,5

Iturria: OSALAN.

Lanaldian istripua izandako pertsonen errepertorioa (33.007, aurretik esan dugunez), % 75,6 gizonak izan ziren, eta % 24,4 emakumeak, aurreko urteen antzera. Horrez gain, larritasunaren arabera, azken urtean gorabehera arinak % 9,7 handitu dira, eta larriak, berriz, txikiagotu egin dira (-% 4,1), eta bereziki istripu hilgarriak, % 23,5 murriztu direnak, aurreko urtean % 36 handituta. Bestalde, sektoreen gaineko azterketak erakusten duenez, gora egin zuen istripuen

kopuruak, bereziki garrantzitsua eraikuntzaren sektorean (+% 25,6ko) eta, neurri txikiagoan, industrian (+% 12,1) eta lehen sektorean (+% 5,9). Bestalde, zerbitzuen sektorean, istripu kopurua % 5,1 handitu da.

Azkenik, 2019an, orotara, 3.158 gaixotasun profesional aitortu ziren, 2018an baino % 3,7 gehiago. Honelaxe banantzen dira: bajarekin, 1.520 (+% 0,5, 2018aren aldean) eta bajarik gabe, 1.638 (-% 7,2). Horietatik, % 34,4 emakumeei dagokie, eta % 65,6, gizonei. Gaixotasun profesional motaren arabera, % 88,8, agente fisikoek eragin zuten, eta horien atzetik, larruazaleko gaixotasunak, % 4,4rekin; inhalatutako agente kimikoek (% 2,8 eta % 2,8 hurrenez hurren), eta azkenik, gaixotasun infekziosoak eta agente kantzerigenoek eragindakoak (% 0,6 eta % 0,3). Azken urteetako bilakaeraren azterketan jakinarazpen sisteman egindako aldaketak barne hartu dira, beraz, zifrak zuhurtasunez hartu behar dira.

ITURRIAK

- 1. LAN HARREMANEN KONTSEILUA (2018):** Euskadin 2009-2017 aldian jakinarazitako kontratazioaren azterketa.
- 2. LAN HARREMANEN KONTSEILUA (2020):** Euskadiko gizarte-lan egoera. 2019ko aurrerapena.
- 3. EUROSTAT (2020):** Lan indarrari buruzko inkesta 2019ko laugarren hiruhilekoa (2020/03/30eko datuak)
- 4. EUSTAT. PRA (2020):** 2019ko laugarren hiruhilekoa (berrikusitako datuak 2020ko apirilaren 23an) Datu bankua.
- 5. ENPLEGURAKO PRESTAKUNTZAREN FUNDAZIOA (FUNDAE) (2019):** Trebakuntza enpresetan. EAEko emaitzen txostena 2018.
- 6. EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2019):** 2017-2020 Enplegu Plana. 2018ko jarraipen-txostena.
- 7. EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2019):** Enpleguaren Euskal Estrategia, 2020. Emaitzen ebaluazioa, 2017
- 8. EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2019):** Gizarte premiei buruzko inkesta 2018.
- 9. EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2020):** “Gizarte bazterketaren kontrako borroka 2018” txostena.
- 10. EUSKO JAURLARITZA. OGASUN ETA EKONOMIA SAILA (2019):** Aurrekontuko likidazioa LANBIDE 2018
- 11. EUSKO JAURLARITZA. JAN ETA JUSTIZIA SAILA (2020):** EEE datuak. 2019ko abendua
- 12. HOBETUZ (2020):** Etengabeko prestakuntzako datuak. Behin betikoak, 2018, eta Aurrerapena, 2019
- 13. INE (2019):** Lan-kostuei buruzko urteko inkesta. 2018
- 14. INE (2019):** Soldaten egiturari buruzko inkesta. 2017
- 15. INE (2020):** Laneko Kostuen Hiruhileko Inkesta. 2019KO IV. hiruhilekoa
- 16. INE (2019):** Lanaren prezioen indizea, 2017.
- 17. INE (2020):** Biztanleria Aktiboaren inkesta (BAI). 2019ko laugarren hiruhilekoa
- 18. LANBIDE (2020):** Kontratuen estatistika. 2019ko abendua
- 19. LANBIDE/SEPE (2020):** Erregistraturiko langabezia. 2019ko abendua
- 20. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2020):** Enplegua erregulazioko estatistikak. 2019ko datuak
- 21. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2020):** Lan-estatistikei buruzko Buletina. 2019ko abendua
- 22. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2020):** Lan istripuei buruzko estatistikak. 2019ko datuak
- 23. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA (2020):** Erregistraturiko langabeziari buruzko hileko txostena. 2019ko abendua
- 24. OSALAN (2020):** Lan istripuei buruzko estatistikak. 2019ko abendua
- 25. INKLUSIO, GIZARTE SEGURANTZA ETA MIGRAZIO MINISTERIOA. GIZARTE SEGURANTZA (2020):** Alfiliazioa altan. 2019ko abendua
- 26. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. SEPE (2020):** Langabezia prestazioen jasotzaileen datuak, mota eta sexuaren arabera. 2019ko batezbestekoak.
- 27. LAN ETA GIZARTE EKONOMIAKO MINISTERIOA. SEPE (2020):** Kontratuen estatistika. 2019ko abendua

7. LAN MERKATUA EAE-N: LABURPENA ETA ONDORIOAK

7.1. LABURPENA

Lehendabizi, EUSTAT-en “*Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren*” (BJSI) datuen arabera³², EAEko **biztanleria aktiboa** 2019. urtearen amaieran 1.048.600 pertsonakoa zen, eta horietatik, % 52,1, gizonak ziren (545.900) eta % 47,9, emakumeak (502.700). Aurreko urteetako datu negatiboen ondoren, 2018. urtean pertsona aktiboen kopuruak gora egin zuen, % 0,9, eta 2019an, ez da hazkunderik gertatuta (tasa % 0 da, hala ere, datu absolutuei dagokienez, 400 aktibo galdu dira. EAEko jarduera-tasa orokorra % 56,4 zen 2019. urtea bukatzean (2018an baino 5 hamarren gutxiago), eta emakumeak % 52,1 ziren (1 hamarren gutxiago). Gizonezkoen biztanleria, berriz, % 61,2raino jaitsi zen (8 hamarren gutxiago).

Era berean, 2018ko abendutik 2019ko abendura % 1,1 egin zuen gora enpleguak (+10.000 lanpostu); emakume landunen kopuruan +4.200 emakume gehiago ziren (igoeraren % 42) eta gizonezkoetan 5.800 gehiago (% 58). **Enpleguaren hazkunde** hori hirugarren sektorean guztiz oinarritu da, 16.000 enplegu lortu direlako (+% 2,4), gainerako sektoreek bilakaera negatiboa izan dutelako. Industriak 4.500 lanpostu irabazi zituen 2018an (+% 2,2), 1.900 galdu ditu 2019an, -% 0,9ko tasarekin, gizonezkoen enpleguren datu negatiboaren (-% 1,8) eta emakumezkoen datu positiboaren (% +2,6) agregatu gisa. Bestalde, eraikuntzan 2.200 lanpostu galdu dira (-% 4,3), izan ere, 500 emakumek enplegua lortu dute, baina 2.700 gizonek galdu.

EAEko lan-merkatuan 2019an kontuan hartu beharreko beste alderdi batzuk dira, lehendabizi, lanaldi partzialeko pertsona landunen ehunekoaren hazkundera, 1,1 puntu handitu direnak, % 17,5 arte, eta bigarrenez, behin-behinekotasunaren jaitsiera, 2,5 jaitsi dena, soldatuko % 26,5etik % 24ra. Hori, sektore pribatuan bakarrik (-3,8 puntu), publikoen hazten jarraitzen duelako (+3,5).

Bestalde, **Gizarte Segurantzako kotizatzaileen** batez besteko kopurua 2019ko abenduan (ikusitako kapitulu honen 1. orri-oina) 980.592 izan zen, eta horietatik, % 47,8 emakumeak dira (2018ko abenduaren baino puntu erdi gehiago) eta % 52,2, gizonak. Hala, % 1,9 egin du gora aurreko urteko hilearen aldean (+%2 batez beste Estatuan), eta guztira 18.488 afiliatu gehiago daude alta emanda, hain zuzen aurreko urteko hazkunde-tasa bera.

Jarduera-sektore handien arabera, lehen sektoreak % 1,7 egin zuen behera, eta eutsi egin zion alta emanda dituen afiliatuen guztizko kopuruarekiko pisuari (% 1,2). Bestalde, industria, % 0,1 jaitsi da, eta afiliazioaren gainean duen pisua % 18,7 arte murriztu da (-4 hamarren). Eraikuntzaren bilakaera batezbestekoaren antzekoa izan da, % 1,8 hazi baita, eta afiliazioaren % 5,8 da. Azkenik, zerbitzuen sektoreak batezbestekoa baino portaera hobea izan du, % 2,5 igo baita. Bestalde, alta egoeran dagoen afiliazioa % 74,3 arte handitu da (+4 hamarren).

Ekoizpen arloan arabera, bilakaera bereziki positiboa izan dute osasun eta gizarte-zerbitzuetako jarduerak (+% 10,8), alta-egoeran dauden 10.000 afiliatu baino gehiagorekin (afiliazio guztiaren igoeraren % 56,7 barne hartzen dute). Hala ere, kontuan hartu behar da, hori gertatu dela talde honetan zaintzaile ez-profesionalak daudelako. Haien kotizazioa Espainiako gobernuak bere gain hartu zuen 2019ko apirilean. Bestalde, esanguratsuak dira beste arlo hauetan afiliazioak izandako igoerak: eraikuntza (+% 1,8, jadanik esan denez), garraioa (+% 2,5), ostalaritza (+% 2,6), jarduera profesional, zientifiko eta teknikoak (+% 2,2), administrazio publikoa (+% 2,3) eta hezkuntza (+%2,9), guztietan 1.000 afiliatu baino gehiago egon direlako. Horren aurrean, etxeko enplegua, merkataritza eta energia-hornidura arloek afiliatuak galdu dituzte, hurrenez hurren ehuneko -2,6, -0,3 eta -16,3rekin, 2018ko abenduaren arloan. Manufaktura-industriak, afiliazioaren % 17,9 barne hartzen duenak, % 0,1 egin du behera.

³² EUSTAT-en BJSIren 2015eko metodologiaren arabera, hiru datu lortzen dira hiruhileko bakoitzerako. Los datos del año en curso, que son “provisionales”, calculados con la proyección obtenida a partir de la población definitiva a 1 de enero del año anterior; los datos del año anterior, “revisados” con la proyección obtenida con base 1 de enero de ese año; y los datos de años previos, que pasan a ser “definitivos” al basarse en la población definitiva. Horiek guztiak aldatu egiten dira urte bakoitzaren lehen hiruhilekoan aldatzen direnekin. Informazio gehiagorako EUSTAT-en webgunera jo daiteke.

...

Kontratazioak ere gora egin zuen 2019an (+% 0,7), eta 2014an hasitako bilakaera positiboari eutsi zion. Hona hemen 2019an gehien kontratu ziren jarduerak: ostalaritza (kontratuen % 17, eta % 6 hazi da, batezbestekoaren ginetik), manufaktura-industria (kontratuen % 14,3, % 3,1 jaitsi da), osasun eta gizarte-zerbitzuen jarduerak (kontratuen % 11,6 eta +% 2,1 2018aren gainean), administrazio-jarduerak eta zerbitzu osagarriak, horien artean ABEEk barne hartzen direla (kontratu guztien % 10,8, % 8,1 murriztu da 2018aren aldean), eta merkataritza (guztizkoaren % 10,7 eta -% 2,7 aurreko urteko datuen aldean). Beraz, kontratazioan eraginik handiena duten jarduerak, ostalaritzak eta osasun-jarduerak izan ezik, gainerakoek baino bilakaera txarragoa izan dute; saldo negatiboak ere izan dituzte. Sexuaren arabera aldeak ikusten dira, zeren eta manufaktura-industriak biltzen baitu gizonen izenpeturiko kontratuen % 22 (2018an baino 1,1 puntu gutxiago). Emakumeen artean, berriz, osasun eta ostalaritza jarduerak dira pisurik handiena biltzen duten jarduerak atalak (bien artean kontratuen % 39,6). Estatuan, berriz, 22,5 milioi kontratu erregistratu ziren 2019an, 2018an baino % 1 gehiago.

Kontrataturako pertsona kopuruari dagokionez, 2019an 304.324 izan ziren (-% 0,9, 2018aren aldean). Adin-taldeen arabera, LANBIDEn datuetan oinarrituz, gizon eta emakume gehienak 35 eta 54 urte artekoak dira (% 44,2), honela banatuta: 35 - 44 (guztien % 25) eta 45 - 54, % 19,2. Bestalde, 25 urtetik beherakoetan, % 20,1 dira, biztanleria aktiboan duten eragina baino askoz ere ratio handiagoarekin, % 4,5ekoa delako (2019ko batezbestekoa). 2018. urtearen aldean izan duen bilakaerari dagokionez, bi sexueta berdina izan da. Bi adin-taldek kontratazioak handitu dituzte (25 urtetik beherakoak eta 45-54 urte arteko taldea), tarteko adinekoek eta 54 urtekoek eta hortik gorakoek, beherakadak izan dituzte kontratazioetan.

Kontrataturako pertsonak ikasketa-mailaren arabera banatzeari dagokionez, % 44,2k nahitaezko edo hortik beherako ikasketak dituzte. Proportzio hori are handiagoa da gizonen artean (kontrataturakoen % 47,6), eta zertxobait txikiagoa emakumeen artean (% 40,3). Bestalde, kontratuen % 21,3, Batxilergoa duten pertsonen dagokie. Gero, % 17,9, unibertsitateko ikasketak dituzten pertsonen dagokie (% 15,1, gizonak, eta %21,1, emakumeak), eta % 15,9 ikasketa profesionalak dituztenei. Batxilergoko kategorian bakarrik gertatu da igoera 2018. urtearen aldean. Katetoria horretako kontraturako pertsonak % 2,1 handitu dira; gainerakoetan, berriz, murriztu.

Lanaldi motari dagokionez, bilakaera positiboa gertatu da bi sexueta lanaldi partzialeko kontraturatan. Horrela, guztira, EAEn 405.939 dira (+% 1,5, 2018. urtearen aldean), kontratu guztien % 40,3, baina emakumeak bakarrik lanaldi osoko kontratazioan (+% 0,7, kontratazio osoaren ratio bera), gizonen sinaturako lanaldi osoko kontraturak, 364.729 izan direnak, % 0,5 murriztu direlako 2018. urtearen aldean. Gainerako % 0,4, lanaldi eteneko 4.333 kontraturak dagokie. Sexuaren arabera, oso desberdina da lanaldi partzialeko kontratazioaren pisua, zeren eta emakumeek sinaturiko kontratuen erdia baino gehiago baita (% 53,4 2019an, aurreko urteko ratio bera), gizonen izenpeturiko kontratuen % 27aren aldean (+4 hamarren, aurreko urtearen aldean). Hala, 2019. urtean emakumeek sinatu zuten lanaldi partzialeko kontratuen % 66,6 (% 66,7 2018an).

Iraupenari dagokionez, sinaturako kontratu gehienek, aldi baterakoak izaten jarraitzen dute (kontratu guztien % 91,7), 924.244 izanda, 2018an baino % 1,3 gehiago. Bestalde, behin betiko 83.931 sinatu ziren, aurreko urtean baino % 5,3 gutxiago. Horrenbestez, kontratu guztien % 8,3 (2018an baino 6 hamarren gutxiago; 2018tik proportziorik handiena gertatu zen).

Horrez gain, kontraturako pertsonen zati handi batek hainbat aldiz egiten du urtean. Txandakatzek gora egin zuen 2019an, 2017. eta 2018. urtearen aldean, bai gizonen, bai emakumeen artean, kontratu kopuruak (zenbakitzailea) gora egin zuelako eta kontraturako pertsonen kopurua (izendatzailea) murriztu delako. Ratio osoa 3,25 da kontraturako pertsonako (2018an baino 6 ehunen gehiago). Aldi baterako kontratuen batez besteko iraupenari dagokionez, 44 egun da (2018an baino 8 gutxiago), Estatu osoa baino 5 egun gutxiago.

...

EAEn 2019. urtean lan-merkatuak izandako bilakaeraren emaitza gisa, BJAREN **langabezia-tasa orokorra** % 9,5koa izan da urtearen amaieran (laugarren hiruhilekoan), aurreko urtean baino puntu bat txikiagoa. Beraz, Europar Batasunaren batez bestekoa gainditu da (EBn % 6,2koa izan da eta Eurogunean % 7,4koa). Europar Batasunean, oso zabala da langabeziaren balio-sorta. Kopuru handietatik, adibidez, Grezian (% 16,8) eta Espainian (% 13,8), % 2-3 inguruko ratio txikitara, esaterako Txekiar Errepublikan, Alemanian, Maltan, Hungarian eta Herbeheretan. Letoniak, Suediak, Finlandiak eta Lituaniak EBko batez bestekoaren inguruko langabezia-tasak dituzte (% 6,2 laugarren hiruhilekoan). AEBk % 3,5eko langabezia-tasarekin bukatu zen 2019. urtea, eta Japonian, berriz, % 2,2rekin, zenbait adibide aipatzearren.

2019an, seigarren urtez jarraian egin zuen behera EAEn langabezian zeuden pertsonen kopuruak, sei urtez (2018. urtetik 2013. urtera) Euskadin langabezia etengabe hazi ondoren. Zehazki, eginiko zenbatespenen arabera, 2019ko amaieran 99.500 langabetu zeuden, aurreko urtean baino % 9,5 gutxiago (-10.500 lagun), eta horietatik % 85 gizonezkoak ziren eta % 15 emakumeak. 2018. urtean emakumeen jaitsiera gizonena baino handiagoa izan zen; 2019an, berriz, langabezia % 15,7 murriztu da gizonen artean; % 3 bakarrik emakumeen artean. Horren ondorioz, urte amaieran sexuaren arabera langabezia-tasetan, jadanik esan denez, 1,5 puntuko aldea egon da, gizonen kasuan % 8,8koak izan direlako; emakumeen kasuan, berriz, % 10,3koak. Adinen arabera, langabetuen kopuruak behera egin du bitarteko taldean (-% 10,2) eta 45 urtetik gorakoetan (-% 11,5), zeren eta 25 urtetik beherakoetan langabetu kopuruak % 4,3 egin baitu gora (+400 lagun). Horren ondorioz, gazteen langabezia-tasa handitu da, jadanik esan denez, beste taldeen aldean, eta % 22,5ean kokatu da.

Bestalde, 2019. urtearen bukaeran, BJAk zenbatetsitakoan antzeko zifrak bildu zituen LANBIDEK **langabeziaren** inguruan, estatistika-eragiketa horretan berriki sartu ziren metodologia aldaketaren ondoren. 2019ko abenduan 114.162 langabe erregistratu ziren LANBIDEn, 2018an baino 5.507 gutxiago (-% 4,6 aurreko urtearen aldean, Estatuko -% 1,2ko batezbestekoa baino proportzio handiagoan).

Bestalde, EUSTATen Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestaren arabera, urteko laugarren hiruhilekoan 99.500 langabe zeuden.

Krisia hasi zenetik zazpigarren urtez jarraian gertatu da erregistraturiko langabeziaren urte arteko saldo negatiboa, eta gainera, aurreko urteetan bezala, langabezia bi sexuetan murriztu dela ikusten da: 2018. urtean izan ezik, emakumeen artean bereziki egin du behera (-% 5,5), baina baita gizonen artean ere (-% 3,5), -% 4,6ko batezbestekoaren gainetik.

Adin-taldeen arabera, langabeziak gora egin zuen 25 urtetik beherakoetan artean (+% 5,9), batez ere gizonezkoetan (+% 9,8, eta talde horretako emakumeen +% 1,9), baina kontuan hartu behar da hazkunde horrek, talde txikia dela-eta, 440 lagun gehiago izan dituela, horietatik 372 gizonak, eta gehienak 20 eta 24 urte artekoak. Hurrengo adin-taldean, 25-44 urtekoen taldean, batez bestekoa baino jaitsiera handiagoa izan da langabeen kopuruan (-% 7,2), gizonak neurri handiagoan (-% 8), baina emakumeak ere batez bestekoaren gainetik (-% 6). 44 urtetik gorakoetan, berriz, batez bestekoa baino neurri txikiagoan jaitsi da langabezia (-% 3,7), gizonezkoetan nahiz emakumezkoetan. Langabeziaren eta adinaren arteko korrelazioa antzematen da, ordea: langabeen % 25,8k 54 urte baino gehiago ditu (% 24,8 2018ko abenduan), baina adin-talde hori biztanleria aktiboaren % 20,6 da, BJAREN arabera.

Ikasketa mailaren arabera, behera egin zuen langabeziak 2018ko abenduaren aldean (aurreko hiru urteetan gertatu bezala) maila guztietan. Beherakadarik handienak, batez bestekoaren gainetik, lehen zikloko unibertsitateko ikasketak dituzten pertsonen artean ageri dira (-% 6,3) eta hezkuntza orokorreko bigarren mailako ikasketak dituztenen artean (-% 6,4). -% 4,6ko batez bestekoa baino pixka bat gutxiago murriztu da langabezia oinarritzko ikasketa osoetan eta oinarritzko LHn (-% 4,1 eta -% 3 hurrenez hurren), eta neurri txikiagoan goi-mailako LHn (-% 2,3). Horrenbestez, langabetuen kopururik handiena hezkuntza orokorreko titulua duten pertsonen artean dago (erregistraturiko langabetu guztien % 47), aurreko urtean baino 9 hamarren gutxiago), eta oinarritzko ikasketak dituztenena gehituz gero (% 22,5), langabeen % 69,5 dira. Pisu hori apenas aldatu da azken urteetan (2018an baino 8 hamarren gutxiago).

Langabezia-egoeran daraman denbora kontuan hartzen badugu, 2019an 6 hilabete eta urtebete langabezian daraman pertsonen kopurua handitu da, funtsean emakumeen artean (+% 4,7, emakume guztien +% 2,6aren aldean), eta ia ez da aldatu 6 hilabete baino gutxiago langabezian daramatenen artean. Horren aldean, iraupen luzeko langabezia, urtebete baino handiagokoa dena, bi sexuetan nabarmen jaitsi da, batez besteko jaitsieraren ginetik (-% 10 emakumeen kasuan, eta -% 9,2 gizonen kasuan, langabezia-egoeran dauden gizon eta emakume guztien -% 5,5 eta -% 3,5en aldean). Hala, iraupen luzeko langabezia-tasak (egoera horretan urtebetetik gora daramaten pertsonen ehunekoa (% 47,5raino egin zuen behera 2019ko abenduan (% 32,7 estatuan), 2018ko abenduan baino 2,7 puntu gutxiago. Ratio hori % 41,4koa da gizonen artean (-2,6 puntu) eta % 56,5ko emakumeetan (-2,7 puntu).

...

Enplegua erregulatzeako espediente eta irazipenei dagokienez, lehenik eta behin, Lan eta Gizarte Segurantzako Ministerioaren “Lan-estatistikak” direlakoetan, 2019an orotara 5.980 langile zeuden bitartekaritza, arbitraje eta adiskidetze (BAA) gaien eraginpean, eta aldean artean hala adostuta ebatzi ziren (azaroko behin-behineko datuak), 2018an baino % 2,4 gehiago. Horren ondorioz, batez beste 19.475,4 euroko kalte-ordaina izan da langileko (-% 10,6 2018aren aldean). Halaber, beste 4.626 langileren irazpenak izapidetu ziren lan arloko epaitegietan (gizarte gai judizialak, GGJ), aurreko urtean baino % 3,8 gehiago. Horrela, adostutako kopuruen batez beste zenbatekoa 6.089,7 euro izan zen, 2018an baino % 8,3 gehiago. Horrenbestez, irazipen horiek 10.606 langilerengan eragin zuten (+% 3 2018aren aldean), eta 144,6 milioi euroko kalte-ordainak eragin zituzten, 2018an baino % 13,2 gehiago. Halaber, EAEn EEEk eragindako langile kopurua 2.861 izan zen (Eusko Jaurlaritzaren estatistikak erregistratzen dituen 2.449 langileak, gehi Administrazio Zentralean izapidetutako 412 espedienteak).

Kontuan hartzen badugu banakako kaleratzeek eta desagite EEEk eragindako langileen agregatua, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioa iturri gisa hartuz, igoera % 2,3koa izan da, aurreko urteko % 0,4ko jatisieraren aldean 2017ko urtearekin konparatuz. Horrela, guztira, 11.336 langile daude eraginda, eta desagite EEEk eragindako pertsona kopurua murriztu da (-% 6,5). Bestalde, MAC eta AJSk eragindakoenak gora egin du (+% 2,4 eta +% 3,8 hurrenez hurren).

...

Berebiziko garrantzia dute lan merkatuaren egoera horrek eta **enplegurako politikek**. Hauexek biltzen dituzte politika horiek: politika aktiboak, langabetuek lana lortu eta lana dutenek lanari eusteko helburua dutenak; eta politika pasiboak, langabetuen babes ekonomikoa lortzeko helburua dutenak.

Politika aktiboan garrantziarekin eta behararekin lotuta, Eusko Jaurlaritzaren 2018ko “Gizarte-premiei buruzko inkestaren” arabera, azken urteetako suspertze ekonomikoaren ondorioz, laneratzeko arazo berezien adierazleak nabarmen hobetu badira ere, 2018an 91.168 pertsonak oraindik egoera hauetako batean daudela adierazi dute, EAEko 16 eta 64 urte arteko biztanleen % 6,6: gutxienez 18 hileko langabezia edo azpiokupazio kronikoa, etxeko pertsona nagusia izanda (% 3,2), egoera bera gutxienez 30 hiletan etxeko beste kideak izanda (% 2,7), lan-baimen falta, atzerriko pertsonak izanda (% 0,3) edo enplegu berezi edo babestua izatea (% 0,4). Zifra horiek 2006. eta 2010. urteetakoak baino askoz ere handiagoak dira oraindik, hala ere, nabarmen murriztu dira adierazitako kategoria guztietan, 2014. urtearen aldean (-% 24,1, guztira).

Enpleguaren Euskal Estrategiak (EEE) enplegu-politika aktiboak jasotzen ditu haren zati bat gisa, eta bere garapena Enpleguaren Plan Estrategikoan garatzen du.

Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak egindako Enplegu Planaren “2018ko Jarraipen Txostenak”, lehenik eta behin, hauxe nabarmentzen du emaitza kuantitatiboen aldetik: Planak lan-merkatuan izango zuen eragin globala zenbatetsi zuen, hauexek zehaztuta: 58.000 lanposturako pizgarriak, 6.000 enpresa berri sortzea eta 20.000 gazteri lan egiteko aukera ematea. 2018. urtean garatutako jarduketek esker, 18.344 enplegu sustatu dira eta 1.970 enpresa sortu. Emaitza horiei eta 2017an lortutakoei esker (15.799 enplegu sustatuta eta 1.557 enpresa sortu), Sailaren arabera, enpleguen % 59 sustatu dira, eta 2017-2020 aldi osorako aurreikusitako enpresa berrien % 59 sortu da. Emaitza horiek Planaren indarraldi osora eramanez, bi helburuak aurreikusitakoa baino gehiago beteko dira 2020. urterako helburuen barruan.

Bestalde, LANBIDEk (Enplegurako Euskal Zerbitzuak) funtsezko eginkizuna du ezarrita EAEko enplegurako politika aktiboak garatzeko eta Plana abiarazteko, zeren eta haren eginkizunak baitira laneko aktibazioa (enplegua sustatzeko programak, bitartekaritza, orientazioa, etab.) eta enplegurako trebakuntza (landunen trebakuntza nahiz langabezia daudena).

Aurrekontuko likidazioak oinarri hartuta (obligazio aintzatetsiak), jakin badakigu 2018an 793,32 milioi euroko gastua izan zuela, 2017an baino % 5,1 gutxiago, eta horietatik 469,6 milioi, gastu guztien % 59,2, Gizarteratze Programarako erabili ziren (2017an baino % 6,1 gutxiago), 198,7 milioi euro (guztizkoaren % 25,1) Enplegu Programarako (2017an baino % 14,9 gutxiago) eta 103,1 milioi (gastuaren % 13) Prestakuntza Programarako (+% 11,5 2017koaren aldean). Hortaz, eta nahiz eta sinplifikazioa izan daitekeen enplegurako politiketako gastua prestakuntzako eta enplegurako programen baturatzat hartzea, gizarteratzearekiko berezko erlazioa duenez gero, LANBIDEk 2018ean enplegurako politika aktiboetan 301,8 milioi euroko gastua izan zuen, 2017an baino % 7,4 gutxiago. 2016 eta 2017 urte bitartean, berriz, % 2,4ko igoera izan zen.

Langileentzako etengabeko prestakuntza hori enplegurako politika aktiboen baitan sartzen da. EAEn, araudiaren eta indarreko eskumenen banaketaren ondorioz, HOBETUZen (Etengabeko Lanbide Heziketarako Euskal Fundazioa) eta estatu mailako FUNDAEren (Enplegurako Trebakuntzarako Estatuko Fundazioa) bitartez kudeatzen dira aipaturiko jardura horiek.

Lehenik eta behin, HOBETUZek 248 espediente kudeatu zituen 2018an, eta 10.392 prestakuntzako jardueretan (-% 60,7, 2017aren aldean) parte hartu zuten, 14.433 langileren prestakuntza ahalbidetu du (pertsonek batek prestakuntza bat baino gehiago egin ditzakeelako urtean). Horretarako, 2,21 milioi euroko laguntzak eman ziren (-% 83,1).

FUNDAEk sustaturiko ekintzei dagokienez, 2018an (azken datua) EAEko 142.484 langilek hartu zuten parte prestakuntzako 223.873 ekintzatan (langile berak prestakuntza bat baino gehiago egin dezake urtean), aurreko urtean baino % 7,1 gehiago, 16.681 enpresa trebatzailearen lanari esker (2017ean baino -% 2,2): enplegurako prestakuntzarako 28,4 milioi erabili zituzten (+% 1,1) erabilgarri dauden funtsetatik, eta horren ondorioz hobaria izan zuen Gizarte Segurantzako kuotetan.

...

Enplegurako politika pasiboak dagokienez, langabeziaren ziozko prestazioetarako guztizko gastua, 2019n, eta behin-behineko datuen arabera, 718,2 milioi euro da, hots, 2018an baino % 7,4 gehiago. Zenbateko hori EAEn BPGaren % 0,91 da (% 0,87 aurreko urtean), Estatuko langabeziaren ziozko gastu osoaren % 3,97, non 18.000 milioi eurotik gorako gastua bildu baitzen (+% 4,8 2018aren aldean).

2019. urtearen bukaeran, langabeziagatiko prestazioen 51.273 hartzaile zeuden EAEn, 2018an baino % 11,4 gehiago (2017. urtearen aldean % 1,8ko beherakada izan zen). Horietatik, % 61,5, kotizaziopeko prestazioenak ziren (31.514 pertsona), % 34,4, laguntzenak (17.640) eta % 4,1ek laneratzeko errenta aktiboa jasotzen zuen (2.119). Estatuan, hile horretan 1.964 milioi onuradun erregistratu ziren (+% 7 2018ko abenduko datuekiko). Erregistraturiko langabezia guztiaren kopuruak kontuan izanik, esan liteke ezen, 2019ko abenduan, EAEko 100 langabeetatik 55ek ez zuela prestaziorik jasotzen (61ek 2018an), 45ek prestazioen bat jasotzen zuela, 28k kotizaziopeko prestazioa, 16k sorospena eta batek gizarteratzeko errenta aktiboa.

Kopuru horiek izanik, Estatuko batez besteko estaldura % 65,3 zen (2018ko abenduan baino % 4,9 gehiago), eta EAEkoa baino txikiagoa da (lehenago lan eginda zeuden eta hil horretan erregistraturiko langabeen % 51, Lan eta Gizarte Ekonomiako Ministerioak darabilen metodologiaren arabera). Gure Erkidegoak, 7,4 puntuko hazkundea izan zen estaldura horretan 2018ko abendutik 2019ko abendura bitartean, baina bilakaera on hori gorabehera, EAEk autonomia

erkidego guztietako langabezia-tasarik txikiena izateari eusten dio, aipaturiko Ceuta eta Melilla izan ezik³³. Baina, 2019an, 2016an eta 2017an ez bezalaxe (urte horietan beherantz jarraitu zuen estaldurak, prestazioen hartzaile kopuruak behera egin bazuen ere), erregistraturiko langabeziaren beherakadarekin batera, igoera izan zuen prestazioaren onuradunen estaldura-tasak.

...

Halaber, bere inguruabar sozialengatik eta ekonomikoengatik (gizartean baztertuta edo arrisku horretan egotea) edo ezintasunen bat izateagatik **lan-merkatuan** berdintasunean **sartzeko zailtasun bereziak** dituzten pertsonentzako enplegu politikaren kopuruak aurkeztuko dira. Ordaindutako lana eta pertsona bakoitzari egokituriko zerbitzuen beharrezko prestazioak bermatzea da helburu nagusia, eta aldi berean, lan erregimen arruntean sartzeko baliabidea izan nahi dute. Hori guztia hain zuzen ere lana pertsonak gizarteratzeko bide nagusia dela onartuta.

Lehenik eta behin, nabarmendu behar da 2018ko abenduan, EAEn, orotara 9.772 ezinduk (% 65 gizonak eta % 35 emakumeak) 75 Enplegu Zentro Berezitako plantilletan egiten dutela lan. Sexuaren arabera banaketa ia aldatu ez bada ere, talde hori 294 pertsonatan handitu da (+% 3,1), 2017ko abenduaren aldean. Eta *zentro horiek mantentzeko laguntzei* dagokienez, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak 41,98 milioi euro bideratu zituen 2018an (+% 7,8 2017. urtearen aldean). Horrez gain, LANBIDEK, 2018an, 4,5 milioi euro erabili zituen (+% 7,7 2017aren aldean), 4.545 langile ezinduri laguntzeko (+% 4,4) EAEko 35 EZBetan, EZBko jarduera profesionalerako laguntza-unitateetako 5107 adituren lanari esker.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak gizarteratze eta laneratze modalitate berezi hori laneratze enpresen bidez hedatzea sustatu nahi du; haren bidez, pertsona bat, bai besteren konturako langile gisa, bai bazkide langile edo laneko bazkide gisa, laneratze enpresa batean sartzeko kontratu baten bidez bideratzen da, laneko kontratua lehen kasuan eta sozietatekoa bigarrenetan, eta lehenago txertaketarako hitzarmen bat sinatzen ondorioztatzen da. 2003tik 2019a bitartean, 126 milioi euro inguru banatu ditu Eusko Jaurlaritzak laguntza-lerro horrek, urtean 37 erakunde onuradun batez beste eta 4.000 laneratze-langile onuradun. 2019an (abenduen 10eko behin-behineko datuak) 36 laneratze-laguntza eman ziren, eta haien zenbatekoa 10,9 milioi izan zen (10,2 milioi hasierako aurrekontua, eta 0,7 milioi gehiagoko handitzea ekitaldian zehar). Laguntza horiek eman ziren 254 laneratze posturi eta ekoizpenari eta laneratzeari laguntzeko 134 teknikariren lanposturi laguntzeko. Horrela, 2019. urtearen amaieran, laneratze postuak, guztira, 699 izan dra (aurreko deialdi berriagoak).

...

Soldatei dagokienez, EINen Soldaten Egituraren Urteko Inkestaren arabera, langile bakoitzeko urteko batez besteko irabazia 2017an (azken datua) EAEn 28.204 € zen, hots, % 2,6ko igoera aurreko urtearekiko. Kopuru hori Estatuko batezbestekoa baino % 19,3 handiagoa da denboraldi berean, eta autonomia erkidegoen zerrendako lehenengoa da; ondoren Madril eta Nafarroa daude. Sexuen arabera soldaten aldeari dagokionez, emakumeen batez besteko soldata txikiagoa zen gizonezkoena baino autonomia erkidego guztietan 2017an, hala ere aldea desberdina da batzuen eta besteen artean. Enpleguak eta okupazioak erkidego bakoitzean duten egitura desberdina funtsezko faktorea da aldakortasun hori azaltzeko. Batez beste, emakumeen soldata gizonen soldataren % 78,1 zen (+0,4 puntu aurreko urtearen aldean) Euskadin.

³³ Arrazoi bat da langabezia-laguntzari lotzeko, behin kotizaziopeko prestazioa amaituta, bizikidetzaren unitatearen errenta kontuan hartzen dela, eta errenta hori, EAEn, laguntza lortzeko gehieneko tartearen gainetik egoten dela askotan. Hori dela eta, langabezia dauken pertsona askok ezin dute laguntza hori eskuratu, eta sistema horretatik kanpo geratzen dira.

Eta laneko orduko irabazia kontuan hartuz gero -beharrezkoa baita lanaldi desberdinak dituzten langileak berdintasunaren aldetik aztertu ahal izateko- irabazia, 2017an, 18,48 euro izan zen lan egindako ordu bakoitzeko, 2016an bano % 1,7 gehiago. Orduko irabazi hori, urtekoa bezala, autonomia erkidego guztietako handiena da (eta estatuko batez bestekoa baino % 22,1 handiagoa -orduko 15,13 eurokoa da estatuan-). Sexuaren arabera, EAEko emakumeen orduko batez besteko irabazia 2017an 17,04 euro zen (+% 2,7, 2016aren aldean). Bestalde, gizonen kasuan, irabazi hori 19,55 euro arte handitu da (+% 0,9 2016. urtearen aldean). Sexuaren aldeko alde hori kontuan hartuz, emakumeek orduko Euskadin gizonen % 87,2 kobratu zuten, hau da, orduko irabazia % 12,8 txikiagoa izan zen. Alde hori puntu eta erdia murriztu zen azken urtean.

Bestalde, EInen “*Laneko Prezioen Indizeak*” (soilik lan-merkatuaren presioen eraginez lan-eskuaren prezioan izandako aldaketa neurtzen du, betiere eginiko lanaren kalitatean eta kantitatean eraginik izan gabe) erakusten duenez, 2008 eta 2017 bitartean (eskuratu dugun azken datu), soldatek % 3 egin zuten gora EAEn. Estatuan, berriz, % 1,9 jaitsi ziren. Eta eskuratu dugun 2017ko azken datuaren bilakaeran, LPI % 1,1 jaitsi zen EAEn (-% 0,5 Estatuan).

...

OSALANek (Laneko Segurtasun eta Osasunerako Euskal Erakundea) agerian utzi duenez, 2019an 35,26 *lan-istripu* izan ziren (lan-egunetan baja eragin duten istripu berriak, hain zuzen ere 1.000 langileko istripu kopuruaren eta berariak laneko istripuen kontingentzia estalia duten Gizarte Segurantzako afiliatuen kopuruaren arteko zatiduraren bidez kalkulatzeko den kopurua) gure Erkidegoan milako (37,87 milako 2018an eta, beraz, ratioa 2,61 puntu murriztu da). Sektore bakoitzari erreparatuta, lehen sektorean izan zen intzidentziarik handiena (70 milako), 3,23 puntu jaitsi baitzen 2018aren aldean. Ondoren industria zegoen, 69,25 milako (+% 3,64 2018aren aldean) eta eraikuntza, 67,03 milako, 18,07 puntu murriztuta 2018aren aldean. Azkenik, zerbitzuen intzidentzia batez bestekoaren azpitik zegoen, 23,96 milako (-3,04 puntu).

Autonomia erkidegoei dagokienez, Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak kalkulatzeko duen lanaldiko istripuen intzidentziaren indizeak erakusten duenez, Balear Uharteak ziren rankingeko buruan istripuetan 2019an, eta ondoren Gaztela-Mantxa zegoen. EAEn ratioa % 6,2 handitu zen, milako 36ko indizea izanda (+% 2,1), eta Estatuko batezbestekoaren gainetik dago, normala dena industria-sektoreak duen garrantzi handia kontuan hartzen badugu. Ehunekotan adierazita, Estatuko batezbestekoaren aldaketa negatiboa izan da aurten: -% 1,7.

Horrez gain, lan kontratu motaren arabera lan istripuei buruzko datuek erakusten dutenez, istripuen kopurua handiagoa da aldi baterako kontratu dutenen artean kontratu mugatua dutenen artean baino. Hala erakusten dute Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioaren 2018ko datuek. Zehazki, kontratu mugagabea zutenen istripu kopurua 28,6koa izan zen mila soldatapeko bakoitzeko (EPAn lan serieak erabiliz); aldi baterako lan-kontratua dutenen artean, berriz, 47,3koa izan zen milako. Istripuen banaketa zein den jakin beharko litzateke sektoreen, adinaren eta okupazio motaren arabera, behin betiko ondorioak atera ahal izateko. Eta, ikuspegi dinamikoaren arabera, nabarmentzekoa da 2009an kontratu mugagabea eta aldi baterako kontratua duten pertsonen arteko istripuen indizea 26,4 istripukoa zela 1.000 soldatapeko bakoitzeko, eta 2018an 18,7ra gutxitu zen.

Larritasunaren arabera, azken urtean gorabehera arinak % 9,7 handitu dira, eta larriak, berriz, txikiagotu egin dira (-% 4,1), eta bereziki istripu hilgarriak, % 23,5 murriztu direnak, aurreko urtean % 36 handituta. Gainera, ezbeharra izan zuten pertsonen % 75,6 gizonezkoak ziren.

...

Bestalde, Lan Harremanen Kontseiluak (LHK) emandako 2019ko behin-behineko datuen arabera, urtearen hasieran EAEko langileen % 34,2k zuen indarreko hitzarmena; % 47,3k, berriz, berritzeke zegoen hitzarmena zuen, eta % 18,5ek agortuta zeukan hitzarmena. **Negoiazio kolektiboaren** estaldura, beraz, langileen % 81,5engana heltzen zen (aurreko urtean baino 9 hamarren gehiago). Negoiazio-jarduerari dagokionez, urtean zehar 289 hitzarmen erregistratu ziren Euskadin, 2018an baino % 8,8 gutxiago. Horrek, 103.536 pertsonak lan-baldintzak berritzea ekarri du, aurreko urtean baino % 29,2 gutxiago. EAEn barruan, erregistratutako akordio kopurua Estatuan baino handiagoa izan zen arren (210

hitzarmen, 13, sektorekoak, eta 197, enpresakoak), EAEn eragina izanda (79 hitzarmen erregistratuta), azken horiek barne hartutako langile kopurua handiagoa izan zen (54.488 pertsona, EAEko hitzarmenetako 49.048ren aldean).

Horren ondorioz, hauxe da urtearen bukaeran negozioazio kolektiboaren egoera: langileen % 51,6k indarreko hitzarmena zuen (% 17,4 urtean erregistraturiko hitzarmenekin eta % 34,2 aurreko urteetan sinaturikoekin); % 33,4k luzatzeko zuen, berritzeke, eta gainerako % 15ak hitzarmen agortua zeukan (horrenbestez, egiteko zeuden hitzarmen % 48,4). Horrenbestez, 2019. urtearen amaieran, negozioazio kolektiboaren estaldura-maila % 85ekoa izan zen (2018an baino hamarren bat gutxiago).

Lortutako akordioen edukiei dagokienez, 2019rako EAEn indarrean dauden hitzarmenetan itundutako batez besteko soldata igoera % 2 da (% 2,33 estatuan), baina lanaldiaren batez besteko lanaldiaren murrizketa adostu da, urtean 1,69 ordu gutxiago (-1,44 ordu 2018an). Beraz, itundutako batez besteko lanaldia urtean 1.706 ordukoa da. Lana eta familia bateratzeko neurriak direla-eta, Lan Harremanetarako Kontseiluak nabarmentzen duenez, indarreko hitzarmenen % 43,4k baino ez ditu sartu horrelako neurriak (% 45,2k 2018an), horietako gehienak edoskitzarorako eskubidea metatzeko aukerarekiko lotuak dira, baita indarreko legerian ezarritakoa hobetzen duten ordaindutako zenbait baimen ere. Azkenik, 2019an, Euskadin indarrean zeuden enpresa-hitzarmen kolektiboen kopurua 179 da (berdintasun-planak dituztenak), eta 44.177 langileei eragiten zien. Horrenbestez, indarreko enpresa-hitzarmenen % 28,4k, eta hitzarmen mota horiei lotutako langileen % 51,6k berdintasun-planak dituzte.

Bestalde, EINen “*Lan-kostuei buruzko hiruhileko inkestaren*” datuen arabera, 2019an (urteko batezbestekoa), **enpresa eta langileen artean hitzartutako hileko ordu kopurua** 147,50 izan zen, 2018an baino % 0,1 gehiago. Ordu horietatik, 120,68 (-% 1,8 2018an aldean), hots, % 81,7, benetan lan egin ziren, eta ratio nabarmen murriztu da azken urtean. Halaber, lan egin gabeko orduak 27,35 izan ziren 2019 langile eta hilabete bakoitzeko, hots, 2018an baino % 9,1 gehiago, eta benetan lan egindako orduen % 22,7.

Para terminar, los datos del CRL sobre **conflictividad laboral** revelan que a lo largo de este año se ha registrado en la CAPV un total de 304 huelgas, que han contado con 79.804 participantes y han generado un total de 391.774 jornadas no trabajadas, cifras que suponen notables aumentos respecto de 2018, del 15,2 % en el número de huelgas, mientras que jornadas no trabajadas crecen el 253,5 %. Parte hartu zuen langile kopuruari dagokionez, bestalde, % 63,9 handitu zen, besteak beste gizarte-ekimeneko irakaskuntza-zentroen grebengatik hiru lurraldeetan, eta industria siderometalurgikoaren grebengatik Bizkaian.

7.2. GOGOETAK

Lan-merkatuak gizartearentzat duen garrantzi handia eta horren konplexutasuna direla-eta, haren azken urteko bilakaerari buruzko diagnostikoa lortzeko, kontu handiz aztertu behar dira aldagai ugariaren jokabidea eta berekin dakartzan ondorioak.

Hamabost urtez lanpostuak sortu ondoren, EAEko lan-merkatuan okupazio zifren jaitsiera aldiaren murgildu zen EAE 2019an, eta 2013ra arte pilatu zuen. Ondorioz, 100.000 lanpostu baino gehiago galdu ziren, guztizkoaren %10. Hala ere, 2014. urtetik aurrera datu positiboak hautematen hasi ziren berriro. Horrela, harrezkero, 2019. urtera arte, enplegua modu iraunkorrean sortzen joan da Euskadin, eta urte amaieran, krisiaren aurreko okupazio-mailetatik hurbil kokatu zen Euskadi.

Azken urtean igoerak izan ditu berriro euskal lan-merkatuaren adierazle gehienetan, eta enplegua sortzeaz gain, langabezia murriztu egin da. Zenbait hobekuntza ere gertatu dira, orain nabarmenduko ditugunak. Hala ere, nahi zen moduan aurrera egin ez duten zenbait konturi ere erreparatu behar diegu.

- Lehendabizi, jarduera-tasek murriztuta jarraitzen dute bi sexuetan eta adin-talde guztietan. Horrela, 2019an, aurreko urtean ez bezala, aktiboak galdu egin dira termino absolutuei dagokienez. Egoera hori bereziki kezkagarria da emakumeen eta adinez nagusiagoak diren langileen kasuan, izan ere, ez dira askorik laneratzen (jarduera-tasa). Hala ere, langabezia orokorrak zein iraupen luzeak eragin handia dute. Biztanleria aktiboaren

murrizketa itxarondakoa baino askoz ere handiagoa izan da, beraz, kontuan hartu beharko da lan-merkatuan egiten diren aurreikuspenetan.

- Bestalde, 2019an, esan bezala, okupazioak gora jarraitu du, hala ere, 2018an baino erritmo motelagoan. Hazkunde hori funtsean zerbitzuetan gertatu da, industriak ez duelako izan bilakaera positiborik. Datu horrek kezkatzen gaitu, eta baita lanaldi partzialeko enpleguak gora egitea ere. Azken batean, arazo bihur daiteke nahi ez den lanaldia bada, langile horietako batzuen helburua lanaldia luzatzea baita.
- Kontratazioari dagokionez, 2019an gora egin du berriz, hala ere, tasa % 0,7koa izan da, 2018an baino askoz ere txikiagoa (% 4,5). Horrez gain, 2017. eta 2018. urteen aldean, txandakatzea handitu egin da, eta horren eraginez, aldi baterako kontratuak bereziki. Horrela, batez besteko iraupena gero eta txikiagoa da, eta azken urtean, 8 egunetan murriztu da. Horrek, enplegua finkatzea eragozten du. Neurriak hartu beharko dira, premiaz, behin betiko kontratazioa sustatzeko.

Horrez gain, lan-egonkortasuna zuzenean lotuta dago, modu positiboan, produktibitatearekin. Aldagai hori oso garrantzitsua da biztanleriaren zahartzearen inguruan.

- Arreta berezia jarri behar zaio laneko prezioen indizearen egiturazko bilakaerari, egoeraren berezko aldaketek harago, lan-merkatuan lan-eskuan gertatzen den narriadura edo errebalorizazioa. EAEren kasuan, bilakaera horrek ezegonkortasunerako joera adieraz dezake, produkzio sektoreetan etengabe gertatzen diren lehia-aldaketengatik.
- Gazteek lan-merkatuan duten partaidetza ere deigarria da. Joera orokorraren kontra, bilakaera negatiboa izan da, okupazio-tasa murriztu eta langabezia handitu delako. Gazteen langabezia-tasa altu horrek arazoak eta gizarte-kostuak dakartza epe labur, ertain eta luzera. Gainera, ez dute gazteengan bakarrik eragiten. Hori dela eta, agintari publikoek enplegu-politika aktibo gehiago eta hobeak arbitratzen jarraitu behar dute, egoera horri erantzuteko. Horrela, kalitate oneko enplegua bermatuko da.
- Hori horrela, gogoratu behar dugu beste urte batez, enplegu-politika aktiboen helburuetako bat langabezia murriztea dela, egiturazkoa bereziki. Izan ere, gizarte-premiei buruzko azken inkestaren arabera, azken urteetako suspertze ekonomikoak (2018an) laneratzeko arazo berezien adierazleen hobekuntza nabaria ekarri badu ere, 2014ko inkestaren aldean, lan egiteko adina duen EAEko langileen % 6,6k oraindik lan-merkatuan sartzeko zailtasun handiak izan ditu, lan-baldintza egokirekin.
- 2019an nabarmendu behar dugun beste datu positibo bat, erakunde publikoek gauzaturiko enplegurako politikei dagokienez: gora egin du, bigarren urtez jarraian, langabeziaren ziozko prestazioen estaldurak gure erkidegoan, azken urteetan etengabe behera egin ondoren. Hala ere, erne egon behar dugu bere bilakaerari, eta zalantzarik gabe, azken urte horien babes-maila handiak mantentzea da, gaur egun, administrazioaren eta gizarte-babeseko sistemaren erronkarik handiena.
- Azkenik, negozioazio kolektiboan, eroritako hitzarmen kolektiboen kopuruak nabarmen handitu da, eta, beraz, hobetzeko tarte dago arlo horretan.

IV. KAPITULUA

Bizi-baldintzak eta gizarte babesa EAEn

1. BIZI-BALDINTZAK

Memoria honen datoen orrialdeetan jorratuko diren bizi-baldintzen eremuak erakusten dituzten adierazleek agertzen dute Euskadik bizi-kalitate estandar altuak dauzkala, bai estatuko, bai nazioarteko testuinguruan.

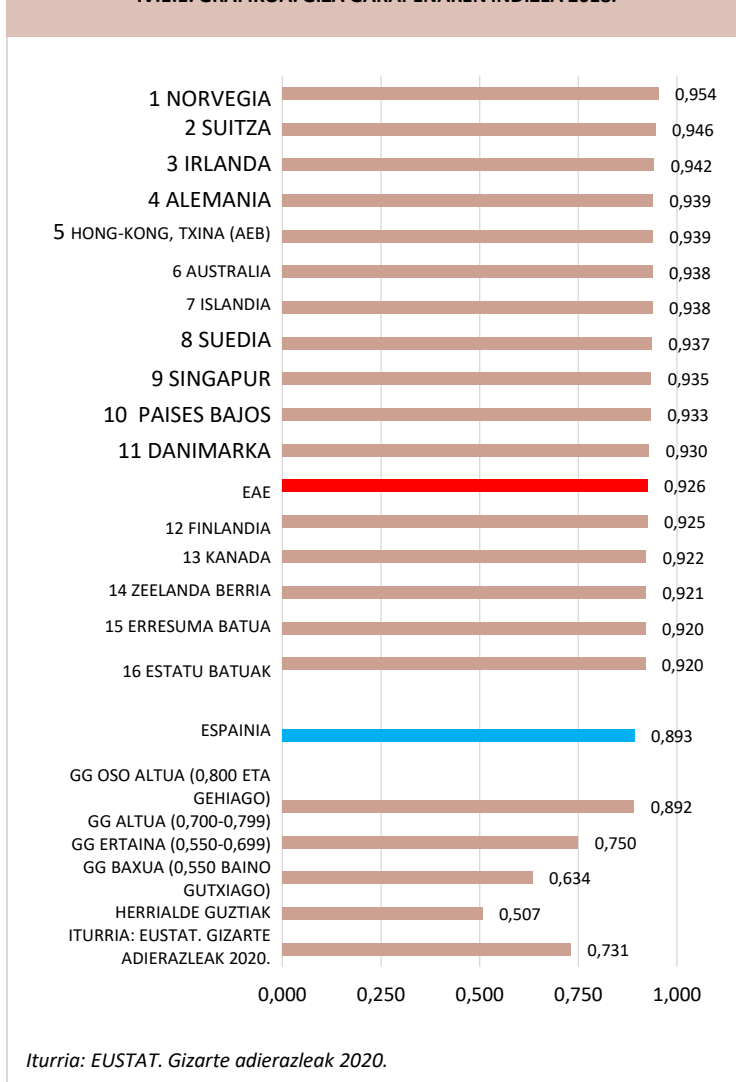
Munduko testuinguruan, EAE, 2918an (dagoen azken datua, 2019ko abenduan argitaratua) 11. eta 12. postuen artean dago -Danimarka eta Finlandia artean, NBERen Giza Garapenaren Indizearen (GGI) herrialdeen sailkapenaren arabera (13. 14. postuen artean 2017an). Giza aurrerabidearen mundu mailako indize sintetikoa, pertsonen osasunari, hezkuntzari eta diru-sarrerari buruzko informazioa uztartzen dituen. EUSTATEk haren datua kalkulatzen du EAerentzat, Nazio Batuen Garapenerako Programaren (NBGP) metodologia aplikatuz¹.

NBGPren txostenak 189 herrialdeko munduko sailkapen bat ezartzen du, haien bizi-baldintzen arabera ordenatuta. Azterlanak GGI bat esleitzen die bakoitzari (0 eta 1 arteko eskala batean), eta euskal gizarteak, 0,926 punturekin, planetako garatuenen artean kokatzen du, Norvegia (0,954), Suitza, Irlanda, Alemania, Hong Kong, Australia, Islandia, Suedia, Singapur, Herbehereak eta Danimarkaren atzetik. Espainia 25. tokian dago (2017an baino postu bat gorago) NBGPren txostenean, 0,893ko GGI batekin. Sailkapena Nigerrek ixten du 0,377rekin.

2010-2018 aldian, Euskadiko GGIn osagai guztiak hobetu dira: Bizi-itxaropena 82,4tik 83,6ra igaro da, laugarren tokian, gainera, bakarrik Hong Kong (84,7) eta Japoniaren (84,5) atzetik, eta Suitzaren parean (83,6). Berdin gertatzen da espero diren eskolatze urteen indizeari dagokionez, 18,1 urtetik 18,7ra igarota, lehen postuen artean hura ere, bederatzigarrenean, zehazki, Australia (22,1), Belgika (19,7), Finlandia (19,3), Islandia (19,2), Danimarka (19,1) eta Zeelanda Berria, Suedia eta Irlandaren (18,8 hiru herrialdeetan) atzetik.

Batez besteko eskolatze urteei dagokionez, hori ere aldi horretan igo arren, 10,2 urtetik 11,1era igarota, 50 herrialdek gainditzen dute EAE, Alemania (14,1 urte batez beste), Suitza eta Estatu Batuak (13,4) eta Kanada (13,3) buru direla. Bestalde, Euskadiko nazioko biztanleko errenta gordina AEBko 43.207 dolarretik 47.633ra igo da 2010etik 2018ra bitartean, erosahalteneko parekotasunaren arabera neurtuta, Norvegiako 68.059 eta Qatarreko 110.489 dolarretatik urrun, azken hori izanik munduan diru-sarrerarik handienak dauzkan herrialdea, baina Alemania (46.946 \$) eta Islandiaren (47.566 \$) aurrean justu. Aurreko urtearekin, 2017arekin, alderatuz gero, GGIn lau osagaietatik hiru hobetu dira: Bizi-itxaropena (hamarren bat, 83,5etik 83,6ra), batez besteko eskolatze urteak (hamarren bat haiek ere, 11tik

IV.1.1. GRAFIKOA. GIZA GARAPENAREN INDIZEA 2018.

Iturria: EUSTAT. Gizarte adierazleak 2020.

¹ GGI indize konposatua da, giza garapenaren oinarritzko hiru dimentsio hartzen dituena ardatz: bizi luze eta osasungarria izateko gaitasuna jaiotzeko bizi-itxaropenaren arabera neurtzen da; ezagutzak eskuratzeko gaitasuna batez besteko eskolatze urteen eta espero diren eskolatze urteen arabera neurtzen da; eta bizi-maila duina lortzeko gaitasuna nazioko biztanleko diru-sarrera gordinaren arabera neurtzen da. Informazio gehiagorako: [Giza garapenaren indizeak eta adierazleak 2019](#) (2018ko datuak).

11,1era) eta nazioko errenta gordina (46.248 dolarretik 47.633ra). Espero diren eskolatze urteak, aldiz, jaitsi egin dira, 18,8tik 18,7ra.

Hori hala izanik ere, EAE ez dago gizarte bazterketaren arazotik kanpo geratzen, gizarte garaikide guztietan zeharkako errealtatea izanik. Erakunde eta ikertzaileek urte askoan erabili duten “txirotasun” kontzeptuak ez ditu agortzen gizarte-bazterketaren errealtatea eta dinamikak. Horrexegatik dago adostasun zabala azken hamarkadetan, bai gizarte ikerkuntzaren ikuspegitik, bai kudeaketa publikoko erantzukizuna dutenen artean: xtirotasunaren kategoria “gizarte bazterkeria” kategoriara zabaldu da xtirotasun ekonomikoaren gaineko ideia zorrotza gaintitzea eta, batez ere, egungo gizarteetan gertatu diren eraldaketa sakonak, hain zuzen ere aurrerapen teknologikoei, bizimodu aldaketek eta aribideko gizarte aldaketek eragindakoak.

Lehenik, EBko bizi-baldintzei buruzko zifra nagusiak aurkeztuko dira, EUROSTATen Bizi-baldintzei buruzko inkestako (EU-SILC) azken datuetan oinarrituta, eta EAEko eta estatuko egoerarekin alderatuko dira, “AROE” tasaren (*population at risk of poverty and exclusion*) osagaiak xehetasunez aztertuz. Tasa horren bidez Europako Batzordeak 2020rako ezarritako helburuen jarraipena egiten da.

Ondoren, EINen 2018ko Bizi-baldintzei buruzko inkestaren (BBI) emaitzak eskainiko dira. Haren bidez, EAEn bilakaera aldera daiteke gainerako autonomia-erkidegoetan gertatutakoarekin, errentaren eta gabezia materialaren adierazle nagusiei dagokienez. Gero, Eusko Jaurlaritzaren Xtirotasunari eta gizarte desberdintasunei buruzko inkestaren (TGDI) emaitza nagusiak datoz, haiek ere 2018ari dagokienez².

Kapituluko bigarren bloke bat osatzen dute etxerik gabeko pertsonen gure erkidegoan bizi duten egoeraren azterlanak (Eusko Jaurlaritzak haien egoerari eta beharrezan buruz bi urtean behin egiten duen azterlan batean oinarritzen da, 2017ko Memoriaren edukiak eguneratuz horrela), eta EAEko familien arazoen, haien kontziliazio beharrezan eta horretarako garatutako politiken azterlanak. Azkenik, Memoria Sozioekonomiko honetan lehen aldiz heldu zaio Genero Berdintasunaren Indizeari, EAEk Europako testuinguruan duen egoera aztertuz.

1.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK EUROPAKO TESTUINGURUAN: “AROE” TASA

Europar Batasunean, azken krisiak eragin oso larriak izan zituen jardura ekonomikoan eta enpleguan. EBn xtirotasun edo bazterketa arriskuan dauden herritarren kopurua nabarmen handitu zen 2008tik eta 2012an iritsi zen goren mailara, % 25etik hurbil, harrezkero astiro murrizteko.

Egoera horren eraginpean daude gaur egun (2018koa da azken datu eskuragarriak) biztanleen %21,7, hots, EBko 109,2 milioi herritar, Europa 2020 Estrategian³, “AROE tasa” (*population at risk of poverty and exclusion*) deriotezonean, ezarritako irizpideen arabera. Horietatik %53,2 emakumeak ziren (haien AROE tasa % 22,6 da, batez bestekoa baino 9 hamarren handiagoa) eta % 46,8 gizonezkoak (txirotasun edo bazterketa arrisku-tasa: % 20,7).

IV.1.1. TAULA. EAEN BIZI BALDINTZAK. “EUROPA 2020” ERREFERENTZIAKO ADIERAZLEAK ETA ERKAKETA ESTATUAREKIN ETA EB-REKIN.

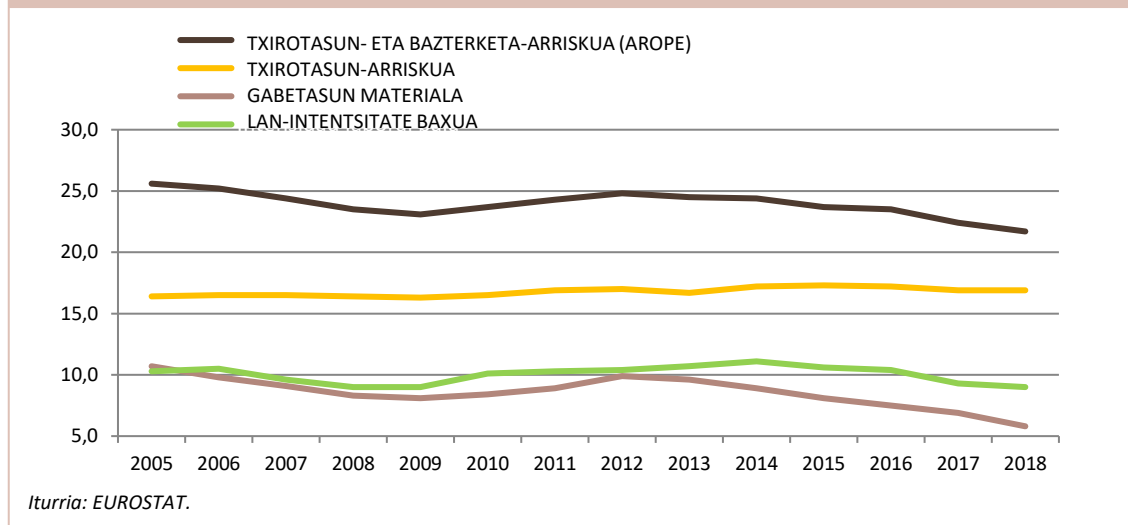
	EAE		ESTATUA	EB 28
	2008	2018	2018	2018
“AROE” TASA	13,9	12,1	26,1	21,7
- TXIROTASUNAREN ATALASEAREN AZPIKO BIZTANLERIAREN % (% 60 ERTAINA) – MONETA-TXIROTASUNA	9,1	8,6	21,5	16,9
- GABETASUN MATERIAL ZORROTZA	2,8	3,2	5,4	5,8
- LAN-INTENTSITATE BAXUA	6,5	7,1	10,7	9,0

Iturria: EUROSTAT eta INE.

² Eusko Jaurlaritzaren 2018ko Xtirotasunari eta gizarte desberdintasunei buruzko inkestari (TGDI) buruzko 1.3 puntuak 2016ko urte horretako Memoria Sozioekonomikoan jasotako TGDiren informazioa eguneratzen du.

³ Europa 2020 Estrategiako irizpideen arabera, pertsona bat xtirotasun- edo bazterketa-arriskuan dago langabezia-arazoak edo lan-intentsitate txikia dituen familia-unitate batean bizi bada eta familia-unitate horrek gizarte-transferentzien ondoren xtirotasun-arrisku badu eta/edo gabezia material larria badu.

IV.1.2. GRAFIKOA. TXIROTASUN- ETA BAZTERKETA-ARRISKUAREN TASAREN ETA HAREN HIRU OSAGAIEN BILAKAERA EUOPAR BATASUNEAN (28 EB)

2017aren aldean, 7 hamarren egin du behera Batasunerako batez besteko tasak (eraginpeko 3,8 lagun gutxiago), eta, beraz, intzidentzia EBko 7 herrialdetan handitu da: Danimarkan, Estonian, Frantzia, Letonian, Luxenburgon, Finlandian eta Suedian (hala ere, Estonia eta Letonia izan ezik, gainerakoak Europako batez bestekoaren azpitik daude), eta murriztu da gainerakoetan. Eta 2008ari dagokionez, EBko batez bestekoa urte hartako datua baino 2 puntu beherago dago (eraginpeko 6,9 milioi lagun gutxiago), baina EBko 9 herrialderentzat txirotasun eta bazterketa arriskua oraindik krisiaren aurretik baino handiagoa da.

2018ko datuek erakusten dutenez, Bulgariar txirotasun eta bazterketa arriskuan dago biztanleriaren % 32,8, eta egoera ahulean dauden pertsonen tasarik handiena ere badu. Haren atzetik daude Errumania (% 32,5) eta Grezia (% 31,8), eta Txekiako Errepublikak (% 12,2), Esloveniak (% 16,2) eta Finlandiak (% 16,5), aldiz, tasa txikiagoak dauzkate.

Espanian, 2018ko ratioa % 26,1era iristen da, 4,4 puntu Europako batez bestekoaren gainetik (eraginpeko 12,1 milioi lagun), eta aurreko urtearen aldean puntu erdi murriztu da (baina oraindik dago 2008ko datuaren 2,3 puntu gainetik). Sexuaren arabera, emakumeen AROPE % 25,1 da eta gizonena % 27. Hala, Espainia maila ertain-altuan dago, Kroaziaren eta Italiaren antzeko posizioan.

IV.1.2. TAULA. EB-N TXIROTASUN- EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, EUROPA 2020 ESTRATEGIAKO IRIZPIDEEN ARABERA

	EHUNEKOAK			ABSOLUTUAK (MILIOIAK)		
	2008	2017	2018	2008	2017	2018
EB 28	23,7	22,4	21,7	116,1	112,9	109,2
BELGIKA	20,8	20,3	19,8	2,2	2,3	2,3
BULGARIA	44,8	38,9	32,8	3,4	2,8	2,3
TXEKIAR ERREPUBLIKA	15,3	12,2	12,2	1,6	1,3	1,3
DANIMARKA	16,3	17,2	17,4	0,9	1,0	1,0
ALEMANIA	20,1	19,0	18,7	16,4	15,5	15,3
ESTONIA	21,8	23,4	24,4	0,3	0,3	0,3
IRLANDA	23,7	22,7	:	1,1	1,1	:
GREZIA	28,1	34,8	31,8	3,1	3,7	3,3
ESPAINIA	23,8	26,6	26,1	10,8	12,2	12,1
FRANTZIA	18,5	17,0	17,4	11,2	10,7	11,0
KROAZIA	:	26,4	24,8	:	1,1	1,0
ITALIA	25,3	28,9	27,3	15,1	17,4	16,4
ZIPRE	23,3	25,2	23,9	0,2	0,2	0,2
LETONIA	34,2	28,2	28,4	0,7	0,5	0,5
LITUANIA	27,6	29,6	28,3	0,9	0,8	0,8
LUXENBURGO	15,5	21,5	21,9	0,1	0,1	0,1
HUNGARIA	28,2	25,6	19,6	2,8	2,5	1,9
MALTA	20,1	19,3	19,0	0,1	0,1	0,1
HERBEHEREAK	14,9	17,0	16,7	2,4	2,9	2,8
AUSTRIA	20,6	18,1	17,5	1,7	1,6	1,5
POLONIA	30,5	19,5	18,9	11,5	7,2	7,0
PORTUGAL	26,0	23,3	21,6	2,8	2,4	2,2
ERRUMANIA	44,2	35,7	32,5	9,4	7,0	6,3
ESLOVENIA	18,5	17,1	16,2	0,4	0,3	0,3
ESLOVAKIA	20,6	16,3	:	1,1	0,9	:
FINLANDIA	17,4	15,7	16,5	0,9	0,8	0,9
SUEDIA	14,9	17,7	18,0	1,4	1,8	1,8
ERRESUMA BATUA	23,2	22,0	:	14,1	14,3	:
EAE	13,9	14,5	12,1	0,30	0,32	0,26

Iturria: EUROSTATen eta EINen datuekin guk geuk egina.

EAEn, biztanleriaren % 12,1 (EUROSTAT eta EINen metodologiaren arabera) txirotasun eta bazterketa arriskuaren eraginpean zegoen 2018an, bestela esanda, 264.000 lagun (ez dago talde horren banaketari buruzko sexuaren arabera informaziorik), 2017an baino 2,4 puntu gutxiago. Intzidentzia hori % 13,9koa zen krisiaren hasieran (2008ko datua). Beste urte batez, nahikoa maila apaletan eusten zaio tasa horri Europan, gora egin badu ere, hain zuzen Txekiar Errepublikaren parean zeinak, esan denez, urte horretan tasarik txikiena baitauka..

Eta Estatuko autonomia erkidegoen multzoan, EAEk tokirik onena betetzen du, Nafarroaren aurretik (% 12,6ko intzidentzia). Azken urtean, Estatuko batez bestekoa bezala, "AROE" tasa murriztu da 10 erkidegotan. 9 erkidegotan, berriz, gora egin du. Ratorik handienak Extremaduran (% 44,6) eta Andaluzian, Kanarietan, eta Gaztela eta Leonen daude, hirurak % 33tik gora.

IV.1.3. TAULA. TXIROTASUN- EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, EUROPA 2020 ESTRATEGIAKO IRIZPIDEEN ARABERA: "AROE" TASAREN OSAGAIAK. BIZTANLERIA GUZTIAREN GAINEKO EHUNEKOA, 2016-2018.

	"AROE" TASA OROKORRA			1. TXIROTASUN-ARRISKUA (% 60KO ATALASEA)			2. GABETASUN MATERIAL LARRIA			3. LAN INTENTSITATE OSO TXIKIA		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ESTATUA, GUZTIRA	27,9	26,6	26,1	22,3	21,6	21,5	5,8	5,1	5,4	14,9	12,8	10,7
ANDALUZIA	41,7	37,3	38,2	35,4	31,0	32,0	7,1	5,2	8,0	23,5	21,9	18,1
ARAGOI	18,7	15,8	17,7	15,7	13,3	14,2	2,9	0,5	1,2	7,6	5,9	5,6
ASTURIAS	18,5	17,2	20,9	13,4	12,6	14,0	3,9	3,5	6,0	14,7	11,5	13,6
BALEAR UHARTEAK	19,1	24,7	18,1	15,5	21,3	15,4	3,7	6,9	5,3	6,7	3,7	4,4
KANARIAR UHARTEAK	44,6	40,2	36,4	35,0	30,5	32,1	10,8	13,6	8,8	29,5	19,2	16,3
KANTABRIA	24,6	20,5	25,0	15,3	17,6	19,9	7,5	2,2	3,6	16,0	9,3	11,2
GAZTELA-MANTXA	23,2	18,4	19,5	17,7	15,4	16,1	2,0	1,0	1,9	14,2	9,2	8,8
GAZTELA ETA LEON	37,9	33,9	33,5	31,7	28,1	29,9	7,6	4,4	7,2	18,8	12,8	12,3
KATALUNIA	17,9	19,4	18,9	13,2	15,0	13,6	5,5	5,0	6,5	7,2	8,8	5,8
VALENTZIA	30,5	31,3	30,2	24,4	25,6	26,0	7,5	7,4	2,9	14,6	13,6	10,7
EXTREMADURA	35,8	44,3	44,6	30,4	38,8	37,6	3,4	5,6	8,5	20,3	15,4	15,3
GALIZIA	25,4	22,6	23,0	19,0	18,7	18,8	4,1	2,4	1,6	13,6	12,0	11,1
MADRIL	21,7	20,6	19,0	18,2	16,9	16,1	4,3	5,4	4,7	10,4	9,2	6,5
MURTZIA	34,8	34,7	32,7	28,9	30,1	28,6	9,5	6,2	5,7	13,4	12,6	10,0
NAFARROA	13,0	13,5	12,6	9,0	8,3	8,9	3,4	0,3	5,9	8,4	8,2	8,1
EAE	15,9	14,5	12,1	9,0	9,7	8,6	4,2	3,7	3,2	13,7	7,7	7,1
ERRIOXA	17,4	14,4	20,4	11,9	9,7	16,6	5,9	2,9	3,5	9,2	5,4	8,8
CEUTA	41,9	35,8	49,3	36,0	32,5	38,3	3,5	3,8	15,7	12,2	30,6	34,6
MELILLA	29,3	29,4	24,1	21,8	26,2	21,4	13,2	9,4	8,6	18,0	13,9	15,6

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko Inkesta.

1.1.1. Txirotasun-atalasearen azpiko biztanleria

Adierazle horren osagaiei dagokienez, batetik, 2018an EBko biztanleen % 16,9 txirotasun-arriskuan zegoen gizarte-transferentzien ondoren (moneta-txirotasuna); egoera horretan daude, zehazki, diru-sarrerren kontsumo-unitateko banaketaren herrialde bakoitzeko medianaren % 60tik ("txirotasun-atalasea" deritzon horretatik) beherako diru-sarrerak dituztenak (osagai hori da, beraz, herrialde bakoitzean gutxieneko errenta-atalase horretara heltzen ez diren biztanleen portzentajea).

Ehuneko horrek aldatu gabe iraun du 2017aren aldean, eta bost pertsonatik bat baino gehiago dago egoera horretan Errumanian (% 23,5), Letonian (% 23,3), Lituania (% 22,9), Bulgarian (% 22), Estonian (% 21,9), Espainian (% 21,5) eta Italian (% 20,3). Ratorik txikiak Txekiar Errepublikan (% 9,6), Finlandian (% 12) eta Danimarkan (% 12,7) zeuden. 2008tik, informazioa duguneko EBko herrialdeetatik 16tan handitu da txirotasun arriskua, eta haietatik 8tan gutxitu da.

EAEn, % 8,6ko tasa zen 2018an, eta azken urtean % 1,1eko jaitsiera izan du, 5 hamarrekoko krisia hasi zenetik hona, 19.000 lagun, aurreko urtean baino 22.000 gutxiago.

Autonomia erkidegoen artean, batezbesteko orokorraren oso azpitik dago EAE AROPE tasaren lehen osagaian (% 8,6 eta % 21,5); izan ere, lehen tokian dago Nafarroaren aurretik (% 8,9). Beste muturrean, erkidego batzuek % 35eko ratioak gainditzen dituzte, Extremadura (% 37,6) eta Ceuta (% 38,3) buru direla, ratorik handienekin.

1.1.2. Gabetasun material larria

Bigarrenik, 2018an, Europar Batasuneko biztanleen % 5,8k gabezia material larria jasaten zuten, hau da, baliabiderik gabeko bizitza-baldintzak zituzten, besteak beste, fakturak ordaintzeko gaitasunik eza (etxeko ohiko gastuekin lotutakoak); etxea bero mantentzeko ezintasuna edo urtean opor-aste bat gozatzeko aukerarik ez⁴. Ratio hori 8 hamarren murriztu da azken urtean, eta 2008an zuen % 8,5en azpitik dago.

IV.1.4. TAULA. EB-n TXIROTASUN- EDO BAZTERKETA-ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK, EUROPA 2020 ESTRATEGIAKO IRIZPIDEEN ARABERA: "AROE" TASAREN OSAGAIK: GUZTIZKO BIZTANLERIAREN GAINEKO EHUNEKOA. 2008-2018.												
	1. TXIROTASUN-ARRISKUA (% 60KO ATALASEA)				2. GABETASUN MATERIAL LARRIA				3. LAN INTENTSITATE OSO TXIKIA			
	2008	2016	2017	2018	2008	2016	2017	2018	2008	2016	2017	2018
EB 28	16,5	17,3	16,9	16,9	8,5	7,5	6,6	5,8	9,2	10,5	9,5	9,0
BELGIKA	14,7	15,5	15,9	16,4	5,6	5,5	5,1	4,9	11,7	14,6	13,5	12,1
BULGARIA	21,4	22,9	23,4	22,0	41,2	31,9	30,0	20,9	8,1	11,9	11,1	9,0
TXEKIAR ERREPUBLIKA	9,0	9,7	9,1	9,6	6,8	4,8	3,7	2,8	7,2	6,7	5,5	4,5
DANIMARKA	11,8	11,9	12,4	12,7	2,0	2,6	3,1	3,4	8,5	10,6	10,0	11,1
ALEMANIA	15,2	16,5	16,1	16,0	5,5	3,7	3,4	3,1	11,7	9,6	8,7	8,1
ESTONIA	19,5	21,7	21,0	21,9	4,9	4,7	4,1	3,8	5,3	5,8	5,8	5,2
IRLANDA	15,5	16,6	15,6	:	5,5	6,5	5,2	:	13,7	18,2	16,2	:
GREZIA	20,1	21,2	20,2	18,5	11,2	22,4	21,1	16,7	7,5	17,2	15,6	14,6
ESPAINIA	19,8	22,3	21,6	21,5	3,6	5,8	5,1	5,4	6,6	14,9	12,8	10,7
FRANTZIA	12,5	13,6	13,2	13,4	5,4	4,4	4,1	4,7	8,8	8,4	8,1	8,0
KROAZIA	:	19,5	20,0	19,3	:	12,5	10,3	8,6	:	13,0	12,2	11,2
ITALIA	18,9	20,6	20,3	20,3	7,5	12,1	10,1	8,5	10,4	12,8	11,8	11,3
ZIPRE	15,9	16,1	15,7	15,4	9,1	13,6	11,5	10,2	4,5	10,6	9,4	8,6
LETONIA	25,9	21,8	22,1	23,3	19,3	12,8	11,3	9,5	5,4	7,2	7,8	7,6
LITUANIA	20,9	21,9	22,9	22,9	12,5	13,5	12,4	11,1	6,1	10,2	9,7	9,0
LUXENBURGO	13,4	16,5	18,7	18,3	0,7	1,6	1,2	1,3	4,7	6,6	6,9	8,3
HUNGARIA	12,4	14,5	13,4	12,8	17,9	16,2	14,5	10,1	12,0	8,2	6,6	5,7
MALTA	15,3	16,5	16,7	16,8	4,3	4,4	3,3	3,0	8,6	7,3	7,1	5,5
HERBEHEREAK	10,5	12,7	13,2	13,3	1,5	2,6	2,6	2,4	8,2	9,7	9,5	8,6
AUSTRIA	15,2	14,1	14,4	14,3	5,9	3,0	3,7	2,8	7,4	8,1	8,3	7,3
POLONIA	16,9	17,3	15,0	14,8	17,7	6,7	5,9	4,7	8,0	6,4	5,7	5,6
PORTUGAL	18,5	19,0	18,3	17,3	9,7	8,4	6,9	6,0	6,3	9,1	8,0	7,2
ERRUMANIA	23,6	25,3	23,6	23,5	32,7	23,8	19,7	16,8	8,5	8,2	6,9	7,4
ESLOVENIA	12,3	13,9	13,3	13,3	6,7	5,4	4,6	3,7	6,7	7,4	6,2	5,4
ESLOVAKIA	10,9	12,7	12,4	:	11,8	8,2	7,0	:	5,2	6,5	5,4	:
FINLANDIA	13,6	11,6	11,5	12,0	3,5	2,2	2,1	2,8	7,5	11,4	10,7	10,8
SUEDIA	12,2	16,2	15,8	16,4	1,4	0,8	1,1	1,6	5,5	8,5	8,8	9,1
ERRESUMA BATUA	18,7	15,9	17,0	:	4,5	5,2	4,1	4,6	10,4	11,3	10,1	:
EAE	9,1	9,0	9,7	8,6	2,8	4,2	3,7	3,2	6,5	13,7	7,7	7,1

Iturria: EUROSTATen eta EINen datuekin guk geuk egina.

Europar Batasunean gabetasun horren eraginak alde oso handiak dauzka herrialdeen artean. Mutur batean, Suedia eta Luxenburgo % 2ren azpitik daude, eta bestean, Bulgariak % 20 gainditzen du, eta gehien-gehienetan (20 herrialde) hobetu dira emaitzak azken urtean. 2008aren aldean, gabezia larria dutenen proportzioa hazi egin da horretarako datuak dauden 9 herrialdetan, eta behera egin du 17 herrialdetan.

Espainiak % 5,4ko tasa dauka (2017an baino 3 hamarren gehiago), eta EAEk % 3,2koa (% 3,7 2017an), hots, 70.000 lagun, aurreko urtean baino 11.000 gehiago. 2008-2018 epea aztertuta, esan beharra dago bilakaera negatiboa izan dela, % 2,8tik % 3,2ra igaroz, beti % 5 baino gutxiagoko mailatan mantendu bada ere. Autonomia-erkidego guztiak aztertuta, eraginik handienak Ceutan eta Kanarietan (% 15,7 eta % 8,8, hurrenez hurren) gertatzen dira, eta txikiak Aragoin (% 1,2), Galizian (% 1,6) eta Gaztela-Mantxan (% 1,9).

⁴ Zehazki, EUROSTATen irizpideen arabera, **gabetasun material larria** izateko bederatzi item hauetatik **gutxienez lau** bete behar dira: fakturak garaiz ezin ordaintzea, etxea bero ezin edukitzea, ezusteko gastuak ezin ordaintzea, bi egunez behin haragia, arraina edo antzeko proteinak ezin jatea, urtero gutxienez astebeteko oporraldirik ezin hartzea eta kotxea, garbigailua, koloretako telebista eta telefonoa (sakelakoa barne) ez edukitzea.

1.1.3. Lan-intentsitate oso txikiko biztanleria

Azkenik, 2018an, Europar Batasuneko biztanleen % 9 lan-intentsitate oso baxuko etxeetan bizi zen; izan ere, egoera hori dela jotzen da etxeko 59 urte baino gutxiagoko helduek azkenengo urtean guztizko lan-ahalmenaren % 20 baino gutxiago lan egiten dutenean (20147n baino puntu erdi gutxiago eta 2008an baino 2 hamarren gutxiago). Grezia (% 14,6), Belgika (% 12,1) eta Italia (% 11,3) daude buru Batasuneko rankinean, eta Txekian, Estonian eta Eslovenian, aldiz, % 5 inguru dira. 2008aren aldean, tasa hori igo egin da EBko herrialde askotan (datu eguneratuak dauzkaten herrialdeetatik 15tan), baina batezbestekoak ez du aldaketarik izan ia.

IV.1.5. TAULA. AROPE TASAREN BILAKAERA ETA OSAGAIK. EAE-REN ETA ESTATUKO BATEZBESTEKOAREN ARTEKO ALDEAK.								
	TXIROTASUN- ETA BAZTERKETA-ARRISKUA (AROE)		1. TXIROTASUN-ARRISKUA (<= 60KO ATALASEA) (DIRU TXIROTASUNA)		2. GABETASUN MATERIAL LARRIA		3. LAN-INTENTSITATE TXIKIA	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2008	23,8	13,9	19,8	9,1	3,6	2,8	6,6	6,5
2015	28,6	17,6	22,1	10,9	6,4	4,6	15,4	14,3
2016	27,9	15,9	22,3	9,0	5,8	4,2	14,9	13,7
2017	26,6	14,5	21,6	9,7	5,1	3,7	12,8	7,7
2018	26,1	12,1	21,5	8,6	5,4	3,2	10,7	7,1
17/18 aldak.*	-0,5	-2,4	-0,1	-1,1	0,3	-0,5	-2,1	-0,6
08/18 aldak.*	2,3	-1,8	1,7	-0,5	1,8	0,4	4,1	0,6

Iturria: EInen datuak oinarri hartuta egina.
** Aldaketak ehuneko puntutan.*

EAErako datua % 7,1 da (111.000 lagun, 2017an baino 10.000 gutxiago), EBko batezbestekoaren azpitik (% 9), azken bi urteetan gertatu den jaitsierari esker (-6,6 ehuneko puntu, -6 hamarren 2017tik 2018ra bitartean), baina oraindik dago krisiaren hasierako % 6,5en gainetik. Esan dugunez, Espainia Batasuneko emaitzarik txarrenen artean dago, baina 2017an aldean 2,1 puntutan hobetu da (% 12,8tik % 10,7ra igarota). Autonomia-erkidegoen artean, horietako zenbaitek oso ratio handiak dituzte, azken urtean hobetu badira ere: Ceuta, Andaluzia eta Kanariar Uharteak (% 34,6, % 18,1 eta % 16,3, hurrenez hurren). Balear Uharteak, Aragoi eta Madril beste muturrean daude, tasarik txikiak baitituzte: % 4,4, % 5,6 eta % 6,5 hurrenez hurren.

1.2. BIZI-BALDINTZEI BURUZKO 2018ko INKESTAREN EMAITZAK

EInen “Bizi-baldintzen inkesta” Europar Batasuneko errentari eta bizi-baldintzei buruzko estatistika, «*Statistics on income and living conditions*», EU-SILC) deritzona, bateratzeko prozesu baten zatia da. Helburu nagusietako bat txirotasuna eta gizarte-bazterketa aztertu ahal izateko informazioa ematea da. Alde horretatik, askotariko informazioa ematen du, etxebizitzetako buruzko datuak, hain zuzen ere: etxeko gastuak, diru-sarrerak, ekipamendua, egoera ekonomikoa, helduen jardura, osasuna, osasun-arreta eskuratu ahal izatea, hezkuntza eta datu biografikoak.

1.2.1. Errenta

2018ko inkestako emaitzetan, lehenik, nabarmentzen da EAEn pertsonako batez besteko errenta 14.722 eurokoa dela urtean (ez dago sexuaren araberako informaziorik), aurreko urtean baino % 2,3 gehiago, lehen tokian berriro, Nafarroaren aurretik, eta estatuko batezbestekoa baino % 29 gehiago. Azken batezbesteko hori, bestalde, % 3,1 igo da. 2008ari dagokionez, positiboa izan zen EAEn bakoitzaren batez besteko errentaren bilakaera, % 4,9 igoz, eta estatuko batezbestekoa % 6,3 igo zen. Gainera, Euskadik errenta txikiagoak jasotzen dituzten pertsonen ehuneko txikia dauka nolabait (pertsonen % 5,8 lehenengo errenta-dezilean), eta erkidego guztien artean, altuenak kobratzen dituztenen handiena (% 19,9 hamargarren errenta-dezilean).

Gainera, EAEn aurreko urtean etxeko jasotako batez besteko errenta % 2,5 igo da aurrekoaren aldean, eta 35.049 eurokoa da, estatuko batezbestekoa baino % 23,3 gehiago, 29,417 eurokoa baita (% 3,1 igo da hor 2017aren aldean).

EAEko datuak lehen tokian jarraitzen du autonomia-erkidegoen rankinean, Nafarroaren aurretik (batez beste 33.556 euroko sarrerak dauzka Nafarroak etxeko)⁵. 2008-2018 aldia kontuan hartzen badugu, krisia hasi zenetik, % 2,9 egin du behera etxeko batez besteko errentak EAEn. Estatuan, berriz, % 1,3ko jaitsiera izan da. Zenbait erkidegotan % 8tik gorakoa da galera (Kantabria, Asturias eta Murtzia). Beste batzuetan, berriz, gora egin du familia errentak kontsideraturiko aldian, Balearretan edo Galizian adibidez.

IV.1.6. TAULA. PERTSONAKO ETA ETXKO BATEZ BESTEKO URTEKO ERRENTA GARBIAREN BILAKAERA (ELKARRIZKETAREN AURREKO URTEA) AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. 2008-2018. EURO.										
	BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONAKO					BATEZ BESTEKO ERRENTA ETXKO				
	2008	2017	2018	ALD. %TAN 17/18	ALD. %TAN 08/18	2008	2017	2018	ALD. %TAN 17/18	ALD. %TAN 08/18
ESTATUKO BATEZ BEST.	10.737	11.074	11.412	3,1	6,3	28.787	27.558	28.417	3,1	-1,3
ANDALUZIA	9.007	9.116	9.258	1,6	2,8	25.248	23.699	24.091	1,7	-4,6
ARAGOI	11.485	12.110	11.990	-1,0	4,4	29.506	29.098	28.886	-0,7	-2,1
ASTURIAS	11.880	12.244	12.085	-1,3	1,7	29.473	27.454	27.069	-1,4	-8,2
BALEAR UHARTEAK	11.229	12.665	13.240	4,5	17,9	28.981	32.163	34.007	5,7	17,3
KANARIAR UHARTEAK	8.902	8.863	8.964	1,1	0,7	24.510	22.790	23.048	1,1	-6,0
KANTABRIA	11.232	11.293	11.239	-0,5	0,1	29.576	27.024	26.888	-0,5	-9,1
GAZTELA ETA LEON	10.488	11.239	11.949	6,3	13,9	26.525	26.113	27.665	5,9	4,3
GAZTELA-MANTXA	9.064	9.045	9.533	5,4	5,2	24.974	23.159	24.401	5,4	-2,3
KATALUNIA	12.436	12.712	13.338	4,9	7,3	32.561	31.411	32.763	4,3	0,6
VALENTZIA	9.864	9.801	10.232	4,4	3,7	25.802	24.034	25.207	4,9	-2,3
EXTREMADURA	8.107	8.250	8.503	3,1	4,9	21.756	20.395	21.006	3,0	-3,4
GALIZIA	9.482	10.753	11.239	4,5	18,5	25.859	26.533	27.658	4,2	7,0
MADRIL	12.496	13.099	13.279	1,4	6,3	33.889	32.451	33.055	1,9	-2,5
MURTZIA	9.119	8.702	9.111	4,7	-0,1	26.995	23.574	24.801	5,2	-8,1
NAFARROA	13.123	13.583	13.585	0,0	3,5	35.370	33.431	33.556	0,4	-5,1
EAE	14.038	14.397	14.722	2,3	4,9	36.110	34.203	35.049	2,5	-2,9
ERRIOXA	10.916	12.131	12.029	-0,8	10,2	27.835	28.775	28.549	-0,8	2,6
CEUTA	8.047	9.676	9.784	1,1	21,6	29.776	29.117	28.700	-1,4	-3,6
MELILLA	11.065	10.161	12.507	23,1	13,0	33.986	34.089	41.714	22,4	22,7

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko Inkesta.

Azaldutako bi aldagaiek 2008 eta 2018 bitartean izan duten bilakaera (pertsonako batez besteko errentaren igoera eta familiako batez besteko errentaren jaitsiera) gertatu da, neurri handi batean, Euskadiko familien batez besteko tamaina nabarmen txikitu delako, 2008an 2,57 lagunekoa izatetik 2018an 2,38 lagunekoa izatera (EINen Familien etengabeko inkestako datuak).

Autonomia-erkidegoen arabera rankingeko posizioak txarrenen artean, hauexek daude bi aldagaietan (familiako errenta eta pertsonako errenta), aurreko urteetan bezala: Extremadura, Murtzia, Kanariar Uharteak, Andaluzia eta Gaztela-Mantxa.

1.2.2. Gabetasun materiala

IV.1.7. TAULA. ZAILTASUN MATERIALAK DITUZTEN ETA/EDO GASTU BATZUK ORDAINDU EZIN DITUZTEN ETXEEN PORTZENTAJEA. EAE-REN ETA ESTATUKO BATEZBESTEKOAREN ARTEKO ALDEAK. ALDAKETA EHUNEKO PUNTUTAN.								
	EZIN DUTE URTERO GUTXIENEZ ASTEBETEKO OPORRALDIA HARTU		HIL-BUKAERARA HELTZEKO ZAILTASUNAK DITUZTE		ETXEBIZITZA NAGUSIAREN ORDAINKETAK BERANDU EGIN DITUZTE*		USTEKABEKO GASTUAK EZIN DITUZTE ORDAINDU	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2008	34,5	15,8	60,9	44,0	6,0	3,5	29,9	17,7
2015	40,6	20,3	63,1	42,1	9,4	4,6	39,4	18,5
2016	39,5	22,4	60,9	39,9	8,4	5,3	38,1	19,0
2017	34,4	22,3	52,0	33,2	7,4	4,4	37,3	17,9
2018	34,2	18,1	53,7	35,5	7,3	5,0	36,0	22,2
17-18 aldak.	-0,2	-4,2	1,7	2,3	-0,1	0,6	-1,3	4,3
08-18 aldak.	-0,3	2,3	-7,2	-8,5	1,3	1,5	6,1	4,5

* Etxebizitza nagusiarekin lotutako gastuen ordainketetan (hipoteka edo alokairua, gasaren, erkidegoaren, etab.en ordainagiriak,...) atzerapenak izan dituzte azken 12 hilabeteetan.

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko Inkesta.

⁵ Melillako datu altua, 41.714€, kontuz hartu behar da, laginaren tamaina txikia dela-eta.

Etxeetako bizi-baldintzen eta errenta-mailaren beste adierazle bat hil-bukaerara heltzeko zailtasunak dituzten familien portzentajea da: gure erkidegoan familien % 35,5 zegoen egoera horretan 2018an, eta portzentaje hori aurreko urtekoa baino 2,3 ehuneko puntu handiagoa da. Estatuko batez bestekoa % 53,7 da, eta 1,7 puntu igo da 2017ko datuen aldean. 2008ko egoerarekin erkatuta, zailtasunak 8,5 puntu egin du behera EAEn eta 7,2 estatuan.

Horrez gain, kontuan izan behar da ezen, 2018an, hil bukaerara iristeko zailtasunak dituztela dioten euskal familien % 35,5etik % 6,4k “zailtasun handiak” ditu (% 5,4k 2017an), % 10,5ek “zailtasunak” soilik eta gainerako % 18,6k “nolabaiteko zailtasunak” dituela dio. Banaketa hori estatuan antzekoa da, baina zailtasun gehien dituztenen portzentajea handiagoa da: % 10,4, hain zuzen ere.

Inkestan, halaber, gastu batzuk ordaindu ezin dituzten etxeen portzentajea kalkulatzan dute⁶: 2018an, EAEko etxeen % 18,1ek ezin zuten urtean astebeteko oporraldirik hartu (estatuan % 34,2k), eta etxeen %22,2k ezin zituzten ustekabeko gastuak ordaindu (estatuko batezbestekoa % 36 da). Ratio hori 4,3 puntu igo da 2017aren aldean. Gainera, etxeen % 5ek dio atzerapenak dauzkala etxebizitzari lotutako ordainketetan, 2017an baino 6 hamarren gehiago; Espainian, aldiz, familien % 7,3k adierazi dute arazo hori.

EBn (EUROSTATen datua, 2018), familien % 32,3k ezin diete aurre egin ustekabeko gastuei eta % 28,5ek ezin dute hartu astebeteko oporraldirik urtean. Herrialdez herrialde alde handiak daude eta, euren bizi-mailaren narriaduragatik, Kroazia, Grezia eta Letonia nabarmentzen dira (etxeen erdiek baino gehiagok dituzte zailtasunak ustekabeko gastuei aurre egiteko, esaterako).

Ildo beretik, EUROSTATEk “gabetasun materialaren indizea” definitu du, hain zuzen ere 1.1.2 atalean aipaturiko gastu bederatzi gastu kontzeptu eta ekipamenduen zerrendatik gutxienez hiru eskuratzetik ez duten familietako pertsonaien ehunekoak emana. Atal horretan, gabezia material “larria” aipatzen da (9tik 4 gutxienez, ikusi 2. orri-oina). Definizio horren arabera, 2017an Europako familien % 14,5ek gabetasun materiala zuen (2016an baino 1,2 puntu gutxiago), eta herrialdeen artean alde handiak zeuden, batik bat Batasuneko estatu-kide berrien eta gainerakoen artean.

Alde batetik, etxeen % 4-7 baino ez daude egoera horretan Suedian, Austrian eta Herbeheretan, eta % 10 baino gutxiago Txekian, Alemanian, Estonian, Maltan eta Finlandian. Gabetasun materialaren indizea, ordea, % 30 baino handiagoa da Bulgarian, Grezian eta Errumanian. Iturri horren arabera, Espainiak % 13,9ko ratioa dauka.

IV.1.8. TAULA. EB-KO ETXEETAKO GABETASUN ADIERAZLE NAGUSIAK. EAE-REN ETA EUROPAREN ARTEKO ALDERAKETA. 2017-2018.

	USTEKABEKO GASTUAK EZIN ORDAINTZEA		GABEZIA MATERIALAREN INDIZEA		ETXEA BERO EZIN EDUKITZEA	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
EB 28	33,8	32,3	14,5	:	7,8	7,4
EDB	32,9	32,0	13,1	:	8,0	7,6
BELGIKA	25,3	24,2	11,3	10,5	5,7	5,2
BULGARIA	53,2	32,1	43,8	32,9	36,5	33,7
TXEKIAR ERREPUBLIKA	28,1	23,7	9,8	7,8	3,1	2,7
DANIMARKA	25,1	25,2	6,8	7,2	2,7	3,0
ALEMANIA	29,3	28,1	9,1	7,8	3,3	2,7
ESTONIA	36,3	34,7	11,6	9,9	2,9	2,3
IRLANDA	41,6	:	14,8	:	4,4	:
GREZIA	52,7	50,4	36,0	33,6	25,7	22,7
ESPAINIA	36,6	35,9	12,8	13,9	8,0	9,1
FRANTZIA	29,6	31,4	11,1	:	4,9	5,0
KROAZIA	56,2	52,9	25,9	23,3	7,4	7,7
ITALIA	38,3	35,1	17,9	16,8	15,2	14,1
ZIPRE	50,1	49,5	28,6	27,0	22,9	21,9
LETONIA	59,9	55,3	23,0	21,0	9,7	7,5
LITUANIA	50,6	48,8	24,4	23,1	28,9	27,9
LUXENBURGO	20,4	19,7	4,4	:	1,9	2,1
HUNGARIA	31,5	33,3	28,9	19,6	6,8	6,1
MALTA	15,6	13,9	8,0	8,7	6,3	7,6
HERBEHEREAK	20,7	21,5	6,9	6,5	2,4	2,2
AUSTRIA	20,6	20,1	7,4	6,3	2,4	1,6
POLONIA	34,8	31,7	13,2	10,5	6,0	5,1
PORTUGAL	36,9	34,7	18,0	16,6	20,4	19,4
ERRUMANIA	52,5	45,9	37,2	32,2	11,3	9,6
ESLOVENIA	37,1	33,1	12,1	10,4	3,9	3,3
ESLOVAKIA	34,6	:	16,4	:	4,3	:
FINLANDIA	28,5	27,2	8,2	8,0	2,0	1,7
SUEDIA	19,7	20,2	4,2	4,5	2,1	2,3
ERRESUMA BATUA	32,9	34,0	12,3	:	5,9	5,5
EAE	17,9	22,2	8,5*	7,6*	7,9	6,7

Iturria: EUROSTATen eta EINen datuekin guk geuk egina.

**Estimazioa, alde metodologiko batzuk baitaude.*

⁶ Kapitulu honetako 2. orri-oinan aipaturiko aldagaiak aztertu dira, EUROSTATen metodologiaren arabera: fakturak garaiz ezin ordaintzea, etxea bero ezin edukitzea, ezusteko gastuak ezin ordaintzea, bi egunez behin haragia, arraina edo antzeko proteinak ezin jatea, urtero gutxienez astebeteko oporraldirik ezin hartzea eta kotxea, garbigailua, koloretako telebista eta telefonoa (sakelakoa barne) ez edukitzea.

EINK, Bizi-baldintzei buruzko Inkestako zati baten gisa, antzeko adierazlea kalkulatzeko du autonomia erkidegoentzat. Horren arabera, 2018an, EAEk % 7,6ko gabetasun-indizea izango luke, eta estatuko batez bestekoa % 13,6koa izango litzateke. EUROSTATen indizean, berriz, % 13,9koa ageri da. Beraz, bi adierazleak konparagarritzat jo litezke -Europakoa eta Espainiakoa-, baina zuhurtiaz hartu beharrekoak dira.

Gabetasunaren beste adierazle bat dago, “txirotasun energetikoa” deritzona. Etxebizitza batean xtirotasun energetikoa dute gai ez direnean etxeko beharrak asetzeko energia nahikoa ordaintzeko eta/edo etxebizitzako energia-faktura ordaintzeko diru-sarreraren parte handi bat erabili behar dutenean. EAEn gertakari nahiko berria da. Europan, ordea, “*fuel poverty*” esaten zaiona agenda politikoan dute aspaldidanik hainbat herrialdetan, Erresuma Batuan, Irlandan eta Belgikan, esate baterako.

Europan, EUROSTATen zifrekin, 2018an etxean tenperatura egokia izateko ezintasunak etheen % 7,4ri eragiten die (2017an baino 4 hamarren gutxiago), eta tasa horrek, 2012-2014 urteetan % 10etik gorakoa zenak, beheranzko joera izan du harrezkero. Iturri horren arabera, balio-aniztasun handia du arazoak: oso balio handiak dira Bulgarian (% 33,7) edo Lituanian (% 27,9) esaterako, eta % 2tik beherako indizeak Finlandian eta Austrian. Estatuan, EBko batezbestekoa baino pixka bat handiagoa da arazo horren intzidentzia, % 9,1ekoa hain zuzen ere (+% 1,1 2017aren aldean).

Bestalde, EINen Bizi-baldintzen Inkestak kalkulatzeko duenez, 2018an euskal familien % 6,7k ezin zuten etxea tenperatura egokian izan, eta estatu mailan, berriz, % 9,6 ziren (% 9,1 EUROSTATen arabera). Arazoa gehien pairatzen duten erkidegoak Extremadura (% 18,7) eta Murtzia (familien % 16,9) dira, eta beste muturrean daude Aragoi eta Kantabria (% 4,2 eta % 4,8ko intzidentziekin, hurrenez hurren). Aurreko urtearen aldean, EAEko datua 1,2 puntu hobetu da, eta estatuko batezbestekoa, aldiz, 1,3 okertu da. Eta, 2008az geroztik gertatutakoa kontuan hartzen badugu, gabetasun horren intzidentzia 3,3 puntu igo da EAEn, eta 3,2 estatuko batezbestekoan.

IV.1.9. TAULA. TXIROTASUN ENERGETIKOA ESTATUAN: ETXEBIZITZA TENPERATURA EGOKIAN EDUKI EZIN DUTEN ETXEEN EHUNEKOA. 2008-2018.				
	2008	2016	2017	2018
ESTATUA, GUZTIRA	6,2	10,2	8,3	9,6
ANDALUZIA	8,3	11,8	8,4	14,6
ARAGOI	2,8	3,5	4,4	4,2
ASTURIAS	4,2	10,7	18,2	12,0
BALEAR UHARTEAK	5,1	7,1	16,2	11,4
KANARIAR UHARTEAK	3,7	6,9	8,7	7,1
KANTABRIA	2,5	17,4	4,4	4,8
GAZTELA-MANTXA	3,6	3,6	2,6	6,1
GAZTELA ETA LEON	4,7	9,9	12,6	14,7
KATALUNIA	5,4	9,1	6,1	8,6
VALENTZIA	6,0	20,9	9,5	5,1
EXTREMADURA	8,8	5,5	11,8	18,7
GALIZIA	9,4	9,6	6,8	6,4
MADRIL	7,3	6,9	7,9	9,0
MURTZIA	9,8	19,3	14,2	16,9
NAFARROA	2,8	4,3	4,8	6,4
EAE	3,4	7,3	7,9	6,7
ERRIOXA	4,1	7,9	5,7	6,9
CEUTA	9,8	1,8	0,0	11,5
MELILLA	17,7	18,7	6,3	12,2

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko Inkesta.

1.3. TXIROTASUNARI ETA GIZARTE-DESBERDINTASUNARI BURUZKO 2018ko INKESTA (TGDI): EMAITZA NAGUSIAK

Eusko Jaurlaritzak bi urterik behin egiten du “*Txirotasunari eta Gizarte Desberdintasunari buruzko Inkesta*” (TGDI), eta horri esker, xtirotasunak gure gizartean duen intzidentzia, horri eragiten dioten arrisku faktoreak eta banaketa desberdina zein den jakiteko modua dago. 2018ko inkestaren emaitza nagusia da azken biurtekoan apur bat okertu dela egoera, EAEn 2014-2016 aldian egon zen xtirotasun- eta prekarietate-arriskuaren intzidentzia eta erasandako pertsonen kopurua hobetu ondoren, krisiaren aurreko ongizate mailetatik urrunduz.

IV.1.10. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN TGDiko OINARRIZKO ADIERAZLEEN BILAKAERA

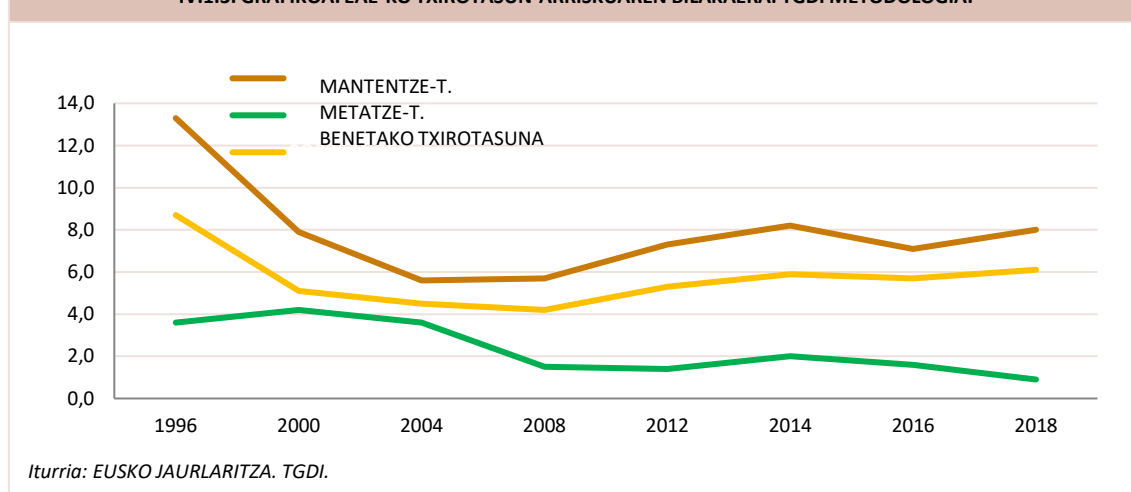
		1996	2000	2004	2008	2012	2014	2016	2018
MANTENTZE-TXIROTASUNA	TXIROTASUN-ARRISKUA	13,3	7,9	5,6	5,7	7,3	8,2	7,1	8,0
	ONGIZATERIK EZA	36,3	24,7	21,9	16,4	19,9	21,9	18,4	22,4
METATZE-TXIROTASUNA	TXIROTASUN-ARRISKUA	3,6	4,2	3,6	1,5	1,4	2,0	1,6	0,9
	ONGIZATERIK EZA	25,3	17,2	19,4	18,6	17,5	20,0	17,0	20,2
BENETAKO TXIROTASUNA	TXIROTASUN-ARRISKUA	8,7	5,1	4,5	4,2	5,3	5,9	5,7	6,1
	ONGIZATERIK EZA	16,5	11,0	11,2	8,2	10,1	11,5	10,8	12,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. TGD 2018.

- *Mantentze-txirotasuneko arriskuari* dagokionez⁷, 2018rako TGDik % 8ko intzidentzia eta erasandako 172.307 lagun kalkulatu zituen, 2014ko tasaren azpitik (% 8,2), baina 9 hamarren 2016ko datuaren gainetik (% 7,1) eta zenbaki absolututan % 14 gehiago. 2018ko datuekin alderatuta, txirotasun-tasak handiagoa izaten jarraitzen du (+2,3 puntu) eta 50.432 pertsona gehiago erasaten die (urte horretan erasandakoak 121.875 lagun ziren).

Egoera okertu arren, mantentze-txirotasuneko arriskuak, 2018an, 1986tik 1996ra egondako % 10etik gorako zifretatik urrun dirau. Urte horietan, erasandako pertsonak 250.000 baino gehiago ziren.

IV.1.3. GRAFIKOA. EAE-KO TXIROTASUN-ARRISKUAREN BILAKAERA. TGD METODOLOGIA.

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. TGD.

Ongizaterik ezeko arriskuak ere (gure gizartean espero den gutxieneko ongizate mailari eusteko dauden gastu-premiei lotuta dago) gora egin du 2016 eta 2018 artean, % 18,4tik % 22,4ra igarota, eta ratio hori 2008koa baino 6 puntu handiagoa da, halaber. Hala, 484.571 lagun daude ongizaterik ezeko arriskuan, 2008an baino % 37,4 gehiago.

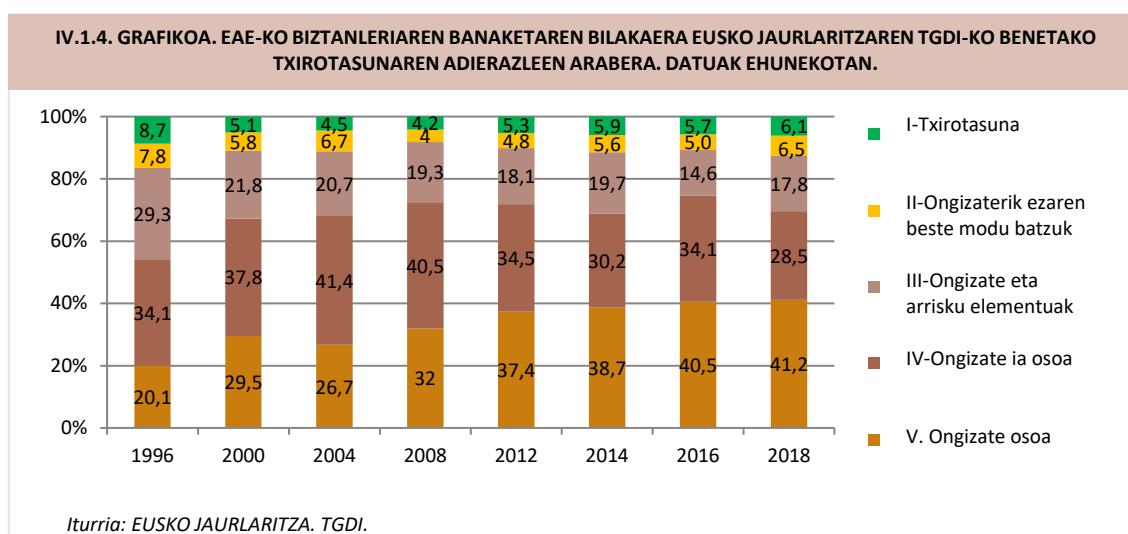
- *Metatze-txirotasuneko arriskuak* ere nabarmen egin zuen gora 2014an, % 2raino iritsita. Metatze-txirotasunak honako hauekin du zerikusia: epe ertain eta luzera bizi-baldintza onargarriak eusteko gaitasunik ezarekin eta ohiz kanpoko gastu-premiei aurre egiteko edo diru-sarrerarik eza osatzeko gutxieneko ondare-erreserba bat edukitzeko gaitasunik ezarekin. 2014-16 aldiko dinamikak erakutsi zuen adierazle horren beheranzko lerro historikoak suspertu egin zela, % 1,6raino jaitsita, eta % 0,9raino berriro 2016 eta 2018 artean. 2018an 19.479 laguni erasaten zien txirotasun mota horrek, 2008an baino % 40,7 gutxiago, orduan 32.838 baitziren.

Bilakaera on hori, ordea, ez da zabaldu beste prekaritate modu batzuetara metatzearen dimentsioan: dimentsio horretan 2018an *ongizaterik ezeko* moduek biztanleen % 20,2ri eragin diete (435.595 lagun), 2016an baino 3,2 puntu

⁷ Biziraupen-txirotasunaren testuinguruan, txirotasuna jasateko arrisku-egoerak, oinarritzko beharrak (elikadura, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak) asetzeko behar adina diru-sarrera ez izatearekin lotzen dira. Beste alde batetik, ongizatea ez izateko arriskua, hau da, oinarritzko beharrak asetzeaz harago gizarte jakin batean espero diren ongizatearen eta erosotasunaren gutxieneko maila eusteko beharrezko gastuei aurre egiteko behar adina diru-sarrera ez izatearekin lotzen da.

gehiago (urte horretan, % 17rekin, sail historikoko minimoa erregistratu zen), eta 1,6 puntu 2018ko intzidentziaren gainetik (% 18,6).

- Arrisku-problematika edo -egoerak ez direnez automatikoki benetako txirotasun- edo estutasun-bizipen bilakatzen, TGDIn *benetako txirotasunaren adierazlearekin* osatzen dute azterlana, hau da, arlo batzuetako bizimodu egokiak beste arlo batzuetako gabeziak orekatzen ez dituen egoerak zehazten dituzte. Adierazle horrek 2016 eta 2018 arteko prekarietate modu larrienen goranzko lerroa baieztatzen du, baina ez mantentze-txirotasunaren intentsitatera iritsi gabe. Hala, azaldutako prozesuen ondorioz, benetako txirotasun-tasa % 5,7tik % 6,1era igo da 2016 eta 2018 artean. Zenbaki absolututan, 2018an benetako txirotasunak 130.965 laguni eragiten die, 2016an baino % 6,9 gehiagori (122.566) eta 2008an baino % 46 gehiagori (89.706).

EAEko biztanleria ongizate-txirotasun eskalan duen kokapenaren arabera sailkatu eta aztertuz gero aipatu benetako txirotasunaren adierazlea aintzat hartuta, ikusten da 2018an biztanleen % 41,2k erabateko ongizatea zutela, eta hori dela TGDIIko sail historikoko ratorik handiena (1996koa halako bi). 2016-2018 aldian, ordea, aldaketa bat egon da aurreko biurtekoaren aldean: txirotasunak eta bestelako ongizaterik ezak erasandako taldeen pisua eta ongizateaz gozatzea mugatzen duen arriskuren baten presentzia handitu dira. 2016an biztanleen % 25,3ri eragiten zieten kategoria horiek (IV.1.3 grafikoko I, II eta III kategorien batura), eta 2018an % 30,4raino igo da proportzioa, haietako bakoitza hazi delako. Tarteko tokian kokatzen den taldea (ongizate ia osoa, IV. kategoria) 5.6 puntu murriztu da, % 34,1etik % 28,5era igarota. Dinamika horren ondorioak garrantzitsuak dira, 2012an eta 2014an gertatu bezala, 2016 eta 2018 artean euskal gizartean gizarte-polarizazio prozesu batzuk eta nolabaiteko beheranzko mugikortasuna sumatzen baitira.

2008aren aldean, hau da 2018ko egoera: Alde batetik, ongizatean dauden bitarteko taldeen pisu erlatiboak (ongizate eta arrisku eta ia ongizate osoko elementuak, IV.1.3. grafikoko III eta IV. kategoriak) behera egin zuen, eta bien batura % 59,8tik % 46,3ra igaro zen (-13,5 puntu). Aldaketa horren zati bat ongizate osoan dauden multzora igaro da (% 32tik % 41,2ra), baina egoera txarragoan dauden taldeen pisuak ere gora egin du (I eta II kategoriak, benetako txirotasuna eta bestelako ongizaterik ezaren moduak, zeinen agregatua "ongizaterik eza" baita): % 8,2tik % 12,6ra. Laburbilduz, azken hamarkadan muturretako posizioetarako polarizazioa gertatu da, bai ongizatean, bai haren gabezia.

- *Lurralde dimentsioan*, alderdi nagusi bat azpimarratu behar da 2018an: Arabak hobekuntza nabarmena izan du, eta Gipuzkoan eta, bereziki, Bizkaian, aldiz, okertu egin da egoera.

IV.1.11. TAULA. TGDI-KO TXIROTASUN-ADIERAZLEEN 2008—2018 BILAKAERA LURRALDE ETA ESKUALDEEN ARABERA. FAMILIA-ETXEBIZITZETAKO BIZTANLERIAREN GAINEKO EHUNEKOA												
	MANTENTZE-TXIROTASUNA				METATZE-TXIROTASUNA				BENETAKO TXIROTASUNA			
	2008	2014	2016	2018	2008	2014	2016	2018	2008	2014	2016	2018
BIZKAIA	6,7	8,5	7,5	9,6	2,1	2,5	2,2	1,3	5,2	6,4	5,5	7,0
GIPUZKOA	3,9	6,6	5,1	5,6	0,4	1,5	0,4	0,1	2,5	4,2	4,0	4,5
ARABA	5,8	10,5	9,7	7,7	1,8	1,5	2,3	1,1	4,1	8,2	10,4	6,3
VITORIA-GASTEIZ*	6,1	11,3	9,7	8,2	1,7	1,3	2,4	1,3	4,4	8,9	10,6	6,9
AIARALDEA	4,3	5,6	9,8	4,2	2,1	2,4	1,8	0,0	2,3	4,4	9,1	2,2
ESKUINALDEA	5,3	5,2	3,5	6,0	0,2	0,5	0,8	0,2	3,0	3,3	2,4	3,3
BILBO	10,1	11,4	8,8	12,6	2,3	3,5	4,0	2,4	7,6	8,4	7,7	10,1
EZKERRALDEA	5,8	9,2	8,6	10,0	3,3	3,5	2,1	1,4	5,6	6,5	5,2	7,7
BIZKAIKO KOSTA	3,2	6,3	8,0	7,6	1,3	0,7	0,3	0,1	2,0	5,9	5,6	4,6
DURANGALDEA	5,3	4,9	5,8	6,5	1,1	0,6	1,2	1,0	2,8	4,3	4,7	4,0
DONOSTIALDEA	4,7	7,0	5,1	5,7	0,4	1,6	0,3	0,1	3,1	4,0	4,0	5,0
TOLOSA-GOIERRI	2,1	5,1	4,0	4,6	0,3	1,8	0,7	0,1	1,3	5,0	3,7	2,4
DEBAGOIENA	1,2	4,8	4,7	4,0	0,9	0,2	0,0	0,2	0,4	4,1	1,3	3,1
DEBABARRENA	3,4	8,4	7,9	9,3	0,0	0,6	0,7	0,2	1,8	3,8	8,1	5,9
EAE, GUZTIRA	5,7	8,2	7,1	8,0	1,5	2,0	1,6	0,9	4,2	5,9	5,7	6,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. TGDI 2018.
Ikus 8. orri-oina.

2016 arte Arabako bilakaera Euskadiko kezkagarriena zen, faktore osagarri birengatik. Alde batetik, lurralde horretan krisi garaietan benetako txirotasunaren gehikuntza diferentzial bat gertatu zen. Hala, Araban benetako txirotasuna 2008ko % 4,1etik % 5,6ra igo zen 2012an eta % 8,2ra 2014an, eta igoera nabarmen bizkortu zen 2012 eta 2014 artean. Igoera hori txikiagoa zen Gipuzkoan, tasa txikiago batetik abiatuta, gainera. Kasu horretan, 2008ko % 2,5etik % 3,8ra igo zen 2012an eta % 4,2ra 2014an. 2008an tasa handiago batetik abiatu bazen ere, Bizkaian, bere aldetik, igoera askoz txikiagoa izan zen, benetako txirotasun-tasa 2008ko % 5,2tik % 6,1era igoz 2012an eta % 6,4ra 2014an. 2014 eta 2016 artean, bestalde, Araban luzatu egin zen aurreko urteetako joera negatiboa, eta Bizkaian eta Gipuzkoan, aldiz, joerak aldaketa positiboa izan zuen. Benetako txirotasun-tasak gora jarraitzen zuen, beraz, barrualdeko lurraldean, 2014ko % 8,2tik % 10,4ra igoz 2016an. Tasak, aldiz, behera egin zuen Gipuzkoan, apur bat, % 4,2tik % 4ra. Bizkaiak zeukan bilakaerarik onena, 2014ko % 6,4tik % 5,5era jaitsiz 2016an.

2016an bezala, 2018an Bizkaiak jarraitu du krisiaren aurreko zifren aldean aldaketarik onena duen lurraldea izaten: % 7,0 2018an, eta 2008an, aldiz, % 5,2. Hala ere, 2014 eta 2016 bitartean hobekuntza izan ondoren, Bizkaian 2018ko tasak narriadura esanguratsua islatzen du, 2016ko % 5,5en aldean 1,5 puntu igota. Hala, 2012 arte gertatu zen bezala, Bizkaia berriro izan zen Euskadin txirotasunaren intzidentziarik handiena duen lurraldea: % 7, eta Araban, aldiz, % 6,3 (% 10,4 2016an) eta Gipuzkoan % 4,5 (2016an baino puntu erdi gehiago).

Bizkaiko txirotasunaren igoera diferentzialak lagundu du Euskadiko benetako txirotasun-egoeretan duen pisua nabarmen handitzen, zenbaki absolututan. 2018an % 60,3ra iritsi da, 2012koaren antzeko proportzioa, baina 2008ko % 66,5en azpitik. 2008tik 2012ra % 19,5etik % 23,7ra igo ondoren, Gipuzkoaren pisu erlatiboa egonkortu da 2012 eta 2016 bitartean % 23-24 inguruko zifretan, eta 2018an maximora igo da berriro, % 24,5eraino. Arabak EAEko benetako txirotasunean duen pisua, aldiz, 2008ko % 14,1etik 2016ko % 26,4ra etengabe igo ondoren, nabarmen jaitsi da 2018an, % 15,2raino, 2008ko % 14,1en apur bat gainetik artean.

Eskualdeka hurbilduta, lurraldeetako aldaketen analisi sakonagoa egin daiteke. EAEko eremurik urbanizatuenen barruan, alderdirik azpimarragarriena da Gasteizko eskualdeko egoeraren hobekuntza nabarmena⁸, 2014an benetako txirotasunaren eraginean Bilbo gaititu, eta 2016an aldaketa finkatu ondoren. Hala, Gasteizen tasa 2008ko

⁸ TGDIk "Gasteiz" esaten dio eskualde horri, eta Arabako Lautada, Arabako Mendialdea, Arabako Haranak eta Arabako Errioxa EUSTAT eskualdeak biltzen ditu. Arabako gainerako lurraldea "Aiaraldea" eskualdean sartzen da. Ikus [definizioak](#).

% 4,4tik 2016ko % 10,6ra igotzen zen bitartean, Bilbokoa, 2008 eta 2012 artean % 7,6tik % 9,5era igo ondoren, % 8,4ra murriztu zen 2014an eta % 7,7ra 2016an.

Azken bilakaera dibergentea da berriro lurralde eremu bi horien artean. Gasteizen, benetako txirotasun-tasa nabarmen murriztu da, 2016ko % 106tik 2018ko % 6,9ra, 2014ko % 8,9ren azpitik eta 2012ko % 6,2tik gertu. EAEko batez besteko mailetara (% 6,1) hurbildu da berriro eta 2008ko % 4,4tik gora baino ez dago argi eta garbi. Bilbo, aldiz, 2016 eta 2018 bitartean Euskadiko alde askotan ikusi den okerragotze erlatiboa gehien pairatu duten eskualdeetako bat da. Haren benetako txirotasun-tasa 2,4 puntu igo da eta 2016ko % 7,7tik 2018ko % 10,1era igaro da, erregistrorik altuena 2012ko % 9,5etik. 2018an, aztertutako eskualde eremuetatik Bilbo da benetako txirotasunaren % 10eko atalasea gaingitu duen bakarra.

IV.1.12. TAULA. TGDI-KO TXIROTASUN-ADIERAZLEEN 2008—2018 BILAKAERA FAMILIA TALDE MOTAREN ARABERA. FAMILIA-ETXEBIZITZETAKO BIZTANLERIAREN GAINEKO EHUNEKOAK												
	MANTENTZE-TXIROTASUNA				METATZE-TXIROTASUNA				BENETAKO TXIROTASUNA			
	2008	2014	2016	2018	2008	2014	2016	2018	2008	2014	2016	2018
PERTSONA BAKARRAK / BESTE TALDE BATZUK	9,7	13,4	11,3	11,7	2,4	1,8	2,7	0,7	6,4	8,2	8,2	7,0
SEME-ALABARIK GABEKO BIKOTEAK	3,9	4,2	3,7	3,6	0,9	0,4	0,6	0,4	1,9	2,1	2,2	2,3
SEME-ALABAK DITUZTEN BIKOTEAK	4,4	7,4	5,5	6,2	1,2	1,9	1,1	0,9	3,3	5,5	4,5	5,0
FAM. GURASOBAKARRAK	13,7	13,9	13,8	17,3	4,1	5,5	3,7	2,0	13,2	12,7	13,4	15,0
GUZTIRA	5,7	8,2	7,1	8,0	1,5	2,0	1,6	0,9	4,2	5,9	5,7	6,1
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. TGDI 2018.</i>												

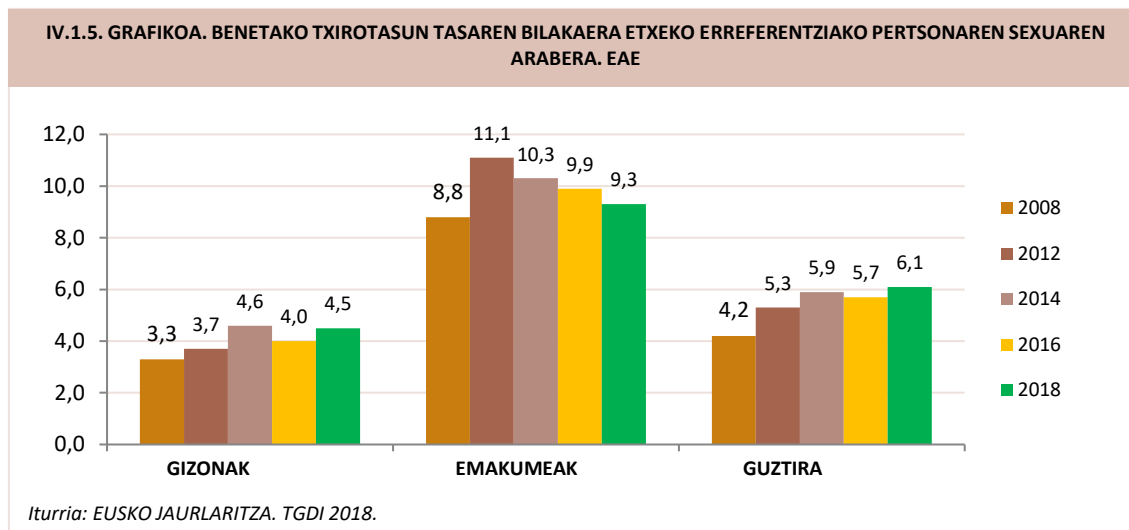
- *Familiaren osaketaren* ikuspuntutik, 2016 eta 2018 artean ikusitako narriadura nagusia txirotasuna familia gurasobakarretan handitzeari lotuta dago. Talde horretan, benetako txirotasuna handitu egin zen 2014 eta 2016 artean (% 12,7tik % 13,4ra), eta 2016-2018 aldian % 15raino areagotu zen joera hori. 2012an baino ez zen % 18,2tik behera geratu ratio hori. Hain deigarria ez bada ere, garrantzitsua da seme-alabak dituzten bikoteetan gertatutako benetako txirotasunaren igoera. Talde horretan, benetako txirotasunaren eragina etengabe igo zen 2008ko % 3,3tik 2012ko % 3,7ra eta 2014ko % 5,5era, baina 2016an % 4,5era jaitsi zen. Baina EAEko batezbestekoaren eta 2014ko mailaren azpitik geratzen da, 2018an % 5eraino igo zen tasa.

Txirotasunaren banaketan ikusitako dinamikaren ondorioek seme-alabak dituzten bikoteei eragiten diete batez ere, benetako txirotasun egoera guztietan euren partaidetza berriro handituta: 2016ko % 42,2tik 2018ko % 44,7ra. Proportzio hori, ordea, 2008ko % 50,1etik edo 2014ko % 51,9tik urrun geratzen da. Eragin erlatiboa handitu arren, benetako txirotasuneko egoera guztietan duen pisua apur bat jaitsi da familia gurasobakarrei dagokienez: % 29,4 2018an, eta % 29,9tik behera 2016an.

- *Sexuaren ikuspuntutik*, 2018an erreferentziako pertsona emakume bat den etxeetan mantentzen da benetako txirotasun-tasaren beheranzko joera⁹. 2008 eta 2012 bitarteko igoera handiaren ondoren (% 8,8tik % 11,1era), beheranzko lerroa etengabea izan da etxe horietan 2012az geroztik, 2018ko % 9,3raino (2016an baino 0,6 puntu gutxiago). Hala ere, tasa hori 2008ko % 8,8koa baino 0,5 puntu handiagoa da oraindik (eta 2018ko batez besteko % 6,1 baino askoz handiagoa). Emakumeak buru dituzten etxeen hobekuntza horri hasierako tasa erkatu handiaren ñabardura egin behar zaio, % 8,8 2008an, urte horretan erreferentziako pertsona gizon bat zuten etxeen % 3,3ko tasa baino hiru aldiz handiagoa ia.

⁹ TGDiko txostenak azaltzen du erreferentziako pertsona etxean edo bizikidetz-unitatean informazioa emateko erreferentzia gisa adierazten den pertsonari lotuta dagoela. Kontzeptua guztiz parekagarria ez bada ere, idazketa errazteko ezaugarri soziodemografiko hau edo hura duen erreferentziako pertsona bat duen etxea ezaugarri berdinak dituen pertsona bat buru duen etxearen pareko gisa erabiltzen da.

Gizonak buru dituzten etxeek, aldiz, 2014-2016 aldia salbuespen bakarra izanik, goranzko joera dute epe luzera. 2018ko % 4,5eko tasa, 2016ko % 4ren aldean igoera berri bat islatzeaz gain, erregistrorik handienetako bat da 2008tik (% 3,3).

- Etxeko pertsona nagusiaren *adina aldagaiari* dagokionez, 2016 eta 2018 bitartean gertatu den goranzko joera orokor txikiarekin batera dinamika dibergenteak daude adin-taldearen arabera. Hoberen dagoen aldean, benetako txirotasun-tasen murrizketa argia ikusten da 35-44 urteko erreferentziako pertsona duten etxeetan: 2012-2016 aldiko goranzko lerroa (% 7,4tik % 11,7ra) 2016 eta 2018 bitartean hausten da, % 9,9raino erorita. Nolanahi ere, zifra hori 2008ko datua baino askoz handiagoa da oraindik (+2,3 puntu).

Goranzko joera txikia badu ere, benetako txirotasun-tasak nolabaiteko egonkortasuna erakusten du, bigarrenik, 55-64 urteko pertsonak buru

dituzten etxeetan. Talde hori da, besteekin erkatuta, Euskadin txirotasunak gutxien erasan diona, % 4,4 2018an. 2008 eta 2012 bitartean % 2,7 eta %2,9 artean ibili ondoren, tasa % 4ra igo zen 2014an, goranzko joera txiki batekin oraingo % 4,4raino (+2 hamarren 2016aren aldean). Deigarriagoa da 45-54 urteko pertsonen etxeetako igoera: kasu horretan txirotasunaren intzidentzia etengabe igotzen da 2008ko % 2,6tik 2018ko % 6,6raino (+8 hamarren 2016aren aldean), puntu erdi, beraz, oraingo batezbestekoaren ginetik (% 6,1).

Bestalde, 2016 eta 2018 bitartean 35-44 urteko pertsonak buru dituzten etxeek izandako bilakaera ona ez da zabaltzen etxe gazteenetara (35 urtez azpikoak). Horietan, izan ere, benetako txirotasun-tasak gora egin du (% 15,3tik % 16,2ra), eta bilakaera horrek talde hori finkatu du arazoak gehien erasaten dion talde gisa, 2008ko % 9,4ren oso ginetik, baina 2012ko % 18ra iritsi gabe. Eta, 45-54 urteko pertsonen etxeen narriadura bezain erabakigarria ez bada ere, 65 urtez gorako pertsonen etxeen okerragotzeak ere lagundu du 2016 eta 2018 bitartean benetako txirotasuna handitzen: 2014 eta 2016 bitartean % 1,1ean egonkortuta, % 1,7raino hazi da 2018an, 2008-2012 aldiko mailetara itzulita.

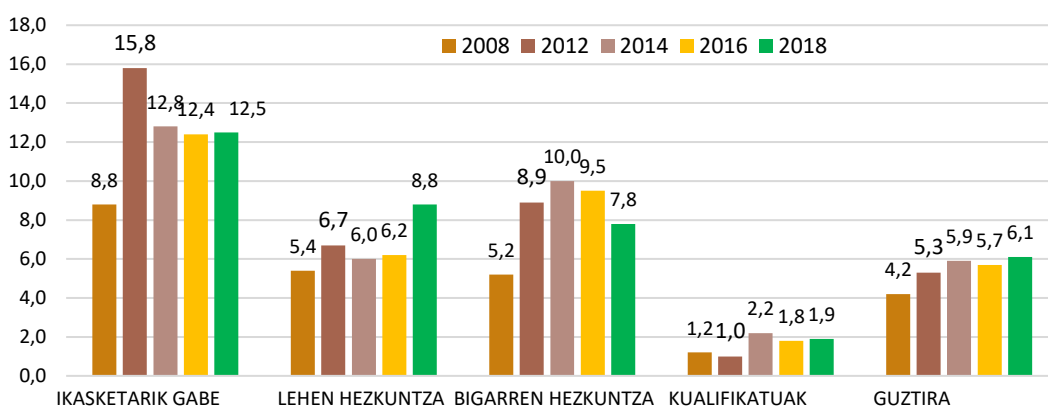
IV.1.13. TAULA. BENETAKO TXIROTASUN ETA PREKARIETATE EGOEREN BILAKAERA PERTSONA NAGUSIAREN ADINAREN ARABERA, 2008-2018. FAMILIA-ETXEBIZITZETAKO BIZTANLERIAREN GAINEKO EHUNEKOA

		< 35	35-44	45-54	55-64	>65	GUZTIRA
MANTENTZE-TXIROTASUNA	2008	11,8	8,4	3,8	4,8	3,2	5,7
	2012	19,7	10,0	5,3	4,7	4,2	7,3
	2014	15,9	13,1	8,9	6,5	2,1	8,2
	2016	18,3	12,9	6,9	6,3	1,8	7,1
	2018	19,0	11,5	8,5	6,6	3,4	8,0
METATZE-TXIROTASUNA	2008	2,7	3,0	0,4	0,7	1,3	1,5
	2012	3,9	1,7	0,8	0,1	1,9	1,4
	2014	3,3	4,5	1,3	0,6	1,0	2,0
	2016	2,6	4,1	1,3	0,5	0,7	1,6
	2018	2,0	1,7	0,9	0,4	0,4	0,9
BENETAKO TXIROTASUNA	2008	9,4	7,6	2,6	2,7	1,6	4,2
	2012	18,0	7,4	4,1	2,9	1,7	5,3
	2014	13,6	11,1	5,3	4,0	1,1	5,9
	2016	15,3	11,7	5,8	4,2	1,1	5,7
	2018	16,2	9,9	6,6	4,4	1,7	6,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. TGDI 2018.

TGDiko txostenak azpimarratzen duenez, zahartze prozesuak laguntzen du adineko pertsonen talde horrek txirotasunean duen partaidetza handitzen, kasuen % 7,5 izanik 2018an. Zifra horrek pixkanakako gorako lerro bat erakusten du 2014ko % 4,6tik. Gainerako adin-taldee dagokienez, benetako txirotasun kasuen herenak baino gehiago (% 35,7) 35-44 urteko pertsonak buru dituzten familietan gertatzen dira, eta ondoren 45-54 urtekoetan (kasuen % 26,3). Ondoren, 35 urtez azpikoak eta 55-64 urtekoak % 15 inguru dira (% 15,6 eta % 14,8, hurrenez hurren), eta, esanenez, 65etik gorakoek dute pisurik txikiena (guztien % 7,5).

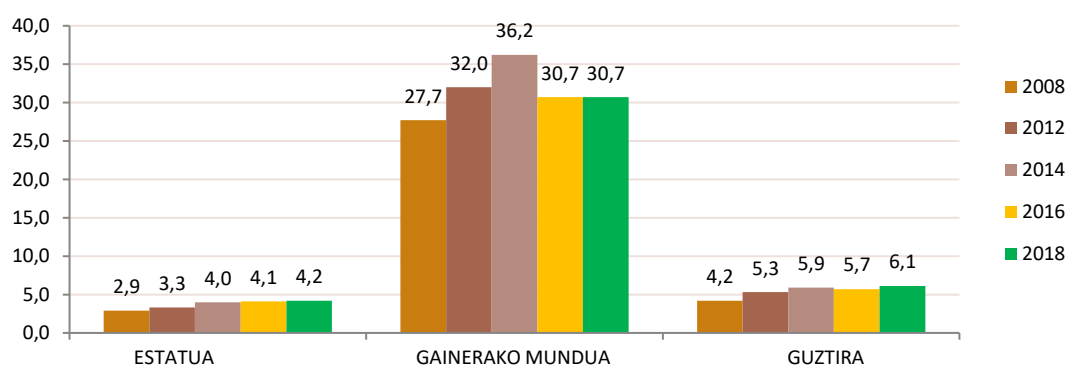
IV.1.6. GRAFIKOA. BENETAKO TXIROTASUN TASAREN BILAKAERA ETXeko PERTSONA NAGUSIAREN IKASKETA MAILAREN ARABERA. EAE

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. TGDl.

- Etxeko pertsona nagusiaren *ikasketa mailari* dagokionez, 2016 eta 2018 bitartean okerragotzea orokorra izan da, eta salbuespen bakarra bigarren mailako ikasketak dauzkaten pertsonak buru dituzten etxeak dira; haien tasa % 9,5etik % 7,8ra igaro da, lehen mailako ikasketak eta baxuagoak dituztenen oso azpitik (% 8,8raino igo da horien tasa). Pobreziarik txikiena, 2008ko datua gaiztatu badu ere, ikasketa maila handia duten familietan gertatzen da (%1,9 2018an, 2016an baino hamarren bat gehiago bakarrik).

IV.1.7. GRAFIKOA. BENETAKO TXIROTASUNAREN INTZIDENTZIAREN BILAKAERA ETXeko PERTSONA NAGUSIAREN HERRITARTASUNAREN ARABERA. EAE

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. TGDl.

- Txirotasunaren modu guztien intzidentzia, 2018an, askoz handiagoa da *atzeritarrak* buru dituzten etxeetan bizi diren biztanleen artean. Espainiako nazionalitateko pertsonak buru dituzten etxeetako biztanlerian, benetako txirotasunak pixka bat gora egin zuen 2016 eta 2018 bitartean, % 4,1etik %4,2ra. Atzerriko nazionalitatea dutenentzat, 2016aren aldean ratioa aldatu ez bada ere, % 30,7raino iristen da, % 6,1eko tasa orokorraren aldean.

Hori dela-eta, txirotasun kasuen % 35,3 atzerriko jatorria duten familietan gertatzen dira, haien pisu demografikoa askoz txikiagoa izan arren, 2012an haien pisua % 40 baino handiagoa izatera iritsi bazen ere.

IV.1.14. TAULA. BENETAKO TXIROTASUNAREN INTZIDENTZIA ETXE MOTAREN ARABERA, BERE KIDEEN JARDUERAREKIKO LOTURAREN ARABERA. 2008-2018					
	2008	2012	2014	2016	2018
AKTIBO LANDUN EGONKORRAK	1,4	1,1	0,9	1,2	1,8
LAN EGONKORREKO BESTE KASU BATZUK	0,6	0,9	2,5	2,8	2,7
LANDUN EZEGONKORREN BAT	14,7	17,3	12,7	16,0	11,9
DENAK LANGABEZIAN	49,7	37,9	39,6	39,1	45,6
EZ-AKTIBOAK	5,7	3,1	3,8	4,8	7,8
GUZTIRA	4,2	5,3	5,9	5,7	6,1

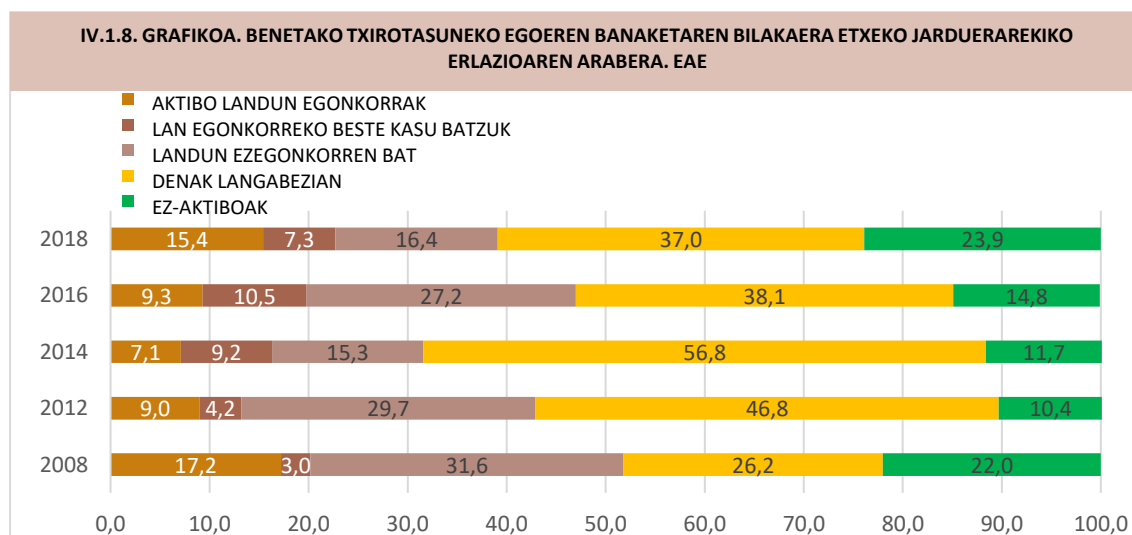
Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. TGDl.

- Txirotasun- eta bazterketa-arrisku egoeren intzidentzia aztertzen du TGDl *etxeko pertsonen jarduerarekiko* erlazioaren arabera. Txirotasun-tasarik handienak, jakina, lanik ezari daude lotuta eta, funtsean, lan egiteko moduan diren pertsona guztiak langabezia dituzten etxeei.

2018an, benetako txirotasun-tasa, kasu horietan, % 45,6ra heldu zen; hala, intzidentzia hori 6,5 puntu igo zen 2016rekin alderatuta, baina 2008ko datuaren azpitik. Izan ere, orduan, familiako kideak langabezia zeuden euskal familien erdiek baino gehiagok jasaten zuten benetako txirotasuna (% 49,7).

Txirotasun-tasarik txikiak, bukatutako serie osoan, kideek lan egonkorak dituzten familietan daude (kontratu mugagabea) eta, aitzitik, lan ezegonkorak dituzten familietan (aldi baterako kontratua edo kontraturik ez), txirotasuna askoz handiagoa da: hori da, hain zuzen ere, "lan-txirotasuna" deritzona. Talde horrek % 14,7ko txirotasun-tasa zeukan 2008an, eta % 17,3raino igo zen 2012an. 2014ko % 12,7 hobekuntza bat izan zen, eta 2016an berriro okerragotu zen, & 16raino igota. 2018an, bilakaera orokorraren kontra, jaitsi zen lan-txirotasuna, % 16tik % 11,9ra.

Gainera, kontuan hartu behar da familien arteko txirotasun-egoeren banaketan, jarduerarekiko erlazioaren arabera (IV.1.8 grafikoa), 2016-2018 biurtekoan langabezia zeuden familiak, landun egonkorrekin eta ezegonkorrekin batera, pertsona ez-aktiboen etxeetarantz igaro direla. Gertaera hori 2014an hasi zen, langabezia zeudenak txirotasun-egoeren % 50 baino gehiago zirenean, eta kasuen % 38,1etik % 37ra jaitsi dira. Landunak, egonkorren eta ezegonkorren batura, bestalde, % 47tik % 39,1era jaitsi dira. Pertsona ez-aktiboen etxeak, aldiz, benetako txirotasunean % 14,8ko partaidetza izatetik % 23,9koa izatera igaro dira, 2008an izan zuten maximoaren ginetik (familien % 22 txirotasunean).

Gainera, benetako ongizaterik gabeko egoeren multzoa aztertuz gero (txirotasunari loturikoak barne), aldeak berri ere nabarmenak dira lan egonkorra izatearen edo ez izatearen arabera, eta benetako ongizaterik ezaren tasa % 23,9 da lan egonkorrik ez duten familietan. %5,8 eta %8,3, berriz, lan egonkorra duten familietan (ongizaterik ezaren batez besteko orokorra % 12,5 da). Landun egonkorak dituzten etxeetako benetako ongizaterik eza nabarmen murriztu da 2018an (% 23,9) 2016aren aldean (-4,8 puntu), 2008ko zifretara hurbilduta (% 22,3).

- Amaitzeko, aztertutako aldagaietara *hurbilketa laburtua* eginez, egiaztatzen da benetako txirotasun-egoeren % 66,4 lau etxe mota jakinei dagozkiela 2018an: pertsonak dituzten etxeak EBtik kanpoko atzeritarren etxekoen unitateak (% 31,5),

IV.1.15. TAULA. ONGIZATERIK EZAREN INTZIDENTZIA ETXE MOTAREN ARABERA, BERE KIDEEN JARDUERAREKIKO LOTURAREN ARABERA. 2008-2018					
	2008	2012	2014	2016	2018
AKTIBO LANDUN EGONKORRAK	4,0	3,2	2,7	3,2	5,8
LAN EGONKORREKO BESTE KASU BATZUK	5,3	4,6	9,6	8,4	8,3
LANDUN EZEGONKORREN BAT	22,3	32,9	27,4	28,7	23,9
DENAK LANGABEZIAN	61,2	49,3	54,2	53,0	66,4
EZ-AKTIBOAK	10,1	7,8	9,3	9,7	15,5
GUZTIRA	8,2	10,1	11,5	10,8	12,5
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. TGDI.</i>					

lan egonkorrik gabeko 45 urtetik gorako pertsonen familia-taldeak (% 13,6), familia-talde mota hori bera, okupazio egonkorrik gabeko titularra 45 urtetik beherakoa denean (% 12,4), eta guraso bakarreko familiak, okupazio egonkorrik gabeko emakumeak eta 45 urtetik beherakoak buru dituztenak (% 10,7).

Txirotasun-tasak % 20ko atalaserira iritsi edo hura gainditzen du halako kasu guztietan ia, lan egonkorrik ez duten 45 urtetik gorako pertsonen familia taldeetan izan ezik, haien tasa % 10,6 baita, batezbestekoaren oso gainetik, nolana ere. Gainera, talde hori da 2016 eta 2018 bitartean guztizko txirotasunari egindako ekarpenaren igoera (% 13tik % 13,6ra) eta benetako txirotasun-tasaren igoera (% 8,6tik % 10,6ra) uztartzen dituen bakarra.

IV.1.16. TAULA. BENETAKO TXIROTASUN-EGOEREN BILAKAERA ETXEAREN EDO PERTSONA NAGUSIAREN MOTA SOZIOEKONOMIKOAREN ARABERA. FAMILIAKO ETXEBIZITZAN BIZI DEN BIZTANLERIA. INTZIDENTZIA ETA BANAKETA GUZTIZKO TXIROTASUNEAN. 2008-2018.										
	INTZIDENTZIA					BANAKETA GUZTIZKO TXIROTASUNEAN				
	2008	2012	2014	2016	2018	2008	2012	2014	2016	2018
EMAK.FAM.GURASOBAK.LANG.EGONKORRA <45	60,7	63,8	50,3	50,0	58,9	8,9	10,2	6,2	10,7	8,9
EMAK.FAM.GURASOBAK.LANG.EGONKORRA >=45	9,7	18,8	16,2	20,7	12,2	2,5	4,7	6,6	5,2	4,1
EMAK.FAM.GURASOBAK.LAND.EGONKORRA	6,9	2,7	7,2	8,6	9,2	2,5	1,2	2,7	5,0	3,9
EMAK.BAKAR.LANG.EGONKORRA <45	5,4	16,1	22,5	18,7	19,2	0,3	0,7	1,8	1,7	1,4
EMAK.BAKAR.LANG.EGONKORRA >=45	30,1	23,3	24,1	23,1	20,4	5,0	2,3	4,3	4,4	3,3
EMAK.BAKAR. <65 LAND.EGONKORRA	4,1	0,7	2,0	2,6	2,1	0,9	0,1	0,5	0,6	0,6
GIZONA BAKAR. <65 LAND.EGONKORRA	0,0	0,5	0,0	0,8	0,0	0,0	0,1	0,0	0,3	0,0
GIZONA BAKAR. <65 LAND.EZEGONKORRA	24,1	22,6	20,7	19,7	22,9	3,9	2,9	4,0	5,8	4,9
FAM.TAL. <45 LANG.EGONKORRA	19,1	19,0	21,8	23,6	20,0	15,2	18,2	18,1	12,6	12,4
FAM.TAL. >=45 LANG.EGONKORRA	2,8	3,9	9,3	8,6	10,6	5,9	7,1	13,2	13,0	13,6
FAM.TAL. <45 LAND.EGONKORRA	1,3	0,6	0,9	2,3	0,8	7,4	2,1	2,8	5,8	2,1
FAM.TAL. >=45 LAND.EGONKORRA	0,8	0,6	0,4	0,3	1,2	5,7	3,0	1,9	1,4	5,3
GIZONAK >65	1,1	1,0	0,8	0,9	0,7	4,4	3,4	2,4	3,1	2,1
EMAKUMEAK >65	2,4	3,1	1,6	1,6	3,0	4,6	4,1	2,1	2,6	5,0
EB-TIK KANPOKO HERRIALDEAK	34,5	37,3	47,2	37,2	34,0	31,2	36,0	33,1	26,4	31,5
GIZONAK FAM. GURASOBAKARRAK	7,4	18,2	2,8	7,1	5,1	1,6	3,8	0,3	1,3	0,9
GUZTIRA	4,2	5,3	5,9	5,7	6,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. TGDI 2018.</i>										

2008aren aldean, lau talde horiek benetako txirotasun-egoeretan duten pisu erlatiboa % 61,2tik % 71,6ra igo da, 2014an % 70,5era jaitsi da eta % 62,7raino 2016an. Jaitsiera esanguratsu hori atzerritarrak nazionalizatzeko prozesuari lotuta zegoen. 2018an proportzio hori % 66,4raino igo da, hein handi batean atzerriko immigrazioa berriro hazi delako. Hala, 2016 eta 2018 bitartean, EBtik kanpotik iritsitako pertsonen etxeek benetako txirotasun-egoerei egindako ekarpena % 26,4tik % 31,5era igo da. Hala ere, talde horren benetako txirotasun-tasa % 37,2tik % 34ra jaitsi da biurteko horretan.

1.4. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIA: ETXERIK GABEKO PERTSONAK

Nahiz eta fenomeno berria ez den, azken krisiak gaurkotasuneko gaia bihurtu du bizitegi-bazterketa larria, baita horrek erasandako pertsonen herritartasun eskubideetan duen eragina ere.

Europar Batasunak onartu zuenek, lehentasunezko arazoa da txirotasunaren eta gizarte bazterketaren kontrako borrokari loturiko agenda politikoa Europako 2020 Estrategiaren baitan. Beren beregi aipatzen dira “*etxerik gabekoak*” eta etxebizitzaren gaineko bazterketa Europar politika publikoak sortzeko lehentasunezko esku-hartzearen ardatzetako bat.

Eta, testuinguru horretan, Europako Batzordeak, duela gutxi egindako azterlan batean¹⁰, erakutsi du bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen kopurua Batasuneko herrialde guztietan handitu dela, Kroazian, Polonian eta Portugalen –egonkortu da haietan– eta Finlandian izan ezik. Azken horretan baino ez da murriztu estatistikoki aipagarria den modu batean.

IV.1.17. TAULA. EAE-N BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIKO EGOERAN DAUDEN PERTSONEN EZAUGARRI DEMOGRAFIKO NAGUSIAK. 2018KO URRIA.					
		ZENBATUTAKO PERTSONAK		GALDETEGIARI ERANTZUN DIOTEN PERTSONAK	
		KOP.	% BERT.	KOP.	ERANTZUN-TASA
SEXUA	GIZONAK	1.695	73,0	1.178	69,5
	EMAKUMEAK	607	26,0	365	60,1
	DATURIK GABE	18	1,0	0	--
ADIN TALDEAK	< 18	275	12,0	0	--
	18 – 29	670	29,0	570	85,1
	30 – 44	532	23,0	416	78,2
	45 – 64	670	29,0	521	77,8
	65 +	46	2,0	32	69,6
	ZEHATZU GABE	127	5,0	4	--
HERRITARTASUNA	ESPAINIAKOAK	745	32,0	576	77,3
	ATZERRIKOAK	1.206	52,0	967	80,2
	ZEHATZU GABE	369	16,0	0	--
BIZITEGI-EGOERA	KALEAN	430	19,0	232	54,0
	OSTATUAK ETA GAUEKO HARRERA ZENTROAK	497	21,0	303	61,0
	GENERO-INDARKERIAREN BIKTIMA DIREN EMAKUMEENTZAKO ZENTROAK ETA OSTATU ZERBITZUAK	140	6,0	58	41,4
	OSTATUA DUTEN GAINERAKO ZERBITZUAK	1.253	54,0	950	75,8
LURRALDE HISTORIKOA	ARABA	325	14,0	195	60,0
	BIZKAIA	1.098	47,0	750	68,3
	GIPUZKOA	897	39,0	598	66,7
GUZTIRA		2.320	100,0	1.543	66,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA (2019). EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko IV. azterlana. 2018ko datuak.

1.4.1. Etxerik gabeko pertsonen egoera eta beharrianak Euskadin.

Hona hemen erakundeek bizitegi-bazterketa larriari aurre egiteko tradizionalki izan duten muga nagusietako bat: fenomeno horrek oro har herritarrengan duen intzidentziari buruzko informazioa bildu eta talde horren ezaugarriak zein diren jakitea ahalbidetzen duten estatistikak eta azterlan espezifikoak ez izatea.

Eusko Jaurlaritza 2012an hasi zen talde hori aztertzen, EAEn bizitegi-bazterketa larrian bizi diren pertsonen kopurua zenbatzeko, haien ezaugarri soziodemografikorik garrantzitsuenak eta haien bizi-baldintzak eta bizi-ibilbideak ezagutzeko. 2018an, “*EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko IV. azterlana*” egin du. Hari esker, 2012, 2014 eta 2016an egindako emaitzak eguneratu ahal izan dira. Urte horietakoak memoria honen aurreko edizioetan aurkeztu dira.

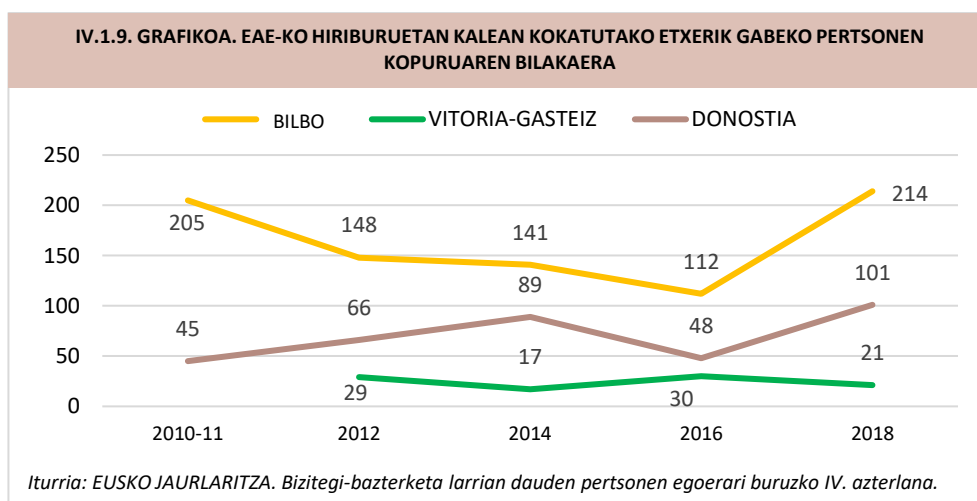
Ikerketa hori egiteko, etxerik gabeko pertsonak zenbatu ziren aldi berean 2018ko urriaren 18tik 19rako gauean EAEko herritarren bi herenak biltzen dituzten 26 udalerritan (aurrekoa 24 udalerritan egin zen), baita bizitegi-bazterketa larrian daudenentzako EAEko bizitegi guztietan ere. Berariaz etxerik gabe daudenentzat edo aldi batez aterpetxeetan edo etxerik gabekoei osatuta emateko beste toki batzuetan dauden pertsonentzat dira kontaketa horiek, eta 80ko hamarkadatik

¹⁰ EUROPEAN COMMISSION (2019): *Fighting homelessness and housing exclusion in Europe. A study case of national policies 2019.*

hona egin izan dira munduko hiri handi askotan. Izan ere, baliozko metodologia dira une jakin batean jakiteko zenbat pertsona dauden egoera horretan eta zein diren haien ezaugarriak.

Zenbaketa egin zen gauean (EAEko administrazio guztien eta gizarte ekintzako hirugarren sektoreko erakundeen laguntzaz eginga eta 920 boluntariok parte hartuta), 2.320 lagun zeuden bizitegi bazterketa larrian. 2016an, berriz, 2.009 ziren. Horietatik % 19 aztertutako 26 udalerrietako bateko kaleetan zegoen, eta gainerako % 81ek haienezako bizitegietan zuten ostatu. Hots, borobilduta, udalerri partaideetako 10.000 biztanleko 4 lagunek gaua kalean igarotzen dute eta 11k ostatuetan egiten dute lo¹¹.

EAEko hiriburuetako kaleko zenbaketaren bilakaera aztertuta (2018an zenbatutako pertsonen % 78 daude egoera horretan, eta denboran duen bilakaeraren jarraipena egitea ahalbidetzen digu), emaitzek goranzko joera bat erakusten dute, Bilbon batez ere (214 2018an, bi urte lehenagoko kopuruaren bikoitza ia), baina baita Donostian ere (48 izatetik 101 izatera), eta nolabaiteko jaitsiera Gasteizen (21 pertsona zenbatu dira 2018an, 2016an baino 9 gutxiago). Zifra horiek, batez ere, kalean lo egiten duten pertsonen gehikuntza handia erakusten dute, 190tik 336ra 2016 eta 2018 bitartean. Hazkunde hori Bilbon (zenbatutako 112 pertsonatik 214ra) eta Donostian (48tik 101era) erregistratutako igoyeraren ondorio da batez ere, Gasteizen, aldiz, 30etik 21era jaitsi baita kopurua.

Ostatu-zentro eta -zerbitzuetan zenbatutako pertsonen kopurua ere igo da, baina oso gutxi. Zenbaketa egin zen gauean 435 lagunek egin zuten lo hiru hiriburuetan dauden dispositiboetan, 2016an baino 31 gehiagok. Guztira, urte bi lehenago baino 17 plaza gutxiago zeuzkaten ekipamendu horiek eta, beraz, 2016an handia zen okupazioa (% 83), are handiagoa da orain (% 92).

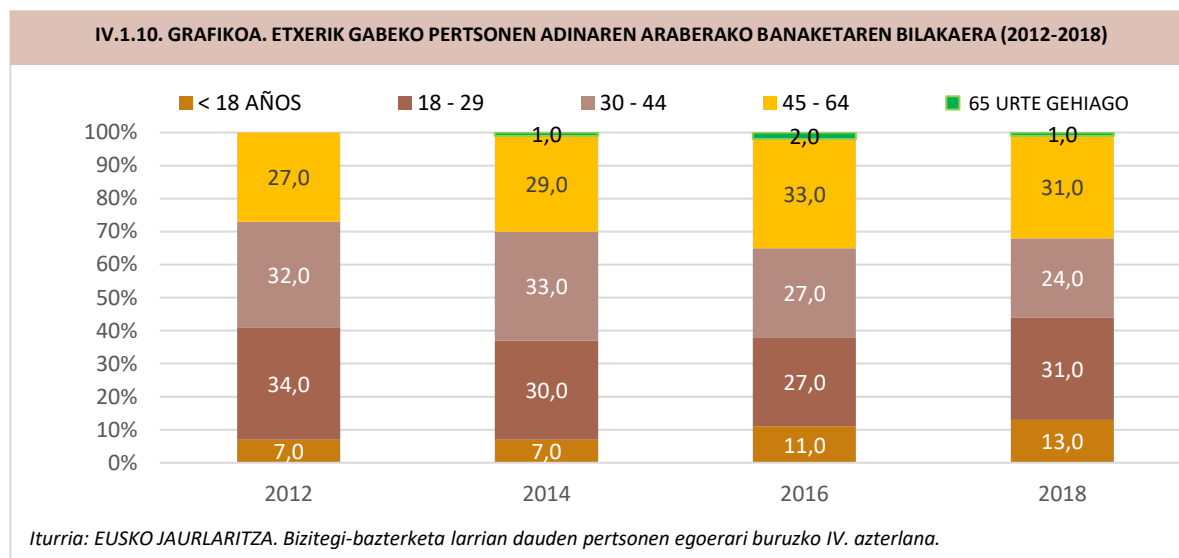
Zenbaturiko pertsona guztietatik, galdetegi bati erantzun zioten 1.543 pertsoneri buruzko informazio xehatua dugu. Galdetegiari esker, taldea ezaugarritu eta aurreko zenbaketen aldean aztertutako zenbait aldagaitan izandako bilakaera azter daiteke (beste batzuetan ezin izan da konparaziozko baloraziorik egin):

- 2018ko inkestaren arabera, etxerik gabeko emakumeen proportzioa, azken biurtekoan, % 21etik % 26,2ra igaro da, baina haien presentzia txikiagoa da oraindik, bai kalean (% 6) bai ostatuetan (% 15,3). Baliabide horien aurrean, indarkeriaren biktimak diren emakumeentzako berariazkoak eta ostatua duten beste zerbitzu mota batzuk daude. Haien agregatuan, dauden pertsona guztien % 32 dira emakumeak.

Bilakaerari dagokionez, bizitegi-bazterketan dauden emakumeen gehikuntza gizonena baino handiagoa izan da, baita indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeentzako berariazko baliabideak baztertuta ere. Eusko Jaurlaritzaren txostenak nabarmentzen du 2018an duela sei urte baino emakume gehiago daudela bizitegi-bazterketa larrian,

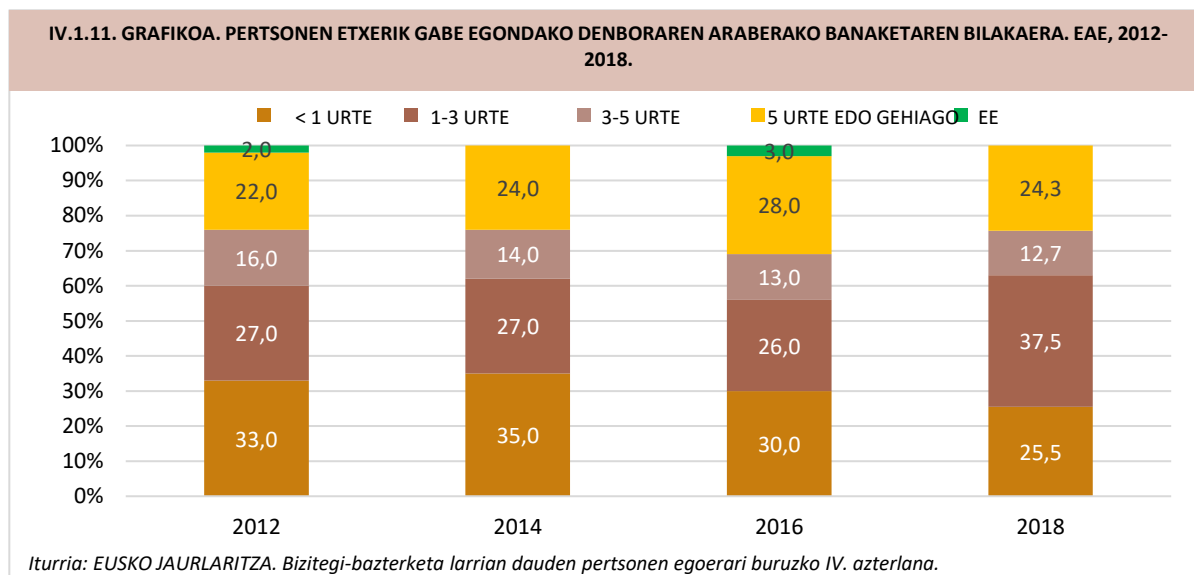
¹¹ Hauek dira zenbateko zehatzak: etxerik gabeko 0,368 lagun kalean eta etxerik gabeko 1,125 lagun bizitegi-baliabideetan, 1.000 biztanleko kasu bietan.

gehiago direlako ostatua duten zerbitzuetan artatutako emakumeak, baina kalean eta ostatueta ez dira lehen baino gehiago hautematen, eta haietan haien presentzia oso txikia da oraindik.

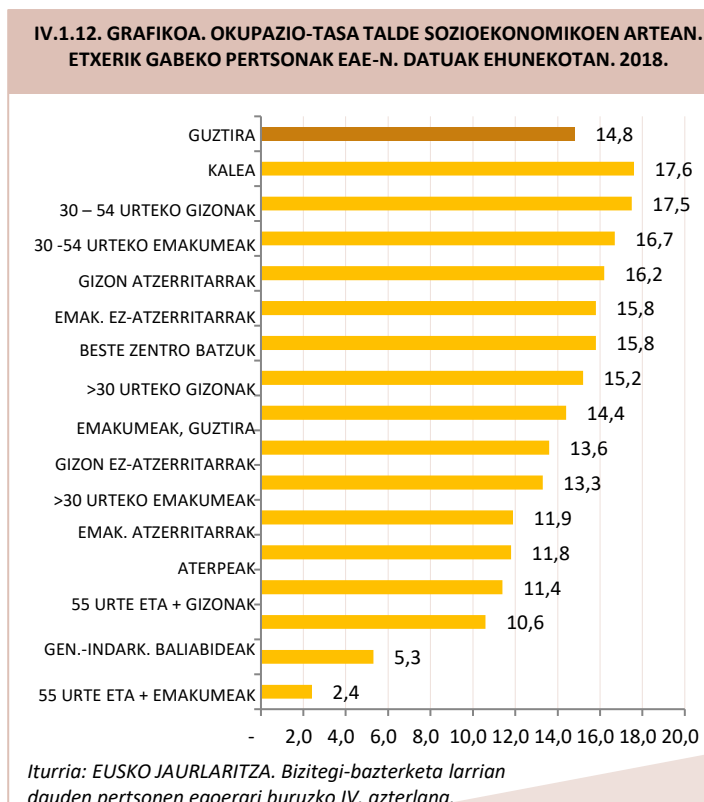
- Adinari dagokionez, ikusten da igo dela 18 urtez azpikoen presentzia (2012an % 7 ziren, eta 2018an % 13raino igo da proportzioa), eta 45 urte eta gehiagoko pertsonen proportzioa % 27tik % 32ra igo da. Txostenak azaltzen duenez, adingabe gehiago daude, seme-alaba adingabeak dauzkaten familia gehiago daudelako ostatua duten baliabideetan, eta ez hainbeste bakarrik dauden adingabeak daudelako, eta ohartarazten du talde horretan 30 urtez azpiko pertsonen pisu handia dutela, identifikatutako kasuen % 44.
- Ikasketa mailak ez du aldaketarik izan ia ondoz ondoko zenbaketetan. Ia % 57k ez dute ikasketarik edo gehienez oinarritzko ikasketak lortu dituzte (% 60k 2016an). % 34k, berriz, bigarren mailako ikasketak dituzte, eta % 6k besterik ez goi-mailako titulazioak. Sexuen artean ez da ia alderik sumatzen.
- Atzeritarren pisu erlatiboa kalean baino ez da handitzen. Bizitegi-bazterketan identifikatutako pertsona guztien % 62,4k atzerriko jatorria dute. Dauden datuek iradokitzen dute kalean dauden atzeritarren proportzioa, 2012 eta 2016 bitartean nabarmen murriztu arren, berriro igo dela 2018an, % 59,6tik % 74,7ra igarota. Gaua ostatueta igarotzen dutenei dagokionez, ikusten da % 60ren inguruan mantentzen dela nolabait. Halaber, ostatua duten zerbitzuei lotutako gainerako egoerak aztertuta, haietan gero eta pertsona gehiago egon arren, ez da ia aldaketarik gertatzen atzeritarren proportzioan, % 60 baino zertxobait gutxiago direlarik.
- Bestalde, 2012tik eta 2018ra bitartean ez da ia aldatu talde horren osasunaren pertzepzioa: erdiek ia diote osasun arazo larriak edo kronikoak dituztela, eta % 12k ez dute osasun-tratamendurik jasotzen. Nahasmendu mentalek dute prebalentziarik handiena (% 21,7), eta ondoren zirkulazio-aparatuaren gaixotasunek (% 12,2) eta arnas aparatuarenek (% 11,9). % 11,9k diote hezur eta artikulazioetako traumatismoak edo gaixotasunak dauzkatela eta % 9,2k hepatitis edo GIB/hiesa dute (duela urte biko ratio bera).
- “Etxerik gabeko” egoeraren iraupenari dagokionez, % 25,5ek urte bat baino gutxiago daramate egoera horretan, % 37,5ek urte bat eta hiru urteren artean, % 12,7k 3-5 urte eta % 24,3k 5 urte edo gehiago. Beste edizioetako datuek ez dute ahalbidetzen azken sei urteetako joera argirik azpimarratzen.

- Etterik gabeko pertsonen lan-egoerari dagokionez (ez dago beste urteetako daturik alderatzeko), galdetutako pertsona guztien % 19k ia diote jarduera edo lan motaren bat egiten dutela, eta sarrera ekonomikoren bat jasotzen dutela harengatik. Haietatik, % 14,8 lan gutxi gorabehera irregular edo noizbehinkakoren bati buruz ariko lirateke; % 4,1, aldiz, lanbide jardueri buruz ariko lirateke, eguneko zentroetan edo okupazio-lantegietan.

Lan egoerak ohikoagoak dira kaleko egoeren artean (nahiko ohikoa da txatarra saltzea), % 17,6, baita 30-54 urteko pertsonen artean ere, gizonak zein emakumeak izan (% 17,5 eta % 16,7, hurrenez hurren). Bereziki urria da, berri, pertsona nagusien zein genero-indarkeriako baliabideetako emakumeen kasuan eta ostatuen erabiltzaileen artean.

- Elkarriketatutakoetatik, % 26,7k ez dute inolako sarrerarik jasotzen, ez lan-jarduera batetik, ez prestazio edo laguntza publiko batetik. Sarrera-iturri nagusia laguntza publikoak dira (% 44,8), eta DBE da neurri handiagoan jasotzen duten diru-laguntza (% 23,8). Hala ere, % 51,3k ezagutzen dute baina ez dute jasotzen, baldintzak betetzen ez dituztelako (10etik 8 ia), edo beste zio batzuegatik. Beste sarrera-iturri batzuk lanetik datozenak dira (% 19), eta aldi berean % 17k laguntza pribatuetatik baino ez dituzte jasotzen sarrerak. Bilakaeraren ikuspuntutik, ondoz ondoko zenbaketetako datuek adierazten dute DBEren estaldura handitu egin dela, 2012ko % 19,8tik 2018ko % 23,8ra.

- Bizitegi-bazterketak sortu zituzten kasuak aztertzean, faktore estrukturalak nagusi direla esan beharra dago (inkestaturikoen % 63,9k aipatua, askotariko erantzunen galdetegian) - laneko arazoak, ekonomikoak...; bigarren planoan, aldiz, harremanetako arazoak (% 32,4) -familiakoak eta/edo bikotea haustekoak- eta arazo pertsonalak

(% 31,2) –adizioak, osasuna, etab.- daude. Nabarmentzekoak dira sexuaren arabera izandako aldeak, non harremanetako faktoreak kausen % 57,4 baitira emakumeen artean. Gizonezkoetan, berriz, ez dira % 25era iristen.

- Bizitegi-egoera horretan egon arren, inkestaturikoen % 85ek gizarte loturak dauzkate oraindik, euren senideekin batez ere (% 84,9). Dena dela, % 15,1ek ez daukate batere harremanik euren familiako gainerako kideekin. Gainera, pertsonen % 28,3k bakarrik ematen dute egun ia osoa, eta gizarte-isolamenduko egoerak ohikoagoak dira gizonen artean (% 29,6) emakumeen artean baino (% 24,4).
- Gainera, aldeak daude gizarte zerbitzuekin duten esperientzian; izan ere, % 11,3k uste dute zerbitzu horiek ez dietela batere laguntzarik eman eta % 25,6k uste dute laguntza urria eman dietela. Bestalde, % 63,1ek positiboki baloratzen dute gizarte zerbitzuek emandako arreta.

IV.1.18. TAULA. BIZITEGI-BAZTERKETA LARRIAN DAUDEN PERTSONEN PERTZEPZIOA ETXERIK GABE EGOTEKO ZIOEI BURUZ. EAE, SEXUAREN ARABERAKO DATUAK. AUKERA ANITZEKO ERANTZUNA. 2018.			
	EMAKUMEAK	GIZONAK	GUZTIRA
FAKTORE ESTRUKTURALAK	48,1	68,8	63,9
LANEKO ARAZOAK	12,8	24,0	21,3
ARAZO EKONOMIKOAK	31,6	43,3	40,6
ARAZOAK OSTATUAREKIN	15,1	10,2	11,4
“PAPERIK” EZ EDUKITZEARI LOTUTAKO ARAZOAK	12,2	30,4	26,1
MIGRAZIO PROZESUEI LOTUTAKO BESTE ARAZO BATZUK	1,7	1,6	1,7
ERAKUNDE FAKTOREAK	7,5	13,4	12,0
ERAKUNDE BAT UZTEA EDO FAMILIA ZARERIK EZ EGOTEA	6,7	11,9	10,7
ARAZOAK HARRERA SAREEKIN (ZEHAPENAK, KALERATZEAK...)	0,9	1,9	1,7
HARREMANETAKO FAKTOREAK	57,4	24,6	32,4
FAMILIAKO ARAZOAK ETA/EDO BIKOTEA HAUSTEKOAK (ETXEKO INDARKERIA BARNE)	43,2	24,2	28,7
FAKTORE PERTSONALAK	25,8	32,9	31,2
ARAZOAK ALKOHOLAREN EDO BESTELAKO DROGEN KONTSUMOAREKIN	13,9	20,3	18,8
NORBERAREN BORONDATEA	2,6	6,0	5,2
OSASUN ARAZOAK (GAIXOTASUN KRONIKOAK, OSPITALERATZEA...)	13,0	8,9	9,9
JOKOARI LOTUTAKO ARAZOAK	0,0	1,5	1,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko IV. azterlana.

- Azkenik, kalean lo egiteak arrisku handiagoa dakarkie era guztietako irainak, lapurretak eta erasoak jasateko, eta emakumeak dira kaltetuenak. Sexuaren arabera diferentzia nagusiak sexu-erasoetan izaten dira: inkestaturiko emakumeen % 23,4k jasan dituzte horrelakoak. Galdetegiari erantzun zioten gizonen % 2,1ek besterik ez dute horrelakorik pairatu, baina eraso fisikoak oro har nahikoa ugariak dira, emakumeen nahiz gizonen artean (taldearen % 53,3).

Bestetik, EInen “Etterik gabeko pertsonentzako arreta-zentroei buruzko inkesta”k, bi urtean behin egiten denak, dispositibo horien ezaugarriak ezagutzea ahalbidetzen du, eta agerian uzten ditu erkidegoen artean batez besteko okupazioari edo plaza kopuruari dagokienaz dauden alde handiak.

2018ko inkestak, lehenik eta behin, erakusten du EAEn 3.755 plaza zeudela eskuragarri etterik gabekoei ostatua emateko erreferentziako urtean (2016an baino % 28 gehiago), estatuko plaza guztien % 18,6. Halaber, zentroen batez besteko okupazioa % 89raino igo zen estatuan. Gure erkidegoan, berriz, % 79,3raino. 2016arekin alderatuta, ikusten da okupazio hori apur bat murriztu dela gure erkidegoan (-1,6 puntu), eta estatu osoan, aldiz, 3,1 puntu igo da.

IV.1.19. TAULA. ETXERIK GABEKO PERTSONENTZAKO ARRETA ZENTROAK AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. ADIERAZLE NAGUSIAK. 2014-2018						
	PLAZA KOP.			OKUPAZIOA (%)		
	2014	2016	2018	2014	2016	2018
ESTATUA, GUZTIRA	16.684	19.124	20.219	81,8	85,9	89,0
ANDALUZIA	1.545	1.808	2.321	70,2	84,6	83,4
ARAGOI	839	975	731	80,0	83,4	76,7
ASTURIAS	435	911	983	87,9	82,5	75,6
BALEAR UHARTEAK	629	614	332	86,5	89,0	96,7
KANARIAR UHARTEAK	624	659	727	99,3	92,6	97,3
KANTABRIA	161	131	198	73,6	79,7	77,5
GAZTELA-MANTXA	741	971	1.246	67,0	70,8	80,0
GAZTELA ETA LEON	410	618	549	69,2	72,1	73,7
KATALUNIA	1.543	1.863	1.753	93,7	92,9	96,7
VALENTZIA	856	1.070	801	78,5	86,6	88,0
EXTREMADURA	125	164	287	80,0	90,2	75,2
GALIZIA	855	950	1.304	66,9	84,0	81,9
MADRIL	1.803	2.415	2.294	90,0	92,8	92,3
MURTZIA	654	804	1.098	54,8	91,3	94,0
NAFARROA	336	354	525	79,2	56,4	73,3
EAE	2.721	2.933	3.755	74,3	80,9	79,3
ERRIOXA	232	238	189	64,4	42,9	67,7
CEUTA	618	950	583	128,0	99,9	108,2
MELILLA	1.561	699	546	98,1	107,3	224,0
Iturria: EIN. Etterik gabeko pertsonentzako arreta-zentroei buruzko inkesta.						

Autonomia-erkidegoen arteko erkaketa eginda ikusten denez, gainezka daude gehienbat Ceutan eta Melillan, % 100etik gorako okupazioak baitaude lehenengoan eta % 200etik gora bigarreanean, baina beste erkidego batzuetan ere bai, hala nola Katalunian, Balear Uharteetan edo Kanariar Uharteetan, % 95etik gorako ratioekin.

1.4.2. EAEko Etterik gabeko pertsonentzako 2018-2021 estrategia

2018ko apirilean Eusko Jurlaritzak, foru aldundiek, EUDELeK, eta Bilbo, Gasteiz, Donostia, Barakaldo, Getxo, Portugalete, Irun, Santurtzi eta Laudioko udalek erakundearteko hitzarmen bat sinatu zuten “EAEko etterik gabeko pertsonentzako 2018-2021 estrategia” garatzeko. Estrategia hori 2017an onartu zen, Euskadiko udalerri handietan kalean lo egiten duten pertsonen kopurua nabarmen murrizteko -% 20 gutxienez-. Horretarako, pertsona horiei laguntzeko politika integralak garatuko dira.

Estrategia lehenago Euskadiko etterik gabeko pertsonen ezaugarriak eta beharrianak, eta gure erkidegoan ezarritako arreta-sistemaren indarrak eta ahuleziak aztertu ondoren sortu zen, eta inguruko herrialdeetan bizitegi-bazterketaren aurrean esku hartzeko dauden ereduak ere erreparatu die.

Dokumentu horri atxikitzea borondatezkoa eta loteslea da, eta bideratzeko sortu zen; hots, nahastutako erakundeentzako jarduketa ildo jakin batetik bideratzeko egin da. Gida bihurtu nahi da, lehenago adostutako zenbait printzipio, helburu eta gidalerroekin. Horrezkero, erakunde bakoitzak zehaztuko ditu printzipio, helburu eta gidalerro horiek jarduketa zehaztuz.

Aurreko diagnostikoaren ondorio nagusietako bat da, aurreko puntuan ikusi dugunez, oraindik irudi estereotipatua jasan arren, etterik gabeko pertsonak ez direla talde homogeneo bat, eta haien ezaugarriak ez direla egonkorak denboran. Etterik gabeko egoera prozesu bat da, lau kausa multzo handiren arteko -estrukturalak, erakundeei lotutakoak, harremanetakoak eta pertsonalak- elkarrekin dinamikoen ondorioz sortzen dena. Kausa horiek aldi berean eta uztartuta agertu ohi dira.

Euskadi ez da hutsetik abiatzen; izan ere, pertsona horiek babesteko ekintzei buruzko ezagutza nabarmena dauka, erakunde publikoen eta EAEko hirugarren sektore sozialeko zenbait erakunderen inplikazioari esker. Hala, estatuko autonomia-erkidegoen artean buruan dago estatuko plaza kopuruari dagokionez eta, guztira, 47,5 milioi euro erabiltzen ditu urtean etterik gabeko pertsonen arreta emateko.

Estrategia berri horrekin, erakunde sinatzaileek euren plana diseinatzea hitz ematen dute, adostutako gidalerroak gauzatzeko jarduketa zehatzekin. Jarduketa horiek berriak izan daitezke zein ez, eta banaka egin ahalko ditu nahastutako erakunde bakoitzak, zein erakunde baten edo gehiagoren arteko lankidetzaz-hitzarmenen bitartez, halako moldez non, gizarte, osasun, enplegu, etxebizitza edo diru-sarrerak bermatzeko zerbitzuen arteko lankidetzaren bidez, besteak beste, jarduketak gara daitezkeen.

Hauek dira estrategiaren helburu nagusiak:

- Etixerik gabeko egoerak prebenitzeko politikak indartzea.
- Euskadin etxerik gabeko pertsonen arreta emateko orain dagoen eredia birbideratzea, pertsona ardatz hartzen duen eta etxebizitzara bideratzen den arreta-eredu bat sortzeko.
- EAEko gizarte zerbitzuen mapa zabaltzen amaitzea, baliabideak lurraldeetan egoki banatzea eta, bereziki, gizarte-bazterketako egoeran edo arriskuan dauden pertsonentzako oinarritzako arretako gizarte zerbitzuak indartzea bermatuz, bai kasuak kudeatzeko eta gizarte eta hezkuntzaren arloan eta arlo psikosozialean esku hartzeko eginkizunei, zein ostatu- eta eguneko eta gaueko harrera-zerbitzuei dagokienez.
- Non bizi ere, etxerik gabeko pertsonen osasunaren, diru-sarrerak bermatzearen, eta lan-jardueraren arloko eskubideak eskuratzea bermatzea.
- Premia bereziak dituzten etxerik gabeko pertsonen eta, bereziki, bizitegi-bazterketa larrian dauden emakumeen ematen zaien arreta hobetzea.
- Koordinatzeko, ebaluatzeko eta ezagutza kudeatzeko dispositiboak hobetzea, etxerik gabeko pertsonen arazoari dagokionez.
- Gertakari horren gizarte pertzepzioan eragitea, komunitateko agente guztien inplikazioa indartzea egoera horiei heltzeko eta pertsona horiek pairatzen dituzten biktimizazio-egoerak prebenitzea.

50 gidalerro zehatz inguru proposatzen ditu estrategiak, lehentasuneko bederatzi ekintza-ardatzetan bilduta:

1. Bizitegi-bazterketa larriak prebenitzea.
2. Etxebizitzan oinarritutako ikuspegia garatzea.
3. Gizarte zerbitzuen eremuan gizarte-bazterketa larrian dauden pertsonentzako baliabideak eta programak hobetzea.
4. Prebentzio-politiketan genero-ikuspegia indartzea eta bizitegi-bazterketari heltzea.
5. Etxerik gabeko pertsonen herritartasun-eskubideak eskuratzea bermatzea, haien administrazio-egoera erregularizatuz.
6. Sektoreko hobekuntzak osasunaren, diru-sarrerak bermatzearen eta enplegua eskuratzearen arloetan.
7. Etxerik gabeko pertsonen aisia, hezkuntza, eta parte-hartze sozial eta politikoa eskuratzea.
8. Sentsibilizazioa eta komunitateak bizitegi-bazterketako egoerak prebenitzen eta haiei heltzen duen inplikazioa hobetzea.
9. Koordinatzeko, jarraitzeko, ebaluatzeko eta ezagutza kudeatzeko neurriak.

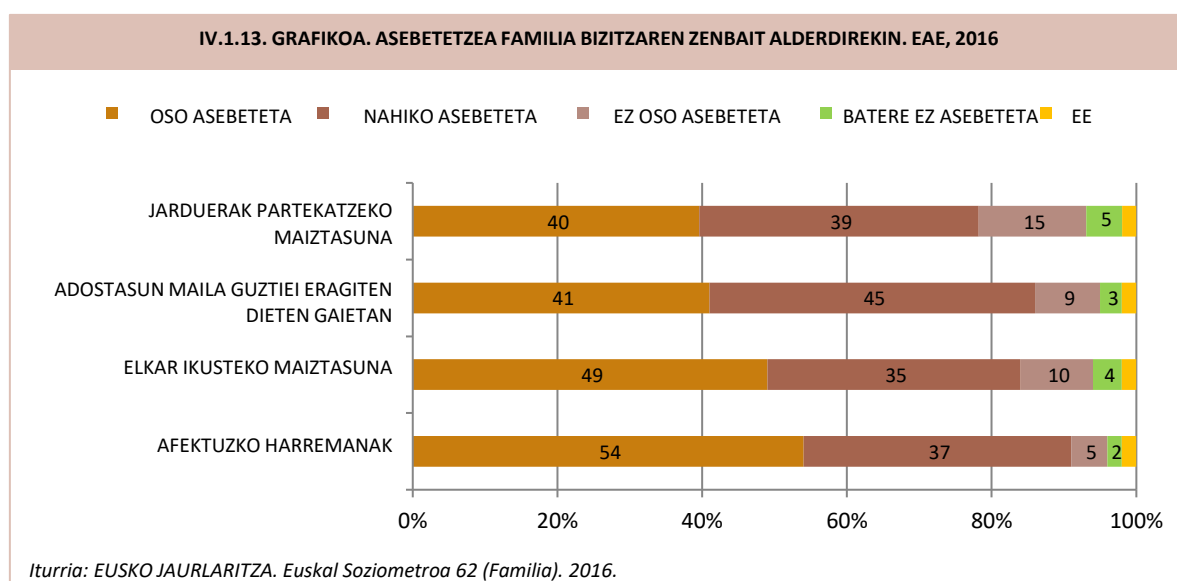
1.5. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATzea

EAEko familia-sistemen tipologia asko aldatu da azken hamarkadetan, demografia, gizarte eta kultura prozesuen ondorioz. Aldaketa nabarmenen artean hauexek daude: familia moten aniztasun handiagoa, familien batez besteko tamaina txikiagoa, familia horietako erreferentziako pertsonen profileko aldaketa garrantzitsuak, familian dauden adingabeen proportzio txikiagoa eta mendekotasun egoera gehiago eta guraso bakarrekoen familiek dakarten gizarte errealtatea (beherazko joera izanik ere).

EINen “Familien etengabeko inkestak” erakusten duenez, EAEk guztira 904.200 familia zituen 2018an (dagoen azken datua) (Estatuko familien % 4,9), 2017an baino % 0,4 gehiago, eta horietatik % 31,5 seme-alabekin bizi diren bikoteek osatzen dituzte, % 27,7 pertsona bakarrekoak dira eta % 21,9 seme-alabarik gabeko bikoteak dira. Haien batez besteko tamaina 2,38 lagunekoa da etxeke, estatuko batez bestekoaren azpitik (2,50). Euskadi etxeke kide gutxien daukan hirugarren autonomia-erkidegoa da, Asturias (2,24) eta Gaztela eta Leonen (2,32) atzetik bakarrik.

Aldaketak gorabehera, familiak pertsonen bizitzaren erdigunean jarraitzen du. 2016ko datuak baliatuz¹², “Eusko Soziometroa”k nabarmentzen du euskaldunen % 91 oso pozik edo nahikoa pozik daudela euren familiako kideen arteko maitasuneko erlazioetan, % 84 familia ikusteko maitasunarekin eta % 79 jarduerak partekatzeke maitasunarekin.

Horrez gain, familia giroan gehien azpimarratzen diren balioak maitasuna (inkestatuorikoen % 68), begirunea (% 57) eta komunikazioa (% 38) dira, askotariko erantzunak emateko aukera duen galdera batean.

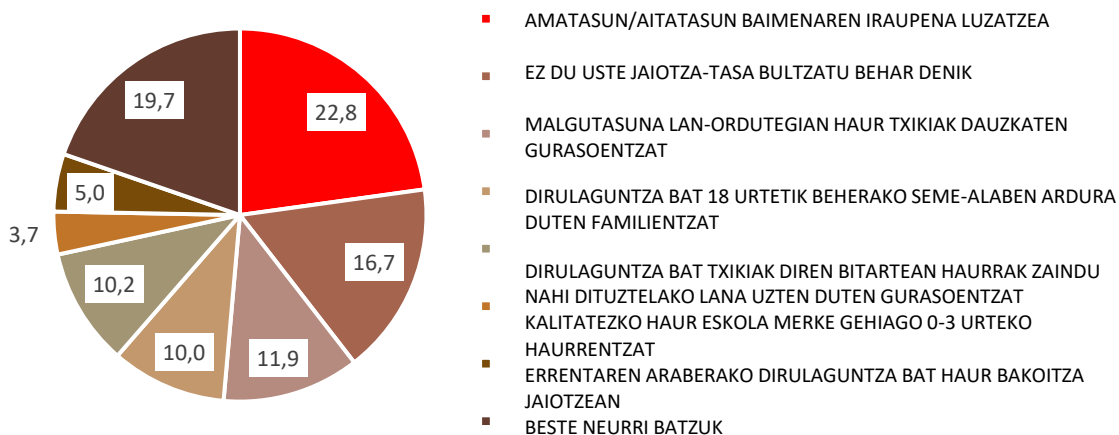

Bestalde, eta aurreko inkesten ildotik, elkarrizketaturiko pertsona gehienek zioten 2016an nahiko luketen baino seme-alaba gutxiago zutela (% 51). Horri dagokionez, EINen “2018ko ugalkortasunari buruzko inkesta”k jaiotza tasak dauzkan oztopoak eta pizgarriak aztertzen ditu, emakumeen euren pertzepzioaren arabera.

¹² Ezin izan da eguneratu 2016ko Memoria Sozioekonomikoan jasotako azterlan horri buruzko informazioa eta, beraz, laburpen bat eskaintzen da. Informazio gehiagorako, Memoria horretara jo.

Lehenik, nahi baino seme-alaba gutxiago daukaten euskal emakumeei horretarako ziorik garrantzitsuenaz galdetuta, % 23,9k (batez beste % 25ek estatuan) laneko edo familia eta lana bateratzeko arrazoiak aipatzen dituzte. Ondoren, zio ekonomikoak aipatzen dira (% 16,6), eta ondoren seme-alabak aurrerago izateko asmoa (% 15,8). Beste zio batzuk lirateke osasun arrazoiak (% 15) eta bikotekide egokirik ez edukitzea (% 10,3).

IV.1.14. GRAFIKOA. EMAKUMEEN ARABERA, ZER NEURRI BEHAR DEN UGALKORTASUNA HANDITZEKO. EAE, 2018

Iturria: EIN. 2018ko ugalkortasunari buruzko inkesta.

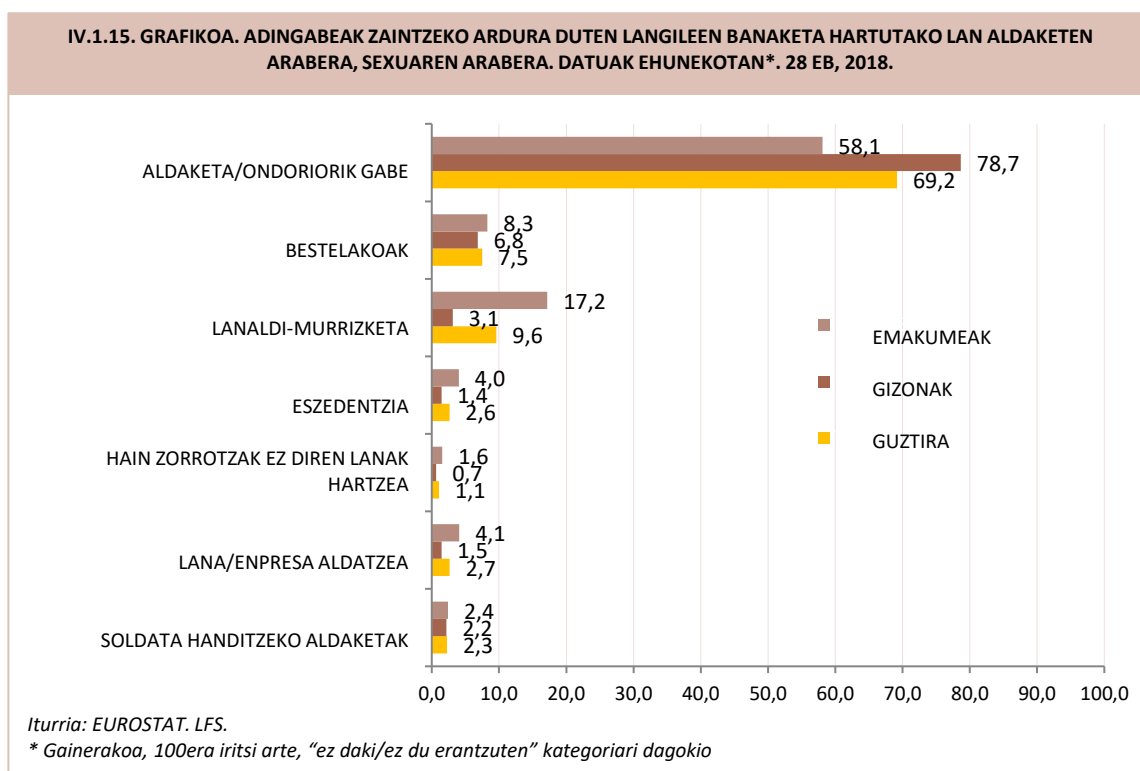
Ugalkortasun-tasak handitzeko beharrezko neurriei dagokienez, % 22,8k uste dute amatasun eta aitatasun baimenak luzeagoak izan beharko liratekeela (eta % 30,7k hala uste dute 30-34 urtekoen taldean), % 11,9k malgutasuna eskatzen dute seme-alaba txikiak dituzten gurasoen laneko ordutegian eta % 10ek 18 urtetik beherako seme-alaba adingabeak dituzten familientzako baliakizuna ematearen alde agertzen dira, beste neurri batzuen artean. Halaber, elkarriketaturiko emakumeen % 16,7k ez dute uste jaiotza-tasa bultzatu behar denik.

1.5.1. Bateratzeko premiak

Azkenengo urteotan, familia-erakundean egondako eraldaketa handiek eta horrek ugalkortasunean izandako eraginak interes publiko handia sorrarazi dute, horrek guztiak dituen ondorioak direla-eta. Ugaltzeko adin egokiak eta lanean hasteko eta laneko promoziorako adinak bat datoz eta horrek oso egoera zailean kokatzen ditu emakume gazteak haurrak edukitzeko erabakiari dagokionez. Ama izan nahi duten gehienek amatasuna lanarekin bateratu nahi izaten dute eta geroz eta gehiago dira pertsona biek lan egiten duten eta 15 urte baino gutxiagoko seme-alabak dituzten familiak.

2018an, Europar Batasunean bizi ziren 18-64 urteko 308 milioi lagunetatik, % 34k, 106 milioik, zaintza-erantzukizunak aitortzen zituzten (EUROSTAT, Lanindarraren inkestaren 2018 modulua, LFS). Erantzukizun horietan sartzen ziren 15 urtez azpikoak zaintzea (% 29), mendeko senideak (% 4) edo biak (% 1). Sexuaren arabera, tasa % 37koa zen emakumeentzat eta % 32koa gizonentzat, eta aldea esandako hiru kategorietan agertzen zen.

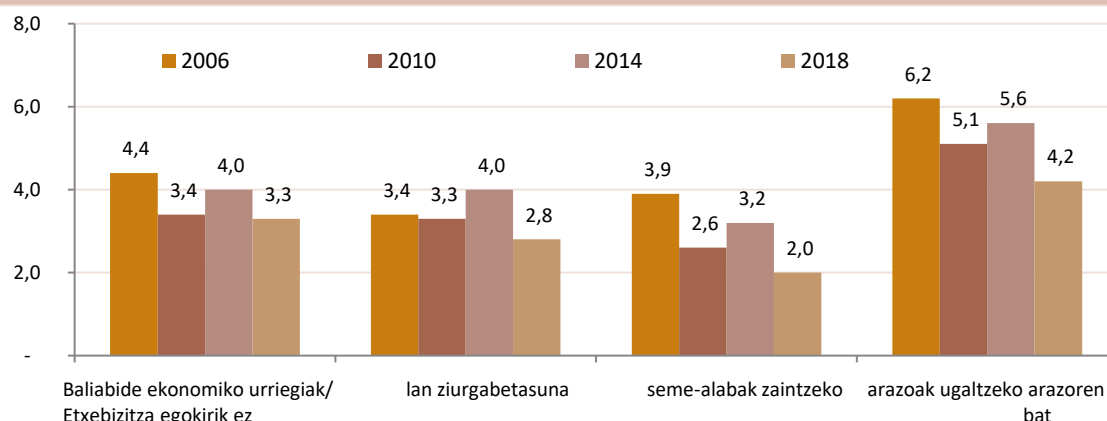
Egoera horiek direla-eta, arazo berriak sortu dira bizikidetzaren unitateen barruan, lan ordaindua eta familiako zaintza bateratu behararen inguruan eta, hala, esaterako, EBn adingabeak zaintzeko ardura dauzkaten soldatapekoen % 27k euren lanak egokitu behar izan dituzte lana eta zaintza bateragarri egin ahal izateko (lanaldi murrizketak, lana edo zereginak aldatzea, etab.), eta sexu-arakala oso handia da: emakume langileen % 39, eta gizonen % 17 (EUROSTAT, 2018). Hori dela-eta, herritarrek euren familia bizitza eta norberaren konpromisoak eta lana bateratu ahal izatea gizarte politikari buruzko eztabaidaren ardatzetako bat bihurtu da.

Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailak eginiko 2018ko "Gizarte Beharren Inkesta" (GBI), lau urtean behin egiten denak, 2014ko inkestekin erkatuta, nahi den seme-alaba kopurua izateko posibilitateari lotutako arazoek gora egin dutela antzeman du (inkestan "ugalkortasun arazoak" deritzena), ekonomiaren eta lanaren aldetik dagoen egoeratik eta seme-alabak zaintzeko zailtasunengatik.

Dena dela, 2018an EAEko etheen % 4,2k, 39.216k, diote ezin dutela eduki nahi duten seme-alaben kopurua. Arazo horien intzidentziak 2006 eta 2010 bitartean izan zuen goranzko joera berreskuratu du. Aldi horretan % 6,2tik % 5,1era igaro zen. 2014ko igoera, beraz, etheen % 5,6 erasanda, unekoa baino ez da.

Arazo horien barruan nabarmentzen da zailtasun ekonomikoen pisua: baliabide nahikorik ez izateari lotutako arazoek edo etxebizitza egokirik ez edukitzeak, faktore mugatzaile gisa, etheen % 3,3ri eragiten diete; bestalde, laneko segurtasunik ezak % 2,8ri eragiten diete, eta seme-alaben zaintzari lotutakoek % 2ri. Kasu guztietan egiaztatzen da aztertutako arazoaren eraginaren beheranzko joera, ez hain argia, ordea, baliabide ekonomikorik ez edukitzeari lotutako arazoei dagokienez.

IV.1.16. GRAFIKOA. EAE-N NAHI DIREN SEME-ALABAK EDUKITZEKO ARAZOAK DITUZTEN ETXEAK. GUZTIZKOAREN GAINEKO EHUNEKO*

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. GBI 2018.

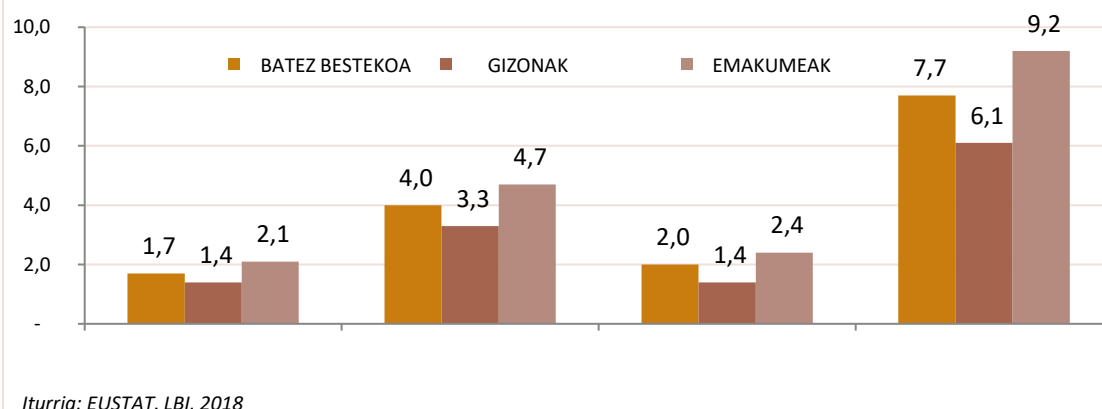
* Askotariko erantzunak, laugarren kategoriak aurreko bat edo batzuk biltzen ditu.

Bestalde, landun familiek lana eta familia eta bizitza pertsonala bateratzeko dituzten posibilitateak ikertzen ditu EUSTATEk 2010. urtetik, hain zuzen *“Lana eta bizitza pertsonala eta familia bateratzeari buruzko inkesta”* erabiliz (LBI). 2018ko emaitzek, lehenik, nabarmentzen dute EAEn pertsona landunek batez beste 10etik 5eko zailtasuna aitortzen dutela lana eta mendekoen zaintza bateratzeko eta apur bat txikiagoa (10etik 4,6) seme-alaba adingabeak zaintzeko orduan, eta ez da alderik ikusten sexuari lotuta. Hala, Euskadiko landunen % 30,2k diote zailtasun handiak dauzkatela lana eta seme-alaba adingabeen zaintza bateratzeko eta % 37k diote zailtasun maila berdina dutela mendeko pertsonak zaintzeko orduan.

Etxetik kanpo lan egiten duten emakumeek, bestalde, gizonek baino % 42,4 ordu gehiago ematen dute egunean seme-alaba adingabeak zaintzeko, eta % 71,4 gehiago mendeko pertsonak zaintzeko; gainera, euren bikotekideek baino % 50 denbora gehiago ematen dute etxeko lanetarako. Gizonezkoek 3,3 ordu ematen dituzte egunean adingabeak zaintzen (2016 eta 2016ko datu bera) eta emakumezkoek, aldiz, 4,7 (5,1 2017an). Alde hori askoz handiagoa da mendeko pertsonen zaintza kontuan hartzean; gizonezkoek 1,4 ordu ematen dituzte egunean jarduera horretan (2017an bezala) eta emakumezkoek 2,4 ordu (2 2017an). Gainera, emakumezkoek, batez beste, 2,1 ordu ematen dituzte etxeko lanak egiten, gizonezkoek, aldiz, 1,4 ordu (2,2 eta 1,5, hurrenez hurren, 2017an).

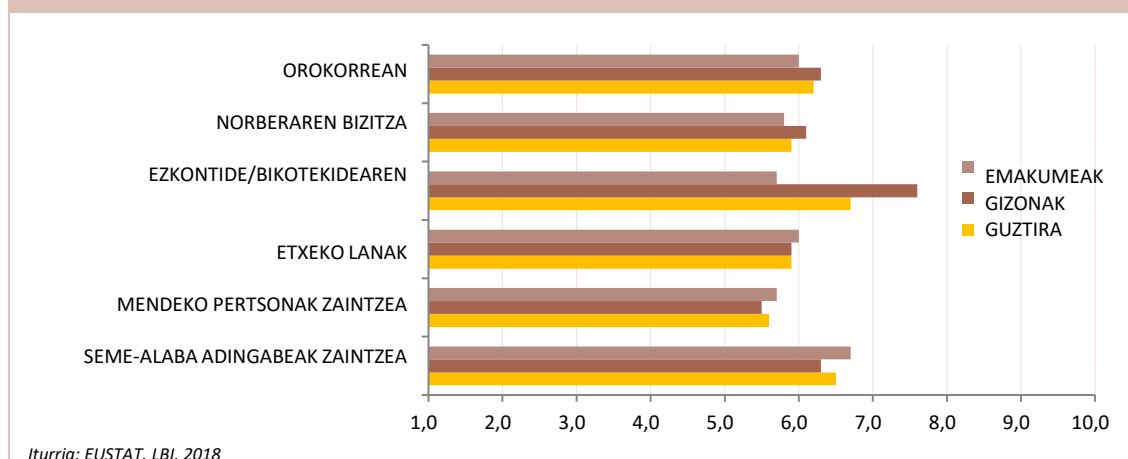
Batezbesteko horiek batuta, emakumeek etxeko lanetan eta zaintzan egunean emandako denbora 9,2 ordukoa litzateke, eta 6,1 ordukoa, aldiz, gizonek. % 50,8ko arrakala erakusten du horrek (% 50ekoa 2017an).

IV.1.17. GRAFIKOA. BIZTANLE LANDUNEK ETXEO LANETAN EMANDAKO EGUNEKO ORDUAK, EZAUGARRIEN ARABERA. EAE, 2018.

Beren gain hartutako kargen inguruko desberdintasun horrek ondorioak dakartza etxeko lanen banaketarekiko gogobetetasunean, zeren eta emakumeek, batez beste, 5,7ko gogobetetasun-maila adierazten baitute 10etik, ezkontideak edo bikotekideak etxean egiten dituen lanen gainean; gizonezkoen kasuan, berriz, 7,6koa da.

IV.1.18. GRAFIKOA. BIZTANLERIA LANDUNAK KONTZILIAZIOAREN ALDERDIETAN EMANDAKO DENBORAREKIN DUEN ASEBETETZE MAILA, SEXUAREN ARABERA. EAE, 2018.

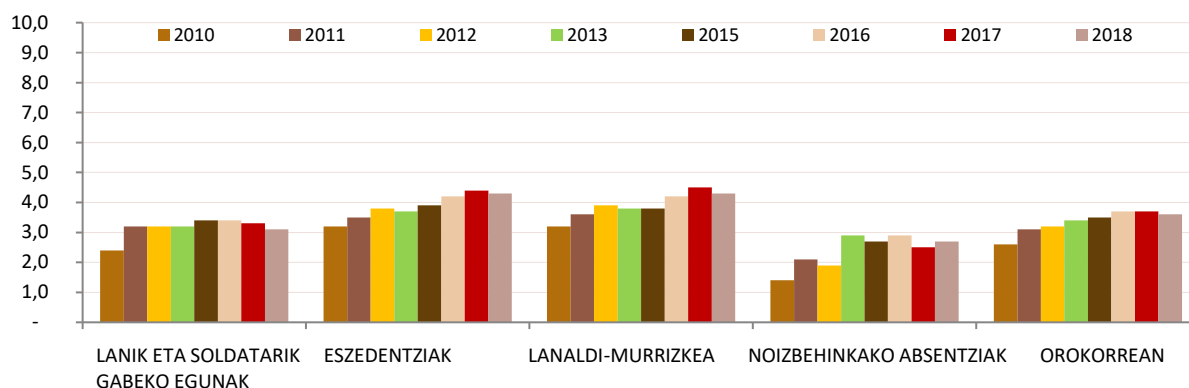

Kontziliazioaren alde desberdinetarako erabilitako denborarekin batez beste dagoen asebetetze-mailaren indizean jartzen badugu arreta, adin txikiko seme-alabak zaintzeko denborarekin dagoen asebetetze-maila 6,5ekoa da eta handiagoa emakumezkoen artean (6,7 puntukoa emakumezkoen artean eta 6,3koa gizonezkoen artean). Asebetetze hori murriztagoa da, bai gizonen, bai emakumeen artean, mendeko pertsonak zaintzeari dagokionez (5,6 batez beste, 5,5 gizonentzat eta 5,7 emakumeentzat). Norberaren bizitzarako erabilgarri dagoen denborari dagokionez (aisialdia, ikasketak, gizarte-bizitza) batez besteko asebetetze-maila 5,9koa da, eta murriztagoa emakumezkoen artean (5,8) gizonezkoen artean baino (6,1).

Enpresan edo erakundearen zenbait baimen eskatzeko zailtasunari dagokionez, datuek agerian uzten dutenez, gora egin dute zailtasunek, oro har, 2010-2018 aldian. EUSTATen inkestak erakusten du pertsona landunek, batez beste, 10etik 3,6ko zailtasun maila orokorra adierazten dutela (2,6 2010ean), eta 2,7koa, zehazki, norberaren kontuak konpontzeko lanetik alde egiteko baimen bat lortzeko (1,4 2010ean). Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzeko neurrien barruan, eszedentzien batez besteko zailtasuna 4,3koa da (3,2 2010ean), lanaldi-murrizketarena bezala, hura ere 4,3ko zailtasunarekin (3,2 2010ean), eta lanik eta soldatarik gabeko egunek, bestalde, 3,1eko zailtasun-indizea dute (2,4 2010ean).

2017aren aldeko aldaketei dagokienez, 2018an murrizketa bat sumatzen da, joera aldaketa bat adieraz lezakeena, bateratzeari lotutako baimenak eskatzeko zailtasun mailan, mota guztietan, unean uneko hutsegiteetan izan ezik, eta indize orokorrean, 3,7tik 3,6ra igarota.

IV.1.19. GRAFIKOA. LANEAN KONTZILIAZIOARI LOTUTAKO BAIMENAK ESKATZEKO BATEZ BESTEKO ZAILTASUN MAILAREN (10ETIIK) BILAKAERA. EAE

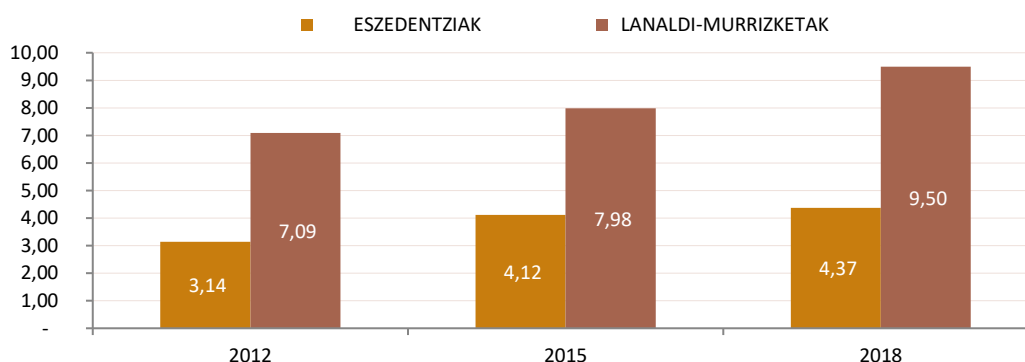

Iturria: EUSTAT. LBI. Datu bankua.

Orokorrean, ez da alderik sumatzen sexuari lotuta, eta adinak, ziur aski lanpostuko antzintasunari lotuak, aipatutako kontziliazio-neurriak lortzeko zailtasunak murrizten ditu. Emakumeak, ordea, kontziliazioari lotutako alderdiek euren ibilbide profesionalari kalte egitearen beldurrago dira (3,4 10eko eskala batean) gizonak baino (10etik 2,7).

Hala islatzen da neurri horietako parte-hartzean, gizonak ez baitute ia batere partaidetzarik (eszedentzia eta jardunaldi-murrizketa eskaerak) eta, gainera, azken urteetan partaidetza hori ez da ia igo. Hala, 2018an, Eusko Jaurlaritzari lan-eszedentzia bati heltzeko egindako laguntza-eskabideen % 4,37 baino ez dituzte gizonak sinatzen. Gauza bera esan liteke jardunaldi-murrizketari buruz, baina haietan gizonen partaidetza-ratioak handiagoak dira (eskabideen % ,95 2018an), Eusko Jaurlaritzako Familia Politikako eta Aniztasuneko Zuzendaritzaren datuekin.

IV.1.20. GRAFIKOA. GIZONEN EHUNEKOAREN BILAKAERA EUSKO JAURLARITZAREN LAGUNTZEN ESKATZAILEEN ARTEAN ESZEDENTZIAK EDO LANALDI-MURRIZKETAK

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila.

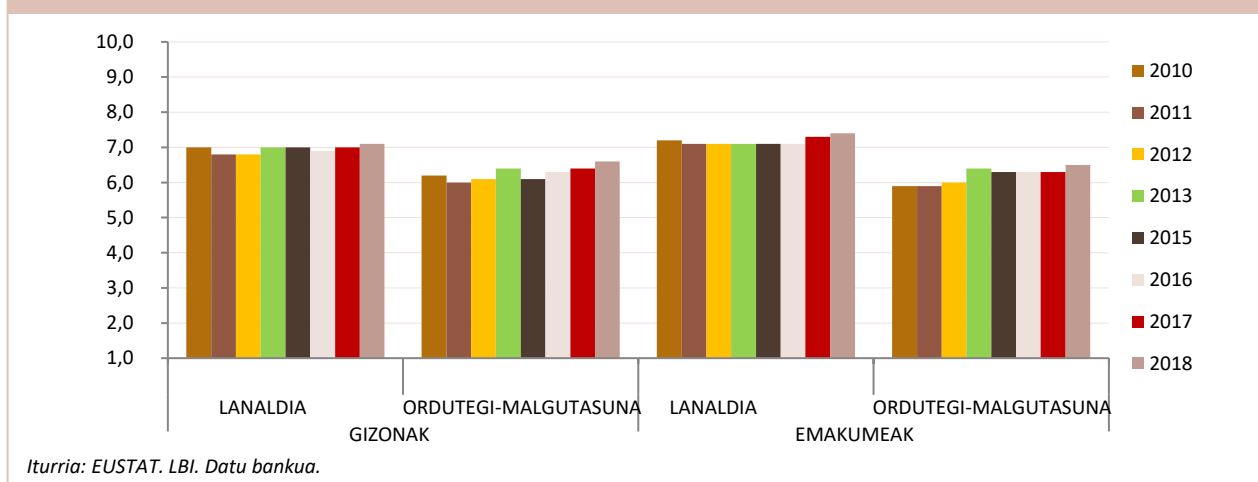
Arrakala hori Europar Batasun osoa gertatzen da. Han, EUROSTATEk erakusten du, batez beste, 2018an euren lanaldia zaintza-lanekin bateratzeko murriztu zuten langileen % 18 baino ez zirela gizonak (% 82 emakume), baina herrialdeen artean alde oso nabarmenak daude (% 42 gizon dira Finlandian, alderdi horretan berdintasun handieneko herrialdea izanik, eta % 3,2 baino ez Txekian).

Bestalde, ordutegi motei eta malgutasunei dagokienez, EUSTATEN LBik erakusten duenez, EAEko langileen % 19,3k lanaldia luzatu behar dute ia egun guztietan (eta % 15,6k zenbait alditan). 2017aren aldean, euren lanaldia askotan edo

noizean behin luzatu behar duten pertsonen ehunekoa 4,3 puntu murriztu da. Irteteko ordutegi malgua, hau da, bateratzea hobetzeko beste baliabide osagarria, langileen % 35,4k erabiltzen dute (% 34,6k 2017an), eta emakumeek (% 31,5) gizonetakoek (% 38,7) baino gutxiago. Norberaren etxean lan egiteari dagokionez, % 8,3k lantzean behin egiten dute lan etxean eta % 4,3k egun erdia gutxienez. Beraz, oro har, lana duten pertsonen % 12,6k lantzean behin egiten dute lan, edo maizago, etxean (% 13,8k 2017an).

2010etik, langileek lanaldiarekin eta ordutegien malgutasunarekin duten asebetetasun mailari berdintsu eutsi zaio, eta sexuarengatik aldeak oso txikiak dira. Gizonen artean, pixka bat behera egin du lanaldiarekin duten asebetetasun mailak: 2010ean 10etik 7 izatetik 2018an 7,1 izatera. Aldi berean, igoera oso txikia izan da (6,2 eta 6,6 bitartean) ordutegien malgutasunari dagokionez. Emakumeen kasuan, lanaldiarekin duten asebetetasuna maila 7,2tik 7,4ra igo da. Ordutegien malgutasunean, berriz, asebetetasun maila txikiagoa da gizonetan, gora egin badu ere, azken urtean gizonetakoaren parean jarri arte ia: 2010eko 5,9tik 2018ko 6,5era.

IV.1.21. GRAFIKOA. LANALDIARI ETA KONTZILIAZIO-ORDUTEGI-MALGUTASUNARI BURUZKO BATEZ BESTEKO ASEBETETZE MAILAREN (10ETIK) BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA EAE

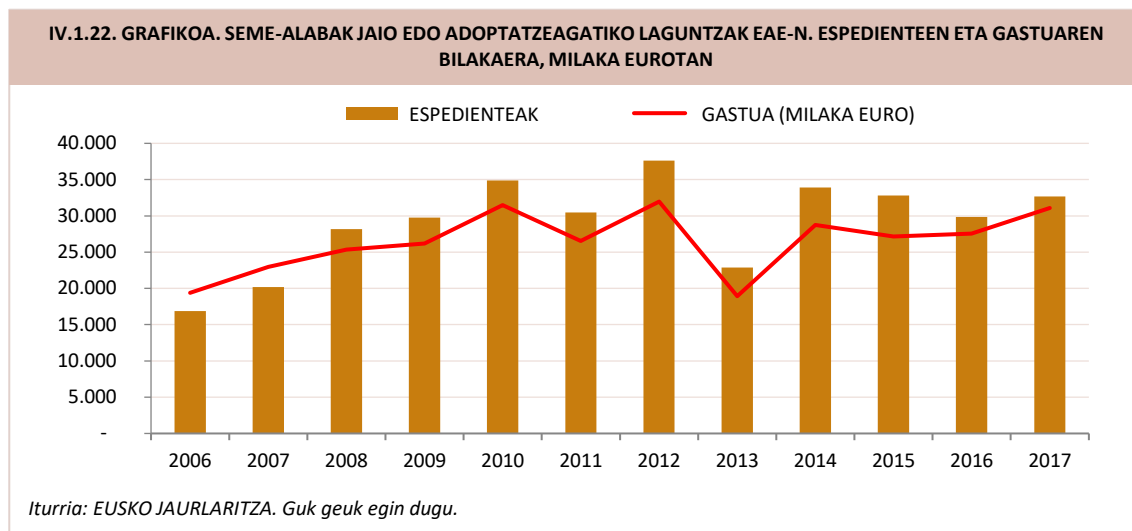
Baldintza horien ondorioz, inkestak nabarmentzen du ezen, bikotekide biek lan egiten duten familietan, senideek edo ordaindu gabeko pertsonen zaintzen dituztela seme-alabak lanaldiak iraun bitartean eta eskola-ordutegitik kanpora kasuen % 41,4an. Kasuen % 39,8an, berriz, bikotekide biek zaintzen dituzte seme-alabak, eta % 4,4an ordaindutako beste pertsona batzuei dagokie zaintza. Bestalde, lanaldian mendeko pertsonak zaintzen dituztenen % 48,5 ordainsaririk gabeko beste senide batzuk dira, % 28,7 ordainsaria duten beste pertsona batzuk, eta % 15,4 gizarte zerbitzuak.

Adingabeen zaintzan funtsezko eginkizuna betetzen dute aitaita-amamek: 2016ko Eusko Soziometroak erakusten zuenez, ilobak dituztenei galdera eginda (laginaren % 20), % 20k zioten egunero zaintzen dituztela ilobak, eta % 23k zioten hainbat alditan astean. %10ek hilean zenbait alditan zaintzen zituzten.

Mendekotasuna duten pertsonak familian zaintzeari dagokionez, era berean, hauxe erakusten du Eusko Jaurlaritzako Prospekzio Soziologikoko Kabinetearen “Adinekoak 2018” txostenak: gizonen % 59k eta emakumeen % 61ek uste dute ezen, aurreko belaunaldien aldean, adineko gurasoak gutxiago zainduta daudela gaur egun, eta balorazio hori, gainera, oso antzekoa da adin-tarte guztietan (betiere % 50etik gorako ratioekin).

1.5.2. Familiei laguntzeko politika publikoak

Azaldutako egoera horiek arintzeko, familiei laguntzeko planak abiarazi zituen Eusko Jaurlaritzak 2002an, zertarako-

eta familiek seme-alaba kopurua askatasunez erabakitzea galarazten duten eragozpen ekonomikoak eta gizarte eta laneko eragozpenak gainditzeko. Hala, Familiei Laguntzeko Legea onetsi zuen 2008an, markoari lerrun juridiko handiagoa emateko eta familia politika integralerako oinarriak ezartzeko.

Familientzako zuzeneko laguntzak 2002an hasi ziren I. Famili Planarekin. Harrezkero eta 2015era arte, kalkulaten da gastu orokorra 640 milioi eurotik gorakoa izan dela laguntza horietan, gutxi gorabehera erdibana banatuta jaiotza, adopzio edo aurre-adopzio harrerarako laguntzen eta bateratzeko laguntzen artean.

2011ko abenduan EAEko “*Familiei Laguntzeko Erakunde Arteko III. Plana 2011-2015*” onetsi zen, gutxi gorabehera 674,6 milioi euroko aurrekontua izanik, familia politiken gaineko zeharkakotasun handiagoa eman nahi zion aurreko bi planekin alderatuta. Hartara, sailen eta erakundeen arteko lana indartu zen. Lehendik zeuden neurriak nahiz neurri berriak modu koherentean ordenatu nahi zituen, printzipio honen inspirazioarekin: lana, familia eta norberaren bizitza uztartzea familiako eta gizarte kide guztiei dagokie, denok baitaukagu erantzukizun maila handiago edo txikiagoa. Haren garapenaren ondorioz¹³, planaren indarraldian 133,3 milioi euro erabili ziren seme-alaben jaiotzagatik eta mantenuagatik, hain zuzen ere guztira 157.738 espedientetan.

Uztartzeko laguntzek, bestalde, 136,3 milioi euroko gastua ekarri dute, eta guztira 97.086 onuradun izan dira. Espedienteen aldetik nahiz gastuaren aldetik, adingabeak zaintzeko bateratze-laguntzei dagokie %96 eta, beraz, presentzia txikia dakar berekin beste bi lerroetan (menpekoak zaintzeko bateratze-laguntzak eta zaintzaileak kontratatzeko laguntzak).

IV.1.20. TAULA. KONTZILIAZIOARAKO LAGUNTZAK. ONURADUNAK ETA AURREKONTUKO GASTUA. EAE, 2016-2018.				
	2016	2017	2018	17/18 % ALD.
ONURADUNAK				
ADINGABEEN ZAINTZA	16.088	14.620	14.331	-2,0
MENDEKOEN ZAINTZA	370	388	406	4,6
ZAINTZAILEAK KONTRATATZEA	402	315	324	2,9
GUZTIRA	16.860	15.323	15.061	-1,7
AURREKONTUKO GASTUA (€)				
ADINGABEEN ZAINTZA	31.915.190	31.062.000	33.470.674	7,8
MENDEKOEN ZAINTZA	381.990	1.115.100	1.115.100	0,0
ZAINTZAILEAK KONTRATATZEA	279.920	400.00	400.000	0,0
GUZTIRA	32.577.100	32.577.100	34.985.774	7,4

Iturria: Eusko Jaurlaritzak. Ogasun eta Ekonomia Saila. Guk geuk egin dugu.

¹³ III. Familia Planaren balantzeari buruzko xehetasun gehiagorako irakurleak 2017ko Memoria Sozioekonomikoa ikus dezake.

Laburbilduz, aztertutako familientzako laguntzen bi lerroetan, 2011-2015 aldian 270 milioi euroko gastua izan zen, gutxi gorabehera erdibana.

2016-2018 aldia dela-eta, ekitaldi horietako “EAEko Sektore Publikoko Urteko Kontuak” direlakoetan bildutako kopuruak daude, zehazki “Familiei babesa, arreta eta laguntza emateko zuzeneko ekintzako neurriak” atalari dagozkionak, baita Ogasun eta Ekonomia Sailaren memoriei dagozkienak ere.

2018an Eusko Jaurlaritzak familientzako zuzeneko laguntzetarako (aurrekontuko gastua, bestelako informaziorik ezean) 69,6 milioi euro jarri zituen, 2017an baino % 9,2 gehiago. Kopuru horretatik, 34,6 milioi, guztiaren % 49,7, seme-alabak dituzten familiei laguntzeko erabili ziren, eta gainerako 35 milioiak (guztiaren % 50,3) lana, familia, lana eta norberaren bizitza bateratzeko laguntzetarako. Onuradunen kopuruari dagokionez, lehenengo partida 30.825 familientzat erabili zen (-% 5,6 2017aren aldean), eta kontziliaziorako laguntzei heldu zieten langileak, bestalde, 15.061 izan ziren (-% 1,7), EAEko Sektore Publikoko Urteko Kontuetako “Familia eta komunitate politika” programako memoriako datuen arabera.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren “Gizarte Beharren Inkesta”k dioenez, Familiei laguntzeko planeko eta beste laguntza-neurri paraleloetako laguntzak /hala nola udal batzuek edo Estatuko Administrazio Zentralak kudeatzen dituztena, gehienetan seme-alaba berri bat jaiotzean), 2018an, etxean % 3,4ra iritzi ziren, 2014an % 3,9ra iristen ziren bitartean (ez dago aurreko urteei buruzko daturik), jaiotza-tasaren murrizketak baldintzatutako testuinguru batean.

III. Planaren ebaluazioa abiapuntua izan zen familien gaineko politikari buruzko gogoeta prozesuan, hain zuzen plan berria egite aldera. Familiaren Euskal Kontseiluak, 2017ko abenduan, “Familien eta Haurren Aldeko Ituna” adostu zuen, eta ondoren, 2018ko urtarrilean, EAEko administrazioen multzoak izenpetu zuen (ikus IV.1.21 taula).

IV.1.21. TAULA. FAMILIEN ETA HAURREN ALDEKO EUSKAL ITUNA. KONPROMISOEN DEKALOGOA (2018KO URTARRILA)

1. Seme-alabak dauzkaten familia guztiei gutxienezko baliabide ekonomikoak bermatzea eta haurren txirotasuna prebenitzea, familia-dibertsitateari dagokionez.
2. Aita-amek behar den denbora guztia euren seme-alabentzat erabili ahal izatea erraztea, gizarte denboraren antolaketa egokiagoa sustatuz eta antolaketa erantzunkidea erraztuz.
3. Gazteen emantzipazioa eta bizi proiektu autonomoak erraztea familia-unitate berriak sortzea errazteko, nahi badute, seme-alabak izango dituztenak.
4. Gurasotasun positibo, haur osasun, gatazka prebentzio eta familia bitartekaritzako programak indartzea, gurasoen guraso eta hezkuntza gaitasunak sendotzeko.
5. Haur guztiek haurrentzako kalitatezko arreta zerbitzuak, eskuragarriak eta merkeak, jaso ahal izatea erraztea.
6. Hezkuntza politikak birbideratzea eta hezkidetzako hezkuntza sistema inklusibo batean sakontzea, ekitatea ziurtatu eta gizarte eta ekonomia desabantailak dituzten ikasleen zailtasunak arintzeko gai izan dadin.
7. Haurrek eta gazteek gizarte eta hezkuntza, kirol, kultura eta aisialdi baliabideen eskaintza zabalagoa berdintasunaz eskuratzea erraztea.
8. Lankidetzaren lehenestea, politika publikoei eragiten dieten arloak dimentsio anitzekoak baitira: genero-ikuspegia, hezkuntza, berdintasuna, osasuna, etxebizitza, gizarte zerbitzuak, kultura zein lana.
9. Arlo horiei lotutako agente pribatuak sensibilizatzea, bereziki lan-harremanetan dihardutenak, hala nola sindikatuak eta enpresa-elkarteak.
10. Familien eta haurren aldeko politiken gobernantza hobetzea.

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Lehendakaritza.

Itun horren oinarria diagnostiko partekatu bat da, abiapuntu erabili dena Familiei laguntzeko IV. plana diseinatzeko, eta alderdi zehatz hauek dituenak:

- Euskadin haurren egoera, oro har, ona da: orokorrean, haurrek eta nerabeek bizi baldintza onak daukate.
- Aldaketak daude familien eraketan eta familia-ereduen dibertsifikazioan.
- Jaiotze-tasak beherantz jarraitzen du (ugalkortasunaren susperraldia hastearekin bateragarria), baita gazteek emantzipatzeko eta biztanleek ugaltzeko dituzten igurikapenak gauzatzeko ere.
- Zailtasunak daude oraindik ere lana eta familia bateratzeko, eta bere horretan diraute genero-desberdintasunak ugaltzeko eginkizunak hartzeko eta gizonen zaintza lanetan duten baterako erantzukizuna.
- Bere horretan dirau etxean umeak egotearekin lotutako pobrezia diferentziak, eta horrek haurren pobrezia areagotzen du.

- Europa osoan gora egin du mugikortasun sozialerako zailtasunen eta desberdintasuna belaunaldi batetik bestera igarotzearen gaineko kezak.
- Familiaren ingurune sozioekonomikoa determinantea da orain ere ikasleen emaitza akademikoen aldetik, EAEko hezkuntza sistemak berdintasunaren ikuspuntutik emaitza onak izan arren.
- Estaldura-tasa handiak daude 0-3 urteko umeei arreta emateko zerbitzuetan.
- EAEko gastu maila txikiak dira haurren eta familiaren arloetan EBko herrialdeetako batez bestekoaren aldean.
- Prestazio ekonomikoen sistema ez da oso lagungarria haurrentzat; pobrezia behar baino gutxiago murrizten du seme-alabak dituzten familien artean.
- Lana eta familia bateratzeko prestazio eredu hobea behar da.
- Herritarrei laguntzea, administrazioek parte hartze handiagoa izan dezaten seme-alabak dituzten familiei laguntzeko.

Diagnostiko horri esker, familiei laguntzeko plan berria definitu ahal izan da 2018-2022 aldirako, tartean diren eragileek adostuta, eta ondoren 18 helburutan eta 116 ekintzatan garaturiko 5 ardatz identifikatu dira¹⁴. Hona hemen ardatzak:

- i. Gazteen emantzipazioa eta familia berrien eraketa erraztea.
- ii. Bizitza pertsonala, familia eta lana bateratzea erraztea, baita emakumeek eta gizonek seme-alabak zaintzeko lanetan duten baterako erantzukizuna ere.
- iii. Familiei laguntzea.
- iv. Haurren eta nerabeen ongizatea sustatzea.
- v. Familien eta haurren aldeko politiken lidergoa eta gobernantza bultzatzea.

Plan horren garapenak 460 milioi euroko gastua aurreikusten du 2018 eta 2022 bitartean Gizarte Politiketako Sailburuordetzaren neurrietan, bereziki kontziliazioaren arloan (286 milioi euro), eta haiei 785 milioi gehitzen zaizkie seme-alabak dauzkaten familientzako errentak bermatzeko politikan eta gazte-enplegurako programetan. Halaber, 220 milioi erabiliko dira Haurreskolen Partzuergorako, 250 milioi beketarako, 50 milioi gehiago gazteentzako etxebizitza politiketarako, 1.575 milioi seme-alaben ziozko zerga-kenkarietarako eta 415 milioi euro Gizarte Zerbitzuetan.

Memoria hau egiteko unean ez dago informaziorik Plana noraino bete den jakiteko, baina 2022an inpaktu-adierazle hauek erdietsi beharko ditu:

- ✓ Haurren pobrezia-tasa % 20 gutxitzea.
- ✓ 25-44 urtekoen okupazio-tasa % 80raino igotzea.
- ✓ 1,50eraino handitzea EAEko emakumeen ugalkortasun-adierazle koiunturala.
- ✓ % 25 igotzea eskolatzeko-tasa garbiak urtebeteko haurren artean.
- ✓ Gutxienez % 50 murriztea etxeko lanetan dagoen aldea.
- ✓ Gazteen emantzipazioko batez besteko adina gutxitzea eta 25-29 urteko gazteen emantzipazio-tasa handitzea.

1.6. EMAKUMEEN ETA GIZONEN BERDINTASUNA EAE-N: GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA 2018

Genero Berdintasunaren Indizea (BGI) adierazle sintetiko bat da eta gizonen eta emakumeen artean dauden desberdintasunak haien ongizateari eta norberaren garapenari eragiten dieten alderdi garrantzitsu batzuetan laburbiltzen ditu.

EAEko, EUSTATEk kalkulatu du, [“Genero Berdintasunaren Europako Institutuaren” \(EIGE\)](#) metodologia erabiliz, eta erakunde horrek Europar Batasuna osatzen duten 28 herrialdeei buruz emandako informazioa erabiliz egiten da.

¹⁴ Plan horri buruzko xehetasun gehiagorako, ikus Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren web orria: http://www.euskadi.eus/contenidos/plan_departamental/20_plandep_xileg/es_def/adjuntos/IV%20Plan%20Interinstitucional%20de%20Apoyo%20a%20las%20Familias%20de%20la%20CAE%202018_2022

Metodologia hori erabiliz, beraz, EAEn genero berdintasunean gertatzen diren aurrerapenak EBko herrialdeek ematen duten erreferentziarekin erka daitezke.

IV.1.22. TAULA. GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA (GBI): EAE-28EB-ESPAINIA KONPARAZIOAREN BILAKAERA KATEGORIEN ARABERA									
	2010			2012			2015		
	EAE	28-EB	ESPAINIA	EAE	28-EB	ESPAINIA	EAE	28-EB	ESPAINIA
GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA	68,8	65,0	67,4	69,1	65,0	67,4	69,3	66,2	68,3
1. ENPLEGUA	70,3	71,0	72,3	71,3	71,0	72,3	72,2	71,5	72,4
PARTE-HARTZEA	76,7	78,7	77,5	79,2	78,7	77,5	80,6	79,8	78,0
SEGREGAZIOA ETA KALITATEA LANEAN	64,4	64,0	67,4	64,1	64,0	67,4	64,7	64,0	67,3
2. DIRUA	83,1	78,4	76,0	83,0	78,4	76,0	84,5	79,6	75,9
FINANTZA-BALIABIDEAK	73,6	70,0	69,9	72,8	70,0	69,6	76,1	73,0	71,0
EGOERA EKONOMIKOA	93,8	87,9	82,9	94,6	87,9	82,9	93,9	86,7	81,2
3. EZAGUTZA	61,2	62,8	64,2	61,3	62,8	64,2	63,9	63,4	65,3
LORPENA ETA PARTAIDETZA	70,6	70,4	73,0	70,0	70,4	73,0	70,8	72,1	73,3
SEGREGAZIOA	53,0	56,1	56,6	53,6	56,1	56,6	57,7	55,6	58,1
4. DENBORA	73,4	68,9	65,8	74,7	68,9	65,8	70,7	65,7	64,0
ZAINTZEI LOTUTAKO JARDUERAK	88,7	72,6	71,4	87,9	72,6	71,4	89,3	70,0	74,5
GIZARTE JARDUERAK	60,8	65,4	60,6	63,7	65,4	60,6	56,0	61,6	55,0
5. BOTEREA	54,3	43,5	52,9	54,3	43,5	52,9	52,9	48,5	57,0
BOTERE POLITIKOA	81,7	48,3	69,7	87,9	48,3	69,7	80,4	52,7	72,3
BOTERE EKONOMIKOA	38,6	31,8	35,8	35,8	31,8	35,8	36,3	39,5	43,5
GIZARTE BOTEREA	50,7	53,7	59,2	50,7	53,7	59,2	50,7	55,0	58,9
6. OSASUNA	91,3	87,2	89,1	91,2	87,2	89,1	90,9	87,4	89,6
OSASUNAREN EGOERA	97,0	91,1	93,6	96,0	91,1	93,6	96,2	91,2	93,2
JOKABIDE OSASUNGARRIA	80,6	75,4	78,6	80,6	75,4	78,6	80,6	75,4	78,6
OSASUNAREN ESKURAGARRITASUNA	97,4	96,5	96,2	97,9	96,5	96,2	96,8	97,1	98,3

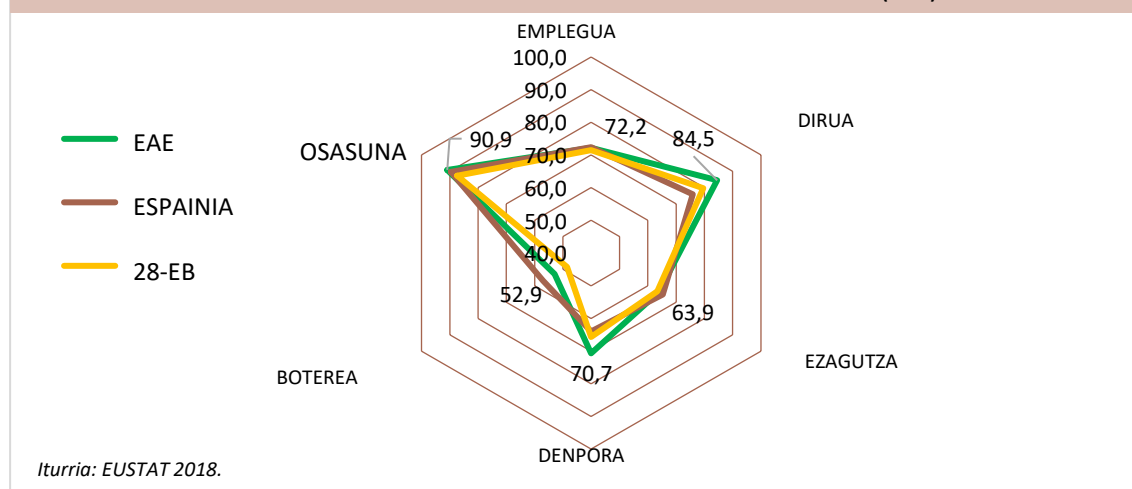
Iturria: EUSTAT. EGITURA-ADIERAZLEAK. Genero-berdintasunaren indizea 2018

Genero Berdintasunaren Indizea adierazle sintetiko bat da eta, dimentsiorik gabeko eskala batean, zeinean 1 erabateko desberdintasuna eta 100 erabateko berdintasuna baitira, oraindik gizonen eta emakumeen artean dauden desberdintasunak haien ongizateari eta norberaren garapenari eragiten dieten alderdi garrantzitsu batzuetan laburbiltzen ditu. Haren osaketan 31 adierazle parte hartzen dute, sei dimentsiotan egituratuta, eta horiek, era berean, 14 azpidimentsiotan banantzen dira, taulan ikusten denez¹⁵. Hauek dira neurketa horren emaitza nagusiak:

- EAEko 2018ko GBI 69,3 puntutan dago (2015eko datuak). 28-EBren batezbestekoa baino puntuazio hobea lortzen du aztertutako dimentsio guztietan: Euskadin, baliorik handienak Osasunean, Diruan eta Enpleguan lortzen dira, eta txikiena Boterean lortzen da.
- 2010, 2012 eta 2015ean EAEko GBIn bilakaera positiboa izan da; izan ere, 2010ean 68,8 puntu lortu zituen, 2012an 69,1 eta 2015ean 69,3. Gainera, genero-berdintasunaren adierazleak hobetu dira Enplegua, Dirua eta Ezagutza arloetan, azken horretan batez ere, zeinean 2,7 irabazi baititu adierazleak, ikasketa-arloaren arabera segregazioaren hobekuntzagatik batez ere, zeina 53 puntutik, 2010ean, 57,7 puntura igo baita 2015ean. Denbora, Boterea eta Osasuna arloetan, aldiz, okerrera egin dute adierazleak, Denboran batez ere, zeinean 2,7 puntu galdu baititu adierazleak. Atzerakada hori Gizarte jardueretan gertatutakoaren ondorio da, zeinean 60,8 puntutik, 2010ean, 56 puntura igaro baita 2015ean.

¹⁵ Adierazleen eta iturrien xehetasunerako, ikus Memoria honen Glosarioa.

IV.1.23. GRAFIKOA. GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEA: KONPARAZIOA (2015)

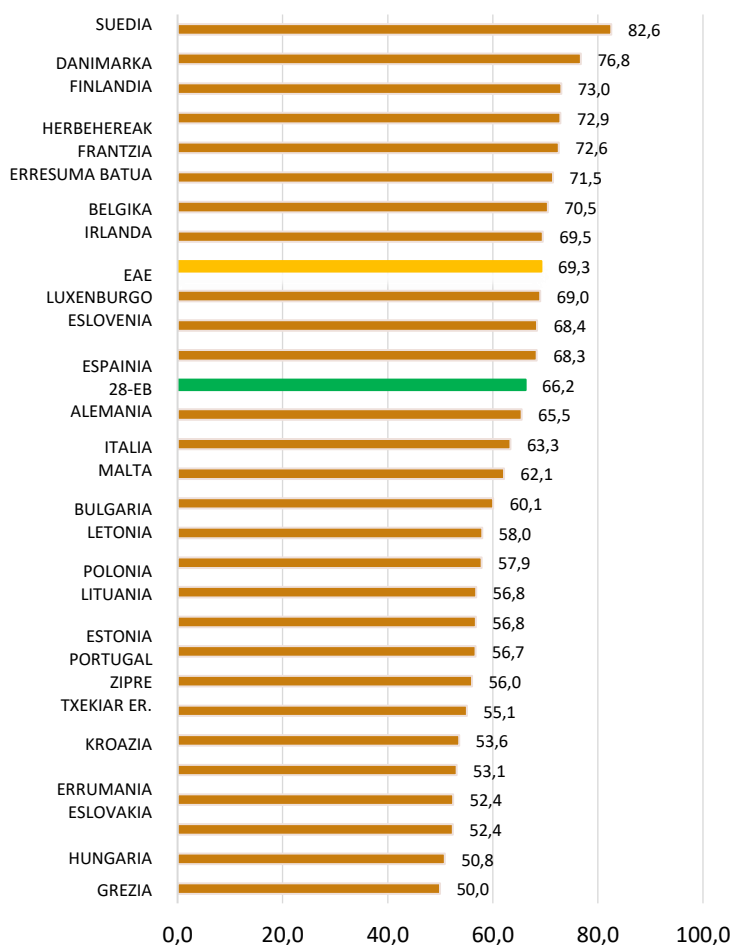

- Europako konparazioa: EAEk Suedia, Danimarka, Finlandia, Herbehereak, Frantzia, Erresuma Batua, Belgika eta Irlanda dauzka aurretik, baina atzetik dauzka Europar Batasuneko beste 20 kideak, eta Europako batezbestekoa.

Espainiako GBI 68,3 puntukoa zen 2015ean, EAEren puntu bat azpitik. Gainera, 2015ean Euskadik Espainiak baino balio handiagoak lortu zituen GBIren dimentsioen erdian adierazle partzialetan: Diruan gaintzen ditu nabarmenen Espainiako emaitzak, 8,6 puntuko tartearekin, baina aurretik dago Denboran (+6,7) eta Osasunean (+1,3) ere. Desabantailan dago, aldiz, Ezagutza (-1,4) eta Boterean (-4,1) eta ia berdinduta Enpleguan (-0,2).

- Diru-sarreraren banaketan eta Osasun laguntzan ez dago genero-arrakalarik ia, eta oso handia Botere ekonomikoan Europar Batasunarekiko eta kideekiko konparazioaz gain, Euskadiko barne egoera azter daiteke genero-arrakalaren adierazlea erabiliz, arestian azaldutako arloetan gizonen eta emakumeen artean dagoen alde gisa ulertuta (aztertutako 31 osagaiak, ikus IV.1.23 taula); haren balioak Orik (erabateko berdintasuna) 1era (erabateko berdintasuna) doaz.

IV.1.24. GRAFIKOA. GBI 2015: EUROPAKO KONPARAZIOA

Iturria: EUSTAT 2018.

Horrela, ikus daiteke ez dagoela genero-arrakalarik edo oso txikia dela Osasunari lotutako osagaietan: hala nola Osasun laguntza (1,00), Bizi-urteak osasun onarekin eta Laguntza odontologikoa (0,98 kasu bietan), Norberaren osasunaren gaineko pertzepzioa (0,97), Bizi-itxaropena (0,96) eta Tabako eta alkoholaren edarien kontsumoa (0,94). Diru-sarreraren banaketan ere ez dago arrakalarik eta oso txikia da Txirotasun-arriskuan eta Diru-sarreretan (0,98 bietan).

Genero-arrakalarik handiena, aldiz, Boterearen kategorian gertatzen da: Kirol federazioak (0,33), Enpresetako zuzendaritza (0,34), Banka publiko eta erdipublikoko zuzendaritza (0,38), I+Gren finantzaketa publikoa (0,51), Segregazioa jarduera-sektoreen arabera (0,53), Gobernuko ordezkapena (0,65) eta Segregazioa ikasketa-arloen arabera (0,66), zeinetan generoaren arabera aldeak baitaude oraindik.

IV.1.23. TAULA. GENERO-ARRAKALA GENERO-BERDINTASUNAREN INDIZEAREN OSAGAIEN ARABERA. EAE				
		2010	2012	2015
ENPLEGUA	LANALDI OSOKO ENPLEGUA	0,80	0,84	0,82
	LAN-BIZITZAREN IRAUPENA	0,90	0,94	0,95
	SEGREGAZIOA JARDUERA-SEKTOREEN ARABERA	0,50	0,53	0,53
	LAN MALGUTASUNA NORBERAREN ETA FAMILIA ARRAZOIENGATIK	0,87	0,81	0,83
	LANBIDE-KARRERA	0,99	0,99	0,99
DIRUA	SOLDATAK	0,89	0,86	0,88
	DIRU SARRERAK	0,97	0,98	0,98
	TXIROTASUN-ARRISKUA	0,97	0,98	0,98
	DIRU-SARREREN BANAKETA	0,98	1,00	1,00
EZAGUTZA	UNIBERTSITATE-IKASKETAK	0,95	0,94	0,95
	ETENGABEKO PRESTAKUNTZA	0,98	0,95	0,95
	SEGREGAZIOA IKASKETA-ARLOEN ARABERA	0,62	0,62	0,66
DENBORA	PERTSONEN ZAINZAK	0,83	0,82	0,83
	ETXEKO JARDUERAK	0,94	0,93	0,95
	KIROL, KULTURA ETA AISIAKO JARDUERAK	0,93	0,98	0,89
	BOLUNTARIOTZA ETA ONGINTZAKO JARDUERAK	0,94	0,97	0,93
BOTEREA	GOBERNUKO ORDEZKAPENA	0,73	0,80	0,65
	LEGE BILTZARREKO ORDEZKAPENA	0,89	0,90	0,85
	LURRALDE BATZARRETAKO ORDEZKAPENA	0,82	0,94	0,90
	ENPRESETAKO ZUZENDARITZA	0,26	0,27	0,34
	BANKA PUBLIKO ETA ERDIPUBLIKOKO ZUZENDARITZA	0,50	0,43	0,38
	I+G FINANTZAKETA PUBLIKOA	0,51	0,51	0,51
	INFORMAZIOKO BIDE PUBLIKOAK	0,67	0,67	0,67
	KIROL FEDERAZIOAK	0,33	0,33	0,33
OSASUNA	NORBERAREN OSASUNAREN GAINEKO PERTZEPZIOA	0,98	0,96	0,97
	BIZI-ITXAROPENA	0,96	0,96	0,96
	BIZI-URTEAK OSASUN ONAREKIN	0,98	0,98	0,98
	TABAKO ETA ALKOHOL KONTSUMOA	0,94	0,94	0,94
	BIZI OHITURA OSASUNGARRIAK	0,85	0,85	0,85
	OSASUN LAGUNTZA	1,00	1,00	1,00
	LAGUNTZA ODONTOLOGIKOA	0,98	0,99	0,98

Iturria: EUSTAT 2018.

2010aren aldean, onerako eta txarrerako bilakaerak daude, baina Lurralde batzarretako ordezkapenean (0,82tik 0,90era) eta Enpresetako zuzendaritzan (0,26tik 0,34ra) gertatutako hobekuntza nabarmentzen da, Banka publiko eta erdipublikoko zuzendaritzaren adierazlean (0,50etik 0,38ra jaitsi da) gertatutako okerragotzearekin batera.

BIZI-BALDINTZAK: ITURRIAK

1. **EUROPEAN COMISSION** (2019): Fighting homelessness and housing exclusion in Europe. A study case of national policies 2019.
2. **EUROSTAT** (2019): Lanindarraren inkesta (LFS) 2018. Familia-kontziliazioari buruzko modulua
3. **EUROSTAT** (2019): Bizi-baldintzei buruzko Estatistika (UE-SILC) 2018
4. **EUSTAT** (2019): Lana eta bizitza pertsonala eta familiarra uztartzeari buruzko inkesta 2018
5. **EUSTAT. EGITURA-ADIERAZLEAK.** (2019). Genero-berdintasunaren indizea 2018 (2015eko datuak)
6. **EUSTAT. GIZARTE-ADIERAZLEAK.** (2020): Giza garapenaren indizea 2019 (2018ko datuak).
7. **EUSKO JAURLARITZA** (2016): Euskal soziometroa, 62. zk., Familia EAEn
8. **EUSKO JAURLARITZA** (2017): Familiei eta etxeei buruzko inkesta 2015
9. **EUSKO JAURLARITZA** (2018): EAEko Etxerik gabeko pertsonentzako 2018-2021 estrategia
10. **EUSKO JAURLARITZA** (2018): Azterketa soziologikoen bulegoa. Adinekoak 2017
11. **EUSKO JAURLARITZA** (2019): EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden pertsonen egoerari buruzko IV. azterlana 2018
12. **EUSKO JAURLARITZA.** Ogasun eta Ekonomia Saila (2019): EAEko sektore publikoaren urteko kontuak. Zenbait urte.
13. **EUSKO JAURLARITZA.** Ogasun eta Ekonomia Saila (2019): Aurrekontuko likidazioak. Jarduketan memoriak. Zenbait urte.
14. **EUSKO JAURLARITZA.** Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila (2018). Familiei laguntzeko IV. plana 2018-2022
15. **EUSKO JAURLARITZA.** Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila (2019): Txirotasunari eta gizarte-desberdintasunari buruzko inkesta 2018
16. **EUSKO JAURLARITZA. LEHENDAKARITZA** (2018): Lehendakariaren hitzaldia Familien eta haurren aldeko euskal ituna sinatzean (2018ko urtarilaren 18a)
17. **EUSKO JAURLARITZA** (2019): Gizarte premiei buruzko inkesta (GPI) 2018.
18. **EIN (2019).** Familiei buruzko Inkesta 2018
19. **EIN (2019):** Bizi Baldintzei buruzko Inkesta 2018
20. **EIN (2019):** Ugalkortasunari buruzko inkesta 2018
21. **EIN (2019):** Etxerik gabeko pertsonentzako arreta-zentroei buruzko inkesta 2018

2. GIZARTE BABESA

IV. kapituluko bigarren atal honetan, gure erkidegoko gizarte babesa osatzen duten eremu nagusien gaineko gainbegirada egingo dugu. Lehenik eta behin, EAEn gizarte babesean eginiko gastua berrikusiko dugu, eta EUSTATEk EBren metodologiari jarraituz eginiko kontuak emango ditugu. Jarraian, Gizarte Segurantzaren prestazioak eta Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko 18/2008 Legeak txirotasunaren eta gizarte-bazterketaren aurka borrokatzeko ezarritako tresnak aztertuko dira. Ondoren, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema azalduko da, Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legetik datorrena, baita dagokion estatistikaren emaitza nagusiak ere, eta EAEn dagokion estatuko legeak mendekotasunaren arretarako araututako sistemak EAEn duen ezarpenaren jarraipena egingo da. Azkenik, Euskadiko gizarte aurreikuspeneko sistema osagarrien zifra handiak aurkeztuko dira.

Bestalde, Europako Batzordearen 458/2007 Erregelamenduan giza babesa sartzan deneko eremuetan sailkapenean, beren beregi sartzan dira langabeziako prestazioak. Hala ere, horiei buruzko informazioa (Estatuko Enpleguako Zerbitzu Publikoak-SEPE- kudeaturiko Gizarte Segurantzaren prestazioak) Memoria Sozioekonomiko honen III. Kapitulura ekartzea aukeratu da (*“III. Lan Merkatua”*), enpleguari buruzko politiken ikuspegi osoa izateko, betiere politika aktiboak eta pasiboak batera aztertuta.

2.1. GIZARTE BABESAREN KONTUA

Gizarte Babesaren Estatistiken Europako Sistemaren (SEEPROS) arabera, Gizarte Babesa honela definitu behar da: *“erakundeek gauzatutako jarduera guztiak, arrisku edo beharrian jakin batzuek etxebizitzetara eta norbanakoei sorrarazitako kargak arintzeko helburu dutenak, betiere aldebereko hitzarmenik, elkarrekikorik edo banakakorik ez bada”*¹⁶.

IV.2.1. TAULA. GIZARTE BABESEKO GASTUA EAE-N. ADIERAZLE NAGUSIAK									
	2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2106/17 ald.	2017/18 aldak.*
GASTUA GUZTIRA (MILIOI EURO)	13.798	16.770	16.765	17.058	17.397	17.835	18.557	2,5	4,0
%REN GASTUA BPGdREN GAINEAN	19,8	25,4	24,9	24,9	24,4	24,2	24,2	-0,2**	0,0**
GASTUA EUROTAN BIZTANLEKO	6.402	7.707	7.715	7.852	8.003	8.188	8.496	2,3	3,8
GASTUA APB-N BIZTANLEKO	6.744	8.180	8.314	8.742	8.636	8.741	:	1,2	:
GASTUA PRESTAZIOETAN (MILIOI €)	13.500	16.467	16.471	16.770	17.132	17.578	18.296	2,6	4,1
- ERITASUNA/OSASUN LAGUNTZA	4.168	4.110	4.183	4.317	4.446	4.627	4.839	4,1	4,6
- ZAHARTZEA	5.230	6.716	6.862	7.096	7.406	7.685	8.124	3,8	5,7
- LANGABEZIA	1.027	1.873	1.530	1.241	1.081	999	954	-7,5	-4,5
- BESTE BATZUK	3.075	3.768	3.896	4.116	4.199	4.267	4.379	1,6	2,6
GASTUA ERAKUNDE UNITATEEN ARABERA									
- GIZARTE SEGURANTZA ETA ESTATUKO ADMINISTRAZIOA	8.169	10.217	10.272	10.248	10.480	10.815	:	3,2	:
- EUSKAL ADMINISTRAZIOAK	4.522	5.147	5.243	5.512	5.676	5.773	:	1,7	:
- ERAKUNDE PRIBATUAK	1.108	1.405	1.250	1.261	1.242	1.248	:	0,5	:

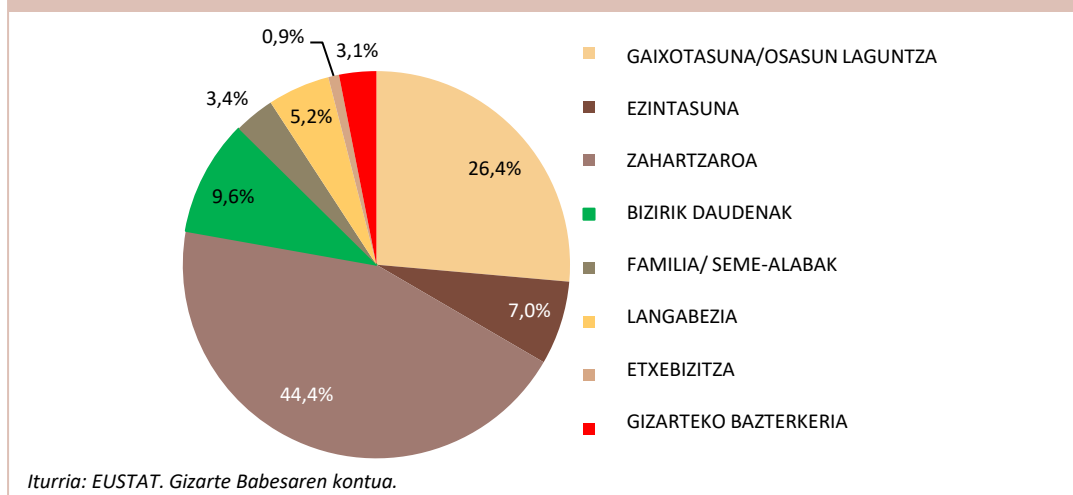
Iturria: EUSTAT. Gizarte Babesaren kontua EAEn. Guk geuk egin dugu.
** Behin-behineko datuak. ** Ehuneko puntuetako aldea.*

Gizarte babesaren arloko beste estatistika batzuetan ez bezala, adibidez Gizarte Segurantzaren Sistemetako erakundeek buruturiko ekintzak baizik biltzen ez dituen Lanaren Nazioarteko Bulegoarenean, SEEPROS metodologian edozein erakundetara zabaltzen da behaketaren eremua, publikoa nahiz pribatua izan, baldin eta definizio orokorreko beharkizunen arabera gizarte babeseko ekintzak burutzen baditu. Kontzeptu hau definizioan aipatzen diren arriskuen eta beharren zerrendarekin osatzen da; funtzio deritze horiei guztiei. Hauek dira: Gaixotasuna / Osasun arreta, Baliaezintasuna, Zahartzaroa, Bizirik irauten dutenak, Familia / Seme-alabak, Langabezia, Etxebizitza, beste inon sailkatuta ez dagoen gizarte bazterkeria.

¹⁶ Ikus terminoen glosarioa Memoria honen amaieran.

EUSTATen 2018ko “EAEko Gizarte Babesaren Kontua”ren azken datuen arabera, Euskadin eginkizun horretarako erabilitako baliabideak 18.557 milioi euro izan ziren aipaturiko urtean, 2017an baino % 4 gehiago (+722 milioi). Hots, urte horretako BPGd-ren % 24,2 (+4,4 puntu 2008aren aldean eta 2017ko ratio bera), behin-behineko datuak erabiliz. Gizarte babesaren guztizko gastuak etengabe egin du gora eskuragarri dugun denbora-seriean, eta biztanleko guztizko gastua, bestalde, 6.402€ izan zen 2008an. 2018an, berriz, 8.496 (+% 32,7). BPGd-ren gaineko ehunekoan neurtuta ratioak eutsi egin du.

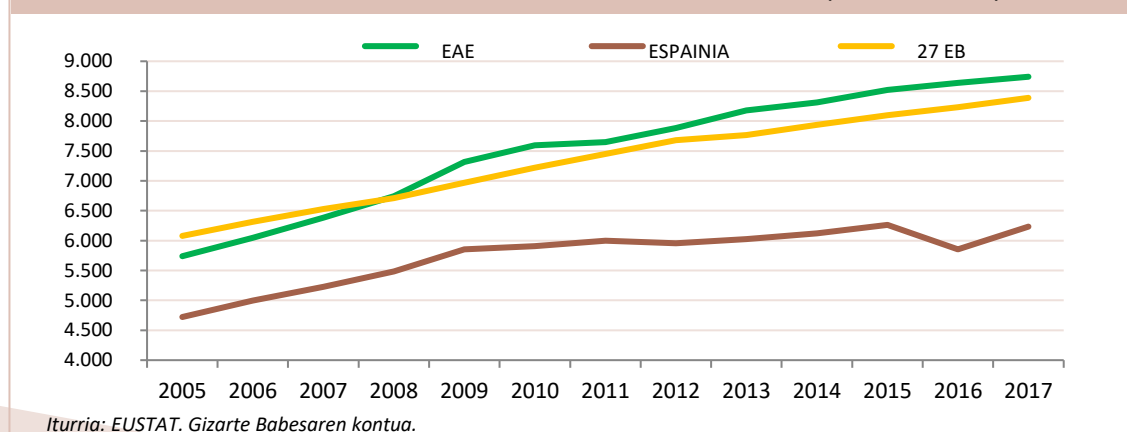
IV.2.1. GRAFIKOA. GIZARTE PRESTAZIOETAKO GASTUAREN BANAKETA EAE-N EGINKIZUNEN ARABERA. 2018.

Administrazio-gastuak kenduta, gizarte prestazioen zenbatekoa 18.296 milioi eurokoa izan dela kalkulatzen da, 2017an baino % 4,1 gehiago. Gastu hori eginkizunen arabera aztertuta, ikusten da “Zahartzea” eginkizunari dagokion zatia dela pisurik handienekoa, egoitzako eta etxeko arretako pentsioak eta laguntzako prestazioak biltzen dituenak, 8.124 milioi euro, guztizkoaren % 44,4. 2017aren aldean, % 5,7 igo da prestazioen batez besteko hazkundearen aurretik, haren igoera % 4,1ekoa izan baita. Bigarren eginkizunik garrantzitsuenak “Eritasuna/osasun laguntza” da, 2018an 4.839 milioi euroko gastuarekin, guztizkoaren % 26,4, 2017an baino % 4,6 gehiago.

Erakunde unitateen arabera gizarte babeseko gastuari dagokionez, 2017an (dagoen azken datua), Gizarte Segurantzako sistemak eta Estatuko Administrazioak egiten duen gastua % 60,6 da eta % 2,5 igo da aurreko urtearen aldean. Bestalde, euskal administrazioen gastua % 32,4 da, 5.773 milioi euro, 2016an baino % 1,7 gehiago. Gainerakoa, 1.248 milioi euro, erakunde pribatuek egiten duten gastuari dagokio.

IV.2.2. GRAFIKOA. GIZARTE BABESEKO PER CAPITA GASTUAREN BILAKAERA (EAP-KO EUROTAN)

Bukatzeko, EUROSTATEk argitaraturiko azken datuak aztertuta ikusten denez, 2017rako, gizarte babesek per capita gastua Euskadin, eroste-ahalmenaren parekotasunaren arabera neurtuta, 8.741 eurokoa izan zen, hau da, EBko batez bestekoaren (8.388€) eta Estatuko batezbestekoaren (6.234 euro) gainekoa, baina euroguneko biztanleko 9.261 euroen azpitik.

2.2. GIZARTE SEGURANTZAREN PRESTAZIOAK¹⁷

IV.2.2. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN PENTSIOAK EAE-N, MOTA BAKOITZEKO. LABURPEN-TAULA							
	2015	2016	2017	2018	2019	% 17/18	% 18/19
ONURADUNAK (URTEKO BATEZBESTEKOAK)							
-KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK	482.855	488.614	494.736	501.398	507.617	1,3	1,2
-KOTIZAZIO GABEKO PENTSIOAK	10.991	11.298	11.587	11.796	12.007	1,8	1,8
GUZTIRA	493.846	499.912	506.323	513.194	519.624	1,4	1,3
- BIZTANLEEN %	22,7	23,0	23,3	23,5	23,7	+0,2pp	+0,2pp
GASTUA (MILIOI €)*							
-KOTIZAZIOPEKO PENTSIOAK	7.947,4	8.223,0	8.502,1	8.930,2	9.440,8	5,0	5,7
-KOTIZAZIO GABEKO PENTSIOAK	56,5	58,0	59,5	60,6	61,7	1,8	1,8
GUZTIRA	8.003,9	8.281,0	8.561,6	8.991,0	9.502,5	5,0	5,7
- % PIB	11,9	11,7	11,6	11,7	12,0	+0,1 pp	+0,3 pp
<i>Iturria: Enplegu eta Gizarte Segurantzako Ministerioaren datuak erabilia egindakoa. GIZARTE SEGURANTZAREN Lan-estatistikei buruzko buletina. ESTADISS Ekonomia eta finantza informazioa eta datu-basea</i>							
<i>(*) Zenbatespena, ez delako ezagutzen kotizaziorik gabeko pentsioetako gastuaren zenbateko zehatza.</i>							

2019an, milioi erdi pertsona baino gehiago (519.624, lehen zenbatespenaren arabera) Gizarte Segurantzaren pentsio-sistemaren onuradun izan ziren gure autonomia erkidegoan (kontribuziopekoak eta kontribuzio gabekoak¹⁸). Kopuru hori aurreko urtekoa baino % 1,4 gehiago da, eta aurreko urtean ere % 1,3 hazi zen. Azken urteetan gertatu den bezala, hazkuntza hori kotizaziopeko pentsioen onuradunak diren pertsonen pisuagatik eta bilakaeragatik izan da; izan ere, beste modalitateetan oro har murrizteko joera izan du. Hala, Gizarte Segurantzak emandako prestazio ekonomikoak jasotzen dituzten EAEko biztanleen ehunekoa 23,7ra heldu zen, aurreko urtean baino 2 hamarren gehiago.

Kotizaziopeko pentsioei dagokionez (2019an onuradunen % 97,7 dira eta gastuaren % 99,4), 2019an onuradunak 507.617 dira batez beste (+% 1,2), eta guztira 558.524 pentsio jasotzen dituzte (+% 1,3), pertsona bat kotizaziopeko pentsio baten baino gehiagoren onuraduna izan baitaiteke, eta urteko gastua 9.440,8 milioi eurokoa izan zen, 2018an baino % 5,7 gehiago. Kotizaziorik gabeko pentsioek, bestalde, 12.007 pertsona estaltzen zituzten 2019an, eta urtean 61,7 milioi euroko gastua sortzen zutela kalkulatu da.

Laburbilduz, behin-behineko datuak erabilia, esan dezagun pentsioen ziozko gastua EAEn 9.502,5 milioi eurokoa izan zela guztira 2019an, 2018an baino % 5,7 gehiago. Hortaz, BPGd-ren gaineko ehunekoa 3 hamarren handitu da, % 12raino (EUSTATen behin-behineko datuak aintzat hartuta).

2.2.1. Transferitu gabeko kudeaketa duten prestazioak

a) Pentsioen eta onuradunen kopurua

2019n, 507.617 pertsona izan ziren Gizarte Segurantzaren kotizaziopeko pentsioen onuradunak EAEn, Estatuko guztien % 5,7 eta aurreko urtean baino % 1,2 gehiago. Sexuari dagokionez, erdibana banatzen dira ia (urteko batez besteko datuan, gizonak % 52,1 dira). Pentsio mota bakoitzeko, ezintasun iraunkorragatik jasotzaile kopuruak % 0,2 egin

¹⁷ Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak kudeatzen dituen transferitu gabeko Gizarte Segurantzaren prestazioak bi motatakoak dira:

- Ordainutakoaren arabera, hau da, lehenago kotizatutako zenbatekoaren eta kotizazioa egin den epearen arabera ematen dira. Ez dute iraupen zehatzik eta Gizarte Babesaren gastu osoaren %50 dira gutxi gorabehera. Prestazio horien eginkizuna honako hau da batez ere: Baldintza jakinak betetzeko prestazio horren eskubidea lortu duten pertsonen errentak lortzeko orduan jarraitutasuna bermatzea laneko bizitza amaitzea eragin dezaketen arriskuen ondorioz errenta horiek eteten direnean.
- Ordainutakoaren arabera, ez diren prestazioak, esate baterako, erretiro eta baliazintasun pentsioak (ordainutakoaren arabera ez direnean) eta amatasunagatik eta familiek jasotzen dituzten prestazioak.

¹⁸ Kalkulu horietatik kanpo utzi dira laguntza-pentsioak eta MGLtik datozenak, desagertzeko bidean baitaude eta ez baitaude haiei buruzko informazio eguneraturik. Nolanahi ere, guztizkoan duten pisua % 0,4ren azpikoa da.

du gora azken urtean, erretiroagatiko jasotzaileek % 2,2, eta alarguntzagatiko pentsioen jasotzaileak % 0,1 murriztu dira. Azkenik, zurtasunagatiko kotizaziopeko pentsioen jasotzaileen kopurua % 0,4 jaitsi da azken urtean.

Bestalde, kotizaziopeko pentsioak 558.524 dira (+% 1,3 2018aren aldean), halako moldez non pentsioen jasotzaileko ratioa, batez beste, 1,1ekoa da urtean, balioak berdin dirauela. Pentsio horiek 1.231,50 eurokoak dira hilean, batez beste (Estatuko batezbestekoa baino % 24,3 gehiago, 2018ko ratio bera), 2018an baino % 4,9 gehiago, pentsio berriek, oro har handiagoak izanda, batez besteko pentsioaren zenbatekoa igotzen baitute. Erretiroagatiko pentsioari dagokionez (kotizaziopeko pentsioen % 64,9), 2019an batez besteko zenbatekoa 1.401,60 € da hilean, 2018an baino % 4 gehiago.

Gainerako pentsioen batez besteko zenbatekoak ere igo egin dira 2019an: alarguntasunagatiko pentsioak batezbestekoaren ginetik igo dira, % 8,9, ezintasun iraunkorrekoak % 2,9 eta zurtasunekoak % 4,7, eta haien batez besteko zenbatekoa 865,80€, 1.248,40€ eta 511,80€ da, hurrenez hurren.

IV.2.3. TAULA. GIZARTE SEGURANTZA.KO KOTIZAZIOPEKO PENTSIEN KOPURUAREN BILAKAERA EAE-N ETA HAIEN BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA									
	2015	2016	2017	2018	2019	% 2019*	2019ko LGSren %	% 17-18	% 18/19
Pentsio kopurua (mila)									
GUZTIRA	530,2	536,7	543,7	551,3	558,5	100,0		1,4	1,3
EZINTASUN IRAUNKORRA	42,5	42,5	42,8	42,9	43,0	7,7		0,2	0,2
ERRETIROA	334,6	341,0	347,7	355,2	362,3	64,9		2,2	2,0
ALARGUNTZA	135,2	135,3	135,2	135,4	135,4	24,2		0,1	0,0
ZURZTASUNA / FAMILIAREN ALDE	17,9	17,9	17,9	17,8	17,8	3,2		-0,6	0,0
Batez besteko zenbatekoa (euro/hileko)									
GUZTIRA	1.098,2	1.120,5	1.142,6	1.173,8	1.231,5	100,0	136,8	2,7	4,9
EZINTASUN IRAUNKORRA	1.181,7	1.190,9	1.198,6	1.212,9	1.248,4	101,4	138,7	1,2	2,9
ERRETIROA	1.262,8	1.289,4	1.314,8	1.347,3	1.401,6	113,8	155,7	2,5	4,0
ALARGUNTZA	748,8	758,7	770,3	795,2	865,8	70,3	96,2	3,2	8,9
ZURZTASUNA / FAMILIAREN ALDE	462,2	468,8	477,3	488,8	511,8	41,6	56,9	2,4	4,7
Iturria: ENPLEGU ETA GIZARTE SEGURANTZAKO MINISTERIOAREN "Lan Estatistiken Aldizkaria" oinarri hartuta egindakoa.									
* Ehuneko bertikalak, % 100 pentsioen guztizkoa eta prestazioen batez besteko zenbatekoa izanik.									

Erretiroaren ziozko pentsioak ardatz hartuta, EAEko pentsiodunen taldeko gehienek jasotakoak pentsio guztietatik, 362.300 ziren 2019an, % 62,2 gizonak eta % 37,8 emakumeak. Diferentzial hori urtetik urtera ari da murrizten, zehazki 1,2 puntu 2018 eta 2019 bitartean.

IV.2.4. TAULA. ERRETIROAREN ZIOZKO PENTSIEN ZENBATEKOA EAE-N: BATEZ BESTEKO PENTSI OSOAREN ETA ALTA BERRIEN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA BEREIZITA. URTEKO BATEZ BESTEKOAK EURO/HILEKO								
	GUZTIRA, ERRETIRO PENTSI OAK			ALTA BERRIAK ERRETIRO PENTSI OAK			DIF. % GIZONAK/EMAKUMEAK*	
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	PENTSI O GUZTIAK	ALTAK
2009	1.290,17	642,81	1.069,47	1.624,05	844,30	1.359,46	100,7	92,4
2015	1.507,19	821,44	1.262,75	1.830,44	1.352,84	1.657,86	83,5	35,3
2016	1.533,79	856,81	1.289,44	1.807,41	1.369,01	1.633,74	79,0	32,0
2017	1.559,16	892,07	1.314,79	1.804,23	1.367,64	1.629,89	74,8	31,9
2018	1.592,25	934,43	1.347,32	1.795,91	1.389,02	1.625,28	70,4	29,3
2019	1.650,15	992,50	1.401,55	1.816,75	1.408,65	1.647,33	66,3	29,0
Ald. %tan, 17/18	2,1	4,7	2,5	-0,5	1,6	-0,3	-4,4	-2,6
Ald. %tan, 18/19	3,6	6,2	4,0	1,2	1,4	1,4	-5,8	-1,0
Ald. %tan, 09/19	27,9	54,4	31,1	11,9	66,8	21,2	-34,2	-68,6
Iturria: GSIN-REN DATU-BASEA. Guk geuk egin dugu.								
* Ehuneko horretan gizonen batez besteko pentsioa emakumeen batez besteko pentsioa baino handiagoa da.								

Eta, pentsio horien zenbatekoak aztertzen badira, 2019rako batez besteko datuekin, EAEn gizonentzat erretiro-pentsioa emakumeentzat baino % 66,3 handiagoa zen; ratio hori ere urtetik urtera ari da jaisten (izan ere, azken hamarkadan 34,4 puntu jaitsi da). Batez besteko zenbateko horiek urtean eginiko alta berrien pentsioen arteko erkaketa eginda, aldea % 29koa zen 2019an, hori ere baxuena serie historiko osoan.

Halaber, erretirodunen talde osoaren erretiroko batez besteko pentsioak eta erretiroan sartu diren azken pertsonak erkatuta ikusten denez, erretiratu berriek, batez beste, talde osoaren % 17,5 gehiago kobratu zuten 2019an (% 20,6 2018an).

2019ko abenduaren 31n, bestalde, EAEn batez besteko pentsioa 1.238,77€ da, eta % 3,6 igo da 2018aren aldean.

IV.2.5. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN PENTSIONAK EAE-N, MOTA BAKOITZEKO. ONURADUNAK ETA BATEZ BESTEKO ZENBATEKOAK SEXUAREN ARABERA, 2019KO ABENDUAREN 31N.						
	ONURADUNAK			BATEZ BESTEKO ZENBATEKOAK (€)		
	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTIRA *	GIZONAK	EMAKU MEAK	GUZTIRA
EZINTASUN IRAUNKORRA	28.539	13.869	42.408	1.332,18	1.087,34	1.250,96
ERRETIROA	225.138	126.798	351.938	1.657,02	1.005,98	1.409,08
ALARGUNTASUNA	3.100	96.011	99.112	634,45	887,61	870,77
ZURZTASUNA	7.798	6.926	14.724	486,23	481,50	484,00
FAMILIAREN ALDE	590	1.590	2.180	717,43	725,23	723,22
PENTSION GUZTIAK	265.165	245.194	510.362	1.551,72	943,26	1.238,77

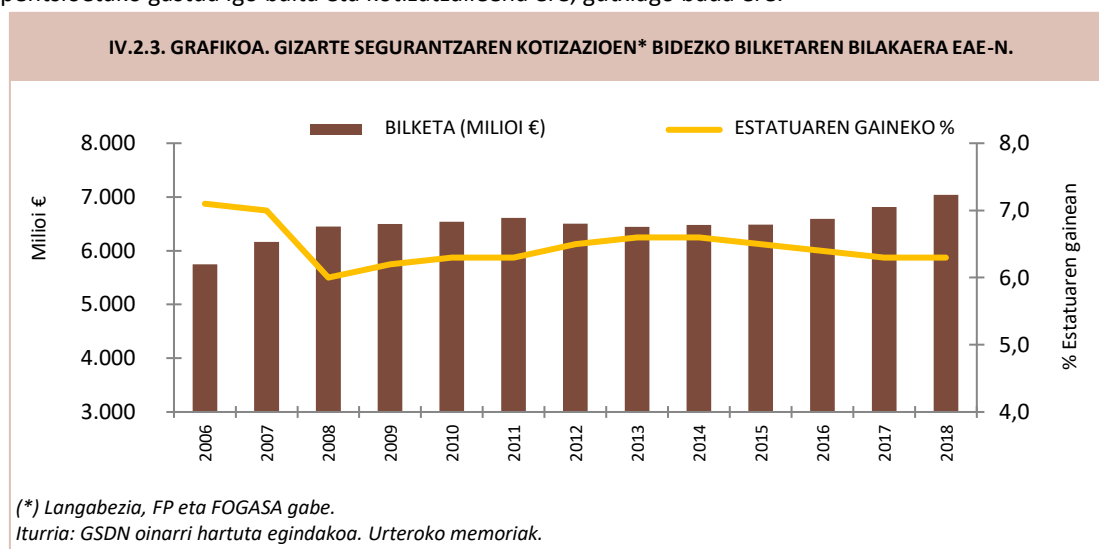
Iturria: GSIN-REN DATU-BASEA. Geuk eginia
** Ez dator bat gizonen eta emakumeen baturarekin erregistro batzuetan ez delako pertsonaren sexua jasotzen.*

b) Gastua eta sarrera

Pentsioetako guztizko gastu zenbatetsia % 5,7 igo zen 2019an, eta % 6,3 2019an, kotizaziopeko pentsioen urteko batez besteko kopuruaren eta haien zenbatekoaren emaitza kontuan hartzen badugu (IV.2.6. taula). Kotizaziopeko pentsioetako gastuaren bilakaera eta Gizarte Segurantzaren afiliaturiko langileen kopurua erkatuta, pentsio horiek pertsona afiliatu bakoitzeko ordaintzeak hileko eurotan eginiko ahalegina zenbatetsi dezakegu. 2019an, 714,66 euro dira hilean, aurreko urtean baino % 4 gehiago, zeren eta pentsioetako gastua igo baita eta kotizatzaileena ere, gutxiago bada ere.

IV.2.6. TAULA. PENTSIONEN ARLOKO AHALEGINAREN HURBILKETA EAE-N					
	PENTSIONAK KONTRIBUZIOPEK OAK (1)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOAK, € HILEAN (2)	ZENBATEK OA, GUZTIRA, € HILEAN (3) = (1)*(2)	GIZARTE SEGURANTZAREN AFILIATUAK	AHALEGINA: EURO/HILEKO AFILIATU BAKOITZEKO (3) / (4)
2015	530.200	1.098,2	582.265.640	888.300	655,48
2016	536.700	1.120,5	601.372.350	904.800	664,65
2017	543.700	1.142,60	621.231.620	922.200	673,64
2018	551.300	1.173,80	647.115.940	941.900	687,03
2019	558.500	1.231,50	687.792.750	962.400	714,66
Ald. %tan, 17/18	1,4	2,7	4,2	2,1	2,0
Ald. %tan, 18/19	1,3	4,9	6,3	2,2	4,0

Iturria: ENPLEGU ETA GIZARTE SEGURANTZAKo Ministerioaren datuak oinarri hartuta egindakoa.
** Gizarte Segurantzaren alta egoeran dauden kotizatzaileak.*

Beste alde batetik, 2019an (behin betiko datuak eskuragarri dauden azken urtea) Gizarte Segurantzako Sistemak 7.040,9 milioi euro bildu zituen EAEn, aurreko ekitaldian baino % 3,3 gehiago, hau da, estatuan guztira bildutakoaren % 6,2 (2017an % 6,3). Zenbateko hori gure Erkidegoko urte horretako BPGd-ren % 9,2 da, behin-behineko datuen arabera (aurreko urteko ratio bera). Hala, bildutako bolumen horretatik, 1.207,5 milioi Arabari dagozkio (% 17,1), 2.358,7 milioi Gipuzkoari (% 33,5) eta 3.474,7 milioi Bizkaia (guztizkoaren % 49,4).

Zenbateko horren % 90 Gizarte Segurantzaren kuotei dagokie; gainerako % 10, aldiz, lan-istripuen eta lanbide-gaixotasunen mutualitateetatik ondorioztatutakoa da. % 75,1en jatorria araubide orokorra da, eta guztira 5.288,3 milioi euro dira (+% 3,5 aurreko urtearen aldean). Halaber, Gizarte Segurantzak Langabeziari, FOGASari eta Lanbide Heziketari dagozkien kuotak ere biltzen ditu. EAEn horien zenbatekoa guztira 1.406 milioi euro izan ziren 2018an, 2017an baino 56 gehiago.

IV.2.7. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN DIRUZAINNTZA OROKORRAREN KUOTEN BILKETAREN BILAKAERA. MILIOI EURO.							
	BEHIN BETIKO DATUAK (MEMORIA)					ALDAKUNTZAREN %	
	2015	2016	2017	2018	2018ko banaketa*	16-17	17-18
OROKORRA	4.790,3	4.903,9	5.108,5	5.288,3	75,1	4,2	3,5
AUTONOMOAK	693,4	696,1	704,3	707,7	10,1	1,2	0,5
ITSASOKO LANGILEAK	28,5	30,2	31,3	32,4	0,5	3,6	3,5
IKATZAREN MEATZARITZAKOAK	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
LI ETA LG KUOTAK (DIRUZAINNTZA)	6,9	9,0	6,7	6,9	0,1	-25,6	3,0
SEPEKO LANGABEAK	351,8	312,5	299,5	302,0	4,3	-4,2	0,8
GSDN-KO KUOTAK, GUZTIRA (A)	5.871,0	5.951,7	6.150,3	6.337,4	90,0	3,3	3,0
LI ETA LG MUTUALITATEAK	408,3	424,2	443,9	464,3	6,6	4,6	4,6
KONTINGENTZIA ARRUNTENGATIKO ALDI BATERAKO EZINTASUNA	202,8	212,3	214,1	234,9	3,3	0,8	9,7
JARDUERA UZTEA	4,9	4,6	4,5	4,3	0,1	-2,2	-4,4
MUTUALITATEAK GUZTIRA (B)	616,0	641,1	662,5	703,5	10,0	3,3	6,2
GS-KO SISTEMAREN DIRU-BILKETA, GUZTIRA (A+B)	6.487,0	6.592,8	6.812,8	7.040,9	100,0	3,3	3,3
LANGABEZIARAKO KUOTAK	1.100	1.140	1.190	1.240	17,6	4,4	4,2
SOLDATAK BERMATZEKO FUNTSA	28	29	30	31	0,4	3,4	3,3
LANBIDE HEZIKETA	122	126	130	135	1,9	3,2	3,8

Fuentes: GIZARTE SEGURANTZA. Economía eta finantzei buruzko informazioa. GSDN: Urteroko memoriak. Guk geuk egin dugu.
* Ehuneko bertikalak, 2018. urtean sistemari dagokion diru-bilketa guztia % 100 hartuta (7.040,9 milioi euro).

Gizarte Segurantzak EAEn dituen kotizaziopeko pentsioen gastua eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren kuoten bilketako kopuruak erkatuta ikusten denez, 2018an (bi datuak ditugun azken ekitaldia), gastua 8.930,4 milioi eurokoa zen. Sarrerak, berriz, 7.040,9 milioi eurokoak ziren eta, beraz, saldo negatiboa izango litzateke, 1.889,7 milioi euro; 2017an -1.689,9 milioi ziren.

Emaizta defizitario hori, kotizaziopeko pentsioengatik sarreraren eta gastuen arteko bilakaeraren ondorio dena, aurreko ekitaldian baino gehiago hazi da: 2018an, gastua % 5 handitu zen, baina sarrerarenak % 3,3 hazi zirenez gero, kotizaziopeko pentsioen saldo negatiboa handitu egiten da EAEn, % 11,8 2017aren aldean. Izan ere, urte horretan % 3,7 hazi zen.

IV.2.8. TAULA. KOTIZAZIOPEKO PENTSOIETAKO GASTUAREN BILAKAERA ETA DIRU-SARRERAK GSDN-KO KUOTEN BILKETAGATIK EAE-N (MILIOI EURO)								
	2015	2016	2017	2018	2019*	ALD. %TAN 2016/17	ALD. %TAN 2017/18	ALD. %TAN 18/19
DIRU-SARRERAK BILDUTAKO GSDN-KO KUOTENGATIK	6.487,0	6.592,8	6.812,8	7.040,9	..	3,3	3,3	..
GIZARTE SEGURANTZAKO KONTRIBUIZIOPEKO PENTSOIETAKO GASTUA	7.947,4	8.223,0	8.502,1	8.930,2	9.440,8	3,4	5,0	5,7
SALDOA	-1.460,4	-1.630,2	-1.689,9	-	..	3,7	11,8	..
DIRU SARRERA/GASTUA	0,82	0,80	0,80	0,79	..			

Iturria: GIZARTE SEGURANTZA. Economía eta finantzei buruzko informazioa. Guk geuk egin dugu. * Behin-behineko datuak.

2.2.2. Kudeaketa transferituko prestazioak: kotizaziorik gabeko prestazioak

Ordaindutakoaren arabera ez diren prestazioak inoiz kotizatu ez duten edo kotizaziopeko prestazioak lortzeko behar besteko denboraz kotizatu ez duten eta iraupeneko bitartekorik ez izateagatik beharizan-egoeran dauden pertsonen ematen zaizkienak dira. Errenta ekonomiko bat aitortzeaz gain, laguntza mediko eta farmazeutikoa eta gizarte zerbitzuak jasotzeko eskubidea ere badute; hortaz, beharizan-egoeran egonez gero estaldura osoa ematen diete. Estatuan autonomia erkidegoek dute eskumena. Aldiz, EAEn, eginkizunak eta zerbitzuak besterendu ondoren, prestazioa aitortzea, kudeatzea eta finantzatzea foru aldundiei dagokie. Kotizazio gabeko prestazioak hiru motakoak dira: Gizarte Segurantzaren kotizazio gabeko pentsioak, laguntza pentsioak eta MGL prestazioak. Jasotzen den zenbatekoa errenten eta egoera pertsonalaren arabera ezartzen da.

EAEn Foru Aldundiek emandako *kotizaziorik gabeko pentsioak*, kopuruari eta zenbatekoari dagokienez, kotizaziorik gabeko prestazioen artean nabarmenenak dira. Diru-sarrera nahikoak ez dituzten pertsonen daude zuzenduta (diru-sarrerak nahikoak ez direla zehazteko, urteko diru-sarreraren baturak pentsioaren urteko zenbatekoak baino txikiagoa izan behar du) eta zenbatekoak ia aldaketarik gabe iraun du 2013tik.

2019an guztira 12.007 lagunek jaso zituzten pentsio horiek (batez besteko datuak), aurreko urtean baino % 1,8 gehiagok, 5.805ek erretiro modalitatean eta 6.202k baliaezintasunagatik.

IV.2.9. TAULA. GIZARTE SEGURANTZAREN KOTIZAZIORIK GABEKO PENTSIOAK EAE-N: ADIERAZLE NAGUSIAK.				
	ONURADUNAK (URTEKO BATEZBESTEKOAK)			HILEKO ZENBATEKOA (€)
	ERRETIROA	EZINTASUNA	GUZTIRA	
2015	4.870	6.121	10.991	366,90
2016	5.051	6.247	11.298	366,90
2017	5.273	6.314	11.587	366,90
2018	5.520	6.276	11.796	366,90
2019	5.805	6.202	12.007	366,90
Ald. %tan, 17/18	4,7	-0,6	1,8	0,0
Ald. %tan, 18/19	5,2	-1,2	1,8	0,0

Iturria: ESSMren datuak erabilia egindakoa. Lan-estatistikei buruzko Buletina.

Kotizaziorik gabeko pentsioen zenbatekoak Estatu osorako ezartzen dira urtero. 2019rako 366,90€ iraun zuten hileko erretirorako eta % 65eko mailako edo maila altuagoko baliaezintasunerako, eta, gainera, zenbait osagarri onartu ziren. Zenbateko hori aintzat hartuta, pentsio horien ziozko gastua, gutxi gorabehera, 61,7 milioi eurokoa izan zen 2014ko ekitaldian, hau da, 2108an baino % 1,8 gehiago, baina esan beharra dago ez dakigula zenbateko zehatza zein izan zen¹⁹.

2.3. POBREZIAREN ETA GIZARTE BAZTERKERIAREN AURKAKO NEURRIAK EAE-N

Txirotasuna, tradizioz, gizarte desberdintasunei eta diru-sarreraren maila txikiko biztanleria-kapei lotuta egon da. Azken urteotan, aldiz, gure gizartearen gertatutako aldaketekin batera —bai ekonomiari, bai gizarteari, bai familiari lotutakoak—, bazterketa adierazpen berriak agertu dira; ekonomia hutsari lotutakoaz gain, beste eragile batzuk (bakardadea, mendekotasuna, adina) piztu dituzte gizarte bazterkeriako prozesuak.

EAEn txirotasuna, marjinazioa eta gizarte bazterkeria borrokatzeko tresna nagusien artean, Gizarte Zerbitzuen Legean, Bazterkeriaren aurkako Legean eta Gizarte Eskubideen Kartaren Legean kokatuta, azken urteotan egungo Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (lehen Oinarrizko Errenta) eta Gizarte Larrialdiko Laguntzak (GLL), izan dira. Txirotasunaren aurka borrokatzeko osoko planaren baitako gutxieneko diru-sarrerak bermatzeko programak dira biak. Horiek ez ezik, gizarteratze, prestakuntza eta laneratze programak ere badaude, partaideen (laneratze enpresak sortu ahal izatea aintzat hartu da), udalen eta bazterkeria egoeran edo arriskuan dauden pertsonen arteko hitzarmenen bidez.

¹⁹ Azkenik, ez dago informazio eguneraturik Gizarte Segurantzako laguntzako pentsioen eta Desgaituak Gizarteratzeko Legetik (13/82) datozen prestazioen jasotzaileei buruz, zeinak 1992an eta 1990ean indargabetu baitziren, hurrenez hurren; harrezkero, haien kopurua jaisten ari da. Halaber, ez da kontuan hartuko pentsio horiek EAEn pentsioetako gastu agregatuaren kalkuluari dakarkioten gastuaren zenbatekoa. Kalkulu hori kapitulu honen sarreran egin da eta, nolahi ere, pentsio horien zenbatekoa milioi bat eurotik beherakoa litzateke.

2.3.1. Gizarteratze Plana 2017-2021

Eusko Jaurlaritzak hainbat plan egin izan ditu pobreziaren eta bazterketaren kontra. Hainbat izen hartuta, pobreziaren eta gizarte bazterketaren kontrako borrokaren oinarriak ezartzea eta aipaturiko araudia garatzeko helburuak eta neurriak egituratzea du helburu. Gaur egun, “2017-2021 Gizarteratzeko IV. Euskal Plana” dago indarrean; haren estrategia lau helbururen bidez definitzen da²⁰:

- ✓ Lana: Enpleguaren prekarizazio-prozesuei aurre egitea, gazteak edota lana lortzeko zailtasun handienak dituztenak laneratzea bultzatzea eta enpleguko euskal sistema hobetzen jarraitzea.

- ✓ Diru-sarreraren bermea: diru-sarrerak bermatzeko euskal eredia zaintzea eta hobetzea, gizarte legitimotasuna eta iraunkortasun ekonomikoa bermatuz.

- ✓ Gizarte zerbitzuak: Gizarte Zerbitzuen Legearen garapena bultzatzea halako moldez non herritar guztiek gizarte zerbitzuak eskuratzeko duten eskubidea bete, gizarte zerbitzuen sistema Planean ezarritako oinarrietarako egokitzapen kontzeptuala lortu eta gizarteratze-programa berriak bultzatuko baitira herritarrek eta gizarteak parte hartuta betiere.

- ✓ Etxebizitza: gizartean baztertuta edo arrisku horretan daudenek etxebizitza eskuratzeko modua erraztea, etxebizitza izateko eskubide subjektiboa garatuz eta bizitegi bazterketako egoerei aurre egitea eta aurre-zaintza lana egitea.

IV.2.10. TAULA. 2017-2021. GIZARTERATZEKO IV. EUSKAL PLANA: INPAKTU ADIERAZLEAK.		
	ABIAPUNTUKO ADIERAZLEA	ESPERO DEN ADIERAZLEA
MANTENTZE-POBREZIA	7,1	< 5,6
GIZONEN OKUPAZIO TASA	70,5	> 75
EMAKUMEEN OKUPAZIO TASA	62,4	> 66
LAN-INTENSITATE BAXUKO TASA	10,2	< 8
ESKOLA UZTEKO TASA	7,3	< 7
GIZONEK HAUTEMANDAKO OSASUN TXARRA	2,40	< 2,37
EMAKUMEEK HAUTEMANDAKO OSASUN TXARRA	2,55	< 2,49
ETXEBIZITZA ESKURATZEKO PREMIA DUTEN ETXEAK	7,4	< 5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2017-2021 Gizarteratzeko IV. Euskal Plana.

IV. Plana abiarazteko, 815 milioi euro zenbatetsi dira urtean, honelaxe banakatuta:

- 400 milioi euroko gastua DSBerako eta GLLrako urtean, hain zuzen 2012-2015eko urteko batez besteko gastuari dagokiona.
- Urtean 100 milioi euro etxebizitza prestazioetan, eta 20 milioi euro gehiago jarri dira aurreko epealdian emandakoaren aldean.
- Urtean 200 milioi euro alokairua bultzatzeko beste politika batzuetarako, Etxebizitza Sailak 2018rako onetsitako partida horretarako aurrekontuaren ildotik.
- Urtean 75 milioi euroko gastua 2017-2020ko Enplegu Planean ezarriak laneratzeko pizgarrietarako erabiltzeko (301 milioi euro 4 urteko epealdirako).
- Urtean 45 milioi euroko gastua gizarte zerbitzuetan Zorroaren Dekretuan ematen den gizarteratzeko (20120 eta 2015 bitartean 42 milioi euroko gastua izan da batez beste.).

Kopuru horiek abiapuntu izanik, eta Hezkuntza eta Osasun gastuak alde batera utzita, 4.000 milioi euroko gastu metatua zenbatetsi da Planean, IV.2.10 taulan zehazturiko helburu kuantitatiboak lortzeko erabili beharko lirakeenak. Kapitulu hau egiteko datan ez dago informaziorik plan horren bilakaera baloratzeko.

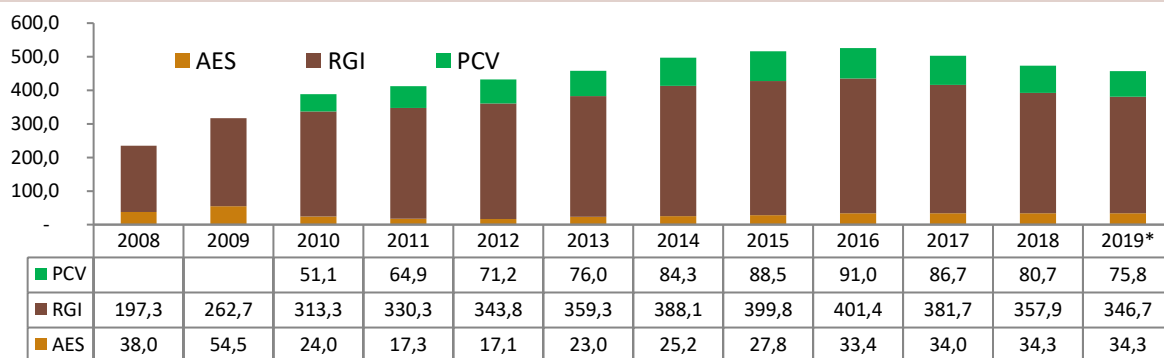
²⁰ Plan horri buruzko xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikusi Memoria honen 2017ko edizioa eta web orri hau: https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/11247/IV_PLAN_VASCO_DE_INCLUSION.pdf?1519744181

2.3.2. Sarrerak Bermatzeko Sistemaren prestazioak

2009an Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legea sartu zen indarrean. Haren helburuak honakoak dira: alde batetik, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Euskal Sistema eratzea, sistema autonomoa izanda —haren kudeaketan gizarte eta enplegu zerbitzuek hartzen dute parte eta herri administrazioaren beste arlo batzuek ere laguntzen dute—; bestetik, Diru-sarrerak Bermatzeko eta Gizarteratzeko Euskal Sistemaren funtzionamendu printzipioak eta egitura oinarriak ezartzea eta herritarrek prestazio ekonomikoak eta gizarteratzeko eta laneratzeko tresnak eskura ditzatela bermatzea, berdintasun eta zuzentasuneko irizpideen arabera, lurralde osoan era homogeneoan aplikatuko dela bermatzeko behar diren neurriak hartuz.

Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak, 2019an, 456,8 milioi euro gastatu zituen orotara, 2018an baino % 3,4 gutxiago. Honelaxe daude banatuta: 346,71 milioi Sarrerak Bermatzeko Errentan eginiko gastuari dagozkie (guztizkoaren % 75,9, eta 2018an baino % 3,1 gehiago), 75,78 milioi Etxebizitzaren Prestazio Osagarriko (guztizkoaren % 16,6 eta 2018an baino % 6 gutxiago), eta eginiko zenbatespenen arabera, Sistemaren gastu agregatua kalkulatzeko, 2018an Gizarte Larrialdirako Lagunetarako erabilitako 34.3 milioi eurori eutsi egin zaie 2019an (Sistemako gastu guztiaren % 7,5), laguntza horri buruzko datu ofizialak izan arte. Gainera, Eusko Jaurlaritzak 2019rako 470 milioi euroko gastua onartu zuenez gizarte prestazioetan (2018ko 491 milioiak baino txikiagoa), benetako gastua, 456,8 milioi eurotan zenbatetsi duguna, aurrekontuko zenbatekoaren % 97,2 da.

V.2.4. GRAFIKOA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO EUSKAL SISTEMAKO PRESTAZIOETAKO GASTUAREN (MILIOIKA EUROTAN) BILAKAERA

Iturria: Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritzaren datuak oinarri hartuta egindakoa. EUSKO JAURLARITZA.

Prestazio horiek EAEko bizi-baldintzetan dituzten ondorioei dagokienez, Eusko Jaurlaritzaren 2018ko "Txirotasunari eta gizarte desberdintasunei buruzko Inkesta" (TGDI) kalkulatu du xtirotasun-atalasearen azpitik bizi diren pertsonak Euskadin % 33,6 murriztu direla, laguntza horien ondorioz (% 36,8 2016an, aurreko inkestaren urtean). Prestazio horiek izan gabe benetako xtirotasun egoeran dauden pertsonak biztanleriaren % 9,1 lirateke (197.185 lagun), baina prestazio horiek banatu ondoren ehunekoa % 6,1eraino murriztu da: arreta jaso arren xtirotasunetik irteten ez den % 3,3 gehi arretarik jasotzen ez duen % 2,8. Kopuru horiek ikusita ondorioztatzen denez, EAEko Sarrerak Bermatzeko Sistemak pobrezia arriskuan zeuden biztanleen % 69,3rengana iritsi da 2018an (urte bi lehenagoko ratio bera): 136.567 lagun (biztanleria osoaren % 6,3).

a) Diru-sarrerak bermatzeko errenta

Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DBE) ematen zaie EAEn gutxienez urtebeteen erroladatuta dauden eta oinarritzko beharrei eta laneratzeko eta gizarteratzeko prozesuaren ondoriozko beharrei aurre egiteko nahikoa diru-baliabiderik ez duten pertsonari, betiere 18/2008 Legeak eta hura garatzeko araudian ezarritako baldintzak betetzen badituzte²¹.

²¹ <http://www.lanbide.euskadi.eus/rqi/-/informacion/rqi-legislacion-y-normativa/>

2019an, guztira, 346,7 milioi euro ordaindu dira DBErengatik (2018an baino % 3,1 gutxiago eta, era berean, EAEko 2018rako aurrekontu orokorren 2019rako luzapenean partida horrentzat kontsignatutako kopurua baino 55,4 milioi gutxiago, 402,1 milioi baitziren). Gastuaren jaitsiera hori autonomia erkidegoko hiru lurraldeetan gertatu da.

Hala, gastua Gipuzkoan (-% 3,1), Araban (-% 1,6) eta batez ere Bizkaian murriztu da, azken horretan batezbestekoa baino gehiago, % 3,6.

Bestalde, 2019an 52.455 bizikidetza-unitatek jasotzen duten DBE (abenduko datua, hots, 93.350 onuradun), eta 2018a amaitzean, berriz, 55.380k jasotzen zituzten laguntza horiek. Hala, 15 urtez etengabeko hazkundea izan ondoren (1999 eta 2014 bitartean; azken urte horretan iritsi zen bizikidetza-unitate jasotzaileen kopururik handienara, 65.000 baino gehiago)), bosgarren urtez behera egin du, azkenean % 5,3.

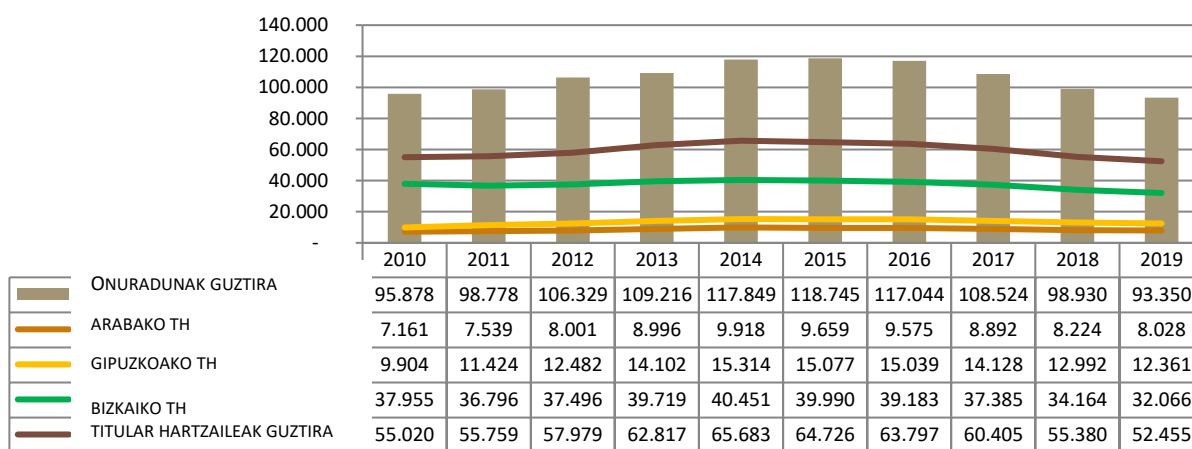
Lurraldearen arabera, Bizkaian egon zen bizikidetza-unitate jasotzaileen kopuru handiena, guztira 32.066, hau da, EAEko jasotzaile guztien % 61,6. Gipuzkoan, bizikidetza-unitate jasotzaileen % 23,6 egon ziren (12.361 guztira) eta Araban gainerako % 15,3 (8.028 titular).

IV.2.11. TAULA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: GASTUAREN BILAKAERA LURRALDE HISTORIKO BAKOITZEAN. MILIOI EURO.

	2015	2016	2017	2018	2019	ALD. %TAN 2017/18	ALD. %TAN 2018/19
ARABA	67,1	68,2	62,8	57,5	56,6	-8,4	-1,6
GIPUZKOA	88,8	91,2	85,9	79,8	77,3	-7,1	-3,1
BIZKAIA	243,8	242,0	233,0	220,7	212,8	-5,3	-3,6
EAE	399,8	401,4	381,7	357,9	346,7	-6,2	-3,1

Iturria: LANBIDE. Analisi, Azterlan eta Estatistika Zerbitzua.

IV.2.5 GRAFIKOA. DBE: BIZIKIDETZA UNITATE HARTZAILEEN BILAKAERA ABENDUAREN 31N, LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.

Iturria: LANBIDE.

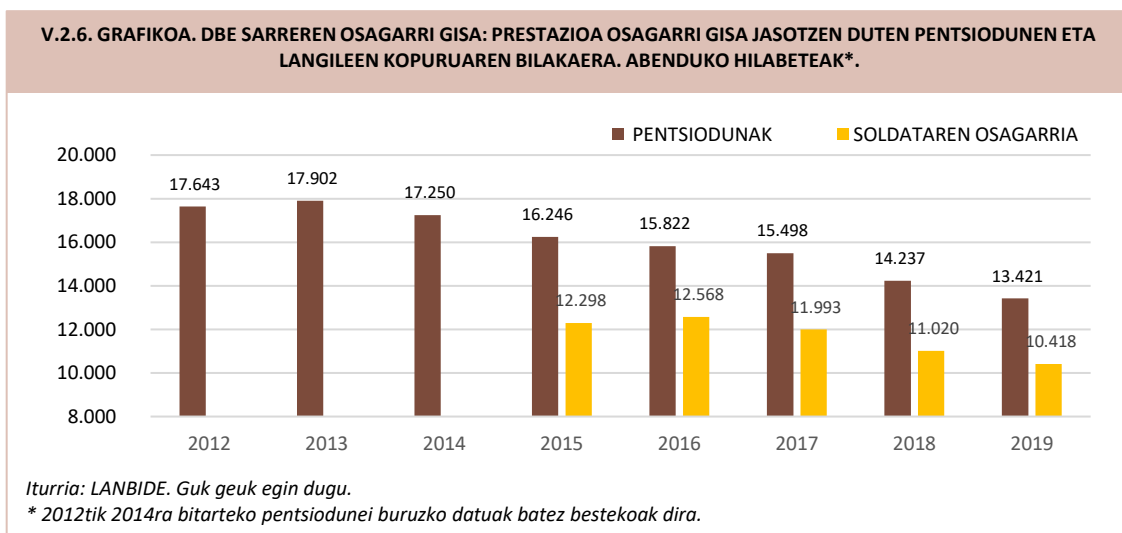
** 2010 eta 2016 arteko onuradunen datuak urteko batezbestekoak dira.*

Lanbideren 2019ko espediente aktiboen fitxari esker, bestalde, jakin badakigu bizikidetza-unitateetako 52.455 pertsona titular zeudela inskribatuta, % 41,6 gizonezkoak ziren eta % 58,4 emakumezkoak. Onuradun gehien biltzen dituen adin-tartea 40-59 urte bitartekoa da (guztizkoaren % 48, 2018an baino puntu bat gehiago), eta nabarmentzekoa da ere 7.988 jasotzailek 30 urte baino gutxiago dituztela (% 15,2). Gainera, 2018ko abenduaren aldean 60-64 urteko pertsonen adin-tartean baino ez da handitu DBEren jasotzaileen kopurua, 4.057 titular guztira (+% 5,8).

LANBIDEren zifretatik, ondorioztatzen da hau dela bizikidetza-unitate hartzaileen pertsona titularren profila (aztertutako seriean ia aldatu ez dena): espainiar nazionalitateko emakumea, 40 urtetik gorakoa eta oinarritzko ikasketak dituen (% 69,3k nahitaezko ikasketak ditu, % 10,1ek lanbide titulazioren bat eta % 4k unibertsitateko titulazioa).

Horrez gain, DSBEn hartzaileen kopuruak azken urtean behera egin bazuen ere, sexuaren aldetik, murrizketa hori (2018an bezala) ez da homogeneoagoa izan, zeren eta 2019ko abenduan gizon titularren kopurua % 6,6 murriztagoa baitzen (-1.540). Emakumeei dagokienez, berriz, % 4,3koa izan da beherakada (1.385 gutxiago). Gizonengan izandako murrizketa handiago horrek areagotu egin du betidanik emakumeen alde izandako diferentzia. Izan ere, 2019ko abenduan titular hartzaile guztien % 57,8 baziren ere, urtebete geroago % 58,4 ziren.

Bestalde, prestazioa jasotzen duten atzerritarrak guztizkoaren % 39,5 dira (% 39,4 2018an), eta titular jasotzaileen % 25,6 pentsiodunak dira (% 25,7 2018an). Datu horri dagokionez, kontuan hartu behar da DBEn 13.421 titularrek, euren pentsioaren osagarri gisa, 2019ko abenduan (-% 5,7 2018aren aldean), hil horretan prestaziorako erabilitako funtsen % 11,6 jaso zituztela (2018ko abenduan baino 9 hamarren gehiago).

Bestalde, 10.418k, bizikidetza-unitate jasotzaileen % 19,9k, soldata errenta gisa jasotzen dute DBE (2017 eta 2018ko ratio bera, baina kopuru absolutuetan, % 5,5 murriztu dira). Hortaz, hile horretako prestazioaren gastuaren % 18,6 ematen zaie.

DBEn osagarriei dagokienez, lehenengoa Etxebizitza Gastuetarako Prestazio Osagarria (EGPO) da, erreferentziako datan, aurrerago ikusiko denez, 24.479 bizikidetza-unitatek jasotzen zutena, guztien % 46,7 (ikus hurrengo atala) eta, aldi berean, unitate horien 8.737 titularrek gurasobakar izateagatik osagarri bana jasotzen dute (% 16,7).

IV.2.12. TAULA. DIRU-SARRERAK BERMATZEKO ERRENTA: TITULARREN BANAKETAREN BILAKAERA KONTZEPTU APLIKAGARRIEN ARABERA. GUZTIZKOAREN GAINEKO EHUNEKO. ABENDUKO HILABETEA.

	MODALITATEA		PENTSIODUNA		OSAGARRIAK		GUZTIRA
	DIRU-SARREREN OSAGARRIA LANA	OINAR RIZKOA	EZ	BAI	GURASOBA KARRA	EGPO	
2015	19,0	81,0	74,9	25,1	14,9	45,0	100,0
2016	19,7	80,3	75,2	24,8	15,3	46,2	100,0
2017	19,9	80,1	74,3	25,7	15,5	46,2	100,0
2018	19,9	80,1	74,3	25,7	16,0	46,7	100,0
2019	19,9	80,1	74,4	25,6	16,7	46,7	100,0
16/17 ald.	0,2	-0,2	-0,9	0,9	0,2	0,0	-
17/18 ald.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	-
18/19 ald.	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,1	0,0	-

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. LANBIDEren datuekin egindakoa.

Bestalde, Osasun, Gizarte Politika eta Berdintasunaren Ministerioaren “Gizarteratzeko Gutxieneko Errentei buruzko txostena”ri esker, autonomia erkidegoetako sarrerak bermatzeko sistemen kopuru handien konparaziozko urteko jarraipena egin daiteke, sistema horiek garatzeko araudien heterogeneotasuna eta garapen maila ezberdinak kontuan izanik.

2018ko ekitaldiari buruzko txostenaren arabera (argitaratutako azkena), urte horretan gure erkidegoak 6.062,40 euro gastatu zuen urtean prestazio horien titular bakoitzeko, estatuko 5.181,25 euroko batezbestekoaren aldean (% 17 gehiago), eta haren estaldura-tasa 32,9koa izan zen mila biztanleko. Estatuko batezbestekoa, berriz, 6,28 izan zen mila biztanleko. Azterlanaren arabera, gure Erkidegoak 2018an Estatuan prestazio horietarako emandako funts guztien % 28,9 erabili zuen DBErako gehi EPO, autonomia erkidegoen arabera. Euskal biztanleriak Estatu osoan duen pisuaren arabera egokitu beharko litzaiokeena baino askoz portzentaje handiagoa da; izan ere, %4,7koa da aipaturiko urtean. Bestalde, 2018an DBEren gutxieneko zenbatekoa 644,49 eurokoa zen hilean, autonomia erkidego guztietatik handiena, Nafarroaren (610,80 €) eta Kataluniaren (604 €) aurretik.

IV.2.13. TAULA. GUTXIENEO GIZARTERATZE ERRENTEN KONPARAZIOA AUTONOMIA-ERKIDEGOEN ARABERA. 2017-2018KO DATUAK										
	ESTALDURA TASA (1.000 BIZTANLEKO)		TITULAR HARTZAILEAK				GASTUA (MILIOI €-TAN)			
	2017	2018	2017	2018	% 2018	ALD. %TAN 17/18	2017	2018	% 2018	ALD. %TAN 17/18
ANDALUZIA	3,50	2,13	29.337	17.883	6,1	-39,0	86,32	53,71	3,5	-37,8
ARAGOI	8,00	7,56	10.466	9.894	3,4	-5,5	49,34	48,50	3,2	-1,7
ASTURIAS	21,37	21,69	22.122	22.305	7,6	0,8	119,12	124,55	8,2	4,6
BALEAR UHARTEAK	6,77	8,60	7.551	9.714	3,3	28,6	13,31	21,33	1,4	60,2
KANARIAR UH.	6,42	5,45	13.525	11.592	4,0	-14,3	53,06	42,62	2,8	-19,7
KANTABRIA	10,97	9,25	6.366	5.365	1,8	-15,7	31,21	31,09	2,0	-0,7
GAZTELA-MANTXA	1,55	1,75	3.152	3.544	1,2	12,4	6,71	9,44	0,6	40,7
GAZTELA ETA LEON	6,39	6,03	15.502	14.536	5,0	-6,2	77,71	71,88	4,7	-7,5
KATALUNIA	3,48	3,76	26.311	28.572	9,7	8,6	183,57	240,51	15,8	30,3
CEUTA	3,10	3,12	263	266	0,1	1,1	0,56	0,44	0,0	-21,8
EXTREMADURA	5,85	5,58	6.316	5.982	2,0	-5,3	48,43	48,43	3,2	0,0
GALIZIA	5,34	5,27	14.468	14.238	4,9	-1,6	58,81	55,32	3,6	-5,9
MADRIL	5,45	5,02	35.483	33.000	11,3	-7,0	168,63	152,56	10,0	-9,5
MELILLA	11,54	9,08	994	784	0,3	-21,1	4,06	3,31	0,2	-18,6
MURTZIA	3,69	3,96	5.421	5.856	2,0	8,0	14,14	16,52	1,1	16,8
NAFARROA	24,75	24,83	15.918	16.078	5,5	1,0	98,08	103,52	6,8	5,6
EAE	34,72	32,90	76.188	72.341	24,7	-5,0	468,43	438,56	28,9	-6,4
ERRIOXA	7,69	9,32	2.424	2.941	1,0	21,3	5,03	12,59	0,8	150,3
VALENTZIAKO E.	4,33	3,71	21.387	18.411	6,3	-13,9	57,91	44,88	3,0	-22,5
ESTATUA	6,72	6,28	313.194	293.302	100,0	-6,4	1.544,44	1.519,67	100,0	-1,7

Iturria: Osasun, Gizarte Politika eta Berdintasuneko Ministerioaren datuak erabilia egindakoa. Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostena 2018.

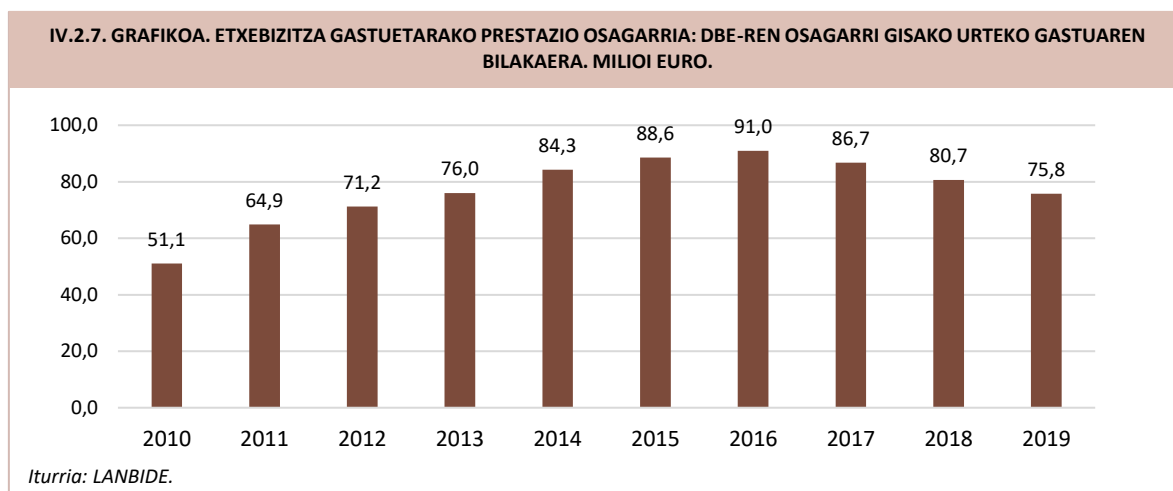
b) Etxebizitza Gastuetarako Prestazio Osagarria

Atal honek dakarren informazioak osatu egiten du DBEren Etxebizitzarako Prestazio Osagarriari buruzko informazioa, epigrafe honetako a) atalak dakarrena.

Etxebizitza gastuetarako Prestazio Osagarria (EPO) eskubide subjektiboko prestazio bilakatzeak sistemaren funtsezko osagai bihurtarazi du, eta 18/2008 Legearen helburua islatzen du: Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta osatzeko prestazio ekonomikoen sistema bat eratzea, biztanleria talderik ahulenei etxebizitzari lotutako gastuei aurre egiteko aukera emateko. Funtsezko gastuak estaltzeko gutxieneko egonkortasuna bermatu ez ezik, jarduketa tresna horren xedea GLLak jatorrizko helbururantz birbideratzea ere bada, hots, gastu bereziak estaltzea; horrela, beharrak direla-eta, urteen poderioz GLLak, praktikan, aldian aldiko izaera hartu eta, proportzio handi batean, etxebizitza gastuak ordaintzeko erabiliak izatera eraman zituen desbideratzea zuzendu da. Arestikoak ez du inondik inora esan nahi etxebizitza gastuak lege esparru berriak Gizarte Larrialdiko Laguntzei emandako xedeetatik at geratu direnik, halako gastuak estaltzeko Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren titularrak ez diren pertsonen bakarrik esleituak zaizkiela baizik. EPOren xehetasunak,

DBEren prestazio osagarri den aldetik eta gehienez hilean 250 eurokoa izanik, etxebizitzaren prestazio osagarriari buruzko urtarilaren 2/2020 Dekretuan daude araututa.

Indarraldiko lehen urtean (2010), guztira 50 milioitik gorako gastua izan zuen EPOk, eta gastu horia handitu egin da, 2016an 91 milioi eurora iritsi arte (orain arteko zenbatekorik handiena). 2019an, 75,78 milioi euro erabili ziren prestazio horretarako (-% 6 2018aren aldean). Zenbateko horretatik, 12,47 milioi Arabari dagozkio (guztiaren % 16,4), 45,03 Bizkaia (% 59,4) eta 18,28 milioi euro Gipuzkoari (% 24,2). Titular hartzaileen kopuruari dagokionez, 2019ko abenduan DBEren 24.479 bizikidetza-unitate onuradunek gainera EPO jaso zuten (aurreko urtean baino % 5,3 gutxiago).

c) Gizarte Larrialdiko Laguntzak

Gizarte Larrialdiko Laguntzak (GLL) ez dira aldian aldikoak eta oinarritzko premia zehatzei aurre egitera daude zuzenduta. Premia horiek batez ere etxebizitzari daude lotuta eta behin-behinean agertutakoak dira, eta gizarte bazterkeriako egoerak prebenitu, saihestu edo arintzeko behar diren gastuei aurre egiteko behar beste baliabiderik ez duten pertsonentzat dira. Helburu baterako dira, eta eman diren xederako baino ezin dira erabili.

IV.2.14. TAULA. GIZARTE LARRIALDIKO LAGUNTZAK 2017-2018
BANAKETA KONTZEPTUEN ETA BATEZ BESTEKO ZENBATEKOEN ARABERA

	2017			2018		
	LAGUNTZA KOP.	ZENBATEKOA (MILA €)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA LAGUNTZAKO (€)	LAGUNTZA KOP.	ZENBATEKOA (MILA €)	BATEZ BESTEKO ZENBATEKOA LAGUNTZAKO (€)
ALOKAIRUA	8.397	9.236,00	1.099,92	7.589	9.236,65	1.217,18
AMORTIZAZIO INTERESAK	4.285	5.762,18	1.344,73	3.247	4.776,17	1.470,74
MANTENTZEKO BESTE GASTU BATZUK	17.591	7.129,99	405,32	17.418	6.144,05	352,75
ALTZARIAK ETA ETXETRESNA ELEKTRIKOAK	1.693	554,39	327,46	1.590	533,18	335,33
KONPONKETAK ETA INSTALAZIOAK	1.235	638,64	517,12	1.416	760,37	537,03
OINARRIZKO PREMIAK	9.319	4.160,91	446,50	8.975	4.122,72	459,38
ZORPETZEA	1.172	662,03	564,87	1.774	1.522,36	858,35
ENERGIA	15.673	5.894,37	376,09	17.712	7.194,57	406,21
LAGUNTZAK, GUZTIRA	59.365	34.038,51	573,38	59.719	34.290,18	574,19
B.U. HARTZAILEAK	29.554			29.035		
PERTSONA HARTZAILEAK	56.198			58.253		

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza.

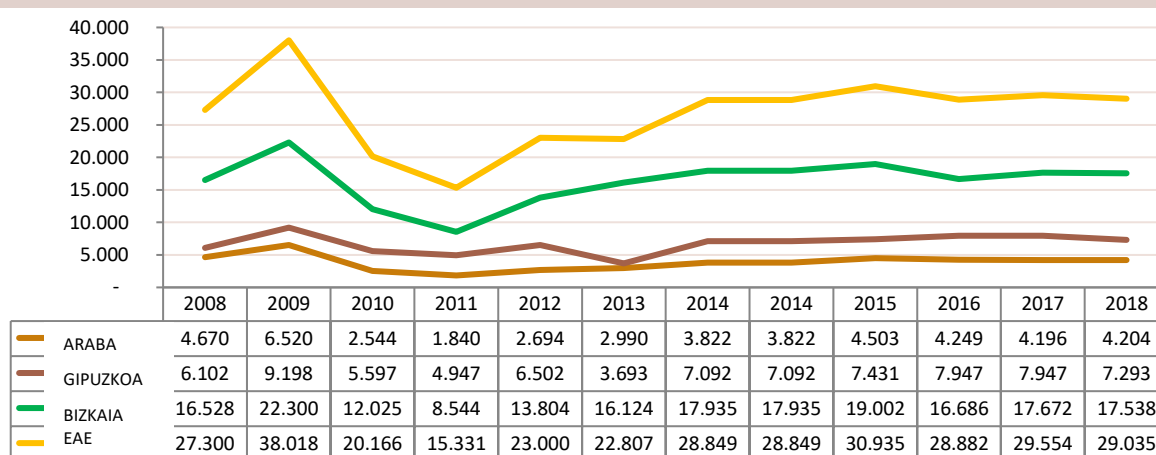
Laguntza horien bidez estalitako berariazko gastuak etxebizitzaz edo ohiko bizitokiak gozatzeari eta mantentzeari, etxebizitzaren edo ohiko bizitokiaren epe luzerako bizigarritasunari eta oinarritzko ekipamenduari (altzariak, linea zuriko etxetresna elektrikoak, oinarritzko instalazioak edo horiek egokitzeko eta/edo konpontzeko gastuak) dagozkio eta jantziei, hezkuntzari, prestakuntzari edo osasun-arretaren inguruko lehen mailako beharrezanek lotutako ohiz kanpoko, aurreikusitako eta ohikoak ez diren beharrezanek sistema publikoek estaltzen ez dituztenak ordaintzekoak dira, bai eta oinarritzko

Gizarte Zerbitzuen iritiz, gizarte bazterkeriako egoerak saihesteko edo arintzeko behar diren antzeko edozein beharrian ere.

EGPO indarrean hasi ondoren, GLLeK jatorrizko helburuari heldu zioten berriro eta, horregatik, nabarmen murriztu zitzaizen aurrekontu partida. Horrela, 2010ean, 24 milioi euro erabili ziren guztira laguntza horietarako. Aurreko urtean, aldiz, 54,5 milioi euro baliatu ziren. Dauden azken datu ofizialak 2018koak dira, eta urte horretan 34,29 milioi euro erabili ziren laguntza horietarako (+% 0,7 2017aren aldean). Zenbateko horretatik, Bizkaia % 54,8 dagozkie, Gipuzkoari % 16,6 eta Arabari gainerako % 16,6.

2018an, 29.035 kontsumo-unitate hartzaile zenbatu ziren, guztira, hau da, 2017an baino % 1,8 gutxiago. Horietatik, 4.204 Araban (% 14,5), 7.293 Gipuzkoan (% 25,1) eta gainerakoak (17.539) Bizkaian (% 60,4) bizi ziren. Guztira, urtean 59.719 laguntza eman ziren kontzeptu desberdinak direla eta, esate baterako oinarritzko premiak (8.975 laguntza), alokairua (7.589) edo interesen amortizazioa (3.247); batez besteko zenbatekoa 595,98 eurokoa izan zen laguntza bakoitzeko (+% 0,14 2017aren aldean).

IV.2.8. GRAFIKOA. GIZARTE LARRIALDIKO LAGUNTZAK: TITULAR HARTZAILEEN KOPURUAREN BILAKAERA LURRALDEEN ARABERA.

Iturria: Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza. EUSKO JAURLARITZA.

Urte horretan, bigarren, “energia” jaso da berariazko kategoria gisa (2016a arte “mantentzeko beste gastu batzuk” atalean sartzen zen), eta 17.712 laguntza jasotzen ditu (2017an baino % 13 gehiago), guztira 7,19 milioi euro (aurreko urtean baino % 22,1 gehiago eta GLLrako funtsen % 21).

2.3.3. Gizarteratzea errazteko programak: Gizarte esku-hartzearen arloan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko diru-laguntzak

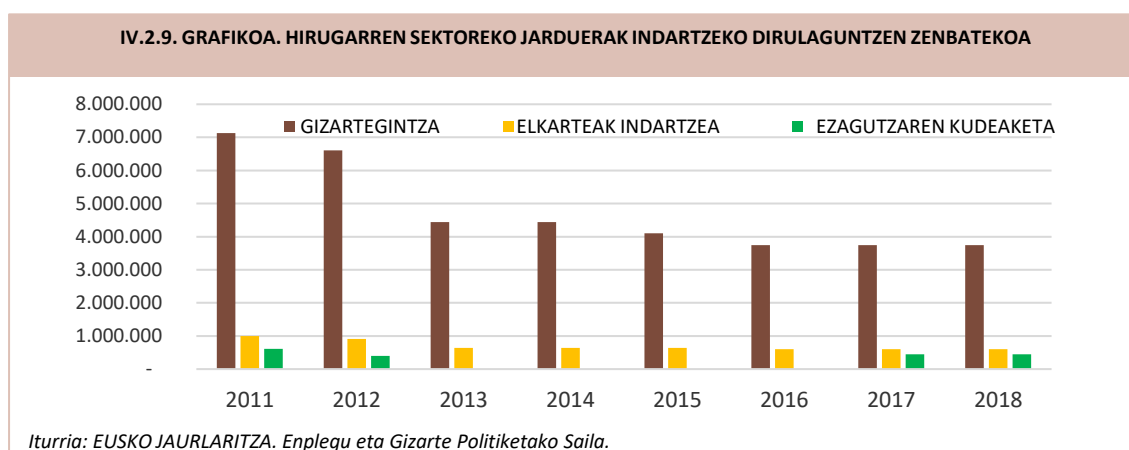
Hau xe datu da Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legearen 6.3. artikuluan: “Gizarte-ongizatea, gizarteratzea eta gizarte-kohesioa ez dira Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren berezko helburuak, baizik eta gizarte-babeseko beste sistema eta politika publiko batzuekin batera gauzatu beharrekoak; hala bada, horiek gauzatzeko orduan, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema bereak diren helburu eta eginkizunen esparruan arituko da elkarlanean. Halaber, elkartasuna eta elkarbizitza sustatzea eta gizartearen parte-hartzea sustatzea beste sistema eta politika publiko batzuekin partekatutako helburutzat joko dira”. Hortaz, gizarte zerbitzuen helburutzat hartzen da gizarte inklusioa, baina beste sistema eta politika publiko batzuekin partekatuta eta, horrekin bat, Diru-sarrerak Bermatzeari eta Gizarte Inklusioari buruzko 18/2008 Legean, gizarte inklusiorako politikaren zeharkakotasuna aipatzen da, eta horretan lagundu behar dute bi sistemak, Gizarte Zerbitzuek eta Diru-sarrerak Bermatzekoak.

Hirugarren Sektoreko jarduerak EAEko gizarte esku-hartzearen arloan sustatzeko diru-laguntzak arautzeari buruzko abenduaren 29k 649/2009 Dekretuan, gizarte esku-hartzea, funtsean, pertsona guztiak gizarteratzera bideratuta zegoela aitortzen zen, baina hainbat laguntza-lerro edo esku-hartze agintzen zituen, ez soilik gizarte inklusioaren arloari lotutakoak, baizik eta bestelako zeharkako modalitateak hartzen ziren aintzat, honako hauek bilduta: familiaren babesa, droga-mendetasunaren prebentzioa, haurren eta nerabeen arreta eta babesa, etorkinen gizarteratzea eta, oro har, kulturartekotasuna, adinekoen arreta eta babesa, mendetasunean bizi direnak eta, oro har, ezintasuna eta maitasun-sexu askatasuna eta aniztasuna²².

2018an, informazioa dagoen azken urtean, hirugarren sektoreko jarduerak gizarte esku-hartzearen eremuan sustatzeko diru-laguntzak eman ziren, guztira 4,79 milioi euro, aurreko urteko zenbateko bera. Laguntza horietatik 3,74 milioi, % 78,1, “gizarte esku-hartze” lerrorako erabili ziren, % 12,5 (600.000 euro inguru), “elkartegintza indartzeko”, eta gainerako % 9,4 (450.000 euro) “ezagutzaren kudeaketa” lerrorako.

IV.2.15. TAULA. GIZARTE ESKU-HARTZEAREN ARLOAN HIRUGARREN SEKTOREKO JARDUERAK SUSTATZEKO DIRU-LAGUNTZAK EAE-N. 2018KO EKITALDIA. DATUAK EUROTAN.			
	2018RAKO ORDAINTZEKO KREDITUA	2019RAKO HITZEMANDAKO KREDITUA	GUZTIRA
GIZARTE ESKU-HARTZEA	2.620.436	1.123.044	3.743.480
EZAGUTZAREN KUDEAKETA	315.000	135.000	450.000
ELKARTEGINTZA INDARTZEA	419.300	179.700	599.000
DIRU-LAGUNTZA JASO DEZAKETEN LERROAK, GUZTIRA	3.354.736	1.437.744	4.792.480

Iturria: EUSKO JAURLARITZA.

2.4. GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMA

Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema (GZES) erantzukizun publikoko arreta sare publiko egituratu bat da. Haren xedea pertsona, familia eta talde guztien gizarte integrazioa, autonomia eta gizarte ongizatea erraztea da, batez ere pertsonalak eta harremanetakoak diren prestazio eta zerbitzuen bidez, sustapen, prebentzio, babes eta laguntza zeregina garatuz. Titulartasun publiko eta pribatu itunduko prestazioek, zerbitzuek eta ekipamenduek osatzen dute eta haren jarduketak gizarte ongizatea lortzea bilatzen duten beste sistema eta politika publikoekin, pareko edo osagarri direnekin, koordinatzen dira eta elkarlanean jarduten da.

Gizarte Zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legeak (GZL) arautzen eta antolatzen du, zeinak ezaugarri nagusi hauek baititu: gizarte zerbitzuetarako eskubide subjektiboa ezartzea, sistema osatzen duten prestazio eta zerbitzuen katalogoa definitzea, eskubide horren irismena zehaztuz eta haren garapena eta ezarpena ziurtatuz eta,

²² Geroago, abenduaren 4ko 271/2021 Dekretuak gizarte esku-hartzearen arloan hirugarren sektoreko jarduerak sustatzeko diru-laguntzak arautuko zituen EAEn, Enplegu eta Gizarte Politiketako Sailaren bitartez, eta haietatik kanpo geratuko zen droga-mendekotasunen prebentzioa, eskumenen egitura dela-eta, jarduketara hori orduan Osasun eta Kontsumo Saila zeritzonera igaro baitziren.

azkenik, katalogo horren garapena aurreikustea, haien ezaugarri nagusiak eta eskuratzeko baldintzak definitzen dituen prestazioen eta zerbitzuen zorro baten bitartez²³.

GZES “Gizarte Zerbitzuen 2016-2019 Plan Estrategikoa” rekin osatzen da, zeinak, GZES finkatzeko, ikuspegi estrategiko hau definitzen baitu: Lehenik, eskuratzeko baldintzak betetzen dituzten eta hala eskatzen duten pertsona guztiei GZESko zerbitzu eta prestazio ekonomiko guztiak eskuratzeko ziurtatzea bilatzen du. Horrek, GZESko zerbitzuen eta prestazio ekonomikoen estaldurak - eta, beharrezkoa bada, intentsitatea - mapan eta haren eranskinetan (lurralde mapak) aurreikusitakora egokitzea eta GZESko zerbitzu eta prestazio ekonomikoetako gastu publiko arrunta handitzea eskatzen du, lurralde bakoitzaren abiapuntua kontuan hartuta (dauden plazak edo erabiltzaileak edo hartzaileak).

Gainera, eredu komunitarioa bultzatu nahi da eta, bereziki, sustapen eta prebentzioko ikuspegia, eta zerbitzuen deszentralizazioa, ahal den heinean haien arintzean aurrera eginez, dauden baliabideen kokapena ere kontuan hartuz. Halaber, epe labur, ertain eta luzerako zaintza informalari eutsi nahi zaio, zaintzaileentzako arnas eta laguntza zerbitzuak sendotuz, eta laguntza formala indartuz, zaintza informaleko ereduaren bilakaera eta dibertsifikaziora egokitzeko.

Bestalde, zorroko zerbitzu eta prestazio ekonomikoei, eskuratzeko prozedurari eta baldintzei, baliabideen erabilera onaren beharrari, eta abarri buruzko informazio-ekintzak egitea aurreikusten da, herritar guztientzat, baita baliabideak errazago eskuratzeko beste ekintza batzuk ere. Hori dela-eta, gerta daiteke zerbitzu eta prestazio ekonomiko horien eskaria ere handitzea. Gainera, GZES erantzukizun publikoko sistema unibertsal, zuzen, bateratu, elkarlaneko eta kalitateko sistema gisa finkatzeko, orain arte esandakoarekin bat etorritik, haiei lotutako estrategiak ere sustatu behar dira:

- ✓ GZESko zerbitzu eta prestazio ekonomikoen araudia garatzea eta zerbitzuak araudian aurreikusitako baldintzetara (baldintza materialak, funtzionalak, langileei buruzkoak...) egokitzea; esku-hartzea baloratu, diagnostikatu eta bideratzeko tresna komunak garatzea eta zabaltzea; eta zerbitzuen finantzaketan ordaindu behar duten partaidetza ekonomikoaren (“koordainketa”) irizpide orokorrak arautzea.
- ✓ Hauek bultzatzea: a) erreferentea eta kasuaren koordinazioa; b) oinarritzeko eta bigarren mailako arreta mailen arteko koordinazioa; c) erabiltzaileen eta hartzaileen parte-hartzea; d) oinarritzeko gizarte zerbitzuak eta haien deszentralizazioa. Eta zentroak eta gainerako zerbitzuak ikuspegi komunitarioa eta pertsona ardatz duen plangintzaren printzipiora egokitzea.
- ✓ GZESren barne egituraketa hobetzea eta haren gobernu eta kudeaketa sistema garatzea: a) Gizarte Zerbitzuen Euskal Kontseilua bultzatuz eta, bereziki, Gizarte Zerbitzuen Erakundearen arteko Organoa bultzatuz, dagoen lankidetzaren dinamikari eutsiz eta hura sakonduz; b) ekimen pribatuaren eta hirugarren sektorearen parte-hartzea sustatuz, bereziki zerbitzuak eta arreta sareak ematen (orientazioa, kudeaketa, ebaluazioa...); c) GZESren hedapenaren plangintza, jarraipen eta ebaluaziorako behar diren kudeaketa sistemak eta tresnak bultzatuz; d) kalitatea hobetzeko jarduerak sustatuz.
- ✓ Baliabideak optimizatzea: a) gainjartzeak eta hutsuneak saihestuz; b) eraginkortasuna eta efizientzia hobetzeko ekimenak sustatuz; c) zerbitzuak eta prestazio ekonomikoak Zorroaren Dekretuan aurreikusitako hartzaileenganantz bideratuz; d) pertsonen gaitasunak baliatu eta hobetzea, produktibitatea, arlo horretan eskarmentua duten pertsonen profesionalizazioa eta laneko bajak eta postuetako gehiegizko txandakatzea edo trebatutako pertsonak galtzea ekidindo dituzten lan-baldintza egokiak erraztuz; e) zerbitzu mota berean gastu publiko arruntean dauden aldeetan eragiten duten faktoreak aztertuz eta arrazoirik gabeko aldeak murrizteko aukerak identifikatuz.
- ✓ Beste sistemekiko lankidetzaren bultzatzea, gizarte eta osasun esparrua eraikitzen amaituz eta Lanbide-Enplegu Euskal Zerbitzuaren eta hezkuntza sistemaren eta, bereziki, ikastetxeen arteko koordinazioa garatuz.
- ✓ GZESko zerbitzuak eta zerbitzuak edo haren bidez emandakoak hedatzeko behar diren baliabideak aurreikustea.

Horretarako, bost ardatzetan egituratzen da plana, eta ardatz horiek, era berean, 32 helburu estrategikotan zehazten dira²⁴:

²³ Informazio gehiagorako, ikusi Eusko Jaurlaritzaren web orria, [gizarte zerbitzuen araudia](#) biltzen duena.

²⁴ Xehetasun gehiagorako, ikusi [Planaren testua](#).

1. Arreta unibertsalizatzea, lurraldea antolatzea eta eskuratzeko zuzentasuna.
2. Komunitate eredia finkatu eta garatzea eta, bereziki, ikuspegi prebentiboa eta arretaren pertsonalizazioa.
3. Sistemaren barne egituraketa eta GZESren gobernu eta kudeaketa sistema garatzea.
4. Baliabideak optimizatzea, baliabideak beharrianetara egokitzea eta efizientzia eta eraginkortasuna hobetzea.
5. Beste sistemekin koordinatzea.

IV.2.16. TAULA. GASTU PUBLIKO ARRUNTAREN (GPA) ZENBATESPENA GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL SISTEMAN. 2017. URTEA. MILA EURO.							
	LURRALDE HISTORIKOAK				EUSKO JAURLARITZA	EAE, GUZTIRA	
	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA		GUZT.	A. %
PRESTAZIO EKONOMIKOAK	19.869	48.949	55.698	124.516	1.071	125.588	11,4
ZERBITZUAK*	175.704	445.990	313.118	934.812	13.227	948.039	86,0
ZERBITZU BERRIAK	1.931	9.578	3.247	14.756	0	16.434	1,5
GASTU P. ARRUNTA, GUZTIRA GZES	198.601	504.518	372.063	1.075.182	14.298	1.091.158	99,0
GPA GZES-TIK KANPOKO PLAZETAN	5.465	3.474	2.178	11.117	0	11.116	1,0
GPA, GUZTIRA	204.066	507.991	374.241	1.086.298	14.298	1.102.274	100,0
<i>Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte Zerbitzuen 2016-2019 Plan Estrategikoa.</i>							
<i>*Zerbitzu teknikoak eta beste zerbitzu orokor batzuk (egitura) barne.</i>							

Gastuaren aurreikuspenari dagokionez, planak zenbatespen bat jasotzen du 2017ko gastu publiko arrunterako, 2011ko zifrei zuzentzeko faktore bat aplikatuta, 2011tik 2016rako gastuaren bilakaera kontuan hartuz. Metodologia horretan oinarrituta, kalkulatu zen 2017an GZESk 1.102.27 milioi euroko gastu publiko arrunta sortuko zuela (urte horretako BPGd-ren % 1,5); haietatik, % 11,4 prestazio ekonomikoei dagozkien eta gainerakoa zerbitzuei; haietatik, % 86 ezarrita daude dagoeneko. Plan horren ebaluazioaren berri emango da Memoria horren hurrengo edizioetan.

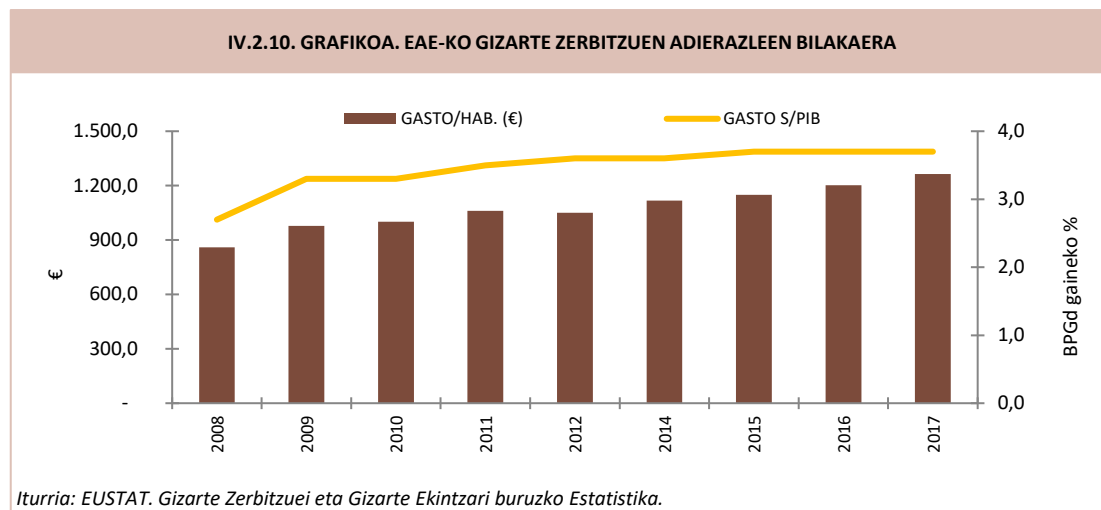
2.4.1. EUSTATen Gizarte Zerbitzuen Estatistikaren emaitzak

EAEko gizarte zerbitzuetako gastua, 2017an (informazioa eskura daitekeen azken urtea) 2.751,1 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 5,4 gehiago, EUSTATen “Gizarte zerbitzuen eta gizarte ekintzaren estatistika”ren arabera ²⁵. Gastu hori gure erkidegoaren urte horretako BPGd-ren % 3,73 da eta biztanle bakoitzeko batez beste 1.264,4 euroko gastua, 2016an baino % 5,2 gehiago.

IV.12.17. TAULA GIZARTE ZERBITZUAK EAE-N: MAGNITUDE NAGUSIEN BILAKAERA				
	2016	2017	% 15/16	% 16/17
GASTUA (MILA EURO)	2.609.249	2.751.101	4,4	5,4
- GASTU ARRUNTAK	1.781.544	1.916.835	6,9	7,6
- GASTU PUBLIKO ARRUNTA	832.785	872.292	5,8	4,7
- FAMILIENTZAKO TRANSFERENTZIAK	801.040	791.438	1,1	-1,2
- KAPITAL-GASTUAK	26.665	42.827	-34,6	60,6
GASTUA/BIZTANLEAK (EUROTAN)	1.201,4	1.264,4	4,5	5,2
GASTUA/BPGD (%)	3,66	3,73	..	..
- FINANTZAKETA PUBLIKOA	1.873.266	1.919.832	3,5	2,5
- FINANTZAKETA PRIBATUA	735.983	831.269	6,7	12,9
LANGILEAK, GUZTIRA	51.405	53.507	2,9	4,1
- NORBERAREN LANGILEAK	30.703	32.459	4,2	5,7
- BORONDATEZKO LANGILEAK	20.702	21.048	1,2	1,7
- ERAKUNDE KOPURUA	1.396	1.378	-0,8	-1,3
- ZENTROEN KOPURUA	3.444	3.497	6,5	1,5
- EGOITZA KOPURUA	1.342	1.400	16,1	4,3
- EGOITZETAKO PLAZAK	27.668	28.248	1,8	2,1
<i>Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistika. Datu bankua. Geuk egina</i>				

²⁵ Kontuan hartu diru-sarrerak bermatzeko errenta (DBE) eta enplegurako zentro bereziak (EZB) ez direla sartzen Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemari, estatistika horrek oraindik jasotzen dituen arren. Haiei buruzko berriazko informaziorako, ikusi kapitulu honetako 2.3.2 atala (DBE) eta III. kapitulu (Lan-merkatua (EEE)).

Gastuaren % 70, 2.000 milioi euro ia, gastu arruntei dagokie, eta haietatik 791,4 milioi familientzako transferentzietarako erabili ziren (-% 1,2 2016aren aldean). Gainera, administrazio publikoen finantzazioa 1.919,8 milioi eurokoa izan zen (+% 2,5 aurreko urtearen aldean), guztia % 69,8, eta sektore pribatuak, aldiz, gainontzeko % 30,2 eman zuen.

Sektorearen giza baliabideei dagokienez, EAEko gizarte zerbitzuek, guztira, 53.507 laguni ematen zieten lana 2017an, 2016an baino % 4,1 gehiagori eta EAEko landunen % 5,8ri, urte horretan (urteko batez besteko datua, iturria: BJA) Haietatik, % 60,7 norberaren langileak dira eta gainerako % 29,3 borondatezko langileak. Hala, doan lan egiten zuten langileak 21.048 ziren, 2016an baino 346 gehiago.

Gizarte zerbitzu ugarien artean, biztanleentzako eta adineko

pertsonentzako zerbitzuak dira baliabiderik gehien jasotzen dituztenak, bien artean gastuaren % 64,5 hartzen baitute (guztizkoaren % 38,6 eta % 25,9, hurrenez hurren). Biztanle guztientzako baliabideen artean, familientzako transferentziak nabarmentzen dira, 786,5 milioi euro, gastu osoaren % 28,6), eta azken urtean % 1,5 murriztu dira, gastu osoa, esan dugunez, % 5,4 handitu denean.

Adinekoei dagokienez, haiei ematen zaien arreta batez ere prestazio hauek dira: egoitza zerbitzuak, laguntzako eguneko zentroak, etxetik etxeko laguntza zerbitzuak eta telelaguntza. 2017an egoitzetan 20.475 plaza eskaintzen ziren. Administrazio publikoek, gainera, plaza horien % 36,7 eskaini zituzten. Adineko erabiltzaileak 18.804 ziren guztira, 2016an baino % 1,5 gehiago eta, beraz, kopuru hori dauden plazena baino txikiagoa da.

IV.2.18. TAULA. GIZARTE ZERBITZUAK EAE-N: GASTUAREN BANAKETA BIZTANLERIA HARTZAILE MOTAREN ETA KONTZEPTUAREN ARABERA. MILA EURO.

	2016	2017	% 15/16	% 16/17
GASTUA (mila euro)	2.609.249	2.751.101	4,4	5,4
BIZTANLERIA, ORO HAR	1.081.330	1.062.030	3,8	-1,8
- FAMILIENTZAKO TRANSFERENTZIAK	798.578	786.449	1,4	-1,5
HAURRAK-GAZTEAK	85.923	106.967	2,8	24,5
- EGOITZAK	66.946	74.470	3,3	11,2
ADINEKOAK	691.756	711.632	2,2	2,9
- EGOITZAK	575.820	598.725	2,4	4,0
DESGAITASUNA DUTEN PERTSONAK	635.747	730.580	8,4	14,9
- EGOITZAK	118.194	121.299	3,8	2,6
- OKUPAZIO-ZENTROAK ETA EZB*	428.485	509.1390	11,0	18,8
EMAKUMEAK	12.056	12.603	6,0	4,5
GIZARTE-BAZTERKETA	102.438	127.289	3,7	24,3

* Enplegurako zentro bereziak

Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistika.

2.4.2. 39/2006 Legeko Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren (MAS) emaitzak

Norberaren Autonomia Sustatzeko eta Menpekotasun-egoeran dauden Pertsonen Arreta emateko Legea²⁶ (Menpekotasunaren Legea), Estatuko araudia da eta 2007. urtean hasi zen indarrean. Lege horren xede nagusia hauxe da: *“ahultasun bereziko egoeran daudelako, eguneroko oinarrizko jarduerak garatzeko laguntza behar duten pertsonen beharrazanez erantzutea, haien autonomia areagotzea eta, horrela, herritartasun-eskubideak bete-betean gauzatu ahal izatea”*. Aurrerapen garrantzitsua da gizarte-politiketan, estatu mailan, mendekotasuneko egoeran dauden pertsonen legean bertan aurreikusitako prestazioak eta zerbitzuak eskuratzeko duten eskubide subjektiboa aitortzen eta arautzen duelako. Haien kudeaketa, EAEn, administrazio autonomikoek egiten dute, arestian aipatutako gizarte zerbitzuen zorroaren barruan.

Osasun, Gizarte Zerbitzu eta Berdintasun Ministerioko Adinekoen eta Gizarte Zerbitzuen Institutuaren (IMSERSO) datuek, 2019ko abenduaren 31n adierazi dute, lehenik, data horretan EAEk 106.366 balorazio eskabide erregistratu zituela Mendekotasunari Arreta eskaintzeko Sistemari. Gainerako erkidegoetan bezala, eskabide horietako gehienak mendekotasun mailaren aintzatespena berrikusteko dira. Eskabideen kopurua EAEko biztanleriaren % 4,82eko ratioa da (+0,14 puntu aurreko urtearen aldean).

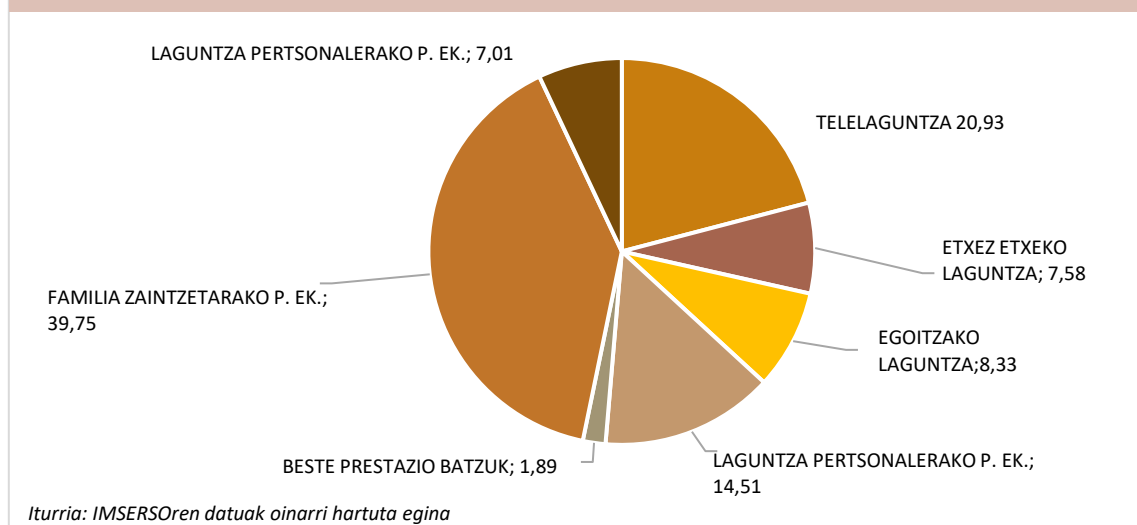
IV.2.19. TAULA. MENDEKOTASUNERAKO ARRETA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA.. EGOERA KONPARATIBOA 2019KO ABENDUAREN 31N									
	ESKAEREN % BIZTANLERIAREN GAINEAN			EBAZPENEN % ESKAEREN GAINEAN			ONARTUTAKOEN % EBAZPENEN GAINEAN		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ANDALUZIA	4,58	4,64	4,88	92,64	91,16	88,05	81,18	81,06	81,44
ARAGOI	3,58	3,80	3,88	85,25	84,73	93,15	83,47	83,45	82,08
ASTURIAS	3,57	3,78	3,98	88,33	86,67	86,49	75,60	75,96	76,36
BALEAR UH.	2,47	2,48	2,83	93,35	90,63	95,22	79,21	79,38	80,80
KANARIAR UH.	2,25	2,30	2,47	75,66	73,41	71,31	85,34	85,34	85,53
KANTABRIA	4,12	4,27	4,39	97,86	97,57	98,08	84,41	84,47	84,70
GAZTELA-MANTXA	5,03	5,37	6,09	93,28	93,03	92,13	78,99	78,80	78,97
GAZTELA ETA LEON	4,22	4,27	4,42	92,23	94,41	95,13	79,77	79,48	79,66
KATALUNIA	4,04	4,19	4,35	92,29	91,82	92,10	79,55	78,69	77,96
VALENTZIAKO E.	2,19	2,35	2,89	83,53	87,39	84,19	80,75	83,25	84,73
EXTREMADURA	5,05	5,10	5,33	87,61	85,10	87,29	73,55	71,65	71,38
GALIZIA	2,98	2,97	2,99	98,14	99,43	99,53	84,78	85,17	87,30
MADRIL	3,15	3,27	3,44	99,86	99,92	99,24	73,29	75,04	75,66
MURTZIA	3,02	2,99	3,60	97,62	98,69	86,43	90,74	90,29	88,98
NAFARROA	3,09	3,09	3,07	99,10	97,74	92,93	77,73	77,37	78,55
EAE	4,52	4,68	4,82	99,34	99,43	99,50	77,43	77,09	76,29
ERRIOXA	4,80	4,83	4,85	99,78	99,95	99,97	72,21	73,23	74,16
CEUTA ETA MELILLA	2,41	2,54	2,60	97,11	96,38	97,18	69,38	70,20	70,45
ESTATUA, GUZTIRA	3,67	3,78	4,03	92,98	92,72	91,60	79,50	79,60	79,80

Iturria: Geuk egin IMERSOko datuekin Autonomiarako eta Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) estatistika informazioa. Abenduaren 31ko datuak.

Eskabide horiek, gainera, Estatuan erregistraturikoen % 5,61 dira. Gure Erkidegoan, berriz, % 4,69 dira, zeren eta Euskadik Estatuko populaziorik zahartuenetakoa baitu.

Eskatzailearen profila emakumeari dagokio (guztizkoaren % 63,7), 80 urte edo gehiagokoa (eskabideen % 53,6). Hurrengo adin-talde nagusia 65 eta 79 urte bitartekoena da, hots, eskabide guztien % 21,6.

²⁶ 39/2006 Legea, abenduaren 14koa, norberaren autonomia sustatu eta menpekotasun-egoeran dauden pertsonen arreta ematekoa.

IV.2.11. GRAFIKOA. MENDEKOTASUNAREN ARRETA EAE-N: PRESTAZIOAREN BANAKETA MOTAREN ARABERA. 2019-12-31

Erregistraturiko 106.366 irizpen-eskabideetatik % 99,5ek ebazpena jasota zuten ordurako (% 91,6k batez beste Estatuan) eta 80.742 lagunek, irizpena jasotako kasuen % 76,29k, prestaziorako eskubidearen aintzatespena jaso zuten. Portzentaje hori Estatuko batezbestekoa (% 79,8) baino txikiagoa da. Pertsona horietatik, % 19,63ri III. graduako mendekotasuna onartu zitzaien²⁷, % 24,64ri II. graduakoa eta % 32,02ri I graduako mendekotasuna.

IV.2.20. TAULA. MENDEKOTASUNERAKO ARRETA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. ONURADUNAK ETA PRESTAZIOAK. EGOERA 2019-12-31N.

	ONURADUNAK BIZTANLERIAREN GAINEAN			PRESTAZIOAK ONURADUNEN			SENIDEAK ZAINZTEKO PRESTAZIO EKONOMIKOAREN %		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ANDALUZIA	2,35	2,53	2,62	1,29	1,32	1,33	27,91	25,44	24,61
ARAGOI	1,96	2,23	2,50	1,12	1,19	1,19	40,82	38,83	40,06
ASTURIAS	2,05	2,14	2,06	1,28	1,29	1,31	31,73	29,80	28,86
BALEAR UH.	1,50	1,53	1,80	1,13	1,28	1,39	60,31	52,96	50,93
KANARIAR UH.	0,92	1,02	1,09	1,04	1,04	1,04	38,34	38,40	38,88
KANTABRIA	2,36	2,71	2,96	1,12	1,15	1,53	49,01	46,84	34,19
GAZTELA-MANTXA	3,66	3,88	4,37	1,30	1,34	1,33	21,00	19,65	19,57
GAZTELA ETA LEON	2,53	2,85	3,06	1,21	1,20	1,22	21,13	18,81	17,77
KATALUNIA	1,87	2,04	2,13	1,25	1,24	1,24	45,67	41,60	39,19
VALENTZIAKO E.	1,24	1,50	1,76	1,06	1,04	1,07	51,44	54,26	56,39
EXTREMADURA	2,37	2,72	2,64	1,10	1,09	1,10	24,17	21,31	21,00
GALIZIA	2,04	2,22	2,28	1,15	1,17	1,18	21,02	18,45	17,99
MADRIL	1,81	2,15	2,16	1,30	1,32	1,30	17,42	19,14	18,36
MURTZIA	2,31	2,37	2,35	1,25	1,25	1,26	54,00	51,48	50,59
NAFARROA	1,91	2,11	2,11	1,27	1,30	1,29	57,92	55,72	52,37
EAE	2,83	2,96	3,04	1,23	1,29	1,34	43,52	40,02	39,75
ERRIOXA	2,35	2,57	2,61	1,40	1,44	1,47	20,92	15,77	14,11
CEUTA ETA MELILLA	1,54	1,61	1,70	1,34	1,34	1,33	40,07	38,60	38,52
ESTATUA, GUZTIRA	2,05	2,26	2,37	1,23	1,25	1,27	32,72	30,81	30,26

Iturria: Geuk egina IMSERSOko datuekin Autonomiarako eta Mendekotasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) estatistika informazioa. Abenduaren 31ko datuak.

²⁷ 39/2006 Legearen 26. artikulua xedatzen duenez, mendekotasuneko egoera hiru gradutan sailkatzen da:

I. gradua. Mendekotasun moderatua: pertsonak, eguneroko bizitzako oinarritzko zenbait jardura egiteko, gutxienez egunean behin laguntza behar dutenean edo bere autonomiarako aldizkako laguntza edo laguntza mugatua behar duenean.

II. gradua. Mendekotasun larria: pertsonak, eguneroko bizitzako oinarritzko zenbait jardura egiteko, egunean bitan edo hiritan laguntza behar duenean, zaintzailearen etengabeko laguntza behar gabe, edo bere autonomiarako laguntza zabala behar duenean.

III. gradua. Mendekotasun handia: pertsonak, eguneroko bizitzako oinarritzko zenbait jardura egiteko, egunean zenbait aldiz laguntza behar duenean eta, autonomia fisiko, mental, adimeneko edo zentzumenezkoa erabat galdu izanagatik, beste pertsona baten ezinbesteko eta etengabeko laguntza behar duenean, edo bere autonomiarako laguntza orokorra behar duenean.

Bestalde, erreferentziako datan, 89.779 prestazio ematen ziren (+% 6,7 2018aren aldean), eta horietatik % 39,75 Senideak Zaintzeko Prestazioari dagozkio (Estatuakoa baino askoz ratio handiagoa, % 30,26koa baita), % 14,51 laguntza arretari, %20,93 telelaguntza zerbitzuari, % 8,33 eguneko/gaueko zentroko zaintzei eta % 7,58 etxeko laguntza zerbitzuei, prestazio eta zerbitzu garrantzitsu legez. Prestazioen jasotzaileak 67.062 pertsona onuradun izan ziren (ratioa 1,34 prestaziokoa da pertsona bakoitzeko, pertsona bat zerbitzu edo prestazio bat baino gehiagoren onuradun izan baitaiteke). Kopuru hori prestazioa jasotzeko eskubidea aitortuta duten 80.742 pertsonen % 83,1ekoa da (% 82,5 2018an).

Kopuru horien osagarri, “Mendekotasunaren Espainiako Behatokia”ren (Gizarte Zerbitzuetako Zuzendarien eta Gerenteen Espainiako Elkarteak kideek osatua) txostenei esker, mendekotasunaren arretarako sistema hedatzeko lanbide-balorazioaren jarraipena egin daiteke Mendekotasunaren Legea oinarri hartuta, autonomia erkidegoen arabera. Azkenak nabarmentzen duenez, 2019ko abenduko datuekin, EAEk garapen handiagoa du beste autonomia erkidego batzuek baino, baloraturiko pertsonen ehunekoaren aldetik nahiz emandako prestazioen aldetik.

Sistemaren ezarpenaren zifrei eta profesionalen balorazioari buruzko laburpen gisa, Behatokiak puntuazioa jartzen die erkidegoei eta ranking bat aurkeztu du. 2015ean, sistema ezartzeko epealdia bukatutzat eman da eta, beraz, ebaluazio metodologia aldatu da (honako hauek kontuan izateko, besteak beste: sortutako enplegua, jardun onak edo sistemaren gardentasun maila), finkatzearen bigarren etapa baloratua izateko. Urte horretan, bi puntuazio eskaintzen dira, metodologia zaharrarekin eta berriarekin.

2019ko abenduko rankingnean, bosgarren urtez metodologia berria erabilita, Gaztela eta Leon zegoen lehen tokian (8,9ko nota 10etik), eta EAE seigarren tokitik bosgarrenera igo da, 6,1 punturekin (2018ko zifra bera). Aurreko urteetan, berriz, metodologia zaharrarekin, askoz toki hobeak izan zituen, noiz-eta mendetasunerako arreta sistemaren ezarpena aurreratua zegoenean gure Erkidegoan Estatuko beste erkidego askotan baino.

IV.2.21. TAULA. MENDEKOTASUNAREN BEHATOKIAK EGINDAKO MENDEKOTASUNERAKO ARRETAREN EBALUAZIOA AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. URTE BAKOITZEKO EGOERA ABENDUAN*. 2012-2019.									
	2012	2013	2014	2015**		2016	2017	2018	2019
				AURREKO ESKALA	ESKALA BERRIA				
GAZTELA ETA LEON	9,2	9,6	10,0	9,2	8,6	8,9	9,3	9,3	9,3
GAZTELA-MANTXA	5,8	5,4	5,0	5,8	5,7	6,8	8,2	8,2	8,6
ERRIOXA	6,7	6,3	6,3	6,7	6,1	7,9	6,1	7,1	6,8
ANDALUZIA	7,1	5,8	7,1	7,9	7,5	6,8	6,4	6,8	6,4
EAE	7,5	8,3	7,5	8,3	6,8	5,4	5,7	6,1	6,1
KANTABRIA	4,2	6,3	4,6	5,4	3,2	3,6	5,4	4,3	5,7
ARAGOI	3,8	3,8	3,3	3,8	2,1	2,5	3,2	5,0	5,7
GALIZIA	5,8	5,0	4,2	5,0	4,3	6,1	6,1	5,4	5,4
MADRIL	3,8	4,2	4,2	4,6	5,7	6,1	3,9	6,8	5,0
BALEAR UH.	2,5	2,9	3,8	2,5	2,1	3,6	2,1	2,9	5,0
MURTZIA	3,3	5,0	4,2	2,9	2,9	6,1	5,7	4,6	4,3
CEUTA ETA MELILLA	2,1	1,3	1,7	3,8	3,2	4,3	3,6	3,9	3,9
VALENTZIAKO E.	0,8	0,4	1,7	1,7	-	3,2	3,6	3,6	3,9
NAFARROA	5,4	5,0	5,0	3,3	2,5	2,9	3,9	4,3	3,6
EXTREMADURA	5,0	5,4	6,7	6,7	3,6	5,0	2,5	5,0	2,9
KATALUNIA	5,8	5,4	4,6	4,6	3,6	3,9	2,5	2,9	2,1
ASTURIAS	4,2	3,8	5,0	5,0	3,6	4,6	3,2	2,9	1,1
KANARIAR UH.	2,1	0,8	1,7	1,7	0,7	1,8	1,8	1,8	1,8
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	4,7	4,7	4,8	4,9	4,0	5,0	4,6	5,0	4,9

Iturria: MENDEKOTASUNAREN BEHATOKIA.
 (*) Gizarte Zerbitzuen Zuzendari eta Gerenteen Estatu Elkarteak Mendekotasunarentzako Arreta Sistemaren hedapen mailari eta funtzionamenduari buruz sei hilean behin emandako 0 eta 10 arteko puntuazioa. Erkidegoak aldagai horretan 2019an izandako puntuaziorik handienetik txikienera ordenatu dira.
 (**) 2015ean ebaluazioaren metodologia aldatu zen. Aurreko metodologiaren (sistemaren ezarpena) eta berriaren (finkatzea) arabera puntuazioa jarri da.

Nolanahi ere, Behatokiak IMSERSOren informazioa oinarri hartuta egiten duen ebaluazioan 2019rako ere aipatzen denez (horri buruzko daturik eman gabe), Galizia, Madril, Murtzia, Errioxa, Asturias, Kanariar Uharteak eta Kantabria erkidegoekin batera, nolabait ez aurrera ez atzera gelditu diren erkidegoen taldean sartu da EAE, non ezin eman dakioken erantzunik beharrezko erritmoan, betiere egiteke duten bidea aintzat hartuta,.

Gainera, 2016 eta 2018 bitartean 5 puntu murriztu bazen ere, senideak zaintzeko prestazio ekonomikoa oraindik da prestazioen % 40 ia 2019an, Estatuko batezbestekoa baino 10 puntu gehiago, eta ez da ia murriztu azken urtean.

2.5. GIZARTE AURREIKUSPENEN SISTEMA OSAGARRIAK EAE-N

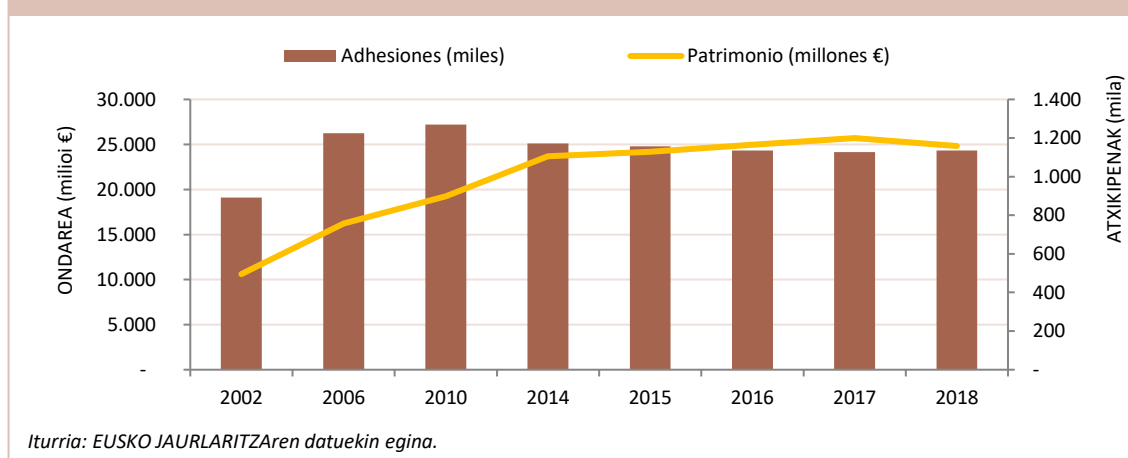
EAEn, gizarte aurreikuspen osagarriko sistema pribatuan protagonista nagusiak Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeak (BGAE) eta horiek osatzen dituzten aurreikuspen planak dira. Euskal zergapekoek errentaren gaineko zergaren aitorpenean gizarte-aurreikuspen osagarriko erakundeei ordaindutakoagatik kentzen dutenaren % 92 inguru BGAE-etara bideratzen dute. Gainerako % 8 beste forma batzuetara bideratzen dute, besteak beste, pentsio plan eta funtsetara, taldeko aseguru kontratueta, mutualitateetara, etab.

Gizarte Segurantzaren sistema publikoak osatzeko pentsio plan pribatuak dauzkaten herrialde guztietan bezala, EAEn bi plan-mota nagusi daude: Enplegu- edo lanbide- aurreikuspenekoak, langileentzat, enpresaren nahiz lan-harremanen esparruan egituratzen direnak; eta finantza-erakundeei sustatutako banakako aurreikuspen planak edo kontu pertsonalak, zeinetan edozein pertsona fisiko bazkidetu daitekeen. Azkenik, gure legerian hirugarren modalitate bat ere badago: elkarteko aurreikuspen-planak; plan horien bazkideak elkarte bateko, sindikatu bateko, elkargo bateko edo antolakunde bateko kideak dira eta ez daude besteak bezain zabalduta.

2.5.1. Magnitude nagusiak

Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailaren arabera, 2018an (dagoen azken datua) EAEko BGAE-ek 24.826 milioi euroko ondarea zeukaten, aurreko urtean baino % 3,4 gutxiago, eta urte horretako BPGd-ren % 32,3, behin-behineko datuekin. Halaber, erakunde horietara kideku edo atxikitakoak (kontuen kopurua kontuan hartuz, eta ez pertsonena, zaila baita zehaztea zenbat dauden bikoiztuta edo zenbat diren ekarpenak etenda dauzkaten bazkideak) 1,14 milioi dira, 2017an baino % 0,8 gehiago.

IV.2.12. GRAFIKOA. EAE-KO BGAE: ATXIKIPENEN KOPURUAREN (MILAKA) ETA ONDAREAREN (MILAKA EUROTAN) BILAKAERA.

2010ean lortu zen orain arteko atxikipen kopururik handiena (1,27 milioi), eta harrezkero % 10,6 murriztu dira; BGAE-en ondareak, aldiz, handitzen jarraitu du, zehazki, % 28,7, 2010-2018 aldian. 2018ko abenduaren 31n, Euskadik 77 BGAE zeuzkan; haietatik 44 enplegu BGAEak ziren, 31 banakakoak eta 2 kide-tuak.

Kidetuen erdiek baino gehiagok, % 571ek, banako BGAE zuten, eta ondoren enpleguak, kide-tuen % 40,8k hain zuzen ere. Ondareari dagokionez, % 54 enplegu BGAE-ei dagokie eta gainerako guztia ia banakoei; ordaindutako prestazio gehienak ere, bestalde, enplegu-erakundeetan pilatzen dira (guztien % 70,1), eta bigarren tokian daude banakoak (% 29,9). Kuotak, azkenean, gehienbat enplegu BGAE-ei dagozkie (guztien % 50,2), eta gainerakoak banakakoei (% 49,8).

IV.2.22. TAULA. EAE-KO BGAE: 18-12-31KO DATUAK (DATU EKONOMIKOAK eurotan)						
	ERAKUNDE KIDETUAK	BAZKIDEAK	KUOTAK	ONDAREA	PRESTAZIOAK	ERRESKATEAK
ENPLEGUA	44	485.936	411.336.808	13.409.480.996	506.395.907	2.215.570
BANAKAKOAK	31	648.354	408.281.272	11.395.309.177	215.696.771	152.120.348
KIDETUAK	2	1.488	294.791	21.228.525	287.430	10.203
BGAE, GUZTIRA	77	1.135.778	819.942.872	24.826.018.697	722.380.008	154.346.121
Iturria: EUSKO JAURLARITZA.						

2018ko balantze gisa, Euskadiko BGAE-en ondarea 24.800 milioi eurotik gorakoa da eta, esanenez, % 3,4 jaitsi da aurreko ekitaldiaren aldean. Ondare hori EAEko BPGd-ren % 32,32 da. Ratio hori Estatukoa (% 8,8) baino askoz handiagoa da eta 13EBko batezbestekotik (% 35) hurbil dago. Aldi berean, ELGAko batezbestekotik oso urrun dago, Euskadiko BGAE-en Federazioak kalkulatzeko baita % 53,3koa dela (2019ko laugarren hiruhilekoko datuak).

IV.2.23. TAULA. EUSKADIKO BGAE. MAGNITUDE NAGUSIEN BILAKAERA. ZENBATEKOA EUROTAN							
	2014	2015	2016	2017	2018	ALD. %TAN 16/17	ALD. %TAN 17/18
BAZKIDEAK (ATXIKITZEAK)	1.172.028	1.157.425	1.136.122	1.127.091	1.135.778	-0,8	0,8
KUOTAK	780.544.629	764.020.875	671.808.760	804.735.759	819.942.872	19,8	1,9
PRESTAZIOAK	728.522.955	715.367.814	649.227.442	705.470.737	722.380.008	8,7	2,4
ONDAREA	23.684.329.254	24.177.371.662	24.976.018.731	25.708.104.293	24.826.018.697	2,9	-3,4
KUOTAK / BPGd %	1,16	1,10	0,95	1,09	1,11		
ONDAREA / BPGd %	35,23	34,93	35,25	33,47	32,32		
Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina.							

2018an kuotak edo ekarpenak 819,9 milioi euro dira guztira, eta % 1,9 igo dira 2017aren aldean. Bestalde, atxikitzeak, 1,135 milioi, % 0,8 igo dira eta, aldi berean, ordaindutako prestazioak 722 milioi eurotik gorakoak dira, 2017an baino % 2,4 gehiago. Halaber, 2018an 154,35 milioi euro erreskatatu ziren guztira; aurreko urtean, aldiz, 162,16 milioi erreskatatu ziren eta, beraz, % 4,8 jaitsi dira.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Sailak txosten bat egin du 2019an, “2017. Gizarte Segurantzako Pentsioak Euskal Autonomia Erkidegoan” izenekoa eta, pentsio horiei buruzko informazioa biltzeaz gain (Memoria honek 2.2 puntuari jasotzen duen ildo beretik) prestazio osagarriek gure erkidegoan Gizarte Segurantzari aurreikuspen planen bitartez ematen dizkioten enplegu BGAE-en analisia sakontzen du, haien ezarpen mailari, bazkideen soslaiari eta ekarpenen eta prestazioen banaketari buruzko datuak emanez.

Lehenik, nabarmentzen da, bikoiztasunak kenduz (pertsona berak ekarpena egin liezaioke enplegu plan bati baino gehiagori) eta sistemari ekarpenak egiten dizkioten langileei erreparatuta, 2017an 282.965 langile ateratzen dira; haietatik, % 61,5 sektore pribatuari dagozkio eta gainerako % 38,5 publikoari. Zifra hori biztanleria landunari lotuz, % 30,9ko ezarpen maila ateratzen da. Eusko Jaurlaritzaren Gizarte Aurreikuspen Osagarriko Planak 2013rako ezarritako orokortzeko helburuak kontuan hartuz (gutxienez % 70eko estaldura bat lortzea), ondorioztatu behar da sistemaren ezarpena oso urria dela.

Horri dagokionez, deigarria da lurraldez lurralde estalduran dauden alde handiak: Gipuzkoan enplegu planak dauzkaten langileen tasa beste lurralde bietan baino askoz handiagoa da: % 62ra iristen da eta Araban, aldiz, % 19ra eta Bizkaian % 15era. Alde handi horren azalpena da Gipuzkoan oso ezarrita dauden BGAE bi daudela: Geroa Pentsioak eta Lagun Aro²⁸.

Enpleguko pentsio planetara kidetutakoen adin eta sexuaren arabera banaketa biztanleria landunaren egiturarekin (BAiko datuekin) erkatuta, txostenak agerian uzten du emakumeek eta gazteek ordezkapen urria dutela sistemarekiko atxikitzeen artean. Izan ere, emakumeak biztanle landunen % 47 baino gehiago dira, baina ez dira iristen enplegu BGAE-etara kidetutakoen % 42 izatera. Adinari dagokionez ere, alde nabarmenak egiaztatzen dira; izan ere, biztanle landunen artean 35 urtetik beherakoak % 22,2 dira, eta enplegu BGAE-etan duten pisu erlatiboa, aldiz, % 17koa da.

Euskadiko Gizarte Aurreikuspen Osagarriako Planaren helburuak, sistemari atxikitako pertsonen ehunekoari dagokionez ez ezik, ekarpenen nahikotasunari dagokionez ere definitu ziren. Izan ere, gutxieneko pentsio osagarri bat sortu nahi zen, lanaren eta/edo lanbidearen errenten % 20koa. Lortutako datuek galarazten dute ekarpenak eta jasotako soldatak alderatzea eta, beraz, ez dute ahalbidetzen ekarpenak nahiko diren aztertzea. Informazioa dago, aldiz, bazkide bakoitzeko batez besteko ekarpenari buruz: 2017an urteko 927 eurokoa izan zen.

IV.2.24. TAULA. ENPLEGU BGAE-EN EZARPEN MAILA EAE-N LURRALDEZ LURRALDE 2017.

	SEKTORE PUBLIKOA	SEKTORE PRIBATUA	ENPLEGU BGAE DUTEN LANGILEAK, GUZTIRA	BIZTANLERIA LANDUNAREN GAINEKO %
ARABA	18.541	7.863	26.404	18,6
BIZKAIA	57.851	12.157	70.008	14,9
GIPUZKOA*	32.606	153.947	186.553	61,6
EAE	108.998	173.967	282.965	30,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte Segurantzaren pentsioak EAEn

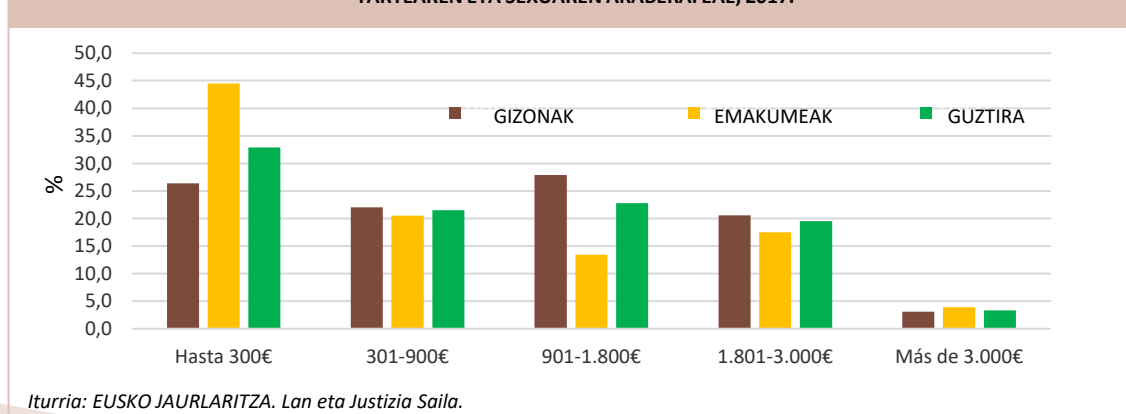
**Ez dira kontuan hartu Geroa Pentsioak-en etenda dauden bazkideak, 145.000 inguru.*

IV.2.25. TAULA. ENPLEGU BGAE-ETARA KIDETUTAKOEN BANAKETA EAE-N ADINAREN ETA SEXUAREN ARABERA. ERKAKETA BIZTANLERIA LANDUNAREN BANAKETAREKIN. 2017.

	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	%
ENPLEGU BGAE-ETARA KIDETUTAKO PERTSONAK				
20 URTE BAINO GUTXIAGO	1.338	892	2.230	0,5
21-25 URTE	6.051	4.387	10.438	2,3
26-35 URTE	37.768	26.279	64.047	13,9
36-45 URTE	84.492	57.778	142.270	30,9
46-55 URTE	71.830	55.320	127.150	27,9
56 URTE EDO GEHiago	67.680	47.070	114.750	24,9
GUZTIRA	269.159	191.726	460.885	100,0
BIZTANLERIA LANDUNA (MILA)				
20 URTE BAINO GUTXIAGO	2,1	2,7	4,7	0,5
21-25 URTE	20,8	16,4	37,2	4,1
26-35 URTE	82,5	79,1	161,6	17,6
36-45 URTE	141,8	131,2	273,0	29,8
46-55 URTE	143,8	127,9	271,7	29,7
56 URTE EDO GEHiago	91,7	76,0	167,7	18,3
GUZTIRA	482,7	433,3	915,9	100,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte Segurantzaren pentsioak EAEn

IV.2.13. GRAFIKOA. ENPLEGUKO AURREIKUSPEN PLANETAKO BAZKIDEEN EHUNEKO BANAKETA URTEKO EKARPEN TARTEAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2017.

²⁸ Euskadiko BGAE-en Federazioaren datuen arabera, lehenengoak 262.022 bazkidek pilatzen ditu guztira (etendako bazkideak barne) eta bigarrenak Mondragon Taldeko 43.000 kideri baino gehiagori ematen die estaldura.

Txostenean erabilitako Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Ekonomia Sailaren datuek, halaber, bazkideen banaketa erakusten dute, ekarpen-tarteko; hori aztertuta, ikusten da pertsonen proportzio handi batek (herenek ia) 300 euro baino gehiago jartzen dutela urtean. Sexua kontuan hartuz gero, agerian geratzen da batez ere emakumeen artean dutela pisurik handiena ekarpenik txikienean: haien % 45ek 300 € baino gutxiago jartzen dute. Gizonen kasuan, aldiz, % 26k baino ez dituzte halako ekarpenak egiten.

Enplegu BGAE-ek azken lau urteetan ordaindutako prestazioak, azkenik, 1.583,4 milioi eurotik gorakoak izan ziren (ekarpenen oso gaineratik). 2017ari erreparatuta, prestazioak 407,5 milioi eurotik gorakoak izan ziren, -% 0,05 aurreko urtearen aldean. 35.554 pertsonari eragin diete prestazio horiek. Haietatik, 27.045 (% 76) bazkide pasiboak ziren eta gainerako 8.509 (% 24) heriotzaren ziozko prestazioen onuradunak izan ziren. Gainera, prestazio horiek ekarpenak baino 118,2 milioi euro handiagoak dira (ekarpenak prestazioen % 71 dira), eta sistema heldua dela erakusten du horrek.

Azkenik, bazkideko batez besteko ondarea, 2017an, 29.506 eurokoa zen, eta alde handiak zeuden BGAE-en arabera. Berriro egiaztatzen dira sexuen arteko alde handiak bazkideen eskubide ekonomikoen mailaren arabera banaketan, emakumeak okerrago kokatuta egonik.

2.5.2. Zerga araubidea

BGAE-ek EAEn izan duten garapen handiaren arrazoietakoa bat, neurri handi batean, zerga pizgarriak izan dira; izan ere, aurrezte bide horren erakargarritasuna areagotu dute, batez ere PFEZren bitartez (zenbakiko bazkideentzat), baina baita Sozietateen gaineko Zergaren bitartez ere (bai erakundeentzat eurentzat, bai enplegu planetan enpresa edo bazkide babesleen parte hartzea bultzatzeko).

EAEn, zergari buruzko eskumenak lurralde historiko bakoitzeko foru aldundiak eta batzar nagusiek erabiltzen dituzte. Oro har, bazkideek egindako ekarpenen zenbatekoa Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergaren zerga-oinarritik ken daitezke ²⁹. Bestalde, errenta geroratutzat jotzen direnez, BGAE-etatik jasotako prestazioak (baita erreskateak edo gertakizuna gertatu aurretik ordaindutako zenbatekoak) norberaren lanaren osoko errendimendutzat jotzen dira, baita atxikipenari begira ere ³⁰.

Zergak Koordinatzeko Erakundeak 2017ko txostenean emandako 2016ko ekitaldiko PFEZren likidazio datuen arabera, BGAE-etan eta gainerako aurreikuspen-moduetan egindako ekarpenengatiko kenketa 670 milioi eurokoa izan zen, 2015ean baino % 3,5 gehiago. Zenbateko hori EAEko urte horretako BPGd-ren % 1,94 izan zen (2015ean, % 1,95), guztira 343.690 aitortzaileena, aurreko urtean baino % 0,3 gutxiago. Aitortzaileen kopurua guztien % 30,8 izan zen.

Lurraldeen arabera, Arabak aitortzaileen % 13,9 besterik ez du, eta zerga-oinarriaren murriztapenen guztizko zenbatekoaren % 12,9 (40.706 aitortzaile eta 92,9 milioi euroko murriztapena). Bizkaiak, berriz, aitortzaileen % 43,8 izan zituen eta murriztapenaren % 44,6. Azkenik, Gipuzkoak aitortzaileen % 44,3 izan zituen eta murriztutako zenbatekoaren % 41,5.

Zenbateko horrek, batez beste, 1.950 euroko kenketa ekarri zuen, hau da, aurreko urteko batez besteko murriztapena baino % 3,8 gehiago. Balio zehatzagoak ondokoak dira: errenta-maila txikienean (30.000 eurorainoko likidazio-oinarria) batez besteko ekarpena 1.315 eurokoa izan zen, eta zergadunen % 23,8k egin zituzten ekarpenak; 30.000 eta 90.000

IV.2.26. TAULA. PFEZ-REN KITAPENA: PENTSIO-PLANETARAKO ETA BGAE-ETARAKO EKARPENENGATIKO ZERGA-OINARRI OROKORRAREN MURRIZKETAK				
	ZENBATEKOA (MILAKA €- TAN)	AITORTZAILEAK		BATEZ BESTEKO MURRIZKET A (€)
		KOPURUA	GUZTIZK OAREN G. %	
2012	823.114	420.756	39,0	1.956
2013	812.364	392.748	36,8	2.068
2014	650.214	356.947	34,0	1.822
2015	647.360	344.683	31,1	1.878
2016	670.098	343.690	30,8	1.950
ALD. %TAN 14/15	-0,4	-3,4	-8,5	3,1
ALD. %TAN 15/16	3,5	-0,3	-1,0	3,8
Iturria: ZERGA KOORDINAZIOKO ORGANOAREN datuak erabilia egindakoa.				

²⁹ Ondarearen gaineko Zerga Bereziari dagokionez, bazkidearen eskubide irmoak zerga horren aitortza aurrez aurre erabakitze baina ez dira zenbatzen, eskubide salbuetsitatzeko jo eta, beraz, ez dute haren zerga-oinarria osatzen.

³⁰ Prestazioa kapital gisa jasotako kopurua bada, % 40ko kenketa dakar, eta errenta bada, aldiz, oso-osorik sartzen da zerga-oinarrian.

arteko oinarria izan zuten zergadunen batez besteko ekarpena 2.630 eurokoa izan zen, eta haietatik % 49,4k egin zituzten ekarpenak; azkenik, errenta-mailarik handienetan, batez besteko ekarpena 4.997 eurokoa izan zen, eta zergadunen % 61,5ek egin zituzten ekarpenak.

GIZARTE BABESA: ITURRIAK

1. **EUROSTAT (2019)**: Bizi-baldintzei buruzko Estatistika (UE-SILC). 2018ko datuak.
2. **EUSTAT (2019)**: Lana eta bizitza pertsonala eta familiarra uztartzeari buruzko inkesta. 2018ko datuak.
3. **EUSTAT (2019)**: Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistika. 2017ko datuak.
4. **EUSTAT (2020)**. Gizarte Babesaren kontua EAEn. 2018ko datuak.
5. **EUSKADIKO BGAE-EN FEDERAZIOA (2020)**. 2019ko IV. hiruhilekoko datu estatistikoak
6. **EUSKO JAURLARITZA (2017)**: Euskal soziometroa, 62. zk., Familia EAEn. 2016ko datuak.
7. **EUSKO JAURLARITZA (2018)**: (2011-2015) Familientzako III. Laguntza Planaren ebaluazio txostena.
8. **EUSKO JAURLARITZA (2019)**. Ogasun eta Ekonomia Saila. 2018ko BGAE-en oinarrizko datuak.
9. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2016)**. Gizarte Zerbitzuen 2016-2019 Plan Estrategikoa
10. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2017)**. III. Gizarteratze Plana 2017-2021
11. **EUSKO JAURLARITZA. ENPLEGU ETA GIZARTE POLITIKEN SAILA (2020)**. *“Gizarte bazterketaren kontrako borroka 2018”* txostena.
12. **EUSKO JAURLARITZA. LAN ETA JUSTIZIA SAILA (2019)**. Gizarte Segurantzaren pentsioak EAEn (enplegu BGAE jasotzen du). 2017. urtea.
13. **IMSERO (2020)**. Autonomiarako eta Mendetasunaren Arretarako Sistemaren (AMAS) estatistika informazioa. 2019ko abenduaren 31ko datuak.
14. **EIN (2019)**: Bizi-baldintzei buruzko Inkesta. 2018ko datuak.
15. **GZEN. DATU-BASEA (2020)**. 2019ko abendua.
16. **LANBIDE-EUSKAL ENPLEGU ZERBITZUA (2020)**. DBEren hileko txostena. 2019ko abendua.
17. **ENPLEGU ETA GIZARTE SEGURANTZAREN MINISTERIOA (2020)**. Lan-estatistikei buruzko Buletina. 2019ko abendua.
18. **OSASUN, GIZARTE POLITIKA ETA BERDINTASUN MINISTERIOA (2019)**. Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostena 2018.
19. **MENDEKOTASUNAREN BEHATOKIA (2020)**. Behatokiaren XX. irizpena (2020ko martxoa). 2019ko abenduaren 31ko datuak.
20. **EUSKO JAURLARITZAREN ZERGAK KOORDINATZEKO ORGANOA (2019)**. 2017ko urteko txostena.
21. **GIZARTE SEGURANTZA (2020)**. Ekonomia eta finantzei buruzko informazioa autonomia erkidegoen arabera. 2019ko abendua.
22. **GSDN (2019)**. Urteroko memoriak. 2018. urtea.

3. LABURPENA ETA ONDORIOAK

3.1. LABURPENA

3.1.1. Bizi-baldintzak

Krisiaren ondorioz, nabarmen handitu zen pobrezia edo bazterketa arriskuan dauden EBko herritarren kopurua, eta 2012an izan zuen gehienekoa, % 25etik hurbil. Harrezkero beherantz joan da. Arrisku- edo bazterketa-arriskuak, gaur egun (2018, eskura dugun azken datua), biztanleen % 21,7ri eragiten die, hots, EBko 199,2 herritarrei, Europa 2020 Estrategian ezarritako irizpideen arabera. Estrategia horri, **“AROE tasa” (population at risk of poverty and exclusion)** deritzo. 2017aren aldean, 7 hamarren egin du behera Batasunerako batez besteko tasak (eraginpeko 3,8 milioi lagun gutxiago), eta, beraz, intzidentzia EBko zazpi herrialdetan handitu da: Danimarka, Estonia, Frantzia, Letonia, Luxenburgo, Finlandia eta Suedia (hala ere, Estonia eta Letonia izan ezik, gainerakoak Europako batezbestekoaren azpitik mantendu dira), eta gainerakoetan murriztu da. Espainian, 2018ko ratioa % 26,1 zen, Europako batez bestekoa baino 4,4 puntu handiagoa (eraginpeko 12,1 milioi lagun baino gehiago), eta puntu erdiko murriztapena izan du aurreko urtearen aldean.

EAEn (munduko testuinguruan 11. eta 12. postuen artean dagoena, Danimarka eta Finlandia artean, NBERen Giza Garapenaren Indizearen sailkapenaren arabera), pobrezia- eta bazterketa-arriskuak 2018. urtean eragiten du (EUROSTAT eta EINen metodologiaren arabera), biztanleen % 12,1ean, hots, 264.000 pertsonari (hala ere, interes handikoa izango litzateke, sexuaren araberrako informaziorik ez badago), 2017an baino 2,4 puntu gutxiago, eragina krisi hasieran % 13,9koa zenean (2008ko datua). Ratio hori beste urte batez baxu mantendu da Europan, Txekiar Errepublikakoaren antzekoa (urte honetan EBko tasarik baxuena duena). Estatuko autonomia-erkidegoen barruan errepikatzen den aldeko posizioa da.

Bilakaera positiboa izan da EAEn, AROPE tasa osatzen duten hiru elementuetan, hala ere, bakoitzean zenbait ohar egin behar dira:

1. 2018an, Europar Batasuneko biztanleen % 16,9 **txirotasun-arriskuan zegoen transferentzia sozialen** ostean; hala, biztanleak egoera horretan daudela jotzen da herrialde bakoitzeko kontsumo-unitateko diru-sarreraren banaketaren medianaren % 60 baino gutxiagoko diru-sarrerak dituztenean. Ehuneko hori aldatu gabe mantendu da 2017an, eta bost pertsonatik bat baino gehiago dago egoera horretan Espainian (% 21,5). EAEn, % 8,6ko tasa zen 2018an, eta azken urtean % 1,1 puntuko jaitsiera izan du, bost hamarrenekoa krisia hasi zenetik hona.
2. EBko herritarren % 5,8k gabezia material larria zuen 2018an, zeren eta **zenbait baliabiderik ez izatearen** menpeko egoeran bizi baitira hala nola ezin dituztelako fakturak ordaindu, etxea tenperatura egokian mantentzerik ez dutelako edo urtean astebeteko oporraldia ezin dutelako izan.. Ratio hori 8 hamarren murriztu egin da azken urtean eta 2008ko % 8,5aren azpitik dago. Herrialdeka, gabezia horren intzidentzia nabarmen aldatzen da, eta, gehienetan, emaitzak hobetu egin dira. Espainiaren ratioa % 5,4koa da (2017an baino 3 hamarren gehiago) eta EAERena % 2,6koa (2017eko % 3,7aren aurrean). 2008-2018 epea aztertuta, esan beharra dago bilakaera negatiboa izan dela, % 2,8tik % 3,2ra igaroz, beti % 5 baino gutxiagoko mailatan mantendu bada ere.
3. 2018an, Europar Batasuneko biztanleen % 9 **lan-intentsitate oso baxuko** etxeetan bizi zen; izan ere, egoera hori dela jotzen da etxeko 59 urte baino gutxiagoko helduek azkenengo urtean guztizko lan-ahalmenaren % 20 baino gutxiago lan egiten dutenean (2017an baino puntu erdi gutxiago eta 2008an baino 2 hamarren gutxiago). Grezia (%14,6) eta Belgika (% 12,1) daude Europar Batasunaren rankingaren buruan; Txekia, Estonia eta Eslovenia, aldiz, ez dira % 5era heltzen. EAEko datua % 7,1ekoa da, EBko batez bestekoa baino txikiagoa (% 9), azken bi urteetan izandako jaitsiera handiari esker (-6,6 puntu portzentual), baina krisiaren hasierako % 6,5etik gora eusten dio. Espainia, bestalde, Batasuneko emaitzarik txarren artean dago (% 10,7), hala ere, 2,1 puntutan hobetu da azken urtean.

Bestalde, 2018ko zifrek, **EINen "Bizitza-baldintzei buruzko inkestan"**, ez dute joera argirik agertzen, 2017. urtearen aldean, izan ere, urte horretan, Euskadiko familien gabezia-adierazleen aldeko bilakaera gertatu zen, pobrezia energetiko tasan izan ezik. Oraingoan, zenbait adierazlek hobera egin dute, beste batzuek, berriz, okerrera:

- Aldeko bilakaera izan dutenen artean, gabezia materialaren indizea 9 hamarren jaitsi da azken urtean, pobrezia energetikoa bezala, 2016-2017an behera egin bazuen ere, azken urtean 8 hamarren jaitsi dena, Europako joerei jarraituz. Halaber, 4,2 puntutan murriztu da astebeteko oporrak hartu ezin dituzten familien ehunekoa, hala ere, eraginak (% 18,1) krisiaren aurreko zifren gainetik jarraitzen du.
- Kontratu datu gisa, 2018an handitu egin da hil amaierara zailtasunekin heltzen den familien ehunekoa, % 35en gainetik. Gauza bera gertatu da ustekabeko gastuei aurre egiteko gaitasunik ez dutela dioten kasuan (% 23). Espainian zein EBN, berriz, ratio horiek bilakaera beherakorra da.

...

Bigarrenik, **2018ko Pobrezia eta gizarte-desberdintasunei buruzko inkestaren** emaitza nagusia, Eusko Jaurlaritzak egindakoa, okerragoa izan da azken bi urteetan, 2014-2016 aldian EAEko pobrezia eta prekaritate arriskuaren eraginean eta eragindako pertsona kopuruan gertatutako hobekuntzaren aldean. Hortaz, krisiaren aurreko ongizate-mailetatik urrundu da. Datu hori, hala ere, argitu behar da, aztertzen diren aldagaien arabera:

- **Biziraupen-pobrezia** arriskuari dagokionez³¹, PGDIren arabera, 2018rako eragina % 8koa izango da, eta 172.307 pertsona eragingo dira, 2012 eta 2014ko tasen azpitik (% 7,3 eta % 8,2 hurrenez hurren), baina 2016ko datuaren 9 hamarren gainetik (% 7,1), eta % 14 gehiago termino absolutuetan. Hala ere, 2008ko datuekin alderatuta, txirotasun-tasak +2,3 puntu handiagoa izaten jarraitzen du eta 50.432 pertsona gehiago ukitzen ditu (urte horretan ukitutako pertsonen zifra 121.875 zen). Horrez gain, ongizaterik ez egoteko arriskua (gurea bezalako gizartean itxaroten den gutxieneko ongizate-maila mantentzeko eskatzen diren gastu-beharrekin lotzen dena), handitu egin da 2016 eta 2018 urteen artean. Horrela, % 18,4tik % 22,4ra pasa da.
- **Metaketa-pobreziaren arriskua**, epe ertain eta luzera onargarriak diren bizi-baldintzak finkatzeko gaitasunik ez edukitzearekin, ezohiko gastu-beharrei aurre egiteko edo sarrera-gabezia hornitzeko erreserbako ondare minimo bat edukitzeko gaitasun gabeziarekin lotzen dena, % 1,6 arte jaitsi zen 2014-2016an, eta berriro % 0,9ra 2016. eta 2018. urteen artean. Mota horretako pobreziak eragindako pertsona kopurua, beraz, 19.479an kokatu da 2018an, 2008ko 32.838en % 40,7 azpitik. Hala ere, aldeko bilakaera hori ez da hedatu beste prekaritate forma batzuetara dimentsio horretan: dimentsio horretan, ongizate-gabezia forma desberdinek biztanleen % 20,2rengan eragin zuen 2018an (435.595 pertsona), 2016an baino 3,2 puntu gehiago, eta 2008an baino 1,6 puntu gehiago (% 18,6).
- Arrisku-problematika edo -egoerak ez direnez automatikoki benetako pobrezia- edo estutasun-bizipen bilakatzen, PGDI **benetako pobreziaren adierazlearekin** osatzen dute azterlana, hau da, arlo batzuetako bizimodu egokiak beste arlo batzuetako gabeziak orekatzen ez dituen egoerak zehazten dituzte. Adierazle horrek, 2016 eta 2018 urteen arteko prekaritate forma larriagoen goranzko joera berretsi du, hala ere, mantentze-pobreziak jasotakoa baino txikiagoa. Horrela, deskribatutako prozesuen arabera, % 5,7tik % 6,1era igo zen benetako pobrezia-tasan 2016. eta 2018. urteen artean. Termino absolutuetan, benetako pobreziak 2018an 130.965 pertsonengan eragin zuen, 2016an baino % 6,9 gehiago (122.566), eta 2008an baino % 46 gehiago (89.706).

³¹ Biziraupen-pobreziaren testuinguruan, pobrezia jasateko arrisku-egoerak, oinarritzko beharrak (elikadura, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak) asetzeko behar adina diru-sarrera ez izatearekin lotzen dira. Beste alde batetik, ongizatea ez izateko arriskua, hau da, oinarritzko beharrak asetzear harago gizarte jakin batean espero diren ongizatearen eta erosotasunaren gutxieneko maila eusteko beharrezko gastuei aurre egiteko behar adina diru-sarrera ez izatearekin lotzen da.

Adierazle horren bilakaerari dagokionez, halaber, emaitza hauek nabarmendu behar dira:

- ✓ EAEko biztanleen banaketa aztertzen badugu, *ongizate-pobrezia eskalako posizioaren* arabera, biztanleen % 41,2 erabateko ongizatean zegoen 2018an. Horrela, proportzio hori EPDSk duen sail historikoaren handiena da. Hala ere, 2016-2018 aldian aldaketa gertatu zen aurreko bi urteen aldean: pobrezia eragindako taldeen eragina handitu zen, eta bestelako ongizate-gabeziak eta ongizateaz gozatzeko mugatzen duen arriskuak handitu ziren. Kategoria horiek biztanleen % 25,3an eragin zuen 2016. urtean, eta % 30,4ra arte handitu zen 2018an, haietako batek gora egin zuelako. Horren ondorioak nabariak dira, 2012. eta 2014. urteetan gertatu zen moduan, euskal gizartean, 2016 eta 2018. urteen artean, gizarte polarizazio prozesuak eta beheranzko mugikortasuna gertatu zirelako.
- ✓ *Lurralde dimentsioan*, 2018an nabarmentzeko alderdi nagusia da Arabaren posizioaren hobekuntza handia. Horren aldean, Gipuzkoak behera egin du, eta Bizkaia bereziki. EAEn gehien urbanizatutako eremuen barruan, alderdirik nabarmenena da Gasteizko eskualdearen egoera zeharo hobetu dela. Hango benetako pobrezia-tasa nabarmen murriztu da, 2016ko % 10,6tik 2018ko % 6,9ra. Bilbon, berriz, 2016. eta 2018. urteen artean Euskadiko eremu askotan ikusten den okerrago erlatiboa gehien jasan duen eskualdeetako bat da. Bere benetako pobrezia-tasa 2,4 puntutan handitu da, eta benetako pobrezia-aren % 10eko atalasea gainditu duen eskualde-esparru bakarra da.
- ✓ Inkesta honetan aztertzen diren *aldagai sozioekonomikoetarako hurbilketa sintetikoa* da. Benetako pobrezia-egoeren % 66,4 2018. urtekoak dira, eta berariazko lau familia motakoak dira: EBTik kanpoko atzeritarrek osatutako familiak (% 31,5), lanbide egonkorrik ez duten 45 urtetik gorako pertsona familia taldeak (% 13,6), familia-talde hori bera, okupazio egonkorrik gabeko titularra 45 urtetik beherakoa da (% 12,4) eta guraso bakarreko familiak, okupazio egonkorrik ez duten 45 urtetik beherako emakumeak buru direla (% 8,9).

...

Beste gai bati eutsiz, Txostenak **egoitza-baztertzearen** fenomenoaz aztertu du. Nahiz eta fenomeno berria izan, krisi ekonomikoarekin egunerokotasuna hartu du eta Europar Batasunak lehentasunezkoztat jo du pobrezia-aren eta gizarteak baztertzearen kontrako borrokari lotutako agenda politikoan, 2020rako Estrategia Europarraren esparruan.

Egoitza-baztertze larriko egoeran dagoen pertsona kopuruari dagokionez, EAEn bizi direnean artean, haien ezaugarri demografikoak eta bizitza-baldintzak eta bizitza-ibilbideak ezagutzeko, Eusko Jaurlaritzak "*EAEn bizitegi-bazterketa larrian dauden egoerari buruzko IV. azterlana*" egin zuen. Horri esker, 2012tik egiten dituen zenbaketen jarraipena egiteko aukera izan zuen. Hauek izan ziren emaitza nagusiak:

- *Zenbaketa bilakaera* EAEko hiriburuetan (non 2018an zenbatutako pertsonen % 78a dagoen), goranzko joera agertzen du, Bilbon eta Donostian funtsean, eta jaitsiera arina izan du Gasteizen. Funtsean, igoera nabarmena erakusten dute kalean lo egiten duten pertsonen artean. Bestalde, ostaldea duten zentro eta zerbitzuetan zenbatutako pertsona kopuruak ere gora egin du, hala ere, zertxobait bakarrik. Zentro horietako okupazioa handia zen dagoeneko 2016an (% 83), eta gaur egun, neurri handiagoa da (% 92).
- *Taldearen karakterizazioari* dagokionez, etxerik gabeko emakumeen proportzioa zertxobait handitu da azken bi urteetan. Hala ere, txikia izaten jarraitzen du, haietarako berariaz diseinatutako baliabideetan izan ezik. Adinari dagokionez, adingabe gehiago dago, neurri handi batean ostaldea duten baliabideetan dagoen familia kopurua handitu delako, seme-alaba adingabeak dituztenen kopurua hain zuzen ere. Jatorri atzeritarreko pertsonen pisu erlatiboa kalean bakarrik handitu da, eta osasun-egoerari dagokionez, pertsona horien % 20k baino gehiagok arazo mentalak ditu. Etxerik gabeko egoeraren iraupenari dagokionez, % 25,5ak urtebete baino gutxiago darama egoera honetan; % 37,5ak, urte bat eta hiru artean; % 12,7k, 3 eta 5 urte artean, eta % 24,3k, 5 urte edo gehiago.

- *Dirusarrerei* dagokienez, % 26,7k ez du inolako dirusarrerarik jasotzen. Sarrera-iturri nagusia laguntza publikoak dira (% 44,8), eta DBE da neurri handiagoan jasotzen duten diru-laguntza (% 23,8). Beste diru-sarrera iturri batzuk dira lanetik eratorritakoak (% 19). Bestalde, % 17k, laguntza pribatuen dirusarrerak bakarrik jasotzen ditu. Bilakaeraren ikuspegitik, DSBEren estaldura handitu egin da, eta 2012ko % 19,8tik 2018ko % 23,8ra pasa da.
- Bizitegi-bazterketako egoera horiek sortu ziren *arrazoiak* aztertzen badira, egiturazko faktoreak nagusi dira (% 63,9) -lan arazoak, ekonomikoak...-, eta horien atzetik, harreman arrazoiak (% 32,4) -familia artekoak edo bikotea banantzea- eta arrazoi pertsonalak (% 31,2) -mendekotasunak, osasuna eta abar- daude. Nabarmenezkoak dira sexuaren arabera izandako diferentziak, non harremanen gaineko faktoreak kausen % 57,4 baitira emakumeen artean. Gizonezkoetan, berriz, ez dira % 25era iristen.
- Azkenik, kalean lo egiteak arrisku handiagoa dakarkie era guztietako *irainak, lapurretak eta erasoak* jasateko, eta emakumeak dira kaltetuenak. Sexuaren arabera diferentzia nagusiak sexu-erasoetan izaten dira: inkestaturiko emakumeen % 23,4k jasan ditu horrelakoak. Galdetegiari erantzun zioten gizonen % 2,1ek besterik ez du horrelakorik pairatu, baina eraso fisikoak oro har nahikoa ugariak dira, emakumeen nahiz gizonen artean (% 53,3).

Egoera horren aurrean, euskal erakundeek erakunde arteko akordio bat sinatu zuten 2018an, "*Ettxerik gabeko pertsonentzako euskal estrategia 2018-2021*" garatzeko, Euskadiko udalerrri handietan kalean lo egiten duten pertsona kopurua nabarmen murrizteko -% 20 gutxienez-. Horretarako, pertsona horiei laguntzeko politika integralak garatuko dira. Agiri horri atxikitzea borondatezkoa eta loteslea da, eta helburua da alde zuzenetik adostutako zenbait printzipio, xede eta zuzentarau jasotzen dituen gida izatea. Horrela, hemendik aurrera, erakunde bakoitzak berariazko jarduerak zehaztuko ditu.

Estrategi berri honekin, sinatu duten erakundeek berezko plan bat diseinatzeko konpromisoa hartu dute, erabakitako zuzentarauak gauzatzeko jarduera zehatzekin. Jarduera horiek, berriak edo ez izan daitezke, eta banaka (esku hartutako erakunde bakoitzak) edo erakunde bat edo gehiagoren arteko lankidetzak-hitzarmenen bidez egin ahalko dira. Horrela, gizarte, osasun, enplegu, etxebizitza edo dirusarrerak bermatzeko zerbitzuen arteko lankidetzaren bidez garatu ahalko dira jarduerak.

...

Horrez gain, EAEn, **familia-sistemen tipologia** nabarmen aldatu egin da azkenengo hamarkadetan, prozesu demografiko, sozial eta kulturalen ondorioz. Aldaketa nabarmenen artean, hauek daude: etxe-moten aniztasun gehiago; batez besteko tamainaren murrizketa; aldaketa handiak etxe horietako erreferentziazko pertsonen profilean; etxean dauden adingabeen proportzioaren murrizketa eta menpekotasun-egoeren areagotzea.

Azkenengo urteotan, familia-erakundean egondako eraldaketa handiek eta horrek ugalkortasunean izandako eraginak interes publiko handia sorrarazi dute, horrek guztiak dituen ondorioak direla-eta. Ugaltzeko adin egokiak eta lanean hasteko eta laneko promoziorako adinak bat datoz eta horrek oso egoera zailean kokatzen ditu emakume gazteak haurrak edukitzeko erabakiari dagokionez. Gai horiei dagokienez, EINen "*2018ko ugalkortasunari buruzko inkestak*" jaiotza-tasarako eragozpenak eta pizgarriak aztertzen ditu, emakumeen ikuspegitik.

Hasteko, nahi baino seme-alaba gutxiago dituzten euskal emakumeek horren arrazoiak galdetu zaie, eta % 23,9k (Estatuan, % 25) lan-arrazoiak edo familia eta lan bizitza bateratzeko arazoak aipatu dituzte. Ondoren, arrazoi ekonomikoak aipatu dira (% 16,6), eta jarraian, seme-alabak geroago izateko asmoa (% 15,8). Beste arrazoi batzuk osasuna (% 15) eta bikote egokirik ez izatea (% 10,3) dira.

Ugalkortasun-tasak handitzeko beharrezko neurriei dagokienez, % 22,8k uste du amatasun eta aitatasun baimenak luzeagoak izan beharko lirakeela (eta % 30,7k hala uste du 30-34 urtekoen taldean), % 11,9k malgutasuna eskatzen du

seme-alabak dituzten gurasoen laneko ordutegian eta % 10 18 urtetik beherako seme-alaba adingabeak dituzten familientzako baliakizuna ematearen alde agertzen da, beste neurri batzuen artean.

Halaber, EUSTATEk *“Lana eta bizitza pertsonala eta familia bateratzeari buruzko inkesta”* egiten du (LBI), eta 2018ko emaitzetan nabarmentzen denez, lehenik eta behin, etxetik kanpora lan egiten duten emakumeek, gainera, egunean % 42,4 ordu gehiago ematen dituzte seme-alaba adingabeak eta mendetasunean bizi direnak zaintzeko gizonaek baino, eta % 71,4 gehiago mendeko pertsonen zaintzetan. Bestalde, % 50 denbora gehiago etxeko lanetan. Gizonaek, ordea, 3,3 ordu erabiltzen dituzte egunean-egunean adin txikikoak zaintzeko; emakumeek, ordea, 4,7 ordu. Alde hori handiagoa da menpeko pertsonen zaintza kontsideratzen badugu; izan ere, gizonaek egunean 1,4 ordu ematen dute jarduera horretan eta emakumeek, berriz, 2,4 ordu. Horrez gain, etxeko lanetan, emakumeek 2,1 ordu ematen dituzte batez beste egunean, eta gizonaek, berriz, 1,4 ordu.

Batezbesteko horiek batuz, emakumeek etxeko lanetan eta zainketa lanetan emandako denbora, guztira, 9,2 ordu dira, gizonen 6,1 orduen aurrean. Beraz, tarte % 50,8koa da (% 50, 2017an). Beren gain hartutako kargen inguruko desberdintasun horrek ondorioak dakartza etxeko lanen banaketarekiko gogobetetasunean, zeren eta emakumeek, batez beste, 5,7ko gogobetetasun-maila adierazten baitute 10etik ezkontideak edo bikotekideak etxean egiten dituen lanen gainean; gizonaen kasuan, berriz, 7,6koa da.

Enpresan edo erakundean zenbait baimen eskatzeko zailtasunari dagokionez, datuek agerian uzten dutenez, gora egin dute zailtasunek, oro har, 2010-2018 aldian (zailtasun orokorra 2,6tik 3,6ra handitu da). Hala ere, 2017. urtearen aldean, 2018an murrizketa hautematen da. Horrek joera-aldaketa adieraz lezake, bateratzearekin lotutako baimenak eskatzeko zailtasun-mailan, mota guztietan, noizean behingo absentzien kasuan eta indize orokorrean izan ezik, 3,7tik 3,6ra pasa dena.

Langileek erraztasun handiagoarekin bateratzeko neurriei dagokienez, Eusko Jaurlaritzako Familia Politikarako Zuzendaritzak dio oso gutxitan parte hartzen dutela gizonaek eszedentzia eta lanaldi murrizketen eskaeretan. Horrez gain, azken urteetan ez da nabarmen aldatu. Eusko Jaurlaritzara egindako laguntza-eskaeren % 4,37k bakarrik sinatu zuten gizonaek 2018an, lan-eszedentzia bat eskatzeko. Gauza bera esan litzake lanaldi-murrizketei dagokienez. Hala ere, gizonaen partaidetza-ratio horietan handiagoak dora (eskaeren % 9,5 2018an). Tarte hori Europar Batasun osoan gertatu da. Hor, EUROSTATEk dio batez beste zainketa-lanekin bateratzeko lanaldia murriztu zuten langileen % 18ak bakarrik gizonak izan zirela.

Azaldutako egoera horiek arintzeko, familiei laguntzeko planak abiarazi zituen Eusko Jaurlaritzak 2002an, zertarako-eta familiek seme-alaba kopurua askatasunez erabakitzea galarazten duten eragozpen ekonomikoak eta gizarte eta laneko eragozpenak gainditzeko. Hala, Familiei Laguntzeko Legea onetsi zuen 2008an, markoari lerrun juridiko handiagoa emateko eta familia politika integralerako oinarriak ezartzeko, betiere familien eta familiako kideen ongizatea eta bizikaltatea hobetze aldera. Familientzako zuzeneko laguntzak 2002an hasi ziren I. Familia Planarekin. Harrezkero, 2015era arte, 640 milioi euroko gastuak izan dira laguntza horietan, gutxi gorabehera erdibana banatuta jaiotza, adopzio edo aurre-adopzioko harrerarako laguntzen eta bateratzeko laguntzen artean.

II. Familia Planaren indarraldia bukatuta (2011-2015), eta emandako laguntzen kopuru zehatzei dagokienez, plan horren indarraldian 133,3 milioi euro erabili ziren seme-alaben jaiotzagatik eta mantentzeagatik, guztira 157.738 espediente. Uztartzeko laguntzek, bestalde, 136,3 milioi euroko gastua ekarri dute, eta guztira 97.086 onuradun izan dira. Azken finean, aztertutako laguntza-lerroek 270 milioi euro dakartzate, gutxi gorabehera %50ean banatuta. 2016-2018 aldiari dagokionez, familiei emandako zuzeneko laguntzetan egindako gastu osoak gora egin du dagozkien aurrekontu-likidazioen datuen arabera, 194 milioi euro arte. Hala ere, ez dago kontu-sail horiei buruzko informazio zehatzik, ez eta egindako ekimenei buruzkorik ere.

III. Planaren bilakaera familien aldeko politikei buruzko gogoetarako abiapuntua izan zen, baita 2018an EAEko administrazio guztietarako sinaturiko *“Familien eta haurren aldeko ituna”* sinatzeko ere. Itun hori diagnostiko partekatu

batean oinarritzen da, 2018-2022 aldirako Familiei Laguntzeko IV. Plana diseinatzeko balio izan duena. Oraindik ez dago horri buruzko informazio zehatzik atal hau amaitu zenean.

...

Amaitzeko, Txosten Sozioekonomiko honen edizioak beste atal bat barne hartu du EAEko gizon eta emakumeen arteko berdintasuna aztertzeko, **Genero-berdintasunaren indizeari (GBI)** jarraituz, gizonen eta emakumeen artean beren ongizatean eta garapen pertsonalean eragiten dituzten zenbait alderdi nagusitan dauden desberdintasunak laburtzen dituen adierazle sintetikoa dena, EUSTATEk “Genero Berdintasunerako Europako Institutuaren” (EIGE) metodologia erabiliz. Metodologia horrek, gainera, EAEn genero-berdintasunean gertatutako aurrerapenak EBko herrialdeek ematen duten erreferentziarekin alderatzeko aukera ematen du. Hona hemen neurketa horren emaitza nagusiak:

- EAEko 2018ko GBI 69,3 puntutan kokatu da (2015eko datuak). 28ko EBren batezbestekoa baino puntu gehiago lortu ditu aztertzen diren dimentsio guztietan: Baliorik handienak, Euskadin, arlo hauetan lortu dira: osasuna, dirua eta enplegua. Baxuenak berriz, boterean.
- 2010., 2012. eta 2015. urteen artean, EAEko GBIn bilakaera positiboa da, 68,8 puntu lortu zituelako 2010. urtean; 69,1 puntu 2012an, eta 69,3 2015ean. Horrez gain, genero-berdintasuneko adierazleak hobetu ziren enplegua, dirua eta ezagutza arloetan, azken horretan bereziki. Hor, adierazlea 2,7 puntu igo da, azterketa eremuen arabera banaketa hobetu delako nagusiki, izan ere, 2010ean izandako 53 puntutatik 2015eko 57,7 puntutara igo da. Horren aldean, denbora, boterea eta osasuna arloen adierazleek okerrera egin dute, denbora batik bat. Hor, adierazleak 2,7 puntu galdu ditu. Jaitsiera hori gertatu da gizarte-jardueren gertatutakoaren ondorioz, 60,8 puntutatik 56 puntutara pasatu delako, 2010etik 2015era.
- Europako alderatzea: EAE Suedia, Danimarka, Finlandia, Herbehereak, Frantzia, Erresuma Batua, Belgika eta Irlandaren atzetik kokatu da, baina Europar Batasuneko gainerako 20 kideen aurretik, baita Europar Batasuneko batezbestekoaren aurretik ere. Espainiako GBI 68,3 puntukoa zen 2015ean, puntu bat EAEn azpitik. Horrez gain, Euskadik Espainiak baino baliorik altuagoak lortu ditu 2015ean, GBIn dimentsioen erdiaren adierazle partzialetan: Espainiako emaitzak alde handiagoarekin gaititu dituen arloa diruarena da. Hor, 8,6 puntuko aldea dago, baina denbora (+6,7) eta osasuna (+1,3) arloen aurretik ere kokatu da. Horren aldean, ezagutza (-1,4) eta boterea (-4,1) dimentsioetan desabantaila gertatu da, eta enpleguaren parekoa izan da (-0,2). Genero-tarterik ez dago dirusarreraren eta osasun-arretaren adierazletan, eta oso handia da botere ekonomikoetan.

3.1.2. Gizarte babesa

Lehendabizi, EUSTATEN 2018ko **“EAEko gizarte-babesaren kontuaren”** arabera, Euskadin, urte horretan funtzio horretarako bideratutako baliabideen bolumen osoa 18.557 milioi euro izan zen, % 4 gehiago, eta 722 milioi gehiago 2017an baino. Horrela, urte horretako BPGren % 24,2a da (2008an baino 4,4 puntu gehiago, eta 2017an izandako ratio bera). Gizarte babesaren gastuak etengabe egin du gora eskuragarri dugun urteetako seriean, eta biztanleko gastua 6.402€ izan zen 2008an. 2018an, berriz, 8.496 (+% 32,7). Horrez gain, EUROSTATen 2017rako azken datuen arabera, Euskadin gizarte-babesean egindako per capita gastua, erosteko ahalmenaren parekotasunean neurtuta, 8.741€ izan zen, EBren batezbestekoaren gainetik (8.388€), eta baita Estatuko batezbestekoaren gainetik ere (6.234€), baina euroguneko per capita 9.261 euroen azpitik.

Bigarrenez, 2019an, milioi erdi pertsonak baino gehiagok (519.624 gutxi gorabehera) **Gizarte Segurantzaren sistemako pentsioak** jaso zituen gure erkidegoan (kotizaziopekoak eta kotizazio gabekoak³²), 2018an baino % 1,3 gehiago. Azken urteetan gertatzen den moduan, igoera hori gertatu da kotizaziopeko pentsioen onuradunen eraginarengatik eta bilakaerarengatik, izan ere, beste modalitateak, oro har, gutxieneko zifretan mantendu dira. Hala,

³² Kalkulu horietan ez dira barne hartu laguntza-pentsioak eta LISMitik eratorritakoak, desagertuz joan direnak. Gainera, ez dago informazio eguneraturik. Dena den, guztizkoaren gaineko pisua % 0,4 azpitik dago.

Gizarte Segurantzak emandako prestazio ekonomikoak jasotzen dituzten EAEko biztanleen ehunekoa 23,7ra heldu zen, aurreko urtean baino 2 hamarren gehiago.

Kotizaziopeko pentsioei dagokienez (onuradunen % 97,7a ekarri dute 2019an, eta gastuaren % 99,4), onuradunen batez besteko pertsona kopurua 2019an 507.617 izan da (+% 1,2), guztira 558.524 pentsio jaso dituztenak (+% 1,3), pertsona batek kotizaziopeko pentsio bat baino gehiago jaso ditzakeelako, eta urteko gastua 9.440,8 milioi eurokoa izan zen, 2018an baino gehiago. Kotizazio gabeko pentsioei dagokienez, 2019an 12.007 onuradun zeuden, eta horrek, 61,7 milioi euroko gastua ekartzen zuen urtean. Laburbilduz, behin-behineko datuak erabilita, esan dezagun pentsioen ziozko gastua EAEn 9.502,5 milioi eurokoa izan zela guztira 2019an, 2018. urtean baino % 5,7 gehiago. Hortaz, BPGren gaineko ehunekoa hiru hamarren handitu zen aipatutako urtean, % 12ra arte (EUSTAT erakundearen behin-behineko datuak aintzat hartuta).

Gizarte Segurantzak EAEn dituen kotizaziopeko pentsioen gastua eta Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusiaren kuoten bilketako kopuruak erkatuta ikusten denez, 2018an (bi datuak ditugun azken ekitaldia), gastua 8.930,4 milioi eurokoa zen gure zenbatespenen arabera. Sarrerak, berriz, 7.040,9 milioi eurokoak ziren eta, beraz, saldo negatiboa izango litzateke, 1.889,7 milioi euro; 2017. urtean -1.689,9 milioi ziren.

Bestalde, **Diru-sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren** funtsezko prestazioa Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) izenekoa da, Gizarteratzeko eta Diru-sarrerak Bermatzeari buruzko abenduaren 23ko 18/2008 Legeak ezarritakoari jarraiki. Laguntza horien ondorioz, 2018ko PGDIren arabera, pobrezia-mugaren azpitik bizi diren pertsonen kopurua % 33,6 jaitsi da Euskadin. Zifra horietatik ere ondorioztatzen da Sistema hori, pobrezia-arriskuan dauden biztanleen % 69,3rengana heltzen zela aipatutako urtean: 136.567 lagun (biztanleria osoaren % 6,3).

DSBEren bizikidetza-unitate hartzaileen kopurua, 2019an, 52.455 da (abenduko datua, hots, 93.350 onuradun), 2018. urtea amaitutakoan laguntza horiek jasotzen zituzten 55.380en aldean. Hala, 15 urtez etengabeko hazkundera izan ondoren (1999 eta 2014 bitartean), hirugarren urtez behera egin du, azkenean % 5,3. LANBIDEn 2019ko espediente aktiboen fitxari esker, jakin badakigu 52.455 pertsona titular zeudela inskribatuta, % 41,6 gizonezkoak ziren eta % 58,4 emakumezkoak. Onuradun gehien biltzen dituen adin-tartea 40-59 urte bitartekoa da (guztizkoaren % 48, 2018an baino puntu bat gehiago), eta nabarmentzekoa da ere 7.988 jasotzailek 30 urte baino gehiago dituztela (% 15,2). LANBIDEn arabera, hauxe da bizikidetza-unitate hartzailearen pertsona titularraren profila (aztertutako sailean ia aldatzen ez dena): espainiar nazionalitateko emakumea, 40 urtetik gorakoa eta oinarrizko ikasketak dituen (% 69,3k nahitaezko ikasketak ditu, % 10,1ek lanbide titulazioaren bat eta % 4k unibertsitateko titulazioa). Gainera, prestazioa jasotzen duten atzerriarrak guztizkoaren % 39,5 dira (% 39,4 2018an), eta titular jasotzaileen % 25,6 pentsiodunak dira (% 25,7 2018an).

Horrez gain, bizikidetza-unitate hartzaileen % 19,9k soldata-errenten osagarri gisa jasotzen dute DSBE (2017 eta 2018ko ratio bera). DSBEren osagarriei dagokienez, lehengoa etxebizitzako prestazio osagarria da (EPO), 24.479 bizikidetza-unitatek jaso zutena aipatutako urtean, guztien % 46,7a. Bestalde, unitate horien 8.737 titularrek guraso bakarrak izateagatiko osagarri bat jasotzen dute (% 16,7k).

2010ean, Etxebizitzaren Prestazio Osagarria (EPO) abian jarri zen, arestian aipatu dugun 18/2008 Legea garatzeko. Haren helburua Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren osagarri diren prestazio ekonomikoen sistema egituratzea da, biztanleriako talderik ahulenei etxebizitzaren inguruko gastuak ordaindu ahal izan dezaten. Indarraldiko lehen urtean (2010), guztira 50 milioitik gorako gastua izan zuen EPOk, eta urtez urte joan da handitzen gastua, 2016ko 91 milioi euroraino (orain arte gehieneko zenbatekoa izan dena). 2019an, 75,78 milioi euro erabili ziren prestazio horretarako, (2018ko -% 6aren aldean). Titular jasotzaileen kopuruari dagokionez, arestian esan bezala, DBEren onuradunak ziren 24.479 bizikidetza-unitatek gainera EPO jaso zuten 2019ko abenduan (aurreko urtean baino % 5,3 gutxiago).

EPO abian jarrita, gizarte-larrialdirako laguntzak (GLL), diru-sarrerak bermatzeko euskal sistemaren hirugarren tresna denak, jatorrizko helburua berreskuratu du (oinarrizko berariazko beharrei aurre egitea, etxebizitzarekin loturikoak nagusiki, batzuetan bat-batean gertatu direnak, gizarte-bazterkeriako egoerak prebenitzeko, saihesteko edo arintzeko beharrezkoak diren gastuei aurre egiteko nahikoa baliabiderik ez duten pertsonentzat), eta nabarmen murriztu da hien

aurrekontu-saila. Datu ofizialak ditugun azken urtean, hots, 2018an, laguntza horietarako 34,29 milioi euro bideratu ziren (+% 0,7 2017. urtearen aldean). Halaber, guztira 29.035 kontsumo-unitate hartzaile zenbatu ziren, 2017an baino % 1,8 gutxiago, eta orotara 59.719 laguntza eman ziren hainbat kontzepturengatik, hala nola oinarritzko beharrak (8.975 laguntza), alokairua (7.589) edo interesen amortizazioa (3.247), hots, laguntza bakoitzeko batez besteko zenbatekoa 574,19 euro da (+% 0,14 2017aren aldean). Urte horretan, bigarren aldiz, berariazko kategoria gisa "energia" barne hartu zen (2016. urtera arte "beste mantentze-gastu batzuen" barruan sartzen zen), 17.712 laguntza jasotzen zituen (2017an baino % 13 gehiago, eta guztien % 29,7), 7,19 milioi euroko zenbatekoaren truke (aurreko urtean baino % 22,1 gehiago, eta GLLra bideratutako funtsen % 21).

Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemak, 2019an, 456,8 milioi euro gastatu zituen orotara, 2018an baino % 3,4 gutxiago. Honelaxe daude banatuta: 346,71 milioi Sarrerak Bermatzeko Errentan eginiko gastuari dagozkie (guztizkoaren % 75,9, eta 2018an baino % 3,1 gutxiago), 75,78 milioi Etxebizitzaren Prestazio Osagarriarako (guztizkoaren % 16,6 eta 2018an baino % 6 gutxiago), eta eginiko zenbatespenen arabera, Sistemaren gastu agregatua kalkulatzeko, Gizarte Larrialdirako Lagunetarako erabilitako 34,3 milioi eurori eutsi egin zaie 2019an (Sistemako gastu guztiaren % 7,5), laguntza horri buruzko datu ofizialak izan arte.

Konparazioa egite aldera, Osasun, Gizarte Politika eta Berdintasun Ministerioaren "*Gizarteratzeko Gutxieneko Errenten Txostena*"ri esker, autonomia erkidegoetako sarrerak bermatzeko sisteman kopuru handien konparaziozko segimendua egin daiteke, betiere era askotako araudiak eta sistemak garatzeko maila ezberdinak daudela kontuan izanik. 2018ko ekitaldiari buruzko txostenaren arabera (argitaratutako azkena), urte horretan gure erkidegoak 6.062,40 euro gastatu zuen urtean prestazio horien titular bakoitzeko, estatuko 5.181,25 euroko batez bestekoaren aldean (% 17 gehiago), eta haren estaldura-tasa % 32,9koa izan zen mila biztanleko. Estatuko batez bestekoa, berriz, 6,28 izan zen mila biztanleko. Azterlanaren arabera, gure Erkidegoak 2018an Estatuan prestazio horietarako emandako funts guztien % 28,9 erabili zuen DBErako gehi EPO, autonomia erkidegoen arabera. Euskal biztanleriak Estatu osoan duen pisuaren arabera egokitu beharko litzaiokeena baino askoz portzentaje handiagoa da; izan ere, % 4,7koa da aipaturiko urtean.

Bestalde, **Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema (GSES)** arretako sare publiko egituratua da, erantzukizun publikokoa, eta bere helburua da gizarteratzea, autonomia eta ongizatea bideratzea pertsona, familia eta talde guztiei, sustapen, prebentzio, babes eta laguntza funtzioa garatuz, pertsona eta harreman prestazio eta zerbitzuen bidez funtsean. Gizarte-zerbitzuei buruzko abenduaren 5eko 12/2008 Legeak arautu eta agintzen du, eta hauek dira bere ezaugarri nagusiak: gizarte-zerbitzuetan eskubide subjektiboa ezartzea, sistema osatzen duten prestazio eta zerbitzuen katalogoa definitzea, eskubide horren eragina zehaztuz, eta garatu eta ezartzen dela bermatuz, eta azkenik, aipaturiko katalogoaren garapena aurreikustea, prestazio eta zerbitzuen zorro baten bidez, haren ezaugarri nagusiak eta sarbide-baldintzak definitzen dituen.

EAEko Gizarte Zerbitzuen gastua 2017an (datuak dituen azken urtea) 2.751,1 milioi eurokoa izan zen, aurreko urtean baino % 5,4 gehiago, EUSTATen "*Gizarte Zerbitzuei eta Gizarte Ekintzari buruzko Estatistika*"ren arabera. Gastu hori, gure erkidegoko BPGren % 3,73 ekartzen du urte horretan, eta biztanleko 1.264,4 €-ko gastua batez beste, 2016an baino % 5,2 gehiago. Gastuaren % 70, ia 2.000 milioi euro, gastu arruntei dagokio, eta horietatik, 791,4 milioi euro familientzako transferentzietarako erabili ziren (-% 1,2 2016aren aldean). Horrez gain, administrazio publikoen finantzazioa 1.919,8 milioi eurokoa izan zen (+% 2,5 aurreko urtearen aldean), guztizkoaren % 69,8. Bestalde, sektore pribatuak gainerako % 30,2 ekarri zuen.

Gizarte zerbitzu ugarien artean, biztanleentzako eta adineko pertsonentzako zerbitzuak dira baliabiderik gehien jasotzen dituztenak, bien artean gastuaren % 64,6 hartzen baitute (guztizkoaren % 38,6 eta % 25,9 hurrenez hurren). Biztanleentzat bideratutako baliabideen artean, familientzako transferentziak nabarmentzen dira, 786,5 milioi eurokoak direnak, gastu osoaren % 28,6.

2007ko Mendetasunaren Legea ezartzeari dagokionez, **IMSERSOren** 2019ko abenduaren 31ko azken datuek erakusten dutenez, aipaturiko data horretan, EAEk 106.366 balorazio-eskabide zituen erregistraturik Mendekotasunaren Arretarako Sistemak. Horietatik (gainerako erkidegoetan bezala) gehienak mendekotasun-gradua aintzatesteko

berrikuspenei dagozkie. Eskabideen kopuruak EAEko biztanleriaren %4,52ko ratioa du (+0,11 puntu aurreko urtearen aldean. Eskatzailearen profila emakumeari dagokio (guztizkoaren % 63,7), 80 urte edo gehiagokoa (eskabideen % 53,6). Erregistraturiko 106.366 irizpen-eskabideetatik % 99,5ak irizpena jasota zuten ordurako (% 91,6 batez beste Estatuan) eta 80.742 lagunek, irizpena jasotako kasuen % 76,29k, prestaziorako eskubidearen aintzatespena jaso zuten.

Bestalde, erreferentziako datan, 89.779 prestazio ematen ziren (+% 6,7 2018aren aldean), eta horietatik % 39,75 Senideak Zaintzeko Prestazioari dagozkio (Estatuakoa baino askoz ratio handiagoa, % 30,26koa baita), % 14,51 egoitza-laguntzari, % 20,93 telelaguntza-zerbitzuari, % 8,33 eguneko/gaueko zentroko zaintzei eta % 7,58 etxez etxeko laguntza zerbitzuei, prestazio eta zerbitzu garrantzitsu lege.

Bukatzeko, **EAEko borondatezko gizarte aurreikuspenen sistemaren** bilakaeraren balantze gisa, hauxe aipatu behar da: Eusko Jaurlaritzako Ogasun eta Finantza Sailak jakinarazi duenez, 2018ko abenduaren 31n EAEk 77 BGAE zituen, horietatik 44 banako BGAEak dira, 31 banakoak eta 2 elkartuak. Elkartuetakoen erdia baino gehiagok, % 57,1ak, banako BGAE zuen, eta ondoren enpleguak, elkarturikoen % 42,8 hain zuzen ere. Ondareari dagokionez, % 54 enplegu BGAEei dagokie, eta gainerako banakakoei. Bestalde, ordaindutako prestazio gehienak enplegu-erakundeei dagokie (guztien % 70,1), eta banakakoak horien atzetik (% 29,9). Kuotak, azkenean, gehienbat enplegu BGAEei dagozkie (guztizkoaren % 50,2), eta gainerakoa banakoei (% 49,8).

Kuotak edo ekarpenak 2018an 819,9 milioi euro izan ziren orotara, eta % 1,9 egin dute gora 2017aren aldean. Bestalde, atxikipenak, 1,135 milioi, igo egin dira azken urtean, % 0,8. Aldi berean, ordaindutako prestazioak 722 milioi eurotik gorakoak dira, hots, 2017an baino % 2,4 gehiago. Halaber, 2018an orotara 154,35 milioi euro erreskatatu ziren; aurreko urtean, berriz, 162,16 milioi euro eta, beraz, % 4,8ko jaitsiera da.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak txosten bat egin du 2019an, “2017. *Gizarte Segurantzako Pentsioak Euskal Autonomia Erkidegoan*” izenburupean, eta hor, aurreikuspen-planen bidez Gizarte Segurantzakoen osagarriak diren prestazioak ematen dituzten BGAEren azterketa sakontzen du. Bikoiztasunak kenduz eta sistemara ekarpenak egiten dituzten pertsonen erreparatur, 2017an sortu den bolumena 282.965 izan zen, eta horietatik, % 61,5 sektore pribatuari dagokio, eta gainerako % 38,5 publikoari. Zifra hori biztanleria landunarekin lotuz, ezarpen maila % 30,9koa izan da. Ratio hori oso urrun dago Eusko Jaurlaritzaren 2006ko Gizarte Aurreikuspen Osagarriaren Planak 2013rako proposatutako helburuetatik (gutxieneko estaldura % 70ekoa izatea).

Halaber, txostenak argi erakusten du emakumeen eta gazteen nagusitasuna sistemarako atxikipenen artean. Hain zuzen ere emakumeak biztanle landunen % 47 baino gehiago ekartzen dute, baina ez dute barne hartzen enplegu BGAEen bazkideen % 42a. Horrez gain, adinari dagokionez, alde nabariak daude, biztanleria landunen artean 35 urtetik gorakoen kopurua % 22,2 da. Bestalde, enplegu BGAEetan duten pisu erlatiboa % 17koa da.

3.2. GOGOETAK

3.2.1. BIZI-BALDINTZAK

Lehendabizi, nabarmendu behar da EAEn azken urteetan izaten ari garen ongizate-mailetan gertatu den hobekuntzari esker, krisi aurreko zifretan itzuli garela aztertutako adierazle askotan. Hala ere, komeni da adieraztea hobekuntza hori ez dela gertatzen ari modu homogeneoan, ez eta biztanle edo lurralde guztian ere.

Pobrezia-adierazle nagusia, AROPE tasa, lehen aldiz 2008ko mailaren azpitik kokatu da EAEn, krisia hasi zen urtea zena. Bestalde, giza garapenaren indizea berriro hobetu da EAEn, eta horri esker, zenbait postu igo da rankingean.

EAEko bizi-baldintzen adierazle askok hobetzen jarraitzen dute. Horien artean, energia-pobrezia adieraziko dugu, 2018ko txostenean kezkatuta agertu ginelako. Hala ere, azken urtean murriztu egin da. Arlo horretan, egoera larrienak goiz detektatzen jarraitu behar dugu, eta laguntza egokiak ezarri behar ditugu.

Hala ere, beste aldagai batzuek, hala nola mantentzeko pobrezia-arriskuak, eta neurri txikiagoan benetako pobreziak, 2018ko Pobreziari eta gizarte-desberdintasunei buruzko inkestak aztertutakoak, okerrera egin dute, eta komeni da jarraipenari arreta jartzea, izan ere, zenbait talderentzat EAEko bizi-baldintzak okerragotzeko arriskuak jarraitzen duelako.

Kualitatiboki, PGDIren emaitzek honako hiru fenomeno hauek ohartarazten dizkigute:

- Lehendabizi, biztanleriaren ehuneko banaketaren bilakaerak, benetako pobreziarekin duen harremanaren arabera, nolabaiteko gizarte-polarizazioa agertzen du. Horrez gain, familien bizi-baldintzek okerrera egin dute, guraso bakarrekoek bereziki. Horri dagokionez, Eusko Jaurlaritzak berriki egindako azterlanak, etxerik gabeko pertsonei buruzkoak, talde horiei artatzeko tokietara jotzen duten familia kopuruak gora egin du, seme-alabak dituzten familienak hain zuzen. Horrek erakusten digu babes-sistemak haien beharrei erantzuten diela epe laburrean. Horrez gain, bereziki ahulak diren haurren baldintzek okerrera egiten dutela ere ohartarazten gaitu.
- Bigarrenik, benetako pobrezia-tasaren bilakaerak gure erkidegoan dauden lurralde-desorekek gora egin dutela erakusten dugu. Bizkaian bereziki narriadura handia gertatu da, eta Bilbon eta hango eragin-eremuan bereziki. Pobrezia-tasa % 10en gainetik duen Euskadiko eskualde bakarra da.
- Hirugarrenik, benetako pobrezia-egoeren ia heren bat, erkidegotik kanpoko herrialdeetatik etorritako pertsonek osatzen dute, beraz, jarduketa zehatzak eskatzen du horrekin, eta ziur asko, bereziki.

Datu horiek ikusita, gure ustez, bide onetik aurrera egin bada ere, beharrezko ahaleginak egin behar dira izi-baldintzen hobekuntzak gizarteko maila guztietara irits daitezen eta krisiaren aurreko ongizate mailak berreskura daitezen, babes-sistemaren oinarritzko baldintzak mantenduz. Halaber, arreta ematen jarraitu behar diegu hobetzeko zailtasun handiagoa duten aldagaiei, gelditasun-egoerak saihesteko.

Bestalde, aldaketa sakona izan du azken hamarkadetan familia sistemen tipologiak EAEn, prozesu demografikoen, sozialen eta kulturalen ondorioz eta, beraz, oso kontuan hartu beharrekoak dira familia-unitate motetan gertatzen ari diren aldaketak eta aldaketa horien ondorioak. Izan ere, herri botereen lehentasunezko arreta behar dute, zeren eta, tipologia desberdinak izan arren, familiek beren nagusitasunari eusten baitiote.

Zentzu horretan, lan- eta familia-bizitza uztartzeko gehien erabilitako formulak, hala nola eszedentziak eta lanaldi-murrizketak, gehienbat emakumeek hartzen dituzte. Beraz, gizonak ere erantzukizun hori hartzera behartu behar dugu. Bestalde, ezinbestekoa da neurri berrien diseinuan edo dauden neurriak berrezartzean berritzeko ahalegin handia egin behar dela, hala nola ordutegi malgutasuna edo telelana, pertsonek beharrezko zerbitzuak ematen dituzten enpresen beharrekin eraginkortasun handiagoarekin orekatzeko.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak azken urteetan garatutako familia-politiken emaitzei buruzko daturik ez dugunez, ezin dugu baloratu arlo honetan egiten diren ahaleginak, beraz, arduradunei gabezia hori konpontzea eskatu diegu.

Azkenik, haurren taldea hain ahula denez, gizarte-neurrietan hobetzeko eta berritzeko esfortzu handia egin behar da, talde horren pobrezia prebenitzeko. Bestela esanda, ezinbestekoa da haurren pobrezia goiz detektatzeko neurri berritzaileak ezartzea.

3.2.2. Gizarte babesa

Kapitulu honetan emandako datuei esker egiaztatzen denez, EAEko gizarte babeseko sistemak maila onargarria du berriro ere 2019an Europako herrialde nagusiekin alderatuta, eta Estatukoa baino hobea da. 2017an, Euskadin gizarte-babesean egindako per capita gastua, erosteko ahalmenaren parekotasunean neurtuta, 8.741€ izan zen, EBren batezbestekoaren gainetik (8.388€), eta baita Estatuko batezbestekoaren gainetik ere (6.234€), baina euroguneko per capita 9.261 euroen azpitik.

- ✓ Diru-sarrerak bermatzeko sistemari dagokionez, gure ongizate-sistemaren funtsezko tresna dena, Eusko Jaurlaritzaren PGDIren arabera, Sistema hau ongi dabil, izan ere, Euskadin pobrezia nabarmen murrizteko aukera ematen du (% 33,6 2018an, azken datua). Horrez gain, 2019an, gastuak eta unitate hartzaileen kopuruak, hobekuntza ekonomikoak eta enpleguarenak behera egin dute berriz azken urtean.

PGDIren 2018ko emaitzen arabera, okerrera egin du Sistemaren ekintzaren ondoren pobrezia-mugaren azpitik bizi diren pertsonen ehunekoak, eta onuradun izan daitezkeen pertsonen ia herenera ez da heltzen. Beste magnitude eta adierazleek emaitza onak izan badituzte ere, ezinbestekoa da nabarmenitatea PGDIk izandako beherakada. Horrek, alerta egoeran jarri beharko lituzke administrazioak eta gizartea.

Hala ere, hobekuntza hori ez da modu orekatuan gertatzen ari gizonen eta emakumeen artean. DBEren onuradunen profila oinarritzko ikasketak dituzten 40 urtetik gorako emakumeek osatzen dute. Datuen arabera, gizon hartzaileen kopuruaren jaitiera emakumeena baino handiagoa izan da, beraz, handitu egin da bi sexuen arteko alde historikoa. Datu horrek kezkatzen gaitu.

Bestalde, hartzaile kopurua murriztu bada ere, Gizarte larrialdirako laguntzak (GLL), Sistemaren hirugarren oinarria direnak, DSBE eta EPOrekin batera, gabezia handiak dituzten pertsonak daudela erakusten du, etxebizitzaren ekipamenduarekin eta mantentzearekin lotuta. Bigarren urtez jarraian, lau GLLtatik, bat, "energia-pobrezia" aurre egiteko bideratzen da (etxebizitzarekin lotutako energia-gastuak). Datu horretaz ohartarazi nahi dugu, egiturazko fenomenoak bihurtzeko arriskua dagoelako.

- ✓ Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemari dagokionez, arautzen duen Legea onartu zenetik hamargarren urteurrena beteta, Legeak epe horren barruan lortu nahi zuen unibertsalizazioaren helburua ez dela bete egiaztatu dugu. Horrez gain, aurreikusitako arauaren garapen gehiena ez da gauzatu. Premiazkotzat jotzen dugu herrialdearen gogoeta, nahi den gizarte-zerbitzuen ereduari buruz, Legean eta benetan proposatzen den ereduaren artean alde nabaria dagoelako.

Zentzu horretan, bi gauza nabarmendu behar ditugu. Lehendabizi, familia zaintzeko prestazio ekonomikoaren ehuneko handia, guztizkoaren ia % 40arekin, Estatu osokoa baino hamar puntu handiagoa delako. Sistemak aukera bat dela bermatu behar du, baina aztertu beharko litzateke zergatik den hain handia zifra hori, eta beste aukera batzuk egoki indartu beharko lirateke.

Bigarrenik, aurreko gogoetarekin oso lotuta, Mendekotasunaren Espainiako Behatokiaren datuek euskal sistemari buruzko zenbait arlo ilun erakusten ditu. Zehazki, gelditu diren erkidegoen talde bat izatea, eta beharrezkoa den erritmoan itxarote-zerrendak ezin xurgatzea.

- ✓ Gizarte Segurantzaren pentsioei dagokienez, defizitaren saldoa gero eta handiagoa izateak, eta sistemaren iraunkortasunak eta ekitateak kezkatzen gaituzte. Onuradunen kopuruaren igoera eta ordezkatzaren ondorioa direla eta, non pentsiodun berriek hiltzen direnek baino gehiago kobratzen duten, ezinbestekoa da egoera hori aldatzeko formulak gaitzea. Bestalde, eztabaidatzeaz gain, Administrazioei eta gizarte-eragileek berehalako erabakiak hartu behar dituzte pentsioen sistema publikoari eusteko beharrezko mekanismoak buruz.

Sistemaren iraunkortasunari, nahikotasunari eta ekitateari buruzko eztabaida honek, diru-sarreraren gaineko beharrezko jarduketari buruzko gogoeta ere jaso behar du.

Testuinguru horretan, ezin dugu alde batera utzita gizon eta emakumeen artean gertatzen den aldea. Aztertu dugun urtean hobekuntza gertatu bada ere, ez dugu ahaztu behar gizon baten batez besteko pentsioa Euskadin emakume baten baino % 66,3 handiagoa dela. Horrek euskal emakume pentsiodunen bizi-kalitatean eta autonomia dituen eraginekin.

- ✓ Enpleguko BGAEn bidezko sistema osagarriari dagokienez, nabarmentzekoa da bere ezarpen-maila ez dela nahikoa, Gobernuaren beraren 2006ko Planaren helburuei erreparatuz (% 30,9 2017an, % 70eko helburuaren aurrean), baita emakume langileen estaldura txikiagoa ere, horrek izaten dituen eraginekin, pentsioak ere baxuagoak direlako haientzat.

Egoera horren aurrean, beste urte batez errepikatzen dugu gure herrialdeko gizarte-babeseko sistema nahitaez hobetu behar dugu, eta horretarako, iraunkortasuna bermatzeaz gain, prestazioak errealitate eta behar berrietara egokitu ere egin behar ditugula, zalantzarik gabe, erronka berri eta garrantzitsuak ekartzen dituen gure gizartearentzat.

V. KAPITULUA

Bizi kalitatea EAEn

1. HEZKUNTZA ETA KULTURA

Hezkuntza da pertsonen eta gizarteen aurrerapenean gehien eragiten duten faktoreetako bat; izan ere, beharrezkoa da ongizatean eta gizarte kohesioan eta hazkunde ekonomikoan mailarik onenak lortzeko, baita zientzia, teknologia eta berrikuntza sustatzeko ere, besteak beste. Garrantzitsua izan da beti garapen ekonomikorako eta sozialerako, baina gaur egungo munduan, neurri batean zientziaren aurrerapenak eta horren aplikazioek eragindako aldaketa sakonak dauden munduan, gero eta garrantzi handiagoa hartu du, baita horiek bezain azkar garatzen diren IKTek eragindako eraldaketengatik ere.

Ekonomia modernoetan, ekoizpenaren faktorerik garrantzitsuenetako bat bilakatu da jakintza. Arlo ekonomikoan eta sozialean gehien aurreratu diren gizarteak dira jakintzan oinarrituriko aurrerapena lortu dutenak, eskolaren bidez transmititzen den jakintzan nahiz ikerketaren bidez sortzen denean. Hezkuntzak, zientziak eta berrikuntza teknologikoak geroz eta eragin handiagoa dute produktibitatean eta lehiakortasun ekonomikoan, baita lurraldeen garapen sozialaren eta kulturalaren zati handi batean ere.

Bosgarren kapituluko lehenengo atala bi bloketan banatuta dago, alde batetik, hezkuntza aztertzen delarik, eta, bestetik, kulturaren alorreko zenbait alderdi.

Lehenengo blokea, lehenengo hiru epigrafeetan azaltzen da, eta, bertan, ikasleek unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzetan egindako matrikulen garapena, unibertsitatean matrikulatutako eta graduatutako garapena eta lau atal handi hauek banatutako zenbait hezkuntza adierazle jasotzen dira: eskolatze eta hezkuntza testuinguruko adierazleak, hezkuntza finantzazioko adierazleak, hezkuntza emaitzetako adierazleak, eta, bukatzeko, zenbait unibertsitate adierazle.

Bigarren blokean, kulturari buruzko laugarren epigrafea lantzen da. Lehenik eta behin, kultura ohiturei buruzko zenbait adierazle aztertzen dira, bigarrenik, kultura enpresak aztertzen dira, eta, hirugarrenik, autonomia erkidegoen administrazioek kulturaren egindako gastu publikoa eta etxeetako kultura kontsumoaren gastua aztertzen dira.

1.1. UNIBERTSITATETIK KANPOKO IRAKASKUNTZAK

1.1.1. Araubide orokorreko irakaskuntzetan matrikulatutako ikasleak

EUSTAT-en “*Eskola Jarduerako Estatistika (EJE)*” errolda ekimena da, urtean behin egiten dena, eta, horri esker, aurretiazko azterketetan hezkuntza sistema ezagutzen da, eta, bertan, irakaskuntza arautua ematen duten ikastetxe guztiak kontuan hartzen dira, hau da, Eusko Jaurlaritzako Ikastetxeen Erregistroan daudenak, publikoak zein pribatuak. Bertan, araubide orokorreko eta araubide bereziko irakaskuntzak ezberdintzen dira. Lehenengoen artean, hauek daude: Haur Hezkuntza, Lehen Hezkuntza, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza, Batxilergoa, Lanbide Heziketa eta Helduentzako Hezkuntza. Araubide bereziko irakaskuntzak hauek dira: hizkuntzak, musika, kirola, arte plastikoak, dantza eta arte dramatikoak.

Estatistika horren arabera, unibertsitatetik kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzetan 375.949 ikasle zeuden matrikulatuta 2018/19 ikasturtean (Helduen Hezkuntzakoak kanpo (HE), eta, horrek esan nahi du, aurreko ikasturtearekin alderatuz % 0,2ko hazkundea egon zela (631 ikasle gehiago).

Mailen arabera, eta hezkuntza berezia zenbatu gabe, beheko mailetan (Haur eta Lehen Hezkuntza) 218.300 ikasle matrikulatu ziren (87.243 Haur Hezkuntzan (-% 2ko jaitsiera, aurreko aldietan ere jaitsierak egon zirelarik), 131.057 Lehen

Hezkuntzan (+% 0,3ko gehikuntza, aurreko ikasturtean ere gehikuntza egon zelarik), Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan 85.142 (+% 2,3) eta Oinarrizko LHn ¹ 4.570 (-% 0,8).

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondoko hezkuntzari dagokionez, batxilergoan 30.272 pertsona² matrikulatu ziren eta 14.732 erdi mailako lanbide heziketan. Hala, derrigorrezko hezkuntza bukatu ondoren, ikasleen % 67,3k batxilergoa ikastea aukeratu zuen, eta % 32,7k erdi mailako lanbide heziketako moduluak ikastea erabaki zuen.

Batxilergoan matrikulazioak % 0,4 jaitsi ziren, eta erdi mailako lanbide heziketan % 1,5 igo ziren.

Bestalde, goi mailako lanbide heziketan 21.468 pertsona matrikulatu ziren, aurreko³ ikasturtean baino % 0,2 gutxiago.

V.1.1. TAULA. ARAUBIDE OROKORREAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, MAILAREN ARABERA (1)							
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	ALD. 2016/17 2017/18	ALD. 2017/18 2018/19
GUZTIRA	368.619	370.042	373.455	375.318	375.949	0,5	0,2
HAUR HEZKUNTZA	94.433	93.318	91.103	89.023	87.243	-2,3	-2,0
LEHEN HEZKUNTZA	127.001	128.198	129.521	130.625	131.057	0,9	0,3
HEZKUNTZA BEREZIA (HAUR HEZKUNTZA- LEHEN HEZKUNTZA)	470	486	510	486	484	-4,7	-0,4
DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZA (DBH)	77.169	79.374	81.389	83.225	85.142	2,3	2,3
HEZKUNTZA BEREZIA (DBH)	288	294	321	363	403	13,1	11,0
HASTAPENEN KUALIFIKAZIO PROFESIONALEKO PROGRAMAK (HKPP)	4.238	-	-	-	-		
OINARRIZKO LANBIDE HEZIKETA	-	4.083	4.385	4.607	4.570	5,1	-0,8
BATXILERGOA	29.988	30.045	30.231	30.398	30.272	0,6	-0,4
ERDI MAILAKO LH	13.938	13.993	14.439	14.520	14.732	0,6	1,5
GOI MAILAKO LH	20.614	19.723	21.012	21.505	21.468	2,3	-0,2
HEZKUNTZA BEREZIA: ZEREGINEN IKASKUNTZA	480	528	544	566	578	4,0	2,1
(i) Araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Etengabea ez da barnean sartzen Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika							

Sexuen AT1 ⁴	V.1.2. TAULA. UNIBERTSITATETIK KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, HEZKUNTZA MAILAREN ETA SEXUAREN ARABERA (1)						
		2017/18			2018/19		
		GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
banaketari	GUZTIRA (HE GABE)	375.318	52,7	47,3	375.949	52,6	47,4
dagokionez,	HAUR HEZKUNTZA	89.023	51,6	48,4	87.243	51,5	48,5
EUSTATEk 2018/19	H.B. (HAUR HEZKUNTZA)	68	54,4	45,6	49	55,1	44,9
ikasturteari buruz	LEHEN HEZKUNTZA	130.625	51,5	48,5	131.057	51,6	48,4
dituen datuen arabera,	H.B. (LEHEN HEZKUNTZA)	418	70,3	29,7	435	69,2	30,8
Heziketako ikasleen	DBH	83.225	51,2	48,8	85.142	51,5	48,5
% 65 gizonak izan	H.B. (DBH)	363	68,9	31,1	403	68,2	31,8
ziren (% 65,1 erdi	OINARRIZKO LH	4.607	71,5	28,5	4.570	71,1	28,9
mailako LHn eta	BATXILERGOA	30.398	46,9	53,1	30.272	45,8	54,2
% 64,2 goi mailako	ERDI MAILAKO LH	14.520	65,7	34,3	14.732	65,1	34,9
LHn), eta	GOI MAILAKO LH	21.505	64,8	35,2	21.468	64,2	35,8
	H.B. (ZEREGINEN IKASKUNTZA)	566	59,4	40,6	578	59,9	40,1
	(i) Araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Etengabea ez da barnean sartzen Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika						

Batxilergoan, emakume gehiago zeuden: % 54,2 emakume eta % 45,8 gizon.

¹ 8/2013 Lege Organikoa, abenduaren 9koa, hezkuntzaren kalitatea hobetzeko. Oinarrizko Lanbide Hezkuntzak 2015/16 ikasturtean antzinako Hasierako Kualifikazio Profesionaleko Programak (HKPP) ordezkatu zituen. Oinarrizko Lanbide Heziketaren tituluari esker, aurrera egin daiteke Hezkuntza Sistemari, lanbide bat gaitasunez betez, eta Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako graduatuko titularen lan-ondorio berdinak ditu enplegu publikoak eta pribatuak lortzeko.

² Batxilergoak bi ikasturte ditu, eta 16 eta 18 urte bitartean egin ohi dira.

³ Lanbide Heziketaren irakaskuntza sisteman 16 urterekin sartzen dira ikasleak erdi mailako graduari, batxilergoaren alternatiba gisa, eta 18 urterekin goi mailako graduari, betiere, hezkuntza tertziarioaren edo goi mailako irakaskuntzaren baitan.

Erdi mailako prestakuntza zikloekin teknikari titulua lortzen da, eta goi mailako prestakuntza zikloekin, goi mailako teknikari titulua.

⁴ Derrigorrezko Lehen Hezkuntzako eta Bigarren Hezkuntzako sexuen banaketa ez da aztertu, horrek, ez baitu zerikusirik hautaketa arrazoiekin.

Ikastetxeen titulartasunari dagokionez, Haur Hezkuntzan eta Lehen Hezkuntzan matrikulazioen erdia baino gehiago ikastetxe publikoetan egiten bada ere (% 52,2 eta % 51,8, hurrenez hurren), kontrakoa gertatzen da DBHn, hala, handiagoa baita sare pribatuko matrikulazioa (% 54 eta % 46).

V.1.3. TAULA. UNIBERTSITATETIK KANPOKO IRAKASKUNTZETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, HEZKUNTZA MAILAREN ETA IKASTETXEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA (1)						
	2016/17			2018/19		
	GUZTIRA	PUBLIKOA	PRIBATUA	GUZTIRA	PUBLIKOA	PRIBATUA
GUZTIRA (HE GABE)	375.318	50,7	49,3	375.949	50,6	49,4
HAUR HEZKUNTZA	89.023	52,3	47,7	87.243	52,2	47,8
H.B. (HAUR HEZKUNTZA)	68	13,2	86,8	49	10,2	89,8
LEHEN HEZKUNTZA	130.625	51,8	48,2	131.057	51,8	48,2
HB (LEHEN HEZKUNTZA)	418	32,3	67,7	435	35,6	64,4
DBH	83.225	46,2	53,8	85.142	46,0	54,0
H.B. (DBH)	363	54,3	45,7	403	56,6	43,4
BATXILERGOA	30.398	48,5	51,5	30.272	48,0	52,0
ERDI MAILAKO LH	14.520	62,1	37,9	14.732	62,4	37,6
GOI MAILAKO LH	21.505	55,2	44,8	21.468	55,9	44,1
H.B. (ZEREGINEN IKASKUNTZA)	566	61,3	38,7	578	62,5	37,5
OINARRIZKO LH	4.607	28,3	71,7	4.570	28,0	72,0
(i) Araubide orokorreko unibertsitatez kanpoko irakaskuntzak. Helduen Hezkuntza Etengabea ez da barnean sartzen						
Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika						

Derrigorrezko hezkuntza ondoko hezkuntzari dagokionez, hauek dira emaitzak: Batxilergoko matrikulazioa sare pribatuko baina pixka bat handiagoa da (% 52 pribatuan eta % 48 publikoan) eta LHn nagusi dira zentro publikoetako matrikulak (% 62,4 erdi mailako LHn eta % 55,9 goi mailako LHn).

1.1.2. Batxilergoa: modalitateen arabera matrikulatutako ikasleak

Modalitateen arabera⁵, 2018-19 ikasturtean, ikasleen % 54,9 Zientzietan matrikulatu zen, % 33,2 Gizarte Zientzietan, % 8,1 Giza Zientzietan eta % 3,7 Arteetan.

Emakumeak, gizonak baino gehiago dira Arteetan (% 71), Giza Zientzietan (% 67) eta Gizarte Zientzietan (% 59). Alderantziz, Zientzietan gizon gehiago matrikulatu ziren (% 52 eta % 48).

V.1.4. TAULA. IKASLEEN BATXILERGOKO BANAKETA, MODALITATEAREN ETA SEXUAREN ARABERA									
	2017/18				2018/19				ALD. GUZTIRA, 2017/18 2018/19
	GUZTIRA	% BERTIKALA	% HORIZONTALA		GUZTIRA	% BERTIKALA	% HORIZONTALA		
			GIZONAK	EMAKUMEAK			GIZONAK	EMAKUMEAK	
GUZTIRA	30.398	100,0	14.242	30.272	30.272	100,0	13.864	16.408	-0,4
ARTEAK	1.072	3,5	33	4	1.133	3,7	29	71	5,7
GIZA /GIZARTE ZIENTZIAK (GIZA ZIENTZIAK)	2.523	8,3	34	8	2.452	8,1	33	67	-2,8
GIZA /GIZARTE ZIENTZIAK (GIZARTE ZIENTZIAK)	10.385	34,2	41	33	10.063	33,2	41	59	-3,1
ZIENTZIAK	16.418	54,0	53	55	16.624	54,9	52	48	1,3
Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika									

⁵ 2015-2016 ikasturtetik aurrera, Batxilergoko modalitateak Zientziak, Giza Zientziak, Gizarte Zientziak eta Arteak dira.

1.1.3. Erdi mailako eta goi mailako Lanbide Heziketa: adar profesionalen arabera matrikulatutako ikasleak

V.1.1. koadroko datuek erakusten dutenez, 2017/18 eta 2018/19 ikasturteen artean, % 1,5 igo zen erdi mailako LHn matrikulaturiko ikasleen kopurua (14.520tik 14.732ra) eta goi mailako LHn % 0,2 gutxitu zen (21.505etik 21.468ra).

Erreferentziazko ikasturtean (2018-19), erdi mailako adar profesionaletan matrikulatu ziren ikasle gehienak: Osasuna (% 15), Fabrikazio Mekanikoa (% 14,9), Elektrizitatea eta Elektronika (% 9,1), Administrazioa eta kudeaketa (% 7,9), Ibilgailu autopropultsatuen mantentzea/Garraioa eta ibilgailuen mantentzea (% 7,7), Mantentzea eta ekoizpenerako zerbitzuak/Instalazioa eta mantentzea (% 7,3), Informatika (% 7,1) eta Gizarte kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 6,8). Aldaketa positiboa izan zen Administrazio eta Kudeaketan (+% 6,2), Fabrikazio Mekanikoan (+% 4,3), Mantentzea eta ekoizpen zerbitzuak/Instalakuntza eta Mantentzean (+% 3,1), Gizarte kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuetan (% 1,6) eta Osasunean (+% 1,5). Bestalde, negatiboa izan zen Elektrizitatean eta Informatika eta Komunikazioan (-% 0,3) eta Ibilgailu autopropultsatuen mantentzea/Garraioa eta ibilgailuen mantentzean (-% 2,2).

Goi mailako titulazioen matrikulazioetan hauek nabarmendu behar dira: Fabrikazio mekanikoa (% 15,1), Administrazioa eta Kudeaketa (% 11,5), Elektrizitatea eta Elektronika (% 10,7), Gizarte kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 9,8), Informatika eta Komunikazioak (% 9,4), Osasuna (% 7,4) eta Mantentzea eta ekoizpenerako zerbitzuak/Instalazioa eta mantentzea (% 6,7). Matrikulazioa igo egin zen Informatika eta Komunikazioetan (+% 9,1), Osasunean (+% 4,2), Fabrikazio Mekanikoan (+% 1,6), Administrazioa eta Kudeaketan (+% 1,5) eta Mantentzea eta ekoizpenerako zerbitzuak/Instalazioa eta mantentzean (+% 0,3). Bere aldetik, negatiboa izan zen Gizarte kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuetan (-% 4,9) eta Elektrizitatea eta Elektronikan (-% 4,4).

Emakumeen matrikulazioa oso altua izan ohi da irudi pertsonalean (matrikulazio ratioak % 90etik gorakoak dira erdi mailako nahiz goi graduari). Bigarren multzoa honako adar hauek osaturikoa da: Osasuna, Gizarte kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak eta Ehungintza, ebaketa eta larrugintza (% 75 - % 90 bitarteko artioak, graduaren eta familiaren arabera).

Ondoren, Administrazioa eta Kudeaketa (% 60,5 erdi mailako graduari eta % 62,9 goi mailako graduari), Kimika (% 55,9 erdi mailako graduari eta % 57,9 goi mailako graduari) eta Merkataritza eta Marketina (% 49,4 erdi mailako graduari eta % 45,8 goi mailako graduari) aipatu behar dira. Goi mailako graduari, hauek: Nekazaritza eta elikadura industriak (% 40,9) Arte grafikoak (% 50,8) eta Ostalaritza eta Turismoa (% 49,7).

Alabaina, emakumeek lanbide heziketan duten partaidetzaren batezbestekoa txikiagoa da oraindik ere gizonena baino (erdi mailako graduari % 34,9 eta goi mailako graduari % 35,8, eta gizonak, berriz, % 65,1 eta % 64,2). Halaxe gertatzen da emakumeen matrikulazioa oso baxua delako profil teknikoagoko lanbide adarretan. Gainera, laneratze hobia duten adarrak izaten dira. Hala, emakumeen matrikulazioa % 15 besterik ez da kasurik onenean Elektrizitatean eta elektronikan, Fabrikazio mekanikoan, Ibilgailu autopropultsatuen mantentzean eta Mantentzean eta ekoizpen zerbitzuetan / instalakuntza eta mantentzean eta Informatika eta komunikazioetan.

V.1.5. TAULA. IKASLE KOPURU GEHIEN DUTEN ADARRAK

	ERDI MAILA (% bertikalak)			GOI MAILA (% bertikalak)		
	2016-17	2017-18	2018-19	2016-17	2017-18	2018-19
GUZTIRA	14.439	14.520	14.732	21.012	21.505	21.468
NEKAZARITZA JARDUERAK / NEKAZARITZA	1,8	1,8	1,7	1,2	1,1	1,2
JARDUERA FISIKOA ETA KIROL JARDUERAK	0,8	0,9	0,8	3,8	3,7	3,6
ITSAS ETA ARRANTZA JARDUERAK / ITSAS ARRANTZA	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1
ADMINISTRAZIOA / ADMINISTRAZIOA ETA KUDEAKETA	7,5	7,5	7,9	11,3	11,3	11,5
ARTE GRAFIKOAK	1,9	1,9	1,8	1,2	1,1	1,1
MERKATARITZA ETA MARKETINA	2,7	2,6	2,7	5,2	5,1	5,3
KOMUNIKAZIOA, IRUDIA ETA SOINUA / IRUDIA ETA SOINUA	0,3	0,4	0,4	2,6	2,8	2,8
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	0,7	0,7	0,7	1,6	1,4	1,2
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	9,2	9,3	9,1	11,6	11,2	10,7
ENERGIA ETA URA	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	0,5
FABRIKAZIO MEKANIKOA	14,1	14,5	14,9	13,9	14,9	15,1
OSTALARITZA ETA TURISMOA	6,0	5,9	5,5	4,9	4,7	4,7
IRUDI PERTSONALA	6,1	6,0	5,7	1,9	1,8	1,6
ELIKADURA INDUSTRIAK	1,1	1,1	1,1	0,1	0,1	0,1
INFORMATIKA / INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	6,5	6,8	7,1	8,9	8,6	9,4
EGURRA ETA ALTZARIAK / EGURRA, ALTZARIAK ETA KORTXOA	1,7	1,7	1,8	0,4	0,3	0,3
AUTOPROPULSATUTAKO IBILGAILUEN MANTENTZEA / IBILGAILUEN GARRAIOA ETA MANTENTZEA	8,3	7,9	7,7	2,6	2,7	2,8
MANTENTZEA ETA EKOIZPEN ZERBITZUAK / INSTALAKUNTZA ETA MANTENTZEA	7,0	7,2	7,3	6,4	6,7	6,7
KIMIKA	0,6	0,7	0,7	2,2	2,1	2,1
OSASUNA	16,0	15,0	15,0	6,7	7,1	7,4
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7	0,5
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	6,3	6,8	6,8	10,7	10,3	9,8
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	0,0	0,1	0,1	0,5	0,6	0,5

Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika

V.1.6. TAULA. ERDI MAILAKO LANBIDE HEZIKETAKO IKASLEAK, ADAR PROFESIONALEN ARABERA, EAE-N.

	2016-17		2017-18		2018-19		ALDAKUNTZA, GUZTIRA		ALDAKUNTZA, EMAKUMEAK		% EMAKUMEAK		
	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	16-17/17- 18	17-18/18- 19	16-17/17- 18	17-18/18- 19	2016- 17	2017- 18	2018- 19
GUZTIRA	14.439	5.061	14.520	4.981	14.732	5.148	0,6	1,5	-1,6	3,4	35,1	34,3	34,9
NEKAZARITZA JARDUERAK	256	50	264	50	244	39	3,1	-7,6	0,0	-22,0	19,5	18,9	16,0
JARDUERA FISIKOA ETA KIROL JARDUERAK	117	34	127	34	121	26	8,5	-4,7	0,0	-23,5	29,1	26,8	21,5
ITSAS ETA ARRANTZA JARDUERAK	190	6	188	6	188	11	-1,1	0,0	0,0	83,3	3,2	3,2	5,9
ADMINISTRATZIOA ETA KUDEAKETA	1.077	651	1.089	629	1.157	700	1,1	6,2	-3,4	11,3	60,4	57,8	60,5
ARTE GRAFIKOAK	273	104	277	108	265	95	1,5	-4,3	3,8	-12,0	38,1	39,0	35,8
MERKATARITZA ETA MARKETINA	394	209	373	189	399	197	-5,3	7,0	-9,6	4,2	53,0	50,7	49,4
KOMUNIKAZIOA, IRUDIA ETA SOINUA	46	7	57	10	52	10	23,9	-8,8	42,9	0,0	15,2	17,5	19,2
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	94	27	98	22	105	21	4,3	7,1	-18,5	-4,5	28,7	22,4	20,0
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	1.332	53	1.346	51	1.342	60	1,1	-0,3	-3,8	17,6	4,0	3,8	4,5
ENERGIA ETA URA	-	-	-	-	-	-							
FABRIKAZIO MEKANIKOA	2.039	63	2.110	64	2.201	119	3,5	4,3	1,6	85,9	3,1	3,0	5,4
OSTALARITZA ETA TURISMOA	869	306	850	297	811	298	-2,2	-4,6	-2,9	0,3	35,2	34,9	36,7
IRUDI PERTSONALA	887	835	867	792	834	741	-2,3	-3,8	-5,1	-6,4	94,1	91,3	88,8
ELIKADURA INDUSTRIAK	160	99	154	95	167	98	-3,8	8,4	-4,0	3,2	61,9	61,7	58,7
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	935	63	983	63	1.044	76	5,1	6,2	0,0	20,6	6,7	6,4	7,3
ZURA, ALTZARIAK ETA KORTXOA	252	14	254	36	263	38	0,8	3,5	157,1	5,6	5,6	14,2	14,4
AUTOPROPULSATUTA KO IBILGAILUAK MANTENTZEA	1.203	37	1.153	33	1.128	42	-4,2	-2,2	-10,8	27,3	3,1	2,9	3,7
MANTENTZEA ETA EKOIZPEN ZERBITZUAK / INSTALAKUNTZA ETA MANTENTZEA	1.009	25	1.046	31	1.078	44	3,7	3,1	24,0	41,9	2,5	3,0	4,1
KIMIKA	85	45	99	53	102	57	16,5	3,0	17,8	7,5	52,9	53,5	55,9
OSASUNA	2.309	1.729	2.183	1.638	2.216	1.661	-5,5	1,5	-5,3	1,4	74,9	75,0	75,0
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	-	-	-	-	-	-							
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	912	704	982	765	998	801	7,7	1,6	8,7	4,7	77,2	77,9	80,3
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	-	-	20	15	17	14							82,4

Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika

V.1.7. TAULA. ERDI MAILAKO LANBIDE HEZIKETAKO IKASLEAK, ADAR PROFESIOALEN ARABERA, EAE-N.

	2015-16		2016-17		2017-18		ALDAKUNTZA, GUZTIRA		ALDAKUNTZA, EMAKUMEAK		% EMAKUMEAK		
	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	GUZTIRA	EMAKU- MEAK	GUZTI RA	EMAKU -MEAK	15- 16/16- 17	16- 17/17- 18	15- 16/16- 17	16- 17/17- 18	15-16	16-17	17-18
GUZTIRA	21.012	7.486	21.505	7.568	21.468	7.691	2,3	-0,2	1,1	1,6	35,6	35,2	35,8
NEKAZARITZA JARDUERAK	246	41	228	23	247	42	-7,3	8,3	-43,9	82,6	16,7	10,1	17,0
JARDUERA FISIkoa ETA KIROL JARDUERAK	790	157	799	176	782	185	1,1	-2,1	12,1	5,1	19,9	22,0	23,7
ITSAS ETA ARRANTZA JARDUERAK	247	14	247	7	233	6	0,0	-5,7	-50,0	-14,3	5,7	2,8	2,6
ADMINISTRATZIOA ETA KUDEAKETA	2.373	1.493	2.428	1.515	2.465	1.550	2,3	1,5	1,5	2,3	62,9	62,4	62,9
ARTE GRAFIKOAK	256	138	245	120	244	124	-4,3	-0,4	-13,0	3,3	53,9	49,0	50,8
MERKATARITZA ETA MARKETINA	1.093	514	1.095	517	1.139	522	0,2	4,0	0,6	1,0	47,0	47,2	45,8
KOMUNIKAZIOA, IRUDIA ETA SOINUA	549	155	608	162	600	157	10,7	-1,3	4,5	-3,1	28,2	26,6	26,2
ERAIKUNTZAK ETA OBRA ZIBILAK	335	120	298	102	251	100	-11,0	-15,8	-15,0	-2,0	35,8	34,2	39,8
ELEKTRIZITATEA ETA ELEKTRONIKA	2.433	141	2.412	142	2.305	172	-0,9	-4,4	0,7	21,1	5,8	5,9	7,5
ENERGIA ETA URA	120	15	114	16	99	8	-5,0	-13,2	6,7	-50,0	12,5	14,0	8,1
FABRIKAZIO MEKANIKOA	2.917	285	3.200	338	3.251	348	9,7	1,6	18,6	3,0	9,8	10,6	10,7
OSTALARITZA ETA TURISMOA	1.032	508	1.019	500	1.005	499	-1,3	-1,4	-1,6	-0,2	49,2	49,1	49,7
IRUDI PERTSONALA	392	379	391	376	347	327	-0,3	-11,3	-0,8	-13,0	96,7	96,2	94,2
ELIKADURA INDUSTRIAK	12	8	22	14	22	9						63,6	40,9
INFORMATIKA ETA KOMUNIKAZIOAK	1.867	227	1.850	204	2.019	282	-0,9	9,1	-10,1	38,2	12,2	11,0	14,0
ZURA, ALTZARIAK ETA KORTXOA	75	13	74	10	68	14	-1,3	-8,1	-23,1	40,0	17,3	13,5	20,6
AUTOPROPULTSATUT AKO IBILGAILUAK MANTENTZEA	550	19	591	19	604	25	7	2	-	32	3	3	4
MANTENTZEA ETA EKOIZPEN ZERBITZUAK / INSTALAKUNTZA ETA MANTENTZEA	1.346	80	1.433	81	1.437	88	6,5	0,3	1,3	8,6	5,9	5,7	6,1
KIMIKA	462	235	462	237	456	264	0,0	-1,3	0,9	11,4	50,9	51,3	57,9
OSASUNA	1.408	1.037	1.518	1.154	1.582	1.210	7,8	4,2	11,3	4,9	73,7	76,0	76,5
SEGURTASUNA ETA INGURUMENA	151	50	145	53	110	46	-4,0	-24,1	6,0	-13,2	33,1	36,6	41,8
GIZARTE ETA KULTURA ZERBITZUAK ETA KOMUNITATERAKO ZERBITZUAK	2.246	1.758	2.205	1.694	2.096	1.620	-1,8	-4,9	-3,6	-4,4	78,3	76,8	77,3
EHUNGINTZA, JANTZIGINTZA ETA LARRUGINTZA	112	99	121	108	106	93	8,0	-12,4	9,1	-13,9	88,4	89,3	87,7

Iturria: EUSTAT. Eskola jardueraren Estatistika

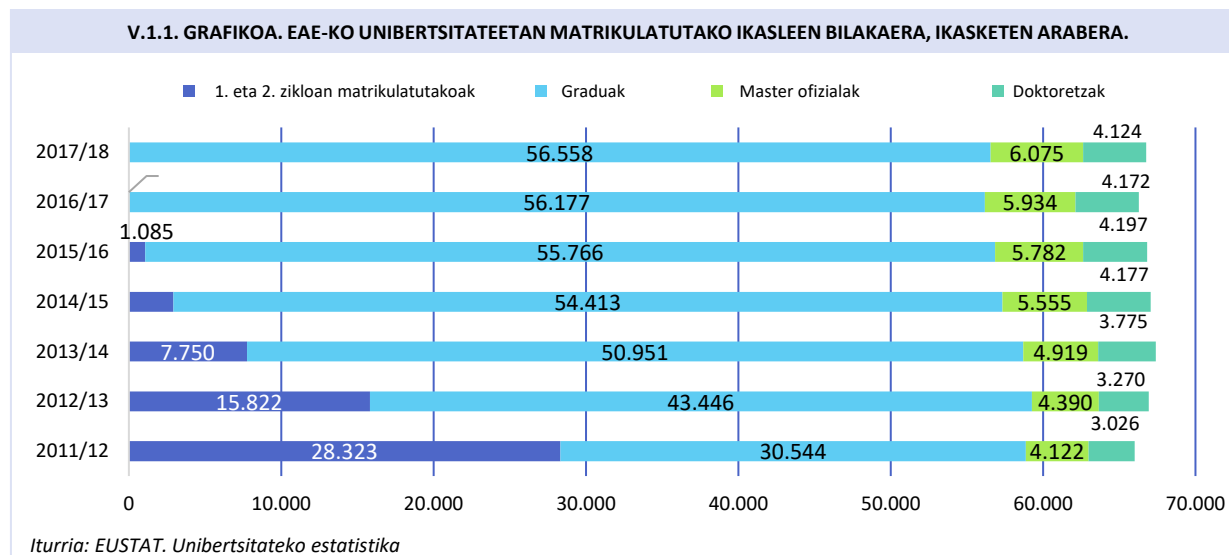
1.2. UNIBERTSITATEKO IRAKASKUNTZAK**1.2.1. Unibertsitateko matrikulazioa**

EUSTATen “Unibertsitate Estatistikan” jasotako datuen arabera, 2017-18 ikasturtean, EAeko unibertsitateetan 66.757 ikasle zeuden matrikulatuta, hau da, hiru ikasturtean zehar jaisten egon ondoren, kopurua % 0,7 igo zen.

Graduko ikasleak % 84,7 izan ziren, aurreko ikasturtean baino % 0,7 gehiago. Gainerako % 15,3a graduondoko ikasketetan matrikulatu zen –master ofizialak eta doktoretzak-, lehenengoak % 2,4 igo zirelarik, eta bigarrenak % 1,2 jaitsi zirelarik. Lehenengo eta bigarren zikloko ikasketak desagertu egin ziren ikasturte horretan.

V.1.8. TAULA. EAE-N UNIBERTSITATEAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN GARAPENA, IKASKETEN ARABERA							
	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18		ALDAKUNTZA- REN %
					GUZTIRA	% BERTIKALA	2016/17- 2017/18
GUZTIRA	67.395	67.060	66.830	66.286	66.757	100	0,7
LEHENENGO ETA BIGARREN ZIKLOETAN MATRIKULATUTAKOAK	7.750	2.915	1.085	3			
GRADUETAN MATRIKULATUTAKOAK	50.951	54.413	55.766	56.177	56.558	84,7	0,7
GRADUONDOETAN MATRIKULATUTAKOAK	8.694	9.732	9.979	10.106	10.199	15,3	0,9
MASTER OFIZIALAK	4.919	5.555	5.782	5.934	6.075	9,1	2,4
DOKTORETZAK	3.775	4.177	4.197	4.172	4.124	6,2	-1,2

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

Ikastetxeen titulartasunaren arabera, ikasleen % 72,5 unibertsitate publikoan matrikulatu zen. Gradueta, ratioa % 72,7koa izan zen, master ofizialetakoa % 60,8koa eta doktoretzetakoa ratioa % 86,8koa.

Unibertsitateko ikasle gehienak emakumeak izan ziren (% 53,8). Gradueta, % 54,3 izan ziren, eta doktoretzetan, % 51,9. Masterretako parte-hartzea, hala ere, orekatuta egon zen (% 50).

V.1.9. TAULA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK IKASKETEN, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA

	2015-16			2016-17			2017-18		
	GUZTIRA	EMAKU-MEEN %	IKASTETXE PUBLIKOEN %	GUZTIRA	EMAKU-MEEN %	IKASTETXE PUBLIKOEN %	GUZTIRA	EMAKU-MEEN %	IKASTETXE PUBLIKOEN %
GUZTIRA	66.830	52,7	75,2	66.286	53,5	73,4	66.757	53,8	72,5
LEHENENGO ETA BIGARREN ZIKLOETAN MATRIKULATUTAKOAK	1.085	41,7	96,9	3	33,3	66,7			
GRADUETAN MATRIKULATUTAKOAK	55.766	53,2	75,5	56.177	53,9	73,9	56.558	54,3	72,7
GRADUONDOETAN MATRIKULATUTAKOAK	9.979	51,3	70,7	10.106	51,3	70,5	10.199	50,8	71,3
MASTER OFIZIALAK	5.782	50,6	59,6	5.934	50,9	59,9	6.075	50,0	60,8
DOKTORETZAK	4.197	52,3	86,0	4.172	51,7	85,6	4.124	51,9	86,8

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

EUSTATen datuen arabera, graduako matrikulen erdia ikasketa hauetan egin zen: Enpresen administrazioa eta zuzendaritza (5.680), Lehen Hezkuntza (3.927), Zuzenbidea (3.569), Psikologia (2.740), Ingeniaritza mekanikoa (2.209), Haur Hezkuntza (2.120), Medikuntza (1.802), Erizaintza (1.524), Gizarte Hezkuntza (1.475), Teknologia industrialeko ingeniaritza (1.431), Gizarte Langintza (1.315) eta Ingeniaritza elektroniko industrial eta automatikoa (1.198).

Unibertsitateko ikasketak aukeratzeko orduan, generoak faktore erabakigarria izaten jarraitzen du. Izan ere, graduako hamar ikasleentzat, emakumeak % 76 eta % 89 artean daude, gehienak gizarte alorrari lotutako ikasketak direlarik: Haur Hezkuntza, Erizaintza, Hizkuntza modernoak eta kudeaketa, Pedagogia, Itzulpenlengua eta interpretazioa, Ingeles ikasketak, Psikologia, Giza nutrizioa eta dietetika, Gizarte langintza eta Ondasun kulturalak kontserbatzea eta eraberritzea. Gizonei dagokienez, zenbait gradutan, gizonek matrikulatutakoak % 84 eta % 95 artean osatzen dute, guztiak ere ingeniaritzako ikasketak direlarik.

Parekotasun gehien izan zuten graduak hauek izan ziren: Diseinu industrialeko eta produktuak garatzeko ingeniaritza, Marketina, Soziologia, Ingurumen ingeniaritza, Arkitektura teknikoa, Ingurumen zientziak, Ingeniaritza geomatikoa eta topografia, Matematika eta Antolamendu industrialeko ingeniaritza.

Laburbilduz, Lanbide Heziketako matrikulazioan gertatzen den bezalaxe, titulazioak sexuaren arabera hautatzean dauden aldeei eusten zaie. Hala, kopuru agregatueta ikusten denez, emakumeek unibertsitateko adar teknikoetan duten parte-hartzea (Ingeniaritza eta Arkitektura) gizonezkoena baino baxuagoa da (2017-18 ikasturtean % 27,3 eta % 72,7).

V.1.10. TAULA. UNIBERTSITATEAN MATRIKULATUTAKO IKASLEAK, IKASKETA ADARREN ETA SEXUAREN ARABERA.

	2015-16			2016-17			2017-18		
	GUZTIRA	% HORIZONTALAK		GUZTIRA	% HORIZONTALAK		GUZTIRA	% HORIZONTALAK	
		GIZONAK	EMAKUMEAK		GIZONAK	EMAKUMEAK		GIZONAK	EMAKUMEAK
Guztira	55.766	46,8	53,2	56.177	46,1	53,9	56.558	45,7	54,3
Artea eta giza zientziak	5.335	37,8	62,2	5.285	37,2	62,8	5.231	37,0	63,0
Zientziak	3.081	48,1	51,9	3.021	47,7	52,3	3.050	47,9	52,1
Osasun zientziak	7.600	24,9	75,1	7.638	23,9	76,1	7.480	23,0	77,0
Gizarte eta zuzenbide zientziak	27.222	42,6	57,4	27.827	41,8	58,2	28.525	41,4	58,6
Ingeniaritza eta arkitektura	12.528	72,9	27,1	12.406	72,9	27,1	12.272	72,7	27,3
Titulazio bikoitza	1.591	44,9	55,1	1.877	45,4	54,6	2.165	45,3	54,7

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

1.2.2. Unibertsitateko tituluak lortzea

2017-18 ikasturtean 12.820 pertsona graduatu ziren, aurreko ikasturtean baino % 0,4 gutxiago. Emakumeak, guztira, % 56,8 izan ziren. Ikasketa moten arabera, 9.209 ikaslek graduiko titulua lortu zuten, 3.244 ikaslek master ofizialeko titulua, eta 367 ikaslek doktoretza titulua lortu zuten. Aurreko ikasturtearekin alderatuz, aldakuntza positiboa izan zen graduatan (% 3,5) eta master ofizialean (% 1,2), eta gainditutako tesiak % 52 jaitsi ziren. Jaitsiera hori gertatu zen aurretiaz hazkunde handia egon zelako, antzinako doktoretza planak desagertu ondoren, hain zuzen ere.

Graduko ikasketei dagokienez, ikasleen % 52 Gizarte Zientzien eta Zuzenbide Zientzien adarrean graduatu zen, eta % 20,8 Ingeniaritzan eta Arkitekturan. Neurri txikiagoan, hauexetan: Osasunaren Zientziak (% 14,1), Arteak eta Giza Zientziak (% 8) eta Zientziak (% 5,1).

Sexu ezberdintasunak graduiko ikasketen adarrak aukeratzean gertatu ziren, emakumeek, nagusiki, Osasun Zientzietako ikasketak (% 79,2), Arte eta Giza Zientzietako ikasketak (% 68,4), Gizarte eta Zuzenbide Zientzietako ikasketak (% 62,7) eta Zientziak (% 54,1) aukeratu zituztelarik, eta Irakaskuntza teknikoetako kopurua baxuagoa izan zen (bakarrik % 28,8 izan ziren emakumeak).

EUSTATen datuen arabera, unibertsitatean graduatzeko batez besteko adina 23,6 urtekoa da, masterretakoa 26 urtekoa, eta doktoretza titulua eskuratzeko 34,5 urtekoa, gizonen eta emakumeen arteko ezberdintasunak txikiak direlarik.

V.1.11. TAULA. EAE-KO UNIBERTSITATEETAN MATRIKULATUTAKO IKASLEEN GARAPENA								
	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18			
					GUZTIRA	% BERTIKALAK	% EMAKUMEAK (HORIZONTALA)	AURREKO IKASTURTEARE KIKO ALDAKUNTZA
LEHENENGO ETA BIGARREN ZIKLOETAN GRADUATUTAKOAK	4.084	1.768	929	2				
OSASUN ZIENTZIAK	424	376	36					
ZIENTZIA ESPERIMENTALAK	209	56	11					
GIZARTE ETA ZUZENBIDE ZIENTZIAK	1.429	453	49	1				
IRAKASKUNTZA TEKNIKOAK	1.749	734	821	1				
GIZA ZIENTZIAK	273	149	12					
GRADUAK	6.607	8.068	8.709	8.897	9.209	100,0	58,0	3,5
ARTEA ETA GIZA ZIENTZIAK	486	680	714	714	741	8,0	68,4	3,8
ZIENTZIAK	245	406	498	457	466	5,1	54,1	2,0
OSASUN ZIENTZIAK	644	828	1231	1.285	1.294	14,1	79,2	0,7
GIZARTE ETA ZUZENBIDE ZIENTZIAK	3.662	4281	4389	4.457	4.792	52,0	62,7	7,5
INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA	1.570	1873	1877	1.984	1.916	20,8	28,8	-3,4
TITULAZIO BIKOITZAK	66							
MASTER OFIZIALAK	2.662	2.933	3172	3204	3.244		53,8	1,2
DOKTORETZA TESIAK	500	528	844	764	367		54,0	-52,0
GUZTIRA	13.919	13.297	13.654	12.867	12.820		56,8	-0,4

Iturria: EUSTAT. Unibertsitateko estatistika

1.3. HEZKUNTZA ADIERAZLEAK

Epigrafe hau egiteko oinarritzat hartu da jarraian adierazten den Hezkuntza eta Lanbide Heziketa Ministerioioko “Hezkuntza adierazleen Estatuko Sistemaren Mapa”. Memoria sozioekonomiko honetan ohikoa den moduan, zenbait adierazletan urteko jarraipena egiten da, eta beste batzuk bi urtean behin edo hiru urtean behin aztertzen dira, hala, beste adierazle batzuk aztertu ahal izateko; eta modu paraleloan, beste adierazle batzuk, informazio berria eskuragarri dagoenean aztertzen dira (PISA txostenaren kasuan, besteak beste).

Bestalde, epigrafearen amaieran, Hezkuntza adierazleen Estatuko Sistemaren Mapan bilduta ez dauden Unibertsitate Sistemako beste adierazle batzuk eta unibertsitateek Shanghaiko sailkapenean duten postua azaldu dira.

V.1.12. TAULA. ADIERAZLEEN SAILKAPENA (HEZKUNTZA ADIERAZLEEN ESTATUKO SISTEMA)

Eskolaratzea eta hezkuntza ingurunea	- E1. Eskolaratzea eta biztanleria - E1.1. Eskolaratzea eta OtiK 29 urtera arteko biztanleak - E1.2. Eskolaratzea, titulartasunaren arabera - E1.3. Hezkuntzako bitzita esperantza 5 urtetik aurrera - E2. Derrigorrezkoak ez diren mailetako adin teorikoetako eskolaratze tasak - E2.1. Haur Hezkuntza - E2.2. Derrigorrezko irakaskuntzen ondoko Bigarren Hezkuntza - E2.3. Goi mailako Hezkuntza - E3. Ikasle atzeritarrak - E4. Ikasleak, talde eta irakasle bakoitzeko - E4.1. Ikasleak, hezkuntza talde bakoitzeko - E4.2. Ikasleak, irakasle bakoitzeko - E5. Lanbide Heziketa - E5.1. Sarbide tasa gordinak eta Lanbide Heziketako titulazioa - E5.2. Lanbide Heziketako ikasleak, prestakuntza adarraren eta sexuaren arabera - E6. Atzerriko hizkuntzen ikaskuntza - E6.1. Atzerriko hizkuntza, ikasgai gisa - E6.2. Irakasteko hizkuntza gisa atzerriko hizkuntza erabiltzea - E7. Ikaskuntza iraunkorrean parte hartzea - E8. Hezkuntza laguntza behar duten eta behar bereziak dituzten ikasleak
Hezkuntza finantzaketa	- F1. Hezkuntzako gastu osoa - F1.1. Hezkuntzako gastu publikoa eta etxeetako gastua - F1.2. Hitzarmenatarako gastu publikoa - F2. Hezkuntzako gastua ikasle bakoitzeko
Hezkuntza emaitzen adierazleak	- R1. Oinarrizko gaitasunak Lehen Hezkuntzako laugarren mailan - R1.1. Irakurketa ulermeneko gaitasuna (PIRLS) - R2. 15 urterekin izan beharreko ezinbesteko gaitasunak (PISA) - R3. Ikasleen adinaren egokitasuna - R3.1. Derrigorrezko hezkuntzako ikasleen adinaren egokitasuna - R3.2. Maila errepikatu duten ikasleak - R4. Eskola eta trebakuntza uzte goiztiarra - R5. Titulua lortu dutenen tasak - R5.1. DBHko graduatze tasa gordina - R5.2. Graduazio tasa gordina Bigarren Hezkuntzako bigarren etapako ikasketetan - R5.3. Goi mailako ikasketetako titulua dutenen ehunekoa gazteen artean - R6. Helduen prestakuntza maila - R7. Jarduera eta langabezia tasak prestakuntza mailaren arabera - R7.1. Jarduera tasak prestakuntza mailaren arabera - R7.2. Langabezia tasak prestakuntza mailaren arabera - R8. Laneko diru-sarrerak, prestakuntza mailaren arabera

Iturria: Hezkuntza adierazleen estatuko sistema. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Epigrafe honetan zehar kontuan izan behar dira Hezkuntzako Normalizatutako Nazioarteko Sailkapena -CINE 2011- eta Hezkuntzako Sailkapen Nazionala -CNED 2014-, memoria honetako glosarioan jasota daudenak.

1.3.1. Eskolaratze eta hezkuntza ingurune adierazleak

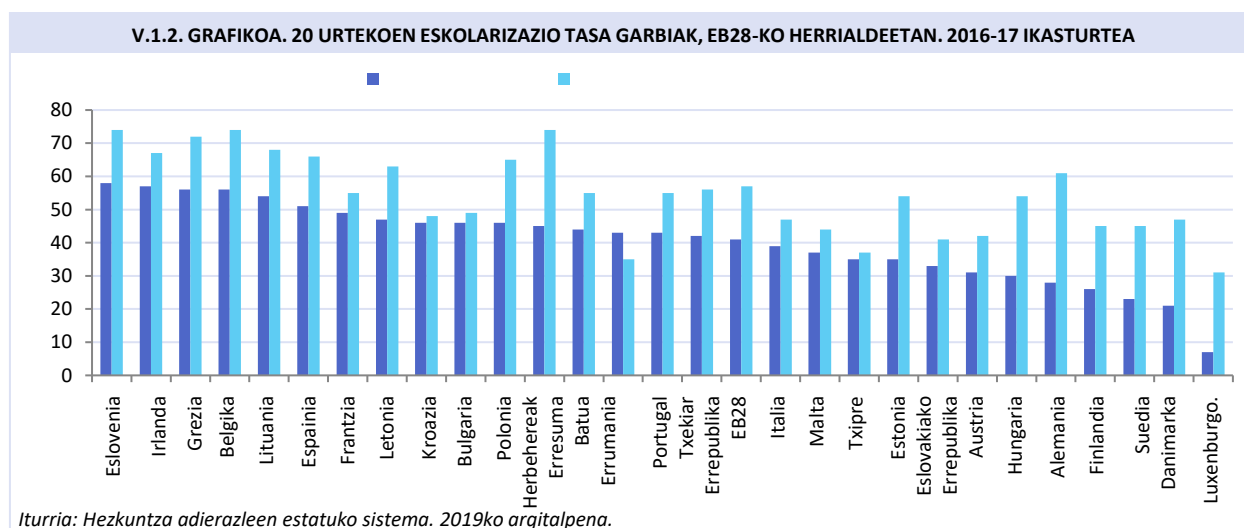
Goi hezkuntzako eskolaratze tasa garbia

Goi mailako ikasketetako adin teorikoetan (18-24 urte) matrikulatutakoen eta adin horretako bizilagunen arteko ehunekoa da.

Goi mailako hezkuntza eskolarizazioa geroz eta garrantzitsuagoa da. Europako goi mailako hezkuntza sistemak mundu mailako kalitate erreferentzia bihurtzeko helburuak goi mailako hezkuntzako eta ikerkuntzako esparru baturako konbergentzia prozesua sortu du Europako herrialdeetan.

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren 2019ko *“Hezkuntza adierazleen estatuko sistemaren”* datuen arabera, 2016-17 ikasturtean, EB28ko goi mailako hezkuntzako 20 urtekoen eskolaratze maila garbia % 41ekoa izan zen. Portzentajerik altuenak Eslovenian (% 58), Irlandan (% 57), Grezian eta Belgikan (% 56), Lituania (% 54) eta Espainian (% 51) izan ziren, eta baxuenak, berriz, Luxenburgon (% 7), Danimarkan (% 21), Suedian (% 23), Finlandian (% 26) eta Alemanian (% 28).

Modu horretan, adin horretan (20 urte) Espainiako goi mailako hezkuntzako eskolaratze tasak Europako batezbestekoa (% 41) 10 puntu gainditu zuen, eta EAEkoak, % 66 punturekin, Europako batezbestekoa 25 puntu gainditu zuen (ikus V.1.2. grafikoa eta V.1.13. TAULA).

Estatu mailan, 2016-17 ikasturtean, EAEn, 20 urtekoen goi mailako hezkuntzako eskolaratze tasa bigarren altuena zen, Madrilen (% 70,4) atzetik, eta, Euskadiren Gaztela eta Leon eta Kataluniaren ondoren.

Unibertsitate kanpoko (hau da, goi mailako Lanbide Heziketa) eta unibertsitateko ikasketak konparatuz, lehenengo kasuan, tasa altuenak EAEn (% 17,5), Errioxan (% 16,7) eta Katalunian (% 16,6) zeuden; eta bigarren kasuan (unibertsitateko ikasketak), Madrilen (% 57,8), EAEn (% 48,5) eta Gaztela eta Leonen (% 47,6).

V.1.13. TAULA. GOI MAILAKO, UNIBERTSITATEK KANPOKO GOI MAILAKO ETA UNIBERTSITATEKO GOI MAILAKO TASA GARBIAK, 20 URTEKO ADINEAN, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA

	GOI MAILAKO HEZKUNTZAKO ESKOLARATZEKO TASA GARBIA			UNIBERTSITATEKO GOI MAILAKO HEZKUNTZAKO ESKOLARATZEKO TASA GARBIA			UNIBERTSITATEK KANPOKO GOI MAILAKO HEZKUNTZAKO ESKOLARATZEKO TASA GARBIA		
	2010-11	2015-16	2016-17	2010-11	2015-16	2016-17	2010-11	2015-16	2016-17
GUZTIRA	41,6	49,3	51,0	31,5	37,4	38,0	10,1	11,8	13,0
Andaluzia	36,9	43,3	45,1	28,2	33,6	34,6	8,7	9,7	10,5
Aragoi	44,7	54,0	54,8	32,9	41,2	40,3	11,8	12,8	14,5
Asturias	43,2	49,9	51,5	32,8	37,9	37,7	10,5	12,0	13,8
Balear Uharteak	20,1	20,7	20,7	13,9	14,9	14,3	6,3	5,8	6,4
Kanariar Uharteak	26,3	34,7	34,9	17,9	23,3	23,1	8,4	11,5	11,8
Kantabria	36,2	44,2	48,5	25,2	31,3	33,3	10,9	13,0	15,1
Gaztela eta Leon	51,9	58,4	60,7	40,3	47,4	47,6	11,6	10,9	13,1
Gaztela-Mantxa	25,0	27,3	28,6	17,0	17,6	18,2	8,1	9,7	10,4
Katalunia	44,4	55,5	56,5	32,8	39,7	39,9	11,6	15,9	16,6
Valentzia	43,4	48,3	49,8	31,1	35,7	36,1	12,3	12,6	13,7
Extremadura	29,4	32,6	34,9	21,2	22,3	23,1	8,2	10,3	11,8
Galizia	42,6	47,0	49,3	30,7	33,0	34,8	11,9	14,0	14,5
Madril	57,4	68,8	70,4	48,2	57,8	57,8	9,1	11,0	12,6
Murtzia	36,0	45,2	47,1	28,9	36,8	37,0	7,1	8,4	10,1
Nafarroa	49,5	52,4	53,0	37,7	39,9	39,8	11,8	12,5	13,2
EAE	52,9	62,8	66,0	38,0	47,3	48,5	14,9	15,5	17,5
Errioxa	29,4	38,7	42,3	18,4	25,4	25,6	11,0	13,2	16,7
Ceuta	22,2	23,7	24,6	16,2	16,0	16,5	6,0	7,7	8,1
Melilla	22,8	25,8	27,3	14,7	15,9	17,8	8,1	9,9	9,5

Iturria: Hezkuntza adierazleen estatuko sistema, 2019. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Etengabeko ikaskuntzan parte hartzea

Etengabeko ikaskuntzako ekintza batean parte hartzen duten 25 eta 64 urte bitarteko biztanleen ehunekoa bezala definitzen da, adin bereko biztanleria osoaren gainetik.

Hezkuntza eta prestakuntza alorreko Europako lankidetzaren esparru estrategikoaren barnean (ET2020), Europako Kontseiluak 2009ko maiatzeko bilkuran ondorioztatu zuenez, Europako herrialdeek ikaskuntza bizitza osoan sustatu beharko lukete, helduek beren trebakuntza, prestakuntza eta eguneratzea hobetzeko prozesuetan duten parte-hartzea gehituz, etengabeko ikaskuntzaren ikuspegitik, hezkuntza sistema formalen nahiz bestelako jardueren ez-formalen bidez. Hala, EBk 2020rako helburu bezala ezarri du 25-64 urteko helduen % 15ek, gutxienez, hartuko duela parte etengabeko ikaskuntzako jardueraren batean.

⁶2030erako Agendaren 4. GJH-an, ⁷ 4.3. helburua hau da: *Gaurtik 2030era, bermatzea emakume eta gizon guztiek prestakuntza tekniko, profesionala eta goi mailako kalitatezko prestakuntza jasotzen dutela, unibertsitateko irakaskuntza barne, 4.3.1. adierazle orokorrean definitutakoa: Ikasleen eta helduen irakaskuntza akademikoko eta ez akademikoko eta aurreko 12 hilabeteetako trebakuntzako parte-hartze tasa.*

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren 2019ko “Hezkuntza adierazleen estatuko sistemaren” datuen arabera, 2018an EAEn, 25 eta 65 arteko biztanleriaren % 12,7k inkesta egin baino aurreko lau asteetan prestakuntza jardueraren batean parte hartu zuen. Modu horretan, EAE EB28ko batez bestekoaren gainetik dago (% 11,1) baina Europako helburura iristeko 2,3 puntu falta ditu, eta Eskandinaviako herrialdeetako parte-hartze ratioetatik urrun dago: Suedia (% 31,4), Finlandia (% 28,5) eta Danimarka (% 23,5).

Autonomia Erkidegoen arabera, ehuneko altuenak, Euskaditik kanpo (aipatu dugun % 12,7, eta, beraz, sailkapenean lehenengoa da), Valentziako Erkidegoan (% 12,5), Nafarroan eta Murtzian (bieten % 12,1) eta Aragoi eta Madril

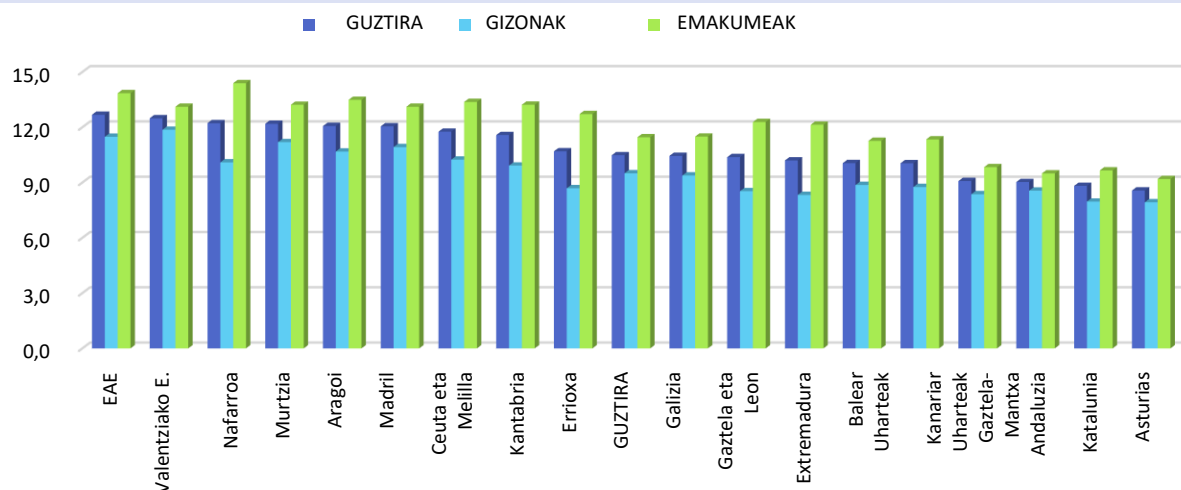
⁶ Garapen jasangarriko helburua

⁷ 2030erako Agenda, NBEren garapen jasangarriko

(bietan % 12,1) daude; eta baxuenak, Asturiasen (% 8,6) eta Katalunian (% 8,7). Autonomia erkidego guztietan emakumeek partaidetza handiagoa izan zuten gizonek baino.

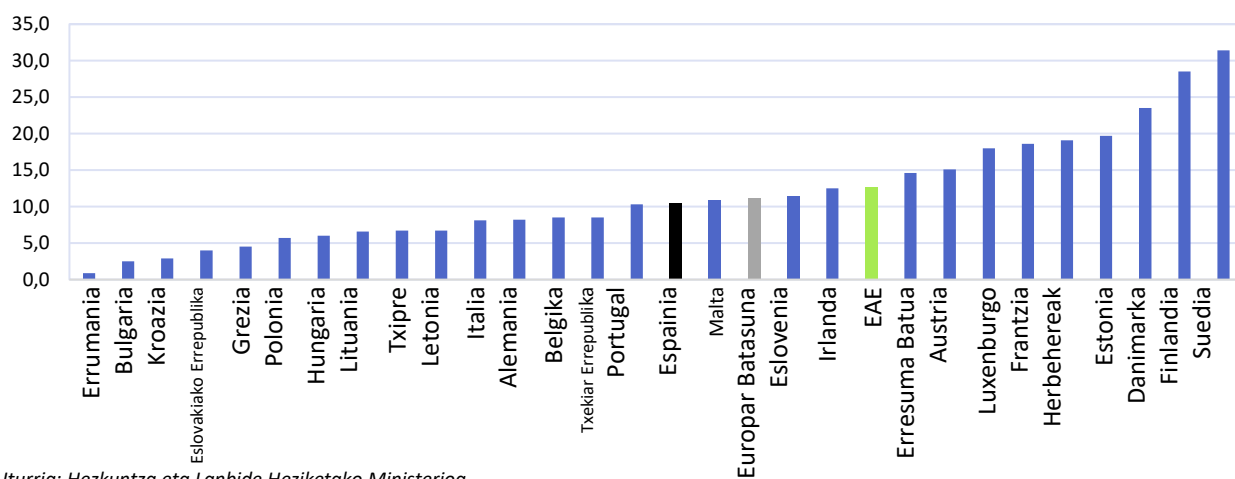
Sexuaren arabera, emakumeen parte-hartzea altuagoa da gizonena baino. EAEn, % 13,8 eta % 11,5, hain zuzen ere.

V.1.3. GRAFIKOA. ETENGABEKO IRAKASKUNTZAN PARTE HARTZEN DUTEN 25-64 URTE ARTEKOEN EHUNEKOA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN

Iturria: Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

V.1.4. GRAFIKOA. ETENGABEKO IRAKASKUNTZAN PARTE HARTZEN DUTEN 25-64 URTE ARTEKOEN EHUNEKOA. EB28-KO HERRIALDEAK. 2018

Iturria: Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

1.3.2. Hezkuntza finantzaketaren adierazleak

EUSTATen Irakaskuntzaren kontua

EUSTATen Irakaskuntzaren kontuan hezkuntza alor guztietako (araututako eta ez arautuak) ohiko gastua eta kapital gastua jasotzen dira, hezkuntza erakundeetan eta bestelako zentroetan eta enpresetan egindakoak, eta iturri publikoekin eta pribatuekin finantzatuak izan direnak.

Euskadiko 2018ko hezkuntzako gastu osoa % 2,4 igo zen aurreko urtearekin alderatuz, eta 3.949 M€-koa izan zen. Kapitulu hau bukatzean, ez dago datu berririk eskuragarri, eta, beraz, gure 2018ko memoria hartu dugu erreferentziazat.

Hezkuntzako gastu publikoa administrazio motaren arabera.

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren “*Espainiako hezkuntzaren zifrak, 2020ko edizioa*” txostenean jasotako datuen arabera, EB28ko hezkuntzako gastu publikoa 2016an BPGd-ren % 4,73koa izan zen, estatuko % 4,08ko ratioaren gainetik. Ratio altuenak dituzten herrialdeak Suedia (% 7,13), Finlandia (% 6,55), Belgika (% 6,42), Txipre (% 6,01), Herbehereak (% 5,47), Frantzia (% 5,44) eta Austria eta Erresuma Batua (bakoitzak % 5,4) dira.

V.1.14. TAULAn azaltzen den moduan, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datuen arabera, 2018an, estatuko administrazio eta unibertsitate guztien hezkuntzako gastu publikoa (finantza kapituluak kenduz, hala, gorabeherak kentzen direlarik eta nazioarteko konparazioak egin daitezkeelarik) 50.576 milioi eurokoa izan zen, hau da, BPGd-ren % 4,21 (aurreko urteko ratio berdina).

Administrazioen arabera estatuko gastu publikoa aztertuz, logikoa den moduan, zati handiena Hezkuntza Ministerioari eta autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioei dagokie (Hezkuntza Kontseilaritzak eta Sailak). Hala, 2018ko autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioen gastua 44.215 milioi eurokoa izan zen (2017an 42.832,5 milioi), hau da, BPGd-ren % 3,68 (2017an, % 3,69). EAEn, gastu hori 2.762 milioi eurokoa da (2017an 2.740 milioi), hots, BPGd-ren % 3,83, estatuko ratioa baino 0,15 puntu gehiago eta 2017koa baino hamarren bat gutxiago.

Europako eta erreferentziako herrialdeetako batez bestekoarekin konparatzeko, guztizko gastuak izan ditugu aintzat (administrazioen multzokoak), lehenengo paragrafoan aipatutakoak. Horrenbestez, EAEko eta Europako batez bestekoak (lurralde gehiago izateagatik) ez dira zuzenean konparagarriak, baina nahiko hurbilketa zuzena ematen digute, eta horietan oinarrituta esan dezakegu gure erkidegoak gastu publiko txikiagoa duela BPGd-ren gainean erreferentziazko herrialdeek baino.

**V.1.14. TAULA. HEZKUNTZAKO GASTU PUBLIKOAREN GARAPENA, ADMINISTRAZIO MOTAREN ARABERA (MILA €).
GASTU PUBLIKOA, FINANTZA KAPITULUAK KANPO**

	GASTUA				% GASTUA/BPGd			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
ESTATUAN, GUZTIRA	46.262.400	47.192.045	48.908.164	50.576.132	4,29	4,24	4,21	4,21
HKKM ETA AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO HEZKUNTZA ADMINISTRAZIOAK, HEZKUNTZA ESKUMENAK DITUZTENAK	40.580.035	41.387.707	42.832.461	44.215.072	3,77	3,72	3,69	3,68
<i>Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioa</i>	2.029.720	2.037.294	2.103.203	2.164.519	0,19	0,18	0,18	0,18
<i>Hezkuntza, Kultura eta Kirol Ministerioa, autonomia erkidegoetara egindako transferentziak kenduta</i>	1.721.908	1.680.532	1.709.367	1.800.391	0,16	0,15	0,15	0,15
Autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak (Hezkuntza Kontseilaritzak/Sailak)	38.858.127	39.707.175	41.123.094	42.414.681	3,61	3,56	3,54	3,53
Andaluzia	7.443.699	7.604.793	7.908.329	8.105.663	5,14	5,12	5,09	5,05
Aragoi	1.061.406	1.119.802	1.170.995	1.219.199	3,23	3,27	3,28	3,29
Asturias	798.283	798.838	820.846	830.903	3,74	3,68	3,63	3,56
Balearr Uharteak	816.627	861.135	908.234	955.167	2,89	2,89	2,89	2,94
Kanariar Uharteak	1.541.196	1.592.699	1.643.219	1.696.218	3,80	3,79	3,71	3,71
Kantabria	543.749	570.031	569.907	588.723	4,41	4,48	4,31	4,27
Gaztela eta Leon	2.071.630	2.096.544	2.116.940	2.182.941	3,89	3,83	3,77	3,77
Gaztela-Mantxa	1.556.836	1.562.327	1.623.367	1.700.148	4,19	4,08	4,07	4,11
Katalunia	6.018.679	6.139.980	6.428.514	6.653.436	2,95	2,89	2,90	2,91
Valentzia	4.169.774	4.300.411	4.456.698	4.654.896	4,17	4,17	4,14	4,19
Extremadura	1.028.176	1.016.417	1.031.124	1.064.100	5,74	5,49	5,29	5,31
Galizia	2.258.297	2.317.044	2.385.149	2.442.203	3,99	3,98	3,94	3,90
Madril	4.772.701	4.849.327	5.004.857	5.166.939	2,34	2,29	2,26	2,24
Murtzia	1.302.807	1.339.958	1.378.366	1.426.659	4,57	4,56	4,50	4,54
Nafarroa	598.310	620.376	656.506	675.027	3,30	3,31	3,36	3,33
EAE	2.602.480	2.642.160	2.740.020	2.762.043	4,00	3,94	3,93	3,83
Errioxa	273.479	275.333	280.024	290.416	3,43	3,44	3,38	3,41
Hezkuntza eskumen guztiak ez dituzten autonomia erkidegoak								
Beste administrazio batzuk	3.142.321	3.283.621	3.568.671	3.818.921				
ADMINISTRAZIOAK BANATZEN EZ DUEN GASTUA	4.536.000	4.487.000	4.443.000	4.457.000				
Egotzitako gizarte kotizazioak								
Estatuko administrazioek tokiko erakundeei egindako transferentziak - DOIKUNTZA PARTIDA	-211.545	-211.219	-221.474	-243.858				
Unibertsitate hezkuntzan sartutako finantzazio pribatua - DOIKUNTZA PARTIDA	-1.784.411	-1.755.063	-1.714.494	-1.671.002				

Iturria: Baliabide ekonomikoak. Gastu publikoa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa eta guk egindakoa

Unibertsitate hezkuntza eta unibertsitatez kanpoko hezkuntza bereizita, EAEn, BPGd-aren gaineko hurrenez hurreneko ratioak % 3,1ekoa eta % 2,7koa izan ziren, estatuan baino handiagoak unibertsitatetik kanpoko hezkuntzan, baina ez unibertsitateko hezkuntzan (%0,6 eta %0,8).

V.1.15. TAULA. GASTU PUBLIKOAREN GARAPENA (FINANTZA KAPITULUAK KENDUTA), UNIBERTSITATEKO ETA UNIBERTSITATETIK KANPOKO HEZKUNTZA (MILA EUROTAN).								
	GASTUA				GASTUA / BPGd (%)			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
UNIBERTSITATETIK KANPOKO HEZKUNTZA								
ESTATUAN, GUZTIRA	30.958.882	32.455.325	33.431.447	34.634.243	3,0	3,0	3,0	3,0
HKKM eta autonomia erkidegoetako administrazioak, hezkuntza eskumen guztiak dituztenak	28.814.398	30.161.084	31.024.517	32.015.184	2,8	2,8	2,8	2,8
Autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak	28.342.931	29.631.062	30.514.985	31.542.742	2,8	2,7	2,7	2,7
EAEko hezkuntza administrazioa	2.056.838	2.098.399	2.139.695	2.191.373	3,2	3,2	3,1	3,1
Beste administrazio batzuk	2.450.381	2.505.786	2.618.149	2.840.533	0,2	0,2	0,2	0,2
Doikuntza partidak	-305.898	-211.545	-211.219	-221.474	0,0	0,0	0,0	0,0
UNIBERTSITATEKO HEZKUNTZA								
ESTATUAN, GUZTIRA	8.581.319	8.896.494	8.815.558	9.106.442	0,9	0,8	0,8	0,8
HKKM eta autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak, hezkuntza eskumen guztiak dituztenak	8.567.349	8.881.065	8.799.269	9.068.633	0,9	0,8	0,8	0,8
Autonomia erkidegoetako hezkuntza administrazioak	8.335.023	8.637.305	8.572.584	8.831.193	0,8	0,8	0,8	0,8
EAEko hezkuntza administrazioa	432.003	430.966	422.248	439.825	0,7	0,6	0,6	0,6
Beste administrazio batzuk	13.969	15.429	16.289	37.809				
Doikuntza partidak								
<i>Iturria: Baliabide ekonomikoak. Gastu publikoa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa eta guk egindakoa</i>								
<i>Bekak ez daude barnean</i>								

Unibertsitatez kanpoko irakaskuntzako gastu publikoa ikasle bakoitzeko. Estatuko konparaketa

Ikasle bakoitzeko eta autonomia erkidegoen arabera gastu publikoa unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzarentzat kalkulatzeko, ELGEk adierazleen proiektuan adierazle hori eskuratzeko aplikatzen duen arau metodologia erabiltzen da. Beraz:

- Autonomia erkidegoan hezkuntzan egindako gastu publiko guztia barne hartzen da (beken gastua salbuetsiz), albo batera utzita hura finantzatzen duen erakundea. Horren ondorioz, hezkuntzakoak ez diren administrazioen hezkuntza gastuak gehitzeaz gain, egotzitako gizarte kotizazioen gastua lurraldeen arabera banatzen da.
- Finantza kapituluak gastuaren zenbatekoan kentzen dira.
- Urte bateko ikasle gisa, bi ikasturteko zifrak haztatzearen emaitza erabiltzen da (adibidez, 2016rako, 2015-2016ko eta 2016-2017ko ikasleak erabiltzen dira), unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzako estatistikan agertzen direnak. Horrez gain, irakaskuntza ezberdinetan matrikulatutakoen zenbatekoa denbora osoko baliokideetara eraldatzen da, nazioarteko estatistikan erabiltzen diren konbertsio faktore berdinekin.
- “Ikasle publiko eta itundu bakoitzeko gastu publikoa” “Ikasle publiko bakoitzeko gastu publikora” pasatzeko, hitzarmen ekonomikoetarako eta itundutako ikastetxe pribatuaren dirulaguntzetarako zenbatekoa kentzen da, eta, ikasleen datuen artean, bakarrik ikastetxe publikoetako ikasleak jasotzen dira. Lanbide prestakuntzako jarduerekin lotutako gastua ere kanpoan utzi da.

Beste alde batetik, adierazlean eragin dezaketen askotariko faktoreak daude, kalkuluan jasota ez daudenak, besteak beste, banaketa geografikoa, ikasleak hezkuntza maila ezberdinetan banatuta egotea eta eskaintza publikoaren eta pribatuaren garrantzia.

Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren arabera, unibertsitatez kanpoko hezkuntzako gastu publikoa ikasleko (publikoa eta itundua), EAEn, 6.601 eurokoa izan zen 2017an, hots, berriz ere EAE lehen tokian dago autonomia erkidegoen rankinean. Hala, 2014ko gastuarekin alderatuz, % 2,4ko hazkundea egon da, eta estatuko hazkundea % 10,5koa izan zen. Estatuko batezbestekoa 5.014 eurokoa izan zenez, ikasle bakoitzeko gastua % 31,7 altuagoa izan zen EAEn estatuan baino.

Unibertsitatez kanpoko ikastetxe publikoko ikasle bakoitzeko gastu publikoa, 2017an, 9.298 eurokoa zen EAEn, eta hori dela-eta, berriz ere EAE izan da ikasleko gasturik altuena duen autonomia erkidegoa. Hala, 2014ko gastuarekin alderatuz, % 3,6ko hazkundea egon da, eta estatuko hazkundea % 11,8koa izan zen. Estatuko batez bestekoa 5.779 eurokoa izan zenez gero, ikasle bakoitzeko batez besteko gastua ikastetxe publikoetan % 60,9 handiagoa izan zen EAEn estatuan baino.

V.1.16. TAULA. UNIBERTSITATEZ KANPOKO IKASLE BAKOITZEKO GASTU PUBLIKOA (1), AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA										
	Ikasle publiko eta itundu bakoitzeko gastu publikoa (eurotan)					Ikasle publiko bakoitzeko gastu publikoa (eurotan)				
	2014	2015	2016	2017	Ald. % 2014/17	2014	2015	2016	2017	Ald. % 2014/17
ESTATUA	4.537	4.743	4.879	5.014	10,5	5.169	5.436	5.607	5.779	11,8
ANDALUZIA	4.042	4.220	4.419	4.536	12,2	4.510	4.735	4.943	5.077	12,6
ARAGOI	4.707	4.891	5.131	5.318	13,0	5.372	5.631	5.917	6.213	15,7
ASTURIAS	5.530	5.747	5.814	5.936	7,3	6.435	6.679	6.785	6.927	7,6
BALEAR UHARTEAK	4.808	5.102	5.328	5.465	13,7	5.592	5.917	6.379	6.493	16,1
KANARIAR UHARTEAK	4.539	4.627	4.991	5.281	16,3	5.017	5.102	5.514	5.903	17,7
KANTABRIA	5.623	5.644	5.934	5.915	5,2	6.539	6.595	6.917	6.864	5,0
GAZTELA ETA LEON	5.109	5.372	5.529	5.654	10,7	5.981	6.399	6.538	6.761	13,0
GAZTELA-MANTXA	4.295	4.545	4.619	4.859	13,1	4.591	4.885	4.988	5.255	14,5
KATALUNIA	4.198	4.580	4.721	4.868	16,0	4.746	5.197	5.386	5.557	17,1
VALENTZIA	4.449	4.628	4.819	4.944	11,1	4.995	5.246	5.510	5.609	12,3
EXTREMADURA	5.276	5.595	5.678	5.856	11,0	5.881	6.255	6.341	6.539	11,2
GALIZIA	5.404	5.585	5.699	5.985	10,8	6.241	6.460	6.598	6.932	11,1
MADRIL	3.857	3.957	3.945	4.039	4,7	4.443	4.593	4.591	4.727	6,4
MURTZIA	4.352	4.545	4.613	4.674	7,4	4.841	5.074	5.159	5.262	8,7
NAFARROA	5.692	5.731	5.829	6.035	6,0	6.866	6.951	7.128	7.456	8,6
EAE	6.448	6.437	6.502	6.601	2,4	8.976	8.973	9.054	9.298	3,6
ERRIOXA	4.827	5.004	5.149	5.257	8,9	5.649	5.863	6.052	6.215	10,0

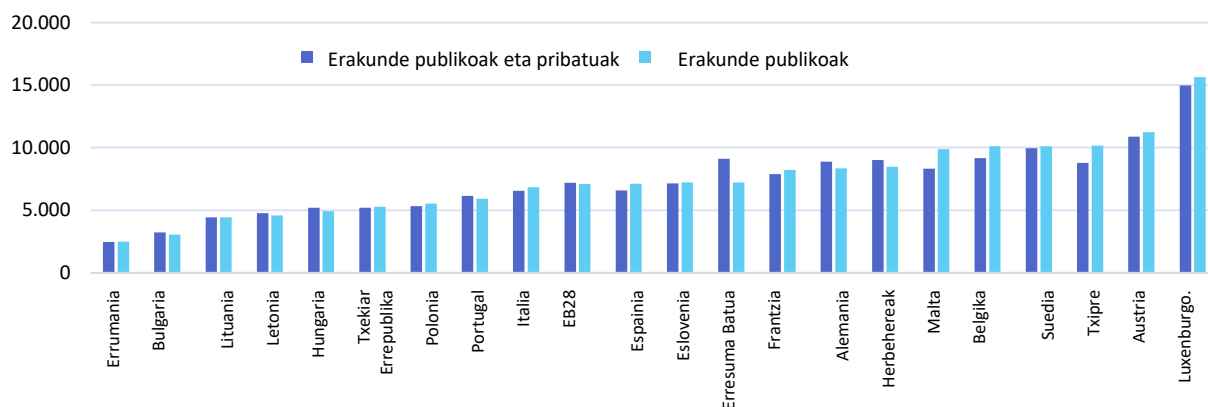
(1) Ikasle bakoitzeko gastu publikoa unibertsitatetik kanpoko irakaskuntzetan, beraz, lanbide prestakuntza kenduta. Ikasleak denbora osoko baliokideetara aldatu dira, nazioarteko estatistikan erabiltzen den metodologiarekin bat eginez.
Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko eta aurreko urteetako argitalpena.

Ikasleko gastuak (EAP erabiliz bihurturiko euroak) hezkuntza erakundeetan. Nazioarteko erkaketa

Aurreko adierazleak ez bezala, adierazle honek erakunde publikoetako eta pribatuetako gastu publikoa nahiz pribatua kontuan hartzen du lanerako prestakuntza sartzeaz gain, eta eurotan kalkulatuta dago. Dena den, EAPa erabilia bihurtu da. Hezkuntza maila guztiei erreparatzen zaie, haurren hasierako hezkuntza garapenari (Haur Hezkuntzaren lehenengo zikloa) izan ezik.

EUROSTATen arabera, 2016an, ikasle bakoitzeko gastua 6.582 euro izan zen estatuan, hezkuntza erakunde publikoetan eta pribatuetan, eta 7.114 eurokoa erakunde publikoetan. Gastu biak Esloveniako, Alemaniako, Erresuma Batuko, Frantziako, Alemaniako Herbehereetako, Finlandiako (grafikoan ez da jaso, datua aurreko urtekoa delako), Maltako, Belgikako, Suediako eta Txipreko gastuak baino baxuagoak dira, eta Austriako eta Luxenburgoko datuetatik urrun daude.

V.1.5. GRAFIKOA. IKASLE BAKOITZEKO GASTUA (EUROAK, PPS ERABILITA ALDATUTAKOAK). 2016.

Iturria: EUROSTAT, Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2020ko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua

Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua (hezkuntzaren arloa soilik), 2018an, 2.798,9 milioi eurokoa izan zen. Horrenbestez, % 0,4ko hazkundea egon zen aurreko ekitaldiarekin alderatuz. Eusko Jaurlaritzaren gastu osoan duen partaidetza %24,7koa izan zen, aurreko urtekoa baino baxuagoa (% 25,8). Gastu hori EAEko BPGd-ren % 3,64 da, 2017an erregistratutakoa baino baxuagoa (% 3,78). Ikasle bakoitzeko hezkuntza gastuaren ratioa (ikasle guztiak, hau da, araubide orokorrekoak eta berezikoak ^{8 9)} 2017 eta 2018 artean gehitu egin zen berriz ere, 5.732 eurotik 5.755 eurora, hain zuzen ere.

Bestalde, 2019ko aurrekontuetan, hezkuntzarako partida 2.854,7 milioi eurokoa izan zen. Hots, % 8,6ko gehikuntza aurreko urteko aurrekontuko gastuaren aldean. Eusko Jaurlaritzaren gastuen aurrekontuan duen partaidetza portzentajea % 24,2 da. Hau da, EAEko BPGd-aren % 3,6ko gastua. 2018an, berriz, % 3,42koa izan zen.

V.1.17. TAULA. EUSKO JAURLARITZAK HEZKUNTZAN LIKIDATUTAKO/AURREKONTUETAN SARTUTAKO GASTUAREN GARAPENA

Urteak	Mila euro	Jaurlaritzaren guztizkoa (mila euro)	Ejk likidatutako guztizko gastuaren gaineko %	BPGd (mila €)	BPGd-ren gaineko %	2013= 100 oinarria	Ikasleak guztira (1)	Gastuak ikasle bakoitzeko, eurotan
Aurrekontu likidazioekin								
2014	2.513.394	10.053.537	25,0	66.378.235	3,79	100	480859	5.227
2015	2.560.630	10.161.474	25,2	68.496.577	3,74	102	486870	5.259
2016	2.588.781	10.364.639	25,0	71.239.291	3,63	103	485858	5.328
2017	2.788.757	10.823.734	25,8	73.697.375	3,78	111	486550	5.732
2018	2.798.940	11.317.546	24,7	76.808.704	3,64	111	486335	5.755
17/18 aldak.	0,4	4,6					0,1	0,4
Aurrekontuekin								
2018	2.629.345	11.486.409	22,9	76.808.704	3,42	105		
2019	2.854.407	11.784.109	24,2	79.272.202	3,60	114		
Aldakuntza	8,6	2,6						

(1) Ikasle guztien artean araubide orokorreko ikasleak eta araubide bereziko ikasleak sartzen dira. Araubide orokorreko ikasleen artean unibertsitatez kanpoko ikasleak –zeinen artean hezkuntza bereziko ikasleak eta helduen hezkuntza iraunkorrekoak sartzen baitira- eta unibertsitateko ikasleak daude. Araubide bereziko ikasleen artean arte plastiko eta diseinuko, hizkuntzetako, musikako, dantzako, kiroleko eta diseinuko goi-mailako ikasketetako ikasleak sartzen dira.

Iturria: EUSTATen, EAEko Kontu Orokorraren, eta azken bi urteetako aurrekontuen datuak oinarri hartuz, geuk egina

⁸ Unibertsitariora eta ez-unibertsitariora.

⁹ Arte plastikoak eta diseinua, hizkuntzak, musika, dantza, kirola eta diseinuko goi mailako ikasketak.

1.3.3. Hezkuntza emaitzen adierazleak

Derrigorrezko hezkuntzako ikasleen adinaren egokitasuna.

Derrigorrezko hezkuntzako ikasleen egokitasun-tasa, hezkuntza sistemaren emaitzen neurri garrantzitsu bat da. Derrigorrezko eskolatzeari aurrera egiten duten, hau da, haien adinari dagokion mailan ikasten duten ikasleak bistaratzen ditu. Estatistikaren ikuspegitik, adinari dagokion mailan matrikulatuta dagoen ikasleriaren ehunekoa da.

Datuak ikusita berretsi egiten da arreta berezia jarri behar dela lehen adinetan, zeren eta eskolako atzerapenak eta, ondorioz, ezegokitasunak, gora egin eta metatu egin baitira urteetan.

Hezkuntza eta Lanbide Prestakuntzako Ministerioaren “*Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2020ko edizioa*” txosteneko datuen arabera, 2017-18 ikasturtean, EAEko 8 urteko ikasleen % 94,2 Lehen Hezkuntzako 3. mailan zegoen matrikulatuta, adin horretako ikasturte teorikoan, hain zuzen ere; 10 urterekin, etapa horretako 5. mailako ikasleen tasa ehuneko 3,1 puntu baxuagoa zen (% 91,1). DBHko adinetan, egokitasun tasek behera egiten dute adinean gora egin ahala. Hala, 12 urteko ikasleen % 88 hezkuntza etapa horretako 1. mailan zegoen, 14 urteko ikasleen % 79,8 hirugarren mailan eta 15 urtekoen % 76,3 laugarren mailan zegoen matrikulatuta. Ratio horiek estatuko batez bestekoak baino altuagoak dira, V.1.15. taulan ageri denez.

2017-18 ikasturteko datuak 2007-08 ikasturteko datuekin alderatuz, ikusten dugu 8 eta 10 urte artean, tasak zerbait gutxitzen direla, eta 12, 14 eta 16 urteetan, hobetu egiten direla.

Generoari dagokionez, emakumeek gizonak baino egokitasun tasa altuagoak dituzte. EAEko kasu zehatzean, 2017-18 ikasturtean, hauexek dira aldeak: 1,4 aldeko ehuneko puntu emakumeentzat 8 urterekin, 3,4 puntukoa 10 urterekin, 4,4 puntukoa 12 urterekin, 8,1 puntukoa 14 urterekin eta 9,3 puntukoa 15 urterekin.

Hala ere, garapen datuak aztertuta ondorioztatzen denez (2007-08 eta 2017-18 ikasturteen artean), aldeko tartean, emakumeek jaitsiera nabarmena dute 14 urtetik aurrera. Hala, 14 urtekoen arteko aldea 8,5tik 8,1ra igaro da, eta 15 urtekoena, 10,8tik 9,3ra.

V.1.18. TAULA. EGOKITASUN TASA, 8, 10, 12, 14 ETA 15 URTEREKin

	8 urte		10 urte		12 urte		14 urte		15 urte	
	2007-08	2017-18	2007-08	2017-18	2007-08	2017-18	2007-08	2017-18	2007-08	2017-18
SEXU BIAK-ESTATUA	93,9	93,7	89,2	90,0	83,6	86,5	66,3	74,4	57,7	69,5
SEXU BIAK-EAE	94,3	94,2	91,3	91,1	87,6	88,0	76,8	79,8	70,6	76,3
GIZONAK-ESTATUA	92,9	92,7	87,7	88,5	81,2	84,5	61,4	70,3	52,3	65,2
GIZONAK-EAE	93,5	93,5	90,2	89,4	86,2	85,9	72,7	75,8	65,4	71,7
EMAKUMEAK-ESTATUA	94,9	94,7	90,8	91,5	86,1	88,6	71,6	78,8	63,3	74,0
EMAKUMEAK-EAE	95,0	94,9	92,6	92,8	89,1	90,3	81,2	83,9	76,2	81,0
Ald. Emakumeak-Gizonak ESTATUA	2,0	2,0	3,1	2,9	4,9	4,1	10,2	8,5	11,0	8,8
Ald. Emakumeak-Gizonak EAE	1,5	1,4	2,4	3,4	2,9	4,4	8,5	8,1	10,8	9,3

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Autonomia erkidegoen sailkapenean, 2017-2018 ikasturtean, Kataluniak, adin guztietan egokitasun tasa onena du. EAE seigarren postuan

V.1.19. TAULA. EAE-REN SAILKAPENEN POSTUA, ADIN GARRANTZITSUEN EGOKITASUN ALORREAN 2017-18 IKASTURTEA

8 urte		10 urte		12 urte		14 urte		15 urte	
Katalunia	96,5	Katalunia	94,8	Katalunia	93,1	Katalunia	85,4	Katalunia	80,7
Kantabria	95,3	Kantabria	91,9	Kantabria	88,5	EAE	79,8	EAE	76,3
Galizia	94,6	Asturias	91,5	Asturias	88,3				
Melilla	94,6	EAE	91,1	EAE	88,0				
Asturias	94,4								
EAE	94,2								

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

dago 8 urteko adinean, laugarren postuan 10 eta 12 urteko adinean, eta bigarren postuan 14 eta 15 urteko adinean, V.1.18. TAULAn jasota dagoen moduan.

Hezkuntza eta trebakuntza uzte goiztiarra.

Gehienez bigarren hezkuntzako lehen etapa edo aurreko hezkuntza mailak dituzten (INSN 0, 1 eta 2) eta inolako hezkuntzarik edo prestakuntzarik jarraitzen ez duten 18-24 urte bitarteko pertsonen ehunekoa da.

Europa 2020ko Estrategiaren lehentasunezko helburuetako bat, hezkuntza eta trebakuntza uzte goiztiarraren ehunekoa % 10 baino gutxiagokoa izatea da. Espainiak, ehuneko altua duenez gero, % 15etik behera murrizteko helburua ezarri du. Europako Batzordeak ere adierazle hori du 4. Garapen jasangarriko helburuaren jarraipena egiteko Europako adierazleen artean.

Gure autonomia erkidegoan, hezkuntza eta trebakuntza uzte goiztiarraren tasak joera beherakorra du, eta Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren “*Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2020ko edizioa*” txosteneko datuen arabera, 2017-18 ikasturtean % 6,9koa izan zen, estatutik baxuena (estatukoa % 17,9koa izan zen). Hala, EBk 2020rako ezarritako % 10eko helburua soberan gainditzea lortu du EAEk. Espainiak, tasa baxua duenez gero, %15etik behera gutxitzeko helburua ezarri du.

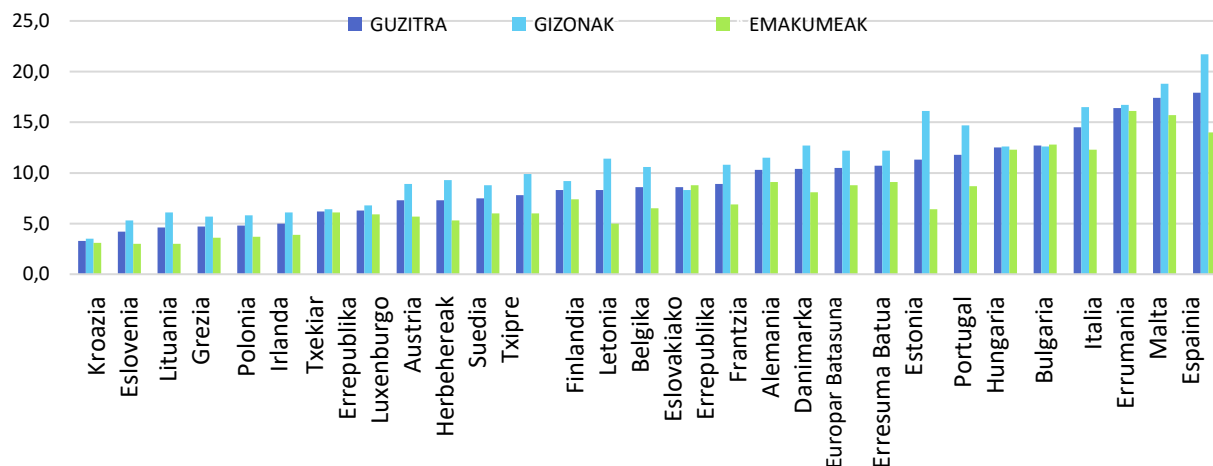
V.1.20. TAULA. HEZKUNTZAREN ETA PRESTAKUNTZAREN UZTE GOIZTIARRA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ETA SEXUEN ARABERA.									
	GUZTIRA			GIZONAK			EMAKUMEAK		
	2008	2013	2018	2008	2013	2018	2008	2013	2018
EB28	14,7	11,9	10,5	16,7	13,6	12,2	12,7	10,2	8,8
ESTATUAN, GUZTIRA	31,7	23,6	17,9	38,0	27,2	21,7	25,1	19,8	14,0
ANDALUZIA	37,9	28,7	21,9	43,2	31,9	26,0	32,4	25,5	17,6
ARAGOI	25,8	18,9	15,8	31,8	17,5	18,1	19,3	20,4	13,2
ASTURIAS	20,0	19,1	12,6	27,3	21,6	14,8	12,4	16,3	10,3
BALEAR UHARTEAK	42,5	29,8	24,4	48,1	33,6	27,0	36,7	25,8	21,7
KANARIAR UHARTEAK	34,1	27,5	20,9	44,0	29,8	23,9	24,3	25,1	18,1
KANTABRIA	22,9	12,1	9,8	30,9	13,6	8,9	15,0	10,6	10,7
GAZTELA ETA LEON	26,4	19,2	13,9	32,3	25,4	18,1	20,2	12,7	9,6
GAZTELA-MANTXA	38,4	27,4	20,5	46,3	32,2	24,8	29,9	22,3	15,5
KATALUNIA	32,9	24,7	17,0	39,8	30,5	21,5	25,7	18,6	12,5
VALENTZIAKO ERKIDEGOIA	32,6	21,7	20,2	38,2	26,2	24,2	26,8	17,0	16,1
EXTREMADURA	33,8	29,2	20,9	39,4	36,3	27,7	27,8	21,5	13,9
GALIZIA	23,6	20,2	14,3	32,0	24,9	17,0	15,0	15,1	11,4
MADRIL	27,1	19,7	14,4	32,9	20,5	17,8	21,4	19,0	11,0
MURTZIA	40,6	26,3	24,1	49,7	30,6	30,8	31,3	21,8	16,7
NAFARROA	18,8	12,9	11,4	23,4	13,9	12,4	14,0	11,8	10,3
EAE	14,8	9,9	6,9	18,1	12,4	9,4	11,3	7,3	4,5
ERRIOXA	37,0	21,7	17,1	42,3	24,8	18,2	31,6	18,4	16,1
CEUTA	39,6	33,3	26,5	42,5	33,1	27,7	36,5	33,5	25,1
MELILLA	31,7	23,6	17,9	38,0	27,2	21,7	25,1	19,8	14,0

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

EB28ko batez bestekoa % 10,5ekoa da. Helburua lortu duten herrialdeak hauek dira: Kroazia (% 3,3), Eslovenia (% 4,2), Lituania (% 4,6), Grezia (% 4,7), Polonia (% 4,8), Irlanda (% 5), Txekiar Errepublika (% 6,2), Luxenburgo (% 6,3), Austria eta Herbehereak (% 7,1), Suedia (% 7,5), Txipre (% 7,8), Finlandia (% 8,3), Letonia (% 8,6), Belgika eta Eslovakiako Errepublika (% 8,6) eta Frantzia (% 8,9). Alemania eta Danimarka EB28ko batez bestekoaren azpitik daude, baina % 10eko helburuaren zertxobait gainetik.

Sexuaren aldetik, uzte-tasak baxuagoa izaten jarraitzen du emakumeen artean gizonen artean baino, herrialde eta autonomia erkidego gehienetan. EAEn, 2018an, emakumeen tasa 4,9 puntu baxuagoa izan zen gizonena baino (% 4,5 eta % 9,4).

V.1.6. GRAFIKOA. HEZKUNTZA ETA PRESTAKUNTZA GOIZ UTZI DUTENAK, HERRIALDEEN ETA SEXUEN ARABERA. 2018.

Iturria: Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2020ko argitalpena. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Goi mailako tituluak dituzten 30 eta 34 urte artekoen ehunekoa

Goi mailako hezkuntza (goi mailako LH edo unibertsitatea) ezinbesteko helburua da 2020rako Europako Estrategian, hain zuzen ere, Europan ekonomia adimenduna, jasangarria eta integratzailea lortzeko. EBk 2020rako helburu gisa ezarri du 30 eta 34 urte artekoen % 40k maila hori eskuratzea.

Hezkuntza eta Lanbide Prestakuntzako Ministerioaren “Espainiako Hezkuntzaren zifrak. 2020ko edizioa” txosteneko datuen arabera, 2018an, EB28ko 30 eta 34 urtera artean zuten eta goi mailako titulua zuten pertsonen ehunekoa % 40,7koa zen, adierazle horrentzat Europa 2020 estrategian zehaztutakoaren % 40ko helburua gaindituz. Ehuneko altuenak izan zituzten herrialdeak Lituania (% 57,6), Txipre (% 57,1), Irlanda (% 56,3), Luxenburgoko (% 56,2) eta Suedia (% 51,8) izan ziren. Espainiak, % 42,4rekin, Europako helburua lortu du, eta EAEk, % 57,1ekin, soberan gainditu du.

Berriz ere, gure autonomia erkidegoak, estatuko ratio altuena du, 2013 eta 2018 artean ehuneko 4,2 puntu jaitsi dituelarik. Europako estatu kideekin alderatuz, bakarrik Lituaniak du ehuneko altuagoa.

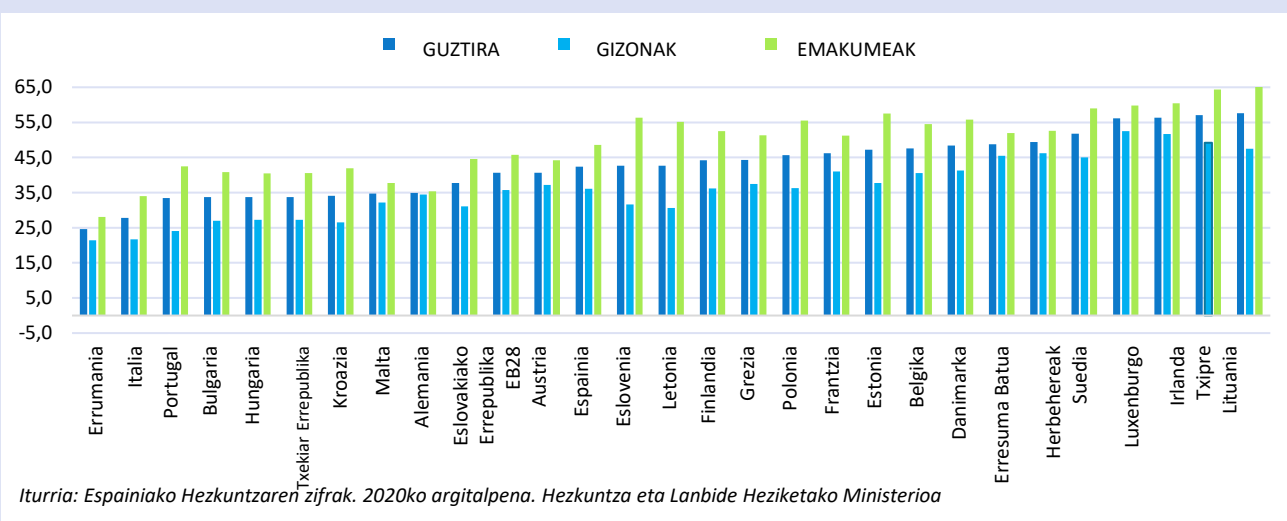
V.1.21. TAULA. GOI MAILAKO TITULUAK DITUZTEN 30 ETA 34 URTE ARTEKOEN EHUNEKOA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ETA SEXUEN ARABERA

	GUZTIRA		GIZONAK		EMAKUMEAK	
	2013	2018	2013	2018	2013	2018
ESTATUAN, GUZTIRA	42,3	42,4	37,1	36,1	47,5	48,6
ANDALUZIA	32,7	32,5	29,8	26,7	35,7	38,3
ARAGOI	43,2	46,6	38,6	40,0	48,2	53,1
ASTURIAS	50,2	52,1	46,4	50,5	54,1	53,7
BALEAR UHARTEAK	33,8	34,9	28,2	26,3	39,5	43,4
KANARIAR UHARTEAK	35,8	35,7	31,9	30,9	39,6	40,2
KANTABRIA	46,4	47,8	43,0	39,3	49,9	56,3
GAZTELA ETA LEON	40,2	42,2	34,7	33,9	46,1	50,8
GAZTELA-MANTXA	35,2	37,1	29,3	31,4	41,6	43,0
KATALUNIA	46,2	47,3	38,7	40,1	53,9	54,1
VALENTZIA	41,0	41,9	36,4	36,8	45,7	46,9
EXTREMADURA	33,4	35,8	27,7	23,4	39,4	49,1
GALIZIA	43,4	46,1	37,0	38,4	49,9	53,8
MADRIL	54,2	49,5	50,0	44,0	58,1	54,7
MURTZIA	29,3	37,6	22,5	33,7	36,6	41,4
NAFARROA	48,4	49,2	37,9	42,8	59,1	55,5
EAE	61,3	57,1	55,7	51,8	67,0	62,2
ERRIOXA	42,4	45,1	41,4	38,1	43,5	51,9
CEUTA ETA MELILLA	22,8	31,9	18,0	23,4	26,0	40,3

Iturria: Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko argitalpena.

Sexuen arabera, emakumeek gizonak baino ratio altuagoak dituzte autonomia erkidego guztietan eta Europako estatu kide guztietan.

V.1.7. GRAFIKOA. GOI-MAILAKO IKASKETAK DITUZTEN ETA 20 ETA 34 URTERA ARTEAN DUTENEN EHUNEKOA. 2018.

1.3.4. Unibertsitate adierazleak

a) Errendimendu akademikoa. 2017-2018 Ikasturtea Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa 2019ko argitalpena.¹⁰

Errendimendu, arrakasta, eskola-uzte, aldaketa eta egokitasun tasak: graduiko ikasleak

EAEko ikasle horien errendimendu tasa (gainditutako eta matrikulatutako kredituen arteko lotura) 2017-18 ikasturtean % 81,3koa izan zen, estatuko batez bestekoa baino altuagoa (% 77,8). Zehazki, gure autonomia erkidegoa autonomia erkidegoen rankingeko bosgarren postuan dago, hauen atzetik: Nafarroa (% 86,7); Katalunia (% 83,8); Valentziako Erkidegoa (% 82,2) eta Madril (% 81,5). Emakumeen tasak gizonenak baino altuagoak dira autonomia erkidego guztietan. EAEren kasuan, emakumeek gizonak gainditzen dituzte ehuneko 10,8 puntutan (% 86,2 % 75,4ren aurrean).

EAEko arrakasta tasa (gainditutako kredituen eta aurkeztutako kredituen arteko lotura) % 89,6koa izan zen, estatuko batez bestekoaren gainetik (% 88). Zehazki, gure autonomia erkidegoa autonomia erkidegoen rankingeko laugarren postuan dago, hauen atzetik: Errioxa (% 91,7); Nafarroa (% 90,6) eta Katalunia (% 90,1). Emakumeen tasak gizonenak baino altuagoak dira autonomia erkidego guztietan. EAEren kasuan, emakumeek gizonak gainditzen dituzte ehuneko 6,2 puntutan (% 92,3 eta % 86,1).

Ikasketen lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa (titulazioan izena ematen duten eta lehenengo urtean ikasketak uzten dituzten ikasleen ehunekoa) EAEen % 14koa izan zen 2015/16 ikasturte hasieran, estatuko batez bestekoa baino baxuagoa, hain zuzen ere (% 21,7). EAEk autonomia erkidego guztien tasa baxuena du.

¹⁰ Biztanleria esparrua aldatu egiten da adierazle bakoitzean, baina denbora esparrua finkoa da, eta argitalpenean, n hizkia n-1 ikasturteari edo n-2 urteari dagokio (arlotan ekonomikoan).

Ikasketen lehenengo urteko aldaketa tasa, 2015/16 ikasturteko ikasleetan EAEn % 7,1koa izan zen, batez bestekoa baino baxuagoa (% 8,6). Euskadik hirugarren tasa baxuena du, Errioxaren (% 4,3) eta Valentziako Erkidegoaren (% 6,9) atzetik.

Azkenik, 2015/16 ikasturtean lau urteko graduak ikasten hasi ziren ikasleen **egokitasun tasa** (gradua aurreikusitako denboraren aurretik bukatzen duten ikasleen ehunekoa) , % 45,2 da (batez bestekoa baino 9,4 puntu gehiago); soilik Nafarroa dago aurretik % 46,1ekin.

V.1.22. TAULA. GRADUA. ERRENDIMENDU, ARRAKASTA, ESKOLA-UZTE, ALDAKETA ETA EGOKITASUN TASA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA									
	Errendimendu tasa 2017-2018 ikasturtea			Arrakasta tasa 2017-2018 ikasturtea			Lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa	Lehenengo urtean aldatzen dutenen tasa	Egokitasun tasa
	Guzti ra	Gizonak	Emaku meak	Guzti ra	Gizonak	Emaku meak	2015/16 ikasturte hasierako taldea	2015/16 ikasturte hasierako taldea	4 urteko iraupen teorikoa 2015/16 ikasturte hasierako taldea
GUZTIRA	77,8	72,5	82,0	88,0	84,9	90,2	21,7	8,6	35,7
ANDALUZIA	75,2	68,6	80,4	86,9	83,7	89,2	17,8	9,2	32,6
ARAGOI	79,4	73,9	83,9	87,7	84,7	90,1	15,5	8,7	33,9
ASTURIAS	75,3	70,4	79,3	85,3	82,5	87,5	21,5	11,4	28,7
BALEAR UHARTEAK	76,1	69,4	80,6	84,5	80,4	87,1	27,2	12,9	24,7
KANARIAR UHARTEAK	74,7	69,1	78,8	86,4	83,7	88,2	21,2	8,6	29,6
KANTABRIA	78,7	74,2	83,1	85,9	83,0	88,6	16,6	9,6	37,4
GAZTELA-MANTXA	78,6	72,3	83,4	86,8	83,5	89,1	14,9	8,0	33,4
GAZTELA ETA LEON	81,1	75,6	85,2	87,9	84,6	90,3	14,3	7,1	43,2
KATALUNIA	83,8	79,5	87,3	90,1	87,2	92,4	20,1	8,8	41,7
VALENTZIA	82,2	77,6	85,6	89,0	86,3	90,9	15,1	6,9	38,5
EXTREMADURA	79,6	72,8	84,9	87,4	83,3	90,4	16,4	8,3	37,7
GALIZIA	74,6	67,2	80,4	85,1	80,6	88,4	19,2	10,2	36,9
MADRIL	81,5	76,1	85,9	88,4	84,9	91,1	14,7	8,1	35,9
MURTZIA	76,2	70,4	80,5	87,0	84,4	88,9	17,4	9,3	35,0
NAFARROA	86,7	81,5	91,0	90,6	87,1	93,4	14,6	8,2	46,1
EAE	81,3	75,4	86,2	89,6	86,1	92,3	14,0	7,1	45,2
ERRIOXA	81,0	74,4	84,5	91,7	88,1	93,6	17,7	4,3	39,0

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Errendimendu, eskola-uzte, aldaketa eta egokitasun tasak: masterreko ikasleak

EAEko 2017-2018 ikasturteko ikasle horien **errendimendu tasa** % 93,7koa izan zen, graduko ikasketetako errendimendu tasa (% 81,3) baino altuagoa. Estatuko batez bestekoarekin alderatuta, EAEn ratioa ere altuagoa da (% 93,7 eta % 90,6). Horrela, EAE autonomia erkidegoen rankingeko hirugarren postuan dago, hain zuzen ere, hauen atzetik: Nafarroa (% 98,1) eta Gaztela eta Leon (% 95,8). Emakumeek gizonen baino tasa altuagoak dituzte autonomia erkidego guztietan, Nafarroan izan ezik. EAEn kasuan, emakumeek gizonak gaitzitzen dituzte ehuneko 1,9 puntutan (% 94,6 eta % 92,7).

EAEko ikasle horien arrakasta tasa (gaitzitutako eta aurkeztutako kredituen arteko lotura) 2017-18 ikasturtean % 98,9koa izan zen, estatuko batez bestekoa baino altuagoa (% 98,3). Zehazki, Euskadi Nafarroaren (% 99,8), Balear Uharten eta Gaztela eta Leonen (% 99,1) eta Extremaduraren, Kanariar Uharten eta Andaluziaren (% 99) atzetik eta Asturiasen parean kokatuta dago. Emakumeek autonomia erkidego guztietan, gizonen baino tasa altuagoak dituzte, Nafarroan izan ezik. EAEn kasuan, emakumeek gizonak gaitzitzen dituzte ehuneko 0,9 puntutan (% 99,4 eta % 98,5).

Masterren lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa (titulazioan izena ematen duten eta lehenengo urtean ikasketak uzten dituzten ikasleen ehunekoa) % 6,2koa izan zen 2015/16 ikasturtean, estatuko batez bestekoa baino baxuagoa, hain zuzen ere (% 10,3). Hala, EAEk hirugarren uzte-tasarik baxuena du, Asturiasen (% 3,7) eta Gaztela eta Leonen (% 4,3) atzetik.

Ikasle berberentzat, **ikasketen lehenengo urtean beste ikasketa batzuetara aldatutako ikasleen tasa** % 1,2koa izan zen, estatuko batez bestekoa baino gutxiago (% 1,4). EAE erdian kokatuta dago adierazle horri dagokionez. Nafarroak, Gaztela eta Leonek, Errioxak, Murtziak, Asturiasek, Extremadurak, Kanariar Uharteek, Madrilek eta Valentziako Erkidegoak EAEk baino tasa baxuagoak dituzte.

Bukatzeko, 2017/18 ikasturtean ikasten hasi zirenen **egokitasun tasa** % 80koa izan zen iraupen teorikoa urtebetekoa duten masterretan (batez besteko % 73,8 baino ratio altuagoa). Ratio horren gainetik daude Nafarroa (% 89), Gaztela eta Leon (% 85,7) eta Asturias (% 83,3).

V.1.23. TAULA. MASTERRAK. ERRENDIMENDU, ARRAKASTA, ESKOLA-UZTE, ALDAKETA ETA EGOKITASUN TASA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA									
	Errendimendu tasa 2017-18 ikasturtea			Arrakasta tasa 2017-18 ikasturtea			Lehenengo urtean eskola uzten dutenen tasa	Lehenengo urtean aldatzen dutenen tasa	Egokitasun tasa
	Guztira	Gizonak	Emaku- meak	Guztira	Gizonak	Emaku- meak	2015/16 ikasturte hasierako taldea	2015/16 ikasturte hasierako taldea	Urte beteko iraupen teorikoa 2017/18 ikasturte hasierako taldea
GUZTIRA	90,6	88,9	91,9	98,3	97,9	98,7	10,3	1,4	73,8
ANDALUZIA	87,6	85,0	89,5	99,0	98,5	99,3	9,9	1,7	69,4
ARAGOI	91,6	90,6	92,4	98,5	98,0	99,0	9,2	2,0	77,5
ASTURIAS	91,9	89,7	94,0	98,9	98,4	99,3	3,7	0,8	83,3
BALEAR UHARTEAK	87,5	85,6	88,8	99,1	98,6	99,4	8,1	1,3	64,6
KANARIAR UHARTEAK	91,3	88,6	93,1	99,0	98,5	99,3	6,3	0,9	71,3
KANTABRIA	93,0	90,4	95,2	98,7	98,2	99,1	10,0	1,7	58,9
GAZTELA- MANTXA	90,7	89,1	92,3	98,6	98,2	99,0	9,5	1,4	75,0
GAZTELA ETA LEON	95,8	95,2	96,5	99,1	98,8	99,3	4,3	0,4	85,7
KATALUNIA	92,3	91,2	93,1	98,2	97,8	98,4	13,5	2,3	78,1
VALENTZIA	92,3	90,8	93,4	98,8	98,4	99,2	7,8	1,0	77,6
EXTREMADURA	91,7	90,5	92,5	99,0	98,6	99,3	9,5	0,9	65,1
GALIZIA	89,3	87,6	90,7	98,6	98,2	98,8	6,3	1,0	72,1
MADRIL	90,2	88,3	91,9	97,9	97,3	98,4	10,5	1,0	72,8
MURTZIA	90,3	88,0	92,2	98,3	97,8	98,7	6,8	0,8	72,2
NAFARROA	98,1	98,1	98,0	99,8	99,8	99,7	6,3	0,3	89,0
EAE	93,7	92,7	94,6	98,9	98,5	99,4	6,2	1,2	80,0
ERRIOXA	89,1	86,5	90,7	96,9	96,2	97,3	12,8	0,6	68,7

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

b) Nazioartekotzea. 2017-2018 Ikasturtea. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa 2019ko argitalpena.

Espainiako Unibertsitate Sistemari (EUS) sartzea eta sistema horretatik irtetea.

Ikasleen mugikortasunari dagokionez, honako definizioak kontuan hartu behar ditugu:

- **Nazioarteko ikaslea:** EUSen sartzen dena, unibertsitate presentzial batean, ohiko bizilekua atzerriko herrialdea izanik.
- **Credit mobility (mugikortasun programak):** atzerriko unibertsitatean matrikulaturiko ikasleei dagokie, aldi jakin batean Espainiako unibertsitate presentzialean ikasten dutenak mugikortasun programa baten bidez (Erasmus barne), baina helburua ez da titulua Espainian eskuratzea.
- **Degree mobility (ohiko matrikula):** ohiko moduan Espainiako unibertsitate presentzial batean matrikulatzen diren ikasleak, eta, aldi berean, familiaren ohiko etxebizitza atzerriko herrialde batean dutenak.

Sarreretan, degree mobility eta credit mobility zenbatzen dira, eta 2015/2016 ikasturtetik aurrera, doktoretzan ohiko matrikula duten nazioarteko ikasleak barne hartu dira.

Ikasleen irteeretan soilik mugikortasun programa baten bidez mugitzen direnak (credit mobility) hartzen dira kontuan, eta ez dira doktoretzako ikasleak kontuan hartzen.

2017/18 ikasturtean EAEko unibertsitateetan ikasi zuten atzerriko ikasleak 3.392 izan ziren, aurreko ikasturtean baino % 9,4 gehiago. Estatuko gehikuntza % 10,5ekoa izan zen (109.522tik 120.991ra). Mugikortasun motari dagokionez, % 60,6k mugikortasun programa batean parte hartu zuen, eta % 40,4 ohiko moduan matrikulatu zen. Estatuko ratioak % 48 eta % 52 dira, hurrenez hurren.

Euskadin, % 58,8 unibertsitate publikoan matrikulatu zen, eta % 41,2 unibertsitate pribatuan. Sexuari dagokionez, % 55,6 emakumeak izan ziren, eta % 44,4 gizonak.

V.1.24. TAULA. NAZIOARTEKO IKASLEEN SARRERAK, MUGIKORTASUN MOTAREN ARABERA.										
	2015/16 IKASTURTEA			2016/17 IKASTURTEA			2017/18 IKASTURTEA			ALDAKUNTZA 2016/17- 2017/18
	GUZTIRA	MUGIKORTASUN MOTA (% horizontalak)		GUZTIRA	MUGIKORTASUN MOTA (% horizontalak)		GUZTIRA	MUGIKORTASUN MOTA (% horizontalak)		
		Mugikortasun programak	Ohiko matrikula		Mugikortasun programak	Mugikortasun programak		Mugikortasun programak	Mugikortasun programak	
ESTATUA	94.962	54,2	45,8	109.522	48,4	51,6	120.991	48,0	52,0	10,5
EAE	2.736	62,3	37,3	3.101	61,8	38,2	3.392	60,6	40,4	9,4
Iturria: Unibertsitateko estatistikak. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa										

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

V.1.25. TAULA. NAZIOARTEKO IKASLEEN SARRERAK, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATE TITULARTASUNAREN ARABERA										
	2016/17 IKASTURTEA					2017/18 IKASTURTEA				
	GUZTIRA	SEXUA (% horizontalak)		UNIBERTSITATE MOTA (% horizontalak)		GUZTIRA	SEXUA (% horizontalak)		UNIBERTSITATE MOTA (% horizontalak)	
		Gizonak	Emakum eak	Unib. publikoak	Unib. pribatuak		Gizonak	Emaku meak	Unib. publikoak	Unib. pribatuak
ESTATUA	109.522	42,9	57,1	74,5	25,5	120.991	43,3	56,7	72,1	27,9
EAE	3.101	42,0	58,0	57,4	42,6	3.392	44,4	55,6	58,8	41,2

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

Jatorriko herrialdeari dagokionez, EAEn eta estatuan EB 28ko ikasleak nabarmentzen dira (EAEn % 49,1 eta estatuan % 45,9), baita Latinoamerikakoak eta Karibekoak ere (EAEn % 34,9 eta estatuan % 32,1).

Irteerei dagokionez, 2017/18 ikasturtean, EAEtik mugikortasun programa batekin 3.277 ikasle irten ziren, 2016/17 ikasturtean baino % 6,8 gehiago. Estatuko gehikuntza % 6,2koa izan zen (39.568tik 42.002ra).

EAEtik irten zirenen % 50,3 unibertsitate publikoan matrikulatu zen, eta % 49,7 unibertsitate pribatuan. Sexuari dagokionez, % 56,1 emakumeak izan ziren, eta % 43,9 gizonak.

V.1.26. TAULA. NAZIOARTEKO IKASLEEN SARRERAK, NAZIONALITATEAREN ARABERA				
	ESTATUA (% bertikala)		EAE (% bertikala)	
	2016/17	2017/18	2016/17	2017/18
GUZTIRA	109.522	120.991	3.101	3.392
EB28	48,5	45,9	50,9	49,1
GAINONTZEKO EUROPA	4,6	4,4	5,7	5,4
AEB ETA KANADA	7,2	7,8	3,5	3,8
LATINOAMERIKA ETA KARIBEA	30,3	32,1	34,4	34,9
AFRIKA IPARRALDEA	1,9	2,0	0,8	0,9
GAINONTZEKO AFRIKA	0,6	0,7	0,1	0,3
ASIA ETA OZEANIA	6,8	7,0	4,6	5,7

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

V.1.27 TAULA, IKASLEEN IRTEERAK, MUGIKORTASUN PROGRAMA BATEN BIDEZ, SEXUAREN ETA UNIBERTSITATEAREN TITULARTASUNAREN ARABERA								
	2015/16 IKASTURTEA	2016/17 IKASTURTEA	2017/18 IKASTURTEA					ALDAKUNTZ A, 2016/17- 2017/18
			GUZTIRA	SEXUA (% horizontalak)		UNIBERTSITATE MOTA (% horizontalak)		
				Gizonak	Emakumeak	Unib. publikoak	Unib. pribatuak	
ESTATUA	36.125	39.568	42.002	42,9	57,1	83,2	16,8	6,2
EAE	2.703	3.068	3.277	43,9	56,1	50,3	49,7	6,8
Iturria: Unibertsitateko estatistikak. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa								

Iturria: Unibertsitateko estatistikak, Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa

c) Academic Ranking of Word Universities (Shanghaiko rankinga)

Nahiz eta iturri publikoa ez izan, ARWU unibertsitateen ranking orokorren aitzindaria da, eta fidagarriena baita ere.

2003tik, ARWU urtero munduko 500 unibertsitate garrantzitsuenak aurkezten ditu, metodologia gardena eta hirugarrenen datu objektiboak erabiliz. Aurten, 2018an, 501 eta 1000 artean sailkatutako unibertsitateak ere ARWU World Top 500 Candidates (TOP 500-etarako hautagaiak) gisa argitaratu dira.

V.1.28. TAULA. SHANGHAIKO UNIBERTSITATEKO RANKINGA: ADIERAZLEAK ETA PISUA			
Irizpidea	Adierazlea	Kodea	Pisua
Hezkuntzaren kalitatea	Nobel sariak eta Fields dominak irabazi dituen erakunde bateko ikasleak	Alumni	10
Fakultatearen kalitatea	Nobel sariak eta Fields dominak irabazi dituen erakunde bateko langileak	Saria	20
	21 Gai kategoria anitzetan aipamen garrantzitsuak dituzten zientzialariak	HiCi	20
Ikerketa emaitzak	Nature and Science-n argitaratutako artikulak*	N&S	20
	Science Citation Index-Expanded-en (SCIE) eta Social Science Citation Index-en (SSCI) indexatutako agiriak	PUB	20
Per capita etekina	Erakunde baten per capita etekin akademikoa	PCP	10
GUZTIRA			100
* Giza eta Gizarte Zientzietan espezializatutako erakundeentzat, besteak beste, London School of Economics, N&S ez da kontuan hartzen, eta N&S-ren pisua beste adierazle batzuetara aldatu da			

ARWU rankingak Nobel sariak, Fields dominadunak, sarri aipatutako ikerlariak edo Nature edo Science bezalako aldizkarietan argitaratutako artikulak dituzten unibertsitateak hartzen ditu kontuan. Gainera, Science Citation Index-Expanded-ek (SCIE) eta Social Science Citation Index-ek (SSCI) indexatutako artikulak asko dituzten unibertsitateak sartzen dira.

Unibertsitateak jarduera akademikoko edo ikerketako zenbait adierazleren bidez daude sailkatuta, Nobel sariak eta Fields dominak irabazten dituzten, sarri aipatutako ikertzaileak diren, Nature eta Science aldizkarian argitaratutako lanak dituzten eta aipuen indize nagusietan indexatutako artikulak dituzten ikasle ohiak eta langileak barne. Hala, erakunde baten per capita jarduera akademikoa ere kontuan hartzen da¹¹.

V.1.29. TAULA. SHANGHAIKO UNIBERTSITATEKO RANKINGAREN ADIERAZLEEN DEFINIZIOA	
Adierazlea	Definizioa
Alumni	Erakunde horretako lizentziatura, maisutza edo doktoretza tituluak lortzen dituzten ikasleak. Pisuak graduak lortzeko aldien arabera ezartzen dira.
Saria	Fisika, Kimika, Medikuntza eta Ekonomia Nobel Sariak eta Matematikako Fields Dominak irabazten dituzten pertsonak. Pisuak sariak irabazteko aldien arabera ezartzen dira.
HiCi	Aipamen garrantzitsuak dituzten eta Thomson Reuters-ek aukeratutako ikertzaileak. Aipamen garrantzitsuak dituzten ikertzaile nagusien afiliazioak bakarrik hartzen dira kontuan.
N&S	Urte zehatz batzuen artean, Nature eta Science aldizkarietan argitaratutako lanak. Autorearen afiliazio ordena ezberdintzeko, pisu ezberdinak esleitzen dira.
PUB	Urte horretan SCIE eta SSCI indexatutako artikulak guztiak. Bakarrik 'Article' motako argitalpenak kontuan hartzen dira. Erakunde bateko agiri guztiak kalkulatzean, pisu berezia ezarri zitzaizen Social Science Citation Index-en indexatutako artikuluei.
PCP	Aurreko bost adierazleetatik haztatutako puntuazioak, langile akademikoak oinarri hartuz lanaldi osoan banatuta.
<i>Iturria: Geuk egina ARWUren datuekin</i>	

¹¹ Adierazle bakoitzeko puntu gehienak dituen erakundeari 100 puntu esleitzen zaizkio eta beste erakunde batzuenak kalkulatzeko, puntuaziorik altuenaren ehunetara jotzen da. Adierazle bakoitzaren datuei buruzko banaketa aztertzen da, edozein distorsio ondorio adierazgarri antzemateko; teknika estatistiko estandarrez baliatzen da beharrezkoa izanez gero, adierazlea doitzeko. Adierazle bakoitzaren puntuak V.1.26 TAULAn adierazitako moduan haztatzen dira, erakunde baten azken puntuazio orokorrera iritsi arte. Puntu gehienak lortzen dituen erakundeari 100 puntu ematen zaizkio eta beste erakunde batzuenak, puntuazio altuenetik abiatuta ehunetara kalkulatzen dira. Erakundearen tarteak horren gainetik kokatzen diren erakunde kopurua islatzen du.

2019ko ranking orokorrean, lehenengo bostak AEBetan eta Erresuma Batuan daude, eta hauexek dira: Harvard (AEB), Stanford (AEB), Cambridge (Erresuma Batua), Massachusetts Institute of Technology-MIT (AEB) eta Kalifornia, Berkeley (AEB).

2018an moduan, 20 unibertsitate onenen artean unibertsitate gehien dituzten herrialdeak hauek dira: Ameriketako Estatu Batuak (20tik 16); Erresuma Batua (20tik 3) eta Suitza (20tik 1).

Eskualdeen arabera:

- AEBetan, Harvard-eko Unibertsitatea da lehena (ranking orokorrean lehenengoa, 17. urtez jarraian) eta Stanford-eko Unibertsitatea bigarren postuan dago (bigarren dago baita ere ranking orokorrean). Beste 10 unibertsitate nagusiak hauek dira: MIT, Berkeley, Princeton, Columbia, Caltech eta Chicago. Eta ondoren, Los Angeles, Yale, Washington, John Hopkins, Pennsylvania, San Diego eta San Frantzisko daude.

- Erresuma Batuan, Cambridge-ko Unibertsitatea (orokorreko hirugarrena) eta Oxford-eko Unibertsitatea daude (orokorreko zazpigarrena). Eta ondoren, Londresko University College (hamabosgarrena mundu mailako rankingean), Londresko Imperial College (23), Edinburgokoa (31) eta Manchesterrekoa (33) daude.
- Europa kontinentalean, ETH Zurich (19. postua ranking orokorrean) hobekien sailkatuta dagoena da oraindik, eta Kopenhage-ko Unibertsitatea (26) bigarren postuan dago. Suediako Karolinska Institute eta Sorbona-ko Unibertsitatea (Pierre Unibertsitatea eta Marie Curie eta Paris-Sorbonne Unibertsitatea batu ondoren sortutakoa) daude ondoren, 38. eta 44. postuetan, hurrenez hurren.
- Tokioko Unibertsitatea (25) eta Kyoto-ko Unibertsitatea (32) Asiako lidertza postuetan daude.
- Melbourne-ko (41) Unibertsitatea da Ozeaniako lehenengoa.

Espainiak, 2019an, 13 unibertsitate zituen TOP 500 zerrendan. Lehenengoa Bartzelonako Unibertsitatea da, mundu mailako 200 unibertsitaterik onenen artean dagoena. Ondoren, TOP 300-en artean daude, Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa, Madrilgo Konplutentsea, Granadakoa eta Valentziakoa.

UPV-EHU, 2019an, ranking-eko TOP500 zerrendan zegoen eta estatu mailako hamabigarren postuan, ondorengo TAULAN jasota dagoen moduan.

V.1.30. TAULA. ARWU-REN RANKINGEKO TOP 20-AN DAUDEN UNIBERTSITATEAK				
2019	2018	2017	ERAKUNDEA	HERRIALDEA
1	1	1	Harvard-eko Unibertsitatea	AEB
2	2	2	Stanford-eko Unibertsitatea	AEB
3	3	3	Cambridge-ko Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
4	4	4	Massachusetts-eko Teknologia Institutua (MIT)	AEB
5	5	5	Kalifornia-ko Unibertsitatea, Berkeley	AEB
6	6	6	Princeton-eko Unibertsitatea	AEB
7	7	7	Oxford-eko Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
8	8	8	Columbia-ko Unibertsitatea	AEB
9	9	9	Kaliforniako (Caltech) Teknologia Institutua	AEB
10	10	10	Chicago-ko Unibertsitatea	AEB
11	11	12	Kalifornia-ko Unibertsitatea, Los Angeles	AEB
12	12	11	Yale-go Unibertsitatea	AEB
13	12	14	Cornell-eko Unibertsitatea	AEB
14	14	13	Washington-eko Unibertsitatea	AEB
15	17	16	Londres-eko Unibertsitatea	ERRESUMA BATUA
16	18	18	Johns Hopkins Unibertsitatea	AEB
17	16	17	Pennsylvania-ko Unibertsitatea	AEB
18	15	15	Kaliforniako Unibertsitatea, San Diego	AEB
19	19	19	Zurich-eko Teknologiako Suitzako Institutu Federala	SUITZA
20	20	20	Kaliforniako Unibertsitatea, San Frantzisko	AEB

Iturria: ARWU

V.1.31. TAULA. ARWUREN TOP500 RANKINGEAN DAUDEN ESPAINIAKO UNIBERTSITATEAK

	ARWU 2016	ARWU 2017	ARWU 2018	ARWU 2019
TOP100	-	-	-	-
TOP200	Bartzelonako Unibertsitatea		Bartzelonako Unibertsitatea Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Pompeu Fabra U. Granadako U.	Bartzelonako Unibertsitatea
TOP300	Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Granadako U.	Pompeu Fabra U. Bartzelonako Unibertsitatea Granadako U.	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Granadako U. Valentziako U.
TOP400	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Kataluniako U. Politeknikoa Valentziako U. Politeknikoa Pompeu Fabra U. Santiago de Compostelako U.	Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Madrilgo Unibertsitate Konplutentsea Santiago de Compostelako U.	UPV-EHU	Madrilgo Unibertsitate Autonomoa Pompeu Fabra U.
TOP500	UPV-EHU Valentziako U. Rovira i Virgili U.	Valentziako U. Politeknikoa Jaume I U. UPV-EHU Valentziako U.	Valentziako U. Politeknikoa Santiago de Compostelako U. Valentziako U.	Valentziako U. Politeknikoa Oviedoko Unibertsitatea Sevillako Unibertsitatea Balear Uharteetako Unibertsitatea UPV-EHU Zaragozako Unibertsitatea

Iturria: ARWU eta gug egindakoa.

1.4. KULTURA**1.4.1. Kultura ohiturak eta praktikak**

Kultura eta Kirol Ministerioak argitaratzen duen “Kultura Estatistiken Urtekariaren” arabera, EAEn 2019an hedatuen zeuden kultura ohiturak hauek ziren: musika entzutea eta kontzertuetara joatea (15 urte eta gehiagokoen % 85,6), serieak, pelikulak eta bestelakoak ikustea (% 74,7), liburuak

irakurtzea (% 70,9), zinema aretoetara joatea (% 56,1), museoetara joatea (% 48,2), modu presentzialean edo Internet bidez liburutegietara joatea (% 32,5) eta arte eszenikoetako ikuskizunetara joatea (% 32,3).

Garapenari dagokionez, 2015 eta 2019 artean, zinema aretoetako ratioak (% 59,5etik % 56,1ra) eta musika entzutearen eta kontzertuetara joatearen ratioak (% 89,2tik % 85,6ra) murriztu egin ziren; eta monumentuen bisitak (ehuneko +9,2 puntu) eta museoetan egindako bisitak (+8,5 puntu) gehitu egin ziren.

Estatuko 2019ko ohitura adierazgarriena musika entzutea eta kontzertuetara joatea izan zen, EAEn ehunekoia zertxobait altuagoa izan zelarik (% 87,2 eta % 85,6, hurrenez hurren). Ondoren, liburuak irakurtzea (% 65,8) eta serieak, pelikulak eta bestelakoak ikustea daude (% 65,1). Jarraian, EAEko kokapen berdinean, gainerako kultura ohiturak eta praktikak daude, gure autonomia erkidegoan baino ehuneko baxuagoekin.

1.4.2. Kultura enpresak eta enplegua

V.1.33. TAULA. KULTURA ENPRESAK ETA ENPLEGUA						
	EAE			ESTATUA		
	ENPRESAK	ENPLEGUA		ENPRESAK	ENPLEGUA	
		MILAKOTAN	%, GUZTITIK ENPLEGUAREN A		MILAKOTAN	%, GUZTITIK ENPLEGUARENA
2016	6.148	34,9	3,9	115.955	656,3	3,6
2017	5.804	32,1	3,6	118.407	687,2	3,7
2018	6.014	29,9	3,2	122.673	690,3	3,6
Ald. 2017-18 (%)	3,6	-6,9		3,6	0,5	

Iturria: Hezkuntza eta Kiroleko Ministerioa. 2019ko eta aurreko kultura estatistiken urtekaria

Datu iturri beraren arabera, EAEn, 2017 eta 2018 artean, kultura enpresen kopurua % 3,6 hazi zen, eta 6.014 enpresa zeuden guztira. Enplegua, berriz ere, murriztu egin da (2017 eta 2018 artean % 6,9, 32,1 mila pertsonatik 29,9 mila pertsonara). Estatuan, epealdi berean, gora egin zuen enpresen kopuruak, % 3,6, eta % 0,5 enpleguak, baita ere.

EAEn, kultura enpresetan lan egiten duten 29,9 mila pertsonen EAEko enpleguaren % 3,2 osatzen dute, estatuko batez bestekoaren (% 3,6) eta 2017ko (% 3,6) eta 2016ko (% 3,9) ratioen azpitik.

Kulturaren alorrean enplegu gehien sortzen duten autonomia erkidegoen rankingean, EAE bosgarren postuan dago, Madrilen (% 5,4), Kataluniaren (% 4,4), Balear Uhartearen (% 3,4), eta Valentziako Erkidegoaren (% 3,3) atzetik eta Galiziaren parean.

V.1.34. TAULA. KULTURA ENPLEGUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (ENPLEGUOKO EHUNEKO OSOETAN)			
	2016	2017	2018
ESTATUAREN BATEZ BESTEKOAK	3,6	3,7	3,6
ANDALUZIA	2,8	3,1	3,1
ARAGOI	2,9	2,2	2,3
ASTURIAS	2,9	2,9	2,8
BALEAR UHARTEAK	3,3	4,2	3,4
KANARIAR UHARTEAK	2,6	2,8	2,9
GAZTELA ETA LEON	2,6	2,4	2,4
GAZTELA-MANTXA	2,7	2,3	2,7
KATALUNIA	4,4	4,7	4,4
VALENTZIA	2,9	2,9	3,3
GALIZIA	3,5	3,5	3,2
MADRIL	5,7	5,7	5,4
MURTZIA	2,2	2,1	2,3
NAFARROA	3,3	2,7	3,0
EAE	3,9	3,6	3,2
KANTABRIA, EXTREMADURA, ERRIOXA, CEUTA ETA MELILLA	2,2	2,5	2,2
<i>Iturria: Hezkuntza eta Kiroleko Ministerioa. Kultura Estatistiken urtekaria. 2019 eta aurrekoak</i>			

1.4.3. Kulturako gastu publikoa

Kulturaren sektoreak EAEko ekonomian eta gizartean duen pisua zenbatesteko, zeharkako iturriak erabiltzen dira, hain zuzen ere, Hezkuntza eta Kiroleko Ministerioak argitaratzen duen “Kultura Estatistiken Urtekaria” delakoa¹².

Kultura Ministerioaren Urtekari horrek kulturako gastu publikotzat hartzen du “herri administrazioek, aintzatetsitako obligazioen aldian, kulturarako erabilitako gastu likidatua eta, beraz, finantza-emaielaren arabera izango da gastu publikoa edo pribatua, eta ez hartzailearen arabera”. Ez dira kentzen kultura erakunde publiko jakin batzuk eduki ditzaketen jatorri pribatuko sarrerak, adibidez, museoek eduki ditzaketenak. Enpresek edo partikularrek kultur erakunde publikoei emandako babesengatik, dohaintzengatik, eta abar izan ditzaketen balizko zerga-arintzeak ere ez dira sartzen kulturako gastutzat.

EAEko administrazioak 2017an kulturaren likidatutako gastua, Kultura eta Kiroleko Ministerioaren arabera, 113,2 milioi euro izan ziren, 2016an baino 7 milioi gehiago. Horrek esan nahi du, gehikuntza % 6,6koa izan zela. Gastu hori, era berean, 2017an, estatuko autonomia erkidegoetako administrazioek likidatutako gastuaren % 10,3 da (% 10,1 aurreko urtean), eta Eusko Jaurlaritzak urte horretan egindako gastuaren % 1,04 (aurreko urtean, % 1,02). Gainera, gure autonomia erkidegoko BPGd-aren % 0,16 da. Horrek esan nahi du kulturak gurean beste Autonomia Erkidegoetan baino pisu handiagoa duela, batez beste % 0,1 izaten baita gainerako erkidegoetan. Adierazle honetan, buruan ageri diren erkidegoak Nafarroa, Extremadura eta EAE dira, betiere, dituzten ezaugarri bereziengatik Ceuta eta Melilla kanpoan utziz gero. Biztanleko egin den gastuari dagokionez, EAEn kopuru hori 52,2 €-ra iritsi zen 2017. urtean, 2016. urtean baino 3,1 gehiago, eta kopuru hori estatu osoko batez bestekoa baino altuagoa da (24,6 €).

V.1.35. TAULA. AUTONOMIA ERKIDEGOETAKO ADMINISTRATZIOEK KULTURAN LIKIDATU DUTEN GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA

¹² Ikerketa honen esparruan sartutako kultura sektoreak hauek dira: Kultura ondasun eta zerbitzuak (monumentu historikoak, museoak, aztarnategi arkeologikoak, agiritegiak eta liburutegiak); arte plastikoak eta eszenikoak (erakusketak, argazkilaritza, musika, dantza eta antzerkia); liburuak eta ikus-entzunezkoak (zinema, bideoa eta grabatutako musika); diziplina artekoa (kultura sustapena eta hedapena, administrazio eta zerbitzu orokorrak eta hizkuntza politika).

	BALIO ABSOLUTUAK (MILA EUROTAN).		ESTATU MAILAN KULTURAN LIKIDATU DEN GASTUAREN %		AUTONOMIA ERKIDEGOEK GUZTIRA LIKIDATUTAKO GASTUAREN %		BPGd-aren % (AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZARENA)		BIZTANLE BAKOITZEKO BATEZ BESTEKO GASTUA (€)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
ESTATUAN, GUZTIRA	1.054.331	1.143.810	100	100	0,58	0,61	0,09	0,10	22,7	24,6
ANDALUZIA	155.229	172.302	14,7	15,6	0,51	0,53	0,10	0,11	18,5	20,5
ARAGOI	17.567	19.225	1,7	1,7	0,33	0,34	0,05	0,05	13,3	14,6
ASTURIAS	21.263	22.283	2,0	2,0	0,53	0,54	0,10	0,10	20,4	21,5
BALEAR UHARTEAK	17.197	20.448	1,6	1,9	0,39	0,44	0,06	0,07	15,1	17,8
KANARIAR UHARTEAK	15.571	21.637	1,5	2,0	0,21	0,28	0,04	0,05	7,3	10,0
KANTABRIA	14.622	17.540	1,4	1,6	0,61	0,70	0,12	0,13	25,1	30,2
GAZTELA ETA LEON	57.483	64.019	5,5	5,8	0,59	0,60	0,10	0,11	23,4	26,3
GAZTELA-MANTXA	27.849	28.066	2,6	2,5	0,35	0,33	0,07	0,07	13,6	13,8
KATALUNIA	266.031	276.978	25,2	24,2	0,77	0,79	0,12	0,12	35,9	37,2
VALENTZIA	80.419	94.188	7,6	8,5	0,45	0,50	0,08	0,09	16,3	19,1
EXTREMADURA	33.180	35.054	3,1	3,2	0,66	0,74	0,18	0,19	30,6	32,5
GALIZIA	72.686	75.208	6,9	6,8	0,70	0,68	0,13	0,12	26,7	27,8
MADRIL	86.605	93.519	8,2	8,5	0,43	0,46	0,04	0,04	13,5	14,4
MURTZIA	24.365	26.459	2,3	2,4	0,48	0,51	0,08	0,09	16,6	18,0
NAFARROA	36.092	40.569	3,4	3,7	0,91	1,02	0,19	0,21	56,6	63,4
EAE	106.158	113.172	10,1	10,3	1,02	1,04	0,16	0,16	49,1	52,2
ERRIOXA	8.426	9.436	0,8	0,9	0,58	0,67	0,11	0,12	26,9	30,2
CEUTA	3.929	3.737	0,4	0,3	1,54	1,47	0,24	0,22	46,4	43,9
MELILLA	9.658	9.969	0,9	0,9	4,04	4,00	0,64	0,65	113,9	117,4

Iturria: Hezkuntza eta Kiroleko Ministerioa. Kultura Estatistiken urtekaria, 2019

1.4.4. Familien gastua kulturaren kontsumoan

Kultura eta Kirol Ministerioaren datuen arabera, EAEko etxeek kultura ondasun eta zerbitzuetan egindako gastua, 2018. urtean, 587,2 milioi eurokoa izan zen, 2017an baino 57,5 milioi euro gutxiago. Horrek % 8,9ko murriztapena ekarri zuen. Gastu hori EAEko ondasun eta zerbitzuetan eginiko gastuaren % 1,9 da, autonomia erkidego guztien batez bestekoa baino baxuagoa (% 2,3).

Etxe bakoitzeko batez besteko gastuari dagokionez, EAE 2018an hamargarren postuan zegoen 648,5 euroekin (aurreko urtearekin alderatuz -% 9,2), Nafarroaren, Madril, Valentziako Erkidegoaren, Murtziaren, Gaztela eta Leonen, Balear Uharten, Ceuta eta Melillaren, Kataluniaren eta Errioxaren atzetik.

Pertsonako batez besteko gastuari dagokionez, 2018an 273,1 eurokoa zen, 2017an baino % 9,1 gutxiago, eta estatuko batez bestekoa baino zertxobait baxuagoa (274,6 euro); hala, EAE, gehien gastatzen duten autonomia erkidegoen rankingean hamargarren postuan dago, Extremaduraren, Ceuta eta Melillaren, Kanariar Uharten, Galiziaren, Gaztela-Mantxaren, Andaluziaren, Aragoiren, Kantabriaren, Kataluniaren eta Asturiaren aurretik.

V.1.36. TAULA. ETXEEK ONDASUNETAN ETA ZERBITZU KULTURALETAN EGITEN BATEZ BESTEKO GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA

	BALIO ABSOLUTUA (MILIOI EUROTAN)		ONDASUN ETA ZERBITZUETAKO GASTU OSOAREN %		ETXEETAKO BATEZ BESTEKO (EUROAK)		PERTSONEN BATEZ BESTEKO (EUROAK)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
ESTATUAN, GUZTIRA	13.298,4	12.714,3	2,5	2,3	718,3	682,5	288,6	274,6
ANDALUZIA	2.171,4	2.073,6	2,5	2,3	676,6	644,0	260,1	248,3
ARAGOI	371,9	333,0	2,5	2,1	691,8	616,7	287,6	257,5
ASTURIAS	315,6	276,8	2,6	2,2	692,1	610,1	308,7	273,0
BALEAR UHARTEAK	353,4	328,3	2,4	2,2	788,5	723,9	309,1	280,7
KANARIAR UHARTEAK	528,3	502,9	2,7	2,5	635,8	593,8	247,3	231,5
KANTABRIA	167,2	152,2	2,3	2,1	695,3	632,3	290,5	264,5
GAZTELA ETA LEON	680,4	741,8	2,5	2,7	663,8	725,5	286,1	314,3

GAZTELA-MANTXA	482,3	477,9	2,5	2,4	614,7	610,0	240,1	238,6
KATALUNIA	2.250,7	2.004,5	2,4	2,0	751,9	660,6	305,2	269,0
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1.405,4	1.540,4	2,6	2,7	703,4	770,4	286,3	312,7
EXTREMADURA	241,6	221,3	2,5	2,2	561,0	516,1	226,9	209,7
GALIZIA	650,8	632,0	2,2	2,1	597,2	578,6	242,3	236,0
MADRIL	2.229,4	2.090,8	2,5	2,3	861,5	797,1	347,2	321,2
MURTZIA	450,8	405,9	2,8	2,5	835,8	751,2	307,9	275,8
NAFARROA	214,7	222,6	2,5	2,5	837,1	860,4	339,7	348,7
EAE	644,7	587,2	2,1	1,9	714,6	648,5	300,5	273,1
ERRIOXA	92,7	85,2	2,5	2,3	714,0	652,3	301,0	275,5
CEUTA ETA MELILLA	47,2	37,9	2,9	2,5	882,8	700,0	280,3	224,6

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa, 2018ko Kultura Estatistiken Urtekaria

Gastu taldeari erreparatuz (liburuak eta aldizkako argitalpenak; kultura zerbitzuak; euskarriak, ikus-entzunezko ekipamendu eta osagarriak eta informazioa tratatzekoak; eta telefono mugikorrak eta Internetekin lotutako zerbitzuak), etxe bakoitzean gastatutako 648,5 euroen % 31,3, 2018an, Telefono mugikorretarako eta Internetekin lotutako zerbitzuetarako izan zen, % 27,8 liburu eta argitalpenetarako, % 23,4 ikus-entzunezko euskarri, ekipamendu eta osagarriak eta informazioa tratatzeko elementuetarako eta % 17,6 kultura zerbitzuetarako.

Batera, ikus-entzunezko euskarriak, ekipamenduak eta osagarriak eta informazioa tratatzekoak eta Telefono mugikorrak eta Internetekin lotutako zerbitzuak, 2018an, gastuaren % 54,7 izan ziren.

Estatuan, ikus-entzunezko euskarriak, ekipamenduak eta osagarriak eta informazioa tratatzekoak eta Telefono mugikorrak eta Internetekin lotutako zerbitzuak, % 60,3 izan ziren. Eta liburuak eta aldizkako argitalpenak eta kultura zerbitzuak, bakoitzak % 19,8ko kopurua du.

V.1.37. TAULA. ETXE BAKOITZEAN KULTURA ONDASUN ETA ZERBITZUETAN EGITEN DUTEN BATEZ BESTEKO GASTUA, AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZAREN ETA GASTU TALDEAREN ARABERA (EUROTAN)

	GUZTIRA		LIBURUAK ETA ALDIZKAKO ARGITALPENAK		KULTURA ZERBITZUAK		IKUS-ENTZUNEZKO EUSKARRIAK, EKIPAMENDUAK ETA OSAGARRIAK ETA INFORMAZIOA TRATATZEKOAK		TELEFONO MUGIKORRAK ETA INTERNETEKIN LOTUTAKO ZERBITZUAK	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
ESTATUAN, GUZTIRA	718,3	682,5	145,2	135,3	137,3	135,4	172,0	167,2	263,8	244,6
ANDALUZIA	676,6	644,0	81,7	82,1	122,6	132,5	171,0	145,4	301,3	284,0
ARAGOI	691,8	616,7	161,8	149,4	150,2	134,6	140,5	140,8	239,3	191,8
ASTURIAS	692,1	610,1	168,7	134,8	86,6	59,3	147,0	143,2	289,7	272,9
BALEAR UHARTEAK	788,5	723,9	145,9	158,7	139,8	137,2	215,5	178,9	287,4	249,1
KANARIAR UHARTEAK	635,8	593,8	93,7	100,5	79,3	73,8	151,4	156,9	311,3	262,6
KANTABRIA	695,3	632,3	164,0	136,7	116,3	102,3	169,7	180,2	245,3	213,1
GAZTELA ETA LEON	663,8	725,5	172,4	153,2	121,6	183,8	148,2	159,2	221,6	229,2
GAZTELA-MANTXA	614,7	610,0	99,6	116,4	113,9	110,4	142,5	136,2	258,7	247,0
KATALUNIA	751,9	660,6	165,9	130,7	157,9	121,8	180,9	183,2	247,2	224,9
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	703,4	770,4	124,3	132,9	139,4	164,7	176,3	197,2	263,4	275,6
EXTREMADURA	561,0	516,1	96,0	89,1	72,4	62,1	118,3	113,6	274,3	251,2
GALIZIA	597,2	578,6	120,4	128,9	76,0	73,7	160,3	140,8	240,6	235,3
MADRIL	861,5	797,1	211,8	195,4	197,8	198,6	201,4	196,1	250,6	207,0
MURTZIA	835,8	751,2	167,2	136,9	145,1	111,4	191,1	185,2	332,3	317,6
NAFARROA	837,1	860,4	218,3	210,9	188,8	232,0	188,8	165,6	241,3	251,8
EAE	714,6	648,5	203,9	180,1	139,9	113,9	157,8	151,5	213,0	203,0
ERRIOXA	714,0	652,3	162,2	165,9	165,9	141,6	148,9	146,0	237,0	198,7
CEUTA ETA MELILLA	882,8	700,0	---	---	---	---	---	---	---	---

*Ikuskizunak eta bestelako kultura zerbitzuak barne

Iturria: Kultura eta Kirol Ministerioa, 2019ko Kultura Estatistiken Urtekaria

1. **EUSTAT**. Eskola-jardueraren Estatistika. 2018/19 Ikasturtea Urterokoa.
2. **EUSTAT** Estatistika Unibertsitarioa. 2017/18 Ikasturtea Urterokoa.
3. **Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa** Hezkuntzako adierazleen estatuko sistema, 2019. Urterokoa.
4. **Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa** Hezkuntzaren zifrak Espainian. 2020ko argitalpena. Urterokoa.
5. **Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa** Baliabide ekonomikoak. Gastu publikoa. Urterokoa.
6. **EIN**. Espainiako Lurralde Kontabilitatea. Urterokoa.
7. **EUSTAT**. Ekonomia Kontuak. Urterokoa.
8. **EUSKO JAURLARITZA**. EAEko Kontu Orokorrak eta Aurrekontuak.
9. **Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa** Unibertsitateko estatistikak. 2019ko argitalpena. Urterokoa.
 - Errendimendu akademikoa. 2017-2018 Ikasturtea
 - Nazioartekotzea. 2017-2018 Ikasturtea
10. **Academic Ranking of Word Universities (ARWU)**. Shangaiko Unibertsitate-rankinga. 2019ko datuak. Urterokoa.
11. **Hezkuntza eta Kiroleko Ministerioa**. Kultura Estatistiken urtekaria. 2019ko argitalpena. Urterokoa.

2. EAE-KO NATUR INGURUNEAREN EGOERA

2.1. SARRERA EKONOMIA LINEALETIK EKONOMIA ZIRKULARRERA

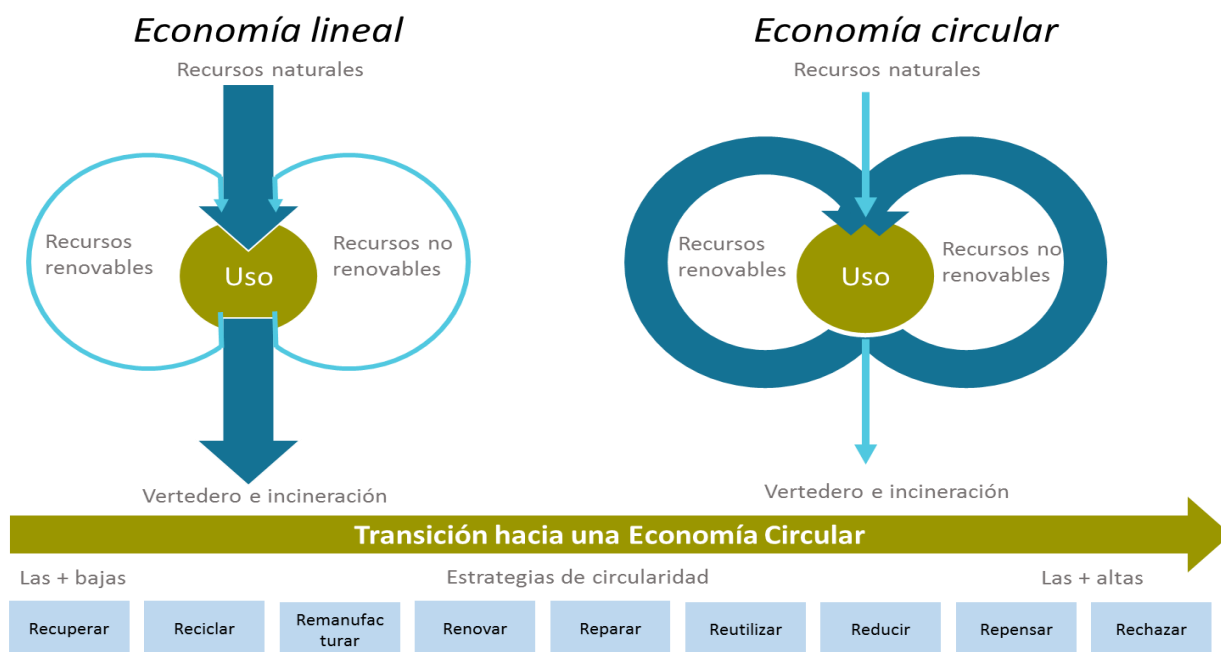
Ingurumena garrantzitsua da, zeren eta bizitza modu guztiak sortzen baitira bertan, eta, beraz, gizakiaren ekintzaren funtsezko osagaietako bat izan beharko luke ingurunea zaintzeak eta babesteak.

Garapen ekonomikoak eta sozialak bizi-kalitatea eta erosotasuna ematen dizkiote gizarteari alderdi askotan, baina, aldi berean, presio handia dakarte ingurumenaren gainean, hainbat inpaktu sorrarazten dituen.

Lehenengo hiru industria iraultzak ekonomia linealeko ereduan gauzatu ziren (oinarria “atera, ekoitzi, erabili eta bota” zelarik), garai horietan uste baitzuten baliabide naturalak ia bukaezinak zirela, eta ez zekiten zeintzuk ziren ekoizpen prozesuek pertsonengan eta ingurumenean izan zitzaizketen ondorioak. Gaur egun, badakigu azken bi mendeetan baliabide naturalak gehiegi ustiatu ditugula, eta orain, geroz eta gutxiago daudela eta geroz eta zailagoa dela horiek eskuratzea. Horregatik, gaur egun bizi dugun laugarren industria iraultzan, garapen teknologikoan aurrerapauso kualitatiboak emateaz gain, hazkunde ekonomikoa eta baliabide naturalen kontsumoa bereizi egingo dira. Baliabide naturalen eskariak igotzen jarraituko du, baina, era berean, geroz eta zailagoa izango da baliabide berriak aurkitzea eta ateratzea. Baliabideen prezioek gorabehera nabarmenak izango dituzte, eta epe luzean, ziurrenik, baliabide material batzuk oso urriak eta garestiak izango dira.

Egoera horretan, oso zaila da gaur egungo bizi estiloa mantentzea, gaur egungo oinarria, ekonomia lineala baita. Zorionez, gaur egun, geroz eta kontzientzia gehiago dago adierazitako inpaktuen garrantziari buruz, eta herritarrak aldatzen hasteaz gain, gobernuak eta enpresak ere baliabide naturalak erabiltzeko modua aldatzen hasi dira, eta, beraz, aldatzen ari da ingurumenarekin harremanak izateko dugun modua, “atera, ekoitzi, erabili eta bota” ekonomia linealeko sistematik, ekonomia zirkularreko “murriztu, berrerabili eta birziklatu” sistemara pasatuz.

V.2.1. GRAFIKOA. EKONOMIA LINEALETIK EKONOMIA ZIRKULARRERA

Iturria: PBL, Netherlands Environmental Assessment Agency (2016)

Ekonomia zirkularreko eredu berrian, produktuen eta materialen balioa ahalik eta denbora luzeenean mantentzen da; hondakinak gutxienera murrizten dira; eta baliabideak modu errepikakorrean sartzen dira ekoizpen zikloan, ondasunak, beraien bizitza erabilgarriaren amaieran, balioa izaten dutelarik. Eredu zirkularrean, prebentzioa eta ordezkapena ezinbesteko hitzak dira. Laburbilduz, "gutxiagorekin gehiago lortzea" da ekonomia zirkularraren oinarrizko printzipioa.

Eredu berri horren oinarria hiru printzipiok osatzen dute¹³.

1. Kapital naturala gordetzea eta hobetzea, bukatzen diren izakinak kontrolatuz eta baliabide berriztagarrien fluxuak orekatuz.
2. Baliabideen erabilera optimizatzea, produktuak, osagarriak eta materialak txandakatuz une oro gehieneko erabilera aplikatuz, bai ziklo teknikoetan, bai biologikoetan.
3. Sistemaren eraginkortasuna sustatzea, kanpoko elementu negatiboak jakinaraziz eta deuseztatuz.

V. kapitulua. EAEko bizitza kalitatea bigarren atal honen helburua gure autonomia erkidegoko ingurumenarekin lotutako gaiei buruzko errealitatea eta garapena ezagutzea da, bereziki, airearen kalitateari, berotegi efektuko gasen emisioei, ur gezaren kontsumoari eta hondakinak sortzeari eta kudeatzeari dagokionez. Epigrafearen bukaeran, manufaktura industriak ingurumenaren babesaren alorrean egindako gastuak laburki aztertu dira.

2.2. AIREAREN KALITATEA

Airearen kalitateari buruzko erreferentziatzko araua, Airearen kalitatea hobetzeko urtarilaren 28ko 102/2011 Errege Dekretua da¹⁴. Bertan, ingurumeneko kutsatzaile nagusientzako mugak ezartzen dira eta airearen kalitatearen kudeaketa arautzen da, zehaztuz, nola neurtu eta ebaluatu behar den, zein informazio eman behar zaien biztanleei eta zeintzuk diren kontzentrazio balioak gaitzitzean egin beharreko jarduketak.

Osasuna babesteko mugak dituzten kutsatzaileak honako hauek dira: SO₂ (sufre dioxidoa), NO₂ (nitrogeno dioxidoa), PM₁₀ (10 mikratik beherako diametroa duten partikulak), PM_{2,5} (2,5 mikratik beherako diametroa duten partikulak), CO (karbono monoxidoa), O₃ (ozonoa), C₆H₆ (bentzenoa), Pb (beruna), As (artsenikoa), Cd (kadmioa), Ni (nikela) eta B(a)P (bentzo(a)pirenoa).

¹³ Ellen MacArthur Fundazioa, "EAEko 2030erako ekonomia zirkularreko estrategian".

¹⁴ Urtarrilaren 27ko 39/2017 Errege Dekretua, Airearen kalitatea hobetzeari buruzko urtarilaren 28ko 102/2011 Errege Dekretua aldatzen duena.

BATEZ BESTEKOAK		GEHIENEZKO BALIOA	ALERTA MUGA	BETETZE EGUNA
SO ₂	ORDUTEGIA	350 µg/m ³ (24 gaingitze urtean, gehienez)	500 µg/m ³ (3 orduan)	2005-01-01
	EGUNERO	125 µg/m ³ (3 gaingitze urtean, gehienez)		2005-01-01
NO ₂	ORDUTEGIA	200 µg/m ³ (18 gaingitze urtean, gehienez)	400 µg/m ³ (3 orduan)	2010-01-01
	URTERO	40 µg/m ³		2010-01-01
PM ₁₀	EGUNERO	50 µg/m ³ (35 gaingitze urtean, gehienez)		2005-01-01
	URTERO	40 µg/m ³		2005-01-01
PM _{2,5}	URTERO	25 µg/m ³		2015-01-01
CO	ZORTZI ORDUKO BATEZ BESTEKO MUGIKORREN EGUNEKO GEHIENEZKOA	10 µg/m ³		2005-01-01
O ₃	ORDUTEGIA	180 µg/m ³	240 µg/m ³ (jarraikako 3 orduz)	2004-01-01
	ZORTZI ORDUKO BATEZ BESTEKO MUGIKORREN EGUNEKO GEHIENEZKOA	120 µg/m ³ (25 gaingitze urtean, gehienez, 3 urteko aldi baten batez besteko moduan)	120 µg/m ³	2010-01-01 (2010-2012 aldia)
BENTZENOA	URTERO	5 µg/m ³		2010-01-01
METALAK	PLOMOA	URTERO	0,5 µg/m ³	2005-01-01
	ARTSENIKOA	URTERO	6 ng/m ³	2013-01-01
	KADMIOA	URTERO	5 ng/m ³	2013-01-01
	NIKELA	URTERO	20 ng/m ³	2013-01-01
BENTZO(A)PIRENOA	URTERO	1 ng/m ³		2013-01-01

EAEko aire kalitatearen ebaluazio orokorra egiteko, lurraldea 8 eremutan banatzen da, indarrean dagoen araubidearekin bat eginez. Gainera, 5 zonatako banaketa egiten da ozonoarentzat, izan ere, gainerako kutsatzaileekin alderatuz, ezberdina da. Kutsatzaile gehienak (SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, CO eta O₃) lurraldeko eremu guztietan neurtzen dira, eta, bentzenoari, metal astunei eta bentzo(a)pirenoari dagokienez, neurketa estazioak gutxiago dira, ebaluazioa oro har egiten baita EAE osorako. Hala,

- SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} eta CO ebaluatzeko, hauek dira 8 eremuak: Enkarterriak- Nerbioi Garaia, Nerbioi Behea, Kostaldea, Donostialdea, Ibaizabal-Deba Garaia, Goierri, Arabako Lautada eta EAE-Erribera.
- Ozonoarentzako 5 eremuak hauek dira: Kostaldea, Bilbo-Barakaldo, Kantabriako Aranak, barneko arroak eta Ebroren bailara.

2004tik 2013ra izandako ozono mailen analisi estatistikoak argi erakusten du ezberdintasun nabariak daudela urtarotetan erregistratutako batez besteko mailen urtaro zikloetan, itsasoarekiko gertutasunaren arabera, hau da, urteko garapenak lotura du eremuko klimatologiarekin.

- C₆H₆-aren, Pb-aren, metal astunen eta bentzo(a)pireno-aren ebaluazioa orokorrean egiten da EAE guztiarentzat.

Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saileko “EAEko airearen kalitatearen urteko txostena. 2018” agiriaren arabera, hau da egoera, **kutsatzaileen arabera**.

V.2.1. TAULA. AIREAREN KALITATEA: EAEko KUTSATAILE ATMOSFERIKOEN EMAITZEN LABURPENA. 2018

	BALORAZIO OROKORRA	XEHETASUNA
SO₂	Mailak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	2018an, 3 ordutegi balio altu erregistratu ziren Añorgako, Arraizko eta San Juliango estazioetan, 273, 271 eta 273 µg/m ³ , hurrenez hurren. Araubidearen arabera, 350 balioa ezin da gainditu urtean 24 aldiz baino gehiago. SO ₂ -ren eguneroko batez bestekoei dagokionez, tarteak 2017an bezala mantentzen dira.
NO₂	Balioak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	Hiriburuetako trafiko estazioetan (Ategorrieta (Donostia), Easo (Donostia), Gasteiz hiribidea (Gasteiz), Maria Diaz Harokoa (Bilbo) eta Mazarredo (Bilbo)) ez da 200 µg/m ³ gainditzen duen ordutegi baliorik detektatu. Trafiko estazio horien eta beste batzuen urteko batez bestekoak 22-30 µg/m ³ artean kokatu ziren. Maria Diaz Haroko kaleko (Bilbo) trafiko estazioak, 2017an 40 µg/m ³ -ko urteko balio muga gainditu zuen, eta 2018an 39 µg/m ³ -koa izan da. 43tik 39ra jaitsi da, baina kontuan hartu behar da meteorologikoki, 2018. urtea hobea izan dela airearen kalitateari dagokionez 2017. urtea baino.
PM₁₀ eta PM_{2,5}	Mailak airearen kalitatearen araubidean ezarritako mugen barne daude.	Urteko PM ₁₀ -en batez bestekoak aurreko urteko joera jarraitu du, eta batez besteko horien kontzentrazio tarteak 9-23 µg/m ³ artean kokatu ziren. Eguneroko PM ₁₀ -en batez bestekoei dagokionez aipatu behar da 42 estazioetatik 28 estazioetan behin ere ez duela gainditu eguneroko 50 µg/m ³ -ko balioa. Estazio guztietako PM _{2,5} -eko urteko balioak araubidean ezarritako urteko mugaren azpitik daude. Urteko batez bestekoak, Valderejon erregistratutako 5 µg/m ³ -ko gutxiengoaren (landa estazioa) eta Sangronizko 11 µg/m ³ -ko urteko batez bestekoaren artean kokatu ziren.
CO	Mailak oso baxuak izan ziren estazio guztietan, gehienezko balioaren oso azpitik.	
O₃	180 µg/m ³ (herritarrei informazioa emateko muga) gainditzen zuten balioak Valderejoko estazioan gainditu ziren bakarrik abuztuaren 3ko arratsaldeko 17:00etan. Gizakien osasuna babesteko balio objektiboari (3 urteko batez bestekoan gehienez ere 25 aldiz 120 µg/m ³ -ren gainetik egotea) dagokionez, ez da balio hori gainditu.	Epe luzean, 120 µg/m ³ -ko helburua aldi gehiagotan gainditu zuten estazioak hauek izan ziren: Valderejo, Jaizkibel, Urkiola, Pagoeta eta Eltziego. Guztiak ere altuera gehiagoan eta landa eremuetan kokatuta daude. Eta gainditze batzuk erregistratu zituzten baita ere hiri estazioetan, Agurainen eta Zallan. Orokorrean, landa inguruetan eta kota altuetan kokatutako estazioetan balioak altuagoak dira (Valderejo, Urkiola eta Jaizkibel, Pagoeta, Eltziego eta Serantes), eta kasu batzuetan, periferiako hiri inguruetan, besteak beste, Agurainen, Farmazian, Muskizen, Puion, Tolosa etorbidean edo Zallan.
Bentzenoa	Urteko batez bestekoak baxuak dira, eta urteko araubideak zehaztutako mugaren barne daude, hau da, 5 µg/m ³ -ko urteko batez bestekoa.	Datuen jasotzeak ordutegi datuen % 85 betetzen du, Las Carrerasen salbu, izan ere, Abantoko Udalak obrak gauzatu zituen urte bukaerara arte plazan, eta Zelaieta (Amorebieta) ere salbuetsiz, analizatzailea matxuratuta egon baitzen.
Metalak eta Bentzo(a)pirenoa	Metalen eta bentzo(a)pirenoaren mailak oso baxuak dira horiek neurtu dituzten lau estazioetan: Maria Diaz Harokoa (Bilbo), Erandio (Erandio), Tolosa hiribidea (Donostia) eta Martxoak hiru (Gasteiz).	Nabarmentzekoa da datu asko daudela detektatze mugaren azpitik. Guztietatik, Erandion izan ziren Cd, Ni, Pb eta bentzopireno maila altuenak; As-ri dagokionez, Maria Diaz Harokoa kalean izan zen laginketa puntu altuena.

Iturria: EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2018. EUSKO JAURLARITZA

Airearen kalitate indizeak (AKI) biztanleei airearen kalitateari buruzko informazioa modu argian eta errazean helarazteko balio du.

Airearen kalitate indizea jakiteko, EAEn kontrol eta zaintza sare bat dago, eta denbora errealean neurtzen dituzte SO₂, NO_x, CO, PM₁₀ eta O₃ kutsatzaileen parametroak, eremu ezberdinetan banatutako estazioetan, hain zuzen ere.

AKIk detektatutako balioak tartetan banatzen dira, eta, horiei, bilbe edo kolore bat esleitzen zaie, eremu zehatz bateko airearen kalitatea adierazteko. Bost kategoriatan banatuta dago, airearen kalitatearen egoera definitzen dutenak, honela: Oso ona, Ona, Hobetu beharrekoa, Txarra eta Oso txarra.

AIREAREN KALITATEA	NO ₂	SO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀	PM _{2,5}
OSO ONA	0-50	0-50	0-5	0-60	0-25	0-16
ONA	50-100	50-85	5-7	60-100	25-50	16-33
HOBETU BEHARREKOA	100-200	85-125	7-10	100-140	50-65	33-39
TXARRA	200-400	125-200	10-15	140-160	65-85	39-50
OSO TXARRA	>400	>200	>15	>160	>85	>50

Eguneroko AKI kalkulatzeko, hauexek erabiltzen dira: NO₂-ren eguneroko batez bestekoen gehieneko balioak, CO eta O₃-ren zortzi orduko batez besteko mugikorren gehieneko balioak eta SO₂-ren, PM₁₀-en eta PM_{2,5}-en eguneroko batez bestekoak. Kontzentrazio tartek zehazteko, 102/2011 EDren I. eranskinean ezarritako balioak kontuan hartzen dira. Eguneroko AKIren balioak TAULAn jasotakoak dira. Eremu bakoitzari esleitutako eguneko balioa eremu horretako estazioetako balio txarrena izango da.

Era berean, EAE aurretik aipatutako 8 eremu hauetan banatzen da: Enkarterriak- Nerbioi Garaia, Nerbioi Behea, Kostaldea, Donostialdea, Ibaizabal-Deba Garaia, Goierri, Arabako Lautada eta EAE-Erribera.

Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailak emandako informazioaren arabera, EAEko airearen kalitatea hobetu egin da azken urteetan, V.2.2. koadroko datuetan ikus daitekeen moduan. Hala, jasangarritasun adierazlea ("Oso ona", "Ona" eta "Hobetu beharrekoa" kalifikazioa izan duten egunen baturaren artean kalkulaturakoa) hobetzen joan da, eta, 2018an, % 99,7koa zen.

V.2.2. TAULA. AIREAREN KALITATEAREN ADIERAZLEAREN ETA JASANGARRITASUN ADIERAZLEAREN GARAPENA						
	AIREAREN KALITATEA (Urteko egun guztiak oinarri hartuz, egunen %)					JASANGARRITASUN ADIERAZLEA (%) (1)
	OSO ONA	ONA	HOBETU BEHARREKOA	TXARRA	OSO TXARRA	
2014	5,7	72,7	20,4	0,9	0,3	98,8
2015	5,3	78,1	15,8	0,8	0	99,2
2016	4,5	77,5	17	0,7	0,3	99
2018	23,9	70,8	5	0,3	0	99,7
(1) urteko jasangarritasun adierazlea = ("oso ona" kalifikazioa izan duten egunak + "ona" kalifikazioa izan duten egunak + "hobetu beharrekoa" kalifikazioa izan duten egunak) / urteko egun guztiak Iturria: Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.						

2018an, bakarrik 8 egunetan izan zen airearen kalitatea txarra, eta egun batean ere ez zuen izan kalitate oso txarra (2016an 28 izan ziren: 20 txarra eta 8 oso txarra). 8 horietatik 3 Nerbioi Behean izan ziren, 2 Donostialdean eta 3 Ibaizabal-Deba Garaian.

V.2.3. TAULA. AIREAREN KALITATEA HOBETU BEHARREKOA, TXARRA ETA OSO TXARRA IZAN ZUTEN EGUNAK ETA EAE-KO EREMUEK ETA URTEEN ARABERAKO JASANGARRITASUN ADIERAZLEA

	2017				2018			
	Hobetu beharrekoa	Txarra	Oso txarra	Jasangarritasun adierazlea (%)	Hobetu beharrekoa	Txarra	Oso txarra	Jasangarritasun adierazlea (%)
ENKARTERRIAK-NERBIOI GARAIA	35	1	0	99,7	0	0	0	100
NERBIOI BEHEA	60	3	0	99,2	21	3	0	99,2
KOSTALDEA	44	1	2	99,2	28	0	0	100
DONOSTIALDEA	87	5	0	98,6	33	2	0	99,5
IBAIZABAL-DEBA GARAIA	68	3	1	98,9	33	3	0	99,2
GOIERRI	45	0	3	99,2	3	0	0	100
ARABAKO LAUTADA	72	0	1	99,7	4	0	0	100
EAE-ERRIBERA	86	7	1	97,8	24	0	0	100
EGUN GUZTIAK, AIREAREN KALITATEAREN ARABERA	497	20	8	99,0	146	8	0	99,7
EGUNEN %, AIREAREN KALITATEAREN ARABERA	17	0,7	0,3		5	0,3	0	

Iturria: Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.

2.3. KLIMA ALDAKETA. BEROTEGI EFEKTUKO GAS EMISIOAK

Klima aldaketa XXI. mendeko ingurumen erronka nagusienetakoa da. Nazio batuek 2014an argitaratutako bosgarren ebaluazio txostenaren arabera, lurraren klima aldatua izan da, atmosferan metatutako berotegi-efektuko gasen ondorioz. Hori dela-eta, planetako batez besteko tenperatura 0,85 °C igo da azken mendean eta XXI. mendearen bukaerarako 3,7 °C eta 4,8 °C bitartean igo daiteke.

2015eko Parisko Biltzarrean, 175 parte-hartzailek, hau da, 174 herrialdek eta EBk, akordio bat sinatu zuten “Mundu mailako batez besteko tenperaturaren gehikuntza 2°C azpitik mantentzeko industrializazio aurreko balioak oinarri hartuz, eta tenperaturaren gehikuntza 1,5°C-tan mantentzeko lanean jarraitzeko, aintzatetsiz, horrek, klima aldaketaren arriskuak eta ondorioak nabarmenki gutxituko dituela”. Tenperatura maila horiek informazio zientifikoan oinarrituz ezarri ziren, klima sistemaren interferentziak muga onargarrien barnean mantentzeko.

EBk, 2030erako emisioak % 40 gutxituko dituela esan zuen (1990. urtearekin alderatuz), “2030erako klima eta energiaren esparrua” plangintzan eta “2050erako karbonoan baxua den ekonomia” plangintzan ezarritakoekin bat eginez. Azken horretan, 2050erako berotegi efektuko gas emisioak % 80 murrizteko plana zehazten da (1990. urtearekin alderatuz).

Europako konpromiso horiek banatzeko, alde batetik, emisioen eskubideen merkataritzako araubidean araututako sektoreen (EU-ETS)¹⁵ eta zehaztugabeak izeneko gainerako sektoreen artean egingo da banaketa¹⁶. Bere aldetik, sektore zehaztugabeen murrizketak bermatzeko, EBko herrialdeek derrigorrez bete beharreko helburuak ezartzen dira, esfortzuak banatzeko 406/2009/CE erabakian eta COM(2016) 482 araubide proposamenean.

Eskualdeek, ez dute juridikoki lotesleak diren berotegi efektuko gasak murrizteko helbururik, baina, EAEko 2050erako Klima Aldaketaren Estrategian helburu objektibo bat ezarrita dago, hau da, Euskadiko berotegi efektuko gasen emisioa,

¹⁵ Energiaren sektorea eta energia kontsumitzeko sektore industrial intentsiboak, nagusiki.

¹⁶ Hondakinak, egoitzazkoa, zerbitzuak, garraioa, arautu gabeko industria

2030ean, gutxienez % 40 gutxitzea, eta 2050erako % 80, hori guztia, 2005. urtea oinarri hartuz. Gainera, beste helburu batzuen artean daude 2050erako energia berriztagarrien kontsumoa azken kontsumoarekiko % 4koa izatea, eta euskal lurraldeak klima aldaketarekiko duen erresilientzia bermatzea.

IHOBEren “Euskal Herriko Berotegi Efektuko Gas Emisioen Inbentarioaren¹⁷” azken datuen arabera, BEG-en emisioak, CO₂-baliokidea terminoetan neurtuta, 2017an % 5,6 gehitu ziren 2016. urtearekin alderatuz, balio absolutuak 20 milioi tonakoak izan zirelarik.

2005.urtean¹⁸, emisioak % 22,2 gutxitu ziren, 2050erako Klima Aldaketaren Euskal Estrategiako helburuak lortzeko markatutako kopuruen zertxobait azpitik; horren arabera, 2030erako helburua % 40ko murrizketa egotea da.

Emisioen intentsitatea, hau da, BPGd unitate bat ekoizteko sortutako emisioak, % 32 gutxitu ziren 2005. urtearekin alderatuz, eta % 50 1990. urtearekin alderatuz. EAEko emisioen intentsitatea EB28ko batez bestekoaren azpitik mantentzen da, erosketa parekotasun terminoetan. *Per capita emisioak* % 24 gutxitu ziren 2005etik, eta % 7 1990etik. Hala ere, gure per capita emisioak EB28ko batez bestekoaren zertxobait altuagoak izaten jarraitzen dute.

Araututako sektoreen emisioak, hau da, “EU-ETS” emisio eskubideen Europako merkataritza araubidearen barne daudenak (energia sektorea eta nagusiki, kontsumo energiako sektore industrial intentsiboak), gehitu egin ziren 2017an, nagusiki, sorkuntza elektrikoan eta altzairu, zementu eta kare sektoreei esker, eta, beste sektore batzuk, hala-nola, finketa sektoreak, emisioak gutxitu zituzten. 2005ekin alderatuz (arabide hori funtzionatzen egon zen lehenengo urtea), emisioak % 42 gutxitu ziren.

Emisio zehaztugabeak, hau da, aurreko araubideak arautzen ez dituen sektoreek igorritakoak (hondakinak, egoitzazkoa, zerbitzuak, garraioa, arautu gabeko industria, eta abar) gehitu egin ziren 2017an, nagusiki, garraio sektorearen emisioak gehitu egin zirelako, eta neurri txikiagoan, egoitza sektorea dela-eta. 2005ekin alderatuz, emisioak % 10 gutxitu ziren. Per capita emisio zehaztugabeak EB28ko batez bestekoa baino zertxobait baxuagoak izan ziren.

V.2.4. TAULA. BEG EMISIOAK SEKTOREEN ARABERA EAE-N (CO₂ MILAKA TONA BALIOKIDEAK)

	1990	2005	2010	2014	2015	2016	2017	Ald. 2016-17	Ald. 2005-17	Ald. 1990-17
Energiaren sektorea	7.776,1	10.598,9	7.849,4	6.617,5	7.044,2	6.347,7	6.705,5	5,6	-36,7	-13,8
Energiaren sektorea (z)	2.977,1	8.439,6	6.101,5	4.270,9	4.154,4	4.094,4	4.072,4	-0,5	-51,7	36,8
Energia elektriko inportatua (EEI)	4.799,0	2.159,3	1.747,9	2.346,6	2.889,8	2.253,3	2.633,1	16,9	21,9	-45,1
Industria (z)	7.271,8	5.803,9	5.842,4	4.269,8	4.040,6	4.027,8	4.231,2	5,1	-27,1	-41,8
Garraioa (z)	2.712,7	5.486,1	5.104,7	5.539,9	5.719,9	5.983,0	6.359,5	6,3	15,9	134,4
Egoitzazkoa (z)	629,6	942,9	886,3	712,0	760,8	656,7	776,3	18,2	-17,7	23,3
Zerbitzuak (z)	223,5	451,2	502,1	457,7	482,3	413,9	438,0	5,8	-2,9	95,9
Nekazaritza (z)	1.060,9	1.106,4	755,2	678,6	662,2	665,6	673,3	1,2	-39,1	-36,5
Hondakinak (z)	1.143,8	1.375,1	1.149,4	1.012,0	955,7	914,1	862,8	-5,6	-37,3	-24,6
Emisio zuzenak (z)	16.019,3	23.605,1	20.341,5	16.941,1	16.776,0	16.755,5	17.413,4	3,9	-26,2	8,7
Emisio guztiak (zuzenak+EEI)	20.818,3	25.764,5	22.089,4	19.287,7	19.665,8	19.008,8	20.046,5	5,5	-22,2	-3,7

(Z): Emisio zuzenak

Iturria: IHOBE, EAEko berotegi efektuko gas emisioen inbentarioa

¹⁷ Inbentario honetan, kontsumitutako elektrizitate emisioak kontuan hartzen dira, gure eremu geografikoaren barne eta kanpo gertatutakoak.

¹⁸ Oinarrizko urtea, 2050erako Euskal Klima Estrategian eta Europako herrialdeetan, 406/2009/CE emisio zehaztugabeen esfortzuak banatzeko erabakiaren barnean.

2017ko emisioen baldintzatzailea sektore guztien gehikuntza orokorra da, hondakinen sektorea salbu.

Ondoren, 2017ko sektore igorleen egoera eta garapena azalduko ditugu IHOBEn datuen arabera, V.2.4. TAULAN laburtuta daudenak.

- Energiaren sektorea. EAEko emisio zuzenen % 33,4.

Emisioak % 5,6 gehitu ziren 2016. urtearekin alderatuz, nagusiki, sektore elektrikoak emisio gehiago egin zituelako. 2005. urtearekin alderatuz, % 36,7 gutxitu ziren, eta 1990. urtearekin alderatuz, % 13,8.

- Garraio sektorea. Emisioen % 31,7 garraio sektorearena da, Euskadin, bigarren emisio iturria delarik. Gutxi gorabehera, sektore horren isurien % 96 errepide bidezko garraioari daude lotuta. %60 inguru turismoek sortzen dute eta gainerako %40 salgaien garraioak.

Azken urteetako goranzko joerari jarraituz, emisioak % 6,3 hazi ziren 2016. urtearekin alderatuz. 2005.urtearekin alderatuz, % 15,9 gutxitu ziren, eta 1990. urtearekin alderatuz, % 134,4.

- Industria sektorea. EAEko emisioen % 21,1 (zuzeneko emisioak) industria sektorearenak dira, baina kontsumitzen duen elektrizitateari lotutako emisioak kontuan hartuz gero (zeharkako emisioak), ehunekoa % 32koa da.

Emisioak % 5,1 gehitu ziren 2016. urtearekin alderatuz. 2005. urtetik aurrera, % 27,1 gutxitu ziren, eta 1990. urtetik, % 41,8.

- Egoitzazko eta zerbitzuen sektorea. Batera, EAEko BEG-en % 6,1 igortzen dute. Kontsumitutako elektrizitateari lotutako emisioak kontuan hartuz gero (zeharkako emisioak), ehunekoa % 15 da.

2016. urtearekin alderatuz, emisioak honela gehitu ziren: % 18,2 egoitzazkoan, eta % 5,8 zerbitzuetan.

Egoitzazko sektoreak % 17,7 gutxitu ditu emisioak 2005. urtearekin alderatuz, baina, 1990. urtearekin alderatuz, % 23,3 gehitu ditu.

Sektoreen zerbitzuak, 2005. urtearekin alderatuz, % 2,9 gutxitu ditu emisioak, eta 1990. urtearekin alderatuz, % 96 gehitu ditu.

- Nekazaritza, abeltzaintza eta arrantza sektorea. EAEko emisio zuzenen % 3,4 sektore horrek sortzen du. Emisioak % 39,1 gutxitu dira 2005. urtearekin alderatuz, eta % 36,5 1990. urtearekin alderatuz.
- Hondakinen sektorea. EAEko emisio guztien % 4,3 sektore horrek sortzen du. Emisioak % 37,3 gutxitu dira 2005. urtearekin alderatuz, eta % 24,6 1990. urtearekin alderatuz.

Emisioak gutxitu egin dira askotariko faktoreak direla-eta, besteak beste, isurien tasa baxuagoa delako (etxeko hondakinen sorrera gutxitzea, birziklapen ehunekoa gehitzea, zabortegietako aurretratamenduak, errausketak, eta abar) eta emisio zehaztugabeak gutxiago izan direlako, zabortegiko gasa jasotzeko eta erretzeko hobekuntzen ondorioz.

2.4. UR GEZA JASOTZEA ETA KONTSUMITZEA

Ur-hornidura gizartearen garapen demografikorako, sozialerako eta ekonomikorako oinarritzko zerbitzuetako bat da, eta herri administrazioek nahitaez eman behar dute zerbitzu hori. Uraren hiri eskariak, heterogenotasun handia du erabileraren aldetik, zeren eta etxeko erabilerak nahiz uraren beste erabilera batzuk sartzen baitira, hala nola, udalekoak, taldeetakoak, industrietakoak, merkataritzakoak eta nekazaritzakoak. Aldi berean, industria turistikoak eta bigarren etxebizitzak uraren eskari handia dakarte horniduran; izan ere, bertako biztanleei (errolatuak) dagokiena baino handiagoa izan daiteke.

Memoria hau bukatzean, INEren “*Ur hornidurari eta saneamenduari buruzko estatistikan*” (egiturazko lana da, gaur egun bi urtean behin egiten dena) jasotako datuak 2016. urtekoak dira, eta, horien arabera, urte horretan, hirietako hornidura sareetara 167,3 Hm³ ur hornitu ziren. 2018ko datuak 2020ko uztaillean argitaratuko dira. Ondorioz, estatistika hori aztertu nahi dutenek, gure memoria sozioekonomikoaren 2018ko argitalpena ikus dezakete.

Bere aldetik, URA uraren euskal agentziak “*EAEko ur kontsumoaren estatistikaren*” datuen arabera, EAEn, hornitutako ur bolumena % 0,2 gutxitu da 2017 eta 2018 artean, 180 Hm kopurua izan zuelarik (% 78,1 hiri hornidurakoa izanik eta ¹⁹ % 21,9 iturri propioetakoak).²⁰

180 Hm ur horretatik, % 49,1 etxeetan erabili zuten, % 36,8 industrian, % 6,8 merkataritzan, % 5,8 erabilera publikoan, % 0,6 nekazaritzan eta abeltzaintzan eta % 0,9 beste erabilera batzuetan.

2017 eta 2018 artean, gehitu egin zen merkataritza, nekazaritza eta abeltzaintza eta “beste erabilera batzuen” kontsumoa, eta gutxitu egin zen etxeetako erabilera, industriakoa eta erabilera publikoa.

V.2.5. TAULA. HORNIDURA ETA ERABILERA MOTAREN ARABERAKO UR KONTSUMOAREN GARAPENA							
	2016		2017		2018		Aldakuntza
	m ³	% bertikala	m ³	% bertikala	m ³	% bertikala	
Guztira	180.637.435	100	180.334.331	100	179.965.484	100	-0,2
Hornidura mota							
1.- Hiri hornidura	141.873.500	78,5	140.277.910	77,8	140.548.775	78,1	0,2
2.- Hornidura iturri propioak	38.763.935	21,5	40.056.421	% 22,2	39.416.710	21,9	-1,6
Erabilera mota							
1.- Etxeko erabilera	89.191.118	49,4	88.547.260	49,1	88.318.279	49,1	-0,3
2.- Industria erabilera	65.939.731	36,5	66.412.090	36,8	66.232.578	36,8	-0,3
3.- Merkataritza erabilera	12.429.023	6,9	11.970.086	6,6	12.219.522	6,8	2,1
4.- Erabilera publikoa (*)	10.427.598	5,8	10.650.290	5,9	10.356.549	5,8	-2,8
5.- Beste erabilera batzuk	1.522.944	0,8	1.631.735	0,9	1.707.480	0,9	4,6
6.- Nekazaritza eta abeltzaintza erabilera	1.127.021	0,6	1.122.869	0,6	1.131.076	0,6	0,7
(*) Erakunde hornitzaileen kontsumo propioa eta doako hornidurak barne hartzen ditu Iturria: Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila. Ura-Uraren Euskal Agentzia							

¹⁹ Uraren hiri hornidura (hiri hornidura sistemek hornitutako ur kontsumoa): azken kontsumitzaileei hiri hornidura sistemen bidez hornitutako ur bolumena, m³ bidez neurtuta. Ente hornitzaileek kudeatzen dute.

²⁰ Ur hornidurako iturri propioak (ente hornitzaileak ez diren bestelako titularren aprobetxamenduetako ur kontsumoa): ur aprobetxamenduak (gainazalekoak edo lur-azpikoak) dira, eta, horiek erabiltzeko, administrazioaren baimena edo lagapena behar da.

2.5. HONDAKINAK SORTZEA ETA KUDEATZEA

EBk hondakinen arazoa ikuspegi zabalagotik eta orokorragotik lantzearen aldeko apustua egin du, hondakinen kudeaketaren hierarkia betetzearagin handiena duten alderdi guztiak azpimarratuz.

Ekonomia zirkularra deritzona da, eta horren helburu nagusia produktuek, materialek eta baliabideek ekonomian ahalik eta denbora luzeenean jarraitzea da, baita hondakin ahalik eta gutxien sortzea eta saihestu ezin izan diren hondakinak ahalik eta gehien baliatzea ere. Ziklo biologikoetan nahiz ziklo teknologikoetan aplikatzen da.

Hala, sortutako hondakinetatik materialak eta substantziak berreskuratzen dira, ondoren ekoizpen-prozesuan sartuko direnak, segurtasunez gizakien osasunerako eta ingurumenerako. Azken finean, hazkunde ekonomikoa kontsumotik aparte uztea da.

Hondakinak biltzeko eta kudeatzeko moduak birziklatze-tasa handiak eragin ditzake, baita materialak ekonomiara itzultzea ere, edo bestela, eraginkorra ez den sistemara itzultzea, non birziklatu daitezkeen hondakinen zatirik handienak hondakindegietan edo erraustegietan bukatuko duen.

Hondakinei eta kutsatutako lurzoruei buruzko uztailaren 28ko 22/2011 Legearen 3.m) artikuluan (BOE, 2011-07-29) zehaztu dagoenez: *“hondakinen kudeaketa”* hondakinak biltzea, garraiatzea eta tratatzea da, lan horien zaintza gauzatuz, baita ere zaborteak itxi ondorengo mantentze-lanak, negoziatzaile edo agente gisa gauzatutako jarduketak barne.

8.1. artikuluan haxe dago ezarrita: *“administrazio eskumendunek, hondakinak prebentzioaren eta hondakinak kudeatzearan legeriaren alorrean eta horretarako politikak garatuz, ingurumen emaitza onenak lortzeko, honako lehentasun ordenaren arabera aplikatuko dute hondakinen hierarkia: a) prebentzioa; b) berrerabiltzeko prestatzea,²¹ eta²² c) birziklatzea,²³ d) bestelako balorizazioak, balorazio energetikoa barne; eta e) deuseztatzea.”²⁴*

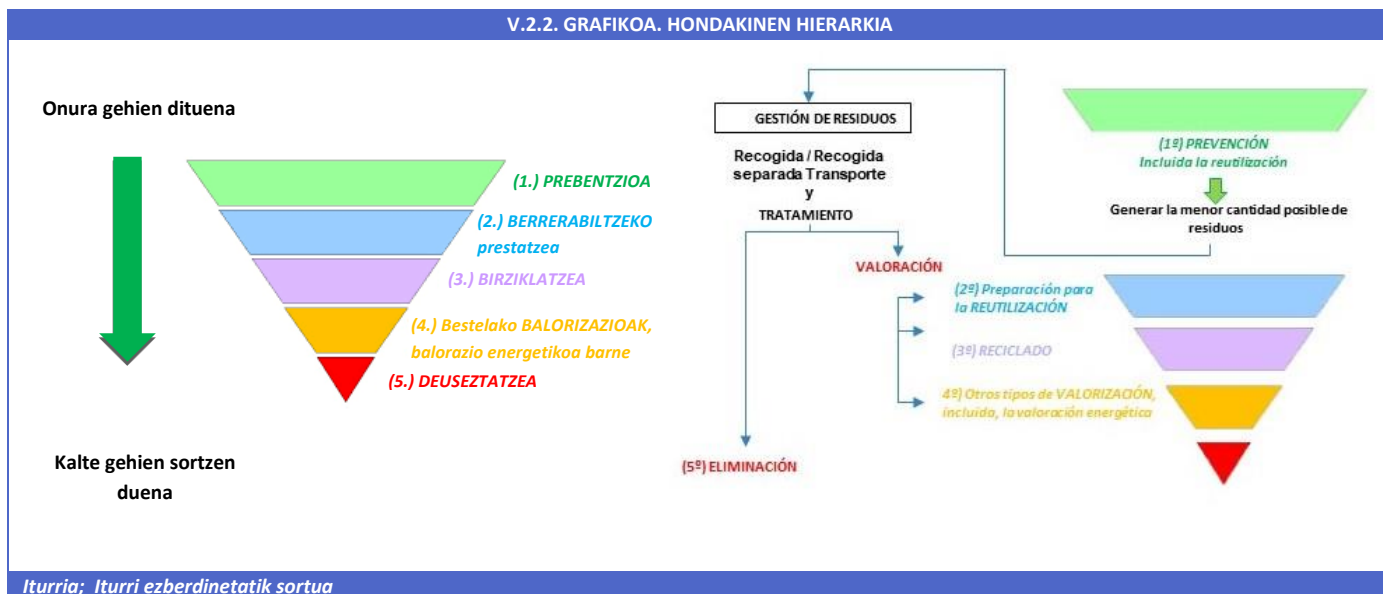
²¹ Berrerabiltzeko prestatzea: balorizazio lana da, eta, horren bidez, egiaztatzea, garbiketak eta konponketak egiten dira, hala, produktuak, edo hondakin bihurtu diren produktuen osagarriak berrerabiltzeko prestatzen direlarik, aurretiazko bestelako eraldaketarik gabe (22/2011 Legearen 3.s. art.).

²² Balorizazioa: eragiketa bat, bere emaitza nagusia hondakinak xede erabilgarria izatea delarik, beste material batzuk ordezkatzeko dituelako, material horiek, bestela, funtzio zehatz bat betetzeko erabiliko zirelarik, edo, emaitza, hondakina prestatzea delarik, funtzio hori betetzeko instalakuntzan edo ekonomian, orokorrean (22/2011 Legearen 3.s. art.).

²³ Birziklatzea: balorizazio lana da, zeinaren bitartez, hondakinak berriz ere produktu, material edo substantzia bihurtzen diren, bai hori jatorrizko xedea izanik, bai bestelako xedeetarako. Material organikoaren eraldaketa barne, baina, ez balorizazio energetikoa ezta erregai gisa edo betetze lanetarako erabiliko diren materialen eraldaketa. (22/2011 Legearen 3.t. art.).

²⁴ Deuseztatzea: balorizazioa ez den eragiketa, bai, horren bigarren mailako helburua substantzien edo energiaren aprobetxamendua denean (22/2011 Legearen 3.v. art.).

V.2.2. GRAFIKOA. HONDAKINEN HIERARKIA

2.5.1. Arriskutsuak ez diren hondakinen kudeaketa

Epigrafe honetan, kontuan hartuz INEk ez duela autonomia erkidegoen arabera informazioa ematen, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren estatistikak/inventarioak erabiliko ditugu.

Inventarioan jasotako hondakin ez arriskutsuen barne daude hondakin mota guztiak, hondakin arriskutsuak, hiri hondakinak eta eraikuntza eta eraiste hondakinak.

Hondakin ez arriskutsuak (fabrikazio, eraldaketa, erabilera, kontsumo, garbiketa edo industria jarduerak sortutako mantentze hondakinak) eta jardura ekonomikoek sortutako hondakin ez arriskutsuak barne hartzen dira, betiere, horien hondakinen sorkuntzari buruzko informazioa eskuragarri izanez gero, bai nekazaritza eta elikadura sektoreetakoak, bai zerbitzuak.

Inventario horretako datuen arabera, 2016 eta 2018 artean, kudeatutako hondakin ez arriskutsuak % 4,2 gehitu ziren, 3.448.313 Tm-ko kopuruarekin, hain zuzen ere. Horien artean hauek nabarmendu behar dira: hondakinen tratamenduko industria hondakinak (% 29,7), prozesu termikoetako industria hondakinak (hondakin ez arriskutsuen % 27), metalen mekanizatuak (% 16), ontziak eta trapeak (% 10,2) eta zur eta paper industriaren hondakinak (% 8,5).

Hondakin horien kudeaketari dagokionez, 2018an, hondakin ez arriskutsu guztien % 53 birziklatu edo konpost bihurtu zen (2016an % 54,3), % 3,2 energetikoki balioztatu zen (2016an % 3,4) eta gainerako % 43,8a deuseztatu egin zen (% 42,3 aurreko aldian).

V.2.6. TAULA. EAE-KO HONDAKIN EZ-ARRISKUTSUEN BILAKAERA, HEZ* KODEAREN ARABERA (Tonak)

	2016		2018		2016-2018 ALDAKUNTZA
	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	
01- MEATZEAK ETA HARROBIAK	7.884	0,2	11.018	0,3	39,8
02- NEKAZ., HORTIKULTURA, AKUIKULTURA...	68.553	2,1	73.318	2,1	7,0
03-IND. ZURA ETA PAPERAK	274.051	8,3	291.964	8,5	6,5
04-IND. LARRUA ETA EHUNAK	105	0,0	135	0,0	28,6
05- PETROLIO FINKETA	1.281	0,0	547	0,0	-57,3
06-IND. KIMIKA INORGANIKOA	18.275	0,6	16.609	0,5	-9,1
07-IND. KIMIKA ORGANIKOA	49.504	1,5	42.827	1,2	-13,5
08- MARGOAK, BERNIZAK ETA TINDUAK	7.796	0,2	5.259	0,2	-32,5
09-IND. FOTOGRAFIKOA	159	0,0	131	0,0	-17,6
10-IND. PROZESU TERMIKOAK	981.123	29,7	929.434	27,0	-5,3
11-METALEN TRATAMENDUA ETA ESTALDURA	5.099	0,2	6.328	0,2	24,1
12-IND. METALEN MEKANIZATUA	788.191	23,8	552.181	16,0	-29,9
13- ERABILITAKO OLIOAK				0,0	
14. ERABILITAKO DISOLBAGARRIAK				0,0	
15- ONTZIAK ETA TRAPUAK	199.450	6,0	351.948	10,2	76,5
16- BESTELAKO HONDAKINAK	159.080	4,8	143.633	4,2	-9,7
17. ERAIKUNTZA ETA ERAISPENA		0,0		0,0	
18- ZERBITZU MEDIKUAK, ALBAITARITZA ZERBITZUAK...	35	0,0	19	0,0	-45,7
19-IND. HONDAKINEN TRATAMENDUA	747.392	22,6	1.022.963	29,7	36,9
20- UDALEKOAK ETA ASIMILAGARRIAK				0,0	
GUZTIRA	3.307.978	100,0	3.448.313	100,0	4,2

* HEZ: Hondakinen Europako Zerrenda. Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.

V.2.7. TAULA. EAE-N SORTUTAKO HONDAKIN EZ ARRISKUTSUEN KUDEAKETA

		2016		2018	
		GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK
HONDAKINAK, GUZTIRA		3.307.978	100	3.448.313	100
BERRESKURATZE LANAK	BIRZIKLATZEA+BERRERABILT ZEA+KONPOSTA EGITEA	1.794.845	54,3	1.826.940	53
	BALORIZAZIO ENERGETIKOA	113.978	3,4	111.459	3,2
DEUSEZTATZE LANAK	ERRAUSTEA				
	DEUSEZTATZEA	1.399.155	42,3	1.509.915	43,8

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.

2.5.2. Hiri hondakinen kudeaketa

Eusko Jaurlaritzako *Jasangarritasuneko ingurumen adierazleekin* batera doazen definizioetan hiriko edo udalerriko hondakinak (HH) definitzen dira, honela: etxeetan, saltokietan, bulegoetan eta zerbitzuetan sortutako hondakinak eta arriskutsuak ez direnak, eta beraien izaera edo osaera dela-eta, aurreko lekuetan edo jardueretan sortutakoetan asimilatu daitezkeenak. HH hondakinak dira baita ere bide publikoak, inguru berdeak, aisialdi eremuak eta hondartzak garbitzean sortutakoak; etxeetako animalien hilotzak, eta abandonatutako altzariak, tresnak eta ibilgailuak; baita ere etxeetako eraikuntza eta konponketetako obra txikietan sortutako hondakinak eta zaborrak.

Bere aldetik, 22/2011 Legearen 3.b. artikuluan *etxeko hondakinak* etxeetako jardueren ondorioz sortutakoak direla dago jasota (ez arriskutsuak): baita aurrekoen antzekoak ere, zerbitzuetan eta industrietan sortutakoak. Kategoria horren barne daude baita ere etxeetan sortzen diren gailu elektriko eta elektronikoetako hondakinak, arropa, pilak, metagailuak, altzariak eta tresnak, baita eraikuntza eta konponketa txikietako obretan sortutako hondakinak eta zaborrak ere. Etxeko hondakinak dira bide publikoak, eremu berdeak, aisialdi eremuak eta hondartzak garbitzean sortutakoak, etxeetako animalien hilotzak eta abandonatutako ibilgailuak.

“Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiriko hondakinak” estatistika INEk egin zuen 2017. urtean, eta, datu horien arabera, hiriko hondakinen enpresa kudeatzaileek 929.438 Tn hiri hondakin bildu zituzten, aurreko urtean baino % 5,9 gutxiago. Bilketa moten arabera (nahastutakoak edo gaika jasotakoak), gehienak (% 60,4) nahastutako hondakinak izan ziren.

2016. urtearekin alderatuz, nahastutako hondakinak % 14,9 gutxitu ziren, eta gaika bildutakoak % 13,3 hazi ziren. Estatuan, biak gehitu ziren; nahastuak % 1,2 eta gaika jasotakoak, % 10,9.

Gaika bildutako hiriko hondakinei dagokienez, EAEn, hauexek nabarmendu ziren bolumenaren aldetik: papera eta kartoia (139.386 Tm, % 39), beira (59.903 Tm, % 17), ontzi mistoak eta bilgarri nahastuak (43.283 Tm, % 12), egur hondakinak (37.757 Tm, % 11) eta hondakin mineralak –horien artean sartzen dira eraikuntzakoak eta eraispeneoak- (36.071 Tm, % 10). Estatuan, hauexek nabarmendu behar dira: papera eta kartoia (%25), animaliak eta landareak (% 21), beira (% 19), ontzi mistoak eta bilgarri nahastuak (% 16) eta hondakin mineralak –horien artean sartzen dira eraikuntzakoak eta eraispeneoak- (% 12).

Per capita kopuruetan, EAEn 428,8 kg hiri hondakin bildu zen biztanle bakoitzeko 2017. urtean, hots, 2016an baino gutxiago (456 kg/biztanleko), baina estatukoaren azpitik (483,9).

Banatutako hondakin moten arabera (nagusien artean), hauek daude: 120,4 Kg/biz. Papera eta kartoia (estatuan 22,8 Kg/biz.), 58,2 kg/biz. Beira (estatuan 17,5 kg/biz.) eta 40,3 kg/biz. Ontzi mistoak eta bilgarri nahastuak (estatuan 14,2 kg/biz).

V.2.8. TAULA. HIRI HONDAKINEN SORRERA (tonak)								
	EAE				ESTATUA			
	2015	2016	2017	2016-17 ALDAKUNTZA	2015	2016	2017	2016-17 ALDAKUNTZA
HIRI HONDAKINAK (HH)	946.155	987.223	929.438	-5,9	21.646.294	21.878.373	22.515.181	2,9
HH NAHASTUAK (1)	668.201	670.781	571.011	-14,9	17.753.549	18.052.075	18.271.990	1,2
GAIKA BILDUTAKO HH	277.954	316.442	358.427	13,3	3.892.745	3.826.298	4.243.191	10,9
(1) Hondakin nahasietan, etxeko hondakinak eta antzekoak eta nahastutako etxeko hondakin handiak daude. Iturria: INE, Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak								

V.2.9. TAULA. GAIKA BILDUTAKO HIRI HONDAKINEN BILKETA, HONDAKIN MOTEN ARABERA

	EAE				ESTATUA			
	2016		2017		2016		2017	
	KANTITATEA (Tm)	GUZTIAREN %	KANTITATEA (Tm)	GUZTIAREN %	KANTITAT EA (Tm)	UZTIAREN %	KANTITATEA (Tm)	GUZTIAREN %
06 HONDAKIN METALIKOAK	1.367	0	1.476	0	20.376	1	20.940	0
07.1 BEIRA HONDAKINAK	59.178	19	59.903	17	797.928	21	815.883	19
07.2 PAPER ETA KARTOI HONDAKINAK	128.576	41	139.386	39	1.021.166	27	1.061.380	25
07.4 PLASTIKOEN HONDAKINAK	3.207	1	2.325	1	25.119	1	24.571	1
07.5 EGUR HONDAKINAK	32.652	10	37.757	11	95.081	2	189.733	4
07.6 EHUN HONDAKINAK	10.916	3	10.814	3	34.616	1	39.235	1
08.2 ETA 08.43 BOTATAKO EKIPO ELEKTRIKOAK ETA BOTATAKO EKIPIAMENDU ELEKTRONIKOEN OSAGIAK	5.190	2	7.290	2	46.068	1	54.599	1
08.41 PILEN ETA METAGAILUEN HONDAKINAK	139	0	174	0	1.920	0	1.780	0
09. ANIMALIA ETA LANDAREEN HONDAKINAK	14.988	5	19.882	6	835.703	22	876.822	21
10.21 ONTZI MISTOAK ETA BILGARRI NAHASTUAK	39.679	13	43.283	12	611.790	16	660.932	16
11 LOHI ARRUNTAK (LEHORRAK)	0	0	0	0	0	0	0	0
12 HONDAKIN MINERALAK (ERAIKUNTZAKOAK ETA ERAISPENEKOAK)	20.334	6	36.071	10	295.142	8	495.597	12
BESTE BATZUK	216	0	66	0	41.389	1	1.719	0
GUZTIRA	316.442	100	358.427	100	3.826.298	100	4.243.191	100

Iturria: INE, Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak

V.2.10. TAULA. HIRI HONDAKINEN BILKETA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA (Kg biztanleko)

	2015	2016	2017				
	GUZTIRA	GUZTIRA	GUZTIR A	HONDAKIN NAHASTUAK	GAIKAKO BILKETA (ADIERAZGARRIENAK)		
					PAPERA ETA KARTOIA	BEIRA	ONTZI MISTOAK ETA BILGARRIAK
ANDALUZIA	504,6	523	521,9	461,1	12,2	10,9	10,2
ARAGOI	427,9	401,7	440,6	359,8	20,3	13,8	12,3
ASTURIAS	519,4	518,7	516,1	381,4	52,4	31,2	11,1
BALEAR UHARTEAK	800,6	740,2	750,0	592,5	39,4	33,4	27,6
KANARIAR UHARTEAK	594,1	581,2	598,9	529,6	14,8	18,0	9,3
KANTABRIA	532,6	538,2	535,1	450,4	7,0	18,9	9,9
GAZTELA ETA LEON	433,2	435,8	443,8	382,6	18,6	20,0	9,8
GAZTELA-MANTXA	457,0	475,3	461,4	409,5	15,4	10,5	9,7
KATALUNIA	480,7	477,3	501,9	329,7	39,7	24,5	19,0
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	443,6	448,4	493,9	422,9	12,2	16,8	9,0
EXTREMADURA	457,9	449,6	466,4	408,7	29,4	7,4	11,0
GALIZIA	419,4	409,3	413,9	351,7	12,3	16,0	0,0
MADRIL	363,8	383,5	403,3	338,8	15,3	13,7	21,6
MURTZIA	464,5	472,3	492,0	443,8	12,7	16,8	11,0
NAFARROA	465,6	453,8	442,9	269,5	17,8	11,0	14,4
EAE	437,4	456	428,8	165,4	120,4	58,2	40,3
ERRIOXA	405,7	441,7	418,5	347,4	3,7	4,0	2,3
CEUTA ETA MELILLA	-	..					
ESTATUA	466,4	471	483,9	392,7	22,8	17,5	14,2

Iturria: EIN. Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak

Hiriko hondakinen tratamendua aztertzeko xedearekin, eta INEK autonomia erkidegoen arabera informazioz ematen ez duenez, “Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren EAEko hiriko hondakinei buruzko estatistika” erabiliko dugu.

Horren arabera, EAEn 520 kg hiri hondakin kudeatu ziren biztanleko 2017an (INEK 428,8 kalkulatu zituen). Hala, 2016 eta 2017 artean gehikuntza egon zen, 514tik 520 kg/biztanleko kopurura pasatuz, hain zuzen ere.

V.2.11. TAULA. EAE-N SORTUTAKO HIRI HONDAKINEN KUDEAKETA (Kg/biztanleko)			
	2016	2017	ALDAKUNTZA 2016-17 (DIFERENTZIAN)
GUZTIA, SORTUTAKO ETA KUDEATUTAKO HIRI HONDAKINAK	514	520	6
BIRZIKLAPENA	174	180	6
KONPOSTA	24	26	2
BALORIZAZIO ENERGETIKOA ETA ERRAUSTEA	110	107	-3
ZABORTEGIAN UZTEA	171	166	-5
Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila			

520 Kg/biztanleko horietatik, 180 birziklatu egin ziren, 26rekin konposta egin zen (ongarri organikoa),²⁵ 107rekin balorizazio energetikoa eta errausteta egin zen; eta gainerakoa, hau da, 166 kg, zabortegira eraman zuten.

2016. urteari dagokionez, birziklatutako hondakinak 6 kg/biztanleko hasi ziren, ongarri organiko bihurtutakoak 2 kg/biztanleko hazi ziren, eta energetikoki balorizatuak eta erraustuak 3 Kg/biztanleko murriztu ziren. Bestalde, zabortegira eramandakoak 5 kg jaitsi ziren biztanleko.

2.5.3. Hondakin arriskutsuen kudeaketa

Hondakin ez arriskutsuekin moduan, epigrafe honetan, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren “Hondakin arriskutsuen inbentarioa” erabiliko dugu, izan ere, INEK ez du autonomia erkidegoen arabera informazioz ematen gai horri dagokionez.

Eusko Jaurlaritzak, estatuko araubidea betez (22/2011 Legearen 3.e) artikulua) definitu ditu hondakin arriskutsuak, hau da, Lege horren III. eranskinean jasotako ezaugarri bat edo batzuk dituen hondakina eta gobernuak onetsi dezakeena da, Europako araubidearekin edo Espainiak dituen nazioarteko hitzarmenekin bat eginez, baita ere hondakin horiek bildu dituzten edukigailuak eta ontziak.

Inbentario horretako datuen arabera, 2016 eta 2017 artean, kudeatutako hondakin arriskutsuak % 1,6 gehitu ziren, 316.429 Tm-ko kopuruarekin, hain zuzen ere. Hauek nabarmendu behar dira: prozesu termikoetako industriako hondakinak (hondakin arriskutsu guztien % 43,7), metalen tratamenduko eta estalketako hondakinak (% 13,8), erabilitako olioak (% 9,9), metalen mekanizatuko industriako hondakinak (% 9) eta eraikuntza eta eraisketako hondakinak (% 5,6).

Hondakin horien tratamenduari dagokionez, 2017an, hondakin arriskutsu guztien % 64,4 birziklatu edo konpost bihurtu zen (2016an % 66), % 0,9 energetikoki balioztatu zen, % 0,2 erraustu egin zen eta gainerako % 34,6a deuseztatu egin zen (% 32,2 aurreko urtean).

²⁵ 22/2011 Legearen 3.y) artikulua arabera, “konposta” medeapen organikoa da, tratamendu biologiko aerobiotik eta hondakin biodegradagarrien tratamendu termofilotik sortua, banatuta biltzen dena. Ez da konposta nahastutako hondakinen tratamendu biologiko mekanikoetako landareetatik sortutako material organikoa, hori, material bio-orekatua izango delarik.

V.2.12. TAULA. EAE-KO HONDAKIN ARRISKUTSUEN BILAKAERA, HEZ* KODEAREN ARABERA (Tonak)

	2016		2017		2016-2017 ALDAKUNTZA
	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	
01- MEATZEAK ETA HARROBIAK	9	0,0	0	0,0	-100,0
02- NEKAZ., HORTIKULTURA, AKUIKULTURA...	3	0,0	3	0,0	0,0
03-IND. ZURA ETA PAPERA	1	0,0	1	0,0	0,0
04-IND. LARRUA ETA EHUNAK	0	0,0	0	0,0	
05- PETROLIO FINKETA	2.579	0,8	1.332	0,4	-48,4
06-IND. KIMIKA INORGANIKOA	1.515	0,5	1.569	0,5	3,6
07-IND. KIMIKA ORGANIKOA	4.120	1,3	4.159	1,3	0,9
08- MARGOAK, BERNIZAK ETA TINDUAK	6.068	1,9	6.400	2,0	5,5
09-IND. FOTOGRAFIKOA	304	0,1	243	0,1	-20,1
10-IND. PROZESU TERMIKOAK	140.097	43,6	138.418	43,7	-1,2
11-METALEN TRATAMENDUA ETA ESTALDURA	40.069	12,5	43.631	13,8	8,9
12-IND. METALEN MEKANIZATUA	25.559	7,9	28.451	9,0	11,3
13- ERABILITAKO OLIOAK	35.407	11,0	31.414	9,9	-11,3
14. ERABILITAKO DISOLBAGARRIAK	2.818	0,9	2.341	0,7	-16,9
15- ONTZIAK ETA TRAPUAK	10.351	3,2	9.367	3,0	-9,5
16- BESTELAKO HONDAKINAK	15.194	4,7	11.392	3,6	-25,0
17. ERAIKUNTZA ETA ERAISPENA	15.875	4,9	17.842	5,6	12,4
18- ZERBITZU MEDIKUAK, ALBAITARITZA ZERBITZUAK...	1.633	0,5	1.498	0,5	-8,3
19- HONDAKINEN TRATAMENDUKO IND.	12.459	3,9	12.013	3,8	-3,6
20- UDALEKOAK ETA ASIMILAGARRIAK	7.565	2,4	6.353	2,0	-16,0
GUZTIRA	321.628	100,0	316.429	100,0	-1,6

* HEZ: Hondakinen Europako Zerrenda.
Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.

V.2.13. TAULA. EAE-N SORTUTAKO HONDAKIN ARRISKUTSUEN KUDEAKETA

		2016		2017	
		GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK	GUZTIRA	%, BERTIKAL GUZTITIK
HONDAKINAK, GUZTIRA		321.628	100	316.429	100
BERRESKURATZE LANAK	BIRZIKLATZEA+BERRERABILT ZEA+KONPOSTA EGITEA	212.275	66,0	203.844	64,4
	BALORIZAZIO ENERGETIKOA	3.216	1,0	2.748	0,9
DEUSEZTATZE LANAK	ERRAUSTEA	2.573	0,8	482	0,2
	DEUSEZTATZEA	103.564	32,2	109.355	34,6

Iturria: Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.

2.6. INGURUMEN BABESA ETA MANUFATURA INDUSTRIA

INEn “*Industria enpresek ingurumen babesean izandako gastuaren inkesta*” oinarri hartuta egiten da ingurumena babesteko gastuaren azterketa. Inkesta horretan, ingurumena babesteko industriaren sektoreak eginiko gastua azaltzen da, gastu arruntetan nahiz inbertsiokoetan, hain zuzen bere jardueraren ondoriozko kutsadura ekiditeko, murrizteko edo desagerrarazteko (airea kutsatzen duten igorpenak, kutsadura akustikoa, hondakin-uren trataera eta ortutako hondakin solidoak, etab).

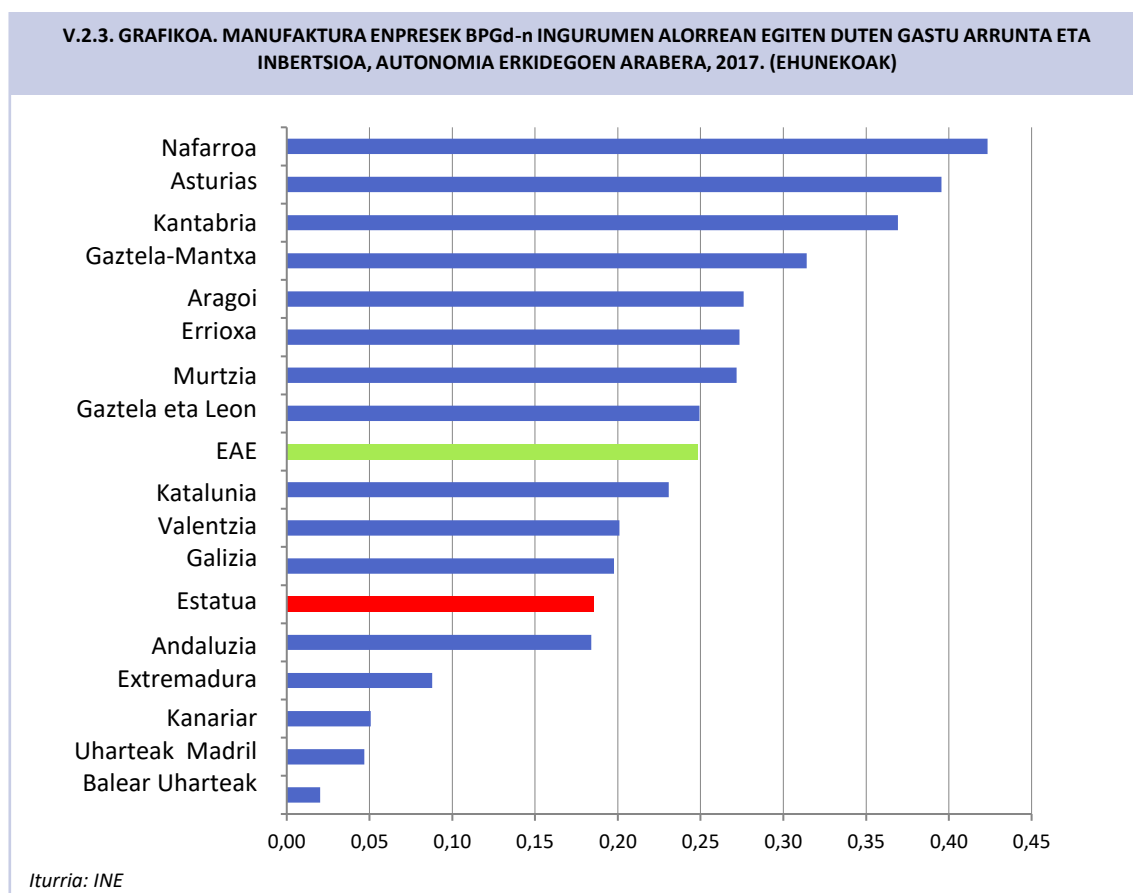
Azken datuen arabera, 2017an, manufatura enpresen ingurumen babeseko gastu osoa (ohiko gastua eta inbertsioa) EAEn 177,4 milioi eurokoa izan zen, eta, horrek esan nahi du, % 2ko jaitsiera egon zela 2016. urtearekin alderatuz, urte horretan, aurreko aldiarekin alderatuz, % 2,9 hazi zelarik, era berean.

Gastua BPGd-ren ehuneko gisa neurtuta, jaitsiera dago baita ere. 2017an % 0,25 izan zen, aurreko urteko ratioa baino ehunen bat gutxiago, baina estatuko % 0,19ko batez bestekoa baino sei ehunen gehiago. Hala, EAE, 2017an, zortzigarren postuan zegoen gehien gastatzen zuten autonomia erkidegoen rankingean, Nafarroaren (% 0,42), Asturiasen (% 0,40),

Kantabriaren (% 0,37), Gaztela-Mantxaren (% 0,31), Aragoiren (% 0,28) eta Errioxaren eta Murtziaren (% 0,27) atzetik, eta Gaztela eta Leonen (% 0,25) parean.

V.2.14. TAULA. EAE-KO MANUFATURA ENPRESEK INGURUMEN BABESEAN EGINDAKO GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA								
	GASTU ARRUNTA ETA INBERTSIOA (€)				BPGd-aren GAINEKO EHUNEKOA**			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
ANDALUZIA	285.856.680	276.698.066	280.140.420	286.893.860	0,21	0,19	0,19	0,18
ARAGOI	80.165.161	82.907.096	87.975.935	100.399.167	0,24	0,25	0,25	0,28
ASTURIAS	83.196.012	87.141.618	79.297.905	90.604.311	0,40	0,41	0,37	0,40
BALEAR UHARTEAK	7.261.152	5.880.140	6.729.963	6.116.577	0,03	0,02	0,02	0,02
KANARIAR UHARTEAK	25.504.808	21.638.364	23.665.294	22.609.693	0,06	0,05	0,06	0,05
KANTABRIA	39.776.229	40.017.192	42.170.932	48.697.405	0,33	0,33	0,34	0,37
GAZTELA ETA LEON	135.139.173	123.675.671	132.500.222	141.654.129	0,26	0,23	0,24	0,25
GAZTELA-MANTXA	132.438.251	140.852.513	123.080.962	126.583.058	0,37	0,38	0,32	0,31
KATALUNIA	517.139.213	497.103.579	501.013.308	516.792.915	0,26	0,24	0,23	0,23
VALENTZIA	193.645.316	184.044.581	205.270.380	218.373.848	0,20	0,18	0,20	0,20
EXTREMADURA	14.680.815	16.914.226	18.263.483	16.564.808	0,09	0,10	0,10	0,09
GALIZIA	151.351.428	121.306.620	119.052.332	119.775.156	0,28	0,22	0,21	0,20
MADRIL	101.071.846	91.167.100	89.903.481	103.202.008	0,05	0,04	0,04	0,05
MURTZIA	73.227.896	74.577.959	80.787.439	82.624.741	0,28	0,26	0,28	0,27
NAFARROA	71.245.584	75.950.400	79.257.600	83.728.232	0,40	0,41	0,42	0,42
EAE	176.839.587	175.860.177	181.033.809	177.395.567	0,28	0,27	0,26	0,25
ERRIOXA	20.641.770	21.761.388	23.682.168	22.384.073	0,27	0,28	0,30	0,27
ESTATUA*	2.109.180.921	2.037.496.690	2.073.825.633	2.164.399.548	0,20	0,19	0,19	0,19

**Estatuko BPGd-aren barruan Ceuta, Melilla eta Extra-Regio biltzen dira. 2010eko oinarria*
Iturria: EIN

ITURRIAK

1. **EUSKO JAURLARITZA.** Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila.
EAEko aire kalitatearen urteko txostena. 2018
Airearen kalitatearen adierazlea. 2018.
Arriskutsuak ez diren hondakinen estatistika. 2018.
Hiri hondakinen estatistika. 2017
Hondakin arriskutsuen estatistika. 2017
EAEko ur-kontsumoaren estatistika. Ura-Uraren Euskal Agentzia, 2018
2. **IHOBE**
"Euskadiko ekonomia zirkularreko diagnostikoa"
www.ihobe.eus/economia-circular
EAEko berotegi efektuko gas emisioen inbentarioa 2017
3. **EIN.**
Hondakinen bilketari eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri hondakinak. 2017
Industriak ingurumen babesean egiten duen gastuaren inkesta. 2017

3. OSASUNA ETA OSASUN SISTEMA

OMEk ²⁶ honelaxe definitzen ditu “Osasunaren faktore erabakigarriak”: banakoen edo populazioen osasun egoera dakarten norberaren, gizartearen, ekonomiaren eta ingurumenaren inguruko faktoreen multzoa.

1974an “A new perspective on the health of Canadians” deritzona argitaratu zen Kanadan, Lalondefn Txostena²⁷ izenekoa, osasuneko politiken gaineko planteamendu berrietarako oinarria izan dena. Txostenaren ondorioetarako bat hauxe da: V.3.1 grafikoak erakusten duen moduan eragiten zaiola osasunari, hots, hauexen arabera, gizarte sistema (% 50), osasun sistema eta gaixotasunaren arreta (% 25), faktore biologikoak (% 15) eta giro fisikoa (% 10).

Elikadura orekatua eta bestelako ohitura osasungarriak (esaterako, ariketa fisikoa, beharrezko orduak lo egitea, tabakorik ez erretzea, edari alkoholduak neurrian hartzea, besteak beste) lagungarriak dira gaitz ugariren kontrako aurrezaintzan (bihotzhodietakoak, minbizi motaren bat, obesitatea, metabolismo gaitzak, txantxarra, osteoporosia eta immunitate sistemaren zenbait gaitz). Horren guztiaren ondorioz, bizitzeko ohiturak, hots, norberaren jokabideak eta jarrerak erabakigarriak izango dira osasunean, horiek guztiak osasuntsuak izatearen arabera.

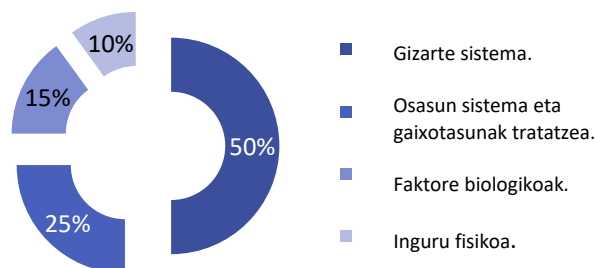
Aldi berean, OMEren arabera, osasuna “erabateko ongizate fisikoa, mentala eta soziala da, ez bakarrik minik edo gaitzik ez izatea”, eta buruko ongizatearen osagaiarekin zuzenean edo zeharka loturiko jarduera-sorta zabala hartzen du bere gain buruko osasunak; izan ere, ongizatearen sustapenarekin, buruko gaitzen aurrezaintzarekin eta gaitz horrek kaltetutako pertsonen tratamenduarekin eta errehabilitazioarekin du zerikusia.

Estatistika ofizialetan, hainbat informazio iturrik arlo zehatz horretako gure gizarte eta osasun egoera errearen hainbat alderdi aztertzen dituzte. Hauek: Osasun Inkesta, Adikzioen Inkesta, Bizi Baldintzen Inkesta, eta Denbora Aurrekontuen Inkesta. Hala eta guztiz ere, epigrafe honetan interesatzen zaigun osasun alderdia, lehenengo bietan eta hirugarrenaren zenbait moduluetan neurri eta xehetasun handiagoz aztertzen da.

Osasunaren azken inkesta (hamabost egunean behin argitaratzen dena) 2018koa da, eta orain dela gutxi argitaratu da. Osasunaren alorrean hainbat alderdi aztertzen direnez (bizi esperantza, osasun mentala, jardueraren mugatze kronikoak, arazo kronikoak, eta abar), eta osasunekoak ez diren adierazleei dagokienez (tabako eta alkohol kontsumoa, gorputzaren pisua, jarduera fisikoa, elikadura ohiturak, eta abar), emaitzak, gure memoriaren etorkizuneko argitalpenetan aztertuko ditugu.

Zehazki, V.3. kapitulu honetan zehar, lehenik eta behin, biztanleriaren osasun egoerara hurbiltzea ahalbidetzen duten zenbait adierazle aztertuko dira, hala nola, bizi-itxaropena, desgaitasunik gabeko bizi librearen itxaropena, hilkortasuna, osasun mentala eta desgaitasuna. Bigarrenik, osasunaren zenbait adierazle ez medikoren azterketa egiten da, bereziki, tabakoaren eta alkoholaren kontsumoa. Ondoren, labur-labur aztertuko da Osakidetzak eskainitako laguntzaren jarduera. Herritarrei osasun arreta integrala eskaintzen dien erakunde autonomoa da, eta aurrekontu publikoekin finantzatzen da. Laugarrenik, osasun pribatuaren adierazle nagusien bilakaera aurkeztuko da. Eta bosgarrenik, Osasun Sistemaren gastua aztertuko da. Bukatzeko, Eusko Jaurlaritzaren 2013-2020 Osasun Planaren ebaluazioaren eskema azalduko da.

V.3.1. GRAFIKOA. OSASUNAREN FAKTORE ERABAKIGARRIAK.

Iturria: Canadian Institute for Advanced Research eta guk egina.

²⁶ Osasuna sustatzea. Glosarioa, OME eta Osasun Ministerioa

²⁷ Lalonde, M. (1974). A New Perspective on the Health of Canadians. A working document. Ottawa: Welfare.

3.1. OSASUN EGOERA

3.1.1. Bizi itxaropena (BI) eta Desgaitasunik gabeko bizi itxaropena (DGBI)

Bizi itxaropenak, garatutako herrialde gehienetan, goranzko garapena izan du urteetan zehar ²⁸; alabaina, horrek ez dakar, ezinbestean, adierazle hori igotzen deneko bizitzako urte guztiak osasun egoera onean bizi izandako urteak izatea, zeren eta, pertsonen gaixotasunak eta osasun arazoak izan baititzakete eta horien ondorioz bizi-kalitatea galdu, nahiz eta horiek gaixotasun guztiek heriotza berehala ez eragin.

Ondorioz, soilik heriotza tasan oinarrituriko osasun adierazle klasikoak mugatuak dira populazioaren osasun egoeraren bilakaera deskribatzeko. Beharrezkoa da jakitea bizi itxaropen handiagoarekin batera biztanleriaren osasun maila gehitu den, edo erikortasun eta/edo desgaitasun handien kontura gehitu den. Horretarako, biztanleriaren hilkortasuna ez ezik, erikortasun edo desgaitasun esperientzia aintzat hartzen dituzten osasun adierazleak erabiltzea beharrezkoa da. Adierazle horien artean, osasun oneko bizi itxaropena (OOBI)²⁹ edo desgaitasunik gabeko bizi itxaropena (EVLD) aipatu behar dira.

Desgaitasuna, EAEko 2018ko Osasun Inkestaren arabera (ESCAV18)³⁰, epe luzeko mugapena da, osasun arazo kronikoekiko bigarren mailakoa. Osasun neurri bat da, estatus funtzionalaren dimentsioa neurtzen duena: pertsona bat egiteko gai dena. Jarduerak egitea edo jarduerak egiteko gaitasuna izatea da, osasun fisiko ona duten pertsonentzat ohikoak direnak, hain zuzen ere.

Bere aldetik, DGBI gaitasun funtzionala kaltetzen duten osasun arazorik gabe bizitzen diren urteen estimazioa da. Adierazle trinkoa da, hilkortasun datuak eta jarduera mugatzaileak konbinatzen dituen (kronikoa edo aldi batekoa).

ESCAV18 inkestaren datuen arabera, bizi itxaropena modu progresiboan gehitzen ari da, eta 2018an, emakumeena 86,5 urtekoa zen, eta gizonena, 80,3 urtekoa.

DBGIk, 2013 eta 2018 artean, garapen ezberdina du sexuen arabera: gizonetan 1,2 urte gehitu zen eta emakumeetan 0,3 urte gutxitu zen. Desgaitasunarekin Bizitako Urteak (DBU) 0,5 urte gehitu ziren emakumeetan, eta gizonetan, kopuru berdinean jaitsi egin ziren.

2007. urtearekin alderatuz, DGBI 0,9 urte gehitu zen gizonetan eta 2,2 urte jaitsi zen emakumeetan. Desgaitasunarekin bizitako urteak gehitu egin ziren sexu bietan, 1,2 urte emakumeetan eta 3,6 urte gizonetan.

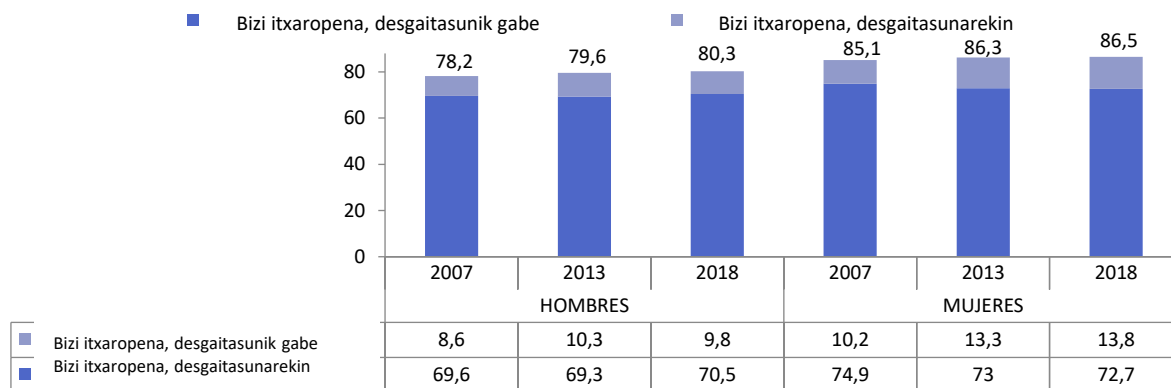
Emakumeek bizi itxaropeneko urteak irabazi dituzte, nagusiki, jarduera mugapenekin bizitako urteen ondorioz.

²⁸ X adineko bizi itxaropena x adin horretako pertsona batek ustez biziko duen batez besteko urte kopurua da, adinaren araberrako berariazko heriotza tasetan egungo joerek irauenez gero.

²⁹ Bizi itxaropen osasuntsuak, x adinean, x adineko pertsona horri oraindik osasun onarekin (funtzio mugarik edo desgaitasunik gabe) bizitzeko gelditzen zaion urte kopuruaren batez bestekoa adierazten du.

³⁰ Hamabost egunean behingo inkesta.

V.3.2. GRAFIKOA. EAE-KO BIZI ITXAROPENAREN BILAKAERA: DESGAITASUNIK GABE ETA DESGAITASUNEKIN. 2007-2018

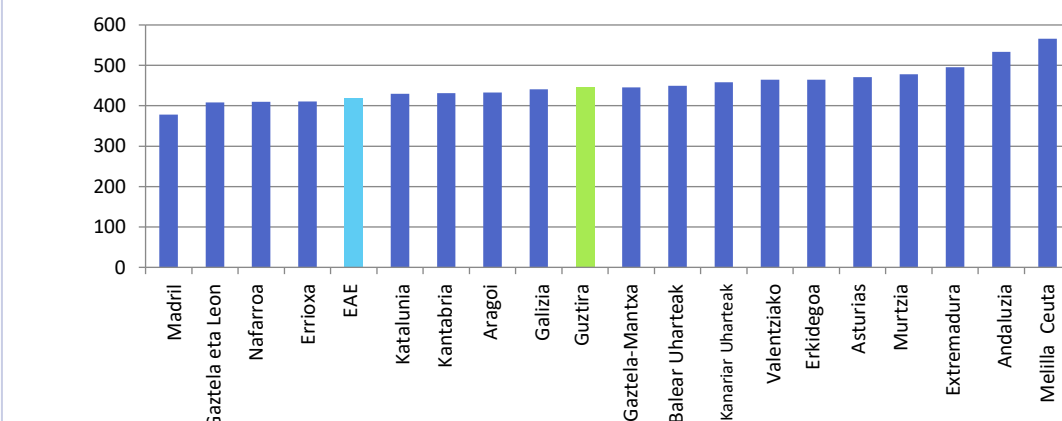
Iturria: EAEko Osasun inkesta, 2018.

3.1.2. Hilkortasuna

a) Heriotzak

Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioaren datuen arabera, autonomia erkidego guztietan murriztu egin dira hilkortasun tasak azkenengo urteotan eta, 2017an, hilkortasun tasa adinaren arabera³¹, 100.000 biztanle bakoitzeko, Euskadin, Estatuko batez bestekoa baino txikiagoa izan da (417,7 eta 445). Beste autonomia erkidego batzuekin alderatuz, aurreko grafikoan ikusi daitekeena, ondorioztatu da EAEk emaitza ona duela, izan ere, bakarrik Madril, Gaztela eta Leonek, Nafarroak eta Errioxak baitute emaitza hobea.

V.3.3. GRAFIKOA. HILKORTASUN TASA OROKORRA, ADINAREN ARABERA EGOKITUA, 100.000 BIZTANLEKO, 2017.

Iturria: Osasun Ministerioa.

³¹ Heriotza-tasa orokorrak oso lotura estua du adinarekin, halako moldez non oso ezberdinak izango baitira adinaren arabeko heriotza-tasa espezifikoak. Tasa gordinak populazioaren gaineko esperientziaren laburpen erarik errazena eta zuzenena da. Tasa gordinak sortzen duen "batez besteko balio" horren atzean, adin-estratuaren arabeko heriotza-tasa espezifikoaren heterogeneotasuna dago.

Gaia bereziki garrantzitsua da biztanlerien edo epealdi desberdinen arteko tasak erkatzen direnean, zeren eta, biztanlerien osaera ezberdina bada, balizko ezberdinen zati bat behintzat estratuen arteko aldeengatik izan baitaiteke.

"Doikuntza" eta "estandarizazio" terminoak erabiltzen dira, biak ala biak, laburpen-neurriak taldeen artean erkatzeko modua errazteko; hartara, talde artifizialak egiten dira prozedura matematikoen bidez.

Hala, adinaren arabeko heriotza-tasa estandarizatua (HTE) lurralde batean erregistraturiko heriotza kopuruari dagokio (100.000 biztanleko adierazita) heriotza tasaren arabera, sexua eta adinka banatuta, eta biztanleria tipo edo estandarreko adinen arabeko egitura erabiliz.

Zuzeneko estandarizazio deritox metodo horrek heriotza tasen batez besteko haztatua kalkulatu du adin-taldeen arabera, non haztapan-koefizientea erreferentzia estandarreko biztanleria den.

EAEn, 2018an, EUSTATen “Heriotzen estatistikaren arabera” 21.745 pertsona hil ziren, hau da, 2017rekin alderatuz, % 0,5 gehiago. 10.879 gizon eta 10.866 emakume hil ziren.

Heriotzen kopuru handi bat adinekoen adin-tarteetan gertatzen da. 2018. urtean, heriotzen % 66,1 80 urtetik gorakoan artean gertatu zen, aurreko urteko ratio bera, hain zuzen ere. Hala, 80 eta 89 urte arteko 8.073 pertsona hil ziren, 90-99 urte arteko 5.948 eta 100-109 urte arteko 362. Ehun urte edo gehiago duten pertsonen heriotza kopurua gehitzen joan da azken urteetan, gehienezko kopurua 2018an (362) izan zuelarik, 2017ko zifra 17 heriotzetan gaindituz.

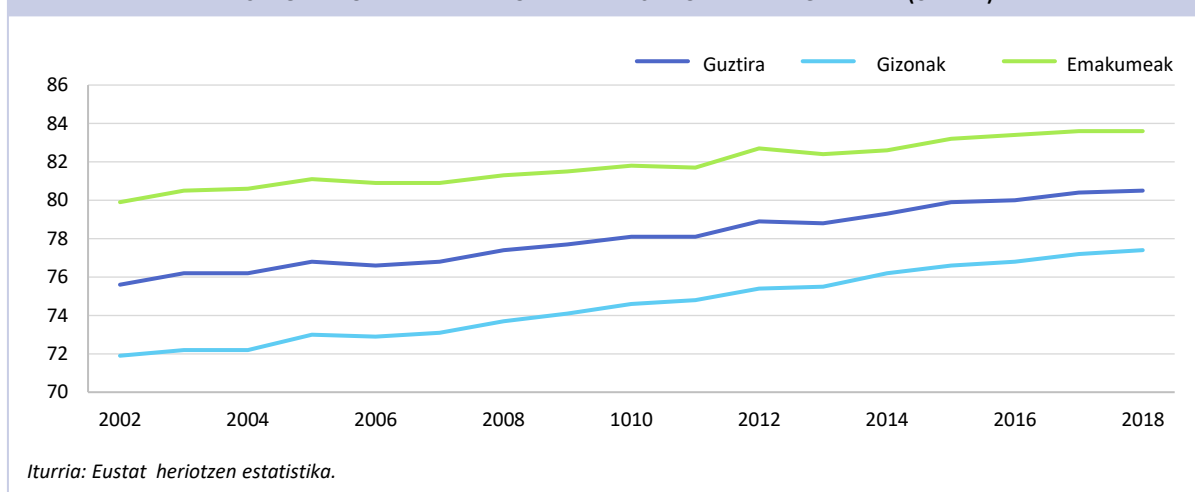
Hildako pertsonen batez besteko adinak, EUSTATen arabera, goranzko joera du, baina handiagoa da emakumeengan.

2018an 80,5 urtean kokatzen da batez bestekoa (77,4 gizonezkoentzat eta 83,6 urte emakumeentzat). Hamar urte aurretik, 2008an, 77,4 urtekoa zen, hau da, azken hamarkadan, 3,1 urteko gehikuntza gertatu da.

V.3.1. TAULA. EAE-KO ADIN NAGUSIENETAKO HERIOTZEN GARAPENA						
Adina	2014	2015	2016	2017	2018	Ald. 2017-18 (%)
GUZTIRA	20.157	21.509	21.223	21.632	21.745	0,5
>=80	12.675	14.047	13.853	14.288	14.383	0,7
80-89	7.830	8.509	8.165	8.310	8.073	-2,9
90-99	4.519	5.194	5.394	5.633	5.948	5,6
100-109	323	344	294	345	362	4,9
>=110	3	-	-	-	-	-
Guztiaren >=80 (%)	62,9	65,3	65,3	66,1	66,1	

Iturria: EUSTAT. Heriotzen estatistika

V.3.4. GRAFIKOA. EAE-N HILDAKOEN BATEZ BESTEKO ADINAREN GARAPENA (URTEAK)

Heriotzen kausei dagokienez, hainbat estatistika-iturrik erakusten dutenez, EAEn nahiz gure ingurune sozioekonomikoko herrialdeetan, gehienak transmititzen ez diren eritasunen ondorioz gertatzen dira, gehienbat eritasun kardiobaskularrengatik eta tumoreengatik. EUSTATen datuen arabera, 2018an, heriotzen % 29,2 tumoreen ondorioz gertatu ziren, 6.360 heriotza, hain zuzen ere; ondoren, zirkulazio sistemako gaixotasunak daude, % 26,6 eta 5.776 heriotzekin. Horien ondoren, arnas sistemarekin lotutako gaixotasunak, % 10,7 hain zuzen ere (2.330 heriotza).

V.3.2. TAULA. EAE-KO HERIOTZAK, KAUSEN ARABERA										
	EAE									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
									k	%
Guztira	19.357	19.832	20.281	19.692	20.157	21.509	21.223	21.632	21.745	100,0
Tumoreak	6.021	6.261	6.149	6.143	6.360	6.379	6.320	6.351	6.360	29,2
Zirkulazio sistema	5.675	5.655	5.736	5.408	5.388	5.788	5.733	5.756	5.776	26,6
Arnas sistema	1.691	1.758	1.915	1.869	1.868	2.119	2.055	2.341	2.330	10,7
Digestio sistema	898	946	956	942	948	677	933	923	1.012	4,7
Kanpoko kausak	653	683	715	740	1.291	976	784	826	733	3,4
Beste gaitz guztiak	4.419	4.529	4.810	4.590	4.302	5.570	5.398	5.435	5.534	25,4
Hiltzeko arrazoi ohikoenen arteko portzentajeazko banaketaren bilakaera:										
Tumoreak	31,1	31,6	30,3	31,2	31,6	29,7	29,8	29,4		29,2
Zirkulazio sistema	29,3	28,5	28,3	27,5	26,7	26,9	27,0	26,6		26,6
Arnas sistema	8,7	8,9	9,4	9,5	9,3	9,9	9,7	10,8		10,7
Digestio sistema	4,6	4,8	4,7	4,8	4,7	4,5	4,4	4,3		4,7
Kanpoko kausak	3,4	3,4	3,5	3,8	3,5	3,1	3,7	3,8		3,4
Beste gaitz guztiak	22,8	22,8	23,7	23,3	24,2	25,9	25,4	25,1		25,4
<i>Iturria: EUSTAT. Heriotzen estatistika.</i>										

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren Hilkortasun Erregistroaren 2017ko txostenaren arabera ere, tumoreak dira EAEko lehenengo heriotza kausa (% 29) 2017an, eta bigarrenik, zirkulazio sistemaren gaixotasunak daude (% 27). Maiztasun ordenan, arnas sistemako gaixotasunak (% 11), nerbio sistemako gaixotasunak eta gaixotasun mentalak daude, biak ere % 7ko kopuruarekin.

Sexuen arabera, erregistroan jasota dago 2017an emakumeen heriotza kausa nagusia zirkulazio sistemako gaixotasunak direla (% 29), gero tumoreak (% 23) eta ondoren, arnas sistemako gaixotasunak (% 11), gaixotasun mentalak (% 9) eta nerbio sistemako gaixotasunak (% 8). Gizonen artean, heriotza kausa nagusia tumoreak dira (% 35), ondoren, zirkulazio sistemako gaixotasunak (% 25), gero arnas sistemako gaixotasunak (11 %), nerbio sistemako gaixotasunak eta kanpoko kausak, besteak beste, suizidioak, istripuz gertatutako erorikoak eta itotzeak, bakoitza % 5ekin.

b) Heriotza goiztiarra. Galdutako bizitza urte potentzialak

Hilkortasun goiztiarraren inpaktua baloratzeko, Galdutako bizitza urte potentzialak kalkulatzeko (GBUP). Zenbait irizpide komun dituzten eta behaketa epidemiologiko prospektibo baten barruan dauden pertsonen talde batekin egiten da, behar baino lehen hildako (70 urte bete baino lehen) pertsonen bizi ez dituzten bizitza-urteak oinarri hartuta (heriotza gertatu deneko adinaren eta 70 urteko adinaren arteko diferentziatik metaturiko batura).

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren datuen arabera, azken urteetan (2016-2018), gizonen heriotza goiztiarreko hiru kausa nagusiak trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak eta suizidioak eta norbere buruari egindako lesioak izan dira. 2018an, bizitzako urte potentzial gehien galtzea sortu duten sei heriotza kausen artean daude trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak, suizidioak eta norbere buruari egindako lesioak, gibelako eta gibel barruko behazun bideetako tumore gaiztoak, garuneko gaixotasunaskularrak eta entzefaloko tumore gaiztoak.

Emakumeei dagokienez, 2016-2018ko bi heriotza kausa nagusiak, bularreko tumore gaiztoak eta trakeako, bronkioetako eta biriketako tumore gaiztoak izan dira. 2018an, bizitzako urte potentzial gehien galtzea sortu duten sei heriotza kausen artean daude bularreko tumore gaiztoak, trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak, pankreako tumore gaiztoak, suizidioak eta norbere buruari egindako lesioak, obulutegiko tumore gaiztoak, eta entzefaloko tumore gaiztoak.

V.3.3. TAULA. GALDUTAKO BIZITZAKO URTE POTENTZIALAK SEXUAREN ARABERA ETA EAE-KO KAUSA NAGUSIAK			
Gizonezkoak 2016		Emakumezkoak 2016	
Trakea, bronkio eta birikako tumore gaiztoak	3.565	Trakea, bronkio eta birikako tumore gaiztoak	2.253
Kardiopatia iskemikoa	2.620	Bularreko tumore gaiztoak	1.768
Suizidioak eta norbere buruari egindako lesioak	2.363	Suizidioak eta norbere buruari egindako lesioak	740
Ibilgailu motordunetako trafiko istripuak	1.395	Koloneko tumore gaiztoak	708
Gibeleko eta gibel barruko behazun bideetako tumore gaiztoak	1.020	Entzefaloko tumore gaiztoak	707
Gaixotasun zerebro-baskularrak	995	Obulutegiko tumore gaiztoak	555
Gizonezkoak 2017		Emakumezkoak 2017	
Trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak	3.443	Bularretako tumore gaiztoak	2.055
Kardiopatia iskemikoa	3.130	Trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak	1.885
Suizidioak eta autolesioak	1.958	Obulutegiko tumore gaiztoak	670
Entzefaloko tumore gaiztoak	1.225	Suizidioa eta autolesioak	648
Gibeleko eta gibel barruko behazun bideetako tumore gaiztoak	938	Garuneko gaixotasun baskularrak	593
Garuneko gaixotasun baskularrak	925	Kardiopatia iskemikoa	568
Gizonezkoak 2018		Emakumezkoak 2018	
Trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak	3.688	Bularretako tumore gaiztoak	1.808
Kardiopatia iskemikoa	2.690	Trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak	1.643
Suizidioa eta autolesioak	1.630	Pankreako tumore gaiztoak	698
Gibeleko eta gibel barruko behazun bideetako tumore gaiztoak	1.020	Suizidioa eta autolesioak	660
Garuneko gaixotasun baskularrak	968	Obulutegiko tumore gaiztoak	658
Entzefaloko tumore gaiztoak	830	Entzefaloko tumore gaiztoak	605

Iturria: Heriotzen erregistroa. Plangintza, Antolamendu eta Osasun Ebaluazioko Zuzendaritza Osasun Saila. EUSKO JAURLARITZA

3.1.3. Osasun mentala: antsietatearen eta depresioen prebalentzia

Aipatu dugun moduan, ongizate mentala ezinbesteko elementua da osasunaren definizioan, OMEren arabera. Osasun mental ona izateak esan nahi du pertsona batek eguneroko estresari aurre egin ahal diola, eta bere helburu pertsonalak bete ahal dituela.

Depresioaren eta antsietatearen ondoriozko nahasmenduak osasun mentaleko ohiko arazoak dira. Munduan, 300 milioi pertsona baino gehiagok depresioa dute, desgaitasunaren kausa nagusia delarik, eta 260 milioi baino gehiagok, antsietate nahasmendua dute, OMEren arabera.

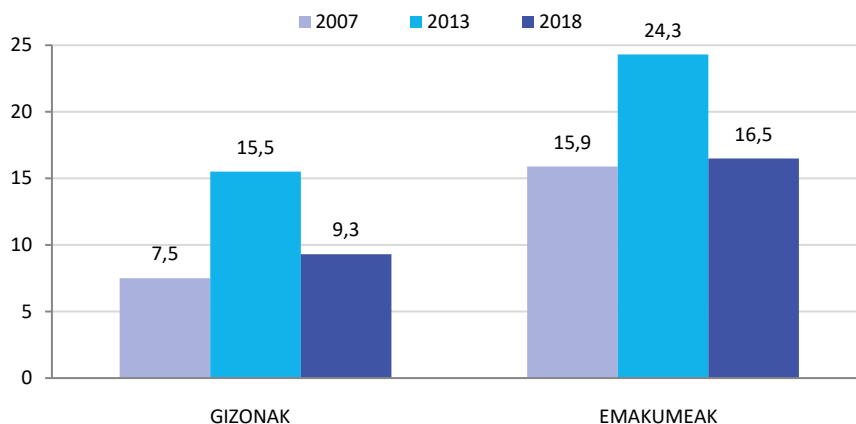
ESCAV18-ren datuen arabera, EAEn³², adinarekin, gehitu egiten da antsietate eta depresio sintomen prebalentzia, eta aztertutako adin talde guztietan, emakumeen artean ohikoagoa da gizonen artean baino. 75 urte eta gehiagokoen taldean, antsietate eta depresio sintomak dituztenak % 22,6 dira (% 27,5 emakumeak eta % 14,9 gizonak).

³² Talde bateko pertsonen edo biztanleriaren ehunekoa, ezaugarri edo jazoera zehatz bat dutenak.

Garapenari dagokionez, 2013 eta 2018 artean, osasun mentala nabarmenki hobetu da, izan ere, antsietate eta depresio sintomen prebalentzia, emakumeetan % 24,3tik % 16,5era igaro da, eta gizonetan, % 15,5etik % 9,3ra.

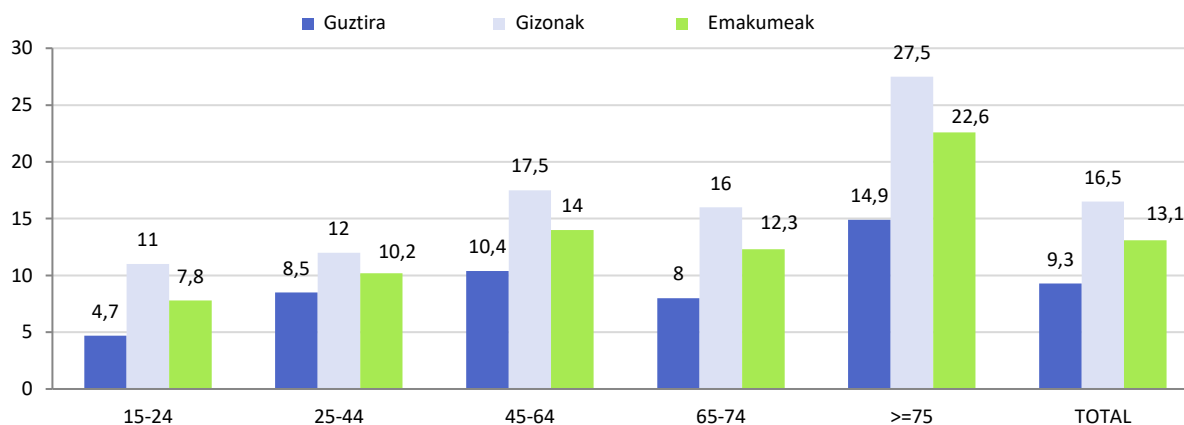
Sintoma horien nagusitasuna, sexu bietan datuak daudenetik erregistratutako baxuena da, 75 urte eta gehiagoko emakumeen kasuan salbu.

V.3.6. GRAFIKOA. EAE-KO ANTSIETATE ETA DEPRESIO SINTOMEN PREBALENTZIA SEXUAREN ARABERA. 2007-2018.

Iturria: EAEko Osasunaren Inkesta hainbat urtetakoa.

V.3.5. GRAFIKOA. EAE-KO ANTSIETATE ETA DEPRESIO SINTOMEN PREBALENTZIA SEXUAREN ETA ADIN TALDEEN ARABERA 2018

Iturria: EAEko Osasun Inkesta 2018

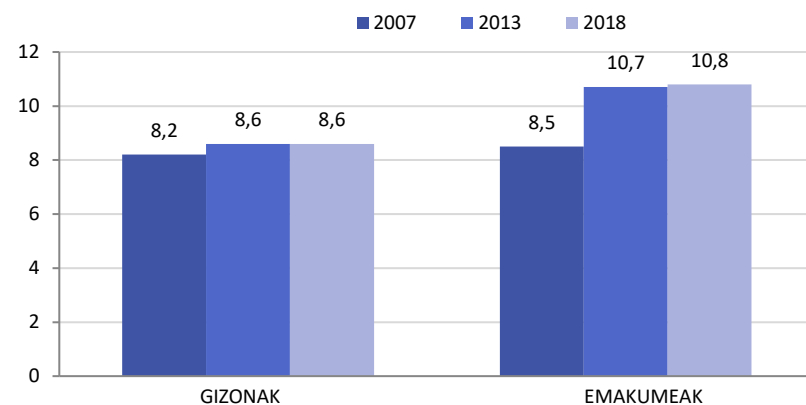
3.1.4. Desgaitasuna

2013an gertatu zen moduan, 2018an, ESCAV18-ren datuek erakusten duten moduan, jardueraren mugapen kroniko gisa neurtutako desgaitasunaren prebalentzia (eguneroko jarduerak egiteko mugak) handiagoa da adin talde guztietako emakumeetan gizonetan baino.

Garapenari dagokionez, 2013 eta 2018 artean, emakumeen desgaitasunaren prebalentzia ehuneko hamarren bat gehitu zen, % 10,8, hain zuzen ere. Gizonetan, 2018an, prebalentzia % 8,6n mantendu zen.

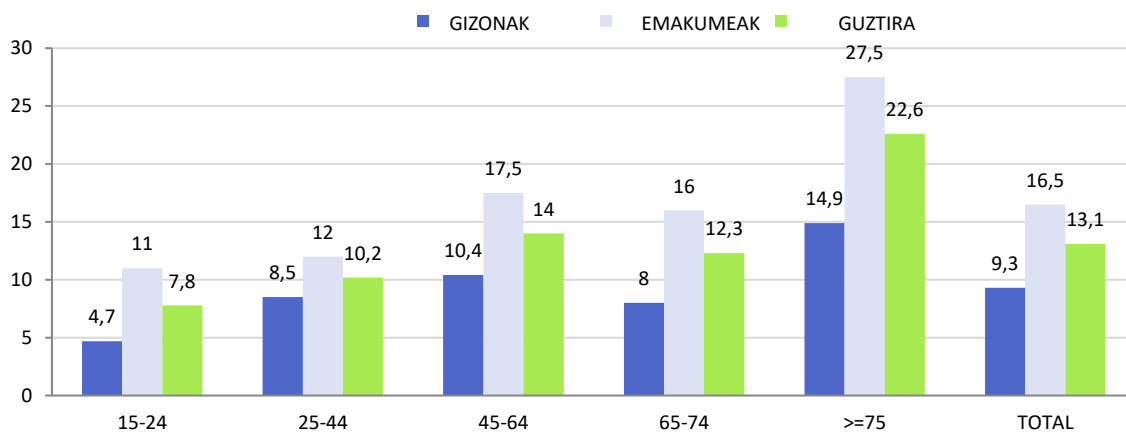
Horrez gain, prebalentzia nabarmenki hasten da adinarekin, eta 75 urte eta gehiagoko taldean emakumeen % 36ri eta gizonen % 26ri eragiten dio. Nabarmendu egin behar da adin talde honetako emakumeen eta gizonen garapena: emakumeengan, desgaitasunaren prebalentzia ez da aldatu 2013tik, baina, gizonetan, 4 ehuneko puntu gehitu da.

V.3.7. GRAFIKOA. EAE-KO JARDUERAKO MUGATZE KRONIKOAREN PREBALENTZIA SEXUAREN ARABERA 2007-2018

Iturria: EAEko Osasun Inkesta hainbat urtetakoa

V.3.8. GRAFIKOA. EAE-KO JARDUERAKO MUGATZE KRONIKOAREN PREBALENTZIA SEXUAREN ETA ADINAREN ARABERA 2018.

Iturria: EAEko Osasun Inkesta 2018

3.2. OSASUNAREN ZEHAZTAILE EZ MEDIKOAK

3.2.1. Tabako kontsumoa

ESCAV 2018ren datuen arabera, 2018an, biztanleriaren % 16,7k ohiko moduan erretzen zuen, eta % 2,2k noizbehinka. Kasu bietan, gizon erretzaileak gehiago dira emakumeak baino. Hala, ohiko moduan erretzen zutenetik % 20,1 gizonak ziren eta % 13,5 emakumeak; eta noizbehinka erretzen zutenetatik, % 2,6 gizonak eta % 1,8 emakumeak.

Datu horiek 2013ko inkestan jasotako datuekin alderatuz, ondorioztatu da tabakismoa gutxitu egin dela, izan ere, kontsumoa jaitsi egin da gizonen eta emakumeen artean.

Gizonen artean, 25 urtetik aurrera, tabako kontsumoa gutxitu egin da 2013tik, eta, horrez gain, datuak jaso direnetik maila baxuenak dituzte. Hala ere, 15-24 urte artekoen artean igoera txiki bat dago (% 14tik % 14,9ra).

Emakumeetan, tabako kontsumoak behera egin du 64 urtera arteko adin talde guztietan, eta 15 eta 44 urte artekoetan erregistratutako baxuena da. Alderantziz, 65-74 urte artekoen kontsumoa bikoiztu egin zen 2013 eta 2018 artean (% 4,3tik % 8,6ra).

V.3.4. TAULA. EAE-KO BIZTANLEEN BANAKETA, BIZITZAN ZEHARREKO TABAKO KONTSUMOAREN ARABERA, SEXUA ETA ADIN TALDEA KONTUAN HARTUZ (%) 2013 eta 2018								
	Ez du sekula erre		Ez du erretzen		Noizbehinka erretzen du		Erretzailea da*	
	2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
GUZTIRA								
GUZTIRA	53,3	59,5	21,9	21,6	3,6	2,2	21,3	16,7
15-24	76,5	81,9	3,5	3,2	5,6	2,6	14,3	12,3
25-44	49,9	62,2	17,3	13,9	5,0	3,2	27,7	20,7
45-64	39,5	46,9	30,5	29,9	3,2	2,2	26,9	21,0
65-74	61,3	55,4	28,4	32,5	1,6	1,3	8,7	10,8
75 eta gehiago	74,4	74,2	20,5	21,6	0,5	0,3	4,7	3,9
GIZONAK								
GUZTIRA	43,9	50,8	27,2	26,5	4,1	2,6	24,7	20,1
15-24	77,8	78,0	3,0	3,7	5,2	3,4	14,0	14,9
25-44	49,2	58,8	15,7	12,8	5,5	3,4	29,7	25,0
45-64	31,4	43,4	35,1	31,5	3,6	2,5	30,0	22,6
65-74	35,1	35,4	48,4	49,8	2,9	1,4	13,7	13,3
75 eta gehiago	40,1	41,1	47,9	49,2	1,3	0,7	10,7	9,1
EMAKUMEAK								
GUZTIRA	62,1	67,5	16,8	17,1	3,0	1,8	18,1	13,5
15-24	75,2	86,1	4,1	2,6	6,1	1,8	14,6	9,5
25-44	50,7	65,7	19,1	15,1	4,5	2,9	25,6	16,4
45-64	47,3	50,2	26,0	28,3	2,9	1,9	23,9	19,6
65-74	84,2	72,9	11,0	17,4	0,5	1,1	4,3	8,6
75 eta gehiago	95,1	94,9	3,9	4,4	-	0,1	1,0	0,7
<i>Erretzaileak dira gutxienez egunean behin zigarro bat erretzen dutenak. Iturria: EAEko Osasun inkesta, urte batzuetakoa</i>								

3.2.2. Alkohol kontsumoa

ESCAVek honako kategoriak ezartzen ditu, epe luzean alkohola kontsumitzeak osasunean izan ditzakeen arriskuen arabera:

1. Ez edaleak, edale ohiak eta noizbehinkako edaleak.
2. Alkohola kontsumitu ohi duten pertsonak (astean behin gutxienez)
 - a) 15-17 urte, bi sexuak:
 - Arrisku handiko kontsumoa: asteen 3 egunetan baino gehiagotan kontsumitzen badute alkohola, edo egun berean 30 g alkohol baino gehiago kontsumitzen badute.
 - Arrisku baxuko kontsumoa: aurreko baldintzak bete gabe kontsumitzen dute alkohola.

b) 18 urte eta gehiago:

Gizonak:

- Arrisku handikoa: astebetean 30 g baino gehiagoko kontsumoa, eta egun batean 40 g baino gehiagoko kontsumoa.
- Arrisku baxukoa: arrisku handikoaren mugetara iristen ez den kontsumoa.

Emakumeak:

- Arrisku handikoa: astebetean 20 g baino gehiagoko kontsumoa, eta egun batean 30 g baino gehiagoko kontsumoa.
- Arrisku baxukoa: arrisku handikoaren mugetara iristen ez den kontsumoa.

ESCAVen datuen arabera, 2018an, handiagoa da epe luzearako arrisku handiko alkohol kontsumoaren prebalentzia gizonezkoen artean emakumezkoen artean baino adin-talde guztietan, 15-24 urtekoen artean izan ezik, non proportzioa pixka bat handiagoa den emakumezkoetan: % 12,4 eta % 11,9.

Prebalentziarik handienak, gizonezkoetan, 45-74 urtekoen taldean daude (% 20tik gorako prebalentziak 45-64 urtekoen taldean nahiz 65-74 urtekoen artean), eta emakumezkoetan, berriz, 15-24 eta 45-64 urtekoen taldeetan (hurrenez hurren: % 12,4, % 13 eta % 4).

V.3.5. TAULA. ARRISKU HANDIKO ETA EPE LUZEKO ALKOHOL KONTSUMOAREN PREVALENTZIA EAE-N, SEXUAREN ETA ADINAREN ARABERA (%). 2013 eta 2018				
	2013		2018	
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK
GUZTIRA	25,3	14,9	17,3	10,9
15-24	17,3	17,9	11,9	12,4
25-44	21,6	16,0	13,6	11,8
45-64	32,9	18,3	21,4	13,4
65-74	32,4	10,0	24,4	9,8
>=75	15,7	4,0	11,4	3,5

Iturria: Osasun Saila. EAEko Osasun inkesta, urte batzuetakoa

2013 eta 2018 artean, arrisku handiko alkohol kontsumoa jaitsi egin zen sexu bietan eta adin talde guztietan. 74 urtera arte, arrisku handiko kontsumoaren prebalentzia modu progresiboan hazi zen gizonen artean, eta emakumeen artean, mantendu egin zen.

Bukatzeko, alkoholaren kontsumo intentsiboari dagokionez, gizonen % 7k eta emakumeen % 2k alkohola modu intentsiboan kontsumitzen du gutxienez, astean behin. Horrelako kontsumoa jaitsi egin da 2013rekin alderatuz, sexu bietan eta adin-tarte guztietan. Pertsona nagusiagoen artean, jaitsiera % 85 baino gehiagokoa izan da. Gazteen artean, jaitsiera % 34koa izan da gizonen artean eta % 47koa emakumeen artean, eta gizonen prebalentzia % 12koa izan da, eta emakumeena, % 5koa.

3.3. OSAKIDETZAREN LAGUNTZA JARDUERA

3.3.1. Baliabideak erabiltzea: Batez besteko egonaldia eta txandakatze-indizea

Batez besteko egonaldia eraginkortasuneko adierazletzat hartzen da, jardunbide kliniko erabakigarriaren garapenarekin lotutakoa. Hala, batez besteko egonaldia murrizteak, txandakatze-indizea haztearekin batera, ospitaleratze arloko produktibitatea handiagoa dela adierazten du.

Osakidetzak emandako datuen arabera, 2018an, batez besteko egonaldiak 6tik 4,7ra jaitsi ziren. Batez bestekoaren oso ginetik daude errehabilitazioa (37,2), psikiatria (14,7) eta zainketa aringarriak (13,8); horiek, gainera, hazkundera izan dute.

Sareko okupazioko batez besteko adierazlea jaitsi egin da eta % 78,9koa da, aurreko urtean, % 79,7koa izan zelarik. Hots, eskaria pixka bat jaitsi egin da.

% 100 gaituz, eta, ondorioz, batez besteko horren gaitetik, zerbitzu medikoen artean, hauek daude: neumologia (% 150,4), barne medikuntza (% 137,4) eta digestio medikuntza (% 101,4); eta zerbitzu kirurgikoak: kirurgia kardiobaskularra (% 105,4). % 100en azpitik, baina batez bestekoaren gaitetik, gainerako zerbitzu medikoak eta gainerako zerbitzu kirurgikoak daude, hauek izan ezik: kirurgia plastikoa (% 56,5), kirurgia orokorra (% 66,7) eta kirurgia baskularra (% 76,4).

V.3.6. TAULA. OSAKIDETZAKO BALIABIDE PUBLIKOEN ERABILERA, ESPEZIALITATEAREN ARABERA (BATEZ BESTEKO EGONALDIA ETA OKUPAZIO ADIERAZLEA)																	
ZERBITZUAK	Batez besteko egonaldia (egunak)								Okupazio indizea (%)								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
OROKORRA	5,5	5,4	5,2	5,1	5,0	5,0	6,0	4,7	79,8	79,14	77,8	77,7	78,8	77,0	79,7	78,9	
OSASUN ZERBITZUAK																	
Barneko medikuntza	8,2	7,9	7,6	7,2	7,1	6,9	6,9	6,7	112,2	125	124,3	121,4	125,3	122,5	126,8	137,4	
Kardiologia	4,7	4,7	4,8	4,7	4,6	4,4	4,2	4,3	92,1	97,1	96,2	94,4	93,3	87,7	83,0	80,0	
Digestiboa	7,2	7,2	7,2	6,8	6,8	6,5	6,4	6,3	112,2	111,6	110,4	108,7	107,0	104,3	105,2	101,4	
Hematologia	8,8	9,3	10,2	9,5	8,5	7,7	8,2	9,0	81,7	86,5	96,7	89,4	86,2	77,8	95,1	96,8	
Pneumologia	6,4	6	5,6	6,0	6,1	5,9	5,6	5,6	127,3	139,9	128,9	139,0	156,9	148,4	142,5	150,4	
Psikiatria	14,3	15	14,5	14,6	14,0	14,2	14,1	14,7	141	109,4	100,3	98,8	98,1	99,0	91,7	97,9	
Birgaitzea	29,3	27,9	26,9	29,4	32,9	33,9	35,8	37,2	91,9	83,5	76,5	76,3	80,5	84,5	87,8	84,3	
Zaintza aringarriak	14	12,7	14,0	13,6	13,4	13,8	13,6	13,8	87,5	71,2	86,7	88,9	92,2	92,0	87,3	93,8	
KIRURGIA ZERBITZUAK																	
Kirurgia orokorra	4,3	4,3	4,1	3,9	3,7	3,6	3,7	3,6	81	83,5	82,5	79,3	75,0	72,4	69,0	66,7	
Kirurgia plastikoa	4	4,1	4,3	4,3	3,7	3,6	3,6	3,4	57,8	49,9	58,2	62,7	56,1	60,7	56,9	56,5	
Bihotz-hodietako kirurgia	4	3,8	3,6	4,1	3,9	4,2	5,1	5,1	90	93,2	84,9	111,6	108,3	114,2	115,6	105,4	
Kirurgia baskularra	4,9	5,3	5,0	4,8	4,4	4,9	5,4	5,1	71,7	78,6	76,7	69,4	65,2	69,6	71,6	76,4	
Kirurgia torazikoa	4,4	4,2	3,9	4,1	4,2	4,1	3,8	3,7	78,6	74,8	72,0	78,0	81,0	91,6	87,4	92,4	
Neurokirurgia	6,1	5,9	5,1	5,1	5,1	5,0	5,4	5,4	86,6	84,9	82,3	87,0	86,5	84,1	79,9	81,4	
Traumatologia	4,5	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,8	82,2	83,5	86,6	87,1	83,4	83,0	80,7	80,5	
Urologia	4	3,9	4,0	3,9	3,8	3,8	3,6	3,4	95,3	93,9	103,8	101,8	103,2	103,9	100,8	94,6	

Iturria: Osakidetza. Akutu ospitaleak + Egonaldi ertain eta luzeko ospitaleak

3.3.2. Itxarote zerrendak kanpoko kontsultetan eta kirurgia programatuan

3.3.2.1. Kanpoko kontsultak

Datu absolutuetan, kanpo kontsultetarako itxarote zerrendan dauden pazienteen kopurua gehitu egin da 2018an, 100.100etik 107.469ra. 2018an itxarote zerrendan paziente gehien zituzten espezialitateak aurreko urteetako berdina izan ziren eta ordena berdinean: traumatologia (18.955), dermatologia (13.452), oftalmologia (11.581), errehabilitazioa (9.017) eta ginekologia (7.312). Espezialitate guztietako itxarote zerrendetan gehikuntzak egon dira digestioan, neurologian eta ginekologian izan ezik.

V.3.7. TAULA. OSAKIDETZAKO KANPO KONTSULTETAKO ITXAROTE ZERRENDAK (paziente gehien dituzten espezialitateak)

	Gaixoak						Aldakuntzak, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18
Alergologia	2.507	3.380	2.712	3.026	3.397	4.015	34,8	-19,8	11,6	12,3	18,2
Kardiologia	2.542	2.822	2.954	3.094	3.091	3.292	11,0	4,7	4,7	-0,1	6,5
Dermatologia	13.429	11.537	9.941	11.438	12.496	13.452	-14,1	-13,8	15,1	9,2	7,7
Digestio medikuntza	3.396	3.410	3.146	3.212	3.360	3.159	0,4	-7,7	2,1	4,6	-6,0
Endokrinologia	1.809	2.148	1.518	1.876	1.624	1.850	18,7	-29,3	23,6	-13,4	13,9
Neurologia	4.224	3.467	3.551	3.833	4.295	4.170	-17,9	2,4	7,9	12,1	-2,9
Birgaitzea	4.956	6.325	7.255	8.734	9.012	9.017	27,6	14,7	20,4	3,2	0,1
Kirurgia orokorra	2.839	2.787	2.422	2.805	2.478	3.152	-1,8	-13,1	15,8	-11,7	27,2
Oftalmologia	12.543	12.381	13.293	13.813	11.486	11.581	-1,3	7,4	3,9	-16,8	0,8
ORL-otorrinolaringologia	3.973	4.393	5.920	5.919	5.989	6.405	10,6	34,8	0,0	1,2	6,9
Traumatologia	16.169	18.232	18.360	18.152	17.184	18.955	12,8	0,7	-1,1	-5,3	10,3
Urologia	3.761	2.835	2.922	3.573	3.648	4.936	-24,6	3,1	22,3	2,1	35,3
Ginekologia	6.671	6.133	6.102	6.509	7.661	7.312	-8,1	-0,5	6,7	17,7	-4,6
Beste batzuk	10.470	11.741	11.028	11.725	14.379	16.173	12,1	-6,1	6,3	22,6	12,5
GUZTIRA	89.289	91.591	91.124	97.709	100.100	107.469	2,6	-0,5	7,2	2,4	7,4

Iturria: Osakidetza. Akutu ospitaleak + Egonaldi ertain eta luzeko ospitaleak

Atzerapen denborei dagokienez, 2017 eta 2018 artean, hilabete baino gehiago zain egon zirenak % 43 izan ziren (aurrekoa baino ratio altuagoa, % 40,5). Gainerako % 57ak hilabete baino gutxiago itxaron zuen.

V.3.8. TAULA. OSAKIDETZAKO KANPO KONTSULTETAKO ITXAROTE ZERRENDAK ETA ATZERAPEN DENBORAK (%)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
< hilabete 1	63,9	61,8	60,6	60,7	59,5	57,0
> hilabete 1	36,2	38,2	39,4	39,3	40,5	43,0

Iturria: Osakidetza, Akutu ospitaleak + Egonaldi ertain eta luzeko ospitaleak

Datu horiek Osasun Sistema Nazionaleko itxarote zerrendei buruzko Informazio Sistemak (IZIS-OSN) ematen dituenekin erkatuta ikusten denez, oinarritzko espezialitateetan, 2018ko datuekin, osasun-txartela duten pazienteen kopurua handiagoa da 1.000 biztanleko estatuan baino espezialitatea hauetan: Ginekologian (1,8 eta 2,7), Oftalmologian (1,5 eta 8,6), Traumatologian (6,1 eta 9,8), Dermatologian (1,4 eta 6,9) eta ORLn (0,8 eta 3,7) eta Urologian (1,4 eta 2,4); antzekoa da, berriz, hauexetan: Neurologian (1,9 eta 2,5) eta handiagoa Kirurgian Orokorrean eta Digestio medikuntzan (4,1 eta 2,1), Digestio medikuntzan (5,2 eta 2,5) eta Kardiologian (2,9 eta 1,9).

Arreta jasotzeko hilabete baino gehiago zain egoten diren pazienteei dagokienez, adierazleak zuzenean konparagarriak ez direnean ere, ondorioren bat atera daiteke, izan ere, estatuan, itxaroteen neurketa 60 egun baino gehiago igarotzean egiten da, eta zifra horren gainetik zain egoten direnen ehunekoa % 43,8koa da (gogoratu EAEn hilabete baino gehiago zain egoten direnak % 43 direla).

V.3.9. TAULA. KONTSULTETAKO ITXAROTE ZERRENDEN EGOERA OINARRIZKO ESPEZIALITATEETAN, OSAKIDETZAN ETA OSASUN SISTEMA NAZIONALEAN

	2017				2018			
	Osasuneko Sistema Nazionale (OSN) (2)			OSAKIDETZA (1)	Osasuneko Sistema Nazionale (OSN) (2)			OSAKIDETZA (1)
	Osasun txartela duten pazienteen kop. 1.000 biztanleko	60 egunetik gorako data ezarrita dutenen %	Itxaroteko b.b. denbora (egunak)	Osasun txartela duten pazienteen kop. 1.000 biztanleko	Osasun txartela duten pazienteen kop. 1.000 biztanleko	60 egunetik gorako data ezarrita dutenen %	Itxaroteko b.b. denbora (egunak)	Osasun txartela duten pazienteen kop. 1.000 biztanleko
Guztira	45,9	44,3	66	44,1	62,5	43,8	96	48,7
Ginekologia	2,4	33,9	53	1,5	2,7	32,5	58	1,8
Oftalmologia	7,6	52	77	1,4	8,6	50,4	85	1,5
Traumatologia	7,8	54,1	7	5,5	9,8	52,1	105	6,1
Dermatologia	6,2	52,5	71	1,5	6,9	50,8	70	1,4
ORL	3	33,7	4	0,7	3,7	37,1	61	0,8
Neurologia	2	39,7	59	1,9	2,5	40,9	70	1,9
Kirurgia orokorra eta digestio aparatua	1,7	25,6	43	4,0	2,1	29,2	61	4,1
Urologia	1,9	32,7	61	1,1	2,4	39,4	96	1,4
Digestiboa	2,2	38,9	57	5,1	2,5	41,4	69	5,2
Kardiologia	1,7	39,8	63	2,6	1,9	36,2	65	2,9

Iturria: (1) Osakidetza, (2) Osasun Sistema Nazionaleko itxarote zerrendei buruzko Informazio Sistema (IZIS-OSN) eta guk egindakoa.

3.3.2.2. Programatutako kirurgia

EAEko itxarote zerrenda kirurgikoetan dauden pazienteen kopurua gehitu egin da 2018an, azken sei urteetako beharazko joera apurtuz. Zehazki, 2017 eta 2018 artean, 17.281etik 17.795 pertsonara igaro da. Hau da, osasun txartela duten mila biztanleko 7,6 pazientetik 8,1 pazientera, 14,8ko estatuko batez bestekoaren azpitik.

Pixka bat behera egin du batez besteko berandutze-egunen kopuruak (49,6 egunetik 49,1 egunera), Estatuan izandakoa baino txikiagoa (129 egun).

Bestalde, ebakuntza egiteko 3 hilabetetik gora itxaron behar duten pazienteen ehunekoa handitu egin da EAEn, hots, % 13tik % 13,6ra.

V.3.10. TAULA. KIRURGIAKO ITXAROTE ZERRENDAK ETA OSAKIDETZAN ETA OSASUN SISTEMA NAZIONALEAN EGONDAKO ATZERAPENEN BATEZ BESTEKOAK

	OSAKIDETZA (1)			OSASUNeko SISTEMA NAZIONALE (2)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Gaixoak	17.343	17.281	17.795	614.101	592.175	668.288
Osasun txartela duten pazienteen kopurua, 1.000 biztanleko	7,6	7,6	8,1	13,7	13,1	14,8
Bat. best. atzerap. (eg.)	50,3	49,6	49,1	115	106	129
> 3 hilabete paziente kop.	2.484	2.245	2.415	-	-	-
> 3 hilabete pazienteen %	14,3	13,0	13,6	-	-	-
> 6 hilabete pazienteen %	-	-	-	18,9	17,0	20,0

Iturria: (1) Osakidetza, (2) Osasun Sistema Nazionaleko itxarote zerrendei buruzko Informazio Sistema (IZIS-OSN) eta guk egindakoa.

3.4. OSASUN ARRETA PRIBATUAREN ESTATISTIKA: ASEGURU LIBREKO ENTITATEAK

Estatistika honen helburua da EAEn establezimenduren bat duten aseguru askeko erakundeek (hemendik aurrera AEE) baliabideei eta jardueri buruzko informazioa izatea.

EUSTATen arabera, Euskadin diharduten AEE-ek 435.219 pertsonari ematen zieten zerbitzua osasuneko aseguru pribatu baten bidez 2017an, hots, % 6,9ko igoera 2015en aldean. Horrenbestez, EAEko % 20k osasun aseguru pribatua du kontratatuta.

Lurraldez lurralde, aseguraturiko pertsonen % 69,6 Bizkaikoa da, % 19 Gipuzkoakoa eta % 11,4 Arabakoa.

Horrez gain, AEE-ek 328,5 milioi euro jaso zituzten prima kontzeptuan, hau da, 2015. urtearekin alderatuz, % 5,1 gehiago, eta 2017an, BPGd-aren % 0,5 zen. Aseguratu bakoitzeko batez besteko prima 755 eurokoa da (2015ean, 767,9 euro). Lurraldez lurralde, primen % 73,3 Bizkaikoa da, % 17 Gipuzkoakoa eta % 9,7 Arabakoa.

V.3.11. TAULA. EAE-KO ASEGURU LIBREKO ERAKUNDEEN GARAPENA						
	2008	2009	2010	2011	2015	2017
Asegurua duten pertsonak	373.548	376.544	382.677	382.610	407.171	435.219
Asegurua dutenak (%)	17,3	17,4	17,6	17,6	18,7	20,0
Primak (mila eurotan)	238.083	254.134	267.618	277.731	312.693	328.513
Prima/asegurua duten pertsonak (euroak)	637,4	674,9	699,3	725,8	767,9	755
Prima/biztanleko (euroak)	109,9	117,3	123,2	127,5	143,9	151
Prima/BPGd	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
* Kopuru osoa erakunde ezberdinei dagokie, nahiz eta balitekeen, horiek lurralde ezberdinetan jardutea						
Iturria: EUSTAT. Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika						

Estalitako pertsona guztien kopurutik, % 53 emakumeak izan ziren eta % 47 gizonak; horietako gehienak 45-64 urteko eta 25-44 urteko adin-tarteetan daude (% 33,8 eta % 29, hurrenez hurren).

Aseguratutako pertsonen % 58,8 aseguru kolektiboetatik dator; % 34 banakako aseguruetatik edo familiarretatik eta % 7,2 funtzionarioen mutualitate publikoetatik. 2015.urtearekin alderatuz, funtzionarioen mutualitate publikoak % 6,2 jaitsi ziren, eta banakako edo familiarretako seguruak eta kolektiboetakoak gehitu egin ziren, % 11,7 eta % 6 hurrenez hurren.

V.3.12. TAULA. EAE-N ASEGURU LIBREKO ERAKUNDEEN ASEGURUAK DITUZTEN PERTSONEN EZAUGARRIAK, 2015-2017				
ASEGURUAK DITUZTEN PERTSONEN EZAUGARRIAK				
	2015	2017		ALD. 2015-17
	GUZTIRA	GUZTIRA	%, GUZTITIK	
PERTSONAK, GUZTIRA	407.171	435.219		6,9
GIZONAK	189.584	204.469	47,0	7,9
EMAKUMEAK	217.587	230.750	53,0	6,0
0-14 URTE	55.171	56.867	13,1	3,1
15-24 URTE	30.274	32.282	7,4	6,6
25-44 URTE	120.552	126.265	29,0	4,7
45-64 URTE	130.152	147.003	33,8	12,9
65-74 URTE	40.815	44.012	10,1	7,8
75 URTE ETA GEHIAGO	30.207	28.790	6,6	-4,7
ASEGURUA DUTEN PERTSONAK, MODALITATEAREN ARABERA				
	2015	2017		ALD. 2015-17
	GUZTIRA	GUZTIRA	%, GUZTITIK	
INDIBIDUALAK EDO FAMILIAKOAK	132.468	148.022	34,0	11,7
MUTUALITATE PUBLIKOAK	33.273	31.205	7,2	-6,2
BESTE BATZUK, KOLEKTIBOAK	241.430	255.992	58,8	6,0
Iturria: EUSTAT. Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika				

Osasunaren aseguruaren sektorearen ezaugarri nagusia kontzentrazio handia da, zeren eta sarien bolumenik handiena duten lau erakundeek % 90etik gorako merkatu kuota baitute, EUSTATen arabera.

3.5. OSASUN SISTEMAREN FINANTZAZIOA ETA GASTUA

3.5.1. Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailaren gastua

Eusko Jaurlaritzaren 2018ko aurrekontuko likidazioaren datuen arabera, Osasunaren atalak, 3.700,2 milioi euro izanik, lehen tokian jarraitzen du baliabideen portzentajea, hots, guztizko gastuaren % 32,7 da, non programa nagusia Osakidetzaren transferentziei dagokien eta BPGd nominalaren % 4,82 den, aurreko urteko portzentajea baino pixka bat baxuagoa (% 4,9). Kopuru absolutuetan, 2017 eta 2018 bitartean, likidaturiko gastua 87,8 milioi euro handiagoa da (+ %2,4).

Osasuneko Finantzazioa eta Kontratazioa eta Farmazia programak ia likidaturiko guztizko gastu osoa dira (% 98,2). Zehazki, Osasuneko Finantzazioa eta Kontratazioak % 84,1 eta Farmaziak % 14,1.

Aurrekontuetan jasotako zenbateko guztitik benetan egikaritu zenaren arteko desbideratzeari dagokionez, 2018an, likidatutako gastua aurrekontuetakoa baino altuagoa izan zen (22.921 mila euro gehiago). Desbideratzea goranzkoa izan zen gastuaren partida hauen ondorioz: *Osasun finantzazioa eta kontratazioa* (+25.584 mila euro gehiago), *Osasun ikerketa eta plangintza* (69.259) eta *Farmazia* (+3.743 mila euro).

Bere aldetik, berariaz sanitarioak diren gastuen aurrekontua 2019rako 3.800,1 milioi eurokoa da (+% 3,3 2018ko aurrekontuetako gastuarekin alderatuz). Gastu hori BPGd nominalaren % 4,79 da, 2018ko ratioa baino baxuagoa, hain zuzen ere.

V.3.13. TAULA. EUSKO JAURLARITZAKO OSASUN SAILAREN GASTUAREN BANAKETA
(Programen arabera eta mila euroan)

	2014	2015	2016	2017	2018			2019	Aurrekontu bariazioa (%)
	Aurrekontuko likidazioak				Hasierako aurrekontua	Likidazioa	Aldea (L-P)	Hasierako aurrekontua	2018-19
Egitura eta laguntza	14.919	14.009	15.090	15.066	17.906	14.905	-3.001	18.522	3,4
Osasun finantzazioa eta kontratazioa	2.784.932	2.859.674	2.940.563	3.027.327	3.085.007	3.110.591	25.584	3.193.060	3,5
Osasun publikoa	32.889	36.593	36.244	37.226	42.957	37.871	-5.086	42.870	-0,2
Osasun ikerketa eta planifikazioa	7.380	7.840	6.320	7.123	8.487	77.746	69.259	10.407	22,6
Farmazia	492.569	500.909	512.330	518.447	518.301	522.044	3.743	530.661	2,4
Adikzioak	3.907	4.405	4.319	4.056	4.659	3.996	-663	4.604	-1,2
Osasunean, guztira	3.336.596	3.423.430	3.514.866	3.612.479	3.677.317	3.700.238	22.921	3.800.123	3,3
EJ-REN GASTUA, GUZTIRA	10.053.538	10.161.474	10364639	10.823.734	11.486.409	11.317.546	-168.863	11.784.109	2,6
BPGd	66.378.235	68.496.577	71.239.291	73.697.375	76.808.704	76.808.704		79.272.202	
Osasunaren %, GUZTIA oinarri hartuz	33,2	33,7	33,9	33,4	32,0	32,7		32,2	
Osasunaren %, BPGd oinarri hartuz	5,03	5,00	4,93	4,90	4,79	4,82		4,79	

Iturria: EAEko kontu orokorrak eta aurrekontuak, EUSTATek eta geuk egina

Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizateko Ministerioaren datuen arabera, ³³ EAEk jaitsiera txikia izan du osasunean 2018 eta 2019 artean. Hala ere, gure autonomia erkidegoan, aztertutako aldian (2011-2019) biztanle bakoitzeko gastu gehien egin zen. Zehazki, 2019an, behin-behineko datuen arabera, 1.731,3 euro ziren. EAetik gertu daude Asturias (1.727 euro), Nafarroa (1.671,9), Extremadura (1.613,3), Aragoi (1.507,6) eta Kantabria (1.502,9).

³³ Datuek osasuneko aurreko aurrekontuak adierazten dituzte, autonomia erkidego bakoitzaren mailan bateratuak, hain zuzen, autonomia erkidegoek beren aurrekontu bateratuetan sartutako erakundeei dagozkienak. Beraz, baztertuta gelditzen dira fundazioak, partzuergoak, enpresa publikoak eta osasunaren arloan jarduerak egiten dituen eta gutxi gorabeherako aurrekontua duen beste edozein erakunde publiko. Biztanleriaren datuak INEk argitaraturiko erroldari dagozkio.

V.3.14. TAULA. BALIABIDE EKONOMIKOAK. HASIERAKO AURREKONTUAK, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA.
Biztanle bakoitzeko euroak* 2019an eguneratuta

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (bb)
AE	1.233,4	1.210,9	1.141,8	1.144,8	1.176,9	1.219,8	1.266,6	1.312,0	1.327,5
ANDALUZIA	1.125,7	1.124,4	1.009,7	978,1	1.007,0	1.050,3	1.109,1	1.169,3	1.164,9
ARAGOI	1.375,5	1.381,7	1.210,8	1.205,8	1.206,6	1.366,9	1.442,5	1.516,4	1.507,6
ASTURIAS	1.442,3	1.444,4	1.391,7	1.402,4	1.425,4	1.463,5	1.586,9	1.637,3	1.727,0
BALEAR UHARTEAK	1.077,6	1.110,6	1.057,7	1.071,0	1.171,7	1.226,0	1.296,8	1.357,7	1.456,9
KANARIAR UHARTEAK	1.230,5	1.249,3	1.224,6	1.233,0	1.238,6	1.237,8	1.261,7	1.349,0	1.365,6
KANTABRIA	1.234,4	1.272,3	1.310,4	1.338,7	1.347,6	1.383,3	1.418,6	1.470,2	1.502,9
GAZTELA ETA LEON	1.360,0	1.351,6	1.289,1	1.282,3	1.321,9	1.348,0	1.431,1	1.487,3	1.492,0
GAZTELA-MANTXA	1.340,6	1.237,8	1.166,5	1.151,8	1.174,7	1.286,4	1.337,1	1.380,9	1.378,9
KATALUNIA	1.227,9	1.165,8	1.108,4	1.117,9	1.144,7	1.141,1	1.192,8	1.185,3	1.173,3
VALENTZIA	1.103,2	1.096,4	995,4	1.084,4	1.112,0	1.198,0	1.232,9	1.292,0	1.333,9
EXTREMADURA	1.426,2	1.370,4	1.190,8	1.208,0	1.286,6	1.453,7	1.453,4	1.524,2	1.613,3
GALIZIA	1.279,0	1.273,8	1.238,0	1.202,0	1.247,1	1.291,7	1.333,5	1.428,5	1.476,8
MADRIL	1.115,8	1.116,2	1.108,6	1.094,5	1.142,1	1.159,7	1.178,9	1.201,7	1.221,1
MURTZIA	1.386,8	1.233,7	1.071,8	1.110,4	1.126,1	1.190,9	1.206,2	1.261,7	1.290,3
NAFARROA	1.525,6	1.429,0	1.340,6	1.403,2	1.466,7	1.550,5	1.636,2	1.646,3	1.671,9
EAE	1.606,1	1.597,4	1.607,2	1.586,0	1.602,4	1.616,1	1.670,7	1.733,7	1.731,3
ERRIOXA	1.204,4	1.140,6	1.090,2	1.113,6	1.127,1	1.169,6	1.200,1	1.238,7	1.235,9

* Estatistikako Institutu Nazionalak argitaratutako erroldako biztanleria datuak.

(bb) behin-behinekoa

Iturria: Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioa

3.5.2. Osakidetzaren gastua

EAEko Kontu Orokorrak oinarri hartuta Osakidetzak egiten duen aurrekontu-likidazioak erakusten duenez, erakundeak eginiko gastua, 2018an, 3.111,9 milioi eurokoa zen. Hots, berriz ere handitu da gastua, zehazkiago, % 8,4, 2017 eta 2018 urteen artean. Hori BPGd nominalaren % 4,1 da, 2017ko ratioa baino bi ehuneko hamarren gehiago. Gehikuntza hori gertatu da, ustiapen gastuak eta likidatutako inbertsioak gehitu egin zirelako; % 95,5 ustiapen gastuak dira, eta % 4,5 inbertsioak.

Likidaturiko ustiapen gastuak 2.970,4 milioi euro dira, hots, % 7,3ko igoera 2017ko likidazioaren aldean.

Langileria gastuak (soldatak eta ordainsariak gehi kotizazio sozialak), ustiapen gastuen % 67,9 dira, guztira 2.016,6 milioi euro, eta % 8,5 hazi da aurreko urtearen aldean³⁴. Funtzionamendu gastuak 910,4 milioi euro izan ziren, hots, % 6,2ko igoera aurreko aldiarekiko. Funtzionamendu gastuen % 81,2 hornidurei dagokie, % 5,9 jaitsi ondoren.

Bestalde, likidatutako kapital aurrekontua 141 milioi euro da; 2017an likidaturikoa baino % 38,2 gehiago.

³⁴ Zenbateko horren barne daude garapen profesionaleko deialdien atzerapenak, gelditu egin zirenak egoera ekonomikoak konpromiso horiek egikaritzea ahalbidetzen duenera arte.

V.3.15. TAULA. OSAKIDETZAREN GASTUEN LIKIDAZIOA (euroak milaka)						
	2014	2015	2016	2017	2018	Ald. (%) 2017-18
Kapital aurrekontuaren egikaritzea: INBERTSIOAK	85.259	73.839	65.742	102.371	141.428	38,2
Ustiapen aurrekontuaren egikaritzea: USTIAPEN GASTUAK	2.538.081	2.621.373	2.670.293	2.768.141	2.970.419	7,3
<u>I. Langileria gastuak</u>	1.735.152	1.761.493	1.801.678	1.858.536	2.016.625	8,5
<u>II: Funtzionamendu gastuak</u>	766.928	837.822	853.021	857.332	910.438	6,2
Hornikuntzak	611.656	683.519	700.740	698.175	739.171	5,9
Funtzionamenduko beste gastu batzuk	155.272	154.303	152.281	159.157	171.267	7,6
Beste batzuk (finantza gastuak, dirulaguntzak...)	36.001	22.058	15.594	52.272	43.356	-17,1
EGIKARITZE GUZTIA, INBERTSIOAK ETA GASTUAK	2.623.340	2.695.212	2.736.035	2.870.512	3.111.847	8,4
BPGd	66.378.235	68.496.577	71.239.291	73.697.375	76.808.704	4,2
BPGd-aren gaineko gastua (%)	4,0	3,9	3,8	3,9	4,1	

Iturria: Norberak egina EAEko Kontu Orokorrak oinarri hartuz

2018an aurrekontuetan jasotako zenbatekoaren eta benetan egikaritu zenaren desbideratzeari dagokionez, likidatutako gastua aurrekontuetan jasotakoa baino gehiago da (220,4 milioi euro gehiago), eta inbertsioetakoa (+46.657 mila euro) eta ustiapen gastuetakoa (+173.703 mila euro) da.

V.3.16. TAULA. OSAKIDETZAREN GASTUEN LIKIDAZIOA ETA AURREKONTUA (euroak milaka)									
	2016			2017			2018		
	Aurrekontu aldatua	Likid.	Aldea. (L-P)	Aurrekontu aldatua	Likid.	Aldea. (L-P)	Aurrekontu aldatua	Likid.	Aldea. (L-P)
INBERTSIOAK	52.790	65.742	12.952	66.490	102.371	35.881	94.771	141.428	46.657
USTIAPEN GASTUAK	2.654.129	2.670.293	16.164	2.730.212	2.768.141	37.929	2.796.716	2.970.419	173.703
Langileria-gastuak	1.802.000	1.801.678	-322	1.858.553	1.858.536	-17	1.891.091	2.016.625	125.534
Funtzionamendu gastuak	846.735	853.021	6.286	865.437	857.332	-8.105	898.552	910.438	11.886
Beste batzuk (finantza gastuak, dirulaguntzak...)	5.394	15.594	10.200	6.222	52.272	46.050	7.073	43.356	36.283
GUZTIRA	2.706.919	2.736.035	29.116	2.796.702	2.870.512	73.810	2.891.487	3.111.847	220.360

Iturria: Norberak egina EAEko Kontu Orokorrak oinarri hartuz

3.6. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020-RAKO OSASUN PLANAREN EBALUAZIOA

Eusko Jaurlaritzaren 2013-2020rako Osasun Plana lehentasunezko 5 sailetan dago egituratuta, eta horietako bakoitzean, helburuak, ekintzak eta harekin loturiko adierazleak ezarri dira.

- 1. ARLOA: Osasuna eta osasuneko berdintasuna politika publiko guztietan txertatzea eta berdintasunezko eta kalitatezko euskal osasun sistema indartzea.
- 2. ARLOA: Biztanleriarekin jardutea gaixotasunak eragindako heriotza tasa eta populazioarengan eragin handiena duten gaixotasunen mendetasuna gutxitzeko.
- 3. ARLOA: Zahartze osasuntsua sustatzea.
- 4. ARLOA: Haurren eta gazteen osasun baldintzak eta aukerak hobetzea.
- 5. ARLOA: Ingurune eta bizimodu osasuntsuak, sektoreen arteko lankidetzaren, tokiko lanaren eta gizarte lanaren bidez. 1 eta 5. arloak zeharkakoak dira eta 2, 3 eta 4. arloak, berriz, biztanle-talde espezifikoiei dagozkie.

V.3.17. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA LEHENTASUNEZKO ARLOAK ETA HELBURUAK

1. ARLOA: EKITATEA ETA ERANTZUKIZUNA	2. ARLOA: GAIXOTASUNAK DITUZTEN PERTSONAK	3. ARLOA: ZAHARTZE OSASUNGARRIA	4. ARLOA: UMEEN ETA GAZTEEN OSASUNA	5. ARLOA: INGURU ETA JOKAERA OSASUNGARRIAK
Hel. 1.1. Osasuna politika guztietan	Hel. 2.1. Arreta soziosanitario osoa, integratua eta pertsonak oinarri dituenak	Hel. 3.1. Zahartze aktiboa	Hel. 4.1. Umeen osasuna	Hel. 5.1. Jarduera fisikoa
Hel. 1.2. Ekitatea	Hel. 2.2. Medikamenduak modu egokian erabiltzea	Hel. 3.2. Arreta soziosanitarioa	Hel. 4.2. Arreta goiztiarra	Hel. 5.2. Osasuna eta elikadura
Helb. 1.3. Egiturazko adierazleak eta tartekoak, osasunean eta osasunari lotutako ekitate ezean eragiten dutenak	2.3. Segurtasun klinikoa	Hel. 3.3. Trebetasun funtzionala eta autonomia	Hel. 4.3. Umeen eta gazteen obesitatea	Hel. 5.3. Sexu eta ugaltze osasuna
Helb. 1.4. Parte-hartzea eta ahalduntzea	Hel. 2.4. Egoera terminala eta zaintza aringarriak	Hel. 3.4. Teknologia berriak	Hel. 4.4. Nerabeak eta gazteak	Hel. 5.4. Adikzioak
Helb. 1.5. Genero indarkeria	Hel. 2.5. Minbizia	3.5. Etxeko laguntza		Hel. 5.5. Osasun mentala
Helb. 1.6. Osasun alorreko desberdintasunak monitorizatzea	2.6. Gaixotasun kardiobaskularrak			Hel. 5.6. Ingurua
Helb. 1.7. Ikerketa eta berrikuntza	Hel. 2.7. Diabetesa eta sindrome metabolikoa			Hel. 5.7. Laneko ingurua
	Hel. 2.8. Obesitatea			
	2.9. Biriketako gaixotasun buxatzaile kronikoa (BGBK)			
	10. Gaixotasun mentala			
	Hel. 11. Sexu transmisioko infekzioak			
	Hel. 12. Beste gaixotasun garrantzitsu batzuk			

2013-2020ko emaitzen urteko txostenean jasotako datuen arabera, 2018an 90 adierazleren informazio eguneratua genuen, % 82 hain zuzen ere (aurreko urtean, 68 adierazleren informazioa izan genuen). 90 horietatik, 2020ko helburua beteta dago edo helbururanzko joera erakusten dute 40 adierazlek, 25ek hobekuntza erakusten dute oinarritzko egoeraren gainean, baina egungo joerarekin, ez da aurreikusten 2020rako helburua beteko denik. 25 adierazletan egoerak okerrera egin du oinarritzko egoerarekiko.

V.3.18. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA 2018KO ADIERAZLEEN JOERA

40 adierazle	Helburua lortuta, edo joera, helburua lortzeko bezalakoa izatea
25 adierazle	Egoera basala kontuan hartuz hobetuta, baina gaur egungo joerarekin, ez da aurreikusten 2020an helburua lortuta egongo denik
25 adierazle	Egoera basala kontuan hartuz, egoerak okerrera egitea

V.3.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA EMAITZEN URTEKO TXOSTENA, 2018

Zk.	Adierazlea	Hasierako egoera	2018ko eguneratzea	2020rako helburua	Iturria
1	Osasun Plana Zuzentzeko Batzordea eta Osasun Batzorde Teknikoa eratzea eta martxan jartzea politika guztietan		Beteta	2013ko abendua/ 2014ko martxoa	Eusko Jaurlaritza Osasun Saila
4	Osasun Planaren ebaluazioaren urteko txostena		Beteta	2015eko lehenengo txostena	Eusko Jaurlaritza. Osasun Saila
5	Lehenengo mailako arretako gastu arrunta (Osasun arreta mugikorra) / Osasuneko gastu arrunt osoa	17	17 (2016ko datuak)	> % 21	Eustat, Osasun kontua
6	6 Desgaitasunik gabeko bizi itxaropena (DGBI). Gizonak (urteak)	69,3	70,5	↑% 5	ESCAV
	6bis Desgaitasunik gabeko bizi itxaropena (DGBI). Emakumeak (urteak)	73,1	72,8	↑% 5	ESCAV
7	7 Gizarte desberdintasunak bizitza esperantzan 30 urterekin. Gizonak (%)	14	10	↓% 10	Osasun Saila. Osasun Azterketa eta Ikerketen Zerbitzua
	7bis Gizarte desberdintasunak bizitza esperantzan 30 urterekin. Emakumeak (%)	9	8	↓% 5	Osasun Saila. Osasun Azterketa eta Ikerketen Zerbitzua
8	8 Osasun zerbitzuak eskuratzeko ezberdintasunak Atzerapenak dituzten itxarote zerrenda kirurgikoetako paziente onkologikoen % <=28 egun. Gizonak	98,2 (2014ko datuak)	98,42	Gutxitze progresiboa	Osakidetza
	8bis Osasun zerbitzuak eskuratzeko ezberdintasunak Atzerapenak dituzten itxarote zerrenda kirurgikoetako paziente onkologikoen % <=28 egun. Emakumeak	98,7 (2014ko datuak)	98,38	Gutxitze progresiboa	Osakidetza
	8bis2 Osasun zerbitzuak eskuratzeko ezberdintasunak Atzerapenak dituzten itxarote zerrenda kirurgikoetako kardiologia pazienteen % <=80 egun. Gizonak	96,2 (2014ko datuak)	97,26	Gutxitze progresiboa	Osakidetza
	8bis3 Osasun zerbitzuak eskuratzeko ezberdintasunak Atzerapenak dituzten itxarote zerrenda kirurgikoetako kardiologia pazienteen % <=80 egun. Emakumeak	96,8 (2014ko datuak)	99,51	Gutxitze progresiboa	Osakidetza
	8bis4 Osasun zerbitzuak eskuratzeko ezberdintasunak Itxarote zerrenda kirurgiko orokorretako batez besteko atzerapena <=55 egun. Gizonak	51,7 egun. (2014ko datuak)	50,8 egun.	Gutxitze progresiboa	Osakidetza
	8bis5 Osasun zerbitzuak eskuratzeko ezberdintasunak Itxarote zerrenda kirurgiko orokorretako batez besteko atzerapena <=55 egun. Emakumeak	52,1 egun. (2014ko datuak)	50,5 egun.	Gutxitze progresiboa	Osakidetza
9	9 Osasun txarreko desberdintasuna, gizarte maila, sexua, gizonengatik aztertua	2,4	2,55	↓% 10	ESCAV
	9 bis Osasun txarreko desberdintasuna, gizarte maila, sexua, gizonengatik aztertua	2,55	2,83	↓% 20	ESCAV
10	10 Gazteen langabezia tasa (16-24 urte), gizonak (%)	35,1	22,3	% 15	Eustat.PRA
	10bis Gazteen langabezia tasa (16-24 urte), emakumeak (%)	30,4	16,0	% 15	Eustat.PRA
11	Pobrezia arriskua Errenta pertsonaleko Gini adierazlea	0,533	0,528	↓% 5	EUSTAT. Errenta pertsonaleko eta familiarreko azterketa
12	12 Pobrezia erreala duten etxeak, erreferentziarako pertsonaren arabera, gizonak (%)	3,7	4,0	↓% 10	Enplegua eta Gizarte Politika Saila Pobreziari eta gizarte desberdintasunei buruzko inkesta. 2016
	12bis Pobrezia erreala duten etxeak, erreferentziarako pertsonaren arabera, emakumeak (%)	11,1	9,9	↓% 10	Enplegua eta Gizarte Politika Saila Pobreziari eta gizarte desberdintasunei buruzko inkesta. 2016

V.3.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA EMAITZEN URTEKO TXOSTENA, 2018

14	14	Eskola uzte goiztiarra (18-24 urte), gizonak (%)	8,3	5,6	↓% 10	EUSTAT. Biztanleak, jardueraren arabera
	14bis	Eskola uzte goiztiarra (18-24 urte), emakumeak (%)	7,1	5,2	↓% 10	EUSTAT. Biztanleak, jardueraren arabera
15	15	Osasun aholku aktiboak eta operatiboak	-	Ez	2 bilera/urtean	Osasun Saila
17	17	EAEko osasun sistemako pazienteen eta erabiltzaileen eskubideen eta betebeharren gutun berria berrikustea eta argitaratzea	---	EHAAn argitaratuta		Osasun Saila
18	18	Osakidetzako berdintasun politikak sustatzeko eta koordinatzeko administrazio unitatea sortzea	---	Bai	2015	Osakidetza
21	21	Osasuneko gizarte desberdintasunen txostena	---	Bai	2015	Osasun Saila
22	22	Argitalpen indexatuak	722	1.301	↑% 40	Bioef
25	25	Preskripzio konpartituko prozesua ezarrita	---	Ezarrita	2015	Osakidetza, Osasun Saila
27	27	Zerbitzuetako/OSI guztietako unitateetako/eskualdeetako (%) gorabeheren jakinarazpen sistema modu eraginkorrean erabiltzeko maila	5	18	20	Osakidetza-Segurtasun klinikoa
28	28	Pazienteak zalantzarik gabe identifikatzeko sistema/protokoloa ezartzea (%)	75	100	100	Osakidetza-Segurtasun klinikoa
29	29	Integratutako Osasun Erakundeetan aplikatutako zaintza aringarrien planak	---	% 100	% 100	Programa kontratua
30	30	Aurretiazko nahien deklarazioa duten biztanleak, gizonak (%)	0,06	0,9	> % 15	Osasun Saila
	30bis	Aurretiazko nahien deklarazioa duten biztanleak, emakumeak (%)	0,12	1,6	> % 15	Osasun Saila
32	32	Minbizia 65 urte baino gutxiago dutenetan, gizonak (tasa/100.000)	246,52 (263,5)*	258,8	↓% 10	Minbiziaren erregistroa
	32bis	Minbizia 65 urte baino gutxiago dutenetan, emakumeak (tasa/100.000)	203,02 (215,5) *	242,0	↓% 10	Minbiziaren erregistroa
33	33	Hilkortasuna 65 urte baino gutxiago dutenetan, gizonak (tasa/100.000)	99,25	79,6	↓% 10	Hilkortasun erregistroa
	33bis	Minbiziagatiko hilkortasuna 65 urte baino gutxiago dutenetan, emakumeak (tasa/100.000)	55,37	49,2	↓% 10	Heriotzen erregistroa
34	34	Biriketako minbiziaren hilkortasuna 65 urte baino gutxiago dutenetan, gizonak (tasa/100.000)	30,24 (37,8) *	38,7	↓% 10	Minbiziaren erregistroa
	34bis	Biriketako minbiziaren hilkortasuna 65 urte baino gutxiago dutenetan, emakumeak (tasa/100.000)	12,98 (16,5)	17,3	Goranzko joera gelditzea	Minbiziaren erregistroa
35	35	Biriketako minbiziaren hilkortasuna 65 urte baino gutxiago dutenetan, gizonak (tasa/100.000)	29,91	21,8	↓% 10	Hilkortasun erregistroa
	35bis	Biriketako minbiziaren hilkortasuna 65 urte baino gutxiago dutenetan, emakumeak (tasa/100.000)	11,46	11,9	Goranzko joera gelditzea	Hilkortasun erregistroa
36	36	Koloneko, ipurtesteko eta uzkiko minbizia, (tasa /100.000) gizonak	89,12 (90,9) *	73	↓% 10	Minbiziaren erregistroa
	36bis	Koloneko, ipurtesteko eta uzkiko minbizia, (tasa /100.000) emakumeak	39,06 (39,8) *	37,3	↓% 10	Minbiziaren erregistroa
37	37	Koloneko, ipurtesteko eta uzkiko minbiziaren hilkortasuna, (tasa /100.000) gizonak	30,9	25,1	↓% 10	Hilkortasun erregistroa
	37bis	Koloneko, ipurtesteko eta uzkiko minbiziaren hilkortasuna, (tasa /100.000) emakumeak	13,6	10,7	↓% 5	Hilkortasun erregistroa
38	38	Kolon-ipurtesteko minbizia aurretiaz detektatzeko programan parte hartzea, gizonak (%) 1. buelta	62,9	70,0	↓% 10	Kolon-ipurtesteko minbizia bahetzeko programa
	38bis	Kolon-ipurtesteko minbizia aurretiaz detektatzeko programan parte hartzea, emakumeak (%) 1. buelta	68,7	74,6	↓% 10	Kolon-ipurtesteko minbizia bahetzeko programa
39		Bularreko minbizia (tasa /100.000)	95,34 (94,8) *	108,1	↓% 5	Minbiziaren erregistroa

V.3.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA EMAITZEN URTEKO TXOSTENA, 2018						
40		Bularreko minbiziaren hilkortasuna (tasa /100.000)	18,1	16,6	↓ % 10	Hilkortasun erregistroa
41		Sindrome koronario akutua duten birbaskularizaziodun emakumeak/gizonak	0,67	0,77	> 0,8	Osakidetza
42	42	Errehabilitazio kardiakoko programan arreta jaso dutenak. Gizonak (%)	25,4	26,16	> 75	Osakidetza
	42bis	Errehabilitazio kardiakoko programan arreta jaso dutenak. Emakumeak (%)	10,6	14,73	> 75	Osakidetza
43	43	Miokardioko bihotzeko akutuagatikoko hilkortasun goiztiarra (25-74 urte) gizonak (tasa/100.000)	47,74	39,9	↓ % 10	Hilkortasun erregistroa
	43bis	Miokardioko bihotzeko akutuagatikoko ¹⁵ hilkortasun goiztiarra (25-74 urte) Emakumeak (tasa/100.000)	7,05	8,4	Tasa egonkortzea	Hilkortasun erregistroa
44	44	Istripu kardiobaskularra duten gizonak, errehabilitazio goiztiarreko plan pertsonalizatua dutenak (%)	19,8	33,5	>75	Osakidetza
	44bis	Istripu kardiobaskularra duten emakumeak, errehabilitazio goiztiarreko plan pertsonalizatua dutenak (%)	20,2	29,2	>75	Osakidetza
45	45	Hemoglobina glikosilatua <% 7 mellitus diabetesa duten gizonengan (%)	42,63	41,51	>50	Osakidetza
	45bis	Hemoglobina glikosilatua <% 7 mellitus diabetesa duten emakumeengan (%)	42,35	42,79	>50	Osakidetza
46	46	DMren prebalentziako gizarte ezberdintasunak II gizonak (IRD)	1,15	2,09	↓ % 5	ESCAV
	46bis	DMren prebalentziako gizarte ezberdintasunak II emakumeak (IRD)	2,26	3,56	↓ % 5	ESCAV
47	47	Giltzurrun gutxiegitasun larria, diabetesari lotuta, milioi pertsonako, gizonak	19	23,0	↓ % 10	Osakidetza. UNIPAR
	47bis	Giltzurrun gutxiegitasun larria, diabetesari lotuta, milioi pertsonako, emakumeak	6	9,7	↓ % 10	Osakidetza. UNIPAR
48	48	Diabetesaren bigarren mailako mozketen ondoriozko tasa (1000 pazienteko), gizonak	5,68	5,82	↓ % 15	CMBDren Osasun Saila.
	48bis	Diabetesaren bigarren mailako mozketen ondoriozko tasa (1000 pazienteko). Emakumeak	1,14	1,71	↓ % 15	CMBDren Osasun Saila.
49	49	Hilkortasun goiztiarra (25-74 urte) mellitus ¹⁶ diabetesaren ondorioz (tasa /100.000), gizonak	7,6	4,6	↓ % 10	Hilkortasun erregistroa
	49bis	Hilkortasun goiztiarra (25-74 urte) mellitus diabetesaren ondorioz (tasa /100.000), emakumeak	2,5	1,3	↓ % 10	Hilkortasun erregistroa
50	50	Gehiegizko pisua duten pertsonak, gizonak (%)	43	40,1	↓ % 10	ESCAV
	50bis	Gehiegizko pisua duten pertsonak, emakumeak (%)	28,2	27,4	↓ % 10	ESCAV
51	51	Obesitatea duten gizonak (%)	13,9	13,7	↓ % 10	ESCAV
	51bis	Obesitatea duten emakumeak (%)	12,6	11,4	↓ % 10	ESCAV
52	52	Obesitatearen prebalentziako gizarte ezberdintasunak, gizonak (IRD)	1,64	1,67	↓ % 10	ESCAV
	52bis	Obesitatearen prebalentziako gizarte ezberdintasunak, emakumeak (IRD)	2,82	3,1	↓ % 15	ESCAV
53	53	EPOC duten pazienteak 30 egunean berriz ere ospitaleratzea, gizonak (%)	20	19,28	↓ % 15	Osakidetza
	53bis	EPOC duten pazienteak 30 egunean berriz ere ospitaleratzea, emakumeak (%)	17	14,75	↓ % 15	Osakidetza
54	54	Errehabilitazio programak dituzten EPOC pazienteak. Gizonak (%)	---	6,1	>% 75	Osakidetza
	54bis	Errehabilitazio programak dituzten EPOC pazienteak. Emakumeak (%)	---	5,1	>% 75	Osakidetza
55	55	Gaixotasun mentalengatikoko hilkortasuna (100.000 biztanleko), gizonak	21,1	20,4	↓ % 10	Hilkortasun erregistroa
	55bis	Gaixotasun mentalengatikoko hilkortasuna (100.000 biztanleko), emakumeak	18,8	19,4	↓ % 10	Hilkortasun erregistroa
56		Idea suiziden prebalentziako gizarte ezberdintasunak, gizonak (I. taldea; 3,9 V. taldea: 6,0) (%)	2,1	2,2	↓ % 5	ESCAV

V.3.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA EMAITZEN URTEKO TXOSTENA, 2018

	56bis	Idea suiziden prebalentziako gizarte ezberdintasunak, emakumeak (I. Taldea; 2,7 V. taldea: 7,3) (%)	4,6	1,6	↓% 10	ESCAV
57	57	Suizidioagatiko hilkortasuna (100.000 biztanleko), gizonak	9,5	9,8	↓% 10	Hilkortasun erregistroa
	57bis	Suizidioagatiko hilkortasuna (100.000 biztanleko), emakumeak	3,4	3,2	↓% 5	Hilkortasun erregistroa
58	58	DHD antsiolitikoak kontsumitzea	54	86,9	Goranzko joera gelditzea	Osasun Saila. Farmazia Zuzendaritza.
	58bis	DHD antidepresiboak kontsumitzea	61	57,3	Goranzko joera gelditzea	Osasun Saila. Farmazia Zuzendaritza.
59	59	GIB infekzio berriak (gizonak)	132	152	↓% 10	IHESaren eta ITSren plana
	59bis	GIB infekzio berriak (emakumeak)	29	38	↓% 10	IHESaren eta ITSren plana
60	60	GIB infekzioen diagnostiko berankorreko tasa, gizonak (%)	43	47,7	↓% 30	IHESaren eta ITSren plana
	60bis	GIB infekzioen diagnostiko berankorreko tasa, emakumeak (%)	59	55,3	↓% 30	IHESaren eta ITSren plana
61	61	Sifili kasuak, gizonak	147	221	↓% 30	SIMCAPVren Osasun Saila.
	61bis	Sifili kasuak, emakumeak	41	21	↓% 30	SIMCAPVren Osasun Saila.
62	62	Gonokozia kasuak, gizonak	159	457	↓% 30	SIMCAPVren Osasun Saila.
	62bis	Gonokozia kasuak, emakumeak	32	98	↓% 30	SIMCAPVren Osasun Saila.
63	63	Giltzurruneko dialisia duten pazienteak, milioi pertsonako, gizonak	78,4	77,3	↓% 5	Osakidetza-UNIPAR
	63bis	Giltzurruneko dialisia duten pazienteak, milioi pertsonako, emakumeak	34,4	30,8	↓% 5	Osakidetza-UNIPAR
64		Gaixotasun arraroen erregistroa	---	Sortuta	2014	Osasun Saila - Gaixotasun arraroen erregistroa
65		“Nagusiekin adeitsuak diren hiriak” programa duten hirietan bizi diren biztanleak	37	65	>% 75	Eudel, Eustat-en Osasun Saila
66	66	64 urte baino gehiagoko pertsona sedentarioak, gizonak (%)	28	21	↓% 10	ESCAV
	66bis	64 urte baino gehiagoko pertsona sedentarioak, emakumeak (%)	44	38	↓% 15	ESCAV
67	67	60 urte baino gehiagoko gizon bazkideuen ehunekoa	10	27,6	↑% 15	EUSTAT. Bizi-baldintzen inkesta, 2014
	67 bis	60 urte baino gehiagoko emakume bazkideuen ehunekoa	14	22,2	↑% 15	EUSTAT. Bizi-baldintzen inkesta, 2014
69		Historial sozioklinikorako sarbidea, arlo soziosanitario guztientzat	---	82 (2017)	% 100	Osakidetza
71		Nagusiei Arreta emateko Plana ezarrita duten osasun zentroak (%)	---	5	% 100	Osakidetza
73	73	75 urte baino gehiagoko pertsonak hilabete bat igaro aurretik berriz ere ospitaleratzea, gizonak (%)	10,49	10,71	↓% 20	Osakidetza
	73bis	75 urte baino gehiagoko pertsonak hilabete bat igaro aurretik berriz ere ospitaleratzea, emakumeak (%)	7,8	7,74	↓% 20	Osakidetza
74		Jaiotzean pisu gutxi zuten haurtxoak (%)	7	6,89	↓% 10	Jaioberri baheketa programa
75	75	Amaren edoskitzaroa 6 hilabetera arte, gizonak (%)	26	62,9	>% 35	Osakidetza
	75bis	Amaren edoskitzaroa 6 hilabetera arte, emakumeak (%)	26	65	>% 35	Osakidetza
76		PADiren estaldura (%)	66	68,7	>% 75	PADI
77		12 urterekin txantxarrik ez duten umeak (%CAOD=0)	74	76	% 80	PADI
78		Integratutako osasun erakundeak/arreta goiztiarreko erudian dauden eskualdeak	1	Guztiak	Guztiak	Osakidetza

V.3.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA EMAITZEN URTEKO TXOSTENA, 2018

82	82	Gazteen prebalentzia (14-24 urte), jarduera fisiko osasuntsurik egiten ez dutenak, mutilak (%)	18,1	14,3	↓% 20	ESCAV
	82bis	Gazteen prebalentzia (14-24 urte), jarduera fisiko osasuntsurik egiten ez dutenak, neskak (%)	26,7	17,3	↓% 20	ESCAV
83	83	Trafiko istripuengatiko hilkortasuna, mutilak (15-29 urte) (tasa/100.000)	6,7	5,0	↓% 20	Hilkortasun erregistroa
	83bis	Trafiko istripuengatiko hilkortasuna, neskak (15-29 urte) (tasa/100.000)	2	0,7	↓% 20	Hilkortasun erregistroa
84	84	Suizidioagatiko hilkortasuna (15-29 urte) mutilak (tasa/100.000)	7,1	7,6	↓% 20	Hilkortasun erregistroa
	84bis	Suizidioagatiko hilkortasuna (15-29 urte) neskak (tasa/100.000)	1,6	0,0	↓% 20	Hilkortasun erregistroa
85		Haurdunaldia nahita gelditzea 20 urte baino gutxiago duten pertsonen (tasa x1000)	10,02	7,1	↓% 50	Haurdunaldia nahita gelditu dutenen erregistroa
86	86	Gizonen sedentarismoaren prebalentzia (%)	26,6	20,1	↓% 10	ESCAV
	86bis	Emakumeen sedentarismoaren prebalentzia (%)	34	25,4	↓% 15	ESCAV
87	87	Sedentarismoko gizarte ezberdintasunak, generoaren eta gizarte mailaren arabera, gizonak	1,44	1,1	↓% 10	ESCAV
	87bis	Sedentarismoko gizarte ezberdintasunak, generoaren eta gizarte mailaren arabera, emakumeak	1,18	1,3	↓% 10	ESCAV
88	88	Egunero fruta jaten duten gizonak (%)	62	67,8	↑% 20	ESCAV
	88bis	Egunero fruta jaten duten emakumeak (%)	69,2	75,1	↑% 20	ESCAV
89	89	Egunero barazkiak jaten dituzten gizonak (%)	21,7	27,1	↑% 20	ESCAV
	89bis	Egunero barazkiak jaten dituzten emakumeak (%)	32,1	37	↑% 20	ESCAV
94		Episiotomia erditze eutozikoetan (%)	36	16,0	↑<% 15	Osakidetza
95		Nahita haurdunaldia gelditzea, tasa x 1.000 adin ugalkorrean dauden emakumeak	9,9	9,19	↓% 50	Haurdunaldia nahita gelditu dutenen erregistroa
96	96	Tabakismoko gizarte ezberdintasunak (15-44 urte) gizonak	2,03	1,49	↓% 20	ESCAV
	96bis	Tabakismoko gizarte ezberdintasunak (15-44 urte), gizonak	2,37	1,78	↓% 20	ESCAV
97	97	Besteen laneko kea arnasten duten gizonak (%)	17,1	14,3	↓% 50	ESCAV
	97bis	Besteen laneko kea arnasten duten emakumeak (%)	15,6	12,8	↓% 50	ESCAV
98		Tabakismoari buruzko osasun aholkuak, arreta goiztiarrean (%)	33,7	49,2	>% 60	Osakidetza
99	99	Gizon erretzaileak, tabako ohiturak uzten ari direnak (%)	1,9	0,4	↑% 15	Osakidetza
	99bis	Emakume erretzaileak, tabako ohiturak uzten ari direnak (%)	2,5	0,6	↑% 15	Osakidetza
100	100	Alkohola kontsumitzen hasteko adina, gizonak	15,8	16,2	↑18	Euskadiko Adikzioei buruzko inkesta, 2017
	100bis	Alkohola kontsumitzen hasteko adina, emakumeak	17,3	17,5	↑18	Euskadiko Adikzioei buruzko inkesta, 2017
101	101	Etorkizunean alkohol kontsumoarekin lotutako osasun arazoak izateko arrisku larria duten gazteen (15-24 urte) prebalentzia (%), gizonak	17,3	11,9	↓% 30	ESCAV
	101bis	Etorkizunean alkohol kontsumoarekin lotutako osasun arazoak izateko arrisku larria duten gazteen (15-24 urte) prebalentzia (%), emakumeak	17,9	12,4	↓% 30	ESCAV
102	102	Gazteek (15-34 urte) asteburuetan alkohol gehiegi kontsumitzea edo alkohol kontsumoarekin lotutako arriskuak izatea, gizonak (%)	29,2	21,9	↓% 20	Euskadiko Adikzioei buruzko inkesta, 2017

V.3.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN 2013-2020rako OSASUN PLANA EMAITZEN URTEKO TXOSTENA, 2018

	102bis	Gazteek (15-34 urte) asteburuetan alkohol gehiegi kontsumitzea edo alkohol kontsumoarekin lotutako arriskuak izatea, emakumeak (%)	15,9	13,0	↓% 20	Euskadiko Adikzioei buruzko inkesta, 2017
103	103	Etorkizunean alkohol kontsumoarekin lotutako osasun arazoak izateko arrisku larria dutenen prebalentzia (%), gizonak	25,1	16,8	↓% 10	ESCAV
	103bis	Etorkizunean alkohol kontsumoarekin lotutako osasun arazoak izateko arrisku larria dutenen prebalentzia (%), emakumeak	14,7	11,1	↓% 10	ESCAV
104	104	Egunero kalamua kontsumitzen duten gizonak (15-34 urte) (%)	2,5	6,1	↓% 10	Euskadiko Adikzioei buruzko inkesta, 2017
	104bis	Egunero kalamua kontsumitzen duten emakumeak (15-34 urte) (%)	0,9	1,4	↓% 10	Euskadiko Adikzioei buruzko inkesta, 2017
105	105	Osasun mental onaren prebalentzia, gizarte mailaren eta generoaren arabera (MHI-5), gizonak (I. taldea: 76,1 V. taldea: 70,1) (%)	6,00	2,9	↓% 50	ESCAV
	105bis	Osasun mental onaren prebalentzia, gizarte mailaren eta generoaren arabera (MHI-5), emakumeak (I. Taldea: 69,3; V. taldea: 66,1)	3,2	4,8	↓% 30	ESCAV
106		Airearen kalitatea PM10 < 20 µg/m3-koa duten eremuetan bizi den EAEko biztanleria (%)	59	90,4	% 75	Osasun Saila
107		Tratamenduko azpiproduktuekin kontsumitzeko ura jasotzen duten biztanleak, <50 µg/l	47	49,7	>% 95	EKUISen Osasun Saila.
108	108	Gaixotasun profesionaleko tasa, gizonak (Tasa/1.000)	4,16	3,37	↓% 10	OSALAN
	108 bis	Gaixotasun profesionaleko tasa, emakumeak (Tasa/71.000)	1,51	1,72	↓% 10	OSALAN
109	109	Gaixotasun profesionaleko tasa, emakumeak (Tasa/71.000)	8,7	7,58	↓% 10	OSALAN
	109 bis	Laneko arrisku hilkorren tasa, gizonak (Tasa/100.000)	0,9	0,26	↓% 10	OSALAN
110		Laneko arrisku hilkorren tasa, emakumeak (Tasa/100.000)	54,3	65	>% 95	OSALAN

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. 2013-2020-RAKO OSASUN PLANA. 2018ko emaitzen urteko txostena, 2019an argitaratuta

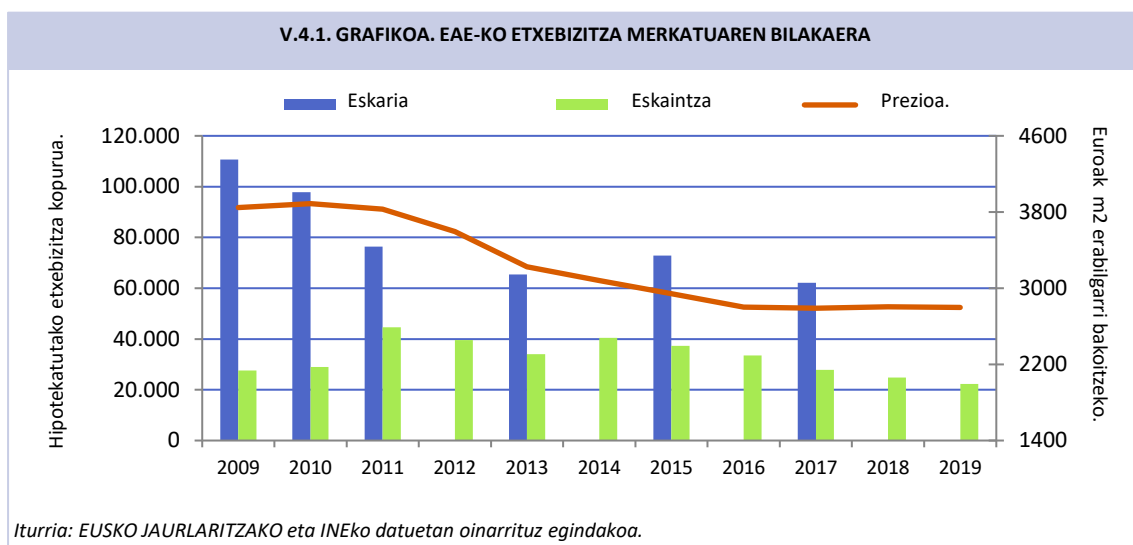
BIBLIOGRAFIA

1. **EUSTAT (2018).** Osasunaren kontua, 2016.
2. **EUSTAT (2019).** Osasun Arreta Pribatuaren Estatistika, 2017.
3. **EUSTAT (2019).** Heriotzen estatistika, 2018.
4. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** EAEko Osasun inkesta, (ESCAV 2018)
5. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** Osasun Planaren Ebaluazioa, 2018.
6. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** EAEko administrazio orokorraren aurrekontu likidazioak eta urteko kontuak
7. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** Zuzenbide pribatuko ente publikoen eta sektore publikoko fundazioen aurrekontu likidazioak eta urteko kontuak (OSAKIDETZA)
8. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** Euskal Autonomia Erkidegoko aurrekontu orokorrak
9. **EUSKO JAURLARITZA,** Osasun Saila (2019). Heriotzen erregistroa. Eskaera zehatza.
10. **Lalonde, M. (1974).** A new perspective on the health of Canadians. A working document. Ottawa. Welfare
11. **Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioa (2019).** Funtsezko adierazleak
12. **Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioa (2019).** Osasuneko Sistema Nazionalaren baliabide ekonomikoak.
13. **Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioa (2019).** Osasunaren Sistema Nazionalaren Itxarote Zerrenden Informazio Sistema
14. **Osasunaren Munduko Erakundea (OME).**
15. **OSAKIDETZA (2019)** Eskaera zehatzak. 2018ko datuak.

4. ETXEBIZITZA

Ondoren, EAEko 2019ko etxebizitzaren egoerari buruzko zifra nagusiak azalduko dira, eskaintzaren aldetik (stocka eta prezioak), nahiz eskariaren aldetik (eskuratzeko beharra, aldaketa eta birgaikuntza, eta etxebizitza babestuen eskaria ere bai). Alokairuaren inguruan, Eusko Jaurlaritzako Alokairu Merkatuko Estatistika (AME) berriaren emaitzak eta Sustapen Ministerioaren autonomia erkidegoen arabeko konparazioa gehitu dira. Ondoren, urteko eraikuntza jardueraren eta salerosketa jardueraren datu nagusiak aurkeztu dira.

Era berean, etxebizitzaren krisiaren inpaktua aztertu da (hipotekak eta kaleratzeak), eta, bukatzeko, Eusko Jaurlaritzak, Etxebizitzaren plan zuzentzailearen bidez eta foru aldundiek ohiko etxebizitzagatiko PFEZren kenkariaren bidez gauzatutako politika ebaluatu da.

EAEko higiezin merkatuaren bilakaeraren ezaugarri nagusia da, 2019an eta Eusko Jaurlaritzaren Higiezin Eskaintzaren Inkestako emaitzen arabera, etxebizitzaren eskaintzaren % 10,5eko jaitsiera egotea, aurreko urteko - % 10,7ko jaitsierarekin batera. Etxebizitza eskaria edo beharra³⁵, 2017ko azken datuen arabera, % 14,7 gutxitu zen 2015ekin alderatuz, 2009-2010 urteetako gehienezko zifretatik urrun.

4.1. ETXEBIZITZA ESKAINTZA

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Sailaren “Higiezin Eskaintzaren Estatistikak”³⁶ erakusten duenez, 2019an, etxebizitzaren guztizko eskaintzak (salmenta gehi alokairua) % 10,5 egin zuen behera (2018an -% 10,7), eta laugarren hiruhilekoan 22.228 etxebizitza zenbatetsi ziren³⁷.

³⁵ Grafikoan azaltzen den eskaerak, eskuratzeko behar diren etxebizitzaren kopurua erakusten du; eskaintza higiezin sustatzaile eta agenteek emandakoa da; prezioak eurotan daude salgai dauden etxebizitza librean (berriak nahiz erabiliak) m² erabilgarri bakoitzeko.

³⁶ Inkesta honetako datu guztiak hiruhileko batez besteko mugikorren bidez adierazten dira 4. ordenan, eta, beraz, IV. hiruhileko datua, era berean, urteko batez bestekoa da.

³⁷ 107 sustatzailei egindako inkestaren bidez lortutako datuak, 5 etxebizitza baino gehiagoko sustapenekin eta 177 higiezin-agentziarekin, eta, beraz, eskaintza osoa jasotzen ez dutenak. Eragiketa honen emaitzen benetako garrantzia, datu absolutuak baino gehiago, aldakuntza da. *son su variación.*

Lagin hori, prezioen estatistikaren oinarria izanda, honela dago osatuta: % 91,6 saltzeko eskaintako etxebizitzak dira eta % 8,4 alokairuan eskaintakoak. Salgai dauden etxebizitzetatik % 19,2 etxebizitza berriak dira eta % 80,8 erabilia, eta berrien % 36,1 babes publikokoak dira. Alokairuko etxebizitzetatik % 47,4 libreak dira eta % 52,6 berriz, babestuak.

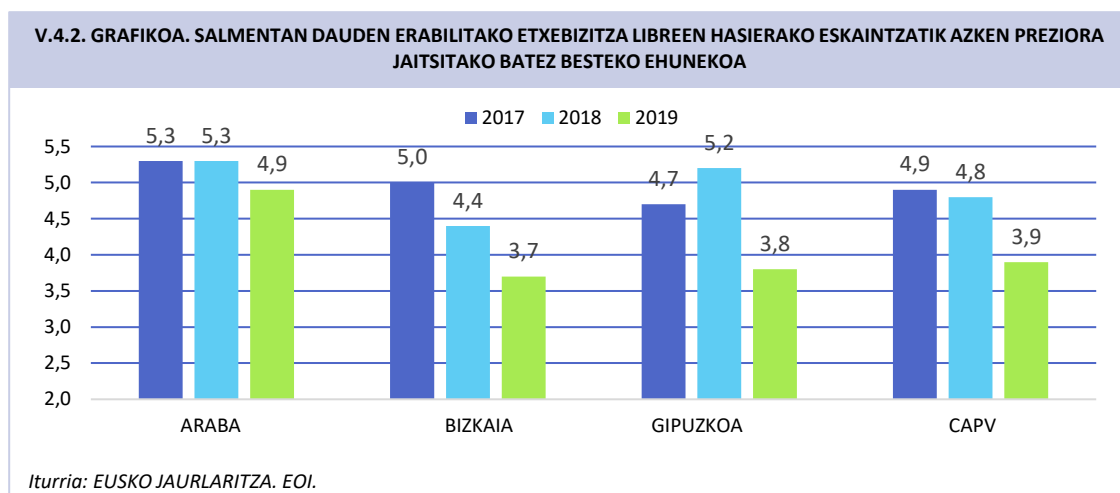
Datu horietatik ondorioztatu da 2014ko salbuespenarekin, EAEko etxebizitza merkatuan, 9 urtez jarraian eskaintza jaisten doala, 2011n 44.643 etxebizitza eskaini zirelarik, eta 2019an, aldiz, 22.228. Azken urte honetan, eta 2018an ez bezala, etxebizitza berri libreen eskaintza gehitu egin da (+% 18,6), baita babestutakoena ere (+% 33,1), eta, beraz, etxebizitzaren agregatua % 23,5 gehitu da. Bere aldetik, erabilitako etxebizitzaren eskaintzak jaisten jarraitzen du (-% 16,5), eta babestutako alokairua gehitu egin da (+% 4,2) eta librea, gutxitu (-% 13). Azken hamarkadan gertatutakoa ikusirik egiaztatu da hazi den eskaintako etxebizitza mota bakoitza erabilitakoa dela, 2009an eskaintzaren % 51 zelarik eta 2019an % 74, kopurua % 17,1 gehituz, hain zuzen ere.

V.4.1. TAULA. EAE-KO ETXEBIZITZA ESKAINTZAREN BILAKAERAREN LABURPENA									
	GUZTIRA	ETXEBIZITZAK SALGAI					ETXEBIZITZAK ALOKAGAI		
		SALGAIK, GUZTIRA	ETXEBIZITZA BERRIAK			ETXEBIZITZA ERABILIAK	ALOKAGAIK, GUZTIRA	LIBREAK	BABESTUAK
			GUZTIRA	BABESTUAK	LIBREAK				
2013	34.029	31.762	8.126	3.860	4.266	23.636	2.267	1.974	293
2014	40.400	37.755	4.731	2.268	2.463	33.024	2.645	2.505	140
2015	37.259	35.510	3.519	1.545	1.974	31.991	1.749	1.570	179
2016	33.535	32.137	3.049	1.283	1.766	29.089	1.398	1.006	392
2017	27.798	26.295	2.933	1.206	1.727	23.363	1.503	944	559
2018	24.822	22.863	3.161	1.059	2.102	19.702	1.959	1.016	943
2019	22.228	20.361	3.903	1.409	2.494	16.458	1.866	884	983
17/18 aldak, %	-10,7	-13,1	7,8	-12,2	21,7	-15,7	30,4	7,7	68,7
18/19 aldak, %	-10,5	-10,9	23,5	33,1	18,6	-16,5	-4,7	-13,0	4,2

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezen Eskaintzari buruzko Estatistika.

Prezioak direla-eta (zehazki aztertuko dira hurrengo epigrafeetan) salgai dagoen etxebizitza librearen (berria eta erabilia) batez besteko balioa, 2019an, 2.799,5 euro/m²-koa zen, eta % 0,2ko jaitsiera izan zuen 2018. urtearekin alderatuz; aurreko urtean, % 0,6ko igoera izan zuen. Etxebizitza berrien merkatuari dagokionez, prezioak % 5,5 igo dira; bestalde, bigarren eskuko etxebizitzaren % 1,9 jaitsi dira. Horrez gain, babestutako etxebizitza berriaren batez besteko prezioa % 1,6 igo da azken urtean (alokairu libreko batez besteko errenta, % 1,6 igo da baita ere). Babestutako alokairuaren errenta, batez beste, 341,7 euro igo zen, aurreko urtean baino % 7,2 gutxiago.

Higiezen merkatuaren dinamismoari dagokionez, higiezen agentziek etxebizitza bat saltzeko behar zuten batez besteko denbora 2019 bukaeran 3,1 hilabetekoa zen, aurreko urteko datu berdina delarik, eta 2008an hasitako serie historikotik, baxuena.

Gainera, higiezin eskaintzari buruzko inkestaren arabera, 2019an, salmenta eragiketa eraginkorrak egiteko, erabilitako etxebizitza libreen prezioak murriztu egin behar izan zituzten jabeek, batez beste % 3,9, aurreko urtean baino 9 hamarren gutxiago. Lurraldeen arabera, murrizketa handiena Araban izan zen (batez beste -% 4,9), ondoren, Gipuzkoan (-% 3,8), eta Bizkaia, batez besteko baxuena izan zuen (-% 3,7), guztiek ere behera egin zutelarik.

4.1.1. Salgai eta alokairuan dauden etxebizitzaren eskaintza eta prezioak: Eusko Jaurlaritzako Higiezin Eskaintzari buruzko Estatistika.

(a) Etxebizitza berriak

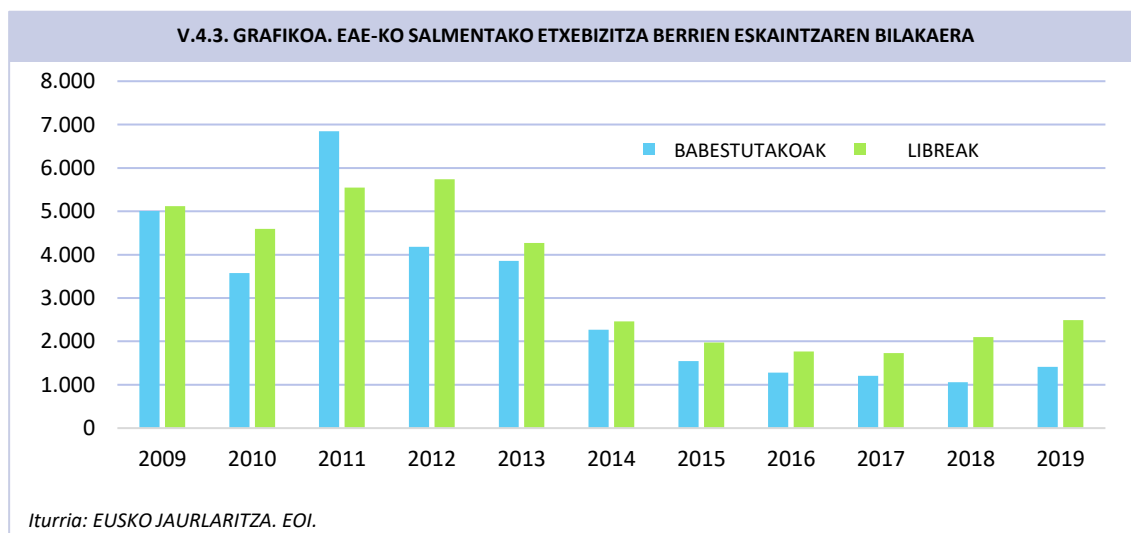
Lehenik eta behin, *salgai dauden etxebizitza libre berrien eskaintza*, 2019ko laugarren hiruhilekoan, 2.494 etxebizitzakoa izan zen, 2018an baino % 18,6 gehiago. Lurraldeen arabera banaketa, hauxe da: Bizkaian % 51,2, Gipuzkoan, % 40,5 eta Araban gainerako % 8,3a.

Etxebizitza libre berrien batez besteko prezioa, 2019ko laugarren hiruhilekoan, 289.100 eurokoa zen; 2018an, berriz, 270.400 eurokoa zen, hots, % 6,9ko igoera gertatu zen.

V.4.2. TAULA. EAEko ETXEBIZITZA SALGAIEN BATEZ BESTEKO PREZIOAREN BILAKAERA. €/M ² ERABILGARRIAK.					
	ETXEBIZITZA LIBREA				ETXEBIZITZA BABESTUA
	LIBREAK, GUZTIRA*	ERABILIA	BERRIA	ETXEBIZITZA EREDUA**	
2013	3.226,4	3.171,7	3.486,2	3.095,1	1.625,0
2014	3.079,8	3.058,2	3.338,9	2.960,2	1.682,1
2015	2.943,1	2.922,9	3.273,7	2.843,1	1.674,2
2016	2.802,0	2.778,9	3.180,7	2.862,9	1.744,1
2017	2.789,7	2.758,1	3.222,0	2.917,3	1.750,2
2018	2.805,4	2.755,6	3.247,7	3.016,2	1.777,7
2019	2.799,5	2.704,4	3.427,4	3.012,3	1.805,6
17/18 aldak, %.	0,6	-0,1	0,8	3,4	1,6
18/19 aldak, %.	-0,2	-1,9	5,5	-0,1	1,6

* Etxebizitza berrien eta erabilien batez besteko prezioa
 ** Etxebizitza berriak, kolektiboak, araubide librekoak, zuzenean sustatzaileak eskaintutakoak, akabera maila ohikoa eta 60 eta 90 m²-ko azalera dutenak
 Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezin Eskaintzari buruzko Estatistika.

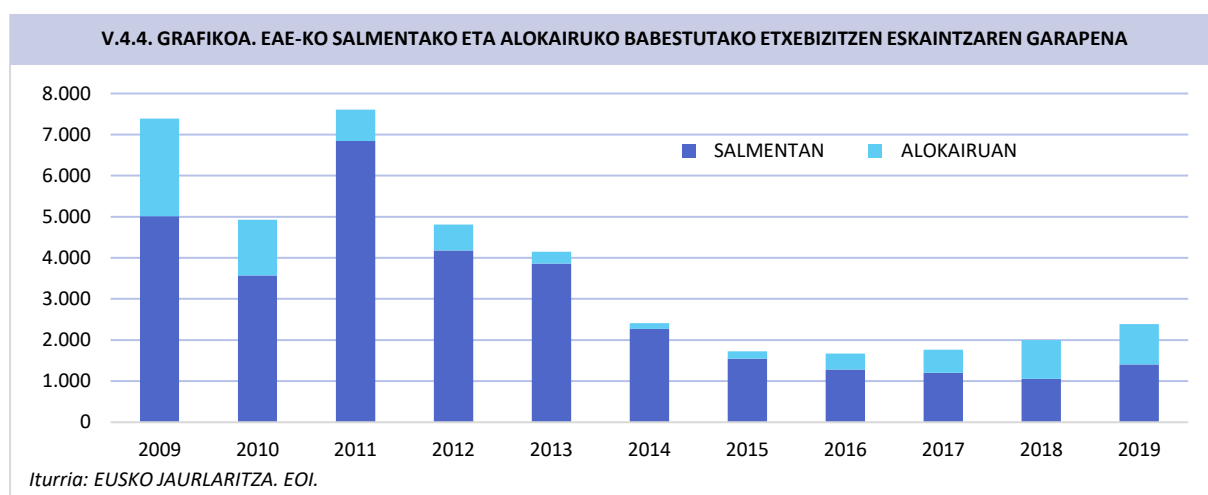
Metro karratuko euroei dagokionez, 3.427,4 €/m² zen zenbatekoa, 2018ko batez bestekoa baino % 5,5 gehiago. Lurraldeen arabera, Arabaren batez bestekoa baxuagoa da (2.765,4 €/m²), eta Bizkaian eta Gipuzkoan gehitu egin zen, 3.434,1 €/m² eta 3.555,5 €/m² hurrenez hurren. Bilakaerari dagokionez, Araban izan zen handiena, % 9,4koa, Bizkaian metro karratu bakoitzeko prezioa % 5,6 igo zelarik, eta Gipuzkoan, % 4,3.

Merkatu babestuari dagokionez, gogoratu behar da 2006tik ez dagoela salgai dauden etxebizitza sozialen eskaintzarik, eta etxebizitza horiek soilik alokairuan eskaintzen dira. Salmentako Babes Ofizialeko Etxebizitzaren eskaintza 2019ko laugarren hiruhilekoan 1.409 etxeetakoa izan zen, aurreko urtean baino % 33,1 gehiago (baina azken hamarkadan % 71,9 gutxitu zen).

Saltzeko eskaintako babes ofizialeko etxebizitzaren batez besteko prezioa 1.805,6 €/m²-koa izan da 2019an, hau da, aurreko urtean baino % 1,6 garestiagoak izan dira. Zenbait ezberdintasun daude lurraldeen arabera: Bizkaian daude prezio altuenak (1.815,5 €/m²), eta, ondoren, Gipuzkoan (1.809,1 €/m²). Bilakaera antzekoa da, izan ere, Bizkaian, prezioa % 0,6 igo zen, eta Gipuzkoan, % 0,5. Bestalde, Arabak batez besteko prezio baxuagoa du (1.764,2 €/m²) eta haren bilakaera ere positiboa da, baina intentsitate handiagokoa, % 9,7 hazi baita.

Horrez gain, 2007. urtearen amaieraz geroztik, oso bolumen txikietan bada ere, babes erregimenen bat daukaten bestelako etxebizitza tipologiak hasi ziren agertzen: tasatutako babes ofizialeko etxebizitzak eta udaleko tasatutako etxebizitzak. Etxebizitza horiek etxebizitza babestuak baino zerbait garestiago eskaintzen dira, baina etxebizitza librearen preziora iritsi gabe. Ez dago haien prezioen informazio zehatz eguneraturik.

(b) Etxebizitza erabiliak

Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailaren datuetan ikusten dugu 2019an, guztira bigarren eskuko 16.458 etxebizitza eskaini zirela, aurreko urtean baino % 16,5 gehiago³⁸. Etxebizitza horiek ondoko banaketa daukate lurraldez lurralde: Bizkaian % 61,7, Araban % 14,9 eta Gipuzkoan gainontzeko % 23,4a.

V.4.3. TAULA. ERABILITAKO SALMENTA ETXEBIZITZAK, M ² ERABILGARRIEN ARABERAKO BATEZ BESTEKO PREZIOAK (€) ETA BATEZ BESTEKO PREZIOAK (MILAKA EUROTAN), LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.												
	EAE			ARABA			BIZKAIA			GIPUZKOA		
	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/etxebizitza	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/etxebizitza	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/etxebizitza	Zk.	Prezioa, m ²	Prezioa/etxebizitza
2013	23.636	3.171,7	271,8	4.672	2.713,2	220,8	13.688	3.243,3	285,2	5.276	3.420,7	286,5
2014	33.024	3.058,2	251,1	6.974	2.611,6	207,9	19.062	3.165,4	264,6	6.988	3.192,6	255,2
2015	31.991	2.922,9	246,0	7.677	2.527,2	204,6	17.323	3.017,9	261,2	6.991	3.111,5	253,3
2016	29.089	2.778,9	238,6	7.303	2.417,9	198,1	15.856	2.900,7	258,6	5.930	2.879,0	233,6
2017	23.363	2.758,1	237,4	3.943	2.329,2	191,1	14.754	2.865,7	253,0	4.666	2.756,9	224,7
2018	19.702	2.755,6	236,0	2.975	2.400,7	200,4	12.564	2.839,4	248,0	4.163	2.728,3	222,5
2019	16.458	2.704,4	232,1	2.449	2.392,1	203,3	10.153	2.764,0	241,8	3.856	2.714,2	221,9
% 17/18	-15,7	-0,1	-0,6	-24,5	3,1	4,8	-14,8	-0,9	-2,0	-10,8	-1,0	-1,0
% 18/19	-16,5	-1,9	-1,7	-17,7	-0,4	1,5	-19,2	-2,7	-2,5	-7,4	-0,5	-0,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

³⁸ Eskaria, 2017an Araban nabarmenki jaitsi zen, (-% 46) bi higiezinaren agentzia handik eskaintza nabarmenki eguneratu zutelako. Horren ondorioz, lurraldeen arabera haztapenak nabarmenki aldatu ziren, eta horrek, batez besteko prezioen jaitsiera ratioetan eragiten du, hiru lurraldeetan EAEko batez bestekoa baino altuagoak izan zirenak.

EAEko bigarren eskuko saltzeko etxebizitzaren batez besteko prezioa 2.704,4 €/m²-koa zen 2019an, aurreko urtean erregistratutako batezbestekoa baino % 1,9 gutxiago. Lurraldeen arabera, Bizkaiko prezioak % 2,7 jaitsi ziren, eta Gipuzkoan eta Araban ere jaitsi egin ziren, baina, batez bestekoa baino gutxiago, % 0,5 eta % 0,4, hurrenez hurren. Horren ondorioz, prezioak Bizkaiko 2.764 €/m²-ren eta Arabako 2.392,1-en artean daude, eta Gipuzkoa tartean geratzen da, batez beste 2.714,2 €/m²-rekin.

Etxebizitzako prezioetan, EAEko batez bestekoa 232.100 € da (-% 1,7, 2018koaren aldean; urte hartan batez besteko prezioa 236.000€ zen), Bizkaiaren, 241.800 €, eta Arabaren €, 203.300, artean. Gipuzkoa beste bien artean dago berriro ere: 221.900 euro etxebizitza bakoitzeko.

(c) Alokairu araubidea

2019ko laugarren hiruhilekoari buruzko higiezinaren eskaintzaren inkestaren arabera, 1.866 etxebizitza eskaini ziren alokairurako, aurreko urtean baino % 4,7 gutxiago. Etxebizitza libreei dagokienez (eskaintzaren % 47,4) % 13 gutxitu da, 1.016 etxebizitzatik 884 etxebizitzara; alokairuko etxebizitza babestuek, aldiz, % 4,2 egin dute gora. Beraz, babesturiko alokairua, 2018ko % 48,1etik 2019ko % 52,6ra igaro zen.

Alokairuko etxebizitza babestuen batez besteko errenta (aldatu egiten da etxebizitzaren pertsona esleipendunen diru-sarreraren arabera) hileko 341,7 €-koa izan zen 2019an, aurreko urtean baino % 7,2 gehiago. Hala ere, errentaren batez besteko prezioa ezberdina da alokairu motaren arabera, babes ofizialeko etxebizitzaren alokairua hileko 492,9 eurokoa zelarik, eta gizarte etxebizitzena, 260,1 eurokoa.

Bestetik, 2019ko laugarren hiruhilekoan alokairurako eskaintzako etxebizitza librearen lagina, esan dugunez, 884 unitatekoa zen. Lurralde banaketa honelakoa da: Bizkaian % 66, Araban % 6,5 eta Gipuzkoan % 27,5.

Batez bestez, partikularrenak diren eta higiezin jabetzaren agenteen bidez alokatzeko eskaintzen diren etxebizitzek hilean 1.044,7 euroko errenta zeukaten 2019an, aurreko urtean baino % 1,6 gehiago, beraz. Lurralde historikoen artean, Gipuzkoak du preziorik altuena (1.136,7 € hilean); ondoren Bizkaia dago, 1.014,2 € hilean, eta azkenik Araba (917,5 € hilean). Bilakaeran, Araban igoera nabarmena izan zen (+% 6,5) baita Bizkaian ere (+% 5,4), eta Gipuzkoan, jaitsi egin zen batez besteko errenta (-% 7,6).

Konparatuz, alokairu libreko etxebizitzaren metro karratuko hileko eskaintza babestutako etxebizitzena baino 2,6 aldiz altuagoa izan zen (13,2 €/m² eta 5 €/m²) 2019ko laugarren hiruhilekoan, 2018an baino hamarren bat gehiago.

V.4.4. TAULA. ESKAINTZEN DIREN ALOKAIRUKO ETXEBIZITZA LIBREAK ETA HILEKO BATEZ BESTEKO ERRENTA. €.

	ETXEBIZITZAK				HILEKO ERRENTA (€)			
	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
2013	1.974	251	1.383	340	825,4	743,9	838,8	821,6
2014	2.505	178	1.885	442	844,7	729,4	861,0	818,5
2015	1.570	168	1.124	278	871,1	740,4	880,1	911,5
2016	1.006	69	770	167	879,9	773,8	889,4	868,6
2017	944	114	679	151	944,3	709,7	955,5	1.028,0
2018	1.016	91	652	273	1.028,4	861,5	962,2	1.229,6
2019	884	58	583	243	1.044,7	917,5	1.014,2	1.136,7
% 17/18	7,7	-20,3	-3,9	81,0	8,9	21,4	0,7	19,6
% 18/19	-13,0	-36,1	-10,6	-11,1	1,6	6,5	5,4	-7,6

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

V.4.5. TAULA. EAEn ALOKAIRURAKO ESKAINTZEN DIREN ETXEBIZITZEN ERRENTAREN BILAKAERA (€/HILEAN).

	MERKATU BABESTUA	MERKATU LIBREA
2013	333,1	825,4
2014	326,3	844,7
2015	345,2	871,1
2016	268,0	879,9
2017	329,4	944,3
2018	318,9	1.028,4
2019	341,7	1.044,7
% 17/18	-3,2	8,9
% 18/19	7,2	1,6

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Higiezinaren Eskaintzari buruzko Estatistika.

4.1.2. Alokairu araubidea: Eusko Jaurlaritzako Alokairu Libreko Estatistika Berria (ALE)

Alokairuari buruz eskuragarri zeuden prezioekin (Eusko Jaurlaritzako EOI, Idealista, Fotocasa, eta abarretako datuak) higiezinaren eskaintzari buruzko informazioa jasotzen genuen, eta, horren arabera, eskaintzen ziren etxebizitzak gutxi ziren, eta, horrenbestez, beste tresna bat behar zen, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak sortu zuen ALE, hain zuzen ere; estatistika horrek, loturak ezartzen ditu alokairuko kontratuetan sinatutako prezio eraginkorrenekin edo errentarekin.

ALeren oinarria Etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Legean sortutako erregistroetako bermeak dira, hala, beharrezkoa delarik hiri alokairuko kontratuetan erregistratzea eta bermeak ordaintzea.

Delegazio bakoitzeko etxebizitzaren alokairu kontratuak, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailarenak.

Nabarmendu egin behar da ALEk alokairuko prezioen datu berriei buruzko kalitatea ematen duela, izan ere, datu horiek, errolda batetik lortzen dira. 2018ko abenduan, ohiko etxebizitzaren kontratua zuten etxebizitza libre kolektiboetarako 46.000 berme baino gehiago zeuden ordainduta (urtebete baino gehiagoko kontratuak) lurraldeetako hiru erregistroetan, eta, horrek esan nahi du, Euskadiko alokairuko etxebizitzaren parkeak ehuneko oso altua zuela, 90.000 etxebizitza ingururekin, hain zuzen ere³⁹.

2018ko abenduaren 31n alokairuko 46.890 berme zeuden indarrean, batez besteko hileroko errenta 651,3koa zelarik. Datu hori askoz baxuagoa da Araban (569,2 euro), eta Bizkaian (658,6 euro) eta Gipuzkoan (672,9 euro) gehitu da. Batez besteko errentaren diferentziala, gainera, altua da udalen tamainaren arabera, eta, hala, alokairuko kontratuen batez besteko prezioa igo egiten da udalerria zenbat eta handiagoa izan. 100.000 biztanle baino gehiagoko udalerrietan, kontratu bakoitzeko 726,7 euro dira, Donostiako batez besteko prezio altuek (859,48 euro) hori gehitzen dutelarik (rankingaren lehenengo postuan dago) eta, maila baxuagoan, Bilbokoek (724,7 euro). Gasteizen, batez besteko errenta 600 euro baino baxuagoa da (593,84 euro).

Bilakaerari dagokionez, 2018an ordaindutako bermeen batez besteko errentak (666,9) 2017ko datuekin alderatuz, % 4ko gehikuntza izan zuen (641 euro/etxebizitzako). Goranzko joera neurritsu horrekin, 2017an izandako igoera arina mantentzen da, 2017an, sinatutako kontratuen batez besteko prezioa % 1,8 igo zelarik 2016. urtearekin alderatuz.

Hiruhileko dinamikari dagokionez, 2018an, Euskadiko alokairuen batez besteko prezioa igo egin zen lehenengo hiru hiruhilekoetan, % 0,3ko, % 1,8ko eta % 2,1eko tasa positiboekin. Laugarren hiruhilekoan, aldiz, % 0,9ko jaitsiera gertatu zen.

V.4.6. TAULA. EAE-KO ALOKAIRU LIBREKO MERKATUA: ORDAINDUTAKO BERMEAK ETA BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTA (URTEBETE BAINO GEHIAGOKO KONTRATUAK), 20.000 BIZTANLE BAINO GEHIAGOKO UDALERRIETAN. 2018-12-31KO DATUAK

	ORDAINDUTAKO BERMEAK		BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTA (€)	
	DATUA	% S/ EAE	DATUA	% S/ EAE
BILBO	8.791	18,7	724,74	111,3
DONOSTIA	5.888	12,6	859,48	132,0
GASTEIZ	5.378	11,5	593,84	91,2
BARAKALDO	1.986	4,2	622,73	95,6
IRUN	1.764	3,8	632,94	97,2
GETXO	1.566	3,3	828,47	127,2
ERRETERIA	949	2,0	615,09	94,4
EIBAR	808	1,7	517,85	79,5
SANTURTZI	776	1,7	596,56	91,6
BASAURI	693	1,5	586,42	90,0
DURANGO	638	1,4	588,28	90,3
PORTUGALETE	593	1,3	605,72	93,0
LEIOA	589	1,3	739,30	113,5
ZARAUZ	564	1,2	750,65	115,3
GALDAKAO	475	1,0	609,25	93,5
ERANDIO	424	0,9	644,40	98,9
SESTAO	422	0,9	565,80	86,9
ARRASATE-MONDRAGON	363	0,8	502,76	77,2
UDALERRIAK <20.000	32.667	69,7	-	-
EAE, GUZTIRA	46.890	100,0	651,30	100,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ALE. Berme ordaintzen datuak.

V.4.7. TAULA. EAE-KO ALOKAIRU LIBREKO MERKATUAREN BILAKAERA: ORDAINDUTAKO BERMEAK ETA BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTA (URTEBETE BAINO GEHIAGOKO KONTRATUAK). 2016-2018.

		2016	2017	2018	2018-12-31KO DATUAK
BERMEAK	GUZTIRA	18.517	22.644	22.092	46.890
	ARABA	2.666	3.216	3.140	6.512
	GIPUZKOA	6.860	8.257	8.843	18.018
	BIZKAIA	8.991	11.171	10.109	22.297
BATEZ BESTEKO HILEKO ERRENTA (€)	GUZTIRA	629,9	641,0	666,9	651,3
	ARABA	545,7	562,3	591,4	569,2
	GIPUZKOA	648,3	660,3	688,4	672,9
	BIZKAIA	641,8	649,9	671,9	658,6

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ALE. Berme ordaintzen datuak.

³⁹ Zifra horren barne, azterketa honetan jasotako alokairuez gain, babestutako alokairuko etxebizitzak daude, merkatu azpitik daudenak, baita familia bakarreko etxebizitzaren kontratuak ere eta urtebete baino gutxiagoko kontratudun etxebizitza batzuk, Eusko Jaurlaritzak 2017an egindako Etxebizitza Beharren eta Eskariaren Inkestaren arabera.

4.1.3. EAEko erabilera turistikorako eta egoitzazko erabilerarako etxebizitzaren azterketa

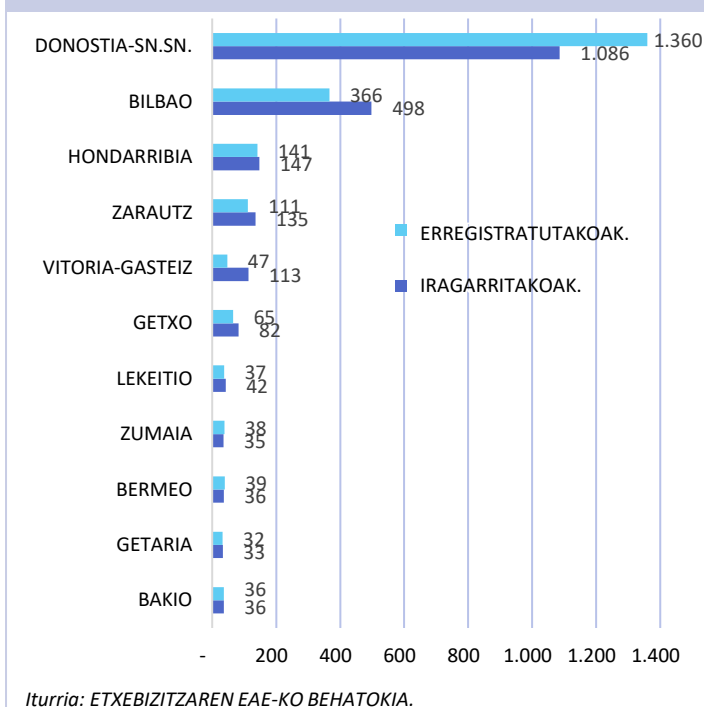
2019an, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak, txosten bat egin zuen EAEko etxebizitza turistikoen eskaintzari eta egoitzazko alokairuari buruzko informazio gehiago izateko, alokairuko bi modalitateak konparatu zituztelarik, bereziki, errentagarritasunari dagokionez.

Lehenik eta behin, 2019ko maiatzean, EAEn 3.143 etxebizitza turistikoko zeuden eskaintzan (azterketak *Airbnb* plataforma erabili zuen oinarritzat, sektoreko nagusia baita), eta horietatik 2.815 etxebizitza Eusko Jaurlaritzaren “Enpresen eta Jarduera Turistikoen Erregistroan” inskribatuta zeuden. Lurraldeen arabera, Gipuzkoan dago eskaintza handiena (eskaintzen diren % 56 eta erregistratutako % 65,1). Bizkaian eskaintzaren % 36 eta erregistratutakoen % 29 daude, eta Araban, alokairu turistikoko eskaintzaren % 8 eta erregistratutako eskaintzaren % 4. Udalerrien arabera, Donostia azpimarratu behar da, eta ondoren Bilbo, eta, beraz, bien artean, alokairu turistikoko eskaintzaren % 70 baino gehiago osatzen dute, bai erregistratutakoak, bai iragartzen direnak.

Intereseko lehenengo datu gisa, txostenean azpimarratzen da Gipuzkoan erregistratutako etxebizitzak asko direla, bereziki Donostian (iragartzen direnak baino gehiago dira), eta, hori horrela da Eusko Jaurlaritzak eta Donostiako Udalak batera lan egin zutelako, araubide zorrotz bat ezarri eta merkatutik etxebizitza asko kanporatuz (erregistratuak eta ez erregistratuak), horrez gain, Foru Ogasunak ere kontrol zorrotza gauzatu zuen.

Termino orokorretan, 2017 eta 2018 artean, Euskadin igo egin ziren erregistratutako eta iragarritako etxebizitzak, baina bien ratioa jaitsi egin zen, % 94,3tik % 84,7ra. 2019ko ekainean (eskuragarri dagoen azken datua), aldiz, proportzio horrek ia bost puntu berreskuratu zituen (% 89,6ra arte), hala, sektorea gehiago erregularizatu zelarik. Horri dagokionez, txostenaren arabera, Bizkaiko Ogasunak onetsitako foru araubideari esker, Bizkaiaren emaitzak hobetu egingo dira⁴⁰.

V.4.5. GRAFIKOA. ERABILERA TURISTIKOKO ETXEBIZITZA GEHIEN DUTEN EAE-KO UDALERRIAK. IRAGARRITAKO ETXEBIZITZAK ETA ERREGISTRATUTAKO ETXEBIZITZAK. 2019KO MAIATZA.

⁴⁰ Txostenean nabarmentzen da erregistratu gabeko alokairu turistikorako eskaintzan pisuen proportzioa gutxitu egin dela askotariko arrazoen ondorioz:

- Udalaren araubidea ez betetzea, Donostian kasu, etxebizitza asko merkatutik bota baitituzte betekizunak betetzen ez zituztelako.
- Araubide fiskala: Diru-sarrerak aitortu gabe jarduten zuten etxebizitzak, eta, jada, erregularizatu ondoren, errentagarriak ez direnak. Araubide horretarako ekarpenak egiten ari dira Eusko Jaurlaritzaren eta udalen arteko komunikazio prozedura eta Foru Ogasunak, etxebizitza horiek eskaintzen diren plataformetan eskuratzen duten informazioarekin.
- Merkatuaren autoerregulazioa, errentagarritasun eskasaren ondorioz: Ekitaldi fiskal oso baten ondoren, jabe askok ikusi zuten eskuratutako etekin garbia ez zela espero zutena.

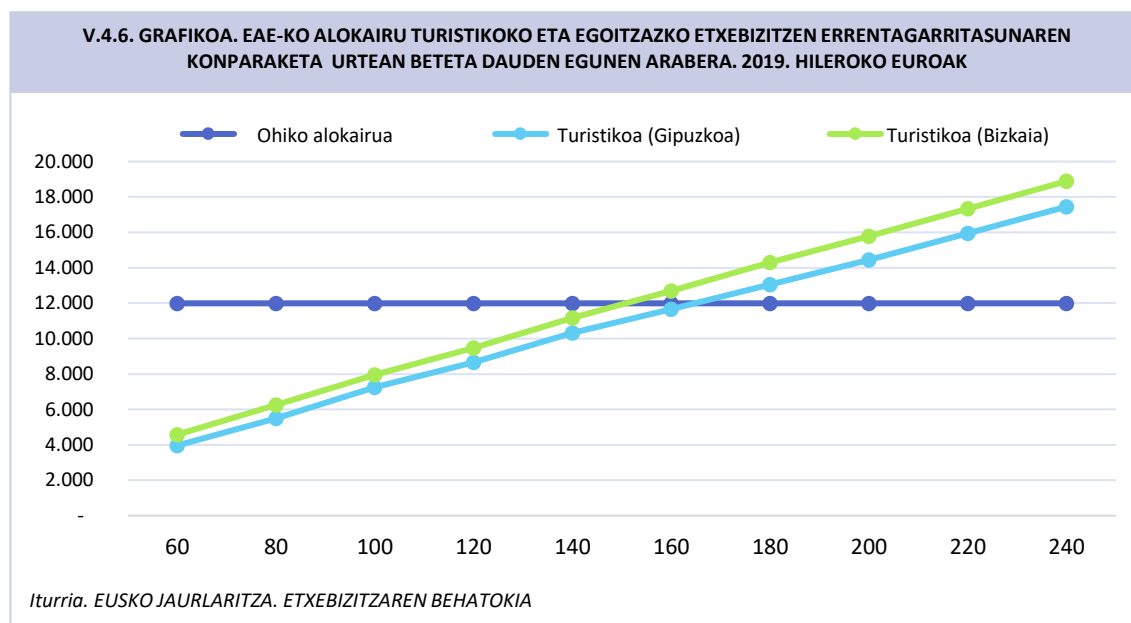
Etxebizitza horietako bezeroen ezaugarriei dagokienez, nagusiki familian turismoa egiten duten pertsonak dira, batez besteko adina 45 urtekoa delarik eta % 69 atzerritarrak izan zirelarik (AEB-etakoak, Erresuma Batukoak eta Australiakoak, nagusiki). Batez besteko egonaldiak 4,7 gauetakoak dira, gure autonomia erkidegoko hoteletako egonaldien bikoitza.

Bestalde, 2018an ohiko alokairuko 24.121 etxebizitza zeuden (+% 12,5, 2017rekin alderatuz), horietatik 2.105 alokatzeko eskuragarri zeudelarik, *Idealista* atariko datuen arabera. Gehienak Bizkaian daude (% 65), Gipuzkoan % 30 eta Araban gainerako % 5a zeudelarik. Alokairuko batez besteko errenta hileko 1.051 eurokoa zen, Donostia delarik garestiena (1.305 €/hilean), ondoren Getxo (1.291 €/hilean) eta azkenik, Irun (1.105,9 €/hilean). Bilbo, rankingeko laugarren postuan zegoen (1.076 €/hilean) eta Gasteiz bosgarrenean (1.070 €/hilean). Txostenaren arabera, datu adierazgarriena errenten tartearen analisian dago, izan ere, Euskadin, ia etxebizitzaren erdiak (% 49) hileko 900 edo gutxiagoan eskaintzen dira, eta Donostian, proportzio hori % 19ra jaisten da, eta Hondarribian edo Getxon, % 35 ingurura. Bilbo eta Gasteiz batez bestekoan daude, % 49rekin.

Azken finean, Euskadiko egoitzazko alokairurako eskaintza urria da eta errentek babestutako etxebizitzaren alokairuen prezioak nabarmenki gaintzen dituzte, bereziki, Donostian. Eta etxebizitza parke biak aztertuz, alokairu turistikoan 13 etxebizitza daude egoitzazko alokairuko 100 etxebizitzako (3.143 eta 24.121 etxebizitza, hurrenez hurren).

V.4.8. TAULA. EAE-N INSKRIBATUTAKO ETA IRAGARRITAKO ETXEBIZITZA TURISTIKOEN BILAKAERA				
	2017	2018	2019	% 18/19
ERREGISTRATUTAKO ETXEBIZITZAK*				
ARABA	75	96	108	12,5
BIZKAIA	339	651	824	26,6
GIPUZKOA	1.265	1.642	1.833	11,6
EAE-N, GUZTIRA	1.679	2.389	2.815	17,8
IRAGARRITAKO ETXEBIZITZAK**				
ARABA	144	206	254	23,3
BIZKAIA	460	882	1.127	27,8
GIPUZKOA	1.176	1.733	1.762	1,7
EAE-N, GUZTIRA	1.780	2.821	3.143	11,4
% ERREGISTRATUAK/IRAGARRITAKOAK	% 94,3	% 84,7	% 89,6	-

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitzaren Behatokia.
 * Abenduan dauden datuak, 2019koak salbuetsiz (ekaina)
 ** Urteko bigarren hiruhileko datuak.

Parke bien errentagarritasunari dagokionez⁴¹, eta modalitate bien etekinen tratamendu ezberdina kontuan hartuz, Etxebizitzaren Behatokiak kalkulatu du etxebizitza turistiko bat egoitzazko bat baino errentagarriagoa izateko, urtean 160 egun baino gehiagoan alokatuta egon behar dela, eta okupazio zifrak kontuan hartuz, alokairu turistikoko parkearen erdia baino gehiago errentagarriago litzateke egoitzazko alokairurako erabiliz gero. Hori horrela izanez gero, ohiko alokairuko merkatuak presio gutxiago izango luke, eskaintza gehituz eta prezioak gutxituz. Hala ere, kontuan hartu behar da kasu batzuetan jabeek beste lehentasun batzuk dituztela, besteak beste, segurtasuna eta malgutasuna eta etxebizitza kontrolatuta izatea, berau behar dutenean erabili ahal izateko.

4.1.4. Etxebizitzaren salerosketa prezioen erkaketa, autonomia erkidegoen arabera (INE)

INE 2008an hasi zen “Etxebizitzaren Prezioen Indizea” (EPI) egiten. Hiru hilean behingo adierazle horrek, 2007ko oinarriarekin, prezio libreko etxebizitzaren (berriak nahiz bigarren eskukoak) salerosketa prezioen mailaren bilakaera neurtu nahi du denboran zehar⁴². Horren eremutik kanpo daude, hortaz, etxebizitza babestuak, haien prezioak araututa daudelako eta ez direlako merkatuaren ohiko mekanismoen bidez arautzen.

Notarioen Kontseilu Nagusiak emandako datu-baseetako informazioa darabil EPIk, Egiatzapenerako Notarioen Agentziaren bitartez. Administrazio-erregistroak erabilita, batetik, biztanleria guztiaren informazio osoa dago eskuragai, eta horri esker, ez dago zertan laginketara jo; bestetik, edozein salerosketako informazioa gertatzen den unean sar daiteke indizearen kalkuluan: funtsezkoa da hori adierazle koiunturala izan nahi duen indize batean.

Inkestako emaitzek erakusten dutenez, prezioek 2008-2013 epealdian behera egin ostean, neurri desberdinekin, 2014an lehen igoerak izan ziren estatu mailan, eta bilakaera askoz orekatuagoa da EAEn (izan ere, aldakuntza nulua izan zen). 2015ean, autonomia erkidego guztiek tasa positiboak izan zituzten, joera hori 2016-2018 aldian egiaztatu eta indartu zelarik.

2019ko laugarren hiru hilekoan, EAEk % 2,9ko aldakuntza izan zuen, estatuko batez bestekoaren azpitik (% 3,6). Kantabrian eta Extremaduran datuak baxuak izan ziren (% 2,1 eta % 2,2 hurrenez hurren) eta Aragoi eta Balear Uharteetan aldiz, altuak (% 5,5), orokorrean, aurreko urtearekin alderatuz, tasa guztiak jaitsi zirelarik.

V.4.9. TAULA. ETXEBIZITZAREN PREZIOEN INDIZEA: LAU HIRUHILEKOETAKO URTEKO ALDAKUNTZA TASAK				
	2016	2017	2018	2019
ESTATUKO BATEZBESTEKOA	4,5	7,2	6,6	3,6
ANDALUZIA	2,1	4,5	5,6	4,1
ARAGOI	2,3	3,1	6,2	5,5
ASTURIAS	1,9	2,4	3,4	4,3
BALEAR UHARTEAK	5,7	9,8	6,4	5,5
KANARIAR UHARTEAK	3,3	6,0	4,1	3,1
KANTABRIA	2,3	4,4	6,2	2,1
GAZTELA ETA LEON	0,8	2,3	4,7	5,0
GAZTELA-MANTXA	0,0	0,4	4,1	3,0
KATALUNIA	7,4	10,2	8,1	3,4
VALENTZIAKO ERKIDEGOA	1,7	4,1	4,2	3,8
EXTREMADURA	0,8	0,2	2,7	2,2
GALIZIA	2,1	2,9	4,1	3,9
MADRIL	9,0	11,9	9,6	2,9
MURTZIA	0,7	1,9	4,5	4,6
NAFARROA	1,9	2,1	4,0	3,2
EAE	1,2	7,1	5,0	2,9
ERRIOXA	0,3	3,6	5,5	4,7
CEUTA	5,1	8,0	9,1	5,2
MELILLA	3,2	7,7	7,5	3,3
Iturria: INE. EPI.				

⁴¹ Alokairu turistikoko etekinak PFEZren zerga oinarri orokorraren barne daude, eta egoitzazkoek Aurrezpenaren Zerga Oinarrian ordaintzen dituzte zergak, eta, beraz, zergapetze taula onuragarriagoak aplikatzen zaizkie.

⁴² EPI Europar Batasunaren estatistika harmonizatuen produkzioaren eremuan planteatutako informazio eskaerari dagokio; beraz, haren helburuetako bat estatu kideak alderatzeko tresna izatea da, etxebizitza librearen prezioen bilakaerari dagokionez.

4.1.5. Egoitzazko alokairuko errenten konparaketa, autonomia erkidegoen arabera (Sustapen Ministerioa)

Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioaren (aurretik Sustapen Ministerioa izan zena) "Etxebizitzaren eta lurzorua behatokia", urtean behin, bere Aldizkari Ofizialaren monografia gisa, autonomia erkidegoen arabera konparaketa bat egiten da egoitzazko alokairuko errenten inguruan. Azkenak 2018ko datuak ditu, eta konparaketa hori estatuan guztiz arrakastatsuak diren bi higiezin atarietako informazioarekin egiten da, Fotocasa eta Idealista, hain zuzen ere.

Iturrien artean ezberdintasun batzuk daude (Fotocasan urte horretan, 9 autonomia erkidegoetan, EAE barne, alokairuko errentek behera egin dutela jasotzen da), baina, hala ere, egiaztatu da preziorik altuenak Katalunian eta Madrilan daudela, etxebizitzaren metro karratu bakoitza 12-14 euro artean dagoelarik. Hirugarrenik, Balear Uharteak daude Idealistaren arabera, eta EAE, Fotocasaren kopuruak kontuan hartuz gero.

Hala, EAEko alokairuaren batez besteko errenta 10,2 eurokoa izango litzateke metro karratuko iturri baten arabera, eta 11,3koa bestearen arabera, edonola ere, estatuko 8,3 eta 10,4 euro/m²-ko kopuruak azpitik.

Lurraldeen arabera, alokairu garestienak Gipuzkoan daude, EAEko batez bestekoaren gainetik, eta Bizkaia batez bestekoaren parean dago eta Araba guztiz azpitik.

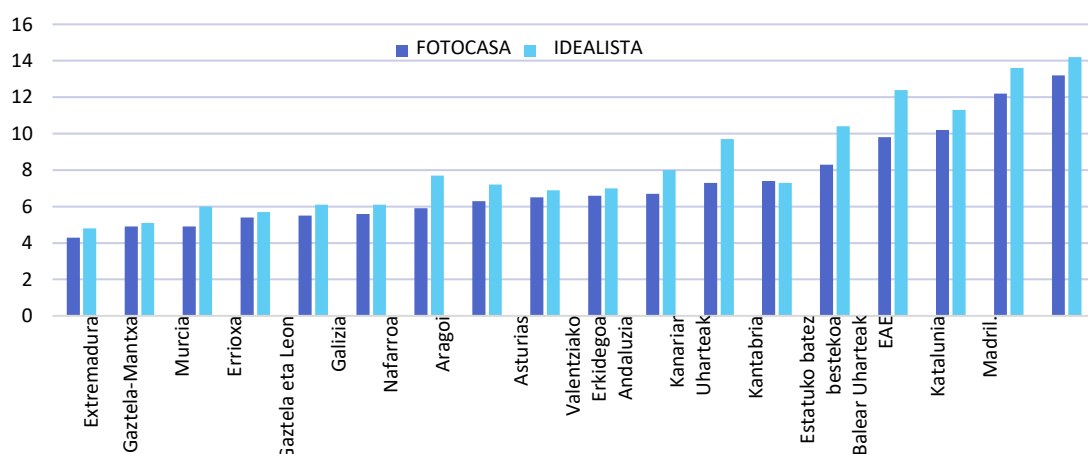
V.4.10. TAULA. ALOKAIKURUAN ESKAINTZEN DIREN ETXEBIZITZEN BATEZ BESTEKO PREZIOA, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA 2018.

DATUAK: €/M²

	FOTOCASA		IDEALISTA	
	€/M ²	% 17/18	€/M ²	% 17/18
ANDALUZIA	6,7	2,5	8,0	9,1
ARAGOI	6,3	-4,7	7,2	6,6
ASTURIAS	6,5	1,3	6,9	3,9
BALEAR UHARTEAK	9,8	1,3	12,4	4,2
KANARIAR UH.	7,3	2,2	9,7	10,8
KANTABRIA	7,4	5,6	7,3	7,7
GAZTELA ETA LEON	5,5	-7,1	6,1	6,1
GAZTELA-MANTXA	4,9	-2,9	5,1	6,6
KATALUNIA	12,2	-1,9	13,6	-0,5
VALENTZIAKO E.	6,6	5,2	7,0	7,2
EXTREMADURA	4,3	-8,6	4,8	0,4
GALIZIA	5,6	0,8	6,1	5,5
MADRIL	13,2	14,9	14,2	9,6
MURTZIA	5,4	-1,7	5,7	7,1
NAFARROA	5,9	-16,0	7,7	10,9
EAE	10,2	-4,5	11,3	3,5
• ARABA	6,0	-20,2	8,9	5,3
• GIPUZKOA	10,9	2,2	12,9	3,6
• BIZKAIA	9,5	-18,4	10,9	2,2
ERRIOXA	4,9	-9,4	6,0	9,0
ESTATUKO BATEZBESTEKOAK	8,3	1,8	10,4	9,1

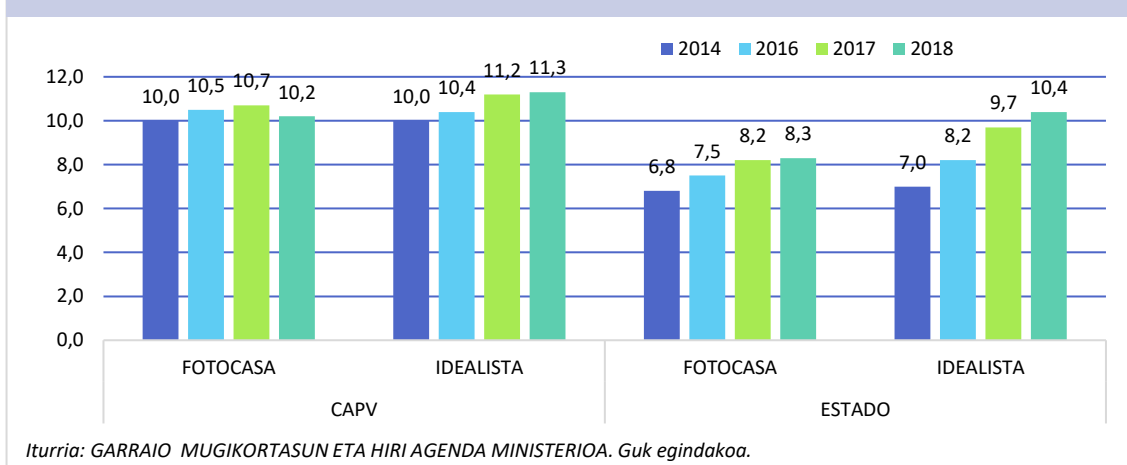
Iturria: GARRAIO, MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA. Etxebizitzaren eta lurzorua behatokia. 2019ko abuztuko aldizkaria.

V.4.7. GRAFIKOA. ETXEBIZITZEN ALOKAIKURUETAKO BATEZ BESTEKO ERRENTEN KONPARAKETA (EURO/METRO KARRATUKO) AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA ETA HIGIEZINEN ATARIEN DATUEKIN. 2018

Iturria: GARRAIO MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA. Etxebizitza eta lurzoru behatokiaren aldizkaria. 2019ko abuztua.

Ministerioaren aldizkariari esker, era berean, EAEko azken urteetako alokairuaren prezioaren bilakaera jakin daiteke, estatuko prezioekin alderatuz, baita ere. Orokorrean, goranzko joera ageri da kasu bietan, nabariagoa delarik Idealistan, baina handiagoa estatu osoan EAEn baino. Hortaz, bien arteko diferentziala jaisten ari da.

V.4.8. GRAFIKOA. EAE-KO ETA ESTATUKO ETXEBIZITZEN ALOKAIRUKO BATEZ BESTEKO ERRENTEN BILAKAERA HIGIEZINEN ATARIEN ARABERA. EUROAK METRO KARRATUKO.

4.2. ETXEBIZITZAK ERAIKITZEA

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitzaren Behatokiak jakinarazi duenez, EAEn **hasitako etxebizitzaren** guztizko kopuruak ikurra aldatu zuen 2010-2011 biurtekoan, hazkunde nabarmena izanik, 2008an eta 2009an jaitiera handia izan ondoren. 2012 eta 2015 bitartean, ordea, behera egin du hasitako etxebizitzaren kopuruak, neurri desberdinean, hain zuzen ere, %15 aldiko azken urtean.

2016tik aurrera, hasitako etxebizitzak gehitu egin ziren berriz ere, baina urtez urte tasak baxuagoak ziren, 2019an, 6.478 etxebizitza hasi zituztelarik, aurreko urtean baino % 0,8 gehiago, eta hori guztia, hasitako etxebizitza babestuak % 19,1 gehitu egin zirelako (guztira 2.152) eta hasitako etxebizitza libreak % 6,3 jaitsi egin zirelako (4.326 etxebizitza).

Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Plana 2006-2009 abian jarri zenetik, etxebizitza babestuen merkatuan figura berriak sortu dira. Horrek ekarri du, oraingoz,

zuzkidura etxebizitzak eraikitzen hasia 2006az geroztik, 2007az geroztik udal etxebizitza tasatuak (saltzeko) eta 2009az

V.4.11. TAULA. ERAIKUNTZA JARDUERA EAEn: HASITAKO ETA AMAITUTAKO ETXEBIZITZAK

	HASITAKO ETXEBIZITZAK			AMAITUTAKO ETXEBIZITZAK		
	LIBREAK	BABESTUAK	GUZTIRA	LIBREAK	BABESTUAK	GUZTIRA
2013	2.029	1.610	3.639	3.994	1.842	5.836
2014	2.181	1.379	3.560	2.560	2.440	5.000
2015	2.094	932	3.026	3.611	1.957	5.568
2016	4.407	1.201	5.608	1.869	1.729	3.598
2017	2.920	1.344	4.264	3.380	357	3.737
2018	4.617	1.807	6.424	3.562	859	4.421
2019*	4.326	2.152	6.478	3.409	1.344	4.753
% 17/18	58,1	34,4	50,7	5,4	140,6	18,3
% 18/19	-6,3	19,1	0,8	-4,3	56,5	7,5

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitzaren Behatokia.

* 2019ko datuak behin-behinekoak dira.

V.4.12. TAULA. EAEn HASITAKO ETXEBIZITZA BABESTUEN BILAKAERA, TIPOLOGIAREN ARABERA.

	EJREN KALIFIKAZIOA DUTENAK			EJREN KALIFIKAZIOAZ KANPOKOAK		GUZTIRA
				ZUZKIDURA ETXEBIZITZAK	UDALAREN TASATUTAKO ETXEBIZITZAK (JABE+ALOK**)	
	BOEAK	SOZIALAK	TASATUAK			
2013	1.302	191	18	47	52	1.610
2014	1.239	0	40	55	45	1.379
2015	514	185	80	0	153	932
2016	678	17	159	154	193	1.201
2017	598	284	207	160	95	1.344
2018	1.050	180	72	305	200	1.807
2019*	1.572	75	184	217	104	2.152
% 17/18	75,6	-36,6	-65,2	90,6	110,5	34,4
% 18/19	49,7	-58,3	155,6	-28,9	-48,0	19,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZAKO datuekin guk geuk egina. Etxebizitzaren Behatokia.

* 2019ko datuak behin-behinekoak dira

** Alokairuko udalaren etxebizitza tasatuak 2018an hasi ziren

geroztik etxebizitza autonomiko tasatuak. 2019an 217 zuzkidura etxebizitza (2018an baino % 28,9 gutxiago) eta 104 udal etxebizitza tasatu eraikitzen hasi ziren, 60 jabetzan eta 44 alokairuan (2018rekin alderatuz, -% 48). Halaber, Eusko Jaurlaritzaren kalifikazioaren menpeko etxebizitzetarako dagokienez, 1.572 BOE hasi ziren (+% 49,7, 2018rekin alderatuz), 75 etxebizitza sozial (-% 58,3, 2018rekin alderatuz) eta 184 etxebizitza tasatu (+% +155,6).

Bere aldetik, 2019an EAEn **bukatutako etxebizitzak** 4.753 izan ziren, aurreko urtean baino % 7,5 gehiago, eta, hori guztia, bukatutako etxebizitza babestuak (+% 56,5) gehitu egin zirelako eta etxebizitza libreak % 4,3 jaitsi zirelako. Horren ondorioz, aurten murriztu egin da etxebizitza babestuak EAEko eraikuntzako jardueran duen partaidetza, zeren eta bukatutako etxebizitzaren artean behera egin baitzuen, 2018ko % 19,4tik, 2019ko % 28,3ra.

Bestalde, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak 2019ko laugarren hiruhilekoko bere *“Eraikuntzari eta Etxebizitzari buruzko estatistikan”* nabarmentzen duenez, finkatu egin da aurten eraikuntzako obren tipologia joera, gero eta gehiago birgaikuntzara bideratuta, krisia hasi zenetik ikusi izan denez.

2019an, EAEko udalek guztira 3.304 *obra handiko lizentzia* eman zituzten (lizentzia berriak, birgaitzekoak eta eraistekoak zenbatuz), 2018an baino % 0,8 gutxiago. Lizentzietatik % 13,2 solairu berriko eraikuntzetarako izan ziren, % 2,1 eraisteko, eta % 84,7 eraikinak birgaitzeko (2018an, % 83,4), hau da, 10etik 8, 2003 aurretik lizentzia guztien % 50 baino gutxiago izaten zirelarik. Lurraldez lurralde, lizentzien % 52,8 Bizkaian eman ziren, % 25 Araban eta gainerako % 22,2ak Gipuzkoan. Lizentzia motari dagokionez, Bizkaian birgaitzeko lizentzien kopuru handiagoa nabarmentzen da (lizentzien % 88,4, eta batez bestekoa % 84,7 da). Ratorik txikiena, berriz, Gipuzkoan dago (% 79,9), non eraispeneren lizentziak % 3raino iristen diren (EAEko batez bestekoa % 2,1 da).

2008-2019ko epealdian gertaturikoa hartzen badugu kontuan, % 5,5 gehitu da obra nagusiko lizentzia kopurua (eraispenerak barne), eta etxebizitza berriak eraikitzeko lizentzien jaitsiera nabarmentzen da: % 57,4 egin du behera. Bigarren tokian, eraispenerakoak, % 24,4 jaitsi dira. Birgaitzerako lizentziek, berriz, % 38,7 egin zuten gora aldi berean.

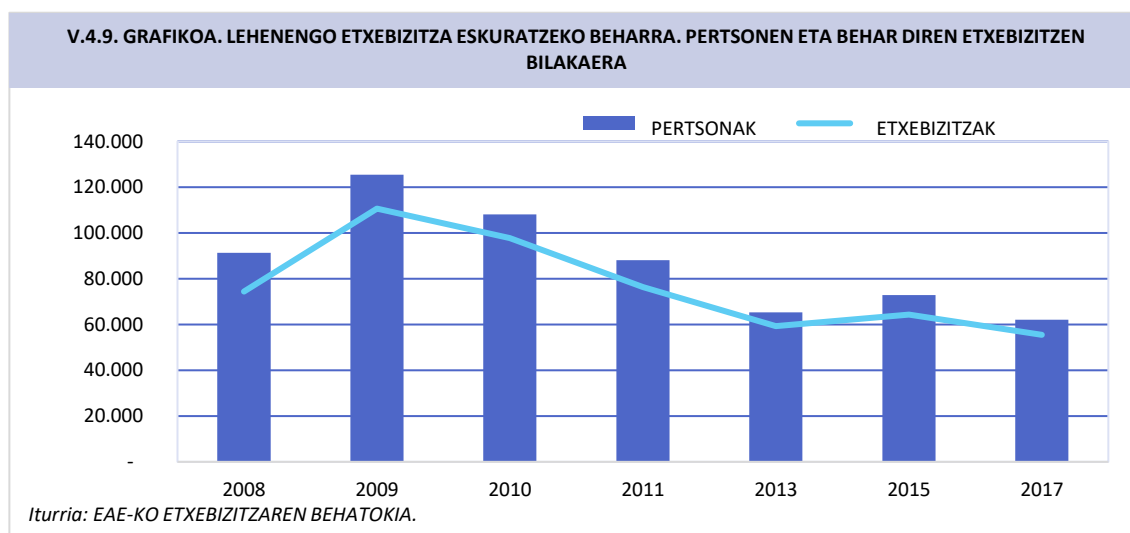
V.4.13. TAULA. EAE-KO OBRA NAGUSIEN LIZENTZIEN GARAPENA, MOTAREN ETA LURRALDE HISTORIKOEN ARABERA.											
		2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% 18/19	% 08/19
EAE	GUZTIRA	3.133	2.145	2.585	2.744	3.145	3.087	3.329	3.304	-0,8	5,5
	BERRIAK	1.024	351	390	444	518	459	475	436	-8,2	-57,4
	BIRGAITZEAK	2.019	1.746	2.133	2.240	2.567	2.563	2.778	2.800	0,8	38,7
	ERAISTEAK	90	48	62	60	60	65	76	68	-10,5	-24,4
ARABA	GUZTIRA	977	691	693	718	810	786	820	827	0,9	-15,4
	BERRIAK	368	110	113	129	137	128	136	133	-2,2	-63,9
	BIRGAITZEAK	588	565	558	572	659	644	664	673	1,4	14,5
	ERAISTEAK	21	16	22	17	14	14	20	21	5,0	0,0
BIZKAIA	GUZTIRA	1.447	1.062	1.404	1.449	1.646	1.695	1.773	1.744	-1,6	20,5
	BERRIAK	386	150	179	178	243	202	216	178	-17,6	-53,9
	BIRGAITZEAK	1.028	891	1.203	1.244	1.380	1.462	1.530	1.541	0,7	49,9
	ERAISTEAK	33	21	22	27	23	31	27	25	-7,4	-24,2
GIPUZKOA	GUZTIRA	709	392	488	577	689	606	736	733	-0,4	3,4
	BERRIAK	270	91	98	137	138	129	123	125	1,6	-53,7
	BIRGAITZEAK	403	290	372	424	528	457	584	586	0,3	45,4
	ERAISTEAK	36	11	18	16	23	20	29	22	-24,1	-38,9
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Eraikuntza eta etxebizitzari buruzko azterketa											

4.3. ETXEBIZITZEN ESKARIA

4.3.1. Etxebizitza beharrak eta eskaria⁴³**a) Etxebizitza izateko beharra**

Gurasoekin edo tutoreekin bizi diren 18 eta 44 urte arteko pertsonen lehenengo etxebizitza izateko beharrari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren “Etxebizitzaren Beharrei eta Eskariari buruzko Inkesta” (EBEI) egiaztatu zuten, 2017an, diru-sarrerak zituzten 62.100 pertsonen lehenengo etxebizitza eskuratzeko beharra zutela (adin talde horretako % 10ek), eta, beraz, 2015eko inkestarekin alderatuz, % 14,7ko jaitsiera egon zen. Pertsona horiek behar duten etxebizitza kopuruari dagokionez (baxuagoa da, etxebizitza banaka edo bikotean eskuratu dezaketelako), guztira 55.531 pertsona dira, bi urte lehenago baino % 13,5 gutxiago.

Bilakaera horrek egiaztatu egiten du 2009tik Euskadin lehenengo etxebizitza eskuratzeko eskaria jaisten doala. 2009an, 125.514 pertsona egon ziren, 110.667 etxebizitza eskatu zituztelarik.

Modu koherentean, etxebizitza horiek EAEko etxeen gain duten pisu erlatiboa neurtzen duen adierazleak beheranzko joera du baita ere. 2017an, lehenengo etxebizitzari lotuta egindako eskari kopurua EAEko etxe guztien % 6,4 izan zen, 2015ean baino ehuneko puntu bat gutxiago, eta 2007ko % 13,2ko kopuruarekin alderatuz, erdia baino gutxiago.

Datu horiek aztertzerakoan, kontuan hartu behar da eskatutako 55.531 etxebizitzetatik bakarrik eskatzaileen herenak (% 33,2) duela beharrezko diru-sarrera nahikoa epe motzean edo ertainean eskari horri erantzuteko. 2015ekin alderatuz, nabarmen gehitu da eskari eraginkorra (diru-sarrera nahikoak direla-eta) 13.338 etxebizitzatik 2017ko 18.438 etxebizitzara, hain zuzen ere (+% 38,2).

⁴³ Kontuan hartuz ezin izan dela 2017ko EBEIri buruzko informazioa eguneratu, memoria sozioekonomiko honen 2018ko argitalpena jaso ondoren (inkesta bi urtean behin egiten da), emaitzen laburpena jasotzen da ondoren, eta memoria hori ikusi behar da xehetasun gehiagorako.

Eta, lehenengo etxebizitza behar duten eta nolabaiteko diru-sarrerak dituzten (nahiz eta nahikoak ez izan) 62.100 pertsonen gain, inkestan egiaztatu zuten 21.982 pertsonen gain, eta beraz, modu agregatuan, guztira, 2017an, 84.082 pertsonen lehenengo etxebizitza izateko beharra zuten, albo batera utzita horretarako diru-sarrera nahikoak dituzten edo ez. Diru-sarrera nahikorik ez duten pertsona horien ezaugarri nagusiak dira gazteagoak direla (% 28,6k 25 urte baino gutxiago du), ikasketa maila baxuagoa dutela eta guztiak langabetuak edo ikasleak direla.

V.4.14. TAULA. ETXEBIZITZA ESKARIEN BANAKETA, DIRU-SARREREN ARABERA. BEHARREZKO ETXEBIZITZA KOPURUA. 2017.					
	DIRU-SARRERA NAHIKOEKIN		NAHIKOEK EZ DIREN EDO IRREGULARRAK DIREN DIRU-SARREREKIN		ESKARIA GUZTIRA, DIRU- SARREREKIN
	ETXEBIZITZAK	% H	ETXEBIZITZAK	% H	
ARABA	2.390	28,5	5.993	71,5	8.383
BIZKAIA	10.820	35,4	19.723	64,6	30.543
GIPUZKOA	5.228	31,5	11.377	68,5	16.605
EAE-N, GUZTIRA	18.438	33,2	37.093	66,8	55.531

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. EBEI.

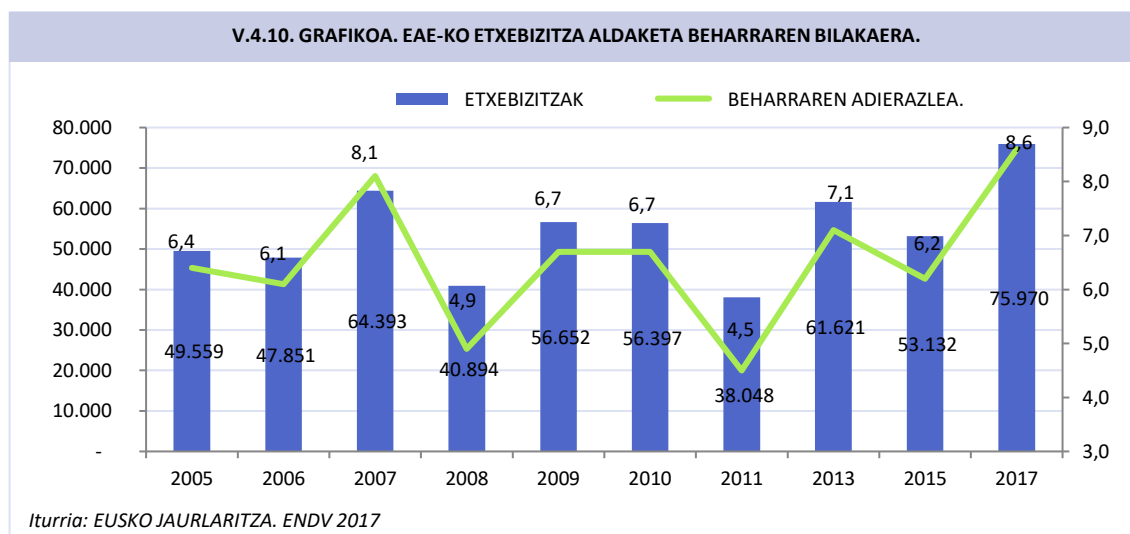
2015. urtearekin alderatuz, kopurua nabarmen jaitsi da, % 29,9 hain zuzen ere, eta jaitsiera bereziki nabarmena da pertsona gazteen artean (-% 52,2, 25 urte baino gutxiago dituztenen artean), ikasketak bukatu ez dituztenen artean (-% 50,4) eta langabezia dauden pertsonen artean (-% 39,5).

(b) Aldaketa beharra

2017. urtean, 75.970 euskal familiak zioen etxebizitza aldatu beharra zuela, guztizkoaren % 8,6k. Hau da, % 43ko igoera 2015aren aldean: urte horretan guztizkoaren % 6,2 ziren etxebizitza horiek. Datu horien arabera, 2011n hasitako goranzko joera berreskuratu da, 2013-2015 aldian jaitsiera izan ondoren.

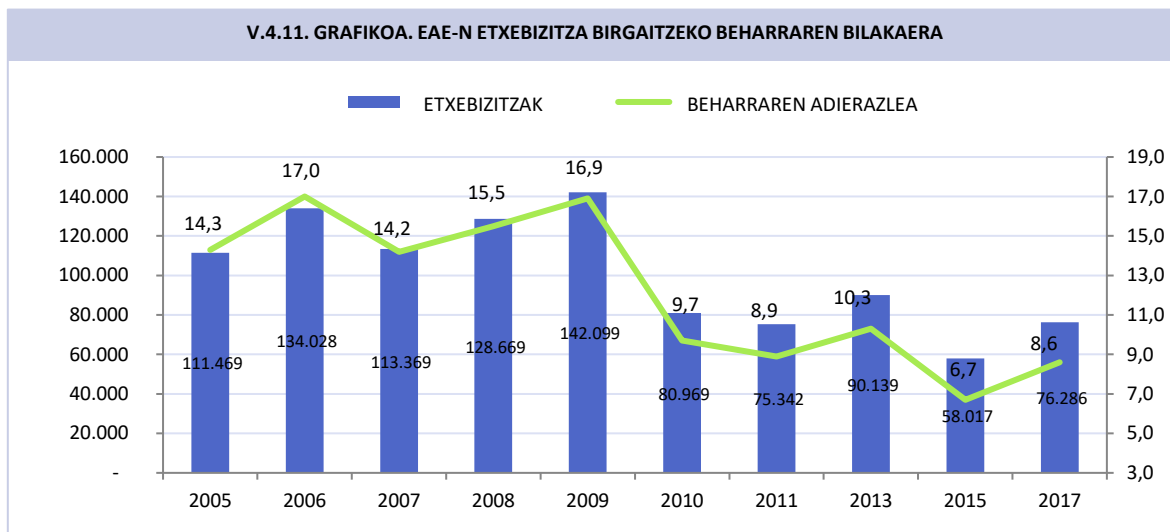
75.970 etxebizitzek dute aldatzeko beharra, eta hurrengo urtean hori egiteko aurreikuspena dute % 35,7k (27.100), beraz, 2015. urtearekin alderatuz, 7,2 puntu gehitu da, hau da, % 28,5. Gainera, % 45,4k aurreikusi du etxebizitza hurrengo bi urteetan aldatu ahal izango duela (34.468 etxebizitzek) eta gainerako % 63,6k ez du uste 4 urte igaro aurretik aldatu ahal izango duenik.

Etxebizitzaren tamaina desegokia da orain ere etxebizitza aldatzeko arrazoia; izan ere, hala aipatzen du % 37,6k, eta ondoren irisgarritasuna hobetzea (% 14,4) eta alokairu merkeagoa bilatzea (% 12,9) daude. Ohiko etxebizitzaren egoera txarra (% 9,2) eta kokapen txarra (% 9,1), dira aldatu nahi izateko hurrengo arrazoiak.

c) Birgaikuntza beharra

EBElren zenbatespenen arabera, 76.286 euskal familiek behar dute etxebizitza birgaitzeko jarduketara 2017an. Hala, kopuru hori EAEko famili etxebizitza parkearen % 8,6 da. Bilakaeraren aldetik ikusten denez, hazkunde nabarmena dago etxebizitza birgaitzeko beharrean 2015aren aldean, bai etxeen bolumenean (% 31,5), bai behar horren intzidentzia erlatiboan (+1,9 ehuneko puntu). Epe luzea kontuan hartuz, 2009tik zenbait etxek duten birgaitze beharraren jaitsieraren joera geldituko litzateke zenbait gorabeherarekin. 2009an, birgaitzea behar zuten etxebizitzak 142.099 ziren.

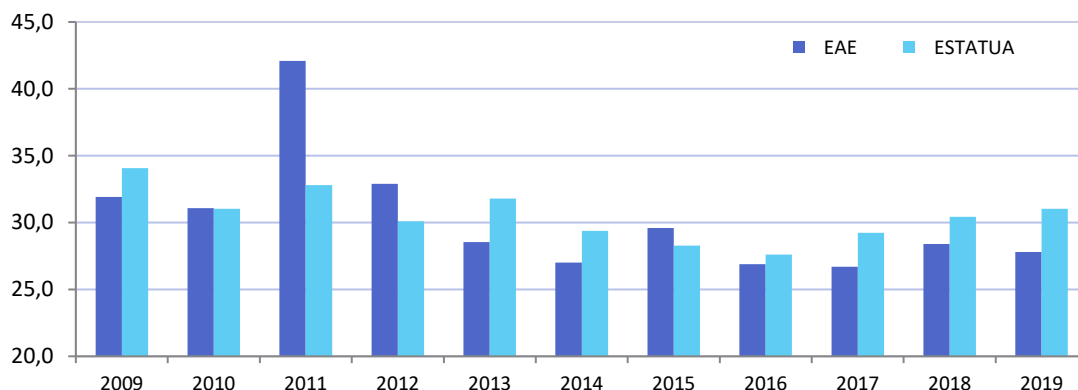
Beharrezko birgaikuntzaren ezaugarriak dagokienez, familien erdiarentzat gutxi gorabehera (% 49,9), familia etxebizitzetako elementu pribatuak dira beharraren ardatza (komunak, lurra, berokuntza instalazioa, leihoak aldatzea, etab.). % 18k etxebizitzaren barruan nahiz eraikineko eremu komunetan egin behar dituzten birgaikuntza lanak, eta gainerako % 32,1a soilik eraikineko eremuetako birgaikuntzari dagokio.

4.3.2. Familien finantza ahalegina

EAEko familiek etxebizitzak ordaintzeko egin behar duten finantza ahaleginari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitzaren Behatokiak erakutsi du, Higiezinaren Erregistro Estatistikako datuak erabilita, finantza ahalegin hori hileko batez besteko hipoteka kuotaren eta soldata kostuaren arteko harremanaren ikuspuntutik aztertuz gero, % 27,80koa izan dela 2019ko laugarren hiruhilekoan, hau da, aurreko urtean baino 6 hamarren gutxiago dituela. Estatuari dagokionez, joera kontrakoa da: 2019 bukaeran, esfortzu horrek batez besteko soldata kostuaren % 31,04 bere gain hartu zuen (+0,60 ehuneko puntu).

Epe laburragoko ikuspegitik, azken hamarkadan (2009 eta 2019 bitartean) finantza esfortzu hori 4,11 puntu txikiagoa da EAEn eta 3,04 estatuan.

V.4.12. GRAFIKOA. BATEZ BESTEKO HILEKO HIPOTEKA KUOTAREN ETA SOLDATA KOSTUAREN ARTEKO LOTURAREN BILAKAERA EAE-N ETA ESTATUAN. IV HIRUHILEKOA. DATUAK EHUNEKOETAN.

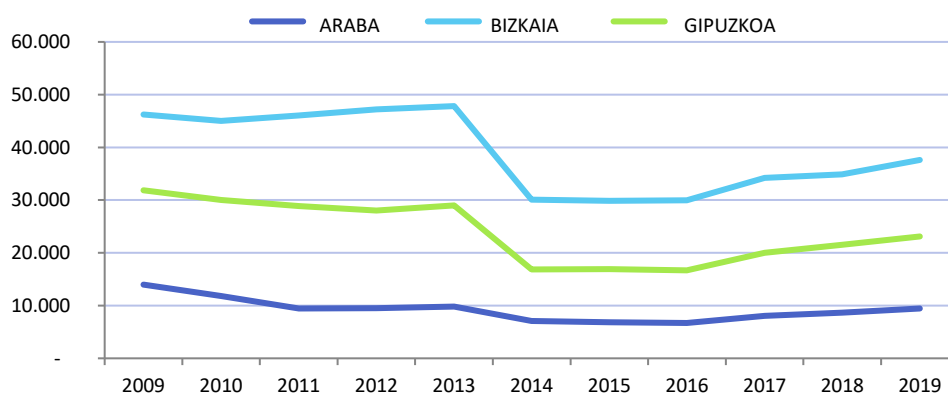
Iturria. JABEGO ERREGISTRATZAILEEN ELKARGOA. Higiezinaren erregistro estatistika.

4.3.3. Etxebiden, Euskal Etxebizitza Zerbitzuan, erregistratutako etxebizitza babestuen eskaria

Etxebizitzaren Euskal Behatokiak, “Etxebiden 2019an inskribatuta zeuden pertsonen pertzepzioari buruzko ebaluazio txostenean” jaso zuen Etxebiden inskribatutako etxebizitza babestuko eskaria 2017an nabarmenki igo zela, % 17,2, eta, hori, inflexio puntua izan zela aurreko urteetako dinamikarekin alderatuz⁴⁴. 2018an goranzko joerak jarraitu zuen, baina intentsitate baxuagoarekin: eskariak % 4 gehitu ziren, eta 2018 eta 2019 artean, bikoitza, hau da, % 8. Hala, urtea bukatzean, Euskadin etxebizitza babestuak eskuratzeko 70.179 eskari zeuden, aurreko urtean baino 5.172 gehiago. Sexuen arabera banaketa nahiko egonkor mantendu da urte hauetan, emakumeak gizonak baino pixka bat gehiago izan direlarik (2018an, % 52,2 eta % 47,8, hurrenez hurren).

Lurraldeen arabera, etxebizitza babestuen eskaria bereziki igo zen Araban 2019an (+% 9,1, 2018rekin alderatuz), eta Bizkaian (+% 7,9) eta Gipuzkoan (+% 7,5) batez bestekoa baino zerbait gutxiago. Hala ere, Bizkaiko eskaria erdia baino gehiago da oraindik ere (% 53,6), ondoren, Gipuzkoakoa (% 32,9) eta azkenik, Arabakoa (% 13,4) daudelarik.

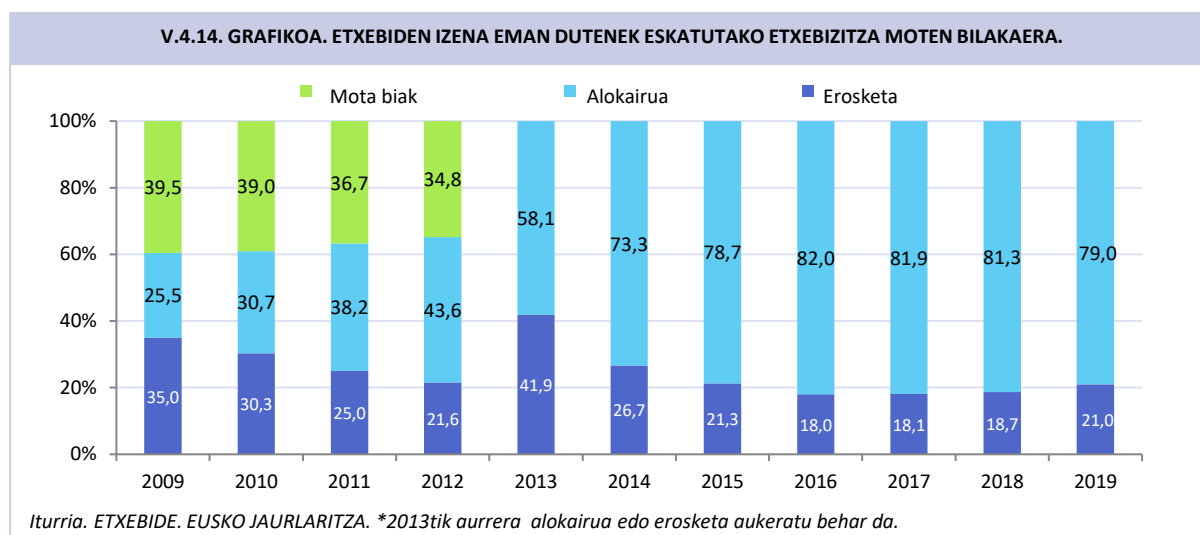
V.4.13. GRAFIKOA. EAE-KO ETXEBIZITZA BABESTUEN ESKARIAREN BILAKAERA LURRALDEEN ARABERA.

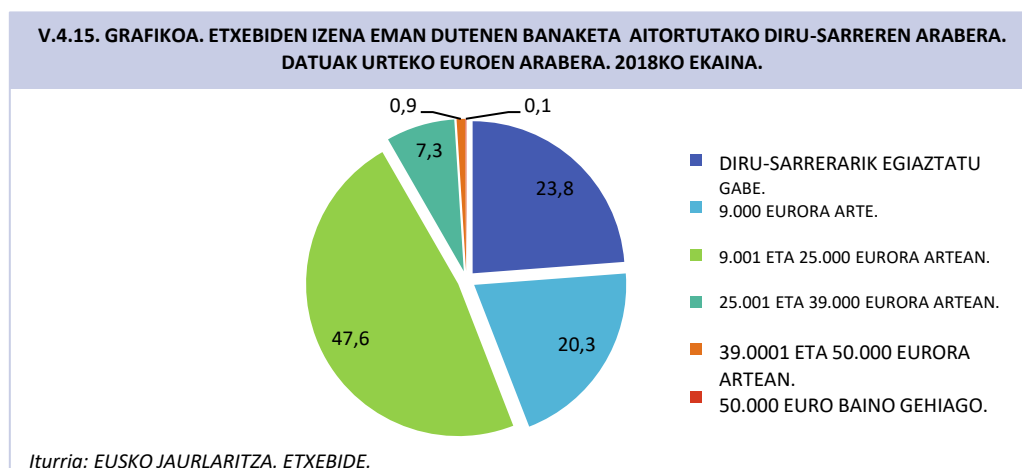
Iturria. Etxebizitza Sailaren datuetan oinarrituz egindakoa. EUSKO JAURLARITZA.

⁴⁴ 2014 eta 2016 artean, ia ez zen aldatu Etxebideko eskari kopurua, 2013an jaitsiera nabarmena egon ondoren nagusiki araubide bat indarrean jarri zelako; horren arabera, izen-emateak bi urtean behin berritu behar dira, bestela, baja egoera aitortzen baita.

Etxebizitza motari dagokionez, 2013tik eskatzaileek alokairua edo erosketa aukeratu behar dute, eta, 2019an, eskarien % 79 alokairurako ziren, eta gainerako % 21a, erosteko. Bilakaerari dagokionez, azken hamarkadan gertatutakoa kontuan hartuz gero, 2009an, alokairu eskariak oso baxuak ziren (% 25,5) eta gaur egun kopuruak oso altuak dira (% 79), 3,1 biderkatu delarik, hain zuzen ere.

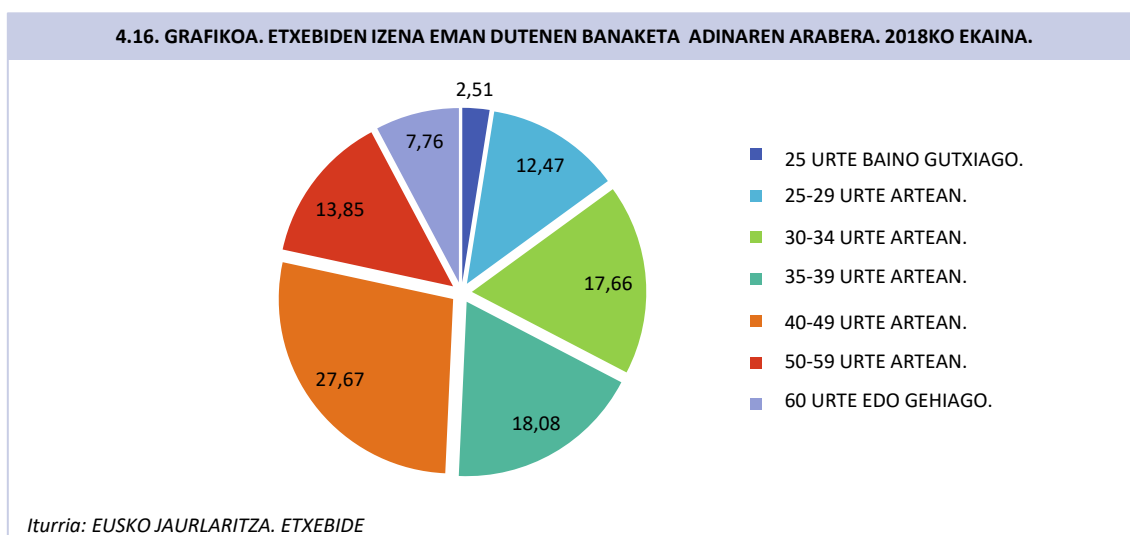
Etxebiden inskribatutako pertsonen ezaugarriak aztertuz, lehenik eta behin, diru-sarrera maila aztertuta, hauek dira 2018ko datuak: urte horretan, EAEn etxebizitza babestuen eskatu zituzten % 47,6 urteko diru-sarrera haztatuak 9.001 eta 25.000 euro artean zituen. Bestalde, % 20,3k 9.000 eurotik beherako diru-sarrerak zituen eta % 7,3k, berriz, 25.000 eurotik gorakoak. Halaber, % 23,8k ez zuen diru-sarrerarik edo ez zuen horrelakorik egiaztatzen.

2019. urteari dagokionez, hauxe da etxebizitza babestua eskatu zuten pertsonen aitortutako hilabeteko ordainketa gaitasuna: kalkuluen arabera, batez beste, ordaintzeko gaitasuna 357 eurokoa zen. Gaitasun hori altuagoa zen erosteko etxeen eskatzaileen artean (460 euro/hilean) babestutako alokairuko etxebizitzaren eskatzaileen artean baino (315,2 euro/hilean). Tarteen arabera, aukera guztietan (alokairua, erosketa edo guztia), inskribatutako pertsona guztien erdiak baino gehiagok esan zuen 450 euro baino gutxiago ordaintzeko gaitasuna zuela: % 76,8 eskatzaile guztiek, % 51,3 erosketa eskatzaileen artean, eta % 87,2 alokairuko eskatzaileen artean.

Inskribaturiko pertsonen adinari dagokionez, betidanik gazteak nagusi izan badira ere, gaur egun (azken datuak 2018koak dira) % 49,3k 40 urte baino gehiago ditu. 30 urtetik beherakoak, berriz, % 15 dira. Horrekin bat eginez, behatokiak, 2019ko txostenean azpimarratu zuen bakarrik etxebizitza eskatzaileen % 26 ez dela emantzipatu eta familiaren etxean bizitzen jarraitzen duela, eta, gainerako % 74ak etxe independentea duela. Bilakaerari dagokionez, serie guztiko emantzipazio tasa altuena da, nabarmenki ezberdina delarik 2005eko emantzipatuen % 32,5ekin.

V.4.15. TAULA EAE-KO ETXEBIZITZA BABESTUEN ESKATZAILEEK HILEAN ORDAINTZEKO DUTEN GAITASUNA DATUAK EHUNEKOETAN. 2019.			
	ALOKAIRU ESKARIA	EROSKETA ESKARIA	GUZTIRA
180 EURORA ARTE	11,0	1,4	8,2
181 EUROTİK 300 EURORA ARTE	45,3	12,4	35,8
301 EUROTİK 450 EURORA ARTE	30,9	37,5	32,8
451 EUROTİK 600 EURORA ARTE	11,4	32,7	17,5
600 EURO BAINO GEHIAGO	1,5	16,1	5,7
GUZTIRA	100,0	100,0	100,0
HILABETEAN ORDAINTZEKO BATEZ BESTEKO GAITASUNA (€)	315,2	459,6	356,8
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIDE.			

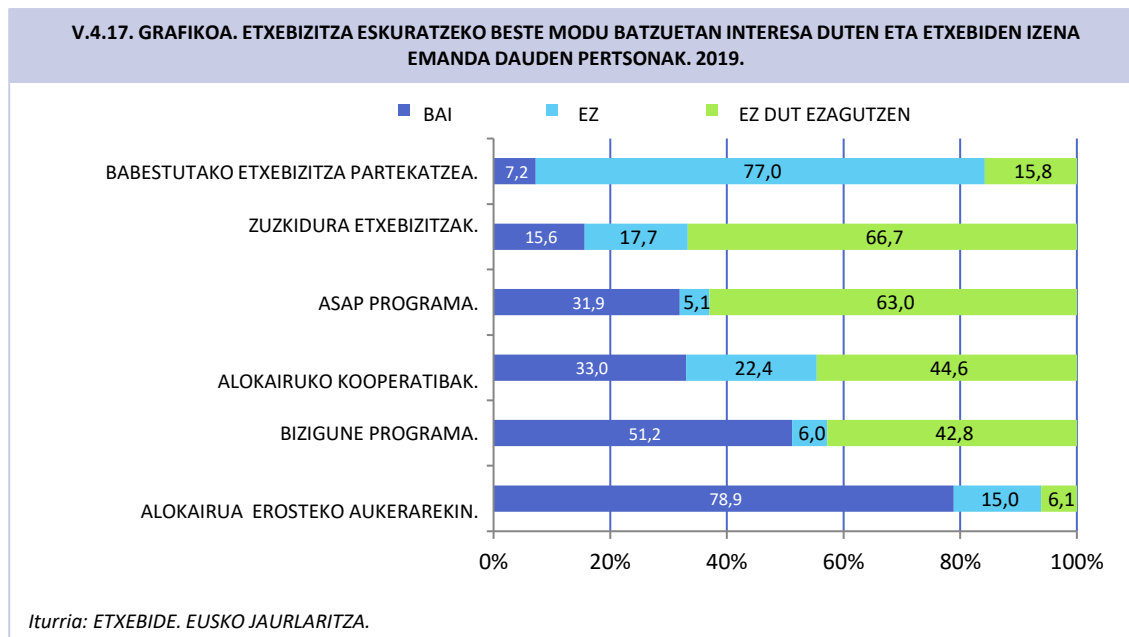
Etxebizitza babestua izateko/aldatzeko arrazoi nagusiei dagokionez, galdetutako inskribatutako pertsonen arrazoi nagusiak hauek direla adierazi zuten: independizatzeko beharra edo etxebizitza berri bat sortzeko beharra, “norbere kontura bizitzeko” (erantzunen % 36,3) beharra eta “bikotearekin bizitzeko edo ezkontzeko” (% 35) beharra baita ere. Beste batzuk, “dibortziazteagatik edo banatzeagatik” (% 12) zela esan zuten, eta beste batzuk, “beste arrazoi batzuk” (% 16,6) aipatu zituzten. Ohiko etxebizitza aldatu behar duten pertsonen dagokionez, gehienek esan zuten “alokairu eskuragarri bat izan nahi zutela” (% 53,5), ondoren, “etxebizitza bat jabetzan izan nahi zutela” adierazi zutenak zeuden (% 13,1) eta bukatzeko, egungo etxebizitzak “bizigarritasun baldintza txarrak” zituela adierazi zutenak zeuden (% 12,5).

Gainera, babestutako etxebizitzaren eskatzaileei galdetu zitzaizen ea bazekiten beste aukerarik ote zegoen alokairuko edo erosteko babes publikoko etxebizitzaren beharrak betetzeko⁴⁵, eta gehienek erantzun zuten interesgarritzat jotzen zutela erosteko aukera ematen zuen alokairua. Zehazki, galdetutakoen % 79k esan zuen modalitate horretan interesa zuela, eta % 15ek esan zuen ez dela irtenbide egokia.

Bitik batek uste du Bizigune programa interesgarria dela, eta ASAP programa interesgarritzat jotzen du % 32k. Programa horiei dagokionez, askok ez du horien berri: % 43k ez daki Bizigune zer den, eta % 63k ez daki ASAP zer den. Alokairuko kooperatibetan interesa du etxebizitza babestuen eskatzaileen hirutik batek (% 33,0). Zuzkidura etxebizitza kontuan hartzen dutenak gutxiago dira, % 18, hain zuzen ere. Eta bakarrik % 7k ikusten du aukera moduan babestutako

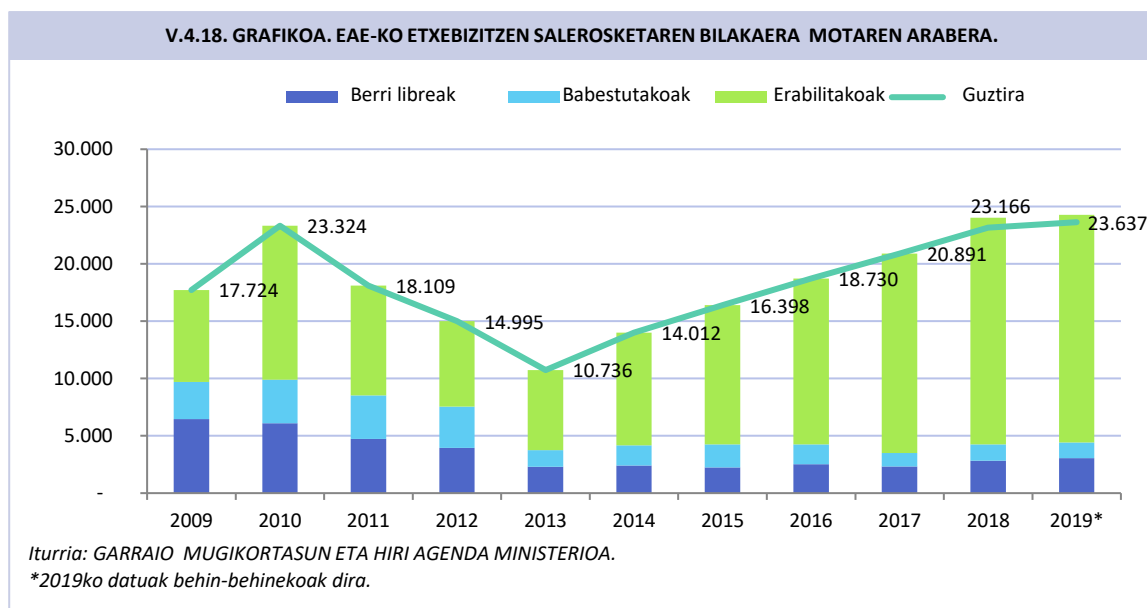
⁴⁵ Programa horien deskribapenak eta zifrak kapitulu honen 4.6.1. atalean xehetasunekin azaldu dira.

etxebizitza beste eskatzaile batzuekin partekatzea. Askok ez dute aukera horien berri, V.4.17. grafikoan ikus daitekeen moduan.

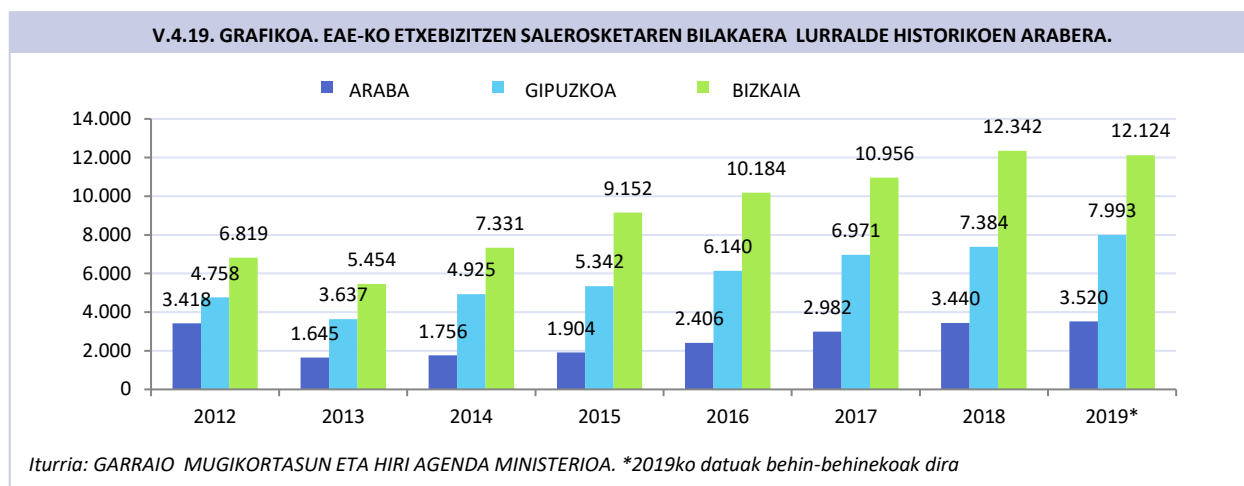
4.4. HIGIEZINEN ARLOKO JARDUERA: ETXEBIZITZEN SALEROSKETAK

Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agenda Ministerioak (aurreko Sustapen Ministerioa) Notariotza Estatistikatik jasotako datuen arabera, EAEn notarioaren aurrean 23.637 etxebizitza-salerosketa formalizatu ziren guztira 2019. urtean (behin-behineko datuak), hots, % 2ko hazkundera 2018 urtearen aldean (- %2,5 erregistratu zen epealdi berean, estatuan, non guztira 568.180 transakzio erregistratu baitziren).

Transakzio kopuruaren bilakaera desberdina da etxebizitza motaren arabera: etxebizitza berri libreen transakzioak 3.058 izan ziren (% 12,9), 2018an baino % 7,9 gehiago. Bigarren eskuko etxebizitzaren transakzioei dagokienez (transakzioen % 84 dira), 2019an 19.864 transakzio egin ziren guztira, 2018ko datua baino % 0,4 gehiago, beraz, ratio hori, transakzio guztien +% 2ren azpitik dago.

Babestutako etxebizitzek, libreek ez bezala, kontrako garapena dute: 2019an EAEn 1.367 salerosketa egin ziren, 2018an baino % 3 gutxiago. Modu horretan, etxebizitzaren segmentu horrek pisua galdu du transakzio guztietan, 2018ko % 6,1etik 2019ko % 5,8ra igaroz, hain zuzen ere.

Bilakaera hori lurraldeen arabera aztertuz ikusi daiteke azken urtean EAEn izandako joera positiboa mantendu egin dela Araban eta Gipuzkoan (% 2,3ko eta % 8,2ko gehikuntzak, hurrenez hurren), baina ez Bizkaian, transakzioak % 1,8 jaitsi baitziren. Bilakaera horren ondorioz, nahiz eta Bizkaian egon salerosketa gehienak (% 51,3), 2 puntu galdu dira transakzioen baturan. Ondoren, Gipuzkoa (% 33,8, aurreko urtean baino 1,9 puntu gehiagorekin) eta Araba daude (% 14,9, hamarren 1 gehiago).

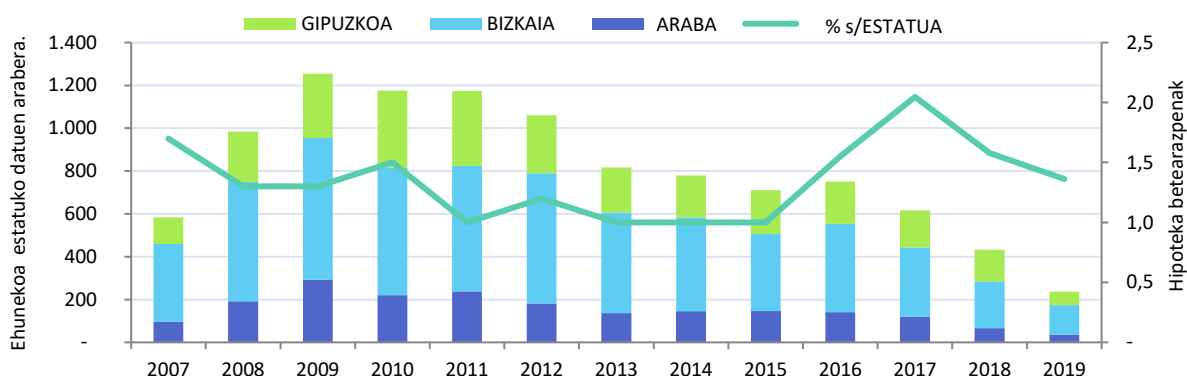
4.5. KRISIAREN INPAKTUA: HIPOTEKA EGIKARITZEAK, BOTATZEAK ETA KALERATZEAK

Krisiak bizi-baldintzetan duen eraginetako bat da hipotekak edo alokairuko errentak ezin ordaintzeagatik etxebizitza galtzen duten familien kopuruak gora egiten duela. Hipoteka egikaritzeen, botatze judizialen eta kaleratzeen bilakaera aztertzean, fenomeno horri buruzko informazioa eskuratu dezakegu.

4.5.1. Hipoteka egikaritzeak

Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak (BJKN) Hipoteka egikaritzeen baitan, bahi edo hartzekodunarentzako hipotekaren bidez bermaturiko zorrak ordaintzeko lehen instantziako epaitegietan izapideturiko prozedurak bildu dira, hartzekodunaren aldeko hipoteka eskritura dutenak eta jabetza erregistroan inskribatuak. Komeni da azpimarratzea jabeak ez direla hasten diren egikaritze guztietan botatzen eta prozedura judizialek hipoteka egikaritzeengatik hainbat ziurtagiri egiteko aukera ematen duela. Gainera, hipoteka egikaritze horiek pertsona fisiko eta juridikoen hiri finkenak dira (etxebizitzak, orubeak eta abar barne).

V.4.20. GRAFIKOA. EAE-N AURKEZTUTAKO HIPOTEKA BETEARAZPENEN BILAKAERA ETA ESTATUKO DATUA OINARRI HARTUZ DUEN PISUAREN BILAKAERA.

Iturria: CGPJ. Kriak organo judizialean izandako ondorioen estatistikak.

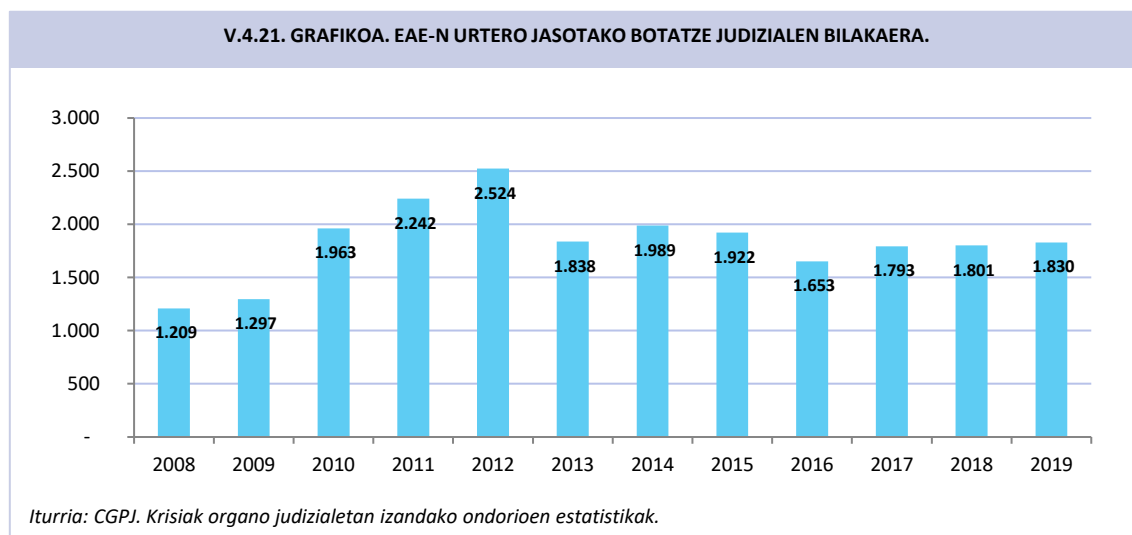
BJKNk hiru hilean behin estatistika txosten bat egiten du kriak organo judizialean dituen ondorioei buruz, eta Euskadiko lehen instantziako epaitegietan aurkezturiko hipoteka egikaritzeen jarraipena egiten du, eta adierazi duenez⁴⁶, 2019an 237 egikaritze erregistratu ziren, hots, % 45,3ko jaitsiera aurreko urtearen aldean. Izan ere, 2010etik (2016an izandako igoera txiki bat salbuetsiz) era horretako prozedurek behera egin dute, 2009an bideratu zirelarik egikaritze gehien, 1.255, hain zuzen ere. 2019an aurkezturiko 237 egikaritzeak estatuko 17.411 egikaritzeen % 1,4 dira (-% 36,5, 2018rekin alderatuz).

Lurraldeen arabera, Araban 37 egikaritze egin ziren, 2018an baino % 43,9 gutxiago eta EAEko % 15,6, Bizkaian, 137 hipoteka egikaritze egin ziren, aurreko urtean baino % 37,4 gutxiago, eta guztiaren % 57,8. Gipuzkoan, 2019an, 63 egikaritze aurkeztu ziren, aurreko urtean baino % 57,4 gutxiago, eta EAEko % 26,6.

⁴⁶ Aurkeztutako egikaritzeen bilakaera aztertu zuten, ez ebatzitako egikaritzeena, ezin baita jakin zenbateko eragina duen 2012an ezarritako luzamenduak berez aldatokorra den egikaritzeen ebatzpenen tasan.

4.5.2. Botatzeak eta kaleratzeak

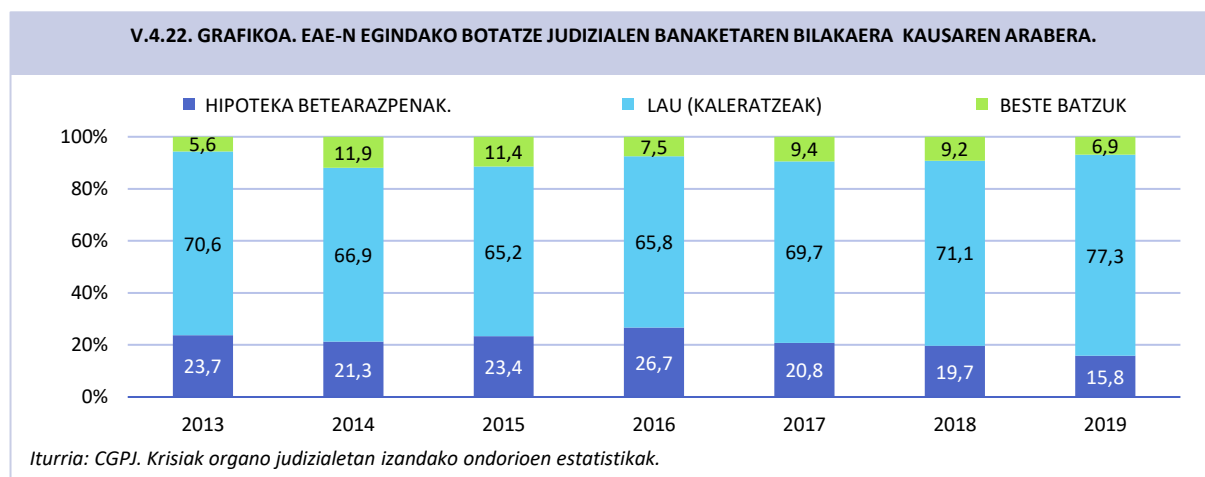
Hipoteka egikaritzea egin eta zenbait hilabete igaro ondoren, higiezinaren desjabetzea etorriko litzateke, zeinaren bidez higiezinaren jabetza kentzen zaion pertsona bati, epaileak emandako ebazpena betearazteko. Etxegabetze deritzo prozesu horri, baina termino hori ez da zuzena, zeren eta etxegabetzea soilik alokairu edo errentamendu kasuei baitagokie.

Guztira, 2019an, EAEn 1.830 sustapen egin zituzten (botatze bat ondasun higiezin bakoitzeko, sustapen edo jabetza ematea sortzen dituen ezartzeak eta erabakitzen den prozesu mota edo prozesuaren fasea albo batera utzita erabakitzen denean, betiere, higiezinaren jabetza aldatzen bada, eta kontuan hartu gabe landa edo hiri finka den edo etxebizitza den edo ez), 2018an baino % 1,6 gehiago.

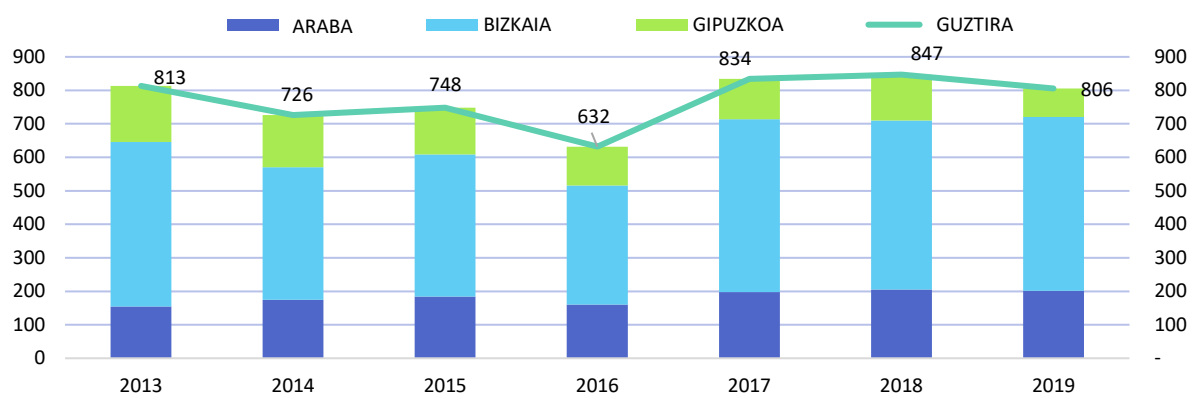
Bestalde, lehen instantziako epaitegiek egindako botatzeen zifrak, 2013tik eskuragarri daudenak, banatu egin daitezke hipoteka egikaritzeetatik, Hiri Alokairuetako Lege prozeduretatik (nagusiki ordaindu gabeko alokairuak) edo beste arrazoi batzuegatik (arbitrajeko laudoak, familia prozesuak, eta abar) eratortzen diren heinean.

Hala, 2019an, Euskadin, lehen instantziako epaitegiek 1.043 botatze egin zituzten, aurreko urtean baino % 12,4 gutxiago, eta estatuko % 1,9. Horietatik 165 hipoteka egikaritzeak izan ziren (-% 29,8, 2018rekin alderatuz), 806 kaleratze prozedurak (-% 4,8) eta 72 beste prozedura batzuk (-% 33,9). Kopuru osoa kontuan hartuz, serie guztian, alokairuko kaleratzeak botatze gehienak izan ziren, 2019an % 77,3, eskuragarri dagoen serieko kopuru handiena, hain zuzen ere.

Alokairua ez ordaintzeagatiko kaleratzeei dagokienez, 2019an Euskadin egindako 806 kaleratzeak (aurreko urtearekin alderatuz -% 4,8) estatuko % 2,2 izan ziren. Lurraldeen arabera, bilakaerak ezberdintasun batzuk ditu: Araban 201 kaleratze egin ziren, 2018an baino % 2 gutxiago, eta kopuru osoaren % 24,9. Gipuzkoan 85 kaleratze egin ziren, aurreko urtean baino % 38 gutxiago, eta kopuru osoaren % 10,5. Bizkaiko garapena, aldiz, goranzkoa da: 520 kaleratze egin ziren, 2018an baino % 3 gehiago, eta autonomia erkidego guztiko % 64,5.

V.4.23. GRAFIKOA. EAE-N ALOKAIRUA EZ ORDAINTZEAGATIK EGINDAKO KALERATZEEN BILAKAERA.

Iturria: CGPJ. Kriak organo judizialean izandako ondorioen estatistikak.

4.6. ETXEBIZITZA POLITIKA

4.6.1. Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza politika

a) 2018-2020ko etxebizitza plana. 2018ko ekitaldiaren ebaluazioa.

2010etik aurrera, Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza politikaren oinarria alokairuko etxebizitza publikoaren parkea gehitzea eta hiri birgaitze eta berrikuntza politika berria sustatzea izan da, irtenbide eraginkor eta jasangarri gisa, hain zuzen ere. Halaber, lurzorua kudeatzeko politika aktiboari eutsi nahi dio, etxebizitza berriaren eraikuntzaren sektorea dinamizatzeko eta lurralde banaketa orekatuagoa lortzeko xedearekin, betiere, etxebizitza politikaren zerbitzurako baliabideen erabileran eraginkortasun handiagoa izateko testuinguruan, baina kontuan hartuta etxebizitzaren merkatua errotik aldatu dela finantza krisiagatik eta higiezinaren burbuila lehertu izanagatik.

2018tik indarrean dago 2018-2020ko Etxebizitza Plan Zuzendaria, 6 ardatz estrategikoren inguruan zehaztua (alokairuko etxebizitza parkea bultzatzea, etxebizitza babestuen parkearen kudeaketa eraginkorrean aurrera egitea, etxebizitza esleitzeko eta eskuratzeko beharkizunetarako prozedurak berrikustea eta aldatzea, etxebizitzaren berrikuntzan aurrera egitea eta lankidetzaren sareak sortzea arloko politikak hobeto kudeatzeko eta uztartzeko). Aurreikusitako gastu osoa 806,5 milioi eurokoa da, eta horietatik 526,3 gastuen eraturako aurrekontuari dagozkio, eta gainerako 280,2 milioiak etxebizitza prestazioen (EPO eta EPE) zenbatekoari.

Helburua, *“alokairuko etxebizitzaren parke publikoaren hazkundera sustatzea da, etxebizitzarako eskubide subjektiboa bermatzeko eta zailtasun gehien dituzten kolektiboen beharrak betetzeko eta nahasketaren bidez gizarte kohesioa lortzeko, arreta berezia eskainiz gazteen emantzipazioari eta oso zahartua dagoen gizarte bateko pertsona nagusien bizi kalitatea hobetuz, horretarako, irisgarritasuna eta eraginkortasun energetikoa hobetuz, eta, hori guztia, agente eta erakunde publiko eta pribatuaren arteko lankidetzarekin”*. Ikuspegiari dagokionez, hiru urtean, Etxebizitzaren 3/2015 Legea ezartzea aurreikusi da. Lege horrek, EAEko etxebizitza politiken jarduteko esparru nagusia osatzen du, eta, beraz, legea garatuz, kudeaketa efiziente eta eraginkor batekin eta beharrezko baliabideak erabiliz, epe luzerako etxebizitza politika jasangarriko oinarriak ezarriko dira.

V.4.16. TAULA. 2018-2020KO ETXEBIZITZAREN PLAN ZUZENTZAILEA. ETXEBIZITZA PROGRAMAREN GASTUAK. MILA EUROTAN.						
	2018-2020				KONPROMETITUTAKO GASTUAK	GUZTIRA
	2018	2019	2020	GUZTIRA		
LURZORUA ESKURATZEA	4.160	7.640	10.500	22.300	11.900	34.200
ERAIKUNTZA	2.000	12.538	22.313	36.850	29.325	66.175
TALDEKO ENPRESEN KAPITAL TRANSFERENTZIAK	12.425	15.040	18.250	45.715	9.630	55.345
- VISESA PROGRAMAKO KONTRATUA	425	5.040	8.250	13.715	9.630	23.345
- ALOKABIDE, ERAGIKETEN BIDEZ	12.000	10.000	10.000	32.000	-	32.000
ETXEBIZITZA ETA LURZORUKO DIRULAGUNTZA POLITIKAK	129.815	160.208	179.037	469.060	110.874	579.934
- EPE ETA EPO	91.190	94.500	94.500	280.190	-	280.190
- GAZTELAGUN PROGRAMA	-	5.000	11.250	16.250	34.500	50.750
- LURZORUA ESKURATZEA ETA HIRIGINTZA	100	450	450	1.000	-	1.000
- ALOKAIRUA SUSTATZEA	500	2.699	8.309	11.508	6.205	17.713
- ALOKAIRUAREN SUSTAPENA – DIRULAGUNTZAK	250	1.320	2.410	3.980	38.770	42.750
- LANDA GUNEETAKO ERABILITAKO ETXEBIZITZAK	100	100	100	300	-	300
- HITZARTUTAKO SUSTAPENAK	500	750	750	2.000	-	2.000
- ETXEBIZITZA HUTSEN MOBILIZAZIOA (BIZIGUNE 1 ETA 2)	26.000	29.130	31.057	86.187	-	86.187
- ERAIKUNTZA BIRGAITZEA	10.000	20.000	20.000	50.000	14.500	64.500
- ALOKAIRURAKO BITARTEKARITZA PROGRAMA	225	280	280	785	-	785
- ETXEBIZITZEN BIRGAITZE ERAGINKORRERAKO DIRULAGUNTZAK	550	2.577	4.342	7.469	7.076	14.545
- IRISGARritasuna	400	3.402	55.89	9.391	9.823	19.214
BESTELAKO DIRULAGUNTZA POLITIKAK	2.400	3.350	3.550	9.300	700	10.000
- ERAIKAL	100	400	600	1.100	700	1.800
- BERRIKUNTZA BABESTEKO DIRULAGUNTZAK	2.300	2.950	2.950	8.200	-	8.200
LANGILEEN ETA FUNTZIONAMENDU GASTUAK	18.488	18.507	18.525	55.520	-	55.520
BESTE GASTU BATZUK	509	1.250	1.500	3.260	2.100	5.360
SP-N KOSTUAK, GUZTIRA 2018-2020	169.798	218.532	253.674	642.005	164.529	806.534
2018 AURREKO KONPROMISOENGATIKO GASTU FINKOAK	46.369	17.898	8.549	72.817	24.655	97.471
ETXEBIZITZA PROGRAMEN GASTUEN AURREKONTUAK, GUZTIRA	216.167	236.430	26.223	714.821	189.184	904.005

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitza Sailburuordetza. 2018-2020rako Etxebizitzaren Plan Zuzentzailea.

Betetze mailari dagokionez, ondoren, Etxebizitzaren Euskal Behatokiaren ebaluazioaren laburpen bat azalduko da, 2018ko ekitaldian gauzatutako jarduketei buruzkoa, hain zuzen ere.

Babes publikoko etxebizitzaren sustapenari dagokionez, lehenik eta behin, azpimarratu behar da etxebizitzaren eraikuntzak betetze maila altua izan duela, izan ere, aurreikusitako 2.000 etxebizitzetatik 1.878 eraiki zituzten (% 93,9). Etxebizitzaren jabetzari dagokionez, salmenta araubidea arrakastatsuagoa izan da (helburuaren % 105,6), alokairukoa baino (% 78,1) azken hori, helburuaren erdian geratu delarik.

V.4.17. TAULA. 2018-2020-KO ETXEBIZITZAREN PLAN ZUZENTZAILEA. 2018-RAKO HELBURU KUANTATIBOAK BETETZEA.				
ADIERAZLEAK	2018-RAKO HELBURUA	2018-KO GAUZATZEA	BETETZE MAILA	
			%	MAILA
BABES PUBLIKOKO ETXEBIZITZEN SUSTAPENA				
1. SUSTAPEN BERRIKO ETXEBIZITZAK (ZK)	2.000	1.878	93,9	
2. ETXEBIZITZAK ALOKAGAI	850	664	78,1	
3. ZUZKIDURA ETXEBIZITZAK ETA SAIL.BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZAK	275	305	110,9	
4. VISESA-REN BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZAK	275	347	126,2	
5. TOKIKO ERAKUNDEEK SUSTATUTAKO ZUZKIDURA ETXEBIZITZAK ETA ALOKAIRUA SUSTATZEKO PROGRAMAN DIRUZ LAGUNDUTAKO BABES OFIZIALEKO ETXEBIZITZAK	250	12*	4,8	
6. ALOKABIDEK BIZIGUNE 2-REN BITARTEZ ESKURATUTAKO EKIMEN ETXEBIZITZAK	..	..	..	..
7. BABES PUBLIKOKO ETXEBIZITZAK, KOOPERATIBA ARAUBIDEAN ETA ERABILERA LAGAPENEAN	50	0	0,0	
8. EROSTEKO ETA ALOKATZEKO ETXEBIZITZAK, EROSTEKO AUKEAREKIN	1.150	1.214	105,6	
9. BABES PUBLIKOKO ETXEBIZITZAK, ERAGILE PRIBATUEK ETA KOOPERATIBEK HITZARTUTAKOAK	950	1.082	113,9	
10. BABES PUBLIKOKO ETXEBIZITZAK, VISESAK HITZARTUTAKOAK	200	132	66,0	
11. EGOITZAZKO LURZORUAK (ERAGILEK ESKURATUTAKO LURZORUETAN ERAIKI DAITEZKEEN BABES PUBLIKOKO ETXEA)	600	347	57,8	
12. SAILAK ESKURATUTAKO LURZORUA	450	213	47,3	
13. VISESAK ESKURATUTAKO LURZORUA	150	134	89,3	
BABESTUTAKO PARKEAREN KUDEAKETA ERAGINKORRA				
14. ETXEBIZITZA IZATEKO ESKUBIDEA AINTZATETSITA DUTEN ETXEA (URTEKO METATUA)*	3.500	4.051	115,7	
15. ETXEBIZITZARAKO PRESTAZIO OSAGARRIA JASOTZEN DUTEN ETXEA	29.750	26.905	90,4	
16. BITARTEKARIEK MERKATUAN ESKURATUTAKO ETXEBIZITZAK, GIZARTE ALOKAIRUAN ESKAINTZEKO	5.800	5.588	96,3	
17. BIZIGUNE PROGRAMA**	5.400	5.325	98,6	
18. ASAP PROGRAMA**	400	263	65,8	
19. IKUSKATU DIREN ETXEBIZITZA BABESTUAK	9.500	10.082	106,1	
20. GAZTELAGUN PROGRAMAREN ONURADUN DIREN GAZTEAK*	0	..	..	..
BIRGAIKUNTZA SUSTATZEA				
21. HIRI BIRGAIKUNTZA (LAGUNTZAK JASOTZEN DITUZTEN ETXEBIZITZA ONURADUNAK)	10.178	10.445	102,6	
22. BIRGAITZE ERAGINKORREKO PROIEKTU OSOAK	2.372	2.312	97,5	
23. IRISGARITASUNA HOBETU DUTEN ETXEA	3.500	3.255	93,0	
24. UDALEN BIRGAITUTAKO ETXEBIZITZA PUBLIKOAK	100	0	0,0	
25. BIRGAITZE PROZESUETAN ERAIKITAKO ETXEBIZITZA BERRIAK	900	404	44,9	
26. GUZTIENTZAKO IRISGARITASUNA (DIRULAGUNTZAK DITUZTEN PROIEKTUAK)	140	166	118,6	
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIZITZAREN BEHATOKIA.				
*Etxebizitzak				
**Metatutako adierazleak				

Alokairu araubidea aztertuz egiaztatu da sailaren eta VISESAren helburuak soberan gainditu direla (% 110,9 eta % 126,2 hain zuzen ere). Baina, plan zuzentzailean, 2018an, tokiko erakundeek alokairuan 250 etxebizitza sustatuko zituztela ere jasota zegoen eta helburu hori ez da bete. Ondorioz, babestutako alokairuari dagokionez, sustapenaren betetze maila orokorra jaitsi egin da. Bestalde, babes publikoko etxebizitzak eraikitzeke egoitzazko lurzoruak lortzeko helburuaren betetze maila baxua izan da (% 57,8), baina eragile bakoitzak arrakasta maila ezberdinak izan ditu. Hala, VISESA asko hurbildu da helburura (% 89,3), eta saila % 47,3n geratu da.

Bigarrenik, babestutako etxebizitza parkearen kudeaketa eraginkorrari dagokionez, kategoria horretako helburuen betetze maila altua izan da, ASAP programa salbuetsiz, helburutik % 65,8ra geratu baita. Horri dagokionez azpimarratu behar da orain dela gutxi, 2019an, dekretu berri bat onetsi zutela programa hori arautzeko, eta, beraz, plan zuzentzailearen gainerako egikaritzean emaitza hobeak lortzea espero da.

Gainerako adierazleei dagokionez, etxebizitzarako eskubide subjektiboa aintzatetsi zitzaizen etxebizitzaren datu metatua 4.051koa izan da 2018an, betetze maila % 115,7koa izan delarik. Era berean, etxebizitzarako prestazio osagarria jasotzen duten etxeak aurreikusitako helburuaren % 90 dira. Bere aldetik, Bizigune programa oso arrakastatsua izan da, 5.325 etxebizitzekin, helburuaren % 98,6, hain zuzen ere. Gaztelagun programa 2019an martxan jarri zuten, eta beraz, ez zegoen helbururik 2018 ekitaldirako. Bukatzeko, ikuskatutako etxebizitzek 2018rako balioa gainditu zuten, betetze maila % 106,1koa izan zelarik.

Bukatzeko, birgaitzeak sustatzeko politikak, orokorrean, 2018-2020rako Etxebizitzaren Plan Zuzentzaileak 2018rako ezarritako helburuen betetze maila altua izan dute.

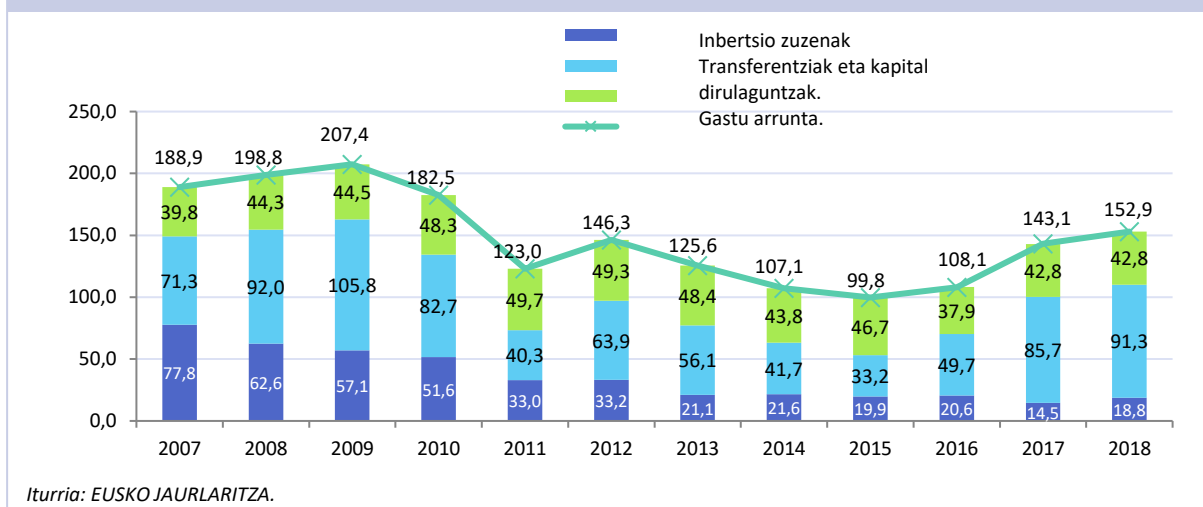
Etxebizitzak eta eraikuntzak birgaitzeko programaren bidez 10.445 etxebizitza birgaitu dira, helburuaren % 102,6. Bere aldetik, birgaikuntza eraginkorreko proiektuen betetze maila % 97,5koa izan da (2.321 etxebizitza) eta 3.255 etxebizitzetan, etxeen eta eraikinen irigarritasuna hobetu dute (helburuaren % 93). Horrez gain, irigarritasun unibertsaleko programa udalek eta erakunde txikiek hiri inguruak hobetzeko ezarri zen, eta horren betetze mailak gainditu egin dira, % 118,6 hain zuzen ere. Bakarrik bi adierazle geratu dira helburuaren azpitik: birgaikuntza prozesuen ondoren sortutako etxebizitza berriak (404 etxebizitza, % 44,9) eta udalen birgaitutako etxebizitza publikoak, izan ere, adierazle horretan, ez da egikaritze batik erregistratu.

b) Etxebizitza gastua

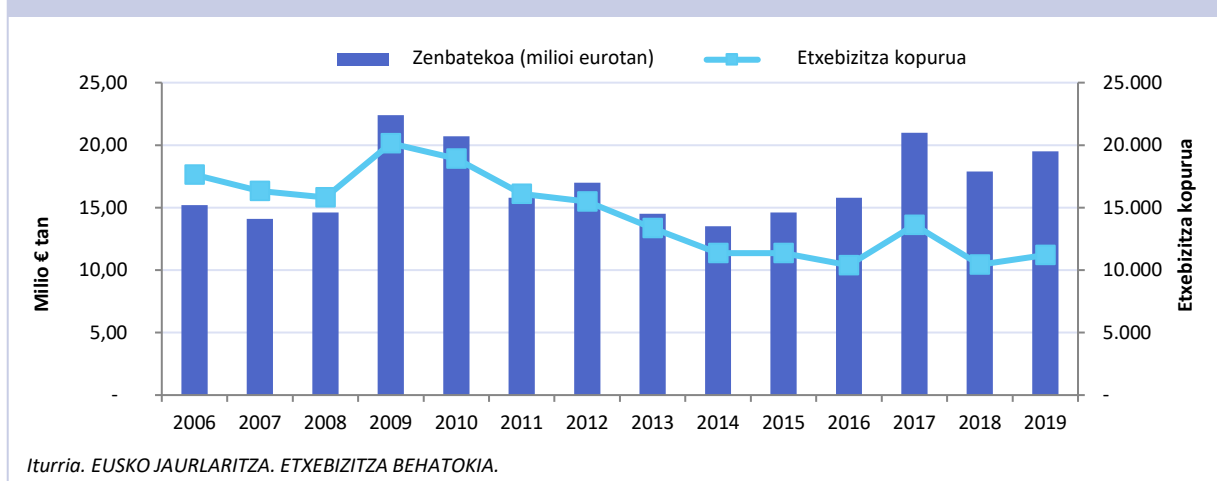
Etxebizitza politikari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak gehienezko kopuruak 2009an izan zituen 207,4 milioi euroekin, eta 2015ean erdira gutxitu zen (99,8 milioi euro), kontrako egoera baten ondorioz. 2016tik aurrera, hazten hasi zen berriz ere, 2018an (eskuragarri dagoen azken datua) 152,9 milioi eurora iritsi arte (+% 6,8) EAEko BPGd-aren % 0,2 hain zuzen ere, aurreko urtean baino ehunen bat gehiago, gastuaren garapenaren eta ekonomiaren hazkundearen ondorioz.

Hurrengo ataletan, Etxebizitza Sailak, 2019an, Etxebizitza Planaren Zuzentarauak aplikatuz, gauzatutako birgaitze politika eta alokairuko sustapen jarduketa nagusiak aurkezten dira, hori guztia, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak 2020an sortutako datuen aurrerakuntzen laburpen txostenetan oinarrituz egin zelarik.

V.4.18. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN ETXEBIZITZA SAILAREN GASTU LIKIDATUAREN BILAKAERA ETA BPGd-N DUEN PISUA.					
	ETXEBIZITZA SAILAREN GASTUA		EAEko BPGd-a PREZIO ARRUNTETAN		%, SAILA BPGd-aren gainean
	Mili. Euro	Geh. %	Mili. Euro	Geh. %	
2012	145,0	17,9	66.776	-1,9	0,22
2013	125,6	-13,3	65.906	-1,3	0,19
2014	107,1	-14,7	66.378	0,7	0,16
2015	99,8	-6,8	68.497	3,2	0,15
2016	108,1	8,3	71.239	4,0	0,15
2017	143,1	32,4	73.697	3,5	0,19
2018	152,9	6,8	76.809	4,2	0,20
<i>Iturria: Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Behatokiaren eta EUSTATen datuak erabilia egindakoa.</i>					

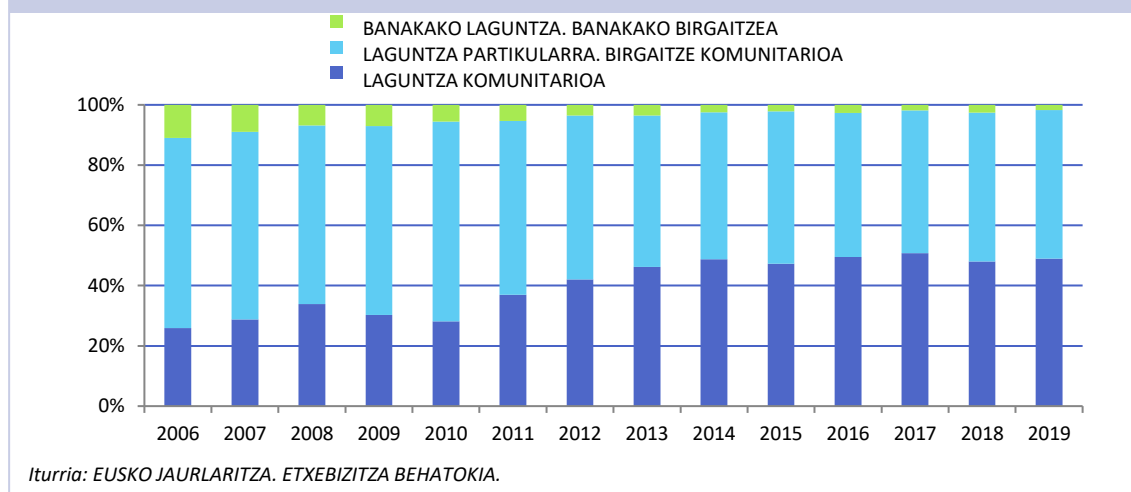
V.4.24. EUSKO JAURLARITZAKO ETXEBIZITZA SAILAREN GASTUAREN BILAKAERA KAPITULUEN ARABERA. MILIOI EUROTAN.**c) Birgaikuntza 2019ko aurrerapenak**

Birgaikuntza Eusko Jaurlaritzako etxebizitza politikaren ardatz estrategikoetako bat da, aurretik aipatu den moduan. 2019ko eragiketei dagokienez, Etxebizitzaren Behatokiak eginiko zenbatespenen arabera, urtean emandako dirulaguntzak lagungarriak izan dira orotara 11.196 etxebizitza birgaitzeko EAEn (+% 7,2, 2018aren aldean), guztira 19,5 milioi euro (+% 8,9). Bilakaerari dagokionez, dirulaguntzen kopurua eta birgaitutako etxebizitzak nabarmenki jaisten ari ziren 2009ko gehieneko historikotik, eta, orduan, 20.142 etxebizitza birgaitzeko lanak hasi zituzten, (22,4 milioi euro), 2016tik aurrera, berreskuratzen hasteko. 2019ko datuen arabera, batez besteko dirulaguntzak 1.742 eurokoak izan ziren etxebizitza bakoitzeko, aurreko ekitaldian baino % 1,6 gehiago.

V.4.25. GRAFIKOA. EAE-N BIRGAITUTAKO ETXEBIZITZEN BILAKAERA ETA DIRULAGUNTZEN ZENBATEKOARENA.

Norbanakoak edo jabeen erkidegoak eska ditzake dirulaguntzak, eta partikularrek dirulaguntzak eska ditzakete elementu pribatuak edo komunak berritzeko. Emandako laguntza gehienak elementu komunitarioak birgaitzeko erabili ziren (19,2 milioi euro, dirulaguntza guztien % 98,3); % 1,7 besterik ez da etxebizitza barruko lanetarako.

V.4.26. GRAFIKOA. ETXEBIZITZAK BIRGAITZEKO DIRULAGUNTZEN BANAKETA MOTAREN ARABERA. DATUAK EHUNekoETAN DAUDE.

Birgaitze motari dagokionez, dirulaguntzen erdia eraikinen egitura eta eraikuntza doikuntzetarako da (9,8 milioi euro, funtsen % 50,4), ondoren, irisgarritasuna hobetzeko obrak (4,9 milioi euro, funtsen % 25,3), eta eraikinen eraginkortasun energetikoa hobetzeko, bilgarrietan egindako jarduketak (4,6 milioi euro, % 23,7) zeudelarik. Gainerako laguntzek, zenbateko askoz baxuagoak dituzte, eta akabera orokorrak hobetzeko, txosten teknikoak egiteko eta bizigarritasun baldintzak egokitzeko dira.

d) Alokairua 2019ko aurrerapenak

Lehenik eta behin, alokairuko etxebizitzak sustatzeko helburuarekin, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak, babestutako etxebizitzaren zuzeneko sustatzaile gisa jarduteaz gain, politika bat ezartzen du.

Dirulaguntzetakoa, alokairuko araubidea sustatzeko beste eragile publiko eta pribatuei laguntzak emanaz, azken urteetan joera oso irregularra izan delarik, eraginpeko etxebizitzetara dagokien eta funtsei dagokien.

2018an politika horrek jardura oso baxua izan zuen (dirulaguntza bakarra eman zen, 50.000 eurokoa), eta, 2019an, berriz ere sustatu zen eta 3,2 milioi euroko laguntzak eman ziren alokairurako, 83 etxebizitzetako alokairua sustatzeko, hain zuzen ere. Laguntza horietatik % 75, 2,4 milioi, dirulaguntzetarako erabili ziren, eta gainerako % 25a laguntzetarako.

V.4.19. TAULA. EUSKO JAURLARITZAKO ETXEBIZITZA SAILAK ALOKAIRURAKO EMANDAKO DIRULAGUNTZEN ETA LAGUNTZEN BILAKAERA. ERAGINPEKO ETXEBIZITZAK ETA GASTUA, EUROTAN.

	ETXEBIZITZAK	ALOKAIRURAKO LAGUNTZAK (EUROAK)			
		DIRULAGUNTZA K	LAGUNTZA K	GUZTIRA	ALD. %
2012	638	19.014.000	14.101.675	33.115.675	704,0
2013	22	880.000	916.957	1.796.957	-94,6
2014	229	5.159.000	3.361.788	8.520.788	374,2
2015	0	0	0	0	-100,0
2016	184	8.019.600	7.679.699	15.699.299	-
2017	104	3.936.200	106.515	4.042.715	-74,2
2018	1	49.692	0	49.692	-98,8
2019	83	2.421.000	845.637	3.226.637	6.392,3

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Behatokia.

V.4.20. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN ETXEBIZITZA SAILAK ALOKAIRUA SUSTATZEKO EMATEN DITUEN MAILEGUEN BILAKAERA. EUROTAN.

	BERRIA, ALOKAIRUAN	ZUZKIDURA ETXEBIZITZAK	BABESTUTAKO ALOKAIRUA	GUZTIRA
2012	0	0	19.184.000	19.184.000
2013	7.700.000	5.125.000	0	12.825.000
2014	0	0	0	0
2015	0	0	3.740.000	3.740.000
2016	8.300.000	0	0	8.300.000
2017	6.430.000	0	542.000	6.972.000
2018	0	0	0	0
2019	16.005.000	2.542.000	0	18.548.000

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Etxebizitza Behatokia.

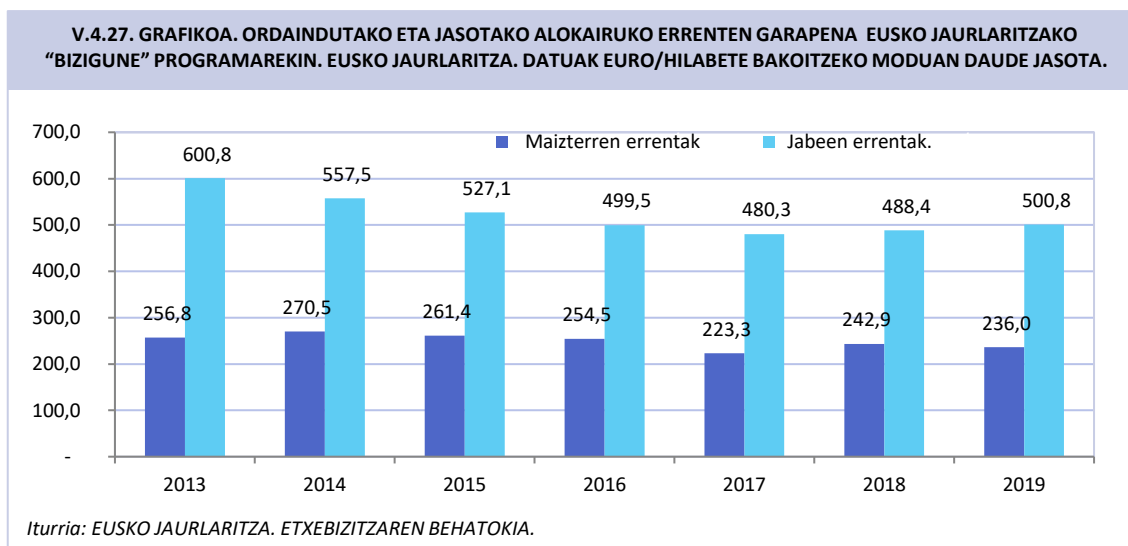
Gainera, gobernuak maileguak ematen ditu baldintza berezietan alokairuko etxebizitza sustatzaileentzat. 2019an, lehenik eta behin, maileguak formalizatu ziren alokairuko etxebizitza berriak sustatzeko 16 milioi euroko balioarekin, 2018an, laguntza horietan jarduerarik gabe egon ondoren. Zuzkidura etxebizitzak sustatzeko maileguak 2,5 milioi eurokoak izan ziren, bost ekitalditan zehar mailegurik eman gabe egon ondoren. 2019an ez da mailegurik eman babestutako etxebizitzaren sustapenerako. Laburbilduz, maileguen bolumena 18,5 milioi eurokoa izan da, 2012tik egon den kopuru handiena (ikus V.4.20. TAULA).

Bestalde, Etxebizitza Sailaren “Bizigune” programaren helburua etxebizitzaren alokairua erraztea da jabeek jasotzen duten errenta baino kopuru baxuagoan. Modu horretan, EAEko etxebizitza hutsak erabiltzen dira, babestutako alokairuan horiek eskainiz. 2019an alokatzaileek hilean ordaindutako batez besteko errenta 236 eurokoa izan zen, eta jabeek, batez beste, hilean 500,8 euro jaso zituzten. Laguntza horien kopuru guztia 29,13 milioi eurokoa izan zen, 2018an baino % 24 gehiago.

V.4.21. TAULA. EUSKO JAURLARITZAREN “BIZIGUNE” PROGRAMAREN LAGUNTZEN BILAKAERA				
	ETXEBIZITZAK ESKURATUTAKOAK	DIRULAGUNTZAK (MILIOI EUROTAN)	EURO/ETXEB.	ALD. %
2012	5.102	23,02	4.511,7	-6,4
2013	5.174	20,49	3.959,6	-12,2
2014	4.590	19,27	4.199,0	6,0
2015	4.589	19,27	4.199,9	0,0
2016	4.499	19,50	4.334,3	3,2
2017	4.639	24,00	5.173,5	19,4
2018	5.325	23,50	4.413,2	-14,7
2019	6.004	29,13	4.851,8	9,9

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Etxebizitzaren Behatokia.

2019ko abenduan eskuratu eta kudeatutako 6.004 etxebizitzekin, 2018. urtearekin alderatuz, % 12,8ko hazkundera egon da, eta programa hori martxan jarri zenetik egon den zifra altuena da. Bilakaera horren ondorioz, batez besteko dirulaguntza 4.851,8 eurokoa da etxebizitza bakoitzeko, 2018an baino % 9,9 gehiago.

Bizigune programaren etxebizitza horiek “Alokabide” sozietate publikoak kudeatzen ditu, sailaren alokairurako etxebizitza parkeko etxeak kudeatzeaz gain (etxebizitza guztien % 24,4), bereak (% 31,4), Biziguneren bidez eskuratutakoak (% 42,9) eta hirugarrenen alokairuko etxebizitzak (% 1,3) kudeatzen dituelarik. 2019an 13.983 etxebizitza kudeatu zituzten guztira, aurreko urtean baino % 6,9 gehiago, hala, 2015ean hasitako goranzko joera mantenduz.

Era berean, Eusko Jaurlaritzak, partikularren arteko alokairu araubidea bultzatu beharra zegoela-eta, alokairu libreko merkatuan bitartekaritza lana egiteko egitarau berria abiarazi zuen 2012an, “ASAP programa” (Alokairu Segurua Arrazoizko Prezioa) deiturikoa; Bizigune programak arrakasta izan badu ere, kostu handia dakarkio sailari. 2019an 223 alokairu kontratu formalizatu ziren. Etxebizitzaren Behatokiak azpimarratu zuen gainera, programak 2019an 271 etxebizitza zituela, aurreko urtean baino 8 gehiago, eta, modu horretan, eskuratutako etxeetatik % 82,3 daude okupatuta (2018an, % 80,6). Bestalde, erreferentziazko urtean, alokairuko batez besteko errenta 498,6 eurokoa zen (+% 0,7 aurreko urtearekin alderatuz).

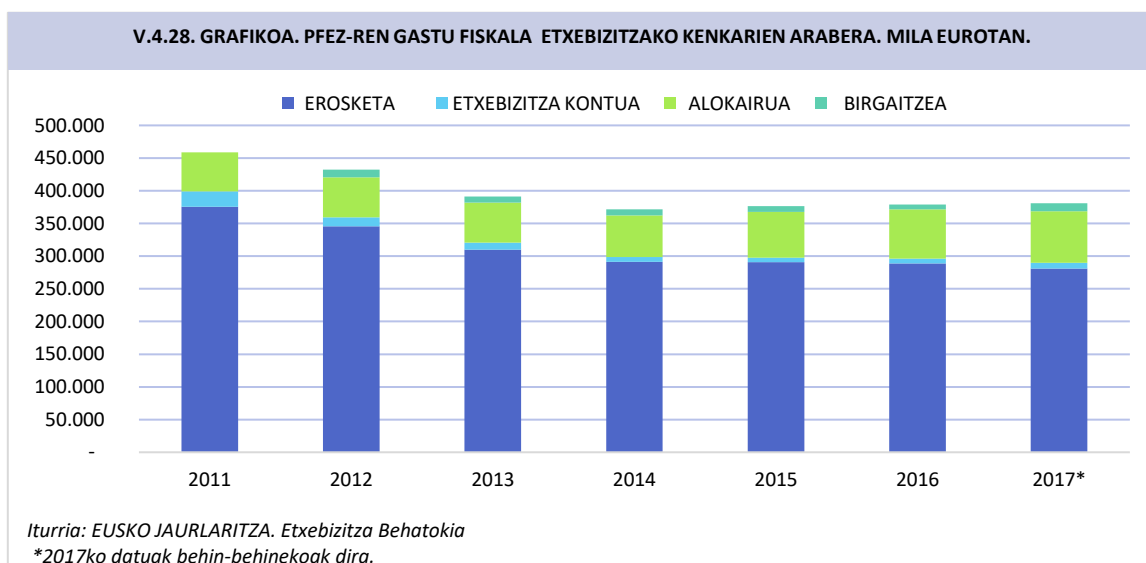
V.4.22. TAULA. “ASAP” ALOKAIRUAREN BITARTEKARITZA PROGRAMA. EMAITZA NAGUSIAK		
	ETXEBIZITZAK INSKRIBATUTAKOAK	SINATUTAKO ALOKAIRU KONTRATUAK
2014	110	68
2015	233	145
2016	254	221
2017	260	209
2018	263	212
2019	271	223
Iturria: EUSKO JAURLARITZA. ETXEBIZITZAREN BEHATOKIA.		

Etxebizitza Planean 2019rako aurreikusitako helburua kontuan hartuz, hau da, 500 etxebizitza eskuratzea ASAP programako alokairu parkerako, ekitaldi honetako egikaritze maila baxua izan da, % 54,2koa, hain zuzen ere (2018an % 65,8).

Bukatzeko, berritasun gisa, 2019an, “Gaztelagun” programa martxan jarri zen, gazteen emantzipazioa errazteko, horretarako, alokairua ordaintzeko zuzeneko laguntzak ematen direlarik. Aurten, 746 pertsonari eman zaizkie laguntzak 966.528 euroko zenbatekoarekin, eta, beraz, onuradun bakoitzak, batez beste, 1.295,6 euro jaso ditu.

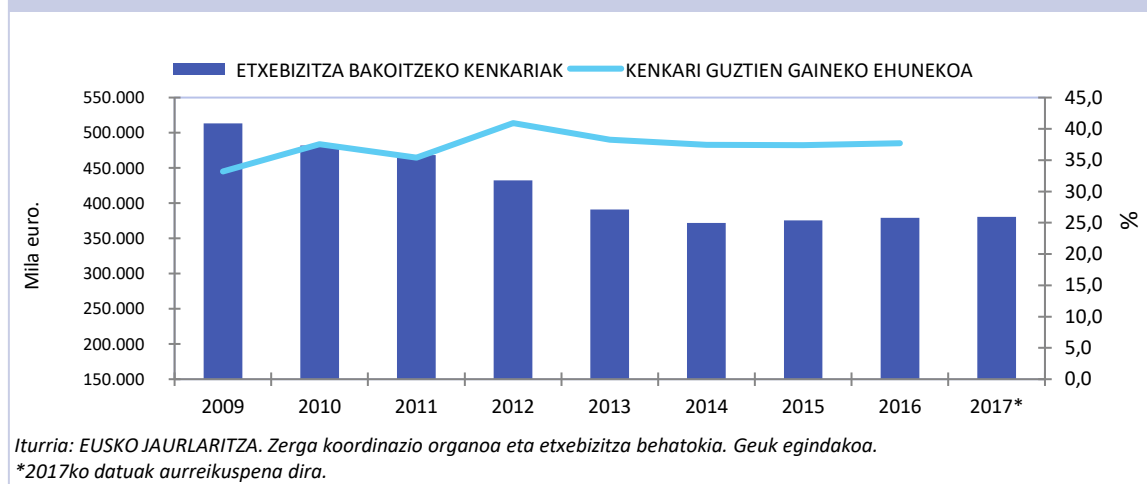
4.6.2. Foru Aldundien Etxebizitza Politika

Eusko Jaurlaritzak garatu duen etxebizitza politikaz gain, interesgarria da gastu fiskalen kopuru handiak ezagutzea, foru aldundiek etxebizitza gaitan esku-hartze publikoa egiteko tresna gisa erabiltzen dituztelako. “Etxebizitzari lotutako politika fiskala Euskadin: gastu fiskalaren irismena eta eragina” izeneko txostenak, 2019an egin zuenak Etxebizitzaren Euskal Behatokiak hiru foru aldundietako PFEZren ziozko 2011tik 2017rako (azken hori behin-behineko datuekin) likidazioen datuak oinarrituta, nabarmentzen du, lehenik eta behin, EAEko ogasunek 2.789 milioi euro gutxiago kobratu dituztela etxebizitzarekin loturiko PFEZren kenkari fiskalengatik, bestela esanda, urtean 399,8 milioi euro batez beste.

Gastu fiskalaren zenbatekoa erosketaren PFEZren kenkariet (eta etxebizitza kontuei), alokairuari eta birgaikuntzari dagozkie, baina intentsitate ezberdinarekin: etxebizitza erosteko pizgarrien zioz 2011-2017 aldian kobratzeari utzitako 2.261 milioi euroekin du zerikusia gasturik handienak (guztizkoaren % 80,8). Alokairuaren ziozko kenkariarekin lotutako gastu fiskala, berriz, 367 milioi eurokoa izan da epealdi berean (etxebizitza guztien % 16,8). Azkenik, birgaikuntzarekin lotutako gastu fiskala guztizkoaren % 2,4 besterik ez da izan, 67 milioi euro.

V.4.29. GRAFIKOA. ETXEBIZITZA BAKOITZEKO KENKARIEN BILAKAERA PFEZ-N ETA KENKARIEN GAINEAN DUEN PISU GUZTIA

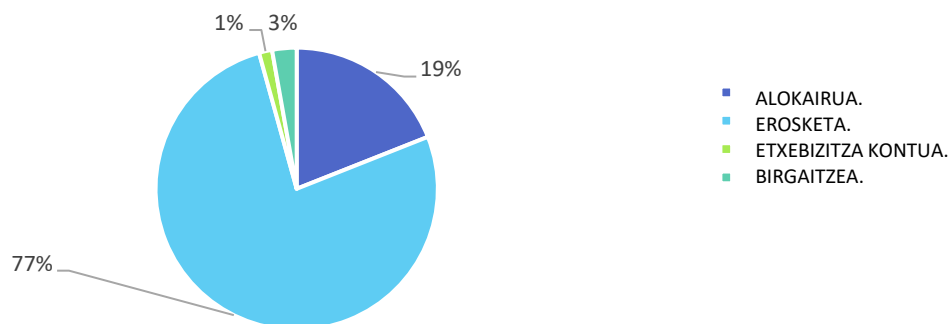
Datuak eskuragarri dauden azken ekitaldiari dagokionez, etxebizitza bakoitzeko kenkariaren zenbatekoa 2016an 379,15 milioi eurokoa izan zen, 2015ean baino % 0,7 gehiago. Kenkari horiek PFEZren bilketaren % 7,8 dira eta bilketa fiskalaren % 3 eta EAEko urte horretako BPGd-aren % 0,6, behin-behineko datuekin. Halaber, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak urte horretan betearazitako gastuaren (108,1 milioi euro) % 351 da, aurreko atalean ikusi den moduan. 2017rako aurreikuspenen arabera, kenkari horiek % 0,4 gehituko dira, 380,79 milioi euroko kopuruarekin.

Behatokiak nabarmentzen duenez, azken urteetan gastu fiskala murrizteko prozesua gertatu da, etxebizitzaren erosketarekin lotuta. Alokairukoa, aldiz, pixka bat gehitu da. Edonola ere, erosketari lotutako gastu fiskalak 300 milioiko kota zuen 2016an (guztiaren % 76,1 eta, % 78,1 etxebizitza kontuak ere kontuan hartuz gero), alokairurako 75 milioi zirelarik (etxebizitza bakoitzeko kenkariaren % 19,9). Ohiko etxebizitza birgaitzeko kenkariari lotutako gastu fiskala oraindik ere baxua da, ekitaldi honetan, %2koa.

Bestalde, etxebizitzari lotutako PFEZren kenkari motaren bat duten aitortpenen kopurua nahiko egonkor mantendu da azken urteetan, nahiz eta 2014tik aurrera ohiko etxebizitzan inbertsioaren eta kenkariaren mugak gutxitu egin ziren,⁴⁷ kengarria den gehieneko inbertsioa 8.500 eurokoa delarik, % 18ko kenkari orokorreko zenbatekoarekin eta ez % 23 baino altuagoa, bakarrik 30 urte baino gutxiago dutenentzat eta familia ugariak dituztenentzat. Era berean, 2016an, orotara 313.937 aitortpenek izan zuten ohiko etxebizitza eskuratzearen ziozko kenkaria (etxebizitzaren ziozko 409.196 kenkariaren % 76,7). Alokairuko kenkariari dagokionez, berriz, askoz txikiagoa da kopurua, orotara 77.616 aitortpen besterik ez baitira (aitortpen guztien % 19). Kopuru horiek, beraz, bat datoz EAEko etxebizitzaren merkatuaren errealtatearekin, non jabetzapeko etxebizitzaren pisua askoz handiagoa den.

⁴⁷ 2013ko ekitaldian estatuan, orokorrean kendu ziren etxebizitza erosteko PFEZ kenkariak, Euskadin eta Nafarroan izan ezik, eta 2015etik aurrera, kendu egin ziren kontratu berrientzako alokairua ordaintzeko kenkari orokorrak. Orain dela gutxi, Nafarroako Foru Komunitateak kenkari horiek kendu ditu baita ere, eta, beraz, gaur egun, EAE da kenkari horiek mantentzen dituen autonomia erkidego bakarra (bakarrik autonomia erkidego batzuk mantentzen dituzte kenkari batzuk alokairua ordaintzeko, eta, edonola ere, horien garrantzia baxua da, kolektibo eta inguruabar oso espezifikoetara bideratzen baitira).

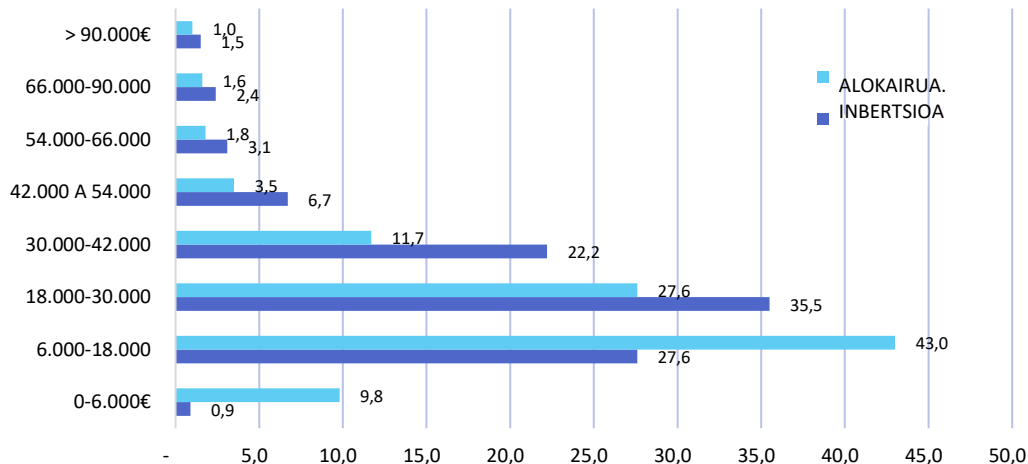
V.4.30. GRAFIKOA. KENKARIA DUTEN PFEZ-REN AITORPENEN BANAKETA ETXEBIZITZAREN ETA MOTAREN ARABERA 2016.

Iturria: ETXEBIZITZAREN EAE-KO BEHATOKIA foru aldundietako datuekin. 2016ko ekitaldiko PFEZren likidazioak.

Errenta tarteen arabera (likidazio oinarria), diru-sarrera gutxien dituzten zergadunen artean pilatzen da alokairuaren ziozko kenkaria (18.000 euro baino gutxiago), halako moldez non kenkariaren erdia baino pixka bat gehiago, % 52,8, kopuru horretatik beherako sarrerak dituzten aitortzaileei baitagokie, eta kontrako muturrean, % 7,9k besterik ez ditu aitortzen 42.000 eurotik gora. Hala ere, etxebizitzan inbertsioak egiteagatik kenkariari dagokionez (erostea eta birgaitzea), onuradunak urtean 18.000 eta 42.000 euro artean irabazten duten pertsonak dira: 18.000 eta 30.000 euro arteko diru-sarrerak dituzten zordunen pisu erlatiboa % 40,6n kokatzen da, eta 30.000 eta 42.000 euro irabazten dutenena, % 24n.

V.4.31. GRAFIKOA. ZERGADUNEN BANAKETA ETXEBIZITZA BAKOITZEKO KENKARI MOTAREN ETA DIRU-SARRERA MAILEN ARABERA. DATUAK EHUNEKOETAN DAUDE 2016.

Iturria: ETXEBIZITZAREN EAE-KO BEHATOKIA foru aldundietako datuekin. 2016ko ekitaldiko PFEZ likidazioak.

ITURRIAK

1. **JABETZAREN ERREGISTRATZAILEEN ELKARGOA (2020).** Higiezin Erregistroari buruzko Estatistika. 2019ko IV. hiruhilekoa.
2. **BOTERE JUDIZIALAREN KONTSEILU NAGUSIA (2020).** Kriak organo judizialean eragindako ondorioei buruzko estatistikak. 2019ko IV. hiruhilekoa.
3. **Eusko Jaurlaritza (2018).** 2018-2020rako Etxebizitzaren Plan Zuzentzailea.
4. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** Etxebizitzaren Behar eta Eskariari buruzko Inkesta, 2017
5. **EUSKO JAURLARITZA (2019).** Alokairuko Merkatuaren Estatistika, 2018
6. **EUSKO JAURLARITZA (2020).** Higiezin Eskaintzari buruzko Estatistika. 2019ko IV. hiruhilekoa.
7. **EUSKO JAURLARITZA (2020).** Eraikuntza eta etxebizitzari buruzko estatistika 2019ko IV. hiruhilekoa.
8. **EUSKO JAURLARITZA. ZERGA KOORDINATZEKO ORGANO (2019).** Euskal ogasunaren urteroko txosten integratua, 2017. Urtekoa. Koiunturala.
9. **INE (2020).** Etxebizitzaren Prezioen Indizea. 2019ko IV. hiruhilekoa.
10. **GARRAIO, MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA (2020).** Etxebizitzaren salerosketaren estatistika. 2019ko IV. hiruhilekoa.
11. **GARRAIO, MUGIKORTASUN ETA HIRI AGENDA MINISTERIOA. ETXEBIZITZAREN ETA LURZORUAREN BEHATOKIA (2019).** Aldizkari estatistikoa. 2019ko abuztua
12. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2019).** Autonomia erkidegoen arabera konparatutako analisi historikoa, babes publikoko etxebizitzaren eraikuntzari eta birgaitzeari buruzkoa
13. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2019).** EAEko erabilera turistikorako eta egoitzazko erabilerarako etxebizitzaren azterketa
14. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2019).** 2018ko etxebizitza politiken ebaluazio txostena
15. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2019).** EAEn 2017an etxebizitzari lotutako politika fiskala. Gastu fiskalaren irismena eta inpaktua
16. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2020).** 2019ko birgaitze politikaren ebaluazio azkarra
17. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2020).** 2019ko alokairu politikaren ebaluazio azkarra
18. **ETXEBIZITZAREN EUSKAL BEHATOKIA (2020).** Etxebiden 2019an inskribatutako pertsonen pertzepzioari buruzko ebaluazio txostena

5. BIZI KALITATEA EAE-N: LABURPENA ETA ONDORIOAK

5.1. LABURPENA

5.1.1 Hezkuntza eta kultura

Hezkuntza

EUSTATen arabera, 2018/19 ikasturtean 375.949 ikasle⁴⁸ matrikulatu ziren unibertsitatez kanpoko araubide orokorreko irakaskuntzan EAEn, hots, % 0,2ko hazkundera aurreko ikasturtearen aldean.

Hezkuntza Berezia alde batera utzita dugun matrikulazioen datuei helduta eta mailen arabera bereizita, haxe ikusten dugu: mailarik baxuenetan (haur eta lehen hezkuntza) 218.300 ikasle matrikulatu ziren: 87.243 Haur Hezkuntzan (-% 2, gehi aurreko aldietako jaitzierak) eta 131.057 Lehen Hezkuntzan (+% 0,3, aurreko urteko igoerari gehituta); Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan 85.142 (+% 2,3) eta 4.570 ikasle (-% 0,8) Oinarrizko Lanbide Heziketan.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren Ondokoari dagokionez, batxilergoan 30.272 pertsona matrikulatu ziren eta 14.732 erdi mailako heziketa zikloetan. Horrela, derrigorrezko hezkuntza amaitutakoan, ikasleen % 67,3k Batxilergoa hautatu zuen; % 32,7k erdi mailako heziketan eskaintako moduluak. Batxilergoan egindako matrikula kopurua % 0,4 jaitzi zen; Erdi-mailako LHn, berriz, % 1,5 handitu. Bestalde, goi mailako heziketa zikloetan 21.468 pertsona matrikulatu egin dira, aurreko ikasturtean baino % 0,2 gutxiago.

Ikastetxeen titulartasunari dagokionez, Haur Hezkuntzan eta Lehen Hezkuntzan matrikulazioen erdia baino gehiago ikastetxe publikoetan gertatzen badira ere (%52,2 eta % 51,8, hurrenez hurren), kontrakoa gertatzen da DBHn, halako moldez non handiagoa baita sare pribatuko matrikulazioa (%54 eta % 46). DBH ondorengo irakaskuntzari dagokionez, haxe dugu: Batxilergoko matrikulazioa sare pribatuko baino pixka bat handiagoa da (% 52 publikoan eta % 48 publikoan), LHn nagusi dira zentro publikoetako matrikulak (% 62,4 gradu ertaineko LHn eta % 55,9 goi graduako LHn).

Modalitateen⁴⁹ edo familia profesionalen aukeraketari dagokionez, Batxilergoan, 2018-19 ikasturtean, ikasleen % 54,9k Zientzietan egin zuen matrikula, % 33,2k Gizarte Zientzietan, % 8,1ek Giza Zientzietan eta % 3,7k Arteetan. Emakume gizon baino gehiago dago arlo hauetan bereziki: Arteak (% 71), Giza Zientziak (% 67) eta Gizarte Zientziak (% 59). Horren aldean, gizon kopurua emakumeena baino handiagoa da Zientzietan (% 52 vs % 48).

Izaera profesionaleko ikasketetan, EUSTATen arabera, hauek dira ikasleen kopururik handiena bildu zuten erdi mailako heziketako lanbide-taldeak: Osasuna (% 15), Fabrikazio Mekanikoa (% 14,9), Elektrizitatea eta Elektronika (% 9,1), Ibilgailu autopropulsiatuen mantentzea/Garraioa eta ibilgailuen mantentzea (% 7,7), Administrazioa eta kudeaketa (% 7,9), Mantentzea eta ekoizpenerako zerbitzuak/Instalazioa eta mantentzea (% 7,3), Informatika (% 7,1) eta Gizarte-kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 6,8). Goi-mailako graduak titulazioen artean, matrikula kopuruari dagokionez, hauek nabarmendu ziren: Fabrikazio mekanikoa (%15,1), Administrazioa eta Kudeaketa (% 11,5), Elektrizitatea eta Elektronika (%10,7), Gizarte-kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak (% 9,8), Informatika eta Komunikazioak (%9,4), Osasuna (% 7,4) eta Mantentzea eta ekoizpenerako zerbitzuak/Instalazioa eta mantentzea (% 6,7).

Emakumeen parte-hartzea oso handia izan ohi da irudi pertsonalean (partaidetza-ratioak % 90etik gorakoak dira gradu ertainean nahiz goi graduaren). Bigarren multzoa honako adar hauek osaturikoa da: Osasuna, Gizarte-kulturako zerbitzuak eta komunitaterako zerbitzuak eta Ehungintza, ebaketa eta larrugintza (% 75 - % 90 bitarteko ratioak, graduaren

⁴⁸ Helduentzako hezkuntza eta araubide bereziko irakaskuntzak alde batera utzita.

⁴⁹ 2015-2016 ikasturtetik, hauek dira eskaintzen diren Batxilergoko modalitateak: Zientziak, Giza eta Gizarte Zientziak eta Arteak.

eta adarraren arabera). Ondoren, Administrazioa eta kudeaketa, Kimika eta Merkataritza eta marketina nabarmentzen dira.

Emakumeek lanbide ikasketetan duten partaidetzaren batez bestekoa txikiagoa da oraindik ere gizonena baino (erdi-mailan % 34,9 da eta goi-mailan %35,8, eta gizonenak, berriz, % 65,1 eta % 64,2). Halaxe gertatzen da emakumeen matrikulazioa oso txikia delako profil teknikoagoko lanbide-adarretan. Gainera, laneratze hobea duten lanbideak izaten dira. Horrela, elektrizitate eta elektronikan, fabrikazio mekanikoan, ibilgailu autopropultsatuen mantentzean eta mantentzea eta ekoizpenerako zerbitzuetan / instalazioa eta mantentzean eta Informatika eta komunikazioetan, matrikulatu ziren % 15a emakumeak izan ziren, kasurik onenean.

Termino agregatuetan, Lanbide Heziketan ikasle guztien ia % 65,1 gizonezkoak dira, baina Batxilergoan proportzio orekatuagoa da: ikasle guztien % 54,2 emakumeak dira eta % 45,8 gizonak.

Unibertsitateko irakaskuntzei dagokienez, 2017-2018 ikasturtean, guztira 66.757 ikasle zeuden matrikulatuta EAEko unibertsitateetan, hots, % 0,7ko igoera aurreko hiru ikasturteetan izandako jaitsieren aurrean. Ikasleen % 72,5 unibertsitate publikora doa. Bestalde, sexuaren arabera banaketak emakumearen aldeko diferentzia erakusten du unibertsitatean (% 53,8 emakumeak dira).

Lanbide Heziketako matrikulazioan gertatzen den bezala, emakumeen parte-hartzea txikiagoa da unibertsitateko adar teknikoetan (Ingeniaritza eta arkitektura) gizonezkoek erakusten dutena baino (% 27,3 eta % 72,7).

Unibertsitate-graduazioari dagokionez, datuek erakusten dute % 0,4ko jaitsiera egon dela, 12.820 pertsonara heldu arte; hala, horietatik % 56,8 emakumeak dira. Graduiko ikasketei dagokienez, % 52 ikaslek Gizarte Zientzia eta Zientzia Juridikoetako ikasketak egin zituzten. Haien atzetik, % 20,8k Ingeniaritza eta Arkitektura ikasi zuten. Neurri txikiagoan hauexetan: Osasunaren Zientziak (% 14,1), Arteak eta Giza Zientziak (% 8) eta Zientziak (% 5,1). Sexuaren arteko desberdintasunak graduiko ikasketen arloan bakarrik ikusten dira. Horrela, emakume gehienek hauek nahiago dituzte: Osasunaren zientziak (% 79,2 emakumeak dira), Arteak eta Giza zientziak (% 68,4), Gizarte Zientziak eta Zientzia Juridikoak (% 62,7) eta Zientziak (% 54,1), irakaskuntza teknikoen aldean (% 28,8 bakarrik dira emakumeak).

Hezkuntza-adierazleei dagokienez⁵⁰:

- 20 urtetik gorako goi mailako hezkuntzako eskolatzeko tasa garbia.

2016-2017 ikasturtean 28ko EBko tasa % 41 izan zen. Portzentajerik handienak Eslovenian (% 58), Irlandan (% 57), Grezian eta Belgikan (% 56 bietan), Lituanian (% 54) eta Espainian (% 51) izan ziren, eta txikiak, berriz, Luxenburgon (% 7), Danimarkan (% 21), Suedian (% 23), Finlandian (% 26) eta Alemanian (% 28).

Espainiako tasak 10 puntutan gainditu zuen Europako batezbestekoa (% 41), baita EAEkoa ere, % 66rekin, 25 puntutan gainditu zuena.

- Ikaskuntza iraunkorrean parte hartzea

EAEEn, 2018an 25-65 urteko biztanleen % 12,7k hartu zuen parte prestakuntza iraunkorreko jardueraren batean (Europako helburua: 15 %). Autonomia erkidegoen rankineko ratorik handiena da, eta 28ko EBko ratioaren gainetik ere badago (% 11,1). Hala ere, Euskadi 2,3 puntutara dago Europako helburutik, eta Iparraldeko herrialdeetan ikusten den partaidetza-ratioetatik urrun: Suedia (% 31,4), Finlandia (% 28,5) eta Danimarka (% 23,5).

⁵⁰ Hezkuntza-adierazleen bilakaeraren laburpena egin da ondoko iturri nagusitzat erabilita:

- Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioaren datu-basea.

- "Sistema estatal de indicadores de la educación"; 2018ko edizioa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

- EUSTAT erakundearen Irakaskuntzaren estatistika.

- "Las cifras de la educación en España", 2019ko edizioa. Hezkuntza eta Lanbide Heziketako Ministerioa.

- Eusko Jaurlaritza.

Zehatzago aztertu nahi bada, irakurri kapitulu honi dagokion atala.

- Hezkuntzako gastu publikoa administrazio motaren arabera.

Hezkuntzako gastu publikoa, 2016an, BPGaren % 4,73 izan zen 28ko EBn, estatuko % 4,8koaren gainetik. Honatx ratorik handienak dituzten herrialdeak: Suedia (% 7,13), Finlandia (% 6,55), Belgika (% 6,42), Zipre (% 6,01), Herbehereak (% 5,47), Frantzia (% 5,44) eta Austria eta Erresuma Batua (% 5,4 bakoitza).

Hezkuntzako gastu publikoa 2018an, Estatuko administrazioetan eta unibertsitateetan⁵¹ 50.576 milioi eurokoa izan zen, beraz, BPGren % 4,21 (aurreko urteko ratio bera).

Hezkuntzako administrazioen gastua, autonomia erkidegoetan (Hezkuntza sailak eta sailburutzak), 44.215 milioi euro izan zen 2018an (42.832,5 milioi 2017an), BPGaren % 3,68, beraz. EAEn gastua 2.762 milioi euro izan zen (2.740 milioi 2017an), beraz, BPGren % 3,83, Estatuko ratio baino 0,15 puntu gehiago, eta 2017an baino hamarren bat gutxiago.

Europako eta erreferentziako herrialdeetako batez bestekoarekin konparatzeko, guztizko gastuak izan ditugu aintzat (administrazioen multzokoak). EAEko eta Europako batez bestekoak (lurralde gehiago izateagatik) ez dira zuzenean konparagarriak, baina nahikoa hurbilketa zuzena ematen digute, eta horiek oinarrituta esan dezakegu gure Erkidegoak gastu publiko txikiagoa duela BPGaren gainean arloko erreferentziako herrialdeek baino.

Unibertsitateko eta unibertsitatetik kanpoko hezkuntza bereiziz, ondorioztatzen da gure erkidegoak Estatuko batez bestekoa gainditzen duela unibertsitatetik kanpoko hezkuntzan egindako esfortzuan (BPGdrekiko gastuaren ehunekoa); izan ere, % 3,1ekoa da, BPGren % 2,7ren aurrean. Hala ere, ez du gainditzen unibertsitateko hezkuntzan egindako esfortzua (% 0,6 % 0,8ren aurrean).

Aldi berean, Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailaren gastua 2018an 22.798,9 milioi eurora heldu zen. Horrenbestez, % 0,4ko hazkundea zen aurreko ekitaldiarekiko. Eusko Jaurlaritzaren guztizko gastuan duen partaidetza % 24,7koa izan zen, aurreko urtekoa baino handiagoa (% 25,8). Gastu hori EAEko BPGaren % 3,64 da, 2017an izandakoa baino txikiagoa (% 3,78).

Bestalde, 2019ko aurrekontuetan, Hezkuntzarako partida 2.854,7 milioi eurokoa izan zen. Hots, % 8,6ko gehikuntza aurreko urteko aurrekontuko gastuaren aldean. Eusko Jaurlaritzaren gastuen aurrekontuan duen partaidetza portzentajea % 24,2 da. Hau da, EAEko BPGaren % 3,6ko gastua. 2018an, berriz, % 3,42koa zen.

- Unibertsitatez kanpoko irakaskuntzako gastu publikoa ikasle bakoitzeko. Estatukoarekin alderatuz

Hezkuntza, Lanbide Heziketako Ministerioaren arabera, unibertsitatez kanpoko hezkuntzako gastu publikoa ikasleko (publikoa eta itundua), EAEn, 6.601 euro izan zen 2017an, hots, berriz ere EAE lehen tokian dago autonomia erkidegoen rankinean. Gastu horrek % 2,4ko igoera ekarri du 2014ko gastuaren aldean, Estatuan izandako % 10,5eko igoeraren aurrean. Estatuko batez bestekoa 5.014 euro zenez gero, ikasle bakoitzeko gastua % 31,7 handiagoa izan zen EAEn Estatuan baino.

Unibertsitatez kanpoko ikastetxe publikoko ikasle bakoitzeko gastu publikoa, 2017an, 9.298 eurokoa zen EAEn, eta hori dela-eta, berriz ere dugu EAE ikasleko gasturik handiena duen erkidegoa. Gastua, beraz, 2014an baino % 3,6 handiagoa izan zen. Estatuan, berriz, % 11,8 igo zen. Estatuko batez bestekoa 5.779 euro zenez gero, ikasle bakoitzeko batez besteko gastua ikastetxe publikoetan % 60,9 handiagoa izan zen EAEn Estatuan baino.

⁵¹ Finantza-kapituluak kenduz gorabeherak kentzen dira, eta horri esker, nazioartearekin aldera daiteke.

- Ikasleko gastuak (PPS erabiliz bihurturiko euroak) hezkuntza erakundeetan. Nazioartearekin alderatuz⁵²

2016an, ikasleko gastua 6.582 euro izan zen estatuan, hezkuntza erakunde publikoetako eta pribatuetoako gastua denean, eta 7.114 euro erakunde publikoak direnean. Bi gastu horiek hauexetakoak baino txikiagoak dira: Eslovenia, Alemania, Erresuma Batua, Frantzia, Alemania. Herbehereak, Finlandia, Malta, Belgika, Suedia eta Zipre, eta oso urruti Austriakotik eta Luxenburgokotik.

- Eusko Jaurlaritzako hezkuntzako gastua ikasle bakoitzeko.

Ikasleko hezkuntzan egindako gastu-ratioa (ikasle guztiak kontuan hartuz, hau da, bai araubide orokorrekoak⁵³, bai araubide berezikoak⁵⁴) berriro igo zen 2017. eta 2018. urteen artean, 5.732 eurotik 5.755 eurora pasa zelako.

- Egokitasuna ikaslearen adinean.

2017-18ko ikasturtean, EAEko 8 urteko ikasleen % 94,2 adin horretako maila teorikoan (Lehen Hezkuntzako hirugarrena) zeuden matrikulatuta; 10 urterekin, etapa horretako bosgarren mailako tasak 3,1 puntu portzentual gutxiago ditu (% 91,1). DBHko adinetan, egokitasun-tasek behera egiten dute adinean gora egin ahala. Hala, 12 urteko ikasleen % 88 hezkuntza etapa horretako 1. mailan zebilen; 14 urteko ikasleen % 79,8 hirugarren mailan eta 15 urtekoen % 76,3 laugarren mailan zegoen matrikulatuta.

Generoaren ikuspegitik, emakumeek gizonen baino egokitasun-tasa hobeak dituzte.

- Eskola- eta trebakuntza-uzte goiztiarra.

Beheranzko joera du, eta 2017-18 ikasturtean 28ko EBko batez bestekoa (% 10,5) baino % 6,9 txikiagoa izan zen, eta estatukoaren azpitik ere bai (% 17,9). Hala, EBk 2020rako ezarritako % 10eko helburua lortu du EAEk.

- Goi-mailako hezkuntza titulua duten 30 eta 34 urte arteko biztanleen ehunekoa

2018an, 28ko EBko 30 eta 34 urte arteko biztanleen % 40,7k goi-mailako hezkuntza-maila zuen, 2020ko Europako estrategian adierazle horretarako finkatutako % 40ko helburuaren gainetik. Ehunekorik handienak izan zituzten herrialdeak hauek izan ziren: Lituania (% 57,6), Zipre (% 57,1), Irlanda (% 56,3), Luxenburgoko (% 56,2) eta Suedia (% 51,8). Espainiak Europako xedea ere bete du, % 42,4rekink eta EAEk, % 57,1ekin, nabarmen gainditu du.

Gure erkidegoa izan da berriro ere Estatuko ratorik handiena izan duena, nahiz eta 2013 eta 2018 urteen artean 4,2 puntu jaitsi. Estatu kideen aldean, Lituaniak bakarrik lortu du ehuneko hobe.

⁵² Aurreko adierazlearen aldean, adierazle honek erakunde publiko eta pribatuetoan gastu publikoa nahiz pribatua kontuan hartzen du, lanerako prestakuntza sartzeaz gain eta eurotan kalkulatuta dago. Dena den, EAPa erabilia bihurtu dira. Hezkuntza-maila guztiak barne hartzen dira, Haur Hezkuntzako lehen zikloa izan ezik.

⁵³ Unibertsitarioa eta ez-unibertsitarioa.

⁵⁴ Arte plastikoak eta diseinua, hizkuntzak, musika, dantza, kirola eta diseinuko goi mailako ikasketak.

- Unibertsitate-adierazleak.

Errendimendu, uzte, aldatze eta egokitasun tasak 2017-2018 ikasturtean: Gradu eta masterreko ikasleak

Graduko ikasleen *errendimendu-tasa*, EAEn, % 81,3 izan zen, estatuko batez bestekoaren gainetik (% 77,8). Gure erkidegoak bosgarren tokia du autonomia erkidegoen rankinean. EAEn kasuan, emakumeek gizonak gainditzen dituzte ehunekozko 10,8 puntutan (% 86,2 % 75,4ren aurrean). Master bat ikasitakoen artean % 93,7 izan ziren. EAEko batez bestekoarekin erkatuta, EAEko ratioa ere handiagoa da (% 93,7 eta % 90,6). Hala, EAEk hirugarren tokia du autonomia erkidegoen rankinean. EAEn kasuan, emakumeek gizonak gainditzen dituzte ehunekozko 1,9 puntutan (% 94,6 % 92,7ren aurrean).

Graduko ikasleen arrakasta-tasa, EAEn, % 89,6 izan zen, estatuko batez bestekoaren gainetik (% 88). Gure erkidegoak laugarren tokia du autonomia erkidegoen rankinean. Euskal emakumeen ehunkoa gizonena baino 6,2 puntu handiagoa da (% 92,3 eta % 86,1). Masterreko ikasleena, berriz, % 98,9 izan zen, estatuko batez bestekoaren gainetik (% 98,3). Gure erkidegoak zazpigarren tokia du autonomia erkidegoen rankinean. EAEn kasuan, emakumeek gizonak gainditzen dituzte ehunekozko 0,9 puntutan (% 99,4 % 98,5aren aurrean).

Graduko ikasleen ikasketen lehen urteko uzte-tasa % 14 izan zen 2015-16 ikasturtean sartu zirenen ikasle-tartean, batez bestekoaren azpitik (% 21,7). EAEk autonomia-erkidego guztien tasarik txikiena izan du. Masterreko ikasleena % 6,2 izan zen 2015/16 ikasturteko ikasle-tartean, Estatuko batez bestekoaren azpitik (% 10,3). Hala, EAEk hirugarren uzte-tasarik txikiena du.

Graduko ikasleen *ikasketen lehen urteko uzte-tasa* % 7,1 izan zen EAEn 2015-16 ikasturtean sartu zirenen ikasle-tartean, batez bestekoaren azpitik (% 8,6). Euskadik hirugarren tasarik txikiena izan zuen, Errioxaren (% 4,3) eta Valentziako Erkidegoaren (% 6,9) atzetik. Masterreko ikasleena % 1,2 izan zen, Estatuko batez bestekoaren azpitik (% 1,4). EAE tarteko postu batean dago adierazle horri dagokionez.

Azkenik, 2015/16 ikasturtean hasi ziren lau urteko gradu ikasleen *egokitasun-tasa* % 45,2 da (estatuko batez bestekoa baino 9,4 puntu gehiago); soilik Nafarroa dago aurretik % 46,1ekin. 2017/18 ikasturtean hasi ziren masterreko ikasleen egokitasun-tasa % 80 da iraupen teorikoko urtebeteko masterretan (estatuko batez bestekoa baino handiagoa, % 73,8). Euskadik laugarren tokia du autonomia erkidegoen rankinean.

Nazioartekotzea: Espainiako Unibertsitate Sisteman (EUS) sartzea eta irtetea.

2017/18 ikasturtean EAEko unibertsitatara sartu zen nazioarteko ikasle kopurua 3.392 izan zen, aurreko ikasturtean baino % 9,4 gehiago. Estatuko igoera % 10,5 izan zen (109.522tik 120.991ra). Mugikortasun motari dagokionez, % 60,6k mugikortasun-programa baten bidez egin zuen, eta % 40,4k modu arruntean egin zuen matrikula. Estatuko ratioak % 48 eta % 52 dira hurrenez hurren.

Euskadin, % 58,8k unibertsitate publikoan egin zuen matrikula, eta % 41,2k pribatu batean. Sexuari dagokionez, % 55,6 emakumeak izan ziren, eta % 44,4 gizonak.

Jatorriko herrialdeari dagokionez, 28ko EBkoak nabarmen diren EAEn nahiz Estatuan (guztien % 49,1 EAEn eta guztien % 45,9 estatuan), baita Latinoamerika eta Karibekoak ere (% 34,9 EAEn, eta % 32,1 Estatuan).

Irteerei dagokionez, 2017/18 ikasturtean, EAEtik 3.277 ikasle atera ziren mugikortasun-programaren bidez, 2016/17 ikasturtean baino % 6,8 gehiago. Estatuan % 6,2 handitu da (39.568tik 42.002ra).

EAEtik irteten zirenetatik, % 50,3k unibertsitate publikoan egin zuen matrikula, eta % 49,7k pribatu batean. Sexuari dagokionez, % 56,1 emakumeak izan ziren, eta % 43,9 gizonak.

- Shangaiko Unibertsitate-rankinga.

Espainiak 2019. urtean 13 unibertsitate zituen 500 unibertsitaterik onenen artean. Hala, Bartzelonako Unibertsitatea da lehenengoa rankingean, mundu mailako 200 unibertsitaterik onenen artean dagoena. Ondoren, 300 unibertsitate onenen artean daude Bartzelonako Unibertsitate Autonomoa, Madrilgo Konplutentsea, Granadakoa eta Valentziakoa. EHU rankingeko 500 unibertsitaterik onenen artean daude, eta Estatuko rankingeko hamabigarren postuan dago.

Kultura

Kultura eta Kirol Ministerioak argitaratzen dituen "*Kultura estatistiken urtekariaren*" datuen arabera, EAEn gehien zabaldua dauden kultura-ohituren artean hauek daude: musika entzutea eta kontzertuetara joatea (15 urteko eta hortik gorako herritarren % 85,6), telesailetak bideoak, filmak eta bestelakoak ikustea (% 74,7), liburuak irakurtzea (% 70,9), zinema-aretoetara joatea (% 56,1), museoetara joatea (% 48,2), liburutegietara zuzenean joatea edo Internet bidez (% 32,5), eta arte eszenikoen ikuskizunetara joatea (% 32,3).

Datu-iturri berdinen arabera, kultura-enpresen kopurua % 3,6 handitu da EAEn 2017. eta 2018. urteen artean, eta 6.014n kokatu da. Bestalde, enpleguak behera egin du berriro (% 6,9, 32,1 mila pertsonatatik 29,9 mila pertsonatara pasatuz). Estatuan, epealdi berean, gora egin zuen enpresen kopuruak, % 3,6, eta % 0,5 enpleguak. EAEn kultura-enpresetan lan egiten duten 29,9 mila pertsona horiek, EAEko enplegu osoaren % 3,2 ekartzen dute, Estatuko batezbestekoaren azpitik dagoen ratioa dena (% 3,6), eta 2017. (% 3,6) eta 2016. (% 3,9) urteen azpitik ere bai. Kultura arloko enplegurik gehien sortzen duten autonomia-erkidegoen rankingean, EAE bosgarren postuan dago, hauen atzetik: Madril (% 5,4), Katalunia (% 4,4), Balear Uharteak eta Valentziako Erkidegoa (% 3,3); Galiziaren parean.

Bestalde, Euskal Autonomia Erkidegoak kulturaren 2017an likidaturiko gastuak % 6,6 egin zuen gora 2016ren aldean HKKMren arabera. Gastu horiek gure Erkidegoaren BPGaren % 0,16 da, autonomia erkidego guztietako batez bestekoaren gainetik (% 0,1). Biztanleko egin den gastuari dagokionez, EAEn kopuru hori 52,2 €-ra iritsi zen 2017. urtean, 2016. urtean baino 3,1 gehiago, eta kopuru hori Estatu osoko batez bestekoa baino altuago da (24,6 €).

Bestalde, euskal familiek kultur ondasunetan eta zerbitzuetan eginiko gastua, 2018an, 587,2 milioi euro, hots, % 8,9ko jaitsiera. Batez besteko gastuan, familiako, EAE hamargarren postuan dago rankingean, 648,5 euroekin (-% 9,2 aurreko urtearen aldean), hauen atzetik: Nafarroa, Madril, Valentziako Erkidegoa, Murtzia, Gaztela eta Leon, Balear Uharteak, Ceuta eta Melilla, Katalunia eta Errioxa. Pertsonako batez besteko gata 273,1 euro da, 2017an baino % 9,1 gutxiago, Estatuko batez bestekoaren zertxobait azpitik (274,6 euro). Horrela, EAE hamaikagarren erkidegoa da gehien gastatzen duten rankingean, hauen aurretik, Extremadura, Ceuta eta Melilla, Kanariak, Galizia, Gaztela-Mantxa, Andaluzia, Aragoi, Kantabria, Katalunia eta Asturias.

5.1.2. Inguru naturalaren egoera

Airearen kalitatea, Eusko Jaurlaritzak emandako informazioaren arabera, hobetu da azken urteotan EAEn. Horrela, iraunkortasunaren adierazlea, "Oso ona", "Ona" eta "Hobe daiteke" kalifikazioa izan duen egun kopuruaren baturaren artean dagoen erlazio gisa neurtuta, hobetzen joan da, eta 2018an % 99,7an kokatu da. Zehazkiago, 2018an zehar, 8 egun bakarrik izan ziren airearen kalitatea txarra izan zena; batere ez kalitate oso txarrekoak (2016an izandako 28ren aurrean; 20, txarra, eta 8, oso txarra). Zortzi horietatik, 3, Behe Nerbioin, 2, Donostialdean, eta 3, Goi Ibaizabal-Debagoiena eskualdean.

Klima-aldaketa da XXI. mendeko ingurumen-erronkarik nagusietako bat. EBk isurpenak % 40 murrizteko konpromisoa hartu du 2030. urterako (1990. urtearen aldean), "2030erako klimari eta energiari buruzko esparruan" ezarritako plangintzarekin eta "2050erako karbono baxuko ekonomiarekin" bat etorritz. Azken horretan, 2050. urtean berotegi-efektuko gasak % 80 murriztea lortzeko plangintza ezartzen da (1990. urtearen aldean ere bai). Eskualdeek ez daukate berotegi-efektuko gasak murrizteko helbururik, juridikoki lotesleak direnak, baina 2050erako klima-aldaketaren Euskadiko Estrategiak Euskadiko berotegi-efektuko gasen igorpenak murrizteko borondatezko helburua ezartzen du, % 40an hain zuzen ere 2030. urtean, eta gutxienez, % 80an 2050. urtean, 2005. urtearen aldean.

IHOBEren "Euskal Autonomia Erkidegoko berotegi-efektuko gasen inbentarioaren" azken datuen arabera, berotegi-efektuko gasen igorpenak, CO₂-baliokidean neurtuta, % 5,6 handitu ziren 2017an, 2016. urtearen aldean. 2005. urteari dagokionez, % 22 jaitsi ziren, 2050erako Klima-aldaketaren euskal estrategiaren helburuak lortzeko ezarritako bidearen azpitik.

Igorpenen intentsitatea, hau da, BPG unitate bat gauzatzeko sortutako igorpenak % 32 jaitsi ziren 2005. urtearen aldean, eta % 50, 1990. urtearen aldean. EAEko igorpenen intentsitatea, beraz, 28ko EBren batez bestekoaren azpitik mantendu da, erosketa-parekotasunari dagokionez. *Per-capita igorpenak* % 24 jaitsi ziren 2005. urtetik, eta % 7 1990.etik. Hala ere, gure per capita igorpenek 28ko EBren batezbestekoaren gainetik jarraitzen dute.

2017ko igorpenak gertatu ziren sektore guztietan igoera orokorra gertatu zelako, hondakinen sektorearena izan ezik, 2016. urtearen aldean.

- Energiaren sektorea. EAEko igorpen zuzen guztien % 33,4a da. Igorpenak % 5,6 handitu ziren 2016. urtearen aldean, funtsean, sektore elektrikoan gertatutako igorpen handiarengatik. 2005. urtearen aldean, % 36,7 jaitsi ziren, eta 1990. urtearen aldean % 13,8.
- Garraio-sektorea. Igorpenen % 31,7 da, eta Euskadi mailan bigarren igorpen-iturririk handiena da. Gutxi gorabehera sektore horren isurien % 96 errepide bidezko garraioari daude lotuta. % 60 inguru turismoek sortzen dute eta gainerako %40 salgaien garraioak.

Igorpenak, azken urteetako goranzko joerari jarraituz, % 6,3 handitu ziren 2016. urtearen aldean. Bestalde, 2005. urtearen aldean, % 15,9 handitu ziren, eta % 134,4 1990. urtearen aldean.

- Industria-sektorea. EAEko igorpenen % 21,1 da (zuzeneko igorpenak), hala ere, zeharkako igorpenak kontuan hartuko bagenitu, ehuneko hori % 32ra arte handituko litzateke.

Igorpenak % 5,1 handitu ziren 2016. urtearen aldean. 2005. urtetik, % 27,1 jaitsi dira, eta % 41,8 1990. urtearen aldean.

- Etxebizitza eta zerbitzu sektorea. Biek batera EAEko berotegi-efektuko gasen % 6,1a ekartzen dute. Kontsumitzen den elektrizitatearekin lotutako igorpenak kontuan hartuko bagenitu (zeharkako igorpenak), ehuneko hori, % 15era arte handituko litzateke.

Igorpenek gora egin zuten 2016. urtearen aldean: % 18,2 etxebizitzakoan; % 5,8, zerbitzukoetan. Etxebizitza-sektoreak % 17,7 murriztu ditu igorpenak 2005. urtetik, hala ere, % 23,3 handitu ditu 1990. urtearen aldean. Bestalde, zerbitzuen sektorearen igorpenak % 2,9 murriztu dira 2005. urtearen aldean. Horrela, % 96 handitu dira 1990. urtetik.

- Nekazaritza, abeltzaintza eta arrantza sektorea. EAEko igorpen guztien % 3,4a da. Igorpenak % 39,1 jaitsi dira 2005. urtearen aldean, eta % 3,6 1990. urtearen aldean.
- Hondakinen sektorea. EAEko igorpen guztien % 4,3a da. Igorpenak % 37,3 jaitsi dira 2005. urtearen aldean, eta % 24,6 1990. urtearen aldean. Igorpen murrizketa hori zenbait faktorerengatik gertatu da; besteak beste, isuritas txikiagoa (etxeko hondakin gutxiago sortu dira, birziklatze-ehunekoak handitu dira, aurretratamenduak zabortegetan, errausketak...), igorpen lauso txikiagoa, zabortegetiko gasak hartzean eta erretzean egindako hobekuntzengatik.

Kontsumoko urari dagokionez, Uraren Euskal Agentziaren (UR Agentzia) "EAEko ur kontsumoari buruzko estatistikaren" datuen arabera, hornitutako ur-bolumenak behera egin du 2017. eta 2018. urteen artean. Horrela, 180 Hm-tan kokatu da, eta horietatik, % 78,1, hiriko hornidura⁵⁵ da, eta % 21,9, iturri propioak.⁵⁶

180 Hm-ko ur horietatik, % 49,1 etxera erabili zen, % 36,8 industria-erabilerarako, % 6,8, merkataritza-erabilerarako, % 5,8 erabilera publikorako, % 0,6 nekazaritza- eta abeltzaintza-erabilerarako, eta % 0,9 beste erabilera batzuetarako. 2017. eta 2018. urteen artean, merkataritza, nekazaritza eta abeltzaintza eta "beste erabilera batzuk" erabileretarako kontsumoa handitu zen. Horien aurrean, etxeko erabilera, industria-erabilera eta erabilera publikoa jaitsi ziren.

Hondakinak sortu eta kudeatzeari dagokionez, EBk auziari ikuspegi orokorrago batetik heldzea erabaki duela kontuan hartu behar dugu. Horrela, hondakinen kudeaketaren hierarkia betetzean eragiten duten arlo guztiei erreparatu die. Ekonomia zirkularreko eredu berrian, hondakinak gutxienera murriztu dira, eta baliabideak behin eta berriz sartzen dira ekoizpen-zikloan, ondasunak balio-bizitzaren amaieran heldzen direnean balioa sortuz. Eredu zirkularrean, prebentzioa eta ordezkatzeko hitz gakoak dira.

Hondakinak biltzeko eta kudeatzeko moduak birziklatze-tasa handiak eragin ditzake, baita materialak ekonomiara itzultzea ere, edo bestela, eraginkorra ez den sistemara itzultzea, non birziklatu daitezkeen hondakinen zatirik handienak hondakindegietan edo erraustegietan bukatuko duen.

Hondakin ez-arriskutsuei⁵⁷ dagokienez, EINek autonomia-erkidegoaren arabera informazioa ematen ez duenez, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren estatistikak/inbentarioak erabiltzen ditugu. Inbentario honen arabera, 2016. eta 2018. urteen artean, kudeatutako hondakin ez-arriskutsu guztien kopurua % 4,2 handitu zen, 3.448.313 tonatan kokatuz. Hondakin horien tratamenduari dagokionez, 2018an, hondakin ez arriskutsu guztien % 53 birziklatu edo konposta egin ziren (% 54,3 2016an), % 3,2 energiaren aldetik balioztatu zen (% 3,4 2016an) eta gainerako % 43,8a desagerrarazi zen (% 42,3 aurreko aldian).

⁵⁵ Hiriko ur hornidura (hiriko hornidura-sistemen hornitutako ur kontsumoa): Azken kontsumitzaileei hiriko hornidura-sistemen bidez hornitzen zaien ur-bolumena, m³-tan neurtuta. Erakunde hornitzaileek kudeatzen dituzte.

⁵⁶ Ur-horniduraren norberaren iturriak (erakunde hornitzaileak ez diren beste titular batzuen aprobetxamenduen ur-kontsumoa): ur-aprobetxamendu horiek erabiltzeko (azalekoak edo lurpekoak), administrazioaren baimena edo emakida behar da.

⁵⁷ Inbentarioan kontuan hartutako hondakin ez-arriskutsuek edozein hondakin barne hartzen dituzte, hondakin arriskutsuak, hiri hondakinak eta eraikuntza eta eraipen hondakinak izan ezik. Industriako hondakin ez-arriskutsuak (industria-jardueraren ondoriozko fabrikazio, transformazio, erabilera, kontsumo, garbiketa edo mantentze prozesuetatik etorritako hondakinak) eta nekazaritza eta elikagai sektoreko zein zerbitzuen sektoreko hondakinen sortzeari buruzko informazioa erabiltzen den ekonomia-jarduera guztiek sortutako hondakin ez-arriskutsuak barne hartzen dira.

Hiri-hondakinei dagokienez,⁵⁸ EIneren 2017. urteko *"Hondakin bilketa eta tratamenduari buruzko estatistika. Hiri-hondakinak"* estatistikaren datuen arabera, hiri-hondakinak kudeatzen dituzten enpresek 929.438 tona hiri-hondakin bildu zituzten, aurreko urtean baino % 5,9 gutxiago. Bilketa-motaren arabera bereizita (nahasita edo gaika bilduta), gehienak (% 60,4) nahastuta bildu ziren. 2016. urtearen aldean, nahastutako hondakinek % 14,9 jaitsi ziren, eta gaika bildutakoak % 13,8 hazi. Estatuan, bestalde, gora egin zuten biek; nahastutakoek % 1,2, eta gaika bildutakoek % 10,9.

Per capita kopuruetan, EAEn 428,8 kg hiri-hondakin bildu zen 2017. urtean, hots, 2016an baino gutxiago (456 kg/biztanle), baina estatukoaren azpitik (483,9). Hondakin mota bereiziz (nagusien artean), hauek daude: 120,4 Kg/bizt. paper eta kartoi (Estatuko 22,8 kg/bizt.), 58,2 kg/bizt. beira (Estatuko 17,5 kg/bizt.) eta 40,3 kg/bizt. ontzi misto eta bilgarriak (Estatuko 14,2 kg/bizt.).

Tratamendua aztertzeko xedearekin, eta EInek horri AA.EE.n arabera horri buruzko informaziorik ematen ez duenez, Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren *"EAEko hiriko hondakinei buruzko estatistika"* erabiliko dugu. Horren arabera, EAEn 515 kg hiriko hondakin kudeatu ziren EAE biztanleko 2016an (EInek balioetsitako 428,8ren aldean). Horrela, 2016. eta 2017. urteen artean, hazkunde bat gertatu da, 514tik aipatutako 520 kg-ra biztanleko. Biztanleko 520 kg horietatik, 180, birziklatzeko izan ziren, 26, konposta egiteko (ongarri organikoa),⁵⁹ 107, balorizazio energetikoa egiteko eta errausteko. Gainerakoak, hau da, 166, zabortegira joan ziren.

2016koaren aldean, birziklatutako hondakin kopurua 6 kg handitu zen biztanleko; ongarri organiko bihurtutakoak, 2 kg-tan handitu ziren biztanleko, eta energetikoki balorizatutakoak eta erraustutakoak 3 kg-tan txikiagotu ziren biztanleko. Bestalde, zabortegira eramandakoetan 5 kg-ko jaitsiera gertatu da biztanleko.

Hondakin arriskutsuei dagokienez, 2016. eta 2017. urteen artean, % 1,6 jaitsi ziren, eta 316.429 tonatan kokatu zen. Horien artean nabarmentzen dira: prozesu termikoetako industriako hondakinak (hondakin arriskutsu guztien % 43,7), metalen tratamenduko eta estalketako hondakinak (% 13,8), olio erabiliak (% 9,9), metalen mekanizatuko industriako hondakinak (% 9) eta eraikuntza eta eraispeneko hondakinak (% 5,6).

Hondakin horien tratamenduari dagokionez, 2017an, hondakin ez arriskutsu guztien % 64,4 birziklatu edo konposta egin ziren (% 66, 2016an), % 0,9 energiaren aldetik balioztatu zen, % 0,2 erraustu eta gainerako % 34,6 eliminatu zen (% 32,2 aurreko urtean).

Amaitzeko, EIneren *Industriak ingurumen-babesean egindako gastuari buruzko inkestaren* azken datuen arabera, EAEn, 2017. urtean, aipatutako gastua (gastu arrunta eta inbertsioa) % 2,9 jaitsi zen 2016. urtearen aldean. Urte horretan, % 2,9 handitu zen aurreko aldiaren aldean. Intentsitateari dagokionez, 2017. urtean, % 0,25ean kokatu zen, aurreko urteko ratioa baino ehuneko bat azpitik, baina Estatuko batezbestekoa baino sei ehuneko gainetik, % 0,19an kokatu zena. Horrela, EAE, 2017an, zortzigarren postuan zegoen gehien gastatzen duten erkidegoen sailkapenean, hauen atzetik: Nafarroa (% 0,42), Asturias (% 0,40), Kantabria (% 0,37), Gaztela-Mantxa (% 0,31), Aragoi (% 0,28) eta Errioxa eta Murtzia (biak % 0,27rekin), eta Gaztela eta Leonen parean (% 0,25).

⁵⁸ Eusko Jaurlaritzaren jasangarritasuneko ingurumen-adierazleekin batera jasotzen diren definizioetan, hiri edo udal hondakinak etxeetan, saltokietan, bulegoetan eta zerbitzuetan sortzen dira hondakin gisa definitzen dira, baita bere izaera edo konposizioarengatik, aurreko toki edo jardueretan sortutakoan antzeko hondakin gisa ere. Hiri-hondakintzat ere hartzen dira bide publiko, berdegune, jolas-eremu eta hondartzen garbiketarik sortutakoak; hildako etxeko animaliak; altzariak; tresnak eta utzitako ibilgailuak; eraikuntzako obra txikietan eta etxeko konponketetan sortutako hondakinak eta zaborrak.

Bestalde, 22/2011 Legearen 3.b. artikulua, etxeko hondakintzat jotzen ditu etxeko jardueren ondorioz (ez-arriskutsuak) etxeetan sortutakoak, eta zerbitzu eta industrietan sortutako aurrekoen antzekoak. Bestalde, kategoria honetan sartzen dira etxeetan tresna elektriko eta elektronikoetatik, arropatik, piletatik, metagailuetatik, altzarietatik eta tresnetatik sortzen diren hondakinak, baita eraikuntza-obra txikietatik eta konponketetatik etorrutako zabor eta hondakinak. Etxeko hondakintzat hartuko dira bide publiko, berdegune, jolas-eremu eta hondartzen garbiketarik sortzen diren hondakinak, etxeko hildako animaliak eta utzitako ibilgailuak.

⁵⁹ 22/2022 Legearen 3.y). artikulua arabera, "konposta", bereizita bildutako hondakin biodegradagarrien tratamendu biologiko aerobio eta termofiloaren bidez lortutako medeagarri organikoa da. Ez da konpostatzat hartuko nahastutako hondakinen tratamendu mekaniko biologikoaren ondorioz, landareetatik lortutako material organikoa, material bioegonkortu esango zaiolako.

5.1.3. Osasuna eta osasun-sistema

Biztanleen gutxi gorabeherako osasun-egoerari buruzko zenbait adierazle aurkezten hasiko gara, hala nola **bizi-itxaropena, desgaitasunik gabeko bizi-itxaropena, heriotza-tasa, osasun mentala (antsietatea eta depresioa) eta desgaitasuna**.

Gaur egun, osasun-adierazle klasikoak, hilkortasunean bakarrik oinarritzen direnak, mugatuak dira biztanleriaren osasun egoeraren bilakaera deskribatzeko. Beharrezkoa da jakitea bizi-itxaropen handiagoarekin batera biztanleriaren osasun maila gehitu den, edo erikortasun eta ezintasun handien kontura gehitu den. Horretarako, biztanleriaren hilkortasuna ez ezik erikortasun edo ezintasun esperientzia aintzat hartzen dituzten osasun adierazleak erabiltzea beharrezkoa da. Adierazle horien artean, desgaitasunik gabeko bizi-itxaropena aipatu behar dugu.

Euskal Autonomia Erkideko osasunari buruzko Inkestako datuen arabera (ESCAV 18), **bizi-itxaropena** pixkana handitzen joan da, eta 2018an, 86,5 urtetan kokatu zen emakumeen artean; 80,3 urtetan gizonen artean. Bestalde, **desgaitasunik gabeko bizi-itxaropenak (DGBI)** bilakaera desberdina izan du generoaren arabera 2013. eta 2018. urteen artean: gizonena 1,2 urtetan handitu zen, eta emakumeena 0,3 urte jaitsi zen. Desgaitasunarekin bizitako urteek gora egin zuten emakumeengan, 0,5 urte, eta gizonen kasuan, kopuru berdinean egin zuten behera.

Heriotza-tasari dagokionez, Osasun, Kontsumo eta Gizarte-ongizate Ministerioaren datuen arabera, autonomia-erkidego guztien heriotza-tasak murriztu dira azken urteetan, eta 2016an, adinaren arabera doitutako heriotza-tasa⁶⁰ 100.000 biztanleko Estatuko batezbestekoaren azpitik egon zen Euskadin (417,7 vs 445). Beste autonomia-erkidego batzuekin alderatuz, EAEk emaitza ona izan zuen, Madrilek, Gaztela eta Leonek, Nafarroak eta Errioxak bakarrik izan zituztelako tasa txikiagoak.

Adinari dagokionez, heriotzen zatirik handiena, EUSTATen “*Heriotzen Estatistika*”ren arabera, goranzko joera ageri da, eta handiagoa emakumeen artean. 2018an 80,5 urtean kokatzen da batez bestekoa (77,4 gizonekoentzat eta 83,6 urte emakumeentzat). Izan ere, 2018an, heriotzen % 66,1 80 urtetik gorakoen artean gertatu ziren, eta azken urteetan, ehun urtetik gorako pertsonen heriotza-kopurua handituz joan da. Horrela, 2018an, gehieneko kopurura heldu da (363), 2017an baino 17 gehiago.

Heriotzaren arrazoiei dagokienez, 2007tik hasita, heriotza gehienak tumoreen ondoriozkoak izan dira eta zirkulazio sistemako gaixotasunen ondoriozkoak ondoren, aurreko urteetan ez bezala, zirkulazio sistemako gaixotasunek eragiten zutenean heriotza gehien. 2018an, tumoreengatiko heriotzak guztizkoaren % 29,2 dira eta zirkulazio aparatuko gaixotasunen ziozkoak, berriz, % 26,6. Hirugarrenik, arnas sistemako eritasunak daude (eritasun guztien % 10,7).

Galdutako bizitza-urteen azterketa kontuan hartuz (hilkortasunak gazteengan izandako eragina islatzen duen neurria), Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren datuetatik ondorioztatzen da, azken urteetan (2016-2018), **goiz hiltzearen** hiru arrazoi nagusiak, gizonen kasuak, hauek direla: trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak, suizidioak eta nork bere buruari egindako lesioak. 2018an, izan litezkeen bizitza-urterik gehien galarazi dituzten sei heriotza-arrazoi nagusiak hauek izan dira: trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak, kardiopatia iskemikoak,

⁶⁰ Heriotza-tasa orokorrak oso lotura estua du adinarekin, halako moldez non oso ezberdinak izango baitira adinaren arabera heriotza-tasa espezifikoak. Tasa gordina populazioaren gainera esperientziaren laburpen erarik errazena eta zuzenena da. Tasa gordinak sortzen duen “batez besteko balio” horren atzean, adin-estratuaren arabera heriotza-tasa espezifikoaren heterogeneotasuna dago.

Gaia bereziki garrantzitsua da biztanleriaren edo epealdi desberdinen arteko tasak erkatzen direnean, zeren eta, biztanleriaren osaera ezberdina bada, balizko ezberdinen zati bat behintzat estratuen arteko aldeengatik izan baitaiteke

“Doikuntza” eta “estandarizazio” terminoak erabiltzen dira, biak ala biak, laburpen-neurriak taldeen artean erkatzeko modua errazteko; hartara, talde artifizialak egiten dira prozedura matematikoen bidez.

Hala, adinaren arabera heriotza-tasa estandarizatua (HTE) lurralde batean erregistraturiko heriotza kopuruari dagokio (100.000 biztanleko adierazita) heriotza tasaren arabera, sexuka eta adinka banatuta, eta biztanleria tipo edo estandarreko adinen arabera egitura erabiliz.

Zuzeneko estandarizazio derituz metodo horrek heriotza tasen batez besteko haztatua kalkulatzeko du adin-taldeen arabera, non haztapen-koefizientea erreferentzia estandarreko biztanleria den.

suizidioak eta nork bere buruari egindako lesioak, gibelko eta gibel barneko behazun-bideen tumore gaiztoa, gaixotasun zerebrobaskularra eta garuneko tumore gaiztoa. Emakumeen kasuan, bi heriotza-arrazoi nagusiak, 2016-2018an, bularreko tumore gaiztoak eta trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoak dira. 2018. urtean, hauek dira izan litezkeen bizitza-urteak gehien galarazi dituzten sei heriotza-arrazoi nagusiak: bularreko tumore gaiztoa; trakea, bronkio eta biriketako tumore gaiztoa; pankreako tumore gaiztoa eta garuneko tumore gaiztoa.

Antsietate eta depresio sintomei dagokienez, EAEko 2018ko osasunari buruzko inkestaren datuen arabera, adinarekin gora egiten dute, eta emakumeek nagusiki izaten dute. 2018. eta 2013. urteetako datuekin alderatuz, osasun mentala (antsietatea eta depresioari dagokienez) nabarmen hobetu da, izan ere, % 24,3tik % 16,5era pasatu dira emakumeen kasuan, eta % 15,5etik % 9,3ra gizonenengan. Datuek ditugunetik, bi sexueta izandako ehunekorik txikiena da, 75 urteko eta hortik gorako emakumeengan izan ezik.

Desgaitasunari dagokionez, EAEko 2018ko osasunari buruzko inkestaren datuen arabera, nabarmen handitzen da adinarekin, eta handiagoa da emakumeengan gizonengan baino. 2018ko datuak 2013ko datuekin alderatuz, desgaitasunak egonkor jarraitzen du gizonen % 8,6an. Emakumeengan, berriz, hamarren bat igo da, % 10,8an kokatu arte. 2018. urtean, 75 urteko eta hortiko gorako adin-taldean, emakumeen % 36k dute, eta gizonen % 26k.

Bizitzako ohiturei dagokienez, ohitura horiek osasuntsuak izatearen arabera, determinanteak dira osasunean. Jarraian, osasunean eragina duten **determinante ez medikoetako** zenbait azalduko ditugu. Zehazki, **tabako- eta alkohol-kontsumoa**.

2018an, biztanleen % 16,7k normalean erretzen zuen, eta % 2,2k noizean behin, EAEko 2018ko osasunari buruzko inkestaren datuen arabera. Bi kasuetan erretzen duen gizonen kopurua emakumeena baino handiagoa da. Datu horiek 2013ko inkestan lortutakoekin alderatuz, tabakismoa jaitsi egin da, gizonen zein emakumeen arteko kontsumoak behera egin duelako. Gizonengan, 25 urtetik aurrera, tabako-kontsumoak ez du bakarrik behera egin 2013. urtearekiko, bazik eta mailarik txikiena izan du datuak ditugunetik. Hala ere, igoera arina gertatu da 15-24 urtekoen artean. Emakumeengan, tabako-kontsumoak behera egin du adin-talde guztietan, 64 urte arte, eta erregistratutakoen artean baxuena da 15 eta 44 urtekoen artean. Horren aldean, 65-74 urtekoen artean, kontsumoa bikoiztu egin da (% 4,3tik % 8,6ra) 2013. eta 2018. urteen artean.

Bestalde, arrisku handiko alkohol kontsumoa epe luzera handiagoa da gizonen artean emakumeen artean baino, adin-talde guztietan, 15-24 urtekoen artean izan ezik. Hor, proportzioa zertxobait handiagoa da emakumeen kasuan: % 12,4, % 11,9ren aldean. Kasurik gehienak 45-74 urteko gizonen artean gertatu dira. Emakumeei dagokienez, 15-24 eta 45-64 adin-taldeetan gertatu dira. 2013. eta 2018. urteen artean, arrisku handiko alkohol kontsumoak behera egin du bi sexueta adin-talde guztietan.

Jarraian, Euskadiko **laguntzako baliabideen eta jardueraren** zenbait adierazle azalduko ditugu Osakidetzaen datuak erabiliz.

Datu horien arabera, 2018an, zertxobait jaitsi da laguntza-eskaera. Hala, sareko **batez besteko okupazio-indize** globalak behera egin zuen 2017. urtekoaren aldean, eta % 79,7tik % 78,9ra pasa da. Hala, % 100a gaintzen da eta, beraz, berriz ere kokatzen dira batez besteko horren gainetik, zerbitzu medikoetan, honako espezialitateak: pneumologia (% 150,4), barne medikuntza (% 137,4) eta digestio-aparatua (% 101,4); eta kirurgiako zerbitzuetan: kirurgia kardiobaskularra (% 105,4). % 100aren azpitik, baina batez bestekoaren gainetik, gainerako zerbitzu medikoak eta gainerako zerbitzu kirurgikoak ere, hauek izan ezik: (% 56,5), kirurgia orokorra (% 66,7) eta kirurgia baskularra (% 76,4).

Batez besteko egonaldia 6 egunetik 4,7 egunera pasa da. Batez bestekoaren oso gainetik daude errehabilitazioa (37,2), psikiatria (14,7) eta zainketa aringarriak (13,8). Horiek, gainera, igoera izan dute.

Itxarote-zerrendei dagokienez, kanpo-kontsultetako zerrendetan dagoen paziente kopurua 100.100etik 107.469ra pasa da. Itxarote-zerrendetan paziente gehien dituzten espezialitateak, aurreko urteetako berak izan dira 2018an, ordena berdinetan: traumatologia (18.955), dermatologia (113.452), oftalmologia (11.581), errehabilitazioa (9.017) eta

ginekologia (7.312) Atzerapen denborari dagokionez, 2017. eta 2018. urteen artean, hilabetetik gora itxaron behar duen biztanleria portzentajea % 43koa da (aurreko urtean baino ratio handiagoa, % 40,5). Gainerako % 57ak hilabete baino gutxiago itxaroten du.

Datu horiek Informazio Sistemak Osasun Sistema Nazionalaren itxarote-zerrendei buruz ematen dituen datuekin alderatzen baditugu, 2018ko datu erlatiboak kontuan hartzen dituzten oinarritzko espezialitateetan, osasun-txartela duten 1.000 biztanleko itxarote-zerrendetan dagoen paziente kopurua Estatukoa baino txikiagoa da arlo hauetan: Ginekologia (1,8 vs 2,7), Oftalmologia (1,5 vs 8,6), Traumatologia (6,1 vs 9,8), Dermatologia (1,4 vs 6,9), ORL (0,8 vs 3,7) eta Urologia (1,4 vs 2,4); antzekoa beste hauetan: Neurologia (1,9 por 2,5) eta handiagoa kirurgia orokorrean eta aparatu digestiboan (4,1 eta 2,1), digestiboan (5,2 vs 2,5) eta kardiologia (2,9 vs 1,9). EAEn itxarote-zerrenda kirurgikoetan dagoen paziente kopurua handitu da 2018an, azken sei urteetako beheranzko joera apurtuz. Zehazki, 2017 eta 2018 urteen artean, 17.281 pertsonetatik 17.795 pertsonetara pasa da. Hau da, osasun txartela duten mila biztanleko, 7,6 pazienteetatik 8,1 pazienteetara, Estatuko batez bestekoaren azpitik dagoen ratioa izan dena, 14,8an kokatuz.

Kirurgiako itxaronzerrendei dagokienez, horietako pazienteen kopuruak berriz ere egin zuen gora EAEn 2018an; azken urteetako joera apurtuz. Zehazki, 2017 eta 2018 urte bitartean 17.285 pertsona izatetik 17.795 pertsona izatera, hots, 7,6 pazienteetatik 8,1 pazienteetara osasun-txartela duten mila biztanleko; Estatuko 14,8ko batez bestekoaren azpitik dago ratio hori. Pixka bat behera egin du batez besteko berandutze-egunen kopuruak (49,6 egunetik 49,1 egunera), Estatuan izandakoa baino txikiagoa (129 egun). Bestalde, ebakuntza egiteko 3 hilabetetik gora itxaron behar duten pazienteen ehunekoa handitu egin da EAEn, hots, % 13tik % 13,6ra.

Osasun pribatuko adierazleei dagokienez, EUSTATen datuen arabera, 435.219 pertsonak (biztanle guztien % 20) osasun-aseguru pribatu bat zuten 2017an, beraz, % 6,9 gehiago 2015. urtearen aldean. Horietatik, % 53 emakumeak izan ziren, eta % 47 gizonak. Gehienak 45-64 eta 25-44 adin-tarteetan daude (% 33,8 eta % 29 hurrenez hurren).

Aseguru libreko erakundeek prima gisa egin zuten bilketa, guztira, 328,5 milioi euro izan zen, beraz, % 5,1 handitu zen 2015. urtearen aldean. Aseguratuko batez besteko prima 755 euro izan zen (2015eko 767,9 euroen aldean).

Orain **osasun-sistemaren gastua** aztertuko dugu.

Eusko Jaurlaritzaren 2018ko aurrekontuko likidazioaren datuen arabera, Osasunaren atalak (ez da Kontsumoa sartzen), 3.700,2 milioi euro izanik, lehen tokian jarraitzen du baliabideen portzentajea, hots, guztizko gastuaren % 32,7 da, non programa nagusia Osakidetzaen transferentziei dagokien. Baliabideen bolumen hori, BPG nominalaren % 4,82 da, aurreko urteko ratioaren gainetik zertxobait. Kopuru absolutuetan, 2017 eta 2018 bitartean, likidaturiko gastua 87,8 milioi euro handiagoa da.

Osasuneko Finantzazioa eta Kontratazioa eta Farmazia programak ia likidaturiko guztizko gastu osoa dira (% 98,2): Osasuneko Finantzazioa eta Kontratazioa % 84,1 eta Farmaziak % 14,1.

Osasun, Kontsumo eta Gizarte Ongizate Ministerioaren datuen arabera, biztanleko gastu publikoa⁶¹ osasunean EAEn zertxobait jaitsi da 2018. eta 2019. urteen artean. Hori horrela, gure erkidegoa da biztanleko gasturik handiena egiten duena aztertutako aldi guztian (2011-2019). Zehazki, 2019an, behin-behineko datuen arabera, 1.731,3 eurokoa izan da. EAetik gertu daude Asturias (1.727 euro), Nafarroa (1.671,9), Extremadura (1.613,3), Aragoi (1.507,6) eta Kantabria (1.502,9).

Osakidetzaen aurrekontu-likidazioak, EAEn Kontu Orokorretatik abiatuta egindakoa, erakusten du erakundeak 2018an egindako gastua 3.111,9 milioi eurokoa izan zela (+% 8,4 2017rekin alderatuta). Horrek, BPG nominalaren % 4,1

⁶¹ Datuek osasuneko aurreko aurrekontuak islatzen dituzte, autonomia erkidego bakoitzaren mailan bateratuak, hain zuzen autonomia erkidegoek beren aurrekontu bateratuetan sartutako erakundeei dagozkienak. Beraz, baztertuta gelditzen dira fundazioak, partzuergoak, enpresa publikoak eta osasunaren arloan jarduerak egiten dituen eta gutxi gorabeherako aurrekontua duen beste edozein erakunde publiko. Biztanleriaren datuak EINek argitaraturiko erroldari dagozkio.

ekarri du. Ratio horik, iaz baino bi hamarren gainera dago. Igoera hori gertatu da ustiapeneko zein inbertsioen gastuek gora egin dutelako.

Zehazki, likidatutako ustiakuntza-gastuak 2.970,4 milioi eurokoak izan dira; horietatik, 2.016,6 milioi euro langileen gastuei dagozkie (ustiakuntza-gastuen % 67,9, % 8,5eko hazkundearekin aurreko urtearekiko).

Bestalde, likidaturiko kapital-aurrekontua 141 milioi euro da; 2017an aurrekontuan sartutakoa baino % 38,2 gutxiago.

Azkenik, 2013-2020 Osasun Planaren emaitzen urteko txostenean jasotako datuen arabera, 2018an 90 adierazleren informazio eguneratua daukagu, adierazle guztien % 82, beraz (aurreko urtean 68 adierazle izan ziren). 90 horietatik, 2020ko helburua beteta dago edo helbururanzko joera erakusten dute 40 adierazlek, 25ek hobekuntza erakusten dute oinarritzko egoeraren gainean, baina egungo joerarekin, ez da aurreikusten 2020rako helburua betetzea. 25 adierazletan egoerak okerrera egin du oinarritzko egoerarekiko.

5.1.4. Etxebizitza

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren **“Higiezinaren Eskaintzaren Estatistikak”** erakusten duenez, 2019an etxebizitzaren guztizko eskaintzak (salmenta gehi alokairua) % 10,5 egin zuen behera 2019an (-% 10,7 2018an), eta laugarren hiruhilekoan 22.228 etxebizitza zenbatetsi ziren. Azken urte honen ideia orokor gisa, etxebizitza-eskaintza osoak behera jarraitzen du, etxebizitza erabili eta librearen eskaintzaren beheranzko joeraren ondorioz, 2018. urtean gertatzen zen moduan. Dena den, urte horretan bezala, 2019an, salgai dagoen etxebizitza babestua handitu egin zen; alokairu librea, berriz, murriztu egin zen.

Etxebizitza motaren arabera, datu hauek nabarmendu behar ditugu:

- Salgai dagoen etxebizitza librearen eskaintza % 18,6 handitu zen, eta batez besteko prezioak gora egin du 2019ko laugarren hiruhilekoan, 3.427,4 €/m² arte, 2018an baino % 5,5 gehiago. Lurralde azterketak batezbesteko baxuagoa agertu du Araban (2.765,4 €/m²). Bestalde, Bizkaian eta Gipuzkoan, 3.434,1 €/m² eta 3.555,5 €/m² arte handitu da hurrenez hurren.
- Salmentan eskainitako Babes Ofizialeko Etxebizitzaren batez besteko prezioa 1.805,6 euro/m² izan da 2019an, urtebete lehenago baino % 1,6 gehiago. Eskaintza 2019ko laugarren hiruhilekoan 1.409 unitatekoa zen, aurreko urtean baino % 33,1 gehiago.
- % 16,5eko jaitziera antzematen da eskaintzan dauden bigarren eskuko etxebizitzaren stock-ean eta batez besteko prezioa 2.704,4 €/m² izan da 2019an, aurreko urtean baino % 1,9 gutxiago. Lurraldeka, Bizkaiko prezioak % 2,7 jaitsi dira, eta Gipuzkoan eta Araban behera egin dute ere bai, baina batezbestekoa baino gutxiago: % 0,5 eta % 0,4, hurrenez hurren. Horren ondorioz, prezioak Bizkaiko 2.764 €/m²-ren eta Arabako 2.392,1,7€/m²-ren artean daude, eta Gipuzkoa tartean geratzen da, batez beste 2.714,2 €/m²-rekin.
- Alokairuan eskainitako 1.866 etxebizitzako eskaintza zenbatu da, aurreko urtean baino % 4,7 gutxiago. Libreei dagokienez (eskaintzaren % 47,4), berriz, % 13 jaitsi da: 1.016 etxebizitzatik 884 etxebizitzara, alokairuko etxebizitza babestuetan % 4,2 egin du gora. Beraz, babesturiko alokairuak gora egin du: alokairuaren % 48,1 2018an eta % 52,6 2019an. Bestalde, EAEko alokairuko etxebizitza babestuen batez besteko errenta, 2019an, 341,7 euro zen hilean, aurreko urtean baino % 7,2 gehiago.
- Azkenik, alokairuan eskainitako etxebizitza librearen lagina, 2019an, 1.044,7 euroko batez besteko errentara heldu da hilean, urtebete lehenago baino % 1,6 gehiago. Lurralde historikoen artean, Gipuzkoak du preziorik altuena (1.136,7 € hilean); ondoren Bizkaia dator, 1.014,2 € hilean, eta azkenik Araban (917,5 € hilean). Bilakaerari buruzko azterketan ageri denez, bereziki hazkunde handia dago Araban (+% 6,5) eta Bizkaian (+% 5,4), eta Gipuzkoan batezbesteko errentak behera egin du (-% 7,6).

Bestalde, 2019ko nobedade gisa, EAEko alokairuaren merkatua aztertzeko, nabarmentzen da Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailaren **Alokairuaren merkatuaren azterketa (EMA)**, etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Legearen ondorioz sortutako erregistroetan utzitako fidantzeta oinarritzen dena. Horrela, nahitaezkoa da hiri-errentamenduko kontratuak erregistratzea eta etxebizitzak alokatzeko kontratuen fidantzak uztea Eusko Jaurlaritzako Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren ordezkaritza bakoitzean.

2018ko abenduaren 31n, 46.890 fidantza zenbatu dira, 651,3 euroko batez besteko errentarekin, hilean. Datu hori nabarmen txikiagoa da Araban (569 euro), eta Bizkaian eta Gipuzkoan 659,2 eta 672,9 euro arte handitu da. Horrez gain, batez besteko errentaren diferentzia nabarmena da udal dimentsioaren arabera. Horrenbestez, errenta-kontratuen batez besteko prezioak gora egiten du udalerrria zenbait eta handiagoa izan. 100.000 biztanle baino gehiagokoetan, kontratuko 726,7 eurotan kokatu da, Donostiako batez besteko prezio handiak bultzatuta (859,48 euro), rankingaren lehen postuan dagoena, eta neurri txikiagoan, Bilbo (724,7 euro). Gasteizen, batez besteko errenta hori 600 euroren azpitik kokatu da

(593,83 euro). Bilakaerari dagokionez, hileko batez besteko errenta 666,9 € da 2018an utzitako fidantzetan, beraz, % 4 handitu da 2017ko datuaren aldean (641 euro etxebizitzako).

Halaber, 2019an, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak txosten bat egin du EAEko turismo-ostatuen eskaintza eta etxebizitzak alokatzeko eskaintza sakonago ezagutzeko. Horrela, alokatzeko bi modalitateak alderatzen ditu, bereziki bien errentagarritasuna, modalitate bakoitzaren etekinen tratamendu desberdina kontuan hartuz⁶², turismo-etxebizitza bat etxebizitza alokairu bat baino errentagarriagoa izateko, urtean 160 egun baino gehiago egon behar da alokatuta, okupazio-zifrei erreparatzen badiegu, turismo-alokairuko parkearen erdia baino gehiago errentagarriagoa izango litzateke etxebizitza-alokairurako bideratuko balitz.

Bestalde, etxebizitzak **alokatzeko errentak alderatzen** badira, autonomia-erkidegoen arabera, Garraio, Mugikortasun eta Hiri agendako Ministerioarekin datuekin (antzinako Sustapen Ministerioa zena), Fotocasa eta Idealista higiezinaren atariak kontuan hartuz, 2018an, aurreko urtean bezala, Katalunian eta Madrilen egon dira preziorik altuenak, 12-14 euro arteko prezioarekin etxebizitzako metro karratua. Hirugarrenik, Balear Uharteak daude Idealistaren arabera, eta EAE, Fotocasaren kopuruak hartuz gero. Hala, EAEko alokairuaren batez besteko errenta 10,2 metrokoa izango litzateke metro koadroko, eta 11,3koa bestearen arabera, bietan 8,3 eta 10,4 euro/m², batez beste, estatu osoan. Bilakaerari dagokionez, goranzko joera ageri da, bai EAEn, bai estatuko batez bestekoan, baina handiagoa estatu osorako EAErako baino. Hortaz, bien arteko diferentziak gutxituz doa.

Eraikuntzaren jarduerari dagokionez, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak agerian utzi duenez, hasitako etxebizitzaren guztizko kopurua, 2008an eta 2009an nabarmen jaitsi ondoren, goranzko bidean hasi zen 2010-2011 biurtekoan, nabarmen hazita betiere. 2012 eta 2015 bitartean, ordea, behera egin izan du hasitako etxebizitzaren kopuruak, neurri desberdinean, hain zuzen ere % 15 aldiko azken urtean. 2016. urtetik, hasitako etxebizitza kopuruak gora egin du berriz, hala ere, urtero tasa murriztuagoekin egiten du. Horrela, 2019an, 6.478 etxebizitza hasi ziren, aurreko urtean baino % 0,8 gehiago, hasitako etxebizitza babestuetako % 19,1eko igoeraren ondorioz (guztira, 2.152 unitate). Bestalde, % 6,3 jaitsi da hasitako etxebizitza libreen kopurua (4.326 unitate).

Bestalde, EAEn *amaitutako etxebizitza* kopurua 2019an 4.753 da, aurreko urtean baino % 7,5 gehiago, amaitutako etxebizitza babestuen igoeraren ondorioz (+% 56,5), eta etxebizitza libreen % 4,3 jaitsieraren eraginez. Horren ondorioz, aurtan handitu egin da etxebizitza babestuak EAEko eraikuntzako jardueran duen partaidetza, zeren eta bukatutako etxebizitzaren artean behera egin baitzuen, 2018ko % 19,4tik 2019ko % 28,3ra.

Etxebizitzaren eskariari dagokionez, gurasoekin eta tutoreekin bizi diren 18-44 urteko pertsonek lehen etxebizitza eskuratzeko beharren gaineko lehenbiziko ikuspegian, Eusko Jaurlaritzaren azken "Etxebizitza beharren eta eskariaren gaineko inkesta"ren arabera (EBEI), diru-sarrerak zituzten 62.100 pertsona (2017ko datuak, eskuragarri dauden azkenak) lehenengo etxebizitza eskuratu beharrean zeuden, hots, % 14,7ko jaitsiera 2015eko inkestaren aldean. Bilakaera hori ikusita berretsi egiten da lehenengo etxebizitza eskuratzeko eskariaren goranzko joera estrukturala dagoela Euskadin, 2009tik hain zuzen. Izan ere, urte horretan 125.514 lagun ziren, eta eskaria, berriz, 110.667 etxebizitzakoa da.

Bestalde, guztira 75.970 euskal familiak diote etxebizitza aldatu beharra dutela, guztizkoaren % 8,6k. Hau da, % 43ko igoera 2015aren aldean: urte horretan guztizkoaren % 6,2 ziren etxebizitza horiek. Hortaz, 2011n hasitako goranzko joera itzuli da, 2013-2015 aldian behera egin ostean. Halaber, etxebizitzaren beharraren inkestan zenbatetsitakoaren arabera, 2017an, guztira 76.286 euskal familiek behar zituzten etxebizitza birgaitzeko lanak, hots, EAEko familia-etxebizitza parkearen % 8,6k. Bilakaeraren aldetik ikusten denez, hazkunde nabarmena dago etxebizitza birgaitzeko beharrean 2015aren aldean, bai etxeen bolumenean (% 31,5), bai behar horren intzidentzia erlatiboan (+0,9 puntu portzental).

EAEko familiek etxebizitzak ordaintzeko egin behar duten **finantza-ahaleginari** dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitzaren Behatokiak erakutsi du, Higiezinaren Erregistro Estatistikako datuak erabilita, finantza-ahalegin hori hileko

⁶² Turismo-alokairuaren etekinak PFEZen zerga-oinarri orokorrean sartzen dira, eta etxebizitzakoak aurrezkiaren zerga-oinarrian. Beraz, karga-taula abantailatsuagoak aplikatzen zaizkio.

batez besteko hipoteka kuotaren eta soldata kostuaren arteko harremanaren ikuspuntutik aztertuz gero, % 27,80koa izan da 2019ko laugarren hiruhilekoan, hau da, aurreko urtean baino 6 hamarren gutxiago ditu. Estatu mailan, kontrako ibilbidea gertatu da: ahalegin horiek, 2019ko amaieran, soldaten batez besteko kostuaren % 31,04 ziren (+0,60 puntu portzentual). Epe laburragoko ikuspegitik, azken hamarkadan (2009 eta 2019 bitartean) finantza-esfortzu hori 4,11 puntu txikiagoa da EAEn eta 3,04 estatuan.

Higiezinen jarduerari dagokionez, Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendako Ministerioak (aurreko Sustapen Ministerioak) Notarioen Estatistika oinarri hartuta emandako datuen arabera, 2019an EAEn etxebizitzaren 23.637 salerosketa eskritura gauzatu ziren notarioaren aurrean (behin-behineko datuak dira), hots, % 2ko igoera 2018koaren aldean (-% 2,5 izan zen epealdi berean, Estatu osoan, non guztira 568.180 transakzio zenbatu ziren).

Krisiak bizi-baldintzetan duen eraginetako bat da hipoteka edo errenten gastuak ezin ordaintzeagatik etxebizitza galtzen duten familien kopuruak gora egiten duela. Botere Judizialaren Kontseilu Nagusiak (BJKN) Euskadiko lehen instantziako epaitegietan aurkezturiko hipoteka-betearazpenen segimendua egiten du, eta adierazi duenez, 2019an 237 betearazpen erregistratu ziren, hots, % 45,3ko jaitsiera aurreko urtearen aldean. 2019an aurkezturiko 237 betearazpenak estatuko 17.411 betearazpenen % 1,4 dira (2018ko -% 36,5en aldean). Era berean, 2019an, 806 utzarazpen egin ziren gure Erkidegoan alokairua ez ordaintzeagatik (+% 4,8 aurreko urtearen aldean), hots, Estatuko utzarazpenen % 2,2.

Etxebizitza politikari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza Sailak egindako gastua, 2009an 207,4 milioi eurokoa izan zena, erdira murriztu zen 2015ean (99,8 milioi euro arte), kontrako egoeraren ondorioz. 2016. urtetik, hazkunderako bideari jarraitu zion berriz. Horrela, 2018an (eskura dugun azken datua), 152,9 milioi eurotan kokatu zen, (+% 6,8), EAEko BPGren % 0,2, aurreko urtean baino ehuneko bat gehiago, gastuaren bilakaeraren eta ekonomiaren hazkunderaren ondorioz.

Gaur egun indarrean dago 2018-2020ko Etxebizitza Plan Zuzendaria, 6 ardatz estrategikoren inguruan zehaztua (alokairuko etxebizitza parkea bultzatzea, etxebizitza babestuen parkearen kudeaketa eraginkorrean aurrera egitea, etxebizitza esleitzeko eta eskuratzeko beharkizunetarako prozedurak berrikustea eta aldatzea, etxebizitzaren berrikuntzan aurrera egitea eta lankidetzaren sareak sortzea arloko politikak hobeto kudeatzeko eta uztartzeko), eta 806,5 milioi euroko gastu osoa aurreikusten du. Horietatik, 526,3, gastuen aurrekontu bateratuari dagozkio, eta gainerako 280,2 milioiak, etxebizitza-prestazioen zenbatekoari (EPO eta EPE).

Zaharberritzea Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-politikaren ardatz estrategikoetako bat da, jadanik esan den moduan. 2019ko eragiketei dagokienez, Etxebizitzaren Behatokiak eginiko zenbatespenen arabera, urtean emandako diru-laguntzak lagungarriak izan dira orotara 11.196 etxebizitza birgaitzeko EAEn (+% 7,2 2018aren aldean), guztira 19,5 milioi euro (+% 8,9). 2019an batez besteko dirulaguntza 1.742 € da etxebizitzako, aurreko ekitaldian baino % 1,6 gehiago. Emandako laguntza gehienak elementu komunitarioak birgaitzeko erabiliko dira (19,2 milioi euro, guztizko diru-laguntzaren % 98,3); % 1,7 besterik ez da etxebizitza barruko lanetarako.

Alokairuaren merkatua sustatzeari dagokionez, Eusko Jaurlaritzak, etxebizitza babestuen zuzeneko sustatzaile gisa aritzeaz gain, diruz laguntzeko politika ere mantentzen du, beste eragile publiko zein pribatuei laguntzak emanez, alokairuaren araubidea sustatzeko helburuarekin. 2018an politika horrek oso jarduerak baxua izan zuen (dirulaguntza bat bakarrik eman zen, 50.000 eurokoa). 2019an berritoki ekin dio, eta 3,2 milioi euro bideratu dira alokairurako, 83 etxebizitzaren alokairua sustatzeko. Laguntza horietatik, % 75, hots, 2,4 milioi, dirulaguntzetarako bideratu ziren, eta gainerako % 25, sorospenetarako. Halaber, Gobernuak maileguak ematen dizkie alokatzen dituzten etxebizitzaren sustatzaileei, baldintza berezietan. 2019an 16 milioi euroko maileguak egin ziren; 2018an, berriz, ez zen laguntzarik eman.

Bestalde, Etxebizitza Saileko "Bizigune" programaren helburua da etxebizitzak jabeek jasotzen dutenaren azpitik dagoen errenta baten truke alokatzea, etxebizitza hutsari erabilgarritasuna emateko. Errentariak hilean batez beste 236 euro ordaindu dituzte errenta gisa 2019an. Jabeek, berriz, batez beste 500,8 euro jaso dituzte hilean. Laguntza horien zenbateko osoa 29,13 milioi eurokoa izan da, 2018an baino % 24 gehiago. 2019ko abenduan hartu eta kudeatutako 6.004 etxebizitzek % 12,8ko igoera ekarri dute 2018aren aldean, eta programa hau abian jarri zenetik zifrarik altuena da.

Halaber, Eusko Jaurlaritzak, partikularren artean errentamendu-araubide bultzatzeko beharraren aurrean, 2012tik bitartekaritza programa bat garatzen du alokairu libreko merkatuan, "ASAP programa" hain zuzen ere (Alokairu Segurua Arrazoizko Prezioa). 2019ean 223 errentamendu-kontratu formalizatu ziren. Bestalde, batez besteko alokairuaren errenta 498,6 euro izan zen aipatutako urtean (+% 0,7 aurreko urtearen aldean). Azkenik, nobedade gisa, 2019an, "Gaztelagun" programa abian jarri da, gazteei emantzipatzen laguntzeko, errenta ordaintzeko zuzeneko laguntzen bidez. Urte honetan 746 pertsonari eman zaie laguntza, 966.528 euro guztira. Beraz, onuraduneko 1.295,6 euroko batez besteko laguntza eman da.

Azkenik, "Euskadiko etxebizitzarekin loturiko politika fiskala: gastu fiskalaren norainokoa eta eragina" izeneko txostenak, Etxebizitzaren Euskal Behatokiak hiru foru aldundietako PFEZren ziozko likidazioen datuak oinarrituta eginak, nabarmentzen du, lehenik eta behin, euskal ogasunek 2.789 milioi euro gutxiago kobratu dituztela etxebizitzarekin loturiko PFEZren kenkari fiskalengatik 2011. eta 2017. urteen artean, bestela esanda, urtean 399,8 milioi euro batez beste. Gastu fiskalaren zenbateko horrek PFEZren kenkariarekin du zerikusia, etxebizitzaren erosketarengatik (eta etxebizitza kontuengatik), nahiz alokairuagatik birgaikuntzagatik, neurri desberdinean bada ere: etxebizitza erosteko pizgarrien zioz 2011-2017 aldian kobratzeari utzitako 2.261 milioi euroekin du zerikusia gasturik handienak (guztizkoaren % 80,8). Alokairuaren ziozko kenkariarekin lotutako gastu fiskala, berriz, 367 milioi eurokoa izan da epealdi berean (etxebizitza guztien % 16,8). Azkenik, birgaikuntzaren lotutako gastu fiskala guztizkoaren % 2,4 besterik ez da izan, 67 milioi euro.

Azken ekitaldia ardatz hartuta eta datu bateratuak izanik, hauxe nabarmentzen da: etxebizitzaren ziozko kenkariaren zenbatekoa, 2016an, 379,15 milioi euro izan zen, 2015ean baino % 0,7 gehiago. Kenkari horiek PFEZren ziozko zerga-bilketa guztiaren % 7,8 dira eta zerga-bilketa osoaren % 3, baita EAEn BPGd-aren % 0,6 ere urte horretan (behin-behineko datuak dira). Era berean, Eusko Jaurlaritzak urte horretan betearazitako gastuaren % 351 dira (108,1 milioi euro).

5.2. GOGOETAK

5.2.1. Hezkuntza eta kultura

Nabarmentzeko gertaera gisa baloratzen dugu EAE lehen postutan kokatzea hezkuntza arloko zenbait adierazletan, Europako estatuen eta autonomia-erkidegoen aldean, nahiz eta hezkuntzan egindako gastu publikoa BPGren gainean jaitsiera izan.

Deigarriak dira zenbait alderdi, eta horien gainean hain zuzen gogoeta egin beharko genuke.

Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikasle kopuruak handitzen jarraitu badu ere, Haur Hezkuntzan egindako matrikulazio kopuruak behera jarraitzen du, joera demografikoen ondorioz.

Erdi-mailako Lanbide Hezkuntzako matrikulazioa igo eta Batxilergoan jaitsi bada ere, egia esan, derrigorrezko hezkuntza amaitutakoan, ikasle gehienek Batxilergoa aukeratzen dute, erdi-mailako lanbide-moduluen aurrean. Zentzu horretan, uste dugu beharrezkoa dela esfortzuak bikoiztea, lanbide-ikasketa horiek indartzeko beharrezkoa izan daitezkeen estadio guztietan.

Generoaren arabera banaketa garrantzitsua ikusten jarraitzen dugu. Horrela, emakumeen partaidetza-tasa txikiagoa da zientzia arloan eta arlo teknikoan, eta nabarmen handiagoa pertsonen zainketan eta osasunean. Arlo teknikoak laneratzeari dagokionez emaitzarik onenak lortzen ari direnez, emakumeek abiapuntu txarragoa dute gizonen aldean jarduera profesionala garatzeko orduan.

Azpiratu nahi dugu 30 eta 34 urte arteko biztanleen ehunekoak Euskadin (goi-mailako hezkuntzako titulua dutenen artean) Europako helburua nabarmen gaitzen duela. Beherazko joerarekin Estatuko ratioak handiena dauka, eta Estatu kideenarekin alderatzen badugu, Lituaniak bakarrik du ehuneko handiagoa.

Kulturari dagokionez, gogorazi behar dugu berez aberastasuna sortzen duela kulturak, baina, horrez gain, harago doa eta eragin erabakigarria du beste arlo ekonomiko eta sozial batzuetan. Izan ere, ezin dugu alde batera utzi eskaintza honek, berez, duen eginkizun integratzaile eta kohesiboa.

Horrenbestez, hauxe da gure kezka:

- Euskadin sektore horren enpleguan izandako jaitsierarengatik, eta kultura arloko enplegurik gehien sortzen duten autonomia-erkidegoen rankingean EAE bosgarren postuan egoteagatik.
- Arlo publiko zein pribatuan egindako gastu-maila txikia izateagatik. Familiako batez besteko gastuari dagokionez, harritu egiten gaitu EAE hamargarren postuan egoteak gehien gastatzen duten autonomia-erkidegoen rankingean, eta pertsonako batez besteko gastuan Estatuko batezbestekoaren azpitik egotea, hamargarren postuan. Hori guztia arlo hauetan egindako gastu txikiagoaren ondorioz: ikus-entzunezko eta informazioaren tratamendurako euskarriak, ekipamenduak eta osagarriak, telefonia mugikorra eta Internetekin loturiko zerbitzuak.

5.2.2. Inguru naturalaren egoera

Alderdi hauek nabarmendu nahi ditugu:

Klima-aldaketari dagokionez:

- Kezkatzen gaitu berotegi-efektuko igorpena handitzeak 2016. urtearen aldean. Horregatik nabarmentzen dugu eragile guztiek (gizartea, enpresak eta administrazioak) ahalegindu behar dutela 2050erako Klima-aldaketaren euskal estrategiaren helburuak lortzen.
- Positibotzat jotzen dugu BPG unitate bat eratzeko sortutako igorpenek beherazko joera agertzea. Hala ere, oraindik 28ko EBren batezbestekoaren gainetik daude, zertxobait.
- Sektoreka aztertuz, azken 12 urteetan sektore guztietan igorpenak jaitsi badira ere, 2016-2017 aldian oro har handitu dira, eta esanguratsua da energia, industria eta garraio sektoreen egoera.

Horregatik, ezinbestekoa da errepidezko garraioan igorpenak txikiagotzen dituzten ekintzetan sakontzen jarraitzea. Zenbait neurri hartu behar dira, hala nola joan-etorrien eskaera murriztea, trafikoa gutxien kutsatzen duten garraiobideetara orientatzea (trena, ibai-nabigazioa, garraio kolektiboa), azpiegiturak baliabide aldaketa honetara egokitzea eta energia-iturri jasagarriak erabiltzea garraiobide guztietan.

Hondakinei dagokienez, ekonomia lineal batetik zirkular batera igarotzean garrantzitsuak direnez:

- Pozgarria da guretzat hiri-hondakinak txikiagotzea, eta gaika bildutakoak handitzea eta nahastutakoak gutxiagotzea. Horrek, berreskuratze lanak erraztuko ditu.
- Horren aldean, gainerako hondakinetan (arriskutsuak eta ez-arriskutsuak), kezkatuta ikusten dugu birziklatzeak tratamendu-jardueretan duen eragina txikiagotzea. Beharrezkotzat jotzen dugu haien kudeaketa egokia eta murrizketa ekartzen duten neurriak hartzea, plastikoekin bereziki, kliman duten eraginarengatik.

Azkenik, enpresek ingurumen-babesean egindako gastuari dagokionez, egokitzen jotzen dugu 2016an ikusitako beheranzko joera apurtzea, izan ere, 2017. urtean ez du jarraitu.

Amaitzeko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearentzat ezinbestekoa da euskal gizarte osoa sentikor agertzea hondakinen murrizketaren aurrean zein berotegi-efektuko gasak txikiagotzen laguntzen duten bizitza-ohituren aurrean. Horrez gain, EAEren ekonomia zirkularrean laguntzen duten politika publikoak txertatu behar ditu.

Ekonomia zirkularra jasangarritasunarekin lotzen den kontzeptu ekonomikoa modu eraginkorrean izan dadin, hondakin nahastuaren helburuak nulua izan behar du. Horretarako, ondo egongo litzateke herri bakoitzean hondakinen kudeaketarako aholkulariaren irudia ezartzea, herritarrei nahiz industriari hondakinak kudeatzen laguntzeko, eta pizgarri ekonomiko, fiskal eta bestelakoak bereizten dituzten jarduerak sustatzeko; baita hondakindegia eta hondakin arriskutsuak biltegitratzeko eremuak zorrozki kontrolatzeko ere.

5.2.3. Osasuna eta osasun-sistema

EAEko biztanleek osasun-adierazle onak erakusten jarraitzen dute (bizi-itxaropena handiak eta goranzkoak, heriotza-tasa beheranzkoak...). Horiek, gainera, hobetzen jarraitzen dute.

Berriro nabarmentzen dugu heriotza gero eta urte gehiagorekin gertatzeak ondorioak dituela gaixotze-tasan, jarduera mugatzean, mendekotasunean eta hedaduraz, gastu soziosanitarioan.

Gaixotasun kronikoak dira ugariak Euskadin (bereziki zirkulazio- eta digestio-aparatukoak). Ahaleginik handiena 65 urtetik gorakoen arretan egin da. Eta zainketen eskaerak gora jarraitzen duela berretsi da.

Azpimarratu behar dugu bizi-itxaropenak aurrera jarraitzen duela, baina ez dela hobekuntzarik gertatzen desgaitasunik gabeko bizi-itxaropenean. Bestalde, bizi-itxaropena luzatzeari esker bizitzen dituzten urte gehiago horiek, jarduera mugatuta bizitzen dituztela. Bestalde, kontuan hartu behar dugu:

- Desgaitasuna eta mendekotasuna handiagoak dira 75 urtetik gorako emakumeen taldean, adin-talde bereko gizonen taldean baino.
- Biztanleengan oro har antsietate eta depresio sintomak jaitsi badira ere, 75 urteko eta hortiko gorako emakumeen egoera guztiz kontrakoa da: aipatutako sintomak handitu egin dira.

Osasun arloko gastuak gora jarraitzen du termino absolutuetan, eta biztanle babestuko gastatutako zenbatekoa EAEn Espainiako handienetakoa da.

Kontseilu honen ustez, komenigarria izango litzateke egoera horretara eramaten duten eragileen inguruan gogoeta egitea eta laguntza eta prebentzio neurriak abian jartzea. Biztanle-talde honen bizi-kalitatea, pixkanaka gero eta handiagoa dena, okerragotzen ari da. Horrek, lehendabizi, osasun publikoko arazo bat dakar, eta bigarrenik, gero eta giza baliabide, baliabide material eta ekonomiko gehiago bideratu behar dira.

Euskal osasun-sistemaren etorkizuneko iraunkortasuna balio partekatua da, eta iraunkortasun hori eta beste eragile batzuk zuzenean lotuta daude gizartearen pixkanakako zahartzearekin. Zahartze horrek, emakumeen kasuan, jarduera mugatzea ere ekartzen ari da neurri handiagotan.

Azkenik, jasota utzi nahi dugu, osasuna zentzu zabalean definitu badugu ere, ongizate-sistema publikoen garapenak, zentzu hertsian, osasuna, osasun-sistemari dagokion ondasun babestutzat hartzea ekarri duela, eta ongizatearen beste osagai batzuk beste sistema batzuen barruan sartu direla. Esaterako, desgaitasunekin bizitzen garen urte kopurua handitzeak, erronka handia ekartzen du gizarte-zerbitzuetarako, osasun-sistemarako baino, eta bi sistemak sektore artean integratzea eragin du, oraindik oso ezegonkor eta berria dena, bestelako arrazoien artean, ongizatearen bi oinarrietan dauden inbertsio eta garapen desberdintasunarengatik.

5.2.4. Etxebizitza

Euskadiko etxebizitzaren merkatuak doitzen jarraitu du 2019. urtean, eskaintzari dagokionez, azken krisitik, eta prezioek egonkortzeko joera dute. Alabaina, EAEk sei urte daramatza jarraian etxebizitzaren salerosketan gora eginez, higiezinaren arloko jardueren susperraldiaren ezaugarri. Eraikuntza-mailan, azken bi urteetan, hasitako eta amaitutako etxebizitza kopurua handitu da, finantza-krisiaren aurreko urteetatik urrun. Halaber, birgaitzeak hazkunde-tasekin jarraitu du azken urtean.

Alokatutako etxebizitzaren eskaintza murriztu da azken urtean, eta etxebizitza babestu gutxi daude Etxebide-ren erregistroan dagoen eskaera kontuan hartuz. Halaber, turismo-erabilerako etxebizitzaren fenomenoak finkatzeak kalte egin dio, alokatuta dagoen etxebizitza pribatuko eskaintzaren % 13 ekartzen duelako. Horrez gain, alokairu pribatuaren errentak handitu dira, eta horrek zaildu egingo du mota horretako etxebizitza eskuratzea. Gazteengan eta baliabide gutxiko pertsonengan izan dezakeen eragina kezkatzen du, hala ere, alokairua ez ordaintzeagatik utzarazpenak zertxobait murriztu dira azken urtean.

Testuinguru horretan, 2019rako datuen aurrerapenaren arabera, babes ofizialeko etxebizitzaren ekoizpena (amaitutako etxebizitzak) hobetu egingo da, eta hori positibotzat jotzen dugu. Hala ere, administrazio publikoek ahalegin handiagoa egin beharko dute alokatutako etxebizitza babestuen eraikuntzan, eta etxebizitzak alokatzeko mugitzeko programa publikoekin jarraitu beharko dute, Etxebiden erregistratuta dauden euskal herritarren etxebizitza eskaerari erantzuteko, eta gazteei emantzipatzen laguntzeko.

Zehazki, aztertu behar da zer ekimen jar daitezkeen abian errenten prezioen igoera gelditzeko, izan ere, horrek, gazteak emantzipatzea eragozten du, eta talde ahulei eskuratzen zailtzen die. Bestalde, esfortzu handiagoa egin behar da etxebizitza eskuratzeko programak ezagutzera emateko, herritarrek oso gutxi ezagutzen dituztelako.

Halaber, birgaitze programekin jarraitzean, Eraikinen Ikusapen Teknikoek eskatutako esku-hartzeen emaitzari eta Euskadiko etxebizitzaren energia-efizientzia hobetzeari erreparatu beharko litzaieke.

Aurreko urteetan bezala, EGABek uste du proposamen horiek gauzatzeko, 2018-2020 Etxebizitza Plan Zuzendari garatu eta bete behar dela. Oraingoz, 2019an egindakoak positiboak izan dira, bide egokitik aurrera egin zaiolako.

Bestalde, administrazio publikoek irtenbideak eman beharko lituzkete hutsik dauden etxebizitzaren stockari etekina ateratzeko eta etxebizitza beharra arintzeko.

Azkenik, modalitate berriek etxebizitza arloan (aldi baterako jabetza, partekatua, cohousing...) ematen dituzten gizarte-aukerak kontuan hartu eta baliatu behar ditugu, politika publikoak eta araudi egokiak garatuz; baita beren eginkizun soziala bermatuz ere. Bestalde, biztanle guztiek etxebizitza duin eta egokia izan beharko lukete.

VI. KAPITULUA

EAEko Araubide Jarduera

A large, light gray silhouette of the Basque Country (EAE) map, filled with various icons representing different sectors: architecture, industry, agriculture, and people. The icons include buildings, a truck, a helicopter, a crane, a person, a cow, and a sheep, symbolizing the diverse economic and cultural landscape of the region.

EAErentzako Autonomia Estatutuaren abenduaren 18ko 3/1979 Lege Organikoak azaltzen du EAEren eskumena dela gai jakin batzuetan legeria garatzea eta bere lurraldearen barruan estatuaren oinarritzko legeria betearaztea. Era berean, lege horrek adierazten du EAEko botereak Legebiltzarraren bidez, Eusko Jaurlaritzaren bidez eta lehendakariaren bidez gauzatuko direla, eta lurralde historikoek beren foru erakundeak estatutuan xedatutakoaren arabera edukiko eta antolatuko dituztela.

EAEko autogobernurako erakundeak indarrean sartzean, ezinbestekoa suertatu zen, Autonomia Estatutuan ezarritakoarekin bat etorritik, Legebiltzarrak Eusko Jaurlaritzaren antolaketa eta eskumenei buruzko legeak eta erakunde komunak eskumen maila eta lurralde historikoen eskumen maila arautzeko legeak onestea.

Eusko Jaurlaritzaren egitura, haren eskumenak eta Legebiltzarrarekin dituen harremanak finkatzeko helburuarekin, Gobernuari buruzko ekainaren 30eko 7/1981 Legea onetsi zen. Beste eskumen batzuen artean, legeak zehazten du, gobernuak honakoak gauzatu behar dituela: lege ekimena, lege proiektuak onetsiz eta Legebiltzarrari bidaliz; legegintzarako eskuordetzea, legegintzako dekretuen bidez; eta araudiak egiteko ahalmena, dekretuen eta aginduen bidez.

Gerora, Autonomia erkidegoko erakunde komunak eta bertako lurralde historikoetako foru organoen arteko harremanak buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legea aldarrikatu zen. Lege horrek Eusko Legebiltzarra izendatzen du lege maila duten arauak onesteko gaitasuna daukan erakunde bakar gisa autonomia erkidego osoan, baldin eta lege horien gaia Autonomia Estatutuaren arabera autonomia erkidegoari badagokio eta estatutuan lege honek edo ondorengo legeek ez badiete gaia lurralde historikoetako foru organoei esleitzen. Tradizio historikoarekin bat etorritik, lurralde historikoetako foru organoak Batzar Nagusiak eta Foru Aldundiak dira.

Era berean, lurralde historikoetako eskumenak arautzen ditu. Ezartzen duenez, beraien bakarreko eskumenekoak diren gaitan lurralde historikoei dagokie arauak egiteko ahalmena, bakoitzaren Batzar Nagusiaren foru arauen bidez.

Legegintza Botereak eginiko araua da legea zentzu hertsian, hots, Parlamentuak eginikoa. Zenbait kasutan, oso espezifikotik, gobernuak onetsitako lege mailako arauak onartzen dira: legegintza dekretuak (EEren 82.-85. artikulua) eta lege dekretuak (EEren 86. artikulua).

Legegintzako ekimena, hau da, prozedura legegilea martxan jartzeko gaitasuna, honako hauek proposa dezakete:

- Legebiltzarreko taldeak, edo legebiltzarkide batek, beste lauren sinadura jasoz gero.
- Gobernua.
- Lurralde historikoak ordezkatzeko dituzten erakundeak.
- Legegintzako herri-ekimena, EAEko 30.000 herritarren sinadurarekin.

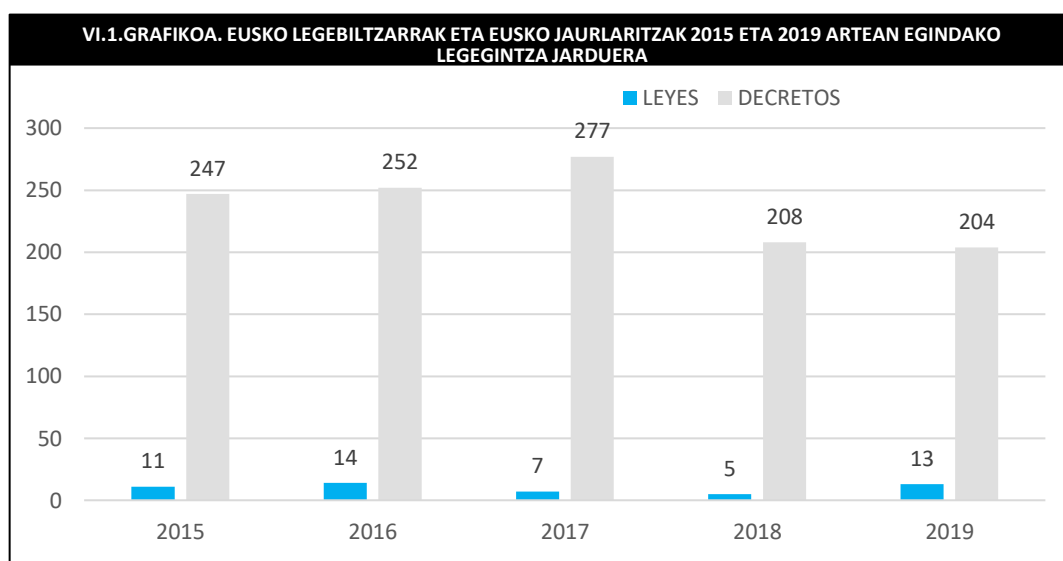
Ekimena Eusko Jaurlaritzarena denean “lege proiektua” izena jasotzen du; gainerako kasuetan, “lege proposamena” da.

Eusko Legebiltzarrak, legeak egiteko bere eginkizuna betetz, 13 lege onetsi zituen, guztira, 2019an, honako hauek:

- [Otsailaren 14ko 1/2019 Legea, diru-sarrerak bermatzeko errentaren arloan 2019ko ekitaldirako presako aurrekontu-neurriei buruzkoa.](#)
- [Otsailaren 14ko 2/2019 Legea, lantsien arloan 2019ko ekitaldirako presako aurrekontu-neurriei eta luzapenaren beste alderdi batzuei buruzkoa.](#)
- [Otsailaren 14ko 3/2019 Legea, hezkuntza alorrean 2019ko ekitaldirako presako aurrekontu-neurriei buruzkoa.](#)
- [Otsailaren 21eko 4/2019 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko Jasangarritasun Energetikoari buruzkoa.](#)
- [Apirilaren 4ko 5/2019 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoan 1978 eta 1999 bitartean izandako motibazio politikoko indarkeria egoeran giza eskubideen urraketa jasan dituzten biktimei errekonozimendua eta erreparazioa emateari buruzko uztailaren 28ko 12/2016 Legea aldatzekoa.](#)
- [Maiatzaren 9ko 6/2019 Legea, Euskal Kultura Ondarearena](#)

- Ekainaren 27ko 7/2019 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko Poliziari buruzko Legearen bosgarren aldatetarena.
- Ekainaren 27ko 8/2019 Legea, 2019-2022 Euskal Estatistika Planari buruzkoa.
- Ekainaren 27ko 9/2019 Legea, 14/2012 Legea, ekainaren 28koa, transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzkoa aldatzekoa.
- Ekainaren 27ko 10/2019 Legea, establezimendu komertzial handien lurralde antolamenduari buruzkoa.
- Abenduaren 20ko 11/2019 Legea, Euskadiko Kooperatibena.
- Abenduaren 20ko 12/2019 Legea, ehizaren martxoaren 17ko 2/2011 Legea aldatzekoa.
- Abenduaren 27ko 13/2019 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko Aurrekontu Orokorrak onetsi dituen 2020ko ekitaldirako.

Bestalde, **Eusko Jaurlaritzak**, arauak egiteko bere ahalmena erabiliz, guztira 208 dekretu onartu ditu 2019an.

Era berean, ezaguna da Eusko Jaurlaritzaren XI. Legegintzaldia (2016-2020)osatzen duten urteetarako **Legegintza Programa**, Gobernu Kontseiluak onetsitakoa 2017ko maiatzaren 9an. Lege proiektu batzuk 2019an onetsi zituzten (beltzez eta hondo urdinarekin adierazitakoak), Eusko Legebiltzarrean izapidetzearekin jarraituz (VI.1. koadroa).

VI.1. KOADROA. XI. LEGEGINTZALDIA (2016-2020). LEGEGINTZALDI PROGRAMA, ETA 2020KO ABENDUAREN 31KO BALANTZEA				
SAILA	AURREIKUSITAKO ARAUA	EGAB-EN* IRIZPENA	GOBERNUAREN EGOERA (Hala badagokio, onespén data)	LEGE BILTZARRAREN EGOERA
LEHENDAKARITZA	Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako Legea bigarren aldatzeko Legea	14/2019 IRIZPENA	C.G. 2020-02-08	Izapidetzen
	EAEko Kulturako Zentroen Legea		C.G. 2019-06-25	Izapidetzen
GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	Xedapen orokorrak sortzeko prozeduraren legea		C.G. 2019-01-22	Izapidetzen
	EAEko administrazio publikoen zigor-ahalmenari buruzko 2/1998 Legea aldatu duen Legea		C.G. 2018-11-27	Izapidetzen
	Enplegu Publikoaren Legea	15/2018 IRIZPENA	C.G. 2019-01-29	Izapidetzen
	ESPren gardentasunaren, herritarren partaidetza eta gobernu onaren legea	12/2015 IRIZPENA	C.G. 2017-09-19	
	ESPren antolaketaren eta funtzionamenduaren	13/2015 IRIZPENA	C.G. 2017-10-03	

	Legea			
GARAPEN EKONOMIKOA ETA AZPIEGITURAK	Administrazio publikoen energia- eraginkortasunaren Legea	-	C.G. 2017-06-27	Otsailaren 21eko 4/2019 Legea onetsita
	Mugikortasun iraunkorraren Legea	11/2019 IRIZPENA	C.G. 2019-12-03	Izapidetzen
	Landa Garapenari buruzko apirilaren 8ko 10/1998 Legea aldatu duen Legea		2020 hasieran hasi zen	
	EAEko portuen eta itsas garraioaren Legea	8/2015 IRIZPENA	C.G. 2018-06-13	Ekainaren 28ko 2/2018 Legea onetsita
	Errepide Plan Orokorren Legea 3. aldiz aldatzeko Legea		C.G. 2018-06-12	Azaroaren 29ko 5/2018 Legea onetsita
ENPLEGUA ETA GIZARTE POLITIKAK	Enpleguko euskal sistemaren legea		Hasi gabe	
	Diru-sarreraren eta gizarte inklusiorako legea aldatu duen legea **		C.G. 2018-04-17	
	Haurrei eta nerabeei arreta eta babes emateko 3/2005 Legea aldatu duen legea.			
INGURUMENA, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA	Klima aldaketa ***		2020 hasieran hasi zen	
OGASUNA ETA EKONOMIA	Ekarpenen Legea		Hasi gabe	
	EAEko Aurrezki Kutxen eta Banku Fundazioen Legea	5/2015 IRIZPENA	Izapidetzen	
	Diru-laguntzen araubidea arautzen duen legea		Hasi gabe	
	2018-2021eko Estatistikako Euskal Planaren Legea		C.G. 2018-11-27	
HEZKUNTZA	Lanbide Heziketaren Legea **	15/2015 IRIZPENA	C.G. 2017-05-30	Ekainaren 28ko 4/2018 Legea onetsita
	Hezkuntzaren Euskal Legea		Hasi gabe	
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	Kultura ondarearen euskal legea	19/2015 IRIZPENA	C.G. 2017-07-18	Maiatzaren 9ko 6/2019 Legea onetsita
	EAEko Kirolaren 14/98 Legea eguneratzeko Legea			
	Kiroleko dopinaren kontrako legea aldatu duen legea	10/2011 IRIZPENA	C.G. 2017-07-04	Ekainaren 7ko 1/2018 Legea onetsita
	Euskadiko agirien kudeaketa osoaren legea	8/2012 IRIZPENA	Izapidetzen	
	Euskadiko kirol lanbideak eskuratzeari eta erabiltzeari buruzko legea	11/2015 IRIZPENA	C.G. 2017-11-07	Izapidetzen
SEGURTASUNA	EAEko Polizia Legea aldatu duen Legea		C.G. 2018-06-26	Abenduaren 20ko 11/2019 Legea onetsita
LANA ETA JUSTIZIA	Euskadiko kooperatiben legea	13/2018 IRIZPENA	C.G. 2018-12-18	Ekainaren 27ko 7/2019 Legea onetsita

Iturria: LEHENDAKARITZA Egikaritze balantzea. Gobernu programa. 2019ko ekitaldia

*** Oharra: EGAB-en irizpenak beste arau batzuetan oinarrituz egin ahal izan dira, aurreko legegintzaldietakoak baitira.**

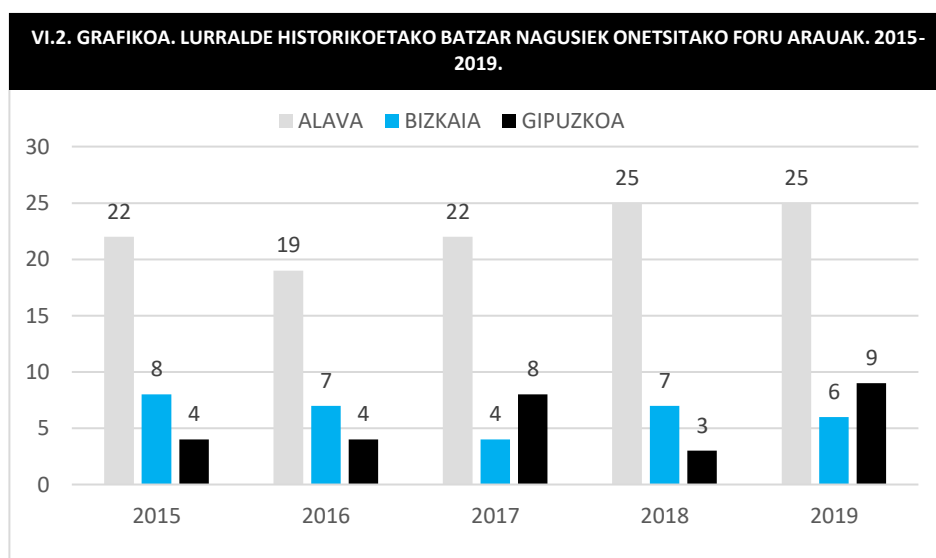
**** Lege proposamen gisa izapidetuta, gobernuko legebiltzar taldeek (EAI; PSE) hala eskatuta.**

***** Ingurumen, Klima Aldaketa eta Natura Kontserbazio Legea 3 legetan banatu da: Klima Aldaketaren Legea, Ondare Naturala Kontserbatzeko Legea eta Ingurumen Administrazio Legea**

Bere aldetik, Eusko Jaurlaritzak urtero onesten du **Urteko Araubide Plana**. Bertan jasotzen dira lege proiektuak eta dekretu maila duten xedapen orokorrak, hain zuzen ere, gobernuaren planaren barne daudenak, eta sail bakoitzak urtean onesteko aurreikuspenak dituztenak. 2019rako aurreikusitako planean 121 proiektu dekretu zeuden. Horietatik 45 onetsi ziren (ikus, VI.2. koadroa).

VI.2. KOADROA. EUSKO JAURLARITZAREN 2019KO URTEKO ARAUBIDE PLANA. BETETZE MAILA		
	PROIEKTU KOP.	ONARTUAK
LEHENDAKARITZA	7	5
GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA	8	5
GARAPEN EKONOMIKOA ETA AZPIEGITURAK	28	6
ENPLEGUA ETA GIZARTE POLITIKAK	9	4
INGURUMENA, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA	8	5
OGASUNA ETA EKONOMIA	5	1
HEZKUNTZA	28	8
OSASUNA	13	3
TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA	7	3
KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA	3	2
SEGURTASUNA	8	6
LANA ETA JUSTIZIA	4	2
GUZTIRA	121	45
<i>Iturria: LEHENDAKARITZA Egikaritze balantzea. Gobernu programa. 2019ko ekitaldia</i>		

Lurralde Historikoetako Batzar Nagusiei dagokienez, hona hemen 2019an izan duten araugintza jarduera, onetsitako Foru Arauak oinarri hartuta neurtu dena: Araban 25 foru arau onetsi ziren, 2018an moduan; Gipuzkoan 9 arau onetsi zituzten, 2018an berretsi zituztenak baino 6 gehiago; eta Bizkaian, 2019an 6 arau onetsi zituzten, aurreko urtean 7 izan zirelarik.

Azkenik, **Euskadiko EGABek**, erakunde aholku-emailea den aldetik, hamasei irizpen eman ditu 2019an:

- 1/19 Irizpena, Ikuskizun Publikoen eta Garapen Jardueren Araudia onartzeko dekretu proiektuari buruzkoa.
- 10/19 Irizpena, "Familiako eta laneko bizi-tza bateragarri bihurtzeko laguntzen dekretu-proiektuari" buruzkoa.
- 11/19 Irizpena, "Euskadiko Mugikortasun Jasangarriaren Legearen aurreproiektuari" buruzkoa.
- 12/19 Irizpena, "Lurzoruaren kutsadura prebenitu eta kutsatutakoa garbitzeko buruzko ekainaren 25eko 4/2015 Legea garatzeko dekretu-proiektuari" buruzkoa.
- 13/19 Irizpena, "Nekazaritza-arloko zerbitzugintzan diharduten sasoiko langileentzako estatua izateko higiezinak eraiki, egokitu edo hornitzeko laguntzen dekretu-proiektuari" buruzkoa.
- 15/19 Irizpena, "Gazteriaren Euskal Legearen aurreproiektuari" buruzkoa.
- 14/19 Irizpena, Emakumeen eta gizonen berdintasunerako Legea bigarren aldatzeko Lege Aurreproiektuari buruzkoa.
- 2/19 Irizpena, Arreta goiztiarraren arloko lanbide-kualifikazioa egiaztatze balio duten tituluen, ikasketen eta lanbide-gaitasunen katalogoa zehazteko dekretu-proiektuari buruzkoa.
- 3/19 Irizpena, "Euskadiko Ondare Naturala Kontserbatzeko Lege Aurreproiektuari" buruzkoa.
- 4/19 Irizpena, "Euskadiko Ingurumen Administrazio Legearen aurreproiektuari" buruzkoa.
- 5/19 Irizpena, "Euskadiko turismo enpresa eta jardueren erregistroaren dekretu-proiektuari" buruzkoa.
- 7/19 Irizpena "Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sarearen osaketa arautu eta eguneratzen duen ekainaren 23ko 109/2015 Dekretua hirugarren aldatzeko dekretu-proiektuari" buruzkoa.
- 8/19 Irizpena, "Alkohol edari, tabako-produktu eta nikotina aska dezaizuten gailuen arloko seinaleztapenaren inguruko dekretu proiektuari" buruzkoa.
- 9/19 Irizpena, "Adikzioen arloan lanbide-ibilbidea eta jardunbiderik egokienak aitortu eta horiek zehaztearen inguruko dekretu-proiektuari" buruzkoa.
- 16/19 Irizpena, Euskadiko Dokumentu Kudeaketa Integralari eta Dokumentu Ondareari buruzko Lege Aurreproiektuari buruzkoa.

EKOIZPEN-SEKTOREAK

• ESJNren egitura

Lau mailatan dago egituratuta (atalak, multzoak, taldeak eta klaseak):

	ESJN 93	ESJN 99
Atalak (kode alfabetikoa)	17 atal	21 atal
Multzoak (bi digitudun zenbakizko kodea)	60 multzo	88 multzo
Taldeak (hiru digitudun zenbakizko kodea)	222 talde	272 talde
Klaseak (lau digitudun zenbakizko kodea)	512 klase	629 klase

Ondoren, ESJN 2009 azalduko da multzoen arabeko kategorizazioraino:

A	Nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza eta arrantza
01	Nekazaritza, abeltzaintza, ehiza eta horiekin lotutako zerbitzuak
02	Basogintza eta basoen ustiapena
03	Arrantza eta akuikultura
B	Erauzketa-industriak
05	Antrazitaren, harrikaitzaren eta lignitoaren erauzketa
06	Petrolioaren eta gas naturalaren erauzketa
07	Mineral metalikoen erauzketa
08	Beste erauzketa-industria batzuk
09	Erauzketa-industrietan laguntzeko jarduerak
C	Manufaktura-industria
10	Elikagaien industria
11	Edarien fabrikazioa
12	Tabakoaren industria
13	Ehungintza
14	Jantzien ebaketa
15	Larrugintza eta zapatagintza
16	Egurraren eta artelazkiaren industria, altzariak, saskigintza eta espartzugintza salbu
17	Papergintza
18	Arte grafikoak eta grabaturiko euskarrien erreprodukzioa
19	Kokea lortzeko eta petrolio fintzeko fabrikak
20	Industria kimikoa
21	Produktu farmazeutikoen fabrikazioa
22	Kautxuzko eta plastikozko produktuen fabrikazioa
23	Metalikoak ez diren beste produktu mineral batzuen fabrikazioa
24	Metalurgia; burdingintza, altzairugintza eta burdinaren aleazioen fabrikazioa
25	Produktu metalikoen fabrikazioa, makineria eta ekipoa izan ezik
26	Produktu informatikoen, elektronikoen eta optikoen fabrikazioa
27	Material eta ekipo elektrikoaren fabrikazioa
28	BESG makineriaren eta ekipamenduaren fabrik.
29	Motordun ibilgailu, atoi eta erdiatoien fabrikazioa
30	Beste garraio-material baten fabrikazioa
31	Altzarien fabrikazioa
32	Beste manufaktura-industria batzuk
33	Makineriaren eta ekipoen konponketa eta instalazioa
D	Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura:
35	Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura
E	Ur hornidura, saneamendu-jarduerak, hondakinen kudeaketa eta kutsadura garbitzea
36	Uraren biltzea, arazketa eta banaketa
37	Hondakin-ura biltzea eta tratatzea
38	Hondakinak biltzea, tratatzea eta desagerraraztea; balioestea
39	Kutsadura kentzeko jarduerak eta hondakinak kudeatzeko beste zerbitzu batzuk
F	Eraikuntza
41	Eraikinen eraikuntza
42	Ingeniaritza zibila
43	Eraikuntza espezializatuko jarduerak
G	Handizkako merkataritza, txikizkakoa, ibilgailu motordunen eta motorren konponketa
45	Motordun ibilgailuen eta bizikleten salmenta eta konponketa
46	Handizkako merkataritza eta merkataritza bitartekariak, motordun ibilgailuena eta motozikletena izan ezik
47	Txikizkako merkataritza, motordun ibilgailuak eta motozikletak izan ezik

H	Garraioa eta biltegiatzea
49	Lurreko eta hodietako garraioa
50	Itsasoko eta barruko bide nabigagarrietako garraioa
51	Aireko garraioa
52	Biltegiatzea eta garraioari lotutako jarduerak
53	Posta jarduerak
I	Ostalaritza
55	Ostatu zerbitzuak
56	Janari eta edari zerbitzuak
J	Informazioa eta komunikazioak
58	Edizioa
59	Zinema, bide eta telebista saioetako jarduerak, soinu grabazioa eta edizio musikala
60	Programazio eta irratia eta telebistako emisioko jarduerak
61	Telekomunikazioak
62	Programazioa, aholkularitza eta informatikarekin lotutako beste jarduerak batzuk
63	Informazio zerbitzuak
K	Finantza- eta aseguru-jarduerak
64	Finantza-zerbitzuak, aseguruak eta pentsio-funtsak izan ezik
65	Aseguruak eta pentsio-funtsak, nahitaezko Gizarte Segurantzaren izan ezik
66	Finantza-zerbitzuetan eta aseguru-jarduerak osagarriak
L	Higiezinaren arloko jarduerak
68	Higiezinaren arloko jarduerak
M	Jarduera profesionalak, zientifikoak eta teknikoak
69	Lege eta kontabilitate jarduerak
70	Egoitza nagusien jarduerak; enpresak kudeatzeko aholkularitza jarduerak
71	Arkitektura eta ingeniari zerbitzu teknikoak; entsegu eta analisi teknikoak
72	Ikerketa eta garapena
73	Publizitatea eta merkatu azterketak
74	Beste jarduerak profesional, zientifiko eta tekniko batzuk
75	Albaitaritza jarduerak
N	Administrazio jarduerak eta zerbitzu osagarriak
77	Alokairu jarduerak
78	Enpleguarekin lotutako jarduerak
79	Bidaia-agentzien, operadore turistiko, erreserba zerbitzuen jarduerak eta horiekin lotutako jarduerak
80	Segurtasun eta ikerketa jarduerak
81	Eraikinetarako zerbitzuak eta lorezaintza jarduerak
82	Administrazio jarduerak eta zerbitzu lagungarriak
O	Administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantzaren
84	Administrazio publikoa eta defentsa; derrigorrezko gizarte segurantzaren
P	Hezkuntza
85	Hezkuntza
Q	Osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak
86	Osasun jarduerak
87	Laguntza egoitza establezimenduetan
88	Gizarte zerbitzuen jarduerak ostaturik gabe
R	Arte, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak
90	Sorkuntza, arte eta ikuskizunetako jarduerak
91	Liburutegi, artxibo, museo eta bestelako kultur jarduerak batzuk
92	Ausazko jokoen eta apustuen jarduerak
93	Kirol, aisialdi eta entretenitzeko jarduerak
S	Beste zerbitzu batzuk
94	Elkartegintza jarduerak
95	Ordenagailuen konponketa, norberaren gauzak eta etxean erabiltzeko produktuak
96	Beste zerbitzu pertsonal batzuk
T	Familien jarduerak etxeko pertsonalaren enplegatzaile gisa; familien jarduerak norberaren erabilerarako ondasunen eta zerbitzuen ekoizle gisa
97	Familien jarduerak etxeko pertsonalaren enplegatzaile gisa
U	Lurraldez kanpoko erakundearen jarduerak
99	Lurraldez kanpoko erakundearen jarduerak

• **EUSTAT-EN INKESTA INDUSTRIALA**

EJSN 2009aren arabera, **atal** hauek biltzen ditu:

- B: Erauzketa industriak
- C: Manufaktura-industria
- D: Argindarraren, gasaren, lurrunaren eta aire egokituaren hornidura
- E: Ur hornidura, saneamendu, hondakinen kudeaketa eta kutsadura desagerrarazte jarduerak.

Hala ere, bere sailkapena du, baina EJSNrekiko baliokidetzak ezarri dira.

SEKTORE SAILKAPENA (A3, A6, A17, A31, A60, A84)

A3	A6	A17	A31	A60	A84	IZEN LABURTUA / DENOMINACIÓN ABREVIADA
		1				Agropesquero
			1			Agropecuario
				1		Agricultura y ganadería
					1	Agricultura
					2	Ganadería
				2	3	Selvicultura
		2	2			Pesca y acuicultura
1				3	4	Pesca y acuicultura
						Industria y construcción
		2				Industria
			3			Industrias extractivas
				3		Extracción de petróleo y gas
				4	5	Carbones
					5	Extracción de petróleo y gas
					6	Extracción de uranio
						Metalezko eta ez-metalezko meak
				4		Min. metálicos y no metálicos
					7	Minerales metálicos
					8	Minerales no metálicos
		4				Industria manufacturera
			5			Industria de la alimentación
				9		Industria de la alimentación
					10	Industrias cárnicas
					11	Industrias lácteas
					12	Conservas de pescado
					13	Pan y molinería
					14	Otras alimenticias
					15	Bebidas
				10	16	Industria del tabaco
						Textil y confección
				6	11	Industria textil
					12	Confección y peletería
		7				Industria del cuero y calzado
				13	19	Industria del cuero y calzado
				8		Industria de la madera
					14	Industria de la madera
				9		Papel, edición y gráficas
					15	Industria del papel
					16	Edición y artes gráficas
		10				Refino de petróleo
				17	23	Refino de petróleo
				11		Industria química
					18	Industria química
					24	Química básica
					25	Química industrial
					26	Química final
		12				Caucho y plástico
				19		Caucho y plástico
					27	Caucho y neumáticos
					28	Artículos de plástico
		13				Industria no metálica
				20		Industria no metálica
					29	Industria del vidrio
					30	Cemento, cal y yeso
					31	Otras no metálicas
			14			Metalurgia y artíc. metálicos
2				21		Metalurgia
						Nekazaritza eta arrantza
						Nekazaritza eta abeltzaintza
						Nekazaritza eta abeltzaintza
						Nekazaritza
						Abeltzaintza
						Basogintza
						Arrantza eta akuikultura
						Arrantza eta akuikultura
						Industria eta eraikuntza
						Industria
						Ateratze-industriak
						Petrolio eta gasa ateratzea
						Ikatzak
						Petrolio eta gasa ateratzea
						Uranioa ateratzea
						Metalezko eta ez-metalezko meak
						Metalezko meak
						Ez-metalezko meak
						Manufaktura-industria
						Elikagai-industria
						Elikagai-industria
						Okela-industriak
						Esne-industriak
						Arrain-kontserbak
						Ogia eta errotaritza
						Bestelako elikagai-industriak
						Edariak
						Tabakoaren industria
						Ehungintza eta jantzigintza
						Ehunaren industria
						Jantzigintza eta larrugintza
						Larruaren eta oinetakoen ind.
						Larruaren eta oinetakoen ind.
						Zurgintza
						Zurgintza
						Papera, argitalpena eta grafikoak
						Papergintza
						Argitalpena eta arte grafikoak
						Petrolio fintzea
						Petrolio fintzea
						Kimika-industria
						Kimika-industria
						Oinarritzko kimika
						Industri kimika
						Azken kimika
						Kautxua eta plastikoak
						Kautxua eta plastikoak
						Kautxua eta pneumatikoak
						Plastikozko artikulak
						Ez-metalezko industria
						Ez-metalezko industria
						Beiragintza
						Zementua, karea eta igeltsua
						Bestelako ez-metalezkoak
						Metalgintza eta metalezko artik.
						Metalgintza

			32	Siderurgia	Altzairugintza
			33	Metalurgia no férrea	Ez-burdinazko metalgintza
		22	34	Fundición	Galdategiak
				Artículos metálicos	Metalezko artikulua
			35	Construcción metálica	Metalezko eraikuntza
			36	Forja y estampación	Forja eta estanpazioa
			37	Ingeniería mecánica	Ingeniaritza mekanikoa
			38	Artículos metálicos	Metalezko artikulua
15				Maquinaria	Makineria
	23			Maquinaria	Makineria
			39	Máquina-herramienta	Makina erreminta
			40	Aparatos domésticos	Etxeko aparatuak
			41	Otra maquinaria	Bestelako makineria
	16			Material eléctrico	Material elektriko
					Bulego-mak. eta informatika-tres.
		24	42	Maq. oficina y eq. informático	Material elektriko
		25	43	Material eléctrico	Material elektronikoa
		26	44	Material electrónico	Doitasun handiko materiala
		27	45	Material de precisión	Garraio-materiala
17				Material de transporte	Automobilak eta horien piezak
		28	46	Automóviles y sus piezas	Bestelako garraio-materiala
		29		Otro material de transporte	Ontzigitza
			47	Construcción naval	Bestelako garraio-materiala
			48	Otro material de transporte	Bestelako manufaktura-ind.
	18			Otras manufactureras	Altzarigintza
		30		Fabricación de muebles	Altzarigintza
			49	Fabricación de muebles	Bestelako manufaktura-ind.
			50	Otras manufactureras	Birziklatzea
		31	51	Reciclaje	Energia elektriko, gasa eta ura
5	19			Energía eléctrica, gas y agua	Energia elektriko eta gasa
		32		Energía eléctrica y gas	Energia elektriko
			52	Energía eléctrica	Gasa eta ur-lurruna
			53	Gas y vapor de agua	Ura
		33	54	Agua	Eraikuntza
3	6	20		Construcción	Eraikuntza
		34	55	Construcción	Zerbitzuak
				Servicios	Merkataritza, ostalaritza eta garra.
4				Comercio, hostelería y transp.	Merkataritza eta konponketa
	7	21		Comercio y reparación	Automobilak saldu eta konpontzea
			35	Venta y reparación automóviles	Handizkako merkataritza
			36	Comercio al por mayor	Txikizkako merkataritza
			37	Comercio al por menor	Ostalaritza
8	22			Hostelería	Ostalaritza
		38	59	Hostelería	Garraioa eta komunikazioak
9	23			Transporte y comunicaciones	Lehorreko garraioa
		39		Transporte terrestre	Burdinbide-garraioa
			60	Transporte ferroviario	Errepidezko zama-garraioa
			61	T. mercancías carretera	Lehorreko bestelako garraioa
			62	Otro transporte terrestre	Itsasoko garraioa
		40	63	Transporte marítimo	Aireko garraioa
		41	64	Transporte aéreo	Garraioari erantsiak
		42	65	Anexos al transporte	Komunikazioak
		43	66	Comunicaciones	Bankuak, aseguruak eta enp.-zer.
5				Banca, seguros y ser. Empresas	Bankuak eta aseguruak
	10	24		Banca y seguros	Bankuak
			44	Banca	Aseguruak
			45	Seguros	Finantza-laguntzaileak
			46	Auxiliares financieros	Enpresentzako zerbitzuak
	11	25		Servicios a empresas	Onibar-jarduerak
			47	Actividades inmobiliarias	Makineria alokatzea
			48	Alquiler de maquinaria	Informatika-jarduerak
			49	Actividades informáticas	Ikerketa eta garapena
			50	Investigación y desarrollo	Enpresen bestelako jarduerak
			51	Otras actividades empresariales	Bestelako zerbitzu-jarduerak
6				Otras actividades de servicios	Herri-administrazioa
	12	26		Administración Pública	Herri-administrazioa
			52	Administración Pública	Hezkuntza
3	13	27		Educación	

		53	76	Educación	Hezkuntza
14	28			Sanidad y servicios sociales	Osasuna eta gizarte-zerbitzuak
		54		Sanidad y servicios sociales	Osasuna eta gizarte-zerbitzuak
			77	Sanidad	Osasuna
			78	Servicios sociales	Gizarte-zerbitzuak
15	29			Servicios personales	Gizabanakoentzako zerbitzuak
		55	79	Saneamiento público	Guztionezko saneamendua
		56	80	Actividades asociativas	Elkarte-jarduerak
		57	81	Act. recreativas y culturales	Jolas- eta kultur jarduerak
		58	82	Servicios personales	Gizabanakoentzako zerbitzuak
16	30			Servicio doméstico	Etxeko zerbitzua
		59	83	Servicio doméstico	Etxeko zerbitzua
17	31	60		Organismos extraterritoriales	Lurraldez kanpoko erakundeak
			84	Organismos extraterritoriales	Lurraldez kanpoko erakundeak

ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA BERRIKUNTZA

- Enpresa berritzailea izango da inkestan kontuan hartutako tartean berrikuntzaren bat sartu duen enpresa.
- Berrikuntzat hartuko da produktu (edo zerbitzu) berria nahiz zeharo hobetua, prozesu berria, komertzializazio-metodo berria edo antolakuntza-metodo berria sartzea enpresaren barne-praktiketan, lantokiaren antolakuntzan edo kanpoko harremanetan. Berrikuntza guztien ezaugarri komuna zera izango da, aldaketa horiek dagoeneko sartuta egon beharko direla enpresaren lanean, hau da, merkatura atera direnak. Prozesu, komertzializazio-metodo edo antolakuntza-metodo bat sartuta dagoela esan daiteke modu eraginkorrean sartzen denean enpresaren eginkizunetan.

Definizio hori kontuan hartuta, bi berrikuntza mota bereiz daitezke: berrikuntza teknologikoak eta berrikuntza ez teknologikoak. Berrikuntza teknologikoa produktu bat (ondasun bat edo zerbitzu bat, berria edo nabarmenki hobetua denean eta merkaturatu sartuta dagoenean) edo prozesu bat (establezimenduan bertan prozesu berria edo nabarmenki hobetua ezartzea) izan daiteke, eta berrikuntza ez teknologikoak antolakuntzaren edo komertzializatzeko moduaren berrikuntzek osatzen dituzte.

- Jarduera berritzaileak dituen enpresa inkestan aztertutako urteetan berrikuntza-jarduerak garatu dituen enpresa da, abian diren berrikuntzak eta bertan behera utzitako berrikuntzak dituzten enpresak barne.

LAN-MERKATUA

BJA-RI (EUSTAT), BAI-RI (EIN) ETA LFS-RI (EUROSTAT) BURUZKO DEFINIZIOAK

- L.N.B. Biztanleria aktiboa. Lanaren Nazioarteko Bulegoaren arabera (LNB), ondasunak eta zerbitzuak ekoizteko lana egiten duten pertsona guztiak dira, eta une horretan lanik ez dutenak, lan bila dabiltzanak eta lanean hasteko moduan daudenak. Biztanleria Landunak (LNB) eta Biztanleria Langabeak (LNB) osatzen duten multzoa da.
- L.N.B. Biztanleria ez-aktiboa: LNBren arabera, Biztanleria Aktiboa ez den biztanleria da. Talde hauetan sailkatzen dira: etxeko lanak egiten dituztenak, ikasten ari direnak, erretiroan daudenak, pentsiodunak, errentistak eta ezinduak.
- L.N.B. Biztanleria landuna. LNBren arabera, ordaindutako lana duten edo aparteko jarduera egin eta lanean ari diren pertsona guztiak dira, edo beren lanarekin lotura formala dutenak, edo oporregatik, gaixotasunagatik, lan-gatazkagatik, gorabehera teknikoengatik, etab. lanetik kanpora izandakoak.

- L.N.B. Langabezian dagoen biztanleria. LNBren arabera, soldatapeko lanik edo aparteko lanik ez duten pertsonak dira, egun lan bila ari direnak eta lanerako moduan daudenak.
- 2002. urteaz geroztik, langabe daude, aurreko baldintzak betetzeaz gain, aurreko lau asteetan lana bilatzeko aipaturiko erregelamendu horretan aktibotzat jotako pertsonen kudeaketaren bat egin dutenak. Ez da bilaketa aktibotzat jotzen lan eskaera berritzeko izapidea edo prestakuntza ikastaroak direla-eta enplegu bulego publikoarekin kontaktatzea.
- Jarduera-tasa. Talde jakin baten jarduera-tasa da biztanleria aktiboan eta talde horren barruan dauden pertsonen proportzioa.
- B.J.A.n, 16 urte (urteak beteta) eta gehiagokoen gainean kalkulatzen dira.

$$\text{Jarduera-tasa} = \frac{\sum \text{aktiboak}}{16 \text{ urte eta gehiagokoak}} \times 100$$

- L.N.B. Okupazio-tasa. Landun pertsonen adin horietako biztanleria osoarekiko proportzioa da okupazio-tasa.

Lehenik eta behin, 16-64 urteko (adina beteta) biztanleen gainean kalkulaturiko okupazio-tasa eskaintzen ditu web guneak bere tauletan, halako moldez non bateragarria baita Eurostatek darabilen definizioarekin.

$$\text{Okupazio-tasa} = \frac{\sum \text{landunak}}{16 - 64 \text{ urtekoak}} \times 100$$

Bigarrenik, 16 urtetik gorakoen (adina beteta) biztanleriarekiko kalkulaturiko okupazio-tasa eskaintzen du Datu-bankuak:

$$\text{Okupazio-tasa} = \frac{\sum \text{landunak}}{16 \text{ urte eta gehiagokoak}} \times 100$$

- Alabaina, Europa 2020 helburuan, 20-64 urteko adin-tartea ezarri da.
- Langabezia-tasa. Langabezian dauden talde horretako pertsona aktiboen proportzioari deritza talde bateko langabezia-tasa

B.J.A.n, 16 urte eta gehiagokoen (adina beteta) biztanleekiko kalkulatzen dira.

$$\text{Langabezia-tasa} = \frac{\sum \text{langabeak}}{\text{aktiboak}} \times 100$$

LAN-KOSTUEI BURUZKO HIRUHILEKO INKESTA (EIN):

a) LAN EGINDAKO ETA LAN EGIN GABEKO DENBORA

1. Lan egindako orduak

- Benetako orduak: egiaz lan egindako orduak dira, laneko ohiko aldietan nahiz aparteko lanaldian, lantokiak galdutako orduak barne; egiazko denbora da indarreko araudia dela bide. Itundutako orduen eta aparteko orduen edota ordu osagarrien batura da, ken lan egin gabeko orduak; ordu horietatik kanpo gelditzen dira lantokian galdutako orduak, benetako lantzat jotzen baitira. Laburbilduz, lan egindako orduak dira (ohiko lanaldian edo apartekoan) ken lan egin gabeko orduak.
- Lanaldi itundua: langilearen eta enpresaren artean ahozko akordioaren, banako kontratuaren edo hitzarmen kolektiboaren bidez lege ezarritako orduak dira.
- Aparteko orduak: itundutako lanalditik gorako orduak dira, nahitaez egin beharrekoak (aparteko ordu estrukturalak) edo borondatezkoak (estrukturalak ez diren aparteko orduak).
- Ordu osagarriak: lanaldi partzialeko kontratuan itundutako orduak dira ohiko orduen osagarri gisa. Ohiko ordu gisa ordaintzen eta kotizatzen dira.

2. Lan egin gabeko orduak

2.1. Lan egin gabeko orduak eta ordainduak. Arrazoi hauengatik lan egin gabeko orduak sartzen dira:

- Oporraldiak eta hilean izandako jaiegunak.
- Aldi baterako ezintasun bajako egunak.
- Amatasun, adopzio eta norberaren arrazoiengatik baimen egunak.
- Aparteko orduengatik konpentsazioan emandako atsedenaldiak.
- Ordezkaritza sindikaleko orduak, ezinbesteko betebeharra betetzekoak eta azterketetara eta medikuaren bisitetara joatea, besteak beste.
- Arrazoi teknikoak, antolakuntzakoak edo ekoizpenekoak direla-eta lan egin gabeko orduak edo egunak dira: langileak zerbitzua emateari edo ondasunak ekoizteari aldi batez uztea (etenaldi egunak) edo lanaldi murrizketak (murrizpen orduak), enpresen krisialdiak gainditzeko xedearekin.
- Lantokian galdutako orduak: ez langileari ez enpresaburuari ezin egotz dakizkiokeen arrazoiengatik lan egin gabeko orduak dira hala nola lanera lantzean behin ez azaltzea, makinak haustea, lehengairik eza, ezbehar atmosferikoak, mugimendu-indarra edo bestelako ezinbesteko kausak. Lan egin gabeko ordu horiek berreskuratzea ahalbidetzen du legeak, egunean ordu bat lan eginda, baina aurretik jakinarazpena egin bada eta kontrako akordiorik ez badago. Berreskuratu ez diren orduak baizik ez dira biltzen osagai honetan eta, beraz, benetan lan egin gabeko ordutzat har daitezke.

2.2. Lan egin gabeko eta ordaindu gabeko orduak. Hauexek sartzen dira:

- - Lan-gatazka: Grebengatik galdutako guztizko ordu kopurua da, greben toki, sektore edo enpresa eremukoak diren edo greba osoak edo partzialak diren aintzat hartu gabe. Ez da zenbatzen ondoren berreskuraturiko denbora.
- – Absentismoa; legezko zaintza; ugazaben itxiera....

Ugazaben itxieran, enpresaburuak lantokia ixten du talde-gatazkagatik, indarkeria edo kalte arriskuak daudenean, lantokia legez kanpo hartzen denean edo ekoizpenaren ohiko prozesua galarazten duten irregulartasunak direnean.

Legezko zaintza lanaldi murrizketa da berau eskatzen duten langileentzat, bere zaintzape zuzenean 6 urtetik beherako adingabea edo lanik egiten ez duen ezindu fisikoa edo psikikoa duelako.

b) LAN-KOSTUAK

Enplegatzaileak lan-faktorea erabiltzeagatik egiten duen kostuari deritzo lan-kostua. Bi ikuspegitik aztertzen da:

- **Lan-kostua lan unitateko:** langile eta hile bakoitzeko lan-kostua da. Langile bati hilabeteen enplegua emateak enpresarioari dakarkion kostua neurtzen du.
- **Lan-kostua denbora unitateko:** benetako lan egindako ordu bakoitzeko lan-kostua da. Benetako lan ordu batekin enpresarioari dakarkion kostua neurtzen du.
- . Kopuru garbietan neurtu behar da kostua enplegatzailearentzat, hots, jasotako diru-laguntzak kenduta, eta partida-multzo zabala dakar, inkestak bi bloke nagusitan biltzen duena: lan-kostua eta beste kostu batzuk.

1. LAN-KOSTUA

Inoren konturako laneko zerbitzuen lanbide prestazioagatik langileei eskudirutan edo gauzatan eginiko diru-kopuru guztiak biltzen ditu, dela benetan lan egindako lana ordaintzekoak, ordaintzeko era edozein delarik ere, edo lan gisa zenbaturiko atsedendikoak.

Hauexek biltzen dituzte **soldatako diru-kopuruak:** oinarritzko soldata, soldata osagarriak, aparteko orduen edota ordu osagarrien ziozko ordainketak, aparteko dohaintzak eta gauzatako soldata.

Aparteko orduen edota ordu osagarrien ziozko ordainketak: aparteko orduen ziozko ordainketei dagozkie, bai estrukturalak (nahitaezkoak), bai ez-estrukturalak (borondatezkoak), eta ordu osagarrien ziozko ordainketei dagozkie lanaldi partzialako langileen kasuan.

Aparteko dohaintzak: hilabetetik gorako aldizkakotasuna duten ordainsariak dira: aparteko pagak, etekinetan, primetan eta helburuetan parte hartzearen ziozko ordainketak eta ezohiko bestelako edozein ordainketa.

Ordainketa atzeratuak: erreferentziako hilean ordaindu diren baina aurreko epealdian sortu diren ordainketa guztiak dira.

2. BESTE KOSTU BATZUK

Beste kostuek barne hartzen dituzte soldatakoak ez diren diru-kopuruak eta Gizarte Segurantzarako nahitaezko kotizazioak.

Soldatakoak ez diren diru-kopuruak: langilek jasotako diru-kopuruak dira, ez bere lan jardueragatik, baizik lana betearazteak eragindako gastuak konpentsatzeko edo langileari ezin egotz dakizkiokeen betebeharrak edo egoerak estaltzeko.

Gizarte Segurantzarako nahitaezko kotizazioak: lege ezarritako ekarpenak dira, enplegatzaileak bere langileen alde Gizarte Segurantzaren Sistemari eginikoak, Sistemak ezarritako prestazioak estaltzeko, eta egoera hauen ondoriozkoak dira: gaixotasuna, amatasuna, laneko istripuak, baliaezintasuna, erretiroak, familia, bizirik irautea, langabezia, lanbide heziketa, soldata bermea edo Gizarte Segurantzaren Sistemak estalitako bestelako edozein kontingentzia.

KALERATZE MOTAK ETA ENPLEGUA ERREGULATZEKO ESPEDIENTEAK

1.- KALERATZE MOTAK

1.- Diziplinazko kaleratzea: Enpresariaren aldebakarreko erabakia da, langilearen arau-hauste larri eta errudunaren ondorioz lan-kontratua suntsitzera daramana. Langileen Estatutuaren Legearen testu bategina onesten duen urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 54. Artikuluak arautzen du. Honako hauek kontratuaren arau-haustetzat joko dira:

- a) Behin eta berriz eta justifikatu gabe berandu joatea edo ez joatea lanera.
- b) Diziplinarik eza edo desobedientzia lanean.
- c) Enpresariari edo enpresan lan egiten duten pertsonei egindako irainak, ahozkoak zein fisikoak, bai eta pertsona horiekin bizi diren familiarrekoei egindakoak ere.
- d) Kontratuaren fede ona urratzea nahiz lana gauzatzean konfiantza gehiegikeriak egitea.
- e) Lan errendimendu normala edo adostua modu jarraituan eta borondatez murriztea.
- f) Ohiko mozkorkeria edo toxikomania, baldin eta lanean negatiboki eragiten badute.
- g) Arraza edo etnia jatorria, erlijioa edo sinesmenak, desgaitasuna, adina edo orientazio sexuala dela eta egindako jazarpena eta jazarpen sexuala edo sexuagatikoa egitea enpresariari edo enpresan lan egiten duten pertsonei.

2.- Kaleratze objektiboa: (Kolektiboa edo banakakoa izan daiteke) enpresariaren aldebakarreko erabakia da, eta lan-kontratua suntsitzea dakar, enpresaren antolaketari edo funtzionamenduari eragiten dieten arrazoiengatik (arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolaketakoak edo ekoizpenekoak). Urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52. artikuluan arautzen da, eta horren bidez onesten da Langileen Estatutuaren Legearen testu bategina.

Kontratua honako arrazoi hauengatik suntsitu ahal izango da:

- a) Langilearen trakestasunagatik, aurretiaz ezaguna edo enpresan eraginkorki kokatu ostean azaldutakoa izanda ere. Probaldi bat bete aurretik izandako trakestasuna ezin izango da alegatu hori bete ostean.
- b) Langilea ez egokitzeagatik bere lanpostuan egindako aldaketa teknikoetara, baldin eta aldaketa horiek arrazoizkoak badira. Aurrez, enpresariak langileari ikastaro bat eskaini beharko dio, egindako aldaketetara egokitzea erraztuko duena. Prestakuntzari eskainitako denbora laneko denbora efektibotzat joko da beti, eta enpresariak ordura arteko batez besteko soldata ordainduko dio langileari. Enpresariak ezin izango du suntsitzea erabaki harik eta gutxienez bi hilabete igarotzen diren arte aldaketa txertatu zenetik edo egokitze prestakuntza amaitu zenetik.
- c) 51.1 artikuluan aurreikusitako kasuren bat gertatzen denean eta suntsitzeak artikulua horretan ezarritakoa baino pertsona kopuru txikiagoari eragiten dienean.

Langileen ordezkariak lehentasuna izango dute enpresan gelditzeko atal honetan aipatzen den kasuan.

d) Lanera ez joateagatik, justifikatuta egon arren aldizka gertatzen denean eta bi hilabetez jarraian lansaio baliodunen ehuneko hogeira iristen denean. Hori guztia, baldin eta aurreko hamabi hilabeteetako asistentzia faltak, guztira, egun baliodunen ehuneko bostera iristen badira, edo ehuneko hogeita bostera hamabi hilabetea aldiaren baitako lau hilabete ez-jarraitari.

Ez dira asistentzia falta gisa zenbatuko, aurreko paragrafoko ondorioetarako, honako arrazoi hauen ondorioz gertatzen direnak: greba orokorra (greba horrek irauten duen bitartean); langileen legezko ordezkarien jarduerak gauzatzea; amatasuna, haurdunaldiak eta edoskitzeko arriskua; haurdunaldiak, erditzeak edo edoskitzeak eragindako gaixotasunak; aitatasuna; lizentziak eta oporrak; gaixotasuna edo lanekoa ez den istripua, baldin eta baja osasun zerbitzu ofizialek adostu badute eta hogeit egun baino gehiagoko iraupena badu; genero biolentziatik eratorritako egoera fisiko edo psikologikoak eragindako kasuetan, baldin eta arretako gizarte zerbitzuek edo osasun zerbitzuek, kasuan kasu, egiaztatu badute.

Minbiziarengatik edo gaixotasun larri batengatik tratamendua hartzeagatik hutsegiteak ere ez dira zenbatuko.

e) Irabazi asmorik gabeko erakundeek plan eta programa publiko zehatzak egikaritzeko zuzenean hitzartutako kontratu mugagabeen kasuan, zuzkidura ekonomiko egonkorrik ez dutenean eta administrazio publikoek finantzatzen dituztenean urteko aurrekontuko edo aurrekontuz kanpoko kontsignazioen bidez, izaera finalistako kanpo-ordainketen ondorio gisa, lan-kontratua mantentzeko beharrezko kontsignazioa nahikoa ez izateagatik.

Suntsitzeak 51.1 artikuluan ezarritako langile kopuruari edo gehiagori eragiten badie, artikulua horretan aurreikusitako prozedurari jarraitu beharko zaio.

2.- BANAKAKO KALERATZEA VS KOLEKTIBOA

Kaleratzea banakakoa izango da langile bakarrari eragiten badio edo ez bada iristen 51. artikuluko atalaseetara. Kaleratze bat kolektibotzat jo daiteke soilik arrazoi ekonomikoak, teknikoak, antolaketakoak edo ekoizpenekoak baldin badaude tarteko, eta gutxieneko langile kopuru bati eragin behar dio.

Langileen Estatutuaren testu bategina onetsi zuen urriaren 23ko 2/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 51. artikuluan arabera, kaleratze kolektibotzat joko da arrazoi ekonomikoetan, teknikoetan, antolaketakoetan edo ekoizpenekoetan oinarritutako kontratu-suntsipena, laurogeita hamar eguneko tartean, honako hauei eragiten badie gutxienez:

- a) Hamar langile, ehun langile baino gutxiagoko enpresen kasuan.
- b) Langile kopuruaren ehuneko hamarra, ehun eta hirurehun langile artean dauzkaten enpresen kasuan.
- c) Hogeita hamar langile, hirurehun langile baino gehiagoko enpresen kasuan

Hau da, honako kasu hauetan jo behar da **kaleratze kolektibora**:

- Lan-kontratuen suntsitzeak, arrazoi ekonomikoengatik, teknikoengatik, antolaketakoengatik edo ekoizpenekoengatik, honako langile kopuru honi eragiten badio 90 eguneko tartean:
 - 10 langile, 100 langile baino gutxiagoko enpresen kasuan.
 - Langile kopuruaren % 10, 100 eta 300 langile artean dauzkaten enpresen kasuan.
 - 30 langile 300 langile baino gehiagoko enpresen kasuan.
- Laneko kontratua suntsitzeak enpresako plantilla osoari eragiten dionean, baldin eta ukitutako langile kopurua bost baino handiagoa bada.

3.- ENPLEGUA ARAUTZEKO ESPEDIENTEAK

Urriaren 29ko 1483/2012 Errege Dekretuaren bidez arautzen da kaleratze kolektiboen eta kontratuak etetearen nahiz jardunaldia murriztearen prozeduren araudia.

Hiru kasu hartzen dira aintzat:

a) Arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik suntsitzea kontratuak

b) Lan-kontratua etetea (“Langileen Estatutuaren 47. artikuluan aipatzen diren arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik eten ahal izango da lan-kontratua, kapitulu horretan aurreikusitako prozeduraren arabera, baldin eta langileak egiten zuen jarduera eteteak egun osoei, jarraituei edo txandakakoei eragiten badie, gutxienez lansaio arrunt batean zehar”).

c) Jardunaldia murriztea arrazoi ekonomiko, tekniko, antolamenduzko edo ekoizpenekoengatik (lansaioaren ehuneko 10 eta 70 arteko aldi baterako murrizketa, eguneroko, asteroko, hileroko edo urteroko lansaioaren oinarriaren gain kalkulatua).

HEZKUNTZA

- **Hezkuntzaren Nazioarteko Sailkapen Normalizatuak (HNSN 2011) eta Hezkuntzaren Sailkapen Nazionalak (HSN 2014) honako kategorizazio hau ezarri dute:**

<i>HNSH 2011</i>	<i>HSN 2014</i>
0 Lehen haurtzaroko hezkuntza edo lehen hezkuntzaren aurrekoa	0 Haur hezkuntza
1 Lehen hezkuntza	1 Lehen hezkuntza
2 Bigarren hezkuntza baxua	2 Bigarren hezkuntzako lehen etapa edo antzekoa
3 Bigarren hezkuntza altua	3 Bigarren hezkuntzako bigarren etapa eta antzekoa
4 DBH ondorengo hezkuntza ez tertziarioa	4 Goi-mailakoa ez den DBH ondorengo hezkuntza
Hezkuntza tertziarioa edo maila handiagokoa	
5 Ziklo laburreko hezkuntza tertziarioa	5 LHko irakaskuntzak, arte plastikoak eta diseinua eta goi graduak kirolak eta baliokideak; batxilergo titulua behar duten unibertsitateko titulu propioak, 2 urtekoak edo luzeagoak
6 Hezkuntza tertziarioko edo maila baliokideko gradua	6 Gehienez 240 ECTS kredituko unibertsitate graduak, unibertsitate diplomaturak, adituaren edo espezialistaren unibertsitate titulu propioak eta antzekoak
7 Maisutzaren maila, espezializazioa edo baliokidea	7 240 ECTS kreditutik gorako unibertsitate graduak, lizentziaturak, Osasunaren Zientzietako masterrak eta espezialitateak egoitza sistemaren bidez eta antzekoak
8 Doktorego maila edo baliokidea	8 Doktorego irakaskuntzak
	9 Hezkuntza ez formala

- **Unibertsitateko graduak jakintza-adarrei atxikitzea:**

JAKINTZA-ADARRAK				
ARTEAK ETA HUMNITATEAK	ZIENTZIAK	OSASUNAREN ZIENTZIAK	INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA	GIZARTE ETA LEGE ZIENTZ.
Arte Gradua	Biologia Gradua	Osasun Biologiako Gradua	Arkitektura Gradua	Antropologia Sozialeko eta Kulturako Gradua
Arte Eszenikoetako Gradua	Biokimika Gradua	Erizaintza Gradua	Diseinua Gradua	Jarduera Fisikoko Zientzietako Gradua
Arte Ederretako Gradua	Bioteknologia Gradua	Farmazia Gradua	Informatika Gradua	Kirolaren Zientzietako Gradua
Dantzaren Zientzietako Gradua	Elikagaien Zientziako eta Teknologiako Gradua	Fisioterapia Gradua	Ingeniaritza Aeronautikoko Gradua	Lanaren eta Giza Baliabideen Zientzietako Gradua
Antzinateko Zientzietako eta Hizkuntzetako Gradua	Ingurumen Zientzietako Gradua	Logopedia	Ingurumen Ingeniaritza Gradua	Lan Harremanetako eta Giza Baliabideetako Gradua
Diseinua Gradua	Zientzia Esperimentaleko Gradua	Medikuntza Gradua	Ingeniaritza Biomedikoko Gradua	Lan Harremanetako eta Enpleguko Gradua
Barnealdean Diseinuko Gradua	Fisika Gradua	Giza Elikadura Dietetikako Gradua	Ingeniaritza eta Konputagailuen Gradua	Merkataritza Gradua
Moda Diseinuko Gradua	Geologia Gradua	Odontologia Gradua		Garapen, Merkataritza Kudeaketa eta Merkaturako Estrategietako Gradua
Multimedia Diseinu eta Diseinu Grafikoko Gradua	Estatistika Aplikatu Gradua	Optika eta Optometria Gradua	Eraikuntza Ingeniaritzako Gradua	Marketin Gradua
Espainiera Gradua: hizkuntza eta literatura	Matematika Gradua	Optika, Optometria eta Audiologia Gradua	Energiaren Ingeniaritza Gradua	Marketing eta Kudeaketa Komertzialeko Gradua
Asia eta Afrika Gradua: Arabiera, Txinera eta Japoniera	Matematika eta Estatistika Gradua	Podologia Gradua	Softwarearen Ingeniaritza Gradua	Kriminologia Gradua
Ikasketa Hispanikoetako Gradua:	Kimika Gradua	Psikologia Gradua	Ingeniaritza Elektrikoko Gradua	Zuzenbide Gradua

espainiera eta bere literaturak				
Ikasketa Ingelesetako Gradua: Hizkuntza, Literatura eta Kultura		Lan-terapiako Gradua	Komunikazioetako Ingeniaritza Elektronikoko Gradua	Ekonomia Gradua
Filologia Klasikoko Gradua		Albaitaritza Gradua		Estatistika eta Enpresa Gradua
Filosofia Gradua			Komunikazio Zibiletako Ingeniaritza Gradua	Haur Hezkuntzako Gradua
Geografia eta Historia Gradua			Diseinu Industrialeko eta Produktuaren Garapeneko Ingeniaritza Gradua	Lehen Hezkuntzako Gradua
Kultur Kudeaketako Gradua			Industrial eta Produktuaren Garapena	Gizarte Hezkuntzako Gradua
Historia Gradua			Elektronika, Industria eta Automatika Ingeniaritza Gradua	Pedagogia Gradua
Artearen Historiako Gradua			Materialen Ingeniaritza Gradua	Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako Gradua
Historiako eta Musikaren Zientzietako Gradua			Ikus-entzunezko Sistemen Ingeniaritza Gradua	Enpresen Zuzendaritzako eta Sorkuntzako Gradua
Humanitate Gradua			Ikus-entzunezko Sistemen Ingeniaritza eta Multimedia Gradua	Finantza Zuzendaritza eta Kontabilitateko Gradua
Hizkuntza eta Literatura Espainoleko Gradua			Komunikazio Sistemen Ingeniaritza Gradua	Finantza eta Kontabilitateko Gradua
Komunikazioan eta Marketinean Aplikaturiko Hizkuntzetako Gradua			Informazio Sistemetako Ingeniaritza Gradua	Merkataritza eta Finantza Kudeaketako Gradua
Hizkuntza Moderno eta Itzulpen gintza Gradua			Soinu eta irudiaren Ingeniaritza Gradua	Geografia eta Lurraldearen Antolamenduko Gradua
Hizkuntza Modernoaren eta Bere Hizkuntzen Gradua			Teknologia Industrialeko Ingeniaritza Gradua	Hirigintza, Lurralde Antolamendu eta Iraunkortasuneko Gradua
Hizkuntza Moderno, Kultura eta Komunikazio Gradua			Telekomunikazio Teknologietako Ingeniaritza Gradua	Publizitate Komunikazioko Gradua
Paisajismo Gradua			Ingeniaritza Industrialeko Gradua	Ikus-entzunezko eta Multimedia Gradua
Itzulpen gintza Gradua			Ingeniaritza Matematikako Gradua	Kazetaritza Gradua
Itzulpen gintza eta Interpretazio Gradua			Ingeniaritza Mekanikoko Gradua	Publizitate Gradua
			Ingeniaritza Kimikoko Gradua	Publizitate eta Harreman Politiketako Gradua
			Telekomunikazio Sistemen Ingeniaritzako Gradua	Zientzia Politiketako Gradua
			Antolaketa Industrialeko Gradua	Zientzia Politikoko eta Administrazio Politikoko Gradua
				Zientzia Politikoko eta Merkataritza Kudeaketako Gradua
				Nazioarteko Harremanetako Gradua
				Soziologia Gradua
				Turismo eta Aisialdi Enpresen Nazioarteko Zuzendaritza Gradua
				Garraioaren eta Logistikaren Zientzietako Gradua
				Gizarte Laneko Gradua
				Informazio eta Dokumentazio Gradua

GIZARTE BABESA

- **Adinkeria**

Adinaren ziozko diskriminazioa, ingelesezko “ageism” terminoarekin ere ezaguna (aldi berean, Europako Batzordeak «edaismo» itzuli du gaztelaniara) adinaren zioz pertsonen edo taldeen kontra eginiko estereotipifikazioa eta diskriminazioa da. Pertsonak adinaren arabera diskriminatzen dituzten zenbait sinesmen, arau eta balio biltzen ditu adinkeriak.

- **Gizarte Babesaren Kontua¹.**

SEEPROS Gidaliburuaren arabera, hauexek biltzen ditu Gizarte Babesaren kontzeptuak: *"ezarritako zenbait arriskuk edo beharrek familientzat eta banakoentzat dakarten karga arintzeko erakunde publikoek edo pribatuak eginiko esku-hartzeak, betiere aldibereko, elkarrekiko edo banako akordiorik ez badago"*. Banako “akordiorik” ez izateak berekin dakar taldeka egitea arriskuaren, kontingentziaren edo behararen estaldura, eta beraz, kanpoan gelditzen dira banako ekimenen, partikularren edo soilik bere alde hartutako familien ondoriozko balizko gastuak.

Soilik Gizarte Segurantzaren Sistemetako erakundeek buruturiko ekintzak biltzen dituzten gizarte babesaren arloko beste estatistika batzuen aurrean, hala nola Lanaren Nazioarteko Bulegoa, SEEPROS metodologian, definizio orokorreko beharkizunen arabera gizarte babesteko ekintzak burutzen dituen edozein erakundetara dago irekita behatze-eremua, publikoa nahiz pribatua.

Hona hemen Gizarte Babesaren kontzeptuaren barruko estaldura duten **kontingentziak**:

- **Gaixotasun funtzioa / Osasun arreta:** Funtzio horretan, bi prestazio mota sartu behar dira:
 - Gaixotasunaren ziozko sarreraren galera ordeztzeko eskudiruzko prestazioak.
 - Irizpide horrek berekin dakar baliaezintasunagatik edo amatasunagatik emandako laguntza funtzio horretan sartzea baliaezintasunaren edo familiaren/semi-alaben ordeztze hurrenez hurren. Langileari enpresan emandako osasun arreta ez dago bilduta, ekoizpen prozesuko beharrezko input gisa hartzen baita; errendimendua lortzen du enpresarioak horregatik.
- **Baliaezintasun funtzioa:** funtzio horren barruan, bi mota handitan sailka daitezkeen hainbat prestazio biltzen dira:
 - Alde batetik, lan jarduera egiteko gaitasuna osorik edo zati batez galtzearen ziozko sarrerak murrizketa konpentsatzeko onuradunari emandako prestazio ekonomikoak, legerian ezarritakoaren arabera.
 - Bestalde, errehabilitazio zerbitzuak eta beste batzuk, gaixotasun / osasun arreta funtzioan zenbatzen den osasun laguntzakoak izan ezik.

Garrantzizkoa da zehaztea soilik zenbatzen direla funtzio honetan erretiro adinera iritsi ez diren onuradunek jasotako baliaezintasun pentsioak. Adin hori gaingiduta, zahartzaro funtzioari egozten zaio prestazioa. Era berean, ez dira hemen sartzen lan ezintasuneko aldietako diru eta laguntza prestazioak (legean ezarritako irizpideekin bat etorriz), gaixotasun / osasun arreta funtzioan.

- **Zahartzaro funtzioa:** zahartzaroaren ondorioak nolabait arintzeko sortutako prestazio multzo osoa hartzen du bere baitan, hauexek barne: sarreraren galera, ohiko atazak egiteko autonomia galera edo gizarte jardueraren gutxipena.

¹ http://www.eustat.eus/estadisticas/tema_94/opt_0/tipo_5/ti_Cuenta_de_la_Proteccion_Social/temas.html

ESSPROS 2008ko Gidaliburuan ezarritakoaren arabera, erretiro eta zahartzaro pentsioak eta baliaezintasun pentsioak biltzen ditu funtzioak, baldin eta onuradunak 65 urte edo gehiago badituzte.

- **Bizirik irauten dutenen funtzioa:** funtzio honetan, diru-iturri nagusia den senidearen edo pertsonaren galera izan dutenei emandako prestazio ekonomiko guztiak daude bilduta. ESSPROS 2008ko Gidaliburuan ezarritakoaren arabera, bizirik irauteari dagozkion pentsio guztiak daude bilduta.

Era berean, heriotzak eragindako kargak betetzeko zenbait konpentsazio biltzen dira, hala nola ehorztetxeko gastuak.

- **Familia / Seme-alabak funtzioak:** seme-alaben jaiotzak eta hazkuntzak dakartzan gastuak gutxitzeko familiei emandako diru-laguntzak sartzen ditu, baita familiako beste kide batzuen mantentzea ere. Emakume langileei erditu aurretik edo ondoren emandako errentak mantentzea ere sartzen da.

Halaber, funtzio honetan biltzen dira familia erakundea eta bereziki seme-alabak babesteko gizarte zerbitzu guztiak hala nola zentro espezializatuak edo etxe partikularretako ostatu-hartzea, edo haurtzaindagi zerbitzuak.

- **Langabezia funtzioa:** SEEPROS 1996ko Gidaliburuan funtzio horrek, enplegu politika ohiko sailkapenaren arabera, neurri pasiboak biltzen dira alde batetik, hots, ordaindutako enplegurik ez izateak dakartzan ondorioak arintzeko –bereziki sarrera-iturri nahikorik ez izatearekin lotutakoak-, eta bestetik, neurri aktiboak, langabezia egoerei aurre hartzeko edo gutxitzeko.

Horrenbestez, langabezia subsidioek (zati batekoa edo osoa), bizirik irauteko errentak edo erretiro aurreratuko pentsioak osatzen dute funtzioa, betiere erretiroa hartzeko arrazoi lan-merkatuaren egoeran badago, baita lanbide heziketako subsidioak eta onuradunak gaur egun eta geroan enpleguaren aldetik izan ditzakeen posibilitateak hobetzeko era guztietako laguntzak eta prestazioak. Horrez gain, INEMek bere kargura dauden langabeek zenbait onura jasotzeko duten eskubidea bermatzeko Gizarte Segurantzari eginiko kotizazioak zenbatzen dira funtzio honetan.

- **Etxebizitza funtzioa:** kasu honetan, etxebizitza gastuei aurre egiteko familiei emandako laguntzak dira. Okupatzaileentzako laguntzak izan behar dute, etxebizitzaren jabeak izan zein alokairuan izan, eta ez eraikitzaileentzat edo beren etxebizitzak okupatzen ez dituzten jabeentzat. Honakoak dira, funtsean, laguntzak: alokairu kostuak edo hipoteka interesen ordainketak gutxitzeko ohiko transferentziak. Aurreko edizioen aldean, Eusko Jaurlaritzak etxebizitzaren arloko eskumenak erabiltzearen ondoriozko gastuak biltzen dira edizio honetan. Ildo horretan, aldatu egin da serie osoa, emaitzak bateratuak izan daitezkeen denboraren aldetik. Metodologia dela-eta, etxebizitza eskuratzen dutenen aldeko zuzeneko diru-laguntzen eta interesen subsidioen zenbatekoak zenbatu dira soilik, baita alokairuko etxebizitzaren sustatzaileentzako eta eskuratzaileentzako laguntzak ere.
- **Beste tokiren batean sailkatu gabeko Gizarte Bazterketa funtzioa:** funtzio honen garrantzia oso txikia da SEEPROS 1996ko Gidaliburuak planteatzen duen eskema funtzionalaren eraketan. Beste ezein funtziotan sartzen ez diren arriskuekin eta beharrek lotutako prestazioak daude bertan. Funtzioak, jakina, prestazio sorta heterogenoa biltzen du, zeinen ezaugarri komuna diru-baliabide urriarekin lotutako gizarte bazterketak galarazten edo arintzen saiatzea baita, edo osasunaren, hezkuntzaren edo enpleguaren arloko arazoekin presentziarekin loturikoak.

Bestalde, hona hemen **sistemak eta sistema-taldeak** Euskal Autonomia Erkidegoko Gizarte Babeseko Kontuan:

- **Gizarte Segurantzaren Sistema.** Gizarte Segurantzako erregimenek osatzen dute. Erregimen horiek kudeatzen dituzte Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak, Itsasoko Gizarte Institutuak eta laneko istripuen eta gaixotasun profesionalen mutualitateak. Gizarte segurantzaren familia-babesa dago bilduta berariazko sistema batean. Gizarte Segurantzaren Konpentsazio Fondoa fikziozko sistema da, gizarte segurantzaren superabita eta defizita duten erregimenen arteko transferentzien konpentsazio-ganbera gisa diharduena eta erregimen horien artean ezin bana daitezkeen gastuak eta sarrerak egozten zaizkionak.
- **Enplegu Institutu Nazionala.** Erakunde independente bat da eta garrantzi handia du langabeen gizarte-babesean.
- **Funtzionario publikoen erregimenak.** Epigrafe honetan Funtzionario Publikoen Araubide Berezia dagokien langileen gizarte-babeserako diru-sarrerak eta gastuak daude jasota. Horren barruan sartzen dira oinarritzko prestazioak deritzenak edo klase pasiboen erregimena, eta administrazio-mutualismoari dagozkionak, aipaturiko aldi indarrean dauden funtzionarioen hiru mutualitateak ordaindutakoak: Estatuko Funtzionario Zibilen Mutualitatea (MUFACE), Indar Armatuaren Gizarte Erakundeak (ISFAS) eta Mutualitate Orokor Judiziala (MUGEJU). Multzo horretan sartzen da, baita ere, herri-administrazioek haien langileek aldi baterako ezintasunen bat dutenean edo seme-alabaren bat izaten dutenean haien soldata eta ordainsariei eusteko jartzen dituzten zenbatekoen balioespena.
- **Bestelako Gizarte Babeseko Sistemak:** askotariko sistemak eta erakundeak emandako gizarte babesa biltzen duen gainerakoen multzoa da eta, beraz, taldeetako heterogeneoena da. Hona hemen taldekatzen dituen sistematik garrantzitsuenak:
- **Osasun sistema publikoa,** osasunaren arloko beren eskumenak direla bide euskal administrazioek eginiko jarduketak biltzen ditu.
- **Gizarte zerbitzuen sistema publikoa,** EAEko administrazioen maila desberdinek gizarte zerbitzuaren arloan dauden erantzukizunak biltzen dituenak. Langileen enplegatzaileengandik zuzenean jasotzen dituzten eta prestazio horien nahitaezkotasunaren arabera bi sistematan banantzen direnak.
- Gizarte aseguru pribatuaren definizioari dagozkion aseguru fenomenoak, Kontuen Europako Sistemaren (KES-95) arabera, bereziki Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundearen zati bat (honetatik har daiteke).
- Gizarte babesaren arloan berariazko helburua duten **erakunde publikoen ekintza**, hala nola Soldatak Bermatzeko Fondoa (FOGASA).
- Gizarte zerbitzuen arloan diharduten **Irabazteko Asmorik gabeko Erakunde Pribatuaren jarduketa**.